

วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี

Journal of Mani Chettha Ram

Wat Chommani

ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 (มีนาคม - เมษายน 2568)

Vol 8 No.2 (March - April 2025)

P-ISSN : 2774-0455 (Print)

E-ISSN : 2774-0978 (Online)

วัตถุประสงค์

วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี เป็นวารสารในกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า และเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิชาการ บทความวิจัย และบทวิจารณ์หนังสือ แก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษา ในมิติทางด้านศาสนาและปรัชญา วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การศึกษา สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อย 2 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer reviewed) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร

ทัศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

กำหนดออกวารสารปีละ 6 ฉบับ เป็นราย 2 เดือน

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม - กุมภาพันธ์

ฉบับที่ 2 เดือน มีนาคม - เมษายน

ฉบับที่ 3 เดือน พฤษภาคม - มิถุนายน

ฉบับที่ 4 เดือน กรกฎาคม - สิงหาคม

ฉบับที่ 5 เดือน กันยายน - ตุลาคม

ฉบับที่ 6 เดือน พฤศจิกายน - ธันวาคม

🌸 เจ้าของ

111/1 วัดจอมมณี ตำบลมีชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย 43000 โทร 06-10186156

e-mail: manichettharam@gmail.com

🌸 ที่ปรึกษา

พระเทพกิตติมุนี, ดร.

ที่ปรึกษาเจ้าคณะจังหวัดหนองคาย

พระราชรัตนาลงกรณ์, รศ.ดร.

เจ้าคณะจังหวัดหนองคาย

พระศรีวิชิโรโมลี

รองเจ้าคณะจังหวัดหนองคาย

พระสุธีวีริชคุณ

รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

🌸 บรรณาธิการบริหาร

พระครูสุตรัตนภรณ์

เจ้าอาวาสวัดจอมมณี

🌸 หัวหน้ากองบรรณาธิการ

พระมหาฐิติวัธน์ หมั่นกิจ, ดร.

โรงเรียนพระเทพบัณฑิตวิทยานุสรณ์

🌸 กองบรรณาธิการ

พระศรีญาณวงศ์, ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

พระครูภาวนาธรรมโมจิต, ดร.

เจ้าคณะอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย

พระครูปริยัติสุวรรณ์วัฒน์, ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

พระนัสสนะ ส่างช้าง, ดร.

วัดจอมมณี ตำบลมีชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

พระมหาจำนงค์ สิริวิธโน, ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

พระมหาฐิติวัธส์ หมั่นกิจ, ดร.

โรงเรียนพระเทพบัณฑิตวิทยานุสรณ์

ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกไธสง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร. อีร์ภัทร์ เสรีรังสรรค์

มหาวิทยาลัยรังสิต

รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชธร ตูทองคำ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

รองศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ สุวีรางกูร

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วินิจ ฝาเจริญ

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พลตรี ดร.วัลลภ มณีเชษฐา

มหาวิทยาลัยเนชั่น

ดร.สมพงษ์ พิพัฒน์เอกสกุล

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประภาส แก้วเกตุพงษ์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ดำเนิน

สมาคมนักวิจัยแห่งประเทศไทย

ดร.ธีรดนัย กัปโก

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูกาญจนาภรณ์ ปุณัณรัมย์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วุฒิพงษ์ บัวช้อย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

 ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ

พระมหาสายัณ ติกขปณฺโณ

วัดจอมมณี ตำบลมีชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

นายสมศักดิ์ พะปะเสน

โรงเรียนพระเทพบัณฑิตวิทยานุสรณ์

ฝ่ายประสานงานและจัดการ

พรเทพ เข้มเครือ

วัดจอมมณี ตำบลมีชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

ณรงค์ฤทธิ์ ดีทองหลง

วัดจอมมณี ตำบลมีชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

ฝ่ายกฎหมาย

ชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์

นิติกรกรชำนาญการ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ออกแบบปก

สมศักดิ์ พะปะเสน

โรงเรียนพระเทพบัณฑิตวิทยานุสรณ์

จัดรูปเล่ม

พระวินัย นาคา

วัดจอมมณี ตำบลมีชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

พิมพ์ที่

ศูนย์เรียนรู้การผลิตและจัดการธุรกิจสิ่งพิมพ์ดิจิทัล มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ใน
พระบรมราชูปถัมภ์ เลขที่ 1 หมู่ 20 ถ.พหลโยธิน ต.คลองหนึ่ง อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี 13180
โทรศัพท์ 0 2529 0574 7, 0 2909 1633 www.vru.ac.th

บทบรรณาธิการ

วารสารฉบับนี้เป็นฉบับที่ 2 ประจำปีพุทธศักราช 2568 บทความที่ได้รับการคัดเลือกให้เผยแพร่ในวารสารฉบับนี้ เนื้อหาสาระของบทความยังคงเนื้อหาสาระที่หลากหลายเช่นเคย จำนวนบทความทั้งหมด จำนวน 65 เรื่อง ซึ่งประกอบด้วย บทความวิจัย จำนวน 65 เรื่อง วารสารผ่านการประเมินคุณภาพวารสารใหม่เข้าสู่จากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index-TCI) ให้วารสารจัดอยู่กลุ่มที่ 2 ระยะเวลาการรับรองคุณภาพวารสารตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2568 จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2572 และเพื่อให้คุณภาพของบทความเป็นไปตามเงื่อนไข และกติกาสากล จึงเปิดโอกาสให้นักวิชาการ นักวิจัยและนักศึกษาระดับบัณฑิต ได้เผยแพร่บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัย ซึ่งกองบรรณาธิการได้ดำเนินการตามกระบวนการเชิงหลักการเผยแพร่บทความตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาทุกประการ

กองบรรณาธิการวารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี ขอขอบคุณท่านผู้เขียน ท่านสมาชิกและท่านผู้อ่านที่ให้ความสนใจและไว้วางใจวารสารของเราเป็นอย่างดีตลอดมาและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความที่ได้เลือกสรรมาตีพิมพ์มีประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่าน บรรณาธิการขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาอ่านและแนะนำการปรับแก้บทความวิจัยให้มีคุณภาพทางวิชาการยิ่งขึ้น

สุดท้ายนี้กองบรรณาธิการหวังอย่างยิ่งว่าเนื้อหาในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านบ้างตามสมควร หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดียิ่ง

พระครูสุตรัตนภรณ์
บรรณาธิการ

สารบัญ

บรรณาธิการ	(ก)
บทบรรณาธิการ	(ฉ)
สารบัญ	(ข-จ)

บทความวิจัย : Research Article

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1	1-13
ACADEMIC LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS INFLUENCING THE LEARNING ORGANIZATION IN THE CHANTHABURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1	
สุทธาทิพย์ เขียวชะอุ่ม, ชัยฤทธิ์ แสงสว่าง และ ประทุมทอง ไตรรัตน์	
ความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1	14 – 30
THE RELATIONSHIP BETWEEN PARTICIPATIVE ADMINISTRATION AND TEACHERS' TEAMWORK UNDER SAKAEO PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1	
ผกากรอง ศรีอริยานนท์ และ อุษาพร กลั่นเกษร	
แนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3	31 -43
DIGITAL LITERACY GUIDELINES FOR NEW SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER UDONTNANI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3	
พิทยา เขียวดวงดี, คณิศร จีกระโทก, นวัตกรรม หอมสิน และ อีระพล เพ็งจันทร์	
สภาพและปัญหาการดำเนินงานในงานการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยพะเยา	44 – 59
STATE AND PROBLEMS TO OPERATIONS IN FINANCIAL AND ACCOUNTING UNIVERSITY OF PHAYAO	
รุจิรา ลายสาน1 และ โสภา อำนวยรัตน์	
ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1	60 – 71

RELATIONSHIP BETWEEN STRATEGIC LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATOR
AND ACADEMIC ADMINISTRATION OF SCHOOLS

UNDER PHAYAO PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

ธีรภัทร ผลทอง และ โสภา อำนวนรัตน์

**สมรรถนะของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 72 – 87**

COMPETENCIES OF ADMINISTRATOR IN MANAGING EDUCATION
INSTITUTIONS IN THE DIGITAL EAR, UNDER CHIANG RAI EDUCATION
SERVICE AREA OFFICE 2

ธนัท อัครมงคล1 และ โสภา อำนวนรัตน์

**อิทธิพลของคุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีผลต่อความผูกพันในองค์การของ
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจังหวัดขอนแก่น 88 - 100**

INFLUENCE OF QUALITY OF WORK LIFE ON THROUGH ORGANIZATIONAL
COMMITMENT OF BANK FOR AGRICULTURE AND AGRICULTURAL
COOPERATIVES KHON KAEN PROVINCE

รวัฒน์ มั่นตรา, เยาววิดา รัตนพลแสน, วนันพรณ์ ชื่นพิบูลย์, นริศรา ธรรมรักษา และ สัญญา
เนียมเปรม

**แนวทางการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทาง
การศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี 101 – 114**

SCHOOL AS LEARNING COMMUNITY DEVELOPMENT GUIDLINE OF THE EXTENSION
SCHOOLS UNDER UDON THANI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

ชนพัฒน์ ทิมพรภิรมย์, นวัตกรรม ทอมสิน และ ธีระพล เฟ็งจันทร์

**ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับขวัญกำลังใจในการ
ปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา
เขต 1 115 – 128**

THE RELATIONSHIP BETWEEN THE USE OF SCHOOL ADMINISTRATORS AUTHORITY
AND TEACHERS MORALE UNDER CHACHOENGSAO PRIMARY EDUCATINAL SERVICE
AREA OFFICE 1

จารุวรรณ ชันทะวิเศษ และ อุษาพร กลิ่นเกษร

**กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการ
เสริมสร้างความเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา กลุ่มเมืองฉะเชิงเทรา 2
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 129 – 142**

STRATEGIC DEVELOPMENT OF CREATIVE LEADERSHIP FOR SCHOOL
ADMINISTRATORS TO ENHANCE HIGH-PERFORMANCE ORGANIZATIONS IN

SCHOOLS WITHIN MUEANGCHACHOENGSAO 2 UNDER THE OFFICE OF CHACHOENGSAO PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA 1

กนกลักษณ์ วงษ์วิวัฒนาวุฒิ และประทุมทอง ไตรรัตน์

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล กุทธาตุอำเภอนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น 143 – 156

PUBLIC PARTICIPATION IN COMMUNITY DEVELOPMENT OF KUTTHAT SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, NONG NA KHAM DISTRICT, KHON KAEN PROVINCE

ปาณิสรา สมีแจ้ง และ โกศล สอดส่อง

แนวทางการพัฒนา การเป็นนวัตกรรมทางการศึกษา สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย 157 – 169

DEVELOPMENT GUIDELINE FOR EDUCATIONAL INNOVATORS FOR TEACHERS IN SCHOOL UNDER NONGKHAH SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA

วิฑูฒิ เถาว์ทวี, คณิศร จักระโทก, นวัตกรรม หอมสิน และ ชีระพล เพ็งจันทร์

บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี 170 -187

THE ROLE OF SCHOOL ADMINISTRATION IN PROMOTING STUDENT-CENTERED INSTRUCTIONAL MANAGEMENT BASED OF THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE- AREA OFFICE PATHUM THANI

ยุพา ผึ้งถนอม และ อุษาพร กลิ่นเกษร

การพัฒนาความสามารถในการจำพยัญชนะไทย ก-ฮ ผ่านการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอน EDTECH ของนักเรียน EARLY YEARS 4 188 – 200

ENHANCING THAI ALPHABET RECOGNITION ABILITY THROUGH EDTECH TEACHING MODULES FOR EARLY YEARS 4

วรพิชชา เพชรานนท์ และ ชัยวัฒน์ วารี

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยเรื่อง ชนิดของคำ โดยใช้การจัดการ เรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับแบบเสริมทักษะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 201 – 213

THE DEVELOPMENT OF THAI LANGUAGE LEARNING ACHIEVEMENT ON TYPES OF WORDS USING CIPPA MODEL WITH SKILL EXERCISES OF GRADE 6 STUDENTS UBON RATCHATHANI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

สาวิตรี พวงทอง , ระพีณ ชูชื่น และ พรรณี สุวัฒน์

- การบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ** 214 – 224
THE MANAGEMENT TOWARDS EXCELLENCE OF EDUCATIONAL
INSTITUTIONS UNDER THE JURISDICTION OF THE SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE UBON RATCHATHANI AMNAT
CHAROEN
ชัตติยาภรณ์ บาระมี, เมธาวิ โชติชัยพงศ์ และเจริญวิชัย สมพงษ์ธรรม
- การติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรสาขาเทคโนโลยีธุรกิจดิจิทัล
ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2567 ของวิทยาลัยสารพัดช่าง
ตราด โดยใช้รูปแบบการประเมินชิปปี้ (CIPP MODEL)** 225 – 237
MONITORING AND EVALUATION OF THE IMPLEMENTATION OF THE
DIGITAL BUSINESS TECHNOLOGY PROGRAM UNDER THE 2024
VOCATIONAL CERTIFICATE CURRICULUM OF TRAT POLYTECHNIC
COLLEGE USING THE CIPP MODEL
กิตติมา บุญโชติ และ อุษาพร กลิ่นเกษร
- การบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา
ศูนย์เครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสุวรรณคูหา 3 สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2** 238 – 250
PERSONNEL MANAGEMENT IN THE DIGITAL ERA BASED ON THE FOUR
SANGHAVATTHU PRINCIPLES OF ADMINISTRATORS IN THE
SUWANKHUHA 3 EDUCATIONAL QUALITY DEVELOPMENT NETWORK
CENTER, NONG BUA LAMPHU PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA
OFFICE 2
ยิ่งยศ คำหา พระครูปริยัติคุณรังษี และ พระครูปลัดสมชัย นิสุสโภ
- นวัตกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3** 251 – 265
THE INNOVATION OF ACADEMIC LEADERSHIP DEVELOPMENT FOR
SCHOOL ADMINISTRATORS IN THE DIGITAL ERA, CHIANG RAI PRIMARY
EDUCATIONAL AREA OFFICE 3
ศิริมงคล อุบคำ, ไพโรภ รัตนขวงค์ และ ประเวศ เวชชะ
- การพัฒนาทักษะการบวกจำนวนนับ 1-20 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ
HANDS-ON ของเด็กเกรด 1** 266 – 276

STUDY ON DEVELOPING ADDITION SKILLS FOR NUMBERS 1-20 THROUGH HANDS-ON LEARNING ACTIVITIES FOR GRADE 1

สุนันทา วงไชยา และ อุษาพร กลิ่นเกษร

การศึกษาความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยของนักเรียน ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC 277 – 289

THE STUDY OF READING COMPREHENSION ABILITY IN THAI LANGUAGE OF PRATHOMSUKSA 6 STUDENTS THROUGH COOPERATIVE LEARNING USING THE CIRC TECHNIQUE

ชยิสรา เพียรหาศิลป์1 และ อุทัยวรรณ สายพัฒนะ

ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการดำเนินงานระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 290 – 304

THE RELATIONSHIP BETWEEN LEADERSHIP CHARACTERISTICS OF ADMINISTRATORS AND THE OPERATION OF STUDENT SUPPORT SYSTEMS IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS UNDER SISAKET PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3

เสฏฐวุฒิ ไชยสิงห์ สุรางคนา มัณยานนท์ และ สมหมาย สร้อยนาคพงษ์

ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางสังคมกับทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี 305 – 319

THE CORRELATION BETWEEN SOCIAL INTELLIGENCE AND PROBLEM SOLVING SKILLS OF MATTHAYOMSUKSA 6 STUDENTS UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE CHANTHABURI TRAT

ภัทร จิตนาสาระ และ อุทัยวรรณ สายพัฒนะ

ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้กับความเชื่อมั่นในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอรัญประเทศ 320 – 332

THE CORRELATION BETWEEN LEARNING ENVIRONMENT AND SELF-CONFIDENCE OF MATTHAYOMSUKSA 1 STUDENTS AT ARANYAPRATHET SCHOOL

ณิชาภา กฤษณานนท์ และ อุทัยวรรณ สายพัฒนะ

แนวทางการพัฒนางานวิชาการโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาออยหลวง 333 – 345

GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF ACADEMIC ADMINISTRATION THROUGH THE PROFESSIONAL LEARNING COMMUNITY (PLC) PROCESS IN SCHOOLS WITHIN THE DOI LUANG EDUCATIONAL DEVELOPMENT NETWORK

พิมพ์พรรณ วรรณคำ, ไพโรภ รัตนชวงค์ และ พูนชัย ยาวีราช

แนวทางการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มห้วยชมภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 346 – 357

THE GUIDELINES FOR CURRICULUM ADMINISTRATION PROMOTING CAREER SKILLS FOR OPPORTUNITY EXPANSION SCHOOL IN HUAY CHOOMPOO GROUP, CHIANG RAI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

ภานุชนารถ ทองคำเปลว, ไพโรภ รัตนชวงค์ และ พูนชัย ยาวีราช

ปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย 358 -373

THE LEADERSHIP FACTORS OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN THE 21ST CENTURY AFFECTING THE HAPPY WORKPLACE OF SCHOOLS UNDER PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICES IN NONGKHAI PROVINCE

ธัญญา คงเดช, พนายุทธ เขยบาล และ ประพทธิพย์ คุณากรพิทักษ์

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะศิลปะสร้างสรรค์ โดยใช้การเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อสารสร้างสรรค์อิสระของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 9 374 – 387

THE RESULTS OF LEARNING ACTIVITIES TO PROMOTE CREATIVE ART SKILLS USING PROBLEM - BASED LEARNING COMBINED WITH INDEPENDENT CREATIVE MEDIA FOR GRADE 7 STUDENTS UNDER THE JURISDICTION OF THE PHRAPARIYATTIDHAMMA GENERAL EDUCATION DIVISION, EDUCATIONAL DISTRICT 9

กัณตจาวรี พรหมดี, ระพีณ ชูชื่น และ ขวัญจิต เฟื่องแป้น

ผลการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 388 – 401

EFFECT OF BLENDED LEARNING AND 5E INQUIRY-BASED LEARNING ON LEARNING ACHIEVEMENT AND SCIENTIFIC ATTITUDE OF GRADE 4 STUDENTS

ปริฉัตร คำแท้, กรวุฒิ แผนพรหม และ สุวิทนา สงวนรัตน์

ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับการกำกับตนเองของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในเขตบางกะปิ สังกัดกรุงเทพมหานคร 402 – 416

THE CORRELATION BETWEEN ACHIEVEMENT MOTIVATION AND SELF-
REGULATION OF PATHOMSUKSA 6 STUDENT SCHOOL IN BANGKAPI
DISTRICT UNDER THE JURISDICTION BANGKOK METROPOLITAN

พัชรียา เรืองรุจี และ อุทัยวรรณ สายพัฒนา

การศึกษาระดับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลคำ
ละเอ อำเภอยะวียน จังหวัดอุดรธานี 417 – 429

A STUDY OF THE LEVEL OF ORGANIZATIONAL COMMITMENT OF PERSONNEL IN
KHAM LO SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, CHAI WAN DISTRICT,
UDON THANI PROVINCE

ศตวรรษ ฤทธิมหา และ สุปิ่น สมสาร

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างความเป็นเลิศของ
สถานศึกษาในสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาชลบุรีเขต 1 430 – 444

GUIDELINE FOR DEVELOPING STRATEGIC LEADERSHIP ENHANCING
EXCELLENCE IN THE MUEANG CHONBURI 3 SCHOOL CLUSTER UNDER
THE CHONBURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

ปัฐยา มีสุข และ ประทุมทอง ไตรรัตน์

ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ใน
องค์การบริหารส่วนตำบลนาแกองค์การบริหารส่วนตำบลเทพศิรี, องค์การบริหาร
ส่วนตำบลนาเหล้าองค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง อำเภอนาวัง จังหวัด
หนองบัวลำภู 445 – 457

MOTIVATION LEVEL OF LOCAL GOVERNMENT PERSONNEL IN NA KAE
SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION THAP KHIRI SUBDISTRICT
ADMINISTRATIVE ORGANIZATION NA LAO SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE
ORGANIZATION WANG THONG SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE
ORGANIZATION NA WANG DISTRICT, NONG BUA LAMPHU PROVINCE

โกศล สอดส่อง

กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการ
เสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรแบบมุ่งผลสำเร็จในสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 3 สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 1 458 – 471

STRATEGY FOR DEVELOPING VISIONARY LEADERSHIP OF SCHOOL EXECUTIVES IN ENHANCING AN ACHIEVEMENT CULTURE IN THE MUEANG CHONBURI 3 SCHOOL CLUSTER UNDER CHONBURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

ณัฐกานต์ แสงงาม และ ประทุมทอง ไตรรัตน์

แนวทางการส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนสุขภาวะ อำเภอ 472 – 487
ปะเหลียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1

GUIDELINES FOR PROMOTING HEALTHY SCHOOL ACCORDING TO THE CONCEPT OF HEALTHY SCHOOLS IN PALIAN DISTRICT UNDER TRANG PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

ณัฐกานต์ โพธิ์สาส์ และ ทิพย์ ขำอยู่

การพัฒนาความสามารถการเขียนโปรแกรมแบบมีเงื่อนไขด้วย SCRATCH โดย 488 – 500
ใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

THE DEVELOPMENT OF CONDITIONAL PROGRAMMING ABILITY WITH SCRATCH USING PROJECT-BASED LEARNING OF PRATHOMSUKSA 6 STUDENTS

ชนธัญ ดิณฑโชติเดชา และ อรณิชา ทศดา

การพัฒนาความสามารถการอ่านและการเขียนสะกดคำภาษาอังกฤษ โดยการ 501 – 514
จัดการเรียนรู้แบบ PICTURE WORD INDUCTIVE MODEL (PWIM) ของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัด
อำนาจเจริญ

DEVELOPMENT OF READING AND WRITING SPELLING ABILITIES IN ENGLISH THROUGH PICTURE WORD INDUCTIVE MODEL (PWIM) BASED LEARNING FOR GRADE 3 STUDENTS UNDER THE LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATION IN AMNAT CHAROEN

กรรณภรณ์ กาญจนีย์, ระพีณ ชูชื่น และ วาสนา นิลหล้า

สภาพและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา 515 – 531
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1

THE GUIDELINE OF SITUATIONAL LEADERSHIP DEVELOPMENT OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER THE LAMPANG PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

พิมพ์พร สมทราย และ ธาราวรัตน์ มาลัยแก้ว

สภาพและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร 532 – 550
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1

THE CONDITION AND GUIDELINE FOR THE DEVELOPMENT OF
TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS
UNDER THE LAMPANG PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1
พรรณี เชื้อคำลือ และ ธารารัตน์ มาลัยเถาว์

การบริหารงานประชาสัมพันธ์ วิทยาลัยการอาชีพอุ้มทอง

551 – 563

MANAGEMENT OF PUBLIC RELATIONS IN U-THONG INDUSTRIAL AND
COMMUNITY EDUCATION COLLEGE

ณัฐกรกษพร ปุณินธิรพุทธิ, จงกล เดชปิ่น, และ อโณทัย ไทยวรรณศรี

**การศึกษาสภาพการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนในโรงเรียนพื้นที่อำเภอด่านช้าง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3**

564 – 575

STUDY OF LITERACY CONDITIONS FOR STUDENTS IN SCHOOLS IN DSN
CHANG DISTRICT UNDER SUPHAN BURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE
AREA OFFICE 3

ณัฐกรกษพร ปุณินธิรพุทธิ, บุศรา เชื้อดี และพัชรี เมืองสอง

**การศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ
สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2**

576 – 589

THE STUDY GUIDELINES FOR DEVELOPING THE OPERATIONS OF THE STUDENT
CARE AND SUPPORT SYSTEM OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS UNDER THE OFFICE
OF RATCHABURI PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA 2

ณัฐกรกษพร ปุณินธิรพุทธิ, พิศาระวี วีระพงศ์พร และบุศรา เชื้อดี

**การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2**

590 – 602

DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL LEARNING COMMUNITIES IN
EDUCATIONAL INSTITUTIONS UNDER THE OFFICE OF THE PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA 2, NONG BUA LAMPHU

วรรณภา นันทะแสง, กนกอร ทองศรี, สุขุม พรหมเมืองคุณ และ แสงดาว คงนาวัง

**การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอนร่วมกับ
การสอนอ่านแบบ PWIM เพื่อพัฒนาทักษะด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำใน
มาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1**

603 – 618

THE DEVELOPMENT OF LEARNING ACTIVITIES TO DEVELOP OF READING
SKILL AND WRITING WORD IN THE SPELLING SECTION FOR GRADE 1
STUDENTS BY USING THE 5 E'S OF INQUIRY-BASED LEARNING WITH PWIM

ณัฐธินิชา หทัยพัฒน์โมคิน และ ลำไย สีสยามาตย์

**ผลการส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยด้วยการ
จัดกิจกรรมการเล่นิทานอีสปโรงเรียนบ้านท่าศิลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษายโสธรเขต 2** 619 – 629

THE RESULT OF ENGLISH COMMUNICATION CAPABLE SUPPORTING FOR
EARLY CHILDHOOD WITH AESOP STORYTELLING ACTIVITIES OF BAN
THASILA SCHOOL, UNDER YASOTHON PRIMARY EDUCATION SERVICE
AREA OFFICE 2

รุจิรา บุญสิงห์ และ นนทชนนภพ ปาลินทร

**ผลการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบคำบรรยายที่มีต่อพฤติกรรมกรกล้า
แสดงออกของเด็กปฐมวัย** 630- 640

THE RESULTS OF MOVEMENT ACTIVITIES WITH NARRATION
ON THE EXPRESSIVE BEHAVIOR OF CHILDREN

สุคนธ์ทิพย์ ชูจิตร และ นนทชนนภพ ปาลินทร

**การพัฒนาการเรียนรู้หลักการนับเบื้องต้นโดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับ
GEOGEBRA เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปรับเจตคติ และลดความวิตก
กังวลต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4** 641 – 656

DEVELOPMENT OF LEARNING BASIC COUNTING PRINCIPLES USING
PROBLEM-BASED LEARNING WITH GEOGEBRA TO ENHANCE ACADEMIC
ACHIEVEMENT, IMPROVE ATTITUDES, AND REDUCE MATHEMATICS
ANXIETY OF MATHAYOMSUKSA 4 STUDENTS

พัฒนพงษ์ บุญประภาศรี และ รามนรี นนทภา

**ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของ
ครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู** 657 – 669

VISIONRY LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINSTRATORS AFFECTING
TEAMWORK OF TEACHAER IN SCHOOL UNDER SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE LOEI NONGBUALAMPHU

วัชรระ แปะทอง และ ชิณพงค์ ศรีจันทร์

**คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู** 670 – 683

THE PROFESSIONAL CHARACTERISTICS ADMINISTRATOR AFFECTING
TEACHER'S CORE COMPETENCY IN SCHOOL UNDER LOEI - NONG BUA
LAMPHU SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

วรภัทร สุขสมบัติ และ ชิณพงค์ ศรีจันทร์

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

684 – 696

INNOVATIVE LEADERSHIP OF ADMINISTRATORS AFFECTING THE EXCELLENCE OF ACADEMIC ADMINISTRATION OF SCHOOLS UNDER LOEI NONG BUA LAM PHU SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

ดลนภา วิจิตรปัญญา และ พิมพ์อร สดเอี่ยม

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาเลย เขต 2

697 – 710

TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING TEACHERS JOB SATISFACTION LOEI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

วนิดา บัวลา และ จักรกฤษณ์ โพดาพล

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเมธีวุฒิกอร์ “วัดพระธาตุหริภุญชัย”

711 – 723

A COMPARISON OF ACHIEVEMENT IN ENGLISH VOCABULARY PRONUNCIATION SKILLS USING THE SQ5R LEARNING APPROACH FOR GRADE 7 STUDENTS AT METHEEWUTTHIKORN SCHOOL “WAT PHRA THAT HARIPHUNCHAI”

พระปริวรรต สุจิณณธมโม (สมบุรณ์ชัย), พัทธ์ชัย แผงโกฏิ, ณรงค์ศักดิ์ ลุนสำโรง และ อรรถพงษ์ ผิวเหลือง

ทักษะการโค้ชของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาเลย เขต 1

724 – 736

COACHING SKILLS OF SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING THE PERFORMANCE OF TEACHERS IN SCHOOLS UNDER LOEI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

สุदारัตน์ โพธิ์ศรี1และ ชิณพงค์ ศรีจันทร์

**ภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ
บริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาเลย เขต 1** 737 – 751

DIGITAL LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING
EFFECTIVENESS OF ACADEMIC AFFAIRS ADMINISTRATION IN SCHOOL
UNDER THE LOEI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

กัณทิมา พรหมวันนา และ พิมพอร สดเอี่ยม

**แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเฝบริการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1** 752 – 766

GUIDELINE TO THE DEVELOPMENT SERVANT LEADERSHIP OF SCHOOL
ADMINISTRATORS UNDER UDONTHANI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE
AREA OFFICE 1

ออมทรัพย์ ขาติมนตรี และ กฤตภูมิ ชมภูวิเศษ

**การพัฒนาทักษะการพูดบทสนทนาภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ
เน้นภาระงาน (TASK-BASED LEARNING) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะอาด** 767 – 779

THE DEVELOPMENT OF ENGLISH CONVERSATION SKILLS BY USING TASK-
BASED LEARNING OF GRADE 5 STUDENTS AT THET SABAN
WAT THA SATOI SCHOOL

อารียา เมืองมูล, พิทักษ์ แผงโกฏิ, จตุพร สิมะสี และ สุรเกียรติ บัญมาตุ่น

**การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะรู้ดิจิทัลใน
ศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดพัทลุง** 780 – 793

THE DEVELOPMENT OF LEARNING PROCESS MODELSTO ENHANCE
STUDENTS'DIGITAL LITERACY SKILLS IN THE 21ST CENTURY BY ACADEMY
UNDERTHE LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS IN PHATTHALUNG

หัตถยา เพชรน้อย, ทิพนาศ เศวตวรโชติ และบุญส่ง ทองเอียง

**แนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1** 794 - 808

THE GUIDELINES OF SCHOOL- BASED MANAGEMENT IN SMALL SCHOOLS
UNDER THE OFFICE OF UDON THANI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE
AREA 1

ศรัณย์ โพธิ์บาย และ กฤตภูมิ ชมภูวิเศษ

**แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่ม
เครือข่ายพัฒนาการศึกษาดอยหลวง 809 – 821**

GUIDELINES FOR DEVELOPING TECHNOLOGICAL LEADERSHIP OF SCHOOL
ADMINISTRATORS IN THE DOI LUANG EDUCATIONAL DEVELOPMENT
NETWORK GROUP

สุพิชา บุญเสรี, ไพโรภ รัตนชูวงศ์ และ สมเกียรติ ตุ่นแก้ว

**การพัฒนาห้องเรียนเสมือนจริง ด้วยเทคโนโลยี METAVERSE SPATIAL เรื่อง
กฎหมายคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนชุมชนศรี
สอาด (เทศบาล 1) อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย 822 – 835**

DEVELOPING A VIRTUAL CLASSROOM USING METAVERSE SPATIAL ON
COMPUTER LAW FOR SECONDARY 3/1 STUDENTS AT SRISAARD
COMMUNITY SCHOOL (MUNICIPALITY 1) MUEANG LOEI DISTRICT, LOEI
PROVINCE

จตุพงษ์ กะวิวงศ์กุล และ อมิตา ศรีเชียงใหม่

บทความวิชาการ : Academic Article

ภาวะผู้นำของผู้บริหารในยุคดิจิทัล 836 – 848

LEADERSHIP OF ADMINISTRATORS IN THE DIGITAL ERA

พระครูปลัดจักรพล ลิธิโร

สมรรถนะการสื่อสารเพื่อการพัฒนาของผู้บริหารท้องถิ่น 845 – 861

COMMUNICATION COMPETENCE FOR DEVELOPMENT OF LOCAL
ADMINISTRATORS

นฤมล รัตนภิบาล, วิยาธร ท่อแก้ว และ สุภาภรณ์ ศรีดี

ภัยยุคใหม่ของพระสงฆ์กับความท้าทายและแนวทางการปฏิบัติในยุคดิจิทัล 862 – 877

MODERN THREATS FOR MONKS CHALLENGES AND
PRACTICES IN THE DIGITAL AGE

พระใบฎีกาสมคิด นาสีโล (สุขนิล) และ มะลิ ทิพย์ประจง

การปรับตัวของการศึกษาด้านบัญชีในประเทศไทยในยุคปัญญาประดิษฐ์ (AI) : 878 – 890

โอกาสและความท้าทาย

ADAPTING ACCOUNTING EDUCATION IN THAILAND IN THE ERA OF
ARTIFICIAL INTELLIGENCE (AI): OPPORTUNITIES AND CHALLENGES

ชลลดา ชะโลมกลาง, อัญญา ไพค่านาม, พัชรินทร์ สารมาท และ พัทธ์ยศ เดชศิริ

คติธรรมแห่งชีวิต

891 – 902

BUDDHIST DOCTRINE OF LIFE

พระครูวินิตกมลธรรม (กมลมาศ พรหมสนธิ์)

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

903 - 922

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กร
แห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1*

ACADEMIC LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS INFLUENCING THE
LEARNING ORGANIZATION IN THE CHANTHABURI PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 1

สุทธาทิพย์ เขียวชะอุ่ม¹, ชัยฤทธิ์ แสงสว่าง², และ ประทุมทอง ไตรรัตน์³
SUTTATIP KEAWCHAUM¹, Chairit Saengsawang², and Prathumthong Trairath³

¹⁻³มหาวิทยาลัยเกริก

¹⁻³kirk University, Thailand.

¹Corresponding Author's Email: noyaki@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และ 4) สร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างคือครูในโรงเรียนประถมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำนวน 306 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่ายและเทียบบัญญัติไตรยางค์ เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่น 0.996 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก 2) องค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก 3) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) สมการพยากรณ์ภาวะผู้นำทางวิชาการสามารถอธิบายการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้ร้อยละ 92.2 โดยมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน 0.234 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ, ภาวะผู้นำทางวิชาการ, องค์กรแห่งการเรียนรู้

* Received 25 February 2025; Revised 2 March 2025; Accepted 7 March 2025

Abstract

This research aimed to: 1) study the level of academic leadership of school administrators, 2) examine the level of learning organization in schools, 3) investigate the relationship between the academic leadership of administrators and the development of a learning organization, and 4) develop a predictive equation for academic leadership that influences the learning organization in schools. The sample group consisted of 306 teachers from primary schools under the Chanthaburi Primary Educational Service Area Office 1. The sample size was determined using Krejcie and Morgan's table, employing simple random sampling and proportional allocation. The research instrument was a questionnaire with a reliability coefficient of 0.996. Data analysis included frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficient, and multiple regression analysis.

The research findings revealed that: 1) the overall level of academic leadership among school administrators was high, 2) the level of learning organization in schools was also high, 3) academic leadership showed a significant positive correlation with the learning organization at the .01 level, and 4) the predictive equation for academic leadership explained 92.2% of the variance in the learning organization, with a standard error of 0.234, also significant at the .01 level.

Keywords: Leadership, Academic Leadership, Learning Organization

บทนำ

ความเจริญก้าวหน้าขององค์กรเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งของทุกองค์กร เนื่องจากองค์กรเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการสร้างความเจริญความก้าวหน้าของประเทศในทุกด้านทั้งเศรษฐกิจและการเมือง ตลอดจนประชาชนจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ยุรพร ศุภรัตน์. (2552) ได้กล่าวไว้ว่า การที่จะทำให้องค์กรทุกองค์กรมีคุณภาพและประสิทธิภาพได้นั้น ผู้นำเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะนำองค์กรไปสู่ความเจริญก้าวหน้า นำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ ดังนั้นผู้นำจะต้องพัฒนาตนเองให้ทันต่อสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างไม่หยุดยั้ง ในขณะที่เดียวกันบุคลากรขององค์กรก็เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะเป็นผู้ร่วมงานในการส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรเป็นไปตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้ร่วมงานทั้งองค์กรจะต้องมีการปรับตัวตนเองอยู่ตลอดเวลาเพื่อจะได้นำความรู้สมัยใหม่มาไปปรับใช้ในการปฏิบัติงาน แต่ปัญหาส่วนใหญ่ผู้ปฏิบัติงานมักจะไม่มีความรู้ในการที่

จะพัฒนาตนเอง ดังนั้นองค์กรซึ่งเป็นหน่วยงานที่จะต้องมีส่วนช่วยส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานได้รับความรู้ที่ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา โดยการสนับสนุนให้ไปศึกษา หาความรู้เพิ่มเติมจากหน่วยงานภายนอกองค์กรหรือภายในองค์กรเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานเองมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัด หรือทำให้องค์การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาซึ่งจะทำให้้องค์การและพนักงานผู้ปฏิบัติงานมีแหล่งความรู้อยู่ใกล้ตัว สามารถค้นคว้าหาความรู้ใหม่ๆ ได้สะดวก สถานศึกษาจึงเป็นองค์กรที่มีภารกิจในการจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐาน ส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพทัดเทียมกับนานาชาติประเทศ การที่จะให้โรงเรียนมีคุณภาพต้องอาศัยการบริหารงานด้านต่างๆ ในโรงเรียน โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการ ถือเป็นงานหลักของโรงเรียน การที่จะทำให้อสถานศึกษา มีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการศึกษาได้ตามมาตรฐานและมีคุณภาพ พิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษาเกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรทุกระดับของสถานศึกษา (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553 : 1) จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้บริหารสถานศึกษาควรมีคุณลักษณะของภาวะผู้นำทางวิชาการที่จะสามารถทำการส่งเสริมสถาบันการศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization : LO) และการที่จะปรับเปลี่ยนหรือพัฒนาหน่วยงานให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น หน่วยงานจะต้องมีผู้นำที่มีคุณลักษณะที่เอื้อต่อการสร้างองค์ความรู้ หรือนวัตกรรมที่มีคุณค่าและเกิดประโยชน์ต่อองค์กร (ยุรพร ศุทธรัตน์, 2552)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จากรายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ด้านข้อเสนอแนะ ควรวางแผนการดำเนินงานไว้ล่วงหน้าจัดให้มีการประชุมปรึกษาหารือระดมความคิดเห็นและวางแผนการดำเนินงานเพื่อรองรับนโยบายต่าง ๆ ตามบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 1 และนโยบายควรมีความต่อเนื่อง เสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้กับผู้ปฏิบัติงานอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ควรส่งเสริมให้ครูปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนการสอน ใช้กิจกรรมและเทคนิคการสอนที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมและแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด พร้อมทั้งมีวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย ชัดเจน โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีความเข้าใจและสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ควรจัดให้มีการส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนาให้มีความรู้ สมรรถนะ ทักษะอาชีพในด้านต่าง ๆ เพื่อสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1, 2567)

จากข้อเสนอแนะจะเห็นได้ว่า ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็น

องค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา และสร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 สำหรับนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำทางวิชาการซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1

สมมติฐานการวิจัย

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1
2. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 78 แห่ง จำนวนครู 1,437 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1, 2566)

1.2 กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัย คือ ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 1,437 คน โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, p.608) และทำการสุ่มตัวอย่างง่าย จากนั้นกำหนดสัดส่วนด้วยวิธีเทียบบัญญัติไตรยางค์ตามประชากรในแต่ละโรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างครูผู้สอน รวมทั้งสิ้น 306 คน

2. เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง

ตอนที่ 2 จำนวน 40 ข้อ สอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย การกำหนดพันธกิจ การบริหารหลักสูตรและการสอน การนิเทศการสอน การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ

ตอนที่ 3 จำนวน 25 ข้อ สอบถามเกี่ยวกับองค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนวคิดของ เซ็งเก้ (Senge) ประกอบด้วย การคิดเชิงระบบ การเป็นบุคคลที่รอบรู้ การมีแบบแผนความคิด การมีวิสัยทัศน์ร่วม การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม

2.2 ในการหาค่าคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity และหาคุณภาพรายข้อ ตามเทคนิควิธีการวัดค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ได้ค่าตั้งแต่ 0.8 – 1.0 ซึ่งถือว่าเป็นเครื่องมือที่ใช้ได้

2.3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำนวน 2 โรงเรียน โดยผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 15 คนรวมทั้งสิ้น 30 ฉบับ

2.4 นำแบบสอบถามที่นำไปทดลองใช้มาคำนวณหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์ของแอลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach (1970) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับในการวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 0.996

2.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้ว นำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยได้ทำการยื่นหนังสือคำร้องถึงคณบดีวิทยาลัย เพื่อทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

3.2 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการส่งหนังสือของความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลผ่านทางระบบออนไลน์ให้โรงเรียนทั้ง 78 แห่ง พร้อมแนบลิงก์แบบสอบถามเพื่อให้ครูผู้สอนตอบแบบสอบถามออนไลน์จาก Google form

3.3 เมื่อผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับมาครบตามจำนวน จึงดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ครบถ้วนของแบบสอบถาม และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลสำเร็จรูป ตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม (เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง) ด้วยสถิติความถี่ (f) และร้อยละ (%)

4.2 วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 โดยใช้ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

4.3 วิเคราะห์ระดับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 โดยใช้ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

4.4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 และทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 ด้วยค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน

4.5 วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 และทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2

ผลการวิจัย

ผลตามวัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการศึกษาระดับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยภาพรวม

(n=306)

ภาวะผู้นำทางวิชาการ(X_{tot})	M	SD	ระดับ	อันดับ
1. การกำหนดพันธกิจ (X_1)	4.09	.83	มาก	4
2. การบริหารหลักสูตรและการสอน(X_2)	4.16	.84	มาก	2
3. การนิเทศการสอน (X_3)	4.21	.75	มาก	1
4. การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ (X_4)	4.13	.83	มาก	3
รวม	4.14	.78	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.14$, $SD = 0.78$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.09 – 4.21 เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ดังนี้ อันดับแรก คือ การนิเทศการสอน ($M = 4.21$, $SD = 0.75$) อันดับที่ 2 การบริหารหลักสูตร ($M = 4.16$, $SD = 0.84$) อันดับที่ 3 คือ การ

ส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ($M = 4.13$, $SD = 0.83$) และอันดับสุดท้าย คือ การกำหนดพันธกิจ ($M = 4.09$, $SD = 0.83$)

ผลตามวัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยภาพรวม

($n=306$)

การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Y_{tot})	M	SD	ระดับ	อันดับ
1. การคิดเชิงระบบ (Y_1)	4.09	.86	มาก	5
2. การเป็นบุคคลที่รอบรู้ (Y_2)	4.13	.84	มาก	2
3. การมีแบบแผนความคิด (Y_3)	4.12	.84	มาก	3
4. การมีวิสัยทัศน์ร่วม (Y_4)	4.15	.86	มาก	1
5. การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม (Y_5)	4.10	.84	มาก	4
รวม	4.12	.83	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ภาพรวมของการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ($M = 4.12$, $SD = 0.83$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.09 – 4.15 เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ดังนี้ การมีวิสัยทัศน์ร่วม ($M = 4.15$, $SD = 0.86$) การเป็นบุคคลที่รอบรู้ ($M = 4.13$, $SD = 0.84$) การมีแบบแผนความคิด ($M = 4.12$, $SD = 0.84$) การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ($M = 4.10$, $SD = 0.84$) และการคิดเชิงระบบ ($M = 4.09$, $SD = 0.86$)

ผลตามวัตถุประสงค์ที่ 3 ผลความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1

	X_1	X_2	X_3	X_4	X_{tot}	Y_{tot}
X_1	1					
X_2	.951**	1				
X_3	.839**	.878**	1			
X_4	.915**	.927**	.912**	1		
X_{tot}	.963**	.976**	.939**	.974**	1	
Y_{tot}	.927**	.917**	.820**	.940**	.937**	1

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 พบว่า ความสัมพันธ์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ อยู่ในระดับมาก ($r_{xy} = .937^{**}$) ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณา รายด้านเรียงลำดับความสัมพันธ์จากมากไปน้อย ดังนี้ ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันสูงที่สุด คือ การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .940** รองลงมาคือ การกำหนดพันธกิจ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .927** การบริหารหลักสูตรและการสอน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .917** และลำดับสุดท้าย คือ การนิเทศการสอน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .820** ตามลำดับ

ผลตามวัตถุประสงค์ที่ 4 ผลการวิเคราะห์ค่าถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise multiple Regression Analysis) และสร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ถ้อยพหุคูณแบบขั้นตอนของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารส่งผลกระทบต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยภาพรวม

ตัวแปรพยากรณ์	Unstandardized coefficients		Standardized coefficients	t	Sig
	B	Std.Error	Beta		
ค่าคงที่ (constant)	.341	.078		4.391	<.001
การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ (X ₄)	.746	.054	.747	13.797	<.001
การกำหนดพันธกิจ (X ₁)	.321	.055	.322	5.860	<.001
การนิเทศการสอน (X ₃)	-.288	.045	-.260	-6.391	<.001
การบริหารหลักสูตรและการสอน (X ₂)	.145	.060	.146	2.417	.016
R = .960 R ² = .922 Adjusted R ² = .921 Standard Error = .234					

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ตัวแปรส่งผลกระทบต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ในภาพรวมได้ร้อยละ 92.2 ค่าประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว เท่ากับ 0.921 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย เท่ากับ 0.234 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถเขียนสมการถดถอยในรูปคะแนนดิบได้ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{y} = 0.341 + 0.746 (X_4) + 0.321 (X_1) - 0.288 (X_3) + 0.145 (X_2)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_y = .747(X_4) + .322 (X_1) - .260 (X_3) + .146 (X_2)$$

อภิปรายผล

1. ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ การนิเทศการสอน การบริหารหลักสูตรและการสอน การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ และการกำหนดพันธกิจ ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน โดย

เน้นการนิเทศติดตาม ประเมินผลการสอน และพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพุฒินันท์ แสงสิริวัฒน์ (2564) และพัชรภรณ์ จันทพล (2559) ที่ชี้ว่าผู้บริหารต้องมีบทบาทในการออกแบบหลักสูตร กำหนดมาตรฐานและแนวทางการประเมินผล นอกจากนี้ การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ เช่น การจัดกิจกรรมเสริมทักษะ การสอบประเมิน และการอบรมพัฒนาครู ก็เป็นปัจจัยสำคัญต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารซึ่งตรงกับผลวิจัยของศราวุธ ทองอากาศ (2560) และกิงกาญจน์ สุขสำราญ (2565) ที่เห็นว่าผู้บริหารต้องกำหนดนโยบาย พันธกิจ และเป้าหมายที่ชัดเจนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

2. ระดับองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ร่วม การเป็นบุคคลที่รอบรู้ การมีแบบแผนความคิด การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม และการคิดเชิงระบบ ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของสถานศึกษา ตลอดจนสนับสนุนการพัฒนาความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ และความสามารถในการทำงานที่ทันสมัย สอดคล้องกับงานวิจัยของวรชัยธำรี ประกิจ (2561) และวันชนก อาจปฐ (2564) ที่ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการแลกเปลี่ยนวิสัยทัศน์ การวางแผนงาน และการเรียนรู้ร่วมกัน การทำงานเป็นทีมได้รับการส่งเสริมให้บุคลากรตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ เคารพความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และพัฒนาศักยภาพร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของกรองกาญจน์ อรุณเมฆ (2564) นอกจากนี้ การคิดเชิงระบบช่วยให้บุคลากรเข้าใจปัญหาเชิงลึก วางแผนแก้ไขอย่างเป็นระบบ ซึ่งตรงกับผลวิจัยของภาวิณี ชุนทรพิสัย (2563) ที่เน้นถึงความสำคัญของการจัดระบบงานในสถานศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งมีความหมายว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความเชื่อมโยงอย่างมีนัยสำคัญต่อการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์กันสูงเป็นไปตามสมมติฐานของงานวิจัย สอดคล้องกับจรุณี แก้วเอียน (2557) ที่ระบุว่าการบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจหลักของผู้บริหาร ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการเรียนการสอนและความสำเร็จของสถานศึกษา รวมถึงงานวิจัยของ Collins, Betty J. (2015) ที่ชี้ว่า ผู้นำควรส่งเสริมให้องค์กรเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ผ่านการคิดเชิงระบบ และการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ภายในองค์กร

4. สร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ตัวแปร 4 ด้าน สามารถร่วมกันพยากรณ์การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ได้ร้อยละ 92.2 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย อยู่ที่ 0.234 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีนัยสำคัญต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา ระดับสูงสามารถส่งเสริมให้สถานศึกษาพัฒนาไปสู่การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ อีกทั้งค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานที่ 0.234 ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 สอดคล้องกับแนวคิดของ Hoy และ Miskel (2001) ที่เสนอว่าสถานศึกษาควรเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ และงานวิจัยของ Roslina Abdul Rashid (2018) ที่ระบุว่าองค์การแห่งการเรียนรู้มีผลต่อความเป็นผู้นำของครู

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ประกอบด้วย 1.1 ผู้บริหารควรมีการพัฒนากระบวนการกำหนดพันธกิจให้มีความชัดเจน โดยกำหนดทิศทางของพันธกิจให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน วางเป้าหมายที่สามารถวัดผลได้ เพื่อให้สามารถติดตามความก้าวหน้าและปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ 1.2 ผู้บริหารควรดำเนินการเพื่อส่งเสริมการคิดเชิงระบบภายในสถานศึกษา โดยสร้างความตระหนักให้บุคลากรในสถานศึกษามองเห็นภาพรวมขององค์การ เน้นการวิเคราะห์ปัญหาอย่างเป็นองค์รวม แก้ปัญหาตามหลักเหตุและผลพร้อมเชื่อมโยงแนวทางการพัฒนากับเป้าหมายของโรงเรียน ปรับปรุงแผนงานและนโยบายให้สะท้อนการคิดเชิงระบบ 1.3 ผู้บริหารควรปรับปรุงแนวทางการนิเทศให้เน้นการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาครู มากกว่าการตรวจสอบหรือควบคุม ใช้กระบวนการนิเทศแบบมีส่วนร่วม โดยให้ครูมีบทบาทในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และช่วยเหลือกัน นำเทคโนโลยีมาสนับสนุนการนิเทศ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป 2.1 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในบริบทของพื้นที่อื่น ๆ หรือในระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน 2.2 ควรศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร 2.3 ควรวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบของภาวะผู้นำทางวิชาการต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน เพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับคุณภาพของผลการเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กรองกาญจน์ อรุณเมฆ. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กึ่งกาญจน์ สุขสำราญ. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มอำเภอปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. มหาวิทยาลัยเกริก. กรุงเทพมหานคร.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- พัชราภรณ์ จันทพล. (2559). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอองค์รักษ์ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก. วิทยานิพนธ์ ปริญญา มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พุดินันท์ แสงศิริวัฒน์. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ภาวิณี ชุณหะทรัพย์. (2562). องค์กรแห่งการเรียนรู้ของศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ยุรพร ศุทธรัตน์. (2552). องค์กรเพื่อการเรียนรู้ (พิมพ์ครั้งที่1). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรชัยธำรี ประกิจ. (2561). องค์กรแห่งการเรียนรู้กับประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วันชนก อาจปฐ. (2564). แนวทางการพัฒนาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขต ภาค กลาง.วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ศราวุธ ทองอากาศ. (2560). การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 . (2566). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) เรียกใช้เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2567 จาก https://web.chan1.go.th/manage/plan_pat.
- Collins, Jim. (2015). Good to great: Why some companies make the leap and others don't. New York: Harper Business.

- Hoy, W.K. and Miskel, C.G. (2001). Education Administration : Theory Research and Practice. New York: McGraw-Hill.
- Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement. 30(3): 607 – 610.
- Rashid, R. A., & Mansor, M. (2018). The Influence of Organizational Learning on Teacher Leadership. International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences, 8(4), 1233–1246.

ความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการทำงานเป็นทีมของครูใน
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1*

THE RELATIONSHIP BETWEEN PARTICIPATIVE ADMINISTRATION AND
TEACHERS' TEAMWORK UNDER SAKAEO PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 1

ผกากรอง ศรีอริยานนท์¹ และ อุษาพร กลิ่นเกษร²

Pakakrong Sriariyanon¹ and Usaporn Klinkasorn²

¹⁻²มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

¹⁻²North Bangkok University, Thailand.

Corresponding Author's Email: pakakrong.sria@northbkk.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 2) เพื่อศึกษาการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำนวน 302 คน โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ ตามขนาดสถานศึกษา และทำการสุ่มอย่างง่ายจากโรงเรียนแต่ละขนาด ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัย พบว่า 1.การบริหารแบบมีส่วนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.87, S.D. = 0.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ตามลำดับ ดังนี้ 1) ด้านความมีอิสระในการปฏิบัติงาน ($\bar{X}$ = 3.89, S.D. = 0.53) 2) ด้านการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของงาน ($\bar{X}$ = 3.88, S.D. = 0.55) 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมิน ($\bar{X}$ = 3.88, S.D. = 0.55) 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X}$ = 3.88, S.D. = 0.57) 5) ด้านความยืดหยุ่นผูกพัน ($\bar{X}$ = 3.85, S.D. = 0.58) และ 6) ด้านการไว้วางใจ ($\bar{X}$ = 3.84, S.D. = 0.58) 2.การทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.91, S.D. = 0.54) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ตามลำดับ ดังนี้ 1) ด้านวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและเป้าหมายที่เห็นพ้องต้องกัน

* Received 26 February 2025; Revised 3 March 2025; Accepted 8 March 2025

($\bar{x} = 4.00$, S.D. = 0.56) 2) ด้านการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ($\bar{x} = 3.93$, S.D. = 0.59) 3) ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ ($\bar{x} = 3.93$, S.D. = 0.60) 4) ด้านการตัดสินใจร่วมกัน ($\bar{x} = 3.92$, S.D. = 0.58) 5) ด้านการติดต่อสื่อสาร ($\bar{x} = 3.89$, S.D. = 0.59) และ 6) ด้านความไว้วางใจกัน ($\bar{x} = 3.80$, S.D. = 0.63) 3. ความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยรวมพบว่ามีความสัมพันธ์ในระดับสูง และเป็นไปในทิศทางบวก ($r = 0.84$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การบริหารแบบมีส่วนร่วม, การทำงานเป็นทีมของครู, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1

Abstract

This research aimed to: 1) study the level of teachers' opinions on participative administration under Sakaeo Primary Educational Service Area Office 1 2) study teachers' teamwork under Sakaeo Primary Educational Service Area Office 1 and 3) study the relationship between participative administration and teachers' teamwork under Sakaeo Primary Educational Service Area Office 1. The samples consisted of 302 teachers from schools under the Sa Kaeo Primary Educational Service Area Office 1, The sampling step 1 use stratified random sampling by school size as a strata, and step 2 use simple random sampling from selected school. Data were collected using a researcher-developed questionnaire. The statistics applied for analyzed the data included mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient.

The research findings as follows: 1. Participative administration in schools under the Sakaeo Primary Educational Service Area Office 1 was rated at a high level overall ($\bar{x} = 3.87$, S.D. = 0.50). When considering individual aspects, all were rated at a high level in the following order: 1) autonomy in work practices ($\bar{x} = 4.00$, S.D. = 0.56), 2) goal and objective setting ($\bar{x} = 3.88$, S.D. = 0.55), 3) participation in evaluation ($\bar{x} = 3.88$, S.D. = 0.55), 4) participation in decision-making ($\bar{x} = 3.88$, S.D. = 0.57), 5) commitment ($\bar{x} = 3.85$, S.D. = 0.58), and 6) trust ($\bar{x} = 3.84$, S.D. = 0.58) . 2. Teachers' Teamwork in schools under the Sakaeo Primary Educational Service Area Office 1 was also rated at a high level overall ($\bar{x} = 3.91$, S.D. = 0.54). When considering individual aspects, all were rated at a high level in the following order: 1) clear objectives and shared goals

($\bar{x}$ =4.00, S.D.=0.56), 2) clarity in work practices ($\bar{x}$ =3.93, S.D. = 0.59), 3) interpersonal relationships ($\bar{x}$ =3.93, S.D.=0.60), 4) joint decision-making ($\bar{x}$ =3.92, S.D.=0.58), 5) communication ($\bar{x}$ =3.89, S.D.=0.59), and 6) trust ($\bar{x}$ =3.80, S.D.= 0.63). 3. The relationship between participative administration and teachers' teamwork under Sakaeo Primary Educational Service Area Office 1 was found to be significantly positive at a high level ($r= 0.84$) the statistical significance level at .01 level.

Keywords: Participative Administration, Teachers' Teamwork, Sakaeo Primary Educational Service Area Office 1

บทนำ

ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั่วโลก ส่งผลให้โครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและการปกครองเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ยังรวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงด้าน การศึกษาที่ทุกประเทศได้รับผลกระทบที่ก่อให้เกิดปัญหา ดังนั้นทุกประเทศจำเป็นต้องพัฒนาคนและ ประเทศชาติให้พร้อมเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงเนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการสร้างเสริมให้มนุษย์ เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถทางสติปัญญา เป็นคนเก่ง คนดี และสามารถดำเนินชีวิต อยู่ในสังคมได้ อย่างมีความสุข ดังที่มาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562 บัญญัติว่าการ จัด การศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: 56-57) และสอดคล้องกับที่แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้กล่าวไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา และ ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา นอกจากนี้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ถือเป็นแผนแม่บทหลักในการพัฒนาประเทศ โดยมีหลักการสำคัญคือ "ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา" มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาค้นหาให้มีความเป็น คนที่สมบูรณ์ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการในฐานะหน่วยงานหลักในภาคการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพ คนของประเทศ ที่มุ่งหวังให้มีการใช้ทรัพยากรทั้งด้านงบประมาณและบุคลากรได้อย่างคุ้มค่า ไม่เกิดการ สูญเปล่า และมีความคล่องตัว ซึ่งตอบสนองการพัฒนาในด้านประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภา การศึกษา, 2560: 48) ทั้งนี้การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาจะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อ สถานศึกษาหรือไม่ ก็ขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการ บริหารงานของสถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมาย

ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561: 41-42) ได้ระบุถึงการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของทุกภาคส่วนไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการ พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ประเด็นยุทธศาสตร์การส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วม

ของภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบครัวและชุมชนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างบรรทัดฐานที่ดีในสังคม การสร้างกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาทักษะของ ประชากรให้สอดคล้องกับเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคต สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการ พัฒนาดตนเองและการมีส่วนร่วมเพื่อเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้าง ศักยภาพทรัพยากรมนุษย์และยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม การพัฒนา ที่ให้ความสำคัญกับการดึงเอาพลังของภาคส่วนต่าง ๆ มาร่วมขับเคลื่อนโดยการสนับสนุนความร่วมมือ ระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาสังคมและประชาชนเพื่อสนับสนุนการทำงานของ ภาคส่วนต่าง ๆ สนับสนุนการจัดตั้งองค์กรภาคประชาสังคมและองค์กรชุมชนในรูปแบบนิติบุคคลเพื่อ ดำเนินกิจกรรมสร้างสรรค์ประโยชน์สาธารณะต่าง ๆ

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: 9) กล่าวถึง แนวคิดของการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติยึดหลักการ เป้าหมาย และแนวคิด ซึ่งในข้อที่ 4 หลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม (All for Education) การจัดการศึกษาอย่าง มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพให้กับประชาชนทุกคนเป็นพันธกิจที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของสังคมทุก ภาคส่วน เนื่องจากรัฐต้องใช้ทรัพยากรจำนวนมากในการจัดการศึกษาที่ต้องครอบคลุมทุกช่วงวัยทุกระดับ การศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย ด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลาย สนองความต้องการและความ จำเป็นของแต่ละบุคคลและสนองยุทธศาสตร์ชาติและความจำเป็นในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของ ประเทศ รัฐจึงต้องให้ความสำคัญและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นในการจัดการศึกษา โดยบุคคล กลุ่มบุคคล หรือองค์กรต่าง ๆ จะได้รับการส่งเสริม ให้เข้าร่วมจัดการศึกษา เสนอแนะ กำกับติดตาม และสนับสนุนการจัดการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ตาม ความพร้อมเพื่อประโยชน์ของสังคมโดยรวม

การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เข้ามา มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตั้งแต่การเริ่มคิด การวางแผน นำไปปฏิบัติและประเมินผล รวมทั้งได้รับ ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นเพื่อให้งานดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ร่วมกัน ดังนั้นหากผู้บริหาร สถานศึกษาใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมมาใช้ในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา จะส่งผลให้เกิด ความร่วมมือกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับบุคลากรของสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมใน การตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการได้รับ ผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลในการพัฒนาสถานศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการบริหารที่ ส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาได้ใช้ความรู้ความสามารถของตนให้เกิดประโยชน์ จึงมีความจำเป็น อย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสร้างทีมงานที่มีคุณภาพขึ้นมา เพื่อช่วยในการพัฒนาสถานศึกษา ให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ภายใต้การขับเคลื่อนด้านการจัดการศึกษาให้ สอดคล้องกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป(อนุวัฒน์ ทศบุตร, 2565: 2)

การทำงานเป็นทีมเป็นพื้นฐานสำคัญของความสำเร็จในการที่จะบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจะประสบผลสำเร็จบรรลุเป้าหมายหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลาย ๆ ประการซึ่งส่งผลต่อการทำงานเป็นทีม อย่างไรก็ตามในการทำงานหรือดำเนินการตามกระบวนการการบริหรนั้น ไม่อาจประสบความสำเร็จได้หากปราศจากความร่วมมือ จากบุคลากรทุกคนในหน่วยงาน ที่มีความร่วมมือร่วมใจในการทำงานหรือการทำงานเป็นทีม จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ผู้บริหารทั้งหลายควรหันมาให้ความสำคัญเป็นอย่างมากเพราะการทำงานทั้งหลายต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรหลายฝ่ายจึงจะทำให้องค์การสามารถขับเคลื่อนไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับ โกลด์ เียนสุขใจชน (2565: 64) กล่าวว่า พฤติกรรมการทำงานของบุคคลในองค์การที่มีลักษณะของการทำงานเป็นกลุ่มและทำงานร่วมกันซึ่งตั้งอยู่บนบรรทัดฐานแห่งความเข้าใจซึ่งกันและกัน ความร่วมมือร่วมใจ นำองค์การบรรลุเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดในการทำงานร่วมกันของคนหมู่มาก คือ การทำงานเป็นทีม (Teamwork) และปัญหาที่ผู้บริหารองค์การจะต้องให้ความสำคัญ คือ ทำอย่างไรจึงจะให้คนหมู่มากหรือทีมงานทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้และในการทำงานเป็นทีมความสำเร็จหรือล้มเหลวของการทำงานขึ้นอยู่กับทีมงาน ดังนั้นในการทำงานเป็นทีมผู้บริหารหรือหัวหน้าทีมจะต้องคำนึงถึงการแบ่งงานและการประสานงานเพื่อให้ทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ จากเหตุผลดังกล่าว ผู้บริหารและครูควรให้ความสนใจ และให้ความสำคัญต่อการศึกษการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ อันจะเป็นแนวทางหลักที่จะส่งเสริมการทำงานร่วมกันให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงานสูงสุดและพร้อมที่จะก้าวไปสู่การเป็นผู้บริหารมืออาชีพ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ได้กำหนดพันธกิจ ข้อที่ 6 “เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการศึกษาแบบมีส่วนร่วม” เห็นได้ว่า การจัดการศึกษานั้นต้องอาศัย การมีส่วนร่วมจากทุก ๆ ฝ่าย นำไปสู่การทำงานเป็นทีมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์เดียวกัน ส่งผลให้การศึกษาเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อให้การศึกษาก้าวหน้าพัฒนา สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดสระแก้ว พ.ศ. 2566 -2570 (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสระแก้ว, 2566: 42) ที่กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ “ประชากรทุกช่วงวัยได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพและการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีงานทำ น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการมีส่วนร่วมภาคีเครือข่าย” และมีพันธกิจข้อที่ 6 ว่า พัฒนาระบบและกลไกการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับพันธกิจของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดสระแก้ว พ.ศ. 2566 – 2570 ข้อที่ 3 ซึ่งกำหนดให้มีการส่งเสริมการพัฒนาระบบบริหารจัดการการศึกษาที่เน้นการสร้างเครือข่ายกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน จะเห็นได้ว่าในการพัฒนาการศึกษาในทุกระดับจะให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมซึ่งการมีส่วนร่วมนั้นเกิดจากคนหลายคนเมื่อมีส่วนร่วมร่วมกันย่อมเกิดกระบวนการทำงานที่เป็นทีม ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 เพื่อให้ทราบถึงสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับ

ทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1
2. เพื่อศึกษาการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1

สมมติฐานการวิจัย

การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำนวน 145 โรง จำนวน 1,416 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1, 2567: 5)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างของครูโดยใช้ตาราง Krejcie & Morgan (1970) ได้จำนวน 302 คน จากนั้นสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามขนาดสถานศึกษา และทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) ความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) ประกอบด้วยเพศ อายุ ระดับการศึกษา ขนาดสถานศึกษาและประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 มีลักษณะเป็น

แบบสอบถามมาตรฐานค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert) (บุญธรรม กิจปริดาภิสุทธิ, 2553: 71)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตรฐานค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert) (บุญธรรม กิจปริดาภิสุทธิ, 2553: 71)

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

3.1 ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา วารสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา

3.2 กำหนดกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 6 ด้าน และการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 6 ด้าน โดยสังเคราะห์จากงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ

3.3 กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3.4 สร้างแบบสอบถามฉบับร่างตามนิยามศัพท์เฉพาะ

3.5 ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์เฉพาะกับข้อคำถามและหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (Index of Item Objective Congruence: IOC) และความเหมาะสมของภาษาของแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้าง

3.6 ปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความเหมาะสมตามค่า IOC และข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ โดยผ่านความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยสามารถใช้ได้ทุกข้อมีค่า IOC มากกว่า 0.6 ทุกข้อ และนำแบบสอบถามไปทดลอง (try-out) กับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน โดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของ Cronbach (1990) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา 0.98 ซึ่งมากกว่า 0.80 จึงยอมรับ

3.7 นำข้อมูลการทดลองมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ แล้วนำไปเสนออาจารย์ และจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

4.1 ติดต่อขอหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลจากหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาสระแก้วเขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล จากครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

4.2 ส่งแบบสอบถามพร้อมกับหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและประสานขอความร่วมมือจากครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ในการตอบแบบสอบถาม โดยดำเนินการส่งแบบสอบถามด้วยตนเอง และผ่านระบบ Google Forms เนื่องจากกลุ่มโรงเรียนตัวอย่างจำนวน 105 โรงเรียน มีระยะทางการเดินทางต่างกันจึงเลือกที่จะดำเนินการเก็บข้อมูลแบบผสมผสาน สำหรับโรงเรียนที่มีระยะทางไม่เกิน 30 กิโลเมตร ดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง จำนวน 55 โรงเรียน และโรงเรียนที่มีระยะทางเกิน 30 กิโลเมตร จำนวน 50 โรงเรียน ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้ Google Forms โดยวัดระยะทางจากโรงเรียนบ้านคลองหินปูน อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยแบบสอบถามที่ส่งให้กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งสิ้น 302 ฉบับ ได้รับคืน 302 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4.3 ดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเองและใช้ Google Forms เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. วิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่และร้อยละ

5.2 นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) นำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์น้ำหนัก 5 ระดับ จากนั้นนำไปบันทึกและวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5.3 นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 3 เกี่ยวกับการทำงานเป็นทีมของครู ในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) นำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์น้ำหนัก 5 ระดับ จากนั้นนำไปบันทึกและวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5.4 นำข้อมูลที่ได้แปลความหมายของระดับความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson' Product Moment Correlation Coefficient) ได้แล้วนำค่าไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 มีดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารแบบมีส่วนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ในภาพรวม ดังนี้

การบริหารแบบมีส่วนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1	$\bar{x}$	S. D.	ระดับความคิดเห็น
1. การไว้วางใจ	3.84	0.58	มาก
2. ความยึดมั่นผูกพัน	3.85	0.58	มาก
3. การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของงาน	3.88	0.55	มาก
4. ความมีอิสระในการปฏิบัติงาน	3.89	0.53	มาก
5. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.88	0.57	มาก
6. การมีส่วนร่วมในการประเมิน	3.88	0.55	มาก
รวม	3.87	0.50	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.87$, S.D. = 0.50) หากพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านความมีอิสระในการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 3.89$, S.D. = 0.53) รองลงมาคือ ด้านการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของงาน ($\bar{x} = 3.88$, S.D. = 0.55) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมิน ($\bar{x} = 3.88$, S.D. = 0.55) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{x} = 3.88$, S.D. = 0.57) ด้านความยึดมั่นผูกพัน ($\bar{x} = 3.85$, S.D. = 0.58) และด้านการไว้วางใจ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{x} = 3.84$, S.D. = 0.58) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ในภาพรวม ดังนี้

การทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. วัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและเป้าหมายที่เห็นพ้องต้องกัน	4.00	0.56	มาก
2. การปฏิบัติงานที่ชัดเจน	3.93	0.59	มาก
3. การติดต่อสื่อสาร	3.89	0.59	มาก
4. การตัดสินใจร่วมกัน	3.92	0.58	มาก
5. การมีมนุษยสัมพันธ์	3.93	0.60	มาก
6. ความไว้วางใจกัน	3.80	0.63	มาก
รวม	3.91	0.54	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า การทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$, $S.D. = 0.54$) หากพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและเป้าหมายที่เห็นพ้องต้องกัน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.00$, $S.D. = 0.56$) รองลงมาคือ ด้านการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ($\bar{X} = 3.93$, $S.D. = 0.59$) ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ ($\bar{X} = 3.93$, $S.D. = 0.60$) ด้านการตัดสินใจร่วมกัน ($\bar{X} = 3.92$, $S.D. = 0.58$) ด้านการติดต่อสื่อสาร ($\bar{X} = 3.89$, $S.D. = 0.59$) และด้านความไว้วางใจกัน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.80$, $S.D. = 0.63$) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r) ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

การบริหารแบบมีส่วนร่วม	1. วัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและเป้าหมายที่เห็นพ้องต้องกัน	2. การปฏิบัติงานที่ชัดเจน	3. การติดต่อสื่อสาร	4. การตัดสินใจร่วมกัน	5. การมีมนุษยสัมพันธ์	6. ความไว้วางใจกัน	รวมเฉลี่ย
1. การไว้วางใจ	0.66**	0.69**	0.64**	0.64**	0.61**	0.67**	0.72**
2. ความยืดหยุ่นผูกพัน	0.69**	0.61**	0.64**	0.64**	0.69**	0.76**	0.74**
3. การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของงาน	0.76**	0.62**	0.69**	0.72**	0.68**	0.72**	0.77**
4. ความมีอิสระในการปฏิบัติงาน	0.63**	0.53**	0.57**	0.62**	0.60**	0.64**	0.66**
5. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	0.74**	0.65**	0.70**	0.69**	0.73**	0.76**	0.79**
6. การมีส่วนร่วมในการประเมิน	0.70**	0.70**	0.70**	0.68**	0.69**	0.80**	0.79**
รวมเฉลี่ย	0.78**	0.71**	0.74**	0.75**	0.75**	0.81**	0.84**

**อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยภาพรวม พบว่ามีความสัมพันธ์ในระดับสูงและเป็นไปในทิศทางบวก ($r = 0.84$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ผู้วิจัยมีประเด็นที่จะนำมาอภิปราย ดังนี้

1. การวิเคราะห์การบริหารแบบมีส่วนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยภาพรวมพบว่า มีระดับการบริหารอยู่ในระดับมากทุกด้าน อาจเป็นเพราะการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการบริหารที่ผู้บริหารส่วนมากนำมาใช้ในการบริหาร เนื่องจากการบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้บุคลากรของโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงาน อาจเป็นการมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินงาน การประเมินผล หรือกระบวนการบริหาร โดยใช้ความรู้ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญ ร่วมแก้ไขปัญหาของการบริหารที่สำคัญ (ชูดาพร นพแก้ว, 2560) ดังที่ผลการวิจัยครั้งนี้ ได้ผลว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านความมีอิสระในการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 มีการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยเฉพาะในด้านการให้ความอิสระในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพฑูรย์ กลมกุล (2560) เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการทำงานเป็นทีมของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุวัฒน์ ทศนบุตร (2565) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของชูดาพร นพแก้ว (2560) เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาสทวิทยาเขต 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาสทวิทยาเขต 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยม เขต 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลชนก ศรีวรรณ (2561) เรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการบริหารรูปแบบหนึ่งที่สำคัญในปัจจุบัน เมื่อพิจารณาประเด็นที่น่าสนใจ ผู้วิจัยจึงมีประเด็นในการ อภิปรายผล ดังนี้ การบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านความมีอิสระในการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กัญวัญญ์ ธาริบุญ (2557) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย พบว่า การบริหาร

แบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ ดังนี้ ความผูกพันต่อองค์กร การพัฒนาทีมงาน การกระจายอำนาจ ความไว้วางใจกัน ความมีอิสระในการปฏิบัติงาน การตัดสินใจร่วมกัน การร่วมกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย และการเข้าใจธรรมชาติขององค์การ และสอดคล้องกับงานวิจัยของโกศล เย็นสุขใจชน (2565) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการทำงาน เป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน ความเป็นอิสระในการปฏิบัติงาน ความยึดมั่นผูกพันและการไว้วางใจกัน ตามลำดับ

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับครูผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษา ในการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน โดยทุกคนมีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดเป้าหมาย วางแผน ปฏิบัติ และการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ก่อให้เกิดมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ครูมีอิสระในการปฏิบัติงาน สามารถสร้างสรรค์งานตามความสามารถและความเชี่ยวชาญได้อย่างเต็มที่ โดยไม่ต้องพึ่งพาบุคคลอื่นหรืออยู่ภายใต้อำนาจการควบคุมของบุคคลอื่น เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ได้กล่าวไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา และส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีอิสระในการบริหารจัดการและมีความเข้มแข็งรองรับการกระจายอำนาจซึ่งแนวทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นสิ่งสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้การบริหารเกิดประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมาย ผู้บริหารจึงควรเปิดโอกาสให้การบริหารงานในสถานศึกษาเป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมและการทำงานร่วมกันกับผู้ได้บังคับบัญชาได้ หากได้รับโอกาสที่จะได้แสดงศักยภาพ เมื่อครูได้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร จะส่งผลจากภายในที่จะมุ่งหวังพัฒนาสถานศึกษาต่อไป

2. การวิเคราะห์การทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยภาพรวมพบว่า มีระดับการทำงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน เนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารไปยังโรงเรียน ทำให้โรงเรียนมีอิสระในการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ดังนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจึงจำเป็นต้องประสานการทำงานมีความร่วมมือร่วมใจ เพื่อให้งานประสบความสำเร็จยิ่งขึ้นซึ่งในการปฏิบัติงานจะต้องมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ทำให้ผู้รับผิดชอบแต่ละด้านมีโอกาสทำงานร่วมกันให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันและมีความสัมพันธ์ อันดีส่งผลให้มีสภาพการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษามากขึ้น อีกทั้งมีการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนมีกลยุทธ์ในการพัฒนามีการกระจายอำนาจการบริหารมากกว่าเดิม บุคคลและหน่วยงานภายนอกเข้ามามี

ส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น โดยมีผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมคิดทำร่วมกันแก้ปัญหาเน้นการกระจายอำนาจ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: 56-57) ทำให้เกิดกระบวนการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุวัฒน์ ทัดนบุตร (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพฑูรย์ กลมกุล (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการทำงานเป็นทีมของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีมของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูดาพร นพแก้ว (2560: 109) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาสทวิทยาเขต 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 พบว่า การทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาสทวิทยาเขต 4 สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลชนก ศรีวรรณ (2561) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 พบว่า การทำงานเป็นทีมในโรงเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

การทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา เป็นรูปแบบการทำงานที่มีความสำคัญรูปแบบหนึ่งในปัจจุบันเมื่อพิจารณาประเด็นที่น่าสนใจ ผู้วิจัยจึงมีประเด็นในการอภิปรายผล ดังนี้ การทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา ด้านวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและเป้าหมายที่เห็นพ้องต้องกัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อนุวัฒน์ ทัดนบุตร (2565) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 พบว่า การทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีเป้าหมายเดียวกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ โกศล เย็นสุขใจชน (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 พบว่า การทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เพราะการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษาเป็นการทำงานของกลุ่มที่กำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและเป้าหมายที่เห็นพ้องต้องกัน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ทำให้องค์กรบรรลุผลสำเร็จที่คาดหวังไว้ในการดำเนินงานให้เป็นไปตามภารกิจของสถานศึกษา และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมาก

ไปหาน้อยดังนี้ ความผูกพันความเชื่อถือระหว่างกัน การสื่อสารที่ดี ทักษะที่เกี่ยวข้อง การสนับสนุนจากภายในและภายนอก ทักษะในการเจรจา ความชัดเจนของเป้าหมาย และภาวะผู้นำที่ดีตามลำดับ

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การทำงานเป็นทีม เป็นการทำงานของคนจำนวนมากกว่า 2 คนขึ้นไป เมื่อมีจำนวนคนที่ทำงานร่วมกันมากขึ้น สิ่งที่จะสามารถทำให้งานต่าง ๆ เกิดความสำเร็จได้คือ การกำหนดเป้าหมาย การปฏิบัติงานใด ๆ ภายในสถานศึกษา การทำงานในสถานศึกษาจะเป็นรูปแบบของการช่วยเหลือ การพึ่งพาอาศัยกัน ภายในสถานศึกษา ความสัมพันธ์ของคนในองค์กรจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้งานเกิดความสำเร็จ เมื่อทุกคนมาทำงานร่วมกันเกิดเป็นทีมงาน คณะทำงานต่าง ๆ สิ่งที่จะนำพาสมาชิกในทีมให้ดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกันคือ การมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและเป้าหมายที่เห็นพ้องต้องกัน เป้าหมายจะต้องเป็นเป้าหมายที่สมเหตุสมผล เป็นที่ยอมรับของทีม ในการปฏิบัติงานจะต้องมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน เมื่อสมาชิกในทีมมีเป้าหมายเดียวกัน จึงจะสามารถปฏิบัติงานเป็นทีมให้สำเร็จได้ หากแต่สมาชิกเองมีความสามารถแต่มีเป้าหมายคนละเป้าหมาย ก็เป็นไปได้ยากที่งานจะเสร็จสมบูรณ์อาจเกิดความขัดแย้งกันได้ ดังนั้นการมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและเป้าหมายที่เห็นพ้องต้องกันจะช่วยส่งเสริมการทำงานเป็นทีมให้ดียิ่งขึ้น

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยรวมพบว่ามีความสัมพันธ์ในระดับสูง และเป็นไปในทิศทางบวก ($r = 0.84$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการบริหารที่เปิดโอกาสให้บุคลากรและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในองค์กรได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีผลประโยชน์ร่วมกัน และการประเมินผลร่วมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านความยึดมั่นผูกพันต่อกัน เนื่องจากคณะครูช่วยเหลือกันในการทำงาน ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมทำให้โรงเรียนประสบความสำเร็จ และครูมีอำนาจการตัดสินใจในงานที่รับผิดชอบ ซึ่งการทำงานเป็นทีม เป็นการทำงานที่บุคคลเข้ามาทำงานร่วมกันโดยมีเป้าหมายร่วมกัน มีการวางแผนร่วมกันมีการติดต่อประสานงานกัน กำหนดบทบาทของสมาชิกในการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ ดังนั้นหากเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการคิด แสดงความคิดเห็นก็จะส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมด้วยเช่นกันจะทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพ เพราะทุกคนต่างมีสิทธิและอำนาจในการแสดงความคิดเห็น เพื่อการพัฒนาาร่วมกัน โดยการบริหารงานของผู้บริหารซึ่งมีบทบาทหน้าที่สำคัญในการที่จะนำพา สถานศึกษาให้มุ่งสู่ความสำเร็จ โดยผู้บริหารเน้นการผลักดันหรือกระจายอำนาจสู่ผู้ปฏิบัติเพื่อขับเคลื่อนให้เกิดประสิทธิผล ซึ่งผู้บริหารอาจมีการใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ การนำความร่วมมือและการกระจายอำนาจในโรงเรียนไปใช้จากการที่ผู้บริหารให้ความไว้วางใจมอบหมายงานที่เหมาะสมกับความสามารถให้รับผิดชอบ ให้อิสระในการปฏิบัติงานสามารถเชื่อมโยงกันอย่างคล่องตัว ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อ ประสานงานกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ความสัมพันธ์และการมีปฏิสัมพันธ์กันการได้รับความร่วมมือของผู้ปกครองและชุมชนในการสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ อีกทั้งมีความยึดมั่นผูกพัน ให้ผู้ร่วมงานเกิดความอบอุ่นปราศจากความขัดแย้งซึ่งง่ายต่อการบริหารและพัฒนา

บุคลากรให้สามารถพัฒนาตนเองได้ ผลักดันนโยบายที่เกี่ยวกับการบริหารให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ดังที่ วิบูลสร นิลพิบูลย์ (2563) กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมถือเป็นหัวใจสำคัญ ในการพัฒนาคุณภาพองค์กร การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกิดจากความสมัครใจ แรงจูงใจในการทำงาน เพื่อให้เกิดความผูกพันต่อองค์กรจะช่วยให้เกิดทีมที่มีประสิทธิภาพ และความสัมพันธ์ของคนในทีม ก่อให้เกิดงานที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมที่ได้รับความนิยมในการ บริหารงานโดยเฉพาะการบริหารการศึกษาจะมุ่งเน้นการทำงานเป็นทีม มีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหาร สถานศึกษา เปิดโอกาสให้บุคคลที่มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ร่วมกันคิด วางแผน ร่วมกันตัดสินใจ ร่วมกันตรวจสอบ รับผิดชอบ และร่วมกันแก้ไขปัญหา การที่นำการบริหารแบบ มีส่วนร่วมมาใช้ในสถานศึกษายังส่งผลทำให้การบริหารสถานศึกษาดำเนินไปด้วยความราบรื่น (ธัญดา ภาคณาภิญญ, 2565) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อนุวัฒน์ ทศนบุตร (2565) เรื่อง ความสัมพันธ์ ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 พบว่า ผลการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมที่มี ประสิทธิภาพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิษณุโลก เขต 2 พบว่า โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวก อยู่ในระดับความสัมพันธ์สูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการทำงานเป็นทีมของครูใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 มีดังนี้

1. การวิเคราะห์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยภาพรวมพบว่า มีระดับการบริหารอยู่ในระดับมากทุกด้าน
2. การวิเคราะห์การทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยภาพรวมพบว่า มีระดับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษาอยู่ใน ระดับมากทุกด้าน
3. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการทำงานเป็นทีมของครู ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยรวมพบว่ามี ความสัมพันธ์ในระดับสูงและเป็นไปในทิศทางบวก ($r = 0.84$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ด้านการไว้วางใจกันอยู่ใน ลำดับสุดท้าย ดังนั้น ผู้บริหารควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูผู้สอนให้ได้รับความเชื่อถือ ในความรู้ ความสามารถ และให้ออกาสบริหารงานแทน ด้วยความมั่นใจว่าจะทำงานได้สำเร็จ และมีการ ให้เกียรติซึ่งกันและกัน โดยไม่ต้องมีผู้คอยควบคุมกำกับติดตาม

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า การทำงานเป็นทีมของครู ด้านความไว้วางใจกัน อยู่ในลำดับสุดท้าย ดังนั้น ผู้บริหารควรเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ มีการกระตุ้นให้ทีมมีความไว้วางใจกัน เชื่อใจซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการมอบหมายหน้าที่เปลี่ยนกันไปเพื่อให้ครูทุกคนได้มีโอกาสเรียนรู้งานและเรียนรู้ที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในที่ตนเองรับผิดชอบ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาพฤติกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จ มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ได้รับการยอมรับจากชุมชน สามารถพัฒนาการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริงโดยศึกษาในรูปแบบกรณีศึกษา
2. ควรศึกษาการบริหารแบบอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1
3. ควรเปรียบเทียบความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 และเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กมลชนก ศรีวรรณ. (2561). การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2. รายงานวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏ.
- กัญญ์ณัฐ ธาริบุญ. (2557). การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย. ใน รายงานวิจัย. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- โกศล เย็นสุขใจชน. (2565)การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10. ใน รายงานวิจัย.มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ชุดาพร นพแก้ว. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาสทวิทยาเขต 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. ใน รายงานวิจัย. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธิยาดา ภัคธนาภิญโญ. (2565, กรกฎาคม-กันยายน). การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา. วารสารนวัตกรรมการบริหารการศึกษา, 1(1), 8-9.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). หลักการวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2553). เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับงานวิจัย.

- (พิมพ์ครั้งที่7). กรุงเทพมหานคร: ศรีอนันต์การพิมพ์.
- ไพฑูรย์ กลมกุล. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการทำงานเป็นทีมของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4. ใน รายงานวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- วิบูลย์ นิลพิบูลย์. (2563). การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต1. ใน รายงานวิจัย. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต1. (2567). แผนพัฒนาการศึกษา (ฉบับที่6) ปีงบประมาณ พ.ศ.2566-2570 (ปรับปรุงครั้งที่ 2 ปีงบประมาณ 2567). สระแก้ว.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาชาติ (พ.ศ.2560–2579). กรุงเทพมหานคร: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- อนุวัฒน์ ทศบุตร. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing (5th ed.). New York : Harper Collins Publishers.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. Educational and Psychological Measurement.

แนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3*
DIGITAL LITERACY GUIDELINES FOR NEW SCHOOL ADMINISTRATORS
UNDER UDONTHANI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3

พิทยา เขียวดวงดี¹, คณิศร จีกระโทก², นวตกร หอมสิน³ และ วีระพล เพ็งจันทร์⁴
Pitthaya Khiewdoungeedee¹, Kanisorn Jeekatok², Nawatakorn Homsin³ and Teerapol Pengchan⁴

¹⁻⁴มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

¹⁻⁴Udon Thani Rajabhat University, Thailand.

¹Corresponding Author's Email : 66120605227@udru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ และ 2) พัฒนาแนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน แบ่งเป็น 2 ระยะ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ จำนวน 30 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.70 - 1.00 มีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.98 ระยะที่ 2 ใช้วิธีการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 12 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือเป็นแบบบันทึกการประชุม กลุ่มผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์และสังเคราะห์สร้างข้อสรุปจากเนื้อหาที่ได้

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมากและสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าความต้องการจำเป็นโดยรวมอยู่ระหว่าง 0.277 – 0.370 2) แนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน จำนวน 36 แนวทาง ดังนี้ ด้านการสร้าง มีจำนวน 8 แนวทาง ด้านการใช้งาน มีจำนวน 8 แนวทาง ด้านการเข้าใจ มีจำนวน 6 แนวทาง ด้านการเข้าถึง มีจำนวน 7 แนวทาง และ ด้านการรู้สารสนเทศ มีจำนวน 7 แนวทาง

คำสำคัญ : การรู้ดิจิทัล, ผู้บริหารสถานศึกษา, การรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่, สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

* Received 26 February 2025; Revised 3 March 2025; Accepted 8 March 2025

Abstract

This research aimed to study 1) to study the current conditions, required conditions, and essential needs of Digital Literacy of New School Administrators. And 2) to develop Digital Literacy Guidelines for New School Administrators under Udon Thani Primary Educational Service Area Office 3. The research was divided into 2 phases by using Mixed Method Research. Phase 1 was to study the current and required conditions. The sample used in the research were 30 New School Administrators by purposive selection. The instrument used was a 5-level rating scale questionnaire The IOC value is 0.70 - 1.00 with a reliability of 0.98. Phase 2 was to use Expert Group Meeting method with 12 experts by purposive selection. The data was the record of Expert Group Meetings that analyzed and synthesized conclusions from the gathered content.

The research results were found as follows; 1) The overall current conditions were at high levels and the overall required conditions were at the highest levels. The overall essential needs numbers are between 0.277 to 0.370. 2) The Digital Literacy Guidelines for New School Administrators under Udon Thani Primary Educational Service Area Office 3 consist of 36 guidelines with 5 approaches were eight guidelines of Building, eight guidelines of Using, six guidelines of Understanding, seven guidelines of Getting in, and seven guidelines of Knowing information.

Keyword: Digital Literacy, Administrator, Digital Literacy for New, School Administrators under Udon Thani Primary Educational Service Area Office 3

บทนำ

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ได้กล่าวถึงบริบทของประเทศไทยในยุคดิจิทัล นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (พ.ศ. 2561 - 2580) ว่า ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาและการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มาใช้เป็นเครื่องมือสนับสนุนการพัฒนาประเทศมาตลอด มุ่งเน้นให้ประเทศไทยมีโครงสร้างพื้นฐานด้าน ไอซีทีโดยเฉพาะอย่างยิ่งอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงกระจายอย่างทั่วถึง เสมือนบริการสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานทั่วไปประชาชนมีความรอบรู้ความเข้าใจ สามารถพัฒนาและใช้ประโยชน์จากสารสนเทศได้อย่างรู้เท่าทัน อุตสาหกรรมไอซีทีมีบทบาทเพิ่มขึ้น ต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ ประชาชนมีโอกาสนในการสร้างรายได้และคุณภาพชีวิตดีขึ้น และไอซีทีมีบทบาทต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สำหรับปัจจุบัน

รัฐบาลได้ตระหนักถึงอิทธิพลของเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งเป็นทั้งโอกาสและความท้าทายของประเทศไทยที่จะปรับปรุงทิศทางการดำเนินงานของประเทศไทย ด้วย การใช้ประโยชน์สูงสุดจากเทคโนโลยีดิจิทัล ความท้าทาย และโอกาสของประเทศไทย ด้านเศรษฐกิจและสังคม ความท้าทายจากพลวัตของเทคโนโลยีดิจิทัล และสถานภาพ การพัฒนาด้านดิจิทัลของประเทศไทยในปัจจุบัน การพัฒนาศักยภาพของคนในประเทศ เทคโนโลยีดิจิทัลจะเป็นเครื่องมือในการสร้างศักยภาพของทุกคน ยกกระดับคนไปสู่สังคมฐานความรู้ให้มีความสามารถขยับไปสู่การผลิตที่ใช้เทคโนโลยีหรือรู้จักใช้เทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสารในการประกอบอาชีพมากขึ้น (กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2560)

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายและจุดเน้น ประจำปีงบประมาณ 2567 ที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบราชการและการบริการภาครัฐยุคดิจิทัล มีการขับเคลื่อนการพัฒนาระบบราชการ ด้วยนวัตกรรม และการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาเป็นกลไกหลักในการดำเนินงาน (Digitalize Process) การเชื่อมโยงและแบ่งปันข้อมูล (Sharing Data) การส่งเสริมความร่วมมือ บูรณาการกับภาคส่วนต่างๆ ทั้งภายในและภายนอก พัฒนาประสิทธิภาพของเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศให้สามารถใช้งานเครือข่ายสื่อสารข้อมูลเชื่อมโยงหน่วยงานภาครัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพพัฒนาระบบการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาโดยยึดหลักความจำเป็นและใช้พื้นที่เป็นฐาน ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ และเสริมสร้างคุณธรรม มาตรฐานทาง จริยธรรมและปลูกจิตสำนึกต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยยึดหลักธรรมาภิบาล

การรู้ดิจิทัล (Digital Literacy) เป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นตั้งแต่ปี ค.ศ. 1997 โดย Gilster (1997) และคงได้รับความสนใจอย่างต่อเนื่องในปัจจุบันการรู้ดิจิทัลเป็นทักษะสำคัญของชีวิตประจำวันในยุคดิจิทัล (Karpoti, 2011) ถึงแม้ว่าผู้เรียนในยุคนี้จะมีความรู้พื้นฐานด้านการใช้งานคอมพิวเตอร์หรือเทคโนโลยีสารสนเทศ โทรศัพท์แบบสมาร์ตโฟน แต่นั่นไม่ได้หมายความว่า ผู้เรียนจะเกิดสมรรถนะทางด้านดิจิทัลที่จำเป็นสำหรับการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นหรือสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการทำงานได้เป็นอย่างดี (Jisc, 2010) การที่จะกลายเป็นผู้ที่มีทักษะด้านการรู้ดิจิทัลควรเน้นการพัฒนาจากทักษะความรู้พื้นฐานมากกว่าการเน้นเรียนรู้แต่ด้านเทคโนโลยี ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเป็นสิ่งที่สำคัญและมีความจำเป็นมากในการให้ผู้เรียนสร้างกระบวนการคิดและกระบวนการรับรู้ที่จะเสริมสร้างคุณค่าและมีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ ผู้เรียนต้องมีลักษณะเป็นพลเมืองดิจิทัล แม้ว่าเทคโนโลยีจะเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตเรา แต่ผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้เทคโนโลยีเพื่อกระบวนการเรียนรู้

ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล จึงจำเป็นต้องเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้เกิดประโยชน์ สูงสุดอย่างคุ้มค่าที่แท้จริง (เอกชัย กี่สุขพันธุ์, 2559) การนำสถานศึกษาในยุคดิจิทัลนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีคุณลักษณะและ

ทักษะที่โดดเด่นและแตกต่างไปจากผู้บริหารสถานศึกษาอื่นๆ จึงจำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องพัฒนาคุณลักษณะและทักษะที่สอดคล้องกับผู้เรียน เพื่อจะได้รับมือและออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสร้างแรงจูงใจให้กับครูและนักเรียน อาจทำให้เกิดความร่วมมือในการเรียนรู้ คิดค้น สร้างสรรค์และพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ใหม่ ๆ หรือนวัตกรรม (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2562, หน้า 99) สอดคล้องกับ (กมลทิพย์ อินแก้วเครือ, 2564, หน้า 986) ได้กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ผู้บริหารจำเป็นต้องพัฒนาทักษะการบริหารที่สอดคล้องกับผู้เรียน เพื่อจะได้รับมือและออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม ส่งเสริมให้ครูนำเทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ ๆ มาใช้ให้มีความโดดเด่นแตกต่างจากสถานศึกษาอื่น ๆ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีภารกิจในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานภายใต้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มีการบรรจุแต่งตั้งผู้บริหารสถานศึกษาเข้ามาดำรงตำแหน่ง โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ที่เพิ่งเข้าสู่ตำแหน่งยังคงเผชิญกับปัญหาด้านการรู้ดิจิทัลที่ยังไม่ดีพอ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการ การพัฒนาการเรียนการสอนและเพื่อให้การบริหารจัดการสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถขับเคลื่อนโรงเรียนให้ก้าวทันกับยุคดิจิทัล

จากข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น อันจะเป็นรากฐานสำคัญในการเสริมสร้างศักยภาพของสถานศึกษาให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 24 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 6 คน รวมจำนวน 30 คน ที่ผ่านการพัฒนาก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ปีการศึกษา 2567 (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : หน่วยพัฒนาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ระหว่างวันที่ 15 กรกฎาคม – 3 สิงหาคม 2567) ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Selection)

2. เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลใน ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ซึ่งเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ซึ่งมีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายปิด (Closed Form or Structured Questionnaire) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของ Likert's Scale (บุญชม ศรีสะอาด, 2560:76) ได้ทำการทดสอบค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Validity) และหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา พบว่า มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.70 - 1.00 นำมาใช้มาเพื่อจะใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างแบบสอบถาม มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.208 - 0.597 ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม ไปทดลองใช้ (Try Out) เพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างประเด็นข้อคำถามต่างๆ กับผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน แล้วนำผลมาทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีของ ครอนบาค (Cronbach) ซึ่งเสนอวิธีหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 117) โดยแบบสอบถามทั้งฉบับได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.98

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการดังนี้

3.1 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยติดต่อขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ถึงกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลการวิจัย พร้อมทั้งมีการประสานงานทางโทรศัพท์ถึงผู้ประสานงานการเก็บข้อมูล

3.2 ช่วงเวลาเก็บข้อมูล ระหว่างเดือนตุลาคม-พฤศจิกายน พ.ศ. 2567 โดยการเดินทางส่งแบบสอบถามกับกลุ่มเป้าหมายและขอรับคืนด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ และร้อยละผู้วิจัยได้นำมาหาค่าเฉลี่ยร้อยละ และแบบสอบถาม ใช้ถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ เพื่อวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยของประชากร และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร และแปลความค่าเฉลี่ยแบบข้อความเชิงนิมิต (Positive Scale) การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Need Assessment) ใช้ถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในการหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น

ระยะที่ 2 พัฒนาแนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 3

ผู้วิจัยนำข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณมากำหนดแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยนำผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของแนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ มากำหนดเป็นกรอบในการสนทนากลุ่มโดยใช้วิธีการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Expert Group Meeting)

1. แหล่งข้อมูล

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 12 คน กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 6 คน และกลุ่มนักวิชาการ จำนวน 6 คน โดยใช้การประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Expert Group Meeting) มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 45) ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) เพื่อให้เกิดความหลากหลายตามบริบท

2. เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

เนื่องจากรูปแบบการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Methods) ดังนั้นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบบันทึกการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Expert Group Meeting) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อพัฒนาแนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 3

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Expert Group Meeting)

4.1 ผู้วิจัยทำหนังสือโดยติดต่อขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี เพื่อเชิญกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ให้ข้อมูลเก็บข้อมูลการวิจัย ตามวันที่ เวลาและสถานที่ ที่กำหนดและประสานงานทางโทรศัพท์เพื่อนัดหมายวันเวลา

4.2 ผู้วิจัยดำเนินการเสนอ หัวข้อวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งปริมาณและคุณภาพ ผล

การศึกษาความต้องการจำเป็น และวิธีการได้มาซึ่งประเด็นแนวทางการรู้ดิจิทัลดังกล่าว เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญได้มีความเข้าใจในเนื้อหา สารของการวิจัย เพื่อที่จะได้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะได้ตรงประเด็น โดยผู้วิจัยแจกเอกสารสรุปแนวทางการรู้ดิจิทัล และใช้ Canva ประกอบการนำเสนอ

4.3 ผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเปิดเวทีแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง โดยผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้บันทึกวิดีโอ (Video Recording) และจดบันทึกความคิดเห็นต่างๆ เพื่อนำเอาความคิดเห็นมาวิเคราะห์ สังเคราะห์เพิ่มเติมและปรับปรุงประเด็นแนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 เพื่อให้มีความถูกต้องสมบูรณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากแบบบันทึกการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Expert Group Meeting) โดยการสร้างข้อสรุปจากเนื้อหาที่ได้จากการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ออกแบบแนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 วิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบเชิงคุณภาพได้ 2 ขั้นตอน ตามแนวคิดของ (เอมอร์ จังศิริพรกรณ์, 2553: 25)

ผลการวิจัย

ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) และลำดับความต้องการจำเป็น

การรู้ดิจิทัล	D ค่าเฉลี่ยสภาพ ปัจจุบัน	I ค่าเฉลี่ยสภาพ พึงประสงค์	PNI Modified	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
1 การสร้าง	3.25	4.45	0.370	1
2 การใช้งาน	3.25	4.34	0.338	2
3 การเข้าใจ	3.29	4.30	0.305	3
4 การเข้าถึง	3.40	4.34	0.277	4
5 การรู้สารสนเทศ	3.40	4.34	0.277	4

จากตารางที่ 1 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นของแนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 รายด้านโดยมีค่า PNI อยู่ในระดับตั้งแต่ 0.277 – 0.370 พิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการสร้าง (PNI_{modified} = 0.370) อยู่ในลำดับที่ 1 ด้านการใช้งาน มีค่า (PNI_{modified} = 0.338) อยู่ในลำดับที่ 2 ด้านการเข้าใจ มีค่า (PNI_{modified} = 0.305) อยู่ในลำดับที่ 3 ด้านการเข้าถึง มีค่า (PNI_{modified} = 0.277) และ ด้านการรู้สารสนเทศ (PNI_{modified} = 0.227) อยู่ในลำดับสุดท้าย

ระยะที่ 2 เพื่อพัฒนาแนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน 36 แนวทาง ดังนี้

1. การสร้าง (Creation) มีจำนวน 8 แนวทาง
2. การใช้งาน (Usage) มีจำนวน 8 แนวทาง
3. การเข้าใจ (Understand) มีจำนวน 6 แนวทาง
4. การเข้าถึง (Accession) มีจำนวน 7 แนวทาง
5. การรู้สารสนเทศ (Information Literacy) มีจำนวน 7 แนวทาง

การเป็นผู้นำทางการศึกษายุคดิจิทัลจำเป็นต้องมีความสามารถรอบด้านในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผู้บริหารควรพัฒนาทักษะการสร้างเนื้อหาดิจิทัลผ่านการใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เช่น โปรแกรมตัดต่อวิดีโอและแพลตฟอร์มออนไลน์ เพื่อนำเสนอสาระการเรียนรู้ที่ทันสมัยและดึงดูดใจ นอกจากนี้ควรใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารและการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการนำระบบดิจิทัลมาช่วยในการวางแผนและติดตามผลการศึกษาเพื่อให้สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ได้อย่างถูกต้องและเกิดประโยชน์สูงสุด ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการเข้าใจแนวโน้มของเทคโนโลยีและผลกระทบต่อการจัดการศึกษา รวมถึงเรียนรู้การประยุกต์ใช้ดิจิทัลในกระบวนการบริหารงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย การเข้าถึงข้อมูลและทรัพยากรดิจิทัลจึงเป็นสิ่งสำคัญ ผู้บริหารควรสนับสนุนการจัดหาอุปกรณ์และระบบเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ครูและนักเรียนสามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

อีกทั้งความสามารถในการรู้สารสนเทศ เป็นหัวใจสำคัญของการบริหารจัดการ ข้อมูลผู้บริหารต้องมีทักษะในการสืบค้น ประเมิน และนำข้อมูลมาใช้ให้เกิดประโยชน์ รวมถึงส่งเสริมให้บุคลากรมีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้วยแนวทางเหล่านี้ผู้บริหารจะสามารถนำพาสถานศึกษาไปสู่ยุคดิจิทัลได้อย่างมั่นคงและสร้างสรรค์

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับสภาพปัจจุบันของแนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเกิดจากการขาดการอบรมที่เพียงพอ และหลักสูตรที่ยังไม่ครอบคลุม นอกจากนี้ ความแตกต่างด้านทักษะพื้นฐานระหว่างบุคคล ส่งผลให้การพัฒนาทักษะดิจิทัลไม่เท่ากัน อีกทั้งการเข้าถึงเทคโนโลยีและโครงสร้างพื้นฐานในบางโรงเรียนยังมีข้อจำกัด สอดคล้องกับ กัมพล เกศสาลี (2561) ได้ศึกษา การรู้ดิจิทัลในการปฏิบัติงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ผลการวิจัยพบว่า สภาพการรู้ดิจิทัลในการปฏิบัติงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการพัฒนาแนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 พบว่ามีแนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน จำนวน 36 แนวทาง ดังนี้ ด้านการสร้าง มีจำนวน 8 แนวทาง ด้านการใช้งาน มีจำนวน 8 แนวทาง ด้านการเข้าใจ มีจำนวน 6 แนวทาง ด้านการเข้าถึง มีจำนวน 7 แนวทาง และ ด้านการรู้สารสนเทศ มีจำนวน 7 แนวทาง

2.1 แนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ด้านการสร้าง มี 8 แนวทาง สอดคล้องกับ กิตติพงศ์ สมชอบ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาองค์ประกอบของการเรียนรู้ดิจิทัลสำหรับบุคลากรสายสนับสนุน วิทยาเขตหนองคาย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการเรียนรู้ดิจิทัลสำหรับบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า การเรียนรู้ดิจิทัลสำหรับบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย มี 4 องค์ประกอบหลัก การสร้างสรรค์ มี 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ การออกแบบปรับปรุง และประยุกต์ใช้การสร้างสรรค์ผลงาน และมีจริยธรรมในการใช้งาน

2.2 แนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ด้านการใช้งาน มี 8 แนวทาง สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, (2560: 54) ได้กล่าวว่า การใช้ (Use) หมายถึง ความคล่องแคล่วทางเทคนิคที่จำเป็นในการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ทักษะและความสามารถที่เกี่ยวข้องกับคำว่า “ใช้” ครอบคลุมตั้งแต่เทคนิคขั้นพื้นฐาน คือ การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เช่น โปรแกรมประมวลผลคำ (Word processor) เว็บเบราว์เซอร์ (Web browser) อีเมล และเครื่องมือสื่อสารอื่นๆ สู่เทคนิคขั้นสูงขึ้นสำหรับการเข้าถึงและการใช้ความรู้ เช่น โปรแกรมที่ช่วยในการสืบค้นข้อมูล หรือ เสิร์ชเอนจิน (Search engine) และฐานข้อมูลออนไลน์ รวมถึงเทคโนโลยีอุบัติใหม่ เช่น Cloud computing

2.3 แนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ด้านการเข้าใจ มี 6 แนวทาง สอดคล้องกับ Dankbaar, M. E., & de Jong, P. (2014) กล่าวไว้ว่า การรู้ดิจิทัล ประกอบไปด้วยทักษะ 3 ด้าน คือ ความเข้าใจและใช้สารสนเทศในรูปแบบแหล่งที่หลากหลาย โดยสารสนเทศเหล่านี้ถูกนำเสนอผ่านทางคอมพิวเตอร์

2.4 แนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ด้านการเข้าถึง มี 7 แนวทาง สอดคล้องกับ กิตติพงศ์ สมชอบ (2563) พบว่าปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้บริหารเข้าถึงดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นได้แก่ การฝึกใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ เทคโนโลยีดิจิทัลที่หลากหลายอย่างสม่ำเสมอจนเกิดความเข้าใจในเทคโนโลยีดิจิทัลในทุกมิติ และนำผลที่ได้จากการฝึกใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติ รวมทั้งส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาเข้าถึงดิจิทัล เพื่อรับรองครุให้มีประสิทธิภาพสูงสุด หน่วยงานต้นสังกัดต้องจัดให้บุคลากรทางการศึกษาได้พัฒนาตนเองตรงตามศักยภาพในรูปแบบที่หลากหลาย สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อรู้เท่าทันต่อโลกแห่งการเปลี่ยนแปลง และส่งเสริมสนับสนุนให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนการสอน และการปฏิบัติงานที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21

2.5 แนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ด้านการรู้สารสนเทศ มี 7 แนวทาง สอดคล้องกับ วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง (2561) ได้กล่าวไว้ใน คู่มือพลเมืองดิจิทัลว่า ความรู้ด้านสารสนเทศ (Information literacy) มีพัฒนาการมาจากการปฐมนิเทศห้องสมุด การสอนการใช้ห้องสมุด และการสอนบรรณานุกรม ซึ่งมีจุดประสงค์ที่จะพัฒนาบุคคลให้เรียนรู้วิธีการระบุ อธิบาย สืบค้นและเข้าถึงสารสนเทศที่ตนต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ความรู้ด้านสารสนเทศจึงเป็นความรู้ที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการจัดการและใช้ประโยชน์จากสารสนเทศออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องแนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้ 1) ระดับผลศึกษาสภาพปัจจุบันของแนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีความต้องการจำเป็นในการหาแนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการสร้าง ด้านการใช้งาน ด้านการเข้าใจ ด้านการเข้าถึง ด้านการรู้สารสนเทศ 2) ผลการพัฒนาแนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 พบว่ามีแนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน จำนวน 36 แนวทาง ดังนี้ ด้านการสร้าง มีจำนวน 8 แนวทาง ด้านการใช้งาน มีจำนวน 8 แนวทาง ด้านการเข้าใจ มีจำนวน 6 แนวทาง ด้านการเข้าถึง มีจำนวน 7 แนวทาง และ ด้านการรู้สารสนเทศ มีจำนวน 7 แนวทางจากการวิจัยแนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ 1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สามารถนำแนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ ด้านการสร้าง ควรพัฒนาหลักสูตรอบรมเชิงปฏิบัติการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ โดยใช้ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการออกแบบเนื้อหา เพื่อให้ผู้บริหารสามารถสร้างนวัตกรรมทางการศึกษาและระบบบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ 2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สามารถนำแนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ ด้านการใช้งาน ควรจัดทำคู่มือหรือแนวปฏิบัติที่ช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาใหม่สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในงานบริหาร เช่น การพัฒนาหลักสูตร การบริหารงบประมาณ และการบริหารทรัพยากรบุคคล เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในสถานศึกษา 3) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สามารถนำแนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ ด้านการเข้าใจ ควรจัดอบรมและเผยแพร่สื่อการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาใหม่สามารถเข้าใจและนำผลการวิจัยไปใช้ได้อย่างถูกต้อง เช่น การจัดทำเอกสารสรุปผลวิจัย วิดีโออินโฟกราฟิก และการสัมมนาเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน 4) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สามารถนำแนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ ด้านการเข้าถึง ควรพัฒนาแพลตฟอร์มหรือฐานข้อมูลกลางที่รวบรวมงานวิจัยด้านการบริหารการศึกษา เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาใหม่สามารถเข้าถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ได้ง่ายและสามารถนำไปใช้พัฒนางานบริหารโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 5) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สามารถนำแนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ ด้านการรู้สารสนเทศ ควรจัดอบรมเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ ประเมิน และใช้ข้อมูลวิจัยได้อย่างเหมาะสม รวมถึงสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการจัดการข้อมูลและการตัดสินใจเชิงนโยบายในสถานศึกษา

และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป 1) จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ควรศึกษาการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ ด้านการรู้สารสนเทศ เพราะมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด และเมื่อพิจารณารายข้อย่อย พบว่า สามารถอธิบายกระบวนการสืบค้นสารสนเทศในรูปแบบที่การเข้าใจง่ายและเป็นระบบได้ จึงเป็นด้านที่น่าสนใจเพื่อนำไปพัฒนาและทำวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อใช้เป็นแนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ต่อไป และ 2) ควรสำรวจว่าผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำดิจิทัลสามารถส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาองค์กรในยุคดิจิทัลได้อย่างไร และเสนอแนวทางพัฒนาให้ผู้บริหารมีบทบาทที่ชัดเจนในด้านนี้

เอกสารอ้างอิง

- กมลทิพย์ อินแก้วเครือ. (2564). แนวทางการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา. วารสารนวัตกรรมการศึกษา, 15(4), 986.
- กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2560). นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (พ.ศ. 2561 - 2580). เรียกใช้เมื่อ 5 สิงหาคม 2567. จาก https://www.etda.or.th/content_files/2/files/05_Digital_Plan.pdf.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2567). นโยบายและจุดเน้น ประจำปีงบประมาณ 2567. เรียกใช้เมื่อ 10 สิงหาคม 2567. จาก <https://moe360.blog/2023/01/04/policy-and-focus-moe-fiscal-year-2024/>
- กัมพล เกศสำลี & กันยารัตน์ เครือเย็น. (2561). การรู้ดิจิทัลในการปฏิบัติงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูล สงคราม, 12(2), 503-514.
- กิตติพงศ์ สมชอบ. (2563). การศึกษาองค์ประกอบของการเรียนรู้ดิจิทัลสำหรับบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง. (2561). คู่มือพลเมืองดิจิทัล.(พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2560). คู่มือทักษะด้านดิจิทัลของข้าราชการและบุคลากรภาครัฐ และแนวทางการนำไปใช้งานในระดับองค์กรและระดับบุคคล. เรียกใช้เมื่อ 5 สิงหาคม 2567, จาก https://www.ocsc.go.th/digital_skills2.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2562). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2562). การพัฒนาผู้บริหารการศึกษาในยุคดิจิทัล. วารสารการบริหารการศึกษา, 10(2),99.
- เอมอร์ จังศิริพรพรรณ.(2553). สถิติอ้างอิง. เรียกใช้เมื่อ 8 สิงหาคม 2567, จาก <http://www.pioneer.netserv.chula.ac.th/~jaimorn/b3st.htm>.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2559). การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล. เรียกใช้เมื่อ 5 สิงหาคม 2567, จาก <http://www.trueplookpanya.com/knowledge/content/t2-t2s3->.
- Dankbaar, M. E., & de Jong, P. G. (2014). Technology for learning: How it has

- changed education. *Perspectives on Medical Education*, 3(4), 257-259.
- Gilster, P. (1997). *Digital literacy*. New York: Wiley.
- Jisc. (2010). *Developing students' digital literacy*. Retrieved from http://digitalcapability.jiscinvolve.org/wp/files/2014/09/JISC_REPORT_Digital_Literacies_280714_PRINT.pdf
- Karpati, A. (2011). *Digital literacy in education*. Retrieved from <http://unesdoc.unesco.org/images/0021/002144/214485e.pdf>

สภาพและปัญหาการดำเนินงานในทางการเงินและบัญชี

มหาวิทยาลัยพะเยา*

STATE AND PROBLEMS TO OPERATIONS IN FINANCIAL AND ACCOUNTING

UNIVERSITY OF PHAYAO

รุจิรา ลายสาน¹ และ โสกา อำนวยรัตน์²

Ruchira Laisan¹ และ Sopa Amnuayrat²

¹⁻²มหาวิทยาลัยพะเยา

¹⁻²University of Phayao, Thailand

¹Corresponding Author's Email: ruchira_amp27@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพการดำเนินงานในทางการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยพะเยา 2) ปัญหาการดำเนินงานในทางการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยพะเยา 3) ข้อเสนอแนะการพัฒนาการดำเนินงานในทางการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยพะเยา ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ หัวหน้างานบริหารทั่วไป และบุคลากรสายสนับสนุนที่ปฏิบัติงานในทางการเงินและบัญชี จากทั้งหมด 18 คณะ จำนวน 36 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67-1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.977 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานในทางการเงินและบัญชี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านงานบัญชีเจ้าหน้าที่ รองลงมา คือ ด้านงานการเงินรับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านงานการเงินจ่าย 2) ผลการศึกษาปัญหาการดำเนินงานในทางการเงินและบัญชี โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านงานการเงินจ่าย รองลงมา คือ ด้านงานการเงินรับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านงานบัญชีเจ้าหน้าที่ 3) ผลการศึกษาข้อเสนอแนะการพัฒนาการดำเนินงานในทางการเงินและบัญชี ด้านงานการเงินรับ ด้านงานการเงินจ่าย ด้านงานบัญชี และด้านงานบัญชีเจ้าหน้าที่ พบว่า ควรมีการจัดทำและเผยแพร่คู่มือการปฏิบัติงานทุกด้าน

คำสำคัญ: สภาพ, ปัญหา, การเงินและบัญชี, มหาวิทยาลัยพะเยา

* Received 27 February 2025; Revised 3 March 2025; Accepted 9 March 2025

Abstract

The objectives of this research were to study 1) The state to operations in financial and accounting University of Phayao 2) The problems to operations in financial and accounting University of Phayao and 3) Recommendations for improving the operations in financial and accounting University of Phayao. The populations including 18 general administrative heads and 18 support staff working in finance and accounting departments across all faculties at the university, totaling 36 people. Data collection utilized a five-point rating scale questionnaire with an Index of Item-Objective Congruence (IOC) between 0.67-1.00 and a reliability coefficient of 0.977. Statistical analysis employed mean, percentage, and standard deviation.

The findings revealed: 1) The overall state in financial and accounting operations was at a high level. When considering individual aspects, accounts payable operations had the highest mean score, followed by cash receipts operations, while disbursement operations had the lowest mean score. 2) The overall problems in financial and accounting operations were at a low level. When considering individual aspects, cash disbursement operations showed the highest mean score, followed by cash receipts operations, while accounts payable operations had the lowest mean score. 3) Recommendations for improving financial and accounting operations (cash receipts, cash disbursements, accounting, and accounts payable) suggested that operational manuals should be developed and distributed for each aspect.

Keywords: State, Problems, Financial and Accounting, University of Phayao

บทนำ

สถาบันอุดมศึกษาเป็นแหล่งพัฒนาทุนมนุษย์แก่เยาวชน เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ และยกระดับคุณภาพการศึกษา ในแต่ละปีรัฐบาลจะจัดสรรงบประมาณเป็นจำนวนหลายแสนล้านบาทในการสนับสนุนนโยบายด้านการศึกษา และงบอุดหนุนรายหัวสำหรับนักศึกษา และงบประมาณลงทุนที่ดิน สิ่งก่อสร้างให้กับสถานศึกษา รวมถึงงบประมาณรายจ่ายเงินเดือนในการจ้างพนักงาน จัดซื้อจัดจ้าง และงบวิจัย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559 อ้างอิงใน นันทนา ศรีชัยมูล, 2559) มหาวิทยาลัยพะเยา มีฐานะเป็นหน่วยงานในกำกับของรัฐ ซึ่งไม่เป็นสวราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน กฎหมายว่าด้วย

บริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ และกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม และไม่เป็นรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าเป็นวิธีการงบประมาณและกฎหมายอื่น มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาส่งเสริมและพัฒนาวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน ทำการวิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ให้โอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชน และทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศชาติ สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจและหน้าที่ควบคุมดูแลกิจการทั่วไปของมหาวิทยาลัย รวมไปถึงอนุมัติการตั้งงบประมาณรายรับ และอนุมัติงบประมาณรายจ่าย ซึ่งรายได้ของมหาวิทยาลัยไม่เป็นรายได้ที่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลังและกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ ดังนั้น ในการบริหารการเงิน การคลัง การพัสดุ และทรัพย์สินอื่นของมหาวิทยาลัยให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบและประกาศของมหาวิทยาลัย (พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยพะเยา , 2553)

กองคลัง เป็นหน่วยงานของมหาวิทยาลัยพะเยา ที่ให้การสนับสนุนกิจการด้านการเงิน การคลัง และกำหนดนโยบายการเงิน การบัญชี รวมทั้งจัดทำฐานข้อมูลและรายงานด้านการเงินของมหาวิทยาลัย มุ่งเน้นการปฏิบัติงานด้านการเงินและงบประมาณให้เป็นไปตาม ข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับการจัดสรรงบประมาณของมหาวิทยาลัย โดยให้เกิดความโปร่งใส และตรวจสอบได้ และพัฒนาศักยภาพของบุคลากรกองคลังให้มีความรู้ ความสามารถ และทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการ โดยมีการให้บริการ 3 ด้าน คือ 1. บริการด้านการรับเงิน ทุกประเภท 2. บริการด้านเบิกจ่ายเงิน 3. จัดทำรายงานทางการเงินของมหาวิทยาลัยให้เป็นไปตามมาตรฐานและนโยบายการบัญชีภาครัฐ โดยการดำเนินการเกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงิน คณะเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำ รวบรวมเอกสารและหลักฐานการเบิกจ่ายเงิน รวมไปถึงตรวจสอบให้ถูกต้องตามรายการ จำนวนเงินที่ได้รับอนุมัติ ก่อนส่งดำเนินการให้กองคลังทำการตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารที่มีการเบิกจ่ายให้ถูกต้องตามระเบียบ และประกาศของมหาวิทยาลัยที่เป็นค่าใช้จ่ายสำรองจ่าย ค่าใช้จ่ายรายเดือน การเคลียร์เอกสารเงินยืมในการดำเนินงานต่าง ๆ การจัดซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์ และการจัดจ้างด้วยเงินเชื่อ ของหน่วยงานและคณะต่าง ๆ ตามกองทุนที่ได้จัดสรรงบประมาณให้ แต่เนื่องการดำเนินงานของแต่ละคณะในมหาวิทยาลัยพะเยามีความแตกต่างกัน การบริหารจัดการงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจึงมีความแตกต่างกันตามบริบท และจะต้องใช้จ่ายงบประมาณให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ มีความคุ้มค่า โปร่งใส ตรวจสอบได้ สะท้อนผลสำเร็จตามเป้าหมายและตัวชี้วัดของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัย และแผนปฏิบัติการประจำปี ผู้ที่ดำเนินการด้านการตรวจสอบการเบิกจ่าย จึงจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจ กฎ ระเบียบ ประกาศ ข้อบังคับ มีความละเอียด รอบคอบ สามารถควบคุมการดำเนินงานแต่ละขั้นตอนให้อยู่ภายใต้ระยะเวลาที่กำหนด ให้คำแนะนำ แนวทางที่เป็นประโยชน์และถูกต้องในการดำเนินการด้านการเงิน นำไปสู่ผลการใช้จ่ายงบประมาณที่มีประสิทธิภาพและสะท้อนถึงการบริหารงบประมาณที่ดี

ซึ่งในการดำเนินโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการเงินการคลัง (KM) ณ ห้องประชุมบัณฑิตศึกษา พบว่า มีประเด็นข้อผิดพลาดของข้อมูลที่ไม่สอดคล้องกัน รายละเอียดงานจ้างที่ไม่ชัดเจน ครบถ้วน วิธีการจัดซื้อจัดจ้างที่เหมาะสม รายละเอียดการเบิกจ่ายและรายการที่ไม่ครอบคลุมค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น (กองคลังมหาวิทยาลัยพะเยา, 2567) เนื่องจากขาดความรู้ ความเข้าใจ และการสื่อสารที่ไม่เพียงพอ ทำให้การดำเนินการเกิดข้อผิดพลาดและมีความล่าช้า

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานในทางการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยพะเยา ให้ได้ข้อมูลชัดเจนขึ้น เพื่อจะได้นำข้อมูลมาเป็นแนวทางพัฒนาปรับปรุงแก้ไขการบริหารงานงบประมาณตามข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นสอดคล้องกับการจัดสรรงบประมาณของมหาวิทยาลัย โดยให้เกิดความโปร่งใส และตรวจสอบได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานในทางการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยพะเยา
2. เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานในทางการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยพะเยา
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการพัฒนาการดำเนินงานในทางการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยพะเยา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หัวหน้างานบริหารทั่วไป และบุคลากรสายสนับสนุนที่ปฏิบัติงานในทางการเงินและบัญชี จำนวน 18 คน ประกอบด้วย หัวหน้างานบริหารทั่วไป จำนวน 18 คน และบุคลากรสายสนับสนุนที่ปฏิบัติงานในทางการเงินและบัญชี จำนวน 18 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 36 คน (มหาวิทยาลัยพะเยา, ม.ป.ป.) โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานในทางการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยพะเยา แบ่งแบบสอบถามเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานในทางการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยพะเยา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านงานการเงินรับ 2. ด้านงานการเงินจ่าย 3. ด้านงานบัญชี 4. ด้านงานบัญชี

เจ้าหน้าที่ แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของ Likert ไว้ 5 ระดับ

ตอนที่ 3 สอบถามข้อเสนอแนะการพัฒนาการดำเนินงานในทางการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยพะเยา เป็นแบบปลายเปิด ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านงานการเงินรับ 2. ด้านงานการเงินจ่าย 3. ด้านงานบัญชี 4. ด้านงานบัญชีเจ้าหน้าที่

2.2 การหาคุณภาพเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงในด้านโครงสร้าง (Construct Validity) และในด้านเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้การประเมินความสอดคล้องแบบสอบถาม จากนั้นนำผลมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงก์ (IOC: Index of Item Objective Congruence) แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปไว้ใช้ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00

3.การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยทำหนังสือจากวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ถึงคณบดีทุกคณะในสังกัดมหาวิทยาลัยพะเยา จำนวน 18 คณะ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 36 ฉบับ

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยกระทำโดย 2 วิธี ดังนี้ 1) แจกแบบสอบถามด้วยตนเอง 2) แจกแบบสอบถามออนไลน์ด้วย Google Form โดยกำหนดการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้ระยะเวลาภายใน 30 วัน

3.3 ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามจำนวน 36 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา 36 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล

4.การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และหาร้อยละ (Percentage) นำเสนอในรูปแบบตาราง ประกอบความเรียง

4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานในทางการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยพะเยา โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) แล้วแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามเกณฑ์การแปลความหมายเพื่อบรรยายลักษณะของข้อมูล ผู้วิจัยได้นำคะแนนที่ได้เปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ยได้เป็น 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

4.3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานในทางการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยพะเยา โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) แล้วแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามเกณฑ์การแปลความหมายเพื่อบรรยายลักษณะของข้อมูล ผู้วิจัยได้นำคะแนนที่ได้เปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ยได้เป็น 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

4.4 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะการพัฒนาการดำเนินงานในงานการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยพะเยา โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และสร้างข้อสรุป

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานในงานการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยพะเยา พบว่า สภาพการดำเนินงาน ในงานการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยพะเยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือ ($\mu = 4.39$, $\sigma = 0.56$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านงานบัญชีเจ้าหนี้ ($\mu = 4.42$, $\sigma = 0.62$) ด้านงานการเงินรับ ($\mu = 4.41$, $\sigma = 0.50$) ด้านงานบัญชี ($\mu = 4.37$, $\sigma = 0.63$) และด้านงานการเงินจ่าย ($\mu = 4.34$, $\sigma = 0.56$) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินงานในงานการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยพะเยา

สภาพการดำเนินงานในงานการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยพะเยา	ระดับสภาพการดำเนินงาน (n = 36)		การ แปลผล
	μ	σ	
ด้านงานการเงินรับ	4.41	0.50	มาก
ด้านงานการเงินจ่าย	4.34	0.56	มาก
ด้านงานบัญชี	4.37	0.63	มาก
ด้านงานบัญชีเจ้าหนี้	4.42	0.62	มาก
โดยรวม	4.39	0.56	มาก

2. ผลการวิเคราะห์ปัญหาการดำเนินงานในงานการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยพะเยา พบว่า ปัญหาการดำเนินงานในงานการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยพะเยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย คือ ($\mu = 2.08$, S.D. = 1.15) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านงานการเงินจ่าย ($\mu = 2.13$, $\sigma = 1.17$) ด้านงานการเงินรับ ($\mu = 2.09$, $\sigma = 1.16$) ด้านงานบัญชี ($\mu = 2.05$, $\sigma = 1.19$) และด้านงานบัญชีเจ้าหนี้ ($\mu = 2.03$, $\sigma = 1.17$) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาการดำเนินงานในงานการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยพะเยา

ปัญหาการดำเนินงานในงานการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยพะเยา	ระดับปัญหาการดำเนินงาน (n = 36)		การ แปลผล
	μ	σ	
ด้านงานการเงินรับ	2.09	1.16	น้อย
ด้านงานการเงินจ่าย	2.13	1.17	น้อย
ด้านงานบัญชี	2.05	1.19	น้อย
ด้านงานบัญชีเจ้าหน้าที่	2.03	1.17	น้อย
โดยรวม	2.08	1.15	น้อย

3. ข้อเสนอแนะการพัฒนาการดำเนินงานในงานการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยพะเยา ทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านงานการเงินรับ ด้านงานการเงินจ่าย ด้านงานบัญชี และด้านงานบัญชีเจ้าหน้าที่ พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีความถี่สูงสุด คือ ควรมีการจัดทำและเผยแพร่คู่มือการปฏิบัติงานทุกด้าน

ตารางที่ 3 แสดงความถี่ข้อเสนอแนะการพัฒนาการดำเนินงานในงานการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยพะเยา

ข้อเสนอแนะ	ความถี่
ด้านงานการเงินรับ	
1. ควรมีการจัดทำและเผยแพร่คู่มือการปฏิบัติงานด้านงานการเงินรับ	4
2. การโอนคืนเงินยืมควรมีใบเสร็จออนไลน์ไม่ต้องไปกองคลัง	2
3. ควรมีการจัดส่งใบเสร็จให้แต่ละคณะ ไม่ต้องไปรับเอง	1
4. ควรมีเอกสารที่ถูกต้องเป็นตัวอย่างในการดำเนินการในแต่ละเรื่อง เช่น การเปิดบัญชีธนาคารของส่วนงาน	1
ด้านงานการเงินจ่าย	
1. ควรมีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานด้านงานการเงินจ่าย เช่น การยืมเงิน	5
2. ควรพัฒนาระบบการจ่ายเงินให้มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น	4
3. หากส่งยืมเงินแล้วควรจ่ายเงินยืมก่อนกำหนดการดำเนินโครงการให้มากขึ้น	2
ด้านงานบัญชี	
1. ควรมีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานด้านงานบัญชี เช่น รหัสสินค้าพร้อมคำอธิบาย	3

ข้อเสนอแนะ	ความถี่
2. ไม่ควรมีการตีเอกสารกลับจากงานบัญชี เนื่องจากผ่านการตรวจสอบจากผู้ตรวจเอกสารแล้ว	2
3. ควรมีการบันทึกบัญชีให้รวดเร็วมากยิ่งขึ้น	1
ด้านงานบัญชีเจ้าหนี้	
1. ควรมีการจัดทำและเผยแพร่คู่มือการปฏิบัติงานด้านงานบัญชีเจ้าหนี้	5
2. ผู้ตรวจเอกสารควรมีหลักเกณฑ์ในการตรวจเอกสารเบิกจ่ายที่เหมือนกัน	4
3. การตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารเบิกจ่ายควรเพิ่มความยืดหยุ่น	2
4. ไม่ควรมีการเปลี่ยนแปลงเกณฑ์การเบิกจ่ายบ่อยเกินไป	2
5. ควรตรวจสอบเอกสารการเบิกจ่ายให้เร็วมากขึ้น	1

อภิปรายผล

1. สภาพการดำเนินงานในทางการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยพะเยา โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.1 ด้านงานบัญชีเจ้าหนี้ ในทางการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยพะเยา โดยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า เจ้าหน้าที่งานบัญชีเจ้าหนี้มีการบันทึกใบสำคัญการยืมและการบันทึกเจ้าหนี้ในระบบ ERP ได้อย่างถูกต้อง และมหาวิทยาลัยมีการจัดซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์ และการจัดจ้างด้วยเงินเชื่อของหน่วยงาน และคณะต่าง ๆ ตามกองทุนที่ได้จัดสรรงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น ๆ ที่ปรากฏผลเช่นนี้ เพราะ มหาวิทยาลัยพะเยา ได้นำระบบ Microsoft Dynamics AX ซึ่งเป็นระบบที่ช่วยในการจัดการสารสนเทศด้านงบประมาณ การเงิน บัญชี และพัสดุ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมาใช้ในการบริหารจัดการ สามารถใช้ข้อมูลและตรวจสอบการใช้งบประมาณ ให้เป็นไปตามกองทุน หมวดเงิน และโครงการที่ทำการตั้งงบประมาณ ช่วยลดข้อผิดพลาดของผู้ปฏิบัติงาน โดยข้อมูลในระบบเป็นของมหาวิทยาลัยพะเยาเท่านั้น และผู้ที่สามารถเข้าถึงระบบต้องดำเนินการขออนุญาตก่อน อีกทั้งระบบ Microsoft Dynamics AX จะติดตั้งไว้เฉพาะคอมพิวเตอร์สำนักงานของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการเงินและพัสดุ ทำให้ข้อมูลไม่รั่วไหลไปยังหน่วยงานภายนอก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อาภาวรรณ สงวนหงษ์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารการเงินและบัญชีที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรงานการเงินและบัญชี สังกัดกระทรวงพาณิชย์ ผลการศึกษาพบว่า ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีมีกระบวนการทำงานและการจัดเก็บหลักฐานต่าง ๆ ไว้อย่างชัดเจน ทำให้การตรวจสอบข้อมูลต่าง ๆ ด้านการเงินและบัญชีเป็นได้อย่างสะดวกและรวดเร็วและการนำเทคโนโลยีมาใช้ทำให้แหล่งจัดเก็บข้อมูลของหน่วยงานมีความปลอดภัยและใช้งานได้อย่าง

รวดเร็ว รวมถึงสามารถเก็บข้อมูลต่าง ๆ ได้ในระยะเวลาอันรวดเร็ว รวมถึงสามารถสำรองข้อมูลไว้ใช้ในอนาคตได้ ซึ่งมีโอกาสสูญหายน้อยกว่าเอกสาร

1.2 ด้านงานการเงินรับ ในงานการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยพะเยา โดยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า เจ้าหน้าที่งานการเงินรับมีการดำเนินการออกใบเสร็จรับเงินพร้อมลงนามผู้รับเงินในใบเสร็จทุกครั้งที่ได้รับเงิน มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น ๆ ที่ปรากฏผลเช่นนี้ เพราะ การเก็บเงินหรือการรับชำระหนี้ มหาวิทยาลัยพะเยาต้องดำเนินการออกใบเสร็จรับเงินตามรูปแบบที่กำหนด ได้แก่ ใบเสร็จรับเงินแบบเล่มโดยใช้มือเขียน และใบเสร็จที่ออกโดยคอมพิวเตอร์แล้วแต่กรณีใดกรณีหนึ่ง ให้กับผู้ชำระหนี้ทุกครั้ง ซึ่งมีองค์ประกอบที่เป็นสาระสำคัญครบทุกองค์ประกอบ พร้อมลงลายมือชื่อผู้รับเงินไว้เป็นหลักฐาน สอดคล้องกับ คู่มือการจัดทำเอกสารประกอบการลงบัญชีที่สามารถเป็นรายการทางภาษีได้ของ กรมสรรพากร (2559) ซึ่งได้ระบุว่ากิจการที่จ่ายจริงแต่ไม่มีหลักฐานที่เพียงพอ สาเหตุเนื่องจาก ผู้รับเงินไม่ออกหลักฐานการรับเงินหรือผู้รับเงินให้หลักฐานการรับเงินที่ไม่สมบูรณ์ ซึ่งตามหลักเกณฑ์รายการทางภาษีผู้รับเงินต้องออกหลักฐานการรับเงิน คือ ใบกำกับภาษี/ใบเสร็จรับเงิน หากไม่มีใบเสร็จรับเงินอาจใช้เอกสารที่ยืนยันการรับเงินของผู้รับเงิน เช่น ใบรับรองแทนใบสำคัญรับเงิน โดยต้องระบุ ชื่อ ที่อยู่ เลขบัตรประจำตัวผู้เสียภาษีอากรของผู้รับเงิน วันที่จ่ายเงิน ประเภทรายการที่จ่ายและจำนวนเงินที่จ่าย พร้อมลงลายมือชื่อผู้รับเงินไว้เป็นหลักฐาน

1.3 ด้านงานบัญชี ในงานการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยพะเยา โดยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า มหาวิทยาลัยมีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและจำนวนเงินที่สอดคล้องกันในทุกรายการทางการเงิน มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น ๆ ที่ปรากฏผลเช่นนี้ เพราะ ผู้ปฏิบัติงานด้านงานบัญชี ได้ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของเอกสารทุกฉบับ การบันทึกและตรวจสอบการบันทึกรายการบัญชีต่าง ๆ ในระบบให้ถูกต้องตามโครงสร้างทางการเงินบัญชีเป็นไปตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด อย่างเคร่งครัดและเป็นปัจจุบัน ซึ่งผู้ปฏิบัติงานต้องใช้ความรู้ ทักษะและความชำนาญจากประสบการณ์การปฏิบัติงานในระยะเวลาหลายปีนำไปสู่การรายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณ และงบการเงินที่ถูกต้องตามมาตรฐาน สามารถตรวจสอบได้ ซึ่งมีการควบคุมและตรวจสอบโดยหน่วยตรวจสอบภายใน และผู้สอบบัญชีภายนอกอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวลักษณ์ กิมสร้าง (2560) เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านคุณค่าแห่งวิชาชีพมีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานและวินัยการทำงานของนักบัญชีอย่างชัดเจน เช่น การตรงต่อเวลา ความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และการรักษาคุณภาพของงบการเงิน การยึดมั่นในคุณค่าของวิชาชีพจึงส่งผลให้เกิดความมีระเบียบวินัยในการทำงาน ซึ่งมีผลโดยตรงต่อการจัดทำบัญชีและงบการเงินที่มีคุณภาพและถูกต้องตามมาตรฐาน และช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นของผู้ใช้ข้อมูลทางการเงินอีกด้วย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญฐิพัศ แสงวาสุวรรณ (2566)

เรื่องประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานบัญชีระดับปฏิบัติการบริษัทเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถและความชำนาญพนักงานบัญชีที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ การอ่าน การสอน การฝึกฝนจนชำนาญและปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม เทคนิคการแก้ปัญหา การติดต่อสื่อสาร การเจรจาหรือการนำเสนอเพื่อให้การเงินนั้นมีความน่าเชื่อถือ ทำให้ผู้บริหารสามารถนำข้อมูลไปใช้เพื่อพิจารณาประกอบตัดสินใจเพื่อวางแผนการดำเนินงานในอนาคตได้

1.4 ด้านงานการเงินจ่าย ในงานการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยพะเยา โดยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า เจ้าหน้าที่งานการเงินจ่ายมีการดำเนินการตรวจสอบการค้างชำระของลูกค้าหนี้เงินยืมก่อนดำเนินการจ่ายเงินทุกครั้ง ค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น ๆ ที่ปรากฏผลเช่นนี้ เพราะมหาวิทยาลัยพะเยา กำหนดให้เจ้าหน้าที่งานการเงินจ่ายทำการตรวจสอบสถานะของผู้ยืมเงินทตรงจ่ายเพื่อดำเนินงานของมหาวิทยาลัยทุกครั้งก่อนการจ่ายเงินยืม มีการติดตามทวงถามลูกค้าหนี้เงินยืมเมื่อครบระยะเวลากำหนด โดยผู้ที่ติดค้างเงินยืม หรือยังไม่ได้ส่งเอกสารขอใช้เงินยืมครั้งก่อนหน้า จะไม่สามารถยืมเงินครั้งใหม่ได้ ทำให้การจ่ายเงินเป็นไปตามกระบวนการอย่างมีประสิทธิภาพ และลดความเสี่ยงในการนำเงินไปใช้เพื่อดำเนินการโดยไม่ส่งหลักฐานการใช้จ่ายงบประมาณตามความเป็นจริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประวีณา เงินทิพย์ (2563) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานการเงินและบัญชีของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล มีทักษะด้านคุณค่าทางวิชาชีพ ด้านทักษะทางวิชาชีพ และด้านความรู้ในวิชาชีพ การเงินและบัญชี ส่งผลให้การดำเนินงานในงานการเงินและบัญชีมีความถูกต้อง ครบถ้วน และน่าเชื่อถือ อันเนื่องมาจากบุคลากรทุกคนยึดหลักในการปฏิบัติงานและนโยบายขององค์กรทำให้กระบวนการทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ปัญหาการดำเนินงานในงานการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยพะเยา โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ดังนี้

2.1 ด้านงานการเงินจ่าย ปัญหาที่พบคือ มหาวิทยาลัยพะเยาขาดการจัดประชุม/อบรมด้านระเบียบและแนวทางการเบิกจ่ายอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้บุคลากรมีความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน ที่ปรากฏผลเช่นนี้ เพราะเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจเอกสารการเบิกจ่ายในส่วนกองคลัง ซึ่งมีหน้าที่ในการตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารการเบิกจ่ายของทุกส่วนงานภายในมหาวิทยาลัยพะเยา ซึ่งมีเอกสารจำนวนมาก ซึ่งหากดำเนินการมีความล่าช้าจะส่งผลต่อการจ่ายเงินที่อาจไม่ตรงตามกำหนดเวลา อันเป็นสาเหตุให้การนัดหมายเพื่อการประชุมไม่สามารถทำได้บ่อยครั้ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัคนา ชาววังกรานต์ (2557) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาและแนวทางการแก้ไขการปฏิบัติงานด้านการเงิน บัญชีและพัสดุ ของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานปศุสัตว์เขต 1 กรมปศุสัตว์ ผลการศึกษาพบว่า ระดับปัญหาการปฏิบัติงานด้านการจ่ายเงินอยู่ในระดับน้อย โดยปัญหาด้านการจ่ายเงินคือ ต้องสอบทานเอกสารการจ่ายเงินซึ่งมี

ปริมาณที่มาก จึงไม่มีเวลาปฏิบัติงานด้านอื่น ประจวบ ศรีวงษ์ และคณะ (2560) เรื่อง การพัฒนาระบบการเบิกจ่ายเงินของสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 6 จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาของระบบการเบิกจ่ายเงิน คือ ไม่มีคู่มือและตัวอย่างที่เป็นแนวปฏิบัติงาน รวมถึงขาดการประชาสัมพันธ์ ซึ่งส่งผลให้การสื่อสารระหว่างผู้ปฏิบัติงานด้านการเบิกจ่ายเงินคลาดเคลื่อน ส่งผลต่อความเข้าใจเกี่ยวกับแนวปฏิบัติด้านการเบิกจ่ายเงิน ทำให้การดำเนินงานด้านการเบิกจ่ายผิดพลาดได้ หน่วยงานจึงควรจัดประชุมปรึกษาหารือ คณะกรรมการประสานงานการเบิกจ่ายเงิน เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาการปฏิบัติงานเป็นประจำ คณิงพร สวัสดิ์รักษา และคณะ (2562) เรื่อง ประเมินผลการเบิกจ่ายเงินงบประมาณใน โครงการประชุมอบรม สัมมนาปีงบประมาณ 2561 ของสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 12 จังหวัดสงขลา ผลการศึกษาพบว่า สาเหตุของปัญหาด้านการเบิกจ่าย อาจเนื่องจากบุคลากรที่มีหน้าที่ในการเบิกจ่าย มีภาระงานค่อนข้างมาก การเปลี่ยนแปลงของระเบียบการเบิกจ่าย การประชาสัมพันธ์ล่าช้า ไม่ทั่วถึง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพิมาล บุญocha (2565) เรื่อง ปัญหาและอุปสรรคในการเบิกจ่ายเงินสวัสดิการกรุงเทพมหานครของสำนักงานเขตพระนคร ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลให้การเบิกจ่าย คือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานขาดความรู้ ความเข้าใจ และความเชี่ยวชาญด้านการเบิกจ่าย เนื่องจากปริมาณงานที่มีจำนวนมาก ซึ่งไม่เหมาะสมกับจำนวนบุคลากร ทำให้ไม่มีเวลามากพอที่จะเรียนรู้หรือทำความเข้าใจใน กฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการต่าง ๆ

2.2 ด้านงานการเงินรับ ปัญหาที่พบคือ มหาวิทยาลัยขาดขั้นตอนการดำเนินงาน เกี่ยวกับการรับเงินที่มีความสะดวก รวดเร็ว มีความซับซ้อน ยากต่อการปฏิบัติ ที่ปรากฏผล เช่นนี้เพราะข้อกำหนดด้านการดำเนินการเกี่ยวกับการรับเงินของมหาวิทยาลัยพะเยา ที่ต้องการให้เกิดความรัดกุมด้านการรับเงินมากที่สุด มีความเหมาะสมตามบริบทขององค์กร เจ้าหน้าที่ต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ซึ่งอาจมีความซับซ้อน และการตีความที่ไม่ตรงกันอยู่ บ้าง ต้องมีการสอบถาม ปรึกษาผู้ที่มีความชำนาญมากกว่า ส่งผลให้การดำเนินการติดขัดและล่าช้า สอดคล้องกับงานวิจัยของ เพราพรรณ เสาะแสวง (2560) เรื่องแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพกระบวนการทางการเงินและบัญชีในมหาวิทยาลัย ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการดำเนินการทางการเงินและบัญชีในระบบการรับเงินและนำส่งเงินปัจจุบันจากการให้ความเห็นของผู้ให้ข้อมูล คือ มีขั้นตอนการบันทึกรายการด้วยระบบสารสนเทศที่มีความซับซ้อน รวมถึงปริมาณเอกสารที่ใช้ประกอบการรับและจ่ายเงินยังมีจำนวนมากเกินความจำเป็น การเข้าถึงข้อมูลรายละเอียดการจ่ายเงินและการรับเงินเป็นไปได้ยาก อาภาวรรณ สงวนหงษ์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารการเงินและบัญชีที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ของบุคลากรงานการเงินและบัญชี สังกัดกระทรวงพาณิชย์ ผลการศึกษาพบว่า ภารกิจหลักของงาน การเงินและบัญชี คือ การรับ-จ่ายเงิน ซึ่งต้องถือปฏิบัติตามระเบียบและแนวทางการปฏิบัติงาน เป็นสิ่งสำคัญอย่างมาก โดยต้องมีรายละเอียดและกำหนดขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติงานไว้อย่าง

ชัดเจน จึงจะทำให้การทำงานมีกระบวนการที่เป็นไปตามลำดับ ซึ่งเป็นผลให้งานนั้นมีความถูกต้องและครบถ้วน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีประภา เสถียรอรธร (2563) เรื่อง แนวทางพัฒนาการดำเนินงานการเงิน บัญชีในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ด้านการรับเงิน มีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย

2.3 ด้านงานบัญชี ปัญหาที่พบคือ มหาวิทยาลัยมีการตรวจสอบการขึ้นทะเบียนครุภัณฑ์และตรวจสอบความถูกต้องของรายงานตรวจสอบการขึ้นทะเบียนครุภัณฑ์ที่ปรากฏผลเช่นนี้ เพราะต้องยึดถือเกณฑ์และระเบียบที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะพระราชบัญญัติ การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งถือเป็นงานที่ค่อนข้างยุ่งยากและซับซ้อน อาจทำให้การดำเนินการในแต่ละขั้นตอนมีความล่าช้า หน่วยงานย่อยต้องดำเนินการด้านการจัดซื้อและตรวจรับครุภัณฑ์เรียบร้อยแล้ว จึงทำการออกเลขครุภัณฑ์เพื่อขึ้นทะเบียนพร้อมจัดทำเอกสารการเบิกจ่ายส่งไปยังกองคลัง หลังจากนั้นงานบัญชีจึงจะสามารถตรวจสอบข้อมูลและดำเนินการบันทึกบัญชีครุภัณฑ์ในระบบต่อไป อาจเป็นสาเหตุให้การดำเนินงานเกี่ยวกับครุภัณฑ์มีความล่าช้า และไม่ทันต่อการดำเนินงานภายในปีงบประมาณ สอดคล้องกับ รายงานผลการปฏิบัติงาน สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 ของ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน พบว่า หน่วยงานย่อยมีการจัดทำทะเบียนคุมวัสดุคงคลังไม่ครบถ้วน เช่น วัสดุคงคลังที่ได้รับโอน ไม่มีการลงรายการในทะเบียนคุม คณะกรรมการตรวจสอบการรับ-จ่ายพัสดุประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 รายงานการตรวจสอบพัสดุ โดยมีได้ทำการตรวจนับวัสดุคงคลัง รายงานบทลงจากระบบ GFMS ไม่ปรากฏยอดคงเหลือของบัญชีวัสดุคงคลัง เนื่องจากไม่ได้ปรับปรุงบัญชีตามเกณฑ์คงค้าง ณ วันสิ้นปีงบประมาณ บัญชีครุภัณฑ์ สิ้นทรัพย์ในระบบ GFMS แสดงรายการ ปริมาณ (จำนวน) ไม่ถูกต้องตรงกับทรัพย์สินที่มีอยู่จริง และทะเบียนคุมรับ-จ่ายพัสดุ บันทึกรายการไม่เป็นปัจจุบันและจัดทำไม่ครบถ้วน หรือไม่ได้บันทึกบัญชีครุภัณฑ์ที่จัดซื้อจากเงินงบประมาณ

2.4 ด้านงานบัญชีเจ้าหน้าที่ ปัญหาที่พบคือ มหาวิทยาลัยพะเยามีแนวปฏิบัติในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานบัญชีเจ้าหน้าที่ไม่ชัดเจน ที่ปรากฏผลเช่นนี้ เพราะการตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารการเบิกจ่ายในทุกกรณี เช่น ค่าใช้จ่ายสำรองจ่าย, ค่าใช้จ่ายรายเดือน, การเคลียร์เอกสารเงินยืม, ค่าใช้จ่ายเดินทางไปปฏิบัติงาน, การจัดซื้อวัสดุและครุภัณฑ์ รวมถึงการจัดจ้างที่ใช้เงินเชื่อจากหน่วยงานและคณะต่าง ๆ ที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากกองทุนที่กำหนด ผู้ปฏิบัติงานต้องดำเนินการตรวจสอบให้ถูกต้อง สอดคล้องกับระเบียบและประกาศของมหาวิทยาลัย โดยครอบคลุมถึงขั้นตอนและกระบวนการในการจัดซื้อ ซึ่งมีรายละเอียดของเอกสารหลักฐานที่ไม่ได้ระบุในระเบียบการเบิกจ่าย โดยเจ้าหน้าที่งานบัญชีเจ้าหน้าที่แต่ละคนอาจใช้ดุลยพินิจร้องขอเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมตามความเหมาะสมในแต่ละกรณีไม่เหมือนกัน ส่งผลให้เกิดความสับสนกับผู้จัดทำเอกสาร สอดคล้องกับงานวิจัยของ

ฐิตาภรณ์ สีนจรรุณศักดิ์ (2550) เรื่อง การศึกษาการจัดทำและการนำเสนอการเงินตามมาตรฐานการบัญชีไทย โดยอิงมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย : กรณีศึกษากลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อปัญหาและอุปสรรคจากการจัดทำและการนำเสนอการเงิน คือควรให้ความรู้และความเข้าใจในการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการบัญชีต้องมีความชัดเจน และสามารถเข้าใจได้ง่าย

3. ข้อเสนอแนะการพัฒนาการดำเนินงานในงานการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยพะเยา
 ข้อเสนอแนะการพัฒนาการดำเนินงานในงานการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยพะเยา ทั้ง 4 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย ด้านงานการเงินรับ ด้านงานการเงินจ่าย ด้านงานบัญชี และด้านงานบัญชีเจ้าหน้าที่ ควรมีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานในแต่ละด้าน แสดงขั้นตอนการดำเนินการในแต่ละกรณี พร้อมคำอธิบายที่ชัดเจน ระบุรายละเอียดขององค์ประกอบต่าง ๆ รวมไปถึงตัวอย่างเอกสารที่ต้องใช้ พร้อมทั้งการเผยแพร่คู่มือและการจัดอบรมเพื่อให้ความรู้และสร้างความเข้าใจให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างทั่วถึงและทันการณ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีประภา เสถียรอรธร (2563) เรื่อง แนวทางพัฒนาการดำเนินงานการเงิน บัญชีในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการเงิน บัญชีในสถานศึกษาฯ คือ ส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานศึกษาและถือปฏิบัติตามคู่มือการปฏิบัติงานของหน่วยงานย่อย ตามระเบียบอย่างเคร่งครัด ประจวบ ศรีวงษ์ และคณะ (2560) เรื่อง การพัฒนาระบบการเบิกจ่ายเงินของสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 6 จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า หน่วยงานควรพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการการเบิกจ่ายเงินอย่างต่อเนื่อง โดยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรที่เกี่ยวกับการให้บริการ การติดตามผลการปฏิบัติงาน การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานเพื่อใช้ประกอบการอ้างอิง และมีฐานข้อมูลแสดงขั้นตอนการปฏิบัติงาน ด้านการเบิกจ่ายเงิน พร้อมทั้งคู่มือการใช้เพื่อให้ผู้รับบริการได้ศึกษาด้วยตนเอง เพื่อลดภาระงานด้านการให้คำปรึกษาหรือการตอบคำถามแก่ผู้รับบริการ วิภาดา เชื้อหมอ (2563) เรื่อง การสำรวจความคิดเห็นของบุคลากรต่อการปฏิบัติการด้านการเงินในส่วนงานด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยบูรพา ผลการศึกษาพบว่า ข้อเสนอแนะจากงานวิจัยนี้คือ การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานและเอกสารแนะนำวิธีการปฏิบัติงาน การนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการสื่อสาร การให้ข้อมูล และพัฒนาระบบบริการการเงินต่อไป ขวัญฤทัย ระวัง (2563) เรื่อง การปรับปรุงกระบวนการเบิกจ่ายเงินงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกจาน อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการแก้ไขปัญหาการเบิกจ่ายเงินงบประมาณ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการฝึกอบรมและการจัดทำสื่อ เช่น ผังการทำงาน (Flow chart) และการทดลองปฏิบัติงานจริงเป็นระยะเวลา 1 เดือน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า สภาพการดำเนินงานในทางการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยพะเยา ทั้ง 4 ด้าน โดยรวมเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน เป็นไปตามกฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง และปัญหาในการดำเนินงานในทางการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยพะเยา มีเพียงเล็กน้อย ส่วนข้อเสนอแนะในการวิจัย ประกอบด้วย 1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ประกอบด้วย 1.1 ด้านงานการเงินรับ มหาวิทยาลัยพะเยาควรลดขั้นตอนการดำเนินงานที่ไม่ จำเป็นออก เพื่อเพิ่มความสะดวก รวดเร็ว ให้กับผู้ใช้บริการ และมีการจัดทำ/ปรับปรุง คู่มือการ ปฏิบัติงานของด้านงานการเงินรับ ให้มีความละเอียดและชัดเจนมากยิ่งขึ้น เผยแพร่ไปยังผู้ที่มี ส่วนเกี่ยวข้องทุกส่วนภายในมหาวิทยาลัย 1.2 ด้านงานการเงินจ่าย มหาวิทยาลัยพะเยาควรมี การจัดประชุม/อบรมด้านระเบียบและแนวทางการเบิกจ่ายอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสร้างความ เข้าใจในทิศทางเดียวกัน และเมื่อมีการปรับปรุง/เปลี่ยนแปลง ควรแจ้งให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ทราบอย่างรวดเร็ว 1.3 ด้านงานบัญชี มหาวิทยาลัยพะเยาควรปรับปรุงการดำเนินการเกี่ยวกับการ ชำแหละใบเสร็จรับเงินและความถูกต้องของรายงานตรวจสอบการชำระใบเสร็จรับเงินอย่าง สม่ำเสมอ 1.4 ด้านงานบัญชีเจ้าหนี้ มหาวิทยาลัยพะเยาควรมีการจัดทำ/ปรับปรุง คู่มือการ ปฏิบัติงาน/แนวปฏิบัติในเกี่ยวกับงานบัญชีเจ้าหนี้ ให้มีความละเอียดและชัดเจนมากยิ่งขึ้น เน้น สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเกณฑ์การตรวจสอบเอกสารการเบิกจ่ายระหว่างผู้ตรวจเอกสารของ กองคลัง และผู้ตรวจเอกสารของส่วนงานอื่น ๆ ภายในมหาวิทยาลัยพะเยาให้สอดคล้องและ เป็นไปในทิศทางเดียวกัน 2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ประกอบด้วย 2.1 ควรศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านงานการเงินและ บัญชี 2.2 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานในทางการเงินและ บัญชี มหาวิทยาลัยพะเยา

เอกสารอ้างอิง

- สำนักมาตรฐานการสอบบัญชีภาษีอากร กรมสรรพากร. (2559). คู่มือการจัดทำเอกสาร ประกอบการลงบัญชีที่สามารถเป็นรายจ่ายทางภาษีได้. เรียกใช้เมื่อ 3 เมษายน 2567 จาก https://www.rd.go.th/fileadmin/download/Tourism_manual.pdf
- กัญญธิพัส แสงวาสุวรรณ. (2566). ประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานบัญชีระดับปฏิบัติการ บริษัทเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร. ใน การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- คะนิงพร สวัสดิ์รักษา, มาริสา จันทร์ประทีป, และสงกรานต์ ถิ่นถาวร. (2562). ประเมินผลการเบิก จ่ายเงินงบประมาณในโครงการประชุมอบรม สัมมนาปีงบประมาณ 2561

- ของสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 12 จังหวัดสงขลา. รายงานการวิจัย สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 12.
- ฐิตาภรณ์ สิ้นจรรยาศักดิ์. (2550). การศึกษาการจัดทำและการนำเสนอการเงินตามมาตรฐานการบัญชีไทย โดยอ้างอิงมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย : กรณีศึกษา กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม (Paper presentation). การประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยศรีปทุม ประจำปีการศึกษา 2550, 150-157.
- นันทนา ศรีชัยมูล. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการงบประมาณของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. ใน วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์นการพิมพ์.
- ประจบ ศรีวงษ์, วิไลวรรณ โยคุณ, สัญญา ใจคง, และสิทธิพร นามมา. (2560). การพัฒนาระบบการเบิกจ่ายเงินของสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 6 จังหวัดขอนแก่น. วารสารสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7 ขอนแก่น, 24(1), 105-117.
- ประวีณา เงินทิพย์. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานการเงินและบัญชี ของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล. ใน การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- พรพิมล บุญคุชชา. (2565). ปัญหาและอุปสรรคในการเบิกจ่ายเงินสวัสดิการกรุงเทพมหานครของสำนักงานเขตพระนคร. ใน การค้นคว้าอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยพะเยา พ.ศ. 2553. (16 กรกฎาคม 2553). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 127 ตอนที่ 44 ก หน้า 4-12.
- มหาวิทยาลัยพะเยา. (ม.ป.ป.). การแบ่งส่วนงาน. เรียกใช้เมื่อ 5 กุมภาพันธ์ 2567 จาก https://www.up.ac.th/UP_All.aspx
- ลัดดา ขาววังกรานต์. (2557). ปัญหาและแนวทางแก้ไขการปฏิบัติงานด้านการเงิน บัญชีและพัสดุของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานปศุสัตว์เขต 1 กรมปศุสัตว์. ใน การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- วิภาดา เชื้อหมอ. (2563). การสำรวจความคิดเห็นของบุคลากรต่อการปฏิบัติการด้านการเงินในส่วนงานด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยบูรพา. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศรีประภา เสถียรอรอด. (2563). แนวทางพัฒนาการดำเนินงานการเงิน บัญชีในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

เสาวลักษณ์ กิมสร้าง. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ที่จะทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในประเทศไทย. ใน การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน. (2554). รายงานผลการปฏิบัติงานของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554. เรียกใช้เมื่อ 27 มีนาคม 2567 จาก https://www.audit.go.th/sites/default/files/files/reportaudit/OAG_AnnualReport54_0.pdf

อาภาวรรณ สงวนหงส์. (2563). การบริหารการเงินและบัญชีที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรการเงินและบัญชี สังกัดกระทรวงพาณิชย์. ใน วิทยานิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา
กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1*

RELATIONSHIP BETWEEN STRATEGIC LEADERSHIP OF SCHOOL
ADMINISTRATOR AND ACADEMIC ADMINISTRATION OF SCHOOLS
UNDER PHAYAO PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

ธีรภัทร ผลทอง¹ และ โสภา อำนวยรัตน์¹

Teerapat Phonthong¹ and Sopa Amnuayrat¹

¹⁻²มหาวิทยาลัยพะเยา

¹⁻²University of Phayao, Thailand.

¹Corresponding Author's Email: Teerapat.phonthong211@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 2) เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 จำนวน 242 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น โดยใช้กลุ่มโรงเรียนตามอำเภอเป็นเกณฑ์ กำหนดสัดส่วนตามขนาดของกลุ่มประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2) ระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต

* Received 27 February 2025; Revised 3 March 2025; Accepted 10 March 2025

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิจัยนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับการ พัฒนวิชาชีพเฉพาะทาง เพื่อเสริมสร้างทักษะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจะนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์, ผู้บริหารสถานศึกษา , การบริหารงานวิชาการ

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the level of strategic leadership of school administrators, 2) to study the level of academic administration in schools, and 3) to study the the relationship between strategic leadership of school administrators and academic administration in schools under Phayao Primary Educational Service Area Office 1. The sample group consisted of 242 teachers in schools under Phayao Primary Educational Service Area Office 1, determined using Krejcie and Morgan's sample size table. Stratified random sampling was employed based on school districts, with proportional allocation based on population size. The research instrument was a five-point rating scale questionnaire with an Index of Item-Objective Congruence (IOC) of 1.00 and a reliability coefficient of 0.97. The statistics used for data analysis included percentage, mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient analysis.

The research findings revealed that: 1) The overall level of strategic leadership of school administrators under Phayao Primary Educational Service Area Office 1 was high, 2) The overall level of academic administration in schools under Phayao Primary Educational Service Area Office 1 was high, and 3) The relationship between strategic leadership of school administrators and academic administration in schools under Phayao Primary Educational Service Area Office 1 showed a statistically significant positive correlation at a high level at the .01 level of significance. These findings can be used as guidelines for targeted professional development programs to enhance strategic leadership skills among administrators, ultimately improving academic administration effectiveness.

Keyword: Strategic Leadership, School Administrator, Academic Administration

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และประเทศ โดยเฉพาะใน ศตวรรษที่ 21 ประเทศต่าง ๆ จึงมุ่งพัฒนาการศึกษาเพื่อยกระดับศักยภาพของประชากร สำหรับประเทศไทย กระทรวงศึกษาธิการได้มุ่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาและสร้างโอกาสการ เรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้คนไทยมีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และมีความเป็น พลเมืองที่ดี (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 39 กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารไปยังสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 80 (4) ที่ส่งเสริมการกระจายอำนาจเพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ สามารถ จัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ระบุว่าการบริหารงานวิชาการเป็น การกิจสำคัญที่สุดในการบริหารสถานศึกษา โดยทุกฝ่ายต้องร่วมมือในการวางแผน เพื่อให้ สถานศึกษาสามารถดำเนินงานได้อย่างอิสระและตอบสนองความต้องการของทุกฝ่าย (การ บริหารงานวิชาการโรงเรียนท่าแสงวิทยายน, 2560) ดังนั้น งานวิชาการจึงเป็นการดำเนินงาน เพื่อช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางด้าน ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา หากสถานศึกษาจะสามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานได้อย่างสมบูรณ์ ก็จะต้องมีผู้บริหารที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ภาวะผู้นำ เชิงกลยุทธ์ เป็นพฤติกรรมของผู้นำที่แสดงออกในการพัฒนาเชิงกลยุทธ์ เพื่อให้องค์กรเติบโต อย่างมีทิศทาง รวมถึงพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพตาม มาตรฐานการศึกษา (วิรัตน์รัตน์ เสือจ้อย, 2564) ดังนั้น บทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์จึงมี ความสำคัญ เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายความสำเร็จ ผู้บริหารสถานศึกษาจึง มีภารกิจและความรับผิดชอบต่อการพัฒนาสถานศึกษาให้สามารถบรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจ และ เป้าหมายตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัย ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ดูแลด้านการจัดการศึกษาของจังหวัดพะเยา โดยมีเป้าหมายการ พัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกช่วงวัยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ ตามมาตรฐาน ทั้งนี้ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 35 ได้กำหนดให้โรงเรียนมีฐานะเป็นนิติบุคคล ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำที่มี บทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายและจุดเน้นต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ตลอดจนถึงระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ซึ่งถือเป็นหน่วยงานต้นสังกัดหลักของสถานศึกษา เชื่อมโยงไปสู่การทำงานของบุคลากรให้ บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษา จึงเปรียบเสมือนกุญแจสำคัญใน การขับเคลื่อนการดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมาย ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหาร

สถานศึกษาจะต้องมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารจัดการ เพื่อก้าวไปสู่ความสำเร็จและเป็นสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลทางด้านวิชาการ สะท้อนผ่านผลการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ด้วยความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จะเห็นได้ว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญและมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการบริหารจัดการศึกษาที่จะนำสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ สอดคล้องกับนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ และเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ จึงเป็นเหตุผลให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา และระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ว่าอยู่ในระดับใด ตลอดจนศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ว่ามีความสัมพันธ์กันในลักษณะใด ผลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นแนวทางในการนำข้อมูลไปใช้เพื่อพัฒนาพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา อันจะส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการภายในสถานศึกษาโดยรวมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

สมมติฐานการวิจัย

1. ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 อยู่ในระดับมาก
2. ระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 อยู่ในระดับมาก
3. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 จำนวน 72 แห่ง รวมทั้งสิ้นจำนวน 618 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1, 2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) เทียบขนาดของประชากรที่ 650 คน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 242 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้กลุ่มโรงเรียนตามอำเภอเป็นเกณฑ์ในการแบ่ง

2. เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วยเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert (1961)

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert (1961)

2.2 การหาคุณภาพเครื่องมือ

นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปไว้ใช้ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการดังนี้

3.1 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามออนไลน์โดยใช้ Google Form ทางช่องเมล์ของแต่ละสถานศึกษา

3.2 ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามคืนจากสถานศึกษา และตรวจสอบความครบถ้วนและความถูกต้อง สมบูรณ์ของแบบสอบถามและดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ดำเนินการ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ได้กำหนดขอบเขตของค่าเฉลี่ย (เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย, 2559: 183)

ตอนที่ 3 ระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ได้กำหนดขอบเขตของค่าเฉลี่ย (เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย, 2559: 183)

4.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ดำเนินการ ดังนี้

นำข้อมูลจากแบบสอบถามระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 และแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 มาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Rxy) ของเพียร์สัน (Pearson's product moment coefficient) และแปลความหมายของคะแนน การแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เทียบกับเกณฑ์ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540: 144)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1	ระดับภาวะผู้นำ เชิงกลยุทธ์ (n = 242)		การแปลผล
	$\bar{x}$	S.D.	
ด้านการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์	4.31	0.44	มาก
ด้านการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ	4.36	0.43	มาก
ด้านการสนับสนุนวัฒนธรรมขององค์กร	4.27	0.57	มาก

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1	ระดับภาวะผู้นำ เชิงกลยุทธ์ (n = 242)		การแปลผล
	$\bar{x}$	S.D.	
ด้านการบริหารทรัพยากรในองค์กร	4.23	0.49	มาก
ด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์	4.33	0.44	มาก
รวม	4.30	0.36	มาก

จากตาราง 1 แสดงว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก คือ ($\bar{x} = 4.30$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ ($\bar{x} = 4.36$) รองลงมาคือ ด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ ($\bar{x} = 4.33$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการบริหารทรัพยากรในองค์กร ($\bar{x} = 4.23$)

2. ผลการศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพะเยา เขต 1	ระดับการบริหารงาน วิชาการ (n = 242)		การแปลผล
	$\bar{x}$	S.D.	
ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	4.29	0.57	มาก
ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.27	0.56	มาก
ด้านการวัด ประเมินผล และดำเนินการเทียบ โอนผลการเรียน	4.17	0.58	มาก
ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาใน สถานศึกษา	4.02	0.57	มาก
ด้านการนิเทศการศึกษา	4.30	0.51	มาก
ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการศึกษา	4.38	0.46	มาก

ด้านการพัฒนาและใช้สื่อนวัตกรรมเพื่อการศึกษา	4.16	0.52	มาก
รวม	4.23	0.42	มาก

จากตาราง 2 แสดงว่า การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก คือ ($\bar{x} = 4.23$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ($\bar{x} = 4.38$) รองลงมาคือ ด้านการนิเทศการศึกษา ($\bar{x} = 4.30$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.02$)

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ดังตาราง 3

ตาราง 3 แสดงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1

การบริหารงาน วิชาการของ สถานศึกษา (Y)	ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา (X)					ภาพรวม
	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	
Y ₁	.32**	.29**	.48**	.46**	.36**	.06**
Y ₂	.21**	.31**	.51**	.46**	.37**	.50**
Y ₃	.25**	.29**	.58**	.55**	.44**	.51**
Y ₄	.25**	.24**	.57**	.58**	.39**	.55**
Y ₅	.34**	.24**	.33**	.59**	.42**	.50**
Y ₆	.32**	.33**	.35**	.34**	.47**	.47**
Y ₇	.38**	.32**	.45**	.59**	.45**	.58**
ภาพรวม	.37**	.36**	.61**	.66**	.53**	.67**

** P < .01

จากตาราง 3 แสดงว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r = .67^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน

เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า คู่ที่มีความสัมพันธ์มากที่สุดคือ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารทรัพยากรในองค์กร กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r = .59^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร ด้านการบริหารทรัพยากรในองค์กร กับการบริหารงานวิชาการของ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r = .59^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และคู่ที่มีความสัมพันธ์น้อยที่สุดคือ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำ ($r = .21^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสามารถของผู้บริหารในการกำหนดทิศทาง พัฒนา และขับเคลื่อนกลยุทธ์ทางการศึกษาอย่างเป็นระบบ ผู้บริหารสามารถนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยการวางแผนที่เป็นรูปธรรม การมีส่วนร่วมของบุคลากร และการกระตุ้นแรงจูงใจในการทำงาน นอกจากนี้ยังมีการควบคุมและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการบริหารงานให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กฤติยาภรณ์ นาชัย (2560) เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนพนสนิมคม 2 ที่พบว่า ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์สามารถแปลงวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติจริง ส่งผลให้สถานศึกษามีประสิทธิผลและบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

2. ผลการศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา มีการกำหนดมาตรฐานที่สอดคล้องกับมาตรฐานระดับชาติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิพัฒน์พงษ์ วิเศษ (2560) เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน พบว่าผู้บริหารได้พัฒนาระบบประกันคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ด้านการนิเทศการศึกษามีการส่งเสริมการนิเทศอย่างเป็นระบบและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสถานศึกษาอื่น ด้านการพัฒนาหลักสูตรเป็นไปในทิศทางเดียวกับธนาคารเพื่อชีวิต (2561) เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า มีการพัฒนาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและความต้องการของชุมชน ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการวัดประเมินผล และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ต่างได้รับ

การส่งเสริมและพัฒนาอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับ รุจภา วงศ์กาฬสินธุ์ (2560) เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพของกระบวนการนิเทศภายในกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน พบว่า โรงเรียนดำเนินการระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีสำหรับการศึกษา และวิภาภรณ์ สร้อยคำ (2560) เรื่องการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน พบว่า โรงเรียนได้กำหนดระเบียบและแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษาสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของ โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์จะมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน สามารถกำหนดทิศทางการพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษาได้อย่างเป็นระบบ มีการวางแผนกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของสถานศึกษา ตลอดจนสามารถนำนโยบายสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้การบริหารงานวิชาการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับมนชิสรา ธรรมรักษ์ (2561) เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์จะสามารถบริหารจัดการทรัพยากรและบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งเน้นคุณภาพและความเป็นเลิศทางวิชาการ จึงอาจกล่าวได้ว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เป็นคุณลักษณะสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาพึงมีในการบริหารงานวิชาการให้ประสบความสำเร็จ เพราะจะช่วยให้สามารถกำหนดทิศทาง วางแผน และดำเนินการพัฒนางานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสร้างการมีส่วนร่วมและความร่วมมือของบุคลากรในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ในประเด็นดังต่อไปนี้ ด้านการบริหารทรัพยากรในองค์กรมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด สะท้อนถึงข้อจำกัดในการจัดสรรและบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ จึงควรพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเฉพาะทางที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะดังกล่าวให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด จึงควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยและส่งเสริมวัฒนธรรมการวิจัยในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ

ความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r = .67$) ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการบริหารงานวิชาการ สะท้อนว่าควรมีนโยบายระดับเขตพื้นที่การศึกษาที่มุ่งพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย ดังนี้ 1) ด้านการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยและการใช้เทคโนโลยีในการปรับปรุงกระบวนการทำงาน 2) ด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมุ่งเน้นการพัฒนากระบวนการติดตามประเมินผลที่ทันสมัยเพื่อนำข้อมูลย้อนกลับมาพัฒนาคุณภาพการทำงาน 3) ด้านการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการเก็บรวบรวมข้อมูลและการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการวางแผน 4) ด้านการสนับสนุนวัฒนธรรมขององค์กร ผู้บริหารสถานศึกษาควรมุ่งปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและสร้างค่านิยมร่วมที่ชัดเจน และให้ความสำคัญกับการตัดสินใจที่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และ 5) ด้านการบริหารทรัพยากรในองค์กร ผู้บริหารสถานศึกษาควรมุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อระดมทรัพยากรที่จำเป็นต่อการพัฒนาสถานศึกษา และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ 1) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการบริหารงานด้านอื่น ๆ 2) แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพงานวิชาการของสถานศึกษา เพื่อสร้างโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำข้อมูลไปใช้ประกอบการวางแผน ปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษา และ 3) เปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์และการบริหารงานวิชาการ

เอกสารอ้างอิง

- กฤติยาภรณ์ นาชัย. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนพนสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี.
- การบริหารงานวิชาการโรงเรียนท่าแสงวิทยายน. (2560). *การบริหารงานวิชาการ* : โรงเรียนท่าแสงวิทยายน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์.
- เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย. (2559). การศึกษาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนิสิตระดับปริญญาตรี ในโครงการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาครูในถิ่นทุรกันดารบนเขตพื้นที่สูงชายแดนไทย-เมียนมา ด้านจังหวัดตาก. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์, 19(4), 123 – 132.

- ธนาเศรษฐ์ เพ็ชรกลาง (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. นครราชสีมา.
- พิพัฒน์พงษ์ วิเศษ (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. สกลนคร.
- มนสิชา ธรรมรักษ์. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเครือข่ายกลุ่มอาชีวศึกษา. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. ปทุมธานี.
- รุจาภา วงศ์กาฬสินธุ์ (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพของกระบวนการนิเทศภายในกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. สกลนคร.
- วิภาภรณ์ สร้อยคำ (2560). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. สกลนคร.
- วิรัตน์รัตน์ เสือจอย. (2564). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร. นครปฐม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1. (2567). ข้อมูลข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ระบบบริการข้อมูลภาครัฐ. เรียกใช้เมื่อ 10 พฤษภาคม 2567. จาก <https://bigdata.pyo1.go.th/>.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1. (2567). รายงานผลการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ปีงบประมาณ 2566 รอบ 6 เดือน. เรียกใช้เมื่อ 15 มีนาคม 2567. จาก <https://www.pyo1.go.th/plan/2023/10/03/>.
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580. กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน.

สมรรถนะของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2*
COMPENTENCIES OF ADMINISTRATOR IN MANAGING EDUCATION
INSTITUTIONS IN THE DIGITAL EAR, UNDER CHIANG RAI EDUCATION
SERVICE AREA OFFICE 2

ธนัท อัครวมงคล¹ และ โสภา อำนวยรัตน์²

Tanat Atsawamongkhol¹ and Sopa Amnuayrat²

¹⁻²มหาวิทยาลัยพะเยา

¹⁻²University of Phayao, Thailand

¹Corresponding Author's Email: tanat722@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบความสมรรถนะของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำแนกตามเพศ อายุและประสบการณ์การทำงาน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำนวน 302 คน โดยวิธีเลือกแบบสุ่มแบบแบ่งชั้นใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การทดสอบค่าเอฟ และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับสมรรถนะของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำแนกตามเพศ พบว่า ไม่แตกต่าง สมรรถนะของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำแนกช่วงอายุ และ ประสบการณ์ทำงาน พบว่า แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : สมรรถนะของผู้บริหาร, การบริหารสถานศึกษา, สถานศึกษายุคดิจิทัล

* Received 27 February 2025; Revised 3 March 2025; Accepted 10 March 2025

Abstract

This research aimed to study examine the competencies of school administrators in the digital era under the Chiang Rai Primary Educational Service Area Office, to compare the administrators' competencies in managing schools in the digital era based on gender, age, and work experience. The sample group included 302 teachers from schools under the Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 2, selected using stratified random sampling based on Krejcie and Morgan's table. The research instrument was a 5 level. The consistency index value is 1.00, estimation scale questionnaire with a confidence value of 0.98. The statistics in the analysis were frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test and One-way

The results of the research found that 1) The overall competency level of school administrators in managing schools in the digital era was high. 2) A comparison of administrators' competencies based on gender indicated no significant differences. However, significant differences were found in competencies when categorized by age and work experience at the 0.05 statistical significance level.

Keyword: Executive competency, Educational institution administration, Educational institutions in the digital age

บทนำ

ในปัจจุบันโลกกำลังเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ข้อมูลข่าวสารและสารสนเทศจากทุกมุมโลกสามารถถ่ายทอดส่งต่อกันได้อย่างไร้ขีดจำกัด การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลาแบบก้าวข้ามพรมแดนผ่านระบบเครือข่าย ด้วยเหตุนี้ การจัดการศึกษาของชาติจึงจำเป็นต้องมุ่งพัฒนาทักษะของเยาวชน ครู และผู้บริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับโลกยุคดิจิทัลที่ทุกคนต้องเรียนรู้ตลอดชีวิตให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พุทธศักราช 2562 หมวดที่ 1 บททั่วไป ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายและหลักการ ตามมาตรา 6 บัญญัติไว้ว่า การจัดการศึกษาจะต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมและมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และหมวดที่ 5 ได้กล่าวถึงการบริหารและการจัดการศึกษา ส่วนที่ 1 การบริหารและการจัดการศึกษาของรัฐ ตามมาตราที่ 36

บัญญัติไว้ว่าให้สถานศึกษาในกำกับของรัฐที่จัดการศึกษาระดับปริญญาเป็นนิติบุคคลและอาจจัดเป็นส่วนราชการหรือเป็นหน่วยงานในกำกับของรัฐ ยกเว้นสถานศึกษาเฉพาะทางตามมาตรา 21 ให้สถานศึกษาดังกล่าวดำเนินกิจการได้โดยอิสระ สามารถพัฒนาระบบบริหาร และการจัดการที่เป็นของตนเองมีความคล่องตัว มีเสรีภาพทางวิชาการ และอยู่ในการกำกับดูแลของสภาสถานศึกษา ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถานศึกษา (ราชกิจจานุเบกษา, 2546)

การศึกษาในยุคดิจิทัล (Digital) เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาประเทศสู่ “ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน” ตามโมเดลประเทศไทย 4.0 หน่วยงานสถานศึกษาครูและผู้เรียนจะต้องมีการปรับตัวเอง ซึ่งครูเป็นแหล่งสร้างนวัตกรรมมีการทำงานร่วมกันเป็นทีม กระตุ้นสร้างแรงขับเคลื่อนให้ผู้เรียน อำนวยความสะดวก ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีวิวัฒนาการทางเทคโนโลยีดิจิทัล เรียนรู้เศรษฐกิจฐานความรู้ที่มีอยู่ในทุกหนทุกแห่งบนโลกนี้ เรียนรู้โดยคำนึงถึงบริบทภายนอกและตอบสนองถิ่นที่อยู่มาผสมผสานเชิงสร้างสรรค์ เกี่ยวข้องกับสังคม เรียนรู้ข้อมูลขนาดใหญ่บนโลกออนไลน์ เพื่อสร้างนวัตกรรมที่ตอบสนองต่อตลาดแรงงานและความต้องการของสังคมโลก การจัดการศึกษาในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย 3 ปัจจัย คือ อินเทอร์เน็ต ความคิดสร้างสรรค์ และมีปฏิสัมพันธ์กับสังคม เน้นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเพื่อสร้างศักยภาพสูงสุดของเยาวชนไปพร้อมกัน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้ 2) ด้านทักษะมีทักษะเทคโนโลยีและ 3) ด้านคุณลักษณะ (เพ็ญจันทร์ สินธุเขต, 2560) ผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการพัฒนาการศึกษาการคิดเชิงกลยุทธ์เพื่อให้เกิดนวัตกรรมการศึกษาใหม่ ๆ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนทัศนคติและแนวทางการบริหารของตนเองให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพื่อให้ก้าวทันโลกเทคโนโลยี (จุฬาลักษณ์ โสระพันธ์, 2564) สถานศึกษาในยุคดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษามีความจำเป็นต้องเข้าใจบริบทของสถานศึกษาในยุคนี้ ที่สภาพแวดล้อมภายนอกได้เข้ามามีผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษาเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีที่เป็นทั้งปัจจัยเอื้อและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรม ต่าง ๆ ของสถานศึกษา (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2560) ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาการศึกษา การคิดเชิงกลยุทธ์เพื่อให้เกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนทัศนคติและแนวการบริหารของตนเองให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลที่เกิดขึ้น เพื่อให้ก้าวทันเทคโนโลยี (จุฬาลักษณ์ โสระพันธ์, 2564)

จากแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ในพันธกิจข้อที่ 6 พัฒนาระบบการบริหารจัดการของหน่วยงานต้นสังกัดให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเหมาะสมกับบริบท โดยใช้นวัตกรรมทางเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) และในเป้าประสงค์ที่ 3 ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาให้มีความเชี่ยวชาญในการจัดการศึกษาตอบสนองทิศทางการพัฒนาองค์กร

กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาสู่ความเป็นมืออาชีพ ทั้งนี้ในระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2, 2567) แสดงว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 2 ต้องการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) ซึ่งผู้บริหารเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้การจัดการศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์และนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมาย และการที่จะนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพได้นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ทักษะ สมรรถนะดิจิทัล รวมไปถึงการมีบทบาทในฐานะผู้นำทางวิชาการ วางแผนเพื่อนำองค์กรสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน มีบทบาทในการแก้ไขปัญหาและการตัดสินใจอย่างถูกต้อง บทบาทในฐานะผู้นำครูและบุคลากรทางการศึกษา บทบาทการเป็นผู้นำที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วของโลก โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ต้องรู้และเข้าใจวิธีการพัฒนาผู้บริหารในการบริหารจัดการสถานศึกษา เตรียมองค์กรให้พร้อมสำหรับยุคดิจิทัลและเทคโนโลยีแห่งอนาคต

ด้วยความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อสมรรถนะของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล และเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสมรรถนะของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล จำแนกตามเพศ อายุและประสบการณ์การทำงานซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาสมรรถนะในการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพต่อไป และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 สามารถนำไปเป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับกำหนดเป็นแนวทางหรือนโยบายการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารในการบริหารศึกษายุคดิจิทัล ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำแนกตามเพศ อายุและประสบการณ์การทำงาน

สมมติฐานการวิจัย

1. ครูที่มีเพศต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อสมรรถนะของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษา ยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 แตกต่างกัน
2. ครูที่มีอายุต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อสมรรถนะของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษา ยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 แตกต่างกัน
3. ครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อสมรรถนะของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษา ยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 141 แห่ง รวมทั้งสิ้น 1,349 คน
- 1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างอิงใน ธาณินทร์ ศิลป์จารุ, 2557) เทียบขนาดของประชากรที่ 1,400 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 302 คน ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นเกณฑ์ แล้วนำมากำหนดสัดส่วนตามขนาดของกลุ่มประชากรในแต่ละกลุ่ม

2. เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษา ยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ทั้งหมด 5 ด้าน โดยมีการสร้างเครื่องมือวิจัย ดังนี้

2.1 ศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ท

2.3 นำข้อมูลจากข้อ 1 และข้อ 2 มาสร้างเป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ชุด แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ และประสบการณ์การทำงาน เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อสมรรถนะของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษา ยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

ประกอบด้วย 1) ด้านความสามารถรับรู้ข้อมูล ดิจิทัล 2) ด้านการสื่อสารและการทำงานร่วมกับผู้อื่น 3) ด้านการแก้ปัญหา 4) ด้านการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัล 5) ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ยุคดิจิทัล

2.4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง แล้วนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.5 นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงในเนื้อหา (Content Validity) และพิจารณาความเหมาะสมของสำนวนภาษาที่ใช้สื่อความหมายชัดเจนและให้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence) พบว่าข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ที่ 1.00 แสดงว่า แบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าดัชนีสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหาอยู่ในระดับดี

2.6 ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระพิจารณาตรวจสอบอีกครั้ง เพื่อปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองใช้

2.7 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีลักษณะของกลุ่มประชากรที่คล้ายกับครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำนวน 30 คน แล้วหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์ของแอลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach (1970) ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.996

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยทำหนังสือจากวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 302 ชุด

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยกระทำโดย 2 วิธี ดังนี้ 1) แจกแบบสอบถามด้วยตนเอง 2) แจกแบบสอบถามทางช่องเมล์ของแต่ละสถานศึกษาเพื่อให้ธุรการโรงเรียนกระจายข่าวในการทำการตอบแบบสอบถาม โดยกำหนดการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้ระยะเวลา 4 สัปดาห์

3.3 ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามจำนวน 302 ชุด ได้รับกลับคืนมา 302 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

และตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถามดำเนินการ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของครูที่มีต่อสมรรถนะผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษา ยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมายตามเกณฑ์ ดังนี้ (ธานีรินทร์ ศิลป์จารุ, 2550) ดังนี้

4.50 - 5.00 หมายถึง ผู้บริหารมีสมรรถนะการบริหารสถานศึกษา ยุคดิจิทัลอยู่ในระดับมากที่สุด

3.50 - 4.49 หมายถึง ผู้บริหารมีสมรรถนะการบริหารสถานศึกษา ยุคดิจิทัล อยู่ในระดับมาก

2.50 - 3.49 หมายถึง ผู้บริหารมีสมรรถนะการบริหารสถานศึกษา ยุคดิจิทัล อยู่ในระดับปานกลาง

1.50 - 2.49 หมายถึง ผู้บริหารมีสมรรถนะการบริหารสถานศึกษา ยุคดิจิทัล อยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.49 หมายถึง ผู้บริหารมีสมรรถนะการบริหารสถานศึกษา ยุคดิจิทัล อยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.2 การวิเคราะห์การเปรียบเทียบรายคู่

1. นำข้อมูลจากแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุและประสบการณ์ทำงานโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) หาค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่เพศต่างกันต่อสมรรถนะของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษา ยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (Independent sample t-test)

4.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีอายุและประสบการณ์ทำงานต่างกันต่อสมรรถนะของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษา ยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 วิเคราะห์โดยใช้ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) หากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สมรรถนะของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษา ยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษา ยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยรวมอยู่ใน

ระดับมาก คือ ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.17) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ($\bar{X} = 4.31$ S.D. = 0.38) รองลงมา คือ ด้านการแก้ไขปัญหา ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.27) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ยุคดิจิทัล ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.46) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลผลของสมรรถนะของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

สมรรถนะของผู้บริหารในการบริหาร สถานศึกษายุคดิจิทัล	ระดับปัจจัยการบริหาร (n = 302)		การแปลผล
	$\bar{X}$	S. D	
ด้านความสามารถการรับรู้ดิจิทัล	4.03	0.31	มาก
ด้านการสื่อสารและการทำงานเป็นทีม	4.07	0.26	มาก
ด้านการแก้ไขปัญหา	4.14	0.27	มาก
ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล	4.31	0.38	มาก
ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ยุคดิจิทัล	3.79	0.46	มาก
โดยรวม	4.07	0.17	มาก

2. ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำแนกตามเพศ อายุและประสบการณ์ทำงาน

2.1 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล จำแนกตามเพศ ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการสื่อสารและการทำงานเป็นทีม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ พบว่าไม่แตกต่าง

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อสมรรถนะของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำแนกตามเพศ

ความเห็นของครูต่อสมรรถนะของผู้บริหาร ในการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล		เพศ				t - test	p
		เพศชาย n = 147		เพศหญิง n = 155			
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านความสามารถการรับรู้ดิจิทัล	4.05	0.26	4.02	0.34	0.809	0.419
2	ด้านการสื่อสารและการทำงานเป็นทีม	4.13	0.23	4.01	0.28	4.009	0.000
3	ด้านการแก้ไขปัญหา	4.14	0.30	4.15	0.23	0.294	0.769
4	ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล	4.29	0.42	4.34	0.35	1.161	0.247
5	ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ยุค ดิจิทัล	3.80	0.44	3.78	0.48	0.292	0.419
	รวม	4.27	0.12	4.22	0.16	1.085	0.279

2.2 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลพบว่า จำแนกตามช่วงอายุ โดยรวมมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพิจารณารายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งหมด 4 ด้าน คือด้านความสามารถการรับรู้ดิจิทัล ด้านการสื่อสารและการทำงานเป็นทีม ด้านการแก้ไขปัญหาและด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความเห็นของครูต่อสมรรถนะของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำแนกตามช่วงอายุ

ความเห็นของครูต่อ สมรรถนะของผู้บริหารใน การบริหารสถานศึกษายุค ดิจิทัล		ช่วงอายุ								F	p
		น้อยกว่า 30 ปี		31 – 40 ปี		41 – 50 ปี		51 – 60 ปี			
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านความสามารถการ รับรู้ดิจิทัล	3.87	0.27	4.02	0.21	4.17	0.24	4.02	0.31	12.612	0.000*
2	ด้านการสื่อสารและ การทำงานเป็นทีม	3.95	0.26	4.06	0.25	4.10	0.26	4.18	0.22	6.911	0.000*

3	ด้านการแก้ไขปัญหา	4.02	0.27	4.21	0.30	4.13	0.22	4.14	0.21	6.904	0.000*
4	การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล	4.23	0.40	4.27	0.35	4.37	0.41	4.23	0.34	3.006	0.031*
5	ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ยุคดิจิทัล	3.82	0.42	3.74	0.47	3.82	0.42	3.81	0.52	0.640	0.590
	รวม	4.13	0.16	4.23	0.15	4.31	0.09	4.27	0.13	9.065	0.000*

2.3 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล พบว่า จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยรวมมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพิจารณารายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งหมด 4 ด้าน คือด้านความสามารถการรับรู้ดิจิทัล ด้านการสื่อสารและการทำงานเป็นทีม ด้านการแก้ไขปัญหาและด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบความเห็นของครูต่อสมรรถนะของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

ความเห็นของครูต่อ สมรรถนะของผู้บริหารในการ บริหารสถานศึกษายุค ดิจิทัล		ประสบการณ์ทำงาน						F	p
		น้อยกว่า 5 ปี		5 – 10 ปี		มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป			
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านความสามารถการรับรู้ ดิจิทัล	3.90	0.27	4.01	0.31	4.17	0.27	18.881	0.000*
2	ด้านการสื่อสารและการ ทำงานเป็นทีม	4.00	0.31	4.06	0.26	4.14	0.25	6.870	0.001*
3	ด้านการแก้ไขปัญหา	4.07	0.30	4.19	0.27	4.13	0.22	4.980	0.007*
4	ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล	4.20	0.39	4.31	0.37	4.41	0.37	6.840	0.001*
5	ด้านการสร้างวัฒนธรรมการ เรียนรู้ยุคดิจิทัล	3.78	0.44	3.79	0.47	3.80	0.44	0.040	0.962*
	รวม	3.99	0.17	4.07	0.17	4.13	0.15	15.772	0.000*

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 สามารถสรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. การศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย อภิปรายเป็นรายด้าน ดังนี้

1.1 สมรรถนะของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาได้ดำเนินการใช้อุปกรณ์ทางเทคโนโลยีดิจิทัลในการสืบค้นรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ มีการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบในการบริหารงาน ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความคิดสร้างสรรค์ สามารถพัฒนาสื่อหรือซอฟต์แวร์ต่าง ๆ เพื่อให้สถานศึกษาดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ธัญพร สะสมผลสวัสดิ์ (2566) ได้ศึกษาเรื่อง สมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 สมรรถนะของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการแก้ไขปัญหา อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีการระบุปัญหาและวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยหาแนวทางแก้ไขและลงมือแก้ไขปัญหาในสถานศึกษาระบุความต้องการและการเลือกเครื่องมือด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล มีการเรียนรู้และปรับตัวกับเทคโนโลยีดิจิทัลใหม่ ๆ และสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์ในการนำมาแก้ปัญหาต่าง ๆ ในสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับการวิจัย นาวัน พินิจอภิรักษ์ (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่อง สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีสมรรถนะการแก้ไขปัญหาและการตัดสินใจด้วยการฝึกฝนทักษะและเทคนิคการแก้ไขปัญหาอย่างถูกหลักการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.3 สมรรถนะของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการสื่อสารและการทำงานเป็นทีม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีการถ่ายทอดสารในการทำงานร่วมกับผู้อื่นวางแผนและกำหนดบทบาทของบุคคลเพื่อทำงานของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน ประสานความรู้ร่วมกันในการแก้ไขปัญหาเพื่อผลลัพธ์ที่สำเร็จและเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา เลือกใช้ทรัพยากรในการบริหารที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา สอดคล้องกับ ปวริศา มีศรี (2560) ได้

ศึกษาเรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารในด้านการสื่อสารและการทำงานเป็นทีม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.4 สมรรถนะของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านความสามารถการรับรู้ดิจิทัล อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีความเข้าใจการค้นหาข้อมูลดิจิทัลซึ่งมีวิธีการและเครื่องมือที่เหมาะสม สามารถประเมินข้อมูลดิจิทัลผลการส่งต่อข้อมูล นำมาวิเคราะห์แยกแยะข้อมูลและส่งต่อให้กับครูได้อย่างปลอดภัยและมีประสิทธิภาพอยู่บนพื้นฐานจริยธรรมและความรับผิดชอบในการใช้งานข้อมูลดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับการวิจัยของ วราวุฒิ มุขกระโทก (2566) ได้ศึกษาเรื่อง สมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 พบว่า ผู้บริหารมีสมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในด้านด้านการใช้ดิจิทัลเพื่อการศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.5 สมรรถนะของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ยุคดิจิทัล อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ มีความคิดสร้างสรรค์และสนับสนุนให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ครูการสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมให้กับผู้เรียนเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ และผู้เรียนได้พัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ สอดคล้องกับการวิจัยของ วลีรัตน์ มุ่งรวกกลาง (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อสมรรถนะของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำแนกตามเพศ อายุและประสบการณ์ทำงาน มีความแตกต่างกัน สรุปได้ดังนี้

2.1 ครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อสมรรถนะของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญ การพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ มีความทันสมัย และเหมาะสมต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน มีเป้าหมายในการดำเนินงานในสถานศึกษาร่วมกัน จึงทำให้ครูเพศชายและครูเพศหญิงมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ เอกชัย มดแสง (2562) ได้

ศึกษาเรื่องสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง พบว่า ครูผู้สอนที่มีเพศต่างกันจะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 ครูที่มีอายุต่างกันความคิดเห็นต่อสมรรถนะของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษา ยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะครูมีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลไม่ไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับการวิจัยของ ไชยสิทธิ์ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 พบว่า ครูผู้สอนที่มีอายุต่างกัน มีการรับรู้ต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน

2.3 ครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันความคิดเห็นต่อสมรรถนะของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษา ยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะครูปฏิบัติหน้าที่การสอนและหน้าที่ต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารที่มีประสบการณ์ทำงานเป็นระยะเวลา มากบ้าง น้อยบ้างแตกต่างกันออกไป ส่งผลให้มีการพัฒนาความสามารถของผู้บริหารในการพัฒนาครู นักเรียน สถานศึกษาอย่างมีทิศทางและต่อเนื่องแตกต่างกันออกไป ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ กิตติภูมิ เรื่องเสน (2565) ได้ศึกษาเรื่องสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 พบว่าครูที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกัน มีการรับรู้ต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน

สรุป/ ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

สมรรถนะของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษา ยุคดิจิทัล

1.1 สมรรถนะของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษา ยุคดิจิทัล ด้านความสามารถการรับรู้ดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษาข้อมูลในการบริหารที่เหมาะสม สามารถนำมาประเมินเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีและข้อมูลที่ได้รับสามารถส่งต่อให้กับผู้อื่นได้อย่างปลอดภัย

1.2 สมรรถนะของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล ด้านการสื่อสารและการทำงานเป็นทีม ผู้บริหารควรคำนึงการสื่อสารที่ดี สามารถถ่ายทอดสารในการทำงานร่วมกับผู้อื่น วางแผนและกำหนดบทบาทของบุคลากรในสถานศึกษา เลือกใช้ทรัพยากรในการบริหารที่เป็นประโยชน์เพื่อให้งานบรรลุตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา

1.3 สมรรถนะของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล ด้านการแก้ไขปัญหา ผู้บริหารสถานศึกษาควรเล็งเห็นปัญหาและวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาหาแนวทางแก้ไขและลงมือแก้ไขปัญหา เลือกเครื่องมือด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลในการแก้ไขปัญหาในสถานศึกษาและปรับตัวให้ทันกับเทคโนโลยีดิจิทัลใหม่ ๆ เพื่อนำมาแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในสถานศึกษา

1.4 สมรรถนะของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรปฏิบัติตัวในการใช้งานอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการสืบค้น รวบรวม ประมวลผล เข้าถึงเครือข่ายข้อมูลต่าง ๆ และจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบเพื่อใช้ในการบริหาร สนับสนุนการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความคิดสร้างสรรค์ในการดำเนินงาน มีทักษะขั้นสูงในการพัฒนาสื่อหรือซอฟต์แวร์ต่าง ๆ เพื่อดำเนินงานในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.5 สมรรถนะของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ยุคดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ในสถานศึกษา สนับสนุนครูและผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมให้กับผู้เรียนเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้และพัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 ควรศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 ควรศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อการบริหารงาน 4 ฝ่าย ในสถานศึกษา

2.3 ควรศึกษาสภาพและปัญหาสมรรถนะของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง

- กิตติภูมิ เรืองเสน. (2565). สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. วารสารคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. นครสวรรค์
- จุฬาลักษณ์ โสระพันธ์. (2564). บทบาทของผู้บริหารการศึกษายุคดิจิทัล. เรียกใช้เมื่อ 20 พฤษภาคม 2567 จาก <https://adacstou.wixsite.com/adacstou/single-post/>.
- ฉันทพร สะสมผลสวัสดิ์. (2566). สมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร. วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 15(1), 198-211.
- ฉันทพร สะสมผลสวัสดิ์. (2567). สมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร. ใน การค้นคว้าอิสระ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชธานี, อุบลราชธานี.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2557). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS. (พิมพ์ครั้งที่ 15). นนทบุรี: เอส อาร์ พริ้นติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด.
- นาวัน พินิจอภิรักษ์. (2564). สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์, 8(2), 328-342.
- ปวีศา มีศรี. (2560). สมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.
- เพ็ญจันทร์ สิ้นธุเขต. (2560). การศึกษาคุณ (ยุคดิจิทัล) : Thailand 4.0. ครุศาสตร์วิจัย 2560 : นวัตกรรมแห่งการเรียนรู้. รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการและการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง (หน้า 98-110). ลำปาง, ประเทศไทย.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2546). พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546. เล่มที่ 12 ตอนที่ 100 ก. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- วราวุฒิ มุขกระโทก. (2566). สมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1. ใน การค้นคว้าอิสระ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ. กรุงเทพมหานคร

- โคศิษฐา ศรีสมบัติ. (2565). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2. การค้นคว้าอิสระ กศ.ม.,มหาวิทยาลัยพะเยา. พะเยา
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2. (2567). แผนปฏิบัติการประจำปี พ.ศ. 2567. , กลุ่มนโยบายและแผน สพป.ชร. เขต 2 เรียกใช้เมื่อ 5 พฤษภาคม 2567 จาก: <https://www.cri2.go.th/>.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2561). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอกชัย มดแสง. (2562). สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง. เรียกใช้เมื่อ 20 สิงหาคม 2563. จาก : <http://ojs.mbu.ac.th/index.php>.
- Krejcie, R. V. and Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. Educational and Psychological Measurement. 30(3), 607-610.

อิทธิพลของคุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีผลต่อความผูกพันในองค์กรของ
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจังหวัดขอนแก่น*
INFLUENCE OF QUALITY OF WORK LIFE ON THROUGH ORGANIZATIONAL
COMMITMENT OF BANK FOR AGRICULTURE AND AGRICULTURAL
COOPERATIVES KHON KAEN PROVINCE.

รวัดน์ มันทรา¹, เยาวธิดา รัตนพลแสน², วณันพรณ์ ชื่นพิบูลย์³,
นริศรา ธรรมรักษา⁴, และ สันญา เนียมเปรม⁵

Rawat Mantra¹, Yaothida Rattanaphonsaen², Wanunporn Chuenpiboon³,
Naritsara Tummaruksa⁴, and Sanya Niamprem⁵

¹⁻⁵มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

¹⁻⁵Loei Rajabhat University, Thailand.

¹Corresponding Author's Email: rawat.man@ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดขอนแก่น 2) เพื่อศึกษาระดับความผูกพันของพนักงานที่มีต่อองค์กร ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดขอนแก่น และ 3) เพื่อเปรียบเทียบระดับความผูกพันของพนักงานที่มีต่อองค์กร ธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร จังหวัดขอนแก่น การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้ข้อมูลจากกลุ่มประชากรของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร จังหวัดขอนแก่น จำนวน 190 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าสถิติที และ ค่าสถิติเอฟ

ผลการวิจัยพบว่า

1. คุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร จังหวัดขอนแก่น ด้านต่าง ๆ โดยภาพรวม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านโอกาสในการพัฒนาความสามารถของบุคคล รองลงมา คือ ด้านการกำหนดความรู้ และ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านสภาพแวดล้อมการทำงานที่ปลอดภัย

2. ความผูกพันของพนักงานที่มีต่อองค์กร ของธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร จังหวัดขอนแก่น ด้านต่าง ๆ โดยภาพรวม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเท

* Received 27 February 2025; Revised 4 March 2025; Accepted 10 March 2025

ความพยายาม เพื่อองค์กร รองลงมาคือ ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ความเป็นสมาชิกภาพในองค์กร

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบความคิดเห็นความผูกพันของพนักงานที่มีต่อองค์กรของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามเพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน พบว่า ทุกด้านไม่แตกต่าง จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนจำแนกตามอายุ ด้านคุณธรรม ด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามเพื่อองค์กร และด้านความเป็นสมาชิกภาพในองค์กร พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

คำสำคัญ: อิทธิพล, คุณภาพชีวิต, ความผูกพันในองค์กร, ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

Abstract

This research article aims to: 1) study the level of quality of work life of employees at the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives in Khon Kaen Province; 2) examine the level of employee commitment to the organization at the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives in Khon Kaen Province; and 3) compare the level of employee commitment to the organization at the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives in Khon Kaen Province. cooperatives Khon Kaen Province. This study is a quantitative research. (Quantitative Research Methodology). Using data from the population of Bank for Agriculture employees. and agricultural cooperatives Khon Kaen Province. totaling 190 cases, which consists of basic statistics such as frequency, percentage, standard deviation using inferential statistics, t-test and F-test (One-way ANOVA) statistics using the Least-Significant Different (LSD) method.

The research results found that:

1. Quality of working life of Bank for Agriculture employees and agricultural cooperatives Khon Kaen Province, various aspects as a whole had a high level of opinion. When considering each aspect, it was found that the aspect with the highest average was Opportunity to develop individual abilities, followed by knowledge determination, followed by work characteristics that are beneficial to society, followed by security. and progress in work, followed by social integration or working together, followed by balance between work and personal

life, followed by democracy in the organization, followed by adequate and fair compensation, and the aspect with the lowest average was Safe working environment.

2. Employee commitment to the organization of the Bank for Agriculture and agricultural cooperatives Khon Kaen Province, various aspects as a whole had a high level of opinion. When considering each aspect, it was found that the aspect with the highest average was Willingness to devote effort for the organization, followed by balance between work and personal life. The aspect with the lowest average was membership in the Kom organization.

3. The results of the data analysis comparing employees' organizational commitment at the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives, Khon Kaen Province, categorized by gender, marital status, educational level, and monthly income, revealed no significant differences in all aspects, leading to the rejection of the initial hypothesis. However, when categorized by age, ethical values, willingness to exert effort for the organization, and organizational membership, significant statistical differences were found at the 0.05 level, which aligns with the initial hypothesis

Keywords: the influence, quality of work life, the Agricultural Bank and agricultural cooperatives.

บทนำ

คุณภาพชีวิตการทำงาน เป็นเรื่องที่รู้จักกันทั่วไปในประเทศที่พัฒนาด้านธุรกิจและอุตสาหกรรมที่เจริญก้าวหน้าไปอย่างระมัดระวัง ทั้งนี้ ประเทศที่กำลังมีการพัฒนาด้านธุรกิจต่างๆ ล้วนให้ความสนใจต่อผู้ปฏิบัติงานอันเป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่งขององค์การ ในฐานะที่คนเป็นผู้ใช้เครื่องจักร และเทคโนโลยีต่างๆรวมทั้งเป็นผู้บริหารทุนขององค์การให้ดำเนินไปตามเป้าหมาย ดังนั้นความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์การย่อมขึ้นอยู่กับบุคลากรในองค์การ โดยเฉพาะในการปฏิบัติงานของรัฐหากบุคลากรมีคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดี นับว่าเป็นสิ่งสำคัญเพราะจะส่งผลให้บุคลากรปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพพร้อมที่จะอุทิศกำลังกาย กำลังใจ กำลังสติปัญญา ให้กับงานที่ทำ จึงนับได้ว่าคุณภาพชีวิตในการทำงานเป็นสิ่งจูงใจอันสำคัญที่จะทำให้บุคคลในหน่วยงาน สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดประสิทธิผลต่อหน่วยงานหรือองค์การนั้นๆ (พวงเพชร ฝาภาทอง, 2562)

นอกจากนั้นการสร้างความผูกพันให้กับบุคลากรในองค์กรหรือหน่วยงานเป็นวิธีการสำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหาร สามารถทำให้บุคลากรมีความรัก จงรักภักดี อยู่กับองค์กรได้นาน เพราะความผูกพันต่อองค์กรมีความสัมพันธ์กับการที่บุคลากรมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร มีความตั้งใจทุ่มเทให้กับการปฏิบัติงาน อันเป็นประโยชน์กับองค์กร (จุฑาพร กบิลพัทธ์, 2564)

ธ.ก.ส.กำลังเข้าสู่ทศวรรษที่ 6 และยังคงมุ่งมั่นที่จะพัฒนาชนบทภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของเกษตรกร เพื่อให้มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างยั่งยืน ปัจจุบัน ธ.ก.ส. มีธุรกิจธุรกรรมทางการเงินและบริการที่สามารถรองรับ และเข้าถึงเกษตรกรอย่างหลากหลาย รวมถึงนอกภาคการเกษตรด้วย ทั้งทางด้านเงินฝาก สลากออมทรัพย์ ทวิสิน สลากออมทรัพย์ ธ.ก.ส. เงินฝากสงเคราะห์ชีวิต และสินเชื่อ นอกจากนี้ยังรวมถึงการดำเนินงานภายใต้นโยบายที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาล โดยพนักงานในแต่ละส่วนงานมีหน้าที่รับผิดชอบแตกต่างกัน ปฏิบัติหน้าที่ที่หลากหลายและความยากง่ายในการปฏิบัติงานก็แตกต่างกัน เช่น ด้านบริหาร ด้านการเงิน ด้านสินเชื่อ และด้านธุรการ และในภาระหน้าที่งานความรับผิดชอบในปัจจุบันที่เพิ่มขึ้น ทำให้พนักงานต้องมีการปรับตัวในการปฏิบัติงาน เพิ่มมากขึ้นจากการกำหนดนโยบายขององค์กรที่ต้องตอบสนองนโยบายของภาครัฐมากขึ้น และในการปฏิบัติงานของพนักงานต้องทำงานภายใต้เป้าหมายที่ธนาคารกำหนด ตัววัดผลการดำเนินงาน KPI เป็นตัวควบคุมการปฏิบัติงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปเป้าหมายที่วางไว้ จึงทำให้ปัจจุบันธนาคารมีหน้าที่งานเพิ่มมากขึ้น และส่งผลทำให้พนักงานได้รับภาระงานมากเกินไปกว่าหน้าที่งานปกติตามไปด้วย ภารกิจดังกล่าวจึงได้ก่อให้เกิดการทำงานหนักขึ้นสำหรับพนักงานของธนาคาร ทำให้คุณภาพชีวิตและความรักดีของพนักงานลดลง มีผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงาน นอกจากนี้ความผูกพันขององค์กรและความรักดีของพนักงานมีความสำคัญมากขึ้นกับองค์กรเนื่องจากสามารถคาดการณ์อัตราการเข้า ลาออก และการหมุนเวียนได้ดีกว่าความพึงพอใจในงาน ความผูกพันขององค์กรสะท้อนถึงการรับรู้ของพนักงานเกี่ยวกับองค์กรซึ่งครอบคลุมแนวคิดมากกว่าความพึงพอใจในงาน ดังนั้น เพื่อที่จะเป็นการดูแลพนักงานให้มีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดี และเพื่อที่จะทำให้พนักงานปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ การวิจัยนี้จึงจะช่วยให้ธนาคารสามารถที่จะทราบถึงระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานว่าอยู่ในระดับใด พนักงานมีความผูกพันและจงรักภักดีต่อองค์กรอย่างไร เพื่อนำไปแก้ไขวิธีการทำงาน วิธีการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีสำหรับพนักงานในองค์กร ให้พนักงานเกิดความผูกพัน มีความจงรักภักดีที่จะอยู่กับองค์กรต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงาน ธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาระดับความผูกพันของพนักงานที่มีต่อองค์กร ธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร จังหวัดขอนแก่น
3. เพื่อเปรียบเทียบระดับความผูกพันของพนักงานที่มีต่อองค์กร ธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร จังหวัดขอนแก่น

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน ระดับความผูกพันของพนักงานที่มีต่อองค์กร ธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร จังหวัดขอนแก่น แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป้าหมาย (Target Population) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ พนักงาน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดขอนแก่น มีจำนวนทั้งสิ้น 373 คน (ระบบสารสนเทศบุคลากร ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สำนักงาน จังหวัดขอนแก่น, 2566) ทำการเก็บข้อมูลทั้งสิ้น จำนวน 373 ชุด กระจายไปทุกสาขา ในจังหวัดขอนแก่น ซึ่งได้รับแบบสอบถามกลับคืนมามากกลับมา มีข้อมูลสมบูรณ์ครบถ้วน ที่สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการวิจัยได้ทั้งสิ้น จำนวน 190 ชุด คิดเป็นร้อยละ 50.93 ของจำนวนประชากรทั้งหมด

2. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิจัย และรวบรวมข้อมูลโดยมีวิธีการ ดังนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามให้กับพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดขอนแก่น โดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามจนเสร็จสิ้น และรอรับกลับคืน ซึ่งได้ทำการเก็บข้อมูลในช่วงเดือนตุลาคม – เดือน พฤศจิกายน 2567 และนำแบบสอบถาม ที่ได้รับมาตรวจสอบความเรียบร้อย และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถามออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป เกี่ยวกับปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษาสูงสุด รายได้ต่อเดือน และตำแหน่งงาน มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิดแบบตรวจรายการ (Check list) จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานเป็นแบบสอบถามที่ถูกสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดของ ทั้ง 8 ด้าน ได้แก่ ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม ด้านสภาพแวดล้อมการทำงานที่ปลอดภัย ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในการทำงาน ด้านโอกาสในการพัฒนาความสามารถของบุคคล ด้านการบูรณาการทางสังคมและการทำงานร่วมกัน ด้านประชาธิปไตยในองค์กร ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว และด้านลักษณะงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม จำนวน 35 ข้อ มีลักษณะเป็นส่วนการประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แบ่งเป็น เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย และเห็นด้วยน้อย

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความผูกพันของพนักงานที่มีต่อองค์กร ได้แก่ ด้านความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้าและการยอมรับเป้าหมาย ด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามเพื่อองค์กร และด้านความปรารถนาที่จะรักษาไว้ซึ่งความเป็นสมาชิก จำนวน 13 ข้อ มีลักษณะเป็นส่วนการประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แบ่งเป็น เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย และเห็นด้วยน้อยที่สุด

3.2 ในการหาค่าคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา(Content Validity) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พบว่า มีค่า IOC มีค่าตั้งแต่ 0.67-1.00และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ มีค่าเท่ากับ 0.82

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปประมวลผล และจัดทำตารางวิเคราะห์ทางสถิติ โดยสถิติที่ใช้มีดังนี้ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้วิธีการแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) แสดงผลเป็นร้อยละ (Percentage) และระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานและความผูกพันของพนักงานที่มีต่อองค์กร ธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร จังหวัดขอนแก่น ใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) โดยใช้สถิติ ดังนี้ 1) Independent Sample t-Test เพื่อใช้วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของ ตัวแปรอิสระที่มีการแบ่งกลุ่มเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ เพศ 2) การวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลการศึกษาระดับความผูกพันของพนักงานที่มีต่อองค์กร วิเคราะห์โดยใช้ค่าความแตกต่างระหว่าง อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษาสูงสุด รายได้ต่อเดือน และตำแหน่งงาน ได้แก่ F-test ด้วยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One-way ANOVA ทดสอบความแตกต่างกรณีกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของ Least-Significant Different (LSD)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนมากเป็นหญิง จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 53.68 และเพศชาย จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 46.32 อายุ 31 - 40 ปี จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 68.95 มีสถานภาพสมรส จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 62.11 ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 82.11 มีรายได้ต่อเดือน 20,001 - 25,000 บาท จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 29.47 ตำแหน่งพนักงานพัฒนาธุรกิจ ระดับ 4 - 7 จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 36.32

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดขอนแก่น โดยรวม

คุณภาพชีวิตในการทำงาน	μ	σ	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม	3.95	0.55	มาก
2. ด้านสภาพแวดล้อมการทำงานที่ปลอดภัย	3.92	0.61	มาก
3. ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในงาน	4.08	0.53	มาก
4. ด้านโอกาสในการพัฒนาความสามารถของบุคคล	4.11	0.61	มาก
5. ด้านการบูรณาการทางสังคม หรือการทำงานร่วมกัน	4.03	0.59	มาก
6. ด้านประชาธิปไตยในองค์กร	3.98	0.72	มาก
7. ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว	3.99	0.69	มาก
8. ด้านลักษณะงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม	4.10	0.73	มาก
โดยรวม	4.02	0.62	มาก

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ความคิดเห็นของการวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดขอนแก่น ด้านต่าง ๆ โดยภาพรวม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.02$, $\sigma = 0.62$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านโอกาสในการพัฒนาความสามารถของบุคคล ($\mu = 4.11$, $\sigma = 0.61$) รองลงมาคือ ด้านลักษณะงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ($\mu = 4.10$, σ

= 0.73) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านสภาพแวดล้อมการทำงานที่ปลอดภัย ($\mu = 3.92$, $\sigma = 0.61$) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ความผูกพันของพนักงานที่มีต่อองค์กรของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดขอนแก่น โดยรวม

ความผูกพันของพนักงานที่มีต่อองค์กร	μ	σ	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว	3.87	0.65	มาก
2. ด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามเพื่อองค์กร	4.05	0.63	มาก
3. ความเป็นสมาชิกภาพในองค์กร	3.87	0.64	มาก
โดยรวม	3.89	0.64	มาก

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า การวิเคราะห์ระดับความผูกพันของพนักงานที่มีต่อองค์กรของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.89$, $\sigma = 0.64$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามเพื่อองค์กร ($\mu = 4.05$, $\sigma = 0.63$) รองลงมาคือ ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว ($\mu = 3.87$, $\sigma = 0.65$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ความเป็นสมาชิกภาพในองค์กร ($\mu = 3.76$, $\sigma = 0.64$) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความผูกพันของพนักงานที่มีต่อองค์กร ของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามเพศตามสถานภาพส่วนบุคคล

ความผูกพันของพนักงานที่มีต่อองค์กร	เพศ		อายุ		ระดับการศึกษา		สถานภาพ		รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	
	t	Sig.	F	Sig.	F	Sig.	F	Sig.	F	Sig.
1. ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว	0.51	0.60	0.34	0.79	2.64	0.07	0.49	0.61	0.15	0.92
2. ด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามเพื่อองค์กร	- 1.10	0.26	3.91	0.01 *	1.75	0.17	1.78	0.17	1.80	0.14
3. ความเป็นสมาชิกภาพในองค์กร	0.35	0.72	1.67	0.17	5.76	0.00 *	0.64	0.52	0.69	0.55

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบความคิดเห็นความผูกพันของพนักงานที่มีต่อองค์กรของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามเพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน พบว่า ทุกด้านไม่แตกต่าง จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนจำแนกตามอายุ ด้านคุณธรรม ด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามเพื่อองค์กร และด้านความเป็นสมาชิกภาพในองค์กร พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

1. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงาน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดขอนแก่น ส่วนมาก มีเพศหญิง อายุ 31 - 40 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี มีสถานภาพสมรส มีรายได้ต่อเดือน 20,001 - 25,000 บาท และตำแหน่งพนักงานพัฒนารัฐกิจ ระดับ 4 - 7 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า พนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดขอนแก่น ส่วนมากมีความคิดเห็นในลักษณะงานที่เหมาะสมกับทักษะและความมั่นคงขององค์กรที่ตอบโจทย์ชีวิต

ครอบครัวและความก้าวหน้าในอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเศรษฐศาสตร์ ไชยแสง (2563) ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรวิทยาลัยราชพฤกษ์ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1) บุคลากรมีคุณภาพชีวิตในการทำงานและความผูกพันต่อองค์กรอยู่ในระดับปานกลาง 2) ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอายุ 31 - 40 ระยะเวลาการทำงานในองค์กร

2. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า เพื่อศึกษาระดับความผูกพันของพนักงานที่มีต่อองค์กร ธนากรเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดขอนแก่น

1. ความผูกพันของพนักงานที่มีต่อองค์กร ของธนากรเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดขอนแก่น ด้านต่าง ๆ โดยภาพรวม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามเพื่อองค์กร รองลงมาคือ ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ความเป็นสมาชิกภาพในองค์กร ดังแสดงเป็นรายข้อแต่ละด้านดังต่อไปนี้

1.1 ด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามเพื่อองค์กร พบว่า พนักงานทุ่มเทให้กับงานอย่างเต็มที่ทั้งในและนอกเวลางาน และพนักงานเห็นว่าองค์กรของพนักงานมีเป้าหมาย กลยุทธ์และแนวทางดำเนินการที่ชัดเจนสามารถนำไปสู่ผลสำเร็จในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าพนักงานทุ่มเทให้กับงานอย่างเต็มที่ทั้งในและนอกเวลางาน และพนักงานเห็นว่าองค์กรของพนักงานมีเป้าหมาย กลยุทธ์และแนวทางดำเนินการที่ชัดเจนสามารถนำไปสู่ผลสำเร็จในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรรณน โหตระไวศยะ (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่องความผูกพันและความจงรักภักดีต่อองค์กร ที่มีผลต่อแรงจูงใจภายใน ในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการ บริษัท สหพัฒนพิบูล จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่ พบว่า ระดับความผูกพันต่อองค์กร คือ ด้านความผูกพันต่อความเป็นสถาบันขององค์กร ด้านความผูกพันต่อเพื่อนร่วมงาน ด้านความผูกพันต่องานที่ปฏิบัติ และด้านความผูกพันต่อผู้บังคับบัญชา มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจภายใน ในการทำงานของพนักงาน และ ระดับแรงจูงใจภายใน ในการทำงานของพนักงาน

1.2 ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว พบว่า พนักงานพอใจกับนโยบายการบริหารงานของผู้บริหาร และพนักงานมีความเชื่อมั่นในความมั่นคงขององค์กรในระดับใด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า พนักงานธนากรเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดขอนแก่น พอใจกับนโยบายการบริหารงานของผู้บริหาร และมีความเชื่อมั่นในความมั่นคงขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติพงศ์ สุวรรณมาโจ (2560) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานธนากรกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สังกัดสำนักงานเขตลำปาง โดยรวบรวมข้อมูลจากการแจกแบบสอบถามพนักงานธนากรกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สังกัดสำนักงานเขตลำปาง พบว่า

ความเต็มใจที่จะทุ่มเทในการทำงานอย่างเต็มที่เพื่อองค์กร ความต้องการอย่างเด็ดเดี่ยวที่จะเป็นสมาชิกขององค์กรต่อไป และความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมาย และค่านิยมขององค์กร นอกจากนี้ยังพบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานทุกด้านมีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กร

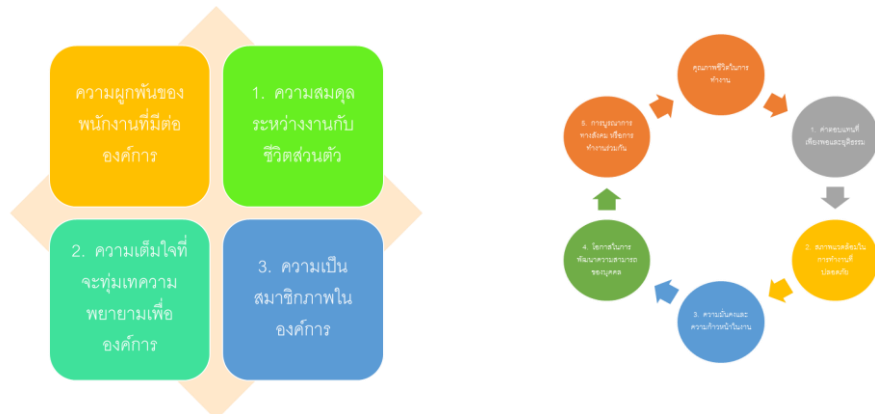
1.3 ความเป็นสมาชิกภาพในองค์กร พบว่า พนักงานทุ่มเทเวลาเพื่อการทำงาน โดยวางกิจกรรมอื่นจนกว่างานจะแล้วเสร็จ และพนักงานมีความพอใจในการปฏิบัติงานให้เสร็จ แม้ว่าจะไม่มีผลตอบแทน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า พนักงานทุ่มเทเวลาเพื่อการทำงานโดยวางกิจกรรมอื่นจนกว่างานจะแล้วเสร็จ และพนักงานมีความพอใจในการปฏิบัติงานให้เสร็จแม้ว่า จะไม่มีผลตอบแทนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติพงศ์ สุวรรณมาโจ (2560) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สังกัดสำนักงานเขตลำปาง พบว่า มีความผูกพันต่อองค์กร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ความเต็มใจที่จะทุ่มเท ในการทำงานอย่างเต็มที่เพื่อองค์กร ความต้องการอย่างเด็ดเดี่ยวที่จะเป็นสมาชิกขององค์กรต่อไป และความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร

3. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า เพื่อเปรียบเทียบระดับความผูกพันของพนักงานที่มีต่อองค์กร ธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร จังหวัดขอนแก่น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบความผูกพันของพนักงานที่มีต่อองค์กรของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามอายุ และระดับการศึกษา มีความคิดเห็นแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนจำแนกตามเพศ สถานภาพ รายได้ต่อเดือน และตำแหน่งงาน ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า พนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดขอนแก่น มีความผูกพันของพนักงานที่มีต่อองค์กรอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเศรษฐศาสตร์ ไชยแสง (2563) ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรวิทยาลัยราชพฤกษ์ พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านเพศ อายุ ระยะเวลาการทำงานในองค์กร ระดับเงินเดือนที่แตกต่างกัน มีความผูกพันต่อองค์กรไม่แตกต่างกัน ด้านระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ที่แตกต่างกัน มีความผูกพันต่อองค์กรต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยเรื่องอิทธิพลของคุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีผลต่อความผูกพัน ในธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดขอนแก่น มีความสำคัญและส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของพนักงาน เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการทำให้พนักงานมีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดี ได้ทำการสังเคราะห์และนำมากำหนดเป็นองค์ความรู้การวิจัยได้ ดังนี้

ภาพที่ 3 องค์ความรู้ที่ได้รับ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า อิทธิพลของคุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีผลต่อความจงรักภักดีของพนักงานโดยผ่านความผูกพัน ในธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดขอนแก่น พนักงานมีโอกาสเข้าร่วมอบรมเพื่อเพิ่มทักษะ ความรู้ ความสามารถ องค์กรของพนักงานมีส่วนช่วยในการทำกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม และพนักงานทุ่มเทให้กับงานอย่างเต็มที่ทั้งในและนอกเวลางาน

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1.1 ศึกษาเรื่องวัฒนธรรมองค์กร ความเชื่อมั่นขององค์กร และแรงจูงใจในการทำงานของพนักงานที่มีผลต่อความจงรักภักดีต่อองค์กร

1.2 ศึกษาเรื่องบทบาทของการปฏิบัติงานด้านทรัพยากรมนุษย์ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานและความผูกพันต่อองค์กร

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

2.1 ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ปลอดภัย ควรมีการจัดสถานที่ทำงาน มีอุปกรณ์และเทคโนโลยีเหมาะสม เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงาน มีการเตรียมพร้อมและมีมาตรการ หรือกฎระเบียบที่ชัดเจน ในการจัดสภาพการทำงานเพื่อป้องกันความเสี่ยงต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น เช่น ไฟไหม้ จั๊ ปล้น โจรกรรม

3. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

3.1 ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว ควรมีเวลาร่วมงานสังคมและทำกิจกรรมกับเพื่อนใน โอกาสต่างๆ ตามความเหมาะสม การปฏิบัติงานไม่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิตประจำวันและครอบครัว

3.2 ด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามเพื่อองค์กร ควรให้พนักงานตระหนัก ถึงความทุ่มเทให้กับงานอย่างเต็มที่ทั้งในและนอกเวลางาน

3.3 ความเป็นสมาชิกภาพในองค์การ ควรสร้างความพอใจเมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณงานที่ปฏิบัติกับเงินเดือนที่ได้รับ และมีความพอใจในการปฏิบัติงานให้เสร็จแม้ว่าจะไม่มีผลตอบแทน

เอกสารอ้างอิง

- กิตติพงษ์ สุวรรณมาโจ. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานกับความผูกพัน ต่อองค์การ ศึกษาศาสตร์ บมจ.ธนาคารกรุงไทย สำนักงานเขตหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. ใน สารนิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการจัดการ. มหาวิทยาลัย เนชั่น.
- จุฑาทพร กบิลพัทธ์. (2564). คุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. ใน การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทั่วไป. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- นี มนวล วงศ์คำลือ และกิตติพันธ์ คงสวัสดิ์ เกียรติ. (2564). ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ฝ่ายปฏิบัติการเครดิต อาคารแจ้งวัฒนะ. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2566). แนวนโยบายภูมิทัศน์ใหม่ภาคการเงินไทย(พ.ศ.25ปัจจุบัน. เรียกใช้เมื่อ 6 ตุลาคม 2566 จาก <https://www.bot.or.th/th/our-roles/financial-institutions/financial-sector-master-plan.html>
- ปาริชาติ บัวเป็ง. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน บริษัท ไดกิ้น อินดัสทรีส์ ประเทศไทย (จำกัด). ใน การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาเอกธุรกิจระกว้างประเทศ. มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์.
- พชรมน โหตระไวศยะ. (2561). ความผูกพันและความจงรักภักดีต่อองค์กรที่มีผลต่อแรงจูงใจภายใน ในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการ บริษัท สหพัฒน์พิบูล จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่. ใน การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการคณะบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- พวงเพชร วัชรอยู่. (2537). แรงจูงใจในการทำงาน. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- เศรษฐศาสตร์ ไชยแสง. (2563). คุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรวิทยาลัยราชพฤกษ์. ใน รายงานการวิจัยปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ. มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์.

**แนวทางการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้
ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี***
**SCHOOL AS LEARNING COMMUNITY DEVELOPMENT GUIDLINE OF
THE EXTENSION SCHOOLS UNDER UDON THANI PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE**

ธนพัฒน์ พิมพรภิรมย์¹, นวัตกรรม หอมสิน² และ วีระพล เพ็งจันทร์³
Tanapat Pimprongpirom¹, Nawattakorn Homsin², and Teerapol Pengchan³
¹⁻³มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

¹⁻³Udon Thani Rajabhat University, Thailand.

¹Corresponding Author's Email: 66120605204@udru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน แบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ กลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองหรือชุมชน จำนวน 264 คน โดยได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 ระยะที่ 2 หาแนวทาง โดยการเลือกแบบเจาะจง กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 12 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยกระบวนการหาฉันทามติแบบพหุลักษณะ ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าความต้องการจำเป็นโดยรวมอยู่ระหว่าง 0.663 – 0.711 และ 2) แนวทางการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี คือ (1) วิสัยทัศน์ คือ นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกัน ครูเรียนรู้ร่วมกันเพื่อพัฒนาวิชาชีพตน ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมให้ความร่วมมือกันปฏิรูปโรงเรียน (2) ปรัชญา คือ ปรัชญาว่าด้วยความเป็นสาธารณะ ปรัชญาว่าด้วย

* Received 27 February 2025; Revised 4 March 2025; Accepted 10 March 2025

ประชาธิปไตย ประเมินว่าด้วยความสะดวก ประเมินว่าด้วยความเป็นเลิศ และ (3) ระบบกิจกรรม คือ การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมพลังในห้องเรียน การสร้างความเป็นเพื่อนร่วมงานในห้องพักครู การเข้าร่วมเรียนรู้ของผู้ปกครองและชุมชนท้องถิ่น

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนา, โรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้, โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

Abstract

This research aimed (1) to study the current conditions, required conditions, and essential needs, and (2) to study guidelines for developing Schools as Learning Communities (SLC) in extension schools under the Udon Thani Primary Educational Service Area Office. The study was conducted in two phases using a mixed-method research approach. In Phase 1, the current conditions, required conditions, and essential needs were examined. The sample consisted of 264 participants, including school directors, teachers, school board members, and parents or community members. They were selected through multi-stage random sampling. The data were collected using a five-point Likert scale questionnaire. The analysis included percentage, mean, standard deviation, and reliability testing, yielding a reliability coefficient of 0.98. And Phase 2 aimed to develop guidelines. A panel of 12 expert stakeholders was selected using purposive sampling. Data were analyzed using the Multi-Attribute Consensus Reaching (MACR) method. The research results were found as follows;

1) The overall current conditions were at a moderate level, while the overall required conditions were at the highest level. The overall essential needs ranged from 0.663 to 0.711. 2) The guidelines for developing Schools as Learning Communities in extension schools under the Udon Thani Primary Educational Service Area Office are as follows: (1) Vision: Comprising learning together among students, a professional learning community for teachers, and cooperation in school reform. (2) Philosophy: Consisting of public philosophy, democratic philosophy, equality philosophy, and the philosophy of excellence. (3) Activities: Including collaborative learning, collegiality, and parental and community involvement.

Keyword: Development Guidelines, School as Learning Community, The Extension School

บทนำ

แนวทางในการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบทั้งในเรื่องสิทธิหน้าที่ทางการศึกษา ระบบการศึกษา แนวทางการจัดการศึกษา การบริหารและการจัดการศึกษา มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และมีเจตนารมณ์สำคัญที่จะให้มีการปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสดำเนินการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงเท่าเทียมกันต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ แต่หากคุณภาพการศึกษาของประเทศประสบปัญหาก็อาจจะทำให้ความเจริญก้าวหน้าของประเทศต้องหยุดชะงักลง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2555 : 1) เนื่องจากการจัดการศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งในการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน จึงต้องอาศัยการปฏิรูปการศึกษาเพื่อจัดระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ สามารถรองรับความหลากหลายของการจัดการศึกษาและตอบโจทย์การพัฒนาของโลกอนาคต โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนทุกกลุ่มวัยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน มีทักษะที่จำเป็นของโลกอนาคต สามารถแก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นพลเมืองที่รู้สิทธิและหน้าที่มีความรับผิดชอบ มีจิตสาธารณะ มีความรักและความภาคภูมิใจในความเป็นไทย ซึ่งการปฏิรูปการศึกษาในประเทศไทยนั้นเกิดขึ้นมาหลายครั้ง ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วเป็นการปฏิรูปการศึกษาจากด้านบนลงมาสู่ด้านล่าง กล่าวคือ เน้นการปรับโครงสร้างการศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการ หรือจากหน่วยงานด้านบน โดยการวางนโยบายใหม่ กฎหมายใหม่ ซึ่งยังไม่ได้ส่งผลที่เป็นที่ประจักษ์แก่โรงเรียนหรือสถานศึกษาโดยตรง แนวทางการปฏิรูปการศึกษาที่แท้จริงและจะประสบผลสำเร็จนั้นควรที่จะปฏิรูปจากด้านล่างกล่าวคือ โรงเรียน สถานศึกษา ห้องเรียน และการจัดการเรียนการสอน จึงจะส่งผลให้เกิดกับผู้เรียนโดยตรง

ด้วยความต้องการในการปฏิรูปการศึกษาในระดับล่าง จึงเกิดแนวคิดเรื่องการสร้างโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ขึ้น โดยแนวคิดนี้นั้นถูกพัฒนามาจากแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีเป้าหมายเพื่อปฏิรูปโรงเรียนให้เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน กล่าวคือไม่ใช่แค่จัดการเรียนการสอนให้แก่แก่นักเรียนในโรงเรียนเท่านั้น แต่ควรจะเป็นแหล่งเรียนรู้ของคนในชุมชนด้วยเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต (T.J. Sergiovanni, 1992) นอกจากนี้ แนวคิดนี้ยังบอกอีกว่าความรู้ที่เกิดขึ้นในโรงเรียนนั้นไม่ควรที่จะเกิดขึ้นแค่กับครูที่ให้ความรู้แก่นักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนเท่านั้น แต่ควรขยายอาณาเขตความรู้ให้กว้างขึ้นโดยมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างคนในชุมชนนั้น ๆ เพื่อให้นักเรียนและชุมชนได้มีโอกาสเรียนรู้ร่วมกันอย่างหลากหลาย

และรอบตัว นำไปสู่การเชื่อมโยงกันและกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว เพื่อนบ้าน หรือคนใกล้ชิด โรงเรียนจะกลายเป็นสถานที่ที่ครูสามารถเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างกัน เกิดการสะท้อนความคิด การอภิปราย ลดความเป็นส่วนตัว เกิดการร่วมแรงร่วมใจ สร้างบรรทัดฐาน และค่านิยมร่วมกัน (Kruse & Louis, 1993) ซึ่งสอดคล้องแนวคิดของ ซาโต มานาบุ (2559) ที่ให้ความเห็นว่าการปฏิรูปโรงเรียนในอนาคตที่ควรทำให้โรงเรียนสามารถรับมือได้กับ 1) สังคมที่มีรากฐานความรู้ 2) สังคมของการอยู่ร่วมกันที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม 3) สังคมที่มีความเสี่ยงเรื่องช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจน และ 4) สังคมเมืองที่เจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้รูปแบบของโรงเรียนควรต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทหน้าที่ให้เป็นศูนย์กลางของชุมชนเป็นพื้นที่และสถานที่ที่ครูได้เรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี มีโรงเรียนทั้งหมด 224 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี, 2567) แต่ในการจัดการศึกษาการจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างกันและไม่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ปกครองและชุมชนได้อย่างเต็มที่ อันเนื่องมาจากโรงเรียนขาดความร่วมมือจากผู้ปกครองและชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ทำให้นักเรียนไม่สามารถนำความรู้และทักษะที่มีนั้นมาช่วยเหลือผู้ปกครองและชุมชนได้อย่างมีคุณภาพ ดังนั้น การนำแนวคิดโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ เข้ามาใช้ในการบริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนร่วมกับครูและโรงเรียน ซึ่งจะสามารถพัฒนาโรงเรียนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ จัดการศึกษาได้ตอบสนองความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน รวมไปถึงการเพิ่มโอกาสการเข้าถึงการศึกษาอย่างมีคุณภาพผ่านการบริหารโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามาตรวจสอบ ซึ่งจะทำให้สามารถบริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานีตามแนวคิดโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากข้อมูลสภาพปัจจุบันข้างต้น ผู้วิจัยจึงอยากทราบแนวทางการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ควรจะมีแนวทางอย่างไร จัดทำเป็นข้อมูลเพื่อหาแนวทางการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ให้ประสบความสำเร็จอย่างมีคุณภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดการวิจัยเป็น 2 ระยะดังนี้

1. ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองหรือชุมชน จำนวน 224 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 224 คน ครู จำนวน 224 คน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 224 คน และผู้ปกครองหรือชุมชน จำนวน 224 คน รวมทั้งสิ้น 896 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี, 2567)

1.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองหรือชุมชน จำนวน 264 คน โดยได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) โดยใช้ตาราง Krejcie & Morgan (1970) โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ผู้วิจัยเลือกจำนวนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี มีจำนวนโรงเรียนทั้งหมด 224 โรงเรียน

ขั้นที่ 2 ผู้วิจัยได้กำหนดจำนวนประชากรที่อยู่ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี โดยแบ่งจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อโรงเรียนทั้งหมด คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษาจำนวน 1 คน ครู จำนวน 1 คน ผู้ปกครอง จำนวน 1 คน คณะกรรมการสถานศึกษาหรือชุมชน จำนวน 1 คน มีจำนวนทั้งหมด 896 คน

ขั้นที่ 3 ผู้วิจัยได้กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่อยู่ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี โดยใช้ตาราง

Krejcie & Morgan (1970) โดยแบ่งเป็นโรงเรียนทั้งหมด 66 โรงเรียน และกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 264 คน

1.2 เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลใน ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ซึ่งเป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ซึ่งมีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายปิด แบบมาตราส่วนประมาณค่า ตามแนวคิดของ Likert's Scale (บุญชม ศรีสะอาด, 2560: 76) นำแบบสอบถามที่ได้จากการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไข โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.70 นำมาใช้มาเพื่อจะใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างแบบสอบถาม มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.27 - 0.68 นำแบบสอบถาม ไปทดลองใช้ เพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างประเด็นข้อคำถามในแบบสอบถาม กับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย คือ ครู ผู้อำนวยการสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองหรือชุมชน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน แล้วนำผลมาทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น ตามวิธีของ Cronbach (1951) ซึ่งเสนอวิธีหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α = Coefficient) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560: 117) โดยแบบสอบถามทั้งฉบับได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.98

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการดังนี้

3.1 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยติดต่อขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ถึงโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลการวิจัย พร้อมทั้งมีการประสานงานทางโทรศัพท์ถึงผู้ประสานงานการเก็บข้อมูลของแต่ละสถานศึกษา

3.2 ช่วงเวลาเก็บข้อมูล ระหว่างเดือนตุลาคม - พฤศจิกายน พ.ศ. 2567 โดยการเดินทางแจกแบบสอบถามกับกลุ่มเป้าหมายและขอรับคืนด้วยตนเอง

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ และร้อยละผู้วิจัยได้นำมาหาค่าเฉลี่ยร้อยละ และแบบสอบถาม ใช้ถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลความค่าเฉลี่ยแบบข้อความเชิงนิมิต การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น ใช้ถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในการหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น

2. ระยะที่ 2 หาแนวทางการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี

2.1 แหล่งข้อมูล

ผู้วิจัยกำหนดประชากรโดยเป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก (Expert In-depth Interview) มาจากการที่ผู้วิจัยกำหนดคุณลักษณะแบบเจาะจง (บุญชม ศรีสะอาด, 2560: 45) ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) เพื่อเกิดความหลากหลายตามบริบท ซึ่งจำนวนกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 3 โรงเรียน จำนวน 12 คน โดยผู้วิจัยกำหนดคุณสมบัติของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 3 คน ครู จำนวน 3 คน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 3 คน และผู้ปกครองหรือชุมชน จำนวน 3 คน ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี

2.2 เครื่องมือวิจัย

2.2.1 ประเภทของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเลือกเป็นแบบการประชุมหาฉันทามติแบบพหุลักษณะ (MACR: Multi Attribute Consensus Reaching) (ผดุงชัย ภูพัฒน์, 2547) ที่มีลักษณะเป็นการประชุมที่ต้องหาฉันทามติร่วมกัน ซึ่งเป็นการประชุมที่ต้องได้ฉันทามติ

2.2.2 องค์ประกอบของเครื่องมือ

ร่างแนวทางการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี จากข้อมูลระยะที่ 1 มาใช้ในการประชุมเพื่อหาข้อสรุป เพื่อเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการศึกษาเพื่อหาแนวทาง และประเมินแนวทางการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการดังนี้

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยติดต่อขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี กลุ่มผู้ให้ข้อมูล เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลการวิจัย และประสานงานทางโทรศัพท์เพื่อนัดหมายวันเวลา และจัดประชุมอภิปรายเพื่อหาแนวทาง และประเมินแนวทางการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการอภิปรายแบบพหุลักษณะเพื่อหาฉันทามติ จำนวน 3 โรงเรียน ทั้งหมด 12 คน

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

2.4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ดำเนินการ ดังนี้

ผู้วิจัยใช้วิธีการหาอันดับจากพหุคุณลักษณะ ซึ่งจะใช้การให้คะแนนเป็นตัวเลข โดยใช้ระบบมาตราส่วนประเมินค่าคะแนนด้วยมาตรวัดของลิเคิร์ท มีค่าคะแนน 5 ระดับ ซึ่งมีคะแนนตั้งแต่ 0 - 100 โดยกำหนดช่วงคะแนน (ผดุงชัย ภูพัฒน์, 2547) การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดลำดับความสำคัญของประเด็นร่างแนวทางการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี

2.4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ดำเนินการ ดังนี้

ในขณะที่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลกำลังทำการอภิปรายหาอันดับ ในประเด็นร่างแนวทางการประเมินของการอภิปราย เพื่อนำไปเป็นข้อมูลประกอบการให้คะแนนแต่ละประเด็นของร่างแนวทาง โดยพิจารณาในประเด็นการอภิปรายสาระสำคัญ ความเกี่ยวพันของประเด็นในร่างแนวทางและนำมาบรรยายเพื่อให้เห็นภาพของการทำอันดับ จากนั้น นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพมาเปรียบเทียบกับผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณ เพื่อเป็นการยืนยันการดำเนินการตามดินั้น

ผลการวิจัย

1.วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น และลำดับความต้องการจำเป็นโดยรวมขององค์ประกอบของโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้

องค์ประกอบของโรงเรียนใน ฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้	D ค่าเฉลี่ยสภาพ ปัจจุบัน	I ค่าเฉลี่ยสภาพ พึงประสงค์	PNI Modified	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
1 วิสัยทัศน์	2.82	4.75	0.685	2
2 ปรัชญา	2.79	4.78	0.711	1
3 ระบบกิจกรรม	2.82	4.70	0.663	3

จากตารางที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ระดับผลศึกษาสภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีความต้องการจำเป็นเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านปรัชญา ด้านวิสัยทัศน์ และด้านระบบกิจกรรม

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อหาแนวทางการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า มีแนวทางการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน 10 ประเด็นย่อย จำนวน 74 แนวทาง ดังนี้ ด้านวิสัยทัศน์ มีประเด็นย่อย 3 ประเด็น และมีจำนวนแนวทาง 27 แนวทาง ด้านปรัชญา มีประเด็นย่อย 4 ประเด็น และมีจำนวนแนวทาง 25 แนวทาง ด้านระบบกิจกรรม มีประเด็นย่อย 3 ประเด็น และมีจำนวนแนวทาง 22 แนวทาง

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ระดับสภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเกิดจาก โรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้เป็นกระบวนการใหม่ในประเทศไทยที่จะช่วยให้โรงเรียนสามารถปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีเพียงบางโรงเรียนเท่านั้นในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ที่เปิดโอกาส ในการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้นักเรียนในปกครองของตนเองได้มีความรู้ความสามารถในการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้อง Boyd (1992) ที่ได้ศึกษาเรื่องบริบทของโรงเรียนเพื่อดูทางและอุปสรรคในการเปลี่ยนแปลงโรงเรียน และวัฒนธรรมของโรงเรียน พบว่าการเปลี่ยนแปลงภายในโรงเรียนนั้นต้องอาศัยการกระทำในสองส่วน คือ ส่วนสภาพแวดล้อม และส่วนวัฒนธรรม ดังนี้ 1) ส่วนสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย แหล่งทรัพยากร การจัดการทางกายภาพ การเคลื่อนย้ายประชากร เงื่อนไขการทำงาน นโยบาย และ 2) ส่วนวัฒนธรรม ประกอบด้วย ทศนคติ ความเชื่อทศนคติที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม วัฒนธรรมที่อำนวยให้เกิดการพัฒนา และความสัมพันธ์ อีกทั้ง Boyd (1992) ยังให้ความเห็นว่าโรงเรียนในอนาคตควรปฏิรูปตนเองให้เป็นโรงเรียนของชุมชน กล่าวคือ ไม่ใช่เพียงให้แค่ความรู้กับผู้เรียนในโรงเรียนเท่านั้น แต่ควรจะเป็นแหล่งความรู้ของคนในชุมชนด้วยเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งนี้ความรู้ของโรงเรียนไม่ควรจะเกิดจากครูผู้สอนเท่านั้น แต่ควรขยายอาณาเขตความรู้ให้กว้างขึ้นโดยมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูภูมิปัญญาของชุมชนนั้น ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้อย่างหลากหลายและรอบตัว ดังนั้นโรงเรียนในอนาคตควรมีบทบาทเป็นศูนย์รวมความรู้ของทั้งชุมชน

2. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การหาแนวทางการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี พบว่ามีแนวทางการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

อุดรธานี ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน 10 ประเด็นย่อย จำนวน 74 แนวทาง ดังนี้ ด้านวิสัยทัศน์ มีประเด็นย่อย 3 ประเด็น และมีจำนวนแนวทาง 27 แนวทาง ด้านปรัชญา มีประเด็นย่อย 4 ประเด็น และมีจำนวนแนวทาง 25 แนวทาง ด้านระบบกิจกรรม มีประเด็นย่อย 3 ประเด็น และมีจำนวนแนวทาง 22 แนวทาง

1) แนวทางการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ด้านวิสัยทัศน์ มีประเด็นย่อย อยู่ 3 ประเด็น และมีจำนวนแนวทาง 27 แนวทาง ซึ่งจากการประเมินระดับความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์ของด้านวิสัยทัศน์นี้อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าด้านวิสัยทัศน์นั้นมีความสำคัญอย่างมาก เมื่อเทียบกับแนวคิดของ ชาโต มานานุ (2559) ที่ว่าวิสัยทัศน์ เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องมาก่อนเป็นอันดับแรกโดยสำหรับเด็ก ๆ คือโรงเรียนที่ช่วยอบรมและให้ความรู้ สำหรับบรรดาครูคือโรงเรียนที่ให้การอบรมและการเรียนรู้ ในฐานะผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษา สำหรับผู้ปกครองและคนในชุมชนท้องถิ่น คือโรงเรียนที่ตนได้มีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือในการปฏิรูปโรงเรียน จะสามารถทำให้ “เด็กทุกคนได้รับสิทธิในการเรียนรู้และคุณภาพการเรียนรู้สูงขึ้น” และ “การเตรียมพร้อมสังคมสำหรับระบอบประชาธิปไตย” ซึ่งเป็นความรับผิดชอบและภารกิจส่วนรวมที่โรงเรียนได้รับมอบหมายให้เกิดขึ้นจริงด้วยวิสัยทัศน์เหล่านี้ สอดคล้องกับการวิจัยของ อนุศักดิ์กาญจน์ ศรีจันทร์ (2563) ที่ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ พบว่า 1) ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ นั้น คือ การประเมินผลเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ของโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ มีความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{modified} = .35$) จากแนวคิดนี้ยิ่งแสดงให้เห็นว่าด้านวิสัยทัศน์นั้นมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น

2) แนวทางการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ด้านปรัชญา มีประเด็นย่อย อยู่ 4 ประเด็น และมีจำนวนแนวทาง 25 แนวทาง ซึ่งจากการประเมินระดับความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์ของด้านปรัชญานี้อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าด้านปรัชญานั้นมีความสำคัญอย่างมาก เมื่อเทียบกับแนวคิดของ มาซาอากิ ชาโตและเอสุเกะ ไชโต (2560) ที่ว่าปรัชญาของโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วย (1) ปรัชญาความเป็นสาธารณะ โดยเริ่มจากการเปิดห้องเรียน ซึ่งเป็นการเพิ่มความสามารถในการจัดชั้นเรียน มีความหมายที่การได้รับคำติชมจากผู้อื่น ในความหมายนี้ต้องเริ่มปฏิรูปจากการที่ครูทุกคนไม่คิดว่าห้องเรียนเป็นของตนเอง ยอมเปิดเผยต่อหน้าคนอื่น ร่วมเรียนรู้กับครูทุกคนด้วยการปฏิบัติจริงที่ว่านี้ (2) สร้างสังคมประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นจริง โดยโรงเรียนเป็นสถานที่ ๆ เด็ก ๆ ผู้มีค่านิยมแต่ละคนมาใช้ชีวิตอย่างเท่าเทียมกัน เป็นสถานที่ที่ให้ความสำคัญต่อศักดิ์ศรีของเด็ก ๆ แต่ละคนและเป็นสถานที่ ๆ คอยพุ่มพักค่านิยมเชิงประชาธิปไตย ภารกิจของโรงเรียนรัฐบาล คือเป็นสถานที่

สอนให้เข้าใจว่าประชาธิปไตยคืออะไร ชุมชนคืออะไร สิ่งสำคัญในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมพลัง คือการไม่แบ่งแยกด้วยสภาพแวดล้อมทางครอบครัว ชนชาติกำเนิด ศักยภาพ เพศ หรือความบกพร่อง แต่เรียนรู้วิถีชีวิตที่เด็ก ๆ อยู่ร่วมกัน และขณะเดียวกันก็รับประกันโอกาสในการเข้าร่วมการเรียนรู้คุณภาพสูงสำหรับเด็ก ๆ แต่ละคนด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมพลัง การรับฟังสภาพจิตใจและใส่ใจให้การดูแลด้วยการเรียนรู้ ดูแลและยอมรับนำมาซึ่งประโยชน์ ทำให้จิตใจของเด็ก ๆ มั่นคง เกิดพื้นที่การเรียนรู้ในห้องเรียน และเกิดการเรียนรู้วิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยการเกิดชุมชนประชาธิปไตยในลักษณะนี้ จะนำไปสู่การสร้างความสัมพันธ์เชิงสังคมระหว่างบุคคล ช่วยแก้ไขปัญหาการกีดกันทั้งหลายทั้งปวงได้ (3) ประสิทธิภาพเป็นเลิศ Donald Alan Schon (1991) เขียนไว้ในหนังสือความรู้ของผู้เชี่ยวชาญว่า “นักปฏิบัติผู้ทบทวน คือผู้ร่วมเรียนรู้โดยการไตร่ตรองข้อเท็จจริงจากการปฏิบัติของตนเองและเพื่อนร่วมงานเพื่อพัฒนาศักยภาพการเชี่ยวชาญของครู” ไม่ว่าจะอยู่ในเงื่อนไขเช่นไร ครูย่อมพยายามอย่างเต็มที่เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุดบนเงื่อนไขนั้น จากแนวคิดทั้งสองนี้ยังแสดงให้เห็นว่าด้านปรัชญานั้นมีความสำคัญมากอย่างยิ่งในการปฏิรูปโรงเรียนให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้

3) แนวทางการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ด้านระบบกิจกรรม มีประเด็นย่อย อยู่ 3 ประเด็น และมีจำนวนแนวทาง 22 แนวทาง ซึ่งจากการประเมินระดับความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์ของด้านระบบกิจกรรมนี้อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าด้านระบบกิจกรรมนั้นมีความสำคัญอย่างมาก สอดคล้องกับแนวคิดของ ซาโต มานาบุ (2559) ให้ความเห็นว่า ระบบกิจกรรมของชุมชนแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 กิจกรรม ดังนี้ (1) การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมพลังของนักเรียน คือ แก่นของการเรียนรู้ ซึ่งเกิดมาจากการร่วมมือและการพูดจาปฏิสัมพันธ์ทั้งกับตนเองผู้อื่นและกลุ่มเป้าหมาย การทำให้เด็กทุกคนมีสิทธิในการเรียนรู้นั้น จะต้องใช้การเรียนรู้ในรูปแบบนี้ที่มีลักษณะช่วยกระตุ้นและบังคับให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้มากกว่า นอกจากนี้ยังช่วยฟื้นฟูความสามารถของเด็กเรียนช้าได้อีกด้วย และรับประกันได้ว่าจะช่วยให้เด็กที่มีความสามารถในการเรียนที่สูงอยู่แล้วสูงเพิ่มขึ้นไปอีก (2) ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (PLC) เป็นการนำเสนอชั้นเรียนกับเพื่อนร่วมงาน ซึ่งเป็นการสร้างความสัมพันธ์แบบเรียนรู้ซึ่งกันและกันภายในโรงเรียน โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาครูให้เติบโตในฐานะช่างฝีมือ คือการได้รับเทคนิคและสไตล์ ซึ่งวิธีการคือการลอกเลียนแบบ และเพื่อพัฒนาครูให้เติบโตในฐานะผู้เชี่ยวชาญ คือการบูรณาการทฤษฎีกับการปฏิบัติจริง ซึ่งวิธีการคือการวิธีการศึกษาด้วยการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งการทำวิจัยในชั้นเรียนนั้นจะมาจากการออกแบบและการสะท้อนของครูโดยใช้หลักการ PLC มาทำให้วิจัยมีคุณภาพที่สูงขึ้น เน้นการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยมีเงื่อนไข 3 ประการคือ การเรียนรู้ตามสภาพจริง ความสัมพันธ์แบบเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และ การเรียนรู้แบบก้าวกระโดด (3) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน คือ

การที่ผู้ปกครองและคนในชุมชนท้องถิ่นเข้าร่วมกิจกรรมวางแผนนโยบายเพื่อให้โรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้พร้อมไปกับครูและเด็ก ๆ ซึ่งประสิทธิภาพของการวางแผนนโยบายไปสู่กิจกรรมเชิงสาธารณะเช่นนี้ได้ผลที่ยิ่งใหญ่มาก เพราะจะทำให้โรงเรียนนั้นสมกับเป็นพื้นที่สาธารณะได้จริง ยิ่งสะท้อนได้ว่าด้านระบบกิจกรรมนั้นมีความสำคัญมากต่อการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนสู่การเป็นโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

1. ระดับผลศึกษาสภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีความต้องการจำเป็น เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านปรัชญา ด้านวิสัยทัศน์ และด้านระบบกิจกรรม

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี พบว่ามีแนวทางประกอบด้วย 3 ด้าน 10 ประเด็นย่อย จำนวน 74 แนวทาง ดังนี้ ด้านวิสัยทัศน์ มีประเด็นย่อย 3 ประเด็น และมีจำนวนแนวทาง 27 แนวทาง ด้านปรัชญา มีประเด็นย่อย 4 ประเด็น และมีจำนวนแนวทาง 25 แนวทาง ด้านระบบกิจกรรม มีประเด็นย่อย 3 ประเด็น และมีจำนวนแนวทาง 22 แนวทาง จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ระดับผลศึกษาสภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีความต้องการจำเป็น เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านปรัชญา ด้านวิสัยทัศน์ และด้านระบบกิจกรรม ดังนั้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ควรนำสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของแนวทางการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีไปประยุกต์ใช้ในโรงเรียนของตนให้พัฒนาขึ้นเพิ่มเติมตามบริบทของโรงเรียนตนเอง

1.2 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี พบว่ามีแนวทางประกอบด้วย 3 ด้าน 10 ประเด็นย่อย จำนวน 74 แนวทาง ดังนั้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ควรนำแนวทางนี้ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับโรงเรียนของตน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ควรศึกษาการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ด้านปรัชญา ประเด็นย่อยปรัชญาว่าด้วยความเป็นเลิศ เพราะมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดและเมื่อพิจารณารายชื่อย่อย พบว่า โรงเรียนเปิดโอกาสให้ช่วยเหลือกันและกันในการเรียนรู้ในชั้นเรียน มีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับรายชื่อย่อยอื่น ๆ จึงเป็นด้านที่น่าสนใจเพื่อนำไปพัฒนาและทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ต่อไป

2.2 ควรนำแนวทางการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ที่ได้จากการวิจัยไปปฏิบัติ และประเมินปรับปรุงแนวทางให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- ชาโต มานาบุ. (2559). การปฏิรูปโรงเรียน แนวความคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้กับการนำทฤษฎีมาปฏิบัติจริง เล่มที่ 1. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ภาพพิมพ์
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ผดุงชัย ภูพัฒน์. (2547). เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่อง การประชุมอภิปรายแบบ MACR. คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม. กรุงเทพมหานคร: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- มาซาอากิ ชาโตและเอสุเกะ ไฮโต. (2560). เรียนรู้จากข้อเท็จจริงของเด็กและห้องเรียน การปฏิรูปโรงเรียนด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้และการไตร่ตรอง. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1. (2567). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2567. เรียกใช้เมื่อ 13 สิงหาคม 2567. <https://udn1.go.th/archives/6965>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2. (2567). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2567. เรียกใช้เมื่อ 13 สิงหาคม 2567. <https://shorturl.asia/oCJZ7>

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3. (2567). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2567. เรียกใช้เมื่อ 13 สิงหาคม 2567. <https://shorturl.asia/Y8biq>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4. (2567). ระบบบริการข้อมูลกลางภาครัฐ Big DATA. เรียกใช้เมื่อ 13 สิงหาคม 2567. <https://bigdata.udon4.go.th/>.
- อนงค์กาญจน์ ศรีจันทร์. (2563). แนวทางพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Boyd, V. (1992). School Context: Bridge or Barrier for Change? Austin: Southwest Educational Development Lab.
- Cronbach, L.J. (1951). Coefficient Alpha and the Internal Structure of Tests. Psychometrika, 16, 297 - 334.
- Kruse, S. D., & Louis, K.S. (1993). An emerging framework for analyzing school-based professional community. Retrieved from: <https://eric.ed.gov/?id=ED358537>
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3): 607-610.
- Schon, D. A. (1991). The reflective practitioner. Ashgate Publishing.
- Sergiovanni, T. J. (1992). Moral Leadership: Getting to the Heart of School Improvement. San Francisco, CA: Jossey Bass.

ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับขวัญกำลังใจ
ในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ฉะเชิงเทรา เขต 1*

THE RELATIONSHIP BETWEEN THE USE OF SCHOOL ADMINISTRATORS
AUTHORITY AND TEACHERS MORALE UNDER CHACHOENGSAO PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

จารุวรรณ ชันทะวิเศษ¹ และ อุษาพร กลิ่นเกษร²

Jaruwan Kantawisate¹ and Usaporn Klinkasorn¹

¹⁻²มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

¹⁻²North Bangkok University, Thailand

¹Corresponding author Email: jaruwan.kant@northbkk.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 2) เพื่อศึกษาขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 309 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ โดยกำหนดขนาดโรงเรียนเป็นชั้นภูมิ และสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัย พบว่า 1) การใช้อำนาจของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านอำนาจการให้รางวัล 2) ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง

* Received 26 February 2025; Revised 4 March 2025; Accepted 10 March 2025

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 ($r = 0.97$) โดยเรียงลำดับสูงสุดไปต่ำสุด คือ ด้านอำนาจการให้รางวัล ด้านอำนาจตามกฎหมาย ด้านอำนาจความเชี่ยวชาญด้านอำนาจอ้างอิง และด้านอำนาจการบังคับบัญชา

คำสำคัญ: การใช้อำนาจของผู้บริหาร, ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน, ความสัมพันธ์การใช้อำนาจ

Abstract

The purposes of this study were to study 1) The use of school administrators authority under Chachoengsao Primary Educational Service Area 1, 2) The teachers morale under Chachoengsao Primary Educational Service Area 1 and 3) The relationship between the use of school administrators' authority and teachers' morale under Chachoengsao Primary Educational Service Area 1. The sample group of teachers of educational institutions under Chachoengsao Primary Educational Service Area 1, academic year 2024. 309 people, the sampling step 1 use stratified random sampling by school size as a strata step 2 use simple random sampling from selected school. The data were collected by using questionnaire. Statistics used in the research include mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient analysis.

The results of the research were as follow: 1) The use of school administrators authority under Chachoengsao Primary Educational Service Area 1, overall and in each aspect, it was at a high level. The side with the highest average was the reward power, 2) Teachers morale under Chachoengsao Primary Educational Service Area 1 overall and in each aspect, it was at a high level. The side with the highest average was the relationship in organization and the advancement in career positions and 3) The relationship between the use of school administrators' authority and teachers morale under Chachoengsao Primary Educational Service Area 1, there was a high level of positive relationship. Statistically significant at the 0.01 level ($r = 0.97$), sorted from highest to lowest, the reward power the legitimate power the expert power the referent power and the coercive power.

Keywords: use of administrators authority, teachers morale, relationship authority

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 มีหลายสิ่งเปลี่ยนแปลงไปในด้านต่าง ๆ เช่น ทักษะชีวิต การเมือง การศึกษาและเทคโนโลยี ปัจจุบันโลกได้รับการขนานนามว่าเป็น "สังคมแห่งความรู้" เนื่องจากมีการค้นพบความรู้ใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา เห็นได้ชัดว่ามีการใช้เทคโนโลยีและหุ่นยนต์มากขึ้นในการทำงานแบบที่มนุษย์เคยทำการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีนี้มีความสำคัญต่อการใช้ชีวิตของมนุษย์ มนุษย์จำเป็นต้องปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ โดยเฉพาะในระบบการศึกษา ระบบการศึกษาจำเป็นต้องได้รับการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ เพื่อให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นของโลก ซึ่งประเทศไทยกำลังพัฒนาระบบการศึกษา แต่ยังคงค่อนข้างไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก การศึกษาที่ดีจำเป็นต้องเชื่อมโยงกับชีวิตจริง และจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียนทุกวัย ผู้เรียนสามารถเข้าถึงการศึกษาได้ทุกที่ทุกเวลา รวมถึงได้รับการพัฒนาความสมดุลทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ผู้เรียนสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (พระณัฐวุฒิ พันทะลี. 2563: 44)

บุคคลสำคัญในการจัดและบริหารการศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากเป็นผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจและวางแนวทางการบริหารสถานศึกษาอย่างอิสระ รวมถึงการกำหนดนโยบายและทิศทางการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา ซึ่งการใช้อำนาจของผู้บริหารนั้นอาจนำไปสู่ความหลงใหลในอำนาจหรือการใช้อำนาจในทางที่ไม่เหมาะสมได้ เนื่องจากอำนาจเปรียบเสมือน “ดาบสองคม” หากใช้อำนาจในทางที่ถูกต้องและเหมาะสมจะช่วยให้การบริหารดำเนินไปได้อย่างราบรื่น แต่หากใช้อำนาจในทางที่ผิดหรือขาดความเป็นธรรมก็อาจนำไปสู่ความล้มเหลวในการบริหารได้เช่นกัน (รักชนก คำวังนัง. 2561: 94) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องใช้อำนาจอย่างชาญฉลาด เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่วางไว้ ดังนั้นผู้บริหารจะต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้อำนาจอย่างถ่องแท้และตระหนักถึงผลกระทบที่อาจเกิดจากการใช้อำนาจโดยไม่ระมัดระวัง หรือการละเว้นการใช้อำนาจในบางกรณี ซึ่งอาจนำไปสู่ความขัดแย้งหรือส่งผลเสียต่อการพัฒนาสถานศึกษา รวมถึงทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือในการปฏิบัติงานจากบุคลากรในสถานศึกษา (จริยวดี ศรีทิพย์อาสน์. 2561: 1) ดังนั้น ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องหาวิธีการใช้อำนาจที่มีอยู่เพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง โดยต้องให้ความสำคัญต่อทรัพยากรมนุษย์ในสถานศึกษา ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษา เพราะพวกเขาคือผู้ที่ปฏิบัติงานในทุกขั้นตอนของการบริหาร ผู้บริหารควรตระหนักว่า “คน” เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในทรัพยากรการบริหารทั้งหมด และองค์ประกอบที่สำคัญของคนคือ ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งเปรียบเสมือนสุขภาพของมนุษย์ที่ต้องได้รับการเอาใจใส่และดูแลอย่างดี เพื่อให้เกิดกำลังใจในการทำงานที่ดี และยกระดับขวัญกำลังใจให้สูงอยู่เสมอ ไม่ว่าจะขวัญกำลังใจของบุคคลหรือขวัญกำลังใจขององค์กรของเดวิด (Davis. 1987: 59) โดยขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับภาวะจิตใจ ความรู้สึก และเจตคติของบุคคลในองค์กร

แม้ว่าขวัญและกำลังใจจะเป็นสิ่งที่มองไม่เห็นและวัดได้ยากแต่สามารถรับรู้และสังเกตได้จากการทำงาน หากบุคลากรมีขวัญและกำลังใจที่ดี จะทำให้องค์กรดำเนินงานได้อย่างเต็มที่ มีพลังบวกส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูง และเพิ่มความร่วมมือในการทำงาน ส่งเสริมความสามัคคีและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน รวมทั้งสร้างความเชื่อมั่นและศรัทธาในองค์กร ในทางกลับกันหากบุคลากรขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน อาจนำไปสู่พลังลบในการทำงาน ทำให้การปฏิบัติงานไม่เต็มที่และไม่มีประสิทธิภาพได้เช่นกัน (สมบัติ ปัญญาจิรพงศ์. 2557: 1) จะเห็นได้ว่าขวัญและกำลังใจถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในการบริหารและการปฏิบัติงาน เนื่องจากมันสะท้อนถึงการจงใจจากผู้บริหาร และเป็นปัจจัยหลักในการทำงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลการที่บุคลากรมีขวัญและกำลังใจดีนั้นช่วยให้พวกเขาทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสนับสนุนให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องรับรู้ บำรุงขวัญ และสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงานเพื่อเสริมสร้างขวัญและกำลังใจที่ดีในทีมงาน ซึ่งจะส่งผลให้บุคลากรมีความตั้งใจในการทำงานพร้อมที่จะอุทิศกำลังกายและใจให้แก่ภารกิจต่าง ๆ และมีความพร้อมในการเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในทางตรงกันข้าม หากบุคลากรมีขวัญและกำลังใจไม่ดี จะขาดความเอาใจใส่ ขาดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน หรือหลบเลี่ยงการทำงาน ซึ่งอาจทำให้เกิดความเสียหายต่อการปฏิบัติงาน และอาจส่งผลให้การทำงานไม่ประสบความสำเร็จได้ กล่าวได้ว่าขวัญและกำลังใจเป็นปัจจัยสำคัญที่จะกำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการทำงาน (อุบลรัตน์ ชุณหพันธ์ 2558: 12)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ประกอบด้วย 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา อำเภอบางน้ำเปรี้ยว อำเภอบางปะกง และอำเภอบ้านโพธิ์ มีโรงเรียนระดับประถมศึกษาของรัฐบาลที่จัดการศึกษาตั้งแต่อนุบาล 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และโรงเรียนขยายโอกาสเปิดสอนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวนทั้งหมด 137 โรงเรียน มีบริหารสถานศึกษา จำนวน 161 คน ครู จำนวน 1,596 คน และนักเรียนจำนวนทั้งสิ้น 28,975 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. 2567: 2-3) นอกจากนี้ยังมีบุคลากรอื่น ๆ เช่น นักการภารโรง ธุรการ และบุคลากรฝ่ายสนับสนุนการศึกษา ซึ่งทุกฝ่ายมีบทบาทสำคัญในการทำให้การจัดการศึกษาประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ อย่างไรก็ตาม ข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2564 ถึงปีงบประมาณ 2566 พบว่ามีจำนวนครูที่ขอเกษียณอายุราชการก่อนกำหนดเพิ่มขึ้นอย่างมาก ในบางโรงเรียนมีครูขอเกษียณก่อนกำหนดมากถึง 4 คน ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนดมีผลกระทบต่อจำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งทำให้เกิดการขาดแคลนอัตรากำลังในสถานศึกษา ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการในหลายด้าน เช่น การจัดการเรียนการสอนที่ไม่เพียงพอ การขาดบุคลากรสนับสนุนการเรียนการสอน และความรู้ความสามารถของครูไม่ตรงตามความต้องการของสถานศึกษา นอกจากนี้ ยังส่งผลให้ครูต้องทำงานหนักมากขึ้น ขาดขวัญ

กำลังใจในการทำงาน ซึ่งทำให้การพัฒนาตนเองด้านความรู้และวิชาชีพลดลง ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน

จากสภาพและปัญหา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการทราบถึงการใช้อำนาจของผู้บริหารและขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา เพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาตนเองในส่วนที่ต้องแก้ไขให้เกิดผลดีต่อการทำงานในสถานศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1
2. เพื่อศึกษาขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1

สมมุติฐานการวิจัย

การใช้อำนาจของผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1,596 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. 2567: 2-3)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 309 คน สุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยกำหนดขนาดโรงเรียนเป็นชั้นภูมิ และกำหนดกลุ่มตัวอย่างสถานศึกษาตามตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) สุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยกำหนดขนาดโรงเรียนเป็นชั้นภูมิ ได้สถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 102 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนขนาด

เล็ก จำนวน 41 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 58 โรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 1 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 2 โรงเรียน และสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งมี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานะภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้อำนาจของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1

2.2 ในแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามทฤษฎีการวัดเจตคติของลิเคิร์ต (Likert Scale, 1967) โดยแบ่งระดับในการวัดออกเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดค่าระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด: 2553)

2.3 ผู้วิจัยมีการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์เฉพาะกับข้อความถามและหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (Index of Item Objective Congruence: IOC) ซึ่งพบว่าแบบสอบถามมีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) มากกว่า 0.6 ทุกข้อ และนำแบบสอบถามไปทดลอง (try-out) กับครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด: 2553) ซึ่งแบบสอบถามฉบับนี้มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .94

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 นำหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามในการวิจัย

3.2 กำหนดวันเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามไปยังครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในระหว่างเดือนมกราคม พ.ศ. 2568 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568 โดยใช้ Google

Forms โดยจัดส่งแบบสอบถามไป จำนวน 309 ฉบับ ได้รับการตอบกลับ จำนวน 309 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3.3 รวบรวมแบบสอบถาม และตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ แล้วนำไปสู่ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการใช้สถิติค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation: S.D.)

4.3 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation: S.D.)

4.4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient)

ผลการวิจัย

1. การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 โดยรวมและรายข้อ

การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1	ระดับการใช้อำนาจ ($n = 309$)			
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. อำนาจการให้รางวัล (x_1)	4.05	0.43	มาก	1
2. อำนาจตามกฎหมาย (x_2)	4.04	0.43	มาก	3
3. อำนาจอ้างอิง (x_3)	4.00	0.43	มาก	4
4. อำนาจความเชี่ยวชาญ (x_4)	4.04	0.42	มาก	2
5. อำนาจการบังคับบัญชา (x_5)	3.95	0.40	มาก	5
รวม	4.01	0.40	มาก	-

จากตาราง 1 พบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 โดยภาพรวม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

($\bar{x}$ = 4.01, $s.d.$ = 0.40) เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านอำนาจการให้รางวัลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านอำนาจความเชี่ยวชาญ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านอำนาจการบังคับบัญชา ตามลำดับ

2. ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1

ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู	ระดับการใช้อำนาจ ($n = 309$)			
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน (y_1)	4.05	0.42	มาก	2
2. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (y_2)	4.05	0.42	มาก	1
3. เงินเดือนและสวัสดิการ (y_3)	4.03	0.45	มาก	5
4. ความสำเร็จในการทำงาน (y_4)	4.02	0.44	มาก	6
5. การยอมรับนับถือ (y_5)	4.03	0.43	มาก	3
6. สภาพการปฏิบัติงาน (y_6)	4.03	0.44	มาก	4
7. ความมั่นคงในการทำงาน (y_7)	4.01	0.44	มาก	7
รวม	4.03	0.42	มาก	-

จากตาราง 2 พบว่า ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 โดยภาพรวม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.03, $S.D.$ = 0.42) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการยอมรับนับถือ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความมั่นคงในการทำงาน ตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1

ตาราง 3 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับขวัญกำลังใจ

	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	Y ₆	Y ₇	Total x	Total y
X ₁	1.00													
X ₂	0.98**	1.00												
X ₃	0.85**	0.82**	1.00											
X ₄	0.88**	0.88**	0.83**	1.00										
X ₅	0.83**	0.81**	0.79**	0.78**	1.00									
Y ₁	0.87**	0.89**	0.81**	0.84**	0.77**	1.00								
Y ₂	0.93**	0.92**	0.85**	0.89**	0.84**	0.89**	1.00							
Y ₃	0.96**	0.94**	0.87**	0.91**	0.86**	0.90**	0.96**	1.00						
Y ₄	0.92**	0.91**	0.85**	0.87**	0.84**	0.86**	0.93**	0.95**	1.00					
Y ₅	0.95**	0.93**	0.86**	0.89**	0.85**	0.88**	0.95**	0.97**	0.95**	1.00				
Y ₆	0.96**	0.93**	0.86**	0.90**	0.86**	0.89**	0.95**	0.98**	0.95**	0.97**	1.00			
Y ₇	0.89**	0.87**	0.80**	0.84**	0.78**	0.83**	0.89**	0.92**	0.88**	0.91**	0.91**	1.00		
Total x	0.96**	0.95**	0.92**	0.93**	0.93**	0.89**	0.95**	0.97**	0.94**	0.96**	0.97**	0.90**	1.00	
Total y	0.96**	0.94**	0.87**	0.91**	0.86**	0.92**	0.97**	0.99**	0.96**	0.98**	0.98**	0.94**	0.97**	1.00

ในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 อยู่ระหว่าง 0.86 – 0.99 และผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกซึ่งอยู่ระดับสูง ($r_{xy} = 0.97$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของตัวแปรตามรายด้านกับการใช้อำนาจของผู้บริหาร โดยเรียงลำดับความสัมพันธ์จากไปสูงสุดไปต่ำสุด คือ 1) ด้านอำนาจการให้รางวัล 2) ด้านอำนาจตามกฎหมาย 3) ด้านอำนาจความเชี่ยวชาญ 4) ด้านอำนาจอ้างอิง และ 5) ด้านอำนาจการบังคับบัญชา

อภิปรายผลการวิจัย

การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับ ได้ดังนี้ ด้านอำนาจการให้รางวัล ด้านอำนาจความเชี่ยวชาญ ด้านอำนาจตามกฎหมาย ด้านอำนาจอ้างอิง และด้านอำนาจการบังคับบัญชา ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารนั้นเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการ

โรงเรียนในทุกมิติ เพื่อให้การดำเนินงานในโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมาย การดำเนินงานของผู้บริหารจึงไม่สามารถหลีกเลี่ยงการมีปฏิสัมพันธ์และการทำงานร่วมกันกับผู้ใต้บังคับบัญชาได้ ผู้บริหารจึงต้องใช้อำนาจทางการบริหาร โดยเฉพาะด้านการให้รางวัลหรือการยกย่องบุคลากรในระดับที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ เพื่อเป็นแรงกระตุ้นเชิงบวก ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความร่วมมือในโรงเรียนและนำไปสู่การพัฒนาโรงเรียนในทุกด้านอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับคำกล่าวของ พนมมฤต บริสุทธิ์ (2563: 202-204) กล่าวว่า ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมาย ซึ่งต้องทำงานร่วมกับผู้ใต้บังคับบัญชา การใช้อำนาจบริหารที่เหมาะสม จะทำให้เกิดความร่วมมือ ส่งเสริมขวัญกำลังใจ และสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดี ทำให้สามารถบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายของสถานศึกษาได้อย่างยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เยาวเรศ สุยพงษ์พันธ์ (2564: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสังกัดเทศบาล ออมน้อย 2 พบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลออมน้อย 2 มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริวรรณ ปันบุตร (2566: 97) ได้ศึกษาเรื่องการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 พบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองบัวลำภู เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับ ได้ดังนี้ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ด้านการยอมรับนับถือ ด้านสภาพการปฏิบัติงาน ด้านเงินเดือนและสวัสดิการ ด้านความสำเร็จในการทำงาน และด้านความมั่นคงในการทำงานตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบุคลากรในโรงเรียน รวมถึงผู้บริหารและครู มีความสัมพันธ์แน่นแฟ้น และช่วยเหลือกันทั้งในงานและชีวิตส่วนตัว มีบรรยากาศที่เป็นมิตรที่ช่วยให้ทุกคนปฏิบัติต่อกันด้วยความสุภาพและเคารพกัน ส่งผลให้บุคลากรรู้สึกมีความสุข ภาคภูมิใจ และมีแรงจูงใจในการทำงาน ซึ่งช่วยให้โรงเรียนพัฒนาอย่างมั่นคงและยั่งยืน สอดคล้องกับคำกล่าวของ วรรัตน์ จันลาโสม (2563: 15-16) กล่าวว่า ขวัญกำลังใจของบุคลากรถือเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน ความร่วมมือ และการพัฒนาสถานศึกษา หากบุคลากรมีขวัญกำลังใจที่ดี จะส่งผลให้การทำงานมีประสิทธิภาพสูงสุด แต่หากขวัญกำลังใจต่ำ อาจนำไปสู่ผลกระทบเชิงลบทั้งในระยะสั้นและระยะยาว สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เยาวเรศ สุยพงษ์พันธ์ (2564: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสังกัดเทศบาลออมน้อย 2 พบว่า ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริวรรณ ปันบุตร (2566: 99) ได้ศึกษาเรื่องการใช้พลังอำนาจของผู้บริหาร

สถานศึกษาที่ส่งผลต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 พบว่า ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ทางบวกในระดับสูง ($r = 0.97$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ เห็นได้ชัดว่าการใช้อำนาจของผู้บริหาร และขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูมีความสัมพันธ์กัน เนื่องจากผู้บริหารเป็นผู้ที่ต้องใช้อำนาจเพื่อขับเคลื่อนโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยการใช้ อำนาจดังกล่าวไม่เพียงแต่เพื่อการควบคุม หรือกำกับดูแลให้บุคลากรให้ปฏิบัติตามเท่านั้น แต่มุ่งเน้นการสร้างขวัญและกำลังใจให้ครูรู้สึกมีแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองและปฏิบัติงาน ซึ่งการใช้อำนาจอย่างเหมาะสมและสร้างสรรค์ของผู้บริหารช่วยส่งเสริมให้ครูเกิดความมั่นใจ ในบทบาทหน้าที่ของตนเอง รู้สึกได้รับการสนับสนุนและการยอมรับจากผู้บริหาร ซึ่งเป็นปัจจัย สำคัญที่กระตุ้นให้ครูมีขวัญกำลังใจในการพัฒนาศักยภาพ และพร้อมที่จะทุ่มเทให้กับ การจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน สอดคล้องกับคำกล่าวของ ธนัญญา ชินณะวิมล (2565: 154 -155) กล่าวว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารและขวัญกำลังใจในการ ปฏิบัติงานของครูมีความสัมพันธ์อย่างชัดเจน เนื่องจากการใช้อำนาจที่เหมาะสมของผู้บริหาร สามารถสร้างแรงจูงใจและบรรยากาศการทำงานที่ดี ซึ่งช่วยเสริมสร้างขวัญกำลังใจของครู ให้สูงขึ้น หากผู้บริหารใช้การให้รางวัล การยกย่อง หรือการสนับสนุนอย่างมีประสิทธิภาพ จะทำให้ครูรู้สึกมีคุณค่าและได้รับการยอมรับ ส่งผลให้ขวัญกำลังใจในการทำงานดีขึ้น และทำ ให้การทำงานในโรงเรียนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ในทางตรงกันข้าม หากผู้บริหารใช้อำนาจใน ลักษณะที่กดดันหรือไม่เหมาะสม อาจทำให้ขวัญกำลังใจของครูลดลง ส่งผลกระทบต่อ ประสิทธิภาพการทำงานและบรรยากาศภายในองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ สุพิชชา มากะเต (2563: 125) ได้วิจัยเรื่องการใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อขวัญกำลังใจใน การปฏิบัติงานของครูปฏิบัติการสอนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสมุทรปราการ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 พบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารทั้งโดยรวม และในแต่ละด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวก สอดคล้องกับการวิจัยของ ชาคริสต์ เลิศเตชะจิรานนท์ (2565: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการใช้อำนาจของผู้บริหารที่ส่งผล ต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สกลนคร พบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารทั้งโดยรวมและในแต่ละด้านมีความสัมพันธ์ทางบวก กับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศิริวรรณ ปันบุตร (2566: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อขวัญกำลังใจ ในการปฏิบัติงานของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู

เขต 2 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาและขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูพบว่า ทั้งสองปัจจัยมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารมีความสัมพันธ์โดยตรงต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู เนื่องจากรูปแบบการใช้อำนาจที่เหมาะสม เช่น อำนาจการให้รางวัลและอำนาจตามกฎหมาย สามารถสร้างแรงจูงใจ ส่งเสริมบรรยากาศการทำงานที่ดี และทำให้ครูรู้สึกได้รับการยอมรับและเห็นคุณค่าในบทบาทของตนเอง ส่วนข้อเสนอแนะในการวิจัย ประกอบด้วย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ประกอบด้วย

1.1 ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย ผู้บริหารควรใช้อำนาจควบคู่ไปกับการสื่อสารที่ชัดเจน ให้เหตุผลและอธิบายถึงแนวทางการตัดสินใจ เพื่อให้บุคลากรเข้าใจและยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น รวมถึงปฏิบัติต่อบุคลากรทุกคนในหน่วยงานด้วยความเท่าเทียม เพื่อสร้างความไว้วางใจและความเคารพจากบุคลากร

1.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ ผู้บริหารควรใช้อำนาจทางการบริหารอย่างเหมาะสม โดยเฉพาะด้านการให้รางวัลหรือการยกย่องบุคลากรในระดับที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ เพื่อเป็นแรงกระตุ้นเชิงบวก ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความร่วมมือในโรงเรียน และนำไปสู่การพัฒนาโรงเรียนในทุกด้านอย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาพฤติกรรมการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติของครู

2.2 ควรศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เขต 1

2.3 ควรเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เขต 1 และเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

จริยวดี ศรีทิพย์อาสน์. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา กับขวัญและกำลังใจของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ราชบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.

- ชาคริสต์ เลิศเดชะจิรานนท์. (2565). การใช้อำนาจของผู้บริหารที่ส่งผลต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. สกลนคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ธนนันดา ชินณะวิมล. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนวัดยกระบัตร์(ชูปราภรณ์สุรณ) อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร. ใน สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พนมกฤต บริสุทธิ. (2563). การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสน. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พระณัฐภูมิ พันทะลี. (2563). การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในศตวรรษที่ 21. ขอนแก่น: สำนักวิชาการพระพุทธศาสนาเขตลุ่มแม่น้ำโขง.
- เยาวเรศ สุยพงษ์พันธ์. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดเทศบาลอ้อมน้อย 2. ใน สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รักชนก คำว้าง. (2561). การใช้อำนาจของผู้บริหารกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของราชการครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วรรัตน์ จันลาโสม. (2563). ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานราชการ และครูอัตราจ้างในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. สกลนคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ศิริวรรณ ปันบุตร. (2566). การใช้พลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2. ใน สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมชาติ กิจยรรยง. (2563). สู่ความเป็นเลิศของหัวหน้าหรือผู้นำ. กรุงเทพมหานคร: สมาร์ทไลฟ์.

- สมบัติ ปัญญาจิรพงศ์. (2557). ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของกำลังพลชั้นประทวน พลทหาร และอาสาสมัครในพื้นที่ปฏิบัติงานของกองบัญชาการป้องกันชายแดน จันทบุรี และตราด. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ. จันทบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. (2567). นโยบายการจัดการศึกษาของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. ฉะเชิงเทรา: กลุ่ม นโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1.
- สุพิชชา มากะเต. (2563). การใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อขวัญกำลังใจในการ ปฏิบัติงานของครูปฏิบัติการสอนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสมุทรปราการ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาศา สตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อุบลรัตน์ ชูณพันธ์. (2558). การศึกษาขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูการศึกษานอก โรงเรียน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ. จันทบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- Davis, K. (1987). Human Relation at Work. New York: McGraw-Hill.
- Krejcie, R. V.; & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement. 30(3): 607-610.
- Likert, R. (1967). The Human Organization: Its Management and Value. New York: McGraw-Hill.

กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการ
เสริมสร้างความเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา กลุ่มเมืองฉะเชิงเทรา

2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1*

STRATEGIC DEVELOPMENT OF CREATIVE LEADERSHIP FOR SCHOOL
ADMINISTRATORS TO ENHANCE HIGH-PERFORMANCE ORGANIZATIONS
IN SCHOOLS WITHIN MUEANGCHACHOENGSAO 2 UNDER THE OFFICE OF
CHACHOENGSAO PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA 1

กนกลักษณ์ วงษ์วิวัฒนาวุฒิ¹ และประทุมทอง ไตรรัตน์²

Kanokrak Vongviwattanavut ¹ and Pratoomtong Trirat²

¹⁻²มหาวิทยาลัยเกริก

¹⁻²Kirk University, Thailand

¹Corresponding Author's Email: Nidty_kanokrak@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างความเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา กลุ่มเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 2) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างความเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา และ 3) เพื่อนำเสนอกลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างความเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา กลุ่มเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำนวน 150 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ คือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัย พบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างความเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.60$, $S.D = 0.78$) 2) ความต้องการจำเป็นของผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ด้านความคิดสร้างสรรค์และด้านวิสัยทัศน์ อยู่ในกลุ่มสูงเป็นจุดอ่อน ด้านความยืดหยุ่น และด้านคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล อยู่ในกลุ่มสูงเป็นจุดอ่อน และความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified} = 0.307$)

* Received 26 February 2025; Revised 4 March 2025; Accepted 10 March 2025

ความเป็นองค์การสมรรถนะสูงของสถานศึกษา พบว่า สภาพปัจจุบัน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.521, S.D = 0.837) และความต้องการจำเป็น (PNI_{modified} = 0.354) และ 3) กลยุทธ์การพัฒนาผู้นำ ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์หลัก 4 กลยุทธ์รอง ดังนี้ 1) พัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนความเป็นองค์การสมรรถนะสูง 2) พัฒนาทักษะความสามารถการสร้างรายได้เปรียบในการแข่งขันและบรรลุความเป็นองค์การสมรรถนะสูง

คำสำคัญ: กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำ, ภาวะผู้นำผู้นำเชิงสร้างสรรค์, องค์การสมรรถนะสูงของสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this research were to: 1) Study the level of creative leadership of school administrators in enhancing the high-performance organization (HPO) of schools in the urban area of Chachoengsao 2, under the Office of Chachoengsao Primary Educational Service Area 1. 2) Examine the essential needs for developing the creative leadership of school administrators in fostering high-performance schools. 3) Propose strategies for developing the creative leadership of school administrators to strengthen high-performance schools in the urban area of Chachoengsao 2, under the Office of Chachoengsao Primary Educational Service Area 1. The sample group consisted of 150 school administrators and teachers, selected through simple random sampling. The sample size was determined using Krejcie and Morgan's table. The research tool was a questionnaire, and the statistical methods used included percentage, mean, standard deviation, and the Priority Needs Index (PNI_{modified}).

The research findings revealed that: 1) The overall level of creative leadership of school administrators in enhancing high-performance schools was high ($\bar{x}$ = 3.60, S.D = 0.78). 2) The essential needs for developing creative leadership showed that creativity and vision were identified as high-priority weaknesses, while flexibility and consideration of individuality were also high-priority weaknesses. The Priority Needs Index (PNI_{modified}) for creative leadership was 0.307. The current state of high-performance schools was at a high level ($\bar{x}$ = 3.521, S.D = 0.837), with a Priority Needs Index (PNI_{modified}) of 0.354. 3) The leadership development strategies consisted of two main strategies

and four sub-strategies as follows: 1) Developing creative thinking skills and the ability to foster an organizational culture that supports high-performance schools. 2) Enhancing skills and abilities to create a competitive advantage and achieve high-performance school status.

Keywords: Leadership Development Strategies, Creative Leadership, High-Performance Organization

บทนำ

ในปัจจุบันการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศทั่วโลก ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพสามารถสร้างบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ และทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 อย่างไรก็ตาม สภาพแวดล้อมทางการศึกษามีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากปัจจัยต่างๆ เช่น เทคโนโลยีที่ก้าวหน้า ความต้องการของตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลง และความท้าทายจากการแข่งขันในระดับนานาชาติ ดังนั้น การพัฒนาสถานศึกษาให้มีสมรรถนะสูงจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ธีระ รุณเจริญ 2553)

ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรสมรรถนะสูง โดยการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา และสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ การพัฒนาสถานศึกษาในลักษณะนี้จะช่วยให้โรงเรียนสามารถปรับตัวและก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาได้ (ไพฑูรย์ สินลารัตน์ 2554) ตลอดจนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานสากล ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพต่อไป ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นผู้ที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา เพื่อนำสถานศึกษาไปสู่จุดหมายปลายทางอย่างมีประสิทธิภาพ (สุธิกานต์ บริเอก 2564) ผู้บริหารเป็นบุคคลสำคัญที่ผลักดันให้เกิดการสำเร็จตามที่มุ่งหวังไว้ ผู้บริหารสถานศึกษานับว่าเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนด นโยบาย ยุทธศาสตร์ และแนวคิดต่าง ๆ ตลอดจนการนำนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแนวคิด เหล่านี้ลงสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม (สุกฤษฎา ปงกันทา 2561)

จากข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษากลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างความเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา โรงเรียนในกลุ่มเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 เพื่อนำประโยชน์ไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างความเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างความเป็นองค์กรสมรรถนะสูง โรงเรียนในกลุ่มเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างความเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา โรงเรียนในกลุ่มเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1
3. เพื่อนำเสนอกลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างความเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา โรงเรียนในกลุ่มเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวิธีดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ประกอบด้วย ผู้บริหารจำนวน 17 คน และ ครู 233 คน จำนวน 250 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 2566)

1.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครู สถานศึกษาในกลุ่มเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา 15 คน ครู 135 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 150 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) เลือกโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติภายใต้กรอบของการศึกษาวิจัย

2. เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือวิจัย

2.1 แบบสอบถาม (Questionnaires) ประกอบด้วยข้อคำถาม 4 ตอน

ตอนที่ 1 มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วย 1) อายุ 2) ระดับการศึกษา 3) ประสบการณ์การปฏิบัติงาน 4) ตำแหน่ง

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับความเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา

ตอนที่ 3 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และจุดแข็ง จุดอ่อน และความต้องการจำเป็นการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา

ตอนที่ 4 สอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ โอกาสและอุปสรรคของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างความเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา

2.2 ในการหาค่าคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พบว่ามีค่า IOC มีค่าตั้งแต่ 0.67-1.00 และ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ มีค่าเท่ากับ 0.957

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่างเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2567 ถึงเดือนมกราคม พ.ศ. 2568 โดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$)

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นมีอายุ 35-40 ปี มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 10 ปี และดำรงตำแหน่งครู

สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างความเป็นองค์กรสมรรถนะสูง โรงเรียนในกลุ่มเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1

ตารางที่ 1 วิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างความเป็นองค์กรสมรรถนะสูง โรงเรียนในกลุ่มเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1

(n=134)

ภาวะผู้นำเชิง สร้างสรรค์ของผู้ของ ผู้บริหารสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ความต้องการจำเป็น		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	PNI modified	ลำดับ	แปล ผล
1. ด้านความยืดหยุ่น	3.812	0.507	มาก	4.777	0.427	มากที่สุด	0.253	3	ต่ำ/จุด แข็ง
2.ด้านวิสัยทัศน์	3.507	0.710	มาก	4.767	0.435	มากที่สุด	0.359	2	สูง/ จุดอ่อน
3.ด้านความคิด สร้างสรรค์	3.505	0.705	มาก	4.790	0.412	มากที่สุด	0.366	1	สูง/ จุดอ่อน
4.ด้านคำนึงถึงความเป็น ปัจเจกบุคคล	3.590	1.212	มาก	4.475	0.465	มาก	0.252	4	ต่ำ/จุด แข็ง
รวม	3.603	0.783	มาก	4.702	0.434	มากที่สุด	0.307		

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และจุดแข็ง จุดอ่อน และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างความเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน โดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ การสื่อสารอย่างเปิดเผยระหว่างบุคลากรในองค์กร รองลงมา คือ การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ระบบโครงสร้าง และกระบวนการทำงานสนับสนุนวิสัยทัศน์

สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในการเสริมสร้างความเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา พบว่าอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ การมีวิสัยทัศน์ที่ทุกคนในองค์กรมองเห็นภาพ การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และการสื่อสารอย่างเปิดเผยระหว่างบุคลากรในองค์กร

การจัดลำดับความสำคัญตามความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างความเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา ตามความต้องการจำเป็น เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ การมีวิสัยทัศน์ที่ทุกคนในองค์กรมองเห็นภาพ ระบบโครงสร้าง กระบวนการทำงานสนับสนุนวิสัยทัศน์ และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

2. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างความเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา กลุ่มเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างความเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา กลุ่มเมืองฉะเชิงเทรา 2

(n=134)

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ความต้องการจำเป็น		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	PNI modified	ลำดับ	แปลผล
1.การมีวิสัยทัศน์ที่ทุกคนในองค์กรมองเห็นภาพ	3.427	0.702	ปานกลาง	4.777	0.427	มากที่สุด	0.393	1	สูง/จุดอ่อน
2.ระบบโครงสร้างและกระบวนการทำงานสนับสนุนวิสัยทัศน์	3.492	1.167	ปานกลาง	4.760	0.437	มากที่สุด	0.363	2	สูง/จุดอ่อน
3.การสื่อสารอย่างเปิดเผยระหว่างบุคลากรในองค์กร	3.595	0.727	มาก	4.767	0.435	มากที่สุด	0.326	4	ต่ำ/จุดแข็ง
4.การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	3.572	0.752	มาก	4.777	0.440	มากที่สุด	0.337	3	ต่ำ/จุดแข็ง
รวม	3.521	0.837	มาก	4.770	0.434	มากที่สุด	0.354		

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และจุดแข็ง จุดอ่อน และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างความเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน โดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ การสื่อสารอย่างเปิดเผยระหว่างบุคลากรในองค์กร รองลงมา คือ การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ระบบโครงสร้าง และกระบวนการทำงานสนับสนุนวิสัยทัศน์

สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างความเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา พบว่าอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ การมีวิสัยทัศน์ที่ทุกคนในองค์กรมองเห็นภาพ การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และการสื่อสารอย่างเปิดเผยระหว่างบุคลากรในองค์กร

การจัดลำดับความสำคัญตามความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างความเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา ตามความต้องการจำเป็น เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ การมีวิสัยทัศน์ที่ทุกคนในองค์กรมองเห็นภาพ ระบบโครงสร้าง กระบวนการทำงานสนับสนุนวิสัยทัศน์ และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 3 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ โอกาสและอุปสรรคของการพัฒนาภาวะผู้นำ
เชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก

(n=134)

ภาวะผู้นำเชิง สร้างสรรค์ของผู้ บริหารสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ความต้องการจำเป็น		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	PNI modified	ลำดับ	แปลผล
1.สภาพนโยบายของ รัฐ	3.476	0.707	ปาน กลาง	4.741	0.44 9	มาก ที่สุด	0.364	4	ต่ำ/จุด แข็ง
2.สภาพเศรษฐกิจ	3.416	0.683	ปาน กลาง	4.713	0.47 0	มาก ที่สุด	0.381	2	สูง/ภาวะ คุกคาม
3.สภาพสังคม	3.414	0.695	ปาน กลาง	4.723	0.45 2	มาก ที่สุด	0.383	1	สูง/ภาวะ คุกคาม
4.สภาพเทคโนโลยี	3.486	0.698	มาก	4.766	0.43 0	มาก ที่สุด	0.367	2	สูง/ภาวะ คุกคาม
รวม	3.448	0.695	ปาน กลาง	4.735	0.45 0	มาก ที่สุด	0.373		สูง/ภาวะ คุกคาม

จากตารางที่ 3 พบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ โอกาสและอุปสรรคของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างความเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา จากการ วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ สภาพเทคโนโลยี สภาพนโยบายของรัฐ และสภาพเศรษฐกิจ

3. กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างความเป็นองค์กร สมรรถนะสูงของสถานศึกษา กลุ่มเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ซึ่งประกอบด้วยกลยุทธ์หลัก 2 กลยุทธ์ กลยุทธ์รอง 4 กลยุทธ์ ดังนี้ 1) กลยุทธ์หลักที่ 1 พัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ สนับสนุนความเป็นองค์กรสมรรถนะสูง 2) กลยุทธ์รองที่ 1.1 พัฒนาทักษะการสร้างค่านิยม การทำงานเป็นทีม ความรับผิดชอบและสื่อสารวิสัยทัศน์อย่างชัดเจน 3) กลยุทธ์รองที่ 1.2 พัฒนาทักษะการสร้างแรงบันดาลใจและกระตุ้นให้บุคลากรมีความมุ่งมั่นในการทำงาน 4) กลยุทธ์หลักที่ 2 พัฒนาทักษะความสามารถการสร้างรายได้เปรียบในการแข่งขันและบรรลุความ เป็นองค์กรสมรรถนะสูง 5) กลยุทธ์รองที่ 2.1 พัฒนาทักษะการจัดระบบและโครงสร้างองค์กรที่ทันกับการเปลี่ยนแปลงและ สามารถแข่งขัน

ได้ วิธิดำเนินการ และ 6) กลยุทธ์รองที่ 2.2 พัฒนาทักษะแนวคิดการปรับปรุงประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างความเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา กลุ่มเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1.ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างความเป็นองค์กรสมรรถนะสูง โรงเรียนในกลุ่มเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ประกอบด้วยการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ และการเสริมสร้างการเป็นองค์กรสมรรถนะสูง ที่มีสภาพปัจจุบันในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้ง 2 ด้าน คือ ด้านภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์และด้านการเสริมสร้างการเป็นองค์กรสมรรถนะสูง แต่ผลการวิจัยพบว่าสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงได้ว่าเป็นจุดอ่อนของสถานศึกษาซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ Qingling Zhang (2016) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาทางสี่ ประเทศจีน ศึกษาการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน พบว่า 1) จุดแข็ง คือ ศักยภาพการเป็นผู้อำนวยความสะดวกอย่างสร้างสรรค์ ของครูทุกคน จุดอ่อน คือ การเปลี่ยนแปลงของครูและวัฒนธรรมโรงเรียน

2.ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างความเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา โรงเรียนในกลุ่มเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 การจัดลำดับความสำคัญตามความต้องการจำเป็นที่เป็นจุดแข็งของการเสริมสร้างความเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา คือ การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและการสื่อสารอย่างเปิดเผยระหว่างบุคลากรใน สำหรับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ คือ ด้านความยืดหยุ่น และด้านคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล เช่นเดียวกับ Hasmirati (2020) ได้ศึกษาเรื่อง โรงเรียนสมรรถนะสูงและโรงเรียนสมรรถนะต่ำใน มาเลเซีย ประเทศอินโดนีเซีย พบว่าผู้บริหารในโรงเรียนสมรรถนะสูงและโรงเรียนที่มีสมรรถนะต่ำโรงเรียนที่มีสมรรถนะสูงให้ความสำคัญกับการสอนและการเรียนรู้มากขึ้น ให้บรรลุผลสำเร็จในระดับสูง การเสริมสร้างความเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา คือ การวิสัยทัศน์ที่ทุกคนในองค์กรมองเห็นภาพ ระบบโครงสร้าง และกระบวนการทำงานสนับสนุนวิสัยทัศน์ สำหรับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ คือ ด้านด้านความคิดสร้างสรรค์และด้านวิสัยทัศน์

ด้านโอกาสและภาวะคุกคามของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างความเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา พบว่า นโยบายของ

รัฐ เป็นโอกาสของการพัฒนาในด้านการสื่อสารอย่างเปิดเผยระหว่างบุคลากรในองค์กรเป็นโอกาสในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างความเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา แต่ด้านการวิสัยทัศน์ที่ทุกคนในองค์กรมองเห็นภาพระบบโครงสร้าง และกระบวนการทำงานสนับสนุนวิสัยทัศน์ และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เป็นภาวะคุกคาม ขณะที่สภาพสังคม สภาพเศรษฐกิจ และสภาพเทคโนโลยีเป็นภาวะคุกคามสำหรับการวิสัยทัศน์ที่ทุกคนในองค์กรมองเห็นภาพและการสื่อสารอย่างเปิดเผยระหว่างบุคลากรในองค์กร แต่เป็นโอกาสสำหรับระบบโครงสร้าง และกระบวนการทำงานสนับสนุนวิสัยทัศน์และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับการวิจัยของ Randu Roselyn Sidi (2018) ได้ศึกษาเรื่อง ลักษณะของวัฒนธรรมโรงเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสมรรถนะสูงในมอมบาซาเคนต์ เคเนีย พบว่า มอมบาซาเคนต์ได้รับอิทธิพลจากพฤติกรรมที่มี ความคิดริเริ่มสูงในรูปแบบของหนึ่งเดียว ดังนั้น การศึกษานี้จึงแนะนำว่าผู้บริหารโรงเรียนสมรรถนะสูงส่งเสริมให้มีส่วนร่วมมากขึ้น สอดคล้องกับสภาพเทคโนโลยีที่เป็นโอกาสสำหรับการสื่อสารอย่างเปิดเผยระหว่างบุคลากรในองค์กรและระบบโครงสร้าง และกระบวนการทำงานสนับสนุนวิสัยทัศน์ รวมถึงสภาพเศรษฐกิจเป็นภาวะคุกคาม แต่เป็นโอกาสสำหรับการสื่อสารอย่างเปิดเผยระหว่างบุคลากรในองค์กรและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

3. กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างความเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา กลุ่มเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 พบว่าจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคามของการเสริมสร้างความเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา กลุ่มเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 คือ การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและการสื่อสารอย่างเปิดเผยระหว่างบุคลากรในองค์กร สำหรับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ คือ ด้านความยืดหยุ่น และด้านคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล นอกจากนี้ผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ในภาพรวม โดยมีกลยุทธ์หลัก 2 กลยุทธ์ และมีกลยุทธ์รอง 4 กลยุทธ์ และวิธีดำเนินการ 12 วิธีดำเนินการ ซึ่งจะได้อธิบายในลำดับต่อไป

กลยุทธ์หลักที่ 1 พัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนความเป็นองค์กรสมรรถนะสูง ผลการวิจัย พบว่า จุดอ่อน ของการเสริมสร้างความเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา คือ การวิสัยทัศน์ที่ทุกคนในองค์กรมองเห็นภาพ และระบบโครงสร้าง และกระบวนการทำงานสนับสนุนวิสัยทัศน์

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า สภาพเศรษฐกิจ สภาพสังคม และสภาพเทคโนโลยี ต่างก็เป็นภาวะคุกคามในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างความเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา มีเพียงนโยบายของรัฐที่เป็นโอกาสในการลดจุดอ่อน ดังนั้นในกลยุทธ์หลักที่ 1 เน้นการพัฒนาทักษะของผู้บริหารให้มีวิสัยทัศน์ เช่นเดียวกับ Charalampos Mainemelis (2015) ได้ศึกษา เรื่อง กรอบความคิดภาวะผู้นำเชิง

สร้างสรรค์ในบริบทที่หลากหลาย โดยสถาบัน ALBA Graduate Business School, The American College of Greece เป็นการศึกษาเชิงทฤษฎีของความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์และภาวะผู้นำ และการจัดการความคิดสร้างสรรค์ การศึกษาวิเคราะห์แยกแยะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จากทั่วโลก พบว่า การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 1) อำนวยความสะดวกผู้ใต้บังคับบัญชาให้มี ความคิดสร้างสรรค์ 2) การสร้างผู้นำที่มีวิสัยทัศน์เชิงสร้างสรรค์ และ 3) สนับสนุนการบูรณาการความคิดสร้างสรรค์ที่หลากหลาย สำหรับกลยุทธ์รองที่ 1.1 พัฒนาทักษะการสร้างค่านิยม การทำงานเป็นทีม ความรับผิดชอบและสื่อสารวิสัยทัศน์อย่างชัดเจน เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ด้านวิสัยทัศน์ เป็นจุดอ่อน จึงกำหนดกลยุทธ์ในการรองรับจุดอ่อนเพื่อการพัฒนาที่จะเสริมสร้างการเป็นองค์กรสมรรถนะสูง สอดคล้องกับ ธันวา วาทิตต์พันธ์ (2564) ให้ความเห็นว่า องค์ประกอบของโรงเรียนมัธยมศึกษาสมรรถนะสูง ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ความเป็นผู้นำทางวิชาการ 2) การบริหารเชิงกลยุทธ์ 3) ครูมืออาชีพ 4) ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร 5) ความผูกพันในงาน 6) การเป็นแบบอย่างที่ดี 7) การมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับกลยุทธ์รองที่ 1.2 พัฒนาทักษะการสร้างแรงบันดาลใจและกระตุ้นให้บุคลากรมีความมุ่งมั่นในการทำงาน เพราะจากผลการวิจัยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ด้านความคิดสร้างสรรค์ เป็นจุดอ่อนนำมา กำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาทักษะที่จะพัฒนาผู้บริหารให้สามารถสร้างแนวคิดในการทำงานได้อย่างสร้างสรรค์ เช่นเดียวกับชลธิชา บุณนท์ และคณะ (2564) องค์การสมรรถนะสูงของสถานศึกษา การบริหารจัดการคนเก่ง มี 4 ตัวชี้วัดคือ การสรรหาคัดเลือกคนเก่ง การดำรงรักษาคนเก่ง การส่งเสริมพัฒนาคนเก่ง การให้รางวัลตอบแทนคนเก่ง และสอดคล้องกับ พุทธชาติ ภูจอมจิต (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า 1 องค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ 12 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 1) การมีวิสัยทัศน์ มี 3 ตัวชี้วัด 2) การมีจินตนาการ มี 3 ตัวชี้วัด 3) การมีความยืดหยุ่น มี 3 ตัวชี้วัด และ 4) การคิดอย่างมีวิจารณญาณ มี 3 ตัวชี้วัด และสอดคล้องกับกัญญารัตน์สุขแสนและประทุมทอง ไตรรัตน์ ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย และได้นำเสนอรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลให้มีวิสัยทัศน์บนวัฒนธรรมที่หลอมรวมผ่านระบบออนไลน์ด้วยเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ ซึ่งมีวิธีการพัฒนา คือ ปัญญาประดิษฐ์เรียนผ่านระบบออนไลน์ การเรียนแบบมีใบรับรองผ่านระบบออนไลน์ และการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านระบบ ในการกำหนดเป้าหมายการพัฒนา ประกอบด้วยกำหนดเป้าหมายขององค์การ จัดทำฐานข้อมูลและลงรหัส บริหารจัดการความร่วมมือ

กลยุทธ์หลักที่ 2 พัฒนาทักษะความสามารถการสร้างรายได้เปรียบในการแข่งขัน และบรรลุความเป็นองค์กรสมรรถนะสูง ในการกำหนดกลยุทธ์ เนื่องด้วยผลการวิจัย พบว่า การมีวิสัยทัศน์ที่ทุกคนในองค์กรมองเห็นภาพ และระบบโครงสร้าง และกระบวนการทำงาน สนับสนุนวิสัยทัศน์ นำมากำหนดกลยุทธ์เพื่อปิดจุดอ่อนของการพัฒนาภาวะผู้นำ ซึ่งสอดคล้องกับชลธิชา บุญนัท และคณะ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง องค์ประกอบขององค์กรสมรรถนะสูงของ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 โดยมี ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบขององค์กร สมรรถนะสูง 4 ด้าน ได้แก่ 1) การบริหารจัดการคนเก่ง 2) การบริหารจัดการคุณภาพ 3) การจัดการความรู้องค์กร และ 4) การจัดการเชิงกลยุทธ์ สำหรับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ คือ ด้านความคิดสร้างสรรค์ นำมากำหนดเป็นกลยุทธ์รองที่ 2.1 พัฒนาทักษะการจัดระบบและโครงสร้างองค์กรที่ทันกับการเปลี่ยนแปลงและสามารถแข่งขันได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ชีระ รุญเจริญ (2553) หน้าที่ของผู้บริหารไม่เพียงส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน แต่ยังต้องส่งเสริมการเรียนรู้ของครูและบุคลากรด้วย การเป็นผู้นำแบบสร้างสรรค์ การเรียนรู้ร่วมกัน การแก้ปัญหา ร่วม และการสนทนอย่างสร้างสรรค์เกี่ยวกับการเรียนการสอน ด้านวิสัยทัศน์ ซึ่งเป็นจุดอ่อนที่ใช้ในการกำหนดกลยุทธ์รองที่ 2.2 พัฒนาทักษะแนวคิดการปรับปรุงประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กรซึ่งสอดคล้องกับวินิลาส เจริญชัย (2562) ได้ทำการศึกษาการพัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการองค์กรสมรรถนะสูงเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษาในสถานศึกษา สังกัดองค์กรบริหารส่วนจังหวัด ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการองค์กรสมรรถนะสูงอยู่ใน ระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของ การบริหารจัดการองค์กรสมรรถนะสูงเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด 3. การพัฒนารูปแบบการ บริหารจัดการองค์กรสมรรถนะสูงเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษาในสถานศึกษา สังกัดองค์กรบริหาร ส่วนจังหวัด โดยรูปแบบประกอบด้วย 5 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 หลักการ แนวคิดและวัตถุประสงค์ ส่วนที่ 2 การบริหารจัดการองค์กรสมรรถนะสูง ประกอบด้วย 1) ภาวะผู้นำ 2) การกำหนดวิสัยทัศน์ และกลยุทธ์ 3) การจัดการความรู้ 4) การจัดการกระบวนการ 5) การพัฒนาบุคลากร 6) การให้ความสำคัญกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 7) การมุ่งเน้น ผลการปฏิบัติงาน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างความเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา ในกลุ่มเมือง ฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 พบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่ด้านที่มีค่าเฉลี่ย น้อยที่สุด คือ ด้านความคิดสร้างสรรค์ 2) ผลการวิจัยพบว่า การเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของ

สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การมีวิสัยทัศน์ที่ทุกคนในองค์กรมองเห็นภาพ **ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้** คือ 1) พัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ในด้านด้านความคิดสร้างสรรค์ 2) ส่งเสริมการเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา ในด้านการมีวิสัยทัศน์ที่ทุกคนในองค์กรมองเห็นภาพของผู้บริหาร 3) **ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป** 1) ศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่กว้างขึ้น 2) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในความเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา สถานศึกษาสังกัดอื่น 3) ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสังกัดอื่น

เอกสารอ้างอิง

- กุสุธิกานต์ บริเอก. (2564). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. ในวิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- กัญญารัตน์ สุขแสนและประทุมทอง ไตรรัตน์. (2564). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ วัดวังตะวันตก, 6(7), 130-145.
- ชลธิชา บุนนัท และคณะ. (2564). การศึกษาองค์ประกอบขององค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21. (การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 22). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธันวาทิตต์พันธ์. (2564). องค์ประกอบของโรงเรียนมัธยมศึกษาสมรรถนะสูง. ในวิทยานิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพมหานคร.
- ธีระ รุญเจริญ. (2553). ความเป็นมืออาชีพในการจัดการและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: ขาวฟาง.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น
- พุทธชาติ ภูจอมจิต. (2562). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ในวิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2554) ผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ: กระบวนทัศน์ใหม่และผู้นำใหม่ทางการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554), 70.
- วินุลาศ เจริญชัย. (2562). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการองค์การสมรรถนะสูงเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- สุกฤตยา ปงกันทา. (2561). กลยุทธ์การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท. กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- สุธิกานต์ บริเอก. (2564). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- Mainemelis, C. (2015). Creative leadership: A multi-context conceptualization. *The Academy of Management Annals*, 9(1), 393-482.
- Hasmirati, H., Sin, I., & Kassim, A. L. (2020). High-Performing and Low-Performing Schools in Makassar Indonesia. *Journal of Research and Multidisciplinary*, 3(1), 267-283.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30 (3), 607-610.
- Qingling Zhang. (2016). Creative Leadership Strategies for Primary School Principals/Teachers Creativity/Guangxi, China. Ph.D. Thesis, Educational Administration, Chulalongkorn University.
- Sidi, R. R. (2018). Characteristics of School Culture in High Performing Schools in Mombasa County, Kenya. *International Journal of Research in Education and Social Sciences (IJRESS)* 3, 68-80.

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วน
ตำบลกุดธาตุอำเภอหนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น*

PUBLIC PARTICIPATION IN COMMUNITY DEVELOPMENT OF
KUTTHAT SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, NONG NA
KHAM DISTRICT, KHON KAEN PROVINCE

ปานิสรา สมีแจ้ง¹ และ โกศล สอดส่อง²

Panisara Sameechang ¹ and Koson Sodsong ²

¹⁻²วิทยาลัยพินทุบัณฑิต วิทยาลัยพินทุบัณฑิต

¹⁻²Pitchayabundit College, Thailand

¹Corresponding Author's Email: pnpanisarasameechang@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดธาตุ 2) เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดธาตุ ที่จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ และ 3) เสนอแนวทางในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดธาตุ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดธาตุ จำนวน 384 คน ด้วยการใช้สูตรของ Yamane เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ จำนวน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูล ทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติค่าที (t-test) และใช้สถิติเอฟ (f-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดธาตุ อำเภอหนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดธาตุ ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยภาพรวมประชาชนที่มีอายุ และอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของ

* Received 26 February 2025; Revised 4 March 2025; Accepted 10 March 2025

องค์การบริหารส่วนตำบลกุดธาตุ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนประชาชนที่มีเพศ และระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดธาตุ ไม่แตกต่างกัน

3. ผลการวิเคราะห์แนวทางในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดธาตุ ได้แก่ จัดประชุมหรือเวทีที่เปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนได้เสนอความคิดเห็นหรือร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและการพัฒนาของชุมชน

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, การพัฒนาชุมชน, องค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

This research aimed to study 1) public participation in community development of Kutthat Subdistrict Administrative Organization, 2) compare the level of public participation in community development of Kutthat Subdistrict Administrative Organization classified by gender, age, education level and occupation, and 3) propose guidelines for public participation in community development of Kutthat Subdistrict Administrative Organization. The sample group used in this research was 384 eligible voters living in the area of Kutthat Subdistrict Administrative Organization using Yamane's formula. The instrument used for data collection was a questionnaire. The statistics used for analysis were number, percentage, mean, standard deviation, and data analysis. Hypothesis testing was done using t-test and f-test.

The research results found that:

1. Public participation in community development of Kutthat Subdistrict Administrative Organization, Nong Na Kham District, Khon Kaen Province, was at a high level overall. When considering each aspect, it was found that the aspect with the highest average value was participation in receiving benefits, followed by participation in operations, and the aspect with the lowest average value was participation in decision-making.

2. Results of the comparative analysis of the level of public participation in community development of Kutthat Subdistrict Administrative Organization Categorized by gender, age, education level, and occupation. Overall, people with different ages and occupations had significantly different public participation in community development of Kutthat Subdistrict Administrative Organization at the 0.05 level. People with different genders and education levels had no different

public participation in community development of Kutthat Subdistrict Administrative Organization.

3. Results of the analysis of the guidelines for public participation in community development of Kutthat Subdistrict Administrative Organization include organizing meetings or forums that provide opportunities for community members to express their opinions or exchange opinions about community problems and development.

Keywords: Participation, Community Development, Subdistrict Administrative Organization

บทนำ

การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นถือเป็นหลักสากลที่ได้รับการยอมรับในนานาอารยประเทศจนมีความสำคัญและเป็นเรื่องที่จำเป็นในการปกครองประเทศของโลกประชาธิปไตย ปัจจุบันประเทศไทยของเราได้ให้ความสนใจต่อหลักการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาประเทศในแต่ละด้าน ทั้งด้านการเมืองสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม เพื่อเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม รวมถึงการเปลี่ยนแปลงการบริหารงานภาครัฐภายใต้แนวคิดการบริหารภาครัฐแบบมีส่วนร่วม (Participatory Governance) และแนวคิดตามหลักการธรรมาภิบาล (Good Governance) โดยที่ภาครัฐต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนได้ร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำงาน และร่วมรับผลที่เกิดจากการมีส่วนร่วม ไปจนกระทั่งถึงร่วมตรวจสอบ เพื่อสร้างความโปร่งใสและเพิ่มคุณภาพการตัดสินใจของหน่วยงานภาครัฐให้ดีขึ้น และเป็นที่ยอมรับร่วมกันของทุกฝ่าย (จันทร์ทิพย์ ทองโชติ, 2564)

การปกครองท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งทำให้เกิดการพัฒนาทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ความเข้มแข็งของการปกครองจะเกิดขึ้นได้ จะต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของประชาชน การส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการเลือกตั้งจึงเป็นส่วนสำคัญในการที่ส่งเสริมระบบการเมืองให้มีความเป็นประชาธิปไตยและก่อให้เกิดการพัฒนาประชาธิปไตยได้อย่างยั่งยืน โดยเฉพาะการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นอันเป็นพื้นฐานสำคัญในการที่จะทำให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้ทางการเมืองโดยการมีส่วนร่วม การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นเป็นการเมืองที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนในท้องถิ่นมากที่สุด ในอดีตที่ผ่านมาประชาชนในท้องถิ่นจะมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นของตนเองน้อยมากการมีส่วนร่วมที่เป็นรูปธรรม คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น แต่เมื่อเลือกตั้งเสร็จสิ้น มีสมาชิกสภาท้องถิ่นมีคณะผู้บริหารหรือผู้บริหารท้องถิ่นแล้วประชาชนจะไม่มีส่วนร่วมอย่างอื่นเลย ในกรณีที่ประชาชนสนใจจะมีส่วนร่วมในการปฏิบัติก็พบว่าไม่มีช่องทางที่เปิดให้ประชาชนทำอะไร

ได้มากนัก จึงทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดพลัง ขาดความร่วมมือ และขาดความสนใจจากประชาชนส่งผลให้การปกครองท้องถิ่น ซึ่งเป็นการปกครองของคนในท้องถิ่นเอง ประสบความล้มเหลวอย่าง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 หมวดที่ 14 ว่าด้วยการปกครองท้องถิ่นได้บัญญัติถึงสาระหลักเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560)

การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ที่จะสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การกำหนดเป้าหมายในการพัฒนา การกำหนดภารกิจ และแนวทางการดำเนินการตามภารกิจอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะช่วยให้การกำหนดแผนงานและโครงการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีทิศทางที่สอดคล้องและประสานสนับสนุนในจุดมุ่งหมายร่วมกัน ซึ่งนอกจากจะทำให้ปัญหาและความต้องการของประชาชนได้รับการแก้ไขและตอบสนองอย่างเหมาะสมแล้ว ยังเป็นการบริหารทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด องค์การบริหารส่วนตำบลกุดธาตุ อำเภอนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น ได้ทำการพัฒนาท้องถิ่น ทั้งโครงสร้างพื้นฐานทั่วไป เช่น การก่อสร้าง และซ่อมแซม ถนน สะพาน และแหล่งน้ำต่าง ๆ และด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต เช่น การสนับสนุนและส่งเสริมกลุ่มอาชีพ การส่งเสริมให้ผู้ด้อยโอกาส การช่วยเหลือและบรรเทาสาธารณภัย ให้แก่ราษฎร โดยการเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาให้ตำบลกุดธาตุ มีความเจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้นไป ประเด็นปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดธาตุ อำเภอนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น พบว่าประชาชนยังมีส่วนร่วมน้อย สังเกตได้จากการประชุมประจำเดือนและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของทางองค์การบริหารส่วนตำบลกุดธาตุ อำเภอนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น เนื่องจากหลายคนในชุมชนอาจไม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนา หรือไม่รู้ว่าการมีส่วนร่วมของพวกเขามีความสำคัญและสามารถทำได้อย่างไร ซึ่งอาจทำให้พวกเขารู้สึกว่าไม่มีความจำเป็นต้องมีส่วนร่วม หรือไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลและโอกาสในการมีส่วนร่วมได้อย่างเต็มที่ และบางครั้งกระบวนการพัฒนาชุมชนอาจถูกกำหนดโดยหน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรภายนอกโดยไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในขั้นตอนการตัดสินใจ ตั้งแต่การวางแผนไปจนถึงการดำเนินการ ซึ่งทำให้ประชาชนรู้สึกว่ามีอำนาจหรือไม่มีความสามารถในการส่งเสียง (องค์การบริหารส่วนตำบลกุดธาตุ, 2567)

จากประเด็นปัญหาดังกล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดธาตุ อำเภอนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น ซึ่งผลจากการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะสามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงประเด็นและทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดธาตุ อำเภอนongนาคำ จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดธาตุ อำเภอนongนาคำ จังหวัดขอนแก่น ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ
3. เพื่อเสนอแนวทางในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดธาตุ อำเภอนongนาคำ จังหวัดขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อยู่ในรายชื่อตามทะเบียนบ้าน อายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดธาตุ อำเภอนongนาคำ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 9,416 คน (ทะเบียนบ้านขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดธาตุ, 2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดธาตุ อำเภอนongนาคำ จังหวัดขอนแก่นจำนวน 9,416 คน ใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Yamane) ในการคำนวณหาขนาดของกลุ่มเป้าหมาย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เท่ากับ 384 คน หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยการเขียนชื่อหน่วยตัวอย่างมาทำฉลากแล้ว หยิบจนครบตามจำนวนที่ต้องการ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

2.1 ผู้วิจัยเลือกใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งได้ รวบรวมจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสรุปผลสัมฤทธิ์ การสำรวจข้อมูล เบื้องต้นทำให้ได้ตัวแปรอิสระและตัวแปรตามที่ส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมและนำมาเป็นกรอบในการ สร้างแบบสอบถาม โดยปรับปรุงข้อคำถามให้เหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา โดย แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วยคำถาม 4 ข้อ โดยสอบถาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยเป็นแบบปลายปิด (Close ended question) ให้เลือกตอบในช่องที่กำหนด

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารตำบลกุดธาตุองค์การบริหารตำบลกุดธาตุ อำเภอหนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น เป็นแบบตัววัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale)

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามข้อเสนอแนะทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารตำบลกุดธาตุอำเภอหนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น โดยเป็นแบบคำถามปลายเปิด

3. การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและทดสอบแบบสอบถาม ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับจากเอกสารวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มาปรับปรุงจัดทำร่างแบบสอบถาม

3.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามากำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างข้อคำถาม จัดทำร่าง แบบสอบถามที่ประกอบด้วยคำถามที่ต้องการเพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้ครบถ้วนและ ครบคลุมทั้ง 4 ด้านประกอบด้วย 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ 3) ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล

3.3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

3.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญประเมินสอดคล้องของข้อคำถาม IOC (Index of item- Objective Congruence) โดยผู้เชี่ยวชาญ มีจำนวน 3 ท่าน นำเครื่องมือที่ได้จาก ผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (Content Validity) โดยคำนวณหาค่า IOC โดย คัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 เป็นต้นไป เป็นข้อที่นำไปทดลองใช้

3.5 นำแบบสอบถามที่ได้จากการปรับปรุงแก้ไขของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้ (Try Out) กับ ประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากร ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง จำนวน 30 คน

3.6 นำผลจากการทดลองใช้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbac's Alpha Coefficient) (ทองใบ สุดขารี, 2549:131)

3.7 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วไปเก็บรวบรวมกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนดังนี้

3.1 ขอนหนังสือจากวิทยาลัยพิษณุพนธ์ติด ถึงผู้นำในแต่ละชุมชน เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดธาตุ อำเภอนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น

3.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามซึ่งได้จัดเตรียมไว้แล้วนำไปส่งให้กับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองตามที่ได้นัดหมายไว้แล้ว เพื่อแนะนำตัวพร้อมชี้แจงวัตถุประสงค์และประโยชน์ของการวิจัย ขออนุญาตเก็บข้อมูล แจกแบบสอบถามการวิจัยและขอรับกลับในวันเดียวกันด้วยตนเอง

3.3 นำแบบสอบถามที่ได้รับมาตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้อง และลงรหัสเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ขั้นตอน โดยใช้วิธีการประมวลผลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของข้อมูล และตอบวัตถุประสงค์ ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ สถิติที่ใช้คือ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ และร้อยละ

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดธาตุ อำเภอนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น สถิติที่ใช้คือ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.3 ทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติเชิงอนุมานทดสอบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระ กับตัวแปรตาม โดยใช้สถิติ t-test สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระ 2 กลุ่ม สำหรับการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดธาตุ อำเภอนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น ที่จำแนกตามเพศ และใช้สถิติ One-way ANOVA สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระที่มี 3 กลุ่มขึ้นไป หากพบมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 จะทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบของ ตามวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's method) สำหรับการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดธาตุ อำเภอนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น ที่จำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 51.04 อายุอยู่ระหว่าง 36 - 45 ปี คิดเป็นร้อยละ 47.66 มีระดับการศึกษา

มัธยมศึกษา/ ปวช./ปวส. คิดเป็นร้อยละ 70.83 และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 46.35

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดธาตุ อำเภอนongนาคำ จังหวัดขอนแก่น โดยรวม และรายด้าน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของ องค์การบริหารส่วนตำบลกุดธาตุ อำเภอนongนาคำ จังหวัดขอนแก่น	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.37	0.83	ปานกลาง
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	3.68	0.69	มาก
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.73	0.74	มาก
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.53	0.79	มาก
รวม	3.58	0.65	มาก

2. จากตารางที่ 1 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดธาตุ อำเภอนongนาคำ จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.58) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{x}$ = 3.73) รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ($\bar{x}$ = 3.68) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{x}$ = 3.37) และวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นแต่ละด้านได้ดังนี้

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 3.37) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 3. มีส่วนร่วมในการประชุมรับฟังความคิดเห็นถึงรายละเอียดของ โครงการ กิจกรรม ($\bar{x}$ = 3.66) รองลงมาคือ ข้อ 4. มีส่วนร่วมในการคิด ศึกษา และค้นคว้า หาปัญหาและสาเหตุโครงการ กิจกรรม ($\bar{x}$ = 3.39) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 1. ได้รับทราบข่าวสาร ถึงรายละเอียดของ โครงการ กิจกรรม ($\bar{x}$ = 3.18)

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.68) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 7. มีส่วนร่วมในการประชุมรับฟังความคิดเห็นการปฏิบัติการการบริหารงานในสำนักงาน ($\bar{x}$ = 4.04) รองลงมาคือ ข้อ 8. มีส่วนร่วมในการคิด ศึกษา และค้นคว้า หาปัญหาและสาเหตุ การปฏิบัติการ การบริหารงานในสำนักงาน ($\bar{x}$ = 3.80) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 5. ได้รับทราบข่าวสาร ถึงรายละเอียดการปฏิบัติการการบริหารงานในสำนักงาน ($\bar{x}$ = 3.28)

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.73) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 9. ได้รับทราบข่าวสาร ถึงรายละเอียดในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี ($\bar{x}$ = 3.98) รองลงมาคือ ข้อ 10. มีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี ($\bar{x}$ = 3.79) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือข้อ 12. ส่วนร่วมในการคิด ศึกษา และค้นคว้า หาปัญหาและสาเหตุในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี ($\bar{x}$ = 3.47)

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.53) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 13. ได้รับทราบข่าวสาร ถึงรายละเอียดการประเมินผลการดำเนินงานประจำปี ($\bar{x}$ = 3.66) รองลงมาคือ ข้อ 15. มีส่วนร่วมในการประชุมประเมินผลการดำเนินงานประจำปี ($\bar{x}$ = 3.59) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 14. มีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือ การประเมินผลการดำเนินงานประจำปี ($\bar{x}$ = 3.41)

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดธาตุ อำเภอหนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยภาพรวมประชาชนที่มีอายุ และอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดธาตุ อำเภอหนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนประชาชนที่มีเพศ และระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดธาตุ อำเภอหนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น ไม่แตกต่างกัน

4. ผลการวิเคราะห์แนวทางในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดธาตุ อำเภอหนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น ได้แก่ 1) จัดประชุมหรือเวทีที่เปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนได้เสนอความคิดเห็นหรือร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและการพัฒนาของชุมชน 2) ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการระบุปัญหาหรือความท้าทายที่ชุมชนเผชิญอยู่ เช่น ปัญหาการขาดแคลนน้ำสะอาด การศึกษา หรือความยากจน 3) ควรมีการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้แก่ประชาชน เช่น การพัฒนาอาชีพและการสร้างงานที่เหมาะสมกับท้องถิ่น 4) ให้ประชาชนในชุมชนมีโอกาสร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประเมินผลของโครงการ

อภิปรายผลการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดธาตุ อำเภอหนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือด้านการมีส่วนร่วมในการ

ตัดสินใจ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าทางองค์การบริหารส่วนตำบลกุดธาตุ อำเภอนองนาคำ ได้ให้ความสำคัญในเรื่องของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลกุดธาตุอาจมีการจัดตั้งคณะกรรมการจากตัวแทนของประชาชนในพื้นที่ เช่น คณะกรรมการหมู่บ้าน คณะกรรมการพัฒนา ซึ่งมีบทบาทในการร่วมกำหนดนโยบายการพัฒนา ตลอดจนการประเมินผลกิจกรรมต่าง ๆ ที่ดำเนินการในชุมชน ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของอบต. โดยการจัดกิจกรรมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และนำไปปรับปรุงแผนพัฒนาชุมชนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น รวมถึงประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา โดยการจัดประชุมประชาคมเพื่อหารือเกี่ยวกับปัญหา ความต้องการ และแนวทางการพัฒนาในชุมชน รวมทั้งการกำหนดทิศทางการพัฒนา เช่น การสร้างโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน น้ำประปา และการส่งเสริมกิจกรรมด้านการศึกษา การสาธารณสุข และการเกษตร ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสุรีย์พร โพธิ์ชัยศรี และโกศล สอดส่อง (2564) วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลโพนสูง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลโพนสูง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.82, S.D. = 0.59) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ($\bar{x}$ = 3.88, S.D. = 0.72) รองลงมาคือด้านการบริหารงานในองค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{x}$ = 3.85, S.D. = 0.72) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการจัดหารายได้ ($\bar{x}$ = 3.73, S.D. = 0.72) ส่วนรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการบริหารงานในองค์การบริหารส่วนตำบล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการพัฒนาท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และด้านการจัดหารายได้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับการศึกษาของนราศักดิ์ ทองเกตุ และโกศล สอดส่อง (2564) วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของประชาชนในเทศบาลตำบลบ้านผือ อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 3.95, S.D. = 0.33) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ($\bar{x}$ = 4.18, S.D. = 0.37) รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{x}$ = 4.08, S.D. = 0.50) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{x}$ = 3.45, S.D. = 0.84) สอดคล้องกับงานวิจัยของวนิดา รุ่งโยธิน (2561) วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัย พบว่า ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านประเมินผล มีค่าคะแนนอยู่ในระดับมาก ด้านการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก ด้านรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง และด้านการปฏิบัติการ อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ ด้านการตัดสินใจ พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ในด้านการตัดสินใจ ภาพรวมอยู่ในระดับ

มาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ท่านมีส่วนร่วมประชุมออกความคิดเห็นในการตัดสินใจคัดเลือกกิจกรรมหรือโครงการที่จะเพิ่มรายได้ให้ชุมชนมากนักน้อยเพียงใด มีค่าคะแนนอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ท่านมีส่วนร่วมในการประชุมตัดสินใจเพื่อแก้ไขปัญหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภคในชุมชน เช่น โครงการฟื้นฟูแหล่งน้ำและโครงการปรับปรุงการระบายน้ำเสียชุมชนมากนักน้อยเพียงใด มีค่าคะแนนอยู่ในระดับมาก ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกกิจกรรมหรือโครงการเพื่อพัฒนาสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของชุมชน เช่น ไฟฟ้าประปา ถนน และโทรศัพท์ มากน้อยเพียงใด มีค่าคะแนนอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกโครงการในการดูแลสุขภาพอนามัยและป้องกันด้านสาธารณสุขของชุมชนมากนักน้อยเพียงใด มีค่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดธาตุ อำเภอหนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยภาพรวมประชาชนที่มีอายุ และอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดธาตุ อำเภอหนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจากอายุกับอาชีพที่ต่างกันมีผลต่อความคิดเห็นในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดธาตุ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวนิดา รุ่งโยธิน (2561) วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรีผลการวิจัย พบว่าผลการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน มีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนที่ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ เมื่อพบความแตกต่างจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระหว่างอายุกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลบ้านบึง พบว่า คู่ที่มีความแตกต่างกันทั้งหมด 6 คู่ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของนุชนาฏ เครือนาถ และ อุดลเดช ถาวรชาติ (2566) วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ในเขตตำบลเขาชนกัน อำเภอแม่วงก์ จังหวัดนครสวรรค์ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 18 – 29 ปี อยู่ในช่วงวัยเรียนและทำงานต่างจังหวัด จึงทำให้ไม่มีเวลาที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม อายุระหว่าง 30 – 39 ปี อยู่ในวัยทำงานสร้างครอบครัว ออกจากบ้านตั้งแต่เช้ากว่าจะกลับบ้านก็มีดค่าแล้ว จึงไม่มีเวลาและไม่สะดวกที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการที่ชุมชนจัดขึ้น ส่วนประชาชนที่มีอายุ 40 – 49 ปี ส่วนใหญ่จะเป็นคณะกรรมการของหมู่บ้าน เป็นผู้ที่มีการศึกษาสูง หรืออาจจะเป็นพ่อบ้านแม่บ้านที่เขาว่างงาน หรือทำงานอยู่กับบ้านโดยไม่ได้ออกไปไหนทำให้สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ชุมชนจัดขึ้นได้มากกว่า จึงทำให้ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ แตกต่างกัน และ

ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร ทำสวน ทำไร่ ทำนา ไปตั้งแต่เช้ามีด กว่าที่จะกลับมาก็เย็นหรือกลับมาก็หมดแรงที่จะไปทำอย่างอื่นต่อ ทำให้เข้าไปมีส่วนร่วมใน กิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนได้ยาก อาชีพรับจ้างทั่วไปก็เป็นอาชีพที่หาเข้ากินค่าหาเวลาว่างไม่ได้ เลย ถ้าเอาเวลาไปทำกิจกรรมของชุมชนเขาก็จะขาดรายได้ของวันนั้นไป ถ้าหากชุมชนมีการจัด แจ่งหรือประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงข้อมูลข่าวสารของโครงการ วันเวลาที่เหมาะสม ประชาชนก็ จะเข้าไปทำกิจกรรมได้และมีเตรียมล่วงหน้าที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ จึงทำให้ ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ แตกต่างกัน

ส่วนประชาชนที่มีเพศ และระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการ พัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดธาตุ อำเภอนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น ไม่ แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของนุชนาฏ เครือนาค และ อุดุลเดช ถาวรชาติ (2566) วิจัย เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ในเขตตำบลเขาชนกัน อำเภอม่วงก่ จังหวัดนครสวรรค์ ผลการศึกษาพบว่าประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วม ในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ปัจจุบันไม่ว่าจะเป็น เพศหญิงหรือเพศชาย ในกระบวนการของการเข้ามามีส่วนร่วม เพศหญิงได้รับรู้รับทราบและ เพศชายได้รับรู้รับทราบที่ไม่แตกต่างกันของกระบวนการเข้ามามีส่วนร่วมมากนักน้อยเพียงใด ไม่ได้ขึ้นอยู่กับเพศหญิงหรือเพศชาย จึงทำให้เพศที่แตกต่างกันมีการมีส่วนร่วมของประชาชนใน การพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ ไม่แตกต่างกัน

องค์ความรู้ใหม่

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดธาตุ อำเภอนongนาคำ จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ดังนั้นทางองค์การบริหารส่วนตำบลกุดธาตุ ควรมีการดำเนินการ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้

1.1 ควรมีการทำความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ตามสภาพความเป็นจริงของสภาพชุมชน เพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือโครงการของชุมชน และหาข้อสรุปในการแก้ไขปัญหาาร่วมกันเพื่อนำมาตัดสินใจในการทำโครงการดังกล่าว

1.2 จัดกิจกรรมเพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจต่างๆ และกระบวนการที่เกี่ยวข้อง เช่น การประชุมสัจจรในชุมชน เพื่อให้ประชาชนเข้าใจถึงเหตุผลในการตัดสินใจ

1.3 จัดเวทีที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดธาตุ อำเภอนongนาคำ จังหวัดขอนแก่น

1.4 สอบถามความคิดเห็นจากประชาชนผ่านการสำรวจหรือแบบสอบถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการและทัศนคติของประชาชน รวมถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น เว็บไซต์หรือแอปพลิเคชัน เพื่อให้สามารถมีส่วนร่วมได้ง่ายและสะดวก

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดธาตุ อำเภอนongนาคำ จังหวัดขอนแก่น

2.2 ควรศึกษาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ในเขตตำบลกุดธาตุ อำเภอนongนาคำ จังหวัดขอนแก่น

2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดธาตุ อำเภอนongนาคำ จังหวัดขอนแก่น

เอกสารอ้างอิง

จันทร์ทิพย์ ทองโชติ. (2564). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลนาเยื้อง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี. หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยพิษณุพนธ์.

- นราศักดิ์ ทองเกตุ และโกศล สอดส่อง. (2564). การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของประชาชนในเทศบาล ตำบลบ้านผือ อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี. คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยพินทุบัณฑิต.
- นุชนาฏ เครือนาค และ อุดลเดช ถาวรชาติ. (2566). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ในเขตตำบลเขาชนกัน อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดนครสวรรค์. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สุริย์พร โพธิ์ชัยศรี และโกศล สอดส่อง. (2564). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์สูง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี. คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยพินทุบัณฑิต.
- อริย์ธัช แก้วเกาะสะบ้า. (2560). หลักธรรมาภิบาลในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 เรียกใช้เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2567 จาก <https://library2.parliament.go.th>.
- องค์การบริหารส่วนตำบลกุดธาตุ. (2567). ข้อมูลพื้นฐาน. องค์การบริหารส่วนตำบลกุดธาตุ อำเภอนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น.
- Taro Yamane. (1973). Statistics: an introductory analysis. New York: New York: Harper. & Row.

แนวทางการพัฒนา การเป็นนวัตกรรมทางการศึกษา สำหรับครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย*
DEVELOPMENT GUIDELINE FOR EDUCATIONAL INNOVATORS FOR
TEACHERS IN SCHOOL UNDER NONGKHAI SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA

วิฑูฒิ เถาว์ทวี¹, คณิศร จีกระโทก², นวัตกรรม หอมสิน³ และ ธีระพล เพ็งจันทร⁴

Witthawut Thaothawee¹, Kanisorn Jeekratok², Nawattakron Homsin³, and Teerapol Pengchan⁴

¹⁻⁴มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

¹⁻⁴Udon Thani Rajabhat University, Thailand

¹Corresponding Author's Email: 66120605208@udru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของแนวทางการพัฒนาการเป็นนวัตกรรม ทางการศึกษา สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย 2) หาแนวทางการพัฒนาการเป็นนวัตกรรม ทางการศึกษา สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของแนวทางการพัฒนาการเป็นนวัตกรรม ทางการศึกษา สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 19 คน และข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 266 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 285 คน ซึ่งใช้การเทียบตารางสำเร็จรูปของ เครจซีและมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 ระยะที่ 2 ใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ โดยการเลือกแบบเจาะจง ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 12 คน ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้านจำนวน 40 แนวทาง ดังนี้ ด้านทักษะสร้างสรรค์ มีจำนวน 10 แนวทาง ด้านทักษะการเรียนรู้และแก้ไข มีจำนวน 10 แนวทาง ด้านความรู้ด้านเนื้อหาและทักษะการปฏิบัติ มีจำนวน 10 แนวทาง ด้านการสังเกต มีจำนวน 10 แนวทาง

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมากและสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าความต้องการจำเป็นโดยรวมอยู่ระหว่าง 0.029 – 0.044 2) แนวทางการพัฒนาการเป็นนวัตกรรม ทางการศึกษา สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

* Received 26 February 2025; Revised 5 March 2025; Accepted 10 March 2025

มัธยมศึกษาหนองคาย คือ ทักษะสร้างสรรค์ ทักษะการเรียนรู้และแก้ไข ความรู้ด้านเนื้อหาและทักษะการปฏิบัติและการสังเกต

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนา, การเป็นนวัตกรรมทางการศึกษา, สำหรับครู, สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย

Abstract

The purpose of this research was 1) to study the current and desired condition as well as essential requirements for the development guidelines for educational innovators for the teacher under the Nong Khai Secondary Educational service area. 2) To identify the development guidelines for educational innovators for the teacher under the Nong Khai Secondary Educational service area. Phase one: the current and desired condition as well as essential requirements for the development guidelines for educational innovators for the teacher under the Nong Khai Secondary Educational service area, were examined. The sample group consisted of 19 educational institution administrators and 266 teacher and educational personnel, with a total of 285 participants. The sample size was determined using Krejcie and Morgan's table. The research instrument used was a questionnaire with a five-point rating and reliability coefficient of 0.98. Phase two: this part employs a Connoisseurship method, utilizing a purposive sample of 12 experts. A panel of 12 experts, encompassing four distinct domains with a total of 40 guidelines, was established. These domains are delineated as follows: Creative Skills, comprising 10 guidelines; Learning and Problem-Solving Skills, also comprising 10 guidelines; Content Knowledge and Practical Skills, with 10 guidelines; and Observation Skills, which likewise includes 10 guidelines.

The research findings indicate that 1) the current condition is generally at a high level, while the desired condition is at the highest level. The overall necessity index ranges between 0.029 and 0.044. 2) The development guidelines for educational innovators for the teacher under the Nong Khai Secondary Educational service area include creative skills, learning and problem-solving skills, content knowledge, practical skills, and observational skills.

Keyword : Development Guidelines, Educational Innovators, For Teachers, Nong Khai Secondary Educational Service Area

บทนำ

การจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับแนวทางขับเคลื่อนประเทศไทยด้วยนวัตกรรม โดยเน้นความสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะนวัตกรรม เพื่อยกระดับคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ในประเทศ และเตรียมกำลังคนให้พร้อมเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคม ตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ต้องสร้างความเข้มแข็งจากภายในควบคู่ไปกับการเชื่อมโยงกับประชาคมโลกตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รัฐบาลจึงกำหนดทิศทางการพัฒนาโมเดลประเทศไทย 4.0 ภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งในวาระที่ 1 คือ การเตรียมคนไทย 4.0 เปรียบเสมือนการเตรียมเมล็ดพันธุ์ใหม่ ด้วยการบ่มเพาะคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในศตวรรษที่ 21 ควบคู่ไปกับการพัฒนาคนไทย 4.0 ซึ่งต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้คนไทยเป็นคนที่มีแรงบันดาลใจ มีความมุ่งมั่นเพื่อให้มีชีวิตอยู่อย่างมีพลังและมีความหมาย (Purposeful People) เป็นคนที่มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการรังสรรค์นวัตกรรม (Innovative People) เป็นคนที่มีจิตสาธารณะ ยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง (Mindful People) เป็นคนที่มีงานทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ (Action-based People) (สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม, 2560: 79)

ด้วยเหตุนี้ มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 จึงมีข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ตลอดจนข้อกำหนดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ (Desired Outcomes of Education: DOE Thailand) โดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน คือ อารงความเป็นไทยและแข่งขันได้ในเวทีโลก ทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองให้เป็นผู้เรียนรู้ (Learner Person) เป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง (Active Citizen) เป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม (Innovation Co-creator) พัฒนานวัตกรรมทางเทคโนโลยีหรือสังคม เพิ่มโอกาสและมูลค่าให้กับตนเองและสังคม รวมทั้งผู้เรียนมีสมรรถะการบูรณาการข้ามศาสตร์และมีคุณลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562ข: 25) ดังนั้น การศึกษาจำเป็นต้องปรับระบบการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับแนวทางขับเคลื่อนประเทศไทยด้วยนวัตกรรม โดยเน้นความสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะนวัตกรรม เพื่อยกระดับคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ในประเทศ และเตรียมกำลังคนให้พร้อมเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ดังนั้น การพัฒนาขีดความสามารถของเด็กและเยาวชนให้มีสมรรถนะ นวัตกรรมจึงเป็นเรื่องจำเป็นเร่งด่วนในยุคปัจจุบัน

ดังนั้น การพัฒนาขีดความสามารถของเด็กและเยาวชนให้มีสมรรถนะนวัตกรรมจึงเป็นเรื่องจำเป็นเร่งด่วนในยุคปัจจุบัน การบริหารสถานศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างนวัตกรรมหรือมีสมรรถนะนวัตกรรม หรือเป็นนวัตกรรมรุ่นเยาว์นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาเองก็จำเป็นต้องมีนวัตกรรมในการบริหารสถานศึกษาด้วยเช่นกัน โดยผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องทำความเข้าใจก่อนว่า นวัตกรรม คืออะไร แนวคิดหรือวิธีการสร้างนวัตกรรมเป็น

อย่างไร ความสามารถในการสร้างนวัตกรรมของผู้เรียนหรือสมรรถนะนวัตกรรมหรือนวัตกรรมรุ่นใหม่ ซึ่งเป็นผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนที่คาดหวังคืออะไรประกอบไปด้วยองค์ประกอบอะไรบ้าง เพื่อจะได้นำมาออกแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรมรุ่นใหม่ต่อไปว่าควรเป็นอย่างไร ทั้งนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาเองจะต้องที่มีขีดความสามารถสูงในการบริหารการศึกษาให้มีคุณภาพในการเสริมสร้างพลังความคิดสร้างสรรค์และการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาของครูและนักเรียน และสามารถสร้างสรรค์ความรู้ใหม่และหรือนวัตกรรมการบริหารการศึกษาให้มีพลังในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

จากข้อมูลสภาพปัจจุบันและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยจึงอยากทราบแนวทางการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ควรจะมีแนวทางอย่างไร จัดทำเป็นข้อมูลเพื่อหาแนวทางการพัฒนาการเป็นนวัตกรรม ทางการศึกษา สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคายให้ประสบความสำเร็จอย่างมีคุณภาพและประสิทธิผล ทรพยากรณ์มนุษย์เป็นปัจจัยหลักที่ก่อให้เกิดการพัฒนา การพัฒนาประเทศไม่ว่าด้านใดก็ตาม ล้วนมาจากทรพยากรณ์มนุษย์ทั้งสิ้น ประเทศต่าง ๆ จึงมุ่งหวังที่จะมีทรพยากรณ์มนุษย์ที่มีประสิทธิภาพ และมีระบบการบริหารทรพยากรณ์มนุษย์ที่ดี ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติ ในการที่จะมีทรพยากรณ์มนุษย์ที่มีศักยภาพ จำเป็นต้องอาศัยระยะเวลา และมีการพัฒนาอย่างเป็นระบบสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างทันทั่วทั้ง การพัฒนาบุคลากร จึงเป็นกระบวนการสำคัญของการบริหารทรพยากรณ์บุคคล เป็นการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเพิ่มสมรรถนะของบุคลากร ทำให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตลอดจนทำให้บุคลากรมีความเจริญก้าวหน้าและทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของแนวทางการ พัฒนาการเป็นนวัตกรรม ทางการศึกษา สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการเป็นนวัตกรรม ทางการศึกษา สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. แหล่งข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาแนวทางการพัฒนาการเป็นนวัตกรรม ทางการศึกษา สำหรับครู โรงเรียนมัธยมศึกษาหนองคาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย มีวัตถุประสงค์การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดการวิจัยเป็น 2 ระยะดังนี้

1.1 ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของแนวทางการพัฒนาการเป็นนวัตกร ทางการศึกษา สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย

1.1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ปีการศึกษา 2567 จำนวน 71 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 31 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 40 คน ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย จำนวน 1,019 คน รวมทั้งสิ้น 1,090 คน

1.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 19 คน และข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 266 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 285 คน ซึ่งใช้การเทียบตารางสำเร็จรูปของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970). ซึ่งใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

1.2 ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนานวัตกรสำหรับครู โรงเรียนมัธยมศึกษาหนองคาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย

ผู้วิจัยตรวจสอบองค์ประกอบที่ได้จากการศึกษาในระยะที่ 1 มากำหนดเป็นข้อคำถามและแสดงความคิดเห็นในการศึกษาเพื่อหาแนวทางการพัฒนาการเป็นนวัตกร ทางการศึกษา สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)

1.2.1 กลุ่มผู้ร่วมสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)

โดยใช้วิธีระดมความคิดจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 12 ท่าน ผู้บริหารสถานศึกษา, ศึกษานิเทศก์, และข้าราชการครู วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลใน ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของแนวทางการพัฒนาการเป็นนวัตกร ทางการศึกษา สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ซึ่งเป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ซึ่งมีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายปิด แบบมาตราส่วนประมาณค่า ตามแนวคิดของ Likert's Scale (บุญชม ศรีสะอาด, 2560: 76) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้จากการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไข โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.70 – 1.00 นำมาใช้มาเพื่อจะใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างแบบสอบถาม มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20 – 0.79 ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม ไปทดลองใช้ (Try Out) เพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างประเด็นข้อคำถามต่าง ๆ กับผู้บริหารสถานศึกษา

ประกอบไปด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และ ครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน แล้วนำผลมาทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีของ ครอนบาค (Cronbach) ซึ่งเสนอวิธีหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α = Coefficient) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560: 117) โดยแบบสอบถามทั้งฉบับได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.98

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการดังนี้

3.1 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยติดต่อขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ถึงโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลการวิจัย พร้อมทั้งมีการประสานงานทางโทรศัพท์ถึงผู้ประสานงานการเก็บข้อมูลของแต่ละสถานศึกษา

3.2 ช่วงเวลาเก็บข้อมูล ระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ. 2567 โดยการเดินทางแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง และขอรับคืนด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ และร้อยละผู้วิจัยได้นำมาหาค่าเฉลี่ยร้อยละ และแบบสอบถาม ใช้ถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ เคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลความค่าเฉลี่ยแบบข้อความเชิงนิมิต การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น ใช้ถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในการหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น โดยการคำนวณจากสูตรต่อไปนี้ $PNI_{Modified} = (I-D)/D$ (I =สภาพที่พึงประสงค์ D =สภาพปัจจุบัน)

ผลการวิจัย

ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของแนวทางการเป็นนวัตกร ทางการศึกษา สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) และลำดับความต้องการจำเป็น ของแนวทางการเป็นนวัตกร ทางการศึกษา สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย

การพัฒนาการเป็นนวัตกร ทางการศึกษา	D ค่าเฉลี่ยสภาพ ปัจจุบัน	I ค่าเฉลี่ยสภาพ พึงประสงค์	PNI Modified	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
1 ทักษะสร้างสรรค์	4.70	4.91	0.044	1
2 ทักษะการเรียนรู้และแก้ไข	4.64	4.83	0.041	2
3 ความรู้ด้านเนื้อหาและทักษะ การปฏิบัติ	4.59	4.74	0.031	3
4 การสังเกต	4.55	4.69	0.029	4

จากตารางที่ 1 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นของแนวทางการพัฒนาการเป็นนวัตกร ทางการศึกษา สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย รายด้านโดยมีค่า PNI อยู่ระหว่าง 0.028 – 0.100 พิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านทักษะสร้างสรรค์ (PNImodified = 0.044) อยู่ในลำดับที่ 1 ด้านทักษะการเรียนรู้และแก้ไข มีค่า (PNImodified = 0.041) อยู่ในลำดับที่ 2 ด้านความรู้ด้านเนื้อหาและทักษะการปฏิบัติ มีค่า (PNImodified = 0.031) อยู่ในลำดับที่ 3 และด้านการสังเกต มีค่า (PNImodified = 0.029) อยู่ในลำดับสุดท้าย

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนานวัตกรสำหรับครู โรงเรียนมัธยมศึกษาหนองคาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการเป็นนวัตกร ทางการศึกษา สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านทักษะสร้างสรรค์ (Creativity Skills) มีจำนวน 10 แนวทาง ดังนี้ (1) ผู้บริหารสร้างวัฒนธรรมการเปิดรับแนวคิดใหม่ ส่งเสริมให้ครูกล้าแสดงออก (2) ผู้บริหารต้องให้โอกาสครูทดลองนวัตกรรม สนับสนุนพื้นที่สำหรับการทดลองและพัฒนาให้แก่ครู เปิดโอกาสให้ครูทดลองการสอนรูปแบบใหม่ ลดข้อจำกัดในหลักสูตรที่เคร่งครัด (3) ผู้บริหารต้องให้การยอมรับและให้กำลังใจครู สร้างแรงบันดาลใจให้ครูพัฒนาต่อไป (4) ผู้บริหารต้องมีการสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็น ทั้งด้านงบประมาณ เทคโนโลยี และเวลา (5) ผู้บริหารต้องจัดอบรมพัฒนาทักษะคิดสร้างสรรค์ เพื่อเสริมศักยภาพของครู (6) ผู้บริหารรู้จักการเปิดโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างครูทั้งในและนอกสถานศึกษา (7) ผู้บริหารควรจัดระบบพี่เลี้ยงหรือโค้ช เพื่อให้คำปรึกษาและแนะแนวทาง (8) ผู้บริหารควรสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในห้องเรียน เปิดโอกาสให้ครูทดลองใช้เทคโนโลยีใหม่ (9) ผู้บริหารควรส่งเสริมวัฒนธรรมการตั้งคำถามและค้นคว้า ให้

ครูมีพื้นที่ทดลองไอเดีย แนวคิดและนวัตกรรมใหม่ๆ (10) ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการออกแบบการศึกษาและ

2. ด้านทักษะการเรียนรู้และแก้ไข (Learning and editing skills) มีจำนวน 10 แนวทาง ดังนี้ (1) ผู้บริหารควรมีทัศนคติที่พร้อมเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ เพื่อพัฒนาตนเองและครู (2) ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูฝึกทักษะการคิดเชิงปรับตัวเพื่อให้สามารถรับมือกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้รวดเร็ว ปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก (3) ผู้บริหารต้องติดตามแนวโน้มใหม่ ๆ ในวงการศึกษ และพัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานแก่ครูในองค์กร (4) ผู้บริหารและครูใช้บทเรียนจากความล้มเหลวเป็นโอกาสในการปรับปรุงและพัฒนาแนวทางการทำงาน เรียนรู้จากความผิดพลาดเพื่อพัฒนาการแก้ไขปัญหาลงต่อไป (5) ครูควรฝึกการฟังอย่างตั้งใจและพิจารณาความคิดเห็นที่แตกต่างเพื่อมุมมองที่หลากหลาย เปิดใจรับฟังความคิดเห็น นำคำติชมมาปรับปรุงตนเองพัฒนาตนเอง (6) ผู้บริหารควรส่งเสริมวัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในองค์กร ให้ความสำคัญกับมุมมองที่แตกต่าง (7) ครูควรมีความกล้ายอมรับข้อผิดพลาดและพร้อมแก้ไขเพื่อพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้น ยอมรับความผิดพลาดของตนเอง (8) ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครู พัฒนาความสามารถในการรับมือกับปัญหาและสร้างความแข็งแกร่งทางจิตใจ มองปัญหาเป็นโอกาสในการพัฒนาศักยภาพของตนเองและทีม (9) ผู้บริหารควรจัดอบรมให้ครูได้ฝึกการวิเคราะห์ปัญหาอย่างเป็นระบบ ใช้เครื่องมือและเทคนิคการวิเคราะห์ปัญหาเพื่อหาทางแก้ไขที่เหมาะสมที่สุด (10) ผู้บริหารควรส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้และปรับปรุงแนวทางการทำงานให้ดียิ่งขึ้น เปิดรับความคิดเห็นเพื่อพัฒนาวิธีแก้ปัญหา มุ่งเน้นการสร้างนวัตกรรมในกระบวนการทำงาน และการจัดการปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ด้านความรู้ด้านเนื้อหาและทักษะการปฏิบัติ (Content knowledge and practical skills) มีจำนวน 10 แนวทาง ดังนี้ (1) ผู้บริหารควรมีสนับสนุนให้ครูศึกษาความรู้เฉพาะด้านอย่างลึกซึ้ง ทำความเข้าใจเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับงานในระดับลึกเพื่อให้สามารถใช้งานได้จริง โดยการจัดหาวิทยากรให้ความรู้ (2) ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูอธิบายแนวคิดและเนื้อหาอย่างชัดเจน พัฒนาทักษะการสื่อสารให้สามารถถ่ายทอดแนวคิดที่ซับซ้อนให้เข้าใจง่าย (3) ผู้บริหารควรอัปเดตความรู้ให้ทันสมัยอยู่เสมอ ติดตามแนวโน้มใหม่ ๆ ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องเพื่อคงความสามารถในการแข่งขัน (4) ผู้บริหารและครูใช้บทเรียนจากความล้มเหลวเป็นโอกาสในการปรับปรุงและพัฒนาแนวทางการทำงาน เรียนรู้จากความผิดพลาดเพื่อพัฒนาการแก้ไขปัญหาลงต่อไป (5) ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูมองเห็นความเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติ ใช้แนวคิดทางวิชาการมาพัฒนาแนวทางการปฏิบัติที่ใช้งานได้จริง (6) ผู้บริหารควรส่งเสริมวัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในองค์กร ให้ความสำคัญกับมุมมองที่แตกต่าง (7) ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูเชี่ยวชาญในกระบวนการทำงาน ศึกษาและพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนและกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับงาน (8) ผู้บริหารควรสนับสนุนให้

ครู ปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานให้เหมาะสม ทดลองแนวทางใหม่ ๆ และปรับปรุงกระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น (9) ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูประยุกต์ใช้ทฤษฎีกับการปฏิบัติจริง ผักผ่อนการนำแนวคิดเชิงทฤษฎีมาใช้ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนางาน (10) ผู้บริหารควรส่งเสริมพัฒนาทักษะทางเทคนิคให้ก้าวหน้า ติดตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและพัฒนาทักษะตามแนวโน้มของอุตสาหกรรม

4. ด้านการสังเกต (observation) มีจำนวน 10 แนวทาง ดังนี้ (1) ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูฝึกการสังเกตอย่างละเอียด ใส่ใจรายละเอียดของพฤติกรรมและปฏิสัมพันธ์ของนักเรียนและบุคลากรในสภาพแวดล้อมการศึกษา (2) ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูจับสัญญาณและแนวโน้มใหม่ ๆ สังเกตการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมของนักเรียนเพื่อคาดการณ์แนวโน้มด้านการเรียนรู้ (3) ครูควรฝึกทักษะเชื่อมโยงสิ่งที่สังเกตเห็นกับโอกาสพัฒนา วิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตเพื่อนำไปปรับปรุงวิธีการสอนและกระบวนการเรียนรู้ (4) ผู้บริหารและครูใช้การสังเกตเป็นข้อมูลปรับปรุงการสอน เก็บข้อมูลจากพฤติกรรมของนักเรียนเพื่อนำมาปรับกลยุทธ์การสอนให้เหมาะสม (5) ครูควรขยายขอบเขตการสังเกตนอกห้องเรียน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในกิจกรรมพิเศษ หรือระหว่างการปฏิสัมพันธ์นอกชั้นเรียน (6) ครูควรวิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อมที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ พิจารณาบริบททางกายภาพ สังคม และวัฒนธรรมที่อาจมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน (7) ครูควรสังเกตความเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรม ติดตามพฤติกรรมของนักเรียนในบริบทที่แตกต่างกันเพื่อระบุแนวโน้มที่เกิดขึ้น (8) ครูควรใช้ข้อมูลจากสถานการณ์จริงพัฒนาการเรียนการสอน นำสิ่งที่สังเกตเห็นมาออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมและตรงกับบริบท (9) ครูควรปรับตัวเพื่อสังเกตในสภาพแวดล้อมที่หลากหลาย พัฒนาความสามารถในการสังเกตและเก็บข้อมูลจากบริบทการศึกษาที่แตกต่างกัน (10) ครูควรตั้งคำถามกับสิ่งที่สังเกตเห็น ฝึกการตั้งคำถามเกี่ยวกับแนวทางการสอนและพฤติกรรมของนักเรียนเพื่อค้นหาวิธีพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

1. ระดับผลศึกษาสภาพปัจจุบันของแนวทางการพัฒนาการเป็นนวัตกร ทางการศึกษา สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการพัฒนาการเป็นนวัตกร ทางการศึกษา สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีความต้องการจำเป็นในการหาแนวทางการพัฒนาการเป็นนวัตกร ทางการศึกษา สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านทักษะสร้างสรรค์ ด้านทักษะการเรียนรู้และแก้ไข ด้านความรู้ด้านเนื้อหาและทักษะการปฏิบัติและด้านการสังเกต

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการเป็นนวัตกร ทางการศึกษา สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย พบว่ามีแนวทางการพัฒนาการเป็นนวัตกร ทางการศึกษา สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้านจำนวน 40 แนวทาง ดังนี้ ด้านทักษะสร้างสรรค์ มีจำนวน 10 แนวทาง ด้านทักษะการเรียนรู้และแก้ไข มีจำนวน 10 แนวทาง ด้านความรู้ด้านเนื้อหาและทักษะการปฏิบัติ มีจำนวน 10 แนวทาง ด้านการสังเกต มีจำนวน 10 แนวทาง

2.1 แนวทางการพัฒนาการเป็นนวัตกร ทางการศึกษา สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ด้านทักษะสร้างสรรค์ คือ ผู้บริหารสร้างวัฒนธรรม การเปิดรับแนวคิด เปิดโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างครูทั้งในและนอกสถานศึกษา ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ Dyer and others (2011) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง การเชื่อมโยง (Associating) ถือเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับการคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ และยังเป็นไปตามแนวคิดของคิว (Kieue, 2017: 15-16) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความอยากรู้ นวัตกรรมที่ประสบความสำเร็จมักจะเป็นผู้อยากรู้อยากเห็นโดยเนื้อแท้ จะสงสัยและตั้งคำถามอยู่เสมอ ความอยากรู้อยากเห็นนี้กระตุ้นให้เกิดการค้นพบและขับเคลื่อนการเรียนรู้ นวัตกรรมจะถามคำถามเพื่อทำความเข้าใจแรงจูงใจเพื่อสอบถามกระบวนการปัจจุบันและเพื่อสร้างมุมมองใหม่ ๆ พวกเขาไม่กลัวที่จะจัดการกับคำถามและมีความสุขในการนำแนวทางใหม่ ๆ ไปสู่ปัญหาที่ยากที่ต้องแก้ไข เชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับความคิดสร้างสรรค์ ความอยากรู้อยากเห็นที่ไม่รู้จักพอ ทำให้นวัตกรรมเปิดใจกว้างและ เปิดกว้างต่อแนวคิดใหม่ ๆ

2.2 แนวทางการพัฒนาการเป็นนวัตกร ทางการศึกษา สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ทักษะการเรียนรู้และแก้ไข คือ ฝึกทักษะการคิดเชิงปรับตัวเพื่อให้สามารถรับมือกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้รวดเร็ว ปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก ใช้บทเรียนจากความล้มเหลวเป็นโอกาสในการปรับปรุงและพัฒนาแนวทางการทำงาน เรียนรู้จากความผิดพลาดเพื่อพัฒนาแก้ไขปัญหาลงต่อไป ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ Dyer and others (2011) กล่าวว่า ทักษะการเรียนรู้และแก้ไข หมายถึง การทดลอง (Experimenting) โดยการทดลองนี้เน้นลองผิดลองถูกพร้อมที่จะเรียนรู้และแก้ไขจากสิ่งที่ผิดพลาด ดังนั้น องค์การที่มุ่งเน้นความสำคัญกับเรื่องนวัตกรรม จึงไม่ปิดกั้นที่พนักงานจะเรียนรู้ลองผิดลองถูกจะทำให้เห็นถึงโอกาสและความเป็นไปได้ของสิ่งใหม่ๆ 5) การสร้างเครือข่าย (Networking) คือ การมีเครือข่ายหรือมีความรู้ในลักษณะที่หลากหลาย เชิงสหสาขาวิชาชีพ แม้กระทั่งการเข้าร่วมสัมมนาหรืออ่านหนังสือในสิ่งอื่นนอกเหนือจากงานที่ทำและพร้อมที่จะยอมรับความคิดใหม่ๆ

2.3 แนวทางการพัฒนาการเป็นนวัตกร ทางการศึกษา สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ด้านความรู้ด้านเนื้อหาและทักษะการปฏิบัติ คือ แนวคิดและเนื้อหาอย่างชัดเจน พัฒนาทักษะการสื่อสารให้สามารถถ่ายทอดแนวคิดที่ซับซ้อน

ให้เข้าใจง่าย ความรู้ให้ทันสมัยอยู่เสมอ ติดตามแนวโน้มใหม่ ๆ ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องเพื่อคงความสามารถในการแข่งขัน เชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติ ใช้แนวคิดทางวิชาการมาพัฒนาแนวทางการปฏิบัติที่ใช้งานได้จริง ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ Hero et al. (2017) กล่าวว่า ความรู้ด้านเนื้อหาและทักษะการปฏิบัติ (Content Knowledge and Making Skills) หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกถึงความรู้ ความสามารถ ทักษะการปฏิบัติและทักษะทางเทคนิคที่เกี่ยวข้องกับการสร้างนวัตกรรม ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ความรู้ด้านเนื้อหา (Content Knowledge) ทักษะการปฏิบัติ (Making Skills) และยังเป็นไปตามแนวคิดของพอร์ซินี (Porcini, 2015: 120) กล่าวว่า ความรู้ด้านเนื้อหาและทักษะการปฏิบัติ (Content Knowledge and Making Skills) หมายถึง อยากรู้ อยากเห็น กระจายใคร่รู้ (Be curious, Be hungry) ค้นหาข้อมูลเชิงลึกเพื่อหาข้อมูลไม่ใช่เฉพาะในโครงการที่กำลังทำอยู่ แต่ทำอยู่เสมอ ค้นหาข้อมูลใหม่ ๆ เพื่อความแตกต่างและความตื่นเต้น รักความหลากหลาย (Love Diversity) ดูแลตัวเองด้วยความหลากหลาย ไม่กลัวความหลากหลาย

2.4 แนวทางการพัฒนาการเป็นนวัตกรรม ทางการศึกษา สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ด้านการสังเกต คือ การสังเกตอย่างละเอียด ใส่ใจรายละเอียดของพฤติกรรมและปฏิสัมพันธ์ของนักเรียนและบุคลากรในสภาพแวดล้อม การศึกษาและแนวโน้มใหม่ ๆ สังเกตการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมของนักเรียนเพื่อคาดการณ์แนวโน้มด้านการเรียนรู้ สังเกตความเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรม ติดตามพฤติกรรมของนักเรียนในบริบทที่แตกต่างกันเพื่อระบุแนวโน้มที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ Dyer and others (2011) ได้เสนอทักษะเกี่ยวกับองค์ประกอบของความเป็นนวัตกรรม ว่าประกอบไปด้วยทักษะที่สำคัญ 5 ประการ ได้แก่ 1) การเชื่อมโยง (Associating) ถือเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับการคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ 2) การตั้งคำถาม (Questioning) ถือเป็นทักษะที่แสดงความเป็นนวัตกรรมอย่างแท้จริง เนื่องจากการตั้งคำถามที่ดีนั้นยากกว่าการตอบคำถาม นวัตกรรมที่ดีจะไม่ค่อยยอมรับต่อสิ่งที่กำลังเป็นอยู่หรือสถานะที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน 3) การสังเกต (Observing) ความคิดทางธุรกิจใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นได้นั้นเกิดจากการเฝ้าสังเกตพฤติกรรมของบุคคลต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมของลูกค้าหรือผู้ที่จะเป็นลูกค้า เรียกได้ว่าต้องทำหน้าที่เหมือนเป็นนักมานุษยวิทยาที่คอยศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ ขณะเดียวกันการเฝ้าสังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ ซึ่งอาจจะกลายเป็นข้อมูลสำคัญสำหรับองค์การ ในการมองเห็นโอกาสใหม่ๆ 4) การทดลอง (Experimenting) โดยการทดลองนี้เน้นลองผิดลองถูกพร้อมที่จะเรียนรู้และแก้ไขจากสิ่งที่ผิดพลาด ดังนั้น องค์การที่มุ่งเน้นความสำคัญกับเรื่องนวัตกรรม จึงไม่ปิดกั้นที่พนักงานจะเรียนรู้ลองผิดลองถูกจะทำให้เห็นถึงโอกาสและความเป็นไปได้ของสิ่งใหม่ๆ 5) การสร้างเครือข่าย (Networking) คือ การมีเครือข่ายหรือมีความรู้ในลักษณะที่หลากหลายเชิงสหสาขาวิชาชีพ แม้กระทั่งการเข้าร่วมสัมมนาหรืออ่านหนังสือในสิ่งอื่นนอกเหนือจากงานที่ทำและพร้อมที่จะยอมรับความคิดใหม่ๆ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการเป็นนวัตกร ทางการศึกษา สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

1. ระดับผลศึกษาสภาพปัจจุบันของแนวทางการพัฒนาการเป็นนวัตกร ทางการศึกษา สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการพัฒนาการเป็นนวัตกร ทางการศึกษา สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีความต้องการจำเป็นในการหาแนวทางการพัฒนาการเป็นนวัตกร ทางการศึกษา สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านทักษะสร้างสรรค์ ด้านทักษะการเรียนรู้และแก้ไข ด้านความรู้ด้านเนื้อหาและทักษะการปฏิบัติและด้านการสังเกต

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการเป็นนวัตกร ทางการศึกษา สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย พบว่ามีแนวทางการพัฒนาการเป็นนวัตกร ทางการศึกษา สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้านจำนวน 40 แนวทาง ดังนี้ ด้านทักษะสร้างสรรค์ มีจำนวน 10 แนวทาง ด้านทักษะการเรียนรู้และแก้ไข มีจำนวน 10 แนวทาง ด้านความรู้ด้านเนื้อหาและทักษะการปฏิบัติ มีจำนวน 10 แนวทาง ด้านการสังเกต มีจำนวน 10 แนวทาง

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ควรศึกษาการพัฒนาการเป็นนวัตกร ทางการศึกษา สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ด้านการสังเกต เพราะมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดและเมื่อพิจารณารายข้อย่อย พบว่า ท่านมักใช้การสังเกตในสถานการณ์จริงเพื่อนำข้อมูลมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอน มีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับรายข้อย่อยอื่น ๆ จึงเป็นด้านที่น่าสนใจเพื่อนำไปพัฒนาและทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาการเป็นนวัตกร ทางการศึกษา สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคายต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

ควรนำแนวทางการพัฒนาการเป็นนวัตกร ทางการศึกษา สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ที่ได้จากการวิจัยไปปฏิบัติ และประเมินปรับปรุงแนวทางให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม. (2560). การจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับแนวทางการขับเคลื่อนประเทศไทยด้วยนวัตกรรม. เรียกใช้เมื่อ 12 ธันวาคม 2561 จาก <https://old.kmi.or.th/index.php/>.
- สมชาย วรภิเษมสกุล. (2554). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์. อุดรธานี: อักษรศิลป์การพิมพ์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561. (พิมพ์ครั้งที่ 1) กรุงเทพมหานคร: กลุ่มมาตรฐานการศึกษาสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- Dyer, J., Gregersen, H., & Christensen, C. (2011). The Innovator's DNA; Mastering the of Disruptive Innovators. Brighton: Harvard Business School Press.
- Hero, L., Lindfors, E., & Taatila, V. (2017). Individual innovation competence: A systematic review and future research agenda. International Journal of Innovation and Learning, 21(3), 285-307.
- Kieu, P. (2017). 8 Skills make a successful innovator. <https://sociable.co/business/innovation-8-skills>.
- Porcini, M. (2015). The 8 qualities of the Innovator and the 7 characteristics of the Design Thinker. Retrieved September 2, 2023, from www.linkedin.com/pulse/8-qualities-innovator-7-characteristics-design-thinker-mauro-porcini.

บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้น
ผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาปทุมธานี*

THE ROLE OF SCHOOL ADMINISTRATION IN PROMOTING STUDENT-
CENTERED INSTRUCTIONAL MANAGEMENT BASED OF THE
SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE- AREA OFFICE PATHUM THANI

ยุพา ผึ้งถนอม¹ และ อุษาพร กลิ่นเกษร²

Yupa Puengtanorm¹ and Usaporn Klinkasorn²

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ¹⁻²

Northbangkok University, Thailand¹⁻²

¹Corresponding Author's Email: yupa.puen@northbkk.ac.th¹

²Corresponding Author's Email: usaporn.kl@northbkk.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) เพื่อเปรียบเทียบบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียน 3) เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำนวน 323 คน โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที และการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า 1) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) แนวทางการพัฒนาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถจำแนกออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 2) ด้านการวัดและประเมินผล 3) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และ 4) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา

* Received 26 February 2025; Revised 6 March 2025; Accepted 12 March 2025

คำสำคัญ : บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา, การส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน, ผู้เรียนเป็นสำคัญ

Abstract

This research aimed to 1) study the role of school administrators in promoting student-centered learning; 2) compare the roles of school administrators in promoting student-centered learning, classified by gender, education level, work experience, and school size; and 3) propose guidelines for developing the role of school administrators in promoting student-centered learning. The sample group used in the research was 323 teachers under the Office of the Secondary Education Service Area, Pathum Thani, using stratified random sampling. The research instrument was a questionnaire. Data were analyzed by means of mean, standard deviation, t-test, and one-way ANOVA.

The research results found that 1) the role of school administrators in promoting student-centered learning was found to be at a high level overall. 2) The results of the comparison of the roles of school administrators in promoting student-centered learning were not statistically significant at the .05 level overall and in each aspect. 3) The guidelines for developing the role of school administrators in promoting student-centered learning can be divided into 4 aspects as follows: 1) Development of learning resources, 2) Measurement and evaluation, 3) Development of learning processes, and 4) Development of educational media, innovations, and technology.

Keywords: Role of school administrators, Promotion of teaching and learning management, Student-centered

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่หลักในการจัดการศึกษาที่จะต้องพัฒนากำลังคนให้มีขีดความสามารถและศักยภาพในการแข่งขันบนเวทีโลก มีแผนการผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการแข่งขันเตรียมความพร้อมประชากรวัยเรียนให้มีทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ใน 3 ด้าน 1) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม 2) ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี 3) ทักษะชีวิตและอาชีพ เพื่อความสำเร็จด้านการทำงาน การดำเนินชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558) ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับ

แนวทางของหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2557) ความสำเร็จของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย โดยเฉพาะบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีหน้าที่กำหนดนโยบายและส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน ไม่ว่าหน่วยงานเล็กหรือหน่วยงานใหญ่ หน่วยงานราชการหรือเอกชนก็ตาม ย่อมมีบทบาทที่เป็นผลต่อความสำเร็จหรือประสิทธิภาพของงานเป็นอย่างยิ่ง บางครั้งการจัดองค์การแม้จะไม่เรียบร้อยถูกต้องก็อาจได้รับผลงานสูงได้ หากผู้บริหารมีคุณลักษณะที่ดี แต่ถ้าคุณลักษณะหรือพฤติกรรมในการนำของผู้บริหารไม่ดี แม้การจัดองค์การถูกต้องหรือดีเพียงใดผลงานที่เกิดขึ้นของหน่วยงานนั้น ๆ ก็สมบูรณ์ได้ยาก ดังนั้น ผู้บริหารจะต้องมีคุณสมบัติเหมาะสม มีพฤติกรรมในการนำที่ถูกต้องเหมาะสมเพราะความสำเร็จของงานทุกด้านขององค์การขึ้นอยู่กับผู้บริหาร ซึ่งจะวินิจฉัยสั่งการ หรือตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้งานเกิดประสิทธิภาพซึ่งคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารนั้นควรประกอบด้วยเรื่องที่สำคัญได้แก่ คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ คุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ คุณลักษณะด้านความรู้ทางวิชาการ และคุณลักษณะด้านความสามารถในการบริหาร และองค์ประกอบที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนก็คือ ครูผู้สอน เพราะครูมีหน้าที่วางแผนและดำเนินการในเรื่องการนำหลักสูตรแผนการสอน เครื่องมือในรูปแบบต่าง ๆ มาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่นำไปสู่การพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วยความสามารถด้านการสื่อสาร ความสามารถทางความคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต รวมถึงความสามารถทางการใช้เทคโนโลยี ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ต้องมีความเข้าใจในกระบวนการทัศน์ใหม่ในการศึกษาต้องรู้จักสร้างความรู้ความเข้าใจให้เกิดกับครูผู้สอน รู้จักกระตุ้นส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของครูผู้สอนให้เกิดความพร้อมในการนำไปปฏิบัติ ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน (สุภาพร ศรีสุระ, 2557)

บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นสิ่งที่สำคัญเป็นอย่างมาก เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้แก่ผู้เรียนทุกระดับ เพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ช่วยเสริมสร้างกระบวนการคิดในรูปแบบของการแสดงออก คือมีความประพฤติดี มีความรู้ดี บำเพ็ญประโยชน์แก่สังคมประกอบอาชีพสุจริต เป็นพลเมืองดีของชาติ ผู้บริหารจึงควรใช้ทั้งวิชาความรู้ ประสบการณ์ ความสามารถ และยังต้องส่งเสริมในด้านต่าง ๆ มากมาย เป็นกลยุทธ์ในการบริหารงานให้บรรลุความสำเร็จสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี เป็นหน่วยงานการศึกษาที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2546 และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษา พ.ศ. 2560 และเพิ่มเติมประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561 และเมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2564 สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้ดำเนินการนำประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การกำหนดและแก้ไขเปลี่ยนแปลงเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา ประกาศ ณ วันที่ 28 มกราคม 2564 เผยแพร่ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 138 ตอนพิเศษ 38 ง หน้า 4-9 และดำเนินการเผยแพร่ราชกิจจานุเบกษาบนเว็บไซต์กลุ่มงานราชกิจจานุเบกษา เปลี่ยนชื่อสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 เป็นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี (สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี, 2567) ซึ่งสอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ของ กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษาของ สพม.ปทุมธานี ในการส่งเสริมการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในรูปแบบการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย และตรงกับอำนาจหน้าที่กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา ในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาหลักสูตรการสอน และกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมถึงสอดคล้องกับพันธกิจ ในการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพสู่ความเป็นเลิศ และกลยุทธ์ข้อที่ 1 การส่งเสริมศักยภาพเพิ่มขีดความสามารถของผู้เรียน ให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ความเป็นเลิศด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล และนวัตกรรม โดยบูรณาการแบบมีส่วนร่วม

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีสนใจที่จะศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานีที่กำลังดำเนินการอยู่ว่ามีลักษณะการบริหารจัดการอย่างไร เป็นไปตามแนวคิด และทฤษฎีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดผลทางการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเพื่อให้สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานีมีแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้กับโรงเรียนในสังกัด เป็นประโยชน์กับสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษามากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียน
3. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

สมมุติฐานการวิจัย

ครูผู้สอน ที่มีเพศ, ระดับการศึกษา, ประสบการณ์ทำงาน, ขนาดโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี แตกต่าง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำนวน 2,033 คน (สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี, 2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำนวน 323 คน โดยการเลือกใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นจากการเทียบสัดส่วนตามตารางสำเร็จรูปของเครซซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970)

2. เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในวิจัย

2.1 ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา วารสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

2.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาสร้างเครื่องมือ ตามค่านิยมบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียน และวัตถุประสงค์เป็นหลัก จำนวน 1 ชุด ประกอบด้วย 2 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Checklist) เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 ข้อ ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านการการวัดและประเมินผล ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ซึ่งกำหนดค่าคะแนนเป็น 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

2.3 นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบความชัดเจนของคำถาม ข้อเสนอแนะ และปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.4 นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) เพื่อความสอดคล้องโครงสร้าง ความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา ความเหมาะสม ความชัดเจน และความถูกต้องของการใช้ภาษา แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (Index of item objectives congruence: IOC) โดยพิจารณาความเที่ยงตรงจากดัชนีความสอดคล้อง คือ เกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่าเท่ากับหรือมากกว่า 0.60 ขึ้นไปจึงถือว่าข้อคำถามนั้นมีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา นำผลที่ได้จากการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของผู้เชี่ยวชาญไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (Index of Item Objective Congruence : IOC) พบว่าข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง .08 – 1.00 แสดงว่า แบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าดัชนีสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์อยู่ในระดับดี

2.5 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่คุณวุฒิเสนอแนะ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้ง

2.6 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มทดลองที่เป็นครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์อำนาจจำแนกรายข้อ (Discrimination) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990)

2.7 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด เพื่อนำมาผลมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัยต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูล จากหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล จากครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

3.2 ผู้วิจัยนำหนังสือส่งแบบสอบถามพร้อมกับหนังสือจากหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเพื่อการวิจัยด้วยตนเอง

3.3 ดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง และใช้ Google Form ผ่านลิงก์ (Link) แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นถึงกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 323 คน ผ่านการประสานทางสถานศึกษา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยดำเนินการ ดังนี้

4.1 แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียน โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ การแจกแจงความถี่ และร้อยละ

4.2 แบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) นำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์น้ำหนัก 5 ระดับ จากนั้นนำไปบันทึกและวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป จำแนกเป็นรายข้อรายด้าน และรวมทุกข้อ โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของเบสต์ (Best, 1981)

4.3 เปรียบเทียบบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

4.4 การทดสอบค่าเอฟ (F – test) เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน ขนาดโรงเรียน ที่ปฏิบัติงานอยู่ในปัจจุบัน โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) กรณีพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้วิธีการตรวจสอบความแตกต่างของเชฟเฟ (Scheffe's)

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมและรายด้าน

(n = 323)

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	4.23	0.572	มาก	4
2. ด้านการวัดและประเมินผล	4.32	0.571	มาก	1
3. ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้	4.29	0.570	มาก	2
4. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา	4.29	0.616	มาก	3
โดยภาพรวม	4.25	0.519	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.25$, S.D. = 0.519) เมื่อทำการพิจารณารายด้านอยู่ระดับมากกว่าทุกด้าน เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่) ด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{x} = 4.32$, S.D. = 0.571) ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้($\bar{x} = 4.29$, S.D. = 0.570) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ($\bar{x} = 4.29$, S.D. = 0.616) และด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.23$, S.D. = 0.572)

2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ด้านเพศกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามเพศ วุฒิ การศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียน

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามเพศ

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมการจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	เพศ	$\bar{x}$	S.D.	t	p-value
1. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	หญิง	4.25	0.59	0.765	0.445
	ชาย	4.20	0.55	0.778	0.437
2. ด้านการวัดและประเมินผล	หญิง	4.29	0.50	-0.345	0.730
	ชาย	4.31	0.66	-0.322	0.748
3. ด้านการพัฒนากระบวนการ เรียนรู้	หญิง	4.20	0.51	-1.254	0.211
	ชาย	4.29	0.66	-1.181	0.239
4. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา	หญิง	4.23	0.58	-1.002	0.317
	ชาย	4.30	0.67	-0.971	0.332
โดยภาพรวม	หญิง	4.24	0.48	-0.526	0.599
	ชาย	4.28	0.58	-0.505	0.614

จากตารางที่ 2 พบว่า ครูผู้สอนที่มีเพศที่ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของ
ผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ภาพรวมได้แก่ ด้านการพัฒนาแหล่ง
เรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาสื่อ
นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการสื่อสาร แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อบทบาทของ
ผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามระดับการศึกษา

(n : 323)

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมการจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ระดับ การศึกษา	$\bar{x}$	S.D.	F	p-value
1. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	ปริญญาตรี	4.26	0.55	1.445	0.237
	ปริญญาโท	4.22	0.60		
	ปริญญาเอก	3.82	0.36		
2. ด้านการวัดและประเมินผล	ปริญญาตรี	4.35	0.50	1.393	0.250
	ปริญญาโท	4.26	0.65		
	ปริญญาเอก	4.10	0.35		

3. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	ปริญญาดรี	4.27	0.52	1.137	0.322
	ปริญญโท	4.20	0.62		
	ปริญญเอก	3.40	0.40		
4. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา	ปริญญาดรี	4.30	0.56	1.163	0.314
	ปริญญโท	4.22	0.68		
	ปริญญเอก	3.98	0.21		
โดยภาพรวม	ปริญญาดรี	4.29	0.46	1.501	0.224
	ปริญญโท	4.22	0.59		
	ปริญญเอก	3.96	0.27		

จากตารางที่ 3 พบว่า ครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการสื่อสาร แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ประสบการณ์ทำงาน	$\bar{x}$	S.D.	F	p-value
1. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	ต่ำกว่า 5 ปี	4.18	0.53	2.161*	0.117
	ระหว่าง 5 –10 ปี	4.33	0.56		
	มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	4.20	0.59		
2. ด้านการวัดและประเมินผล	ต่ำกว่า 5 ปี	4.37	0.40	0.708	0.493
	ระหว่าง 5 –10 ปี	4.31	0.49		
	มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	4.27	0.67		

3. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	ต่ำกว่า 5 ปี	4.30	0.45	0.546	0.580
	ระหว่าง 5 –10 ปี	4.20	0.49		
	มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	4.23	0.66		
4. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา	ต่ำกว่า 5 ปี	4.32	0.47	0.760	0.468
	ระหว่าง 5 –10 ปี	4.28	0.58		
	มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	4.22	0.69		
โดยภาพรวม	ต่ำกว่า 5 ปี	4.29	0.39	0.483	0.617
	ระหว่าง 5 –10 ปี	4.28	0.45		
	มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	4.23	0.60		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ทำงานที่ต่างกัน มีความคิดเห็นด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการสื่อสาร ครูผู้สอนมีความคิดเห็น แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ขนาดของโรงเรียน	$\bar{x}$	S.D.	F	p-value
1. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	ขนาดเล็ก	4.60	0.78	3.821*	0.010
	ขนาดกลาง	4.45	0.50		
	ขนาดใหญ่	4.17	0.51		
	ขนาดใหญ่พิเศษ	4.20	0.60		
2. ด้านการวัดและประเมินผล	ขนาดเล็ก	4.40	0.46	1.071*	0.361
	ขนาดกลาง	4.43	0.33		
	ขนาดใหญ่	4.28	0.58		
	ขนาดใหญ่พิเศษ	4.27	0.62		
3. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	ขนาดเล็ก	4.48	0.53	0.702	0.552
	ขนาดกลาง	4.31	0.39		
	ขนาดใหญ่	4.21	0.56		

	ขนาดใหญ่พิเศษ	4.22	0.62		
4. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา	ขนาดเล็ก	4.37	0.35	1.893*	0.131
	ขนาดกลาง	4.44	0.29		
	ขนาดใหญ่	4.24	0.58		
	ขนาดใหญ่พิเศษ	4.24	0.58		
โดยภาพรวม	ขนาดเล็ก	4.46	0.32	2.012	0.112
	ขนาดกลาง	4.41	0.25		
	ขนาดใหญ่	4.23	0.51		
	ขนาดใหญ่พิเศษ	4.22	0.58		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 พบว่า ครูผู้สอนที่มีขนาดของโรงเรียนที่ต่างกันมีความคิดเห็นด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อย่างแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลจากการศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญที่จะทำให้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษา ในด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อย่างดี ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล รวมทั้งด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะวรรณ สายเพชร (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของปิยาภรณ์ พูลชัย (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรนิชา สุดตาชาติ (2560) ได้

ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำแนกเป็นรายด้านปรากฏ ดังนี้

1.1 ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับอำคัน สาอุ (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสุคริบนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับแหล่งเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขปรับปรุง พ.ศ.2545 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 24 (5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ และมาตรา 25 รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ

1.2 ด้านการวัดและประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับอำคัน สาอุ (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสุคริบนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 และสอดคล้องกับสุริพร แก้วโพธิ์ (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครนายก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารให้ความสำคัญกับการวัดและประเมินผลที่เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขปรับปรุง พ.ศ.2545 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 26 ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยการพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบ

ควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา

1.3 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับปิยาภรณ์ พูลชัย (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารให้ความสำคัญกับการวัดและประเมินผลที่เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขปรับปรุง พ.ศ.2545 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 24 การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้ จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

1.4 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับปิยาภรณ์ พูลชัย (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารให้ความสำคัญกับการพัฒนาสื่อ และเทคโนโลยีทางการศึกษา เพราะถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่ใช้ในการจัดการศึกษาหรือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของการศึกษาทุกระดับ เพื่อช่วยให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมพัฒนาการในทุก ๆ ด้านของผู้เรียนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้นครูจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อใช้สำหรับการจัดการศึกษาหรือกิจกรรมการเรียนการสอน สอดคล้องกับ กัญญารัตน์ สมณะ (2567) ผลการศึกษาพบว่า การบริหาร และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาต้นแบบ มีการปฏิบัติทั้งในด้านนโยบาย ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านการส่งเสริมวิชาการและด้านการประเมินผล

2. ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของโรงเรียนสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

2.1) ครูผู้สอนที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียน สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสุภาพร ศรีสุระ (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศพบว่า โดยภาพรวมและรายด้านมีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมมีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับอำคัน สาอุ (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสุคริณสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 2

2.3 ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามประสบการณ์ทำงานพบว่า โดยภาพรวมระดับความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับอำคัน สาอุ (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสุคริณสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2

2.4 ครูผู้สอนในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามขนาดของโรงเรียนพบว่า โดยภาพรวมมีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับสุภาพร ศรีสุระ (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร

3. แนวทางการพัฒนาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี สามารถจำแนกออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ คือ ควรสนับสนุนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้ครูผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจ โดยการเชิญวิทยากรมาอบรมความรู้ในการจัดการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย หรือการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน เพื่อให้

ครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) ด้านการวัดและประเมินผล คือ ส่งเสริมการวัดและประเมินผล การจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนในแต่ละรายวิชาที่เน้นผู้เรียน ให้ความสำคัญหลากหลายสอดคล้องกับเนื้อหา กิจกรรมด้านการจัดการเรียนรู้ รวมถึงรูปแบบการ รายงานผลแก่นักเรียน และผู้ปกครองรับทราบ 3) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ คือ คุร มุ่งสนับสนุน และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน โดยการประชาสัมพันธ์และการจัด อบรม สัมมนาเชิงปฏิบัติการให้แก่ครูผู้สอนให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ รวมถึงทักษะในการ เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา คือ คุรมีการสนับสนุนแนวทางการพัฒนาสื่อการจัดการเรียนรู้ รวมถึงจัดหาสื่อ อุปกรณ์ที่ อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน เพื่อให้ครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1) ผู้บริหาร ควรจัดให้มีการสำรวจอุปสรรคปัญหาของการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับการ จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ทราบถึงปัญหาและทำการปรับปรุงแก้ไข เพื่อ ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน
- 2) ผู้บริหารสถานศึกษา ควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการทำวิจัยในการจัดการ เรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 3) ผู้บริหารควรจัดให้มีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้กับครูผู้สอน ให้เป็นครูยุคใหม่ ก้าวทันเทคโนโลยี
- 4) ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการจัดทำสื่อการสอนรูปแบบเทคโนโลยีดิจิทัล และส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษารูปแบบใหม่ ๆ

ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการ ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 2) ควรทำการศึกษาปัจจัยในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อจะได้ทราบแนวทางในการแก้ไขปัญหาและ พัฒนาที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.

กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการ.

กัญญณัฐรัตน์ สมณะ. (2567). การบริหารจัดการสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา :

- กรณีศึกษาโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ โรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดกลาง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร:
สุวีริยาสาส์น.
- ปิยะวรรณ สายเพชร. (2557). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการ
สอนของครูในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี. ใน วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- ปิยาภรณ์ พูลชัย. (2565). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน
ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
การบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ภัทรนิชา สุตตาชาติ. (2560). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการ
สอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตคลองสามวา
กรุงเทพมหานคร. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เมตตา ชาญฉลาด. (2558). ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน
ประถมศึกษาในอำเภอสอยดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
จันทบุรี เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. (บริหารการศึกษา). ชลบุรี :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี. (2567). ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี. เรียกใช้เมื่อ 10 มิถุนายน 2567
จาก <https://spmpt.go.th/history/>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2557). แนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียม
ความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21. เรียกใช้เมื่อ 15 มีนาคม 2567 จาก
<https://www.onec.go.th/index.php>.
- สุริพร แก้วโพธิ์. (2561). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้
ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครนายก. วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สุภาพร ศรีสุระ. (2557). บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน
เป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
สังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. สถาบัน
เทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- อำตัน สาอู. (2565). การส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหาร

สถานศึกษาในอำเภอสุคิริน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

Best, John W. 1981. Research in Education. 3 rd ed. Englewood cliffs, New Jersey: Prentice. Hall Inc.

Cronbach, L.J. (1990). Essential of psychological testing. 5th ed. New York: Harper Collins.

Krejcie, R.V., & Morgan, D.W. (1970). Determination sample size for research activities.

Education and Psychology Measurement, 30(3). pp. 607-610. Chile-centered Classroom. Thesis (Ph.D). Bloomington: Indiana University.

การพัฒนาความสามารถในการจำพยัญชนะไทย ก-ฮ ผ่านการจัด
ประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอน EdTech
ของนักเรียน Early Years 4*

ENHANCING THAI ALPHABET RECOGNITION ABILITY THROUGH
EDTECH TEACHING MODULES FOR EARLY YEARS 4

วรพิชชา เพชรานนท์¹ และ ชัยวัฒน์ วารี²
Vorapitcha Petcharanont¹ and Chaiwat Waree²

¹⁻²มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

¹⁻²North Bangkok University, Thailand

¹Corresponding Author's Email: vorapitcha.petc@northbkk.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดการสอน EdTech 2) เพื่อศึกษาการพัฒนาความสามารถในการจำพยัญชนะไทยผ่านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอน EdTech 3) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการจำพยัญชนะไทยก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอน EdTech และ 4) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการจำพยัญชนะไทยหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอน EdTech กับเกณฑ์ร้อยละ 70 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน Early Years 4 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนนานาชาติแห่งหนึ่งในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ มีนักเรียนจำนวน 14 คน โดยใช้แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอน EdTech และแบบทดสอบความสามารถในการจำพยัญชนะไทย สถิติที่ใช้ประกอบไปด้วยร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติแบบไม่อิงพารามิเตอร์

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของชุดการสอน EdTech มีค่า $E_1/E_2 = 76.13/76.30$ 2) ผลศึกษาการพัฒนาความสามารถในการจำพยัญชนะไทยผ่านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอน EdTech ส่งผลให้ความสามารถในการจำพัฒนาขึ้นอย่างมีนัยสำคัญโดยมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานลดลง 3) ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการจำพยัญชนะไทยก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอน EdTech แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการจำพยัญชนะไทยหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอน EdTech กับเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่า มีนักเรียนผ่านเกณฑ์ 12 คน คิดเป็นร้อยละ 85.71 และมีนักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 14.29

* Received 27 February 2025; Revised 7 March 2025; Accepted 14 March 2025

คำสำคัญ: ชุดการสอน EdTech, ความสามารถในการจำพยัญชนะไทย, นักเรียน Early Years 4

Abstract

This study aims to 1) evaluate the effectiveness of the EdTech teaching modules, (2) examine the development of Thai alphabet recognition skills through learning experiences utilizing the EdTech teaching modules, (3) compare the ability to recognize Thai alphabet before and after implementing the EdTech teaching modules, and (4) compare post-intervention Thai alphabet recognition ability against a benchmark of 70%. The sample consisted of 14 Early Years 4 students enrolled in the 2024 academic year at an international school in Bang Phli District, Samut Prakan Province. The study employed a lesson plan integrating EdTech teaching modules and a Thai alphabet recognition assessment. Data analysis utilized statistical methods, including percentage, mean, standard deviation, and non-parametric statistics.

The results revealed that: 1) the effectiveness of the EdTech teaching modules were measured at $E_1/E_2 = 76.13/76.30$; 2) the development of Thai alphabet recognition ability through the EdTech teaching modules showed a significant improvement, with an increase in the mean score and a decrease in the standard deviation; 3) the comparison of Thai alphabet recognition ability before and after the EdTech teaching module intervention indicated a statistically significant difference at the .05 level; and 4) a comparison of post-intervention scores against the 70% benchmark showed that 12 out of 14 students (85.71%) met or exceeded the benchmark, while 2 students (14.29%) did not reach the passing criterion.

Keywords: EdTech teaching modules, Thai alphabet recognition ability, Early Years 4 students

บทนำ

ภาษาเป็นเครื่องมือที่มนุษย์ใช้ในการสื่อสาร ถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก และวัฒนธรรม อีกทั้งยังเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้และประกอบอาชีพ ภาษาจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการดำรงชีวิต (วิรัช วงศ์กัณณ์ทวัฒนา, 2564) ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ของคนไทย มีบทบาท

ในการสร้างอัตลักษณ์ของชาติ และเป็นรากฐานที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ภาษาอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า หากผู้เรียนมีความรู้ที่แข็งแกร่งและมั่นคงในภาษาแม่ ก็จะมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนภาษาที่สองมาก (Khalid et al., 2024) การสร้างพื้นฐานทางภาษา เริ่มต้นได้ด้วยการเรียนรู้พยัญชนะไทย ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียน ซึ่งเป็นทักษะในการเรียนรู้ตลอดชีวิต นอกจากนี้ การเรียนพยัญชนะไทยยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจประเพณีและวัฒนธรรมไทย ช่วยเสริมสร้างความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ของชาติ แต่อย่างไรก็ตาม รูปแบบการสอนแบบดั้งเดิม เช่น การท่องจำตามลำดับอักษร ก-ฮ อาจไม่เพียงพอต่อการสร้างความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง (ศุภชัย ศุภเมธากร, 2564) การสอนพยัญชนะไทยจึงควรประยุกต์แนวคิดด้านจิตวิทยาการจำ และการเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ เพื่อให้เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียนระดับปฐมวัยตามแนวคิดของเพียเจต์ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถจดจำและใช้ภาษาได้อย่างมั่นคง พร้อมต่อยอดสู่การเรียนรู้ที่ซับซ้อนยิ่งขึ้นในอนาคต

ในปัจจุบันนี้ เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญในทุกด้านของชีวิตมนุษย์ โดยเฉพาะด้านการศึกษา เทคโนโลยีช่วยยกระดับการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและเข้าถึงได้ง่ายขึ้น แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2560-2579) เน้นย้ำถึงความสำคัญของทักษะด้าน Computing and ICT Literacy เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพและรู้เท่าทันโลกดิจิทัล รวมถึงพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ยังส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) ด้วยเหตุนี้ การวางรากฐานทักษะด้านเทคโนโลยีตั้งแต่ระดับปฐมวัยจึงเป็นสิ่งสำคัญในการเตรียมผู้เรียนให้พร้อมรับมือกับโลกยุคดิจิทัล เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาจึงเป็นแนวทางที่นำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน เป็นการออกแบบการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน โดยเน้นการแก้ปัญหาและปรับปรุงการสอนให้มีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นเครื่องมือช่วยในการจัดการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม (Januszewski, A. & Molenda, M., 2008) ดังนั้น EdTech จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญของการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะได้อย่างยืดหยุ่นและต่อเนื่องตลอดชีวิต

การนำเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเข้ามาประยุกต์ใช้ในการสอนพยัญชนะไทยในระดับปฐมวัยนั้นเป็นเรื่องที่น่าสนใจ และสามารถพัฒนาทักษะด้านภาษาให้กับผู้เรียนระดับปฐมวัยได้ หากผู้เรียนสามารถจดจำพยัญชนะไทยได้อย่างแม่นยำ ก็จะสามารถเรียนรู้เรื่องสระวรรณยุกต์ การสะกดคำ และสร้างประโยคได้อย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาทักษะด้านภาษา และสามารถใช้เป็นฐานความรู้ในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญของ EdTech ในการช่วยให้ผู้เรียนระดับปฐมวัยมีความคุ้นเคยกับการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมกับวัย อีกทั้งยังช่วยส่งเสริม ทักษะคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งเป็นหนึ่งในทักษะสำคัญของศตวรรษที่ 21 ตามแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 13

(พ.ศ. 2560-2579) การพัฒนาการสอนพยัญชนะไทยผ่านเทคโนโลยีจึงเป็นแนวทางที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนมีรากฐานด้านภาษาไทยที่มั่นคง และช่วยให้การเรียนรู้ภาษาในระบบโรงเรียนนานาชาติมีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดการสอน EdTech
2. เพื่อศึกษาการพัฒนาความสามารถในการจำพยัญชนะไทย ก-ฮ ของนักเรียน Early Years 4 ผ่านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอน EdTech
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการจำพยัญชนะไทย ก-ฮ ของนักเรียน Early Years 4 ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอน EdTech
4. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการจำพยัญชนะไทย ก-ฮ ของนักเรียน Early Years 4 หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอน EdTech กับเกณฑ์ร้อยละ 70

สมมติฐานการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของชุดการสอนมีค่า 70/70
2. ความสามารถในการจำพยัญชนะไทย ก-ฮ ของนักเรียน Early Years 4 ทุกคนมีการพัฒนาขึ้น
3. ความสามารถในการจำพยัญชนะไทย ก-ฮ ของนักเรียน Early Years 4 หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอน EdTech มีคะแนนสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. ความสามารถในการจำพยัญชนะไทย ก-ฮ ของนักเรียน Early Years 4 หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้มีคะแนนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนปฐมวัย อายุ 4 ปี ในโรงเรียนนานาชาติอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ทั้งหมด 7 โรงเรียน รวมจำนวนนักเรียนทั้งหมด 139 คน ซึ่งแต่ละโรงเรียนมีนักเรียนแบบคณะความสามารถ ทำให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถพื้นฐานโดยเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน (Gall et al., 1996 อ้างถึงใน ศุภชญา ศุภเมธากร, 2564)

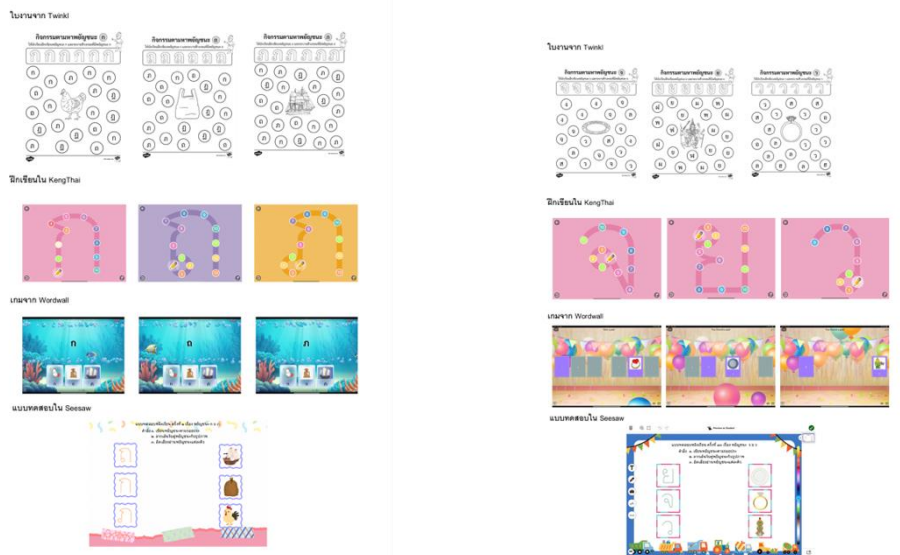
1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียน Early Years 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนนานาชาติแห่งหนึ่งในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ มีนักเรียน

จำนวน 14 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยสุ่ม (Cluster)

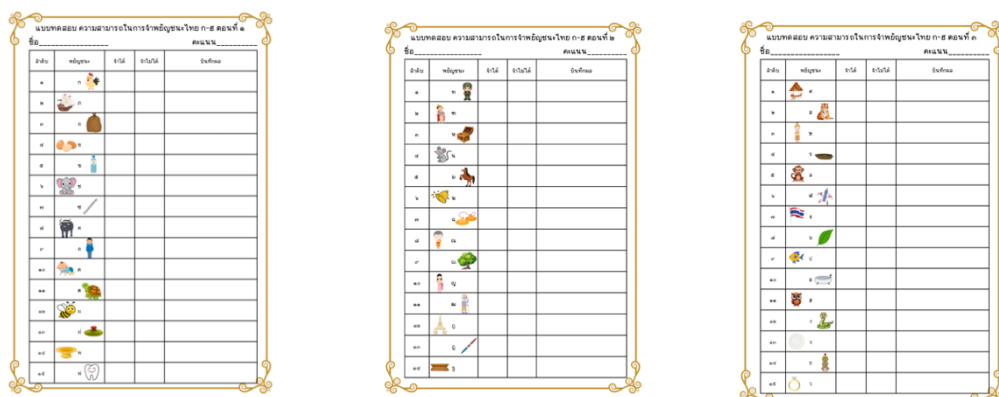
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอน EdTech จำนวน 13 แผน

2.2 แบบทดสอบความสามารถในการจำพยัญชนะไทย

ภาพที่ 1 ภาพตัวอย่างสื่อในชุดการสอน EdTech

ภาพที่ 2 ภาพตัวอย่างแบบทดสอบความสามารถในการจำพยัญชนะไทย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยชี้แจงรายละเอียดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอน EdTech

3.2 ดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ผู้เรียนชาวไทย ก-ฮ โดยใช้ชุดการสอน EdTech จำนวน 13 คาบเรียน 5 สัปดาห์ ในเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ 2568 มีการทดสอบก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยแบ่งข้อสอบออกเป็น 3 ตอน ตามแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยตอนที่ 1 ใช้แผนที่ 1-4 ตอนที่ 2 ใช้แผนที่ 5-8 และตอนที่ 3 ใช้แผนที่ 9-13 และมีการส่งเสริมทักษะทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ทักษะการพูด ทักษะการฟัง ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน ในทุกคาบเรียน รวมถึงมีการเก็บคะแนนแบบฝึกหัดท้ายบทเรียนทุกคาบเรียน

3.3 หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในครั้งที่ 4, 8 และ 13 ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบความสามารถในการจำผู้เรียนชาวไทย ก-ฮ ทั้ง 44 ตัวเพื่อเก็บคะแนน

3.4 นำข้อมูลทั้งหมดไปวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อแปลผลในรูปตารางและการพรรณนาและอภิปรายผล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดการสอน EdTech กำหนดเกณฑ์โดยใช้สูตรหาค่า E_1/E_2

4.2 วิเคราะห์คะแนนความสามารถในการจำผู้เรียนชาวไทย ก-ฮ โดยใช้ชุดการสอน EdTech ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ซึ่งประกอบไปด้วย ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.3 วิเคราะห์คะแนนความสามารถในการจำผู้เรียนชาวไทย ก-ฮ ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอน EdTech โดยใช้สถิติแบบไม่อิงพารามิเตอร์ Wilcoxon Signed Rank Test

4.4 วิเคราะห์คะแนนความสามารถในการจำผู้เรียนชาวไทย ก-ฮ หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70

ผลการวิจัย

1. ผลตามวัตถุประสงค์ตามข้อที่ 1 เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดการสอน EdTech ตาม ตารางที่ 1

นักเรียน	แบบฝึกหัด 44 คะแนน	คิดเป็นร้อยละ	แบบทดสอบ 44 คะแนน	คิดเป็นร้อยละ
1	29	65.90	32	72.72
2	31	70.45	33	75
3	23	52.27	23	52.27
4	44	100	42	95.45
5	37	84.09	33	75
6	44	100	33	75
7	35	79.54	37	84.09
8	37	84.09	35	79.54
9	29	65.90	34	77.27
10	32	72.72	31	70.45
11	26	59.09	32	72.72
12	34	77.27	37	84.09
13	44	100	43	97.72
14	24	54.54	25	56.81
E_1/E_2	E_1	76.13	E_2	76.30

ตามตารางที่ 1 พบว่า การหาประสิทธิภาพของชุดการสอน EdTech จากการเก็บคะแนนแบบฝึกหัดจำนวน 44 คะแนนและการเก็บคะแนนจากแบบทดสอบหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้จำนวน 44 คะแนน มีค่าประสิทธิภาพ $E_1/E_2 = 76.13/76.30$

2. ผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาการพัฒนาความสามารถในการจำยัญชนะไทย ก-ฮ ของนักเรียน Early Years 4 ผ่านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอน EdTech ตามตารางที่ 2

แบบทดสอบ		Mean
ตอนที่ 1	ก่อน	6.50
	หลัง	11.85
	ผลต่าง	5.35
	คิดเป็นร้อยละ	34.75
ตอนที่ 2	ก่อน	2.07
	หลัง	9.92
	ผลต่าง	7.85
	คิดเป็นร้อยละ	56.11
ตอนที่ 3	ก่อน	6.14
	หลัง	3.65
	ผลต่าง	5.64
	คิดเป็นร้อยละ	37.61

ตารางที่ 2 ผลพบว่า ความสามารถในการจำพยัญชนะไทย 15 ตัว ในตอนที่ 1 พบว่า ผลต่างคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อยู่ที่ 5.35 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 34.75 และในตอนที่ 2 พยัญชนะไทย 14 ตัว มีผลต่างคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 7.85 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 56.11 และในตอนที่ 3 พยัญชนะไทย 15 ตัว มีผลต่างคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 5.64 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 37.61

3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการจำพยัญชนะไทย ก-ฮ ของนักเรียน Early Years 4 ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอน EdTech ตารางที่ 3

คะแนน	Mean	คิดเป็นร้อยละ	Z	Sig
ก่อน	14.71	33.43	-3.304	0.001
หลัง	33.57	76.29		
ผลต่าง	18.85	42.84		

ตามตารางที่ 3 ผลพบว่า การศึกษาความสามารถในการจำพยัญชนะไทย 44 ตัว พบว่า ผลต่างคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ 18.85 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 42.84 และผลการเปรียบเทียบความสามารถในการจำพยัญชนะไทย ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอน EdTech พบว่า คะแนนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการจำพยัญชนะไทย ก-ฮ ของนักเรียน Early Years 4 หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอน EdTech กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ตารางที่ 4

นักเรียน	คะแนนเต็ม 44 คะแนน	คิดเป็นร้อยละ	เกณฑ์ร้อยละ 70
1	32	72.20	ผ่าน
2	33	75.00	ผ่าน
3	23	52.27	ไม่ผ่าน
4	42	95.45	ผ่าน
5	33	75.00	ผ่าน
6	33	75.00	ผ่าน
7	37	84.09	ผ่าน
8	35	79.54	ผ่าน
9	34	77.27	ผ่าน
10	31	70.45	ผ่าน
11	32	72.72	ผ่าน
12	37	84.09	ผ่าน
13	43	97.72	ผ่าน
14	25	56.81	ไม่ผ่าน

ตามตารางที่ 4 ผลพบว่า การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการจำพยัญชนะไทย ของนักเรียน Early Years 4 หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอน EdTech กับเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่า นักเรียนมีคะแนนผ่านเกณฑ์จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 85.71 และนักเรียนมีคะแนนไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 14.29

อภิปรายผล

จากการศึกษาการพัฒนาความสามารถในการจำพยัญชนะไทย ก-ฮ ของเด็กชั้น Early Years 4 ผ่านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอน EdTech พบว่า นักเรียนมีพัฒนาการด้านการจดจำพยัญชนะไทยที่ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญในทุกตอนของการเรียนรู้ ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของชุดการสอนมีค่าเท่ากับ 76.13/76.30 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 70/70 แสดงว่า ชุดการสอนที่ออกแบบ สร้างขึ้น และพัฒนามีประสิทธิภาพ เพราะชุดการสอนนี้เกิดขึ้นจากการศึกษาและพัฒนา (Research and Development) ที่ผ่านการวิเคราะห์ปัญหาการจำพยัญชนะไทย รวมถึงการค้นหาแนวทางในการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อให้บรรยากาศในการเรียนรู้ไม่น่าเบื่อ และช่วยให้นักเรียนสามารถจำพยัญชนะไทยได้มากขึ้น โดยชุดการสอนนี้เน้นการใช้เกมการศึกษาซึ่งจะส่งผลให้นักเรียน

สนุกกับการเรียนรู้ และมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ เข้าใจบทเรียนมากขึ้น (วรรณ วัฒนา, 2561) โดยเฉพาะเกมการศึกษาที่เป็นเทคโนโลยีซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษา เกิดการเรียนรู้ในรูปแบบใหม่ (Smith, J & Roberts, K, 2023)

2. ความสามารถในการจดจำพยัญชนะไทยของนักเรียน Early Years 4 พัฒนาน่าอย่างมีนัยสำคัญ โดย คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนในทุกตอนเพิ่มขึ้น ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในทุกตอนลดลง ซึ่งแสดงถึงการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสนับสนุนแนวคิดที่ว่า การใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ และช่วยเพิ่มความสามารถในการจดจำพยัญชนะไทยของนักเรียนในระดับปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ แม้ในแต่ละตอน ลักษณะของพยัญชนะมีความแตกต่างกัน มีบางตัวที่นักเรียนอาจเคยได้ยิน ได้เห็น และมีความทรงจำเก่าอยู่ ซึ่งเกิดจากการบันทึกประสบการณ์ต่างๆผ่านการเรียนรู้ (พจธรรมพิร, 2565) พยัญชนะบางตัวมีการใช้สัตัวมาเป็นสัญลักษณ์ในการออกเสียง ซึ่งมีส่วนช่วยให้นักเรียนสามารถจดจำพยัญชนะเหล่านี้ได้มากขึ้น รวมถึงการจัดกลุ่มพยัญชนะที่มีความเชื่อมโยงกับพยัญชนะอีกตัวหนึ่งที่ทำให้เกิดความเหมือนและความแตกต่างกัน (กุลวรา ชูพงศ์ไพโรจน์, 2562) ก็สามารถช่วยให้นักเรียนจดจำพยัญชนะเป็นกลุ่มได้ รวมถึงการนำเสนอข้อมูลในรูปแบบที่กระตุ้นความสนใจและช่วยเสริมสร้างความจำ เช่น การใช้ภาพประกอบเสียง การใช้กิจกรรมเกม Wordwall ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเรียน รวมถึงการใช้แอปพลิเคชัน KengThai ที่ทำให้การฝึกเขียนพยัญชนะเป็นเรื่องสนุกและการออกเสียงพยัญชนะที่ถูกต้อง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอน EdTech นั้น เน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติ ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการกระทำ (Enactive Stage) ซึ่งเป็นขั้นที่เกิดการเรียนรู้จากการใช้ประสาทสัมผัสต่างๆ (Bruner, J.S., 1966) และยังเป็นส่งเสริมการใช้สื่อดิจิทัลเพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีความคิดเชิงระบบ และสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่กระตุ้นการมีส่วนร่วมและความคิดริเริ่มของนักเรียน (วรรณพร สุขสวัสดิ์, 2564) รวมถึงการสร้างทักษะในอนาคตเพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ได้อย่างครบครัน ดังนั้น ควรมีการส่งเสริมการใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก และการออกแบบกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นความสนใจเพื่อให้กระบวนการเรียนรู้เป็นไปอย่างสนุกสนานและมีประสิทธิผลสูงสุด

3. จากการเปรียบเทียบความสามารถในการจำพยัญชนะไทย ก-ฮ ของเด็กชั้น Early Years 4 ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอน EdTech พบว่านักเรียนมีพัฒนาการด้านการจดจำพยัญชนะไทยเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างชัดเจน โดยก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 14.71 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 9.17 แต่หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ คะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 33.57 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานลดลงเป็น 5.43 โดยมีผลต่างของคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 18.85 คะแนน หรือคิดเป็น ร้อยละ 42.85การเปรียบเทียบ

คะแนนก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ผ่านการวิเคราะห์ทางสถิติแบบไม่อิงพารามิเตอร์พบว่า ผลคะแนนการทดสอบก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้มีคะแนนที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอน EdTech มีประสิทธิภาพสูงในการช่วยพัฒนาความสามารถในการจำพยัญชนะไทยของเด็กชั้น Early Years 4 โดยค่าเฉลี่ยที่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญสะท้อนให้เห็นว่า นักเรียนสามารถจดจำพยัญชนะได้มากขึ้นหลังจากได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอน EdTech ซึ่งทำหน้าที่เปรียบเสมือนตัวกลางในการสื่อสารและมีบทบาทสำคัญในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เน้นโต้ตอบ เพื่อให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ และช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการสอน (Brown, A. & Wilson, J., 2023) และการลดลงของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานบ่งบอกว่า ความแตกต่างของระดับความสามารถระหว่างนักเรียนลดลง หรือกล่าวได้ว่า นักเรียนมีแนวโน้มที่จะพัฒนาทักษะในระดับที่ใกล้เคียงกันมากขึ้น นอกจากนี้ ค่า Sig ที่ต่ำกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติยืนยันว่าความแตกต่างของคะแนนก่อนและหลังการเรียนรู้ไม่ใช่เรื่องบังเอิญ แต่เกิดขึ้นจริงจากผลของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ออกแบบโดยคำนึงถึงความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ (Waree, C., 2018) รวมถึงความต้องการของผู้เรียน โดยการนำเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเข้ามาเกี่ยวข้อง

4. จากการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการจำพยัญชนะไทยหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอน EdTech กับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 70 พบว่า มีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 85.71 และมีนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 14.29 ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิผลของสื่อการสอนที่ช่วยในการพัฒนาความสามารถในการจำพยัญชนะไทยของนักเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยสัดส่วนของนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์นั้นมีสูงถึง ร้อยละ 85.71 แสดงให้เห็นว่าการใช้ชุดการสอน EdTech เพื่อเป็นเครื่องมือในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้มีส่วนช่วยในการพัฒนาทักษะด้านการจำและจดจำพยัญชนะได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่อย่างไรก็ตาม สัดส่วนของนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ แม้ว่าจะมีเพียงร้อยละ 14.29 แต่ยังมีประเด็นที่ควรได้รับการพิจารณาเพิ่มเติม เนื่องจากนักเรียนบางส่วนอาจต้องการการสนับสนุนที่เหมาะสมของแต่ละคน (อุษณีย์ บัวสมบัติ, 2563) เพราะความแตกต่างของรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคนนั้นมีผลต่อการจดจำเนื้อหา นักเรียนบางคนอาจต้องการ รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นการลงมือทำ (Hands-on learning) หรือการมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อการสอนมากขึ้น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ระดับพื้นฐานของความสามารถในการจำพยัญชนะของนักเรียนแต่ละคน อาจมีความแตกต่างกันตั้งแต่อ่อนเริ่มใช้ชุดการสอน ซึ่งอาจเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ทางการเรียนของผู้เรียน ดังนั้น แม้ว่าผลการศึกษานี้จะชี้ให้เห็นถึงศักยภาพของ EdTech ในการส่งเสริมการเรียนรู้พยัญชนะไทย แต่อาจจำเป็นต้องมีการออกแบบแนวทางสนับสนุนเพิ่มเติม

สำหรับนักเรียนที่ยังไม่สามารถผ่านเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียนได้อย่างครอบคลุมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า การใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียนในระดับปฐมวัย ส่งผลให้ผู้เรียนมีการพัฒนาทักษะด้านความจำพญุชณะไทยเพิ่มขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้น ยังช่วยส่งผลให้การจัดประสบการณ์เรียนรู้เป็นไปอย่างสนุกสนาน ตื่นเต้น ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอน เพื่อนร่วมชั้น รวมถึงสื่อการเรียนรู้ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ได้แก่ 1) สามารถนำแนวทางการใช้ EdTech ในระดับปฐมวัยไปใช้กับเนื้อหาที่หลากหลายมากขึ้น เช่น การเรียนรู้สระ การฝึกสะกดคำ และสามารถนำแนวทางการใช้ EdTech ไปใช้กับระดับชั้นที่สูงขึ้นกว่าในระดับปฐมวัยได้ 2) สามารถนำผลการศึกษาในครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้แบบตอบโต้ที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กได้ 3) เป็นแนวทางให้ผู้ปกครองในการฝึกให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม โดยสามารถให้ผู้เรียนฝึกบทเรียนเหล่านี้ที่บ้านได้ และ 4) สามารถนำผลวิจัยนี้ไปเป็นข้อมูลสนับสนุนในการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรที่เน้นการใช้เทคโนโลยีเข้ามาจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ได้แก่ 1) พัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ผู้สอนควรศึกษาพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคนและหาวิธีการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน และ 2) การจัดกลุ่มพญุชณะไทย ผู้สอนควรศึกษาเรื่องความเหมือนและความคล้ายกันอย่างลึกซึ้ง และเรียบเรียงกลุ่มพญุชณะให้การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กุลวรา ชูพงศ์ไพโรจน์. (2562). นิทานผสานอักษร: นวัตกรรมเพื่อความพร้อมทางการศึกษาของเด็กวัยเริ่มเรียน. เรียกใช้เมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 2567. จาก <https://youtu.be/oXMBpram>
- พจ ธรรมพีร. (2565, 5 พฤษภาคม). ความทรงจำคืออะไร. กรุงเทพมหานคร: คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- วรรณ วัฒนา. (2561). ผลของการใช้เกมการศึกษาต่อการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทยในนักเรียนประถมศึกษา. วารสารการศึกษาปฐมวัย. 8(2). 112-129.
- วรรณพร สุขสวัสดิ์. (2564). การใช้สื่อดิจิทัลในการส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์. วารสารเทคโนโลยีและการศึกษา. 15(2). 25-40.
- วิรัช วงศ์กัณน์ทัตพัฒนา. (2564). ภาษากับการสื่อสารมวลชน. ขอนแก่น: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศุภชัยยา ศุภเมธากร. (2564). การพัฒนาความสามารถในการจำและความคงทนในการจำพยัญชนะไทยโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยจินตภาพกับการเล่าเรื่องสำหรับนักเรียนระดับปฐมวัย. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- อุษณีย์ บัวสมบัติ. (2563). การใช้แท็บเล็ตในการเรียนการสอนปฐมวัย. วารสารการศึกษาปฐมวัย. 12(1): 45-60.
- Bruner, J. S. (1966). *Toward a theory of instruction*. (1st ed.). Massachusetts: Harvard University Press.
- Brown, A. & Wilson, J. (2023). Educational innovation through technology. *International Journal of Educational Research*. 116: 102089.
- Januszewski, A. & Molenda, M. (Eds.). (2008). *Educational Technology: A Definition with Commentary*. New York: Routledge
- Khalid et al., (2024). Significance Of Mother Tongue On Second Language Acquisition: The Case Of English Learning. *International. Journal of Contemporary Issues in Social Sciences*. 3(2): 54-59.
- Smith, J. & Roberts, K. (2023). Digital technologies and educational change. *Educational Technology Research and Development*. 71(2): 235-256.
- Waree, C. (2018). Application Development on Tablet to Promote a Classroom Research Skills for SSRU' Students. In: Chang, M., et al. *Challenges and Solutions in Smart Learning*. Lecture Notes in Educational Technology. Springer, Singapore. https://doi.org/10.1007/978-981-10-8743-1_4

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยเรื่อง ชนิดของคำ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับแบบเสริมทักษะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

อุบลราชธานี เขต 1*

THE DEVELOPMENT OF THAI LANGUAGE LEARNING ACHIEVEMENT ON TYPES OF WORDS USING CIPPA MODEL WITH SKILL EXERCISES OF GRADE 6 STUDENTS UBON RATCHATHANI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

สาวิตรี พวงทอง¹, ระพิน ชูชื่น² และ พรรณี สุวตธี³

Sawitri Pongthong¹, Rapin Chuchuen² and Pannee Suwatthee³

¹⁻³มหาวิทยาลัยราชธานี

¹⁻³Ratchathani University, thailand

¹Corresponding Author's Email: sawitri1210@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีจุดประสงค์ 1) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนภาษาไทยเรื่อง ชนิดของคำ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปา ร่วมกับแบบเสริมทักษะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยเรื่อง ชนิดของคำ ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับแบบเสริมทักษะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับแบบเสริมทักษะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านยางซึก จำนวน 20 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โดยใช้วิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยสูตรแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 8 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับแบบเสริมทักษะ การวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ E1/E2 และการทดสอบค่าทีแบบ Dependent Sample ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับแบบเสริมทักษะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 82.06/84.37 2) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปา

* Received 27 February 2025; Revised 8 March 2025; Accepted 15 March 2025

ปา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ .05 3) ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับแบบเสริมทักษะ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($X = 4.58$, $S.D. = 0.49$)

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบซิปปา, ภาษาไทย, แบบเสริมทักษะ

Abstract

The purpose of this research were to 1) Study the efficiency of Thai language learning management on word types using the CIPPA learning management method and skill enhancement for Grade 6 students to achieve efficiency according to the 80/80 criteria. 2) Compare the results of Thai language learning achievement with those of word types before and after using CIPPA learning management with skill enhancement for Grade 6 students. Moreover, to 3) Study the satisfaction of Grade 6 students towards learning management using the CIPPA system with skill enhancement format For 20 Grade 6 students of Ban Yang Khin Nok School, Semester 2, Academic Year 2024. Using the method of determining the sample size by random cluster sampling, The research instruments were eight learning management plans: an academic achievement test and a student satisfaction questionnaire on the CIPPA learning management with skill enhancement model. Data analysis included percentage, mean, and standard deviation. The efficiency of a learning management plan using E1/E2 and Dependent Sample t-test. The research results found that research results found 1) The results of the effectiveness of the CIPPA learning management and the skill enhancement model for the 6th-grade primary school students were effective according to the criteria of 82.06/84.37. 2) The results of comparing academic achievement using the CIPPA learning management and the skill enhancement model for Grade 6 students the post-learning achievement was significantly higher than the pre-learning achievement of .05. 3) The study's results on student satisfaction after the CIPPA learning management combined with the skill enhancement model the overall satisfaction level was at the highest level ($X = 4.58$, $S.D. = 0.49$).

Keywords: CIPPA learning management, Thai language, skills enhancement

บทนำ

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ และเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจ และความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจธุระการงานและดำเนินชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุขและเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จาก แหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ กระบวนการคิดวิเคราะห์ วิจัย และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ ด้านวัฒนธรรม ประเพณี สุนทรียภาพเป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ ชาติไทยตลอดไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

สภาพปัจจุบัน ของการจัดการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 พบว่า ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-net) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านยางขี้เหล็ก ปีการศึกษา 2565 สาระการอ่านคะแนนเฉลี่ย 75.00 สาระการเขียนคะแนนเฉลี่ย 66.07 สาระการฟังการดูการพูดคะแนนเฉลี่ย 66.67 สาระหลักการใช้ภาษาคะแนนเฉลี่ย 29.17 สาระวรรณคดีและวรรณกรรมคะแนนเฉลี่ย 37.50 และจากผลการทดสอบรายวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2565 พบว่า สาระที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนต่ำที่สุด คือสาระหลักการใช้ภาษา ตัวชี้วัดที่ ท.1 ป.6/1 วิเคราะห์ชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค นักเรียนมีคะแนนต่ำกว่าตัวชี้วัดอื่น ๆ ในหลักการใช้ภาษาแสดงให้เห็นว่านักเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาด้านหลักการใช้ภาษาไทย ซึ่งอาจเกิดจากครูใช้วิธีสอนโดยการบรรยาย แบบเดียวตลอดคาบเรียน ไม่ใช้วิธีสอนแบบอื่นและการใช้หนังสือเพียงเล่มเดียว ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนเพียงเล็กน้อยนอกจากนี้ ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ไม่น่าสนใจ ไม่มีสื่อการสอนและชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย จึงส่งผลให้นักเรียนไม่มีความกระตือรือร้นในการเรียน ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยและผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-net) มีคะแนนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (สถาบันการทดสอบแห่งชาติ, 2565)

การจัดการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาด้านการเรียนของนักเรียนต้องให้นักเรียนเข้าใจ ซึ่งการเรียนการสอนแบบซิปปา (CIPPA MODEL) ได้ยึดหลักการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญช่วยให้ผู้เรียนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ให้มากที่สุด มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน และได้เรียนรู้จากกันและกัน ผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองตามแนวคิด Constructivism (ทิตินา แหมมณี, 2542) สามารถประยุกต์ใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีขั้นตอนสำคัญดังนี้ 1. ขั้นทบทวนความรู้เดิม 2. ขั้นแสวงหาความรู้ใหม่ 3. ขั้นการศึกษาทำความเข้าใจข้อมูล/ความรู้ใหม่ และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม 4. ขั้นการแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับ

กลุ่ม 5. ขั้นการสรุปและจัดระเบียบความรู้ 6. ขั้นการแสดงผลงาน และ 7. ขั้นประยุกต์ใช้ความรู้ เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการนำความรู้ความเข้าใจของตนเองไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ นอกจากนี้ การเลือกใช้สื่อที่มีประสิทธิภาพนั้นยังช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจ ใฝ่เรียนรู้ และสามารถจดจำได้นานยิ่งขึ้น ซึ่งสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมนั้นคือ ชุดกิจกรรมการสอนภาษาไทย การนำชุดกิจกรรมมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ด้านหลักภาษา ในเรื่องชนิดของคำของนักเรียน เนื่องจากผู้เรียนจะได้ใช้ความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยสามารถสรุปความรู้ที่ได้เรียนรู้ รวมทั้งการปฏิบัติงานในชุดกิจกรรมการสอนที่อยู่ในชุดกิจกรรมจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังช่วยพัฒนาผู้เรียนในด้านทักษะการคิดเป็น วิเคราะห์และแก้ปัญหาได้ (ไสว พักขาว, 2551) ดังนั้นกิจกรรมที่ถูกออกแบบไว้ใน ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้กับนักเรียน จึงเป็นส่วนที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพควบคู่กันไปด้วย

จากสภาพปัญหาและความสำคัญของการเรียนภาษาไทยดังกล่าว ผู้วิจัยได้ศึกษาหาวิธีการพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจเรื่องหลักภาษาโดยเฉพาะเรื่องชนิดของคำให้มากยิ่งขึ้น แนวทางในการแก้ไขปัญหาการวิเคราะห์แยกแยะชนิดและหน้าที่ของคำในภาษาไทย โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับแบบเสริมทักษะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถใช้ได้อย่างมีประโยชน์ เป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อตนเอง และความรู้ความเข้าใจจะช่วยให้เด็กนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นและมีความรู้สึกรักในวิชาภาษาไทยเพิ่มมากขึ้น ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพทางการเรียนภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเรื่อง ชนิดของคำ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปา ร่วมกับแบบเสริมทักษะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยเรื่อง ชนิดของคำ ก่อนและหลังการใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปา ร่วมกับแบบเสริมทักษะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับแบบเสริมทักษะ

สมมติฐานการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับแบบฝึกเสริมทักษะ สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 13 ศรียางเหล่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 168 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1, 2567)

1.2 ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านยางซึ้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 20 คน ได้มาโดยการใช้การสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ชนิดของคำ โดยการใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปา ร่วมกับแบบเสริมทักษะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 8 แผน

2.2 แบบเสริมทักษะชนิดของคำ

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยเรื่อง ชนิดของคำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ

2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนภาษาไทยเรื่อง ชนิดของคำ โดยการใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับแบบเสริมทักษะ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 12 ข้อ

3. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง ชนิดของคำ โดยการใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับแบบเสริมทักษะ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด แบบเสริมทักษะมีค่าความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยเรื่องชนิดของคำ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.33 – 1.00 ค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.20 - 0.80 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.02 – 0.06 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 แบบประเมินความพึงพอใจมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 4.58 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.49

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยเรื่อง ชนิดของคำ โดยการใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับแบบเสริมทักษะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้ลำดับขั้นตอนการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

4.1 ทดสอบก่อนเรียน (Pretest) โดยนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 40 ข้อ ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำการทดสอบก่อนเรียนแล้วบันทึกคะแนนเก็บไว้

4.2 จัดการเรียนการสอนตามลำดับแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยเรื่องชนิดของคำ โดยการใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปาประกอบกับแบบเสริมทักษะของ

ค่าสถิติ	คะแนนสอบระหว่างการจัดการเรียนรู้								รวม	ผลสอบ หลังเรียน
	1	2	3	4	5	6	7	8		
คะแนนเต็ม	20	20	20	20	20	20	20	20	160	40
เฉลี่ย	15.4	15.9	16.4	16.3	16.2	16.4	17.1	17.4	131.3	33.75
เฉลี่ยร้อยละ	77.0	79.7	82.2	81.5	81.2	82.0	85.7	87.0	82.06	84.37
E1/E2	82.06									84.37

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ (E1) เท่ากับ 82.06 และคะแนนประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2) เท่ากับ 84.37 ดังนั้นประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับแบบเสริมทักษะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้

2. ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเรื่อง ชนิดของคำ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับแบบเสริมทักษะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยเรื่อง ชนิดของคำ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับแบบเสริมทักษะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านยางชั้นก

การทดลอง	N	คะแนนเต็ม	X	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	20	40	23.40	2.54	37.23*	.05
หลังเรียน	20	40	34.00	2.51		

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านยางชั้นก ที่ได้รับการจัดการเรียนภาษาไทยเรื่อง ชนิดของคำ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับแบบเสริมทักษะ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการบวนการจัดการเรียนรู้เรื่อง ชนิดของคำ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับแบบเสริมทักษะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ค่าสถิติร้อยละ และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการบวนการจัดการเรียนรู้เรื่อง ชนิดของคำ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับแบบเสริมทักษะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S. D.	แปลผล
1	การจัดการเรียนรู้ทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่ายมากยิ่งขึ้น	4.60	0.50	มากที่สุด
2	การจัดการเรียนรู้ทำให้เนื้อหามีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น	4.75	0.44	มากที่สุด
3	การจัดการเรียนรู้เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเวลา	4.50	0.51	มาก

4	การจัดการเรียนรู้ทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.50	0.51	มาก
5	การจัดการเรียนรู้ทำให้บรรยากาศการเรียนการสอนมีความสนุกสนาน	4.70	0.47	มากที่สุด
6	การจัดการเรียนรู้ทำให้นักเรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นกับเพื่อนในห้องเรียน	4.70	0.47	มากที่สุด
7	การจัดการเรียนรู้ทำให้นักเรียนมีการคิดวิเคราะห์แบบเป็นขั้นเป็นตอน	4.55	0.51	มากที่สุด
8	การจัดการเรียนรู้ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนได้วิเคราะห์เปรียบเทียบ	4.60	0.50	มากที่สุด
9	การจัดการเรียนรู้ทำให้นักเรียนนำความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.30	0.47	มาก
10	การจัดการเรียนรู้ทำให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง	4.50	0.51	มาก
11	การจัดการเรียนรู้ทำให้เมื่อนักเรียนทำแบบฝึกได้ถูกต้องนักเรียนรู้สึกภาคภูมิใจ	4.60	0.50	มากที่สุด
12	การจัดการเรียนรู้ทำให้นักเรียนได้ทบทวนความรู้เดิมและแสวงหาความรู้ใหม่	4.60	0.50	มากที่สุด
	รวม	4.58	0.49	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ พบว่าระดับความพึงพอใจภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ($X = 4.58$, $S.D. = 0.49$) ลำดับที่ 1 การจัดการเรียนรู้ทำให้นักเรียนมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ($X = 4.75$, $S.D. = 0.44$) อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ลำดับที่ 2 การจัดการเรียนรู้ทำให้บรรยากาศการเรียนการสอนมีความสนุกสนาน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ($X = 4.70$, $S.D. = 0.47$) อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด และลำดับที่ 3 การจัดการเรียนรู้ทำให้นักเรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นกับเพื่อนในห้องเรียน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ($X = 4.70$, $S.D. = 0.47$) อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. การศึกษาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเรื่อง ชนิดของคำ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับแบบเสริมทักษะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์การจัดการ (E1) และผลลัพธ์ (E2) เท่ากับ 82.06/84.37 ตาม

เกณฑ์ 80/80 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เพราะแผนการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา ร่วมกับแบบเสริมทักษะ เป็นแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบเพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจ เนื้อหาสาระของบทเรียนสามารถใช้ภาษาได้ถูกต้องเหมาะสม จนเกิดความชำนาญเกิดทักษะ ทางด้านภาษา กระตุ้นให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการใช้ภาษาสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือ สื่อสารในการดำรงชีวิตและอนุรักษ์เอกภาพของภาษาไทยให้คงอยู่สืบไป โดยเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ ช่วยให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นและสนใจในการเรียนมากขึ้น ได้ทำงานร่วมกับเพื่อนจึงทำ ให้นักเรียนมีความสุขสนุกสนานในการเรียนเราจึงได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในกลุ่ม การให้นักเรียน ได้มีส่วนร่วมเป็นผู้ลงมือศึกษาปฏิบัติและคิดอย่างอิสระอย่างมีความหมายซึ่งสอดคล้องกับ ทิศ นา แหมมณี (2548) ได้กล่าวถึงแนวคิดนี้ว่ากิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะที่ผู้เรียนเป็นผู้สร้าง ความรู้ด้วยตนเอง (Construction of Knowledge) ซึ่งนอกจากผู้เรียนจะต้องเรียนด้วยตนเอง และพึ่งพาตนเองแล้วยังต้องพึ่งการปฏิสัมพันธ์ (Interaction) กับเพื่อนบุคคลอื่น ๆ และ สิ่งแวดล้อมรอบตัวด้วย รวมทั้งต้องอาศัยทักษะกระบวนการ (Process Skills) ต่าง ๆ จำนวน มากเป็นผู้มีความรู้ นอกจากนั้นการเรียนรู้จะเป็นไปอย่างต่อเนื่องได้ดีหากผู้เรียนอยู่ในสภาพที่มี ความพร้อมในการเรียนเรียนรู้มีประสบการณ์รับรู้ที่ต้นตัว ไม่เฉื่อยชา ซึ่งสิ่งที่สามารถช่วยให้ ผู้เรียนอยู่ในสภาพดังกล่าวได้ก็คือ การให้การเคลื่อนไหวทางร่างกาย (Physical Participation) อย่างเหมาะสม กิจกรรมที่มีลักษณะดังกล่าวจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีเป็นการเรียนรู้ ที่มีมีความหมายต่อตนเอง และความรู้ความเข้าใจที่เกิดขึ้นจะมี ความลึกซึ้งและอยู่คงทนมาก ขึ้นหากผู้เรียนมีโอกาสนำความรู้นั้นไปประยุกต์ใช้ (Application) ในสถานการณ์ที่หลากหลาย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สำลี ทองประसार (2551) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดการ สอน เรื่องชนิดของคำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า ชุดการสอนวิชาภาษาไทย เรื่องชนิด สำหรับนักเรียนชั้นอุดมศึกษาปี 6 ที่สร้างขึ้นมี ประสิทธิภาพ 83.57/87.83 ซึ่งมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

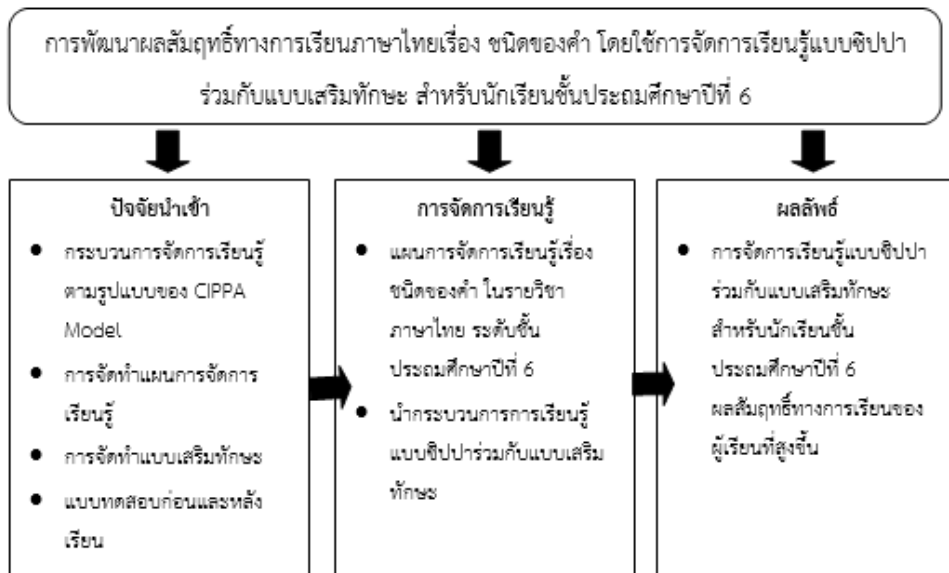
2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลัง เรียนสูงกว่าก่อนเรียน เมื่อใช้รูปแบบการสอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับแบบ เสริมทักษะ พบว่า ก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 23.40 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อน เรียนเท่ากับ 2.54 คิดเป็นร้อยละ 58.50 คะแนน 468 และหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 34.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานหลังเรียน เท่ากับ 2.51 คิดเป็นร้อยละ 85.00 คะแนน 680 ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัย และแสดงให้เห็นว่าคะแนนหลังเรียนสูงกว่าการเรียนรู้โดยมี นัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เนื่องจากแผนการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับแบบเสริม ทักษะในแต่ละแผนการเรียนรู้ จะมีกิจกรรมให้นักเรียนได้ศึกษา ค้นคว้าที่หลากหลาย เช่น ศึกษาเป็นกลุ่ม ศึกษาด้วยตนเอง มีสื่อการเรียนรู้ที่น่าสนใจ ส่งผลให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาและ บทเรียนได้ ซึ่งเนื้อหาที่ได้นำมาสอนนั้นเป็นเรื่องราวเนื้อหาที่ยาก แต่วิธีการสอนแบบซิปปา ช่วยให้นักเรียนเข้าใจและมีทักษะมากขึ้น เพราะในกิจกรรมการเรียนจะมีขั้นตอนที่ช่วยส่งเสริม

ให้นักเรียนเกิดการกระตุ้นในการเรียนรู้และเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนทำงานกันแบบร่วมมือมีปฏิสัมพันธ์มีการเชื่อมองค์ความรู้เดิมไปสู่องค์ความรู้ใหม่ และเป็นการเพิ่มความเข้าใจในเนื้อหานั้น ๆ ทำให้บรรยากาศการเรียนการสอนเป็นไปด้วยความสนุกสนาน ไม่เคร่งเครียดเพิ่มแรงจูงใจในการเรียน และเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะในการคิดวิเคราะห์ให้สูงขึ้นอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ จรรยา ดาสา (2552) กล่าวว่า การเรียนเชิงรุกคือการจัดการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้เรียนจะได้ เชื่อมโยงความรู้เดิมและความรู้ใหม่ จากการได้คิดได้ปฏิบัติระหว่างการเรียนการสอน

3. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนภาษาไทย เรื่อง ชนิดของคำ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบชิปปาร่วมกับแบบเสริมทักษะ พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด โดยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.49 โดยผู้วิจัยได้ลำดับความพึงพอใจของนักเรียนไว้ 3 ลำดับดังนี้ ลำดับที่ 1 การจัดการเรียนรู้ทำให้เนื้อหามีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.75 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.44 อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ลำดับที่ 2 การจัดการเรียนรู้ทำให้บรรยากาศการเรียนการสอนมีความสนุกสนาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.47 อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ลำดับที่ 3 การจัดการเรียนรู้ทำให้นักเรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นกับเพื่อนในห้องเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.47 อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียนชอบที่จะเรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะชนิดของคำ นักเรียนสามารถนำเรื่องที่เรียนไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน และไม่ทำให้นักเรียนสับสนในเนื้อหาบทเรียน เมื่อทำแบบฝึกเสริมทักษะได้ถูกต้องนักเรียนรู้สึกมีความสุขสนุกสนาน ทั้งนี้เนื่องจากการใช้รูปแบบการสอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบชิปปาร่วมกับแบบเสริมทักษะ ในบทเรียนที่ผู้วิจัยได้จัดให้กับนักเรียนแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้นี้มากในทุกองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแผนการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาร่วมกับแบบเสริมทักษะ เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นให้ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสามารถของตนเอง ทำให้ผู้เรียนมีความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในทุก ๆ กิจกรรม ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ร่วมกันโดยผู้เรียนให้ความคิดเห็นต่อแผนการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาร่วมกับแบบเสริมทักษะ ว่าเป็นรูปแบบการสอนของครูที่ส่งเสริมเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นร่วมกันกับเพื่อน ส่งเสริมให้นักเรียนตระหนักถึงคุณค่าของตนเองและการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

องค์ความรู้ใหม่

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยเรื่อง ชนิดของคำ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับแบบเสริมทักษะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้ใหม่จากหลักการออกแบบกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาอย่างเป็นระบบตามรูปแบบของ CIPPA Model การจัดทำแผนการเรียนรู้ แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน มีการประเมินการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับแบบเสริมทักษะที่มีคุณภาพ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนสำหรับพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังเรียนให้สูงขึ้นกว่าก่อนเรียน ดังแผนภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยเรื่อง ชนิดของคำ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับแบบเสริมทักษะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนและการทำกิจกรรม นักเรียนมีความรับผิดชอบตนเองและกลุ่ม ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้และความคิดระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ทำให้ผู้เรียนมีความสนุกสนานไม่น่าเบื่อ การจัดการเรียนรู้ทำให้นักเรียนพัฒนาทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ที่สูงขึ้น ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังเรียนดีขึ้น ดังนั้นผลการวิจัยนี้จึงเหมาะที่จะเป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในรายวิชาอื่น ๆ ต่อไป

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ก่อนการนำการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบชิปปาร่วมกับแบบเสริมทักษะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไปใช้ ต้องทำความเข้าใจให้ชัดเจน อ่านคำแนะนำให้เข้าใจและปฏิบัติตามคำแนะนำ

2. ขณะที่ครูผู้สอนสาธิตการทำกิจกรรมผู้สอนควรใช้คำง่าย ๆ เพื่อให้เด็กเข้าใจและปฏิบัติตามได้และไม่ควรใช้คำพูดในการสื่อสารกับเด็กมากเกินไป เปิดโอกาสให้เด็กได้พูดคุยสนทนาโต้ตอบ และเล่าเรื่องราวผ่านกิจกรรม ครูผู้สอนควรฟังระหนักรู้ว่าตนเองเป็นเพียงผู้แนะนำหรือชี้แนะเท่านั้น

3. ระยะเวลาในการจัดกิจกรรม การใช้สถานการณ์จำลองควรมีความยืดหยุ่น ขึ้นอยู่กับกิจกรรมควรจัดให้เหมาะสมกับเวลา ควรให้เด็กได้ดำเนินการจนสิ้นสุดกิจกรรม เพราะบางกิจกรรมอาจใช้เวลามากกว่าที่กำหนดไว้ และการจัดกิจกรรมการใช้สถานการณ์จำลองควรมีหลากหลายเพื่อไม่ให้เด็กเบื่อหน่าย

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรนำไปใช้ในรายวิชาและนักเรียนระดับชั้นอื่น ๆ และควรจัดสภาพแวดล้อมสำหรับการเรียนรู้ให้พร้อม เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักเรียนให้ได้ปฏิบัติตามตามที่ครูกำหนด

2. ควรพัฒนาสื่อการสอนที่ช่วยส่งเสริมการสอนแบบชิปปา เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะอื่น ๆ ให้สูงขึ้น

3. ควรนำการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาไปใช้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้หรือแนวคิดอื่น ๆ ที่ส่งเสริมหรือพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ เช่นความสามารถในการแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- จรรยา ดาสา. (2552). 15 เทคนิคในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้เชิงรุก. นิตยสาร สสวท, 36(163), 72-76.
- ทิพย์ฉัตร พลพล. (2562). การพัฒนาชุดการสอนภาษาไทย เรื่อง ชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ทิตนา แคมมณี. (2542). การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง : โมเดลชิปปา (CIPPA MODEL). วารสารวิชาการกรมวิชาการ, 2(5), 2-30.
- ทิตนา แคมมณี. (2548). การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบชิปปา (CIPPA MODEL) องค์ความรู้จากการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน. พัฒนาคณาวิชาการ.
- นารณาริ อินตะสอน. (2550). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง

คำและชนิดของคำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนโดย
การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI กับการสอนปกติ. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สำลี ทองประसार. (2551). การพัฒนาชุดการสอน เรื่องชนิดของคำ กลุ่มสาระการเรียนรู้
ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต.
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

ไสว ฟักทอง. (2551). หลักการสอนสำหรับการเป็นครูมืออาชีพ. เอ็มพันธ์.

การบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ*

THE MANAGEMENT TOWARDS EXCELLENCE OF EDUCATIONAL
INSTITUTIONS UNDER THE JURISDICTION OF THE SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE UBON RATCHATHANI
AMNAT CHAROEN

ชัตติยาภรณ์ บารามี่¹ เมธาวี โชติชัยพงศ์² และเจริญวิทย์ สมพงษ์ธรรม³

Kattiyaphorn Baramee¹ Methavee Chotchaipong² and Charoenwit Sompongtham³

¹⁻²มหาวิทยาลัยราชธานี

¹⁻²Ratchathani University, Thailand

¹Corresponding Author's Email: dmagmag@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา และ 2) เพื่อศึกษาการพัฒนาการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำนวน 359 คน ได้กำหนดขนาดตัวอย่างด้วยการใช้สูตรของทาร์ยามาเน่ และวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามขนาดโรงเรียน เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.98 วิเคราะห์ข้อมูลหาค่า ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำนวน 10 คน เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และ 2) การพัฒนาการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา มีแนวทางดังนี้ การบริหารงานวิชาการด้านการวัดผลการวิเคราะห์และการจัดการความรู้ การบริหารงบประมาณด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ด้านการมุ่งเน้นนักเรียนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้านผลลัพธ์ และด้านภาวะผู้นำ การบริหารงานบุคคลด้านการมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล การบริหารทั่วไปด้านการจัดการด้านผลลัพธ์ ด้านการมุ่งเน้นนักเรียนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ และด้านการวัดผลการวิเคราะห์และการจัดการความรู้

* Received 2 March 2025; Revised 9 March 2025; Accepted 16 March 2025

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา, การบริหารสู่ความเป็นเลิศ

Abstract

The purposes of this descriptive research were as follows: 1) To study the administration towards excellence of educational institutions. and 2) To study the development of administration towards excellence of educational institutions under the Office of Secondary Education Service Area Ubon Ratchathani Amnat Charoen. It was a mixed-method research. The quantitative research was used. The sample group was 359 teachers of schools under the Office of Secondary Education Service Area Ubon Ratchathani, Amnat Charoen. The sample size was determined by using Taro Yamane's formula and stratified random sampling according to school size. The instrument was a questionnaire with a reliability value of 0.98. The data were analyzed to find percentages, means, and standard deviations. The qualitative research targeted 10 school administrators under the Office of Secondary Education Service Area Ubon Ratchathani Amnat Charoen. The instrument was in-depth interviews. The data were analyzed by content analysis.

The following results were found: The administration towards excellence of educational institutions was at a high level overall. 2) The development of administration towards excellence of educational institutions had the following approaches: academic administration in terms of measurement, analysis, and knowledge management; budget administration in terms of strategic planning; focus on students as stakeholders; outcomes and leadership; personnel administration in terms of focus on human resources; general administration in terms of management of outcomes; focus on students as stakeholders; strategic planning; and measurement, analysis, and knowledge management.

Keywords: Educational administration, Management towards excellence

บทนำ

สถานศึกษาเป็นองค์กรทางการศึกษาที่สำคัญระดับฐานล่างต่อการดำเนินบทบาทภารกิจ การสร้างสรรค์ ก่อให้เกิดผลผลิตทางการศึกษา ทั้งนี้ผู้บริหารโรงเรียนจะเป็นกลไกสำคัญที่จะ นำความสำเร็จและเสริมสร้างคุณภาพทางการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นภายในองค์กรนั้นๆ การสร้าง

คุณภาพในโรงเรียนจะก่อให้เกิดความเชื่อมั่น ความมั่นใจเกิดขึ้นกับผู้รับบริการทั้งนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมส่วนรวม ดังนั้น โรงเรียนที่มีคุณภาพเชิงบริหารจัดการย่อมก่อให้เกิด มิติแห่งความเป็นเลิศในระบบการจัดการศึกษายุคใหม่ จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีปัจจัย และองค์ประกอบเสริมที่หลากหลายเข้ามาช่วยดำเนินการ เพื่อส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กร ได้ในที่สุด “ผู้บริหารโรงเรียน” จึงมีความสำคัญยิ่งที่ต้องกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพสูงสุด ให้เกิดการพัฒนาคูณภาพการบริหารจัดการองค์กร ซึ่งหมายถึงโรงเรียน ให้เป็นโรงเรียนคุณภาพก้าวสู่ความเป็นเลิศ (พะกานาจ สุนทรรัตน์, 2566) ดังนั้น การบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ผู้บริหารจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารจัดการ เพื่อให้สถานศึกษาเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง ผู้เรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และสังคม โดยต้อง ศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรค พร้อมทั้งวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสของสถานศึกษาที่จะ นำไปสู่เป้าหมาย มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ แผนการปฏิบัติงาน ในการ บริหารงานด้านต่าง ๆ มีการติดตามและประเมินผลการทำงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับ มาตรฐานให้มีเสถียรภาพในการบริหารการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ เป็นกลไกสำคัญในการ บริหารการศึกษาเพื่อให้โรงเรียนมีคุณภาพได้มาตรฐานและเป็นที่ยอมรับในสังคม (จันทร์ผ่อง สมุทรผ่อง, 2562)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ได้นำนโยบายของ กระทรวงศึกษาธิการมาขับเคลื่อนเพื่อร่วมกันยกระดับคุณภาพการศึกษาเต็มกำลัง ความสามารถอย่างเป็นกัลยาณมิตรต่อกัน ภายใต้แนวทางการทำงาน “จับมือไว้ แล้วไป ด้วยกัน” และใช้สำนวนที่เข้าใจง่ายคือ “เรียนดี มีความสุข” เพื่อเดินทางยกระดับคุณภาพ การศึกษาไปด้วยกัน จากรายงานผลการปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษา ปีงบประมาณ 2565 ของกลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพ ภายในของสถานศึกษา พบว่า ปัญหาด้านปัจจัย คือ ผู้บริหารยังไม่ตระหนัก ไม่มีความเข้าใจกับ ระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา การมอบหมายผู้รับผิดชอบงานประกัน คุณภาพภายในของสถานศึกษา ไม่ได้คำนึงถึงประสบการณ์ของบุคลากร ด้านกระบวนการ พบว่า โรงเรียนไม่มีกลไกในการขับเคลื่อนหรือพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อย่างชัดเจน ซึ่งการบริหารสู่ความเป็นเลิศทั้งโรงเรียนเทียบเคียงมาตรฐานสากล โรงเรียน พระราชทาน รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในฝัน จำเป็นต้องใช้ข้อมูลจากรายงานการประเมินตนเอง แต่มีปัญหาการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ที่ขาดความต่อเนื่อง เนื่องจากเปลี่ยนผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบอยู่เสมอ การ จัดเก็บข้อมูลสารสนเทศไม่เป็นระบบของสถานศึกษา สถานศึกษายังมองไม่ครอบคลุมตั้งแต่ อดีต ปัจจุบัน และอนาคต เมื่อผู้บริหารสถานศึกษารับนโยบายมาปฏิบัติไม่สามารถดำเนินการ ต่อได้เพื่อให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ขาดการวางแผนอย่างเป็นระบบและบางสถานศึกษาไม่มีความรู้ความเข้าใจแนว

ทางการดำเนินงาน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ, 2566)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ เพื่อให้ทราบแนวทางการดำเนินการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ซึ่งผู้วิจัยคาดหวังว่าผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางเพื่อวางแผนพัฒนาการบริหารสู่ความเป็นเลิศรวมถึงเป็นข้อมูลสารสนเทศให้ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นความสำคัญของการบริหารสู่ความเป็นเลิศ เป็นการสร้างศักยภาพในการแข่งขันให้กับสถานศึกษาเพื่อทันต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก สามารถเป็นแบบอย่างและมีการแลกเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศให้กับสถานศึกษาอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ
2. เพื่อศึกษาการพัฒนาการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ครูผู้สอนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 81 โรงเรียน จำนวน 3,406 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ, 2566)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ครูผู้สอนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำนวน 359 คน กำหนดขนาดตัวอย่างด้วยการใช้สูตรของทาโร่ยามาเน่ (Yamane, 1973) ที่ขนาดความคลาดเคลื่อน 0.05 ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น

1.3 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการสัมภาษณ์ครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ที่ได้รับรางวัลผู้บริหารดีเด่น ผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลทรงคุณค่า สพฐ. OBEC Awards จำนวน 10 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถามเพื่อศึกษาการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

2.2 แบบสัมภาษณ์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. การสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถาม

1.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารสู่ความเป็นเลิศ เพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบให้สอดคล้องในการสร้างข้อคำถาม

1.2 ศึกษาหลักการสร้างแบบสอบถาม

1.3 สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัย

1.4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้านความสอดคล้อง ความถูกต้องเหมาะสม ความชัดเจน ความครอบคลุม และความครบถ้วนของข้อคำถาม

1.5 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

1.6 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูผู้สอนของโรงเรียนสตรีสิริเกศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ มีค่าเท่ากับ 0.976

1.7 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2. การสร้างและหาคุณภาพของแบบสัมภาษณ์

2.1 ศึกษาหลักการสร้างแบบสัมภาษณ์

2.2 สร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมขอบเขตเนื้อหา

2.3 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้านความสอดคล้อง ความถูกต้องเหมาะสม ความชัดเจน ความครอบคลุม และความครบถ้วนของข้อคำถาม

2.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2.5 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบสอบถาม ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูผู้สอนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำนวน 359 คน

3.2 แบบสัมภาษณ์ ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับแหล่งข้อมูล ซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำนวน 10 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, S.D.=0.38) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.21$, S.D.= 0.44) รองลงมาคือ ด้านการบริหารงานบุคคล ($\bar{X} = 4.08$, S.D.=0.38) ด้านการบริหารทั่วไป ($\bar{X} = 4.08$, S.D.=0.46) และด้านการบริหารงบประมาณ ($\bar{X} = 3.94$, S.D.=0.36) ตามลำดับ แสดงข้อมูลตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา โดยรวม

การบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
ด้านการบริหารงานวิชาการ	4.21	0.44	มาก	1
ด้านการบริหารงบประมาณ	3.94	0.36	มาก	4
ด้านการบริหารงานบุคคล	4.08	0.38	มาก	2
ด้านการบริหารทั่วไป	4.08	0.46	มาก	3
รวม	4.08	0.38	มาก	

2. ผลศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ มีดังนี้

2.1 การบริหารงานวิชาการด้านการวัดผลการวิเคราะห์และการจัดการความรู้ ควรมีการจัดทำระบบวัดผลการเรียนรู้อย่างหลากหลาย ครอบคลุมทุกทักษะ และส่งเสริมการจัดกลุ่มชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อให้ครู นักเรียน และผู้ปกครองได้แลกเปลี่ยนและพัฒนาความรู้ร่วมกัน

2.2 การบริหารงบประมาณด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ควรมีการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) ในการบริหารงบประมาณ เพื่อช่วยให้การวางแผน

แผนการใช้งบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการงบประมาณเพื่อให้กระบวนการมีความถูกต้อง รวดเร็วและแม่นยำยิ่งขึ้น

2.3 การบริหารงบประมาณด้านการมุ่งเน้นนักเรียนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ควรมีการวางแผนการใช้งบประมาณอย่างรอบคอบ โดยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมพัฒนาการและความปลอดภัยของนักเรียน และจัดทำแผนงานที่สอดคล้องกับนโยบายและวิสัยทัศน์ขององค์กร เพื่อตอบสนองความต้องการของนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2.4 การบริหารงบประมาณด้านผลลัพธ์ ควรมีการวางแผนงบประมาณให้สอดคล้องกับเป้าหมายและผลลัพธ์ที่ต้องการ เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการขาดทุนหรือหนี้สิน ซึ่งอาจส่งผลกระทบโดยตรงต่อนักเรียนและคุณภาพการศึกษา และกระจายงบประมาณให้เหมาะสมกับโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ โดยกำหนดเป็นกลยุทธ์ที่ชัดเจนและสามารถตรวจสอบได้ เพื่อให้เกิดความเป็นเลิศในทุกด้าน

2.5 การบริหารงบประมาณด้านภาวะผู้นำ ควรมีการเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้งบประมาณ เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและการรับผิดชอบร่วมกัน และสนับสนุนกิจกรรมที่เสริมสร้างความร่วมมือและการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้นำในองค์กร เพื่อสร้างวัฒนธรรมของการเป็นผู้นำที่ดี

2.6 การบริหารงานบุคคลด้านการมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล ควรมีการกำหนดวิสัยทัศน์หรือเป้าหมายในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลที่ชัดเจน และมีการวางแผนการพัฒนาบุคลากรให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจองค์กร และส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพและทักษะบุคลากรอย่างต่อเนื่อง

2.7 การบริหารทั่วไปด้านการจัดการด้านผลลัพธ์ ควรมีการกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจที่ชัดเจนเพื่อให้ทุกคนในองค์กรมีเป้าหมายเดียวกันและมุ่งเน้นการพัฒนาผลลัพธ์ที่ชัดเจนโดยให้ความสำคัญกับคุณภาพและความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2.8 การบริหารทั่วไปด้านการมุ่งเน้นนักเรียนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ควรมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ครู นักเรียน และชุมชนในการกำหนดแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนและการบริหารการศึกษา และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอน

2.9 การบริหารทั่วไปด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ควรมีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จที่ชัดเจนและติดตามผลการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ เพื่อปรับปรุงกลยุทธ์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง และกำหนดแผนการพัฒนาทั้งระยะสั้นและระยะยาวให้สอดคล้องกับเป้าหมายในอนาคต

2.10 การบริหารทั่วไปด้านการวัดผลการวิเคราะห์และการจัดการความรู้ ควรมีการจัดเตรียมเครื่องมือและแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน เพื่อสนับสนุนการวัดผลและการวิเคราะห์ได้

อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนความรู้ โดยให้ทุกคนในองค์กรได้มีส่วนร่วม

อภิปรายผล

จากการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นที่สมควรนำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. การบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้สืบเนื่องจากการบริหารสู่ความเป็นเลิศมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาและเพิ่มคุณภาพการศึกษา รวมถึงสร้างมาตรฐานที่ดีให้แก่สถานศึกษา การบริหารที่มีคุณภาพจะส่งผลให้นักเรียน ครู บุคลากร และชุมชนได้รับประโยชน์ร่วมกันในทุกด้าน ทั้งนี้ยังช่วยให้สถานศึกษามีความพร้อมในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต และช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับมาตรฐานและคุณภาพที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญต่างก็ตระหนักและให้ความสำคัญในการบริหารสู่ความเป็นเลิศ ได้มีการพัฒนางานทุกด้านในเชิงระบบอย่างต่อเนื่อง โดยการมีแผนการบริหารที่ชัดเจน การประเมินและติดตามผล รวมถึงการใช้เทคโนโลยีและการพัฒนาทักษะของบุคลากรในการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักเรียน และทำให้สถานศึกษาบรรลุเป้าหมายในด้านต่าง ๆ ได้อย่างดีที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของบัณฑิต ประสิทธิ์นอก (2562) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 พบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ตามแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญ พบว่ามีแนวทางในการดำเนินงานแบ่งออกเป็น 10 ด้าน ดังนี้ 1) การบริหารงานวิชาการด้านการวัดผลการวิเคราะห์และการจัดการความรู้ ควรจัดทำระบบวัดผลการเรียนรู้อย่างหลากหลายครอบคลุมทุกทักษะ ส่งเสริมการจัดกลุ่มชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อให้ครู นักเรียน และผู้ปกครองได้แลกเปลี่ยนและพัฒนาความรู้ร่วมกัน 2) การบริหารงบประมาณด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ควรวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) ในการบริหารงบประมาณ เพื่อช่วยให้การวางแผนการใช้งบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ 3) การบริหารงบประมาณด้านการมุ่งเน้นนักเรียนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ควรวางแผนการใช้งบประมาณอย่างรอบคอบ โดยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมพัฒนาการและความปลอดภัยของนักเรียน 4) การบริหารงบประมาณด้านผลลัพธ์ ควรวางแผนงบประมาณให้สอดคล้องกับเป้าหมายและผลลัพธ์ที่ต้องการ เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการขาดทุนหรือหนี้สิน ซึ่งอาจส่งผล

กระทบโดยตรงต่อนักเรียนและคุณภาพการศึกษา 5) การบริหารงบประมาณด้านภาวะผู้นำ ควรเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้งบประมาณ เพื่อให้เกิดความโปร่งใส และการรับผิดชอบร่วมกัน 6) การบริหารงานบุคคลด้านการมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล ควรมีการกำหนดวิสัยทัศน์หรือเป้าหมายในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลที่ชัดเจน มีการวางแผนการพัฒนาบุคลากรให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจองค์กร 7) การบริหารทั่วไปด้านการจัดการด้านผลลัพธ์ ควรกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจที่ชัดเจน เพื่อให้ทุกคนในองค์กรมีเป้าหมายเดียวกัน มุ่งเน้นการพัฒนาผลลัพธ์ที่ชัดเจนโดยให้ความสำคัญกับคุณภาพและความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 8) การบริหารทั่วไปด้านการมุ่งเน้นนักเรียนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ครู นักเรียน และชุมชนในการกำหนดแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนและการบริหารการศึกษา 9) การบริหารทั่วไปด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ควรมีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จที่ชัดเจนและติดตามผลการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ เพื่อปรับปรุงกลยุทธ์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง 10) การบริหารทั่วไปด้านการวัดผลการวิเคราะห์และการจัดการความรู้ ควรจัดเตรียมเครื่องมือและแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน เพื่อสนับสนุนการวัดผลและการวิเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสกสรรค์ ปิวศิลป์ศักดิ์ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 พบว่า แนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบหลัก ดังนี้ การนำองค์กร การวางแผน กลยุทธ์ การมุ่งเน้นผู้เรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ การมุ่งเน้นบุคลากร การมุ่งเน้นการปฏิบัติ และผลลัพธ์ด้านผู้เรียน

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยเรื่อง การบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ให้ประสบความสำเร็จ ควรมุ่งเน้นในการพัฒนางานในด้านที่มีสภาพการบริหารงานน้อยกว่าด้านอื่น ๆ ใน 4 งาน ประกอบด้วย 10 ด้าน ดังนี้ 1) การบริหารงานวิชาการ มุ่งเน้นในการวัดผลการวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ 2) การบริหารงบประมาณ มุ่งเน้นในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ด้านการมุ่งเน้นนักเรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้านผลลัพธ์ และด้านภาวะผู้นำ 3) การบริหารงานบุคคล มุ่งเน้นในการมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล 4) การบริหารทั่วไป มุ่งเน้นในการจัดการด้านผลลัพธ์ ด้านการมุ่งเน้นนักเรียนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ด้านการวัดผลการวิเคราะห์และการจัดการความรู้

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. แนวทางการพัฒนาการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ มีดังนี้ การบริหารงานวิชาการ ควรปรับปรุงในด้านการวัดผลการวิเคราะห์และการจัดการความรู้ การบริหารงบประมาณ ควรปรับปรุงในด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ด้านการมุ่งเน้นนักเรียนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้าน ผลลัพธ์ และด้านภาวะผู้นำ การบริหารงานบุคคลควรปรับปรุงในด้านการมุ่งเน้นทรัพยากร บุคคล การบริหารทั่วไปควรปรับปรุงในด้านการจัดการด้านผลลัพธ์ ด้านการมุ่งเน้นนักเรียนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ และด้านการวัดผลการวิเคราะห์และการจัดการ ความรู้

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ สามารถนำแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศไปสู่การปฏิบัติหรือนำมาบูรณาการ ร่วมกับระบบบริหารเดิมของโรงเรียนได้ เพราะมีแนวทางปฏิบัติที่โรงเรียนสามารถนำไปใช้ และ สร้างความเข้าใจให้แก่บุคลากรได้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการบริหารสถานศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- จันทร์ผ่อง สมุทรผ่อง. (2562). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานทุปีนัมเบอร์วันสู่ความเป็นเลิศ ของโรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสารราษฎร์) จังหวัดเพชรบุรี. ใน วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- บัณฑิต ประสิทธิ์นอก. (2562). รูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. ใน วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎี บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- ผะกานาจ สุคนธรัตน์. (2566). รูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถม ศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดสงขลา. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษา ศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ. (2566). แผนพัฒนา คุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566). เรียกใช้เมื่อ 12 ตุลาคม 2567 จาก https://drive.google.com/file/d/1Bf3Bq7_2CZUn2fSmyU3r_QkYPNj-lqWpg/view.

เสกสรรค์ ปิวศิลป์ศักดิ์. (2562). รูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศโดยใช้กระบวนการจัดการ
ความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยม ศึกษา
เขต 35. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริการการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

Yamane, T. (1973). Statistics an introductory analysis. New York: Harper & Row.

การติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรสาขาเทคโนโลยีธุรกิจดิจิทัล
ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2567 ของวิทยาลัย
สารพัดช่างตราด โดยใช้รูปแบบการประเมินชิปปี้ (CIPP Model)*
MONITORING AND EVALUATION OF THE IMPLEMENTATION OF THE
DIGITAL BUSINESS TECHNOLOGY PROGRAM UNDER THE 2024
VOCATIONAL CERTIFICATE CURRICULUM OF TRAT POLYTECHNIC
COLLEGE USING THE CIPP MODEL

กิตติมา บุญโชติ¹ และ อุษาพร กลิ่นเกษร²

Gittima Bunchot¹ and Usaporn Klinkeason²

¹⁻²มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

¹⁻²North Bangkok University, Thailand

¹Corresponding Author's Email: gittima.bunc@northbkk.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรสาขาเทคโนโลยีธุรกิจดิจิทัล ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2567 ของวิทยาลัยสารพัดช่างตราด ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model ของสตัฟเฟิลบีม กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ครูผู้สอน จำนวน 7 คน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 10 คน ผู้ปกครอง จำนวน 13 คน และนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปีที่ 1 – 3 จำนวน 64 คน โดยเลือกสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน รวมทั้งสิ้น จำนวน 97 คน เครื่องมือที่ใช้เป็น แบบสอบถาม และแบบบันทึกข้อมูล ตรวจสอบความเที่ยงตรงจากผู้เชี่ยวชาญได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80 – 1.00 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.93 วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า ด้านบริบท มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.40, S.D. = 0.61) โดยมีจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร พันธกิจของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร และวิสัยทัศน์ของหลักสูตรสอดคล้องกับหลักสูตรคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พุทธศักราช 2567 ด้านปัจจัยนำเข้า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.36, S.D. = 0.69) โดยมีความพร้อมด้าน คุณสมบัติของผู้สอน วัสดุ อุปกรณ์การสอน สิ่งอำนวยความสะดวกในโรงเรียนแหล่งเรียนรู้ อาคารสถานที่ และงบประมาณ ด้านกระบวนการ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.43, S.D. = 0.64) โดยมีการวัดประเมินผล การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การ

* Received 2 March 2025; Revised 9 March 2025; Accepted 16 March 2025

บริหารหลักสูตร การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร และด้านผลผลิต มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.45, S.D. = 0.49) โดยคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ของนักเรียน และการคิด วิเคราะห์และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของนักเรียน เป็นไปตามหลักสูตร สำหรับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในทุกทักษะการเรียนรู้ทั้ง 3 หมวดวิชานักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผ่านเกณฑ์การประเมิน

คำสำคัญ: การประเมินหลักสูตร, การประเมินหลักสูตรสาขา, รูปแบบการประเมินชิปป

Abstract

This research was to monitor and evaluate the use of the Digital Business Technology curriculum according to the vocational science curriculum, B.E. 2567, of Trat Technical College for data entry of components for the steps and system aspects of the CIPP Model of Stufflebeam. The sample group included 3 educational institutions, 7 supervisors, 10 regular teachers, 13 general people, and 64 students in grades 1-3, randomly selected by stratification according to various sections, from many to many 97 people. The instruments used were components and data recording forms. The accuracy of the scan from experts obtained an index of survey between 0.80 - 1.00. The reliability of the whole version was equal to 0.93. The latest data were checked for descriptive statistics.

The research findings are as follows Context: The appropriateness level is high ($\bar{x}$ = 4.40, S.D. = 0.61). The curriculum's objectives, structure, mission, content, and vision align with the 2024 Office of Vocational Education Commission (OVEC) curriculum. Input: The appropriateness level is high ($\bar{x}$ = 4.36, S.D. = 0.69), with well-prepared instructional staff, teaching materials, equipment, school facilities, learning resources, infrastructure, and budget. Process: The appropriateness level is high ($\bar{x}$ = 4.43, S.D. = 0.64). This includes assessment and evaluation, learning activity design, curriculum management, student development activities, and supervision of curriculum implementation. Product: The appropriateness level is high ($\bar{x}$ = 4.45, S.D. = 0.49). Students demonstrate desirable characteristics, critical thinking skills, and the ability to utilize digital technology in accordance with the curriculum. Furthermore, students' academic performance across all three subject areas meets the required assessment standards.

Keywords: Curriculum Evaluation, Vocational Program Evaluation, CIPP Model

บทนำ

ในยุคปัจจุบัน เทคโนโลยีดิจิทัลมีบทบาทสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการศึกษา การศึกษาจึงต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและความต้องการของตลาดแรงงาน (สำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา, 2567) บุคคลสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างสะดวก ทำให้บทบาทของครูผู้สอน เปลี่ยนแปลงไป จากการเป็นผู้ถ่ายทอดเนื้อหาไปสู่การเป็นผู้ส่งเสริมทักษะกระบวนการคิด วิเคราะห์และการแก้ปัญหา ผู้เรียนต้องมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี คิดเชิงวิพากษ์ และ สามารถปรับตัวให้ทันกับสถานการณ์ที่ซับซ้อน ซึ่งเป็นทักษะสำคัญของศตวรรษที่ 21 หลักสูตร มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับแนวโน้มของโลกปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาขาเทคโนโลยีธุรกิจดิจิทัล หลักสูตรที่มีคุณภาพต้องสามารถตอบสนอง ต่อความต้องการของตลาดแรงงานและช่วยให้ผู้เรียนสามารถประกอบอาชีพได้อย่างมี ประสิทธิภาพ (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2565) ดังนั้น การติดตามและประเมินผลหลักสูตรจึงเป็น สิ่งจำเป็นเพื่อนำข้อมูลมาพัฒนาปรับปรุงให้สอดคล้องกับแนวโน้มของอุตสาหกรรมและ เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

หลักสูตรสาขาเทคโนโลยีธุรกิจดิจิทัล ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2567 ของวิทยาลัยสารพัดช่างตราด เป็นหลักสูตรที่ออกแบบมาเพื่อพัฒนาทักษะ ของผู้เรียนทั้งด้านเทคโนโลยีและการบริหารธุรกิจ โดยอ้างอิงกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ (NQF) กรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียน (AQRF) และมาตรฐานอาชีวศึกษาแห่งชาติ (สำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2567) หลักสูตรนี้เน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง เพื่อ เสริมสร้างสมรรถนะของกำลังคนระดับฝีมือที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของ ตลาดแรงงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนการสอนในหลักสูตรนี้ให้ความสำคัญกับการฝึก ทักษะในสภาพแวดล้อมจริง โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเทียบโอนความรู้ ประสบการณ์ และสมรรถนะที่ได้รับจากการฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นในการเรียนรู้ นอกจากนี้ หลักสูตรยังส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา สถานประกอบการ และหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน เพื่อให้การจัดการศึกษาสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานทั้งใน ระดับชาติและสากล

การประเมินหลักสูตรเป็นกระบวนการที่สำคัญในการตรวจสอบประสิทธิภาพของ หลักสูตรเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาให้มีคุณภาพมากขึ้น (กาญจนา คุณารักษ์, 2553) การศึกษานี้ใช้รูปแบบการประเมินซีบีพี (CIPP Model) ซึ่งเป็นกรอบแนวคิดที่มุ่งเน้นการ ประเมินทั้งระบบ โดยพิจารณา 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท (Context) วิเคราะห์ความเหมาะสม ของหลักสูตรในแง่ของเป้าหมาย พันธกิจ และโครงสร้างหลักสูตร ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)

ประเมินคุณภาพของผู้สอน วัสดุอุปกรณ์การสอน แหล่งเรียนรู้ และงบประมาณ ด้านกระบวนการ (Process) ตรวจสอบการดำเนินงานด้านการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการติดตามหลักสูตร ด้านผลผลิต (Product) วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และการพัฒนาทักษะที่จำเป็น CIPP Model ได้รับการยอมรับว่าเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการประเมินหลักสูตร เนื่องจากให้ข้อมูลที่ครบถ้วนและสามารถใช้ในการตัดสินใจปรับปรุงหลักสูตรได้อย่างเป็นระบบ (บุญศรี พรหมมาพันธุ์, 2553)

วิทยาลัยสารพัดช่างตราด มุ่งเน้นการเป็นศูนย์กลางด้านการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในพื้นที่ โดยมีวิสัยทัศน์ “วิทยาลัยชั้นนำด้านการจัดการเรียนการสอนด้านอาชีพ โดยใช้พื้นที่เป็นฐาน” หลักสูตรเทคโนโลยีธุรกิจดิจิทัลได้รับการออกแบบเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีและการบริหารธุรกิจดิจิทัล พร้อมรองรับความต้องการของตลาดแรงงานยุคใหม่ การประเมินผลการใช้หลักสูตรผ่าน CIPP Model ช่วยให้สามารถวิเคราะห์ คุณภาพของปัจจัยนำเข้า, ประสิทธิภาพของกระบวนการบริหารหลักสูตร, ผลลัพธ์ทางการศึกษา และความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งข้อมูลที่ได้รับสามารถนำไปสู่การปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพและทันสมัยยิ่งขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับแนวโน้มของอุตสาหกรรมดิจิทัลและความต้องการของตลาดแรงงานในอนาคต ดังนั้น การศึกษานี้จึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาหลักสูตรอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพสูงขึ้น และสามารถผลิตกำลังคนที่มีศักยภาพเพื่อตอบสนองความต้องการของอุตสาหกรรมดิจิทัลในปัจจุบันและอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรสาขาเทคโนโลยีธุรกิจดิจิทัล ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2567 ของวิทยาลัยสารพัดช่างตราด โดยใช้รูปแบบการประเมินซิปปี้ (CIPP Model)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้แนวคิดการประเมินแบบ CIPP Model (Stufflebeam, 1973) ประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2567 ใน 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 17 คน ครูผู้สอน จำนวน 7 คน นักเรียนสาขาเทคโนโลยีธุรกิจดิจิทัล ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 – 3 จำนวน 80 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 20 คน (วิทยาลัยสารพัดช่างตราด ปีการศึกษา, 2567) รวมทั้งสิ้น จำนวน 127 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 10 คน ครูผู้สอน จำนวน 7 คน นักเรียนสาขาเทคโนโลยี

ธุรกิจดิจิทัล ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปีที่ 1 – 3 จำนวน 64 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 13 คน โดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie, R & Morgan, D, 1970 : 607 – 610) รวมทั้งสิ้น จำนวน 97 คน และใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยใช้ประชากรผู้ให้ข้อมูลเป็นชั้นในการแบ่ง หลังจากนั้นสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากประชากรผู้ให้ข้อมูลเลือกด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัยมี 2 ประเภท ดังนี้

2.1 แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ชุด โดยแยกตามคุณวุฒิ วุฒิและลักษณะของผู้ที่ให้ข้อมูล โดยแยกเป็นนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองของนักเรียน โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ เพศ ระดับชั้นที่กำลังศึกษา วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน ประสบการณ์ในการเป็น คณะกรรมการสถานศึกษา อาชีพ และการเป็นผู้ปกครองในระดับชั้นของนักศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามมีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งถามความเหมาะสมเกี่ยวกับหลักสูตรสาขาเทคโนโลยีธุรกิจดิจิทัล พุทธศักราช 2567 ของวิทยาลัยสารพัดช่างตราด ในด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต

2.2 แบบบันทึกข้อมูล เป็นการบันทึกข้อมูลจากฐานข้อมูลวิทยาลัยสารพัดช่างตราด ในปีการศึกษา 2567 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านการคิด วิเคราะห์และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน

3. เครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามและแบบบันทึกข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

3.1 การสร้างแบบสอบถาม มีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี หลักการ ข้อมูลสถิติและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตร เพื่อใช้เป็นกรอบเนื้อหาในการเขียนข้อคำถามในแบบสอบถาม

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลที่จะศึกษา เพื่อกำหนดเป็นโครงสร้างของเครื่องมือในการกำหนดขอบเขตและแนวทางของเนื้อหา

ขั้นที่ 3 สร้างแบบสอบถามให้ตรงตามเนื้อหาและครอบคลุมสิ่งที่ต้องการศึกษาโดยอาศัยขอบเขตของแนวทางที่ได้กำหนดไว้แล้ว ซึ่งสามารถสร้างแบบสอบถามได้ จำนวน 4 ชุด

ขั้นที่ 4 นำแบบสอบถามทั้ง 4 ชุด ที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ และขอคำแนะนำพร้อมทั้งปรับปรุง แก้ไข เพื่อให้เนื้อหาสอดคล้องและเหมาะสมกับ วัตถุประสงค์

ขั้นที่ 5 นำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว นำไปตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมในการใช้ ภาษาจากผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ผู้เชี่ยวชาญด้านวัดผลและประเมินผล และ ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา จำนวน 5 คน นำมาวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence :IOC) (รัตนะ บัวสนธ์, 2552 : 81 - 82) กับด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้าน กระบวนการ และด้านผลผลิต ของแต่ละชุด โดยคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.80 – 1.00 ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยที่ยอมรับได้ จากนั้นนำคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความ สอดคล้อง และเมื่อจำแนกเป็นชุดผลการคำนวณค่า IOC ของแบบสอบถามทั้ง 4 ชุด

ขั้นที่ 6 นำแบบสอบถามมาปรับปรุง แก้ไขข้อความตามข้อเสนอแนะของ ผู้เชี่ยวชาญแล้วจึงนำแบบสอบถามที่ปรับปรุง แก้ไข เรียบร้อยแล้วเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษา พิจารณาอีกครั้ง

ขั้นที่ 7 นำแบบสอบถามที่ได้ ไปทดลองใช้ (Try – Out) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามกับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายกับวิทยาลัยที่มีบริบทใกล้เคียงกับ วิทยาลัยสารพัดช่างตราด คือวิทยาลัยการอาชีพบ่อไร่ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน จำนวน 11 คน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 15 คน นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขา เทคโนโลยีธุรกิจดิจิทัล จำนวน 30 คน และผู้ปกครองของนักเรียน จำนวน 30 คน แล้วนำ แบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1970 : 202 - 204) ปรากฏผลดังนี้

ชุดที่ 1 แบบสอบถามสำหรับผู้เรียน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90

ชุดที่ 2 แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.95

ชุดที่ 3 แบบสอบถามสำหรับคณะกรรมการสถานศึกษา ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96

ชุดที่ 4 แบบสอบถามสำหรับผู้ปกครอง ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92

ขั้นที่ 8 นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้แล้ว นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ ครั้งสุดท้าย และจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 การสร้างแบบบันทึกข้อมูล มีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ทฤษฎี หลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการ ประเมินหลักสูตร และนำมาสร้างเป็นแบบบันทึกข้อมูล

ขั้นที่ 2 นำแบบบันทึกข้อมูลขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา ได้รับ ข้อเสนอแนะให้เลือกข้อมูลที่จะนำมาบันทึก ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนใน

ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 – 3 ข้อมูลการคิด วิเคราะห์และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และข้อมูลคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในปีการศึกษา 2567

ขั้นที่ 3 นำแบบบันทึกข้อมูลมาปรับปรุงแก้ไขให้เรียบร้อยและจัดทำเป็นแบบบันทึกข้อมูลที่สมบูรณ์ พร้อมนำไปใช้ในการเก็บข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล (เดือนมกราคม – เดือนกุมภาพันธ์)

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

4.1 ขออนุญาตและแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ถึงผู้อำนวยการวิทยาลัยสารพัดช่างตราด เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

4.2 นำหนังสือที่ได้รับการอนุมัติแล้วถึงคณะผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้ข้อมูลเพื่อตอบแบบสอบถามและแบบบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

4.3 ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตัวของผู้วิจัยเอง โดยแบบสอบถามที่นำกลับมา จากผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 ชุด คณะกรรมการสถานศึกษา และครูผู้สอน จำนวน 17 ชุด นักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปีที่ 1 – 3 จำนวน 64 ชุด และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 13 ชุด รวมทั้งสิ้น 97 ชุด

4.4 นำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ ดังนี้

4.4.1 การวิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 1 ที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามนำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) และคำนวณหาค่าร้อยละ (%)

4.4.2 แบบสอบถามตอนที่ 2 นำมาตรวจนับหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายข้อและรายด้าน โดยจำแนกตามกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปกำหนดขั้นตอนการวิเคราะห์ ดังนี้

5.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาคิดเป็นร้อยละ 100

5.2 นำแบบสอบถามแต่ละชุดที่เป็นข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมาแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

5.3 นำแบบสอบถามแต่ละชุดที่เป็นการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรสาขาเทคโนโลยีธุรกิจดิจิทัล ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2567 ของวิทยาลัยสารพัดช่างตราด ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มาวิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย โดยเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของแบบสอบถามใช้เกณฑ์การแปลความหมาย (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2550)

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ผลการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรสาขาเทคโนโลยีธุรกิจดิจิทัล ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2567 ของวิทยาลัยสารพัดช่างตราด ในด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า และด้านกระบวนการ ในภาพรวมของนักเรียน ผู้บริหารและครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง ซึ่งใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลปรากฏตามรายละเอียด ในตารางที่ 1 - 2

ตารางที่ 1 สรุปผลค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ภาพรวมด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ โดยรวมและรายด้าน

องค์ประกอบ การประเมิน	ค่าเฉลี่ย (X) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และผลการประเมิน								
	ด้านบริบท			ด้านปัจจัยนำเข้า			ด้านกระบวนการ		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ผู้บริหารและครูผู้สอน	4.28	0.63	มาก	4.28	0.69	มาก	4.27	0.60	มาก
คณะกรรมการสถานศึกษา	4.49	0.59	มาก	4.50	0.61	มากที่สุด	4.66	0.56	มากที่สุด
ผู้ปกครอง	4.44	0.60	มาก	4.36	0.58	มาก	4.33	0.54	มาก
นักเรียน	-	-	-	4.49	0.53	มาก	4.51	0.54	มากที่สุด
สรุปโดยรวม	4.40	0.61	มาก	4.36	0.69	มาก	4.43	0.64	มาก

จากตารางที่ 1 ผลการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรสาขาเทคโนโลยีธุรกิจดิจิทัล ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2567 ของวิทยาลัยสารพัดช่างตราด โดยใช้รูปแบบการประเมินชิปปี้ ในภาพรวมของด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า และด้านกระบวนการ พบว่า ด้านกระบวนการมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด มีผลการประเมิน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.43, S.D. = 0.64) รองลงมา คือ ด้านบริบท มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.40, S.D. = 0.61) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านปัจจัยนำเข้า มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.36, S.D. = 0.69) ทั้งนี้ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า และด้านกระบวนการมีระดับค่าเฉลี่ยมากกว่า เกณฑ์การประเมิน จึงผ่านเกณฑ์การประเมินทุกด้าน

ตารางที่ 2 ผลการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร ด้านผลผลิต โดยรวม

องค์ประกอบการประเมิน	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และผลการประเมิน		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ผู้บริหารและครูผู้สอน	4.30	0.50	มาก
คณะกรรมการสถานศึกษา	4.80	0.41	มากที่สุด
ผู้ปกครอง	4.49	0.57	มาก
นักเรียน	-	-	-
สรุปโดยรวม	4.45	0.49	มาก

จากตารางที่ 2 ผลการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรสาขาเทคโนโลยีธุรกิจดิจิทัลตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2567 ของวิทยาลัยสารพัดช่างตราด โดยใช้รูปแบบการประเมินชิปป ในภาพรวมของด้านผลผลิต พบว่า มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($X = 4.45$, $S.D. = 0.49$) มีระดับค่าเฉลี่ยมากกว่าเกณฑ์การประเมิน จึงผ่านเกณฑ์

อภิปรายผล

1. ผลการประเมินด้านบริบท พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาประเด็นการประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรสถานศึกษากับหลักสูตรคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในประเด็นด้านวิสัยทัศน์ของหลักสูตร ด้านพันธกิจของหลักสูตร ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ด้านโครงสร้างของหลักสูตรและด้านเนื้อหาของหลักสูตรตามเกณฑ์ที่กำหนดของหลักสูตร พบว่า ทุกประเด็นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาได้มีการวางแผนในการจัดทำหลักสูตร โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู นักเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษา ในการวิเคราะห์ข้อมูลยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 มาตรฐานการศึกษาระดับอาชีวศึกษา แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา แผนพัฒนาจังหวัดตราด พ.ศ. 2566 - 2570 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2567 และข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนย้อนหลัง 3 ปีการศึกษา (2564 - 2566) เพื่อนำมากำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้สอดคล้องกับเป้าหมายของชาติเหมาะสมและเป็นไปตามความต้องการของผู้เรียน บริบทพื้นที่ของชุมชน สอดคล้องกับการวิจัย จิตรา ผ่องสวัสดิ์ (2561) ได้ศึกษา เรื่อง การประเมินหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระ การเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนวัดนอก อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้รูปแบบชิปป พบว่า ด้านบริบท โดยภาพรวม พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา รายละเอียดการประเมินความเหมาะสมของปัจจัยนำเข้าในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาในประเด็น ด้านคุณสมบัติของผู้สอน ด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์การสอน ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานศึกษา ด้านแหล่งเรียนรู้ และด้านงบประมาณ ทั้งนี้เนื่องจากสาขาเทคโนโลยีธุรกิจดิจิทัลได้รับการจัดการสรรงบประมาณ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพียงพอกับความต้องการของผู้เรียน ครูผู้สอนมีความรู้ ความเชี่ยวชาญตรงกับสาขาที่สอน และมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ นอกจากนั้นยังได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากผู้ประกอบการ (บริษัทซีฟู้ดอลล์ จำกัด (มหาชน)) อย่างต่อเนื่องทุกปีการศึกษา และผู้ประกอบการในชุมชนยังสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา ตลอดจนเป็นวิทยากรให้ความรู้ สอดคล้องกับการวิจัย กรรณสูต อินทรบำรุง (2558) ได้ศึกษา เรื่อง การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบยึดการตัดสินใจ CIPPI Model พบว่า ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ปัจจัยนำเข้าในภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

3. ผลการประเมินด้านกระบวนการ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา รายละเอียดการประเมินความเหมาะสมของด้านกระบวนการ โดยประเด็นด้านการวัดและประเมินผล ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา และด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ทั้งนี้เนื่องจากสาขาเทคโนโลยีธุรกิจดิจิทัลมีกระบวนการบริหารหลักสูตร มีการประเมินผลหลักสูตรก่อน ระหว่าง และหลัง เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน บริบทพื้นที่ชุมชน และนำไปสู่การปฏิบัติโดยการจัดการเรียน การสอนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ตรงตามมาตรฐาน มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สามารถคิด วิเคราะห์ ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และมีสมรรถนะตรงตามหลักสูตร ตลอดจนมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการจัดการเรียนรู้และการวัดประเมินผล ซึ่งจะเป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียน การสอนที่มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษายังส่งเสริมให้ครูผู้สอนนำประเด็นปัญหาหรือประเด็นท้าทายในชั้นเรียน เข้าสู่การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียน การสอน และการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนที่สูงขึ้น สอดคล้องกับการวิจัย อิทธิเดช น้อยไม้ (2564) ได้ศึกษา เรื่อง การประเมินหลักสูตรโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา โปรแกรมอังกฤษ-คณิตศาสตร์ ตามรูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ (CIPP Model) พบว่า การประเมินด้านกระบวนการ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และการบริหารหลักสูตร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

4. ผลการประเมินด้านผลผลิต พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา รายละเอียดการประเมินความเหมาะสมของผลผลิตในการใช้หลักสูตร ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียน ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน และด้านการคิด วิเคราะห์ และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ทั้งนี้เนื่องจากสาขาเทคโนโลยีธุรกิจดิจิทัลได้รับการจัดการสรรงบประมาณ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพียงพอกับความต้องการของผู้เรียน ครูผู้สอนมีความรู้ ความเชี่ยวชาญตรงกับสาขาที่สอน และมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ นอกจากนี้ยังได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากผู้ประกอบการ (บริษัทซีฟู้ดอลล์ จำกัด (มหาชน)) อย่างต่อเนื่องทุกปีการศึกษา และผู้ประกอบการในชุมชนยังสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา ตลอดจนเป็นวิทยากรให้ความรู้ เป็นไปตามหลักสูตร นอกจากนี้ในส่วนของกระบวนการการบริหารหลักสูตร มีการประเมินผลหลักสูตรก่อน ระหว่าง และหลัง เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน บริบทพื้นที่ชุมชน และนำไปสู่การปฏิบัติโดยการจัดการเรียน การสอนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ตรงตามมาตรฐาน มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สามารถคิด วิเคราะห์ ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และมีสมรรถนะตรงตามหลักสูตร ตลอดจนมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการจัดการเรียนรู้และการวัดประเมินผล ซึ่งจะเป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียน การสอนที่มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษายังส่งเสริมให้ครูผู้สอนนำประเด็นปัญหาหรือประเด็นท้าทายในชั้นเรียน เข้าสู่การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียน การสอน และการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนที่สูงขึ้น สอดคล้องกับการวิจัย โชมพัสเตอร์ สมบุญ (2561) ได้ศึกษา เรื่อง การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model พบว่าการประเมินด้านผลผลิต พบว่า นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรสถานศึกษาที่กำหนดมีคุณภาพในระดับมาก

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรสาขาเทคโนโลยีธุรกิจดิจิทัลตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2567 ของวิทยาลัยสารพัดช่างตราด โดยใช้รูปแบบการประเมินซิปปี้ (CIPP Model) ผู้วิจัยสามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. ด้านบริบทมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยมีจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร พันธกิจของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร และวิสัยทัศน์ของหลักสูตรสาขาเทคโนโลยีธุรกิจดิจิทัลสอดคล้องกับหลักสูตรคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พ.ศ.2567

2. ด้านปัจจัยนำเข้ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ในการใช้หลักสูตรสาขาเทคโนโลยีธุรกิจดิจิทัล โดยมีความพร้อมด้านคุณสมบัติของผู้สอน วัสดุ อุปกรณ์การสอน สิ่งอำนวยความสะดวกในสถานศึกษา แหล่งเรียนรู้ งบประมาณ และอาคารสถานที่

3. ด้านกระบวนการมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ในการใช้หลักสูตรสาขาเทคโนโลยีธุรกิจดิจิทัล โดยมีการวัดประเมินผล การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การบริหารหลักสูตร การจัดกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน และการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา

4. ด้านผลผลิตในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน และการคิด วิเคราะห์และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของนักเรียน เป็นไปตามหลักสูตร สำหรับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสมรรถนะการเรียนรู้ทั้ง 3 หมวดวิชา นักเรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 – 3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาพรวมผ่านเกณฑ์การประเมิน นักเรียนมีผลการประเมินการคิด วิเคราะห์และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลผ่านเกณฑ์การประเมินและการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนผ่านเกณฑ์การประเมิน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการประเมินด้านบริบทของหลักสูตรสาขาเทคโนโลยีธุรกิจดิจิทัล ควรมีการจัดทำระบบฐานข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับแนวโน้มเทคโนโลยีธุรกิจดิจิทัล เพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย

2. จากผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของหลักสูตรสาขาเทคโนโลยีธุรกิจดิจิทัล ควรมีการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกภายในสถานศึกษาให้เหมาะสมกับการเรียนการสอนในยุคดิจิทัล เช่น ห้องเรียนอัจฉริยะ (Smart Classroom)

3. จากผลการประเมินด้านกระบวนการของหลักสูตรสาขาเทคโนโลยีธุรกิจดิจิทัล ควรมีการพัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้แบบดิจิทัลที่สามารถเข้าถึงได้ทั้งในและนอกสถานศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง

4. จากผลการประเมินด้านผลผลิตของหลักสูตรสาขาเทคโนโลยีธุรกิจดิจิทัล ควรมีการพัฒนากลไกการติดตามและสนับสนุนศิษย์เก่า เพื่อประเมินผลกระทบของหลักสูตรต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรมุ่งเน้นไปที่การ ขยายขอบเขตการศึกษา พัฒนาแนวทางการประเมินผลที่ทันสมัย ติดตามผลลัพธ์ของผู้เรียนหลังสำเร็จการศึกษา และเชื่อมโยงหลักสูตรเข้ากับแนวโน้มเทคโนโลยีในอนาคต เพื่อให้สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพสูงสุดและตอบโจทย์ความต้องการของตลาดแรงงานในอนาคตได้อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา คุณารักษ์. (2553). พื้นฐานการพัฒนาหลักสูตร. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กรภัสสร อินทรบำรุง. (2558). การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา ปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. วารสารสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ (Veridian E-Journal), 8(1), 700-713.

- โหมพัสตร์ สมบุญ. (2561). การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
กรุงเทพมหานคร. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จิตรา เผือกสวัสดิ์. (2561). การประเมินหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้การงาน
อาชีพ และเทคโนโลยีชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 โรงเรียนวัดนอก อ.ดอนสัก จ.สุราษฎร์ธานี
โดยใช้รูปแบบซีป. ใน การศึกษาค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตศึกษา
สาขาหลักสูตรและการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2550). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 1). นนทบุรี : ไทยเนรมิต
กิจ อินเตอร์ โปรเกรสซิฟ.
- บุญศรี พรหมมาพันธุ์. (2553). สัมมนาการประเมินหลักสูตร ใน ประมวลสาระวิชาสัมมนาการ
ประเมิน การศึกษา หน่วยที่ 12. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชา
ศึกษาศาสตร์.
- รัตน์ บัวสนธ์. (2552). รูปแบบการประเมิน CIPP และ CIPPIEST มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนและ
ถูกต้อง ในการใช้ CIPP and CIPPIEST Evaluation Models: Mistaken and
Precise Concepts of Applications. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2554). การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา (พิมพ์ครั้งที่2). บริษัท อาร์ แอนด์
ปริ้นท์ จำกัด : กรุงเทพมหานคร
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2567). หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง
พุทธศักราช 2567. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- อิทธิเดช น้อยไม้. (2564). การประเมินหลักสูตรโรงเรียนสาธิต พิบูลบำเพ็ญ มหาวิทยาลัย
บูรพา โปรแกรมอังกฤษ-คณิตศาสตร์. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- Cronbach, I. J. (1970). Essential of Psychological Testing. New York: Harper. (1990).
Essentials of psychological testion (5th ed.). New York: Harper Collins
Publishers.
- Krejcie, R & Morgan, D. (1970). Determining sample sizes for research activities.
Educational and Psychological Measurement 30: 607 – 610.
- Stufflebeam, D. and Shinkfield, A. J. (2007). Evaluation Theory, Models &
Applications. Journal of Multi Disciplinary Evaluation.

การบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหาร
สถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสุวรรณคูหา 3
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2*
PERSONNEL MANAGEMENT IN THE DIGITAL ERA BASED ON THE
FOUR SAṄGAHAVATTHU PRINCIPLES OF ADMINISTRATORS IN THE
SUWANKHUHA 3 EDUCATIONAL QUALITY DEVELOPMENT
NETWORK CENTER, NONG BUA LAMPHU PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

ยิ่งยศ คำหา,¹ พระครูปริยัติคุณรังษี² และ พระครูปลัดสมชัย นิสสโก³

Yingyot Khamha¹ Phrakhrupriyattikhunrangsi² and Phrakhrupalad Somchai Nissabho³

¹⁻³มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

¹⁻³Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

¹Corresponding Author's Email: yingyskhaha@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2) เพื่อศึกษาการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสม กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรของสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสุวรรณคูหา 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จำนวน 170 คน โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่ายจากตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็น แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) การศึกษาการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านคุณธรรมของนักบริหาร ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการจัดการยุคใหม่ 2) การบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลตาม

* Received 16 February 2025; Revised 9 March 2025; Accepted 16 March 2025

หลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านสมานัตตตา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านทาน การเสียสละ และ 3) การสงเคราะห์การบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหาร ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการเสียสละ 2. ปิยวาจา 3. ด้านอรรถจริยา และ 4. ด้านสมานัตตตา

คำสำคัญ: การจัดการยุคใหม่, คุณธรรมของนักบริหาร, หลักสังคหวัตถุ 4

Abstract

This thesis aimed to achieve three objectives: 1) to study the current state of personnel management in the digital era among administrators in the Suwankhuha 3 Educational. 2) to examine personnel management in the digital era based on the Four Saṅgahavatthu Principles among administrators in the Suwankhuha 3 Educational. 3) to propose guidelines for personnel management in the digital era based on the Four Saṅgahavatthu Principles among administrators in the Suwankhuha 3 Educational. This study employs a mixed-method research approach, integrating both qualitative and quantitative methods. The qualitative data were collected through in-depth interviews with seven key informants, while the quantitative data were obtained from a sample group of 170 respondents. The statistical methods used for data analysis included frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The research results were as follows: 1) The overall level of personnel management in the digital era among administrators was high. When analyzed by specific aspects, the highest mean score was observed in the area of administrator ethics, while the lowest mean score was found in modern management. 2) The overall application of the Four Saṅgahavatthu principles in personnel management was at the highest level. When analyzed by individual principles, Samanattatā (equality and impartiality) had the highest mean score, whereas Dāna (generosity and sacrifice) had the lowest mean score. 3) The synthesis of personnel management in the digital era based on the Four Saṅgahavatthu Principles revealed that (1) Dāna (Generosity and Sacrifice) (2) Piyavācā (Pleasant Speech) (3) Atthacariyā (Beneficial Conduct) (4) Samanattatā (Equality and Impartiality)

Keywords: new era management, Morality of administrators, Principles of Sangha Vattu 4

บทนำ

การบริหารงานบุคคลเป็นกระบวนการจัดการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ตั้งแต่การสรรหาและคัดเลือกบุคลากร การพัฒนาศักยภาพ ไปจนถึงการสิ้นสุดการปฏิบัติงาน ในองค์กร เพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ องค์กรจึงต้องส่งเสริมและพัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถ รวมถึงทัศนคติที่ดีต่อการทำงานของบุคลากร การพัฒนานี้ควรดำเนินควบคู่กันระหว่างบุคลากรและองค์กร ผ่านการเรียนรู้งาน การฝึกอบรมที่เหมาะสม และการวางแผนพัฒนาสายอาชีพ โดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำงานทั้งในระดับบุคคลและกลุ่ม ให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานจะขึ้นอยู่กับสมรรถภาพ คุณภาพของบุคลากรในองค์กร รวมถึงความรู้และความสามารถของผู้บริหารในการสนับสนุนและนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของยุคดิจิทัลได้ส่งผลกระทบต่อภาคส่วนต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านการศึกษา ซึ่งเป็นหนึ่งในภาคส่วนที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงนี้ ปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นคือ การขาดแคลนบุคลากรที่มีคุณลักษณะเหมาะสมต่อการปฏิบัติงานในยุคดิจิทัล โดยเฉพาะในกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจำเป็นต้องมีบทบาทเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีวิสัยทัศน์กว้างไกล สามารถเป็นแบบอย่างและที่ปรึกษาให้แก่คณะครู เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์ที่ตรงตามความต้องการได้ นำแนวทางการบริหารของรัฐบาลมาปรับใช้และจัดทำแผนปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติและนโยบายของรัฐบาล โดยได้มอบหมายแนวทางการปฏิบัติงานให้แก่คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเน้นย้ำว่า “คุณภาพของโรงเรียนขึ้นอยู่กับผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนที่ไม่มีคุณภาพจะสะท้อนให้เห็นในทุกภาคส่วน ของโรงเรียน (ศุภมาส วิสีชนาม, 2560)

คุณลักษณะที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 คือการมีภาวะผู้นำที่โดดเด่น ความรู้ความสามารถด้านการบริหารจัดการ และการปฏิบัติตนด้วยคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อสร้างแรงจูงใจและความเชื่อมั่นให้แก่บุคลากรในองค์กร ผู้บริหารต้องทำหน้าที่เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในด้านพฤติกรรมส่วนตัวและความรับผิดชอบต่อองค์กร เพื่อให้บุคลากรสามารถทำงานได้อย่างเต็มศักยภาพ คุณลักษณะที่ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 พึงมี ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์การบริหารที่ชัดเจน ผู้บริหารต้องสามารถวางแผนและมองเห็นทิศทางอนาคตขององค์กร โดยเน้นการพัฒนาและขับเคลื่อนองค์กรให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ เช่น เทคโนโลยี สังคม และเศรษฐกิจ 2) การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Leadership) ผู้บริหารต้องสามารถนำพาองค์กรปรับตัวให้เข้ากับความเสี่ยงที่เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว พร้อมกับการส่งเสริมให้บุคลากรมีการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 3) ความสามารถด้านวิชาการ การสื่อสาร และเทคโนโลยี ต้องมีความเชี่ยวชาญในการนำความรู้

ด้านวิชาการมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน สามารถสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารและการเรียนรู้ 4) การเป็นนักริเริ่มสร้างสรรค์และประกอบการ (Innovative Leadership) ผู้บริหารควรเป็นผู้คิดค้นและพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ดีในสถานศึกษา 5) การสร้างแรงบันดาลใจและพลังเชิงบวก (Inspirational Leadership) ผู้บริหารต้องสามารถสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรและผู้เรียนเกิดความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองและองค์กร 6) การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Learning Community) ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากร เพื่อให้เกิดความร่วมมือและพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต (โยธิน นิลคช, 2567)

กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาใน ศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย การมีวิสัยทัศน์ การบริหารที่มุ่งเน้นพัฒนาขับเคลื่อนองค์กรไปสู่การพัฒนาก้าว ท้นต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในหลาย ๆ ด้านที่กำลังจะเกิดขึ้นภายในอนาคต ซึ่งผู้ที่มีอิทธิพลส่งผลต่อการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีคุณภาพนั้น ขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้น ทักษะการบริหารของ ผู้บริหารสถานศึกษา จึงเป็นคุณลักษณะที่ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 พึงมีสิ่งสำคัญที่สุดคือ ตัว ผู้บริหารต้องมีคุณภาพ ผู้บริหารต้องพัฒนาตนเอง มีความเป็นผู้นำต้องนำความเปลี่ยนแปลง มีความสามารถในการใช้ทักษะการบริหารได้เป็นอย่างดีโดยอาศัยความสามารถด้านวิชาการ การสื่อสาร และเทคโนโลยีการ เป็น นักริเริ่มสร้างสรรค์และประกอบการ นักสร้างพลัง สร้างแรงบันดาลใจเชิงบวก ตัวแบบที่ดีและการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสุวรรณคูหา 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2
2. เพื่อศึกษาการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสุวรรณคูหา 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานองบัวลำภู เขต 2
3. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสุวรรณคูหา 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานองบัวลำภู เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ ผู้บริหาร และบุคลากรของสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสุวรรณคูหา 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ผู้บริหาร 11 คน ครู 159 รวมทั้งหมด 170 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2, 2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และและบุคลากรของสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสุวรรณคูหา 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 รวมทั้งสิ้น จำนวน 170 คน โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่ายจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie, R.V., & D.W. Morgan, 1970)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 การวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบ สอบถาม

2.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก

การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. การสร้างเครื่องมือวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารศูนย์เครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสุวรรณคูหา3 จากเอกสารและผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 สร้างแบบสอบถามตามกรอบปัจจัยในข้อ 1 โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับทางการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหาร 5 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการจัดการยุคใหม่ (2) ด้านคุณลักษณะของผู้บริหาร (3) ด้านคุณธรรมของนักบริหาร (4) ด้านเทคนิคการบริหารงาน และ 5) ด้านคุณลักษณะของผู้บริหารในยุคดิจิทัลโดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์การพิจารณาระดับคุณภาพ แบบประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) มีเกณฑ์

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับทางการบริหารงานบุคคลตามหลักสังคหวัตถุ 4 มี 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านทาน การให้ การเสียสละ 2) ด้านปิยะวาจา การพูดจาด้วยถ้อยคำไพเราะอ่อนหวานจริงใจ 3) ด้านอัตตะจริยา ประพฤติตนเป็นประโยชน์ต่อกัน และ 4) ด้านสมานัตตตา

1.3 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1.3.1 ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปริญสาสนิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้

1.3.2 หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนอประธานและกรรมการที่ปริญสาสนิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

1.3.3 หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) แก่ประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน

30 ชุด กับประชากรที่ลักษณะคล้ายกับกลุ่มประชากร เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงซึ่งมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.902

2. การสร้างเครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์

2.2 ศึกษาแนวคิดทฤษฎี และเอกสารการวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้

2.3 สร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) เพื่อนำมาวิเคราะห์ไปตามหลักสังคหวัตถุธรรม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บข้อมูลวิจัยเชิงปริมาณ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้ 1) ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์เลย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงผู้บริหารศูนย์เครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสุวรรณคูหา 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 2) นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด และเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง แล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้องได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ ทั้งหมด จำนวน 30 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด และ 3) นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

3.2 การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้ 1) ทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) เพื่อสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้ 2) ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดไว้ จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึก และการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์ และ 3) นำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสม สรุปประเด็นจากการสัมภาษณ์ในแต่ละประเด็น ประกอบด้วย (1) ด้านการจัดการยุคใหม่ (2) ด้านคุณลักษณะของผู้บริหาร (3) ด้านคุณธรรมของนักบริหาร (4) ด้านเทคนิคการบริหารงาน (5) ด้านคุณลักษณะของผู้บริหารในยุคดิจิทัล โดยใช้การวิเคราะห์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ได้แก่ ทาน (การเสียสละ) ปิยะวาจา (การพูดจาด้วยถ้อยคำไพเราะอ่อนหวาน จริงใจ) อัตถจริยา (ช่วยเหลือกัน) สมานัตตา (การปฏิบัติตนเสมอต้นเสมอปลาย การทำตัวให้เข้ากันได้ เป็นเพื่อนร่วมทุกข์ร่วมสุขกัน ไม่เอาเปรียบ ร่วมเผชิญ และแก้ปัญหาเพื่อประโยชน์สุขร่วมกัน)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลตามหลักสังกัด 4 ของผู้บริหารศูนย์เครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสุวรรณคูหา 3 ที่เป็นข้อคำถามแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ มาวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.3 ทดสอบสมมติฐานโดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลตามหลักสังกัด 4 ของผู้บริหารศูนย์เครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสุวรรณคูหา 3 กับข้อมูลทั่วไป

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาศาภาพการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสุวรรณคูหา 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา จำแนกเป็นรายด้าน และภาพรวม

การบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา	n= จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 170 คน			
	ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ด้านการจัดการยุคใหม่	4.48	0.64	มากที่สุด	5
2. ด้านคุณลักษณะของผู้บริหาร	4.53	0.63	มากที่สุด	1
3. ด้านคุณธรรมของนักบริหาร	4.51	0.64	มากที่สุด	2
4. ด้านเทคนิคการบริหารงาน	4.48	0.70	มากที่สุด	4
5. ด้านคุณลักษณะของผู้บริหารในยุคดิจิทัล	4.49	0.67	มากที่สุด	3
รวม	4.49	0.63	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสุวรรณคูหา 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.49$, S.D. = 0.63) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านคุณลักษณะของผู้บริหาร ($\bar{x} = 4.53$, S.D. = 0.63) รองลงมาคือ ด้านคุณธรรมของนักบริหาร ($\bar{x} = 4.51$, S.D. = 0.64) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการจัดการยุคใหม่ ($\bar{x} = 4.48$, S.D. = 0.64)

2. ผลการศึกษาการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสุวรรณคูหา 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานบุคคลตาม หลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา จำแนกเป็นรายด้าน และภาพรวม

การบริหารงานบุคคลตามหลักสังคหวัตถุ 4	n=จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 170 คน			
	ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ด้านทานการเสียสละ	4.49	0.69	มากที่สุด	4
2. ด้านปิยวาจา พุดจาไพเราะ สุภาพ	4.50	0.66	มากที่สุด	3
3. ด้านอัทธจริยา	4.54	0.63	มากที่สุด	1
4. ด้านสมานัตตตา	4.54	0.64	มากที่สุด	2
รวม	4.52	0.63	มากที่สุด	

จากตารางที่ 2 ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานบุคคลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสุวรรณคูหา 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.52$, S.D. = 0.64) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านอัทธจริยา ($\bar{x} = 4.54$, S.D. = 0.63) รองลงมาคือ ด้านสมานัตตตา ($\bar{x} = 4.54$, S.D. = 0.64) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านทานการเสียสละ ($\bar{x} = 4.49$, S.D. = 0.69)

3. แนวทางการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสุวรรณคูหา 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

ในการศึกษาแนวทางการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสุวรรณคูหา 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ผู้ศึกษาวิจัยได้ใช้ข้อคำถามจากแบบสัมภาษณ์มาใช้เป็นข้อคำถามโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิโดยเลือกแบบเชิงลึก (In-depth Interview) จะทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 7 คน ประกอบด้วย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ 1 - 6 ผู้บริหารโรงเรียนผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ 7 ศึกษาธิการอำเภอสุวรรณคูหา ซึ่งจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายด้วยการนำข้อคำถาม มาจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยอ่านทำความเข้าใจข้อความทั้งหมดในภาพรวม จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ ข้อความจากการสัมภาษณ์และจดบันทึกมาจำแนกเป็น

ประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context) และสังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. แนวทางการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ด้านทานการเสี่ยสละ ของผู้บริหารสถานศึกษา จากคำถามแนวทางการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ด้านทานการเสี่ยสละ ของผู้บริหารสถานศึกษา สรุปการสังเคราะห์ได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรช่วยเหลือด้านการปฏิบัติงานต่างๆ ให้ขวัญและกำลังใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาเมื่อเกิดความทุกข์ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา เปิดโอกาสให้บุคลากรใช้สื่อดิจิทัลในการทำงานอย่างเต็มที่ ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมทางด้านต่างๆ ให้หลากหลาย ให้คำปรึกษาแนะนำแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา เปิดโอกาสให้บุคลากรใช้สื่อออนไลน์ในการปรับปรุง ปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานให้มีประสิทธิภาพ

2. แนวทางการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ด้านปิยวาจา ของผู้บริหารสถานศึกษา สื่อสารกับบุคลากร ด้วยคำพูดที่นุ่มนวล สละสลวย เมื่อชี้แจงนโยบายในเรื่องต่างๆผ่านสื่อออนไลน์ มีวาทศิลป์ที่ดึงดูดใจผู้ฟังให้ปฏิบัติหน้าที่หรือปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย มีคำพูดที่ถนอมน้ำใจ อ่อนหวาน ไพเราะ เมื่อมีการประชุมหรือชี้แจงนโยบายแก่บุคลากร กล่าวยกย่องชมเชยผู้ใต้บังคับบัญชาที่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงาน คำนี้ถึงถ้อยคำ วาจา ที่ใช้สื่อสารแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา คำพูดในทิศทางที่เป็นกลาง ไม่โจมตีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ชี้แจงนโยบายและเรื่องต่างๆ แก่บุคลากรโดยใช้ถ้อยคำที่น่าฟัง ไพเราะแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา สื่อสารกับบุคลากร ด้วยคำพูดที่นุ่มนวล สละสลวย เมื่อชี้แจงนโยบายในเรื่องต่างๆผ่านสื่อออนไลน์ มีวาทศิลป์ที่ดึงดูดใจผู้ฟังให้ปฏิบัติหน้าที่หรือปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย มีคำพูดที่ถนอมน้ำใจ อ่อนหวาน ไพเราะ เมื่อมีการประชุมหรือชี้แจงนโยบายแก่บุคลากร กล่าวยกย่องชมเชยผู้ใต้บังคับบัญชาที่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงาน คำนี้ถึงถ้อยคำ วาจา ที่ใช้สื่อสารแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา คำพูดในทิศทางที่เป็นกลาง ไม่โจมตีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ชี้แจงนโยบายและเรื่องต่างๆ แก่บุคลากรโดยใช้ถ้อยคำที่น่าฟัง ไพเราะแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา

3. แนวทางการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ด้านอัตถจริยา ของผู้บริหารสถานศึกษา จากคำถามแนวทางการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ด้าน อัตถจริยา ของผู้บริหารสถานศึกษา สรุปการสังเคราะห์ได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสนับสนุนการมีส่วนร่วมกับองค์กรภายนอก มีการจัดอบรมด้านการใช้สื่อดิจิทัล สนับสนุนการเลื่อนตำแหน่งหรือปรับความสามารถและความเหมาะสม ส่งเสริมจัดกิจกรรมทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษาวางแผนและส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพบุคลากร มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากรและนักเรียน ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านการใช้สื่อดิจิทัลไม่ทำแบบอย่างที่ไม่ดีแก่ผู้อื่น

4. แนวทางการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ด้านสมานัตตตา ของผู้บริหารสถานศึกษา จากคำถามแนวทางการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ด้านสมานัตตตา ของผู้บริหารสถานศึกษา สรุปการสังเคราะห์ได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ความมุ่งมั่นพัฒนาด้านการใช้สื่อดิจิทัล และพัฒนาองค์กรด้านการใช้สื่อดิจิทัลอย่างเสมอภาค และสม่ำเสมอ ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถแม้จะมีปัญหาหรือข้อจำกัด ร่วมทุกข์ร่วมสุข กับผู้ใต้บังคับบัญชาในการปฏิบัติงาน ปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับบทบาทผู้บริหาร วางตนเป็น กลาง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นด้วยความจริงใจ บริหารงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริตไม่ แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการวางแผนงานต่างๆ เสนอความเห็น และรับฟังโดยสื่อดิจิทัล ปฏิบัติกับผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเท่าเทียมกันไม่อยู่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง คำนึง การปฏิบัติงานตนตามหน้าที่ด้วยความสม่ำเสมอ เสมอต้นเสมอปลาย

อภิปรายผล

1. ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์ เครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสุวรรณคูหา 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษาสุวรรณคูหา 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดย ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้าน คุณลักษณะของผู้บริหาร ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษาสุวรรณคูหา 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ได้ให้ ความสำคัญเกี่ยวกับกระบวนการใช้สื่อดิจิทัลเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ให้แก่บุคลากรใน สถานศึกษา ส่งเสริมความรู้ความสามารถให้แก่บุคลากรในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาตนเอง มี การควบคุมอารมณ์ได้ดีในการทำงานหรือเกิดเหตุการณ์ต่างๆ มีทักษะในการบริหารงานอย่างมี อารมณ์ มีบุคลิกภาพที่ดีมีภูมิฐาน อำนวยความสะดวกในการทำงานของบุคลากรอย่างเป็นอิสระ พร้อมมีความรู้สามารถในการสั่งการให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานตามหน้าที่ได้อย่างดี ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภาดา สารมัย (2562) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การบริหารงานบุคคล ของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า การ บริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี โดย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นวพัชญ์ ฉิดจันทร์ (2564) ได้ ทำการศึกษา เรื่อง การบริหารงานบุคคลกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 ผลวิจัยพบว่า การบริหารงานบุคคลของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

2. ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสุวรรณคูหา 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสุวรรณคูหา 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านอัตถจริยา ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสุวรรณคูหา 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ได้ให้คำแนะนำ ปรึกษาการใช้งานสื่อดิจิทัลแก่บุคลากร ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้สื่อดิจิทัลแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ช่วยเหลือและส่งเสริมงานผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิ่งกาญจน์ เพชรวารี (2567) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการตาม หลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ด้านการนิเทศการศึกษาตามหลักอริยสัจ 4 อยู่ในระดับมากที่สุด ทุกด้าน

3. แนวทางการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสุวรรณคูหา 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้คำแนะนำ ปรึกษาแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยไมตรีจิต เปิดโอกาสให้บุคลากรได้ปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงาน มีความยกย่องชมเชยแก่ครูที่มีผลงานดีเด่น มีวาทศิลป์ใช้สื่อดิจิทัลในการสื่อสารโดยคำพูดที่นุ่มนวล สละสลวย สุภาพ ขวนฟัง ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และมีมนุษยสัมพันธ์ดี ส่งเสริมการพัฒนานาคุณภาพบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ สนับสนุนเลื่อนตำแหน่งหรือปรับระดับความสามารถและความเหมาะสมของผู้ใต้บังคับบัญชา พัฒนาด้านสื่อดิจิทัลและบริหารงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมุนทะวี วงวิจิตติ (2560) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การบริหารงานบุคคลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของวิทยาลัยครูสงฆ์จำปาสักประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่า ปัญหาและแนวทางการบริหารงานบุคคลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ด้านทาน ปัญหาที่พบคือ ผู้บริหารให้ความช่วยเหลือ จัดสรรวัสดุ อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ในการปฏิบัติงานยังไม่เสมอภาค ผู้บริหารจัดให้มีการกำกับ ติดตามส่งเสริมยังไม่ทั่วถึง บุคลากรไม่ได้รับการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่จากผู้บริหาร แนวทางแก้ไข ด้านทาน ผู้บริหารควรสร้างขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากรของสถานศึกษา ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรได้ปรับปรุงวิธีทำงานให้มีประสิทธิภาพอย่างยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์ ผู้บริหารควรส่งเสริม ให้มีการฝึกอบรม การสัมมนา ศึกษาดูงานทั้งภายนอกและภายในโรงเรียน ในด้านการเสียสละ ให้มีศักยภาพมากขึ้น ด้านปิยวาจา ปัญหาที่พบคือ ผู้บริหารใช้คำพูดที่ไม่ค่อยนุ่มนวลสละสลวย

ชี้แจงนโยบายในเรื่องต่าง ๆ แก่บุคลากร ผู้บริหารสื่อสารด้วยวาจาที่ไม่ค่อยไพเราะสุภาพชวนฟัง แนวทางการพัฒนา ผู้บริหารไม่ควรกล่าววาจาเท็จ ส่อเสียด หยาดคาย เพื่อเจ้าและไร้สาระ ควรใช้คำพูดที่เหมาะสมตามกาลเทศะต่อบุคลากร ด้านอัตถะจริยา ปัญหาที่พบคือ ผู้บริหารไม่พร้อมทำงานเคียงบ่า เคียงไหล่กับผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารไม่ส่งเสริมบุคลากรไปฝึกอบรมความชำนาญเฉพาะด้านเพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญในด้านนั้น ๆ แนวทางการพัฒนา ผู้บริหารควรมีความพอใจเมื่อได้ช่วยเหลือผู้ใต้บังคับบัญชา และผู้บริหารควรให้การช่วยเหลือด้วยความจริงใจ ด้านสมานัตตตา ปัญหาที่พบคือ ผู้บริหารแจ้งผลการประเมินบุคลากรให้บุคลากรทราบล่าช้า ผู้บริหารไม่เป็นกันเองกับผู้ใต้บังคับบัญชา ค่อนข้างถือตัวเยือกหยิ่งกับผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารสามารถร่วมทุกข์ร่วมสุขกับบุคลากรทุกคนไม่ทั่วถึง และไม่เสมอต้นเสมอปลาย แนวทางการพัฒนา ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการวางแผนงานต่าง ๆ เสนอข้อคิดเห็น และรับฟังอย่างเสมอภาค ผู้บริหารควรมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาตน พัฒนาคนในองค์กรอย่างเสมอภาค และสม่ำเสมอ ผู้บริหารควรได้วางตนเหมาะสมกับบุคลากรตามเหตุการณ์ และสิ่งแวดล้อม

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสุวรรณคูหา 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) การศึกษาการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านคุณธรรมของนักบริหาร ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการจัดการยุคใหม่ 2) การบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านสมานัตตตา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านทาน การเสียสละ และ 3) การสังเคราะห์การบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหาร ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการเสียสละ 2. ปิยวาจา 3. ด้านอัตถจริยา และ 4. ด้านสมานัตตตา และมีข้อเสนอแนะดังนี้ 1. **ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย** ศูนย์เครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสุวรรณคูหา 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ควรมีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการบริหารงานงานบุคคลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา อย่างต่อเนื่องเพื่อการพัฒนาการศึกษาในระดับท้องถิ่นยิ่ง ๆ ขึ้นไป 2. **ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป** 1) ควรวิจัยเรื่อง การทำงานร่วมกันตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสุวรรณคูหา 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 2) ควรวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการ

ตามหลักหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สุวรรณคูหา 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 และ 3) ควบคุมวิจัยเรื่อง ปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานตามหลักหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสุวรรณคูหา 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

เอกสารอ้างอิง

- กิงกาญจน์ เพชรวาริ. (2567). การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- นพพัชญ์ ฉิดจันทร์. (2564). การบริหารงานบุคคลกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- โยธิน นิลคช. (2567). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. เรียกใช้เมื่อ 14 ตุลาคม 2567 จาก <http://58.181.147.25/ojsjournal/index>.
- วิภาดา สารมัย. (2562). การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- พระมุนทะวี วงวิจิตติ. (2560). การบริหารงานสถานศึกษาโดยใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดเทศบาลในจังหวัดสมุทรปราการ. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- ศุภมาส วิสัชนาม. (2560). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2. (2567). ข้อมูลบุคลากรใน สพป.หนองบัวลำภู เขต 2. เรียกใช้เมื่อ 1 ตุลาคม 2566 จาก https://nb2.go.th/wp-content/uploads/2023/10/person_nb2_2023.pdf.
- Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607 – 610.

นวัตกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3*
THE INNOVATION OF ACADEMIC LEADERSHIP DEVELOPMENT FOR SCHOOL
ADMINISTRATORS IN THE DIGITAL ERA, CHIANG RAI PRIMARY EDUCATIONAL
AREA OFFICE 3

ศิริมงคล อุปคำ¹, ไพโรภ รัตนชวงค์² และ ประเวศ เวชชะ³

Sirimongkhon Aupkham¹, Pairop Rattanachuwong² and Prawet Wetcha³

¹⁻³มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

¹⁻³Chiangrai Rajabhat University, Thailand.

¹Corresponding Author's Email: Sirimongkhon080@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล 2) เพื่อศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล และ 3) เพื่อเสนอแนะนวัตกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 320 คน โดยใช้ตารางการประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี่และมอร์แกน เครื่องที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ด้านดิจิทัลของโรงเรียน ผู้บริหารต้องวิเคราะห์สถานการณ์โรงเรียน วางเป้าหมายที่ชัดเจน สื่อสารและอบรมบุคลากร ปรับปรุงแนวทางให้เหมาะสมกับบริบทที่เปลี่ยนแปลง 2) การนิเทศและประเมินผลการสอนด้วยเทคโนโลยี สนับสนุนการใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลในการนิเทศและติดตามผล พัฒนาทักษะดิจิทัลของครู ปรับปรุงแนวทางการนิเทศให้มีความยืดหยุ่น 3) การพัฒนาศักยภาพบุคลากร ส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านเครือข่าย PLC อบรมการใช้เทคโนโลยี และขยายความร่วมมือเพื่อพัฒนาทักษะบุคลากรอย่างเป็นระบบ 4) การจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี ใช้เครื่องมือดิจิทัลในการสอนและวัดผล พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือเพื่อสนับสนุนทรัพยากร และปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ให้ทันสมัย 5) การส่งเสริมสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และ

* Received 26 February 2025; Revised 10 March 2025; Accepted 16 March 2025

สร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี 6) การสร้างเครือข่ายดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ เชื่อมโยงโรงเรียนกับองค์กรภายนอกผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล ส่งเสริมการแลกเปลี่ยน ความรู้ และขยายความร่วมมือเพื่อความยั่งยืน

คำสำคัญ: นวัตกรรมการพัฒนา, ภาวะผู้นำทางวิชาการ , ยุคดิจิทัล

Abstract

This research aimed to 1) examine the current state of academic leadership among school administrators in the digital era, 2) identify key factors influencing academic leadership in the digital era, and 3) propose an innovation for developing academic leadership among school administrators under the Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 3. The sample consisted of 320 teachers under the jurisdiction of the Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 3, selected using Krejcie and Morgan's sample size determination table. The research instrument was a questionnaire, and data were analyzed using frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The findings revealed that: 1) In setting digital goals and vision, administrators must analyze the school's situation, establish clear objectives, communicate and train personnel, and adapt strategies to changing contexts. 2) In supervising and evaluating teaching with technology, administrators should support the use of digital platforms for supervision and monitoring, enhance teachers' digital skills, and adopt flexible supervision methods. 3) To enhance personnel development, administrators should promote learning through Professional Learning Communities (PLCs), provide training on technology use, and expand collaborations for systematic personnel development. 4) In integrating technology into teaching and learning, digital tools should be employed for instruction and assessment, collaborative networks should be developed to support resources, and learning processes should be modernized. 5) To foster a digital learning environment and culture, administrators should improve infrastructure and create an atmosphere conducive to technology integration. 6) In establishing digital learning networks, schools should connect with external organizations through digital platforms, facilitate knowledge exchange, and expand collaborations for sustainability.

Keywords: Innovation Development, Academic Leadership, Digital Era

บทนำ

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพเพียงพอในการตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานและสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ประเทศไทยจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ซึ่งมุ่งยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนผ่านการศึกษา โดยเน้นให้การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และความสามารถในการแข่งขันระดับสากล ทั้งนี้ การศึกษาจะต้องปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และการบริหารจัดการทางการศึกษา เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตและส่งเสริมทักษะที่สำคัญของศตวรรษที่ 21 (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ได้กำหนดแนวทางให้รัฐส่งเสริมการศึกษาที่มีคุณภาพ ครอบคลุมทุกช่วงวัย โดยเฉพาะการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชน นอกจากนี้ แนวทางดังกล่าวยังมุ่งเน้นให้สถานศึกษามีอำนาจและความคล่องตัวในการบริหารจัดการ เพื่อให้สามารถพัฒนาระบบบริหารงานทางการศึกษาได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียน ซึ่งรวมถึงการจัดการเรียนการสอน การบริหารงานบุคคล และการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2561)

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำทางวิชาการเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลที่มีคุณภาพ รวมถึงการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการการศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทของยุคดิจิทัล ทั้งนี้ การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการยังเกี่ยวข้องกับการสร้างบรรยากาศทางวิชาการที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของครูและนักเรียน โดยเน้นการสนับสนุนการพัฒนาทักษะวิชาชีพของครู เพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน (Hallinger & Murphy, 1985, อ้างถึงใน พุฒินันท์ แสงสิริวัฒน์, 2564)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มีสถานศึกษาในสังกัดจำนวน 139 โรงเรียน ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของปีการศึกษา 2565 แสดงให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศในทุกสาระการเรียนรู้ ซึ่งอาจสะท้อนถึงคุณภาพงานวิชาการของสถานศึกษาในเขตพื้นที่ดังกล่าวที่ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมี

ภาวะผู้นำทางวิชาการที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล และสามารถสร้างพลังความร่วมมือระหว่างครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนและยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของยุคดิจิทัลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
2. เพื่อศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
3. เพื่อเสนอแนะวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 139 โรงเรียน จำนวน 1,809 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3, 2566)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางการประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970: 608) ซึ่งได้จำนวน 320 คน แล้วใช้วิธีการสุ่มแบบ Cluster Random sampling เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างกระจายไปตามอำเภอที่ตั้งของสถานศึกษา โดยขนาดกลุ่มตัวอย่างจะเป็นสัดส่วนกับขนาดของประชากรแต่ละอำเภอ และในแต่ละอำเภอที่ตั้งของสถานศึกษาทำการสุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่าย

1.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

1.4 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการศึกษานวัตกรรมพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ได้แก่ ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกลเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัด

การศึกษา จำนวน 1 คน ศิษยานิเทศน์ จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 5 คน รวม 8 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ประกอบด้วย

2.1 แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำงานและอำเภอที่ตั้งของโรงเรียน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

2.2 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เกี่ยวกับปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

2.3 ร่างการสนทนากลุ่มเพื่อการศึกษาวัฒนธรรมการพัฒนภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

3.1 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือของแบบสอบถาม

3.1.1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎี และเอกสารการวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่างๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้

3.1.2 สร้างตารางวิเคราะห์เนื้อหา โดยนำนิยามเชิงปฏิบัติการที่กำหนดขึ้นมากำหนดรายละเอียด จำนวนข้อคำถาม เขียนคำถามที่จะพัฒนาเป็นแบบสอบถาม

3.1.3 เสนอแบบสอบถาม ฉบับร่าง ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมด้านเนื้อหาที่ต้องการวัด เพื่อปรับปรุงข้อคำถามให้ถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น

3.1.4 คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม จำนวน 3 ท่าน

3.1.5 ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบคุณภาพของข้อคำถามด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้อง และความเหมาะสมของข้อคำถามรายข้อกับนิยามเชิงปฏิบัติการ (Item-Objective Congruence : IOC) รวมทั้งขอข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขข้อคำถาม

3.1.6 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไข จัดทำแบบสอบถามในรูปแบบของ Google Form นำไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาในครั้งนี้ จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของ Cronbach ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .976

3.1.7 นำเครื่องมือที่แก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

3.2 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือของแบบสัมภาษณ์

3.2.1 ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

3.2.2 สร้างแบบสัมภาษณ์ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค

3.2.3 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไปเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาอิสระตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ตลอดจนความครบถ้วนสมบูรณ์ของคำถาม

3.2.4 นำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจริงต่อไป

3.3 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือของร่างการสนทนากลุ่มเพื่อการศึกษาหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

3.3.1 ศึกษารูปแบบการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

3.3.2 ร่างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

3.3.3 นำร่างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง

3.3.4 นำร่างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล จัดทำร่างการสนทนากลุ่ม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ขอนหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เพื่อส่งจดหมายอย่างเป็นทางการในการขอความร่วมมือตอบแบบสอบถามไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 เพื่อส่งต่อไปยังโรงเรียนในสังกัด จำนวน 139 โรงเรียน

4.2 ส่งแบบสอบถามไปยังครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 จำนวน 320 คน โดยจัดทำแบบสอบถามในรูปแบบของ Google Form

4.3 สรุปผลการตอบแบบสอบถาม ครูผู้สอนได้ตอบกลับแบบสอบถาม จำนวน 273 คน คิดเป็นร้อยละ 85.31

4.4 นำแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยการส่ง Link หรือ QR CODE ไปทาง Line, Facebook หรือ E-mail. ทางระบบออนไลน์ แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหา

4.5 ดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการจัดสนทนากลุ่ม ขอความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็นและยินยอมให้มีการบันทึกข้อมูล ควบคุมประเด็นและจังหวะของการสนทนา ให้ผู้สนทนาแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี

4.6 ประเมินความเป็นไปได้ ความเหมาะสม การแก้ไขปรับปรุง และร่วมกันสรุปผลจากการสนทนากลุ่ม แล้วนำข้อมูลสำคัญที่ได้จากประเด็นข้อคำถามสนทนากลุ่มสรุปผลและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 นำข้อมูลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาความถี่และร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โดยการวิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอในรูปแบบความเรียง

5.3 วิเคราะห์ข้อมูลในแบบประเมินความเป็นไปได้และความเหมาะสม และการแก้ไขปรับปรุง (ร่าง) นวัตกรรมพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 และปรับปรุงแก้ไขข้อมูลนำเสนอในรูปแบบความเรียง

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 ในภาพรวม ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 ในภาพรวม

ด้าน ที่	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาใน ยุคดิจิทัล	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1	การกำหนดเป้าหมายวิชาการและวิสัยทัศน์ด้านดิจิทัล ของโรงเรียน	4.32	0.56	มาก
2	การนิเทศ การประเมินผลการสอน และการจัดการ เรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี	4.41	0.52	มาก
3	การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพวิชาชีพบุคลากรให้ทัน ต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล	4.48	0.57	มาก
4	การส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้ ด้วยเทคโนโลยี	4.46	0.54	มาก
5	การส่งเสริมสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมการเรียนรู้ในยุค ดิจิทัล	4.51	0.50	มากที่สุด
6	การสร้างเครือข่ายดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้	4.29	0.53	มาก
รวม		4.41	0.48	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่าระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, $SD = 0.48$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.41$, $SD = 0.48$) รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพวิชาชีพบุคลากรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, $SD = 0.57$) และลำดับสุดท้ายคือ ด้านการสร้างเครือข่ายดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$, $SD = 0.53$)

2. ผลการศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ดังนี้

2.1 การกำหนดเป้าหมายวิชาการและวิสัยทัศน์ด้านดิจิทัล ได้รับอิทธิพลจากปัจจัยภายนอก เช่น นโยบายภาครัฐ งบประมาณ โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ในขณะที่ปัจจัยภายใน เช่น กลยุทธ์โรงเรียน ระบบสื่อสารภายใน และความพร้อมของบุคลากรมีบทบาทสำคัญ

2.2 การนิเทศ การประเมินผลการสอน และการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี ปัจจัยภายนอก เช่น นโยบายภาครัฐ ความพร้อมทางเศรษฐกิจ และการสนับสนุนจากชุมชน ช่วยส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี ในขณะที่ความไม่แน่นอนของนโยบาย และข้อจำกัดด้าน

ทรัพยากรเป็นอุปสรรค ด้านปัจจัยภายใน กลยุทธ์ที่ชัดเจน โครงสร้างที่เหมาะสม และระบบการประเมินที่ทันสมัยเป็นปัจจัยสนับสนุน

2.3 การพัฒนาศักยภาพวิชาชีพของบุคลากร ได้รับแรงสนับสนุนจากนโยบายอบรมครู งบประมาณสนับสนุน และแพลตฟอร์มการเรียนรู้ดิจิทัล อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัดด้านงบประมาณ การขาดแหล่งทรัพยากร และการต่อต้านเทคโนโลยีจากบุคลากรเป็นปัจจัยฉุดรั้ง

2.4 การส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี ได้รับผลกระทบจากปัจจัยภายนอก เช่น นโยบาย Thailand 4.0 งบประมาณที่เพียงพอ และการพัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้ ในขณะที่ปัจจัยภายใน เช่น โครงสร้างโรงเรียน ระบบสนับสนุน และทักษะบุคลากรมีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน

2.5 สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ปัจจัยสำคัญ ได้แก่ นโยบายส่งเสริม Smart School การสนับสนุนจากภาครัฐและชุมชน โครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี และการเปิดรับนวัตกรรมของบุคลากร อย่างไรก็ตาม ปัญหาทางเศรษฐกิจ โครงสร้างองค์กรที่ซับซ้อน และการขาดแรงจูงใจของบุคลากรเป็นอุปสรรคสำคัญ

2.6 การสร้างเครือข่ายดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ ปัจจัยสนับสนุนได้แก่ นโยบายภาครัฐ เช่น Thailand 4.0 ความร่วมมือจากองค์กรภายนอก และการพัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้ ขณะที่ปัจจัยฉุดรั้ง เช่น ขาดโครงสร้างพื้นฐาน ข้อจำกัดด้านลิขสิทธิ์ และการขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเป็นปัจจัยที่ต้องพัฒนา

3. ผลการศึกษานวัตกรรมพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 ดังนี้

3.1 การกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ด้านดิจิทัลของโรงเรียน การกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ของโรงเรียนเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัล โดยเริ่มจาก การวางแผน (Plan) ซึ่งผู้บริหารวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันของโรงเรียนในด้านโครงสร้างพื้นฐาน ความพร้อมของบุคลากร และทรัพยากรดิจิทัล เพื่อนำไปสู่การกำหนดเป้าหมายและแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน จากนั้น การดำเนินการ (Do) จะเน้นการสื่อสารเป้าหมายและสร้างความเข้าใจร่วมกันในองค์กร ผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการและการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ เช่น Professional Learning Community (PLC) ขณะเดียวกัน การตรวจสอบ (Check) มีบทบาทสำคัญในการประเมินผลการดำเนินงาน โดยรวบรวมความคิดเห็นของบุคลากร วิเคราะห์ผลลัพธ์ และระบุอุปสรรคในการดำเนินงาน เพื่อนำไปสู่ การปรับปรุง (Act) ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานให้เหมาะสมกับบริบทที่เปลี่ยนแปลง และขยายผลสู่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.2 การนิเทศ การประเมินผลการสอน และการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี ในยุคดิจิทัล การนิเทศและประเมินผลการสอนจำเป็นต้องอาศัยเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสนับสนุน โดยเริ่มจาก การวางแผน (Plan) ซึ่งมุ่งเน้นการสำรวจความพร้อมของครูและโครงสร้างพื้นฐาน

ทางเทคโนโลยี เพื่อนำไปสู่การกำหนดกลยุทธ์การนิเทศที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ในระยะ การดำเนินการ (Do) มีการจัดอบรมพัฒนาทักษะดิจิทัลของครู สนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกันผ่านเครือข่าย PLC และใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลในการนิเทศและติดตามผลการสอน ส่วน การตรวจสอบ (Check) จะประเมินความก้าวหน้าของครูและนักเรียน โดยใช้ข้อมูลจากแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อปรับปรุงแผนการดำเนินงาน และสุดท้ายใน การปรับปรุง (Act) ผู้บริหารพัฒนากระบวนการนิเทศให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น รวมถึงปรับปรุงแผนการพัฒนาทรัพยากรดิจิทัลให้เหมาะสมกับความต้องการของโรงเรียน

3.3 การพัฒนาศักยภาพวิชาชีพบุคลากรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล ผู้บริหารต้องวางแผนพัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การวางแผน (Plan) จะเน้นการสำรวจทักษะของบุคลากรและกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาศักยภาพให้สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียน เมื่อเข้าสู่ การดำเนินการ (Do) โรงเรียนจะจัดอบรมเพื่อพัฒนาทักษะดิจิทัลของครู ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องผ่านเครือข่าย PLC และสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็น เช่น อุปกรณ์เทคโนโลยี และแพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ ส่วน การตรวจสอบ (Check) จะเน้นการติดตามผลการพัฒนาทักษะของครูและประเมินผลการอบรมเพื่อนำไปปรับปรุงแนวทางให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ขณะที่ การปรับปรุง (Act) มุ่งเน้นการขยายเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาบุคลากรในระยะยาว รวมถึงพัฒนาระบบติดตามและสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีของบุคลากรอย่างเป็นระบบ

3.4 การส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี การใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอนจำเป็นต้องมีแผนงานที่ชัดเจน โดยเริ่มจาก การวางแผน (Plan) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาเครื่องมือวัดผลและแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ ในระยะ การดำเนินการ (Do) โรงเรียนจัดอบรมครูเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา เช่น AI และระบบวิเคราะห์ข้อมูล นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรภายนอกเพื่อสนับสนุนทรัพยากรและองค์ความรู้ เมื่อเข้าสู่ การตรวจสอบ (Check) ผู้บริหารประเมินผลการใช้งานเทคโนโลยีของครูและนักเรียน รวมถึงการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของเครื่องมือวัดผล และสุดท้ายใน การปรับปรุง (Act) มีการปรับปรุงและพัฒนาเครื่องมือให้มีความทันสมัย และสนับสนุนให้ครูสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับยุคดิจิทัล

3.5 การส่งเสริมสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล การพัฒนาโรงเรียนให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลต้องอาศัยการวางแผนเชิงกลยุทธ์ โดย การวางแผน (Plan) จะเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี เช่น ห้องเรียนอัจฉริยะและระบบอินเทอร์เน็ตที่มีประสิทธิภาพ ใน การดำเนินการ (Do) โรงเรียนปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน และพัฒนาระบบรักษาความปลอดภัยทางไซเบอร์ สำหรับ การตรวจสอบ (Check) จะเน้นการประเมินผลการใช้เทคโนโลยี

และติดตามความคืบหน้าของโครงการ และใน การปรับปรุง (Act) ผู้บริหารปรับแผนพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทที่เปลี่ยนแปลง พร้อมส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

3.6 การสร้างเครือข่ายดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ การพัฒนาเครือข่ายดิจิทัลช่วยส่งเสริมการเรียนรู้แบบเชื่อมโยง โดย การวางแผน (Plan) มุ่งเน้นการสร้างความร่วมมือทางวิชาการกับองค์กรภายนอก การดำเนินการ (Do) จะใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลและสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ส่วน การตรวจสอบ (Check) มุ่งเน้นการติดตามผลและวิเคราะห์ประสิทธิภาพของเครือข่าย และใน การปรับปรุง (Act) โรงเรียนพัฒนาแพลตฟอร์มให้มีความครอบคลุมมากขึ้น และขยายความร่วมมือไปยังองค์กรที่เกี่ยวข้อง

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องนวัตกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ด้านการกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ด้านดิจิทัลของโรงเรียน เป็นขั้นตอนสำคัญที่ช่วยให้โรงเรียนมีแนวทางที่ชัดเจนในการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ผู้บริหารต้องวางแผนโดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและความพร้อมของบุคลากร จากนั้นดำเนินการโดยสื่อสารเป้าหมายผ่านกลไกต่าง ๆ เช่น PLC (Professional Learning Community) เพื่อลดช่องว่างทางทักษะดิจิทัลของบุคลากร ขั้นตอนการตรวจสอบและปรับปรุงจะช่วยให้สามารถประเมินผลการดำเนินงานและแก้ไขปัญหาที่พบได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฏฐาน ประเสริฐสุข (2564) ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร โดยเน้นให้ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพครูผ่านกระบวนการที่เป็นระบบ ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้บริหารในการกำหนดเป้าหมายและแนวทางในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านดิจิทัล

2. ด้านการนิเทศ การประเมินผลการสอน และการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี ช่วยให้การจัดการเรียนรู้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับยุคดิจิทัล การวางแผนต้องอิงกับความต้องการของครูและนักเรียน โดยมีการอบรมพัฒนาทักษะดิจิทัลและสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ผ่าน PLC ในการดำเนินการจะต้องมีการใช้เทคโนโลยีเพื่อช่วยนิเทศและประเมินผล เช่น ระบบ LMS (Learning Management System) การตรวจสอบและปรับปรุงต้องใช้ข้อมูลที่ได้รับจากการนิเทศเพื่อพัฒนาระบบให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งแนวทางนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วชิรา เครือคำอ้าย (2564) กล่าวว่า การติดตามกระบวนการจัดการเรียนรู้สู่ผลลัพธ์สำคัญโดยมีผู้นำเป็นผู้นำช่วยเหลือ ดูแล และให้คำแนะนำ ติดตามอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการยกตัวอย่างของการประยุกต์ใช้ OKRs มาพัฒนาเครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่นำ ICT มาประยุกต์ใช้

ทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันอย่างแพร่หลาย จากผลของการสะท้อนคิดและถอดบทเรียนจะช่วยส่งเสริมให้ครูพัฒนาการสอนของตนเอง

3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพวิชาชีพบุคลากรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล จำเป็นต้องมีการวางแผนโดยการประเมินทักษะของบุคลากรและกำหนดเป้าหมายที่เหมาะสม การดำเนินการต้องเน้นการอบรมที่ตรงกับบริบทของแต่ละบุคคล รวมถึงการสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่าน PLC การตรวจสอบและประเมินผลต้องใช้ตัวชี้วัดที่ชัดเจนเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้า และการปรับปรุงต้องเน้นการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้บุคลากรสามารถปรับตัวได้ ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปอยขวัญ เหมมา (2565) ที่ศึกษาการพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนพิชัยด้วยชุดกิจกรรมตามแนวคิด Outward Mindset พบว่า การส่งเสริมทักษะและศักยภาพของครูผ่านกิจกรรมที่สนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกันสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและการพัฒนาทางวิชาชีพได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการใช้ PLC ในการพัฒนาทักษะดิจิทัลของบุคลากรในสถานศึกษา

4. ด้านการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี เป็นองค์ประกอบสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการสอน การวางแผนต้องคำนึงถึงการใช้เทคโนโลยีเพื่อการวัดผลและการประเมินผลการเรียนรู้ การดำเนินการต้องมีการฝึกอบรมและสนับสนุนให้ครูนำเทคโนโลยีมาใช้ เช่น การใช้ระบบ E-Assessment และการเรียนรู้ผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล การตรวจสอบต้องมีการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา และการปรับปรุงต้องทำอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เครื่องมือวัดผลสามารถตอบสนองความต้องการที่เปลี่ยนแปลงได้ แนวทางนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิชาติ รอดนิยม (2564) พบว่า ข้อดีของการเรียนการสอนในยุคใหม่ คือการใช้แพลตฟอร์มรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้เรียนสามารถเข้าถึงได้ไม่ซับซ้อน สามารถบริหารจัดการเวลาการเรียนรู้ด้วยตนเองตามความต้องการ

5. ด้านการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การวางแผนต้องประเมินโครงสร้างพื้นฐานและความคิดเห็นของครูและนักเรียน การดำเนินการต้องปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การติดตั้งอุปกรณ์ดิจิทัล และการส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันผ่าน PLC การตรวจสอบต้องวิเคราะห์การใช้เทคโนโลยีและความพร้อมของบุคลากร การปรับปรุงต้องเน้นการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่ยั่งยืน แนวทางนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศักดิ์เกียรติ ประกอบผล (2565) ที่เน้นการจัดการเรียนรู้ในวิถีความปกติใหม่มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้มากขึ้น จึงจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในวิถีความปกติใหม่อย่างเหมาะสม โดยใช้วงจรคุณภาพ PDCA เป็นตัวขับเคลื่อน

6. ด้านการสร้างเครือข่ายดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ การสร้างเครือข่ายดิจิทัลช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้และการพัฒนาที่ยั่งยืน การวางแผนต้องสำรวจความต้องการของ

บุคลากรและโครงสร้างพื้นฐานที่มีอยู่ การดำเนินการต้องสร้างแพลตฟอร์มออนไลน์และอบรมทักษะการใช้งาน การตรวจสอบต้องเก็บข้อมูลจากผู้ใช้และวิเคราะห์ผลกระทบ และการปรับปรุงต้องพัฒนาแพลตฟอร์มให้ทันสมัยและขยายความร่วมมือกับองค์กรภายนอก แนวทางนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิจิตรา สำแดงไชย (2567) ที่พบว่า การกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน เพื่อให้สมาชิกรับรู้ร่วมกัน มีการวางแผนการทำงานร่วมกัน การตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างสมาชิกเครือข่าย ซึ่งจำเป็นต้องมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน การติดต่อกับองค์กรที่จะเข้ามาเป็นสมาชิกหรือภาคีเครือข่าย การพัฒนาความสัมพันธ์ และการทำกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งขั้นตอนต่างๆ เหล่านี้ล้วนส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายการทำงานที่มีประสิทธิภาพ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนวัตกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 ผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) การกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ด้านดิจิทัลของโรงเรียน เริ่มจากวิเคราะห์สถานการณ์วางแผนเชิงกลยุทธ์ สื่อสารเป้าหมาย และปรับปรุงแนวทางให้เหมาะสมกับบริบทที่เปลี่ยนแปลง 2) การนิเทศและประเมินผลการสอนด้วยเทคโนโลยี สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในการนิเทศ ติดตามผล และพัฒนาทักษะดิจิทัลของครูผ่านการอบรมและเครือข่ายวิชาชีพ 3) การพัฒนาศักยภาพบุคลากร มุ่งส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สนับสนุนการใช้แพลตฟอร์มดิจิทัล และขยายเครือข่ายความร่วมมือเพื่อเสริมสร้างทักษะบุคลากร 4) การจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี พัฒนาเครื่องมือวัดผลดิจิทัล ใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ในการสอน และปรับปรุงแนวทางให้เหมาะสมกับบริบทโรงเรียน 5) การส่งเสริมสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ห้องเรียนอัจฉริยะ ระบบอินเทอร์เน็ต และส่งเสริมวัฒนธรรมดิจิทัลในโรงเรียน และ 6) การสร้างเครือข่ายดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ เชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างโรงเรียน องค์กรภายนอก และมหาวิทยาลัยผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ มีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1. ระดับนโยบาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ควรจัดทำนโยบายและแผนงานที่ส่งเสริมการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โดยบูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับการบริหารวิชาการและสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน 2. ระดับสถานศึกษา ดังนี้ 1) ปรับปรุงแผนบริหารวิชาการ โดยกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ด้านเทคโนโลยีให้ชัดเจน 2) จัดอบรมให้ครูและบุคลากรเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการสอนและ 3) ส่งเสริมความร่วมมือผ่านเครือข่ายดิจิทัลเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล สื่อการสอน และแนวปฏิบัติที่ตระหว่างโรงเรียน และ ข้อเสนอแนะการศึกษาครั้งต่อไป จากการวิจัยในครั้งนี้ พบปัญหาการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ด้านการสร้างเครือข่ายดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ ดังนั้น ผู้ศึกษาเห็นว่าในการวิจัยครั้งต่อไปควรจะศึกษา เรื่อง แนวทางการ

พัฒนาภาวะผู้นำด้านการสร้างเครือข่ายดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล เพื่อที่จะได้ทราบถึงสภาพปัญหาเชิงลึกและหาแนวทางการปฏิบัติ การพัฒนา ให้เกิดเป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่องต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 7). ฉบับปรับปรุงใหม่ กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น จำกัด.
- ปวยขวัณ เชมมา. (2565). การพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนพิชัยด้วยชุดกิจกรรมตามแนวคิด Outward Mindset. ใน การค้นคว้าอิสระหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร. พิษณุโลก.
- พุดินันท์ แสงสิริวัฒน์. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ปทุมธานี. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. ปทุมธานี.
- ณัชนาน ประเสริฐสุข. (2564). การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร. ใน วิทยานิพนธ์หลักสูตรการศึกษาดุขุภบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร. พิษณุโลก.
- วชิรา เครือคำอ้าย. (2564). การนิเทศการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ผสานแนวคิด OKRs เพื่อความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ของครู. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 6(12) 393-221.
- วิจิตรา สำแดงไชย. (2567). การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 19 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 8(1) 67-76.
- ศักดิ์เศรษฐ์ ประกอบผล. (2564). เทคโนโลยีการศึกษากับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในยุคใหม่. วารสารครุศาสตร์สาร มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 16(1), 53-66.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. (2566). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567. เรียกใช้เมื่อ 1 ตุลาคม 2567, จาก <https://www.cr3.go.th>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570. เรียกใช้เมื่อ 20 กันยายน 2567 จาก <https://www.nesdc.go.th>.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2561). บทบัญญัติด้านการศึกษารัฐธรรมนูญแห่ง

- ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. เรียกใช้เมื่อ 22 กันยายน 2567 จาก <https://dl.parliament.go.th>.
- อภิชาติ รอดนิยม. (2564). การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในวิถีความปกติใหม่. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 6(9), 123-133.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.

การพัฒนาทักษะการบวกจำนวนนับ 1-20 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Hands-on ของเด็กเกรด 1*

STUDY ON DEVELOPING ADDITION SKILLS FOR NUMBERS 1-20 THROUGH HANDS-ON LEARNING ACTIVITIES FOR GRADE 1

สุนันtha วงไชยา¹ และ อุษาพร กลิ่นเกษร²

Sunantha Wongchaiya¹ and Usaporn Klinkasorn²

^{1,2}มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

^{1,2}North Bangkok University, Thailand

¹Corresponding Author's Email: sunantha.wong@northbkk.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบทักษะการบวกจำนวนนับ ก่อนและหลังการจัดกิจกรรม Hands-on ของเด็กเกรด 1 และ 2) เปรียบเทียบทักษะการบวกจำนวนนับ 1-20 ของเด็กเกรด 1 กับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยกลุ่มเป้าหมายได้มาจากการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจงเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 7 คน จากโรงเรียนนานาชาติแห่งหนึ่งในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ใช้แผนการจัดกิจกรรมเรียนรู้แบบ Hands-on เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือแบบทดสอบวัดทักษะการบวกการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการทดสอบก่อนและหลังเรียน ใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาทักษะการบวกจำนวนนับก่อนและหลังการจัดกิจกรรม Hand-on คะแนนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) การเปรียบเทียบการพัฒนาทักษะการบวกจำนวนนับก่อนและหลังการจัดกิจกรรม Hand-on กับเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่ามีนักเรียนผ่านเกณฑ์ 6 คน คิดเป็นร้อยละ 85.71% และมีนักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 14.29%

คำสำคัญ: การบวกจำนวนนับ 1-20, การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Hands-on, การพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์

Abstract

The objectives of this study were 1) to compare the addition skills of first-grade students before and after participating in Hands-on learning activities, and 2) to compare the addition skills in the number range of 1-20 among first-

* Received 28 February 2025; Revised 10 March 2025; Accepted 17 March 2025

grade students against the 70% proficiency criterion. The target group was selected through purposive sampling and consisted of seven first-grade students from an international school in Bang Phli District, Samut Prakan Province. The study employed a Hands-on learning activity plan, and the research instrument used was an addition skills test. Data were collected through pre-test and post-test assessments. The statistical methods used for data analysis included percentage, mean, and standard deviation.

The results indicated that 1) a comparison of students' addition skills before and after participating in Hands-on learning activities revealed a statistically significant difference at the .05 level, and 2) when comparing students' addition skills against the 70% proficiency criterion, six students (85.71%) met the criterion, while one student (14.29%) did not.

Keywords: Addition skills (1-20), Hands-on learning activities, Mathematical skill development

บทนำ

คณิตศาสตร์เป็นพื้นฐานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาความคิดของมนุษย์ โดยเฉพาะทักษะด้านการคิดคำนวณถือเป็นรากฐานสำคัญของการเรียนรู้คณิตศาสตร์ในระดับที่สูงขึ้น นักเรียนจำเป็นต้องได้รับการปลูกฝังตั้งแต่ระดับประถมศึกษาตอนต้น การบวกจำนวนนับเป็นหนึ่งในทักษะเบื้องต้นที่มีความจำเป็นอย่างมากในการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับปริมาณ เป็นพื้นฐานในการพัฒนาความสามารถทางคณิตศาสตร์ในด้านอื่นด้วย

จากการสำรวจด้านการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ในประเทศไทย พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวนมากประสบปัญหาในการทำความเข้าใจและการประยุกต์ใช้ทักษะการบวกจำนวนนับ ปัญหาดังกล่าวอาจเกิดจากหลายปัจจัย เช่น ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับวิธีการบวก การขาดความรู้ในการคิดคำนวณ หรือขาดความมั่นใจในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลให้นักเรียนไม่สามารถพัฒนาศักยภาพทางคณิตศาสตร์ได้อย่างเต็มที่ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2564) รวมถึงผลการประเมินความสามารถพื้นฐานระดับชาติ (National Test หรือ NT) ของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาดังกล่าวอย่างชัดเจน โดยคะแนนเฉลี่ยวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนมีค่าต่ำกว่าร้อยละ 50 (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2563) การค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับผลการศึกษาของโรงเรียนหลายแห่งที่ว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีจำนวนไม่น้อยที่มีพัฒนาการด้านทักษะการคิดคำนวณล่าช้า ซึ่งหากไม่ได้รับการแก้ไข

อย่างทันท่วงที อาจส่งผลกระทบต่อเนื่องไปยังการเรียนรู้ในระดับขั้นที่สูงขึ้น และความสามารถในการแก้ปัญหา รวมถึงการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน เมื่อพิจารณาถึงสาเหตุของปัญหาดังกล่าว นักทฤษฎีพัฒนาการทางการศึกษามีข้อสังเกตว่าวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมที่เน้นการเรียนรู้แบบท่องจำและการบรรยาย อาจไม่สอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็กวัยนี้ที่ต้องอาศัยการได้รับประสบการณ์โดยตรงโดยการเรียนรู้ผ่านสื่อที่สามารถสัมผัสได้ อย่างเพียเจต์ (Piaget, 1969) อธิบายไว้ว่าเด็กวัยประถมศึกษายู่ในขั้นการคิดเชิงรูปธรรม (Concrete Operational Stage) ซึ่งในช่วงนี้เด็กจะสามารถเข้าใจแนวคิดทางคณิตศาสตร์ได้ดียิ่งขึ้นหากได้มีโอกาสลงมือปฏิบัติกับวัสดุหรือสื่อที่เป็นรูปธรรม เช่น การแสดงจำนวนของสิ่งของและตรงตามจำนวนตัวเลข และยังสอดคล้องกับแนวคิด บรุนเนอร์ (Bruner, 1966) ได้อธิบายทฤษฎีการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ (Enactive Representation) ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ผ่านภาพ (Iconic Representation) และการอ่านสัญลักษณ์ (Symbolic Representation) และสอดคล้องกับมอนเตสซอรี (Montessori, 1964) ที่อธิบายไว้ว่า การให้ความสำคัญของการใช้สื่อที่สามารถจับต้องได้ในการเรียนรู้ของเด็ก เพื่อให้เด็กสามารถสัมผัสสิ่งของ มองเห็น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 22 ระบุว่า "การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองให้เป็นไปตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ" (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542/2562) สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 และทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นการพัฒนาศักยภาพของคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ และ Computing and ICT Literacy (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) โดยการนำเทคโนโลยีมาใช้สร้างสื่อเพื่อการศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Hands-on จึงเป็นแนวทางหนึ่งซึ่งสอดคล้องกับนโยบายและหลักการดังกล่าว เนื่องจากเป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริงซึ่งส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และมีความสามารถในการจดจำมากขึ้นเช่นเดียวกับการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์แบบ CPA Approach (Concrete-Pictorial-Abstract) ที่นำเสนอโดย Leong, Ho และ Cheng (2015) ได้อธิบายการสอนที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กและทฤษฎีการเรียนรู้ดังกล่าวประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ 3 ขั้น ได้แก่ ขั้นรูปธรรม (Concrete Stage) คือขั้นที่ให้นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านการใช้วัสดุหรือสื่อที่จับต้องได้ ขั้นภาพ (Pictorial Stage) คือขั้นที่ใช้ภาพหรือรูปแทนวัตถุจริงเพื่อเชื่อมโยงไปสู่ความเข้าใจแบบนามธรรม และขั้นนามธรรม (Abstract Stage) คือขั้นที่นักเรียนสามารถใช้ตัวเลขหรือสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์แทนแนวคิดที่ได้เรียนรู้จากขั้นก่อนหน้า กระบวนการเรียนรู้ตามลำดับขั้นดังกล่าวจะช่วยให้ นักเรียนสามารถสร้างความเข้าใจโครงสร้างเกี่ยวกับการบวกจำนวนนับได้มากขึ้น

จากความสำคัญของปัญหาและแนวคิดทฤษฎีที่กล่าวมาข้างต้น การจัดกิจกรรม Hands-on ของเด็กเกรด1เน้นการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบ CPA Approach เพื่อส่งเสริมทักษะการบวกจำนวนนับ 1-20 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีความบกพร่องในทักษะการคิดคำนวณ โดยคาดหวังว่าผลการวิจัยจะนำไปสู่การพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยให้เด็กเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบวกและการนับจำนวนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนคณิตศาสตร์ระดับสูงขึ้น ตลอดจนเป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพสำหรับนักเรียนที่มีความแตกต่างหลากหลายต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการบวกจำนวนนับ 1-20 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรม Hands-on ของเด็กเกรด1
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการบวกจำนวนนับ 1-20 หลังการจัดกิจกรรม Hands-on ของเด็กเกรด 1 กับเกณฑ์ร้อยละ 70

สมมติฐานการวิจัย

1. ทักษะการบวกจำนวนนับ 1-20 หลังการจัดกิจกรรม Hands-on ของเด็กเกรด 1 มีคะแนนสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ทักษะการบวกจำนวนนับ 1-20 หลังการจัดกิจกรรม Hands-on ของเด็กเกรด 1 มีคะแนนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

วิธีดำเนินการวิจัย

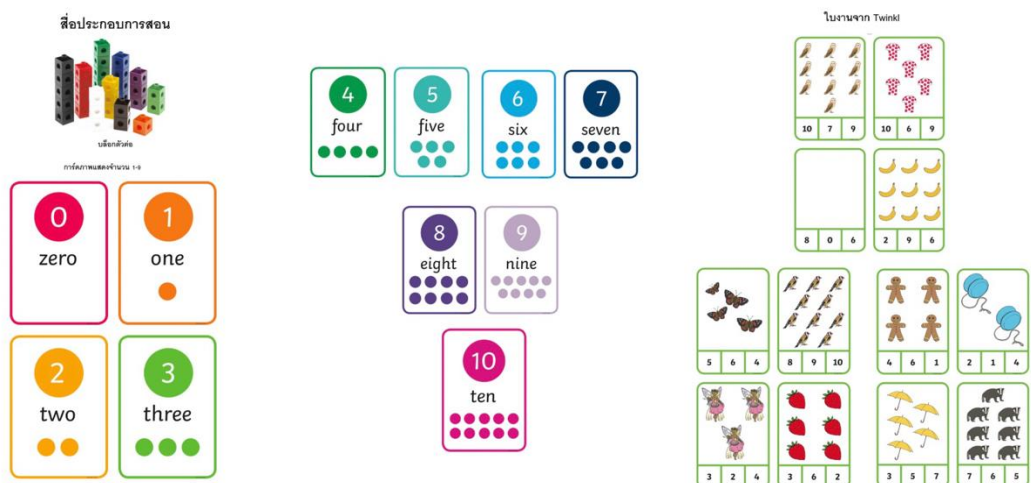
รูปแบบของการวิจัย (Research Design) การวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะการบวกจำนวนนับ 1-20 โดยการจัดกิจกรรม Hands-on ใช้สถิติของ Wilcoxon Signed-Rank Test ซึ่งเป็นสถิติแบบไม่ใช้พารามิเตอร์ (Nonparametric Statistic)

1. ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย (Target group) เป็นเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 อายุ 6 ปี จำนวน 7 คน โรงเรียนนานาชาติแห่งหนึ่งในอำเภอบางพลีจังหวัดสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ปีการศึกษา 2 /2567การเลือกกลุ่มเป้าหมายได้มาแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยครูประจำชั้นและครูประจำวิชาให้ความเห็นว่า จากการประเมินผลทางการเรียนรู้เมื่อเปรียบเทียบกับเด็กในห้องเรียนเดียวกัน เด็กกลุ่มดังกล่าวมีทักษะด้านการบวกจำนวนนับในระดับเริ่มต้น (ระดับที่อ่อนหรือต่ำกว่าเกณฑ์)

2. เครื่องมือและการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ (Instrument Development and Quality Checking) ขั้นตอนการสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มี 3 ขั้นตอน ได้แก่ (ขั้นที่ 1) ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) วิเคราะห์เนื้อหาหาปรับใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน (ขั้นที่ 2) ขั้นกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครอบคลุมทักษะทุกด้าน ทั้งด้านความรู้ ทักษะต่างๆ รวมถึงเจตคติ (ขั้นที่ 3) ขั้นตรวจสอบและปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้จริง โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ให้คะแนนในแต่ละข้อมีค่า IOC อยู่ที่ 0.6-1 บุญชม ศรีสะอาด (2560) และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องการบวกจำนวนนับ 1-20 จำนวน 11 แผน และทำการประเมินหลังการจัดกิจกรรมทุกคาบเรียนโดยจะใช้แบบทดสอบวัดทักษะการบวกจำนวนนับ 1-20 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรม

ภาพที่ 1 ภาพตัวอย่างสื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Hands-on

แบบทดสอบวัดทักษะการบวกจำนวนนับ 1-20

1. Quiz on Counting (A-C)

A. How many cars are there in the picture?

B. How many fish do you see?

C. How many pandas have you seen?

2. Number Sequencing (D - G)

Fill in the blank with the correct number

D. 3, 4, __, 6, 7, 8, __, 10

E. __, 12, 13, 14, __, 16, 17, 18, __, __

F. 20, 19, __, __, 16, __

G. Circle 2 answers that are correct.

6 = 2+4 10 > 12
9 < 7 14 > 8

3. Addition Quiz (H - J)

H. Circle 2 corrects option that are equal 7

1+6 3+1
2+3 5+2

I. Circle 2 corrects option that are equal 14

10+2 10+4
8+6 5+5

J. Circle 1 correct answer

5+4 = 7 3+2 = 5
7+6 = 14 2+6 = 9

4. Addition word problem (K - M)

Write the equation and find the answer

K. A dog has 4 legs. A hen has 2 legs. How many legs are there in total?

L. You have 6 sweets. Then you get 2 more. How many have sweets do you have?

M. 7 ostriches run through the desert. They join a group of 9 ostriches. How many are there now?

ภาพที่ 2 ภาพตัวอย่างแบบทดสอบวัดทักษะการบวกจำนวนนับ 1-20 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection) ผู้วิจัยชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การบวกจำนวนนับ 1-20 โดยการจัดกิจกรรม Hands-on ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การบวกจำนวนนับ 1-20 โดยการจัดกิจกรรม Hands-on จำนวน 11 คาบเรียน โดยมีการประเมินทักษะก่อนเรียนเรื่องการบวกจำนวนนับ 1-20 ในคาบแรกและ ในแต่ละคาบเรียนจะทำการทดสอบหลังการจัดกิจกรรมและในคาบสุดท้ายผู้วิจัยดำเนินการประเมินทักษะการบวกจำนวนนับ 1-20 เพื่อนำมาเปรียบเทียบนำข้อมูลทั้งหมดไปวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อแปลผลในรูปตารางการพรรณนาและอภิปรายผล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis) ใช้สถิติของ The Wilcoxon signed-rank test (มานะชัย รอดชื่น, 2565) วิเคราะห์คะแนนความสามารถในการบวกจำนวนนับ 1-20 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Hands-on และทำการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถกับเกณฑ์ร้อยละ 70 นำผลวิเคราะห์คะแนนความสามารถในการบวกจำนวนนับ 1-20 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Hands-on ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ซึ่ง

ประกอบด้วย ร้อยละ (Percentile) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) (จิราภรณ์ ศิริสวัสดิ์, 2563)

ผลการวิจัย

1. ผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อเปรียบเทียบทักษะการบวกจำนวนนับ 1-20 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรม Hands-on ของเด็กเกรด 1 จำนวน 13 คนแน ดังตารางที่ 1

นักเรียน	ก่อน	หลัง	ความต่างคะแนน
1	2	10	8
2	2	10	8
3	1	6	5
4	4	10	6
5	3	10	7
6	4	11	7
7	5	11	6
Mean	3	9.71	
S.D.	1.30	1.57	

ตามตารางที่ 1 พบว่า การเปรียบเทียบทักษะการบวกจำนวนนับ 1-20 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรม Hands-on ของเด็กเกรด 1 การจัดกิจกรรมดังกล่าวส่งผลให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านการบวกจำนวนนับ 1-20 อย่างมีนัยสำคัญโดยเฉพาะคะแนนเฉลี่ยของผู้เรียนที่เพิ่มขึ้นจาก 7 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.30) เป็น 9.7 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.57) ผลการทดสอบโดยใช้สถิติของ Wilcoxon Signed-Rank Test แสดงให้เห็นถึงผลคะแนนหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบทักษะการบวกจำนวนนับ 1-20 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรม Hands-on ของเด็กเกรด1 เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ดังตารางที่

คนที่	ก่อน (13คะแนน)	หลัง(13 คะแนน)	ผลต่าง คะแนน	เปอร์เซ็นต์ร้อยละที่ได้	ผ่านเกณฑ์ (9คะแนนขึ้นไป)
1	2	10	8	76.92 %	ผ่าน
2	2	10	8	76.92 %	ผ่าน
3	1	6	5	46.15 %	ไม่ผ่าน
4	4	10	6	76.92 %	ผ่าน
5	3	10	7	76.92 %	ผ่าน
6	4	11	7	84.62 %	ผ่าน
7	5	11	6	84.62 %	ผ่าน

ตามตารางที่ 2 ผลพบว่าผู้เรียน 6 คน จากทั้งหมด 7 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 85.71% มีคะแนนผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนด (≥ 9 คะแนน) ในจำนวนผู้เรียนทั้งหมดมีผู้เรียนเพียง 1 คน ที่ไม่ผ่านเกณฑ์ตามเงื่อนไข เนื่องจากผู้เรียนดังกล่าวไม่สามารถแก้โจทย์ปัญหาหรือแก้ปัญหาคำนวณได้อีกทั้งยังขาดความมั่นใจในการคิดด้วยตนเองและยังต้องอาศัยเครื่องมือช่วยเหลือในการคำนวณและคะแนนของผู้เรียนส่วนใหญ่เฉลี่ยอยู่ที่ 10 คะแนน หรือคิดเป็นร้อยละ 76.92% ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้คือร้อยละ 70

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษา การพัฒนาทักษะการบวกจำนวนนับ 1-20 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรม Hands-on ของเด็กเกรด 1 พบว่ากิจกรรม Hands-on ส่งผลให้เด็กเกรด 1 มีพัฒนาการในด้านการบวกจำนวนนับ 1-20 อย่างมีนัยสำคัญในทุกตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

1.จากการเปรียบเทียบทักษะการบวกจำนวนนับ 1-20 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรม Hands-on ของเด็กเกรด 1 พบว่า ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านการคิดคำนวณ การนับจำนวน และความสามารถในการจดจำเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ พิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยที่แตกต่างกันอย่างชัดเจนและไม่พบคะแนนที่ลดลง โดยก่อนเข้าร่วมกิจกรรม ผู้เรียนรวมทั้งสิ้น 7 คนมีคะแนนเฉลี่ยเพียง 3 คะแนน จากคะแนนเต็ม 13 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.30 แต่หลังจากเข้าร่วมกิจกรรม Hands-on คะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 9.71 และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพิ่มขึ้นจากเดิมเป็น 1.57 ผลต่างของคะแนนเฉลี่ย 6.71 การเปรียบเทียบคะแนน

ก่อนและหลังการกิจกรรม Hands-on โดยการวิเคราะห์ทางสถิติแบบไม่ใช้พารามิเตอร์พบว่า ผลของคะแนนการบวกจำนวนนับ 1-20 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรม Hands-on ของเด็กเกรด 1 มีคะแนนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถกล่าวได้ว่า การจัดกิจกรรมแบบ Hands-on มีประสิทธิภาพสูงมีส่วนช่วยพัฒนาทักษะการบวกจำนวนนับ 1-20 ของเด็กเกรด 1 โดยค่าเฉลี่ยที่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญสะท้อนให้เห็นว่า ผู้เรียนมีทักษะด้านการบวกและการนับจำนวนรวมถึงความสามารถในการจำเพิ่มขึ้นหลังได้รับการจัดกิจกรรมแบบ Hands-on กิจกรรมดังกล่าวจึงเปรียบเสมือนสื่อกลางคอยทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างความคิดและการลงมือปฏิบัติซึ่งเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติเองจริง สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้แบบการเรียนรู้เชิงรุก Dewey, J., (1938) และยังมีส่วนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอน นอกจากนี้ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่เพิ่มขึ้นยังแสดงให้เห็นถึงระดับความสามารถของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันซึ่งผู้เรียนส่วนใหญ่มีความสามารถในการบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและยืนยันได้ว่าความต่างของคะแนนก่อนและหลังการจัดกิจกรรม เกิดขึ้นจริงและไม่ใช่ว่าเรื่องบังเอิญจากผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ตามความต้องการและธรรมชาติของผู้เรียนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ Rogers, C., (1951)

2. จากการเปรียบเทียบทักษะการบวกจำนวนนับ 1-20 หลังการจัดกิจกรรม Hands-on ของเด็กเกรด 1 กับเกณฑ์มาตรฐานร้อยละ 70 พบว่า มีผู้เรียน 6 คนที่มีคะแนนผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนด หรือคิดเป็นร้อยละ 85.71% และมีผู้เรียนเพียง 1 คน ที่ไม่ผ่านเกณฑ์ตามเงื่อนไขหรือคิดเป็นร้อยละ 14.29 จากข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของสื่อการสอนที่นำมาใช้ควบคู่การเรียนการสอนและยังมีส่วนช่วยพัฒนาทักษะด้านการบวก การนับจำนวนอย่างมีนัยสำคัญโดยสัดส่วนของผู้เรียนที่ผ่านเกณฑ์นั้นสูงถึง 85.71 แสดงให้เห็นว่า การนำกิจกรรม Hands-on มาเป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ Piaget, J., (1952) และ Vygotsky, L., (1978) ช่วยส่งเสริมและพัฒนาความสามารถด้านการบวกรวมถึงการนับจำนวนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม ในส่วนของผู้เรียนที่ไม่ผ่านตามเกณฑ์ 1 คน มีเพียงร้อยละ 14.29 ยังเป็นประเด็นปัญหาที่ควรได้รับการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมเนื่องจากผู้เรียนคนดังกล่าวต้องอาศัยเครื่องมือและการสนับสนุนจากครูผู้สอนเพื่อหาวิธีแก้ไขและมีความเหมาะสมทั้งนี้ความแตกต่างในการเรียนรู้ของแต่ละคนส่งผลต่อความคิด ความเข้าใจ และความสามารถในการจดจำ ผู้เรียนบางคนอาจนัดในรูปแบบการใช้เทคโนโลยีหรือการใช้เกมเพื่อการศึกษาเพื่อตอบการเรียนรู้ หรือ การเรียนรู้แบบระดมสมอง การทำงานเป็นทีมอาจช่วยให้เข้าใจง่ายขึ้นและเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (วีระศักดิ์ ชมพุดา และคณะ (2560)

นอกจากนี้ยังมีสิ่งสำคัญคือพื้นฐานของความสามารถในการคิด การเข้าใจ และการจดจำของผู้เรียนแต่ละคนย่อมมีความแตกต่างกัน Howard Gardner (1983) ซึ่งอาจเกิดขึ้นก่อนที่จะนำกิจกรรม Hands-on มาใช้ ดังนั้นปัจจัยสำคัญดังกล่าวอาจส่งผลต่อการทำแบบทดสอบวัดทักษะเพื่อประเมินผลทางการเรียนของผู้เรียนดังกล่าว แต่อย่างไรก็ตามผลของการศึกษาใน

ครั้งนี้ยังแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของการนำกิจกรรม Hands-on เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ แต่ยังคงจำเป็นต้องกำหนดแนวทางและหาวิธีการอื่นเพิ่มเติมเพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนที่ยังไม่ผ่านตามเกณฑ์สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า การใช้กิจกรรมแบบ Hands-on เพื่อการศึกษาโดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผู้เรียนลงมือปฏิบัติเองในระดับประถมศึกษาตอนต้น ส่งผลให้ผู้เรียนมีการพัฒนาทักษะด้านการบวกและการนับ รวมถึงความจำเพิ่มขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังช่วยให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปอย่างตื่นตัว สนุกสนาน ผู้เรียนมีความสุขสามารถทำงานร่วมกันเป็นทีมกับเพื่อนร่วมชั้น รวมไปถึงสื่อในการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความเหมาะสมกับวัย จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ได้แก่ 1) สามารถนำแนวทางการใช้กิจกรรม Hands-on นำไปใช้ประยุกต์และออกแบบกิจกรรมที่หลากหลายและเหมาะสมกับระดับพัฒนาการของผู้เรียน เช่น การเรียนรู้การลบ การคูณ การหาร การแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และสามารถนำแนวทางการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ Hands-on ไปใช้ในระดับที่สูงกว่าหรือต่ำกว่าในระดับประถมศึกษาได้ 2) สามารถนำผลการศึกษาในครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติเองจริงและเหมาะสมกับวัยได้ 3) สามารถนำแนวทางการใช้กิจกรรม Hands-on ร่วมกับเทคโนโลยีสร้างสื่อการสอนและเกมคณิตศาสตร์เพื่อการศึกษา

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ได้แก่ 1) ผู้เรียนแต่ละคนมีพัฒนาการที่แตกต่างกัน ครูผู้สอนควรศึกษาพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคนหาวิธีเพื่อช่วยเหลือและส่งเสริมเพื่อพัฒนาการที่ดีขึ้นและมีศักยภาพ 2) สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรมีความหลากหลายเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้อยากเห็นและอยากที่จะเรียนรู้และมีเจตคติที่ดีต่อวิชานั้นๆ 3) การนำเกมคณิตศาสตร์มาสอดแทรกในแต่ละบทเรียนช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดจำที่แม่นยำซึ่งช่วยเพิ่มความสามารถในการจดจำได้ดี

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562. ราชกิจจานุเบกษา.
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). รายงานผลการทดสอบวัดความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (National Test: NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2564. กระทรวงศึกษาธิการ.

- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2566). ข้อสอบ O-NET ปีการศึกษา 2566. เรียกใช้เมื่อ 10 มีนาคม 2567 จาก <https://www.niets.or.th>
- มานะชัย รอดชื่น. (2565). การทดสอบลำดับอันดับของวิลคอกซัน (Wilcoxon Signed-Rank Test). เอกสารประกอบการสอนวิชา 208272 สถิติเบื้องต้นสำหรับสังคมศาสตร์ 2, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จิราภรณ์ ศิริสวัสดิ์. (2563). สถิติเบื้องต้นสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์. สำนักพิมพ์วิทย์พัฒน์.
- วีระศักดิ์ ชมภูคำ และ พิชญ์สินี ชมภูคำ. (2561). การศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ในโรงเรียนสังกัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่. คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กระทรวงศึกษาธิการ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 9). สุวีริยาสาส์น.
- Bruner, J. S. (1966). *Toward a theory of instruction*. Harvard University Press.
- Dewey, J. (1938). *Experience and education*. Macmillan.
- Gardner, H. (1983). *Frames of mind: The theory of multiple intelligences*. Basic Books.
- Leong, Y. H., Ho, W. K., & Cheng, L. P. (2015). Concrete–pictorial–abstract: Surveying its origins and charting its future. *The Mathematics Educator*, 16(1), 1-19.
- Montessori, M. (1964). *The Montessori method*. Schocken Books.
- Piaget, J. (1952). *The origins of intelligence in children*. International Universities Press.
- Piaget, J. (1969). *The mechanisms of perception*. Routledge & Kegan Paul.
- Rogers, C. R. (1951). *Client-centered therapy: Its current practice, implications, and theory*. Houghton Mifflin.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes* (M. Cole, V. John-Steiner, S. Scribner, & E. Souberman, Eds. & Trans.). Harvard University Press.

การศึกษาความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC*
THE STUDY OF READING COMPREHENSION ABILITY IN THAI LANGUAGE OF
PRATHOMSUKSA 6 STUDENTS THROUGH COOPERATIVE LEARNING USING
THE CIRC TECHNIQUE

ชยิสรา เพียรหาศิลป์¹ และ อุทัยวรรณ สายพัฒนา²

Chayisara Peanhasilp¹ and Uthaiwan Saipatthana²

¹⁻²คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

¹⁻²Faculty of Education, North Bangkok University, Thailand

Corresponding Author's Email: chayisara.pean@northbkk.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC 2) เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC และ 3) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสุวรรณภูมิ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 เลือกโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) ประกอบด้วย กลุ่มทดลอง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6A จำนวน 21 คน กลุ่มควบคุม คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6C จำนวน 22 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC จำนวน 12 แผน และแบบทดสอบการอ่านจับใจความ แบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ จำนวน 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .89 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที t-test แบบ dependent sample และการทดสอบที t-test แบบ independent sample

ผลการวิจัย พบว่า 1) ความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC มีคะแนนอยู่ในระดับดีขึ้นไป ร้อยละ 85.72 ของนักเรียนทั้งหมด 2) ความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภายหลังจากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3)

* Received 5 March 2025; Revised 13 March 2025; Accepted 17 March 2025

ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียน กลุ่มทดลอง ที่ผ่านการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ผ่านการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การอ่านจับใจความ, การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ, เทคนิค CIRC

Abstract

This study aimed to: 1) Investigate the reading comprehension ability of Year 6 students through cooperative learning using the CIRC technique. 2) Compare the reading comprehension ability in Thai language among Year 6 students before and after participating in cooperative learning using the CIRC technique. and 3) Compare the reading comprehension ability between the experimental group and the control group. The sample consists of Year 6 students from Sarasas Witaed Suvarnabhumi School in the second semester of the academic year 2024, selected using cluster random sampling. The experimental group includes 21 students from Year 6A, while the control group consists of 22 students from Year 6C. The research instruments include 12 cooperative learning lesson plans based on the CIRC technique and a multiple-choice reading comprehension test consisting of 30 items, with a reliability coefficient of .89. The statistical methods used for data analysis include percentage, mean, standard deviation, dependent sample t-test, and independent sample t-test.

The results were as follows: 1) The reading comprehension ability of Year 6 students who participated in cooperative learning using the CIRC technique was at a good or higher level, with 85.72% of students achieving this standard. 2) The post-test scores of Year 6 students after participating in cooperative learning using the CIRC technique were significantly higher than their pre-test scores at the .05 significance level. 3) The experimental group, which received instruction through cooperative learning using the CIRC technique, had significantly higher reading comprehension scores than the control group, which received traditional instruction, at the .05 significance level.

Keywords: Reading Comprehension, Cooperative Learning, CIRC Technique

บทนำ

การอ่านเป็นทักษะทางภาษาที่มีความสำคัญมากเพราะเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ และเป็นรากฐานในการเรียนแต่ละสาขาวิชาเพื่อเพิ่มความรู้ ประสบการณ์และความสามารถของแต่ละคน ดังนั้นการอ่านถือได้ว่าเป็นวิธีหนึ่งที่มนุษย์สามารถใช้แสวงหาความรู้หรือข้อมูลต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นใกล้ตัวหรือไกลตัวก็ตาม เพื่อให้เป็นคนที่ไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และสามารถนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มาพัฒนาตนเอง ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของตนเอง (กอบกาญจน์ วงศ์วิสิทธิ์, 2551) ซึ่งการอ่านมีด้วยกันหลายประเภท เช่น การอ่านบทร้อยแก้ว การอ่านคำประพันธ์ชนิดต่าง ๆ การอ่านในใจ รวมไปถึงการอ่านจับใจความ ซึ่งการอ่านจับใจความเป็นการอ่านที่ผู้อ่านจะต้องสามารถแปลความหมายของสัญลักษณ์ที่ปรากฏในสารต่าง ๆ สามารถจับประเด็นหลักหรือสาระสำคัญของเรื่องได้ รวมไปถึงการทำความเข้าใจความหมายของคำ ประโยคและแนวคิดของผู้เขียน ในการอ่านนั้นผู้อ่าน ควรจับใจความของเรื่องที่อ่านให้ได้เพราะจะทำให้เข้าใจเนื้อเรื่องหรือข้อความที่อ่าน แปลความหมายของสิ่งที่อ่าน เข้าใจทุกจุดสำคัญของเนื้อเรื่องนั้นได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (พรเทวี ไชยเนตร, 2528) ที่ว่า ทักษะการอ่านจับใจความ เป็นทักษะที่มีความสำคัญในการอ่านมากที่สุด เพราะทำให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องราวที่ผู้เขียนต้องการให้ผู้อ่านทราบและถ้าหากผู้อ่านขาดทักษะนี้แล้วย่อมประสบความล้มเหลวในการอ่านอย่างแน่นอน

จากผลสัมฤทธิ์การทดสอบระดับชาติ (O-NET) วิชาภาษาไทย โดยสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ได้รายงานผลการทดสอบ O-NET ประจำปี 2566 พบว่า ผลคะแนนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสารสาสน์วิเทศสุรธรรมภูมิ วิชาภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 64.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 15.38 แบ่งการสอบเป็นแบบปรนัยและอัตนัย ซึ่งอัตนัยมีส่วนของการอ่านจับใจความที่เป็นคะแนนสำคัญ แต่ผลคะแนนออกมานั้นยังไม่เป็นที่น่าพอใจนัก เพราะจากการรายงานผลคะแนน ส่วนของข้อสอบอัตนัย มีนักเรียนที่ได้คะแนนสูงสุด 19.25 คะแนนต่ำสุด 0.00 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 13.44 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 3.21 (รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา SAR, 2566) เมื่อพิจารณาผลพบว่า ยังต้องมีการที่จะพัฒนากระบวนการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะด้านการอ่านและความสามารถในการอ่านจับใจความ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้ จึงสมควรที่จะได้รับการพัฒนาที่เพิ่มขึ้น

ในปัจจุบันการเรียนการสอนมีความหลากหลายมากขึ้น ซึ่งวิธีหนึ่งที่น่าจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น คือ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC (Cooperative Integrated Reading and Composition) เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่แบ่งกลุ่มผู้เรียนตามระดับความสามารถ มีการประเมินผลโดยเพื่อน การให้รางวัล การจัดการเรียนการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนใช้ความสามารถเฉพาะตัวและศักยภาพในตนเองร่วมกันแก้ปัญหา

ต่าง ๆ ให้บรรลุผลสำเร็จได้โดยที่สมาชิกในกลุ่มตระหนักรู้ว่าแต่ละคนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม สมาชิกในกลุ่มต้องรับผิดชอบร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นวิธีการเรียนชนิดหนึ่งที่มีมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ และยังเป็นการเรียนรู้ที่ใช้รูปแบบร่วมมือเป็นสื่อในการพัฒนาการอ่านได้อย่างกว้างขวาง วิธีนี้ช่วยส่งเสริมทักษะการสื่อสาร การทำงานเป็นทีม และความรับผิดชอบร่วมกันระหว่างผู้เรียน โดยการเรียนการสอนจะเป็นการบูรณาการเนื้อหาสาระและวิธีการในการเรียนแบบกลุ่มช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ทั้งเนื้อหาต่าง ๆ ด้วยตนเองและความร่วมมือ ความช่วยเหลือจากเพื่อน ทั้งได้พัฒนาทักษะทางสังคมต่าง ๆ เช่น ทักษะการทำงาน ทักษะการสื่อสารร่วมกับผู้อื่น การสร้างความสัมพันธ์ รวมทั้งการแสวงหาความรู้ ทักษะการคิด การแก้ปัญหาและอื่น ๆ (ทิตินา แคมมณี, 2553)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้สนใจที่จะนำวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (CIRC) มาปรับใช้ในการสอนอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสารสาสน์วิเทศสุวรรณภูมิ เพื่อนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาและปรับปรุงการอ่านจับใจความของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

สมมติฐานการวิจัย

1. ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภายหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภายหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC กลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 1.1 ประชากรในการวิจัยได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนสารสาสน์วิเทศสุวรรณภูมิ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

จำนวน 3 ห้อง จำนวนนักเรียนทั้งหมด 66 คน ซึ่งมีการจัดการเรียนแบบคละความสามารถ และมีจำนวนนักเรียนที่ใกล้เคียงกัน (โรงเรียนสารสาสน์วิเทศสุวรรณภูมิ, 2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนสารสาสน์วิเทศสุวรรณภูมิ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยทำการสุ่ม แบบกลุ่ม (Cluster random sampling) เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลองเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6A จำนวน 21 คน และกลุ่มควบคุมเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6C จำนวน 22 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ การอ่านจับใจความ วิชาภาษาไทย โดยใช้เทคนิค CIRC ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 12 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง โดยศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) สาระการเรียนรู้มาตรฐาน/ตัวชี้วัด รูปแบบและองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ เขียนแผนและนำแผนการจัดการเรียนรู้ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อหาค่าความเหมาะสมของแผน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ยความเหมาะสม 3.51 ขึ้นไป ถือว่าเป็นเกณฑ์ตัดสินว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีคุณภาพ ซึ่งความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ ทั้ง 12 แผน มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.06 – 4.59 ถือว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมในระดับมากถึงมากที่สุด แล้วนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปสอนกับกลุ่มตัวอย่าง

2.2 แบบทดสอบการอ่านจับใจความ วิชาภาษาไทย จากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับหลักการวัดผล เทคนิควิธีการสร้างแบบทดสอบ และวิธีวิเคราะห์ข้อสอบ วิเคราะห์เนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีลักษณะเป็นปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 36 ข้อ ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบแต่ละข้อกับจุดประสงค์/ตัวชี้วัด (Index of Item-Objective Congruence: IOC) และเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67-1.00 ไปจัดทำแบบทดสอบฉบับทดลองใช้ จำนวน 33 ข้อ ไปทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6B โรงเรียนสารสาสน์วิเทศสุวรรณภูมิ ที่ไม่ใช่กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จำนวน 23 คน นำผลการทดสอบมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) และหาค่าอำนาจจำแนก (B-index) แล้วทำการคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่ายตั้งแต่ 0.43-0.78 ที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.21-0.74 และครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ จำนวน 30 ข้อ โดยครอบคลุมจุดประสงค์/ตัวชี้วัด และหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรของโลเวทท์ (Lovett) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89 นำแบบทดสอบที่ผ่านการหาคุณภาพแล้วไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยและขอความร่วมมือกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC เพื่อการวิจัย

3.2 ดำเนินการทดสอบความสามารถในการอ่านจับใจความก่อนเรียน (Pretest) ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

3.3 ดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC กับกลุ่มทดลอง จำนวน 12 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง

3.4 เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้ตามกำหนดแล้ว ดำเนินการทดสอบหลังเรียน (Posttest) ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

3.5 นำผลคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ เพื่อทดสอบสมมติฐาน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ความสามารถในการอ่านจับใจความ โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใช้อยู่ละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 เปรียบเทียบผลการทดสอบความสามารถในการอ่านจับใจความ ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC โดยใช้สถิติ t-test แบบ dependent sample

4.3 เปรียบเทียบผลการทดสอบความสามารถในการอ่านจับใจความ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติ t-test แบบ independent sample

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความ วิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อน และหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การศึกษาความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล จำนวน ร้อยละ ร้อยละสะสม ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC ดังตาราง 1

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC

คะแนน	เกณฑ์	ระดับ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ร้อยละ สะสม	$\bar{X}$	S.D.
27-30	80-100	ดีมาก	8	38.10	38.10	28.25	1.28
23-26	70-79	ดี	10	47.62	85.72	24.78	0.97
19-22	60-69	พอใช้	3	14.29	100.00	20.67	0.58
15-18	50-59	ผ่านเกณฑ์	-	-	-	-	-
0 - 14	0-49	ต่ำกว่าเกณฑ์	-	-	-	-	-
	รวม		21	100	100		

จากตาราง 1 พบว่า ความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC นักเรียนที่ได้คะแนนระหว่าง 27-30 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ 80-100 ซึ่งอยู่ในระดับ ดีมาก มีจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 38.10 ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 28.25 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.28 มีนักเรียนที่ได้คะแนนระหว่าง 23-26 อยู่ในเกณฑ์ 70-79 ซึ่งอยู่ในระดับ ดี มีนักเรียนจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 47.62 ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 24.78 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.97 และมีนักเรียนที่ได้คะแนนระหว่าง 19-22 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ 60-69 ซึ่งอยู่ในระดับ พอใช้ มีจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 14.29 ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 20.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.58 ดังนั้นนักเรียนที่ได้คะแนนอยู่ในระดับดีขึ้นไป มีค่าร้อยละสะสม เท่ากับ 85.72

2. การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนและหลังจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC ปรากฏดังตาราง 2

ตาราง 2 ผลเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC

การทดสอบ	คะแนน ต่ำสุด	คะแนนสูงสุด	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig
ก่อนเรียน	8	26	16.05	5.29	9.632*	.000
หลังเรียน	20	30	25.52	2.79		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 2 พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการอ่านจับใจความ วิชาภาษาไทย จากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC ก่อนเรียน มีคะแนนต่ำสุด เท่ากับ 8 คะแนน คะแนนสูงสุด เท่ากับ 26 คะแนน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.05 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 5.29 ส่วนความสามารถในการอ่านจับใจความ วิชาภาษาไทย จากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC หลังเรียน มีคะแนนต่ำสุด เท่ากับ 20 คะแนน คะแนนสูงสุด เท่ากับ 30 คะแนน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 25.52 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.79 ความสามารถในการอ่านจับใจความ วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 9.632$)

3. การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ปรากฏดังตาราง 3

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความ วิชาภาษาไทย ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

Group	คะแนนต่ำสุด	คะแนนสูงสุด	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig
E	20	30	25.52	2.79	2.129*	.000
C	15	25	18.36	3.70		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 3 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทย หลังเรียน มีคะแนนต่ำสุด เท่ากับ 20 คะแนน คะแนนสูงสุด เท่ากับ 30 คะแนน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 25.52 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.79 ส่วนนักเรียนกลุ่มควบคุมมีความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทย หลังเรียน มีคะแนนต่ำสุด เท่ากับ 15 คะแนน คะแนนสูงสุด เท่ากับ 25 คะแนน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 18.36 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 3.70 จะเห็นได้ว่าความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC มีคะแนนสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 2.129$)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย มีประเด็นสำคัญอภิปราย ดังนี้

1. ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC มีคะแนนอยู่ในระดับดีขึ้นไป ร้อยละ 85.72 ของนักเรียนทั้งหมด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC เป็นเทคนิคหนึ่งที่เหมาะสมแก่การฝึกอ่าน โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC มีขั้นตอนในการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียม ขั้นสอน ขั้นจัดกิจกรรมกลุ่มและขั้นสรุปและประเมิน โดยในการจัดการเรียนรู้แบบ CIRC ขั้นตอนของการจัดกิจกรรมจะเป็นการให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะการทำงานกลุ่มที่สมาชิกในกลุ่มจะมีความสามารถแตกต่างกันภายในกลุ่ม โดยที่สมาชิกกลุ่มต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย โดยในการทำกิจกรรมผู้วิจัยจะเป็นผู้กำหนดสมาชิกของแต่ละกลุ่ม ชี้แจงวัตถุประสงค์ เกณฑ์การให้คะแนน ให้คำแนะนำในการทำงานกลุ่ม และบทบาทของสมาชิกแต่ละคนภายในกลุ่ม ซึ่งในการทำงานกลุ่ม สมาชิกทุกคนต้องให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ภายในกลุ่มจะมีการวัดความสามารถของนักเรียนนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนในระดับเก่งให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่อ่อนกว่า ทำให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะและเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง นักเรียนเกิดความกล้าแสดงออก รู้จักที่จะรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม เพื่อหาคำตอบและเพื่อบรรลุเป้าหมายของกิจกรรม นักเรียนได้มีความคิดที่หลากหลายมุมมองมากขึ้น จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นภายในกลุ่ม รวมไปถึงทำให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านจับใจความที่ดีขึ้นและกิจกรรมจะมีการให้คะแนนในรูปแบบของทีมเพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการเรียน นักเรียนได้ความสนุกสนาน ได้ฟังพาดูด้วยกัน ตลอดจนยอมรับความคิดเห็นและกล้าแสดงความคิดเห็นได้ ซึ่งตรงกับแนวคิดของ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2552) ได้ให้ความเห็นว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC เป็นกิจกรรมการสอนอ่านสอนเขียนและศิลปะทางภาษาเข้าด้วยกัน โดยกิจกรรมจะเป็นการแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็นกลุ่มตามความสามารถ จัดกิจกรรมโดยให้สมาชิกได้มีความร่วมมือและช่วยเหลือกัน นำพาทีมไปสู่เป้าหมาย โดยมีการให้รางวัลและยกย่องทีมที่สามารถผ่านการประเมินและนำทีมไปสู่เป้าหมายได้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับการวิจัยของ สุพรรณิ สำราญพันธ์ (2564) ได้ศึกษาเรื่องความสามารถในการอ่าน คำควบกล้ำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC พบว่า ความสามารถในการอ่านคำควบกล้ำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC ได้คะแนนระดับดีขึ้นไป

2. ความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภายหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC เป็นการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม ซึ่งเป็นการกระตุ้นความอยากรู้อยากเรียน ส่งผลให้ผู้เรียนมีความตั้งใจ มีสมาธิในการเรียนมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC พบปัญหาในขั้นเตรียม คือการจัดกลุ่ม นักเรียนบางคนไม่เคยทำงานร่วมกับสมาชิกในกลุ่ม ทำให้เวลาในการทำงานในช่วงแรก ยังไม่มีการพูดคุยมากพอ ผู้วิจัยจึงได้มีการจัดกิจกรรมนอกเหนือแผนการสอน ให้นักเรียนได้สร้างความสัมพันธ์กับสมาชิกในกลุ่มก่อน เพื่อสร้างความคุ้นเคย ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามแผนการสอนที่กำหนดไว้ โดยการทำกิจกรรมสมาชิกในทีมจะผลัดเปลี่ยนกันอ่าน ช่วยกันแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องร่วมกัน จากนั้นร่วมกันอภิปรายและวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้อ่านและร่วมกันทำใบงานกิจกรรมเพื่อตรวจสอบความรู้ความเข้าใจในเนื้อเรื่องที่ได้อ่าน เมื่อจบกิจกรรมการเรียนรู้ จะมีการทดสอบหลังเรียนเป็นรายบุคคล โดยไม่ช่วยเหลือกัน และนำคะแนนจากการทดสอบหลังเรียนและคะแนนจากการทำใบกิจกรรมมารวมกันเพื่อนำมาเป็นคะแนนของทีม เพื่อที่จะคัดเลือกทีมยอดเยี่ยมที่สุด ทั้งนี้การดำเนินกิจกรรมเป็นกลุ่มเพื่อให้เกิดความร่วมมือกันภายในกลุ่ม ตามขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC ทำให้ความสามารถในการอ่านจับใจความอ่านจับใจความวิชาภาษาไทย ภายหลังจากการจัดเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรรณฤดี สุขชื่น (2563) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทย โดยการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาป่าชะ-เขาเพิ่ม จังหวัดนครนายก พบว่า ทักษะการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ศูนย์พัฒนา คุณภาพการศึกษาป่าชะ-เขาเพิ่ม จังหวัดนครนายก หลังเรียนด้วยรูปแบบการศึกษาป่าชะ-เขาเพิ่ม สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศิลาลักษณ์ หมู่หมี่ (2563) ที่ศึกษาเรื่องผลการใช้การเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC ที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร พบว่าความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังจากการจัดเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนกลุ่มทดลองที่ผ่านการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC สูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมากลุ่มทดลองได้มีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC ซึ่งทำให้ผู้เรียนได้มีการทำงานเป็นกลุ่ม มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม โดยมีครูคอยให้คำแนะนำ ทำให้นักเรียนได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในส่วนของกลุ่มควบคุม มีการเรียนการสอนแบบปกติ คือครูเป็นผู้บรรยาย นักเรียนจะทำงานตามความสามารถของตนเอง มีการให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่มกับผู้อื่นน้อย ถึงแม้ว่าจะมีการจัดกลุ่มอยู่บ้างแต่การจัดกลุ่มนั้น นักเรียนจะจัดตามความพอใจโดยไม่คำนึงถึง

ความสามารถของนักเรียน ทำให้การวิเคราะห์ การอ่านจับใจความยังไม่บรรลุผลเท่าที่ควร การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC ที่ผู้เรียนได้จับกลุ่มกันแบบคละความสามารถ ทำให้นักเรียนมีความสนใจในการเรียนสูงขึ้น ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC กับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับการวิจัยของ ศันสนีย์ จันทรศิริ (2561) ที่ศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมิน ตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ระหว่างวิธีสอนแบบร่วมมือ CIRC กับวิธีสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนร่วมมือ CIRC มีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่าวิธีการสอนร่วมมือ CIRC ส่งผลต่อความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียน สูงกว่าวิธีสอนแบบปกติ เมื่อนักเรียนต้องทำกิจกรรมร่วมกันในกลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่มประกอบด้วยนักเรียนที่เก่ง ปานกลางและอ่อน ทำให้เกิดความสามารถในการอ่านที่แตกต่างกัน นักเรียนต้องช่วยเหลือกัน รับผิดชอบผลงานร่วมกัน และช่วยกันส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านของกันและกัน ซึ่งทักษะนี้ช่วยให้ความสามารถในการอ่านของนักเรียนสูง กว่าการจัดการเรียนรู้แบบปกติและสอดคล้องกับการวิจัยของ สุภาวดี ศรีระวงษา (2562) ที่ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีการสอนแบบร่วมมือ CIRC กับวิธีการสอนแบบปกติ พบว่า การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีการสอนแบบร่วมมือ CIRC สูงกว่าการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาความสามารถในการอ่านจับใจความ วิชารายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC ผู้วิจัยสามารถสรุปผลได้ ดังนี้

1. ความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC มีคะแนนอยู่ในระดับดีขึ้นไป ร้อยละ 85.72 ของนักเรียนทั้งหมด
2. ความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภายหลังจากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนกลุ่มทดลองที่ผ่านการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

1. การจัดกลุ่มสำหรับทำกิจกรรมมีการแบ่งย่อยนักเรียนแต่ละกลุ่มแบบละความสามารถ ภายในกลุ่มทั้งเก่ง ปานกลางและอ่อน ซึ่งนักเรียนยังไม่คุ้นเคยกัน ดังนั้น ในการสอนครูผู้สอนควรมีกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์ภายในกลุ่ม เพื่อสร้างความคุ้นเคย ยอมรับฟังความเห็นซึ่งกันและกัน และมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นมากขึ้น

2. ก่อนการจัดการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC ครูจำเป็นต้องศึกษาวิธีการ ลำดับขั้นตอน ตลอดจนทำความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนอย่างละเอียด เพื่อให้การจัดการเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพ ในการแบ่งเวลาของแต่ละกิจกรรมควรมีความเหมาะสมกับเวลา ทั้งนี้ เพื่อความสะดวกในการจัดกิจกรรม ส่งผลให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่สอนมากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการใช้ตัวแปรอื่น ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC เช่น ความสามารถในการอ่านออกเสียง ความสามารถในการอ่านตีความ การอ่านวิเคราะห์ การอ่านเพื่อประเมินค่า เป็นต้น

2. ควรเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC กับเทคนิคอื่น ๆ เช่น เทคนิค KWL Plus, เทคนิค SQ4R, เทคนิค STAD

เอกสารอ้างอิง

กอบกาญจน์ วงศ์วิสิทธิ์. (2551). ทักษะภาษาเพื่อการสื่อสาร. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์. ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2552). นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.

กรุงเทพมหานคร: แดเน็กซ์อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น.

ทิตนา แชมมณี. (2553). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พรเทวี ไชยเนตร. (2528). ประสิทธิภาพของแบบฝึกหัดการอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์ที่ใช้ฝึกการอ่านเชิงวิเคราะห์. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา SAR. (2566). โรงเรียนสารสาสน์วิเทศสุวรรณภูมิ.

โรงเรียนสารสาสน์วิเทศสุวรรณภูมิ. (2567). ข้อมูลพื้นฐาน. เรียกใช้เมื่อ 13 มีนาคม 2567 จาก <https://swsb.ac.th/>.

วรรณฤดี สุขชื่น. (2563). การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทย โดยการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค ซี ไอ อาร์ ซี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาป่าชะ-เขาเพิ่ม จังหวัดนครนายก. ในวิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาหลักสูตรและนวัตกรรมการสอน. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

- คันสนีย์ จันทรศิริ. (2561). การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ระหว่างวิธีสอนแบบร่วมมือ CIRC กับวิธีสอนแบบปกติ. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการสอนภาษาไทย. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศิลาลักษณ์ หมูหมี. (2563). ผลการใช้การเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC ที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร. ใน การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุภาวดี ศรีระวงษา. (2562). การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีการสอนแบบร่วมมือ CIRC กับวิธีการสอนแบบปกติ. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการสอนภาษาไทย. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุพรรณิ สำราญพันธ์. (2564). การศึกษาความสามารถในการอ่านคำควบกล้ำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2จากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC. ใน สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.

ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการดำเนินงาน
ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3*

THE RELATIONSHIP BETWEEN LEADERSHIP CHARACTERISTICS OF
ADMINISTRATORS AND THE OPERATION OF STUDENT SUPPORT SYSTEMS
IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS UNDER SISAKEE PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 3

เสถียรวุฒิ ไชยสิงห์¹, สุรางคนา มัณยานนท์² และ สมหมาย สร้อยนาคพงษ์³

Setthawut Chaiyasing¹, Surangkana Manyanon² and Dr.Sommai Soinakphong³

¹⁻²มหาวิทยาลัยราชธานี

¹⁻²Ratchathani University, Thailand

¹Corresponding Author Email: pongsetthawut88@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 2) เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์คุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 กลุ่มตัวอย่างคือ ครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 จำนวน 326 คน เลือกโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน เครื่องมือเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 ค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามเท่ากับ 1.00 และค่าอำนาจจำแนกรายข้อมีค่าตั้งแต่ 0.40 - 0.80 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเชื่อมั่น ค่าความเที่ยงตรง ค่าอำนาจจำแนก และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และ 3) คุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* Received 3 March 2025; Revised 14 March 2025; Accepted 17 March 2025

คำสำคัญ: คุณลักษณะภาวะผู้นำผู้บริหารสถานศึกษา, ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, ความสัมพันธ์คุณลักษณะภาวะผู้นำ

Abstract

This research aimed to 1) study the leadership characteristics of school administrators under the Office of the Primary Educational Service Area 3 Sisaket Province 2) study the level of implementation of the student care system in schools under the Office of the Primary Educational Service Area 3 Sisaket Province 3) and 3) study the relationship between the leadership characteristics of school administrators and the implementation of the student care system in schools under the Office of the Primary Educational Service Area 3 Sisaket Province. The sample consisted of 326 teachers working in schools under the Office of the Primary Educational Service Area 3, selected by stratified random sampling. The instrument was a 5-level rating scale questionnaire. The reliability of the entire questionnaire was 0.98, the validity of the questionnaire was 1.00, and the discrimination power of each item was between 0.40 and 0.80. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation, reliability, validity, discrimination power, and Pearson's product moment correlation coefficient.

The research results found that 1) the level of leadership characteristics of school administrators was at a high level overall, 2) the level of implementation of the student care system was at a high level overall, and 3) the leadership characteristics of school administrators and the implementation of the student care system in schools under the Office of the Primary Educational Service Area 3 Sisaket, overall had a high level of positive relationship, with statistical significance at the .01 level.

Keywords: Leadership characteristics of educational administrators, student support system, leadership characteristics relationship

บทนำ

ปัจจุบันสังคมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และเทคโนโลยี ก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัลที่เน้นการสื่อสารและข้อมูล ส่งผลให้ทุกภาคส่วนต้องปรับตัว โดยเฉพาะการดูแลนักเรียนให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากครอบครัว โรงเรียน และชุมชนในการให้โอกาสทางการศึกษา พัฒนา และป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้น

การดูแลนักเรียนให้มีทักษะชีวิตที่ดีต้องทำด้วยความรัก ความเข้าใจ เพื่อให้พวกเขา มีสุขภาพกายใจที่ดีและเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคม ดังพระบรมราโชวาทของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตรที่ว่า “เยาวชนทุกคนนั้น มิได้ต้องการทำตัวเองให้ตกต่ำหรือเป็นปัญหาแก่สังคมแต่ประการใดแท้จริงนั้น ต้องการจะเป็นคนดี มีความสำเร็จ มีฐานะ มีเกียรติและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น แต่การบรรลุ ถึงจุดประสงค์นั้น จึงจำเป็นต้องอาศัยผู้แนะนำหรือควบคุมให้ดำเนินไปโดยถูกต้อง ในฐานะหน้าที่ครูเป็นอาจารย์ เป็นผู้บริหารทางการศึกษาท่านจะช่วยเหลือเขาได้มากที่สุด เพราะมีส่วนควบคุม ดูแลอย่างใกล้ชิดอยู่ในทุก ๆ ด้าน รองลงมาจากบิดามารดา” (พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของวิทยาลัยวิชาการศึกษา, 2549)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 จึงได้มีการกำหนดสาระเกี่ยวกับการศึกษา ไว้ในหมวด 5 หน้าที่ของรัฐ ในมาตรา 54 โดยระบุไว้ว่า รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่าง มีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับ การศึกษาเพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริม และสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ ด้วย โดยการศึกษา ทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถ เชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตนและมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคมและ ประเทศชาติ (ราชกิจจานุเบกษา, 2560) ซึ่งสาระในรัฐธรรมนูญดังกล่าวมีความสัมพันธ์และ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2553) ในมาตรา 6 ระบุว่า การศึกษา นั้นจะต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่าง มีความสุขและหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551(กระทรวงศึกษาธิการ , 2551) ได้มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้าน ร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลเมืองโลกและนโยบาย สู่การปฏิบัติของกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) และได้กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งจัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กำหนดมาตรการ สนับสนุนส่งเสริมศักยภาพนักเรียน เน้นกิจกรรมส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน แก้ปัญหา และ การคุ้มครองสิทธิของเด็ก โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงกำหนด จุดหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การพัฒนา นักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคม ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรมและมีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวังไว้โดยผ่านกระบวนการทาง การศึกษา นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกันช่วยเหลือ

แก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนถือว่าเป็นที่สิ่งสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนาท่ามกลางสถานะของสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเศรษฐกิจ ปัญหาของสารเสพติดและอาจส่งผลให้เกิดปัญหาครอบครัวตามมา ซึ่งอาจก่อให้เกิดความวิตกกังวลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนให้เติบโตในสังคมไทยได้และเพื่อพัฒนาให้เป็นบุคคลที่มีคุณค่าของสังคมต่อไป ผู้บริหารนั้นมีความสำคัญต่อการจัดการทางการศึกษา ซึ่งธวัชชัย สาครสิทธิศักดิ์ (2555) กล่าวว่า ภาวะผู้นำมีผลต่อการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา โดยสามารถทำให้ภายในองค์กรดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนได้ เห็นได้ว่าคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารมีความสำคัญอย่างมากในการบริหารองค์กร โดยจะต้องอาศัยประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในการบริหารองค์กรให้มีคุณภาพโดยเฉพาะระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น ผู้บริหารที่มีความเป็นผู้นำหรือใช้คุณลักษณะภาวะผู้นำได้อย่างเหมาะสมและสามารถควบคุมให้เป็นไปตามบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารที่ดี อาจส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะได้มีโอกาสรับผิดชอบดำเนินการและปฏิบัติงานเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญและมีความสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ซึ่งผลของการวิจัยจะเป็นประโยชน์สำหรับใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำผลจากการศึกษาไปเป็นข้อมูลในการวางแผน ปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อีกทั้งเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3
2. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์คุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

สมมติฐานการวิจัย

คุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 โดยมีโรงเรียนในสังกัดทั้งหมด 196 แห่ง รวมทั้งสิ้น 2,121 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3, 2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 จำนวน 326 คน กำหนดขนาดโดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan (1970) และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของสถานศึกษาเป็นชั้นในการแบ่งกลุ่ม

2. เครื่องมือและการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น โดยมีค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .97 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 เป็นลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามแนวคิดของ Likert (1993) โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .94

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 เป็นลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามแนวคิดของ Likert (1993) โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .96

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชธานี เพื่อขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ในการออกหนังสือขอ

ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังสถานศึกษาต่างๆ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.2 นำหนังสือพร้อมแบบสอบถามไปสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ด้วยตนเอง เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้เจ้าหน้าที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ได้จัดส่งหนังสือขอให้โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในสังกัดด้วย โดยระบุให้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถให้ข้อมูลได้ผ่านแบบสอบถามออนไลน์จาก Google form เพื่อให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.3 เมื่อครบตามกำหนดระยะเวลาแล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามทั้งหมด 326 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด

3.4 รวบรวมข้อมูลทั้งหมด เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.5 ระยะเวลาที่ศึกษา ปีการศึกษา 2567

4.การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) และแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ย

4.2 วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

ผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับขนาดของสถานศึกษา ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ขนาดสถานศึกษา	n = 326	
	จำนวน	ร้อยละ
ขนาดเล็ก	87	26.70
ขนาดกลาง	211	64.70
ขนาดใหญ่	28	8.60
รวม	326	100.00

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายข้อ

คุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา		ระดับคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา			
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1	ด้านความจำเป็นพื้นฐาน	4.42	.42	มาก	10
2	ด้านการมองการณ์ไกล	4.49	.44	มาก	9
3	ด้านมีหลักการ	4.54	.44	มาก	4
4	ด้านหลักในการทำงาน	4.55	.42	มาก	2
5	ด้านหลักการปกครอง	4.57	.41	มาก	1
6	ด้านความมุ่งประสงค์	4.55	.43	มาก	3
7	ด้านการวางแผน	4.50	.44	มาก	7
8	ด้านความยืดหยุ่น	4.53	.42	มาก	5
9	ด้านการบริหารคน	4.52	.44	มาก	6
10	ด้านความรักองค์กร	4.50	.43	มาก	8
รวม		4.52	.32	มาก	

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายข้อ

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน		ผลการวิเคราะห์			
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1	การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.51	.37	มาก	2
2	การคัดกรองนักเรียน	4.50	.38	มาก	5
3	การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน	4.51	.38	มาก	3
4	การป้องกันและแก้ไขปัญหา	4.51	.38	มาก	1
5	การส่งต่อ	4.51	.38	มาก	4
รวม		4.51	.34	มาก	

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ศรีสะเกษ เขต 3

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวม

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร	r	p
คุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3	.82**	.00
การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3		

**p < .01

จากตารางที่ 4 แสดงว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 โดยรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 3 โดยรวมและเป็นรายด้าน

ระบบดูแลช่วยเหลือ คุณลักษณะ ภาวะผู้นำ	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	รวม	p
	(r)	(r)	(r)	(r)	(r)	(r)	
X ₁	.67**	.68**	.66**	.66**	.61**	.70**	.00
X ₂	.72**	.67**	.63**	.63**	.64**	.70**	.00
X ₃	.79**	.78**	.76**	.76**	.74**	.83**	.00
X ₄	.86**	.80**	.83**	.81**	.80**	.88**	.00
X ₅	.86**	.85**	.81**	.85**	.83**	.91**	.00

X ₆	.80**	.78**	.76**	.73**	.78**	.85**	.00
X ₇	.71**	.73**	.70**	.74**	.67**	.76**	.00
X ₈	.76**	.75**	.73**	.76**	.75**	.81**	.00
X ₉	.78**	.73**	.74**	.76**	.76**	.78**	.00
X ₁₀	.70**	.72**	.74**	.69**	.69**	.76**	.00
รวม	.87**	.85**	.83**	.85**	.82**	.82**	.00

**p < .01

จากตารางที่ 5 แสดงว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ในแต่ละรายด้าน มีค่าระหว่าง 0.61 ถึง 0.90 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาระดับความสัมพันธ์ของทุกด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย มีประเด็นสำคัญอภิปราย ดังนี้

1. ระดับคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก นั้นเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาหลายๆ ท่านและส่วนใหญ่ได้มีการนำหลักคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารมาปรับใช้และมีคุณลักษณะภาวะผู้นำอยู่ในตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับความจำเป็นพื้นฐาน การมองการณ์ไกล มีหลักการ หลักในการทำงาน หลักการปกครอง ความมุ่งประสงค์ การวางแผน ความยับยั้ง การบริหารคน ความรักองค์กร (Sergiovanni, 1982) รวมถึงการมีคุณลักษณะของคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ดีมีคุณภาพ โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องแสดงถึงคุณลักษณะภาวะผู้นำในการทำงานให้บรรลุผลสำเร็จ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องสร้างความรักองค์กรให้มีความร่วมมือของครูและผู้ร่วมงานให้เกิดความศรัทธาในการทำงานร่วมมือร่วมใจเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมายเป็นการวัดประสิทธิภาพของผู้นำและให้ผู้ร่วมงานได้ปฏิบัติงานอย่างมีความสุขและมีความเต็มใจในการทำงาน จากการศึกษาค้นพบว่าคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ด้านหลักการปกครองมีคุณลักษณะภาวะผู้นำระดับมาก เป็นอันดับแรกกล่าวคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีลักษณะของการเป็นนักปกครอง นั่นคือ มีความสามารถในการใช้อิทธิพลต่อบุคคลหรือกลุ่มให้ร่วมทำงานเพื่อให้งานบรรลุตามเป้าหมาย

ในการปกครองมักจะมีเรื่องอำนาจ (power) เข้ามาเกี่ยวข้อง อำนาจเป็นเรื่องสำคัญในการกระทำของผู้บริหารเพราะสามารถทำให้เกิดผลต่างๆ ขึ้นได้ จึงเห็นได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 สามารถสร้างความร่วมมือเพื่อให้ครูทำงานด้วยความสมัครใจ มีการให้กำลังใจหรือกล่าวตักเตือนบุคลากรที่ปฏิบัติงานตามโอกาสอันควรเหมาะสม อีกทั้งการชมเชยหรือให้รางวัลแก่บุคลากรที่ทำงานประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้และยังเป็นที่พึงให้แก่ผู้ร่วมงาน สร้างความน่าเชื่อถือและไว้วางใจได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัย ศาสตราจารย์ (2555) ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 แล้วพบว่า ภาวะผู้นำผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษามีความพร้อมในการนำยุทธวิธีในการใช้ภาวะผู้นำที่มีคุณภาพใช้กับบุคลากรในสถานศึกษาด้วยการสร้างสัมพันธภาพในหน่วยงานให้มีการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครูให้มีเอกภาพในการทำงานมีความเชื่อถือศรัทธาในสถานศึกษา ซึ่งเป็นสถานที่ปฏิบัติงานโดยแสดงออกซึ่งความรักและศรัทธาในสถานศึกษาอย่างเด่นชัด อีกทั้งยังสอดคล้องกับจุมพร พัฒนนะมาศ (2558) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดระยอง จันทบุรีและตราด อยู่ในระดับมาก มีการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดระยอง จันทบุรีและตราด อยู่ในระดับมาก มีความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดระยอง จันทบุรีและตราด โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของพิชามญช์ ม่วงแก้ว (2559) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา โดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา โดยรวม ความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกัน

2. ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ตามความคิดเห็น โดยรวมและรายด้านอยู่ใน

ระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะการมอบหมายจากทางกระทรวงศึกษาธิการให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดนโยบายเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นหน่วยงานที่สนับสนุนและส่งเสริมให้สถานศึกษาในสังกัดนำระบบดูแลช่วยเหลือไปดำเนินการ ต่อเนื่องและจริงจัง มีการประเมินผลการดำเนินการอย่างเป็นระบบพร้อมทั้งให้สถานศึกษารายงานผลการประเมินต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกสิ้นปีการศึกษา ดังนั้น สถานศึกษาทุกแห่งจึงถือว่า เป็นภาระงานที่สำคัญที่ต้องมีการนำไปปฏิบัติและบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ในระบบและให้เห็นผลชัดเจนเป็นรูปธรรม อีกทั้งการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้บรรลุตามเป้าหมายได้นั้น ยังต้องอาศัยคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานที่มีส่วนสำคัญ ในการส่งเสริมให้ครูทุกคนได้การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล สนับสนุนให้ครูมีความพร้อมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การจัดหาทุนการศึกษาและชี้แนะแนวทางสำหรับครูในการนำข้อมูลไปใช้ช่วยเหลือ แก้ไขป้องกัน หรือส่งเสริมและพัฒนานักเรียน อีกทั้งการนิเทศติดตามประเมินผลและสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานแก่ครูและยังมีส่วนในการประสานงานทั้งหน่วยงานภายในและหน่วยงานภายนอกโรงเรียนในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายงานอีกด้วยสอดคล้องกับงานวิจัยของพิชามญช์ ม่วงแก้ว (2559) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา โดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยนัยนชนก อารุทองและนิตดา เปี่ยมพิชนะ (2566) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 พบว่า 1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีระดับการปฏิบัติสูงสุด คือ การกระตุ้นทางปัญญา รองลงมาคือ การสร้างวิสัยทัศน์ ส่วนด้านที่มีระดับการปฏิบัติต่ำสุดคือ การสร้างแรงบันดาลใจ 2. งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับการปฏิบัติสูงสุดคือ การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน รองลงมาคือ การคัดกรองนักเรียน ส่วนด้านที่มีระดับการปฏิบัติต่ำสุดคือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน

สถานศึกษาขนาดเล็ก โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง และมีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกัน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ตามความคิดเห็น โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจากสังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านวัตถุสิ่งแวดลอมและเทคโนโลยีซึ่งเป็นสังคมแห่งข้อมูลข่าวสาร ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็ว สภาวะที่เกิดขึ้นส่งผลให้เด็กและเยาวชนอยู่ในกลุ่มเสี่ยง ทั้ง ยาเสพติด ภัยคุกคามทางเพศ หรือความล้มเหลวทางการเรียน เหล่านี้ล้วนเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันทั้งสิ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Kosse (2007) ได้ศึกษาความสมบูรณ์ในการติดตามประเมินผลดำเนินงานของคณะทำงานด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การศึกษาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนผลคะแนนเฉลี่ยด้านความสมบูรณ์ในภาพรวมขององค์ประกอบ ทั้ง 8 ด้าน เปิดเผยให้เห็นว่า กระบวนการดำเนินงานของคณะทำงานด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีความสมบูรณ์ในระดับสูงมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของพิชามญชุ ม่วงแก้ว (2559) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบการ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี พบว่า 1) คุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด 2) การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา โดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด และ 3) คุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่พบว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยผู้บริหารที่มีคุณลักษณะภาวะผู้นำสูงสามารถส่งเสริมให้ครูและบุคลากรปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ดีขึ้น นอกจากนี้ การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษามีประสิทธิภาพสูง เนื่องจากการได้รับการสนับสนุนจากนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งมีการกำกับติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ

สุดท้าย ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง กับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่ง

หมายความว่า หากผู้บริหารมีคุณลักษณะภาวะผู้นำที่ดี ก็จะสามารถพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นตามไปด้วย และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปจากประเด็นที่ค้นพบจากการวิจัยทำให้เล็งเห็นถึงผลที่เกิดขึ้นของผู้บริหารว่าควรพัฒนาทักษะคุณลักษณะภาวะผู้นำ เช่น การแก้ปัญหา การตัดสินใจ และการทำงานเป็นทีม พร้อมสร้างความน่าเชื่อถือและความยืดหยุ่นในการบริหาร ระบบการคัดกรองนักเรียนควรอิงข้อมูลเชิงประจักษ์ เพื่อนำไปสู่การช่วยเหลือที่ตรงจุดและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะภาวะผู้นำกับคุณภาพนักเรียน ระบบดูแลช่วยเหลือในเชิงลึก และทัศนคติของผู้ปกครองต่อการจัดการระบบช่วยเหลือนักเรียน

จากข้อค้นพบดังกล่าว ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายควรมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดให้มีโครงการอบรมและพัฒนาผู้บริหารในด้านภาวะผู้นำที่ครอบคลุมทั้งการแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ การตัดสินใจที่เหมาะสม และการบริหารทีมงานเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน นอกจากนี้ ควรมีการกำหนดแนวทางการประเมินและติดตามพัฒนาการของผู้บริหารเพื่อให้นับใจว่าการพัฒนาภาวะผู้นำสามารถนำไปใช้ได้จริงและก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ในเชิงปฏิบัติ การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนควรอาศัยข้อมูลเชิงประจักษ์ในการคัดกรองและช่วยเหลือนักเรียนให้ตรงจุด โรงเรียนควรพัฒนาระบบฐานข้อมูลที่มีประสิทธิภาพสำหรับบันทึกและติดตามพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อให้การวิเคราะห์และวางแผนการช่วยเหลือสามารถดำเนินไปอย่างเป็นระบบและแม่นยำ นอกจากนี้ การพัฒนาทักษะของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เช่น ครูที่ปรึกษา นักจิตวิทยา และเจ้าหน้าที่แนะแนว ควรได้รับการสนับสนุนให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม

อีกประเด็นที่สำคัญคือ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างครบวงจร การส่งเสริมช่องทางการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองจะช่วยให้สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนได้อย่างรวดเร็วและนำไปสู่การช่วยเหลือที่ทันทั่วถึง นอกจากนี้ ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับคุณภาพของนักเรียน รวมถึงการวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับทัศนคติของผู้ปกครองต่อระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

โดยสรุป การกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติควรมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหาร การใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ในการคัดกรองและช่วยเหลือนักเรียน ตลอดจนการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อให้ระบบดูแลช่วยเหลือ

นักเรียนสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

- ธวัชชัย สาครสิทธิศักดิ์. (2555). คุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- นัยนชนก อวุธทอง และ นัยดา เปี่ยมพิชนะ. (2566). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1. วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์, 7(1), 522–533.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). หลักการวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9). สุวีริยาสาส์น.
- พิชามณูย์ ม่วงแก้ว. (2559). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (2560). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก, หน้า ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3. (2567). ข้อมูลผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3. เรียกใช้เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2567 จาก <https://bigdata.ssk3.go.th/?p=448>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3. (2567). กลุ่มส่งเสริมการศึกษา: ระบบช่วยเหลือนักเรียนเร่งด่วน. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3. เรียกใช้เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2567 จาก <https://prm.ssk3.go.th/>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. (2549). พระบรมราโชวาท. พิธีพระราชทานปริญญาบัตร
ของวิทยาลัย (วิชาการศึกษา). เรียกใช้เมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2567 จาก
<https://shorturl.asia/aQNgm>

Kosse, S. (2007). Integrity of SAT Interventions: Relationship of Components to
Student Outcomes. Dissertation Abstracts International, 67(7): 131.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research
activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607–610.

Likert, R. (1993). A Technique for the measurement of attitude. Read Mc Nally.

Sergiovanni, T. (1982). Ten principles of quality leadership. Educational
leadership, 50(2), 331-339.

ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางสังคมกับทักษะการแก้ปัญหาของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
จันทบุรี ตราด*

THE CORRELATION BETWEEN SOCIAL INTELLIGENCE AND PROBLEM
SOLVING SKILLS OF MATTHAYOMSUKSA 6 STUDENTS UNDER THE
SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE CHANTHABURI TRAT

¹สิรภัทร จิตนาวสาร และ ²อุทัยวรรณ สายพัฒนา

¹Sirapat Jitanawasan and ²Uthaiwan Saipatthana

¹⁻² มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

¹⁻² North Bangkok University, Thailand

¹Corresponding Author's Email: jsirapat.040143@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความฉลาดทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด 2) เพื่อศึกษาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางสังคมกับทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด ปีการศึกษา 2567 จากการใช้การสุ่มอย่างง่ายแบบเป็นสัดส่วน จำนวน 301 คน เครื่องมือ คือ แบบวัดความฉลาดทางสังคม มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่ามี 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดเท่ากับ .93 และแบบวัดทักษะการแก้ปัญหา มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก มีค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดเท่ากับ .91 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการวิจัย พบว่า 1) ความฉลาดทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด โดยรวมและทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก ยกเว้นความมั่นใจ อยู่ในระดับปานกลาง 2) ทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด พบว่า โดยรวมและองค์ประกอบการพิจารณาสาเหตุของปัญหาการหาแนวทางแก้ปัญหาอยู่ในระดับดี

* Received 3 March 2025; Revised 14 March 2025; Accepted 17 March 2025

องค์ประกอบการระบุปัญหา และการทดลองแก้ปัญหา อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนองค์ประกอบ การตรวจสอบผลอยู่ในระดับดีมาก และ3) ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางสังคมกับทักษะ การแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จันทบุรี ทรายต มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ความฉลาดทางสังคม ทักษะการแก้ปัญหา ความมีน้ำใจ

Abstract

This research aimed to 1) Study the level of Social Intelligence among Matthayomsuksa 6 students under the Secondary Educational Service Area Office Chanthaburi Trat. 2) Study the Problem-Solving Skill of Matthayomsuksa 6 students under the secondary educational service area office Chanthaburi Trat. And 3) Study the relationship between Social Intelligence and Problem-Solving Skills among Matthayomsuksa 6 students under the secondary educational service area office Chanthaburi Trat. The sample consisted of 301 Matthayomsuksa 6 students from Mueang Trat District by Stratified Random Sampling, Trat Province, in the academic year 2024. The research tool a Social Intelligence measurement scale based on a five-rating scale, with a reliability coefficient of .93 and the Problem-Solving Skills test consisted of multiple-choice questions with four answer options and had a reliability coefficient of .91. The statistic for data analysis included percentage, mean, standard deviation, and Pearson correlation.

The result revealed that: 1) The overall Social Intelligence of Matthayomsuksa 6 students was at a high level across all aspects, except for kindness, which was at a moderate level. 2) The overall Problem-Solving Skills of the students were at a good level. Specifically, the components of Root Cause Analysis and Solution to Problem were at a good level, while Problem Identification and Problem Solving were at a moderate level. Audit of results was at a very good level. And 3) The correlation between social intelligence and problem-solving skills was significantly positive at a very high level, with statistical significance at the .01 level.

Keywords: Social Intelligence, Problem Solving Skills, Kindness

บทนำ

ปัจจุบันสังคมไทยตกอยู่ในยุคโลกาภิวัตน์หรือโลกศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลก อันเนื่องจากการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) การเปลี่ยนแปลงอุตสาหกรรม 4.0 (The Fourth Industrial Revolution) การดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ 2573 (Sustainable Development Goals: SDGs 2030) ที่ประเทศไทยได้ให้สัตยาบัน รวมทั้งผลกระทบของการเป็นประชาคมอาเซียน และความต้องการกำลังคนที่มีทักษะในศตวรรษที่ 21 และพฤติกรรมของประชากรที่ปรับเปลี่ยนไปตามกระแส (แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2560 – 2579) เพราะในยุคโลกาภิวัตน์ที่เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ มีความเจริญก้าวหน้ามากขึ้นทุกวัน ส่วนหนึ่งเป็นเพราะระบบการติดต่อสื่อสาร ที่มีผลให้การรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ สามารถส่งต่อกันได้ในเวลาอันรวดเร็วทั่วทุกมุมโลก ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างคนต่างชาติต่างภาษา เกี่ยวกับความรู้ทางด้านต่าง ๆ เช่น วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สังคมและวัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง กฎหมาย นานาประเทศสามารถติดต่อสื่อสารเพื่อทำความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ได้หลากหลาย ข้อมูลจึงมีการเพิ่มเติมใหม่อยู่ตลอดเวลา เต็มไปด้วยการแข่งขัน มีความเปลี่ยนแปลง ผันผวนทำให้ผู้คนต้องปรับตัวให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นให้ได้อย่างเหมาะสม (มะลิ ทิพย์ประจง, 2563) ด้วยความต้องการทางสังคมนี้เอง กระทรวงศึกษาธิการจึงจำเป็นต้องพัฒนาการศึกษาเพื่อให้นักศึกษาที่ศึกษาจบแล้วนั้นสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขในยุคปัจจุบัน

จากข้อมูลสำนักรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) เผยผลประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนประมาณ 13,000 โรงเรียนทั่วประเทศ พบว่า นักเรียนมีทักษะการคิดอยู่ในระดับดี เพียงประมาณ 12.90 % ส่อถึงคุณภาพของนักเรียนไทยที่ยังคงอ่อนด้อยในด้านการคิด ตรงกับข้อมูลของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พบว่าเด็กไทยทำข้อสอบอัตนัย และข้อสอบอธิบายความไม่ค่อยได้ เพราะปัญหาการเรียนการสอนของไทยส่วนใหญ่ยังเน้นการสอนเนื้อหาวิชาการท่องจำมากกว่าการพัฒนาความสามารถในการคิดเชิงวิเคราะห์ เรียบเรียงและสื่อสารความคิด (พิมพ์พร ภิญโญ, 2565) และในโรงเรียนหรือสถานศึกษายังคงมีปัญหาเรื่องการทะเลาะวิวาท การยกพวกตีกัน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2556) การเป็นโรคซึมเศร้า ไม่สร้างสัมพันธ์ภาพกับเพื่อน ปัญหาความขัดแย้งกับพ่อแม่ ไม่สามารถปรับตัวอย่างเหมาะสมกับเพื่อนต่างเพศ (อาภา จันทรสกุล, 2551) แสดงให้เห็นว่าทั้งสองทักษะยังคงเป็นปัญหาในการพัฒนานักเรียน

ทักษะสำคัญในการดำรงชีวิตในสังคมของยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 4 กลุ่มหลัก คือ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการจัดการบริหารงานตนเอง ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น และทักษะการใช้เทคโนโลยี (World Economic Forum, 2020) จากข้อมูลผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) ย้อนหลัง 5 ปี ตั้งแต่ปี 2562 – 2566

ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 บนเว็บไซต์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด พบว่าคะแนนเฉลี่ยรายวิชาคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ไม่ถึง 50 คะแนน โดยเฉพาะวิชาคณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งวิชาที่กล่าวมานี้ต้องใช้การพิจารณาแก้โจทย์ปัญหาและกระบวนการแก้ปัญหาเพื่อให้ได้วิธีคำนวณหาคำตอบที่ถูกต้องที่สุด พบว่านักเรียนโรงเรียนในอำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด ที่ผู้วิจัยเคยไปฝึกสอน มีอาการเป็นโรคซึมเศร้า ไม่ชอบเข้าสังคมแม้นักเรียนกลุ่มนี้มีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับนักเรียนทั้งโรงเรียนก็ไม่ควรละเลย จากการค้นคว้ายังไม่พบข้อมูลที่รายงานถึงการเป็นโรคซึมเศร้าในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาดังกล่าวเลย แสดงให้เห็นว่าปัญหาทางด้านการเข้าสังคมหรือการใช้ชีวิตร่วมกันกับผู้อื่นยังไม่ใช่สิ่งที่ถูกให้ความสำคัญ อีกทั้งเว็บไซต์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด รายงานว่ามีนโยบายปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตอาสา เป็นพลเมืองที่ดี อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ ซึ่งสอดคล้องกับบริบทในยุคศตวรรษที่ 21

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการแก้ปัญหากับความฉลาดทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อเป็นข้อมูลหรือแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนให้เหมาะสมทั้งการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหและความฉลาดทางสังคมในอนาคต เพราะทักษะเหล่านี้เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ รวมไปถึงเป็นทักษะที่นักเรียนนำไปประยุกต์ใช้และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ไม่ว่าจะเป็นเพื่อนร่วมงานคนอื่น ๆ ได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความฉลาดทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด
2. เพื่อศึกษาทักษะการแก้ปัญหานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางสังคมกับทักษะการแก้ปัญหานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด

สมมติฐานการวิจัย

ความฉลาดทางสังคมกับทักษะการแก้ปัญหามีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ปวรिता ภวเจริญผล (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การตรวจสอบกลุ่มตัวแปรความฉลาดทางสังคมที่ทำนายสุขภาพจิตทางบวกของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดปราจีนบุรี ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ตัว

แปรทักษะการแก้ปัญหาและตัวแปรการรู้จักยึดหยุ่นมีความสัมพันธ์กับตัวแปรสุขภาพจิตทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ศิริยุพร บุสหงษ์ (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางสังคมของนักศึกษาพยาบาล ผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางสังคมโดยรวมของนักศึกษาพยาบาลเท่ากับ 105.09 (S.D. = 9.49) อยู่ในระดับปานกลาง ความสามารถในการปรับตัวด้านการเรียน รูปแบบการเผชิญปัญหาสัมพันธ์ภาวะพระหว่างบุคคล และบรรยากาศการเรียนการสอน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความ ฉลาดทางสังคมของนักศึกษาพยาบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .593, .572, .562$ และ $.218$ ตามลำดับ)

สรุป ตัวแปรความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล รวมถึงความสามารถในการปรับตัวตามสภาพสังคมหรือความฉลาดทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเผชิญปัญหา ตัวแปรของทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด ในอำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด จำนวนโรงเรียน 7 โรง ประกอบไปด้วยโรงเรียน ตราขระการคุณ สตรีประเสริฐศิลป์ ตราดสรรเสริญ วิทยาคม เขาน้อยวิทยาคม อ่าวใหญ่พิทยาคาร เนินทรายวิทยาคม และวัดศิริวิหาร(สมเด็จพระวันรัต อุปลัมภ) จำนวนนักเรียน 721 คน (เว็บไซต์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด, 2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด ในอำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด จำนวนโรงเรียน 7 โรง ปีการศึกษา 2567 จำนวน 251 คน ได้มาจากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., 1970) ใช้การสุ่มอย่างง่ายแบบเป็นสัดส่วน (Stratified Random Sampling) และเพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ครอบคลุมต่อการวิเคราะห์มากที่สุด อีกทั้งเพื่อป้องกันความไม่สมบูรณ์ของแบบวัดที่ได้รับคืนมา ผู้วิจัยจึงทำการปรับจำนวนกลุ่มตัวอย่างขึ้นร้อยละ 20 ซึ่งรวมกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวนทั้งหมด 301 คน

2. เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย มีดังนี้ 1. แบบวัดความฉลาดทางสังคม (Social Intelligence Test) จำนวน 1 ฉบับ 2. แบบวัดทักษะการแก้ปัญหา (Problem-Solving Skills Test) จำนวน 1 ฉบับ

2.1 แบบวัดความฉลาดทางสังคม (Social Intelligence Test) แบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบวัด มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) เพื่อสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบวัด ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) ชื่อสถานศึกษา

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับความฉลาดทางสังคม ลักษณะแบบวัดเป็นแบบมาตราประมาณค่า มี 5 ระดับ (Rating Scale) ซึ่งมีความหมาย ดังนี้ 5 หมายถึง ความฉลาดทางสังคม อยู่ในระดับมากที่สุด 4 หมายถึง ความฉลาดทางสังคม อยู่ในระดับมาก 3 หมายถึง ความฉลาดทางสังคม อยู่ในระดับปานกลาง 2 หมายถึง ความฉลาดทางสังคม อยู่ในระดับน้อย 1 หมายถึง ความฉลาดทางสังคม อยู่ในระดับน้อยที่สุด

2.1.1 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอน โดยศึกษาวิธีการสร้างแบบวัดความฉลาดทางสังคม ดังนี้ 1) ศึกษาค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวกับความฉลาดทางสังคมเพื่อศึกษาวิเคราะห์รายละเอียดก่อนนำไปสร้างแบบวัด 2) ศึกษาเอกสาร และหลักการสร้างเครื่องมือที่เป็นแบบวัดความฉลาดทางสังคม 3) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวลกำหนดขอบเขตของเนื้อหา เพื่อดำเนินการสร้างแบบวัดความฉลาดทางสังคม ให้ครอบคลุมเนื้อหาและกรอบแนวคิดวิจัย 4) สร้างแบบวัดความฉลาดทางสังคม จำนวน 50 ข้อ ให้ครอบคลุมเนื้อหาและกรอบแนวคิดวิจัย 5) นำแบบวัดที่สร้างเสร็จแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ 6) แก้ไขปรับปรุงแบบวัดตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ 7) นำแบบวัดที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขและผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและด้านวัดและประเมินผล จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับขอบข่ายที่จะศึกษาตามนิยามศัพท์เฉพาะ (Index of Congruence: IOC) ซึ่งเกณฑ์การพิจารณาค่า IOC ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป ถือว่าเป็นข้อคำถามที่มีความสอดคล้องหรือความเที่ยงตรงมีคุณภาพใช้ได้ 8) นำผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน มาคำนวณค่าความสอดคล้อง (Index of Congruence: IOC) ของข้อคำถามจำนวน 50 ข้อ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .67 – 1 9) นำข้อคำถามที่มีความสอดคล้องและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วจัดทำเป็นแบบวัดฉบับทดลองใช้ (Try-Out) เพื่อหาคุณภาพต่อไป 10) นำแบบวัดความฉลาดทางสังคม จำนวน 50 ข้อ ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-Total Correlation Coefficient) ได้ค่าอำนาจจำแนกเท่ากับ .26 - .75 จำนวน 47 ข้อ จากนั้นหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธี ครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .93 11) นำ

แบบวัดที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญและผ่านการหาคุณภาพแล้วไปจัดทำเป็นแบบวัดเพื่อใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2.2 แบบวัดทักษะการแก้ปัญหา (Problem-Solving Skills Test) สร้างสถานการณ์เกี่ยวกับการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันทั่วไปทั้งหมด 5 สถานการณ์ ที่ครอบคลุมการวัดองค์ประกอบของทักษะการแก้ปัญหา ซึ่งสังเคราะห์จากตารางความถี่ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์การพิจารณาจากองค์ประกอบที่มีระดับความถี่ตั้งแต่ 6 ขึ้นไป ได้ 5 องค์ประกอบ ดังนี้ การระบุปัญหา การพิจารณาสาเหตุของปัญหา การหาแนวทางแก้ปัญหา การทดลองแก้ปัญหา และการตรวจสอบผล การตอบเป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก (Multiple choices)

เกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

1 หมายถึง คำตอบตรงกับองค์ประกอบของทักษะการแก้ปัญหาในสถานการณ์ที่กำหนด

0 หมายถึง คำตอบไม่ตรงกับองค์ประกอบของทักษะการแก้ปัญหาในสถานการณ์ที่กำหนด

เกณฑ์การประเมิน มีดังนี้

ร้อยละ 81 – 100 หมายถึง มีทักษะการแก้ปัญหาระดับดีมาก

ร้อยละ 61 – 80 หมายถึง มีทักษะการแก้ปัญหาระดับดี

ร้อยละ 41 – 60 หมายถึง มีทักษะการแก้ปัญหาระดับพอใช้

ร้อยละ 21 – 40 หมายถึง มีทักษะการแก้ปัญหาระดับควรปรับปรุง

ร้อยละ 0 – 20 หมายถึง มีทักษะการแก้ปัญหาระดับควรปรับปรุงอย่างยิ่ง

2.2.1 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนโดยศึกษาวิธีการสร้างแบบวัดทักษะการแก้ปัญหา ดังนี้ 1) ศึกษาค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวกับทักษะการแก้ปัญหา เพื่อศึกษาวิเคราะห์รายละเอียดก่อนนำไปสร้างแบบวัด 2) ศึกษาเอกสาร และหลักการสร้างเครื่องมือที่เป็นแบบวัดทักษะการแก้ปัญหา 3) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวลกำหนดขอบเขตของเนื้อหา เพื่อดำเนินการสร้างแบบวัดทักษะการแก้ปัญหา ให้ครอบคลุมเนื้อหาและกรอบแนวคิดวิจัย 4) สร้างแบบวัดทักษะการแก้ปัญหา จำนวน 25 ข้อ ให้ครอบคลุมเนื้อหาและกรอบแนวคิดวิจัย 5) นำแบบวัดที่สร้างเสร็จแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ 6) แก้ไขปรับปรุงแบบวัดตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ 7) นำแบบวัดที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไข และผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา และด้านวัดและประเมินผล จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับขอบข่ายที่จะศึกษาตามนิยามศัพท์เฉพาะ (Index of Congruence: IOC) ซึ่งเกณฑ์การพิจารณาค่า IOC ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป ถือว่าเป็นข้อคำถามที่มีความสอดคล้องหรือความเที่ยงตรงมีคุณภาพใช้ได้ 8) นำผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน มาคำนวณค่าความสอดคล้อง (Index of Congruence: IOC) ของข้อคำถามจำนวน 25

ข้อ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .67 – 1 9) นำข้อคำถามที่มีความสอดคล้องและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วจัดทำเป็นแบบวัดฉบับทดลองใช้ (Try-Out) เพื่อหาคุณภาพต่อไป 10) นำแบบวัดทักษะการแก้ปัญหา จำนวน 20 ข้อ ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-Total Correlation Coefficient) ได้หาค่าความยากง่ายได้ตั้งแต่ .57 - .77 และค่าอำนาจจำแนกเท่ากับ .20 - .67 จำนวน 20 ข้อจากนั้นหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson Method) สูตร KR-20 (สมนึก ภัททิยธนี, 2555) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .91 11) นำแบบวัดที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญและผ่านการหาคุณภาพแล้วไปจัดทำเป็นแบบวัดเพื่อใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไปวิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง, การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ, การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ต่อไปนี้ 1. ขอนหนังสือจากสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด เพื่อขอความอนุเคราะห์และขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 2. นำแบบวัดทั้งสองฉบับไปวัดนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 301 คน เมื่อนักเรียนทำแบบวัดแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบวัดกลับ จำนวน 301 คน คิดเป็นร้อยละ 100 3. นำแบบวัดมาตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 แบบวัดความฉลาดทางสังคม (Social Intelligence Test)

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบวัดมาดำเนินการวิเคราะห์ตามขั้นตอน ดังนี้

- 1) นำข้อมูลจากแบบวัด ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบคำถาม ซึ่งเป็นข้อมูลทั่วไปของ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด โดยใช้หาร้อยละ (Percentage) 2) วิเคราะห์ระดับความฉลาดทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยตามแนวคิดของเบสท์ (Best, J. W., 1970) ดังนี้ คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีความฉลาดทางสังคมอยู่ในระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีความฉลาดทางสังคมอยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีความฉลาดทาง

สังคมอยู่ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีความฉลาดทางสังคมอยู่ในระดับน้อย คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีความฉลาดทางสังคมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.2 แบบวัดทักษะการแก้ปัญหา (Problem-Solving Skills Test) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบวัดทักษะมาดำเนินการวิเคราะห์ ดังนี้ วิเคราะห์ระดับทักษะการแก้ปัญหานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด โดยการหาร้อยละ (Percentage) และนำร้อยละไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80 การแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามช่วงระดับคะแนน 5 ระดับ (ชวลิต ชูกำแพง, 2551) ดังนี้ ร้อยละ 81 – 100 หมายถึง มีทักษะการแก้ปัญหาระดับ ดีมาก ร้อยละ 61 – 80 หมายถึง มีทักษะการแก้ปัญหาระดับ ดี ร้อยละ 41 – 60 หมายถึง มีทักษะการแก้ปัญหาระดับ พอใช้ ร้อยละ 21 – 40 หมายถึง มีทักษะการแก้ปัญหาระดับ ควรปรับปรุง ร้อยละ 0 – 20 หมายถึง มีทักษะการแก้ปัญหาระดับ ควรปรับปรุงอย่างยิ่ง

นำผลจากแบบวัดที่ผ่านการวิเคราะห์แล้วมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางสังคมกับทักษะการแก้ปัญหานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด โดยใช้สถิติสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson, K., 1896) และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ทำในรูปตารางประกอบการบรรยาย

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความฉลาดทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด ปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความฉลาดทางสังคม
(n = 301)

ความฉลาดทางสังคม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การตระหนักต่อสังคม	3.85	1.11	มาก
2. ความสามารถในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น	3.62	1.11	มาก
3. การเข้าใจตนเองและผู้อื่น	3.87	1.08	มาก
4. ความมีน้ำใจ	3.22	1.22	ปานกลาง
5. การรับรู้สถานการณ์	3.97	0.98	มาก
รวม	3.69	1.13	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่าความฉลาดทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 1.13) เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบพบว่า ทุกองค์ประกอบมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ

มาก ได้แก่ การตระหนักต่อสังคม ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 1.11) ความสามารถในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 1.11) การเข้าใจตนเองและผู้อื่น ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 1.08) และการรับรู้สถานการณ์ ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.98) ส่วนความมีน้ำใจ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.22$, S.D. = 1.22)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลร้อยละ และระดับของทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด ปรากฏดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ร้อยละ และระดับของทักษะการแก้ปัญหา

(n = 301)

ทักษะการแก้ปัญหา	ร้อยละ	ระดับ
1. การระบุปัญหา	42.03	พอใช้
2. การพิจารณาสาเหตุของปัญหา	63.12	ดี
3. การหาแนวทางแก้ปัญหา	64.53	ดี
4. การทดลองแก้ปัญหา	53.75	พอใช้
5. การตรวจสอบผล	82.06	ดีมาก
รวม	61.01	ดี

จากตารางที่ 3 พบว่าทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด โดยรวมอยู่ในระดับดี (ร้อยละ 61.01) เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบพบว่า การระบุปัญหา การทดลองแก้ปัญหา มีร้อยละอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 42.03, ร้อยละ 53.75) ตามลำดับ การพิจารณาสาเหตุของปัญหา การหาแนวทางแก้ปัญหา มีร้อยละอยู่ในระดับดี (ร้อยละ 63.12, ร้อยละ 64.53) ตามลำดับ และการตรวจสอบผล มีร้อยละอยู่ในระดับ ดีมาก (ร้อยละ 82.06)

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางสังคมกับทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด ปรากฏดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางสังคมกับทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จันทบุรี ตราด

(n = 301)

ตัวแปร	Y	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X
1. ทักษะการแก้ปัญหา (Y)	-	.767**	.848**	.855**	.776**	.836**	.993**
2. การตระหนักต่อสังคม (X ₁)	-	-	.623**	.598**	.452**	.643**	.786**
3. ความสามารถในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น (X ₂)	-	-	-	.712**	.555**	.684**	.851**
4. การเข้าใจตนเองและผู้อื่น (X ₃)	-	-	-	-	.531**	.719**	.857**
5. ความมีน้ำใจ (X ₄)	-	-	-	-	-	.482**	.770**
6. การรับรู้สถานการณ์ (X ₅)	-	-	-	-	-	-	.851**
7. ความฉลาดทางสังคม (X)	-	-	-	-	-	-	-

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 พบว่าความฉลาดทางสังคม กับทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูงมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r_{xy} = .993$)

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ความฉลาดทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบพบว่า การ ตระหนักต่อสังคม ความสามารถในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การเข้าใจตนเองและผู้อื่น และการรับรู้ สถานการณ์ มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ส่วนความมีน้ำใจ มีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง ทั้งนี้ผลโดยรวมของความฉลาดทางสังคมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากช่วงวัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ต้องการเข้าสังคมเพื่อน เป็นที่ยอมรับในตัวตนของตนเอง สนใจเพศตรงข้าม โดยความฉลาดทางสังคมสามารถพัฒนาได้ และมีความจำเป็นอย่างมากในการดำรงชีวิตในสังคมของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับกับคำกล่าวของซัลลิแวน (Sullivan, H. S., 1949) ที่กล่าวว่า บุคลิกภาพของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกันนั้นมีอิทธิพลมาจากการกระทำ ประสบการณ์ ความทรงจำในอดีต รวมถึงการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลในสังคมในแต่ละช่วงวัย ในวัยรุ่นตอนปลาย อายุประมาณ 17- 20 ปี วัยนี้จะมีความคิดที่เป็นผู้ใหญ่มากขึ้น สนใจทำกิจกรรมเกี่ยวกับเรื่องความรักกับเพศตรงข้าม และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ (ชูชัย พงศ์ไพบูลย์ศิริ และคณะ, 2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการเสริมสร้างความฉลาดทางสังคม

ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีระดับความฉลาดทางสังคมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด โดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบพบว่า การระบุปัญหา การทดลองแก้ปัญหา มีร้อยละอยู่ในระดับปานกลาง การพิจารณาสาเหตุของปัญหา การหาแนวทางแก้ปัญหา มีร้อยละอยู่ในระดับดี และการตรวจสอบผล มีร้อยละอยู่ในระดับดีมาก ซึ่งโดยรวมของทักษะการแก้ปัญหาอยู่ในระดับดี อาจเนื่องมาจาก ในชีวิตประจำวันของนักเรียนต้องเจอปัญหาอยู่ตลอดเพื่อการดำรงชีวิต ในกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนจากอิทธิพลภายนอกเร้าให้นักเรียนต้องใช้ประสบการณ์เดิม หรือความรู้ใหม่เพื่อปรับตัวและแก้ปัญหา ซึ่งในการเรียนของนักเรียนต้องประกอบไปด้วยรายวิชาที่ต้องใช้ทักษะการแก้ปัญหาต่าง ๆ หลายวิชา เช่น การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของกูด (Good, C. V. 1973) ได้กล่าวถึง ทักษะการแก้ปัญหา ว่าเป็นวิธีทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งประกอบไปด้วย สังเกตหรือทราบถึงปัญหา ตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับปัญหา ตรวจสอบสมมติฐาน เก็บรวบรวมข้อมูลและทดสอบสมมติฐานว่าสามารถแก้ปัญหาได้หรือไม่ ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลวิจัยของ (บุญยาพร พลกร และคณะ, 2567) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านต๊อบใต้ จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยหลังจากที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานมีความสามารถในการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์ด้านการเข้าใจปัญหาด้านการนำเสนอวิธีการแก้ปัญหาและด้านการเลือกวิธีการแก้ปัญหาสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความฉลาดทางสังคมกับทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูงมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีทิศทางไปทางเดียวกันสูงมาก เนื่องจากความฉลาดทางสังคมมีความเกี่ยวข้องกับการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ความเข้าใจตนเอง ผู้อื่น และสังคม ซึ่งเป็นหนึ่งในวิธีในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้ลุล่วงไปได้ ทำให้นักเรียนซึ่งมีความฉลาดทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับมาก พร้อมทักษะการแก้ปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับดี ในทางตรงกันข้ามหากนักเรียนมีความฉลาดทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับต่ำทักษะการแก้ปัญหาก็จะอยู่ในระดับน้อยด้วยเช่นกัน ส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางสังคมกับทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนเป็นความสัมพันธ์ทางบวก ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ระบุว่า ความฉลาดทางสังคมกับทักษะการแก้ปัญหามีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ รวมทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ (ศิริยุพร บุสหงษ์, 2561) ได้

ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางสังคมของนักศึกษาพยาบาล ผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางสังคมโดยรวมของนักศึกษาพยาบาลเท่ากับ 105.09 (S.D. = 9.49) อยู่ในระดับปานกลาง ความสามารถในการปรับตัวด้านการเรียน รูปแบบการเผชิญ ปัญหา สัมพันธภาพระหว่างบุคคล และบรรยากาศการเรียนการสอน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความ ฉลาดทางสังคมของนักศึกษาพยาบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .593, .572, .562$ และ $.218$ ตามลำดับ) ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางสังคมของนักศึกษาพยาบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ สามารถสรุปผลได้ดังนี้ ความฉลาดทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก และทักษะการแก้ปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับดี โดยความฉลาดทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูงมากกับทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนข้อเสนอแนะในการวิจัย ประกอบด้วย 1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ ประกอบด้วย 1.1 ความฉลาดทางสังคม โรงเรียนควรส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมในสิ่งที่นักเรียนชอบ และส่งนักเรียนเข้าแข่งขันในรายการที่นักเรียนต้องการทำ เมื่อนักเรียนได้ทำเพื่อผู้อื่นโดยความสามารถของตัวเองแล้วมีคนชื่นชมนักเรียนจะเริ่มมีจิตอาสามากขึ้น และอยากช่วยงานโรงเรียน ครุ มากขึ้น 1.2 ทักษะการแก้ปัญหา โรงเรียนอาจเพิ่มเติมข้อสอบเป็นแนววิเคราะห์สถานการณ์โจทย์ปัญหามากกว่าการท่องจำ จะสามารถส่งเสริมทั้งทักษะการแก้ปัญหาและการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ นักเรียนจะได้รับทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าและเข้าใจเนื้อหาของบทเรียน รวมถึงการนำไปใช้ได้มากขึ้น 1.3 ความฉลาดทางสังคมกับทักษะการแก้ปัญหา มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูงมาก ทางโรงเรียนสามารถจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคมหรือทักษะการแก้ปัญหาได้อย่างหนึ่งได้ 2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาปัจจัยของความฉลาดทางสังคมที่ส่งผลต่อทักษะการแก้ปัญหา หรือปัจจัยของทักษะการแก้ปัญหาที่ส่งผลต่อความฉลาดทางสังคม เพื่อศึกษาการส่งผลของตัวแปรทั้งสอง

เอกสารอ้างอิง

ชวลิต ชูกำแพง. (2551). การประเมินการเรียนรู้. (พิมพ์ครั้งที่ 2). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ชูชัย พงศ์ไพบูลย์ศิริ และคณะ. (2566). แนวทางการเสริมสร้างความฉลาดทางสังคมของ

- นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา. วารสารสหวิทยาการ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 6 (3), 1341-1359.
- บุญยาพร พลคร และคณะ. (2567). ผลของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ ปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็ก ปฐมวัย โรงเรียนบ้านต๊อบใต้ จังหวัดเพชรบูรณ์. สิกขา วารสารศึกษาศาสตร์. 11 (2), 85-97.
- ปวีศา ภูเจริญผล. (2559). การตรวจสอบกลุ่มตัวแปรความฉลาดทางสังคมที่ทำนาย สุขภาพจิตทางบวกของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาใน จังหวัดปราจีนบุรี. ใน วิทยานิพนธ์หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ วิจัยและสถิติทางวิทยาการปัญญา. วิทยาลัยวิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พิมพ์พร ภิญโญ. (2565). การพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องการเปลี่ยนแปลงของสารโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปัญหา เป็นฐาน. ใน วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยา ศาสตร์ศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มะลิ ทิพย์ประจง. (2563). ภาวะผู้นำในยุคโลกาภิวัตน์ที่ 21. Journal of Roi Kaensarn Academi. 5 (2), 114-121.
- ศิริยุทธ บุสหงษ์. (2561). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางสังคมของนักศึกษา พยาบาล. ใน วิทยานิพนธ์หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาล สุขภาพจิตและจิตเวช. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2555). การวัดผลการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กภาพสินธุ์: โรงพิมพ์ประสาน การพิมพ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จันทบุรี ตราด. (2567). ข้อมูลนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 6 อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด ปีการศึกษา 2567. เรียกใช้เมื่อ 14 พฤศจิกายน 2567 จาก <http://info.sesact.go.th/tableSchoolmis.php?op=2>.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2556). สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากับเส้นทาง การพัฒนาการศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร: บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด.
- อามา จันทรสกุล. (2551). เทคนิคการปรึกษาเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 5). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ นนทบุรี : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- Best, J. W. (1970). Research in education. (2nd ed.). New Jersey : Prentice-Hall.

- Good, C. V. (1973). Dictionary of Education. New York : McGraw – Hil Book Co.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. Educational and Psychological Measurement. 30 (3), 607-610.
- Pearson, K. (1896). Mathematical contributions to the theory of evolution. III. Regression, heredity, and panmixia. Philosophical Transactions of the Royal Society of London. 187, 253-318.
- Sullivan, H. S. (1949). Conceptions of Modern Psychiatry. Washington, D. C. : William A. White Psychiatric Foundation.
- World Economic Forum. (2020). The Future of Jobs Report 2020, 36.

ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้กับความเชื่อมั่นในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอรัญประเทศ*

THE CORRELATION BETWEEN LEARNING ENVIRONMENT AND SELF- CONFIDENCE OF MATTHAYOMSUKSA 1 STUDENTS AT ARANYAPRATHET SCHOOL

นิชาภา กฤษณานนท์¹ และ อุทัยวรรณ สายพัฒน์²

Nichapa Kritthananon¹ and Uthaiwan Saipattana²

¹⁻² มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

¹⁻²North Bangkok University, Thailand

¹Corresponding Author's Email: Nichapa.krit@northbkk.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ตามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอรัญประเทศ 2) เพื่อศึกษาระดับความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอรัญประเทศ และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้กับความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอรัญประเทศ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอรัญประเทศ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 218 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซีและมอร์แกน และใช้การสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ จำนวน 42 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.94 แบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเอง จำนวน 33 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.93 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ สหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ตามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนอรัญประเทศ โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2) ความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนอรัญประเทศ โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก และ 3) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้กับความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนอรัญประเทศ มีความสัมพันธ์ในทางบวก อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: สภาพแวดล้อมการเรียนรู้, ความเชื่อมั่นในตนเอง, ความคิดเห็น

* Received 5 March 2025; Revised 14 March 2025; Accepted 18 March 2025

Abstract

This research aimed to: 1) study the learning environment according to students' opinions level of Matthayomsuksa 1 students at Aranyaprathet School. 2) study the self-confidence level of Matthayomsuksa 1 students at Aranyaprathet School. and 3) study the correlation between the learning environment and self-confidence of students. The samples of this research were 218 Matthayomsuksa 1 students from Aranyaprathet School in the academic year 2024. The sample size was determined based on Krejcie and Morgan's table and was selected using a simple random sampling. The research tools were the learning environment questionnaire using a 5point rating scale with 42 items which had a reliability of 0.94 , and self-confidence questionnaire with a 5point rating scale with 33 items which had a reliability of 0.93. The statistics for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient.

The results were as follows; 1) the learning environment according to students' opinions of Matthayomsuksa 1 students at Aranyaprathet School, both overall and in aspect were at a high level. 2) The self-confidence of Matthayomsuksa 1 students at Aranyaprathet School, both overall and in aspect were at a high level. 3) The correlation between the learning environment and self-confidence of Matthayomsuksa 1 students was at a moderate level, with a significance level of .01.

Keywords: Learning environment, Self-confidence, Opinions

บทนำ

ยุคศตวรรษที่ 21 เป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงในหลายด้าน ทั้งด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ สังคมการแพทย์ และวัฒนธรรม หรือการพัฒนาทางด้านต่าง ๆ อันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี โดยสิ่งที่สำคัญที่เป็นพื้นฐานที่ทำให้เกิดการพัฒนาต่าง ๆ คือ การศึกษา ซึ่งการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาบุคคล เพื่อให้เป็นผู้มีความรู้ มีทักษะ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และสามารถนำความรู้จากการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญของการศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบด้วยกัน คือ องค์ประกอบแรก คือ ครู โดยครูที่ดีต้องมีความรักศรัทธาในอาชีพ เมตตาและเอาใจใส่ลูกศิษย์ เป็นแบบอย่างที่ดีของลูกศิษย์ หมั่นพัฒนาตนเอง เข้ากับผู้ปกครอง

และชุมชนได้ดี และสิ่งสำคัญที่สุดคือ ครูต้องมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ องค์ประกอบที่สอง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาโดย ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นกลไกในการขับเคลื่อนให้เกิดการดำเนินงานบรรลุเป้าหมายโดยมีหน้าที่หลักเกี่ยวกับการบริหาร (Administration) และการจัดการ (Management) องค์ประกอบที่สาม คือ คณะกรรมการสถานศึกษา หรืออาจเรียกเป็นอย่างอื่น เช่น คณะกรรมการบริหารสถานศึกษา จะทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินกิจการด้านต่างๆ ของสถานศึกษา อันหมายรวมทั้งการบริหาร วิชาการ การบริหารงานบุคคล และหน้าที่อื่นตามที่ระเบียบกำหนด องค์ประกอบที่สี่ คือ หลักสูตรและกิจกรรมของสถานศึกษา จะเป็นตัวสะท้อนคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาได้เป็นอย่างดี เพราะหลักสูตรสถานศึกษาจะมีการกำหนดจุดหมาย แนวทาง วิธีการ และเนื้อหาสาระที่เรียน ตลอดจนวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนในสถานศึกษา ซึ่งจะสะท้อนว่า ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ เจตคติและพฤติกรรมตาม และหนึ่งในส่วนประกอบที่สำคัญอย่างมากต่อการจัดการศึกษาในส่วนขององค์ประกอบที่ห้า คือ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ โดยสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดี ย่อมมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างคุณลักษณะทางด้านร่างกาย จิตใจ รวมถึงความสามารถในการเรียนรู้ และพฤติกรรมของเด็กนักเรียน (อารียา สดาร์ตัน, 2556)

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ระบบการศึกษาจึงต้องมีการพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมปัจจุบัน หน้าที่สำคัญของสถานศึกษาจะต้องพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้มีคุณภาพ สภาพแวดล้อมที่น่าอยู่ย่อมมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ คุณธรรม บุคลิกลักษณะ และนิสัยใจคอ รวมถึงความสามารถในการเรียนรู้ โดยการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนจึงเป็นสิ่งจำเป็น แอสติน (Astin, 1971) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้เป็นปัจจัยที่มีส่วนช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยความกระตือรือร้น เป็นตัวหล่อหลอมพฤติกรรมทางสังคม ให้แก่ผู้เรียน ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จากสภาพแวดล้อมอย่างไร มันแสดงพฤติกรรมนั้นออกมา การสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมโรงเรียนที่ดีจะช่วยส่งเสริม และปลูกฝังให้นักเรียนได้เป็นบุคคลที่พร้อมด้วยความรู้ ความสามารถ ความเจริญทั้งทางร่างกาย และจิตใจ อันเป็นการสร้างบุคลิกที่ดีงามแก่นักเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ ชัชกริน เจริญศรี (2560) ได้ให้ความหมายว่า สภาพแวดล้อมการเรียนรู้เป็นสิ่งที่มามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและพัฒนาการของนักเรียน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ทั้งทางตรงและทางอ้อม

พฤติกรรมที่สำคัญมากอย่างหนึ่งที่เกิดจากส่วนหนึ่งของการหล่อหลอมจากสภาพแวดล้อมทางโรงเรียน คือ ความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียน โดยความเชื่อมั่นในตนเองเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่กระตุ้นให้เราสามารถบรรลุเป้าหมายในชีวิต คนที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะเชื่อมั่นว่าตนเองมีความสามารถเพียงพอในการทำบางสิ่งให้สำเร็จลุล่วง ถ้าคิดและตัดสินใจโดยไม่ปิดกั้นตัวเองเมื่อมีโอกาสที่ดีเข้ามา โดยเฉพาะนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

กำลังอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านจากระดับประถมศึกษาสู่มัธยมศึกษา ซึ่งต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมใหม่ หลักสูตรที่ยากขึ้น และการปรับตัวทางสังคม ดังนั้น ความเชื่อมั่นในตนเองจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการช่วยให้นักเรียนสามารถรับมือกับความท้าทายเหล่านี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากได้รับการส่งเสริมที่ดีจากโรงเรียนและครอบครัว นักเรียนจะเติบโตเป็นบุคคลที่กล้าคิด กล้าทำ และพร้อมเผชิญกับความท้าทายในอนาคตได้อย่างมั่นใจ

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้กับความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอรัญประเทศ เพื่อนำผลของการศึกษามาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุง แก้ไขสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน และคุณภาพของผู้เรียน รวมทั้งความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ตามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอรัญประเทศ
2. เพื่อศึกษาระดับความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอรัญประเทศ
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ตามความคิดเห็นกับความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอรัญประเทศ

สมมติฐานการวิจัย

สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ตามความคิดเห็นของนักเรียนกับความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอรัญประเทศ มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ปีการศึกษา 2567 จำนวนนักเรียน 339 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสระแก้ว, 2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ปีการศึกษา 2567 จำนวน 181 คน ขนาดกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) และใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) และเพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่

ครอบคลุมต่อการวิเคราะห์ข้อมูลมากที่สุดและเพื่อป้องกันปัญหาความไม่สมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา ผู้วิจัยจึงปรับจำนวนกลุ่มตัวอย่างเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 รวมเป็นจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 218 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ โดยผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นภายใต้กรอบแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ
ตอนที่ 2 ถามเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านกายภาพ 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน และ 4) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน

ตอนที่ 3 ถามเกี่ยวกับความเชื่อมั่นในตนเองประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้ 1) การกล้าแสดงออก 2) การเห็นคุณค่าในตัวเอง 3) การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม และ 4) ลักษณะแบบสอบถาม ตอนที่ 2 และ

ตอนที่ 3 เป็นแบบมาตรประมาณค่ามี 5 ระดับ (Rating Scale)

2.2 การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีการสร้างและการหาคุณภาพตามขั้นตอนดังนี้

2.2.1 ศึกษาทฤษฎี แนวคิด ค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และความเชื่อมั่นในตนเอง เพื่อศึกษาวิเคราะห์รายละเอียดก่อนนำไปสร้างแบบสอบถามต่อไป

2.2.2 ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถาม แบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale)

2.2.3 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวลกำหนดขอบเขตของเนื้อหาเพื่อดำเนินการสร้างเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถาม ให้ครอบคลุมเนื้อหาและกรอบแนวคิดการวิจัย

2.2.4 สร้างเครื่องมือแบบสอบถาม จำนวน 78 ข้อ ให้ครอบคลุมเนื้อหาและกรอบแนวคิดวิจัย

2.2.5 นำเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

2.2.6 แก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

2.2.7 นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขและผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและด้านวัดประเมินผล จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับขอบข่ายที่จะศึกษาตามนิยามศัพท์เฉพาะ (Index of Congruence:

IOC) โดยพิจารณาข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ถือว่าเป็นข้อคำถามที่มีความสอดคล้องหรือความเที่ยงตรงมีคุณภาพใช้ได้

2.2.8 นำผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน มาคำนวณค่าความสอดคล้อง (Index of Congruence: IOC) ของข้อคำถามจำนวน 78 ข้อ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ตั้งแต่ .67 – 1

2.2.9 นำข้อคำถามที่มีความสอดคล้องและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน จัดทำแบบสอบถามเป็นฉบับทดลองใช้ (Try-Out) เพื่อหาคุณภาพต่อไป

2.2.10 นำแบบสอบถาม จำนวน 78 ข้อ ไปทดลองใช้ (Try-Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-Total Correlation Coefficient) ได้ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .25 - .72 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .96 ซึ่งได้ข้อคำถามทั้งหมด 75 ข้อ คือ แบบสอบถามสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ จำนวน 42 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .94 และแบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเองจำนวน 33 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .93

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขอนหนังสือจากสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนอรัญประเทศ เพื่อขอความอนุเคราะห์และขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

3.2 นำแบบสอบถามไปสอบถามนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอรัญประเทศ โดยเมื่อนักเรียนทำแบบสอบถามเสร็จแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวม แบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 218 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3.3 นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป ระยะเวลาในการดำเนินการ ธันวาคม 2567 – กุมภาพันธ์ 2568

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 นำข้อมูลแบบสอบถาม ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสภาพภาพของผู้ตอบคำถาม ซึ่งเป็นข้อมูลทั่วไปของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอรัญประเทศ โดยการคำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 วิเคราะห์ระดับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ตามความคิดเห็นและความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว โดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ตามความคิดเห็นกับความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว โดยวิเคราะห์จากสถิติสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation)

ผลการวิจัย

1. ผลระดับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ตามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอรัญประเทศ แสดงดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ โดยรวมและรายด้าน

สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ตามความคิดเห็นของนักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านกายภาพ	4.39	0.65	มาก
2. ด้านการจัดการเรียนรู้	4.33	0.58	มาก
3. ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน	4.15	0.69	มาก
4. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน	4.27	0.60	มาก
รวม	4.29	0.64	มาก

จากตาราง 1 สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ตามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนอรัญประเทศ ทุกด้านโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.64) โดยความคิดเห็นที่มีต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ด้านกายภาพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.65) รองลงมา คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.58) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.69)

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอรัญประเทศ แสดงดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเชื่อมั่นในตนเอง โดยรวมและรายด้าน

ความเชื่อมั่นในตนเอง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การกล้าแสดงออก	4.12	0.71	มาก
2. การเห็นคุณค่าในตนเอง	4.03	0.71	มาก
3. การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม	4.09	0.66	มาก
รวม	4.07	0.69	มาก

จากตาราง 2 พบว่าความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนอรัญประเทศ โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.07$ S.D. = 0.69) โดยด้านการกล้าแสดงออกมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.71) รองลงมา คือ การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.66) และด้านต่ำสุด คือ การเห็นคุณค่าในตัวเอง ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.71) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ตามความคิดเห็นกับความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอรัญประเทศ แสดงดังตาราง 3

ตาราง 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ตามความคิดเห็นของนักเรียนกับความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอรัญประเทศ (n=218)

ตัวแปร	Y	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X
1. ความเชื่อมั่นในตนเอง (Y)	-	.337**	.446**	.619**	.528**	.618**
2. ด้านกายภาพ (X ₁)	-	-	.599**	.240**	.551**	.726**
3. ด้านการจัดการเรียนรู้ (X ₂)	-	-	-	.489**	.649**	.837**
4. ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน (X ₃)	-	-	-	-	.584**	.762**
5. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน (X ₄)	-	-	-	-	-	.868**
6. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ตามความคิดเห็นของนักเรียน (X)	-	-	-	-	-	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 พบว่า ความเชื่อมั่นในตนเองมีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ตามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนอรัญประเทศ อยู่ในระดับปานกลาง ($r_{xy} = 0.618$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความเชื่อมั่นในตนเองมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ตามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนอรัญประเทศ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ตามลำดับ ดังนี้

1. ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน (X₃) มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนอรัญประเทศ อยู่ในระดับปานกลาง ($r_{x_3y} = 0.619$)

2. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน (X₄) มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนอรัญประเทศ อยู่ในระดับ ปานกลาง ($r_{x_4y} = 0.528$)

3. ด้านการจัดการเรียนรู้ (X_2) มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนอรัญประเทศ อยู่ในระดับ ปานกลาง ($r_{x_2y} = 0.446$)

4. ด้านกายภาพ (X_1) มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนอรัญประเทศ อยู่ในระดับปานกลาง ($r_{x_1y} = 0.337$)

5. ด้านกายภาพ (X_1) ด้านการจัดการเรียนรู้ (X_2) ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน (X_3) และด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน (X_4) มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

6. ด้านกายภาพ (X_1) ด้านการจัดการเรียนรู้ (X_2) ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน (X_3) และด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน (X_4) มีความสัมพันธ์ในทางบวกอยู่ในระดับปานกลางกับ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ตามความคิดเห็นของนักเรียน (X) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผล

1. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนอรัญประเทศ โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยความคิดเห็นที่มีต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ด้านกายภาพมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ความคิดเห็นที่มีต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ด้านการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้เนื่องมาจากโรงเรียนอรัญประเทศเป็นโรงเรียนประจำอำเภอขนาดใหญ่ เพื่อรองรับกับจำนวนเด็กนักเรียนและบุคลากรครูอย่างเหมาะสม ทางโรงเรียนจึงมีความใส่ใจ และมุ่งมั่นในการจัดการสภาพแวดล้อม พื้นที่ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ รวมถึงการจัดการเรียนการสอนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความมุ่งมั่นของโรงเรียนในการพัฒนาสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ Astin (1971) ให้ความเห็นว่า สภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้มีองค์ประกอบหลักได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านความสัมพันธ์กับครู และด้านสังคมกลุ่มเพื่อน ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน สอดคล้องกับคำแนวคิดของ อภิบาล สุวรรณโคตร และสมหญิง จันทฤทธิ์ (2563) ได้ให้ความเห็นว่า ส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้นั้น การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาถือเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ดี และไม่ดีของมนุษย์ สิ่งแวดล้อมที่ดีก็จะส่งผลให้มนุษย์มีพัฒนาการที่ดี ดังนั้นสถานศึกษาจึงควรให้ความสำคัญในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในทุกๆด้านของผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมวิพา ทายประโคน (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนกลุ่มเกาะจันทร์ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 พบว่า 1) การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการ

เรียนรู้โรงเรียนกลุ่มเกาะจันทร์ 2 สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านกายภาพ ด้านการบริหารจัดการ และด้านวิชาการ

2. ความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนอรัญประเทศ โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านการกล้าแสดงออกมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม ทั้งนี้ผลโดยรวมความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนอยู่ในระดับมาก อันเนื่องมาจากการได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว และโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนอรัญประเทศมีการจัดการเรียนการสอน จัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ เช่น การอภิปรายหน้าชั้นเรียน การนำเสนอรายงานการแสดงความสามารถพิเศษทางด้านดนตรี กีฬา ร้องเพลง เป็นต้น กิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ส่งเสริมให้เด็ก มีความเชื่อมั่นในตนเอง และกล้าแสดงออก สอดคล้องกับแนวคิดของ ยุพา เวียงกมล (2541) ให้ความเห็นว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองของบุคคลเริ่มต้นพัฒนามาจากวัยเด็กจากการอบรมเลี้ยงดู การให้ความรัก ความเอาใจใส่จากพ่อแม่ ผู้ปกครอง ทัศนคติความสัมพันธ์ที่ดีของพ่อแม่ลูก ญาติพี่น้อง เพราะเด็กจะรู้สึกว่าเป็นที่ต้องการของครอบครัว นอกจากนี้ ครูและเพื่อน รวมถึงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ใน โรงเรียน การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในโรงเรียน และการที่นักเรียนได้มีโอกาสในการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ มีอิสระในการตัดสินใจที่จะกระทำสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง มีโอกาสได้สะท้อนความรู้สึกรู้จักการทำงานในชั้นเรียน และความเชื่อมั่นในตนเองเป็นสิ่งที่ปลูกฝังและส่งเสริมพัฒนาให้เกิดขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อากัส ซาลิม (Agus Salim. 2015) ได้ศึกษาเรื่อง ความเชื่อมั่นในตนเองกับความสำเร็จของนักเรียนในการพูดนำเสนอผลงาน ผลการศึกษาพบว่า ความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนโดยทั่วไป อยู่ในระดับ ค่อนข้างมาก

3. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ตามความคิดเห็นกับความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนอรัญประเทศ มีความสัมพันธ์ในทางบวก อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อันเนื่องมาจากการแสดงออกถึงพฤติกรรมของแต่ละบุคคลนั้นอาจมีต้นกำเนิดมาจากหลายปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยภายในตัวนักเรียนเอง ปัจจัยจากสภาพครอบครัว ปัจจัยจากทางสังคมรอบตัว วัฒนธรรมของชุมชน รวมถึงอิทธิพลจากสังคมและสื่อโซเชียล เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูติกานต์ หาญชนะ (2557) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเอง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในพื้นที่ชายขอบ จังหวัดเชียงราย พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในพื้นที่ชายขอบ จังหวัดเชียงรายสูงสุด คือปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในพื้นที่ชายขอบ จังหวัดเชียงรายสูงสุด คือ ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน โดยจะเห็นได้ว่าสิ่งที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของนักเรียนนั้นประกอบไปด้วยหลายปัจจัย

เช่น ปัจจัยด้านครอบครัว สภาพแวดล้อมในโรงเรียน นอกจากนี้พฤติกรรมความภาคภูมิใจในตนเองยังมีความสัมพันธ์กับความเชื่อมั่นในตนเองของ สอดคล้องกับแนวคิดของ ออร์ธ และ โรบินส์ (Orth & Robins. 2014) ให้ความเห็นว่า ความภาคภูมิใจในตนเองมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเชื่อมั่นในตนเอง กล่าวคือ บุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงมักจะมี ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองมากขึ้น

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า 1) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ตามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนอรัญประเทศ โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยความคิดเห็นที่มีต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ด้านกายภาพมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ความคิดเห็นที่มีต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านต่ำสุด คือ ความคิดเห็นที่มีต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน 2) ความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนอรัญประเทศ โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านการกล้าแสดงออกมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม และด้านต่ำสุด คือ การเห็นคุณค่าในตัวเอง และ 3) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ตามความคิดเห็นของนักเรียนกับความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนอรัญประเทศ มีความสัมพันธ์ในทางบวก อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนข้อเสนอแนะในการวิจัย ประกอบด้วย ประกอบด้วย 1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ประกอบด้วย 1.1 ความคิดเห็นที่มีต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนอรัญประเทศ อยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด อาจทำให้นักเรียนมีปัญหาในการสื่อสาร การร่วมมือกับผู้อื่น และการปรับตัวในสังคม ดังนั้นควรมีการส่งเสริมให้มีการพัฒนาทางด้านสังคมกลุ่มเพื่อนของนักเรียน ผ่านการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน และกิจกรรมนอกห้องเรียน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกันกับเพื่อน พัฒนาทักษะการสื่อสาร ส่งเสริมให้นักเรียนเคารพความคิดเห็นของกันและกัน เพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ของนักเรียนกับเพื่อนได้ดียิ่งขึ้น และ 1.2 ความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนอรัญประเทศ อยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ทำให้นักเรียนอาจไม่มั่นใจในความสามารถของตนเอง ดังนั้นควรมีการส่งเสริมให้นักเรียนมีการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง ผ่านการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและเป็นมิตร ส่งเสริมกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้พัฒนาตัวตนและความมั่นใจ เพื่อพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น 2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาตัวแปรที่นอกเหนือจากความคิดเห็นที่มีต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ เช่น สภาพแวดล้อมครอบครัว สภาพแวดล้อมทางสังคม หรือ ศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่หลากหลายขึ้น ขยายขอบเขตการศึกษาไปยังโรงเรียนประเภทอื่น ๆ หรือระดับชั้นที่แตกต่างกัน เช่น ศึกษาในนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ศึกษากับ

โรงเรียนในเขตเมืองและชนบท เพื่อเปรียบเทียบผลที่ได้เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ชุติกานต์ หาญชนะ. (2555). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในพื้นที่ชายขอบจังหวัดเชียงราย. วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ. 4(6), 1-7
- ชัชริน เจริญศรี (2560). การศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนเกาะจันทร์พิทยาคาร สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พิมวิภา ทายประโคน. (2560). การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนกลุ่มเกาะจันทร์ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ยุพา เวียงกมล. (2541). ผลการประเมินตนเองโดยใช้แฟ้มสะสมงานที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ. ใน วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิวราช อินตะวิชัย. (2563). การศึกษาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระแก้ว. (2567). ข้อมูลสารสนเทศประจำปีการศึกษา 2567. เรียกใช้เมื่อ 15 กันยายน 2567, จาก <http://sakarea2.go.th>
- อารียา สตาร์ตัน. (2556). การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตราชเทวี. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อภิบาล สุวรรณโคตร & สมหญิง จันทุไทย. (2563). การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาหนองบุญมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2. วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, 7(7), 76.
- Astin, A. W. (1971). The college environment. American Council on Education.
- Agus Salim (2015). General Self-Confidence and Its Implication On Students' Achievement In Oral Presentation. JEELS (Journal of English Education and Linguistics Studies),2(2),34-48
- Bandura, A. (1997). Social learning theory. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.

- Krejcie, R. V. and Morgan, D.W. (1970, Autumn). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Orth, U., & Robins, R. W. (2014). The development of self-esteem. *Current Directions in Psychological Science*, 23(5), 381-387.

แนวทางการพัฒนางานวิชาการโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทาง
วิชาชีพ (PLC) ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาดอยหลวง*
GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF ACADEMIC ADMINISTRATION
THROUGH THE PROFESSIONAL LEARNING COMMUNITY (PLC) PROCESS IN
SCHOOLS WITHIN THE DOI LUANG EDUCATIONAL DEVELOPMENT
NETWORK

พิมลพรรณ วรณคำ¹, ไพโรภ รัตนชวงค์² และ พูนชัย ยาวีราช³
Phimolpan wannakham¹, Pairop Rattanachuwong ² and Phoonchai Yawirach ³
¹⁻³มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
¹⁻³Chiangrai Rajabhat University, Thailand.
¹Corresponding Author's Email: 668914021@crru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้วัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาดอยหลวง 2) เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศการบริหารงานวิชาการโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนางานวิชาการโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ(PLC) ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาดอยหลวง กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหาร และครูผู้สอนจำนวน 106 คนโดยใช้สูตรสำเร็จรูปของทาโร ยามาเน่ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม และ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

จากการวิจัยพบว่า 1)สภาพงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาดอยหลวง โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.32, SD=0.45$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ 2) แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศการบริหารงานวิชาการโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ได้แนวปฏิบัติแบ่งตามงานวิชาการ 4 ด้านตามกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) 3) แนวทางการพัฒนางานวิชาการโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ(PLC) ได้แนวทาง 4 ด้าน ด้านละ 6 กระบวนการ รวมทั้งหมด 24 แนวทาง สรุปพอสังเขปดังนี้ ด้านที่1 การพัฒนาหลักสูตร

* Received 19 February 2025; Revised 14 March 2025; Accepted 18 March 2025

เน้นการสร้างวิสัยทัศน์และค่านิยมร่วม ใช้เทคโนโลยีเพื่อยกระดับการเรียนการสอน ด้านที่ 2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เน้นวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับเป้าหมายของผู้เรียน ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน ด้านที่ 3 การใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมและยกระดับการสอน ด้านที่ 4 การวัดผลและประเมินผล ใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย ครอบคลุมความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

คำสำคัญ: การพัฒนางานวิชาการ, ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ(PLC),กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาดอยหลวง

Abstract

The objectives of this research were: (1) to study the academic management status of schools in the Doi Luang Educational Development Network, (2) to identify best practices in academic administration using the Professional Learning Community (PLC) process, and (3) to propose academic development guidelines based on the PLC process for schools in the network. The sample group consisted of 106 administrators and teachers, selected using Taro Yamane's formula. The research instruments included questionnaires and semi-structured interviews. Quantitative data were analyzed using mean and standard deviation, while qualitative data were analyzed using content analysis.

The findings revealed that: (1) the overall academic management status in the schools was at a high level ($\bar{x} = 4.32$, $SD = 0.45$). The highest-rated aspect was curriculum development, while the lowest-rated aspect was instructional process development; (2) best practices in academic administration using the PLC process were categorized into four areas of academic work, aligned with the PLC framework; and (3) the academic development guidelines based on the PLC process covered four key areas, with six processes per area, totaling 24 guidelines. The summary of the key guidelines is as follows: (1) Curriculum development focuses on establishing shared vision and values, integrating technology to enhance teaching and learning; (2) Instructional process development emphasizes alignment with student learning goals and the use of digital technology to improve instructional effectiveness; (3) The use of technological media aims to foster shared understanding and enhance teaching quality; and (4)

Assessment and evaluation incorporate diverse methods that comprehensively measure knowledge, skills, and desirable characteristics.

Keywords: Academic Development, Professional Learning Community (PLC), Doi Luang Educational Development Network

บทนำ

งานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา โดยผู้บริหารควรมีบทบาทเป็นผู้นำทางวิชาการ สนับสนุนครู และกำหนดกลยุทธ์การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ วิมล เดชะ (2559, น.22) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดแนวทางการบริหารที่ชัดเจน ครอบคลุม หลักการพัฒนาคุณภาพ การมีส่วนร่วม ประสิทธิภาพ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน นอกจากนี้ ยังต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน ตลอดจนส่งเสริมการกระจายอำนาจในการตัดสินใจให้ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนางานวิชาการอย่างเต็มที่

ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เป็นกระบวนการที่ส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงผ่านการทำงานร่วมกันของบุคลากรทางการศึกษา โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน และการร่วมมือกันอย่างเป็นระบบ กระทรวงศึกษาธิการ (2564) ระบุว่า การดำเนินการ PLC ควรมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ 1) การมีเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาผู้เรียน 2) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากสถานการณ์จริงในห้องเรียน 3) การทำงานเป็นทีมเพื่อขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลง 4) การสะท้อนผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาผู้เรียน และ 5) การสร้าง HOPE ซึ่งประกอบด้วย Honesty & Humanity คือ ความซื่อสัตย์และมนุษยธรรม, Option & Openness คือ การเลือกแนวทางที่เหมาะสมและเปิดใจรับฟังความคิดเห็น, Patience & Persistence คือ ความอดทนและความมุ่งมั่น, และ Efficacy & Enthusiasm คือ ความเชื่อมั่นในผลลัพธ์และความกระตือรือร้น ซึ่งทั้งหมดล้วนเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้าง PLC ที่เข้มแข็ง

กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาดอยหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มีโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายจำนวน 13 แห่ง ซึ่งพบปัญหาของงานวิชาการในหลายด้าน เช่น การพัฒนาหลักสูตรที่ครูขาดความเชี่ยวชาญ การจัดการเรียนการสอนที่ไม่หลากหลาย การเข้าถึงและใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่ยังมีข้อจำกัด การนิเทศที่ขาดความต่อเนื่อง และปัญหาการวัดผลและประเมินผลที่ไม่ครอบคลุมความแตกต่างของผู้เรียน โดยเฉพาะนักเรียนที่ไม่ได้ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ นอกจากนี้ ยังพบปัญหาการทำงานร่วมกันของครูและบุคลากรในโรงเรียนที่ขาดความร่วมมือ ขาดการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และขาดแรงจูงใจในการทำงานร่วมกัน ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอน สำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 (2567, น.46) รายงานว่า ผลการสอบ O-NET ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาดอยหลวงยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศในทุกสาระวิชา

การนำแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนางานวิชาการ จะช่วยให้ผู้บริหารและครูสามารถทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ขวลิต ชูกำแพง (2560, น.5) ระบุว่า การพัฒนา PLC ในโรงเรียนช่วยส่งเสริมให้ครูสามารถเรียนรู้และปรับปรุงการสอนร่วมกัน ทำให้เกิดการพัฒนายั่งยืน การใช้กระบวนการ PLC เป็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการจะช่วยสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ภายในโรงเรียน เสริมสร้างความเป็นมืออาชีพของครู และส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม

จากข้อมูลและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่าแนวทางการพัฒนางานวิชาการโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาดอยหลวง งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาสภาพการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาดอยหลวง เพื่อหาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศและกำหนดแนวทางการพัฒนางานวิชาการโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาดอยหลวง
2. เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศการบริหารงานวิชาการโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนางานวิชาการโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาดอยหลวง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรในการศึกษาครั้งนี้มีประชากรที่ใช้ในการศึกษาสภาพงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาดอยหลวง จำนวน 143 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 12 คน ครูผู้สอน 131 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้มีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาสภาพงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาดอยหลวง โดยกำหนดขนาดตัวอย่างเลือกโดยใช้สูตรสำเร็จรูปของ Taro Yamane (1967) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 5% ได้จำนวน 106 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling) ตามอัตราส่วน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 9 คน ครูผู้สอน 97 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถามที่ผู้ศึกษาใช้เป็นแบบสอบถามจัดทำขึ้นจากกรอบแนวคิดในการวิจัยที่ได้จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสอบถามเกี่ยวกับศึกษาสภาพงานวิชาการ ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาดอยหลวง ลักษณะของแบบสอบถาม จำแนกออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) โดยสอบถามในเรื่อง เพศ อายุ ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน และ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามเกี่ยวกับสภาพงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาดอยหลวง โดยกำหนดเกณฑ์ระดับคะแนน มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และ หากคุณภาพเครื่องมือ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ประเมินความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้ค่า IOC ซึ่งอยู่ในช่วง 0.67–1.00 แสดงถึงความเหมาะสมของข้อคำถาม และนำไปทดลองใช้กับกลุ่มประชากร 30 คนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างหลัก ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่คำนวณโดยสูตรของ Cronbach มีค่า 0.979 แสดงถึงความน่าเชื่อถือสูง

2.2 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อสอบถามแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารวิชาการ โดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นจากการตอบแบบสอบถามของผู้บริหารครู ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอนดังนี้ ผู้ศึกษาขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เพื่อส่งจดหมายอย่างเป็นทางการ ในการขอความร่วมมือตอบแบบสอบถาม ส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยการส่งจดหมายทางระบบออนไลน์ สรุปผลการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลในเรื่องสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาดอยหลวง นำผลการสรุปการตอบแบบสอบถามของผู้บริหาร คณะครู จัดหมวดหมู่และบันทึกไว้และนำเสนอในรูปแบบตารางพร้อมอธิบายได้ตาราง

3.2 ขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ ถึงผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้ให้ข้อมูล นำแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหา

3.2 ดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) นำข้อมูลสำคัญที่ได้จากประเด็นข้อคำถามสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) มาสรุปผลและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนางานวิชาการโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา ดอยหลวง ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะและนำเสนอแนวทางการพัฒนางานวิชาการโดยใช้

กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา ดอยหลวง ฉบับที่สมบูรณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ดำเนินการ ดังนี้ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาความถี่ (Frequency) และ ร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย ตอนที่ 2 สภาพงาน วิชาการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา ดอยหลวง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปโดยมีเกณฑ์การแปลผลข้อมูลโดยการกำหนดเกณฑ์การแปลผลข้อมูล

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ดำเนินการ ดังนี้ ดำเนินการจัดเก็บข้อมูล วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอในรูปแบบความเรียงเชิงพรรณนา ทำการ วิเคราะห์ข้อมูลในแบบประเมินความเป็นไปได้และความเหมาะสม และการแก้ไขปรับปรุง (ร่าง) แนวทางการพัฒนางานวิชาการโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของ โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา ดอยหลวง และปรับปรุงแก้ไขข้อมูลนำเสนอใน รูปแบบความเรียงเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาสภาพงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่ม เครือข่ายพัฒนาการศึกษา ดอยหลวง

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย พัฒนาการศึกษาดอยหลวง

ข้อ	รายการ	สภาพการบริหารงาน วิชาการ		แปลผล	อันดับ
		$\bar{x}$	S.D.		
1	การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.35	0.45	มาก	1
2	การพัฒนากระบวนการจัดการ เรียนรู้	4.30	0.63	มาก	4
3	การพัฒนาสื่อและการใช้สื่อ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.30	0.46	มาก	3
4	การวัดผลและประเมินผล	4.33	0.47	มาก	2
ภาพรวม		4.32	0.45	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาตอหหลวง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.32$, $SD=0.45$) หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.35$, $SD=0.45$) รองลงมา คือ ด้านการวัดผลและประเมินผล อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.33$, $SD=0.47$) และด้านการพัฒนาสื่อและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.30$, $SD=0.46$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.30$, $SD=0.63$) ตามลำดับ

2. ผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศการบริหารงานวิชาการ โดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นนี้ มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้เข้าร่วมวิจัย จำนวน 8 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรโดยเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการออกแบบและปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและความต้องการของผู้เรียน ผู้บริหารควรสนับสนุนการใช้ เทคโนโลยีทางการศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพหลักสูตร จัดสรรทรัพยากรที่เพียงพอ และสนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับเครือข่ายภายนอก 2) ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารต้องส่งเสริมให้ครูออกแบบการสอนที่เน้น Active Learning, Project-based Learning และ STEAM เพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ควรกำหนดแนวทางที่ชัดเจน สนับสนุนให้ครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทดลองนวัตกรรมการสอน และใช้ แพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัย 3) ด้านการพัฒนาสื่อและการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาสื่อควรเป็นความร่วมมือระหว่างครู โดยมีการแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดีและสนับสนุนการใช้ AI, AR และ e-Learning ในห้องเรียน ผู้บริหารควรจัดงบประมาณ จัดหาอุปกรณ์ และสนับสนุนการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะการใช้เทคโนโลยี รวมถึงส่งเสริมให้ครูทำ วิจัยในชั้นเรียน เพื่อทดสอบและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ และ 4) ด้านการวัดผลและประเมินผล ควรมุ่งเน้นการประเมินแบบองค์รวมที่สะท้อนความสามารถของผู้เรียนอย่างแท้จริง เช่น การประเมินตามสภาพจริง การใช้แฟ้มสะสมผลงาน และการประเมินทักษะปฏิบัติ ผู้บริหารต้องสนับสนุนให้มีการประชุม PLC เพื่อพัฒนาเครื่องมือประเมินผล แลกเปลี่ยนแนวทาง และบูรณาการเทคโนโลยี เพื่อให้การวัดผลมีประสิทธิภาพและสะท้อนผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างแท้จริง

3. ผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เสนอแนวทางการพัฒนางานวิชาการโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ(PLC) ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาตอยหลวง มีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา แนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการ ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ได้แก่ 1) การสร้างค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วม กำหนดทิศทางการหลักสูตรที่ชัดเจน มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และบูรณาการเทคโนโลยีในการพัฒนาหลักสูตร 2) ภาวะผู้นำและการสนับสนุนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ส่งเสริมให้ครูเป็นผู้นำร่วมในการออกแบบหลักสูตร พร้อมสนับสนุนนโยบาย ทรัพยากร และแผนกลยุทธ์ที่เหมาะสม 3) การร่วมเรียนรู้และการทำงานเป็นทีม จัดตั้งคณะทำงานเพื่อพัฒนาหลักสูตร ร่วมแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดี และสนับสนุนการทำงานร่วมกันเพื่อปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ 4) การเรียนรู้และพัฒนาทางวิชาชีพ สนับสนุนการอบรม การทำวิจัยในชั้นเรียน และการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีของครูเพื่อให้สามารถพัฒนาหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ 5) การสร้างชุมชนกัลยาณมิตร ส่งเสริมบรรยากาศแห่งความร่วมมือ การให้คำปรึกษา และความไว้วางใจ เพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนอย่างต่อเนื่อง 6) โครงสร้างสนับสนุนชุมชน จัดสรรงบประมาณ ทรัพยากร และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี รวมถึงสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเพื่อพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย

2. ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ แนวทางการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ได้แก่ 1)การสร้างค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วม กำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 พร้อมส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองผ่านเทคโนโลยีและนวัตกรรมการสอน 2)ภาวะผู้นำและการสนับสนุนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เปิดโอกาสให้ครูที่มีความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและการสอนใหม่ๆ มีบทบาทเป็นผู้นำ ถ่ายทอดความรู้ และสนับสนุนการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน 3)การร่วมเรียนรู้และการทำงานเป็นทีม จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดี จัดการนิเทศแบบกัลยาณมิตร และวางแผนการสอนแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างครูในกลุ่มสาระและข้ามกลุ่มสาระ 4)การเรียนรู้และพัฒนาทางวิชาชีพ สนับสนุนการอบรมเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี การสร้างสื่อ e-Learning และการออกแบบการเรียนการสอน พร้อมส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนและนำผลมาใช้ในการปรับปรุงการสอน 5)การสร้างชุมชนกัลยาณมิตร ส่งเสริมบรรยากาศที่เอื้อต่อการทำงานร่วมกัน เปิดโอกาสให้ครูแบ่งปันเทคนิคการสอนและร่วมกันพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน 6)โครงสร้างสนับสนุนชุมชน จัดสรรเวลาและทรัพยากรอย่างเหมาะสม ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี และสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาและองค์กรภายนอกเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้

3. ด้านการพัฒนาสื่อและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา แนวทางการพัฒนาสื่อและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยใช้กระบวนการ ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

ได้แก่ 1)การสร้างค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วม ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรตระหนักว่าเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาการสอนและเสริมศักยภาพผู้เรียน พร้อมกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน 2)ภาวะผู้นำและการสนับสนุนทางวิชาชีพ ผู้บริหารควรจัดสรรงบประมาณ อุปกรณ์ และทรัพยากรด้านเทคโนโลยี พร้อมส่งเสริมให้ครูที่มีทักษะด้านเทคโนโลยีเป็นผู้นำในการถ่ายทอดความรู้ และกระจายอำนาจในการเลือกใช้แพลตฟอร์มที่เหมาะสมกับการสอน 3)การร่วมเรียนรู้และการทำงานเป็นทีม จัดตั้งคณะทำงานพัฒนาสื่อ ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนข้อมูล ทดลองใช้เทคโนโลยี และจัดกิจกรรมหรือการแข่งขันเพื่อกระตุ้นการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ 4)การเรียนรู้และพัฒนาทางวิชาชีพ สนับสนุนการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี เช่น การสร้าง e-Learning การออกแบบสื่อดิจิทัล และการพัฒนาทักษะด้าน AI และ AR พร้อมส่งเสริมให้ครูทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อเพื่อปรับปรุงการสอนให้มีประสิทธิภาพ 5)การสร้างชุมชนกัลยาณมิตร ส่งเสริมให้ครูช่วยเหลือและให้คำปรึกษากันในการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยี พร้อมยกย่องเชิดชูผลงานของครูที่คิดค้นและพัฒนาสื่ออย่างมีคุณภาพ 6)โครงสร้างสนับสนุนชุมชน จัดสรรเวลาสำหรับการพัฒนาสื่อ จัดตั้งระบบสื่อสารภายในโรงเรียน เช่น Microsoft Teams หรือ Google Classroom พร้อมพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี และสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเพื่อพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีของครู

4. ด้านการวัดผลและประเมินผล แนวทางการพัฒนาการวัดผลและประเมินผล โดยใช้กระบวนการ ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ได้แก่ 1)การสร้างค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วม ส่งเสริมแนวคิด "การประเมินเพื่อพัฒนา" มากกว่าการวัดผลเพื่อเปรียบเทียบคะแนน พร้อมใช้รูปแบบการประเมินที่หลากหลาย เช่น การประเมินตามสภาพจริง การสะสมผลงาน และการประเมินโครงการ 2)ภาวะผู้นำและการสนับสนุนทางวิชาชีพ เปิดโอกาสให้ครูจากหลากหลายสาระวิชามีส่วนร่วมพัฒนาเกณฑ์การประเมิน พร้อมจัดสรรทรัพยากรและแต่งตั้งผู้นำด้านการพัฒนาเครื่องมือวัดผลให้คำปรึกษาแก่ครู 3)การร่วมเรียนรู้และการทำงานเป็นทีม จัดตั้ง ทีม PLC เพื่อศึกษาวิธีการวัดผลใหม่ ๆ ทดลองใช้เครื่องมือวัดผล และสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนแนวทางการประเมินระหว่างโรงเรียนในพื้นที่ 4)การเรียนรู้และพัฒนาทางวิชาชีพ สนับสนุนการอบรมเกี่ยวกับเทคนิคการวัดผลที่ทันสมัย เช่น การออกแบบ Rubric การใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูล และการใช้เทคโนโลยีในการประเมิน พร้อมส่งเสริมให้ครูทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาระบบประเมิน 5)การสร้างชุมชนกัลยาณมิตร สร้างบรรยากาศที่โปร่งใสและยุติธรรมในกระบวนการวัดผล ส่งเสริมให้ครูรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และยกย่องครูที่พัฒนาแนวทางการประเมินใหม่ ๆ 6)โครงสร้างสนับสนุนชุมชน จัดสรรเวลาและทรัพยากรสำหรับพัฒนาระบบประเมิน พร้อมสร้างแพลตฟอร์ม e-Portfolio หรือ LMS เพื่อเก็บข้อมูลการวัดผลของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และพัฒนามาตรฐานการประเมินร่วมกับโรงเรียนในเครือข่าย

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สภาพงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา ดอยหลวง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการบริหารจัดการงานวิชาการในสถานศึกษา ซึ่งอาจเนื่องมาจาก สภาพปัจจุบันของงานวิชาการส่วนใหญ่มีการดำเนินการที่ครอบคลุมทั้งด้านการพัฒนาหลักสูตร การจัดกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ตลอดจนการวัดผลและประเมินผล สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงการวางแผน การติดตามผล และการปรับปรุงที่เป็นระบบ โดยมุ่งเน้นการสร้างคุณภาพการศึกษาและตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในทุกมิติ แต่ยังมีบางด้านที่อาจมีการปฏิบัติงานที่ไม่เป็นไปตามหลักการบริหารงานวิชาการ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานวิชาการในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมชาย พิพัฒน์กิจไพศาล (2563) ที่ระบุว่า การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพควรประกอบด้วย การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรในทุกกระบวนการ และการจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสม ทั้งนี้ การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมการเรียนรู้และการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยผลักดันความสำเร็จของงานวิชาการในสถานศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์ใจ วรรณชาติ (2564) ที่ระบุว่า การบริหารงานวิชาการที่มีคุณภาพในสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน การพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง และการใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนกระบวนการเรียนการสอน การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอช่วยให้สถานศึกษาสามารถปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการบริหารงานวิชาการได้อย่างต่อเนื่อง

2. จากการสัมภาษณ์แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) พบว่ากระบวนการดังกล่าวมีบทบาทสำคัญในการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้และการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยผลการสัมภาษณ์ชี้ให้เห็นถึงบทบาทของผู้บริหารในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรร่วมกันกำหนดจุดมุ่งหมาย วิสัยทัศน์ และค่านิยมของหลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สะท้อนถึงบริบทของชุมชนและความต้องการในยุคปัจจุบัน การเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในกระบวนการออกแบบ พัฒนา และปรับปรุงหลักสูตร ตลอดจนการจัดสรรทรัพยากรและเวลาอย่างเหมาะสม เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้กระบวนการ PLC ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลวรรณ ทิพย์เนตร (2561) ที่ระบุว่า การจัดตั้งทีมที่มีความหลากหลายของความเชี่ยวชาญในการพัฒนาหลักสูตร ส่งผลให้เกิดการทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืน

3. แนวทางการพัฒนางานวิชาการโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา ดอยหลวง แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ด้านละ 6 กระบวนการ ประกอบด้วย 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนา

กระบวนการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการพัฒนาสื่อและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 4) ด้านการวัดผลและประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยาวีระ หลังปุดะ (2563) ที่ระบุว่า การพัฒนาหลักสูตรโดยใช้กระบวนการ PLC สามารถยกระดับคุณภาพการเรียนรู้และสร้างความร่วมมือในทีมงานของครู และชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการสร้างการมีส่วนร่วมของครูและผู้บริหารเพื่อพัฒนาหลักสูตรที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริง อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลวรรณ ทิพย์เนตร (2561) ซึ่งศึกษาแนวทางการใช้กระบวนการ PLC ในการบริหารงานวิชาการ โดยพบว่า การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกันในโรงเรียนผ่าน PLC ช่วยส่งเสริมให้ครูมีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ และพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในแต่ละบริบท การพัฒนารูปแบบการบริหารที่เน้นการทำงานร่วมกันและการสนับสนุนทรัพยากรอย่างเหมาะสม ยังช่วยให้กระบวนการเรียนรู้และการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเกิดผลอย่างเป็นระบบและยั่งยืน ทั้งนี้ งานวิจัยยังชี้ว่า การสนับสนุนจากผู้บริหารและการมีส่วนร่วมของครูทุกฝ่ายในกระบวนการนี้มีความสำคัญต่อการเพิ่มคุณภาพการเรียนรู้ในองค์กร และช่วยเสริมสร้างศักยภาพของครูในด้านการสอนให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลักษณ์ประภา สุวรรณสมบัติ (2565) ที่ชี้ว่าการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเป็นหน้าที่สำคัญของผู้บริหาร โดยต้องสนับสนุนให้ครูผลิตและพัฒนาสื่อที่ทันสมัยและเหมาะสมกับผู้เรียน รวมถึงการจัดหาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น อุปกรณ์ไอทีและอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของครูและการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยนี้ที่พบว่า การจัดโครงสร้างสนับสนุนและการประชุมแลกเปลี่ยนความรู้ผ่าน PLC ช่วยส่งเสริมการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีในโรงเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิวพร ละหารเพชร (2562) ที่ชี้ว่าการพัฒนาเครื่องมือวัดผลควรเน้นความเหมาะสมกับมาตรฐานการศึกษาและเป้าหมายของผู้เรียน โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การวิเคราะห์งาน และการวัดผลตามสภาพจริง

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า 1) สภาพงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา ดอยหลวง โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ 2) แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศการบริหารงานวิชาการโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ประกอบด้วย 4 ด้าน ตามแนวปฏิบัติของกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) 3) แนวทางการพัฒนางานวิชาการ ประกอบด้วย 4 ด้าน 24 แนวทาง แบ่งเป็น แนวทางการพัฒนางานวิชาการโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) 4 ด้าน ด้านละ 6 กระบวนการ ดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตร เน้นการสร้างวิสัยทัศน์ค่านิยมร่วม ใช้เทคโนโลยีเพื่อยกระดับการเรียนการสอน 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เน้นวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับเป้าหมายของผู้เรียน ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพิ่ม

ประสิทธิภาพการสอน 3) การใช้สื่อเทคโนโลยี เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมและยกระดับการสอน 4) การวัดผลและประเมินผล ใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย ครอบคลุมความรู้ ทักษะ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ส่วนข้อเสนอแนะในการวิจัย ประกอบด้วย 1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ประกอบด้วย ระดับนโยบาย คือกำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 หรือโรงเรียนที่มีบริบทใกล้เคียง เพื่อจะได้ยกระดับงานวิชาการให้มีคุณภาพ สถานศึกษาสามารถนำรูปแบบไปใช้ในการบริหารและจัดการศึกษาอย่างเหมาะสม ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในสังกัดของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ต่อไป ระดับปฏิบัติ คือ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการออกแบบและปรับปรุงหลักสูตรผ่านการประชุม PLC อย่างต่อเนื่อง บูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับหลักสูตรและจัดสรรทรัพยากรทั้ง งบประมาณ เครื่องมือ และเวลา เพื่อให้การพัฒนาหลักสูตรมีประสิทธิภาพ สนับสนุนการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการใช้เทคโนโลยี เพื่อให้ครูมีความรู้ที่ทันสมัยและสามารถออกแบบหลักสูตรที่ตรงกับความต้องการของผู้เรียน 2) ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ กำหนดเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ให้เน้นพัฒนาทักษะศตวรรษที่ 21 เปิดโอกาสให้ครูทดลองใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมการสอน พร้อมสนับสนุนการนิเทศกัลยาณมิตรเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอน ควรจัดอบรมเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีและการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ พร้อมส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการสอนให้ตรงกับบริบทของผู้เรียน 3) ด้านการพัฒนาสื่อและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา จัดสรรงบประมาณและทรัพยากรให้ครูสามารถผลิตและใช้สื่อเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูพัฒนาสื่อร่วมกัน แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ และจัดอบรมเกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ระบบอินเทอร์เน็ต อุปกรณ์ดิจิทัล และแพลตฟอร์มสำหรับจัดเก็บและแบ่งปันสื่อการเรียนรู้ 4) ด้านการวัดผลและประเมินผล ใช้แนวทางการวัดผลที่เน้นการพัฒนามากกว่าการวัดคะแนนแบบดั้งเดิม ผู้บริหารควรจัดอบรมเกี่ยวกับเทคนิคการวัดผลที่ทันสมัย พร้อมส่งเสริมการแลกเปลี่ยนแนวทางการประเมินระหว่างโรงเรียนในเครือข่าย 2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป จากการวิจัยในครั้งนี้ พบปัญหาการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าในการวิจัยครั้งต่อไปควรจะศึกษา เรื่อง การบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ ในการพัฒนาทักษะครูเพื่อปรับตัวเข้ากับเทคโนโลยีและวิธีการสอนใหม่ ๆ เพื่อที่จะได้ทราบถึงสภาพปัญหาเชิงลึกและหาแนวทางการปฏิบัติ การพัฒนา ให้เกิดเป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่อง ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กมลวรรณ ทิพย์เนตร. (2561). การพัฒนาครูในการสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน โดยใช้
กระบวนการ สร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning community:
PLC) ตามโครงการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมแลกเปลี่ยน สพฐ. ปีงบประมาณ 2561.
ขอนแก่น: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). แผนปฏิบัติการดิจิทัลเพื่อการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.
2563-2565. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- ชวลิต ชูกำแพง. (2564). ชุมชนแห่งการเรียนรู้สู่การวิจัยในชั้นเรียน. วารสารครุทรรศน์, 1(1), 53-63.
- พิมพ์ใจ วรรณชาติ. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนกรณีศึกษาสถานศึกษา
ขนาดกลาง. วารสารการศึกษาและการพัฒนา, 13(2), 75-88.
- ยาริระ หลั่งปุเต๊ะ. (2563). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดการบริหาร
เชิงกลยุทธ์และชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการ
เรียนของนักเรียนโรงเรียนบ้านคลองสองปาก. เรียกใช้เมื่อ 28 มีนาคม 2567 จาก
https://research.otepec.go.th/v_paper_journal_view.php?editid1=527
- ลักษณ์ประภา สุวรรณสมบัติ. (2565). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อ
ประสิทธิภาพสถานศึกษาตามแบบชีวิตวิถีใหม่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. ใน ปริญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- วิมล เดชะ. (2559). การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนดีประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสตูล. ใน สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ศิวพร ละหารเพชร. (2562). ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขนาดเล็กตาม
ความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต
2. ใน วิทยานิพนธ์ปริญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- สมชาย พิพัฒน์กิจไพศาล. (2563). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษายุคใหม่ แนวทางและ
ตัวแบบการพัฒนา. วารสารการบริหารการศึกษา, 11(1), 45-60.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. (2567). รายงานผลการทดสอบ
ระดับชาติ ปีการศึกษา 2566. เชียงราย: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
เชียงราย เขต 3.

แนวทางการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนใน
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มห้วยชมภู สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 *

THE GUIDELINES FOR CURRICULUM ADMINISTRATION PROMOTING
CAREER SKILLS FOR OPPORTUNITY EXPANSION SCHOOL IN HUAY
CHOOMPOO GROUP, CHIANG RAI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE
AREA OFFICE 1

พานุชนารถ ทองคำเปลว¹, ไพโรภ รัตนชูวงศ์² และ พูนชัย ยาวีราช³

Panootchanat Thongkumplew¹ Pairop Rattanachuwong² and Phoonchai Yawirach³

¹⁻³มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

¹⁻³Chiang Rai Rajabhat University, Thailand.

¹Corresponding Author's Email: Panootchanat.tkp@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพในการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มห้วยชมภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ ประชากรได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มห้วยชมภู จำนวน 83 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานหลักสูตรสถานศึกษา จำนวน 7 คน โดยเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1) สภาพปัจจุบันในการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพพบว่า ปัจจัยภายใน ได้แก่ โครงสร้างการบริหาร การให้บริการ บุคลากร การเงิน วัสดุอุปกรณ์ และการบริหารจัดการ ปัจจัยภายนอก ได้แก่ สังคมวัฒนธรรม เทคโนโลยี เศรษฐกิจ และการเมือง 3) แนวทางการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพโดยใช้กระบวนการบริหารจัดการ PDSSE แยกเป็นรายด้านตามขั้นตอนการบริหารหลักสูตร ขั้นตอนที่ 1 (P : Plan) การ

* Received 1 March 2025; Revised 14 March 2025; Accepted 18 March 2025

วางแผนการใช้หลักสูตร ขั้นตอนที่ 2 (D : Do) การนำหลักสูตรไปใช้ ขั้นตอนที่ 3 (S : Support) การสนับสนุนการใช้หลักสูตร ขั้นตอนที่ 4 (S : Supervision) การนิเทศกำกับติดตามการใช้หลักสูตร ขั้นตอนที่ 5 (E : Evaluation) การประเมินการใช้หลักสูตร

คำสำคัญ: การบริหารหลักสูตร, การส่งเสริมทักษะอาชีพ, โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

Abstract

This research aimed 1) to study the conditions of curriculum administration to promote career skills for opportunity expansion school in Huay Choompoo group, Chiang Rai Primary Educational Service Area 1, 2) to study the factors affecting the curriculum administration to promote promote career skills, and 3) to study guidelines for curriculum administration to promote career skills. The population comprised 83 school administrators and teachers in Huay Chompoo Educational Opportunity Expansion School. Key informants include 7 school administrators and teachers responsible for school curriculum, selected by purposive selection. The research instruments were questionnaires, interviews, and focus group discussions. Data were analyzed by descriptive statistics and content analysis.

The research results concluded that 1) The current situation of curriculum administration promoting career skills overall was rated at a high level. 2) Factors affecting the curriculum administration to promote career skills, including internal factors: administrative structure, service, man, money, materials, and management. External factors: socio-cultural, technology, economic and politic. 3) Guidelines for curriculum administration promoting career skills according to the PDSSE management process consist of Step 1 (P: Plan) Planning the curriculum; Step 2 (D: Do) Implementing the curriculum; Step 3 (S: Support) Supporting the curriculum implementation; Step 4 (S: Supervision) Supervising and monitoring the curriculum implementation; Step 5 (E: Evaluation) Evaluating the curriculum implementation.

Keywords: Curriculum Administration, Promoting Career, Opportunity Expansion School

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้มีนโยบายให้ทุกสถานศึกษาส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนมีความรู้ด้านอาชีพสามารถประกอบอาชีพได้โดยเฉพาะนักเรียนที่ยากจน ขาดแคลนทุนทรัพย์ในการศึกษา และต้องการหารายได้ระหว่างเรียน โดยมีหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานประกาศนโยบายและจุดเน้นในด้านโอกาสและการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยให้ผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เข้าถึงโอกาสความเสมอภาค ได้รับการพัฒนาให้มีความสมรรถนะสำหรับการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพในอนาคตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ จัดการศึกษาให้ผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษได้รับโอกาสในการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ และจัดหาทางเลือกในการเข้าถึงการเรียนรู้การฝึกอาชีพเพื่อให้มีทักษะในการดำเนินชีวิตสามารถพึ่งตนเองได้ ให้นักเรียนมีแรงจูงใจสู่อาชีพ ได้รับการศึกษา ความรู้ ทักษะที่เหมาะสมเพื่อการมีงานทำในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556)

ทักษะอาชีพถือเป็นทักษะที่มีความสำคัญในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันการประกอบอาชีพอย่างซื่อสัตย์ สุจริต ยุติธรรม ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่เด็กทุกคนต้องได้รับการพัฒนาเพื่อความสำเร็จในการทำงานและการดำรงชีวิตในอนาคต (วิจารณ์ พานิช, 2554) การมีอาชีพเป็นสิ่งสำคัญในวิถีชีวิตและการดำรงชีพในปัจจุบัน สามารถสร้างรายได้เพื่อเลี้ยงชีพของตนและครอบครัว อาชีพก่อให้เกิดผลผลิตและการบริการ มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจและส่งผลถึงความเจริญก้าวหน้าในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประเทศชาติ (จันทร์เพ็ญ สุวรรณคร, 2558) ทั้งนี้ ระบบการศึกษาในปัจจุบันผู้เรียนต้องเรียนในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี และต่อด้วยระบบอุดมศึกษาอีก 4 ปี จึงจะสามารถเข้าสู่ตลาดแรงงานและประกอบอาชีพได้ ซึ่งแตกต่างจากแนวคิดระบบการศึกษาดั้งเดิมตาม พ.ร.บ. ประถมศึกษาพ.ศ. 2464 ที่นักเรียนสามารถออกไปประกอบอาชีพได้หลายระดับตั้งแต่ประถม มัธยมต้น มัธยมปลายและอุดมศึกษา อีกทั้งการศึกษาในปัจจุบันยังสร้างคนให้ทำอะไรไม่เป็น เด็กไม่รู้ว่าตนเองถนัดอะไรและมีปัญหาในการตัดสินใจในวิชาชีพ (อมเรศ ศิลาอ่อน, 2552; อรรถกฤต อินทะโย, 2560) รวมไปถึงช่องว่างของการศึกษาในการเตรียมคนเข้าสู่อาชีพและตลาดแรงงานอย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีนโยบายให้ทุกสถานศึกษาส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนมีความรู้ด้านอาชีพสามารถประกอบอาชีพได้ โดยเฉพาะนักเรียนที่ยากจน ขาดแคลนทุนทรัพย์ในการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

โรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 มีจำนวนทั้งสิ้น 26 โรงเรียน ครอบคลุมอำเภอเมืองเชียงราย อำเภอเวียงชัย และอำเภอเวียงเชียงรุ้ง ซึ่งโรงเรียนขยายโอกาสในกลุ่มห้วยชมภู ประกอบด้วยโรงเรียนบ้านห้วยชมภู โรงเรียนบ้านปางขอน โรงเรียนบ้านห้วยแม่เลียม โรงเรียนแม่ม่อนวิทยา โรงเรียนบ้านกนกน้อยวิทยา

และโรงเรียนบ้านจะคือ ทั้งนี้จากรายงานแผนพัฒนาการศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ประจำปี 2566 - 2570 พบประเด็นเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะอาชีพ ได้แก่ ผู้เรียนบางส่วนเป็นเด็กต่างด้าวและมีความหลากหลายชาติพันธุ์ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเป้าหมาย ความเหลื่อมล้ำและรายได้ของผู้ปกครองส่งผลต่อโอกาสเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและการศึกษาต่อของผู้เรียน และการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้นักเรียนที่มีความหลากหลายและมีความถนัดที่แตกต่างกันอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1, 2567) และจากการรวบรวมข้อมูลการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มห้วยชมภู ในปี 2565-2567 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ส่วนใหญ่เข้าศึกษาต่อในระดับสายอาชีวศึกษามากกว่าระดับสายสามัญ ในขณะที่นักเรียนที่จบการศึกษาส่วนหนึ่งไม่ได้ศึกษาต่อแต่เลือกออกจากระบบการศึกษาเพื่อประกอบอาชีพและหารายได้ ซึ่งสาเหตุสำคัญของการไม่ได้ศึกษาต่อนั้นเนื่องจากครอบครัวของนักเรียนมีฐานะยากจน เป็นเด็กไร้สัญชาติ และขาดการสนับสนุนและส่งเสริมจากครอบครัวในการศึกษาต่อส่งผลให้เป็นภาระของชุมชน ครอบครัว และมีปัญหาด้านอาชญากรรมตามมา (กลุ่มงานวิชาการ, 2567)

จากที่กล่าวมาข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพมุ่งส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยสถานศึกษาเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ เป็นแหล่งฝึกฝน อบรม เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนมีอาชีพ รักงาน สู้งาน ทำงานจนสำเร็จ และมีงานทำในอนาคตจนสามารถหาเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ โดยที่สถานศึกษาต้องมีการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร คิดค้นหาวิธีการออกแบบการเรียนรู้ วิธีกระตุ้นและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้สามารถมีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ดังนั้นผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญและความจำเป็นในการหาแนวทางฝึกทักษะอาชีพให้กับนักเรียนโดยเฉพาะกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพและคุณลักษณะในการประกอบอาชีพนักเรียนอันเป็นการสร้างอาชีพให้กับนักเรียนและรองรับการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ และเป็นการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนที่จะเลือกการประกอบอาชีพของตนเองต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มห้วยชมภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มห้วยชมภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

3. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มห้วยชมภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mix Method) โดยมีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยขั้นตอนที่ 1 คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มห้วยชมภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำนวน 6 โรงเรียน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 6 คน และครู จำนวน 77 คน รวมทั้งสิ้น 83 คน โดยการวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาจากประชากรทั้งหมด

ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มห้วยชมภู ผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มห้วยชมภู และครูผู้รับผิดชอบงานหลักสูตรสถานศึกษาในกลุ่มห้วยชมภู รวมทั้งสิ้น 6 คน ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Selection)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

2.1 แบบสอบถามความคิดเห็นสภาพการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67– 1.00 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.83

2.2 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67– 1.00

2.3 ประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) แนวทางการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67– 1.00

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ส่งหนังสือราชการเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลไปยังสถานศึกษา

3.2 ประสานงานและนัดหมายการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มกับกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลหลัก

3.3 สรุปผลการเก็บรวบรวมข้อมูล จัดหมวดหมู่และวิเคราะห์ผลการศึกษา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มห้วยชมภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพในการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มห้วยชมภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

ข้อ	รายการ	μ	σ	ระดับ
1	ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการใช้หลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ	3.55	0.29	มาก
2	ขั้นตอนที่ 2 การนำหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพไปใช้	3.89	0.24	มาก
3	ขั้นตอนที่ 3 การนิเทศการใช้หลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ	3.33	0.22	ปานกลาง
4	ขั้นตอนที่ 4 การประเมินการใช้หลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ	3.70	0.23	มาก
รวม		3.61	0.13	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพในการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มห้วยชมภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.61$, $\sigma = 0.13$) หากพิจารณาเป็นรายขั้นตอน พบว่า ขั้นตอนที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ขั้นตอนที่ 2 การนำหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพไปใช้ ในระดับมาก ($\mu = 3.89$, $\sigma = 0.24$) รองลงมา คือ ขั้นตอนที่ 4 การประเมินการใช้หลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ ในระดับมาก ($\mu = 3.70$, $\sigma = 0.23$) ส่วนขั้นตอนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ขั้นตอนการนิเทศการใช้หลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.33$, $\sigma = 0.22$)

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มห้วยชมภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

ปัจจัยภายใน (Internal Environment) 2S4M

สถานศึกษาประสบปัญหาการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการบริหารงานที่บ่อยครั้ง และขาดการจัดทำคู่มือปฏิบัติงาน ซึ่งส่งผลให้ครูที่มีจำนวนจำกัดต้องรับผิดชอบงานที่หลากหลาย จึงไม่สามารถปฏิบัติตามโครงสร้างที่วางไว้ได้อย่างเต็มที่ อีกทั้งยังไม่มีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรที่มาจากความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง มีข้อจำกัดจากบริบทของพื้นที่

เนื่องจากสถานศึกษาตั้งอยู่ในพื้นที่สูง ระบบการนิเทศติดตามประเมินประสิทธิภาพการปฏิบัติงานยังไม่ชัดเจน โดยการนิเทศในปัจจุบันไม่มีความหลากหลายและดำเนินการในรูปแบบซ้ำ ๆ การจัดสรรงบประมาณในการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพยังไม่เพียงพอ ห้องเรียนและห้องปฏิบัติการทักษะอาชีพขาดสิ่งอำนวยความสะดวกและวัสดุอุปกรณ์ที่เพียงพอ มีการออกแบบหลักสูตรให้เหมาะสมกับผู้เรียนและบริบทของสถานศึกษาโดยบูรณาการทักษะอาชีพในวิชาหลักหรือเพิ่มวิชาหรือกิจกรรมเสริมเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพให้กับนักเรียน และใช้วัสดุอุปกรณ์และความรู้จากชุมชนท้องถิ่น

ปัจจัยภายนอก (External Environment) STEP

สถานศึกษาตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ทรัพยากร และรูปแบบการดำรงชีวิต มีการใช้สื่อการเรียนการสอนดิจิทัล เช่น วิดีโอออนไลน์ แอปพลิเคชันการเรียนรู้ และแพลตฟอร์มการศึกษาออนไลน์เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน แต่อย่างไรก็ตามยังคงประสบปัญหาในเรื่องของไฟฟ้าและสัญญาณอินเทอร์เน็ตที่ไม่เสถียร และการเข้าถึงเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการนิเทศและกำกับติดตามการใช้หลักสูตร สภาพเศรษฐกิจของชุมชนมีรายได้น้อย ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและรับจ้างทำให้ขาดเวลาในการดูแลเอาใจใส่บุตรหลาน มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายการจัดการศึกษาบ่อยครั้งส่งผลกระทบต่อความต่อเนื่องในการปฏิบัติงาน และงบประมาณไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการหลักสูตรและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ตอนที่ 3 แนวทางการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มห้วยชมภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

ผลการพัฒนาแนวทางการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มห้วยชมภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ตามกระบวนการบริหารจัดการ PDSSE มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(P : Plan) การวางแผนการใช้หลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ

สถานศึกษาดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครอง จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อจัดทำแผนการใช้งบประมาณอย่างเป็นระบบและโปร่งใสโดยมุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและตรงตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา สร้างความร่วมมือกับเครือข่ายภายนอก จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) เพื่อสนับสนุนการฝึกอบรมอาชีพระยะสั้นให้แก่นักเรียน ระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน จัดทำคู่มือการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน และสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

(D : Do) การนำหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพไปใช้

สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรการสอนทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับอาชีพในท้องถิ่น เลือกใช้วัสดุและทรัพยากรจากท้องถิ่น ขอสนับสนุนวัสดุและอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนจากเครือข่ายความร่วมมือ คำนึงถึงข้อจำกัดทางด้านสภาพภูมิอากาศและสาธารณูปโภคในพื้นที่ ประสานสถานประกอบการและร้านค้าเอกชนด้านการจัดการศึกษาและองค์ความรู้ด้านทักษะอาชีพ และทดลองใช้หลักสูตรก่อนนำไปใช้จริงเพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาให้เหมาะสมตามความต้องการของนักเรียนและสังคม

(S : Support) การสนับสนุนการใช้หลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ

สถานศึกษาประสานงานความร่วมมือกับสถานประกอบการให้เป็นแหล่งเรียนรู้และสถานที่ฝึกทักษะอาชีพให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากสภาพแวดล้อมการทำงานจริง และจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการเรียนการสอนและกิจกรรมการฝึกทักษะอาชีพ

(S : Supervision) การนิเทศกำกับติดตามการใช้หลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ

สถานศึกษาสร้างกระบวนการนิเทศและติดตามการใช้หลักสูตรอย่างเป็นระบบ พัฒนาคู่มือและปฏิทินการนิเทศในรูปแบบ On-site และ Online จัดให้มีรูปแบบการนิเทศที่หลากหลายที่สามารถปรับใช้ได้ตามสถานการณ์ และประสานงานกับบุคคลภายนอกในการจัดกิจกรรมนิเทศและสร้างความเข้าใจในหลักสูตรให้กับนักเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง สร้างความร่วมมือกับชุมชน ผู้ปกครอง ศึกษานิเทศน์ สถาบันการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนิเทศและกำกับติดตามการใช้หลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ

(Evaluation : E) การประเมินการใช้หลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ

สถานศึกษาประชุมรับนโยบายการจัดการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ประเมินผลการใช้หลักสูตรทุกภาคเรียนเพื่อแก้ไข ปรับปรุง หรือพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป และจัดให้มีการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนผ่านแบบสอบถามและการสัมภาษณ์

อภิปรายผล

1. สภาพการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มห้วยชมภูภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ธาธิดา สกลภัทรสกุล (2565) ศึกษาเรื่องสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาพบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ขนิษฐพร อินสือ และคณะ (2564) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยผึ้ง อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย พบว่าสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552) กล่าวว่าสถานศึกษาจะต้องพัฒนาหลักสูตรที่ครอบคลุมและบริหารจัดการหลักสูตรอย่างมี

ประสิทธิภาพ โดยต้องทำการวางแผนเพื่อใช้หลักสูตร ซึ่งต้องศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตร เตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตร พิจารณางบประมาณและอาคารสถานที่ให้พอเพียง เตรียมบุคลากรเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร และวางแผนงานเพื่อใช้หลักสูตรอย่างละเอียดรอบคอบ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มห้วยชมภู พบว่าการนำหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพไปใช้อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สถานศึกษาเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับ สมใจ มณีวงษ์ และคณะ (2566) ที่กล่าวว่า การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 9 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษมีการนำหลักสูตรไปใช้ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้ กรมวิชาการ (2545) กล่าวว่า หลักสูตรสถานศึกษาจะสัมฤทธิ์ผลตามจุดหมายของหลักสูตรมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับกระบวนการบริหารจัดการนำหลักสูตรไปใช้ ดังนั้นสถานศึกษาจำเป็นต้องมีการวางแผนบริหารจัดการหลักสูตรเพื่อให้การนำหลักสูตรไปใช้บรรลุผลสูงสุด

ปัจจัยด้านโครงสร้างและนโยบาย ด้านผลผลิตและการบริการ ด้านบุคลากร ด้านประสิทธิภาพทางการเงิน ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านการบริหารจัดการ และปัจจัยภายนอก ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมืองและกฎหมาย ล้วนส่งผลต่อสภาพการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มห้วยชมภู ซึ่งสอดคล้องกับ จันทรจิรา บุรีมาศ (2556) ที่ระบุว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา ประกอบด้วย ด้านอาคารสถานที่ ด้านผู้บริหาร ด้านครูผู้สอน ด้านชุมชนและผู้ปกครอง และด้านสื่ออุปกรณ์และวัสดุหลักสูตร

การพัฒนาแนวทางการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มห้วยชมภูตามกระบวนการบริหารจัดการ PDSSE พบว่า (P : Plan) ได้แก่ การบริหารหลักสูตรในสถานศึกษามีประสิทธิภาพและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและสังคมในบริบทของชุมชนได้อย่างเหมาะสม การสร้างความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ จัดทำแผนการใช้งบประมาณอย่างเป็นระบบและโปร่งใส การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และตรงตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา การจัดทำคู่มือการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับ ชนิกานต์ ทุมทума และพรวิทย์ จันทรศิริ (2567) ที่ได้นำเสนอแนวทางการวางแผนหลักสูตรไว้ว่า ควรแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อการวางแผนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา กำหนดปฏิทินในการดำเนินงาน ศึกษาบริบทของชุมชนและท้องถิ่น ศึกษาความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง และศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (D : Do) ได้แก่ นำวัสดุและทรัพยากรจากท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การขอสนับสนุนจากเครือข่ายภายนอก คำนึงถึงข้อจำกัดทางด้านสภาพภูมิอากาศและสาธารณูปโภคในพื้นที่ ขอสนับสนุนจาก

สถานประกอบการและร้านค้าเอกชน ทดลองใช้หลักสูตรให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ก่อนนำไปใช้จริง ซึ่งสอดคล้องกับ เช้มทอง ศิริแสงเลิศ (2561) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารและครูควร ร่วมกันจัดทำแผนรายจ่ายงบประมาณประจำปีให้เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน จัดทำ โครงการเสนอหน่วยงานภายนอกเพื่อขอส่งเสริม สนับสนุน การจัดกิจกรรมของสถานศึกษา ทั้งนี้ กนกพิชญ์ เชื้อเจ็ดตน และคณะ (2563) ยังได้ระบุว่าควรนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยในการ จัดทำข้อมูลสารสนเทศที่เป็นปัจจุบัน วางแผนการใช้หลักสูตรและการจัดทำข้อมูลในระยะยาว (S : Support) ได้แก่ การร่วมมือกันระหว่างภาคการศึกษากับภาคธุรกิจและชุมชน ซึ่งสอดคล้อง กับ บุญกอง พลสมักร (2559) ที่ระบุว่าควรมีการสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาหลักสูตรให้ เพียงพอรวมทั้งจัดหางบประมาณจากภายนอก (S : Supervision) ได้แก่ การสร้างระบบการนิเทศ ที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ การพัฒนาคู่มือและปฏิทินการนิเทศทั้งแบบ On-site และ Online การใช้รูปแบบการนิเทศที่หลากหลายเพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ ทั้งนี้ ประเวศ เวชชะ (2562) ได้กล่าวว่าการนิเทศกำกับติดตามการใช้หลักสูตรเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารดำเนินการ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนช่วยเหลือและพัฒนาครูผู้สอนในสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จในการ ปฏิบัติงานตามภารกิจหลักของการศึกษาซึ่งการนิเทศกำกับติดตามควรดำเนินการควบคู่กับการใช้ หลักสูตร (Evaluation : E) ได้แก่ การประชุมรับนโยบายที่จัดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ และการนำผล การประเมินมาใช้ในการปรับปรุงหลักสูตร ทั้งนี้ รุ่งรัชดาพร เวชชาติ (2551) กล่าวว่า เมื่อได้นำ หลักสูตรไปใช้แล้วควรมีการจัดการประเมินผลเกี่ยวกับหลักสูตรว่ามีความตรงวัตถุประสงค์ของ หลักสูตรหรือไม่ อีกทั้ง กนกพิชญ์ เชื้อเจ็ดตน และคณะ (2563) กล่าวว่า สถานศึกษาศึกษาควรมีการวัด และประเมินผลการเรียนรู้สอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัดกลุ่มสาระการ เรียนรู้ที่ มีการติดตามผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ประเมินการใช้ หลักสูตรสถานศึกษา ศึกษาแนวโน้มและทิศทางการศึกษาเพื่อนำมาปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่าสภาพการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับ นักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มห้วยชมภู ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมี ปัจจัยภายในได้แก่ ได้แก่ โครงสร้างการบริหาร การให้บริการ บุคลากร การเงิน วัสดุอุปกรณ์ และการบริหารจัดการ และปัจจัยภายนอกได้แก่ สังคมวัฒนธรรม เทคโนโลยี เศรษฐกิจ และ การเมือง ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ ทั้งนี้แนวทางการบริหาร หลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 (P : Plan) การวางแผนการใช้ หลักสูตร ขั้นตอนที่ 2 (D : Do) การนำหลักสูตรไปใช้ ขั้นตอนที่ 3 (S : Support) การสนับสนุน การใช้หลักสูตร ขั้นตอนที่ 4 (S : Supervision) การนิเทศกำกับติดตามการใช้หลักสูตร ขั้นตอน ที่ 5 (E : Evaluation) การประเมินการใช้หลักสูตร จึงมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

คือ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ
 2) ควรมีการวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของปัจจัยต่างๆอย่างครอบคลุม และ 3) ควรจัดทำ
 แนวทางการแก้ไขและพัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพให้มีประสิทธิภาพ โดยมี
 ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไปคือ ควรมีการศึกษาปัจจัยเพิ่มเติมและเปรียบเทียบวิธีการบริหาร
 หลักสูตรในโรงเรียนที่มีบริบทแตกต่างกัน และ 2) การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงลึกในระดับ
 สถานศึกษา เช่น การสนับสนุนจากผู้บริหาร ครู ชุมชน และปัจจัยภายนอก เช่น นโยบายเขต
 พื้นที่ ความพร้อมของทรัพยากร และวัฒนธรรมท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

- กนกพิชญ์ เชื้อเจ็ดตน, ไพโรภ รัตนชูวงศ์ และพูนชัย ยาวีราช. (2563). แนวทางการบริหาร
 จัดการหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนเชียงแสนอคาเดมี.วารสารครุศาสตร์วิชาการ
 มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. 5(2), 1-14.
- กรมวิชาการ. (2545). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544. กรุงเทพมหานคร: โรง
 พิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 .
 กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- เข้มทอง ศิริแสงเลิศ. (2561). การพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ใน ประมวล
 สารชุดนวัตกรรมการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ (หน่วยที่ 2, น.6). นนทบุรี:
 มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช.
- จันทร์จิรา บุรีมาศ. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน
 ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา. วารสารวิชาการ
 มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต. 9(2), 114-132.
- ชนิกานต์ ทุมพุม และ พชรวิทย์ จันทร์ศิริ. (2567). แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร
 สถานศึกษาที่มีประสิทธิผลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
 มหาสารคาม เขต 1. วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา. 15(2), 116 – 128.
- ชนินทร์พร อินลือ, สมเกียรติ ตุ่นแก้ว และ พูนชัย ยาวีราช. (2564). แนวทางการบริหาร
 หลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยผึ้ง อำเภอมะนัง
 หลวง จังหวัดเชียงราย. วารสารครุศาสตร์วิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
 6(1), 45 – 68.
- ธาริดา สกลภัทรสกุล. (2565). สภาพและแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียน
 ขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1. การค้นคว้า
 อิสระ หลักสูตรศึกษามหาบัณฑิต พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- บุญกอง พลสมัคร. (2559). การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ประเวช เวชชะ. (2562). การบริหารหลักสูตร การสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้. (พิมพ์ครั้งที่ 5). เชียงราย: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- กลุ่มงานวิชาการ. (2567). การสำรวจข้อมูลการศึกษาต่อและความพึงพอใจต่อหลักสูตรสถานศึกษา. เชียงราย: โรงเรียนขยายโอกาสในกลุ่มห้วยชมภู.
- วิจารณ์ พานิช. (2554). แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สมใจ มณีวงษ์, ศศิรดา แพงไทย และรัชนิวรรณ อนุตระกูลชัย. (2566). แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาสู่การเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 2. วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒน์. 5(4), 65–74.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

ปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อ
ความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย*

THE LEADERSHIP FACTORS OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN THE
21ST CENTURY AFFECTING THE HAPPY WORKPLACE OF SCHOOLS
UNDER PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICES IN
NONGKHAI PROVINCE

ธัญญา คงเดช¹, พนายุทธ เชยบาล² และ ประพรทิพย์ คุณากรพิทักษ์³

Thananya Khongdet¹, Panayuth Choeybal² and Praporntip Kunagornpitak³

¹⁻³มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

¹⁻³Udon Thani Rajabhat University, Thailand

¹Corresponding Author's Email: Thananya080@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 2) ศึกษาระดับความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา และ 4) สร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอน จำนวน 338 คน โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่น เท่ากับ .987 และ .986 ตามลำดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมาก 2) ความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก 3) ปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 4) สมการพยากรณ์ปัจจัยภาวะ

* Received 6 March 2025; Revised 15 March 2025; Accepted 18 March 2025

ผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา โดยใช้ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นตัวแปรพยากรณ์ได้อำนาจพยากรณ์ร้อยละ 60.90 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 โดยมีสมการดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ $\hat{Y} = 0.683 + .429(X_3) + .353(X_2) + .189(X_4) - .096(X_1)$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน $\hat{Z} = .436(X_3) + .393(X_2) + .199(X_4) - .113(X_1)$

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำ, ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21, ความเป็นองค์กรแห่งความสุข

Abstract

The purposes of this research were to: 1) study the level of the leadership factors of school administrators in the 21st century, 2) the level of the happy workplace of schools, 3) study the relationship between the leadership factors of school administrators in the 21st century and the happy workplace of schools, and 5) constructing a forecasting equation of the leadership factors of school administrators in the 21st century affecting the happy workplace of schools under primary educational service area offices in Nongkhai province. The sample consisted of 338 teachers using stratified random sampling method. The research tool was a 5-point estimation scale questionnaire with .987 and .986 reliabilities levels, and respectively. The statistics used to analyze the data were frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficient and stepwise multiple regression analysis.

The results of the research showed that: 1) the leadership factors of school administrators in the 21st century was at a high level, 2) the happy workplace of schools was at a high level, 3) the leadership factors of school administrators in the 21st century and the happy workplace of schools were related positively at the .01 level, and 4) equations for predicting quality of the leadership factors of school administrators in the 21st century affecting the happy workplace of schools by using the leadership factors of school administrators in the 21st century as a predictor variable, the forecasting power was 60.90% at the .01 level with the following equation: The predictive equation of raw scores: $\hat{Y} = 0.683 + .429(X_3) + .353(X_2) + .189(X_4) - .096(X_1)$ The predictive equation of standard score: $\hat{Z} = .436(X_3) + .393(X_2) + .199(X_4) - .113(X_1)$

Keyword : leadership, school administrators in the 21st century, happy workplace

บทนำ

ตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) วิสัยทัศน์ประเทศคือ “ประเทศไทย มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมีเป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” โดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาคน ในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา การเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562: 2) ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562: 50)

ความสุขเป็นพลังงานบวกอย่างหนึ่งที่ทำให้ชีวิตสนุกสนาน มีสีสันและรู้สึกได้ถึง การถูกเติมเต็มในชีวิต ในมิติของการทำงานก็เช่นเดียวกัน คนที่ทำงานอย่างมีความสุขก็อยากจะทำงานทุกวันและรู้สึกได้ถึงคุณค่าของงานที่ทำนั้น ท้ายที่สุด ผลสัมฤทธิ์ของงานก็มีประสิทธิภาพตามไปด้วย ความสุขจากการทำงานที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมที่สุด คือ การได้ทำงานในองค์กรแห่งความสุขที่มั่นคง เข้าถึงโอกาสในการพัฒนาอย่างทั่วถึง รู้สึกได้ว่าตนเองมีโอกาสมากพอก้าวหน้า ผู้บังคับบัญชา มีธรรมาภิบาล มีเพื่อนร่วมงานที่เป็นกัลยาณมิตร ได้รับสวัสดิการที่เพียงพอ และมีสวัสดิภาพ จากการ ทำงาน หากคนงานได้รับสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวนี้น้อยครั้งและต่อเนื่อง ก็จะทำอย่างมีความสุข งานมีประสิทธิภาพ และทำให้องค์กรก้าวไปสู่การเป็น"องค์กรแห่งความสุข" (Happy Workplace) ได้ (กอบปรลภา อภัยภักดิ์, 2563) องค์กรแห่งความสุข หมายถึง กระบวนการพัฒนาคนในองค์กรอย่างมีเป้าหมายและยุทธศาสตร์ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ขององค์กรเพื่อให้องค์กรมีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง นำพาองค์กรไปสู่การเติบโตอย่างยั่งยืน (นพ.ชาญวิทย์ วสันต์ธนารัตน์ และธีรธรรม วุฒินวัตรชัยแก้ว, 2561: 9)

นโยบายการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการที่มุ่งเน้นขับเคลื่อนนโยบายเพื่อสร้างคุณภาพให้แก่ผู้เรียนและสร้างคุณภาพชีวิตให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยการขับเคลื่อนนโยบาย “เรียนดี มีความสุข” ภายใต้แนวทางการทำงาน "จับมือไว้ แล้วไปด้วยกัน" มุ่งเน้นการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุขและสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน ขณะเดียวกันก็ให้ความสำคัญกับการลดภาระของครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยการปรับ

วิธีการประเมินวิทยฐานะครูและบุคลากรทางการศึกษาตามสภาพจริง ลดขั้นตอนการทำเอกสาร การประเมินที่ไม่ซับซ้อนและเป็นธรรม มุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามช่วงวัยเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงบริบทของสถานศึกษาเพื่อไม่ให้เป็นภาระงานให้แก่ครูจนเกินไป โดยใช้ระบบการประเมินเพื่อเลื่อนขั้นเงินเดือนและการประเมินวิทยฐานะให้มีความเชื่อมโยงกัน มีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการประเมินได้อย่างมีคุณภาพ ครูและบุคลากรทางการศึกษาค้น ถิ่น ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้บุคลากรสามารถทำงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพในบรรยากาศ ที่ส่งเสริมความสุข ความพึงพอใจ และการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพในระยะยาว (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566: 3-4)

จากสภาพความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษา ปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งความสุข ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย โดยผู้วิจัย เห็นว่าข้อมูลและผลการศึกษาก็คจะเป็นแนวทางการส่งเสริมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในด้านพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งเพื่อเป็นแนวทางในการสร้าง องค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรมีคุณภาพในการทำงานที่ดีขึ้น และสามารถ เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารในการพิจารณาประกอบการบริหารจัดการเพื่อสร้างความเป็นองค์กร แห่งความสุขของสถานศึกษาสามารถพัฒนางานและเสริมสร้างการทำงานของครูและบุคลากร ทางการศึกษา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย
2. เพื่อศึกษาระดับความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษ ที่ 21 กับความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย

สมมติฐานการวิจัย

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีความสัมพันธ์กับความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย
2. ปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 อย่างน้อยหนึ่งปัจจัยสามารถพยากรณ์ความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. แหล่งข้อมูล

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย ปีการศึกษา 2567 จำนวน 2,675 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2, 2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย ปีการศึกษา 2567 จำนวน 338 คน ด้วยการเปิดตาราง เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970: 607-610) และสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

2. เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 และความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในหนองคาย

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ซึ่งประกอบด้วยคำถามที่เกี่ยวกับเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ขนาดสถานศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 ปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์ 2) ด้านการสื่อสาร 3) ด้านมนุษยสัมพันธ์ 4) ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และ 5) ด้านการนำการเปลี่ยนแปลง มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (5 Rating Scales) รวมทั้งสิ้น 30 ข้อ

ตอนที่ 3 ความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา 8 ประการ ผู้วิจัยใช้แนวคิดของกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้นำเสนอแนวทางการสร้างองค์กรแห่งความสุข (Happy Workplace) ประกอบด้วย 8 ประการ ได้แก่ 1) การเป็นผู้ที่มีสุขภาพดี

ดูแลตนเองไม่ให้เป็นภาระของผู้อื่น (Happy Body) 2) การเป็นผู้ที่มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น (Happy Heart) 3) การเป็นผู้ที่สามารถจัดการกับอารมณ์ของตนเอง (Happy Relax) 4) การเป็นผู้รักการเรียนรู้และเป็นมืออาชีพในงานของตนเอง (Happy Brain) 5) การเป็นผู้มีคุณธรรมและความกตัญญู (Happy Soul) 6) การเป็นผู้ใช้เงินเป็น (Happy Money) 7) การเป็นผู้ที่รักและดูแลครอบครัวตนเองได้ (Happy Family) และ 8) การเป็นผู้ที่รักและดูแลองค์กร/ สังคมของตนเองได้ (Happy Society) ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วน 5 ระดับ รวมทั้งสิ้น 48 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการดังนี้

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีเสนอผู้อำนวยการสำนักงานงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย เพื่อขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามจำนวน 338 ฉบับทาง Google Form พร้อมด้วยหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยถึงกลุ่มตัวอย่าง และผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ด้วยวิธีการทางเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร และตรวจสอบว่าแบบสอบถามมีความสมบูรณ์

3.3 นำแบบสอบถามที่รวบรวมมาได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ โดยได้รับคืนและนำมาวิเคราะห์ข้อมูล จำนวน 338 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ตำแหน่งวุฒิการศึกษา ขนาดสถานศึกษา และประสบการณ์การทำงาน โดยใช้วิธีแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

4.2 การวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ บุญชม ศรีสะอาด (2560: 121) เพื่อแปลความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ระดับปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21
4.51 - 5.00	ภาวะผู้นำอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51 - 4.50	ภาวะผู้นำอยู่ในระดับมากที่สุดอยู่ในระดับมาก
2.51 - 3.50	ภาวะผู้นำอยู่ในระดับมากที่สุดอยู่ในระดับปานกลาง
1.51 - 2.50	ภาวะผู้นำอยู่ในระดับมากที่สุดอยู่ในระดับน้อย
1.00 - 1.50	ภาวะผู้นำอยู่ในระดับมากที่สุดอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.3 การวิเคราะห์ระดับความเป็นองค์กรแห่งความสุข ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ บุญชม ศรีสะอาด (2560: 121) เพื่อแปลให้มีความหมายดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ระดับองค์กรแห่งความสุข
4.51 - 5.00	มีการดำเนินการ อยู่ในระดับมากที่สุด
3.51 - 4.50	มีการดำเนินการ อยู่ในระดับมาก
2.51 - 3.50	มีการดำเนินการ อยู่ในระดับปานกลาง
1.51 - 2.50	มีการดำเนินการ อยู่ในระดับน้อย
1.00 - 1.50	มีการดำเนินการ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.4 นำค่าเฉลี่ยจากข้อ 2 และ 3 มาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ร่วมกับความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย โดยการหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และใช้เกณฑ์การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) แล้วแปลความหมายตามเกณฑ์ดังนี้ บุญชม ศรีสะอาด (2560: 110)

0.81 ขึ้นไป	มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก
0.61 - 0.80	มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง
0.41 - 0.60	มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง
0.21 - 0.40	มีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างต่ำ
0.20 ลงมา	มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ

สำหรับทิศทางความสัมพันธ์ พิจารณาดังนี้ ถ้าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เป็นลบ แสดงว่ามีความสัมพันธ์กันในทิศทางลบหรือทิศทางตรงกันข้าม ถ้าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เป็นบวกแสดงว่ามีความสัมพันธ์กันในทางบวกหรือทิศทางเดียวกัน

4.5 การวิเคราะห์เพื่อหาตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุด โดยใช้ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามตัวแปรพยากรณ์ ทั้ง 5 ด้าน โดยวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนเพื่อดูว่าตัวแปรพยากรณ์ใดที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แล้วนำตัวแปรนั้นไปสร้างสมการต่อไป

4.6 ข้อตกลงเบื้องต้น เพื่อไม่ให้เกิดปัญหา Multicollinearity ความสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรพยากรณ์ทุกตัวแปร ต้องไม่มีความสัมพันธ์กันเอง คือต้องมี Tolerance มากกว่า 0.1 และ Variance Inflation Factor (VIF) ทุกข้อต้องไม่เกิน 10 (Hair et al., 2010: 204; ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, 2561: 289)

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านมนุษยสัมพันธ์ ($\bar{X}$ = 4.36, S.D.=0.79) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการสื่อสาร ($\bar{X}$ = 4.28, S.D.=0.81), ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ($\bar{X}$ = 4.28, S.D.=0.81), ด้านการมีวิสัยทัศน์ ($\bar{X}$ = 3.26, S.D.=0.82), และด้านการนำการเปลี่ยนแปลง ($\bar{X}$ = 4.15, S.D.=0.86) ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลของปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย

ปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์ (X_1)	4.26	0.82	มาก
2. ด้านการสื่อสาร (X_2)	4.28	0.81	มาก
3. ด้านมนุษยสัมพันธ์ (X_3)	4.36	0.79	มาก
4. ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล (X_4)	4.28	0.81	มาก
5. ด้านการนำการเปลี่ยนแปลง (X_5)	4.15	0.86	มาก
โดยรวม	4.27	0.82	มาก

2. ความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.32, S.D.=0.78) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านการเป็นผู้ที่รักและดูแลครอบครัวตนเองได้ (Happy Family) ($\bar{X}$ = 4.48, S.D.=0.65) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการเป็นผู้ที่มีสุขภาพดี ดูแลตนเองไม่ให้เป็นภาระของผู้อื่น (Happy Body) ($\bar{X}$ = 4.41, S.D.=0.72) ด้านการเป็นผู้ที่รักและดูแลองค์กร/สังคมของตนเองได้ (Happy Society) ($\bar{X}$ = 4.41, S.D.=0.68) ด้านการเป็นผู้ที่มีคุณธรรมและความกตัญญู (Happy Soul) ($\bar{X}$ = 4.39, S.D.=0.73) ด้านการเป็นผู้ใช้เงินเป็น (Happy Money) ($\bar{X}$ = 4.34, S.D.=0.77) ด้านการเป็นผู้ที่สามารถจัดการกับอารมณ์ของตนเอง (Happy Relax) ($\bar{X}$ = 4.22, S.D.=0.81) ด้านการเป็นผู้ที่มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น (Happy Heart) ($\bar{X}$ = 4.19, S.D.=0.85) และด้านการเป็นผู้รักการเรียนรู้และเป็นมืออาชีพในงานของตนเอง (Happy Brain) ($\bar{X}$ = 4.16, S.D.=0.93) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลของความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย

ความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการเป็นผู้ที่มีสุขภาพดี ดูแลตนเองไม่ให้เป็นภาระของผู้อื่น (Happy Body) (Y_1)	4.41	0.72	มาก
2. ด้านการเป็นผู้ที่มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น (Happy Heart) (Y_2)	4.19	0.85	มาก
3. ด้านการเป็นผู้ที่สามารถจัดการกับอารมณ์ของตนเอง (Happy Relax) (Y_3)	4.22	0.81	มาก
4. ด้านการเป็นผู้รักการเรียนรู้และเป็นมืออาชีพในงานของตนเอง (Happy Brain) (Y_4)	4.16	0.93	มาก
5. ด้านการเป็นผู้มีคุณธรรมและความกตัญญู (Happy Soul) (Y_5)	4.39	0.73	มาก
6. ด้านการเป็นผู้ใช้เงินเป็น (Happy Money) (Y_6)	4.34	0.77	มาก
7. ด้านการเป็นผู้ที่รักและดูแลครอบครัวตนเองได้ (Happy Family) (Y_8)	4.48	0.65	มาก
8. ด้านการเป็นผู้ที่รักและดูแลองค์กร/สังคมของตนเองได้ (Happy Society) (Y_9)	4.41	0.68	มาก
โดยรวม (Y_0)	4.32	0.78	มาก

3. ปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทุกปัจจัย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษาโดยรวม (Y_0) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านมนุษยสัมพันธ์ (X_3) ($r = .685$) ด้านการสื่อสาร (X_2) ($r = .672$) มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ด้านการนำ การเปลี่ยนแปลง (X_5) ($r = .496$) ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล (X_4) ($r = .459$) มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง และด้านการมีวิสัยทัศน์ (X_1) ($r = .394$) มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพหุคูณด้วยกันแล้วความสัมพันธ์ (r) ระหว่าง X_1 – X_5 มีความสัมพันธ์ (r) ตั้งแต่ .394–.685 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย

ตัวแปร	ปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21							
	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	Y ₀	Tolerance	VIF
X ₁	1.00	.433**	.645**	.282**	.383**	.394**	.576	1.738
X ₂		1.00	.617**	.300**	.783**	.672**	.309	3.232
X ₃			1.00	.401**	.476**	.685**	.418	2.392
X ₄				1.00	.247**	.459**	.833	1.200
X ₅					1.00	.496**	.383	2.613
Y ₀						1.00	.576	1.738

** มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

4. ผลการสร้างสมการพยากรณ์ความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 สมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณของความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย

ตัวพยากรณ์ความเป็นองค์กรแห่ง ความสุขของสถานศึกษา	คะแนนดิบ		คะแนนมาตรฐาน		Sig.
	B	Std. Error	β	t	
ค่าคงที่ (a)	.683	.182		3.760	.000**
ด้านมนุษยสัมพันธ์ (X ₃)	.429	.052	.436	8.240	.000**
ด้านการสื่อสาร (X ₂)	.353	.039	.393	8.980	.000**
ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล (X ₄)	.189	.036	.199	5.296	.000**
ด้านการมีวิสัยทัศน์ (X ₁)	-.096	.038	-.113	-2.519	.012**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อนำปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่เป็นตัวพยากรณ์ที่ดีทั้ง 4 ด้าน ไปหาความสัมพันธ์เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ โดยใช้ความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษาเป็นตัวแปรเกณฑ์ ตัวพยากรณ์ที่มีสมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (B) และในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) คือ ด้านมนุษยสัมพันธ์ (X₃) ด้านการสื่อสาร (X₂) ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล (X₄) และด้านการมีวิสัยทัศน์ (X₁) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย โดยมีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ($R = .780$) ซึ่งสามารถพยากรณ์ความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา ได้ร้อยละ 60.90 ($R^2 = .609$) เมื่อนำผลการวิเคราะห์มาสร้างสมการพยากรณ์ ได้สมการพยากรณ์ความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย เมื่อใช้องค์ประกอบปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นตัวพยากรณ์สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ $\hat{Y} = 0.683 + .429(X_3) + .353(X_2) + .189(X_4) - .096(X_1)$ สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน $\hat{Z} = .436(X_3) + .393(X_2) + .199(X_4) - .113(X_1)$

อภิปรายผลการวิจัย

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 พบว่า ผลการศึกษาระดับปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารมีความจำเป็นในการใช้กลยุทธ์ เทคนิค และวิธีการต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนและพัฒนาองค์กรให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลง โดยผู้นำต้องมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน สื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความร่วมมือภายในองค์กร เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากรให้สอดคล้องกับความต้องการในยุคใหม่ ดังที่ นฤมล คูหาแก้ว (2563: 6-7) กล่าวว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 คือ การใช้กลยุทธ์ เทคนิค วิธีการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหารงาน เพื่อให้การดำเนินงานของสถานศึกษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ สอดคล้องกับ กมลพัชร พงศ์เชียงใหม่ (2565: 7-8) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 หมายถึง ผู้นำที่มีความสามารถมีอิทธิพลต่อบุคคลหรือเพื่อนร่วมงาน มีความสามารถในการใช้ศาสตร์และศิลป์เพื่อจูงใจให้คนอื่นคล้อยตามทำตามและสร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน มีคุณลักษณะที่เหมาะสมทั้งด้านความรู้ มีสติปัญญา มองการณ์ไกล มีคุณธรรมในการบริหารจัดการองค์กร สามารถขับเคลื่อนองค์กรให้ปฏิบัติตามกิจกรรมตามแผนงานเพื่อบรรลุเป้าประสงค์ขององค์กรมีทักษะที่ดัดเทียมเป็นที่ยอมรับของผู้ปฏิบัติและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับที่ ชาลี เปี่ยมพลอย และภูมิพิพัตน์ รักพรหมงคล (2567) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 พบว่า ผลการศึกษาระดับความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย มีพฤติกรรมในการขับเคลื่อนองค์กรด้วยการบริหารสถานศึกษาที่เน้นการสร้างบรรยากาศการทำงานที่เป็นมิตร สนับสนุนให้บุคลากรทำงานร่วมกันเป็นทีมอย่างมีความสุข ส่งเสริมสุขภาพกายและใจของบุคลากร ร่วมมือกันแก้ปัญหา และกระตุ้นให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กร สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำงาน เพื่อให้การดำเนินงานของสถานศึกษาเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิผลสูงสุด ดังที่ แผนงานสุขภาพองค์กรเอกชน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) (2556: 7) ให้ความหมายองค์กรแห่งความสุขใน 2 มุมมอง คือ การอธิบายองค์กรแห่งความสุขที่เน้นกระบวนการ ซึ่งองค์กรแห่งความสุข หมายถึง กระบวนการพัฒนาคนในองค์กรอย่างมีเป้าหมาย และยุทธศาสตร์ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ขององค์กรเพื่อให้องค์กรมีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง นำพาองค์กรไปสู่การเติบโตอย่างยั่งยืน และการอธิบายองค์กรแห่งความสุขที่เน้นลักษณะขององค์กรแห่งความสุข ซึ่งองค์กรแห่งความสุข หมายถึง องค์กรที่คนทำงานที่มีความสุข ที่ทำงานน่าอยู่ ชุมชนสมานฉันท์ อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ จันทรจิราพรหมเมตตา (2561) ที่ศึกษาทักษะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งความสุขในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 พบว่า องค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 3 พบว่า ปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย มีวิสัยทัศน์กว้างไกล เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และสร้างบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อการแสดงออกทางความคิดอย่างสร้างสรรค์ มีทักษะการสื่อสารที่ดีช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ภายในองค์กร ทำให้เกิดความเข้าใจและความร่วมมืออย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ผู้นำยังต้องมีความสามารถในการปรับตัวให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและสังคม สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพบุคลากรอย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานกับชีวิตส่วนตัว เมื่อบุคลากรมีความสุขในการทำงาน ย่อมสร้างผลลัพธ์เชิงบวกทั้งในด้านบรรยากาศโดยรวมของสถานศึกษาเพื่อให้เกิดความสำเร็จ และมีความสุขในการปฏิบัติงานร่วมกันในองค์กร สอดคล้องกับที่ อุทัย ภักดีประยูรวงศ์ (2556: 25-26) ได้กล่าวว่า สมรรถนะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 หมายถึง ความสามารถในการกำหนดและมียุทธศาสตร์เพื่อใช้ศักยภาพของพนักงานและส่งเสริมมาตรฐานทางจริยธรรมให้ตรงกับวิสัยทัศน์ของ องค์กร การกิจและเป้าหมาย และสอดคล้องกับที่ จันทรจิราพรหมเมตตา (2561: 7) กล่าวว่า องค์กรแห่งความสุข (Happy Workplace) คือ การแสดงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและนโยบายขององค์กรโดยมีกระบวนการพัฒนา

คนในองค์กรอย่าง มีเป้าหมายและยุทธศาสตร์ ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ขององค์กร เพื่อให้ องค์กรมีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงนำพาองค์กรสู่การเติบโตอย่างยั่งยืน มีระบบการ จัดการสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ดี มีกระบวนการสร้างสุขเชื่อมโยงกัน ก่อให้เกิด สุขภาพกายควบคู่สุขภาพใจ ส่งผลทางบวกต่อผลลัพธ์ขององค์กร มีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งจะ นำไปสู่การพัฒนาเติบโตอย่างต่อเนื่องขององค์กร

4. วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 4 พบว่า ผลการสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยภาวะ ผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งความสุขของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย ด้านมนุษย สัมพันธ์ ด้านการสื่อสาร ด้านเทคโนโลยี และด้านการมีวิสัยทัศน์ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความ เป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาใน จังหวัดหนองคาย ได้อ่านาพยากรณ์ร้อยละ 60.90 เป็นไปตามสมมติฐาน ข้อที่ 2 ปัจจัยภาวะ ผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดหนองคาย สอดคล้องกับผลการวิจัย อีสริยา กลิ่นสุนทร (2564) ได้ศึกษาภาวะผู้นำ ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการสร้างองค์กรแห่งความสุข สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหาร บุคคล เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการสร้างองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา โดยมีค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.758 สามารถพยากรณ์การสร้างองค์กรแห่งความสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1 ได้ร้อยละ 57.40

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้าน การนำการเปลี่ยนแปลง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย ควรได้รับการพัฒนาและส่งเสริมในด้านการนำการ เปลี่ยนแปลงเป็นอันดับแรก โดยเฉพาะในเรื่องของการสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรภายใน องค์กรมีความพร้อมและศักยภาพในการปรับตัว เพื่อตอบรับต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและความสำเร็จ ขององค์กรในระยะยาว

1.2 จากผลการวิจัยที่พบว่า ความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา ด้านการ เป็นผู้รักการเรียนรู้และเป็นมืออาชีพในงานของตนเอง (Happy Brain) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย ควรส่งเสริม สนับสนุนปัจจัยที่มีส่วนช่วยใน การดำเนินกิจกรรมที่ทำให้เกิดการเป็นผู้รักการเรียนรู้และเป็น

มืออาชีพในงานของตนเอง เช่น การสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง จัดอบรมหรือกิจกรรมพัฒนาทักษะใหม่ ๆ ที่ตรงกับความต้องการของบุคลากร สนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ภายในทีมเพื่อสร้างความร่วมมือและเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดี เปิดโอกาสให้แสดงศักยภาพและนำนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการพัฒนางาน

1.3 จากผลการวิจัยที่พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษ ที่ 21 กับความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง โดยพบว่าองค์ประกอบด้านมนุษยสัมพันธ์มีความสัมพันธ์กับความเป็นองค์กรแห่งความสุขของ สถานศึกษาสูงที่สุดในจำนวนองค์ประกอบทั้งหมด ดังนั้น ควรพัฒนาด้านมนุษยสัมพันธ์เป็น อันดับแรก รองลงมาคือ ด้านการสื่อสาร ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านการมีวิสัยทัศน์ และด้าน การนำการเปลี่ยนแปลง ตามลำดับ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรนำองค์ประกอบทั้ง 5 ด้าน มา พัฒนา ส่งเสริม และต่อยอดเพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานร่วมกันของบุคลากรในองค์กรและ ก่อให้เกิดความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา

1.4 ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่เป็นตัวแปรพยากรณ์ความ เป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาใน จังหวัดหนองคาย พบว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 4 ด้านคือ ด้าน มนุษยสัมพันธ์ ด้านการสื่อสารด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และด้านการมีวิสัยทัศน์ เป็นตัวแปร พยากรณ์ที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดหนองคายควรให้ความสำคัญกับองค์ประกอบด้านมนุษย สัมพันธ์ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาและส่งเสริมให้กลายเป็นจุดแข็งขององค์กร อันจะนำไปสู่การ พัฒนาสถานศึกษาให้มีความเป็นองค์กรแห่งความสุขอย่างแท้จริง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป (ต้องเกี่ยวเนื่องต่อยอดจากบทความนี้)

2.1 ควรศึกษาแบบปฏิบัติการที่เป็นเลิศ (Best Practice) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัด หนองคาย โดยศึกษาสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จและมีผลงานเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป

2.2 ควรศึกษาการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาแห่งความสุขโดยใช้ตัวแปร พยากรณ์ที่ส่งผลในสมการ โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

เอกสารอ้างอิง

- กมลพัชร พงศ์เชียงใหม่. (2565). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึง (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). นโยบายการศึกษา"เรียนดี มีความสุข. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กอปรลาภ อภัยภักดี. (2563). บรรยากาศองค์กรแห่งความสุข : คนเบิกบานงานสำเร็จ. วารสาร มจร. มนุษย์ศาสตร์ปริทรรศน์, 6(1) 316.
- จันทร์จิรา พรหมเมตตา. (2561). ทักษะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งความสุขในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- ชาลี เปี่ยมพลอย และภูมิพิพัฒน์ รักพรหมงคล. (2567). ภาวะผู้นำของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากำแพงเพชร. วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย (สพบท.), ปีที่ 6 ฉบับที่ 3.
- ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน. (2561). การวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา. มหาสารคาม: ดกสילהการพิมพ์.
- นพ.ชาญวิทย์ วสันต์ธนารัตน์ และธีรธรรม วุฑฒิวัตรชัยแก้ว. (2561). องค์กรแห่งความสุข 4.0. กรุงเทพมหานคร: โครงการส่งเสริมผลิตภาพและสุขภาวะองค์กร ในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม SMEs Happy and Productive Workplace กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม.
- นฤมล คุณาแก้ว. (2563). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: บริษัท สุวีริยาสาส์น จำกัด.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2. ข้อมูลจำนวนครูและบุคลากรในสังกัด. เรียกใช้เมื่อ 1 กันยายน 2567. จาก: <https://www.smart.nongkhai2.go.th/>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580). (พิมพ์ครั้งที่ 2) . กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการ

ของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

อิสริยา กลิ่นสุนทร. (2564). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการสร้างองค์กรแห่งความสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

อุทัย ภัคดีประยูรวงศ์. (2556). สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20. รายงานการค้นคว้าอิสระ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

Krejcie Robert V. and Morgan Daryle W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities, Journal for Education and Psychological Measurement. 3, 608.

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะศิลปะสร้างสรรค์ โดยใช้การเรียนรู้
แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อสร้างสรรค์อิสระของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 9 *

THE RESULTS OF LEARNING ACTIVITIES TO PROMOTE CREATIVE ART
SKILLS USING PROBLEM - BASED LEARNING COMBINED WITH INDEPENDENT
CREATIVE MEDIA FOR GRADE 7 STUDENTS UNDER THE JURISDICTION OF
THE PHRAPARIYATTIDHAMMA GENERAL EDUCATION DIVISION,
EDUCATIONAL DISTRICT 9

กนต์จारी พรหมดี¹, ระพิน ชูชื่น² และ ขวัญจิต เพ็งแป้น³
Kantajaree Promdee¹, Rapin Chuchuen² and Kwanjit Pengpan³
¹⁻³มหาวิทยาลัยราชธานี
¹⁻³Ratchathani University, Thailand
¹Corresponding Author's Email: Kantajaree2541@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบ
การใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อสร้างสรรค์อิสระของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 2)
เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการจัดการ
เรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน ร่วมกับสื่อสร้างสรรค์อิสระ 3) การศึกษาทักษะ
ศิลปะสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน
ร่วมกับสื่อสร้างสรรค์อิสระและ 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
กลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนปริยัติธรรมวัดโพธิ์ตาก สังกัด
สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 19 คน จากโดยการสุ่มตัวอย่าง
แบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ 1) แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 8 แผน 2) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียน และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิเคราะห์
ข้อมูลโดยใช้สถิติคำนวณหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน
ร่วมกับสื่อสร้างสรรค์อิสระต่อทักษะศิลปะสร้างสรรค์ มีประสิทธิภาพ 81.14/82.11 2) ผล
การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการ
จัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน ร่วมกับสื่อสร้างสรรค์อิสระ พบว่า หลัง

* Received 26 February 2025; Revised 10 March 2025; Accepted 18 March 2025

เรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 3) ผลการศึกษาทักษะศิลปะสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการใช้การเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อการสร้างสรรค์อิสระ พบว่าหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และ 4) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการใช้การเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อการสร้างสรรค์อิสระพบว่าระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.63$, S.D. = 0.18)

คำสำคัญ: กิจกรรมการเรียนรู้ศิลปะสร้างสรรค์, การเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน, สื่อสร้างสรรค์อิสระ

Abstract

The objectives of the study were to study the effectiveness of problem-based learning plans combined with independent creative media of Grade 7 students, to study Comparing the achievement of creative Thinking Skills Arts before and after studying the art of Grade 7 students using problem-based learning combined with independent creative media Study the creative art skills of Grade 7 students using problem-based learning management combined with independent creative media and Study the satisfaction of Grade 7 students with learning management using the problem-based learning method (Problem-based Learning) and independent creative media. The sample group used in this research was 1/1 students of Wat Pho Tak Pariyattitham School, under the National Office of Buddhism, the academic year 2024, totaling 19 people, using the Cluster Random sampling method. The research tools consisted of 1. 8 learning management plans. 2. Creative Arts Skills Test and 3. Satisfaction Questionnaire of Grade 7 students towards Problem-Based Learning Management with Independent Creative Media. Data were analyzed using statistics to calculate the mean, Percentage, standard deviation , and t-test

The research results found that 1) The effectiveness of the problem-based learning management plan with independent creative media on creative art skills is 81.14/82.11. 2) Compare the results before and after studying problem-based learning with independent creative media. It revealed a statistically significant increase in post learning scores. 3) Study creative art skills before and after using problem-based learning with the independent creative media approach. And

4) Student satisfaction with the problem learning management with independent creative media method was rated very high. ($\bar{x}$ = 4.63 , S.D. = 0.18)

Keywords: Creative Thinking Arts, Problem-based learning, Independent Creative Media

บทนำ

การเปลี่ยนแปลง สภาพเศรษฐกิจ สังคม ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยีการปรับเปลี่ยนปฏิรูปสังคมไปสู่สังคมใหม่ประกอบกับแนวคิดใหม่ของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มุ่งพัฒนาคนให้เป็นคนโดยสมบูรณ์มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม สามารถพัฒนาตนเองและสามารถร่วมมือกับผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์จึงต้องมีการจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งประกอบด้วยกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่จำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียนสอดคล้องกับ (ชินภัทร ภูมิรัตน์, 2555) การให้การศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 ต้องเปลี่ยนแปลงทักษะจากกระบวนการที่เน้นแบบดั้งเดิม ไปสู่กระบวนการที่เน้นใหม่ เป็นศูนย์กลางของกระบวนการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้ที่ไปไกลกว่าการได้รับความรู้แบบง่าย ๆ ไปสู่การเน้นพัฒนาทักษะการคิด ทักษะการแก้ปัญหา ความสร้างสรรค์ และความตระหนักในสภาพแวดล้อมการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะ ความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ภายใต้แรงกดดันภายนอกจากกระแสโลกาภิวัตน์ และแรงกดดันภายในประเทศที่เป็นปัญหาวิกฤต ทั้งในปัจจุบันและอนาคตโดยการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา ระบบ เศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา , 2560) การคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนตระหนักถึงบทบาทของศิลปกรรมในสังคม ในบริบทของการสะท้อนวัฒนธรรมทั้งของตนเองและวัฒนธรรมอื่นพิจารณาว่าผู้คนในวัฒนธรรมของตนเองมีปฏิริยาตอบสนองต่องานศิลปะช่วยให้มีมุมมองและเข้าใจ โลกทัศน์กว้างไกล ช่วยเสริมความรู้ ความเข้าใจในทัศนด้านอื่นๆสะท้อนให้เห็นมุมมองของชีวิตสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การเกิดการเรียนรู้และ ช่วยให้นักเรียนมีจิตใจงดงาม มีสมาธิ สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่มีสมดุล อันเป็นรากฐานของการพัฒนาชีวิตที่สมบูรณ์ เป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของมนุษยชาติโดยส่วนตน และส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพของสังคมโดยรวม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) การเรียนรู้ที่เกิดจากการทำงาน ที่ผู้เรียนมีความเข้าใจในกระบวนการแก้ปัญหาเพื่อให้เกิดการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การคิดอย่าง มีวิจารณญาณ ดังที่ (วิภาพรรณ พินลา, 2561) ได้ให้ความเห็นว่าการสอนที่ใช้ปัญหาเป็นฐานที่ให้นักเรียนสร้างความรู้ใหม่จากการใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงเป็นบริบทของการเรียนรู้ เพื่อให้ นักเรียนเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์และคิดแก้ปัญหา ที่ต้องอาศัยความเข้าใจและการแก้ปัญหาเป็นหลัก

โรงเรียนปริยัติธรรมวัดโพธิ์ตาก มักให้นักเรียนสนใจเฉพาะวิชาหลักที่มีการทดสอบระดับประเทศอย่างเช่น การสอบ NT และ O-NET จึงทำให้นักเรียนบางส่วนไม่สนใจวิชารองอย่างวิชาศิลปะที่ไม่ได้มีการสอบวัดความรู้ในระดับประเทศทำให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำลง ซึ่งขัดกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของทั้งในระดับกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาและระดับโรงเรียน วัดได้จากรายงานการประเมินคุณภาพภายในและการรายงานผลการประเมินตนเอง (Self-Assessment Report : SAR) ของแต่ละโรงเรียนและไม่เป็นไปตามความคาดหวังของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่มุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นคนที่มีความรู้ควบคู่คุณธรรม จริยธรรม อีกทั้งยังมีสาเหตุจากหลายปัจจัยอื่นๆ อีกหลายประการ เช่น การจัดกิจกรรมกระบวนการเรียนการสอน ที่ไม่เร้าใจนักเรียนไม่ได้แสดงออกทางความคิด (กระทรวงศึกษาธิการ , 2560) ดังรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระทัศนศิลป์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนปริยัติธรรมวัดโพธิ์ตาก อำเภอพิบูลย์มังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ปีการศึกษา 2565 ตั้งเป้าหมายในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ร้อยละ 80 นักเรียนทำได้ ร้อยละ 70.45 ต่ำกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ปีการศึกษา 2566 ตั้งเป้าหมายในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ร้อยละ 80 นักเรียนทำได้ร้อยละ 68.53 ซึ่งยังต่ำกว่าเกณฑ์และยังลดลงอย่างต่อเนื่อง (โรงเรียนปริยัติธรรมวัดโพธิ์ตาก, 2566)

จากปัญหาที่เกิดขึ้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าการใช้วิธีการสอนด้วยการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อการสร้างสรรคอิสระนั้นสามารถแก้ปัญหาการเรียนรู้อาชีพได้เป็นอย่างดีดังที่ส่งเสริมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้การเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อการสร้างสรรคอิสระของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนปริยัติธรรมวัดโพธิ์ตาก จังหวัดอุบลราชธานีโดยมุ่งหวังให้ผู้เรียน มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์และเป็นผู้ใฝ่รู้ตามความคาดหวังของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2551 และพัฒนาสื่อการสอนในชั้นเรียนของครูผู้สอนวิชาศิลปะ ในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบการใช้ปัญหาเป็นฐาน ร่วมกับสื่อการสร้างสรรคอิสระของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน ร่วมกับสื่อการสร้างสรรคอิสระ
3. เพื่อศึกษาทักษะศิลปะสร้างสรรค์ วิชาศิลปะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อการสร้างสรรคอิสระ

4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน ร่วมกับการสร้างสรรค์อิสระ

สมมติฐานการวิจัย

1. ประสิทธิภาพการจัดการเรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน ร่วมกับการสร้างสรรค์อิสระ ตามแผนการจัดการเรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน ร่วมกับการสร้างสรรค์อิสระเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังใช้การเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์อิสระนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้
3. ทักษะศิลปะสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์อิสระ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนปริยัติธรรมวัดโพธิ์ตาก สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 2 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 38 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนปริยัติธรรมวัดโพธิ์ตาก สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 19 คน ที่ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม

2. เครื่องมือและการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

2.1 ผู้วิจัยได้ใช้แผนการเรียนรู้ในบทเรียนโดยแบ่งเนื้อหาทั้งหมด 8 แผน โดยมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน อยู่ระหว่าง 4.33 ถึง 5.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าอยู่ระหว่าง .00 ถึง .58 แสดงว่ามีความเหมาะสม ในระดับมาก ถึงมากที่สุด

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน แบบปรนัย 4 ตัวเลือกจำนวน 30 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน อยู่ระหว่าง 0.33 ถึง 1.00 มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.58 – 0.89 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20 - 0.50 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบทดสอบ (KR-20) เท่ากับ 1.01

2.3 แบบประเมินทักษะก่อนเรียนและหลังเรียน มีค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ และมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 8.39 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.72 หลังเรียน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 17.01 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.66

2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจ มีทั้งหมด 10 ข้อ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.18

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบแผนการทดลอง การวิจัยครั้งนี้ออกแบบการวิจัยประเภทการทดลอง โดยการดำเนินการทดลองกับกลุ่มทดลองเพียงกลุ่มเดียว (One Group Pre-test – Post-test Design) มีการประเมิน ก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน

3.2 การเตรียมการ เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยเตรียมความพร้อมในด้านเอกสาร

3.3 ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

3.4 ภายหลังการเสร็จสิ้นกิจกรรม ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดทักษะศิลปะหลังเรียน (Post-test) ด้วยแบบทดสอบวัดทักษะศิลปะสร้างสรรค์ฉบับเดิม

3.5 ภายหลังทำแบบทดสอบหลังเรียนแล้วให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อการสร้างสรรค์อิสระ

4.การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80โดยใช้สูตร E_1/E_2

4.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สถิติ (t-test Dependent Samples)

4.3 วิเคราะห์ทักษะศิลปะสร้างสรรค์ โดยใช้สถิติ (t-test Dependent Samples)

4.4 การวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจที่มีหลังการจัดการเรียนรู้ ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อการสร้างสรรค์อิสระต่อทักษะศิลปะสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนเรียน และหลังเรียน พบว่าคะแนนเฉลี่ยระหว่างเรียน เท่ากับ 81.14และร้อยละของคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบหลังเรียน เท่ากับ 82.11ดังนั้นประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ของกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อการสร้างสรรค์อิสระต่อทักษะศิลปะสร้างสรรค์ เรื่องทัศนศิลป์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เท่ากับ 81.14/82.11 แสดงได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการพัฒนาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อการสร้างสรรค์อิสระต่อทักษะศิลปะสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ผลการเรียน	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	ρ
E ₁	240	194.74	5.67	81.14
E ₂	30	24.63	1.50	82.11

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อการสร้างสรรค์อิสระคะแนนรวมก่อนเรียน เท่ากับ 213 คะแนน ค่าเฉลี่ยคะแนน เท่ากับ 11.21คะแนน และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.47 คิดเป็นร้อยละ 37.37 และคะแนนรวมหลังเรียนเท่ากับ 468 คะแนน ค่าเฉลี่ยคะแนน 24.63 คะแนน และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.50 คิดเป็นร้อยละ 82.11 โดยพบว่าหลังเรียนมี ผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะศิลปะสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน เมื่อใช้การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อการสร้างสรรค์อิสระ

การทดลอง	N	$\bar{X}$	P	S.D.	t	P
ก่อนเรียน	19	11.21	37.37	1.47	43.44	*0.05
หลังเรียน	19	24.63	82.11	1.50		

3. ผลการศึกษาทักษะศิลปะสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อการสร้างสรรค์อิสระมีทักษะศิลปะสร้างสรรค์ก่อนและหลังการเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อการสร้างสรรค์อิสระแตกต่างกันที่นัยสำคัญทางสถิติก่อนเรียน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 8.39 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.72 หลังเรียน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 17.01 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.66 โดยสามารถเรียงลำดับทักษะ จากมากไปหาน้อยคือ ด้านความคิดสร้างสรรค์ การจัดองค์ประกอบศิลป์ฯ เทคนิควิธีการทางศิลปะ การสื่อความหมายและความประณีตและเรียบร้อยแสดงได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การศึกษาทักษะศิลปะสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อการสร้างสรรค์อิสระ

ข้อที่	ทักษะศิลปะสร้างสรรค์ (ด้านละ 20 คะแนน)	คะแนนการประเมิน				t	Sig.
		ก่อนเรียน		หลังเรียน			
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	การสื่อความหมาย	8.86	1.64	16.97	1.30	-24.913*	.000
2	ความคิดสร้างสรรค์	7.89	.85	17.64	.99	-42.361*	.000
3	เทคนิควิธีการทางศิลปะ	7.94	1.88	16.75	1.27	-27.666*	.000
4	การจัดองค์ประกอบศิลป์	8.25	.81	17.17	1.42	-39.334*	.000
5	ความประณีตและเรียบร้อย	9.03	1.40	16.53	1.34	-26.756*	.000
คะแนนเฉลี่ย 5 ด้าน		8.39	.72	17.01	.66	-64.239*	.000

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อการสร้างสรรค์อิสระ พบว่าระดับความพึงพอใจภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.18 โดยลำดับที่ 1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อการสร้างสรรค์อิสระทำให้เกิดจินตนาการในการสร้างผลงานศิลปะมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 5.00 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.00 อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุดลำดับที่ 2 นักเรียนชอบการสร้างสรรคผลงานจากวัสดุจากธรรมชาติในท้องถิ่นตามจินตนาการมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.95 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.23 อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด และลำดับที่ 3 นักเรียนชอบการแก้ปัญหาอย่างอิสระด้วยตนเองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.89 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.32 อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุดตามลำดับแสดงได้ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการศึกษาความพึงพอใจวิชาศิลปะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อการสร้างสรรค์อิสระ

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ครูสร้างความสนใจ จนทำให้นักเรียนอยากแสวงหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง	4.53	0.51	มากที่สุด
2	ครูส่งเสริมการวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นของนักเรียนอย่างอิสระ	4.53	0.51	มากที่สุด
3	แผนการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อการสร้างสรรค์อิสระทำให้เกิดจินตนาการในการสร้างผลงานศิลปะ	5.00	0.00	มากที่สุด
4	นักเรียนชอบการสร้างสรรคผลงานจากวัสดุจากธรรมชาติในท้องถิ่นตามจินตนาการ	4.95	0.23	มากที่สุด
5	สื่อการสอนน่าสนใจและมีความหลากหลาย	4.37	0.50	มากที่สุด
6	นักเรียนชอบการร่วมกิจกรรมจากเหตุการณ์จริงในชีวิตประจำวัน	4.42	0.51	มากที่สุด
7	นักเรียนชอบการแก้ปัญหาอย่างอิสระด้วยตนเอง	4.89	0.32	มากที่สุด
8	การอภิปรายหน้าชั้นเรียนร่วมกับเพื่อนทำให้นักเรียนกล้าแสดงออกมากขึ้น	4.47	0.51	มากที่สุด
9	นักเรียนพึงพอใจในเวลากิจการและกิจกรรมและการสืบค้น	4.63	0.50	มากที่สุด
10	หลังจากที่นักเรียน เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อการสร้างสรรค์อิสระอย่างมีความสุข	4.47	0.51	มากที่สุด
	รวม	4.63	0.18	มากที่สุด

อภิปรายผล

1. ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน ร่วมกับการสร้างสรรค์อิสระต่อทักษะศิลปะสร้างสรรค์ มีประสิทธิภาพ 81.14/82.11 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือวิจัยมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญจนเกิดประสิทธิภาพสูงสุดแล้วจึงได้นำไปทดลองกับกลุ่มทดลองจริง เทคนิคการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์อิสระนั้นเป็นเทคนิคการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้คิดแก้ปัญหาด้วยตนเองที่ให้นักเรียนสร้างความรู้ใหม่ความคิดสร้างสรรค์ทำให้เกิดสิ่งแปลกใหม่จากการใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงด้วยวิธีการที่สร้างสรรค์ด้วยตนเองนั้นจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริงและคงทน แล้วนำแนวคิดที่ได้มานำเสนอหน้าชั้นเรียน ทำผู้เรียนได้ฝึกทักษะการแก้ปัญหาเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติและการให้เหตุผลการที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติลงมือทำ นอกจากนี้ยังมีการวิเคราะห์หาค่าความรู้เพื่อพิจารณาว่ามีความ ถูกต้องสมบูรณ์เพียงใดและในท้ายที่สุดจะมีการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ที่ได้จากการทำกิจกรรมหรือการได้รับประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิภา พรธนะ พินลา และวิภาดา พินลา (2561) ได้ให้ความเห็นว่าเป็นการสอนที่ใช้ปัญหาเป็นฐานที่ให้นักเรียนสร้างความรู้ใหม่จากการใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงเป็นบริบทของการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์และคิดแก้ปัญหา ที่ต้องอาศัยความเข้าใจและความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เป็นสิ่งสำคัญที่ควรพัฒนาให้เกิดขึ้นกับ นักเรียนซึ่งนักเรียนต้องเรียนรู้กระบวนการแก้ปัญหาด้วยทักษะการคิดอย่างรวดเร็ว โดยนำมา ประยุกต์กับสถานการณ์ใหม่และการแก้ปัญหายังสามารถพัฒนานักเรียนในด้านความคิดสร้างสรรค์อีกด้วย ทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปฐวิกรณ์ กุลไพธสาร (2560) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ โดยใช้การเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า 1. นักเรียนมีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์คะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ (ทัศนศิลป์) ของนักเรียนโดยรวมทั้ง 4 ด้านคือความคล่องในการคิดความยืดหยุ่นในการคิดความริเริ่มในการคิดและความคิดละเอียดลออมีค่าคะแนนรวมเฉลี่ย 4.41 คิดเป็นร้อยละ 88.35 มีจำนวน นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ 24.25 คนคิดเป็นร้อยละ 89.81 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด 2. ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์นักเรียนส่วนใหญ่ มีค่าเฉลี่ยคะแนนความสวยงามด้านความสะอาดมากที่สุดมีคะแนนเท่ากันในระดับดีรองลงมาคือความคิดสร้างสรรค์และ ผลสำเร็จของผลงานและด้านที่นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ความตรงต่อเวลาซึ่งมีจำนวนนักเรียนผ่านเกณฑ์จำนวน 27 คนคิดเป็นร้อยละ 88.10 % ของนักเรียนทั้งหมด 3. การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน โดยใช้ปัญหาเป็นฐานอยู่ในระดับดี 4.34 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านที่ 2 สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีค่าเฉลี่ย 4.38

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการจัดการ

เรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อการสร้างสรรค์อิสระคะแนนรวมก่อนเรียน เท่ากับ 213 คะแนน ค่าเฉลี่ยคะแนน เท่ากับ 11.21คะแนน และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.47 คิดเป็นร้อยละ 37.37 และคะแนนรวมหลังเรียนเท่ากับ 468 คะแนน ค่าเฉลี่ยคะแนน 24.63 คะแนน และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.50 คิดเป็นร้อยละ 82.11 โดยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามจุดประสงค์การวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อการสร้างสรรค์อิสระที่ผู้วิจัยได้นำมาใช้เพื่อส่งเสริมทักษะศิลปะสร้างสรรค์ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่จะแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นเป็นตอนนักเรียนต้องลงมือทำต้องลงมือกระทำด้วยตนเอง โดยครูช่วยแนะแนวทางเท่านั้นกระตุ้นให้อยากแสวงหาความรู้และหาคำตอบและมองเห็นปัญหาร่วมกัน ทำให้นักเรียนสร้างผลงานอย่างมีความสุข สอดคล้องกับแนวคิดของ จันทร ดิยะวงศ์ (2559) ได้ให้ความเห็นว่าลักษณะของปัญหาที่ตื้นต้องกระตุ้นความสนใจของนักเรียนและทำให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจในการทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้กับความรู้เดิมและเป็นตัวกระตุ้นการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาด้วยเหตุผลและการสืบค้นหาข้อมูลเพื่อเข้าใจกลไกของตัวปัญหารวมทั้งวิธีแก้ปัญหา สอดคล้องกับงานวิจัยของทิตติยา มั่นดี (2564) ได้ศึกษาเรื่องผลการจัดการเรียนรู้ เรื่องการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ ผลการวิจัยพบว่าการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (Problem-based learning) ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในด้าน ทักษะการคิด ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา ตลอดจนการคิดอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นการ เรียนรู้ที่ตอบโจทย์การเรียนรู้ในปัจจุบันที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เชิงลึกได้เป็นอย่างดี

3. การศึกษาทักษะศิลปะสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อการสร้างสรรค์อิสระ พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อการสร้างสรรค์อิสระมีทักษะศิลปะสร้างสรรค์ก่อนเรียน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 8.39 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.72 หลังเรียน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 17.01 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.66 โดยผู้วิจัยได้ลำดับทักษะ จากมากไปหาน้อยคือ ด้านความคิดสร้างสรรค์ การจัดองค์ประกอบศิลป์ฯ เทคนิควิธีการทางศิลปะ การสื่อความหมายและความประณีตและเรียบร้อย ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อการสร้างสรรค์อิสระที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ช่วยส่งเสริมทักษะศิลปะสร้างสรรค์เน้นพัฒนาทักษะการคิด ทักษะการแก้ปัญหา และความสร้างสรรค์มีจินตนาการทางศิลปะโดยไม่ยึดติดกับศิลปะแบบเดิมมากเกินไปอีกทั้ง สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนโดยตรง ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของทิตติยา มั่นดี (2564) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ เรื่องการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิง

สร้างสรรค์ ผลการวิจัยพบว่าการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (Problem-based learning) ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในด้าน ทักษะการคิด ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา ตลอดจนการคิดอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นการ เรียนรู้ที่ตอบโจทย์การเรียนรู้ในปัจจุบันที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เชิงลึกได้เป็นอย่างดี สามารถหาความรู้ใหม่ได้ตามความประสงค์ผู้เรียนต้องมี ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความคิดแปลกใหม่ ยืดหยุ่น และกว้างไกลกว่าการคิดเพียงคนเดียวและรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานยังช่วยพัฒนาและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างแท้จริง

4. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการใช้การเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อการสร้างสรรค์อิสระ โดยผู้วิจัยได้ลำดับความพึงพอใจของนักเรียนไว้ 3 ลำดับ ดังนี้

ลำดับที่ 1 แผนการจัดการเรียนแบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อการสร้างสรรค์อิสระทำให้เกิดจินตนาการในการสร้างผลงานศิลปะมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 5.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.00 อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อการสร้างสรรค์อิสระเป็นการออกแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็นตามจินตนาการสอดคล้องกับแนวคิดของ ศิริวรรณ วณิช วัฒนวรชัย (2558) ได้ให้ความเห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นวิธีการสอนที่ส่งเสริมและพัฒนาทักษะการคิดและการแก้ปัญหาด้วยการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ปัญหาเป็นหลักหรือจุดเริ่มต้นเพื่อกระตุ้นจิตใจ เร้าความสนใจเพื่อเรียนรู้และสร้างความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้สามารถผสมผสานความรู้กันไปประยุกต์ใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

ลำดับที่ 2 นักเรียนชอบการสร้างสรรค์ผลงานจากวัสดุจากธรรมชาติในท้องถิ่นตามจินตนาการมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.95 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.23 อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อการสร้างสรรค์อิสระได้จัดให้มีการเรียนการสอนที่ผ่อนคลายและเหมาะสมกับรายวิชาเช่นการที่ครูให้มีการนำวัสดุตามใจชอบมาใช้ในการสร้างผลงานอย่างเต็มความสามารถ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฏฐ์ชญา หอมจัด (2563) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรม ศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams ผลการวิจัย พบว่า 1. เด็กปฐมวัยมีความคิดสร้างสรรค์หลังจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2. เด็กปฐมวัยมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ โดยรวม อยู่ในระดับมาก

และลำดับที่ 3 นักเรียนชอบการแก้ปัญหาอย่างอิสระด้วยตนเองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.89 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.32 อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อการสร้างสรรค์อิสระได้

จัดให้มีการเรียนการสอนโดยไม่เน้นการบ่งชี้ความถูกต้องทำให้นักเรียนเกิดความมั่นใจและความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกาญจนา โพธิสิงห์ (2563) ได้ศึกษาเรื่องผลการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การออกแบบสร้างสรรค์ประติมากรรมกระดาดจากสีธรรมชาติ โดยการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ร่วมกับเทคนิค STAD สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การออกแบบสร้างสรรค์ประติมากรรม กระดาดจากสีธรรมชาติ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 2) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อ การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ร่วมกับเทคนิค STAD อยู่ในระดับมาก

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า การมีทักษะศิลปะสร้างสรรค์หรือความคิดสร้างสรรค์นั้นสามารถก่อให้เกิดประโยชน์กับการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม ทำให้บรรยากาศการเรียนการสอนเป็นไปด้วยความสนุกสนานไม่เคร่งเครียดเพิ่มแรงจูงใจในการเรียน นอกจากนี้ยังมีการวิเคราะห์องค์ความรู้เพื่อพิจารณาว่ามีความ ถูกต้องสมบูรณ์เพียงใดและในท้ายที่สุดจะมีการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ที่ได้จากการทำกิจกรรมหรือการได้รับประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ ส่วนข้อเสนอแนะในการวิจัย ประกอบด้วย **1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้** ประกอบด้วย 1.1 ครูผู้สอนต้องศึกษาขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อการสร้างสรรค์อิสระและเตรียมสื่อการสอนต่างๆตามแผนการเรียนรู้ อย่างละเอียด เพื่อให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนสูงสุด 1.2 ก่อนการจัดการเรียนรู้ครูผู้สอนควรจัดบรรยากาศห้องเรียนให้ผ่อนคลายเพื่อเอื้อให้เกิดบรรยากาศที่เหมาะสมกับการใช้ความคิดสร้างสรรค์ 1.3 ครูผู้สอนควรคำนึงถึงระยะเวลาในการทำกิจกรรมเนื่องจากวุฒิภาวะและความสามารถของเด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน **2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป** 1.1 ควรนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อการสร้างสรรค์อิสระไปศึกษาประเด็นอื่นๆเช่น ลายเส้นสร้างสรรค์ การประยุกต์ลายคณิตศิลป์ เป็นต้น 1.2 ควรนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อการสร้างสรรค์อิสระไปใช้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้หรือแนวคิดอื่นๆ เช่น ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร เป็นต้น 1.3 ควรพัฒนาสื่อการสอนที่ช่วยส่งเสริมกระบวนการสอนโดยใช้การเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่อการสร้างสรรค์อิสระเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะอื่นๆให้สูงขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กาญจนา โพธิสิงห์. (2563). การออกแบบสร้างสรรค์ประติมากรรมกระดาดจากสีธรรมชาติ โดยการเรียนรู้ แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ร่วมกับเทคนิค STAD สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. ใน ปริญญาณิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จันทร์ดิยวงค์. (2559). รูปแบบการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเนื้อหา และกระบวนการทางคณิตศาสตร์. ใน ปริญญาณิพนธ์ ปรัชญาดุษฐ์บัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชัชวาล วรรณพงษ์ และสถาพร ชันโต. (2563). การศึกษาความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ (ทัศนศิลป์) วิชาศิลปะพื้นฐานของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการสอน concept attainment model . วารสารศึกษาศาสตร์, 4(4) , 32-34.
- ชินภัทร ภูมิรัตน. (2555). การศึกษากับความมั่นคงของมนุษย์. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนา ประเทศไทย.
- ณัฐชัญญา หอมจืด. (2563). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Williams. ใน วิทยานิพนธ์ ค.ม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ทิตติยา มั่นดี. (2564). การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์. วารสา ปัญญา. 28(2), 173-182.
- โรงเรียนปริยัติธรรมวัดโพธิ์ตาก. (2566). รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา ปีการศึกษา (Self-Assessment Report : SAR) โรงเรียนปริยัติธรรมวัดโพธิ์ตาก.
- ปฐวิกรณ์ กุลไพธสาร. (2560). ผลการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ โดยการใช้การเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. KKU Research Journal (Graduate Studies) Humanities and Social Sciences, 5(2), 46–55.
- ยุพาวรรณ ศรีสวัสดิ์และศิริพันธุ์ ศิริพันธุ์. (2554). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ วิธีการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก. วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์, 3(1), 109-110.
- วิภาพรณ พินลา และวิภาดา พินลา. (2561). การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิริยะ ฤชชัยพาณิชย์. (2555). การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน Creativity-based Learning (CBL). วารสารนวัตกรรมการเรียนรู้, 1(2), 23-37.

ศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย. (2558). วิธีสอนทั่วไป. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579.
กรุงเทพมหานคร: พรักหวานกราฟฟิค จำกัด.

ผลการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น
ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 4*

EFFECT OF BLENDED LEARNING AND 5E INQUIRY-BASED LEARNING ON
LEARNING ACHIEVEMENT AND SCIENTIFIC ATTITUDE OF GRADE 4
STUDENTS.

ปริฉัตร คำแท้¹, กรวุฒิ แพนพรหม² และ สุวัทนา สวงรัตน³
Parichat Kumthae¹, Korawut Phanprom² and Suwattana Sanguanrat³
¹⁻³ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
¹⁻³Thepsatri Rajabhat University, Thailand
¹Corresponding Author's Email: parichat.bkt@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง วัสดุและสาร และ 2) เพื่อเปรียบเทียบเจตคติทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอนุบาลสระบุรี จำนวน 48 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น เรื่อง วัสดุและสาร จำนวน 7 แผนการเรียนรู้ รวมเวลา 17 ชั่วโมง 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง วัสดุและสาร ซึ่งเป็นแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ และ 3) แบบวัดเจตคติทางวิทยาศาสตร์ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนค่า 5 ระดับ จำนวน 21 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบทีแบบตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง วัสดุและสาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) เจตคติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

* Received 11 March 2025; Revised 16 March 2025; Accepted 18 March 2025

คำสำคัญ: การเรียนรู้แบบผสมผสาน, การสืบเสาะหาความรู้, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, เจตคติทางวิทยาศาสตร์

Abstract

This research aimed to 1) compare the science learning achievement of materials and matter and 2) compare Scientific Attitude of Grade 4 students between before and after receiving Blended Learning and 5E Inquiry-based Learning. The samples of this research were 48 students in grade 4 in the 2nd semester of the academic year 2022 at Anubansaraburi School By cluster random sampling. The instrument of this research were instruction plans using Blended Learning and 5E Inquiry-based Learning on the title “Materials and Matter”, 4-multiple-choiced learning achievement test and 5-level-rating scale Scientific Attitude test. The statistics used to analyze the data were mean, standard deviation, and paired t-test.

The results of the research found that 1) Science achievement on the title “Materials and Matter” of students 4th Grade after using Blended Learning and 5E Inquiry-based Learning was significantly higher than before using it ($p < .05$). and 2) Scientific Attitude of students 4th Grade after using Blended Learning and 5E Inquiry-based Learning was significantly higher than before using it ($p < .05$).

Keywords: Blended Learning, 5E Inquiry-based Learning, Learning Achievement, Scientific Attitude.

บทนำ

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและสารสนเทศของโลกในศตวรรษที่ 21 ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีวิตของมนุษย์ที่ต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและสลับซับซ้อนมากกว่าในอดีต ดังนั้นการจัดการศึกษาควรปรับเปลี่ยนให้ทันการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยและสอดคล้องกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนไปเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะสำคัญในการเรียนรู้และการใช้ชีวิต (วิจารณ์ พานิช, 2557) ซึ่งสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีเป้าหมายในการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และความสามารถที่ทัดเทียมกับนานาชาติ โดยจะมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ค้นพบความรู้ด้วยตนเองมากที่สุดเพื่อให้เข้าใจหลักการ ทฤษฎี และกฎที่เป็นพื้นฐานในวิชาวิทยาศาสตร์ มีทักษะที่สำคัญในการศึกษาค้นคว้าและคิดค้นทางเทคโนโลยี สามารถนำความรู้

ความเข้าใจในวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและการดำรงชีวิต และเป็นผู้ที่มีจิตวิทยาศาสตร์ ดังนั้นจึงควรให้ความสำคัญกับวิธีการจัดการเรียนรู้ที่นำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนใน 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านความรู้ความคิด คือ ความรอบรู้ในหลักการ ทฤษฎี ข้อเท็จจริง หรือแนวคิดหลักเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ 2) ด้านกระบวนการเรียนรู้ คือ ความสามารถที่ผู้เรียนแสดงออกด้านทักษะเชาว์ปัญญา ทักษะปฏิบัติ กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ การแก้ปัญหา การนำความรู้ไปใช้ รวมถึงความสามารถในการสื่อสาร และ 3) ด้านเจตคติ คือ จิตสำนึกของบุคคลที่ก่อให้เกิดลักษณะนิสัยหรือความรู้สึกทางจิตใจ ซึ่งเจตคติ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ เจตคติทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ที่สามารถใช้เป็นตัวบ่งชี้เพื่อการประเมินผลจิตวิทยาศาสตร์ของผู้เรียนได้ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2560) ซึ่งจากเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ครูผู้สอนวิทยาศาสตร์ควรศึกษาหารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสามารถพัฒนาให้ผู้เรียนมีความพร้อมในด้านความรู้ความคิด ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านเจตคติ นำไปสู่การเกิดทักษะสำคัญในการเรียนรู้และสามารถใช้ชีวิตในยุคสมัยแห่งการเปลี่ยนแปลงนี้ได้

ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จึงได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ และมีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ในหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง วัสดุและสาร (โรงเรียนอนุบาลสระบุรี, 2564) ซึ่งอยู่ในสาระวิทยาศาสตร์กายภาพที่เป็นความรู้พื้นฐานในการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในระดับที่สูงขึ้นด้วย และสอดคล้องกับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) เมื่อจำแนกรายสาระการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนมีคะแนนต่ำที่สุดในสาระวิทยาศาสตร์กายภาพ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 31.67 (สถาบันทดสอบการศึกษาแห่งชาติ, 2564) เมื่อวิเคราะห์หาสาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ พบว่า หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง วัสดุและสาร เป็นเนื้อหาที่มีความซับซ้อน และระยะเวลาที่ใช้เรียนรู้ในห้องเรียนอย่างเดียวไม่เพียงพอต่อการทำความเข้าใจ นักเรียนขาดแรงจูงใจในการเรียนเพราะรู้สึกวุ่นวายยาก ขาดความมุ่งมั่นในการเรียนเมื่อต้องทำงานคนเดียว ไม่มีการทบทวนความรู้ด้วยตนเองหลังเลิกเรียน และขาดการส่งเสริมให้นักเรียนมีเจตคติทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งเจตคติทางวิทยาศาสตร์ที่ดีมีผลทำให้นักเรียนเป็นคนใฝ่เรียนรู้ มีทักษะการเรียนรู้เกิดความรู้ในด้านต่าง ๆ มีทักษะชีวิตและมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อตนเอง ครอบครัว และสังคมในอนาคต ดังนั้นครูจึงศึกษาหารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ ซึ่งเป็นวิธีที่นิยมใช้เนื่องจากเป็นการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และสร้างแรงจูงใจในการเรียนได้ดี แต่เป็นวิธีที่มีข้อจำกัดด้านความซับซ้อนของเนื้อหาและระยะเวลาในการเรียนรู้ ครูได้วิเคราะห์บริบทของ

สังคมภายในโรงเรียน พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี จึงนำหลักการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended learning) มาใช้ร่วมด้วย

โดยการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานระหว่างการเรียนรู้แบบออนไลน์และการเรียนแบบเผชิญหน้าเอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพได้มากกว่าการเรียนรู้เพียงรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง บทบาทครูเป็นโค้ชที่กระตุ้นแรงจูงใจภายในและความอยากรู้ ทำให้เกิดความมุ่งมั่นพยายาม มีวินัยในการเรียนรู้ เปิดพื้นที่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการแบ่งปัน ตลอดจนการใช้คำถามกระตุ้นจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ที่นำไปสู่การสร้างสรรค์นวัตกรรมทำให้ผู้เรียนพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างต่อเนื่อง และเติมตามศักยภาพ (Abdulla, 2017 และ Knight, 2009) และจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องชี้ให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนานักเรียนทั้งในระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และนักเรียนระดับอุดมศึกษาในวิชาต่าง ๆ เช่น วิชาสังคมศึกษา วิชาคอมพิวเตอร์และวิชาดนตรีด้วย แต่ยังคงขาดการนำการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานมาประยุกต์ใช้ในรายวิชาวิทยาศาสตร์ ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดนำการสืบเสาะหาความรู้มาใช้ร่วมกับแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง วัสดุและสาร เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง วัสดุและสารของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานรวมกับการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น
2. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติทางวิทยาศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานรวมกับการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและตัวอย่างวิจัย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 – 4/6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนอนุบาลสระบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จำนวนห้องเรียน 6 ห้อง รวมทั้งสิ้นมีนักเรียนจำนวน 275 คน (โรงเรียนอนุบาลสระบุรี, 2565)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนอนุบาลสระบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จำนวน 48 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

2. เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง วัสดุและสสาร เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ (40 คะแนน) วิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80– 1.00 จัดทำเป็นแบบทดสอบฉบับร่างไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 จำนวน 54 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.23 – 0.78 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) อยู่ระหว่าง 0.28 – 0.67 และวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ ริชชาร์ดสัน เท่ากับ 0.92 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์นำมาจัดทำเป็นแบบทดสอบฉบับจริง (พิชิต ฤทธิ์จัญญ, 2557)

2.2 แบบประเมินเจตคติทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นคุณลักษณะหรือลักษณะนิสัยของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการคิดแบบวิทยาศาสตร์ ความเชื่อเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์หรือการแสดงออกถึงการมีจิตใจที่เป็นวิทยาศาสตร์ (Kozlow & Nay, 1976) เป็นแบบประเมินเป็นแบบลิเคิร์ตสเกล 5 ระดับ จำนวน 21 ข้อ แบ่งเป็น 7 ด้าน ประกอบด้วย 1) ความสนใจใฝ่รู้หรือความอยากรู้อยากเห็น 2) ความมุ่งมั่นอดทนรอบคอบ 3) ซื่อสัตย์ 4) ความประหยัด 5) ความใจกว้างร่วมแสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น 6) ความมีเหตุผล และ 7) การทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2546) วิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80– 1.00 จัดทำเป็นแบบทดสอบฉบับร่างนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 จำนวน 54 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ ใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา มีค่าเท่ากับ 0.78 จัดทำเป็นแบบประเมินฉบับจริง เพื่อใช้เป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

2.3 แผนการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานรวมกับการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น เรื่อง วัสดุและสสาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 7 แผน รวม 17 ชั่วโมง โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานโดยเลือกรูปแบบ Online driver เป็นการจัดการเรียนรู้ที่นำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสารสนเทศมาใช้เพื่อให้มีสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย ตามแนวคิด Horn & Staker (2011) และเป็นการเรียนรู้แบบผสมผสานแนวตั้งจากการศึกษางานวิจัยของ ปรัชญนันท์ นิลสุข และ ปณิดา วรณพิรุณ (2556) ผู้วิจัยกำหนดสัดส่วนในการเรียนแบบออนไลน์กับการเรียนแบบเผชิญหน้าเป็น 50 : 50 เพื่อให้เหมาะสมกับเนื้อหาและสอดคล้องกับบริบทของเรื่อง วัสดุและสสาร จากนั้นนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/2 จำนวน 49 คนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และนำแผนการเรียนรู้ที่ผ่านการทดลองใช้มาปรับปรุงแก้ไข จึงจัดทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

3. การรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะครู ศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีไปยังโรงเรียนอนุบาลสระบุรี เพื่อนำวิธีการจัดการเรียนรู้

แบบผสมผสานร่วมกับการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ที่พัฒนาขึ้นมาทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน

3.2 ผู้วิจัยชี้แจงให้นักเรียนทราบจุดประสงค์การเรียนรู้ รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น รวมถึงวิธีและเกณฑ์การวัดและประเมินผลในหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง วัสดุและสาร

3.3 นักเรียนทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง วัสดุและสาร เป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ และแบบประเมินเจตคติทางวิทยาศาสตร์เป็นแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ จำนวน 21 ข้อ

3.4 ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง วัสดุและสาร ตามแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 7 แผน ใช้ระยะเวลาทั้งสิ้น 17 ชั่วโมง

3.5 นักเรียนทดสอบหลังเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง วัสดุและสาร เป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ และแบบประเมินเจตคติทางวิทยาศาสตร์ เป็นแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ จำนวน 21 ข้อ

3.6 ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบประเมินเจตคติทางวิทยาศาสตร์มาวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผล และอภิปรายผลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น เรื่อง วัสดุและสาร โดยใช้การทดสอบทีแบบตัวอย่างที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for Dependent Sample)

4.2 เปรียบเทียบเจตคติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น เรื่อง วัสดุและสาร โดยใช้การทดสอบทีแบบตัวอย่างที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for Dependent Sample)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง วัสดุและสาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น โดยใช้การทดสอบทีแบบกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for Dependent Sample) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน เรื่อง วัสดุและสาร

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	n	M	S.D.	Mean diff.	t	p
ก่อนเรียน	48	10.31	3.50	18.36	30.03*	<.001
หลังเรียน	48	28.67	5.47			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น เรื่อง วัสดุและสาร มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ($M = 28.67$, $S.D. = 5.47$) สูงวก่อนเรียน ($M = 10.31$, $S.D. = 3.50$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t_{(47)} = 30.03$, $p < .001$)

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบเจตคติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น โดยใช้การทดสอบที่แบบกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for Dependent Sample) ดังตารางที่ 2

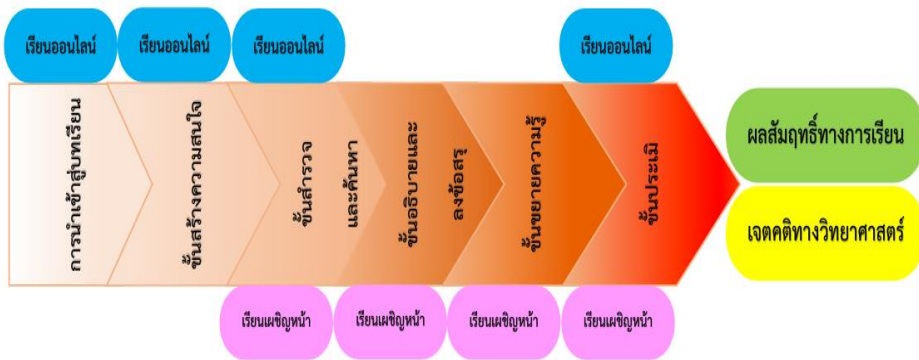
ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบเจตคติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

เจตคติทางวิทยาศาสตร์	n	M	S.D.	Mean diff.	t	p
ก่อนเรียน	48	3.25	0.53	1.22	15.39*	<.001
หลังเรียน	48	4.47	0.36			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น มีเจตคติทางวิทยาศาสตร์หลังเรียน ($M = 3.67$, $S.D. = 0.28$) สูงวก่อนเรียน ($M = 3.25$, $S.D. = 0.28$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t_{(47)} = 10.20$, $p < .001$)

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานรวมกับการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น

จากภาพที่ 1 การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานรวมกับการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น เป็นการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ใน 2 ลักษณะ คือ การเรียนแบบออนไลน์และการเรียนแบบเผชิญหน้ามาใช้ร่วมกัน เพื่อลดระยะเวลาที่ใช้จัดการเรียนรู้ สามารถทบทวนความรู้ด้วยตนเองนอกเวลาเรียนได้อย่างสม่ำเสมอ ช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเนื้อหาที่เรียนได้มากขึ้น โดยเริ่มจากการนำเข้าสู่บทเรียน เป็นการเรียนแบบออนไลน์ ซึ่งนักเรียนจะล็อกอินเข้าห้องสนทนาออนไลน์ผ่านโปรแกรม Line เพื่อรับทราบคำชี้แจงรูปแบบการเรียน วิธีการการส่งงาน การวัดและประเมินผล ทำให้นักเรียนทราบเป้าหมายในการเรียน สามารถเตรียมความพร้อมก่อนเรียนได้ จากนั้นจะเริ่มขั้นตอนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ดังนี้

1) ขั้นการสร้างความสนใจ เป็นการเรียนแบบออนไลน์ โดยครูแจกคำถามจุดประกายในห้องสนทนาออนไลน์ร่วมกับการใช้วิดีโอจากเว็บไซต์ที่มีภาพเคลื่อนไหวและเสียงบรรยายเพิ่มความสนใจในการเรียน เพื่อให้นักเรียนได้ทบทวนความรู้เดิมก่อนเริ่มเรียนเรื่องใหม่

2) ขั้นตอนสำรวจและค้นคว้า มีทั้งการเรียนแบบเผชิญหน้าและแบบออนไลน์ โดยเนื้อหาที่ต้องหาคำตอบด้วยการปฏิบัติจะเรียนแบบเผชิญหน้า และเนื้อเรื่องที่หาคำตอบด้วยการสืบค้นจะเรียนแบบออนไลน์ นักเรียนได้มีโอกาสร่วมกันค้นหาคำตอบ ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนมากยิ่งขึ้น

3) ขั้นการอธิบายขยายความรู้และลงข้อสรุป เป็นการเรียนแบบเผชิญหน้าโดยนักเรียนและครูจะร่วมกันสรุปอธิบายขยายความรู้และลงข้อสรุปความรู้ที่ค้นพบ เพื่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องตามแนวคิดทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์

4) ขั้นการขยายความรู้ เป็นการเรียนแบบเผชิญ โดยการยกตัวอย่างสถานการณ์เพื่อให้นักเรียนได้อธิบายและขยายความรู้เพิ่มเติมอย่างละเอียดมากขึ้น เชื่อมโยงไปสู่ความรู้ใหม่ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในเรื่องอื่น ๆ หรือสถานการณ์อื่น ๆ ได้

5) ขั้นการประเมิน ที่มีทั้งการเรียนแบบเผชิญหน้าและแบบออนไลน์ โดยครูทำการประเมินระหว่างเรียนและให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียนทุกครั้งที่เป็นการกระตุ้นทำให้นักเรียนตั้งใจเรียน และสามารถนำข้อมูลย้อนกลับที่ได้เป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองในชั่วโมงถัดไป และทำให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งอาจมีปัจจัยที่ส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้เพิ่มขึ้นหลายประการ ได้แก่ 1) การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 2 รูปแบบมาใช้ร่วมกัน ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้เป็นขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นการสร้าง ความสนใจ เป็นการเรียนแบบออนไลน์ เริ่มต้นด้วยการแจกคำถามจุดประกายในห้องสนทนาแบบออนไลน์ร่วมกับการใช้วิธีทัศนจากเว็บไซต์ที่มีภาพเคลื่อนไหวและเสียงบรรยายเพิ่มความสนใจในการเรียน นักเรียนต้องหาคำตอบของคำถามเป็นการทบทวนความรู้เดิมก่อนเรียน และมีการแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละครั้ง ทำให้ทราบเป้าหมายและเตรียมความพร้อมก่อนเรียนได้ ขั้นตอนสำรวจและค้นคว้า มีทั้งการเรียนแบบเผชิญหน้าและแบบออนไลน์ โดยเนื้อหาที่ต้องหาคำตอบด้วยการปฏิบัติจะเรียนแบบเผชิญหน้า ครูเป็นผู้สังเกตการณ์ อำนวยความสะดวก และคอยชี้แนะเมื่อนักเรียนปฏิบัติไม่ถูกต้อง ทำให้องค์ความรู้ไม่คลาดเคลื่อน ส่วนเนื้อเรื่องที่หาคำตอบด้วยการสืบค้นจะเรียนแบบออนไลน์ นักเรียนได้มีโอกาสร่วมกันค้นหาคำตอบ ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนมากยิ่งขึ้น ขั้นการอธิบายและลงข้อสรุป และ ขั้นขยายความรู้ เป็นการเรียนแบบเผชิญหน้าโดยนักเรียนและครูจะร่วมกันสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับ ทำให้เกิดความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องตามแนวคิดทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์เกิดเป็นองค์ความรู้ และขั้นการประเมิน ที่มีทั้งการเรียนแบบเผชิญหน้าและแบบออนไลน์ โดยครูทำการประเมินระหว่างเรียนและให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียนทุกครั้งที่เป็นการกระตุ้นทำให้นักเรียนตั้งใจเรียน และสามารถนำข้อมูลย้อนกลับที่ได้เป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองในชั่วโมงถัดไป และทำให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้นส่งผลทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้นด้วย สอดคล้องกับ Steven, Seage และ Turegun (2020) ที่ศึกษาเกี่ยวกับผลของการเรียนรู้แบบผสมผสานต่อ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มเติมของนักเรียนระดับประถมศึกษาในพื้นที่ด้อยโอกาส ผลการวิจัยพบว่า วิธีการสอนมีผลต่อผลรวมคะแนนวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี คณิตศาสตร์ และ วิศวกรรมศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และกลุ่มที่เรียนด้วยการเรียนรู้แบบผสมผสานมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าการสอนแบบดั้งเดิม 2) การเลือกสัดส่วนการเรียนรู้แบบผสมผสานที่เหมาะสมกับเนื้อหา ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ เป็นการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานรูปแบบ Online driver และมีสัดส่วนในการเรียนแบบออนไลน์กับการเรียนแบบเผชิญหน้าคือ 50 : 50 ซึ่งเนื้อหาเกี่ยวกับวัสดุและสสารที่มีความซับซ้อน ต้องใช้ระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้นักเรียนในหน่วยการเรียนรู้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 เรื่อง ได้แก่ สมบัติทางกายภาพของวัสดุ และสถานะของสสาร โดยเนื้อหาที่เกี่ยวกับสมบัติทางกายภาพของวัสดุ นักเรียนได้เรียนแบบเผชิญหน้าในห้องเรียน ทำการทดลองในห้องปฏิบัติการ เนื่องจากในการทดลองนั้นมีการใช้ความร้อนและไฟฟ้าจึงจำเป็นต้องมีครูคอยให้คำแนะนำนักเรียนอย่างใกล้ชิด เมื่อได้ทำการทดลองและร่วมกันอภิปรายเพื่อสรุปผลการทดลอง ทำให้นักเรียนเรียนรู้ได้เร็วขึ้น ลดระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้ รู้สึกสนุกสนาน ชอบเรียนวิทยาศาสตร์ เกิดองค์ความรู้ที่ถูกต้อง สามารถทบทวนความรู้ด้วยตนเองนอกเวลาเรียนได้มากขึ้น แต่เนื้อหาเกี่ยวกับสถานะของสสารนั้น นักเรียนได้เรียนแบบออนไลน์ ศึกษาวิดีโอและทดลองด้วยตนเองนอกห้องปฏิบัติการได้ สามารถค้นคว้าบทเรียนได้ทุกเวลาทุกสถานที่ ตามศักยภาพของตนเองช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ได้ ดังนั้นนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น สอดคล้องกับ อลงกรณ์ อุ่เพชร (2561) ที่ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนรู้ร่วมกันแบบผสมผสานสูงกว่าก่อนเรียน และนักเรียนมีความสามารถในการทำงานกลุ่มหลังการจัดการเรียนรู้ร่วมกันแบบผสมผสานที่มีต่อความสามารถในการทำงานกลุ่มวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนแบบผสมผสานอยู่ในระดับมากที่สุด และ 3) การเลือกใช้สื่อประกอบการจัดการเรียนรู้ มีการใช้สื่อประกอบการจัดการเรียนรู้ 2 รูปแบบ คือ สื่อประกอบการจัดการเรียนรู้แบบเผชิญหน้า และสื่อประกอบการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ โดยวัสดุและอุปกรณ์สำหรับการทดลองเกี่ยวกับการทดสอบสมบัติของวัสดุในห้องปฏิบัติการซึ่งใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบเผชิญหน้า และวิดีโอสำหรับนักเรียนที่จะศึกษาด้วยตนเองและใบกิจกรรมในรูปแบบออนไลน์เพื่อสรุปองค์ความรู้ที่ในการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ ซึ่งนักเรียนจะต้องมีความพร้อมเกี่ยวกับสัญญาณอินเทอร์เน็ตและอุปกรณ์รับสัญญาณ การเลือกนำสื่อมาใช้อย่างเหมาะสมสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนให้ดีขึ้นได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธงชัย ห้วยทราย (2561) ที่ผลการวิจัยพบว่า การคิดเชิงระบบ การคิดสร้างสรรค์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังได้รับการสอนด้วยห้องเรียนเสมือนโดยใช้การเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น และผังกราฟิกแตกต่างกัน เพราะการใช้สื่อการเรียนรู้ที่เป็นของจริงให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง ร่วมกับสื่อในรูปแบบ

ออนไลน์ที่นักเรียนสามารถทบทวนความรู้นอกห้องเรียนได้ ช่วยลดเวลาเรียนรู้ในห้องเรียนจนเกิดเป็นองค์ความรู้ได้

2. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นมีเจตคติทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เป็นเพราะในการจัดกิจกรรมแต่ละขั้นช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีเจตคติทางวิทยาศาสตร์ที่ดีขึ้น โดยขั้นที่ 1 ขั้นการสร้างความสนใจเป็นขั้นตอนที่นักเรียนจะได้รับการกระตุ้นจนเกิดคำถามหรือข้อสงสัยโดยใช้สื่อประกอบการสอนแบบออนไลน์ ทำให้เกิดความสนใจใฝ่รู้ หรือความอยากรู้อยากเห็น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญชนก มาตรา (2561) ที่พบว่า เจตคติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การสืบเสาะหาความรู้(5E) ร่วมกับการอ่านอย่างกระตือรือร้นสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ ขั้นที่ 2 ขั้นตอนสำรวจและค้นคว้า เป็นขั้นตอนที่นักเรียนจะต้องลงมือสืบเสาะหาความรู้ในสิ่งที่สงสัยซึ่งเป็นการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทำให้เกิดความมุ่งมั่นและเพียรพยายามในการสืบเสาะหาความรู้ ความมีระเบียบและรอบคอบในการทำงาน ใจกว้างรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ เมื่อต้องบันทึกผลการทดลองหรือข้อค้นพบต้องบันทึกตามข้อเท็จจริงที่ค้นพบได้ ทำให้เกิดความซื่อสัตย์ เมื่อถึงขั้นที่ 3 ขั้นตอนการอธิบายและลงข้อสรุป และขั้นที่ 4 ขั้นขยายความรู้ เป็นขั้นตอนที่นักเรียนจะต้องเชื่อมโยงสิ่งที่ค้นพบกับแนวคิดทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์โดยการอธิบายเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทำให้เกิดการแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล และสุดท้าย ขั้นที่ 5 ขั้นการประเมิน เป็นขั้นตอนที่ประเมินผลงานของนักเรียนด้วยตนเอง เพื่อนร่วมชั้น และครู ทำให้นักเรียนรู้จักใจกว้างรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นด้วยเมื่อได้รับข้อมูลย้อนกลับจากการประเมินผลงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Abdulla (2017) และ Knight (2009) ที่กล่าวเกี่ยวกับบทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอนว่า บทบาทครูเป็นโค้ชที่กระตุ้นแรงจูงใจภายในและความอยากรู้ ทำให้เกิดความมุ่งมั่นพยายาม มีวินัยในการเรียนรู้ เปิดพื้นที่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการแบ่งปัน ตลอดจนการใช้คำถามกระตุ้นจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ที่นำไปสู่การสร้างสรรค์นวัตกรรมทำให้ผู้เรียนพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างต่อเนื่อง และเต็มตามศักยภาพ นอกจากนี้ นักเรียนต้องเข้าใจบทบาทของตนเองในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ควรเริ่มต้นจากการปรับทัศนคติเกี่ยวกับการเรียนออนไลน์เป็นเชิงบวก เข้าใจหลักการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อสืบค้นหาความรู้และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัย รู้จักการจัดสรรเวลาในการเรียน มีความรับผิดชอบ ควบคุมตนเอง และมีส่วนร่วมในการสื่อสารออนไลน์อย่างสม่ำเสมอเพื่อช่วยสร้างความเข้าใจในวิชาที่เรียนตลอดกระบวนการจัดการเรียนรู้จึงจะสามารถพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Stacey & Gerbic (2008) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ที่เริ่มจากความสนใจของนักเรียน รู้จักการจัดสรร

เวลาในการเรียน มีความรับผิดชอบ ควบคุมตนเอง และมีส่วนร่วมในการสื่อสารออนไลน์อย่างสม่ำเสมอเพื่อช่วยสร้างความเข้าใจในวิชาที่เรียนตลอดกระบวนการเรียนรู้

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยสามารถสรุปผล ได้ดังนี้

1. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง วัสดุและสาร หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น มีเจตคติทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอจากการวิจัย

1. การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นนั้น มาจากการศึกษาแนวคิดในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่มีหลายรูปแบบ และมีสัดส่วนระหว่างการเรียนรู้แบบออนไลน์กับแบบเผชิญหน้าที่แตกต่างกัน หากต้องการนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประสิทธิภาพครูต้องกำหนดรูปแบบและสัดส่วนในการเรียนแบบออนไลน์ ร่วมกับการเรียนแบบเผชิญหน้าโดยคำนึงถึงความเหมาะสมของเนื้อหาและระยะเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้

2. เจตคติทางวิทยาศาสตร์เป็นคุณลักษณะหรือพฤติกรรมของบุคคลที่ใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการแสวงหาความรู้ ดังนั้นการพัฒนาเจตคติทางวิทยาศาสตร์ในแต่ละด้านอาจใช้ระยะเวลาแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ควรจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนได้มีโอกาสใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น เป็นการสร้างให้นักเรียนสามารถเรียนได้โดยไม่มีข้อจำกัดในเรื่องเวลาและสถานที่ มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้และส่งข่าวสารถึงกันได้เกิดเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ในระบบอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งทำให้นักเรียนเกิดทักษะอื่น ๆ นอกจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติทางวิทยาศาสตร์ จึงควรศึกษาผลที่เกิดกับนักเรียนในด้านอื่น ๆ ด้วย เช่น ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (digital literacy) เป็นต้น

2. ธรรมชาติของการเรียนวิทยาศาสตร์ต้องใช้ความรู้เดิมเป็นพื้นฐาน เรียนต่อเนื่องตามลำดับไปสู่ความรู้ในระดับสูงขึ้น นอกจากพัฒนาให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่

สูงขึ้น ควรพัฒนาให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาในระยะยาว เพราะความคงทนในการเรียนรู้มีความสำคัญต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ ดังนั้นควรศึกษาความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนเพื่อยืนยันประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นนี้

3. การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น สามารถนำไปเป็นประยุกต์ใช้ในโรงเรียนอื่น ๆ ที่มีบริบทคล้ายกัน หรือนำไปใช้สอนในระดับชั้นอื่น ๆ ที่สูงขึ้นไป เพื่อแนวทางในการพัฒนาให้เกิดเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ในระบบอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้นได้

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญชนก มาตรา. (2561). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับการอ่านอย่างกระตือรือร้น (Active reading) หน่วยการเรียนรู้เรื่องพลังงานแห่งแสงเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความสามารถในการอ่านและเจตคติทางวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธงชัย ห้วยทราย. (2561). การพัฒนาห้องเรียนเสมือนโดยการใช้การเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น และผังกราฟิกที่ส่งผลต่อการคิดเชิงระบบการคิดสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การสร้างงานผ่านคอมพิวเตอร์ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ปริญญนันท์ นิลสุข และ ปณิดา วรรณพิรุณ. (2556). การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน : สัดส่วนการผสมผสาน. วารสารพัฒนาเทคนิคศึกษา, 25(85), 31-36.
- พิชิต ฤทธิ์จัญญ (2557). หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : แฮสออฟ เคอร์มีส์.
- โรงเรียนอนุบาลสระบุรี. (2564). รายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รายวิชาวิทยาศาสตร์ ปีการศึกษา 2564. สระบุรี: โรงเรียนอนุบาลสระบุรี.
- โรงเรียนอนุบาลสระบุรี. (2565). แผนปฏิบัติการ ปีการศึกษา 2565. สระบุรี: โรงเรียนอนุบาลสระบุรี.
- วิจารณ์ พานิช. (2557). การประเมินเพื่อมอบอำนาจการเรียนรู้ : การประเมินเพื่อมอบอำนาจการเรียนรู้ = Embedded formative assessment. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2564). รายงานผลการทดสอบ o-net ระดับชาติ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. การศึกษา 2563. เรียกใช้เมื่อ 20 พฤษภาคม 2565, จาก <https://www.niets.or.th/th/content/view/22753>
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2546). การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- อลงกรณ์ อยู่เพชร. (2561). ผลการเรียนรู้ร่วมกันแบบผสมผสานที่มีต่อความสามารถในการทำงานกลุ่ม วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วารสารฉบับภาษาไทย มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 11(3), 3068-3080.
- Abdulla, A. (2017). Coaching Students in Secondary Schools: Closing The Gap Between Performance and Potential. New York, NY: Routledge.
- Bybee, R. and Landes , N.M. (1990). Science for life and living An Elementary School science program from Biological Sciences Improvement Study (BSCS). The American Biology Teacher. 52 (2), 92-98.
- Horn , B. M., & Staker , H. (2011). The Rise of K-12 Blended Learning. Unpublished Paper : Innosight Institute.
- Knight, J. (2009). Coaching Approaches & Perspectives. Thousand Oaks, CA: Corwin.
- Kozlow, M. J. & Nay, M. A. (1976). An approach to measuring scientific attitudes. Science Education. 60 (2), 147-172.
- Stacey, E. and Gerbic, P. (2008). Success factors for blended learning. Proceedings of the 25 ASCILITE Conference. Melbourne, Australia: Deakin University.

ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับการกำกับตนเองของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในเขตบางกะปิ สังกัดกรุงเทพมหานคร*

THE CORRELATION BETWEEN ACHIEVEMENT MOTIVATION AND SELF-
REGULATION OF PATHOMSUKSA 6 STUDENT SCHOOL IN BANGKAPI
DISTRICT UNDER THE JURISDICTION BANGKOK METROPOLITAN

พัชรียา เรืองรุจี¹ และ อุทัยวรรณ สายพัฒนะ²

Padchareeya Rueangrujee¹ and Uthaiwan Saipattana²

¹⁻² มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

¹⁻²North Bangkok University, Thailand

¹Corresponding Author's Email: Padchareeya.ruea@northbkk.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในเขตบางกะปิ สังกัดกรุงเทพมหานคร 2) เพื่อศึกษาระดับการกำกับตนเองของนักเรียน และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับการกำกับตนเองของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในเขตบางกะปิ สังกัดกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 360 คน เลือกโดยใช้ตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครจซ์และมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ .21-.84 และมีค่าความเชื่อมั่น .97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนโดยภาพรวมและรายองค์ประกอบ อยู่ในระดับ มาก ยกเว้นด้านความกระตือรือร้น อยู่ในระดับ ปานกลาง 2) การกำกับตนเองของนักเรียน โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบ อยู่ในระดับ มาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับการกำกับตนเองของนักเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง ($r_{xy}=.842$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า ทุกองค์ประกอบมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับ สูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์, แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์, การกำกับตนเอง

* Received 6 March 2025; Revised 16 March 2025; Accepted 18 March 2025

Abstract

This research aimed to: 1) study achievement motivation levels of students. 2) study the self-regulation levels of students. and 3) study the correlation between achievement motivation and self-regulation of students. The samples of this research were 360 Pathomsuksa 6 students in Bangkok District, under the jurisdiction Bangkok metropolitan. The sample was obtained using the open-table, Krejci and Morgan method. The research tools were item discrimination power of .21-.84 and achievement motivation questionnaire had a reliability of .97. The statistics for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and Pearson's Product Moment Correlation Coefficients.

The research results were found as follows; 1) The achievement motivation of Pathomsuksa 6 students, both overall and in aspect were at a high level, but enthusiastic was at a moderate level. 2) The self-regulation of pathomsuksa 6 students were at a high level. And 3) The correlation between achievement motivation and self-regulation of Pathomsuksa 6 students was at a high level, with a significance level of .01.

Keywords: Correlation, Achievement Motivation, Seif-Regulation

บทนำ

สิ่งที่บ่งบอกว่าประเทศที่มีการพัฒนาแล้วคือ “การศึกษา” เพราะการศึกษเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศให้เกิดความเจริญก้าวหน้า ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม คนที่มีการศึกษาจะสามารถคิดเป็นพึ่งพาตนเองได้และสามารถนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 ว่าด้วยแนวทางการจัดการศึกษา มาตรา 22 กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่านักเรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545)

ในปัจจุบันประเทศไทยอยู่ในยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม รวมทั้งสิ่งแวดล้อมในบริบทรอบตัว การศึกษาในทุกกระดับมีเป้าหมายเพื่อให้เด็กนักเรียนได้รับการพัฒนาขีดความสามารถของตนเองให้เต็มศักยภาพที่มีอยู่ในตัวของแต่ละบุคคล และจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 14) ดังนั้นการพัฒนาความสามารถของนักเรียนในด้านการเรียนให้ประสบผลสำเร็จขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการด้วยกัน และปัจจัยที่เป็นตัวแปรสำคัญก็คือตัว

ผู้เรียนเอง ดังนั้นการศึกษาควรปลูกฝังบุคลิกภาพด้านการกำกับตนเอง (Self-Regulation) เพราะการกำกับตนเองเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งของการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และถือว่เป็นกระบวนการที่สามารถปรับพฤติกรรมของบุคคลได้อย่างมีระบบและขั้นตอน บุคคลจะใช้มาตรฐานภายในของตนเองจูงใจให้ตนเองแสดงพฤติกรรมและมีการประเมินตนเอง ควบคุมตนเอง จากกระบวนการภายใน (Schunk; & Zimmerman, 1994)

การกำกับตนเอง (Self-Regulation) เป็นกระบวนการที่สำคัญในการทำให้บุคคลสามารถควบคุมความคิด ความรู้สึก และการกระทำของตนเองด้วยความตั้งใจและฝึกฝน (Bandura, 1993: 134) การเรียนรู้โดยการกำกับตนเองช่วยให้บุคคลมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง สามารถควบคุมพฤติกรรมในการเรียนรู้ของตนเองได้มากขึ้น สามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง รู้ถึงการใช้กลวิธีในการเรียนรู้ที่เหมาะสมและมีแรงจูงใจในตนเอง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการเรียนที่ตั้งไว้ (Zimmerman; & Martinez, 1990) และจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การกำกับตนเองส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เพิ่มขึ้น เช่น งานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับตนเองในการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า พฤติกรรมการเรียนรู้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้เรียนที่มีความตั้งใจในการเรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง นอกจากนี้ผู้เรียนที่มีความเครียด และมีความวิตกกังวลในการเรียน จะมีผลทางลบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (วรารค์ รามบุตร, 2562) นอกจากการกำกับตนเองแล้วผู้เรียนยังต้องมีแรงจูงใจเพื่อให้ตนเองบรรลุความสำเร็จ ซึ่งเรียกว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motivation) คือแรงผลักดันภายในบุคคลที่แสดงออกถึงความต้องการ ความปรารถนาที่จะประสบความสำเร็จในด้านต่าง ๆ ตามเป้าหมายที่กำหนด (ดวงใจ วงศ์เกย, 2566)

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motivation) เป็นคุณลักษณะที่สำคัญของนักเรียนที่ต้องการจะหาสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จ ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่ขัดขวาง และพยายามหาวิธีการในการแก้ไขปัญหาเพื่อนำตนเองสู่ความสำเร็จ (McClelland, 1953) ดังนั้น การที่นักเรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จในชีวิตหรือการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์นี้สามารถกระตุ้นให้มันขึ้นในตัวบุคคลได้ สามารถฝึกบุคคลให้รู้จักคิดและแสดงออกเพื่อให้เกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ได้ และสามารถนำไปใช้ได้ดีกับบุคคลที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำได้อีกด้วย (McClelland, 1987) บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะมีความมานะพยายาม อดทน ทำงานมีแผน ตั้งระดับความหวังไว้สูง และสามารถเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้งานสำเร็จ ลุล่วงไปได้ (สุจิตรา โชคเจริญ, 2561)

ผลการศึกษาวิจัยของณัฏฐิยาภรณ์ หยกอุบล (2555) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างมาก และงานวิจัยของธี

ระ ยอน (2562) พบว่า การกำกับตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเช่นกัน จากผลการศึกษาที่กล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสำคัญในการประสบความสำเร็จทางการเรียน เพราะนักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะมีความปรารถนาที่จะเรียนรู้ให้ประสบความสำเร็จ มีความเพียรพยายาม อดทนต่ออุปสรรคเพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุด และการที่จะประสบความสำเร็จได้นั้นต้องเกิดจากพฤติกรรมที่จะนำไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ หรือการกำกับตนเอง นักเรียนที่มีการกำกับตนเองจะมีการตั้งเป้าหมายวางแผนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน มีการติดตามตนเอง ประเมินและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ทำให้นักเรียนที่มีการกำกับตนเองนั้นมีโอกาสในการประสบความสำเร็จทางการเรียนสูงเช่นกัน แม้ว่าการกำกับตนเองจะเป็นปัจจัยสำคัญของการเรียนรู้ แต่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในเขตบางกะปิ ยังขาดกลยุทธ์ที่ช่วยเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของบางกลุ่มต่ำกว่ามาตรฐาน

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับการกำกับตนเอง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในเขตบางกะปิ สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้พัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในเขตบางกะปิ สังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาระดับการกำกับตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในเขตบางกะปิ สังกัดกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับการกำกับตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในเขตบางกะปิ สังกัดกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานการวิจัย

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับการกำกับตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2567 ของโรงเรียนในเขตบางกะปิ สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 10 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 1,344 คน (สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2567, น.17)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2567 ของโรงเรียนในเขตบางกะปิ สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970) โดยทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ใช้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้นภูมิและใช้การสุ่มอย่างง่ายแบบสัดส่วน (Proportional Simple Random Sampling) ได้จำนวนโรงเรียน 6 โรง และทำการสุ่มจำนวนนักเรียนจากแต่ละโรงเรียน โดยใช้การสุ่มอย่างง่ายแบบสัดส่วน เพื่อให้ได้จำนวนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของแต่ละโรงเรียน และเพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ครอบคลุมต่อการวิเคราะห์มากที่สุด อีกทั้งเพื่อป้องกันความไม่สมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา ผู้วิจัยจึงทำการปรับจำนวนกลุ่มตัวอย่างขึ้นร้อยละ 20 ซึ่งรวมกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวนทั้งสิ้น 360 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) เพื่อสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) ชื่อสถานศึกษา

ตอนที่ 2 ถามเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ได้ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .29-.84 และได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .95

ตอนที่ 3 ถามเกี่ยวกับการกำกับตนเอง มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ได้ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .21-.73 และได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .93

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ต่อไปนี้

3.1 ขอนหนังสือจากสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาในเขตบางกะปิ สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อขอความอนุเคราะห์และขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3.2 นำแบบสอบถามไปให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในเขตบางกะปิ สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยเมื่อนักเรียนทำแบบสอบถามเสร็จแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 360 คน คิดเป็นร้อยละ 100

3.3 นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาดำเนินการวิเคราะห์ตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการหาค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 วิเคราะห์ระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียน โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.3 วิเคราะห์ระดับการกำกับตนเองของนักเรียน โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับการกำกับตนเองของนักเรียน โดยวิเคราะห์จากสถิติสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation)

4.5 นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ทำในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียน แสดงดังตารางที่ 1
ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียน

(n=360)

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ความทะเยอทะยาน	3.64	1.03	มาก
2. ความกระตือรือร้น	3.38	1.24	ปานกลาง
3. ความรับผิดชอบ	3.75	1.07	มาก
4. ความอดทน	3.58	1.13	มาก
5. ความเพียรพยายาม	3.57	1.21	มาก
รวม	3.58	1.15	มาก

จากตาราง 1 พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในเขตบางกะปิ สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 1.15) เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า ทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับ มาก ด้านความทะเยอทะยาน ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 1.03) ด้านความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 1.07) ด้านความอดทน ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 1.13) และด้านเพียรพยายาม ($\bar{X} = 3.57$, S.D. = 1.21) ตามลำดับ ยกเว้นด้านความกระตือรือร้น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.38$, S.D. = 1.24)

1. ผลการวิเคราะห์ระดับของการกำกับตนเองของนักเรียน แสดงดังตารางที่ 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการกำกับตนเองของนักเรียน

(n=360)

การกำกับตนเอง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การตั้งเป้าหมาย	3.93	1.06	มาก
2. การวางแผน	3.60	1.16	มาก
3. การจัดการสิ่งแวดล้อม	3.58	1.26	มาก
4. การติดตามตนเอง	3.53	1.19	มาก
5. การประเมินตนเอง	3.58	1.21	มาก
รวม	3.64	1.18	มาก

จากตาราง 2 พบว่า การกำกับตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในเขตบางกะปิ สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 1.18) เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า ทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับ มาก ด้านการตั้งเป้าหมาย ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 1.06) ด้านการวางแผน ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 1.16) ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 1.26) ด้านการติดตามตนเอง ($\bar{X} = 3.53$, S.D. = 1.19) และด้านการประเมินตนเอง ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 1.21) ตามลำดับ

2.ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับการกำกับตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในเขตบางกะปิ สังกัดกรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X) ด้านความทะเยอทะยาน (X_1) ด้านความกระตือรือร้น (X_2) ด้านความรับผิดชอบ (X_3) ด้านความอดทน (X_4) และด้านความเพียรพยายาม (X_5) กับการกำกับตนเอง (Y) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในเขตบางกะปิ สังกัดกรุงเทพมหานคร แสดงดังตารางที่ 3

ตาราง 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับการกำกับตนเองของนักเรียน

(n=360)

ตัวแปร	X	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	Y
1. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X)	-	.876**	.924**	.928**	.893**	.929**	.842**
2. ความทะเยอทะยาน (X_1)	-	-	.813**	.812**	.658**	.721**	.706**
3. ความกระตือรือร้น (X_2)	-	-	-	.826**	.750**	.817**	.759**
4. ความรับผิดชอบ (X_3)	-	-	-	-	.780**	.818**	.791**
5. ความอดทน (X_4)	-	-	-	-	-	.858**	.740**
6. ความเพียรพยายาม (X_5)	-	-	-	-	-	-	.834**
7. การกำกับตนเอง (Y)	-	-	-	-	-	-	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับการกำกับตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในเขตบางกะปิ สังกัดกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับ สูง ($r_{xy} = .84$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการกำกับตนเองของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้

ความเพียรพยายาม (X_5) มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการกำกับตนเอง อยู่ในระดับ สูง ($r_{x_5y} = .834$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ความรับผิดชอบ (X_3) มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการกำกับตนเอง อยู่ในระดับ สูง ($r_{x_3y} = .791$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ความกระตือรือร้น (X_2) มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการกำกับตนเอง อยู่ในระดับ สูง ($r_{x_2y} = .759$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ความอดทน (X_4) มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการกำกับตนเอง อยู่ในระดับ สูง ($r_{x_4y} = .740$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ความทะเยอทะยาน (X_1) มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการกำกับตนเอง อยู่ในระดับ สูง ($r_{x_1y} = .706$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในเขตบางกะปิ สังกัด กรุงเทพมหานคร

โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนส่วนใหญ่มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง และมีความกระตือรือร้นในการเรียน จึงทำให้ระดับของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า ด้านความทะเยอทะยาน ด้านความรับผิดชอบ ด้านความอดทน และด้านเพียรพยายาม มีค่าเฉลี่ยในระดับ มาก ตามลำดับ ส่วนด้านความกระตือรือร้น มีค่าเฉลี่ยในระดับ ปานกลาง

1.1 ด้านความทะเยอทะยาน อยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมและสังคมของนักเรียน ที่ส่งผลต่อความทะเยอทะยาน สอดคล้องกับการวิจัยของ สุธาสินี ศรีเที่ยงตรง (2553: 109) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความทะเยอทะยาน (Ambition) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ความทะเยอทะยาน อยู่ในระดับ ค่อนข้างมาก

1.2 ด้านความกระตือรือร้น อยู่ในระดับ ปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความสนใจในสิ่งที่ชอบหรือปรารถนาของนักเรียนแต่ละคน บางคนอาจยังไม่ทราบเป้าหมาย

ด้านอาชีพหรือความชอบ ส่งผลให้ขาดความกระตือรือร้นในการเรียนและการทำงาน ไม่สอดคล้องกับการวิจัยของ ดริณญา มุลชัย (2555: 6) ที่ศึกษาเรื่อง การกระตุ้นความกระตือรือร้น และการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนของนักศึกษาในการเรียนวิชาสารเคมีสำหรับยาง พบว่า ความกระตือรือร้น อยู่ในระดับ มาก

1.3 ด้านความรับผิดชอบ อยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัจจัยหลาย ๆ อย่าง เช่น ครอบครัว เพื่อน ครู และสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ทำให้นักเรียนใส่ใจต่อการเรียนและงานที่ทำ มีความกระตือรือร้นในการทำงาน ส่งผลให้นักเรียนมีความรับผิดชอบในระดับ มาก ซึ่งผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับการวิจัยของ พรทิพย์ อุ่นมีศรี และคณะ (2563: 40) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 พบว่า ความรับผิดชอบ อยู่ในระดับ มาก

1.4 ด้านความอดทน อยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การที่นักเรียนพบปัญหาหรืออุปสรรค นักเรียนมีความพยายามในการหาแนวทางแก้ไขปัญหานั้นจนกว่าจะสำเร็จ ยอมอดทนทำงานหรือเรียนหนังสืออย่างหนัก เพื่อให้ได้ในสิ่งที่ตนเองต้องการ สอดคล้องกับการวิจัยของ ขวเลิศ เทพประดิษฐ์ และ โสภา มะสินาริ (2561: 181-194) ที่ศึกษาเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านชีวะสังคมกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิต หลักสูตรวิชาภาษาญี่ปุ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณพบว่า ความอดทน อยู่ในระดับ มาก

1.5 ด้านความเพียรพยายาม อยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก นักเรียนนักเรียนไม่ย่อท้อต่องานที่ยาก แม้จะยากเกินความสามารถนักเรียนก็หาทางทำงานนั้นจนสำเร็จ โดยการถามเพื่อน ถามครู หรือสืบค้นข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เมื่อทำงานที่ยาก ๆ นั้นได้สำเร็จก็จะรู้สึกภาคภูมิใจในความพยายามและความสามารถของตนเอง ส่งผลให้มีแรงบันดาลใจในการตั้งใจเรียนเพื่อให้ผลการเรียนสูง ๆ สอดคล้องกับการวิจัยของ นลิน คำแน่น (2562) ที่ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนกลับด้านร่วมกับการเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานและเกมพีเคชั่น เพื่อส่งเสริมการคิดเชิงคำนวณและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายพบว่า ความเพียรพยายาม อยู่ในระดับ มาก

2. การกำกับตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในเขตบางกะปิ สังกัด กรุงเทพมหานคร

โดยรวมอยู่ในระดับ มาก อาจเป็นเพราะ นักเรียนส่วนใหญ่มีการตั้งเป้าหมายในการทำงาน และมีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน ดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ ทำให้ระดับของการกำกับตนเองของนักเรียน อยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า ทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับ มาก

2.1 ด้านการตั้งเป้าหมาย อยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่นักเรียนรู้สิ่งที่ตนเองชอบและสิ่งที่สนใจ จนนำมากำหนดเป็นเป้าหมาย เพื่อเป็นแรงจูงใจในตนเองตั้งใจเรียนและทำงาน เป็นแรงกระตุ้นให้ทำคะแนนสอบได้ผ่านเกณฑ์ทุกวิชา เพื่อให้ผลลัพธ์สำเร็จตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ สอดคล้องกับการวิจัยของ อชิรญา จตุรภัทรไพบูลย์ (2563) ที่ศึกษาเรื่อง การเสริมสร้างเป้าหมายทางการศึกษาของนักเรียนวัยรุ่นนโดยการให้คำปรึกษากลุ่มพบว่า การตั้งเป้าหมายอยู่ในระดับ มาก

2.2 ด้านการวางแผน อยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนให้ความสำคัญกับการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ มีการดำเนินงานตามแผนอย่างเป็นขั้นเป็นตอน และต่อเนื่อง ดังนั้นจึงไม่ขาดเรียนหากไม่มีธุระจำเป็น หรือถ้าต้องขาดเรียนด้วยเหตุผลใด เมื่อมาโรงเรียนแล้วจะรีบตามงานจากเพื่อน และทำให้เสร็จทันที่ รวมไปถึงเมื่อมีการสอบเก็บคะแนน นักเรียนจะหุ้มเทกับการทบทวนบทเรียน เพื่อเตรียมตัวสอบให้ได้คะแนนสูง ๆ สอดคล้องกับการวิจัยของ นกสร มลิตานาทุช (2561) ที่ศึกษาเรื่อง การพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมและจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 นักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ (สสวท.) ด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือในสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต พบว่า การวางแผน อยู่ในระดับ มาก

2.3 ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการทำงานของนักเรียน ถ้าบริเวณที่นั่งทำงานมีเสียงดังรบกวนมากเกินไป อาจทำให้นักเรียนไม่มีสมาธิในการทำงาน หรือบริเวณที่มีแสงสว่างไม่เพียงพอ ทำให้นักเรียนต้องเพ่งตัวหนังสือขณะทำงาน ทำให้ประสิทธิภาพการอ่านหนังสือหรือทำงานลดลง นักเรียนส่วนใหญ่จึงให้ความสำคัญกับการเลือกสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการทำงาน เช่น เป็นสถานที่ที่เงียบสงบ มีแสงสว่างเพียงพอ ไม่มีเสียงดังรบกวน สอดคล้องกับการวิจัยของ ชัชกริน เจริญศรี (2560) ที่ศึกษาเรื่อง สภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนเกาะจันทร์พิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า การจัดการสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับ มาก

2.4 ด้านการติดตามตนเอง อยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนมีการสังเกตการณ์ทำงานของตนเองอยู่เสมอ มีการสำรวจข้อบกพร่อง ปัญหาหรืออุปสรรคที่พบจากการทำงาน จุดเด่น/สิ่งที่ควรพัฒนาตนเอง โดยบันทึกจากการส่งงานและข้อเสนอแนะจากคุณครูถ้างานที่ได้รับกลับมามีสิ่งที่ทำผิด นักเรียนจะแก้ไขใหม่ให้ถูกต้อง และจดบันทึกความก้าวหน้าของงานไว้ เพื่อเป็นหลักฐานในการทำงาน ให้สามารถควบคุมระยะเวลาในการทำงานและปรับปรุงการทำงานให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ได้อย่างทันที่ ไม่สอดคล้องกับการวิจัยของ จงกลณี ภัทรกังวาน; และสมประสงค์ น่วมบุญลือ (2562) ที่ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการวางแผน เรื่อง การจัดการสิ่งแวดล้อมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน พบว่า การติดตามตนเอง อยู่ในระดับ ปานกลาง

2.5 ด้านการประเมินตนเอง อยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนมีการสำรวจตนเองเกี่ยวกับความถนัด ทำให้นักเรียนรู้ว่าตนเองถนัดหรือไม่ถนัดวิชาใด เพื่อปรับพฤติกรรมการเรียนให้เหมาะสมกับความถนัดตนเองมากขึ้น เช่นในวิชาที่ถนัด นักเรียนจะนำความรู้ที่ได้รับไปต่อยอดและเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ ๆ และนำไปประยุกต์ใช้ แต่วิชาใดที่นักเรียนไม่ถนัด นักเรียนจดบันทึกประเด็นที่ไม่เข้าใจและนำมาถามเพื่อนหรือครูให้ช่วยอธิบายเพิ่มเติม หรืออ่านหนังสือเพิ่มเติมมากกว่าวิชาอื่น ๆ เพื่อให้คะแนนสอบออกมาดีตามที่คาดหวังไว้ และยอมรับผลลัพธ์จากการกระทำของตนเองเพื่อนำมาเป็นสิ่งที่พัฒนาและปรับปรุงให้ดีขึ้น สอดคล้องกับการวิจัยของ สัมพันธ์ ถิ่นเวียงทอง และคณะ (2561) ที่ศึกษาเรื่อง การผลการประเมินตนเองของนักเรียนโดยใช้การศึกษาชั้นเรียนและวิธีการแบบเปิดร่วมกับการประเมินอย่างทันท่วงที พบว่า การประเมินตนเอง อยู่ในระดับ มาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับการกำกับตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในเขตบางกะปิ สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการกำกับตนเองอยู่ในระดับ สูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในช่วงชั้นที่มีการสอบเข้าศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จึงมีการคาดหวังที่จะประสบความสำเร็จตามที่ตนเองตั้งเป้าหมายไว้ ส่งผลให้เกิดแรงจูงใจภายในตัวนักเรียน ยิ่งนักเรียนมีแรงจูงใจในการประสบความสำเร็จมาก นักเรียนจะยังมีความทะเยอทะยาน มีความกระตือรือร้นในการเรียน ขยันหมั่นเพียร เพื่อผลักดันตนเองไปสู่เป้าหมายทางการเรียนที่ตั้งไว้ ยิ่งนักเรียนมีแรงจูงใจในการประสบความสำเร็จมาก นักเรียนจะยังมีการกำกับตนเองมากขึ้น ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของมาสโลว์ (Maslow, 1970: 35-48) ที่ให้ความเห็นว่า แรงจูงใจของมนุษย์เกิดจากความต้องการ เป็นความต้องการที่ต้องได้รับการตอบสนอง และความต้องการของมนุษย์ทำให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ดังนั้น แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จึงอาจสัมพันธ์กับการกำกับตนเองในทางบวก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุจิตรา โชคเจริญ (2561) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเรียน การกำกับตนเอง ความเชื่อ และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 ผลการวิจัย พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับการกำกับตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับ สูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ สามารถสรุปผลได้ ดังนี้

1. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในเขตบางกะปิ สังกัดกรุงเทพมหานครโดยภาพรวมและทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับ มาก ยกเว้นความกระตือรือร้นอยู่ในระดับ ปานกลาง

2. การกำกับตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในเขตบางกะปิ สังกัด กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและองค์ประกอบอยู่ในระดับ มาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับการกำกับตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในเขตบางกะปิ สังกัด กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ในทางบวกอยู่ในระดับ สูง ($r_{xy} = .842$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า ทุกองค์ประกอบมีความสัมพันธ์ในทางบวก อยู่ในระดับ สูง

ข้อเสนอแนะในการนำไปประยุกต์ใช้

1. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ด้านความกระตือรือร้น ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในเขต

บางกะปิ สังกัด กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อาจทำให้นักเรียนขาดการพัฒนาตนเองที่ไม่ต่อเนื่อง ดังนั้นโรงเรียนควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยเฉพาะด้านความกระตือรือร้นของนักเรียน เพื่อช่วยให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นมากยิ่งขึ้น

2. การกำกับตนเอง ด้านการติดตามตนเอง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในเขต

บางกะปิ สังกัด กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับ มาก แต่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อาจทำให้นักเรียนไม่ทราบสิ่งที่ควรปรับปรุงหรือพัฒนาของตนเอง ดังนั้นควรมีกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้ทำงานอย่างเป็นขั้นตอน โดยมีตารางบันทึกความก้าวหน้าและปัญหาอุปสรรคของตนเองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสำรวจและติดตามการทำงาน และสามารถปรับปรุงหรือพัฒนาได้อย่างทันที

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และปัจจัยที่ส่งผลต่อการกำกับตนเองของนักเรียน เพื่อเป็นข้อมูลในการนำไปใช้ในการออกแบบการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และการกำกับตนเองของนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม

(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

จงกลนี ภัทรกังวาน และสมประสงค์ น่วมบุญลือ. (2562). การศึกษาพฤติกรรมการวางแผนเรื่อง การจัดการสิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน.วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University, 12(5), 229-244.

- ชวเลิศ เทพประดิษฐ์ และโสภา มะสินาริ. (2561). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านชีวะสังคม กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิต หลักสูตรวิชาภาษาญี่ปุ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ. วารสารอินทนิลทักษิณสาร, 13(3), 181-194.
- ณัฐติยาภรณ์ หยกอุบล. (2555). ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. วารสารการศึกษาและพัฒนาสังคม, 8(1), 85-102.
- เจริญญา มูลชัย. (2555). การกระตุ้นความกระตือรือร้น และการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนของนักศึกษา ในการเรียนวิชาสารเคมีสำหรับยาง. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ดวงใจ วงศ์เกย. (2566). อิทธิพลของพฤติกรรมการเรียนรู้และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่ส่งผลต่อความสำเร็จด้านการเรียนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย - แปซิฟิก. วารสารรัชต์ภาคย์, 18(57), 203-220.
- ธีระ ยอน. (2562). ปัจจัยคัดสรรทางจิตวิทยาที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดกำแพงเพชร ราชอาณาจักรกัมพูชา. ใน วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นภสร มิลินทานุช. (2561). การพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมและจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 นักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ (สสวท.) ด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือในสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการศึกษาและการจัดการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นลิน คำแน่น. (2562). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้กลับบ้านร่วมกับการเรียน โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และเกมมิฟิเคชัน เพื่อส่งเสริมการคิดเชิงคำนวณและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย. ใน วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรทิพย์ อุ่นมีศรี และพัชรินทร์ ชมภูวิเศษ และพงษ์ศักดิ์ ศรีจันทร์. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, 2(2), 27-44.
- วรงค์ งามบุตร. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักการบัญชีของนักศึกษาโปรแกรมวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ. ใน รายงานการวิจัย. สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

- สัมพันธ์ ถิ่นเวียงทอง; เอื้อจิตร พัฒนจักร และกิตติพิศ รบศึก. (2561). การศึกษาผลการประเมินตนเองของนักเรียนโดยใช้การศึกษาชั้นเรียนและวิธีการแบบเปิดร่วมกับการประเมินอย่างทันสมัย. วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ., 11(1), 325-338.
- สุจิตรา โชคเจริญ. (2561). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเรียน การกำกับตนเอง ความเชื่อ และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา. มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุธาสนี ศรีเที่ยงตรง. (2553). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความทะเยอทะยาน (Ambition) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2567). รายงานสถิติการศึกษา ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร, 17.
- อชิรญา จตุรภัทรไพฑูรย์. (2563). การเสริมสร้างเป้าหมายทางการศึกษาของนักเรียนวัยรุ่น โดยการให้คำปรึกษากลุ่ม. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Bandura, A. (1986). Social foundations of thought and action: A social cognitive Theory. New Jersey: Prentice-Hall.
- Bandura, A. (1993). Perceived self-efficacy in cognitive development and functioning. Educational Psychologist. 28(2): 117-148.
- Krejcie, R. V. and Morgan, D.W. (1970, Autumn). Determining Sample Size for Research Activities. Educational Measurement, 30(3), 607-610.
- Maslow, Abraham H. (1970). Motivation and Personality. 2nd ed. New York: Harper and Row.
- McClelland, D.C. (1953). The achievement motive. New York: Appleton-Century Crofts.
- McClelland, D.C. (1987). Characteristics of Successful Entrepreneurs. Journal of Creative Behavior, 21(3), 219-233.
- Schunk, D. H., & Zimmerman, B. J. (1994). Self-regulation of learning and performance issue and educational applications. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associate Publisher.
- Zimmerman, B. J., & Martinez-Pons, M. (1988). Construct validation of strategy model

of student self-regulate learning. Journal of Educational Psychology, 80, 284-290.

การศึกษาระดับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรองค์การบริหารส่วน ตำบลคำเลาะ อำเภอยะโยวาท จังหวัดอุดรธานี*

A STUDY OF THE LEVEL OF ORGANIZATIONAL COMMITMENT OF PERSONNEL IN KHAM LO SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, CHAI WAN DISTRICT, UDON THANI PROVINCE

ศตวรรษ ฤทธิมหา¹และ สุปัน สมสาร²

Sattawat Rithmaha¹, and Supan Somsa²

¹⁻²วิทยาลัยพินทุบัณฑิต

¹⁻²Pitchayabundit College, Thailand.

¹Corresponding Author's Email: sabujay_haha@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลคำเลาะ อำเภอยะโยวาท จังหวัดอุดรธานี 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลคำเลาะ อำเภอยะโยวาท จังหวัดอุดรธานี ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และประสบการณ์ทำงาน และ 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลคำเลาะ อำเภอยะโยวาท จังหวัดอุดรธานี ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลคำเลาะ ทั้งหมด จำนวน 104 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบทีและการทดสอบเอฟ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลคำเลาะ อำเภอยะโยวาท จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านพฤติกรรม รองลงมาคือด้านการรับรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านความรู้

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลคำเลาะ อำเภอยะโยวาท จังหวัดอุดรธานี ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และประสบการณ์ทำงาน โดยภาพรวมพบว่า บุคลากรขององค์การบริหารส่วน

* Received 13 March 2025; Revised 17 March 2025; Accepted 18 March 2025

ตำบลคำเลาะ อำเภอยะขาน จังหวัดอุดรธานี ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีระดับความผูกพันต่อองค์กรไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการพัฒนาความผูกพันต่อองค์กรองค์การบริหารส่วนตำบลคำเลาะ ได้แก่ การสร้างแรงจูงใจในเรื่องค่าตอบแทนที่เหมาะสมจัดสรรสวัสดิการให้ครอบคลุม เพื่อยกระดับความผูกพันต่อองค์กร

คำสำคัญ : ความผูกพันต่อองค์กร, บุคลากร, องค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

The main objectives of this research were to study 1) the level of organizational commitment of personnel of Kham Lo Subdistrict Administrative Organization, 2) compare the level of organizational commitment of personnel of Kham Lo Subdistrict Administrative Organization classified by gender, age, education level, average monthly income, and work experience, and 3) be a guideline for developing organizational commitment of Kham Lo Subdistrict Administrative Organization. The population used in this research study was all personnel of Kham Lo Subdistrict Administrative Organization, totaling 104 persons. The instrument used for data collection was a questionnaire. The statistics used for data analysis were number, percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test.

The research results found that:

1. The organizational commitment of personnel of Kham Lo Subdistrict Administrative Organization, Chai Wan District, Udon Thani Province was at a moderate level overall . When considering each aspect, it was found that the aspect with the highest average value was behavior, followed by perception , and the aspect with the lowest average value was feeling.

2. The results of the comparison of the level of organizational commitment of personnel of Kham Lo Subdistrict Administrative Organization, Chai Wan District, Udon Thani Province, classified by gender, age, education level, average monthly income, and work experience, the overall results were as follows: Personnel of Kham Lo Subdistrict Administrative Organization, Chai Wan District, Udon Thani Province, with different genders, ages, education levels, average monthly incomes, and work experiences, have no different levels of organizational commitment.

3. Guidelines for developing organizational commitment of Kham Lo Subdistrict Administrative Organization include creating incentives in terms of

appropriate compensation and allocating comprehensive welfare benefits to enhance organizational commitment.

Keywords: Organizational Commitment, Personnel, Subdistrict Administrative Organization

บทนำ

องค์กรใดจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ ต้องอาศัยปัจจัยที่สำคัญหลายปัจจัย ทรัพยากรมนุษย์ก็ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนช่วยในการผลักดันให้องค์กรสามารถดำเนินกิจการให้มีประสิทธิภาพและเป็นกำลังสำคัญในการนำพาองค์กรขับเคลื่อนไปข้างหน้าสู่เป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ จึงนับได้ว่าทรัพยากรมนุษย์เปรียบเสมือนขุมทรัพย์ที่มีค่ามหาศาล ดังนั้น จึงเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งที่องค์กรจะต้องให้ความสำคัญและตระหนักถึงการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพความผูกพันต่อองค์กรครอบคลุมมากกว่าความพึงพอใจในงานที่ทำ ด้วยเหตุนี้เองจึงถือได้ว่าความผูกพันต่อองค์กรเป็นกุญแจสำคัญที่จะคอยผูกมัดบุคลากรให้ปฏิบัติงานและร่วมงานอยู่กับองค์กรไปนานๆ ความสำคัญของความผูกพันต่อองค์กร (พิชิต เทพวรรณ, 2554)

การพัฒนาความระดับผูกพันในงานของพนักงานเป็นกลยุทธ์ในการจัดการทรัพยากรมนุษย์อย่างหนึ่งขององค์กร เพื่อที่จะสะท้อนให้องค์กรทราบว่า ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ๆ ความผูกพันของพนักงานมีต่องานอย่างไร ตลอดจนทำให้ผู้บริหารทราบถึงแนวโน้มของความผูกพันในงานของพนักงานในอนาคตว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะหรือรูปแบบใด ทั้งนี้ เพื่อที่องค์กรจะสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงหรือสร้างความผูกพันในงานให้กับพนักงานได้อย่างเหมาะสมนอกจากกลยุทธ์ในการส่งเสริมความผูกพันในงานของพนักงานกระบวนการในการพัฒนาความผูกพันในงานของพนักงานยังสามารถทำได้ ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1) การเรียนรู้จากประสบการณ์ โดยการเรียนรู้จากประสบการณ์นั้นสามารถเรียนรู้ได้จากทั้งภายในได้แก่ การสำรวจความพึงพอใจของพนักงานหรือจากข้อมูลของพนักงานที่ออกจากองค์กรไปแล้ว หรือเรียนรู้จากภายนอก เช่น จากการบริหารงานของคู่ค้า หรือการเป็นพันธมิตรทางธุรกิจ ซึ่งจะสามารถทำให้ผู้บริหารทราบว่าสาเหตุที่ทำให้พนักงานเหล่านั้นมีความผูกพันกับงานน้อยมาจากสาเหตุใด อะไรเป็นอุปสรรคต่อการทำงาน ทั้งนี้จะทำให้ผู้บริหารสามารถหาวิธีการในการที่จะลดอุปสรรคหรือหาทางป้องกันแก้ไขสาเหตุเหล่านั้น 2) การวัดระดับความผูกพันโดยการวัดระดับความผูกพันเป็นการระบุหรือชี้ให้เห็นว่าพนักงานมีระดับความผูกพันกับงานในระดับใดและเป็นอย่างไร ทั้งนี้เพื่อจะสามารถปรับปรุงหรือพัฒนาให้เกิดความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น ในการวัดความผูกพันในงานของพนักงานนั้นมีวิธีการ คือ การออกแบบสำรวจผ่านกระบวนการวิจัยและทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการใช้สถิติ เช่น การหาค่าเฉลี่ยในการวัดระดับ

ความผูกพันในงานของพนักงานในภาพรวมเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานขององค์การ (รายได้หรือกำไร) เปรียบเทียบกับผลผลิตภาพของพนักงานหรือเปรียบเทียบกับเป้าหมายขององค์การ เป็นต้น 3) การปรับปรุงแก้ไข เมื่อทราบสาเหตุที่ทำให้เกิดอุปสรรคในการทำงานหรือสาเหตุที่ทำให้พนักงานมีระดับความผูกพันกับงานในระดับต่ำแล้ว ก็นำเอาข้อมูลที่ได้มาหากลยุทธ์หรือแนวทางในการแก้ไขปรับปรุง โดยสามารถกระทำได้ทั้งในระดับองค์การกลุ่มและบุคคล ซึ่งขึ้นอยู่กับปัญหาและสาเหตุเหล่านั้น แต่หากองค์การยังไม่มีความร่วมมือในการปรับปรุง ก็ควรมีการชี้แจงให้กับสมาชิกในองค์การทราบถึงเหตุผลหรือความจำเป็นที่ชัดเจน และในขั้นตอนนั้นเป็นกระบวนการสำคัญที่ต้องมีการกระทำอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอเพื่อให้ปัจจัยเหล่านั้นสามารถถูกใจ (ณัฐพันธุ์ เชนันนท์, 2551)

การปกครองท้องถิ่นถือเป็นพื้นฐานการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและมีความสำคัญต่อการฝึกหัดประชาธิปไตยโดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมในชุมชนท้องถิ่นเพื่อตอบสนองปัญหาความเป็นอยู่และทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนได้เป็นอย่างดีซึ่งลำพังเพียงรัฐบาลกลางในฐานะที่ต้องดูแลประชาชนโดยรวมทั่วประเทศไม่สามารถตอบสนองปัญหาและความต้องการหรือแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างทั่วถึง และตรงตามความต้องการของประชาชนในแต่ละพื้นที่ได้อย่างแท้จริง ทำให้รัฐบาลหลายประเทศได้มีการเปลี่ยนแปลงการบริหารการปกครองแบบรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลาง มาเป็นการบริหารการปกครองแบบกระจายอำนาจมากขึ้น เพื่อมุ่งหมายให้สิทธิแก่ชุมชนในการตัดสินใจดำเนินการกิจของท้องถิ่น เป็นองค์กรหนึ่งที่มีอาณาเขตของตนเอง มีประชากรตามที่หลักเกณฑ์กำหนด มีอำนาจและมีอิสระในการปกครองตนเอง มีการบริหารการคลังของตนโดยมีหน้าที่ให้บริการด้านต่างๆ แก่ประชาชน ซึ่งประชาชนในพื้นที่ดังกล่าวจะมีส่วนร่วมในการบริหารและปกครองด้วยตนเอง (รศณรงค์ รัตนเสริมพงศ์, 2554)

องค์การบริหารส่วนตำบลคำเลาะ อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี เป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และแก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2562 โดยยกฐานะจากสภาตำบลที่มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท เนื่องจากการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการบริหารที่ต้องอาศัยการเลือกตั้งตัวแทนจากประชาชนเข้ามาบริหารงาน เข้ามาทำหน้าที่ควบคุมและรับผิดชอบบริหารงาน ซึ่งมีปลัดเป็นหัวหน้าพนักงานทั้งหมด และนายก แต่งตั้งรองนายก และเลขานุการ ซึ่งมีใช้สมาชิกสภา เป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารงาน และสมาชิกสภาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน มีวาระการทำงานคราวละ 4 ปี มีหน้าที่พิจารณาออกกฎหมายตรวจสอบควบคุมการบริหาร หากมีการยุบสภาจะมีการเลือกตั้งใหม่นายกเข้ามาบริหารแทน จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านนโยบายการทำงานการเปลี่ยนแปลงบุคลากรที่เป็นข้าราชการประจำในระดับบริหารขององค์การ หรือบุคลากรในหน่วยงานที่เป็นกลุ่มบุคคลที่

ทำงานร่วมกับนายกคณะเดิม ซึ่งอาจไม่ได้รับความไว้วางใจ เมื่อคณะบริหารชุดใหม่ที่มาจากการเลือกตั้งเข้ามาปฏิบัติงานแทน ทำให้เกิดการโอน ย้าย เปลี่ยนสายงาน จึงอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้บุคลากรขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ความผูกพันต่อองค์กรก็จะลดน้อยลงด้วย

ด้วยความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาระดับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลคำเลาะ อำเภอยะโฮวัน จังหวัดอุดรธานี โดยจะศึกษากับกลุ่มพนักงานและเจ้าหน้าที่บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลคำเลาะ อำเภอยะโฮวัน จังหวัดอุดรธานี ที่มีทั้งหมด 104 คน เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ ไปใช้ประโยชน์ในการนำเสนอผู้บังคับบัญชา เพื่อที่จะได้ร่วมมือกันหาแนวทางปรับปรุง และพัฒนาการบริหารงานบุคคลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อเสริมสร้างขวัญกำลังใจ ความรักความสามัคคี และความผูกพันต่อองค์กร และเพื่อรักษาพนักงานที่มีคุณค่าต่อองค์กรไว้ให้นานที่สุด และพนักงานและเจ้าหน้าที่ที่ท้อแท้หมดกำลังใจในการทำงานกลับมาทำงานอย่างมีความสุข พึงพอใจและเต็มกำลังความสามารถ ทুমเท ทำให้ผลงานที่ออกมามีคุณภาพเป็นที่ยอมรับ อันส่งผลทำให้หน่วยงานได้รับการยอมรับจากประชาชนผู้รับบริการ หน่วยงานอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลคำเลาะ อำเภอยะโฮวัน จังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลคำเลาะ อำเภอยะโฮวัน จังหวัดอุดรธานี ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และประสบการณ์ทำงาน
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาความผูกพันต่อองค์กรองค์การบริหารส่วนตำบลคำเลาะ อำเภอยะโฮวัน จังหวัดอุดรธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลคำเลาะ อำเภอยะโฮวัน จังหวัดอุดรธานี ทั้งหมด จำนวน 104 คน โดยผู้วิจัยศึกษาจากประชากรทั้งหมด ด้วยการเลือกแบบเจาะจง (องค์การบริหารส่วนตำบลคำเลาะ, 2567)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามมีลักษณะคำถามปลายเปิดและปลายปิด เพื่อศึกษาถึงระดับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลคำเลาะ อำเภอยะโฮวัน จังหวัดอุดรธานี โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และประสบการณ์ทำงาน มีจำนวน 5 ข้อ ลักษณะเป็นแบบเลือกตอบปลายปิด

ส่วนที่ 2 เป็นการสอบถามที่ใช้วัดระดับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลคำเลาะ อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการรับรู้ 2) ด้านความรู้สึก และ 3) ด้านพฤติกรรม เป็นแบบสอบถามปลายปิด (Close Ended Questionnaires) ซึ่งเป็นคำถามที่มีคำตอบให้ผู้ตอบเขียนเครื่องหมาย (/) ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงหรือความคิดเห็นของตนเอง โดยแบบสอบถามที่ใช้เป็นชนิดเลือกตอบ มีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามแบบของไลเคิร์ท (Likert's scale)

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดที่ให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอความคิดเห็นข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาความผูกพันต่อองค์กรองค์การบริหารส่วนตำบลคำเลาะ อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี เป็นแบบสอบถาม (Open Ended Questionnaires)

3. การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดกรอบการสร้างแบบสอบถาม ตลอดจนแนวทางการออกแบบสอบถามให้ครอบคลุมนิยามศัพท์และตัวแปรที่กำหนด

2. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล และตรวจสอบเนื้อหาว่าครอบคลุมวัตถุประสงค์หรือไม่ จากนั้นนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบเนื้อหา โดยภาพรวมแล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3. แบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างภาพรวมทั้งหมดของแบบสอบถามโดยใช้สูตร IOC (Index of Item Objective Congruence) ตามวิธีของ Rovinelli และ Hambleton (สมนึก ภัททิยธนี, 2544) เกณฑ์ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50-1.00 มีค่าความเที่ยงสูงที่สุด (2) ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 ต้องปรับปรุง ยังใช้ไม่ได้และต้องปรับปรุงให้ได้ค่าตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป

4. นำแบบสอบถามงานวิจัยไปทดสอบใช้ (Try out) กับกลุ่มใกล้เคียง คือ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองหลัก อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี จำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น

5. นำค่าที่ได้มาทำการทดสอบความเชื่อมั่นในเนื้อหาของคำตอบ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ตามวิธีของคอนบาค (Cronbach) โดยค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ

6. นำแบบสอบถามปรับปรุงให้เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยใช้วิธีการทางสถิติ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการประมวลผล ดังนี้

1. การแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้สถิติ ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. การใช้สถิติในการวิเคราะห์ระดับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลคำเลาะ อำเภอยะวียน จังหวัดอุดรธานี วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำไปแปลความหมายเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และต่ำสุด ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.51 – 5.00 หมายถึง ระดับความผูกพันต่อองค์กรมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 – 4.50 หมายถึง ระดับความผูกพันต่อองค์กรมาก

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.51 – 3.50 หมายถึง ระดับความผูกพันต่อองค์กรปานกลาง

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.51 – 2.50 หมายถึง ระดับความผูกพันต่อองค์กรน้อย

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 1.50 หมายถึง ระดับความผูกพันต่อองค์กรต่ำสุด

3. การเปรียบเทียบระดับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลคำเลาะ อำเภอยะวียน จังหวัดอุดรธานี ทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ได้แก่ T-test และ F-test โดยจำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และประสบการณ์ทำงาน

4. วิเคราะห์ข้อเสนอแนะทางการพัฒนาความผูกพันต่อองค์กรองค์การบริหารส่วนตำบลคำเลาะ อำเภอยะวียน จังหวัดอุดรธานี โดยการวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบสอบถามปลายเปิด

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 56.73 อายุอยู่ระหว่าง 31 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 54.81 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 48.08 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 36.54 และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงาน 5 - 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.58

ผลการศึกษาระดับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลคำเลาะ อำเภอยะวียน จังหวัดอุดรธานี ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลคำเลาะ อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี โดยรวมและรายด้าน

ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลคำเลาะ อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี	μ	σ	แปลผล
1. ด้านการรับรู้	3.61	0.62	มาก
2. ด้านความรู้สึก	3.08	0.60	ปานกลาง
3. ด้านพฤติกรรม	3.67	0.44	มาก
รวม	3.44	0.45	ปานกลาง

2. จากตารางที่ 1 พบว่า ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลคำเลาะ อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.44$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านพฤติกรรม ($\mu = 3.67$) รองลงมาคือด้านการรับรู้ ($\mu = 3.61$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านความรู้สึก ($\mu = 3.08$) และวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นแต่ละด้านได้ดังนี้

2.1 ด้านการรับรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.61$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 5. องค์กรของท่านมีแนวทางส่งเสริมพัฒนาในการปฏิบัติงาน ($\mu = 4.05$) รองลงมาคือ ข้อ 4. องค์กรของท่านมีการกระตุ้น และผลักดันให้บุคลากรมีแรงจูงใจในการทำงาน ($\mu = 3.93$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 3. ท่านเข้าใจถึงบทบาทของตนเองว่ามีความสัมพันธ์กับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์กร ($\mu = 3.37$)

2.2 ด้านความรู้สึก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.08$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 9. ท่านมีความเต็มใจที่จะปฏิบัติงานอย่างสุดความสามารถมากกว่าความคาดหวังเพื่อความสำเร็จขององค์กร ($\mu = 3.63$) รองลงมาคือ ข้อ 10. ท่านรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งที่ให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย ($\mu = 3.50$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 8. ท่านมีความภาคภูมิใจกับงานที่ได้รับมอบหมายจากองค์กร ($\mu = 2.27$)

2.3 ด้านพฤติกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.67$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 17. ท่านสนใจที่จะทำสิ่งอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากงานประจำของท่าน ($\mu = 4.35$) รองลงมาคือ ข้อ 18. ท่านสามารถเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาในการทำงาน ($\mu = 4.19$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 14. ท่านมักจะยกย่ององค์กร รวมทั้งให้การที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมให้ผู้อื่นฟังเสมอ ($\mu = 2.56$)

3. ผลการเปรียบเทียบระดับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลคำเลาะ อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้

เฉลี่ยต่อเดือน และประสบการณ์ทำงาน โดยภาพรวมพบว่า บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลคำเลาะ อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีระดับความผูกพันต่อองค์กรไม่แตกต่างกัน

4. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาความผูกพันต่อองค์กรองค์การบริหารส่วนตำบลคำเลาะ อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี พบว่า มี 3 แนวทาง ได้แก่ 1) สร้างแรงจูงใจในเรื่องค่าตอบแทนที่เหมาะสมจัดสรรสวัสดิการให้ครอบคลุม เพื่อยกระดับความผูกพันต่อองค์กร 2) องค์การบริหารส่วนตำบลคำเลาะ ควรมอบหมายงานให้ตรงกับความสามารถ และมีขั้นตอนการทำงานที่ชัดเจน เพื่อให้บุคลากรมีความพึงพอใจในงาน ทำให้เกิดความเต็มใจ ที่จะทุ่มเทความสามารถ และความพยายามในการปฏิบัติงาน อันจะส่งผลดีต่อความผูกพันต่อองค์กร และ 3) ควรให้ความสำคัญในความชัดเจนในทิศทางและกลยุทธ์ขององค์กร แสดงออกถึงการให้ความสำคัญแก่บุคลากรทุกระดับเท่าเทียมกัน

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลคำเลาะ อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านพฤติกรรม รองลงมาคือด้านการรับรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านความรู้สึก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าทางคณะผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลคำเลาะ อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี อาจจะมีกิจกรรมหรือโครงการส่งเสริมความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรองค์การหรือมีระบบบริหารงานที่เอื้อต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรองค์การยังไม่ดีเท่าที่ควร จากหลายปัจจัยที่มีผลต่อความรู้สึกของบุคลากร โดยปัจจัยที่อาจทำให้ความผูกพันต่ำได้แก่ การขาดการสื่อสารที่ดี หากองค์กรไม่สื่อสารเป้าหมาย วัฒนธรรม หรือวิสัยทัศน์ได้อย่างชัดเจน บุคลากรอาจรู้สึกขาดการเชื่อมโยงกับองค์กรและทำให้ความผูกพันต่ำลง การขาดโอกาสในการพัฒนา บุคลากรรู้สึกว่าไม่มีโอกาสในการเติบโตหรือพัฒนาในองค์กร อาจทำให้รู้สึกไม่มีกระตือรือร้นและไม่ผูกพันกับองค์กร การบริหารงานที่ไม่เป็นธรรมการที่บุคลากรรู้สึกว่าองค์กรไม่ให้เป็นธรรมในด้านต่างๆ เช่น การประเมินผลการทำงานหรือการให้รางวัล อาจทำให้ความผูกพันลดลง รวมถึงสภาพแวดล้อมการทำงานที่ไม่ดี การทำงานในสภาพแวดล้อมที่ไม่เป็นมิตร หรือการขาดความสมดุลระหว่างชีวิตส่วนตัวและการทำงานอาจทำให้พนักงานไม่รู้สึกเชื่อมโยงกับองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวีรวีร์ บุญส่ง และพิทักษ์ ศิริวงศ์(2557) ได้วิจัยเรื่องความสัมพันธ์ของความผูกพันต่อองค์กรและพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีของพนักงาน บริษัท ฟู้ดสตาร์ จำกัด ผลการวิจัยพบว่า ด้านความต้องการที่จะรักษาความเป็นสมาชิกขององค์กร อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42 เนื่องจากความผูกพันเป็นสภาพของปัจเจกบุคคลที่นำตนเองไปเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการกระทำ

หรือพฤติกรรมบางอย่าง เป็นความตั้งใจที่จะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ขององค์การ และเต็มใจที่จะอยู่ในองค์การ เป็นทัศนคติหรือความรู้สึกที่สมาชิกมีต่อองค์การเป็นการประเมินองค์การในทางบวก เป็นปรากฏการณ์อันเป็นผลจากความสัมพันธ์หรือปฏิกริยา ระหว่างบุคคลกับองค์การ ซึ่งความผูกพันต่อองค์การอาจเกิดจากลักษณะงาน เช่นการได้รับความรับผิดชอบอย่างมาก ความเป็นอิสระส่วนตัวอย่างมากในงานที่ได้รับ ความน่าสนใจ และความหลากหลายในงาน สิ่งเหล่านี้จะทำให้เกิดความรู้สึกผูกพันต่อองค์การในระดับสูง ส่วนความกดดัน และความคลุมเครือในบทบาทที่เกี่ยวกับงานของตนเอง จะทำให้รู้สึกผูกพันต่อองค์การในระดับต่ำ หรือเกิดจากโอกาสในการหางานใหม่ การได้รับโอกาสอย่างมากในการหางานใหม่ และมีทางเลือก จะทำให้บุคคลมีแนวโน้มที่จะมีความผูกพันต่อองค์การในระดับต่ำ และด้านพฤติกรรมการคำนึงถึงผู้อื่น อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.45 เนื่องจากพนักงานบริษัท ผู้ดูแลร้านค้า จำกััด ให้ความสำคัญกับผลกระทบจากการปฏิบัติงานของตนที่อาจมีต่อบุคคลอื่น และระมัดระวังที่จะไม่สร้างปัญหาให้กับบุคคลอื่น เพราะตระหนักว่า การปฏิบัติงานในองค์การต้องพึ่งพาซึ่งกันและกันอยู่เสมอ ดังนั้นการกระทำของตนเองอาจมีผลกระทบต่อบุคคลอื่นๆ จึงคำนึงถึงผลกระทบที่บุคคลอื่นจะได้รับจากการกระทำของตน เช่น เคารพสิทธิของบุคคลอื่นในการใช้สมบัติร่วม ไม่ใช่ทรัพยากรของหน่วยงาน เพื่อประโยชน์ส่วนตัว การปฏิบัติงานตามขั้นตอนอย่างถูกต้อง และปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มที่ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิสิทธิ์ เครือสา (2564) ได้วิจัยเรื่องความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรโรงเรียนคณะราษฎร์บำรุง ปทุมธานี พบว่าแนวทางการสร้างความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรโรงเรียนคณะราษฎร์บำรุงปทุมธานี มี 11 วิธีการ ดังนี้ 1) การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และแผนการปฏิบัติงานจากฝ่ายบริหารที่ชัดเจน และมีการกำกับติดตามอย่างมีประสิทธิภาพ 2) การใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมภายในองค์การ และการเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนและลงมือปฏิบัติของฝ่ายบริหาร 3) การสนับสนุน ยกย่อง ชมเชย และให้ผลตอบแทนที่เป็นธรรมแก่บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ 4) การสร้าง กิจกรรมหรือพื้นที่ที่เปิดโอกาสให้บุคลากรในองค์การได้มีโอกาสเรียนรู้และซึมซับเป้าหมายและ ค่านิยมขององค์การ 5) การสร้างความตระหนักและคุณค่าให้กับบุคลากรในฐานะที่เป็นกลไกสำคัญใน การขับเคลื่อนองค์การ และการทำงานเพื่อส่วนรวม 6) การจัดสรรบุคคลให้เหมาะสมกับงานตาม ความสามารถ ประสบการณ์ ทักษะและความสามารถพิเศษของบุคลากรแต่ละบุคคล และเพียงพอกับลักษณะและปริมาณของงานในส่วนต่าง ๆ 7) การกำกับติดตามผ่านสายงานอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ รับทราบและติดตามผลการดำเนินงานของงานต่าง ๆ ในองค์การ 8) ควรส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันภายในองค์การ และรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรในองค์การ 9) เปิดโอกาสให้บุคลากรในองค์การได้มีโอกาสทำความรู้จัก หรือสร้างความสัมพันธ์ภาพระหว่างกันผ่านกิจกรรมต่าง ๆ 10) การสนับสนุนให้บุคลากรมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความก้าวหน้าทางวิชาชีพ ได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรม มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน และ

11) การสร้างเครือข่ายกับชุมชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และหน่วยงานภายนอก เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลคำเลาะ อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และประสบการณ์ทำงาน โดยภาพรวมพบว่า บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลคำเลาะ อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีระดับความผูกพันต่อองค์กรไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิศมัย เจริญพันธ์ (2564) ได้วิจัยเรื่องความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานกลุ่มบริษัทจินดาสุข สำนักงานใหญ่ ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าพนักงานกลุ่มบริษัทจินดาสุข สำนักงานใหญ่ ที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานะภาพระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่ต่างกัน มีความผูกพันต่อองค์กรโดยภาพรวม ไม่ต่างกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพิชิตพล กันทะ (2561) วิจัยเรื่องความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการกรมปศุสัตว์ในหน่วยงานสังกัดการบริหารราชการส่วนภูมิภาคในพื้นที่เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการปศุสัตว์ในหน่วยงานสังกัดสำนักงานปศุสัตว์เขต 4 ที่มีสถานภาพสมรสต่างกันมีความผูกพันต่อองค์กรไม่แตกต่างกัน เป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ประชากรกลุ่มตัวอย่างของข้าราชการปศุสัตว์ในหน่วยงานสังกัดสำนักงานปศุสัตว์เขต 4 ส่วนใหญ่ มีสถานภาพสมรส 72 คน คิดเป็นร้อยละ 48.6 มีสถานภาพโสด 68 คน คิดเป็นร้อยละ 45.9 เนื่องจากประชากรกลุ่มตัวอย่างระหว่างสถานภาพมีจำนวนใกล้เคียงกันจึงมีความผูกพันไม่แตกต่างกัน และข้าราชการปศุสัตว์ในหน่วยงานสังกัดสำนักงานปศุสัตว์เขต 4 ที่มีภาวะ ผู้นำของผู้บังคับบัญชาต่างกัน มีความผูกพันต่อองค์กรแตกต่างกัน ปรากฏว่าไม่แตกต่างกัน เป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ สำนักงานปศุสัตว์เขต 4 มีการปรับเปลี่ยน โยกย้ายผู้บริหาร เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน จึงเป็นสาเหตุที่ส่งผลให้ข้าราชการปศุสัตว์ในหน่วยงานสังกัดสำนักงานปศุสัตว์เขต 4 ที่มีภาวะผู้นำของผู้บังคับบัญชาต่างกัน ความผูกพันต่อองค์กรไม่แตกต่างกัน

องค์ความรู้ใหม่

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้

จากผลการวิจัยโดยภาพรวมความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลคำเลาะ อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านพฤติกรรม รองลงมาคือด้านการรับรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านความรู้สึก ดังนั้นทางคณะผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลคำเลาะ อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ควรมีการดำเนินการดังต่อไปนี้

1.1 ผู้บริหารควรสื่อสารหรือสร้างความเข้าใจกับบุคลากรในองค์กร เพื่อให้เห็นแนวทาง หรือเป้าหมายของงานที่ปฏิบัติ และความเชื่อมโยงของงานที่ทำที่ส่งผลต่อส่วนรวมและส่วนบุคคล เพื่อให้บุคลากรเกิดความรู้สึก และเห็นความสำคัญของงานที่ทำมากยิ่งขึ้น

1.2 ผู้บริหารควรให้ความเอาใจใส่กับฝ่ายงานต่าง ๆ ที่ดำเนินการทั้งการปฏิบัติโดยตรง เช่น การยกย่องชมเชย การให้รางวัล การให้การสนับสนุนต่าง ๆ รวมทั้งการมอบหมายผ่านหัวหน้างาน ในการกำกับติดตามและรายงานผลการดำเนินงานของงานส่วนต่าง ๆ เพื่อให้ขั้นตอน ระยะเวลา และผลการปฏิบัติงานที่ดำเนินการ

1.3 ผู้บริหารควรเสริมสร้างปัจจัยที่ส่งผลให้บุคลากรในองค์กรรู้สึกพึงพอใจที่จะอยู่ในองค์กรต่อไปด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การให้ความสำคัญกับบุคลากร การให้ค่าตอบแทนที่

เหมาะสมกับงาน การบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาล การให้สวัสดิการเพื่อสนับสนุนทั้งชีวิตความเป็นอยู่และการปฏิบัติหน้าที่ การส่งเสริมความก้าวหน้าในการทำงาน เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของความผูกพันต่อองค์กรที่ส่งผลต่ออัตราการคงอยู่ของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลคำเลาะ อำเภอยะยวน จังหวัดอุดรธานี

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรในองค์การบริหารส่วนตำบลคำเลาะ อำเภอยะยวน จังหวัดอุดรธานี โดยการสำรวจความคิดเห็นในเชิงลึก เช่น การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การศึกษาเอกสารหลักฐานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

ณัฐพันธุ์เชรนนันท์. (2551). พฤติกรรมองค์การ. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น.

พิชิต เทพวรรณ. (2554). การจัดการทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น.

พิศมัย เจริญพันธ์. (2564). ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานกลุ่มบริษัทจินดาสุข สำนักงานใหญ่ ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าพนักงานกลุ่มบริษัทจินดาสุข สำนักงานใหญ่ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

รสคนธ์ รัตนเสริมพงศ์. (2554). แนวคิดและหลักการทั่วไปในการบริหารท้องถิ่น. สาขาวิชาวิทยาการจัดการ. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

วีรวัชร บุญส่ง และพิทักษ์ ศิริวงศ์. (2557). ความสัมพันธ์ของความผูกพันต่อองค์กรและพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีของพนักงาน บริษัท ฟู้ดสตาร์ จำกัด. สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

อภิสิทธิ์ เครือสา. (2564). ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรโรงเรียนคณะราษฎรบำรุง ปทุมธานี. ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

องค์การบริหารส่วนตำบลคำเลาะ. (2567). ข้อมูลพื้นฐาน. เรียกใช้เมื่อ 19 ตุลาคม 2567 จาก <https://www.khamlo.go.th/index.php/first-page>

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างความเป็นเลิศของ
สถานศึกษาในสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาชลบุรีเขต 1*

GUIDELINE FOR DEVELOPING STRATEGIC LEADERSHIP ENHANCING
EXCELLENCE IN THE MUEANG CHONBURI 3 SCHOOL CLUSTER UNDER THE
CHONBURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

ปัทยา มีสุข¹ และ ประทุมทอง ไตรรัตน์²

Padtaya Meesuk¹ and Pratoomtong Trirat²

¹⁻²มหาวิทยาลัยเกริก

¹⁻²Kirk University, Thailand

¹Corresponding Author's Email: pad.padtaya@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 1 และ 2) เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างความเป็นเลิศของสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำนวน 196 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย โดยมีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 180 คน การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซ์และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง

ผลการวิจัย พบว่า 1) การศึกษาความต้องการจำเป็นได้แบ่งศึกษาออกเป็น 2 ด้านคือ ด้านที่ 1 ด้านการบริหารที่เสริมสร้างความเป็นเลิศ พบว่า ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับสูง ($PNI_{modified} = 0.35$) และด้านที่ 2 ด้านการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ พบว่า ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับสูง ($PNI_{modified} = 0.38$) และ 2) การนำเสนอแนวทางประกอบด้วย 4 แนวทาง ดังนี้ 1) พัฒนาทักษะภาวะผู้นำในการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติในการขับเคลื่อนสถานศึกษานำไปสู่เป้าหมายที่กำหนด 2) พัฒนาศักยภาพของผู้บริหารและบุคลากรในการควบคุมและประเมินกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ 3) พัฒนาการสร้างองค์ความรู้ในชุมชนการ

* Received 3 March 2025; Revised 9 March 2025; Accepted 19 March 2025

เรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการเสริมสร้างความเป็นเลิศ 4) พัฒนาการจัดกระบวนการบริหารการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ในการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำ, ผู้นำเชิงกลยุทธ์, การบริหารที่เสริมสร้างความเป็นเลิศ

Abstract

The objectives of this research were to 1) Study the Investigate the essential needs of Strategic Leadership Enhancing Excellence in the Mueang Chonburi 3 School Cluster under the Chonburi Primary Educational Service Area Office 1. and 2) Propose Guideline for Developing Strategic Leadership Enhancing Excellence in the Mueang Chonburi 3 School Cluster under the Chonburi Primary Educational Service Area Office 1 . This research employed a quantitative methodology . The sample group consisted of 196 school administrators and teachers, selected using simple random sampling, with 180 respondents completing the questionnaire. The sample size was determined using Krejcie and Morgan's table. The research instrument used was a questionnaire, and statistical methods used included percentage, mean, standard deviation, and the modified priority needs index ($PNI_{modified}$).

The results of the research were that the current state of management for excellence. is divided into two aspects: the first aspect, administrative management for educational excellence, was found to have a high priority needs index ($PNI_{modified} = 0.35$), and the second aspect, strategic leadership development, also had a high priority needs index ($PNI_{modified} = 0.38$). (2) The Propose Guideline based on these findings, 4 guidelines: 1) Enhancing leadership skills to effectively implement strategies that drive educational institutions toward their objectives. 2) Developing the capacity of administrators and personnel in strategic control and evaluation to ensure effective execution. 3) Fostering professional learning communities (PLC) to facilitate knowledge exchange and promote educational excellence. 4) Improving management processes related to strategic control and evaluation to ensure efficient strategy implementation.

Keywords: Guideline for Developing Strategic Leadership, Strategic Leadership, achieve excellence in education

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ได้กำหนดหลักการสำคัญของการจัดการศึกษา คือ การจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิตและสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้การศึกษาที่สร้างคุณภาพชีวิตและสังคมบูรณาการอย่างสมดุลปลูกฝังความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม โดยให้สังคมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้ตรงตามความต้องการของผู้เรียน และสามารถตรวจสอบได้อย่างมั่นใจว่าการศึกษาก็คือกระบวนการของการพัฒนาชีวิตและ สังคมเป็นปัจจัยในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน สามารถพึ่งตนเองและพึ่งกันเองได้ในระดับนานาชาติเป้าหมายของการจัดการศึกษาอยู่ที่การพัฒนาคนไทยทุกคนให้เป็นคนดีคนเก่งและมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2562, น.19) ในปัจจุบันผู้นำองค์กรยุคใหม่ต้องเผชิญกับปัญหาที่หลากหลาย ภายใต้สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้นำจะต้องมีภาวะผู้นำเพื่อนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายขององค์กรภายใต้สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ดังนั้นการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์นั้นต้องอาศัยปัจจัยหลายประการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556) ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรมีภาวะผู้นำที่มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ซึ่งภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ (Strategy Leadership) เป็นกระบวนการของการใช้อิทธิพลที่ผู้นำมีต่อบุคคลอื่นให้มีพฤติกรรมไปในทิศทางที่ต้องการเพื่อบรรลุและรักษาไว้ซึ่งวัตถุประสงค์ขององค์กรให้ครอบคลุมเป้าหมาย (Ends) และวิธีการ (Means) โดยการกำหนดทิศทางขององค์กร การวางแผนหรือการสร้างทางเลือก การนำไปสู่การปฏิบัติและมีการควบคุมหรือการประเมินผล เพื่อนำพาองค์กรสู่ความสำเร็จได้ทั้งในระยะสั้นและระยะยาวได้อย่างชาญฉลาด (สุภัทรา สงครามศรี, 2558) และจากงานวิจัยของ Bhattacharya (2019) ที่ศึกษาความสามารถในการเป็นผู้นำและรูปแบบความเป็นผู้นำในโรงเรียนที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศ พบว่า คุณภาพของผู้นำ และแบบของผู้นำ เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญของความเป็นเลิศในการดำเนินงานของสถานศึกษา เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ฉลอย คงแป้น (2556) พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียนในโครงการ โรงเรียนมาตรฐานสากล และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งนิริญ พุทธิเสน (2557) พบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมต่อประสิทธิผลของโรงเรียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 มีบทบาทสำคัญในการบริหารและจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาในพื้นที่จังหวัดชลบุรี โดยมีหน้าที่หลักในการส่งเสริมสนับสนุน และกำกับดูแลสถานศึกษาในสังกัดให้มีคุณภาพและมาตรฐานตามที่กำหนดมีเขต

บริการ จำนวน 7 สหวิทยาเขต ซึ่งจากการวิเคราะห์ผลการทดสอบระดับชาติ เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยระดับสหวิทยาเขตพบว่า สหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 3 มีผลคะแนนต่ำที่สุด ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นถึงความท้าทายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในพื้นที่ดังกล่าว และมีความท้าทายในการพัฒนาสถานศึกษาไปสู่ความเป็นเลิศ ทั้งในด้านวิชาการและการบริหารจัดการสถานศึกษา เมื่อศึกษาปัญหาที่พบหลักๆ ได้แก่การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมาย รวมไปถึงการขาดแคลนทรัพยากรทางการศึกษา ตลอดจนการบริหารจัดการที่ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ส่งผลให้การดำเนินงานของสถานศึกษาในเครือข่ายขาดความเป็นเอกภาพและไม่สามารถพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพ ดังนั้น การหาแนวทางแก้ไขที่เหมาะสมจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและเสริมสร้างศักยภาพของสถาบันให้ก้าวสู่ความเป็นเลิศอย่างยั่งยืน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1, 2566)

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษาของสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์และเสริมสร้างความเป็นเลิศในสถานศึกษาให้สามารถตอบสนองความต้องการของสังคมและการศึกษาในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างความเป็นเลิศของสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 1
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างความเป็นเลิศของสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูของโรงเรียนในสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 388 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1, 2566)

กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูของโรงเรียนในสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ปี

การศึกษา 2567 จำนวน 196 คน ได้จากการสุ่มอย่างง่าย ประกอบด้วยผู้บริหารจำนวน 14 คน และครูจำนวน 182 คน ขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตาราง Krejcie & Morgan (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., 1970)

เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงตรงระหว่าง 0.66 -1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.72 แล้วทำการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยแบบสอบถาม (Questionnaires) ประกอบด้วยข้อคำถาม 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้แบบตรวจสอบรายการ ประกอบด้วย สถานภาพ วุฒิการศึกษาสูงสุด อายุ ระยะเวลาการปฏิบัติงาน ตำแหน่งในสถานศึกษาแห่งนี้

ตอนที่ 2 สอบถามระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างความเป็นเลิศของสถานศึกษา โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ โดยมีตัวเลือกตอบ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างความเป็นเลิศของสถานศึกษาโดยใช้คำถามปลายเปิด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่างเดือนธันวาคม พ.ศ. 2567 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568 โดยใช้แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิในการเก็บรวบรวมข้อมูล และได้ดำเนินการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างจำนวน 196 คน ซึ่งมีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 91.84

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา เพื่อแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างความเป็นเลิศของสถานศึกษา โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น โดยใช้ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI_{modified})

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด เกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และหาความถี่

ตอนที่ 4 ดำเนินการร่างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างความเป็นเลิศของสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 1 ฉบับที่ 1 หาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางฯ และแก้ไขแนวทางฯ

ตอนที่ 5 นำเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างความเป็นเลิศของสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 1 ฉบับสมบูรณ์

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างความเป็นเลิศของสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 1 สามารถแสดงผลการศึกษได้ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ด้านการบริหารที่เสริมสร้างความเป็นเลิศ จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม โดยภาพรวม ($n = 180$)

ด้านการบริหารที่ เสริมสร้างความเป็นเลิศ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ความต้องการจำเป็น		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	PNI modified	ลำดับ	แปลผล
1) ภาวะผู้นำ	3.37	1.10	ปาน กลาง	4.53	0.60	มาก ที่สุด	0.345	4	สูง/ จุดอ่อน
2) การวางแผนกลยุทธ์	3.09	1.27	ปาน กลาง	4.30	0.73	มาก	0.391	1	สูง/ จุดอ่อน
3) การพัฒนาทรัพยากรบุคคล	3.21	1.20	ปาน กลาง	4.02	0.62	มาก	0.253	5	ต่ำ/จุด แข็ง
4) การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้ปกครอง	3.41	1.10	ปาน กลาง	4.63	0.52	มาก ที่สุด	0.355	3	สูง/ จุดอ่อน
5) การจัดกระบวนการ	3.31	1.19	ปาน กลาง	4.58	0.51	มาก ที่สุด	0.385	2	สูง/ จุดอ่อน
รวม	3.28	1.17	ปาน กลาง	4.41	0.60	มาก	0.35		

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ด้านการบริหารที่เสริมสร้างความเป็นเลิศ จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม โดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.28$) เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือการมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้ปกครอง ($\bar{x} = 3.41$) รองลงมา คือ ภาวะ

ผู้นำ ($\bar{x} = 3.37$) การจัดกระบวนการ ($\bar{x} = 3.31$) การพัฒนาทรัพยากรบุคคล ($\bar{x} = 3.21$) และการวางแผนกลยุทธ์ ($\bar{x} = 3.09$)

สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ด้านการบริหารที่เสริมสร้างความเป็นเลิศ พบว่าอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้ปกครอง ($\bar{x} = 4.63$) รองลงมา คือ การจัดกระบวนการ ($\bar{x} = 4.58$) ภาวะผู้นำ ($\bar{x} = 4.53$) การวางแผนกลยุทธ์ ($\bar{x} = 4.30$) และการพัฒนาทรัพยากรบุคคล ($\bar{x} = 4.02$)

การจัดลำดับความสำคัญของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ด้านการบริหารที่เสริมสร้างความเป็นเลิศ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{\text{modified}} = 0.35$) และแยกตามความต้องการจำเป็น เรียงลำดับด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดไปหาน้อยสุด คือ การวางแผนกลยุทธ์ ($PNI_{\text{modified}} = 0.391$) การจัดกระบวนการ ($PNI_{\text{modified}} = 0.385$) การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้ปกครอง ($PNI_{\text{modified}} = 0.355$) ภาวะผู้นำ ($PNI_{\text{modified}} = 0.345$) และการพัฒนาทรัพยากรบุคคล ($PNI_{\text{modified}} = 0.253$)

ตารางที่ 2 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ด้านการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม โดยภาพรวม ($n = 180$)

ด้านการพัฒนา ภาวะผู้นำเชิง กลยุทธ์	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ความต้องการจำเป็น		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	PNI_{modified}	ลำดับ	แปลผล
1) การกำหนดกลยุทธ์	3.50	1.11	มาก	4.59	0.54	มากที่สุด	0.312	4	ต่ำ/ จุดแข็ง
2) การกำหนดทิศทางการองค์กร	3.32	1.18	ปานกลาง	4.40	0.58	มาก	0.326	3	ต่ำ/ จุดแข็ง
3) การสร้างวัฒนธรรมองค์กร	3.53	1.06	มาก	4.60	0.57	มากที่สุด	0.303	5	ต่ำ/ จุดแข็ง
4) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ	3.28	1.23	ปานกลาง	4.60	0.56	มากที่สุด	0.401	2	สูง/ จุดอ่อน
5) การควบคุมและประเมินกลยุทธ์	3.17	1.11	ปานกลาง	4.46	0.62	มาก	0.408	1	สูง/ จุดอ่อน
รวม	3.32	1.14	ปานกลาง	4.57	0.57	มากที่สุด	0.376		

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพปัจจุบันของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ด้านการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม โดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.32$) เมื่อเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การสร้างวัฒนธรรมองค์กร ($\bar{x} = 3.53$) รองลงมา คือ การกำหนดกลยุทธ์ ($\bar{x} = 3.50$) การกำหนดทิศทางการองค์กร ($\bar{x} = 3.32$) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ($\bar{x} = 3.28$) และการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ ($\bar{x} = 3.17$)

สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ด้านการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม โดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.51$) เมื่อเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือการสร้างวัฒนธรรมองค์กร กับ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ($\bar{x} = 4.60$) รองลงมาคือการกำหนดกลยุทธ์ ($\bar{x} = 4.59$) การควบคุมและประเมินกลยุทธ์ ($\bar{x} = 4.46$) และการกำหนดทิศทางการองค์กร กับ ($\bar{x} = 4.40$)

การจัดลำดับความสำคัญของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ด้านการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified} = 0.376$) และแยกตามความต้องการจำเป็น เรียงลำดับด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดไปหาน้อยสุด คือการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ ($PNI_{modified} = 0.408$) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ($PNI_{modified} = 0.401$) การกำหนดทิศทางการองค์กร ($PNI_{modified} = 0.326$) การกำหนดกลยุทธ์ ($PNI_{modified} = 0.321$) และการสร้างวัฒนธรรมองค์กร ($PNI_{modified} = 0.303$)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้ จากผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ประกอบไปด้วยการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์และการบริหารที่เสริมสร้างความเป็นเลิศที่มีสภาพปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 2 ด้าน ในขณะที่สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์และการบริหารที่เสริมสร้างความเป็นเลิศภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และระดับมากตามลำดับ แสดงว่าด้านการพัฒนาภาวะผู้นำ

เชิงกลยุทธ์และด้านการบริหารที่เสริมสร้างความเป็นเลิศเป็นจุดอ่อนของสถานศึกษา ซึ่งควรได้รับแนวทางแก้ปัญหาหรือแนวทางการพัฒนาต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญา เชื้อขนันธ์ (2565) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ซึ่งมีปัญหาหรือจุดอ่อนเช่นเดียวกับผู้วิจัยคือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 หน่วยงานทางการศึกษาที่รับผิดชอบจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานรับผิดชอบใน 5 อำเภอ คือ อำเภอเทิง อำเภอขุนตาล อำเภอพญาเม็งราย อำเภอเชียงของและอำเภอเวียงแก่น มีวิสัยทัศน์การดำเนินงานคือองค์การแห่งความสุข มุ่งจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพและมาตรฐานโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแต่จากการประเมินคุณภาพการศึกษาจากหลาย หน่วยงานเท่าที่ผ่านมา พบว่า ผู้เรียนขาดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ความคิดสร้างสรรค์ และขาดทักษะในการดำรงชีวิต เนื่องจากปัญหาหลายประการ ปัญหาเหล่านี้มี ผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่จะนำทางในการปฏิบัติโดยชี้แนะแนวทางให้ครูได้พัฒนาตนเองศึกษาวิจัย พัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารจึงควรเป็นผู้เริ่มต้นในการเปลี่ยนแปลงสิ่งใหม่ ๆ เพื่อการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและผู้เรียน การพัฒนานักเรียนให้มีทักษะคิดทางบวกกับวัยด้านสติปัญญามีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนรู้ จักคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล และมีความคิดสร้างสรรค์ ด้านสังคมสามารถนำความรู้ความสามารถและทักษะอันจำเป็นนำไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ การปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียนต้องประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ครูอาจารย์ นักเรียนและนักการภารโรง ทำให้เกิดการเรียนการสอนอย่างอย่างสมบูรณ์การจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิผลนั้นโรงเรียนจะต้องมีความสามารถในการปรับตัวได้อย่างเหมาะสมและความสามารถในการแก้ปัญหาเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ การกำหนดรูปแบบการบริหารภายในโรงเรียนนั้นแต่ละโรงเรียนจะมีการกำหนดรูปแบบให้เหมาะสมกับขนาดและภารกิจของโรงเรียน จากการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการริเริ่มสร้างสรรค์ รองลงมา คือ ด้านการมีคุณธรรมจริยธรรม ด้านการพัฒนาทรัพยากร และด้านกำหนดวิสัยทัศน์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการติดตามและประเมินกลยุทธ์ 2) ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความพึงพอใจในการทำงานของครู รองลงมา คือ ความสามารถในการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อม และการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 3) ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาเชิงรายเขต 4 ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การจัดลำดับความสำคัญของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างความเป็นเลิศของสถานศึกษา พบว่าด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ได้แก่ 1.ด้านการบริหารที่เสริมสร้างความเป็นเลิศ 1.1 ภาวะผู้นำ 1.2 การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้ปกครอง 1.3 การวางแผนกลยุทธ์ 1.4 การจัดกระบวนการ 2.ด้านภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ 2.1 การควบคุมและประเมินกลยุทธ์ 2.2 การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับวันวิภา ทำประโยชน์ (2565) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด พบว่า 1) ครูเห็นด้วยกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ครูเห็นด้วยกับการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 3) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 และ 4) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด คือ การกำหนดกลยุทธ์ การควบคุมและประเมินกลยุทธ์และการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.521 สามารถพยากรณ์การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ได้ร้อยละ 67.30 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากการอภิปรายข้างต้นจะเห็นได้ว่า จุดอ่อนของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ด้านการบริหารที่เสริมสร้างความเป็นเลิศ คือ การวางแผนกลยุทธ์ การจัดกระบวนการ การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้ปกครอง และภาวะผู้นำ ในขณะที่จุดอ่อนของด้านการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ คือ การควบคุมและประเมินกลยุทธ์ และการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ผู้วิจัยจึงได้เสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ซึ่งมีแนวทางที่สำคัญ 4 ด้าน 16 วิธีดำเนินการ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรให้สามารถบริหารจัดการและนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วน และมีระบบการควบคุมและประเมินผลที่เป็นรูปธรรม

แนวทางที่ 1 พัฒนาทักษะภาวะผู้นำในการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติในการขับเคลื่อนสถานศึกษานำไปสู่เป้าหมายที่กำหนด มีวิธีการดำเนินงานดังนี้ 1.1 กำหนดนโยบายด้านการพัฒนาตนเอง โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาให้มีการอบรมและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับทักษะภาวะผู้นำและทักษะที่จำเป็นในการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ 1.2 กำหนดแผนกลยุทธ์ระยะสั้นและระยะยาว ที่ครอบคลุมการบริหารทุกด้านนำไปสู่วิสัยทัศน์การ

บริหารสถานศึกษา 1.3 กำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมสำหรับการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน 1.4 กำหนดแนวทางการปฏิบัติงานตามวิสัยทัศน์และแผนกลยุทธ์ ให้แก่บุคลากรในสถานศึกษาและชุมชนได้รับทราบและนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ซึ่งวิธีดำเนินงานจะช่วยให้บุคลากรทุกระดับสามารถปฏิบัติงานตามแนวทางที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ข้อเสนอแนะควรมีการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับภาวะผู้นำอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้บริหารมีทักษะในการกำหนดและนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ หรือควรใช้เทคนิคการบริหารเชิงกลยุทธ์ เช่น Balanced Scorecard (BSC) และ Key Performance Indicators (KPIs) เพื่อให้สามารถวัดผลความสำเร็จของการดำเนินงานได้อย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับธีรพจน์ เนบเนียน, ประเทือง ภูมิภักทราคม และอานนท์ เมธีวรรณตร (2564) ได้ศึกษา แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ตามหลักทฤษฎีปาปนิคสูตรของผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏ กลุ่มภาคเหนือตอนล่าง พบว่า 1) สภาพภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏ กลุ่มภาคเหนือตอนล่าง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับสูงสุด คือ ด้านการคิดและวางแผนเชิงกลยุทธ์ รองลงมา คือ ด้านการกำหนดทิศทาง และด้านที่มีระดับต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาผู้นำในปัจจุบันและในอนาคต และ 2) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ตามหลักทฤษฎีปาปนิคสูตรของผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏ กลุ่มภาคเหนือตอนล่าง พบว่า 2.1) ด้านจักษุมา บุรณาการ ด้านการกำหนดทิศทาง ประกอบด้วย แนวทางด้านการคิดและวางแผนเชิงกลยุทธ์ 2.2) ด้านวิธูโร บุรณาการ ด้านการคิดและวางแผนเชิงกลยุทธ์ ได้แก่ ด้านการดำเนินงานให้สำเร็จ ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับทุกภาคส่วนในองค์กร และด้านการพัฒนาผู้นำในปัจจุบันและในอนาคต 2.3) ด้านนิสสยสัมปันโน บุรณาการ ด้านการดำเนินงานให้สำเร็จ ได้แก่ ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับทุกภาคส่วนในองค์กร และด้านการสร้างพันธมิตร

แนวทางที่ 2 การพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารและบุคลากรในการควบคุมและประเมินกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ มีวิธีการดำเนินงานดังนี้ 2.1 กำหนดแผนปฏิบัติการ/โครงการการอบรมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการพัฒนาทักษะการบริหารจัดการและทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ 2.2 การจัดทำคู่มือหรือแนวปฏิบัติ โดยการสร้างคู่มือที่ชัดเจนเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการในการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ เพื่อเป็นแนวทางให้กับผู้บริหารและบุคลากร 2.3 การศึกษาดูงานในสถานศึกษาที่มีความเป็นเลิศ เพื่อนำความรู้และประสบการณ์มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ 2.4 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ นำระบบซอฟต์แวร์หรือแพลตฟอร์มต่าง ๆ มาใช้ในการติดตามและประเมินผล เพื่อให้สามารถประเมินผลกลยุทธ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ ขพพช. ปรีชาจารย์, วีระวัฒน์ พัฒนกุลชัยและ วิทยา ศรีชมพู (2566) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนารอบคิดแบบเติบโตของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน พบว่า การคิดกลยุทธ์การเสริมสร้างกรอบคิดแบบเติบโต

ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย ความพยายาม ความท้าทาย ความผิดพลาด ข้อมูลป้อนกลับและ ความสำเร็จของผู้อื่น ด้านการพัฒนากลยุทธ์การเสริมสร้างกรอบคิดแบบเติบโตของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนนทบุรี พบว่า ประกอบด้วย การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของโรงเรียนเอกชน การกำหนดกลยุทธ์ การควบคุมและประเมินกลยุทธ์ การพัฒนาภาวะผู้นำ และการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติและด้านการประเมินกลยุทธ์การเสริมสร้างกรอบคิดแบบเติบโตของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนนทบุรี พบว่า มีความเป็นไปได้และเหมาะสม

แนวทางที่ 3 พัฒนาการสร้างองค์ความรู้ในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการเสริมสร้างความเป็นเลิศ มีวิธีการดำเนินงานดังนี้ 3.1 กำหนดนโยบายด้านการสร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วน เพื่อนำพาสถานศึกษาไปสู่ความเป็นเลิศ 3.2 กำหนดแผนในสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานและองค์กรต่างๆ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสนับสนุนการพัฒนาสถานศึกษา 3.3 กำหนดกระบวนการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครองและผู้มีส่วนได้เสียอื่นๆ 3.4 กำหนดแผนในการส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ ปันมุก เสนาดีสัย (2567) ได้ศึกษา การวิจัยและพัฒนากระบวนการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับประถมศึกษา : พหุกรณีศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน พบว่า กระบวนการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับประถมศึกษา ที่ผ่านการพัฒนาโดยใช้หลักการ POSDC เป็นกรอบการบริหารจัดการที่ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์กร การจัดบุคลากร การชี้แนะ และการควบคุมซึ่ง แต่ละขั้นตอนมีบทบาทสำคัญในการช่วยให้องค์กรสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

แนวทางที่ 4 การพัฒนาการ จัดกระบวนการบริหารการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ในการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ มีวิธีการดำเนินงานดังนี้ 4.1 กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจขององค์กร 4.2 กำหนดตัวชี้วัดที่สามารถวัดผลสำเร็จของการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม 4.3 จัดทำแผนปฏิบัติการที่ระบุรายละเอียดของกิจกรรม ผู้รับผิดชอบ ระยะเวลา และงบประมาณ อย่างชัดเจน 4.4 ติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ โดยใช้ตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ ซึ่งรวมไปถึงควมมีระบบรายงานผลที่ชัดเจนและสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจได้อย่างทันท่วงที ซึ่งสอดคล้องกับ ศรสวรรค์ ราบบำเพ็ง,ปรางทิพย์ กระตุกฤษและธนัสสา โรจนตระกูล (2565) ได้ศึกษา การจัดการเชิงกลยุทธ์ : กระบวนการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติขององค์กรภาครัฐ พบว่า กระบวนการการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติเป็นกระบวนการเปลี่ยนแผนกลยุทธ์ที่ได้จัดทำขึ้นเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริง เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ โดยผ่านกระบวนการ 4 ประการ คือ การวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ การกำหนดกลยุทธ์ การนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ และการ

ประเมินและควบคุมกลยุทธ์ ซึ่งองค์กรภาครัฐได้นำไปปฏิบัติอยู่เสมอโดยผ่านการดำเนินงานของหน่วยงานและต้องเป็นไปตามขั้นตอนการดำเนินงาน กฎหมาย กฎระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ ทั้งยังมีการประเมินผลการดำเนินโครงการและกิจกรรมเหล่านั้นด้วยตามตัวชี้วัดของการดำเนินงาน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

โดยสรุปแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่นำเสนอสามารถช่วยให้สถานศึกษาพัฒนาสู่ความเป็นเลิศได้อย่างเป็นระบบและยั่งยืน อย่างไรก็ตาม ควรมีการปรับปรุงแนวทางเหล่านั้นให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการเฉพาะของแต่ละสถานศึกษา นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน รวมถึงการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการ จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการพัฒนาและนำพาสถานศึกษาไปสู่ความเป็นเลิศตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

งานวิจัยเรื่องมีข้อเสนอแนะที่สำคัญ 2 ส่วน รายละเอียดต่อไปนี้ 1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ประกอบด้วย 1.1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษามี 5 องค์ประกอบ ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 สามารถนำแนวทางที่ได้จากการวิจัยนี้ ไปจัดอบรมและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์นำไปสู่การเสริมสร้างสถานศึกษาให้มีความเป็นเลิศ 1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 สามารถจัดทำแผนยุทธศาสตร์ระดับสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างความเป็นเลิศของสถานศึกษาและเชื่อมโยงกับเป้าหมายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และนำแนวทางเหล่านี้ไปใช้ในการสร้างแรงจูงใจให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้เกิดเป้าหมายร่วมกันและสร้างผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน 2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป 2.1 ขยายขอบเขตการศึกษาไปยังสถานศึกษาในระดับอื่น ๆ ศึกษาสถานศึกษาในระดับมัธยมศึกษา หรือสถานศึกษาเอกชน เพื่อเปรียบเทียบแนวทางการบริหารที่แตกต่างกัน 2.2 ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ วิเคราะห์ว่าปัจจัยภายนอก เช่น นโยบายของรัฐ หรือสภาพเศรษฐกิจ มีผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนหรือไม่

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- ธีรพจน์ แบนเนียน, ประเทือง ภูมิภัทราคม และอานนท์ เมธีวรฉัตร. (2564). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ตามหลักทฤษฎีปาปนิสูตรของผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏ กลุ่มภาคเหนือตอนล่าง. วารสารวิจัยวิชาการ. 5(2). 129-142.

- ปิ่นมุก เสนาดิสัย (2567). การวิจัยและพัฒนากระบวนการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับประถมศึกษา : พหุกรณีศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. ใน ปริญาปริญญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสยาม.
- พนิดา ดอนเมฆ. (2559). การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดระยอง. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- รัฐชนา เชื้อนขันธ. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4. ใน ปริญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- วันวิภา ทำประโยชน์. (2565). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ศรสวรรค์ ราบบำเพ็ญ, ปรางทิพย์ กระตุกฤษและธันสธา โรจนตระกูล. (2565). การจัดการเชิงกลยุทธ์ : กระบวนการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติขององค์กรภาครัฐ. วารสารร้อยแก่นสาร. 7(12). 340-355.
- ชพหษ ปรีชาจารย์, วีระวัฒน์ พัฒนกุลชัยและ วิทยา ศรีชมพู.(2566). แนวทางการพัฒนากรอบคิดแบบเติบโตของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน. วารสารวิชาการ การจัดการภาครัฐและเอกชน. 5(1). 205-222.
- สุภัทรา สงครามศรี. (2558). แบบจำลองความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ประสิทธิภาพการจัดการทรัพยากรมนุษย์ และผลการปฏิบัติงานของสถาบันการอาชีวศึกษา ใน วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. (2566). รายงานผลการดำเนินการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566. ชลบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- Harris, G. K. (1989). Similarities Between Leadership Characteristics of Managers of Successful Business Corporations and Principals of Schools Cited for Excellence. (Dissertation Thesis, Ed.D.). Chestnut Hill : Boston College.

- Hollenkamp, D. J. (1990). A Study of Excellent Business Trrits and Theirreplication in Selected Secondary Schools. (Dissertation Thesis, Ed.D.). Illinois : Southem Illinois University at Edwardsville
- Kgaile, A., and Morrison, K. (2006). Measuring and targeting internal conditions for school effectiveness in the free State of South Africa. Educational Management Administration & Leadership, 34(1), 47-68.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample sizes for research activities. Educational and Psychological Measurement. 30, 607-610.

ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใน
องค์การบริหารส่วนตำบลนาแก องค์การบริหารส่วนตำบลเทพศิรี, องค์การ
บริหารส่วนตำบลนาเหล่า องค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง อำเภอनावัง
จังหวัดหนองบัวลำภู*

MOTIVATION LEVEL OF LOCAL GOVERNMENT PERSONNEL IN NA KAE
SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION THAP KHIRI SUBDISTRICT
ADMINISTRATIVE ORGANIZATION NA LAO SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE
ORGANIZATION WANG THONG SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE
ORGANIZATION NA WANG DISTRICT, NONG BUA LAMPHU PROVINCE

โกศล สอดส่อง¹

Koson Sodsong¹

วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต¹

Pitchayabundit College, Thailand.¹

Corresponding Author's Email: Nuspong.ggg@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของ
บุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของ
บุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) เพื่อให้ข้อเสนอแนะทางในการ
พัฒนาการบริหารงานให้เหมาะสมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน อบต.นาแก, อบต.เทพ
ศิรี, อบต.นาเหล่า, อบต.วังทอง อำเภอनावัง จังหวัดหนองบัวลำภู ประชากรที่ใช้ในการการวิจัย
ได้แก่ ข้าราชการหรือพนักงานส่วนตำบล 61 ลูกจ้างประจำ 6 พนักงานจ้าง 121 รวม 188 คน
เป็นกลุ่มประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจง
ความถี่ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น ใน อบต.นาแก, อบต.เทพศิรี, อบต.นาเหล่า, อบต.วังทอง อำเภอनावัง จังหวัด
หนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.48 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า
ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านสภาพแวดล้อมและความมั่นคงในการทำงาน ค่าเฉลี่ย ค่าเฉลี่ย
3.70 รองลงมาคือด้านนโยบายและการบริหารค่าเฉลี่ย 3.67 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ

* Received 3 March 2025; Revised 9 March 2025; Accepted 19 March 2025

ด้านประโยชน์ตอบแทน ค่าเฉลี่ย 3.29 2) การเปรียบเทียบระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4 แห่ง ที่จำแนกตามลักษณะปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าเพศ และอายุ ไม่แตกต่างกัน ทั้งโดยรวมและรายด้าน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ ระดับการศึกษา ประเภทตำแหน่ง รายได้ต่อเดือน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และ 3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนทุนการศึกษาให้แก่บุคลากรอย่างเพียงพอ ควรนำผลการได้รับรางวัลต่าง ๆ ของบุคลากร ไปประกอบการประเมินผลการปฏิบัติราชการในแต่ละรอบการประเมินอย่างเป็นรูปธรรม

คำสำคัญ : แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน, บุคลากร, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

This study There are three objectives: 1) study the level of motivation of local government personnel, 2) compare the level of motivation of local government personnel based on personal factors, and 3) provide guidelines for developing appropriate administration for local government organizations in Na Kae Subdistrict Administrative Organization, Thep Khiri Subdistrict Administrative Organization, Na Lao Subdistrict Administrative Organization, Wang Thong Subdistrict Administrative Organization, Na Wang District, Nong Bua Lamphu Province. The population used in the research was 61 civil servants or subdistrict employees, 6 permanent employees, and 121 contract employees, totaling 188 people, who were the sample population. The statistics used for data analysis were frequency distribution, percentage, standard deviation, T-test, and One-way ANOVA.

The research results were found as follows: 1) The level of motivation of local government personnel in Na Kae Subdistrict Administrative Organization, Thep Khiri Subdistrict Administrative Organization, Na Lao Subdistrict Administrative Organization, Wang Thong Subdistrict Administrative Organization, Na Wang District, Nong Bua Lamphu Province was at a high level overall, with an average of 3.48. When considering each aspect, the aspect with the highest average was: In terms of work environment and security, the average was 3.70, followed by policy and administration with an average of 3.67, and the lowest average was compensation with an average of 3.29. 2) Comparison of the level of motivation in working of personnel in 4 local administrative organizations classified by personal factors found that gender and age were not different, both overall and in each aspect, which was

not in accordance with the established consensus. However, education level, type of position, and monthly income were significantly different at a statistical level of 0.05, which was in accordance with the established hypothesis. And 3) Suggestions on the level of motivation for personnel in local administrative organizations include: There should be promotion and support for sufficient scholarships for personnel. The results of personnel's various awards should be used to evaluate the performance of each assessment round in a concrete manner.

Keywords: Motivation to work, personnel, local government organization

บทนำ

แรงจูงใจ (Motivation) คือ สิ่งซึ่งควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ อันเกิดจากความ ต้องการ พลังกดดัน หรือความปรารถนาที่จะพยายามดิ้นรนเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตาม วัตถุประสงค์ ซึ่งอาจจะเกิดมาตามธรรมชาติหรือจากการเรียนรู้ก็ได้ การจูงใจเกิดจากสิ่งเร้าทั้ง ภายในและภายนอกตัวบุคคลนั้น ๆ เอง ภายในได้แก่ ความรู้สึกต้องการ หรือขาดอะไร บางอย่าง จึงเป็นพลังชักจูง หรือกระตุ้นให้มนุษย์ประกอบกิจกรรมเพื่อทดแทนสิ่งที่ขาดหรือ ต้องการนั้น ส่วนภายนอกได้แก่ สิ่งใดก็ตามที่มาเร้าเร้า นำช่องทาง และมาเสริมสร้างความ ปรารถนาในการประกอบกิจกรรมในตัวมนุษย์ ซึ่งการจูงใจนี้อาจเกิดจากสิ่งเร้าภายในหรือ ภายนอก แต่เพียงอย่างเดียว หรือทั้งสองอย่างพร้อมกันได้ อาจกล่าวได้ว่า การจูงใจทำให้เกิด พฤติกรรมซึ่งเกิดจากความต้องการของมนุษย์ ซึ่งความต้องการเป็นสิ่งเร้าภายในที่สำคัญกับการ เกิดพฤติกรรม นอกจากนี้ยังมีสิ่งเร้าอื่นๆ เช่น การยอมรับของสังคม สภาพบรรยากาศที่เป็น มิตร การบังคับขู่เข็ญ การให้รางวัลหรือกำลังใจหรือการทำให้เกิดความพอใจ ล้วนเป็นเหตุจูงใจ ให้เกิดแรงจูงใจได้ ทฤษฎีแรงจูงใจแบ่งออกได้เป็นทฤษฎีใหญ่ ๆ คือ การส่งเสริมให้เกิดความ ผูกพันต่อองค์กรเป็นสิ่งที่มีความสำคัญก่อให้เกิดผลประโยชน์ในฐานะที่บุคลากรเป็นกำลังสำคัญ ขององค์กร จึงจำเป็นต้องหาหนทางส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้สึกมั่นคงในการทำงาน เพื่อ ส่งเสริมให้การบริหารงานขององค์กรดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ แรงจูงใจในการทำงานเป็นสิ่งที่มิอาจหลีกเลี่ยงการปฏิบัติงานของบุคลากร และสมควรได้รับ นอกเหนือจากเงินเดือน ค่าจ้างที่ได้รับตามปกติ โดยธรรมชาติของมนุษย์ เมื่อได้รับการ ตอบสนองก็ทำให้ เกิดความพึงพอใจและแสดงพฤติกรรมในทางบวก ถ้าได้รับแรงจูงใจในการ ทำงานที่ดีและเหมาะสมก็จะเป็นสิ่งกระตุ้นให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มี ความผูกพันกับองค์กรและเต็มใจทำงานอยู่กับองค์กรต่อไป องค์กรก็จะได้รับประโยชน์ ตรงกันข้ามหากบุคลากรได้รับแรงจูงใจในการทำงานที่ไม่เหมาะสมและเพียงพอ ก็ทำให้เกิด ความไม่พึงพอใจในการทำงาน เกิดความท้อแท้ขาดขวัญและกำลังใจรู้สึกเบื่อหน่ายและสิ้นหวัง

การปฏิบัติงานขาดประสิทธิภาพ เกิดการแสวงหารายได้ในทางที่มิชอบ ทุจริต คอรัปชั่น หรือทำงานเพื่อหวังประโยชน์ส่วนตัว ส่งผลเสียหายต่อประชาชนและองค์กร (พวงเพชร วัชรอยู่, 2537)

ปัญหาส่วนใหญ่จะมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กรต่างของรัฐ ความเป็นจริง ธรรมชาติของมนุษย์แต่ละคนมีความต้องการ และธรรมชาติที่ต่างกัน องค์กรควรให้ความสำคัญกับมนุษย์ สำคัญกับตัวบุคคล และควรเสริมสร้างทักษะในการสร้างมนุษย์สัมพันธ์ ความสุขจากการทำงานก็เกิดมาจากความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจในงานที่ทำอยู่ในปัจจุบัน และบุคลากรต่างมีบทบาทหน้าที่ตามภารกิจที่กล่าวแล้ว บุคลากรจำนวนมากได้มีการทุ่มเทเสียสละอุทิศตน ทำหน้าที่ด้วยความเข้มแข็งจนทำให้ภารกิจหลายๆประการบรรลุเป้าหมาย ประสบความสำเร็จตามนโยบายของรัฐบาลและผู้บริหาร แต่มีบุคลากรอีกจำนวนหนึ่งที่ทำหน้าที่เหมือนเป็นกาฝากทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย เนื่องจากไปที่บางครั้งก่อให้เกิดความหนักใจกับผู้บริหารหรือหัวหน้างานที่รับผิดชอบเรื่องนั้น การทำงานที่ขาดความรับผิดชอบ การทำงานที่ไม่มีความกระตือรือร้น ส่วนหนึ่ง เนื่องมาจากนิสัยส่วนตัวที่ปลูกฝังมานาน แต่อีกส่วนหนึ่งอาจมาจากแรงจูงใจในการทำงานหรือบางครั้งอาจไม่มีขวัญกำลังใจทำงานไปโดยไม่มี ความคาดหวัง ปัญหาเหล่านี้จะเกิดขึ้นกับองค์กรของรัฐ ผู้มีหน้าที่บริการประชาชน (มณีนรัตน์ ชัยยะ และคณะ, 2566)

ด้วยเหตุนี้ ผู้ศึกษาวิจัย จึงมุ่งศึกษาวิจัย ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู มีจำนวน 4 แห่ง คือ 1.องค์การบริหารส่วนตำบลนาแก 2.องค์การบริหารส่วนตำบลเทพศิรี 3.องค์การบริหารส่วนตำบลนาเหล่า 4.องค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง จำนวน 188 คนเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 188 คน (สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2567)

ซึ่งผลที่ได้รับจากการศึกษาวิจัย คาดว่าจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชน ผู้มาใช้บริการ ผู้บริหาร ตลอดจนบุคลากร ผู้ปฏิบัติงานทุกฝ่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่จะได้ทราบถึงระดับความสำคัญของแต่ละปัจจัยที่มีผลต่อระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่จะนำไปใช้ประกอบการปรับปรุงการบริหารงานบุคคล และการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู มีจำนวน 4 แห่ง คือ 1.องค์การบริหารส่วนตำบลนาแก 2.องค์การบริหารส่วนตำบลเทพศิรี 3.องค์การบริหารส่วนตำบลนาเหล่า 4.องค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง ต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในองค์การบริหารส่วนตำบลนาแก, องค์การบริหารส่วนตำบลเทพศิรี, องค์การบริหารส่วนตำบลนาเหล่า, องค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง อำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู

2. เพื่อเปรียบเทียบระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในองค์การบริหารส่วนตำบลนาแก, องค์การบริหารส่วนตำบลเทพศิรี, องค์การบริหารส่วนตำบลนาเหล่า, องค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง อำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู ตามปัจจัยส่วนบุคคล เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประเภทตำแหน่ง และรายได้ต่อเดือน

3. เพื่อให้ข้อเสนอแนะทางในการพัฒนาการบริหารงานให้เหมาะสมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลนาแก, องค์การบริหารส่วนตำบลเทพศิรี, องค์การบริหารส่วนตำบลนาเหล่า, องค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง อำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

บุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 4 แห่ง ประชากร ได้แก่ข้าราชการหรือพนักงานส่วนตำบล 61 ลูกจ้างประจำ 6 พนักงานจ้าง 121 รวม 188 คน เป็นกลุ่มประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง องค์การบริหารส่วนตำบลนาแก, องค์การบริหารส่วนตำบลเทพศิรี, องค์การบริหารส่วนตำบลนาเหล่า, องค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง อำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู

2. เครื่องมือและการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) จากการที่ได้ศึกษาข้อมูลจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำเสนอข้อมูลในส่วนดังกล่าวนี้มาสร้างเป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประเภทตำแหน่ง และรายได้ต่อเดือน

ส่วนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทั้ง 4 แห่ง 10 ด้าน ประกอบด้วย 1.ด้านความสำเร็จในการทำงาน 2. ด้านการได้รับการยอมรับ 3.ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ 4. ด้านความรับผิดชอบ 5. ด้านความก้าวหน้า 6.ด้านนโยบายและการทำงานบริหาร 7. ด้านการปกครองบังคับบัญชา 8. ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน 9.ด้านสภาพการทำงาน 10.และความมั่นคงในการดำเนินประโยชน์ตอบแทน โดยแบบสอบถามที่ใช้เป็นชนิดเลือกตอบ ลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามแบบของไลเคิร์ท (Likert's scale) มีทั้งหมด 5 ระดับ

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทั้ง 4 แห่ง 10 ด้าน เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายเปิด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ทำหนังสือถึงผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 4 แห่ง ในองค์การบริหารส่วนตำบลนาแก, องค์การบริหารส่วนตำบลเทพศิรี, องค์การบริหารส่วนตำบลนาเหล่า,

องค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง อำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู เพื่อขอความอนุเคราะห์ และขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 ทำการส่งแบบสอบถามไปยังประชากรที่จะทำการศึกษาวิจัย คือ บุคลากร องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในองค์การบริหารส่วนตำบลนาแก, องค์การบริหารส่วนตำบลเทพคีรี, องค์การบริหารส่วนตำบลนาเหล่า, องค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง อำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 188 ชุด หลังจากนั้นผู้ศึกษาวิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม คืนทั้งหมดจำนวน 188 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

3.3 แบบสอบถามประกอบไปด้วย 3 ส่วน

ส่วนที่ 1 เป็นรายละเอียดทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 เป็นระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาแก, องค์การบริหารส่วนตำบลเทพคีรี, องค์การบริหารส่วนตำบลนาเหล่า, องค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง อำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะทางเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตซึ่งแบ่งข้อมูลออกเป็น 10 ด้าน ประกอบด้วย ปัจจัยจูงใจในด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ด้านความรับผิดชอบ และด้านความก้าวหน้า ปัจจัยค้ำจุนในด้านนโยบาย และการบริหารด้านการปกครองบังคับบัญชา ด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ด้านสภาพการทำงานและความมั่นคงในงาน ด้านผลประโยชน์ตอบแทน (คำถามปลายเปิด)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลจากแบบสอบถาม ไปประมวลผล ด้วยวิธีการทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป คอมพิวเตอร์ แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประเภทตำแหน่ง และรายได้ต่อเดือน 5 ข้อลักษณะเป็น แบบเลือกตอบกลุ่มตัวอย่าง ของบุคลากรในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 4 แห่ง ประชากร ได้แก่ข้าราชการหรือพนักงานส่วนตำบล 61 ลูกจ้างประจำ 6 พนักงานจ้าง 121 รวม 188 คน สถิติที่ใช้ คือ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

3.2 การวิเคราะห์ระดับแรงจูงใจ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลนาแก, องค์การบริหารส่วนตำบลเทพคีรี, องค์การบริหารส่วนตำบลนาเหล่า, องค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง อำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู ทั้ง 4 แห่ง 10 ด้านสถิติที่ใช้ คือ ได้แก่ค่าร้อยละ (Percentage) ความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในองค์การบริหารส่วนตำบลนาแก, องค์การบริหารส่วนตำบลเทพศิรี, องค์การบริหารส่วนตำบลนาเหล่า, องค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง อำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านความสำเร็จในการทำงาน	3.38	0.43	ปานกลาง
2. ด้านการได้รับการยอมรับ	3.48	0.40	มาก
3. ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ	3.44	0.37	มาก
4. ด้านความรับผิดชอบ	3.31	0.43	ปานกลาง
5. ด้านความก้าวหน้า	3.29	0.39	ปานกลาง
6. ด้านนโยบายและการบริหาร	3.67	0.45	มาก
7. ด้านการปกครองบังคับบัญชา	3.66	0.45	มาก
8. ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน	3.53	0.40	มาก
9. ด้านสภาพแวดล้อมและความมั่นคงในการทำงาน	3.70	0.48	มาก
10. ด้านประโยชน์ตอบแทน	3.29	0.41	ปานกลาง
โดยรวม	3.48	0.26	มาก

จากตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถิติที่ใช้ คือ ได้ แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.48, S.D. = 0.26$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านสภาพแวดล้อมและความมั่นคงในการทำงาน ($\bar{x} = 3.70, S.D. = 0.48$) รองลงมาคือด้านนโยบายและการบริหาร ($\bar{x} = 3.67, S.D. = 0.45$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านประโยชน์ตอบแทน ($\bar{x} = 3.29, S.D. = 0.41$)

2. การเปรียบเทียบระดับ จำแนก ตามข้อมูลส่วนบุคคล โดยใช้ระดับนัยสำคัญที่ .05 สำหรับสถิติที่ใช้ในการทดสอบ ใช้การทดสอบค่าที (t-test) และกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่สอง กลุ่มขึ้นไป ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance : ANOVA) กรณีที่มีความแตกต่างจะทดสอบรายคู่ตามวิธีของเชฟเฟ (Scheffe')

เพศ พบว่าเพศหญิงและเพศชายมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งโดยรวมและรายด้าน ซึ่งไม่เป็นไปตามมติฐานที่ตั้งไว้

อายุ พบว่า ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งโดยรวมและรายด้าน ซึ่งไม่เป็นไปตามมติฐานที่ตั้งไว้

ระดับการศึกษา พบว่าระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่าบุคลากรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตาม สมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านการได้รับการยอมรับ ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความก้าวหน้า และด้านผลประโยชน์ตอบแทน ส่วนด้านอื่น ๆ นอกนั้นไม่แตกต่าง

ประเภทตำแหน่ง พบว่า ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4 แห่ง ในอบต.นาแก, อบต.เทพศิรี,อบต.นาเหล่า,อบต.วังทอง อำเภอนาหว้า จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่าบุคลากรที่มีประเภทตำแหน่งแตกต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่าด้านที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านการได้รับการยอมรับ ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความก้าวหน้า ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน และด้านผลประโยชน์ตอบแทน ส่วนด้านอื่น ๆ นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

รายได้ต่อเดือนการเปรียบเทียบ ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4 แห่ง จำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่าบุคลากรที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตาม สมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้แก่ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านการได้รับการยอมรับ ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความก้าวหน้า ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน และด้านผลประโยชน์ตอบแทน ส่วนด้านอื่น ๆ นอกนั้นไม่แตกต่างกัน จึงได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Method)

3. จากคำถามปลายเปิดในแบบสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลนาแก, องค์การบริหารส่วนตำบลเทพศิรี, องค์การบริหารส่วนตำบลนาเหล่า, องค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง อำเภอนาหว้า จังหวัด

หนองบัวลำภู มีผู้ให้ข้อเสนอแนะ จำนวน 10 คน ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปและแบ่งออกเป็นประเด็น ข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) ควรมีการส่งเสริม และสนับสนุนทุนการศึกษาให้แก่บุคลากรอย่างเพียงพอ 2) ควรมีแผนส่งเสริมการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานประจำปี 3) ควรนำผลการได้รับรางวัลต่าง ๆ ของบุคลากร ไปประกอบการประเมินผลการปฏิบัติราชการในแต่ละรอบ การประเมินอย่างเป็นรูปธรรม 4) ควรมีการจัดโครงการ/กิจกรรม ต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมสุขภาพจิต และกายที่ดีแก่เจ้าหน้าที่อยู่เสมอ 5) ควรได้รับความสะดวกรวดเร็ว ในการใช้สิทธิ์เบิกค่าเดินทางไปราชการ ค่าการศึกษาบุตร ค่าที่เช่าที่พัก 6) ควรจัดสวัสดิการต่างๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของบุคลากรในหน่วยงาน 7) ควรมีการสนับสนุน ยกย่อง ให้รางวัล แก่บุคลากร/ทีมงาน ที่มีการ พัฒนาการเรียนรู้ สร้างนวัตกรรม หรือที่มีผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ และ 8) ควรสนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ สำหรับการปฏิบัติงาน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ในองค์การบริหารส่วนตำบลนาแก, องค์การบริหารส่วนตำบลเทพศิรี, องค์การบริหารส่วนตำบลนาเหล่า, องค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง อำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู

1.ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ใน องค์การบริหารส่วนตำบลนาแก, องค์การบริหารส่วนตำบลเทพศิรี, องค์การบริหารส่วนตำบลนาเหล่า, องค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง อำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.48, S.D. = 0.40$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสภาพแวดล้อมและความมั่นคงในการทำงาน ($\bar{x} = 3.70, S.D. = 0.48$) รองลงมาคือด้านนโยบาย และการบริหาร ($\bar{x} = 3.67, S.D. = 0.45$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดมี 2 ด้าน คือ ด้านความก้าวหน้า ($\bar{x} = 3.29, S.D. = 0.39$) และด้านประโยชน์ตอบแทน ($\bar{x} = 3.29, S.D. = 0.41$) ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะเหตุผลว่าความชัดเจนของกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ความชัดเจนของนโยบายของฝ่ายบริหาร การมีส่วนร่วมและได้รับความเป็นธรรม ความชัดเจนของสายการปกครองบังคับบัญชา ได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน การได้รับมอบหมายในการปฏิบัติงานที่ทำ ทายความรู้ความสามารถ ได้รับอิสระในการปฏิบัติงาน รวมไปถึงสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานมีความปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของปฐมวงศ์ สีหาเสนา (2557) พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลค่ายเนินวง ตำบลบางกะจะ อำเภอเมือง จันทบุรี จังหวัดจันทบุรี โดยรวมมีแรงจูงใจในระดับมาก พิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ รองลงมา คือ ด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านเงินเดือน บุชบา เชิดชู (2556) พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอลำลูก จังหวัดจันทบุรี พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ความสำเร็จใน

การปฏิบัติงานของบุคคล รองลงมา คือ ด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านผลประโยชน์ตอบแทน โชติกา ระโส (2555) พบว่า แรงจูงใจต่อผลการปฏิบัติงานของบุคลากร มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงาน รองลงมา คือ ด้านความรับผิดชอบ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการยอมรับนับถือ จุฑารัตน์ ดีวิ (2560) พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดเมืองพัทยา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการเจริญเติบโต รองลงมา คือ ด้านความรับผิดชอบ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านนโยบายการบริหารงาน

2. ผลการเปรียบเทียบ “ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ในองค์การบริหารส่วนตำบลนาแก, องค์การบริหารส่วนตำบลเทพศิรี, องค์การบริหารส่วนตำบลนาเหล่า, องค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง อำเภอनावัง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประเภทตำแหน่ง และรายได้ต่อเดือน ผลปรากฏดังนี้

2.1 บุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีแรงจูงใจในการทำงานไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า เพศไม่มีผลโดยตรงต่อการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และการเข้ามาปฏิบัติงานในสำนักงาน ใช้กฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และหนังสือสั่งการเดียวกัน จึงมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของบุษบา เขิดชู (2556) แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี ไม่แตกต่างกัน

2.2 บุคลากรที่มีอายุต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า อายุไม่มีผลโดยตรงต่อการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และการเข้ามาปฏิบัติงานในสำนักงาน ใช้กฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และหนังสือสั่งการเดียวกัน จึงมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุษบา เขิดชู (2556) แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี ไม่แตกต่างกัน

2.3 บุคลากรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ระดับการศึกษามีผลต่อการเลื่อนระดับ เลื่อนตำแหน่ง ปรับลดระยะเวลาเพื่อเปลี่ยนสายงาน มีความก้าวหน้าในสายอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย ของ ปฐมวงศ์ สีหาเสนา (2557) แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลค่ายเนินวง ตำบลบางกะจะ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี พบว่าระดับการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลค่ายเนินวง ตำบลบางกะจะ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี แตกต่างกัน

2.4 บุคลากรที่มีประเภทตำแหน่งต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่สูงขึ้น การได้รับการเลื่อนระดับ เปลี่ยนสายงาน เติบโตในสายวิชาชีพ ได้รับค่าตอบแทนที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย ของปฐมวงศ์ สีหาเสนา (2557) แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลค่ายเนินวง ตำบลบางกะจะ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี พบว่า ประเภทตำแหน่งต่างกัน มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลค่ายเนินวง ตำบลบางกะจะ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี แตกต่างกัน

2.5 บุคลากรที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรได้รับผลตอบแทนในที่ดีจากการปฏิบัติงาน ได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับปริมาณงานที่ทำ ได้รับการพิจารณาเลื่อนเงินเดือน ค่าจ้าง และค่าตอบแทน และได้รับสวัสดิการที่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของปฐมวงศ์ สีหาเสนา (2557) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลค่ายเนินวง ตำบลบางกะจะ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี พบว่ารายได้ต่อเดือน มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลค่ายเนินวง ตำบลบางกะจะ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี แตกต่างกัน

องค์ความรู้ใหม่

|

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ในองค์การบริหารส่วนตำบลนาแก, องค์การบริหารส่วนตำบลเทพศิรี, องค์การบริหารส่วนตำบลนาเหล่า, องค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง อำเภอนาหว้า จังหวัดหนองบัวลำภู โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.48, S.D.=0.26$) และเมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสภาพแวดล้อมและความมั่นคงในการทำงาน ($\bar{x}=3.70, S.D.=0.48$) รองลงมา คือ ด้านนโยบายและการบริหาร ($\bar{x}=3.67, S.D.=0.45$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด มีค่าเท่ากัน คือ ด้านความก้าวหน้า ($\bar{x}=3.29, S.D.=0.39$) และด้านประโยชน์ตอบแทน ($\bar{x}=3.29, S.D.=0.41$) ผู้วิจัยจึงมี 1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยในครั้งนี้ไปใช้ ดังนี้ 1) ผู้บริหารควรมึนโยบายสนับสนุน ส่งเสริม บุคลากรให้มีโอกาสเข้ารับการฝึกอบรม ศึกษาต่อ เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถ และการได้รับแต่งตั้งให้เลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้น 2) ผู้บริหารควรมึนโยบายสนับสนุน ส่งเสริมบุคลากรให้ได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับปริมาณงานที่ทำ ได้รับสวัสดิการที่เพียงพอการได้รับสิทธิประโยชน์อื่น ๆ จากการทำงาน ได้รับการพิจารณาเลื่อนเงินเดือนอย่างเหมาะสม และได้เลื่อนตำแหน่งตามที่ต้องการ อย่างโปร่งใสและเป็นธรรม 3) ควรมอบหมายงานอย่างมีขั้นตอนชัดเจน และมีงบประมาณเพียงพอ เพื่อให้การปฏิบัติงานประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ 4) ส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรปฏิบัติงานให้เป็นไปตามที่ต้องการ มีอิสระสามารถตัดสินใจในการดำเนินงาน ต้องรับผลในการปฏิบัติงานทั้งผลดีและผลร้าย สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติงานได้ 5) ส่งเสริม และสนับสนุนกิจกรรมเพื่อสร้างความสามัคคีในหน่วยงาน 2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้ 1) ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อ “ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ในองค์การบริหารส่วนตำบลนาแก, องค์การบริหารส่วนตำบลเทพศิรี, องค์การบริหารส่วนตำบลนาเหล่า, องค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง อำเภอนาหว้า จังหวัดหนองบัวลำภู เพื่อเปรียบเทียบผลการศึกษา และ 2) การศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเชิงคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

- จุฑารัตน์ ดีวิ. (2560). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดเมืองพัทยา. ใน วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- โชติกา ระโส. (2555). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จุฑารัตน์ ดีวิ. (2560). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดเมืองพัทยา. มหาวิทยาลัยบูรพา.

- สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2567). ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดหนองบัวลำภู. เรียกใช้เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2567 จาก <https://www.opsmoac.go.th/nongbualamphu>.
- ปฐมวงศ์ สีหาเสนา. (2557). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลค่ายเนินวง ตำบลบางกะจะอำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่.
- บุษบา เชิดชู. (2556). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอขลุงจังหวัดจันทบุรี. หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พวงเพชร วัชรอยู่. (2537). แรงจูงใจกับการทำงาน. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์
- ราตรี พัฒนารังสรรค์. (2556). พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์สถาบันราชภัฏ.
- มณีรัตน์ ชัยยะ และคณะ. (2566). การบริหารทรัพยากรมนุษย์ภายใต้การเปลี่ยนแปลงสู่ยุคดิจิทัล. *Journal of Administrative and Management Innovation*, 11(1), 104-113.

กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการ
เสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรแบบมุ่งผลสำเร็จในสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 3
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1*

STRATEGY FOR DEVELOPING VISIONARY LEADERSHIP OF SCHOOL
EXECUTIVES IN ENHANCING AN ACHIEVEMENT CULTURE IN THE MUEANG
CHONBURI 3 SCHOOL CLUSTER UNDER CHONBURI PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 1.

ณัฐกานต์ แสงงาม¹ และ ประทุมทอง ไตรรัตน์²

Nuttakarn Saeng-ngam ¹ and Pratoomtong Trirat²

^{1,2}มหาวิทยาลัยเกริก

^{1,2}Kirk University, Thailand

¹Corresponding Author's Email: nuttakarn_amnath@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ 2) ศึกษาจุด
แข็ง จุดอ่อน โอกาส ภาวะคุกคาม และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิง
วิสัยทัศน์ และ3) นำเสนอกลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาใน
การเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรแบบมุ่งผลสำเร็จในสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 3 สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู
จำนวน 196 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย โดยมีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 162 คน กำหนด
ขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
คือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความ
ต้องการจำเป็น

ผลการวิจัย พบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการ
เสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรแบบมุ่งผลสำเร็จ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.79$, S.D =
0.86) 2) ความต้องการจำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ด้านการ
สร้างวิสัยทัศน์ ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์และด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ อยู่ในกลุ่มต่ำเป็นจุด
แข็ง และด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี อยู่ในกลุ่มสูงเป็นจุดอ่อน และความต้องการจำเป็น
($PNI_{modified} = 0.18$) ในส่วนของความเป็นวัฒนธรรมองค์กรแบบมุ่งผลสำเร็จของสถานศึกษา
พบว่า สภาพปัจจุบัน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.73$, S.D = 0.86) และความต้องการจำเป็น

* Received 3 March 2025; Revised 11 March 2025; Accepted 19 March 2025

($PNI_{\text{modified}} = 0.23$) และ 3) กลยุทธ์พัฒนาผู้นำประกอบด้วย 2 กลยุทธ์หลัก 4 กลยุทธ์รอง ดังนี้ 1) เสริมสร้างการพัฒนาความสามารถผ่านการเรียนรู้และประสบการณ์ที่เชื่อมโยงกับเป้าหมายองค์กร และ 2) เสริมสร้างการพัฒนาระบบนิเวศขององค์กรส่งเสริมพลังบวกในการทำงาน

คำสำคัญ: กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำ ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ วัฒนธรรมแบบมุ่งผลสำเร็จ

Abstract

The objectives of this research were to: 1) Study the level of visionary leadership 2) Study the strengths, weaknesses, opportunities, threats, and essential needs for developing visionary leadership 3) Propose strategic approaches for developing visionary leadership among school administrators to enhance a results-oriented organizational culture within the Mueang Chonburi 3 School Cluster under Chonburi Primary Educational Service Area Office 1. The sample group consisted of 196 participants, including school administrators and teachers, selected through simple random sampling. A total of 162 respondents completed the questionnaire. The sample size was determined using Krejcie and Morgan's table. Data collection was conducted using a questionnaire, and statistical analyses included percentage, mean, standard deviation, and the modified priority needs index (PNI_{modified}).

The research result found that: 1) The overall level of visionary leadership among school administrators in fostering a results-oriented organizational culture was high ($\bar{x} = 3.79$, S.D. = 0.86). 2) Regarding the essential needs for visionary leadership, the aspects of vision creation, vision dissemination, and vision implementation were identified as strengths with low priority needs, whereas serving as a role model was categorized as a weakness with high $PNI_{\text{modified}} = 0.18$. Concerning the current state of a results-oriented organizational culture in schools, it was rated at a high level ($\bar{x} = 3.73$, S.D. = 0.86, $PNI_{\text{modified}} = 0.23$) 3) The strategic framework for leadership development consisted of two main strategies and four sub-strategies: 1) Enhancing leadership capabilities through learning and experiences aligned with organizational goals. 2) Developing an organizational ecosystem that fosters a positive and motivating work environment.

Keywords: Leadership Development Strategy, Visionary Leadership, Organizational Culture

บทนำ

ในปัจจุบัน การศึกษาเป็นกระบวนการของการพัฒนาบุคคลและสังคมในภาพรวม ซึ่งไม่เพียงแต่เป็นการถ่ายทอดความรู้และทักษะจำเป็นทางวิชาการ แล้วยังช่วยในการเสริมสร้างความเข้าใจทางวัฒนธรรม ความเห็นอกเห็นใจ และความสามารถในการทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการศึกษายังเป็นกุญแจสำคัญที่เปิดโอกาสในการเติบโตทางสังคมและเศรษฐกิจให้กับบุคคล (Bawonpoj Chanasombat, 2024) ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์เป็นแนวคิดที่มีความสำคัญมากในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงหรือยุคแห่งการบูรณาการ โดยแนวคิดนี้ได้รับความสนใจเป็นอย่างยิ่งในวงการบริหารและการจัดการองค์กร (สัมฤทธิ์ กางเพ็ง, 2557) เพื่อให้เกิดวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งสู่ผลสำเร็จ ซึ่งวัฒนธรรมองค์กรเป็นแกนหลักของความสำเร็จในองค์กรซึ่งมีอิทธิพลต่อทุกสิ่งตั้งแต่ความผูกพันของบุคลากรไปจนถึงประสิทธิภาพการทำงาน และยังรวมไปถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการมุ่งผลสำเร็จซึ่งเป็นแนวทางที่องค์กรปลูกฝังให้บุคลากรภายในมีเป้าหมายชัดเจน มุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ และขับเคลื่อนองค์กรไปข้างหน้าอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้นำจะต้องมีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการองค์กรและภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์มีบทบาทสำคัญในการบริหารและพัฒนาองค์กร โดยเฉพาะในสถานศึกษาที่ต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากกระแสโลกาภิวัตน์ ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์เน้นการสร้างภาพลักษณ์อนาคตขององค์กรที่ชัดเจน การปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง และการสร้างแรงจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ไม่เพียงแต่มุ่งหวังให้เกิดการพัฒนาภายในองค์กรเท่านั้น แต่ยังมุ่งเน้นการสร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งภายในและภายนอกองค์กร (รักเกียรติ หงษ์ทอง และธนพงษ์ อดมทรัพย์, 2559)

ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำที่เชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาจะช่วยให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการพัฒนาภาวะผู้นำคือการเสริมสร้างศักยภาพ ความรู้ และทักษะของบุคคลให้เพิ่มขึ้นในด้านการเป็นผู้นำ กระบวนการนี้ควรมีความต่อเนื่องและยั่งยืน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในบุคคลทั้งด้านความสามารถและทักษะ โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาบุคคลให้สามารถปฏิบัติงานในฐานะผู้นำได้อย่างมีประสิทธิภาพในระยะยาว (รมิดา เศรษฐบุตติ, 2566) ซึ่งภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์นับเป็นความสามารถของผู้นำในการมองเห็นทิศทางในอนาคต กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน และสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้อื่นก้าวไปสู่เป้าหมายนั้นร่วมกัน โดยผู้นำที่มีวิสัยทัศน์จะสามารถขับเคลื่อนองค์กรหรือสังคมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงได้มุ่งศึกษากลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรแบบมุ่งผลสำเร็จในสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรแบบมุ่งผลสำเร็จไปใช้ในสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรแบบมุ่งผลสำเร็จในสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1
2. เพื่อศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส ภาวะคุกคาม และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรแบบมุ่งผลสำเร็จในสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1
3. เพื่อนำเสนอกลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรแบบมุ่งผลสำเร็จในสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูของโรงเรียนในสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำนวน 12 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 388 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1, 2566)

1.2 กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูของโรงเรียนในสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 196 คน ได้จากการกำหนดสุ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) เลือกโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติภายใต้กรอบของการศึกษาวิจัย

2. เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือวิจัย

2.1 แบบสอบถาม (Questionnaires) ประกอบด้วยข้อคำถาม 4 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วย 1) อายุ 2) ระดับการศึกษา 3) ประสบการณ์การปฏิบัติงาน 4) ตำแหน่ง ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับวัฒนธรรมแบบมุ่งผลสำเร็จ

ตอนที่ 3 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และจุดแข็ง จุดอ่อน และความต้องการจำเป็น ตอนที่ 4 สอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ โอกาสและอุปสรรค

2.2 ในการหาค่าคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พบว่ามีค่า IOC มีค่าตั้งแต่ 0.66-1.00 และ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ มีค่าเท่ากับ 0.94

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่างเดือนธันวาคม พ.ศ. 2567 ถึงเดือนมกราคม พ.ศ. 2568 โดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษา สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และจุดแข็ง จุดอ่อน และความต้องการจำเป็นการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และจุดแข็ง จุดอ่อน และความต้องการจำเป็นจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน (n = 162)

ภาวะผู้นำเชิง สร้างสรรค์ของผู้ บริหารสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึง ประสงค์			ความต้องการจำเป็น		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$PNI_{modified}$	ลำดับ	แปลผล
1. ด้านการสร้าง วิสัยทัศน์	3.79	0.89	มาก	4.54	0.60	มากที่สุด	0.20	2	ต่ำ/จุด แข็ง
2. ด้านการเผยแพร่ วิสัยทัศน์	3.99	0.80	มาก	4.59	0.58	มากที่สุด	0.15	3	ต่ำ/จุด แข็ง
3. ด้านการปฏิบัติ ตามวิสัยทัศน์	4.06	0.72	มาก	4.64	0.58	มากที่สุด	0.14	4	ต่ำ/จุด แข็ง
4. ด้านการเป็น แบบอย่างที่ดี	3.71	0.93	มาก	4.62	0.58	มากที่สุด	0.25	1	สูง/ จุดอ่อน
รวม	3.89	0.83	มาก	4.60	0.59	มากที่สุด	0.18		

จากตารางที่ 1 พบว่า พบว่าสภาพปัจจุบันของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมของ พบว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ และด้านการสร้างวิสัยทัศน์

สภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมของภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี และด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์

การจัดลำดับความสำคัญตามความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมความต้องการจำเป็น เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ และด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์

2. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และจุดแข็ง จุดอ่อน และความต้องการจำเป็นการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน โดยภาพรวมดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และจุดแข็ง จุดอ่อน และความต้องการจำเป็นการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา (n = 162)

ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ความต้องการจำเป็น		
	$\bar{x}$	S.D	ระดับ	$\bar{x}$	S.D	ระดับ	PNI modified	ลำดับ	แปลผล
1.ด้านการตั้งเป้าหมาย	3.83	0.85	มาก	4.52	0.60	มากที่สุด	0.18	3	ต่ำ/จุดแข็ง
2.ด้านการมีส่วนร่วม	3.98	0.78	มาก	4.60	0.58	มากที่สุด	0.16	4	ต่ำ/จุดแข็ง
3.ด้านประสิทธิภาพการทำงาน	4.01	0.76	มาก	4.63	0.57	มากที่สุด	0.15	5	ต่ำ/จุดแข็ง
4.ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน	3.60	0.92	มาก	4.59	0.59	มากที่สุด	0.27	2	สูง/จุดอ่อน

5.ด้านความ กระตือรือร้นในการ ทำงาน	3.52	0.98	มาก	4.53	0.62	มากที่สุด	0.28	1	สูง/จุดอ่อน
รวม	3.79	0.86	มาก	4.57	0.59	มากที่สุด	0.21		

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และจุดแข็ง จุดอ่อน และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน โดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 คือ ด้านประสิทธิภาพการทำงาน รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการตั้งเป้าหมาย

สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านประสิทธิภาพการทำงาน ด้านการมีส่วนร่วม และด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน

การจัดลำดับความสำคัญตามความการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความต้องการจำเป็น เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านความกระตือรือร้นในการทำงาน ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน และด้านการตั้งเป้าหมาย

ตารางที่ 3 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ โอกาสและอุปสรรคของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรแบบมุ่งผลสำเร็จผู้บริหารสถานศึกษา จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก

(n = 162)

ภาวะผู้นำเชิง สร้างสรรค์ผู้ ของบริหารส ถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ความต้องการจำเป็น		
	$\bar{x}$	S.D	ระดับ	$\bar{x}$	S.D	ระดับ	PNI modified	ลำดับ	แปลผล
1.สภาพ นโยบายของรัฐ	3.75	0.90	มาก	4.54	0.63	มากที่สุด	0.21	4	ต่ำ/โอกาส
2.สภาพ เศรษฐกิจ	3.68	0.83	มาก	4.53	0.57	มากที่สุด	0.24	1	สูง/ภาวะ คุกคาม
3.สภาพสังคม	3.70	0.83	มาก	4.53	0.57	มากที่สุด	0.23	2	สูง/ภาวะ คุกคาม
4.สภาพ เทคโนโลยี	3.76	0.88	มาก	4.58	0.59	มากที่สุด	0.22	3	สูง/ภาวะ คุกคาม
รวม	3.73	0.86	มาก	4.55	0.59	มากที่สุด	0.23		

จากตารางที่ 3 พบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ โอกาสและอุปสรรคของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรแบบมุ่งผลสำเร็จของสถานศึกษา จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ สภาพเทคโนโลยี สภาพนโยบายของรัฐ และสภาพสังคม

3. กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรแบบมุ่งผลสำเร็จในสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ซึ่งประกอบด้วยกลยุทธ์หลัก 2 กลยุทธ์ กลยุทธ์รอง 4 กลยุทธ์ ดังนี้ 1) กลยุทธ์หลักที่ 1 เสริมสร้างการพัฒนาความสามารถและการบริหารตนเองผ่านการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงเป้าหมายองค์กร 2) กลยุทธ์รองที่ 1.1 เสริมสร้างการพัฒนาเป็นผู้นำตนเองที่สร้างแรงบันดาลใจเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร 3) กลยุทธ์รองที่ 1.2 เสริมสร้างให้บริหารตนเองในการสร้างความสุขในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ 4) กลยุทธ์หลักที่ 2 เสริมสร้างการพัฒนาบรรยากาศและการสื่อสารขององค์กรส่งเสริมในการทำงาน 5) กลยุทธ์รองที่ 2.1 เสริมสร้างการสร้างบรรยากาศที่สอดคล้องกับสถานการณ์ 6) กลยุทธ์รองที่ 2.2 เสริมสร้างการสื่อสารอย่างชัดเจนและกิจกรรมในการทำงานเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรแบบมุ่งผลสำเร็จในสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรแบบมุ่งผลสำเร็จในสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ประกอบด้วยการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ และการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรแบบมุ่งผลสำเร็จ ที่มีสภาพปัจจุบันในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้ง 2 ด้าน คือ ด้านภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ และด้านเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรแบบมุ่งผลสำเร็จ แต่ผลการวิจัยพบว่าสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงได้ว่าเป็นจุดอ่อนของสถานศึกษาซึ่งสอดคล้องกับ รัตนา คนไว (2564) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภูเก็ต พบว่าองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภูเก็ต จากการสังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการยืนยันของผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภูเก็ต มี 4 องค์ประกอบ คือ 1) การสร้างวิสัยทัศน์ 2) การเผยแพร่

วิสัยทัศน์ 3)การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ และ 4) การเป็นแบบอย่างที่ดี ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามุกดาหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามุกดาหาร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามุกดาหาร มี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ ด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ และด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี โดยมีแนวทางการพัฒนารวมทั้งสิ้น 19 แนวทาง

ในส่วนของการจัดลำดับความสำคัญตามความต้องการจำเป็นที่เป็นจุดแข็งของการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรแบบมุ่งในสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 คือ ด้านการตั้งเป้าหมาย ด้านการมีส่วนร่วมและด้านประสิทธิภาพการทำงาน สำหรับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ คือ ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์และด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ เช่นเดียวกับ สุนิรัตน์ เอี่ยมประไพ (2557) คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ที่มี 3 ลักษณะ ได้แก่ การสร้างวิสัยทัศน์ การเผยแพร่วิสัยทัศน์ และการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ โดยคุณลักษณะทั้ง 3 นี้มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา และส่งผลต่อประสิทธิภาพขององค์กรโดยรวม ดังนั้นมีความสอดคล้องกับข้อค้นพบจุดอ่อนของการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรแบบมุ่งในสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 คือ ด้านความกระตือรือร้นในการทำงาน และด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน สำหรับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ คือ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี

ด้านโอกาสและภาวะคุกคามของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรแบบมุ่งผลสำเร็จในสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 พบว่า นโยบายของรัฐ เป็นโอกาสของการพัฒนาในด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านประสิทธิภาพการทำงาน ด้านการตั้งเป้าหมาย และด้านการมีส่วนร่วม เป็นโอกาสในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรแบบมุ่งผลสำเร็จ แต่ด้านด้านความกระตือรือร้นในการทำงานเป็นภาวะคุกคาม ขณะที่สภาพเศรษฐกิจ สภาพสังคม และสภาพเทคโนโลยีเป็นภาวะคุกคามสำหรับด้านความกระตือรือร้นในการทำงานและด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน สอดคล้องกับการวิจัยของ Erlygina (2019) จากการศึกษาวัฒนธรรมองค์กรในฐานะปัจจัยที่ส่งเสริมนวัตกรรมขององค์กร ผลปรากฏว่า วัฒนธรรมองค์กรทำหน้าที่เป็นปัจจัยในการบริหารจัดการบุคลากรขององค์กร โดยมีอิทธิพลควบคุมผ่านระบบค่านิยม หลักการ และบรรทัดฐานของพฤติกรรม วัฒนธรรมองค์กรในฐานะปัจจัยในการบริหารจัดการองค์กรนั้น มีวิธีการจัดการเชิงนวัตกรรมที่หลากหลาย วัฒนธรรมองค์กรส่งเสริมนวัตกรรมขององค์กรโดยการเสริมสร้างและสนับสนุนการสื่อสารอย่างเปิดเผยระหว่างพนักงาน

และองค์กร รวมถึงส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือระหว่างสมาชิกในองค์กร และสอดคล้องกับสภาพเทคโนโลยี สภาพสังคมและสภาพเศรษฐกิจที่เป็นโอกาสสำหรับด้านประสิทธิภาพการทำงาน ด้านการตั้งเป้าหมายและด้านการมีส่วนร่วม

จากการอภิปรายข้างต้นจะเห็นได้ว่าจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภาวะคุกคามของการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรแบบมุ่งผลสำเร็จในสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 คือ ด้านการตั้งเป้าหมาย ด้านการมีส่วนร่วม และด้านประสิทธิภาพการทำงาน สำหรับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ คือ ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ และด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ในภาพรวม โดยมีกลยุทธ์หลัก 2 กลยุทธ์ และมีกลยุทธ์รอง 4 กลยุทธ์ และวิธีดำเนินการ 12 วิธีดำเนินการ ซึ่งจะได้อภิปรายในลำดับต่อไป

กลยุทธ์หลักที่ 1 เสริมสร้างการพัฒนาความสามารถผ่านการเรียนรู้และประสบการณ์ที่เชื่อมโยงกับเป้าหมายองค์กร ผลการวิจัย พบว่า จุดอ่อน ของการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรแบบมุ่งผลสำเร็จในสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 คือ ด้านความกระตือรือร้นในการทำงาน และด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า สภาพเศรษฐกิจ สภาพสังคม และสภาพเทคโนโลยีต่างก็เป็นภาวะคุกคามในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรแบบมุ่งผลสำเร็จ มีเพียงนโยบายของรัฐที่เป็นโอกาสในการลดจุดอ่อน ดังนั้นในกลยุทธ์หลักที่ 1 เน้นการพัฒนาส่งเสริมทักษะของผู้บริหารให้มีวิสัยทัศน์ เช่นเดียวกับ Coulson-Thomas (2020) จากการศึกษา ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม และความเป็นเลิศทางธุรกิจ พบว่า คณะกรรมการบริหารมากขึ้นกำลังรับรู้ถึงภาระหน้าที่และความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่หลากหลายและคนรุ่นอนาคต รวมถึงการทบทวนวัตถุประสงค์ของบริษัทและยอมรับความพิจารณาทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับผลกำไรทางการเงิน อย่างไรก็ตาม กิจกรรมทางธุรกิจที่ส่งอาจมีประสิทธิภาพ จินตนาการ และนำตื่นเต้น รวมถึงนวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลงที่แปลกใหม่ คณะกรรมการควรตั้งคำถามว่ากิจกรรมเหล่านั้นสามารถถือว่ามีความเป็นเลิศได้หรือไม่หากพวกเขาทำลายสิ่งแวดล้อม ลดความหลากหลายทางชีวภาพ เพิ่มภาวะโลกร้อน และไม่ยั่งยืน ภาวะผู้นำและกลยุทธ์ที่จำเป็นในการสร้างองค์กรที่แข่งขันได้และมีระดับโลก ขึ้นอยู่กับว่าใครและ/หรืออะไรที่หน่วยงานตัดสินใจจะแข่งขันด้วย ระยะเวลาที่จะทำการแข่งขัน และวัตถุประสงค์ในการแข่งขัน รวมถึงเกณฑ์ที่ใช้ในการกำหนดว่าสิ่งใดถือเป็นระดับโลก ผลกระทบของเทคโนโลยีดิจิทัลและเทคโนโลยีอื่นๆขึ้นอยู่กับความรวดเร็วและการแพร่หลายของการนำไปใช้ และว่าจะถูกนำไปใช้ที่ใด โดยใคร และเพื่อวัตถุประสงค์ใด สำหรับผู้ที่กังวลเกี่ยวกับอนาคตของมนุษยชาติและความเปราะบางของโลกของเรา กลยุทธ์ของ

คณะกรรมการหลายแห่งดูเหมือนจะทำให้เกิดปัญหาและความท้าทายมากขึ้นแทนที่จะนำเสนอทางออกที่สามารถทำได้ แรงจูงใจของคณะกรรมการดูเหมือนจะสะท้อนถึงสิ่งที่รู้สึกว่าการดำเนินการในยุคนั้น และส่วนใหญ่ละเลยความท้าทายในปัจจุบัน ในเศรษฐกิจดิจิทัลเมื่อเกิดการค้นพบทางวิทยาศาสตร์ ความไม่เต็มใจที่จะจัดการกับปัญหาเหล่านั้นและยอมรับโอกาสในการเปลี่ยนแปลงที่ครอบคลุม สังคม และแบบองค์รวม สำหรับกลยุทธ์รองที่ 1.1 เสริมสร้างการพัฒนาเป็นผู้นำตนเองที่สร้างแรงบันดาลใจเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กรเนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นจุดอ่อน จึงกำหนดกลยุทธ์ในการรองรับจุดอ่อนเพื่อการพัฒนาที่เสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรแบบมุ่งผลสำเร็จ สอดคล้องกับ Leonard (2008) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์เกี่ยวข้องกับความสามารถในการสื่อสารวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์นั้นอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์จะสามารถคิดนอกกรอบและมีความสามารถในการมองเห็นภาพรวมขององค์กรอย่างครบถ้วน พวกเขามีความรับผิดชอบต่อวิสัยทัศน์ของตนเอง และสามารถกระตุ้นและขอความร่วมมือจากผู้อื่นเพื่อบรรลุเป้าหมาย นอกจากนี้ ผู้นำเหล่านี้ยังมีความกล้าที่จะลงมือปฏิบัติและมีแนวคิดสร้างสรรค์ การสร้างวิสัยทัศน์ (Formulating) การเผยแพร่วิสัยทัศน์ (Articulating) การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ (Implementing) และการเป็นแบบอย่างที่ดี (Role model) เป็นองค์ประกอบสำคัญของภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ที่เน้นถึง สำหรับกลยุทธ์รองที่ 1.2 เสริมสร้างการให้ความสำคัญของการบริหารตนเองในการสร้างความสุขในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะจากผลการวิจัยภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ เป็นจุดแข็งที่มีความต้องการมากที่สุด นำมากำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาทักษะที่พัฒนาผู้บริหารให้สามารถสร้างแนวคิดในการทำงานได้ เช่นเดียวกับ Thompson (2005) ได้ศึกษาพฤติกรรมของผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และพบว่า การสร้างวิสัยทัศน์เป็นองค์ประกอบสำคัญของภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ผู้นำต้องมีความสามารถในการวางแผนและกำหนดทิศทางที่ชัดเจนเพื่อให้ผู้ตามสามารถปฏิบัติตามได้

กลยุทธ์หลักที่ 2 เสริมสร้างการพัฒนาระบบนิเวศขององค์กรส่งเสริมพลังบวกในการทำงาน ในการกำหนดกลยุทธ์ เนื่องด้วยผลการวิจัย พบว่า ด้านความกระตือรือร้นในการทำงาน และด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน นำมากำหนดกลยุทธ์เพื่อปิดจุดอ่อนของการพัฒนาภาวะผู้นำ ซึ่งสอดคล้องกับทักษิณ มวลมนตรี (2564) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ตามความเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ตามความเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และ

ครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยรวมสัมพันธ์ในทางบวก และสอดคล้องกับสภาพิชญ์ อินแดง (2565) ได้ศึกษาวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของกลุ่มเจนเนอร์เรชั่นวายในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่าด้านวัฒนธรรมองค์กร พบว่า วัฒนธรรมองค์กรของกลุ่มเจนเนอร์เรชั่นวายในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านความสุขในการทำงาน พบว่าด้านความสุขในการทำงานของกลุ่มเจนเนอร์เรชั่นวายในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ คือ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีนำมากำหนดเป็นกลยุทธ์รองที่ 2.1 เสริมสร้างการสร้างบรรยากาศที่สอดคล้องกับสถานการณ์ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุภาวัฒน์ แสงคำมี (2561) ได้ให้ความสำคัญกับการเป็นแบบอย่างที่ดีในแง่ของการแสดงความซื่อสัตย์ต่อคำพูดและการยึดมั่นในอุดมการณ์ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ทำให้บุคลากรในองค์กรเกิดความศรัทธาและนำไปสู่การปฏิบัติตามแบบอย่าง ผู้บริหารที่แสดงถึงความรับผิดชอบและกระตือรือร้นในการทำงานจะสามารถสร้างความเชื่อถือและเป็นแรงบันดาลใจให้กับผู้อื่น สำหรับด้านด้านการสร้างวิสัยทัศน์ ซึ่งเป็นจุดแข็งที่ต้องการมากที่สุดที่ใช้ในการกำหนดกลยุทธ์รองที่ 2.2 เสริมสร้างการสื่อสารอย่างชัดเจนและกิจกรรมในการทำงานเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับสมัชชา จันทรแสง (2558) ให้ความเห็นว่า การสร้างวิสัยทัศน์เกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์สภาพการณ์ทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อสังเคราะห์และกำหนดทิศทางและเป้าหมายที่นำไปสู่การสร้างอนาคตขององค์กรผ่านวิสัยทัศน์ร่วมกัน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรแบบมุ่งผลสำเร็จในสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เขต 1 พบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี 2) การเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรแบบมุ่งผลสำเร็จของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านความกระตือรือร้นในการทำงาน งานวิจัยเรื่องนี้มีข้อเสนอแนะที่สำคัญ 2 ส่วนรายละเอียดต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ประกอบด้วย 1) ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษามี 4 องค์ประกอบ ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เขต 1 สามารถนำกลยุทธ์ที่ได้จากการวิจัยไปจัดอบรมและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ให้ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์สูงช่วยแนะนำแนวทางให้แก่ผู้บริหารรุ่นใหม่ 2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เขต 1

สามารถจัดทำแผนยุทธศาสตร์ระดับสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับกลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ และเชื่อมโยงกับเป้าหมายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และนำแนวทางเหล่านี้ไปใช้ในการสร้างแรงจูงใจให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้เกิดเป้าหมายร่วมกัน และสร้างผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรศึกษา เปรียบเทียบ กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ใน โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เพื่อดูความแตกต่างของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของทุกโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ควรนำองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ไปดำเนินการวิจัยรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณี ทวีผล. (2562). อิทธิพลของวัฒนธรรมองค์การแบบมุ่งผลสำเร็จที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 16. ใน วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. นนทบุรี. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ทักษิณ มวลมนตรี. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา Mukdahan. ใน วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. สกลนคร. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- รักเกียรติ หงษ์ทอง และธนพงษ์ อุดมทรัพย์. (2559). ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ในบริบทการนำการเปลี่ยนแปลง. วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์, 18(2), 73-87.
- รัตนา คนไฉ. (2564). ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา Mukdahan. ใน วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. สกลนคร. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ศุภาพิชญ์ อินแดง. (2565). วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของกลุ่มเจนเนอเรชันวายในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. ใน วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. นครปฐม. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สมัชชา จันทรแสง. (2558). การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. ใน วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. จันทบุรี. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สุนิรัตน์ เอี่ยมประไพ. (2557). การศึกษาประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้รูปแบบระดับชั้นลดหลั่นเชิงเส้น.

- ใน วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต. ปทุมธานี. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สุภาวัฒน์ แสงคำมี. (2561). การสร้างวิสัยทัศน์ในสถานศึกษา : พฤติกรรมของผู้บริหาร. ใน วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
- Bawonpoj, C. (2024). Education is a process of individual and social development. *Journal of Social and Educational Development*, 12(1), 45-60.
- Coulson-Thomas, C. (2020). Leading organizational innovation. *Effective Executive*, 23(2), 12-30.
- Erlygina, E. (2019). Organizational culture as a factor of organizational innovativeness. *Bulletin of Science and Practice*, 5(11), 276-279.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30 (3), 607-610.
- Leonard, D. (2008). Visionary leadership: How to motivate and inspire. *Leadership Review*, 14(2), 45-67.
- Thompson, G. (2005). Getting real about visionary leadership. [online]. Available from : <http://www.newhorizons.org/trans/Thompson.htm>. accessed 27 September 2024.

แนวทางการส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนสุขภาพ
อำเภอปะเหลียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1*
GUIDELINES FOR PROMOTING HEALTHY SCHOOL ACCORDING TO
THE CONCEPT OF HEALTHY SCHOOLS IN PALIAN DISTRICT UNDER
TRANG PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

ณัฐกานต์ โพขสาลี¹ และ ทิพย์ ขำอยู่²

Nattakan Pochsalee¹, and Thip Khumyoo²

¹⁻² มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

¹⁻²Suan Dusit University, Thailand

¹Corresponding Author's Nattakan1158@gmail.com, thipkhumyoo@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียน อำเภอปะเหลียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียน อำเภอปะเหลียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ศึกษานิเทศก์ ครูผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียน ครูหัวหน้ากลุ่มการบริหารงานวิชาการ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักวิชาการสาธารณสุข และผู้ทรงคุณวุฒิ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน และวิเคราะห์ดัชนีความต้องการจำเป็น และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความต้องการจำเป็นเร่งด่วนในการส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียน อำเภอปะเหลียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ได้แก่ ผู้เรียนเป็นสุข รองลงมา โรงเรียนเป็นสุข สภาพแวดล้อมเป็นสุข ครอบครัวเป็นสุข และชุมชนเป็นสุข ตามลำดับ และ 2) แนวทางการส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียน อำเภอปะเหลียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ด้านผู้เรียนเป็นสุขมี 6 แนวทาง ด้านโรงเรียนเป็นสุขมี 4 แนวทาง ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุขมี 2 แนวทาง ด้านครอบครัวเป็นสุขมี 4 แนวทาง และด้านชุมชนเป็นสุขมี 2 แนวทาง ซึ่งผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียน อำเภอปะเหลียน สังกัด

* Received 4 March 2025; Revised 21 March 2025; Accepted 19 March 2025

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 โดยภาพรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: แนวทางการส่งเสริมสุขภาวะ, สุขภาวะภายในโรงเรียน, วงจรคุณภาพ

Abstract

The Purposes of this research 1) were study a needs assessment for promoting health schools in Palian District, under Trang Primary Educational Service Area Office 1 and 2) study to guidelines for promoting health schools in Palian District, under Trang Primary Educational Service Area Office 1. It is a descriptive research design. The simple were key informant interview, administrators, and teachers, focus group discussion and experts. The data collection tool was interviewing form, questionnaire, focus group discussion record form, and suitability and feasibility assessment form. The data were analyzed by descriptive statistics methods and Modified Priority Needs Index (PNI modified). This qualitative study used qualitative content analysis.

The research results show that (1) the prioritization of the needs assessment for promoting health schools in Palian District, under Trang Primary Educational Service Area Office 1 the highest priority needs were happy learner followed by aspects of happy schools, happy environment, happy families, and happy communities respectively. (2) Guidelines for promoting health schools Palian District, under Trang Primary Educational Service Area Office 1, happy learner has 6 paths, happy schools 4 paths, happy environment 2 paths, happy families 4 paths, happy communities 4 paths. The results of possibility, suitability of developing guidelines was at highest level.

Keyword: Promoting Health Schools, Health School, Deming Cycle

บทนำ

การส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียนเป็นการส่งเสริมโรงเรียนที่มีรูปแบบกระบวนการบริหารจัดการใหม่ที่ยึดเอาสุขภาวะเป็นตัวตั้งเพื่อให้ผู้เรียนเป็นสุข องค์กรเป็นสุข สภาพแวดล้อมเป็นสุข ครอบครัวเป็นสุข และชุมชนเป็นสุข ทั้งในมิติของกาย ใจ สังคม และจิตวิญญาณ มีวิถีที่เชื่อมโยงและสัมพันธ์กันในตัวมนุษย์และสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ทั้งกายภาพ

และสังคมและมีความสามารถ (จันทร์เพ็ญ ลาภมาภผล, 2564) ทั้งนี้โรงเรียนสุขภาวะนั้นต้องมีเป้าหมายเพื่อสร้างเสริมให้ “ผู้เรียนเป็นสุข” โดยการปรับสภาพลดปัจจัยเสี่ยง จัดโครงสร้างและระบบต่าง ๆ ให้โรงเรียน สภาพแวดล้อม ครอบครัว และชุมชนเป็นพื้นที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาวะของผู้เรียนทั้งด้านกาย ใจ สังคม ปัญญา มีคุณภาพพร้อมพัฒนาตนเอง ซึ่งจากการศึกษาผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียน พบว่า มีการศึกษาโดยใช้แนวคิดโรงเรียนสุขภาวะ ซึ่งมี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ผู้เรียนเป็นสุข คือ สุขภาพกายและสุขภาพจิตดี 2) โรงเรียนเป็นสุข คือ โรงเรียนเป็นสถานที่ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเสริมสร้างสุขภาวะของผู้เรียน 3) ครอบครัวเป็นสุข คือ ครอบครัวมีส่วนร่วมในการดูแลเอาใจพหุติกรรมด้วยวิธีเชิงบวก 4) สภาพแวดล้อมเป็นสุข คือ บรรยากาศ ห้องเรียน และอาหาร เป็นต้น 5) ชุมชนเป็นสุข คือ ชุมชนส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์สำหรับการเสริมสร้างสุขภาวะของผู้เรียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 1, 2566) ได้กำหนดการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน คือ การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ให้มีพัฒนาการสมวัย ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา จัดการศึกษาให้ผู้เรียนทุกช่วงวัยได้มีการพัฒนาด้านสมรรถนะและทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 รวมทั้งเสริมสร้างคุณภาพชีวิต สนับสนุนสถานศึกษาให้เป็นพื้นที่ปลอดภัยสำหรับผู้เรียน ส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดีและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เร่งแก้ปัญหากลุ่มผู้เรียนที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 รวมทั้งลดความเครียดและสุขภาพจิตของนักเรียน อย่างไรก็ตามการส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนของอำเภอปะเหลียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ยังคงประสบปัญหาต่าง ๆ มากมาย เช่น ผู้บริหารและบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ยังไม่เข้าใจและเห็นคุณค่าที่แท้จริงของการส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียน ขาดการดำเนินงานที่จริงจังรวมทั้งการไม่มีแผน หรือแนวทางการปฏิบัติงานในแต่ละปีที่ชัดเจน รวมทั้งยังขาดการติดตามตรวจสอบ ประเมินผลการส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียน เป็นต้น

ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะครูผู้ดูแลด้านสุขภาวะในโรงเรียน จึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนตามกรอบแนวคิดของโรงเรียนสุขภาวะ นำกระบวนการบริหารคุณภาพโดยใช้วงจร PDCA มาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวางแผนการส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียน อำเภอปะเหลียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ในครั้งนี้ โดยแนวทางที่ได้ในครั้งนี้จะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติการส่งเสริมส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียน อำเภอปะเหลียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียน อำเภอปะเหลียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องแนวทางการส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียน อำเภอปะเหลียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับสุขภาวะภายในโรงเรียน โดยที่สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (2560) ได้กำหนดองค์ประกอบหลักของโรงเรียนสุขภาวะไว้ 5 ด้าน ดังนี้ (1) ผู้เรียนเป็นสุข ได้แก่ ผู้เรียนมีสุขภาพดี ผู้เรียนมีทักษะการปฏิเสธให้ตนเองพ้นจากอันตราย ผู้เรียนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ผู้เรียนมีวินัยรู้หน้าที่มีความรับผิดชอบ ผู้เรียนมีจิตสาธารณะ อนุรักษ์ ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม และผู้เรียนกระตือรือร้นให้ ความสนใจในการเรียน (2) โรงเรียนเป็นสุข ได้แก่ โรงเรียนมีการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการสร้างเสริมสุขภาวะของผู้เรียน โรงเรียนมีการบูรณาการ กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริม สร้างให้ผู้เรียนมีสุขภาวะโดย สอดคล้องกับบริบทภายในโรงเรียนและท้องถิ่น โรงเรียนมีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การติดตาม ประเมินผลร่วมกันภายในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อ ต่อการเสริมสร้าง สุขภาวะ ของผู้เรียน (3) สภาพแวดล้อมเป็นสุข ได้แก่ โรงเรียนเป็นเขตปลอด เหล้า-บุหรี่ การ พนัน และสิ่งเสพติด โรงเรียนมีการคัดเลือก วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องดื่ม และอาหารว่างที่เป็น ประโยชน์ ต่อสุขภาวะของผู้เรียน บรรยากาศในโรงเรียน และห้องเรียนเอื้อต่อ การจัดการกระบวนการ เรียนรู้ ของผู้เรียนโรงเรียนมีระบบป้องกันภัยและมีการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ และโรงเรียนมีการจัด สภาพบริเวณโรงเรียนให้มีบรรยากาศร่มรื่นและส่งเสริมการเรียนรู้ (4) ครอบครัวเป็นสุข ได้แก่ ครอบครัวรับฟังและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่ ผู้เรียนในการป้องกันความเสี่ยงต่อ พฤติกรรมที่ทำลายสุขภาวะ ครอบครัวและโรงเรียนมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลทาง ด้านสุขภาวะ เพื่อร่วมพัฒนาสุขภาวะผู้เรียน ครอบครัวมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น การ ดูแลเอา ใจใส่ด้านการเรียน และพฤติกรรมด้วยวิธีเชิงบวก ครอบครัวเข้าไปมีส่วนร่วม ในกระบวนการ เสริมสร้าง สุขภาวะของโรงเรียน (5) ชุมชนเป็นสุข ได้แก่ ชุมชนมีสถานที่ส่งเสริมการจัดการ เรียนรู้และใช้ประโยชน์ เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะของผู้เรียน เปิดโอกาสให้บุคคลในชุมชนได้ แลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับข้อมูลเชิงสุขภาวะของผู้เรียน ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการกระบวนการ เรียนรู้เพื่อสร้าง เสริมสุขภาวะของผู้เรียน ชุมชนและโรงเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

2. แนวคิดเกี่ยวกับวงจรคุณภาพ (PDCA) เป็นกระบวนการบริหารงานที่ Edwards Deming เป็นผู้คิดค้นและได้นำมาพัฒนาใช้ในญี่ปุ่นช่วงตอนปลายทศวรรษ 1940 (อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตน์, 2566) ถือเป็นการบริหารสมัยใหม่ยึดเป็นแนวทางสำคัญอยู่ในแทบทุกเรื่อง เกี่ยวข้องกับด้านคุณภาพ ประกอบด้วย Plan Do Check Act (PDCA) (ทรงพล เจริญคำ, 2563) ซึ่งการบริหารโครงการการส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนจำเป็นต้องมีกระบวนการ ดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยการบริหารงานตามวงจรคุณภาพ PDCA ต้องการบรรลุความสำเร็จโดยเป้าหมายที่ดีต้องมีความชัดเจน สามารถวัดและ ประเมินผลได้ และเป็นที่ยอมรับของผู้ปฏิบัติงาน

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องแนวทางการส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียน อำเภอปะเหลียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยสังเขป ดังนี้

เทวีพันธ์ เยาวไสย (2563) ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารส่งเสริม สุขภาวะภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษา พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็น พบว่า ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในโรงเรียน มีความต้องการ จำเป็นมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านคนมีสุขภาวะ ส่วนด้านที่มีความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด คือ ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในชุมชนและสังคม และแนวทางการส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียน สังกัด สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) ด้านคนมีสุขภาวะ 2) ด้านการส่งเสริมสุข ภาวะในโรงเรียน 3) ด้านการส่งเสริมสุขภาวะในสิ่งแวดล้อม และ 4) ด้าน การส่งเสริมสุขภาวะในชุมชนและสังคม

ทรงธรรม พลัฒา และสุบิน ยุระรัช (2564) ได้ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การบริหาร กิจกรรมพัฒนาสุขภาวะของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ประเมินและวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนา กิจกรรม สุขภาวะของโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา ด้านสุขภาวะทาง ปัญญา รองลงมาด้านด้านสุขภาวะทางสังคม ด้านสุขภาวะทางจิต ด้านสุขภาวะด้านทางกาย เป็นอันดับสุดท้าย

จันทร์เพ็ญ ลาภมากผล, พระมหาญาณวัฒน์ ฐิตวิฑฒโน และพระมหาสมบัติ ธนปญโญ (2566) ได้ศึกษาเรื่องสภาพปัจจุบันการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพ การส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 2 ในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน คือ สภาพแวดล้อมเป็นสุข และโรงเรียน

เป็นสุข ส่วนด้านการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน คือ ชุมชนเป็นสุข ครอบครัวเป็นสุข และ ผู้เรียนเป็นสุข ตามลำดับ

สุพจน์ี พัดจาด (2566) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานโรงเรียน สุขภาวะของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดตาก ผลการศึกษา พบว่า แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนสุขภาวะด้านผู้เรียนเป็นสุขมี 7 แนวทาง ด้าน โรงเรียนเป็นสุขมี 6 แนวทาง ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุขมี 4 แนวทาง ด้านครอบครัวเป็นสุขมี 6 แนวทาง และด้านชุมชนเป็นสุขมี 5 แนวทาง

4. กรอบแนวคิดของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อการสร้างแนวทางการส่งเสริมสุขภาวะ ภายในโรงเรียน อำเภอปะเหลียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวข้องมาสังเคราะห์เพื่อเป็นกรอบแนวคิดงานวิจัยดังนี้

4.1 กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียน ของสำนักงาน กองทุนสนับสนุนสร้างเสริมสุขภาพ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ผู้เรียนเป็นสุข 2) โรงเรียนเป็นสุข 3) สภาพแวดล้อมเป็นสุข 4) ครอบครัวเป็นสุข 5) ชุมชนเป็นสุข (สำนักงาน กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2560)

4.2 กรอบแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงานของเดมมิง (Deming) ประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การนำแผนไปปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการ ปรับปรุง (Act) (อ้างอิงในทรงพล เจริญคำ, 2563)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบไปด้วย กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำหรับการ สัมภาษณ์ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำหรับการสนทนากลุ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบไปด้วย 1) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำหรับการ สัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม จำนวน 14 คน cและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาจากการ คัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง 2) ผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง จำนวน 186 คน ได้มาโดยการ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางสำเร็จรูปในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ของเครจซ์และมอร์แกน (Krejci and Morgan,1970) และใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ

2. เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 4 ชุด ได้แก่

2.1 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ และ ตอนที่ 2 องค์ประกอบของการส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านผู้เรียนเป็นสุข ด้านโรงเรียนเป็นสุข ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุข ด้านครอบครัวเป็นสุข และด้านชุมชนเป็นสุข

2.2 แบบสอบถามปลายปิด ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม แบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียน อำเภอปะเหลียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert Type) และ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียน อำเภอปะเหลียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 เป็นคำถามปลายเปิด

2.3 แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม และ ตอนที่ 2 แนวทางการส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียน อำเภอปะเหลียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1

2.4 แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert Type)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการดังนี้

3.1 ผู้วิจัยดำเนินการดำเนินการขอหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดไว้ และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการใช้แบบสอบถามผ่านระบบออนไลน์

3.3 ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การตอบแบบสอบถาม เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 วิธีดังนี้ (1) การวิเคราะห์เนื้อหา และ (2) การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ดัชนีความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัย

การศึกษาแนวทางการส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียน ตามแนวคิดโรงเรียนสุขภาวะอำเภอปะเหลียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 สรุปผลการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ความต้องการจำเป็นของการส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียน อำเภอปะเหลียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1

ตารางที่ 1 ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI_{Modified}) และลำดับความต้องการจำเป็น โดยรวมและรายด้าน

รายการ	D	I	PNI _{Modified}	ลำดับ
ผู้เรียนเป็นสุข	2.94	4.10	0.39	1
โรงเรียนเป็นสุข	3.05	4.17	0.37	2
สภาพแวดล้อมเป็นสุข	3.11	4.17	0.34	3
ครอบครัวเป็นสุข	3.10	4.15	0.34	3
ชุมชนเป็นสุข	3.11	4.13	0.33	4
รวม	3.06	4.14	0.35	

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI_{Modified}) และลำดับความต้องการจำเป็น โดยรวมและรายด้านพบว่า พบว่า ดัชนีความต้องการจำเป็นมีค่าอยู่ระหว่าง 0.33-0.39 มีรายการที่มีความต้องการจำเป็นเร่งด่วนจำนวน 1 รายการ คือ ผู้เรียนเป็นสุข (PNI_{Modified} = 0.39) ความต้องการจำเป็นลำดับ 2 มี 1 รายการได้แก่ โรงเรียนเป็นสุข (PNI_{Modified} = 0.37) และความต้องการจำเป็นลำดับ 3 มี 2 รายการ ได้แก่ สภาพแวดล้อมเป็นสุข และครอบครัวเป็นสุข (PNI_{Modified} = 0.34)

2. แนวทางการส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียน อำเภอปะเหลียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ผู้วิจัยนำเสนอเป็นรายด้านดังนี้

2.1 ด้านผู้เรียนเป็นสุข ประกอบด้วย 6 แนวทางดังนี้

2.1.1 เน้นการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นสุข ทั้งทางด้านสุขภาพที่ดี รวมทั้งทักษะการดูแลตนเอง

2.1.2 เน้นการพัฒนาที่สภาพจิตใจของนักเรียนให้มีความเข้มแข็ง รวมทั้งสภาวะจิตใจของครูด้วยเช่นกัน หากครูมีสภาวะทางด้านจิตใจที่เข้มแข็งก็จะส่งผลให้นักเรียนมีสภาวะจิตใจที่แข็งแรงด้วยเช่นกัน

2.1.3 ส่งเสริมให้โรงเรียนพัฒนาทักษะการเอาตัวรอดจากอันตรายต่าง ๆ ทั้งอันตรายที่มาในรูปแบบของยาเสพติดทุกประเภท อันตรายที่มาในรูปแบบของการทำร้ายจิตใจ อันตรายที่มาในรูปแบบของอุบัติเหตุต่าง ๆ เป็นต้น

2.1.4 ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ เข้าใจ และรักการออกกำลังกาย รวมทั้งการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ถูกสุขอนามัย

2.1.5 ส่งเสริมทักษะความเป็นพลเมืองให้กับนักเรียน คือ การแต่งกายที่ถูกระเบียบ มีสัมมาคารวะ ไม่ทะเลาะวิวาท เป็นต้น

2.1.6 ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน ได้แก่ การรู้จักเสียสละ แบ่งปัน ขยัน อดออม ไม่ฟุ้งเฟ้อ เป็นต้น

2.2 ด้านโรงเรียนเป็นสุข ประกอบด้วย 4 แนวทางดังนี้

2.2.1 ส่งเสริมให้มีการบูรณาการกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียน โดยมุ่งเน้นให้สอดคล้องกับบริบทภายในโรงเรียนและชุมชน

2.2.2 ส่งเสริมให้โรงเรียนจัดทำกระบวนการสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับครอบครัว เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลของผู้เรียน เน้นการส่งเสริมให้มีการสื่อสาร เปิดเผย และต่อเนื่อง เช่น การประชุมผู้ปกครอง การส่งข่าวสารต่าง ๆ ให้กับครอบครัว ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวกับโรงเรียน เช่น งานวันครอบครัว กิจกรรมกีฬา กิจกรรมทำบุญร่วมกัน ช่วยเสริมสร้างการสื่อสารที่ดีระหว่างครอบครัวและโรงเรียน

2.2.3 ส่งเสริมให้มีการสร้างแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียน

2.2.4 เปิดโอกาสให้ครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน เช่น การเปิดโอกาสให้เข้ามาเป็นคณะกรรมการบริหารโรงเรียน

2.3 ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุข ประกอบด้วย 2 แนวทางดังนี้

2.3.1 จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียนให้มีความสะอาด ปลอดภัย และมีแสงสว่างเพียงพอ เช่น อาคารสถานที่ ห้องน้ำ โรงอาหาร ห้องเรียน สนามฟุตบอล สนามเด็กเล่น เป็นต้น

2.3.2 ออกแบบห้องเรียนให้เอื้อต่อการเป็นแหล่งเรียนรู้

2.4 ด้านครอบครัวเป็นสุข ประกอบด้วย 4 แนวทางดังนี้

2.4.1 ส่งเสริมให้มีการเสริมสร้างทักษะและความรู้ให้กับครอบครัว เช่น การจัดอบรม สัมมนา ที่เกี่ยวกับการดูแลและสภาวะกายและใจของนักเรียน ได้แก่ การดูแลโภชนาการของนักเรียน การดูแลทักษะทางอารมณ์ การจัดการความเครียด

2.4.2 ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของนักเรียน เช่น ช่วยติดตามการบ้าน จัดเวลาอ่านหนังสือ และสนับสนุนกิจกรรมทักษะพิเศษต่าง ๆ

2.4.3 เปิดให้บริการการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนและครอบครัว เพื่อช่วยแก้ปัญหาความเครียดและปัญหาทางอารมณ์ของครอบครัว

2.4.4 จัดกิจกรรมส่งเสริมความรักและความเข้าใจในครอบครัว เช่น การอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการสร้างสายสัมพันธ์ที่ดีระหว่างพ่อแม่ลูก การสอนทักษะสื่อสารเชิงบวก วิธีการแก้ไขความขัดแย้งภายในครอบครัว

2.5 ด้านชุมชนเป็นสุข ประกอบด้วย 2 แนวทางดังนี้

2.5.1 เชิญชวน และหรือแต่งตั้งผู้นำชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมการส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนสุภาพะ ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านผู้เรียนเป็นสุข ด้านโรงเรียนเป็นสุข ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุข ด้านครอบครัวเป็นสุข และด้านชุมชนเป็นสุข

2.5.2 เชิญชวน และหรือแต่งตั้งผู้นำชุมชน เข้าร่วมการประเมิน ติดตามผลการส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนสุภาพะ ทั้ง 5 ด้าน

ผลการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ของแนวทางการส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียน อำเภอบะเหลียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 โดยรวมมีความเหมาะสม และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความต้องการจำเป็นของการส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียน อำเภอบะเหลียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1

จากผลการวิจัยที่พบว่า ดัชนีความต้องการจำเป็นเร่งด่วนจำนวน 1 รายการ คือ ผู้เรียนเป็นสุข ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของกระบวนการส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียน หากนักเรียนมีสุขภาพทั้งกายและใจที่ดีย่อมส่งผลต่อการเรียนรู้ นำความรู้และประสบการณ์มาใช้ให้เป็นประโยชน์ได้อย่างสมบูรณ์ทั้งกับตนเองและผู้อื่น นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า ความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องการพัฒนามากที่สุด ได้แก่ การส่งเสริมให้นักเรียนได้ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้เพราะครูผู้สอนเล็งเห็นปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นกับนักเรียนในเขตพื้นที่การศึกษา โดยเฉพาะปัญหาหาสถานที่ออกกำลังกายในโรงเรียน การเข้าถึงเทคโนโลยีได้ง่ายแต่ไม่สามารถแยกแยะถูกผิดได้ รวมทั้งการมีพฤติกรรมการเล่นแบบ และปัญหาการขาดโภชนาการที่ดี อันเนื่องมาจากสภาพเศรษฐกิจของครอบครัว ดังนั้นการส่งเสริมให้มีการออกกำลังกายจึงเป็นทางออกที่ดีที่จะทำให้เด็กใช้เวลาว่างมาให้เป็นประโยชน์ ในขณะเดียวกันเป็นการส่งเสริมให้เด็กมีสุขภาพแข็งแรง โดยโรงเรียนมีหน้าที่ในการจัดกิจกรรมออกกำลังกายที่สนามเด็กเล่นที่ปลอดภัย หรือสนามฟุตบอลเพื่อใช้ในการออกกำลังกายและเน้นที่ความปลอดภัย ต่อมาในประเด็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้รับประทานอาหารกลางวันเพียงพอ ปลอดภัย และถูกสุขลักษณะนั้น เพราะนักเรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันตาม

สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว บางครอบครัวไม่สามารถจัดหาอาหารที่มีประโยชน์ตามหลักโภชนาการให้เด็กๆ ได้รับประทานทุกมื้อ หรือบางครอบครัวไม่เคร่งครัดเรื่องโภชนาการ ปล่อยให้เด็กๆ ปล่อยให้เด็กทานขนม น้ำหวาน เป็นประจำ ดังนั้นครูผู้สอนเองจึงเห็นว่า มีความจำเป็นจะต้องส่งเสริมให้นักเรียนได้รับประทานอาหารกลางวันเพียงพอ ปลอดภัย และถูกสุขลักษณะ มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ทานอาหารอิ่ม อาหารมีคุณค่าของสารอาหารตามหลักโภชนาการ ต่อมา การส่งเสริมให้นักเรียนมีจิตสาธารณะ เสียสละเพื่อส่วนรวม ทั้งนี้ประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553) เรื่องคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เกี่ยวกับความมีวินัย คือ การแต่งกายที่ถูกระเบียบ มีสัมมาคารวะ ไม่ทะเลาะวิวาท รวมทั้งคุณธรรมจริยธรรมก็เป็นทักษะที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือ รู้จักเสียสละ แบ่งปัน ขยัน อดออม ไม่ฟุ้งเฟ้อ ทักษะเหล่านี้ถ้านักเรียนมีความเชื่อ นักเรียนจะมีสุขภาพที่ดีนำไปสู่ผลการเรียนรู้ที่ดียิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามผลการศึกษาข้างต้น สอดคล้องกับประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567-2568 สรุปใจความสำคัญได้ว่า ประกาศฉบับนี้มุ่งหวังให้นักเรียนได้รับการพัฒนาในทุก ๆ มิติ ไม่ว่าจะเป็นความเท่าเทียมกัน ความเสมอภาค คุณภาพ และสมรรถนะที่จำเป็น อย่างไรก็ตามกระทรวงศึกษาธิการฯ มุ่งหวังให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มความสามารถ โดยเน้นให้นักเรียนเรียนอย่างมีความสุข อย่างไรก็ตามผู้เรียนเป็นสุขนั้นสามารถสะท้อนได้หลากหลายได้ เช่น ความสุขทางด้านร่างกาย ความสุขทางด้านจิตใจ ความสุขในการอยู่ร่วมกันในสังคม และความสุขที่เกี่ยวข้องกับทักษะต่างๆ

ผลของความต้องการจำเป็นลำดับที่สอง คือ โรงเรียนเป็นสุขนั้น เนื่องจากโรงเรียนเป็นสถานที่จัดการศึกษาที่นอกจากจะให้ความรู้เรื่องทางวิชาการแล้ว ยังทำหน้าที่เป็นสังคมในแบบจำลองให้กับเด็ก ๆ ได้เรียนรู้และปรับตัวต่อสภาพแวดล้อม สถานศึกษาเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างสูงในการจัดการศึกษา ดังนั้นเมื่อใดก็ตามที่มีการพัฒนาหรือปฏิรูปสถานศึกษาย่อมส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาด้วยเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวิโรจน์ สารรัตน์ (2566) อธิบายไว้ว่า โรงเรียนที่มีประสิทธิผลนั้นจะต้องอาศัยหลักการแนวคิดและทฤษฎีเป็นแนวทาง ต้องอาศัยความทุ่มเทพยายามในทุกด้านจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง ต้องอาศัยเป้าหมายที่ชัดเจนและท้าทาย ต้องอาศัยทรัพยากรที่เพียงพอและมีคุณภาพ ต้องอาศัยความมีวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรและการสอน ต้องอาศัยภาวะความเป็นผู้นำของทั้งผู้บริหารและของคณะครู ต้องอาศัยบรรยากาศแห่งการยอมรับนับถือและไว้วางใจซึ่งกันและกัน เป็นต้น นอกจากผลการศึกษาพบว่า ความต้องการจำเป็นที่ต้องการมากที่สุดได้แก่ การส่งเสริมครูให้มีศักยภาพ สามารถปรับตัวและเรียนรู้ได้ทันกับความเปลี่ยนแปลง อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้เกิดนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ขึ้นจำนวนมาก ดังนั้นครูควรจะได้รับการพัฒนาหรือเสริมสร้างศักยภาพอยู่ตลอดเวลา หรือจะต้องพัฒนาวิชาชีพตนเองจากการทำวิจัย การอบรม รวมทั้งการหาความรู้

ด้วยตนเอง เพราะการเป็นครูในศตวรรษที่ 21 จะต้องมียุทธศาสตร์ที่สร้างความเข้มแข็งให้กับอนาคตของนักเรียน โดยจะต้องพัฒนาสมรรถนะทางเทคโนโลยี และศาสตร์การสอนของตนเองอย่างต่อเนื่อง และนำมาใช้เพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีความร่วมมือและทำงานโดยยึดปัญหาเป็นฐาน ทดแทนการเรียนรู้แบบเดิม ๆ ที่ยึดครูเป็นศูนย์กลาง ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2558) เสนอวิธีการพัฒนาตนเองของครูสู่การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ หมายความว่า ครูทุกคนควรเรียนรู้ตลอดชีวิต รู้จักใช้เวลาและหาเวลาค้นหาความรู้ ช่วยแก้ปัญหาหรือปรับปรุงการสอนของตนเองอยู่ตลอดเวลา ใช้แหล่งความรู้ในห้องสมุดชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น และแหล่งเรียนรู้จากสื่อจากอินเทอร์เน็ตในการพัฒนาตนเอง ซึ่งครูอาจจะพัฒนาตนเองตามลำพังหรือจัดกลุ่มพัฒนาขึ้นระหว่างครูผู้สอนในหมวดวิชาเดียวกันหรือจัดกลุ่มพัฒนาร่วมกับครูในโรงเรียนเขตพื้นที่เดียวกันก็ได้

อย่างไรก็ตามจากผลการวิจัยเมื่อวิเคราะห์ระดับความจำเป็นในภาพรวมของทุกองค์ประกอบแล้วนั้นพบว่า ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเร่งด่วนมีความใกล้เคียงกัน ดังนั้นการขับเคลื่อนแนวทางการส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียน อำเภอปะเหลียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 สามารถขับเคลื่อนทุกองค์ประกอบไปพร้อม ๆ กัน

2. แนวทางการส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียน อำเภอปะเหลียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1

แนวทางการส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียน อำเภอปะเหลียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 พบว่า (1) ด้านผู้เรียนเป็นสุข ประกอบด้วย 6 แนวทาง (2) ด้านโรงเรียนเป็นสุข ประกอบด้วย 4 แนวทาง (3) ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุข ประกอบด้วย 2 แนวทาง (4) ด้านครอบครัวเป็นสุข ประกอบด้วย 4 แนวทาง และด้านชุมชนเป็นสุข ประกอบด้วย 2 แนวทาง โดยผลการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ของแนวทางการส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียน อำเภอปะเหลียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 โดยรวมมีความเหมาะสม และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด อย่างไรก็ตามจากผลการศึกษาข้างต้นสอดคล้องกับแนวคิดของสมศักดิ์ โทจำปา (2565) ได้สรุปถึงองค์ประกอบสำคัญของการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาพไว้หลายประการ แต่ที่สอดคล้องกับงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ (1) นโยบายส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งเป็นการกำหนดทิศทางการดำเนินงานด้านสุขภาพ หรือสุขภาวะของโรงเรียน ซึ่งส่งผลต่อการจัดกิจกรรมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการส่งเสริมสุขภาพ อย่างไรก็ตามการกำหนดนโยบายส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนต้องเกิดจากความเห็นชอบของบุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกโรงเรียน และเป็นเครื่องนำทางในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องทำให้การดำเนินงานมีความเข้มแข็ง และชัดเจน และ (2) การบริหารจัดการภายในโรงเรียน ซึ่งเป็นการจัดองค์กร และระบบการบริหารงานเพื่อให้การดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีความต่อเนื่อง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้โรงเรียนมีการบริหารจัดการโครงการส่งเสริมสุขภาพอย่างมีระบบ ในด้านการวางแผน

การนิเทศติดตาม และการประเมินผล ภายใต้การเชื่อมโยงประสานงานระหว่างบุคคลต่าง ๆ ที่รู้บทบาทหน้าที่ชัดเจนทั้งของตนเองและภาคีต่าง ๆ ในชุมชนของโรงเรียน

ผลการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ของแนวทางการส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียน อำเภอปะเหลียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 โดยรวมมีความเหมาะสม และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแนวทางการส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียน อำเภอปะเหลียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ที่ผู้วิจัยร่างขึ้นนั้น ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนไปสู่การปฏิบัติตามแนวคิดเกี่ยวกับวงจรคุณภาพ (PDCA) ประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การปฏิบัติตามแผน (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุงการดำเนินการให้เหมาะสม (Act) ซึ่งผลการศึกษาข้างต้นสอดคล้องกับงานวิจัยของมิญช์มนัสวรรณหิณทร์ สलगสิงห์ (2564) ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาโรงเรียนสุขภาวะ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ผลการประเมินรูปแบบการจัดการศึกษาโรงเรียนสุขภาวะ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาภาพด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด เช่นเดียวกับงานวิจัยของกัญยานี ประวิ้นตา (2565) ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบโรงเรียนแห่งความสุขโรงเรียนกุดตาตำ (คงฤทธิ์คุรุราษฎร์สามัคคี) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 พบว่า ผลการประเมินรูปแบบโรงเรียนแห่งความสุขโรงเรียนกุดตาตำ (คงฤทธิ์คุรุราษฎร์สามัคคี) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ด้านความเหมาะสมและด้านความเป็นไปได้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

สรุป/ ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้สรุปได้ว่าแนวทางการส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียน อำเภอปะเหลียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 โดยรวมมีความเหมาะสม และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. หน่วยงานต้นสังกัดจึงควรกำหนดนโยบายและแผนปฏิบัติงานเพื่อการส่งเสริมสุขภาวะภายในโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนสุขภาวะ ด้านผู้เรียนเป็นสุข อย่างเร่งด่วน
2. หน่วยงานต้นสังกัดควรมีการกำชับให้ทุกโรงเรียนกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาศักยภาพครู รวมทั้งเป้าหมายของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนเป็นสุขระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ในขณะเดียวกันสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ควรมีการนิเทศ ติดตามผลการดำเนินงานโรงเรียนเป็นสุขอย่างต่อเนื่อง

3. หน่วยงานต้นสังกัดควรนำไปกำหนดเป็นนโยบายการส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนสุภาพ และจัดทำเป็นหนังสือแนวทางการปฏิบัติให้กับโรงเรียนในสังกัดได้ปฏิบัติตาม

4. โรงเรียนสามารถนำแนวทางการส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนสุภาพอำเภอปะเหลียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรังเขต 1 ไปใช้ตามกระบวนการดำเนินงานของแนวทาง และสามารถปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียน ตามบริบทที่เหมาะสมกับโรงเรียนนั้น เพื่อจะได้เป็นแนวทางที่เหมาะสมกับการปฏิบัติต่อไป

2. ควรมีการศึกษาการติดตาม ประเมินผลการใช้แนวทางการส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนสุภาพอำเภอปะเหลียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรังเขต 1 ที่ได้พัฒนาไว้แล้วนั้น

เอกสารอ้างอิง

กัญยานี ประวิงดา. (2565). รูปแบบโรงเรียนแห่งความสุขโรงเรียนกุดตาตำ (คงฤทธิ์คุรุราษฎร์สามัคคี) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

จันทร์เพ็ญ ลาภมากผล, พระมหาญาณวัฒน์ ฐิติวฑฒโน และพระมหาสมบัติ ธนปัญญา. (2566). การส่งเสริมโรงเรียนสุภาพในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2. วารสารบรรพการศึกษามนุษยสังคมศาสตร์, 2(1): 49-57.

ดวงดาว แซ่มชื่น. (2560). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนสุภาพสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ทรงพล เจริญคำ. (2563). หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โอ เอส พริ้นติ้งเฮาส์.

เทวีพันธ์ เยาวไสย. (2563). การพัฒนาแนวทางการบริหารส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดกาฬสินธุ์. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. มหาวิทยาลัยสารคาม.

- ทรงธรรม พลัปลลา และสุบิน ยุระรัช. (2564). กลยุทธ์การบริหารกิจกรรมพัฒนาสุขภาวะของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, 8(9): 238-251.
- ทรงยศ สาโรจน์. (2565). การส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะในโรงเรียนขนาดเล็กด้วยกระบวนการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนใช้ปัญหาเป็นฐาน. วารสารสังคมพัฒนศาสตร์, 5(1): 44-57.
- ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์. (2558). พื้นฐานและหลักการการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: มินิ เซอร์วิส ซัพพลาย.
- ปัทมา พุทธแสน. (2565). การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยบูรณาการการจัดการศึกษาโรงเรียนสุขภาวะ โรงเรียนแหลมทองผดุงวิทย์. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 41(6): 90-108.
- ไพฑูรย์ พวงยอด. (2565). การพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะกรณีศึกษาโรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษย วิทยาเชิงพุทธ, 7(12): 643-651.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยระบบการศึกษา. (2560). เครื่องมือพัฒนาสู่ความเป็นโรงเรียนสุขภาวะ. มหาสารคาม: สถาบันวิจัยระบบการศึกษา.
- มิณชัยมนัส วรรณมหินทร์ สलगสิงห์. (2564). การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาโรงเรียนสุขภาวะ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รุจิรา ฉายลออ. (2565). แนวทางการบริหารโรงเรียนสู่การเป็นโรงเรียนสุขภาวะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2566). แนวคิด ทฤษฎี และประเด็นเพื่อการบริหารทางการศึกษา (ปรับปรุงครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: ทิพย์วิสุทธิ.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2560). โรงเรียนสุขภาวะการศึกษาแบบนวัตกรรมยุคใหม่. กรุงเทพมหานคร: กองทุนสนับสนุนการเสริมสุขภาพ.
- สมศักดิ์ โทจำปา. (2565). อนามัยโรงเรียน School Health. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). แนวทางการพัฒนา การวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุพจน์ัย พัดจาด. (2566). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนสุขภาวะของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดตาก. Educational Management and Innovation Journal, 2(1): 67-89.

Krejcie, R.V., & Morgan, D.W., (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30: 607-610.

การพัฒนาความสามารถการเขียนโปรแกรมแบบมีเงื่อนไขด้วย Scratch โดย ใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*

THE DEVELOPMENT OF CONDITIONAL PROGRAMING ABILITY WITH SCATCH USING PROJECT-BASED LEARNING OF PRATHOMSUKSA 6 STUDENTS

ชนธัญ ดิณห์โชติเดชา¹ และ อรณิชา ทศตา²

Chanathan Tinhachotdecha¹ and Ornitcha Tossata²

¹⁻² วิทยาลัยนครราชสีมา

¹⁻²Nakhonratchasima Collage, Thailand.

¹Corresponding Author's Email: chanathan.nice@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถในการเขียนโปรแกรมแบบมีเงื่อนไขด้วย Scratch โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในการเขียนโปรแกรมแบบมีเงื่อนไขด้วย Scratch โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องการเขียนโปรแกรมแบบมีเงื่อนไขด้วย Scratch โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/6 โรงเรียนโคกชัยพรหมบุตรบริหารที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 33 คน โดยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน 2) แบบวัดความสามารถการเขียนโปรแกรมแบบมีเงื่อนไขด้วย Scratch 3) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเขียนโปรแกรมแบบมีเงื่อนไขด้วย Scratch และ 4) แบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติการทดสอบกลุ่มตัวอย่าง 1 กลุ่ม เทียบกับเกณฑ์

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีความสามารถในการเขียนโปรแกรมแบบมีเงื่อนไขด้วย Scratch หลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน มีคะแนนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 2) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในการเขียนโปรแกรม Scratch หลังใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน มีคะแนนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 3) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการ

* Received 4 March 2025; Revised 21 March 2025; Accepted 19 March 2025

เรียนรู้เรื่องการเขียนโปรแกรมแบบมีเงื่อนไขด้วย Scratch โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ
โครงงานเป็นฐาน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.51, S.D. = 0.51)

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน, ความสามารถในการเขียนโปรแกรมแบบ
มีเงื่อนไข, โปรแกรม Scratch

Abstract

The objectives of this research were: to compare conditional programming ability with scratch using project-based learning of Prathomsuksa 6 students compared to the criteria of 70 percent; 2) to compare the learning achievement results of conditional programming with scratch using project-based learning management as a clear base at 70 percent; and 3) to study the satisfaction of Prathomsuksa 6 Students towards learning activities on conditional programming with scratch using project-based learning. The sample consisted of 33 students in Prathomsuksa 6/6, first semester, academic year 2024 at Chokchaiprombudborihan school. By Purposive sampling technique. The instruments used for data collection were: 1) lesson plans using project-based learning management; 2) conditional programming with scratch ability test; and 3) satisfaction assessment in learning activities. The statistics used for data analysis were percentage, mean, Standard Deviation, and test the hypothesis one sample t-test statistics.

Research findings showed that: 1) Students have conditional programming ability using project-based learning higher than the 70 percent criteria. The results of data analysis were statistically significant at the 0.01 level; 2) Students have learning achievement results of conditional programming with scratch using project-based learning higher than the 70 percent criterion. The results of data analysis were statistically significant at the 0.01 level; and 3) The students were most satisfied with the learning management of conditional programming with scratch using project-based learning management ($\bar{x}$ = 4.51, S.D. = 0.51).

Keywords: project-based learning, conditional programing ability, scratch program

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดฯ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ได้ปรับปรุงมาตรฐานกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อเสริมสร้างพื้นฐานสำคัญในการดำรงชีวิตและศึกษาต่อในสายวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ได้กำหนดให้มีการเรียนการสอนวิทยาการคำนวณ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณ การวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ โดยให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ, 2561)

โรงเรียนโชคชัยพรหมบุตรบริหารมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการศึกษาต่อและการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ซึ่งการเรียนวิชาวิทยาการคำนวณช่วยให้ผู้เรียนฝึกคิดเป็นขั้นตอนผ่านการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันและการเขียนโปรแกรมเบื้องต้น เช่น การใช้โครงแบบวนซ้ำและแบบมีเงื่อนไข โดย Scratch เป็นโปรแกรมที่เหมาะสมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในการพัฒนาทักษะดังกล่าว (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ, 2562)

Scratch เป็นโปรแกรมภาษาคอมพิวเตอร์แบบบล็อกที่ช่วยพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณ การแก้ปัญหา และความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน โดยมีรูปแบบการเขียนโปรแกรมแบบเรียงลำดับ วนซ้ำ และแบบมีเงื่อนไข ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการคิดอย่างเป็นระบบ (รัชณี สิทธิศักดิ์ และคณะ, 2564) ด้วยคุณลักษณะของ Scratch ที่เอื้อต่อการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ ผู้วิจัยจึงเลือกใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning) ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสร้างสรรค์ผลงานโดยอาศัยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และการแก้ปัญหา ครุมีบทบาทเป็นผู้ให้คำแนะนำและกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้โดยวิธีการนี้ช่วยพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกัน การนำเสนอผลงาน และการประเมินตนเองและผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ (ทิตินา แคมมณี, 2562)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนโปรแกรมแบบมีเงื่อนไขด้วย Scratch โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนโชคชัยพรหมบุตรบริหาร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนโปรแกรมแบบมีเงื่อนไขด้วย Scratch โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เทียบกับเกณฑ์ ร้อยละ 70

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในการเขียนโปรแกรมแบบมีเงื่อนไขด้วย Scratch โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การเขียนโปรแกรมแบบมีเงื่อนไขด้วย Scratch โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน

สมมติฐานการวิจัย

1. หลังเรียนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความสามารถในการเขียนโปรแกรมแบบมีเงื่อนไขด้วย Scratch โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

2. หลังเรียนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในการเขียนโปรแกรมแบบมีเงื่อนไขด้วย Scratch โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โปรแกรม Scratch เป็นเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้ที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาทักษะการเขียนโปรแกรมเบื้องต้นและการคิดเชิงคำนวณ (Computational Thinking) โดยสามารถใช้งานได้ทั้งในรูปแบบออนไลน์และออฟไลน์ ด้วยคุณลักษณะของ Scratch ที่ใช้การลาก-วางบล็อกคำสั่ง (Block Programming) ทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจหลักการของการเขียนโปรแกรมได้ง่ายขึ้น ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (2565) ได้ให้ความหมายของ Scratch ว่าเป็นโปรแกรมภาษาคอมพิวเตอร์ที่ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อใช้งานในรูปแบบของบล็อกคำสั่ง แล้วนำมาต่อกันเพื่อสร้างรหัสคำสั่ง (Code) เพื่อสั่งให้โปรแกรมทำงานตามที่ได้เขียนโปรแกรมไว้ สามารถนำมาใช้พัฒนาซอฟต์แวร์เชิงสร้างสรรค์ เช่น ภาพเคลื่อนไหว นิทานที่สามารถโต้ตอบกับผู้อ่านได้ เกม ดนตรี และศิลปะ สอดคล้องกับแนวคิดของคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ (2563) ที่กล่าวว่า Scratch เป็นโปรแกรมสร้างสื่อมัลติมีเดียที่สามารถใช้งานได้ทั้งแบบออฟไลน์และออนไลน์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสรรค์งานด้านการศึกษาและความบันเทิง เช่น โครงงานคณิตศาสตร์ โครงงานวิทยาศาสตร์ แบบจำลอง สถานการณ์จำลอง งานนำเสนอ หรือสื่อที่ประกอบด้วยภาพเคลื่อนไหวเล่าเรื่องราว งานศิลปะและดนตรีแบบมีปฏิสัมพันธ์ หรือเกมต่าง ๆ

การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning: PBL) เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มุ่งเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริงผ่านกระบวนการกลุ่มเพื่อสร้างสรรค์ผลงานของตนเอง พร้อมทั้งบูรณาการความรู้จากหลายศาสตร์เพื่อแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และเพียรวิทย์ ยินดีสุข (2558) ได้อธิบายว่า

การสอนแบบโครงงานเป็นฐานเป็นวิธีการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตจริงได้ โดยเน้นให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารและการแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ ทิศนา ขัมมณี (2562) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานว่า เป็นเทคนิคการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนทำงานร่วมกับผู้อื่นและเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติเพื่อหาคำตอบที่ผู้เรียนต้องการรู้หรือสงสัย นอกจากนี้ยังสนับสนุนให้ผู้เรียนเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับสิ่งที่กำลังเรียนรู้และบูรณาการความรู้จากศาสตร์ต่าง ๆ กับชีวิตจริงเพื่อสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ของตนเอง

การประยุกต์ใช้ Scratch กับการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning: PBL) การประยุกต์ใช้โปรแกรม Scratch ในการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เช่น ทักษะการแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ และการทำงานร่วมกัน โดยตัวอย่างการใช้งาน Scratch ในการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ได้แก่ โครงงานคณิตศาสตร์ การใช้ Scratch ในการสร้างเกมคณิตศาสตร์ที่สามารถโต้ตอบกับผู้ใช้ได้ โครงงานวิทยาศาสตร์ การสร้างแบบจำลองทางวิทยาศาสตร์ เช่น วงจรไฟฟ้าหรือการเคลื่อนที่ของดาวเคราะห์ โครงงานศิลปะและดนตรี การสร้างภาพเคลื่อนไหวหรือเครื่องดนตรีเสมือนจริงที่สามารถควบคุมได้ผ่าน Scratch การพัฒนาเกมเพื่อการศึกษา และการออกแบบและพัฒนาเกมที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เนื้อหาต่าง ๆ ได้อย่างสนุกสนาน

สรุปได้ว่า การใช้โปรแกรม Scratch ในการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะด้านการเขียนโปรแกรมและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียน ด้วยความสามารถของ Scratch ในการสร้างสื่อมัลติมีเดียที่หลากหลาย ทำให้สามารถประยุกต์ใช้ในโครงการการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งในด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศิลปะ ดนตรี และเกมการศึกษา ซึ่งช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะสำคัญที่จำเป็นสำหรับอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนโชคชัยพรหมบุตรบริหาร อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำนวน 7 ห้องเรียน จำนวนนักเรียนทั้งหมด 273 คน (งานทะเบียน โรงเรียนโชคชัยพรหมบุตรบริหาร, 2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/6 จำนวน 1 ห้อง มีนักเรียนทั้งสิ้น 33 คน โรงเรียนโชคชัยพรหมบุตรบริหาร อำเภอโชคชัย

จังหวัดนครราชสีมา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ซึ่งได้มาจากการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล รายละเอียดมีดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่

แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 2 แผน รวมทั้งสิ้น 8 ชั่วโมง ซึ่งเป็นเนื้อหาหน่วยการเรียนรู้ : การเขียนโปรแกรมแบบมีเงื่อนไขด้วย Scratch ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง เดินตามเส้น เล่นตามสคริปต์ 2) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง เกมเก็บลูกโป่ง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แบบวัดความสามารถการเขียนโปรแกรมแบบมีเงื่อนไขด้วย scratch สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นข้อสอบแบบอัตนัย จำนวน 2 ข้อ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการเขียนโปรแกรมแบบมีเงื่อนไขด้วย Scratch เป็นข้อสอบแบบปรนัย จำนวน 20 ข้อ 3) แบบประเมินความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การเขียนโปรแกรมแบบมีเงื่อนไขด้วย Scratch โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำแนกเป็นทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านเนื้อหา (2) ด้านครูผู้สอน (3) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ และ (4) ด้านประโยชน์ที่ได้รับ รวมทั้งสิ้น 20 ข้อ

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน พัฒนาโดยศึกษาหลักสูตรแกนกลาง พ.ศ. 2551 (ปรับปรุง พ.ศ. 2560) และหลักสูตรสถานศึกษา กำหนดขอบเขตเนื้อหา ศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และออกแบบแผนการสอน จากนั้นได้รับการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ผลการประเมินค่าความเหมาะสม แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.62 ($\bar{x} = 4.62$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.14 (S.D. = 0.14) และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.61 ($\bar{x} = 4.61$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ (S.D. = 0.05) ผลการประเมินค่าความเหมาะสมทั้งสอง แผนอยู่ในระดับเหมาะสมที่สุด นำไปทดลองใช้และวิเคราะห์ประสิทธิภาพ (E_1/E_2) ซึ่งได้ค่า 78.38/74.08 และปรับปรุงก่อนใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แบบประเมินวัดความสามารถการเขียนโปรแกรมแบบมีเงื่อนไขด้วย Scratch พัฒนาโดยศึกษาทฤษฎีและโครงสร้างของแบบวัด ผ่านการตรวจสอบโดยอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

ซึ่งได้ค่า 1.00 ถือว่ามีความเที่ยงตรงสูง นำไปปรับปรุงและทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง 2) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเขียนโปรแกรมแบบมีเงื่อนไขด้วย Scratch สร้างข้อสอบปรนัย 30 ข้อ ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ (IOC = 0.80 – 1.00) และทดสอบกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จากนั้นวิเคราะห์ค่าความยากง่าย ($p = 0.56 - 0.75$) และค่าอำนาจจำแนก ($r = 0.25 - 0.38$) ก่อนคัดเลือกข้อที่เหมาะสม และตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ ซึ่งได้ค่า 0.73 อยู่ในระดับสูง 3) แบบประเมินความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน จำแนกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ เนื้อหา ครูผู้สอน กิจกรรม และประโยชน์ที่ได้รับ ใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผ่านการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ (IOC = 1.00) และทดสอบความเชื่อมั่นด้วยสูตรของครอนบาค ได้ค่า 0.84 อยู่ในระดับสูง จากนั้นนำไปทดลองใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือทุกประเภทได้รับการตรวจสอบคุณภาพ และปรับปรุงก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้มั่นใจในความถูกต้องและเหมาะสม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้ 1) อธิบายวัตถุประสงค์และกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละแผนให้กลุ่มตัวอย่างทราบ 2) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 2 แผน 3) ดำเนินการทดสอบและประเมินผลหลังเรียน ดังนี้ (1) ทดสอบความสามารถการเขียนโปรแกรมแบบมีเงื่อนไขด้วย Scratch โดยใช้ข้อสอบอัตนัย 2 ข้อ รวม 20 คะแนน (2) ทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยข้อสอบปรนัยแบบเลือกตอบ 20 ข้อ (3) ประเมินความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แบบประเมิน 4 ด้าน รวม 20 รายการ ในรูปแบบมาตราส่วน 5 ระดับ (4) รวบรวมข้อมูลทั้งหมดเพื่อประมวลผลทางสถิติและวิเคราะห์ผลการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ 1) การวิเคราะห์ความสามารถเขียนโปรแกรมแบบมีเงื่อนไขด้วย Scratch โดยนำคะแนนของกลุ่มตัวอย่าง 33 คน มาคำนวณค่าร้อยละ (Percentage) ใช้เกณฑ์รูบริกในการแปลผล (Scoring Rubrics) โดยข้อสอบเป็นแบบอัตนัย 2 ข้อ คะแนนเต็ม 20 คะแนน เปรียบเทียบผลกับเกณฑ์ร้อยละ 70 และทดสอบค่าที (T-Test for One sample) และนำเสนอผลผ่านตารางและการพรรณนา 2) การวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยนำคะแนนของกลุ่มตัวอย่าง 33 คน คำนวณค่าร้อยละ (Percentage) ข้อสอบเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก 20 ข้อ คะแนนเต็ม 20 คะแนน ใช้เกณฑ์ให้คะแนน 1 คะแนนสำหรับคำตอบที่ถูกต้อง และ 0 คะแนนสำหรับคำตอบที่ผิด เปรียบเทียบผลกับเกณฑ์ร้อยละ 70 และทดสอบค่าที (T-Test for One sample) และนำเสนอผลผ่านตารางและการพรรณนา 3) การวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ โดยคำนวณค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากแบบประเมิน 4 ด้าน รวม 20 รายการ ใช้แบบ

มาตราส่วน 5 ระดับ (Rating Scale) และแปลผลตามช่วงคะแนน และนำเสนอผลผ่านตาราง และการพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนโปรแกรมแบบมีเงื่อนไขด้วย Scratch ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียน โดยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการเขียนโปรแกรมแบบมีเงื่อนไขด้วย Scratch กับเกณฑ์ร้อยละ 70

ความสามารถในการเขียนโปรแกรมแบบมีเงื่อนไขด้วย Scratch	n	คะแนนเต็ม	เกณฑ์ร้อยละ 70	$\bar{x}$	S.D.	df	t	Sig.
หลังเรียน	33	20	14	17.454	2.751	32	7.214**	0.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 1 พบว่าผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการเขียนโปรแกรมแบบมีเงื่อนไขด้วย Scratch กับเกณฑ์ร้อยละ 70 นักเรียน มีค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการเขียนโปรแกรมแบบมีเงื่อนไขด้วย Scratch เท่ากับ 17.454 คะแนน เกณฑ์ผ่านเท่ากับ 14 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 87.27 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.751 โดยค่า $t = 7.214$ แสดงให้เห็นว่าความสามารถในการเขียนโปรแกรมแบบมีเงื่อนไขด้วย Scratch ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียน โดยใช้โดยการใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในการเขียนโปรแกรมแบบมีเงื่อนไขด้วย Scratch โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในการเขียนโปรแกรมแบบมีเงื่อนไขด้วย Scratch โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	n	คะแนนเต็ม	เกณฑ์ร้อยละ 70	$\bar{x}$	S.D.	df	t	Sig.
หลังเรียน	33	20	14	17.515	2.526	32	7.993**	0.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในการเขียนโปรแกรมแบบมีเงื่อนไขด้วย Scratch โดยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 17.515 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการเขียนโปรแกรมแบบมีเงื่อนไขด้วย Scratch เท่ากับ 2.526 โดยค่า t เท่ากับ 7.993 แสดงให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

3. ความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การเขียนโปรแกรมแบบมีเงื่อนไขด้วย Scratch โดยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปรากฏดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การเขียนโปรแกรมแบบมีเงื่อนไขด้วย Scratch โดยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ด้านที่	รายการประเมิน	n	$\bar{x}$	S.D.	เกณฑ์การประเมิน
1	ด้านเนื้อหา	33	4.51	0.52	มากที่สุด
2	ด้านครูผู้สอน	33	4.47	0.49	มาก
3	ด้านกิจกรรมการเรียนรู้	33	4.50	0.50	มาก
4	ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	33	4.54	0.51	มากที่สุด
รวม		33	4.51	0.51	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเขียนโปรแกรมแบบมีเงื่อนไขด้วย Scratch โดยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ใน ระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.51, S.D. = 0.51$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับ ($\bar{x}=4.54, S.D.=0.51$) รองลงมาคือด้านเนื้อหา ($\bar{x}=4.50, S.D.=0.50$) และด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{x}=4.50, S.D.=0.50$) ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการศึกษาการพัฒนาความสามารถในการเขียนโปรแกรมแบบมีเงื่อนไขด้วย Scratch โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้ 1) ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนโปรแกรมแบบมีเงื่อนไขด้วย Scratch หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่านักเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวิจารณ์ พาณิช (2555) และอศวนนทปกรณ ธเนศวรภัทร และคณะ (2562) ที่ระบุว่าการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน (PBL) ส่งเสริมการสร้างสรรคผลงาน การแก้ปัญหา และการทำงานเป็นกลุ่ม ตลอดจนการนำเสนอผลงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับงานของพุทธชาติ ศรีประไพ (2564) และอนุพงษ์ สุขสมจิต และวัชรภัทร เตชะวัฒน์ศิริดำรง (2567) ที่พบว่าการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานช่วยพัฒนาความสามารถในการสร้างนวัตกรรมและการแก้ปัญหาของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในการเขียนโปรแกรมแบบมีเงื่อนไขด้วย Scratch โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน พบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนนักเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสนับสนุนแนวคิดของดุขฤ โยเหลา และคณะ (2557) และกุลรภัส เทียมทิพร (2559) ที่ระบุว่าการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง ผึกคิดวิเคราะห์ วางแผน และทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ ผลวิจัยของวรชัย ศรีธรร และธีรศักดิ์ อินทรมาตย์ (2566) และภาณุพงศ์ พิมพ์ศรี และสาคร อัมจักร (2565) ยังพบว่าผู้เรียนที่ผ่านการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ 3) ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การเขียนโปรแกรมแบบมีเงื่อนไขด้วย Scratch โดยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.5$, S.D. = 0.51) เนื่องจากการเรียนรู้ลักษณะนี้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติ คิดวิเคราะห์ และทำงานเป็นกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอรรควรรณ วีระเดโช และคณะ (2567) และกิตติพงศ์ แซ่ลยเลื่อน และร่มฉัตร ขุนทอง (2565) ที่พบว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจในระดับสูงต่อการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป 1) ผู้เรียนจำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานเรื่องการออกแบบโปรแกรมการใช้งานโปรแกรม Scratch และการเขียนโปรแกรมแบบมีเงื่อนไข ก่อนที่จะเริ่มเข้าสู่การเรียนรู้เนื้อหาการสร้างผลงานโปรแกรมแบบมีเงื่อนไขด้วย Scratch 2) การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และใบงาน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานนั้น ผู้สอนจำเป็นต้องมีความเชี่ยวชาญในการเขียนโปรแกรมแบบมีเงื่อนไขด้วย Scratch เพื่อออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และใบงานให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียน 3) การจัด

บรรยากาศชั้นเรียน ผู้สอนจำเป็นต้องจัดสภาพบรรยากาศชั้นเรียนทั้งทางด้านกายภาพ และด้านจิตวิทยาให้เหมาะสมกับการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้อื่น ๆ มาผสมผสานร่วมกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ การคิดเชิงวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ และความสามารถในการแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน 2) การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนั้น จำเป็นต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพ และเพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหากับบริบทต่างๆ ได้อย่างหลากหลายและมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดฯ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560). (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กิตติพงศ์ เช่งลอยเลื่อน และ ร่มฉัตร ขุนทอง. (2565). ผลสัมฤทธิ์และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน ในรายวิชาการจัดการฐานข้อมูล. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม. 12(3), 257-270.
- กุลกรภัส เทียมทิพร. (2559). PBL: Project Base Learning การเรียนรู้สู่การปฏิบัติจริงโดยใช้โครงงานเป็นฐาน.วารสารการจัดการความรู้ พ.ศ. 2559. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. 1-16.
- คณะครูศาสตร์อุสากรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. (2563). การเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์เบื้องต้น ด้วยโปรแกรม Scratch. เรียกใช้เมื่อ 17 กุมภาพันธ์ 2567 จาก www.codetheirdreams.com.
- ทีศนา แคมมณี. (2562). ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พุทธชาติ ศรีประไพ. (2564). การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างนวัตกรรมของผู้เรียน. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ภาณุพงศ์ พิมพ์ศรี และสาคร อัมจักร. (2565). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน เรื่องสถาบันการเงินและเศรษฐกิจประเทศไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วารสารมหาจุฬานาคธรรมศาสตร์. 9(6), 160-172.

- รัชนี้ สหิศักดิ์ อาทิตย และคณะ. (2564). การพัฒนาการคิดเชิงคำนวณของนักเรียนระดับประถมศึกษาด้วยโปรแกรม Scratch. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- วรชัย ศรีธรรม และธีรศักดิ์ อินทรมาศย์. (2566). ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน. วารสารศึกษาศาสตร์ มมร. 11(1), 192-206.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรี- สฤษดิ์วงศ์.
- ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). Scratch โปรแกรมการเขียนโค้ดตั้ง. เรียกใช้เมื่อ 20 ตุลาคม 2567 จาก sciplanet.org.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). ทำความรู้จักโปรแกรม Scratch โปรแกรมพัฒนาทักษะ. เรียกใช้เมื่อ 10 มกราคม 2567 จาก www.scimath.org
- สรวิธนา มุ่งคุณโคตร. (2566). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานโดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงคำนวณ วิชาวิทยาการคำนวณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. 13(4), 136-150.
- อรรถวรรณ วีระเดช และคณะ. (2567). ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานในวิชาพลศึกษาที่มีต่อสมรรถภาพทางกายและการคิดเชิงออกแบบของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. วารสารวิจัยเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้. 7(1), 1-15.
- อัศวนนทปกรณ ธเนศวรภัทร และคณะ. (2562). การสร้างสรรค์นวัตกรรมการสอนวิทยาศาสตร์ผ่านการเรียนรู้ด้วยโครงงานอย่างมีมาตรฐานขั้นสูงสุด. วารสารหน่วยวิจัยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้. 10(1), 123-136.
- อาฟีฟ ลาเต๊ะ. (2563). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสถิติสำหรับนักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรี วิทยาลัยเทคนิคปัตตานี. วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย. 12(1).
- Asmaul Husna, Edy Cahyono, and Fianti Fianti. (2019). The Effect of Project Based Learning Model Aided Scratch Media Toward Learning Outcomes and Creativity. *Journal of Innovative Science Education*, 8(1), 1-7.

- Gemintang Cinta Winarko. (2024). Project-Based Learning with Scratch to Improve Students' Creative Thinking Ability: Systematic Literature Review. *Griya Journal of Mathematics Education and Application*, 4(2), 190-196.
- Sandra Sovilj-Nikić. (2024). The impact of the project-based learning method and the visual programming language Scratch on the achievements of preschool children in mastering arithmetic operations. *Journal for Interdisciplinary Research in Education*, 165(3), 237-250.

การพัฒนาความสามารถการอ่านและการเขียนสะกดคำภาษาอังกฤษ โดยการ
จัดการเรียนรู้แบบ Picture Word Inductive Model (PWIM) ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอำนาจเจริญ*

DEVELOPMENT OF READING AND WRITING SPELLING ABILITIES IN ENGLISH
THROUGH PICTURE WORD INDUCTIVE MODEL (PWIM) BASED LEARNING FOR
GRADE 3 STUDENTS UNDER THE LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATION IN
AMNAT CHAROEN

กรรณภรณ์ กาญจนีย์¹, ระพิน ชูชื่น² และ วาสนา นิลหล้า³

Kanpirom Kanjaneer¹, Rapin Chuchuen² and Wasana Nilla³

¹⁻³มหาวิทยาลัยราชธานี

¹⁻³Ratchathani University, Thailand

¹⁻²Corresponding Author's Email: Kanpiromkanjaneer@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านและการเขียนสะกดคำของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยวิธี PWIM และ 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้แบบ PWIM กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาลอำนาจ จำนวน 24 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ 8 แผน แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านและการเขียนสะกดคำและแบบสอบถามความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและ t-test

ผลการวิจัยพบว่า 1) แผนการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ 81.51/88.89 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 2) นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และ 3) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบ PWIM ในระดับมาก ข้อมูลที่ได้จากการศึกษานี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการสอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: ภาษาอังกฤษ,การจัดการเรียนรู้แบบ Picture Word Inductive Model (PWIM)

Abstract

The purpose of this research was to (1) compare the reading and spelling abilities of students before and after learning with PWIM and (2) study the

* Received 27 February 2025; Revised 21 March 2025; Accepted 25 March 2025

satisfaction of students with PWIM learning management. The sample group consisted of 24 third-grade students at Tessabanamnat School. The research instruments included eight learning management plans, a reading and spelling ability test, and a satisfaction questionnaire. Data were analyzed using the mean. Standard deviation and t-test

The study's result found that: 1) The learning management plan was effective at 81.51/88.89, meeting the criteria of 80/80. 2) Students had significantly higher average scores in reading and spelling at .05 level. And 3) Students were delighted with the PWIM learning management. The data obtained from this study can be used as a guideline for developing effective English teaching at the primary school level.

Keywords: English learning group, Picture Word Inductive Model (PWIM)

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 การใช้ภาษาอังกฤษเป็นสิ่งสำคัญในการติดต่อสื่อสารระหว่างประเทศ อย่างไรก็ตาม การเรียนรู้ภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษายังคงเป็นความท้าทาย โดยเฉพาะการอ่านและการเขียนสะกดคำ นักเรียนไทยมักประสบปัญหาด้านการจดจำคำศัพท์และการใช้ภาษาในชีวิตจริง ซึ่งส่งผลกระทบต่อทักษะการสื่อสารโดยรวม (อรรชนิดา หวานคง, 2559)

ปัจจุบันครูผู้สอนควรตระหนักและให้ความสำคัญในการหาวิธีการสอนคำศัพท์ที่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ ส่งเสริมการคิดของนักเรียนในการนำคำศัพท์ไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่จดจำคำศัพท์ที่เรียนมาได้ในระยะเวลายาว ๆ หน้าที่ของผู้สอนที่ต้องทำเป็นประการแรกในการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาที่สองคือช่วยให้ผู้เรียนรู้คำศัพท์เพื่อเป็นพื้นฐานสู่การเรียนรู้ภาษาในระดับที่สูงขึ้นไป (ธูปทอง กว้างสวาสดี, 2559) ครูควรตระหนักถึงความสำคัญในการเรียนรู้คำศัพท์ เรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษมีประโยชน์เทียบเท่ากับการเรียนรู้ทักษะอื่น ๆ และช่วยส่งเสริมความสามารถของนักเรียนในด้านการอ่าน การฟัง การพูด การเขียน และเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ภาษา ซึ่งนักเรียนจะต้องเรียนรู้เป็นอันดับแรกและคำศัพท์จะช่วยให้ นักเรียนสามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่เนื่องจากผู้สอนไม่มีวิธีการที่จะช่วยให้นักเรียนเรียนรู้คำศัพท์ได้มากเท่าที่ควร จึงต้องหารูปแบบกิจกรรมในการเรียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่จะช่วยดึงดูดความสนใจและช่วยให้นักเรียนจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษด้วยวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลายและกระตุ้นความสนใจมากขึ้น ทำใหู้สึกสนุกไปกับการจดจำคำศัพท์และต้องการที่จะเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา (สุมิตรา อังวัฒนกุล, 2537)

การจัดการเรียนรู้แบบ Picture Word Inductive Model (PWIM) จะช่วยส่งเสริม

และพัฒนาผู้เรียนทั้งในการเรียนรู้คำศัพท์ด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำ ผู้เรียนสามารถนำคำศัพท์ที่ได้จากการเรียนรู้ไปพัฒนาในการเขียนคำ และนำไปสู่การเขียนประโยคสั้น ๆ ได้จากประสบการณ์สอนของผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาลอำนาจ อำเภอลืออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ ผู้เรียนส่วนใหญ่อ่านภาษาอังกฤษไม่ออก เขียนไม่ได้ และแปลไม่ได้ เนื่องจากปัญหาด้านคำศัพท์ เมื่อผู้เรียนไม่มีคลังความรู้คำศัพท์ที่เพียงพอ ก็ไม่สามารถทำกิจกรรมภาษาอังกฤษต่าง ๆ เช่น การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนภาษาอังกฤษในห้องเรียนได้ด้วยตนเอง ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความไม่มั่นใจและเกิดทัศนคติเชิงลบต่อการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาอังกฤษ การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาอังกฤษที่ผ่านมาที่เน้นการท่องจำคำศัพท์แบบ แปลความหมาย ซึ่งเป็นการจำระยะสั้นและไม่สามารถตอบสนองต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง ซึ่งอาจเป็นสาเหตุที่ส่งผลให้การเรียนการสอนในรายวิชาภาษาอังกฤษไม่ประสบผลสำเร็จ ซึ่งจากการศึกษาการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี PWIM ซึ่งได้แนวคิดมาจากนักการศึกษา ได้แก่ Calhoun (1999) อิศเรศ พิพัฒน์มงคลพร และ วิไล พิพัฒน์มงคลพร (2558) วัชร เล่าเรียนดี (2555) และ นริสสา กัลยา (2552) จะช่วยในการพัฒนาผลการเรียนรู้ในด้านภาษา การอ่านและการเขียนคำศัพท์ ยังช่วยส่งเสริมให้นักเรียนสามารถจดจำความหมายของคำศัพท์ได้มากขึ้น

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยเข้าใจปัญหาการเรียนการสอนในวิชาภาษาอังกฤษและได้ตระหนักถึงการแก้ปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาการเรียนรู้อาษาต่างประเทศ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี PWIM เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่ช่วยพัฒนาความสามารถการอ่านและการเขียนสะกดคำภาษาอังกฤษ โรงเรียนเทศบาลอำนาจ ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยความสนุกสนาน ลดบรรยากาศความตึงเครียดระหว่างเรียน และส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี สามารถนำไปต่อยอดกับการเรียนรู้ควบคู่ไปกับทักษะอื่น ๆ ได้แก่ ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนได้ในระดับสูงยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นแนวทางสำหรับผู้วิจัยในการพัฒนาการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาอังกฤษให้มีประสิทธิภาพที่ดีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถการอ่านสะกดคำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังเรียน ด้วยจัดการเรียนรู้แบบ Picture Word Inductive Model (PWIM)
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถการเขียนสะกดคำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ Picture Word Inductive Model (PWIM)
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ Picture Word Inductive Model (PWIM)

สมมติฐานการวิจัย

1. ความสามารถในการอ่านสะกดคำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังการจัดการเรียนรู้ แบบ Picture Word Inductive Model (PWIM) สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้
2. ความสามารถในการเขียนสะกดคำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังการจัดการเรียนรู้ แบบ Picture Word Inductive Model (PWIM) สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้
3. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ Picture Word Inductive Model (PWIM)

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความหมายของการอ่านสะกดคำภาษาอังกฤษ

การอ่านนับได้ว่าเป็นทักษะที่ยุ่ยากซับซ้อน ต้องอาศัยการทำงานของสมองขั้นสูงสุด กล่าว คือ ต้องอาศัยการนึกย้อนกลับ การหาเหตุผล การใช้จินตนาการ การเรียบเรียงเป็นหมวดหมู่ การนำไปใช้ การแก้ปัญหา ด้วยเหตุนี้เอง นักการศึกษาจิตวิทยา นักจิตวิทยา ภาษาศาสตร์ และนักภาษาศาสตร์ ให้ความหมายของการอ่านไว้ดังนี้

การอ่านสะกดคำ หมายถึง การอ่านโดยนำพยัญชนะต้น สระ วรรณยุกต์ และตัวสะกดมาประสม เป็นคำอ่าน ถือเป็นเครื่องมือการอ่านคำใหม่ ซึ่งต้องให้นักเรียนสังเกตรูปคำ พร้อมกับการอ่านการเขียน เมื่อสะกดคำจนจำคำอ่านได้แล้ว ต่อไปก็ต้องใช้วิธีการสะกดคำนั้น ให้อ่านเป็นคำได้เลย จะทำให้นักเรียนอ่านจับใจความได้และอ่านได้รวดเร็ว สมุทร เซ็นเชวนิช (2543)

Good (1945) กล่าวว่า การสะกดคำเป็นวิธีการจำตัวได้เกิดจากการให้ชื่อหรือออกเสียงตัวอักษรเป็นตัว ๆ ไป และเชื่อมเข้าเป็นเสียงคำ ๆ หนึ่งที่ทุกคนยอมรับ ซึ่งคล้ายกับคำจำกัดความของ โนอา เวบสเตอร์ (Webster, 1965) ซึ่งกล่าวว่า การสะกดคำ คือศิลปะหรือเทคนิคในการจัดอักษรต่างๆ ให้เป็นคำตามแบบที่ทุกคนยอมรับ แต่ จอร์จ เอช วอลลินส์ (Vallins, 1965) ได้ให้ความหมายของการสะกดคำที่แปลกออกไปว่า การสะกดคำส่วนใหญ่คือเรื่องราวเกี่ยวกับตา เวลาอ่านหนังสือ ผู้อ่านจะเห็นกระสวนของคำบน กระดาษ ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงความหมายของคำโดยไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องเสียงเลย จึงควรที่จะกล่าวว่า การสะกดคำเป็นเรื่องที่ไม่เฉพาะเจาะจง การสะกดคำจะกำหนดได้ตามรสนิยม และความคิดของผู้สะกดคำนั้น ๆ จากคำจำกัดความนี้ จะเห็นได้ว่าการสะกดคำเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการกำหนดตัวอักษรหรือสัญลักษณ์แทนเสียง เพื่อให้ผู้เขียนสามารถถ่ายทอดความคิดของตนเองลงเป็นตัวหนังสือให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจความหมายได้

สรุปได้ว่า การอ่านสะกดคำ เป็นกระบวนการถ่ายทอดของตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ออกมาในรูปของความคิดและความเข้าใจ การอ่านโดยนำพยัญชนะต้น สระ วรรณยุกต์ และ

ตัวสะกดมาประสมเป็นคำ อ่านเยอะจะทำให้ผู้อ่านฉลาด รอบรู้ ทันโลก ทันเหตุการณ์ และสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ความหมายของการเขียนสะกดคำศัพท์ภาษาอังกฤษ

สุกัญญา ศรีณะพรหม (2541) ได้กล่าวว่า การเขียนสะกดคำเป็นการจำตัวอักษรตามความหมายของรูปคำนั้น ๆ เมื่อออกเสียงเป็นคำ ๆ หนึ่งที่เข้าใจความหมายของคำศัพท์นั้นร่วมกัน

ณัฐชา เรืองเกษม (2547) ได้กล่าวว่า การเขียนสะกดคำเป็นเรื่องเกี่ยวกับการกำหนดตัวอักษรหรือสัญลักษณ์แทนเสียง ซึ่งจะช่วยให้ผู้เขียนสามารถถ่ายทอดความคิดของตนเองออกมาเป็นตัวหนังสือและให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ตรงตามจุดมุ่งหมายที่ผู้เขียนต้องการ

สมพงษ์ ศรีพยาด (2553) ได้กล่าวว่า การเขียนสะกดคำ คือ การเขียนเรียงลำดับอักษรได้แก่พยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ตัวสะกดและตัวการันต์เรียงเรียงเป็นคำได้ถูกต้อง เขียนถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของตนเอง เขียนตอบคำถาม เขียนเล่าเรื่องและใช้เครื่องหมายวรรคตอนได้ถูกต้อง

สรุปได้ว่า การเขียนสะกดคำ นั้นผู้เรียนต้องสามารถจำตัวอักษรตามความหมายของรูปนั้น ๆ ได้ และสามารถถ่ายทอดความคิดของตนเองออกมาเป็นตัวหนังสือ อีกทั้งสามารถเรียงพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ได้อย่างถูกต้อง

3. ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบ Picture Word Inductive Model

การจัดการเรียนรู้แบบ Picture World Inductive Model ได้มีนักการศึกษาและนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบ Picture Word Inductive Model ไว้ดังนี้

Emily Calhoun (1999) ได้อธิบายถึงความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบ Picture Word Inductive Model คือ การจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการสืบสอบของศิลปะทางภาษาโดยการใช้รูปภาพ ที่ประกอบไปด้วยความเคยชิน วัตถุและการกระทำ หรือเคลื่อนไหวซึ่งจะล้วงเอาคำศัพท์จากเด็กจากการฟังและการพูดคำศัพท์ โดยนำพวกเขาไปสู่การสืบสวนเกี่ยวกับคำ เพิ่มคำไปสู่การอ่านสัญลักษณ์และการเขียนคำศัพท์ การค้นพบการออกเสียงคำและโครงสร้างส่วนใหญ่ และการใช้การสังเกตและพิจารณาในการเรียนของนักเรียนเกี่ยวกับการอ่านและการเขียน

อิสเรศ พิพัฒน์มงคลพรและ วิไล พิพัฒน์มงคลพร (2558) ได้ให้ความคิดเห็นสอดคล้องกับ Calhoun และ วัชรรา เล่าเรียนดี กล่าวคือ การจัดการเรียนการสอนแบบพิกเจอร์เวิร์ด เป็นวิธีการสอนอ่านที่ใช้รูปภาพที่นักเรียนรู้จักและคุ้นเคยเป็นสื่อการเรียนรู้อ่าน รูปภาพที่ใช้มักเป็นรูปภาพที่เกี่ยวข้องกับวัตถุสิ่งของการแสดงอาการหรือกริยา รูปภาพเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือสิ่งแวดล้อมรอบตัวนักเรียน

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบ Picture Word Inductive Model คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปภาพที่นักเรียนคุ้นเคยเป็นสื่อในการสอนที่นำไปสู่การรู้จักคำศัพท์ เขียนคำศัพท์ วลี และประโยค ไปสู่การอ่าน การเขียน และการใช้การคิดเชิงอุปนัย ซึ่งรูปภาพที่นำมาเป็นรูปภาพที่มีวัตถุสิ่งของการแสดงอาการ

วิธีการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการในลักษณะการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ประกอบด้วยวิจัย 6 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาลอำนาจ อำเภอลืออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ ปีการศึกษา 2567 มีจำนวน 2 ห้อง รวมนักเรียนทั้งหมด 54 คน

2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนเทศบาลอำนาจ อำเภอลืออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 24 คน ที่ได้มาจากโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

2. เครื่องมือและการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถการอ่านและการเขียนสะกดคำภาษาอังกฤษการจัดการเรียนรู้แบบ Picture Word Inductive Model (PWIM) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอำนาจเจริญ ประกอบด้วยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 3 ชุด คือ

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้แบบ Picture Word Inductive Model (PWIM) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยได้ใช้ แผนการเรียนรู้ในบทเรียนโดยแบ่งเนื้อหาทั้งหมด 8 8 แผน โดยมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน อยู่ระหว่าง 4.47 ถึง 5.00 ซึ่งมีค่าความเหมาะสมของแผนจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับความเหมาะสมมากที่สุด

2.2 แบบทดสอบความสามารถการอ่านสะกดคำก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ Picture Word Inductive Model (PWIM) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือกจำนวน 30 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน อยู่ระหว่าง 0.50 – 0.70 และค่าอำนาจจำแนก (R) ตั้งแต่ค่า 0.30 ขึ้นไป และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ โดยใช้สูตรของ (Kuder-Rechardson20:KR-20)-พบว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบความสามารถการอ่านสะกดคำ มีค่าเท่ากับ 0.80

2.3 แบบทดสอบความสามารถการเขียนสะกดคำก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ Picture Word Inductive Model (PWIM) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือกจำนวน 30 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน อยู่ระหว่าง 0.47 – 0.80 และค่าอำนาจจำแนก (R) ตั้งแต่ค่า 0.33 ขึ้นไป และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ โดยใช้สูตรของ (Kuder-Rechardson20:KR-20)-พบว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบความสามารถการเขียนสะกดคำ มีค่าเท่ากับ 1.00

2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ต่อการใช้การจัดการเรียนรู้แบบ Picture Word Inductive Model (PWIM) โดยแบบสอบถาม มีทั้งหมด

10 ข้อ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 ซึ่งความเหมาะสมของแบบสอบถามความพึงพอใจเป็นที่ยอมรับแบบสอบถามความพึงพอใจ เหมาะสมมาก และสามารถนำไปใช้ได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบแผนการทดลอง การวิจัยครั้งนี้ออกแบบการวิจัยประเภทการทดลอง โดยการดำเนินการทดลองกับกลุ่มทดลองเพียงกลุ่มเดียว (One Group Pre-test – Post-test Design) มีการประเมิน ก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน

3.2 การเตรียมการ เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยเตรียมความพร้อมในด้านเอกสาร

3.3 ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

3.4 ภายหลังการเสร็จสิ้นกิจกรรม ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดความสามารถการอ่านเขียนสะกดคำ หลังเรียน (Post-test) ด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถการอ่านเขียนสะกดคำฉบับเดิม

3.5 หลังทำแบบทดสอบหลังเรียนแล้วให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบ Picture Word Inductive Model (PWIM)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มภาษาต่างประเทศโดยใช้แบบ Picture Word Inductive Model (PWIM) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 โดยใช้สูตร E_1/E_2

4.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถการอ่านสะกดคำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังเรียน ด้วยจัดการเรียนรู้แบบ Picture Word Inductive Model (PWIM) โดยใช้สถิติ (t-test Dependent Sample)

4.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถการเขียนสะกดคำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังเรียน ด้วยจัดการเรียนรู้แบบ Picture Word Inductive Model (PWIM) โดยใช้สถิติ (t-test Dependent Sample)

4.4 การวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ Picture Word Inductive Model (PWIM) ด้วยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

ผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบความสามารถการอ่านสะกดคำภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ Picture Word Inductive Model (PWIM) แสดงได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบประสิทธิภาพของแผนการอ่านสะกดคำภาษาอังกฤษ ที่เรียนด้วยการเรียนรู้แบบ Picture Word Inductive Model (PWIM)

การทดลอง	N	$\bar{x}$	P	S.D.	t	P
ก่อนเรียน	24	16.46	54.86	1.29	26.89	*0.05
หลังเรียน	24	25.13	83.75	1.90		

จากตาราง 1 แสดงว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การเรียนรู้แบบ PWIM มีความสามารถอ่านสะกดคำภาษาอังกฤษ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถการเขียนสะกดคำภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การเรียนรู้แบบ Picture Word Inductive Model (PWIM) แสดงได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2

การทดลอง	N	$\bar{x}$	P	S.D.	t	P
ก่อนเรียน	24	11.56	38.53	2.52	26.59	*.05
หลังเรียน	24	25.84	86.13	1.80		

จากตาราง 2 แสดงว่า พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 11.56 คะแนน และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.52 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.80 คิดเป็นร้อยละ 86.13

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ แบบ Picture Word Inductive Model (PWIM) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 แสดงได้ดัง

ตารางที่ 3

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	รูปภาพเรื่องสิ่งต่าง ๆ ในโรงเรียน สมาชิกในครอบครัว และสิ่งของภายในบ้านช่วยให้นักเรียนระลึกถึงการออกเสียงตามรูปภาพนั้นได้	3.95	0.82	มาก
2	รูปภาพมีความชัดเจน ช่วยให้นักเรียนออกเสียงได้ถูกต้อง	3.35	1.30	ปานกลาง
3	นักเรียนได้ฝึกทักษะทางสังคม สามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้	3.85	1.04	มาก
4	กิจกรรมมีความหลากหลาย ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะกระบวนการคิด	3.6	1.18	มาก

5	กิจกรรมการเรียนรู้การสอน สนุกสนาน ทำให้อยากเรียนรู้ด้วยวิธีอื่นอีก	3.65	1.07	มาก
6	การใช้รูปภาพในการจัดกิจกรรม ช่วยให้นักเรียนได้ทบทวนคำศัพท์เสมอ	4	1.10	มาก
7	การทำงานคู่ร่วมกับเพื่อนทำให้ข้าพเจ้าได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่ หลากหลาย	3.8	1.02	มาก
8	การนำเสนอหน้าชั้นเรียนทำให้นักเรียนมีความกล้าแสดงออก	2.9	0.94	ปานกลาง
9	การเรียนรู้เรื่องสิ่งต่าง ๆ ในโรงเรียน สมาชิกในครอบครัว และสิ่งของภายในบ้านทำให้ข้าพเจ้าเรียนรู้อย่างสนุกสนาน	3.95	0.88	มาก
10	นักเรียนได้นำคำศัพท์ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	3.55	0.82	มาก
รวม		3.66	1.08	มาก

จากตาราง 3 แสดงว่าระดับความพึงพอใจภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.08 โดยลำดับที่ 1 การเรียนแบบ Picture Word Inductive Model (PWIM) มีสื่อภาพ ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์เปรียบเทียบ

อภิปรายผล

1. การเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านสะกดคำภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียน ที่เรียนด้วยการเรียนรู้แบบ Picture Word Inductive Model (PWIM) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน คะแนนรวมก่อนเรียน เท่ากับ 395 คะแนน ค่าเฉลี่ยคะแนน เท่ากับ 16.46 คะแนน และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.29 คิดเป็นร้อยละ 54.86 และคะแนนรวมหลังเรียนเท่ากับ 603 คะแนน ค่าเฉลี่ยคะแนน 25.13 คะแนน และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.90 คิดเป็นร้อยละ 83.75 ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัยและแสดงให้เห็นว่าคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Picture Word Inductive Model (PWIM) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่สามารถใช้ได้กับ นักเรียนทุกวัย ทุกเนื้อหา ทุกขนาดกลุ่มของนักเรียน และนักเรียนสามารถพัฒนาการอ่านได้อย่างประสบความสำเร็จและสามารถอ่านได้อย่างถูกต้อง ช่วยให้การเรียนรู้ของนักเรียนมีบรรยากาศที่ดี ไม่ตึงเครียด ครูผู้สอนคอยให้ คำปรึกษา คอยให้กำลังใจเมื่อนักเรียนทำกิจกรรม

ไม่ได้ สร้างบรรยากาศในการเรียนที่อบอุ่นเป็นกันเอง นักเรียนกล้าแสดงออกตอบคำถามได้ สามารถอ่านคำศัพท์ วลี ประโยค และข้อความและเรื่องราวต่าง ๆ รวมทั้งทักษะการคิด โดยใช้รูปภาพ นำไปสู่การรู้จักคำ ข้อความ ความคิดรวบยอดที่มีความสลับซับซ้อนยิ่งขึ้นร่วมกับการใช้ความคิดเชิงอุปนัย ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าว ผู้วิจัยได้ออกแบบกระบวนการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้การเรียนเป็นไปตามขั้นตอนและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ผู้เรียนจะได้ทำแบบทดสอบย่อยหลังเสร็จสิ้นกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละครั้ง ทำให้ทราบผลการเรียนรู้ของตนเอง นักเรียนที่ได้คะแนนรวมสูงสุดจะได้รับรางวัล ซึ่งอาจช่วยเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากพัฒนาผลการเรียนของตนเองให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ จึงส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุพัตรา ศิริธรรมมา และ อุบลวรรณ ส่งเสริม (2562) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ การพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้แบบ PWIM ร่วมกับแผนผังความคิด ในการศึกษาครั้งนี้มีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/2 จำนวน 22 คน ของโรงเรียนวัดเทพ ประสิทธิ์คณาวาส ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการประเมินความสามารถการอ่านสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบ PWIM ร่วมกับแผนผังความคิดหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) ผลการประเมินความสามารถการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบ PWIM ร่วมกับแผนผังความคิด หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 3) ความคิดเห็นของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ PWIM ร่วมกับแผนผังความคิดอยู่ในระดับมาก ซึ่งช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอีกด้วยสอดคล้องกับ Calhoun (1990) กล่าวคือ การจัดการเรียนการสอนแบบฟิกเจอร์เวิร์ด เป็นวิธีการสอนอ่านที่ใช้รูปภาพที่นักเรียนรู้จักและคุ้นเคยเป็นสื่อการเรียนรู้ รูปภาพที่ใช้มักเป็นรูปภาพที่เกี่ยวข้องกับวัตถุสิ่งของการแสดงอาการหรือกริยา รูปภาพเกี่ยวกับเหตุการณ์ หรือสิ่งแวดล้อมรอบตัวนักเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถการเขียนสะกดคำภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การเรียนรู้แบบ Picture Word Inductive Model (PWIM) คะแนนรวมก่อนเรียน เท่ากับ 275 คะแนน ค่าเฉลี่ยคะแนน เท่ากับ 11.56 คะแนน และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.52 คิดเป็นร้อยละ 38.53 และคะแนนรวมหลังเรียนเท่ากับ 622 คะแนน ค่าเฉลี่ยคะแนน 25.84 คะแนน และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.80 คิดเป็นร้อยละ 86.13 ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัยและแสดงให้เห็นว่าคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Picture Word Inductive Model (PWIM) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่สามารถใช้ได้กับ นักเรียนทุกวัย ทุกเนื้อหา ทุกขนาดกลุ่มของนักเรียน และนักเรียนสามารถพัฒนาการเขียนได้อย่าง

ประสบความสำเร็จและสามารถเขียนได้อย่างถูกต้อง ช่วยให้การเรียนรู้ของนักเรียนมีบรรยากาศที่ดี ไม่ตึงเครียด ครูผู้สอนคอยให้ คำปรึกษา คอยให้กำลังใจเมื่อนักเรียนทำกิจกรรมไม่ได้ สร้างบรรยากาศในการเรียนที่อบอุ่นเป็นกันเอง นักเรียนกล้าแสดงออกตอบคำถามได้ดี สามารถเขียนคำศัพท์ วลี ประโยค และข้อความและเรื่องราวต่าง ๆ รวมทั้งทักษะการคิด โดยใช้รูปภาพ นำไปสู่การรู้จักคำ ข้อความ ความคิดรวบยอดที่มีความสลับซับซ้อนยิ่งขึ้นร่วมกับการใช้ความคิดเชิงอุปนัย ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าว ผู้วิจัยได้ออกแบบกระบวนการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้การเรียนเป็นไปตามขั้นตอนและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ผู้เรียนจะได้ทำแบบทดสอบย่อยหลังเสร็จสิ้นกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละครั้ง ทำให้ทราบผลการเรียนรู้ของตนเอง นักเรียนที่ได้คะแนนรวมสูงสุดจะได้รับรางวัล ซึ่งอาจช่วยเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากพัฒนาผลการเรียนของตนเองให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ จึงส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ นนทิดา คำดวง (2562) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถในการเขียน ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ PWIM ในการศึกษา ครั้งนี้มีกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนน้ำพองพัฒนศึกษา รัชมิ่งคลาสิก จำนวน 25 คน จากการศึกษาพบว่า ความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ย 28.04 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 70.1 และจำนวนนักเรียนที่มีคะแนน ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 16 คน คิดเป็นนักเรียนจำนวนร้อยละ 64 ของนักเรียนทั้งหมด ซึ่งน้อยกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 วิชาภาษาอังกฤษ โดยแผนการจัดการเรียนรู้แบบ Picture Word Inductive Model (PWIM) พบว่ามีความพึงพอใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน เท่ากับ 1.08 ในที่นี้ ผู้วิจัยได้ลำดับความพึงพอใจของ นักเรียนไว้ ดังนี้

การเรียนแบบ Picture Word Inductive Model (PWIM) เปิดโอกาสให้นักเรียนกล้าแสดงออกในการทำกิจกรรมให้นักเรียน มีความรับผิดชอบตนเอง กลุ่ม และบรรยากาศการแบบ Picture Word Inductive Model (PWIM) ส่งเสริมให้ผู้เรียนตระหนักถึงคุณค่า ของตนเองและการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4 และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน เท่ากับ 1.10 อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้แบบ Picture Word Inductive Model (PWIM) ส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการสืบสอบของศิลปะทางภาษาโดยการใช้รูปภาพ ที่ประกอบไปด้วยความเคยชิน วัตถุและการกระทำหรือเคลื่อนไหวซึ่งจะล้วงเอาคำศัพท์จากเด็กจากการฟังและการพูดคำศัพท์ โดยนำพวกเขาไปสู่การสืบสวนเกี่ยวกับคำ เพิ่มคำไปสู่การอ่านสัญลักษณ์และการเขียนคำศัพท์ การค้นพบการออกเสียงคำและโครงสร้างส่วนใหญ่ และการใช้การสังเกตและพิจารณาในการเรียนของนักเรียน

เกี่ยวกับการอ่านและการเขียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Wahyuni (2016) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เทคนิค Picture Word Inductive Model โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายว่าเทคนิคการจัดการเรียนรู้คำศัพท์แบบ Picture Word Inductive Model ช่วยพัฒนานักเรียนในการเรียนรู้คำศัพท์ของนักเรียนที่เรียนในปีการศึกษา 2015 และ 2016 พบว่า นักเรียนมีผลการเรียนรู้คำศัพท์สูงขึ้น โดยมีผลคะแนนก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 58.5 หลังจากทดลอง 59 ครบวงจรครั้งที่ 1) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 68.2 และหลังจากทดลองครบวงจรครั้งที่ 2) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 84.8 นักวิจัยได้กล่าวว่าการจัดการเรียนรู้แบบ Picture Word Inductive Model ช่วยให้นักเรียนสามารถเรียนรู้คำศัพท์ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ฐาปนี สิงห์นันท์ (2557) ได้กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกนึกคิด หรือเจตคติของบุคคลที่มีต่อการทำงาน หรือการปฏิบัติกิจกรรมในเชิงบวก ความรู้สึกพอใจ ชอบใจ ภูมิใจ มีความสุข เมื่อได้ร่วมปฏิบัติกิจกรรมและปฏิบัติกิจกรรมนั้นๆ ได้จนบรรลุผลสำเร็จ

องค์ความรู้ใหม่

1. หลักการของการจัดการเรียนรู้แบบ PWIM เป็นการสอนที่เชื่อมโยงภาพ (Picture) กับคำ (Words) เพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ สังเกตภาพการระบุคำที่เกี่ยวข้อง การสังเคราะห์คำใหม่จากภาพ การใช้คำเหล่านั้นในประโยค
2. ประโยชน์ของการใช้ Picture Word Inductive Model (PWIM) พัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำ นักเรียนสามารถเรียนรู้คำใหม่จากภาพและการสะกดคำที่ถูกต้อง กระตุ้นให้นักเรียนคิดจากภาพไปสู่คำ และจากคำไปสู่การใช้ในชีวิตจริง การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ไม่เครียด นักเรียนกล้าพูด แสดงความคิดเห็น และเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมที่สนุกสนาน
3. กระบวนการในห้องเรียน เลือกภาพที่มีความหมายชัดเจนและสัมพันธ์กับคำศัพท์ที่ต้องการสอน นักเรียนใช้ภาพในการช่วยคิดคำที่เกี่ยวข้อง นักเรียนเรียนรู้การสะกดและใช้คำที่ได้จากการสังเกตภาพ นักเรียนใช้คำที่ได้สร้างเป็นประโยคในการฝึกพูดหรือเขียน
4. การประเมินผล นักเรียนใช้คำที่เรียนรู้ในการพูดและเขียน นักเรียนสามารถอธิบายคำศัพท์ที่เรียนรู้และเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันได้
5. การปรับใช้ในระดับชั้นอื่น ๆ ชั้นประถม ใช้ภาพง่าย ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน ในชั้นมัธยม ใช้ภาพและคำศัพท์ที่ซับซ้อนขึ้น พร้อมให้การฝึกเขียนประโยคหรือพารากราฟ

สรุป/ ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบ Picture Word Inductive Model (PWIM) มีข้อเสนอแนะ ประกอบด้วย 1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ประกอบด้วย 1.1 ครูผู้สอนที่จะนำแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการอ่านและการคิดวิเคราะห์ โดยใช้การ

จัดกิจกรรมแบบ PWIM ไปใช้สอนควรศึกษากระบวนการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เข้าใจ พร้อมทั้งเตรียมสื่อการเรียนการสอนเครื่องมือในการวัดผลประเมินผลให้มีความหลากหลาย เน้นการประเมินตามสภาพจริง 1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ PWIM มีลำดับ ขั้นตอน 10 ขั้นตอน ซึ่งต้องใช้เวลากิจกรรมต่อเนื่องมากกว่าปกติครูผู้สอนต้องพยายามควบคุม เวลาและ ยืดหยุ่นกิจกรรมการเรียนรู้ตามสถานการณ์ทั้งในและนอกเวลาเรียน 1.3 การเลือกเนื้อหาที่จะ นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ PWIM ผู้สอนสามารถปรับเนื้อหาอื่นมาใช้โดย คำนึงถึงวัยระดับความสามารถในการอ่านและความสนใจของผู้เรียน 1.4 การสะท้อนผลการ วัดผลประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ ช่วยให้ผู้เรียนสนใจและใคร่ที่จะเรียนมากขึ้น **2. ข้อเสนอแนะ ในการวิจัยครั้งต่อไป** จากประเด็นที่ค้นพบจากการวิจัยที่สำคัญ ทำให้เห็นถึงผลที่เกิดขึ้นจาก การพัฒนาสื่อการสอนที่ใช้วิธี PWIM ไปใช้ในรายวิชาภาษาอังกฤษและใช้นักเรียนระดับชั้นอื่น ๆ การนำแผนการจัดการเรียนรู้แบบ PWIM ไปใช้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้หรือแนวคิดอื่น ๆ ที่ ส่งเสริมหรือพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ และครูผู้สอนควรพัฒนาสื่อการสอนที่ช่วยส่งเสริม กระบวนการสอนแบบ PWIM เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการคิดวิเคราะห์และ ทักษะอื่น ๆ ให้สูงขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ฐานันท์ สิงห์นนท์. (2557). การพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดย ใช้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD และแผนที่ความคิด ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3. ใน วิทยานิพนธ์ ค.ม. (สาขาหลักสูตรและการสอน) มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- รูปทอง กว้างสวัสดิ์. (2559). 200 กิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นนทิดา คำดวง. (2562). การพัฒนาความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ PWIM. เรียกใช้เมื่อ 20 เมษายน 2562 จาก <http://qadata.rpu.ac.th/wpcontent>.
- นริสา กัลยา. (2552). การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เกม. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมิตรา อังวัฒนกุล. (2537). วิธีการสอนภาษาอังกฤษ เป็นภาษาต่างประเทศ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรรชนีดา หวานคง. (2559). การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในศตวรรษที่ 21. คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย. วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร, 7(2), 304-314.

- อิศเรศ พิพัฒน์มงคลพรและวิไล พิพัฒน์มงคลพร. (2558). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนแบบพิกเจอร์เวิร์ด. วารสารศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 13(1), 17-22.
- Calhoun, E. F. (1999). Teaching Beginning Reading and Writing with the Picture Words Inductive model. Alexandria USA.
- Prastama, F. Y. (2014). The Effective of using Picture Word Inductive Model (PWIM) in Writing a Procedure Text English Education Study Program. Language and Arts Education Department. Teacher Training and Education Faculty. Tanjungpura University.
- Wahyuni, E. F. (2016). The Picture Word Inductive Model and Improve Student's Vocabulary Achievement at MTs ASSYAFI'YAH GONDANG Vocabulary Acquisition. The faculty of the Graduate School of Wichita State University.

สภาพและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหาร
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1*

THE GUIDELINE OF SITUATIONAL LEADERSHIP DEVELOPMENT
OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER THE LAMPANG
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

พิมพ์พร สมทราย¹ และ ธารารัตน์ มาลัยเถา²

Phimphorn Somsai¹ and Thararat Malaitao²

¹⁻²มหาวิทยาลัยพะเยา

¹⁻²University of Phayao, Thailand

¹Corresponding Author's Email: looknounarak@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา และเปรียบเทียบภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน วุฒิการศึกษา และขนาดสถานศึกษา และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 เป็นการวิจัยผสมผสาน เก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือกับกลุ่มตัวอย่าง ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 จำนวน 269 คน โดยใช้สูตรตารางสำเร็จรูปของเครจซ์และมอร์แกน สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สถิติที่ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1 อยู่ในระดับมาก 2) ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา และขนาดของสถานศึกษามีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ได้แก่ การพัฒนาทักษะในการบริหารสถานศึกษา การวางแผนควบคู่กับการออกข้อสั่งการ การเปิด

* Received 14 March 2025; Revised 21 March 2025; Accepted 25 March 2025

โอกาสให้บุคลากรในสังกัดได้มีการซักถาม ขอคำปรึกษา การรับฟังความคิดเห็น และการมอบหมายงานให้ตรงตามความสามารถ

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำตามสถานการณ์, ผู้บริหารสถานศึกษา, โรงเรียนประถมศึกษา

Abstract

This research aimed to 1) study the situational leadership of school administrators and compare the situational leadership of school administrators under the Lampang Primary Educational Service Area 1, Lampang, classified by work experience, educational qualifications, and school size, and 2) study the guidelines for developing situational leadership of school administrators under the Lampang Primary Educational Service Area 1, Lampang. This research was mixed-methods research. Quantitative data was collected using a questionnaire as a tool with a sample group of 269 teachers under the Lampang Primary Educational Service Area 1, using the ready-made table formula of Krejcie and Morgan. The statistics were frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, t-statistics analysis, and one-way analysis of variance. Qualitative data was collected by interviewing 6 experts. Data was analyzed by content analysis.

The results were as follows. 1) the level of opinions on situational leadership of school administrators under the Lampang Primary Educational Service Area 1, Lampang, classified by educational qualifications and school size, were different. Statistically significant at the 0.05 level 3) Guidelines for developing leadership according to the situation of school administrators under the Lampang Primary Educational Service Area 1, Lampang include developing skills in school administration, planning alongside issuing orders, giving employees opportunities to ask questions, seek advice, listen to opinions, and assigning work according to their abilities.

Keyword: Situational Leadership, School Administrators, Primary School

บทนำ

การบริหารการจัดการองค์กรในยุคปัจจุบัน เรียกว่าเป็นการบริหารจัดการแบบท้าทายอย่างยิ่ง เพราะความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของทุกๆ มิติบนพื้นโลก จึงมีการพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงไป อันเป็นที่มาของการส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

และส่งผลกระทบต่อประชากรของโลกอย่างเห็นได้ชัดเจน การเกิดสงครามแม้จะเป็นการเกิดในต่างประเทศก็มีผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมได้เช่นกัน การแข่งขันของประเทศมหาอำนาจก็มีอาจหลีกเลี่ยงผลกระทบได้ แม้กระทั่งการเกิดโรคระบาดดังเช่นในรอบหลายปีที่ผ่านมา ได้แก่ การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (โควิด-19) ซึ่งยังไม่ห่างหายไปจากปัจจุบัน สภาพเศรษฐกิจและสังคมถดถอย ส่งผลกระทบเป็นวงกว้าง ผู้คนจำนวนมากเกิดภาวะความเครียด ความวิตกกังวล การต้องเข้าสู่สภาวะการตกงาน กลายเป็นคนว่างงานแบบไม่ทันตั้งตัว การล้มละลาย การปิดกิจการของภาคธุรกิจเอกชน คนตกงานแล้วต้องผันตัวเปลี่ยนงานไปทำงานอื่น บางคนประสบความสำเร็จ บางคนไม่ประสบผลสำเร็จ จนกลายเป็นวิกฤตของชีวิตที่ไม่มีทางออก ทำให้รับสภาพตัวเองไม่ได้ ไม่มีรายได้ สิ่งเหล่านี้ส่งผลกระทบทางตรงต่อครอบครัว สมาชิกในครอบครัว รวมไปถึงบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง มีการทะเลาะเบาะแว้ง การทำร้ายร่างกาย จนเกิดปัญหาครอบครัว ที่สำคัญคือเกิดผลกระทบต่อแวดวงการศึกษาหลากหลายแง่มุม ตั้งแต่การเปิดเรียน ปรับรูปแบบการสอนผ่านกลไกต่าง ๆ ความไม่พร้อมของผู้ปกครอง การขาดแคลนอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ การเข้าถึงอินเทอร์เน็ต การขาดปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ปัจจัยเหล่านี้จึงส่งผลทำให้เด็กมีการเรียนรู้ที่ลดลง (learning loss) ขณะเดียวกันบุคลากรทางการศึกษาจำนวนมากต้องปรับตัวเพื่อใช้เทคโนโลยีในการทำงานทางไกล เช่น การประชุมออนไลน์ การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ เป็นต้น (พัชรภรณ์ ดวงชื่น, 2563)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พุทธศักราช 2545 และฉบับที่ 3 พุทธศักราช 2553 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บททางการศึกษาของประเทศมีจุดหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนทุกระดับให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ภายใต้บริบทสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย ความเปลี่ยนแปลงของภูมิภาคอาเซียนและสังคมโลกโดยมีหน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษาทุกแห่งเป็นกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพคนตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) และแผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) และกำหนดทิศทางการพัฒนาการศึกษา ทั้งในมิติด้านความมั่นคง มิติด้าน เศรษฐกิจมิติด้านสังคม และมิติด้านการบริหารจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 จำเป็นที่ต้องมีความรู้ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์การบริหารการศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้ทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลก ต้องอาศัยทักษะภาวะผู้นำในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อน มองเห็นภาพอนาคต และสามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้ร่วมงานทุกคนปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลอย่างสูงสุด (ธีระ รุญเจริญ, 2557) เพราะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษา มีบทบาทและอิทธิพลต่อการดำเนินงานที่จะนำ

สถานศึกษาไปสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาศักยภาพสูงสุด มีความรู้และทักษะการดำรงชีวิตในโลกอนาคต (โชษิตา ศิริมัน, 2564)

จากข้อความข้างต้นเห็นได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาคือ ผู้นำองค์กรต้องเผชิญกับปัญหาภายใต้สถานการณ์อันเป็นผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 มันเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้นำจะต้องมีภาวะผู้นำเพื่อนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายภายใต้สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ภายใต้ผลกระทบด้านความลำบากทางเศรษฐกิจ การดำเนินชีวิตในปัจจุบัน รายได้ไม่พอรายจ่าย ต้องออกไปหางานทำ ปลดปล่อยลูกอาศัยและมอบความรับผิดชอบการเลี้ยงดูให้กับปู่ ย่า หรือตา ยาย ซึ่งมีผลกระทบตามมามากมายหลายด้าน ผู้บริหารต้องมียุทธศาสตร์สำคัญ ต้องศึกษามุ่งเน้นการปรับภาวะผู้นำให้เอื้อต่อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่เกิดขึ้นในทุกรอบด้านรวมทั้งผู้ได้บังคับบัญชา ผู้ปกครองนักเรียน รวมทั้งองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาและเปิดอิสระในการทำงานมากขึ้น (วิมลพร สุวรรณแสนทวี, 2563) ภาวะผู้นำเป็นเรื่องซับซ้อนที่เกี่ยวข้องกับ "ผู้นำ" "ผู้ตาม" และ "สถานการณ์" สถานการณ์มีอิทธิพลอย่างมากต่อวิถีการปฏิบัติของผู้นำและการดำเนินงานขององค์กร ซึ่งอาจมีผลกระทบที่รุนแรงกว่าตัวบุคคลผู้นำเอง (ธงธิดา วังแก้ว ,2563) กล่าวว่ภาวะผู้นำมีความสำคัญในการกำหนดทิศทางกิจกรรมขององค์กร ผู้นำมีบทบาทในการชี้แนะ ควบคุม สั่งการ วางแผน และกำหนดเป้าหมายขององค์กร ภาวะผู้นำสะท้อนสภาพที่แท้จริงขององค์กรและบรรยากาศการทำงานของสมาชิกในองค์กรผู้บริหารที่ฉลาดจะเลือกแสดงภาวะผู้นำที่เหมาะสมตามสถานการณ์ เช่น การมุ่งงานและมุ่งสัมพันธ์ที่ต้องคำนึงถึงวัฒนธรรมองค์กร การศึกษาภาวะผู้นำจึงสำคัญและมีความหมายอย่างยิ่งในการพัฒนาภาวะผู้นำเพื่อความสำเร็จขององค์กร

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูล ให้ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ และหาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการบริหารงานต่าง ๆ ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง อันจะส่งผลต่อการบริหารและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุเป้าประสงค์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา และเปรียบเทียบภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน วุฒิการศึกษา และขนาดสถานศึกษา

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1

สมมติฐานการวิจัย

1. ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน มีความแตกต่างกัน
2. ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา มีความแตกต่างกัน
3. ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา มีความแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1 ประจำปีการศึกษา 2567 มีจำนวนสถานศึกษา 84 โรงเรียน มีจำนวนครูผู้สอนทั้งหมด 857 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1, 2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอน ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ทำการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan (1970) เทียบขนาดประชากรที่ 857 คน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 269 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบอย่างง่าย

2. เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 แบบสอบถาม เพื่อศึกษาภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา และเปรียบเทียบภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามคุณวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของสถานศึกษา ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และ ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นภาวะผู้นำการตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1 ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผู้นำแบบสั่งการ 2) ด้านผู้นำแบบขายความคิด 3) ด้านผู้นำแบบมีส่วนร่วม 4) ด้านผู้นำแบบมอบหมายงาน

2.2 แบบสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 โดยแบ่ง

ออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์สถานภาพทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ลักษณะเป็นแบบเต็มคำตอบ และ ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นสภาพและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi – Structured interview) ซึ่งสังเคราะห์จากนักการศึกษาโดยใช้ความถี่ตั้งแต่ 10 ขึ้นไป จำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านผู้นำแบบสั่งการ 2) ด้านผู้นำแบบขายความคิด 3) ด้านผู้นำแบบมีส่วนร่วม 4) ด้านผู้นำแบบมอบหมายงาน

2.3 การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

2.3.1 การสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถาม มีดังนี้ 1) ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำตามสถานการณ์เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม 2) กำหนดกรอบแนวคิดเพื่อสร้างข้อคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาเรื่องการศึกษาภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 3) สร้างแบบสอบถามจากข้อมูลที่รวบรวมทั้งหมดให้สอดคล้องกับเนื้อหาแล้วนำมาสร้างแบบสอบถาม เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบ แก้ไขเนื้อหาและการใช้ภาษาปรับปรุงให้ถูกต้องเหมาะสม 4) นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วและผ่านการพิจารณากลับกรองจากอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงในด้านโครงสร้าง (Construct Validity) และในด้านเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้การประเมินความสอดคล้องแบบสอบถาม รวมถึงการใช้ภาษา จากผลการวิเคราะห์ข้อคำถามในการวิจัยครั้งนี้ มีค่า (IOC: Index of Item Objective Congruence) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.93 ซึ่งถือว่าเป็นข้อที่อยู่ในเกณฑ์ความตรงเชิงเนื้อหา 5) นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาอีกครั้ง และนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น 6) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน คือ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2 แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 ชุด แล้วนำข้อมูลดังกล่าวมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม 7) นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์การหาความเชื่อมั่นโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Alpha-Coefficient) 8) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นแล้ว นำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดเพื่อนำผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ และสมมติฐานการวิจัยต่อไป

2.3.2 การสร้างและหาคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ มีดังนี้ 1) ร่างแบบสัมภาษณ์ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาตรวจสอบแก้ไขเนื้อหาและข้อเสนอแนะ และสำนวนภาษาที่ใช้ปรับปรุงให้ถูกต้องเหมาะสม และ 2) นำแบบสัมภาษณ์ไปใช้เก็บข้อมูลกับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบสอบถาม ใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นครูผู้สอน ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 จำนวน 269 คน

3.2 แบบสัมภาษณ์ ใช้เก็บข้อมูลกับแหล่งข้อมูล ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 แบบสอบถาม ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้ทั้งหมดดำเนินการดังนี้

4.1.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 1 โดยการแจกแจงความถี่และร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตาราง

4.1.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผู้นำแบบสั่งการ 2) ด้านผู้นำแบบขายความคิด 3) ด้านผู้นำแบบมีส่วนร่วม 4) ด้านผู้นำแบบมอบหมายงาน โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เปรียบเทียบการแปลความหมายค่าตามรายละเอียด ดังนี้ บุญชม ศรีสะอาด (2556) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำตามสถานการณ์อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำตามสถานการณ์อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำตามสถานการณ์อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำตามสถานการณ์อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำตามสถานการณ์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.1.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 จำแนกตามคุณวุฒิ การศึกษาและประสบการณ์การทำงาน โดยการทดสอบค่าเอฟ (F-test) วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยจะดำเนินการตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method)

4.2 แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปผลข้อมูลตามแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi – Structured Interview)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของครูผู้สอน จำนวน 269 คน พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 57.62 และมีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 42.38 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 5 - 10 ปี จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 44.98 มีประสบการณ์การทำงาน 11 ปีขึ้นไป จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 41.26 และมีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 0 - 4 ปี จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 13.75 ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 33.09 รองลงมาปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 34.94 ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 23.05 และปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 8.92 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. วุฒิการศึกษา		
1) ปริญญาตรี	114	42.38
2) สูงกว่าปริญญาตรี	155	57.62
รวม	269	100.00
2. ประสบการณ์การทำงาน		
1) ตั้งแต่ 0 - 4 ปี	37	13.75
2) ตั้งแต่ 5 - 10 ปี	121	44.98
3) 11 ปีขึ้นไป	111	41.26
รวม	269	100.00
3. ขนาดของสถานศึกษา		
1) สถานศึกษาขนาดเล็ก	89	33.09
2) สถานศึกษาขนาดกลาง	94	34.94
3) สถานศึกษาขนาดใหญ่	24	8.92
4) สถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ	62	23.05
รวม	269	100.00

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 พบว่า ระดับความคิดเห็นที่มีต่อสภาพภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประณศีกษาลำปาง เขต 1 อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.24$ S.D. = 0.49) เมื่อแยกพิจารณารายด้านพบว่า ด้านผู้นำแบบมอบหมายงาน มีระดับความคิดเห็นมาก ($\bar{x} = 4.28$ S.D. = 0.54) ด้านผู้นำแบบสั่งการ มีระดับความคิดเห็นมาก ($\bar{x} = 4.25$ S.D. = 0.50) ด้านผู้นำแบบขายความคิด มีระดับความคิดเห็นมาก ($\bar{x} = 4.25$ S.D. = 0.57) และด้านผู้นำแบบมีส่วนร่วม มีระดับความคิดเห็นมาก ($\bar{x} = 4.06$ S.D. = 0.63) ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงความคิดเห็นของที่มีต่อภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประณศีกษาลำปาง เขต 1

ภาวะผู้นำตามสถานการณ์	n = 269		ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
	$\bar{x}$	S.D.		
1. ด้านผู้นำแบบสั่งการ	4.25	0.50	มาก	2
2. ด้านผู้นำแบบขายความคิด	4.25	0.57	มาก	3
3. ด้านผู้นำแบบมีส่วนร่วม	4.06	0.63	มาก	4
4. ด้านผู้นำแบบมอบหมายงาน	4.28	0.54	มาก	1
รวม	4.24	0.49	มาก	

3. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประณศีกษาลำปาง เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน วุฒิการศึกษา และขนาดสถานศึกษา

3.1 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประณศีกษาลำปาง เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี ($\bar{x} = 4.35$ S.D. = 0.41) มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ($\bar{x} = 4.16$ S.D. = 0.52) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบของภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประณศีกษาลำปาง เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา

ภาวะผู้นำ	วุฒิการศึกษา	n=269	$\bar{x}$	S.D.	T-test	Sig.
ภาพรวม	ปริญญาตรี	114	4.35	0.41	3.280	0.001*
	สูงกว่าปริญญาตรี	155	4.16	0.52		

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญที่ระดับสถิติ 0.05

3.2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.24$ S.D. = 0.49) โดยครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 0 - 4 ปี มีความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{x} = 4.38$ S.D. = 0.44) ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 5 - 10 ปี มีความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{x} = 4.21$ S.D. = 0.47) และครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงาน 11 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{x} = 4.23$ S.D. = 0.51) ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

ประสบการณ์ ทำงาน	ตั้งแต่ 0 - 4 ปี		ตั้งแต่ 5 - 10 ปี		ตั้งแต่ 11 ปี ขึ้นไป		เฉลี่ย	
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.
ภาวะผู้นำ ตามสถานการณ์	4.38	0.44	4.21	0.47	4.23	0.51	4.24	0.49

3.3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมแบบทางเดียวของภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.24$ S.D. = 0.49) โดยครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก มีความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{x} = 4.15$ S.D. = 0.56) ครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดกลาง มีความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{x} = 4.22$ S.D. = 0.50) ครูผู้สอนที่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{x} = 4.39$ S.D. = 0.45) และครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ มีความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{x} = 4.34$ S.D. = 0.30) ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมแบบทางเดียวของภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ขนาดของ สถานศึกษา	สถานศึกษา ขนาดเล็ก		สถานศึกษา ขนาดกลาง		สถานศึกษา ขนาดใหญ่		สถานศึกษา ขนาดใหญ่ พิเศษ		เฉลี่ย	
ภาวะผู้นำ ตาม สถานการณ์	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.
	4.15	0.56	4.22	0.50	4.39	0.45	4.34	0.30	4.24	0.49

4. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 มีรายละเอียด ดังนี้

4.1 ด้านผู้นำแบบสั่งการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาตนเองอย่างรอบด้าน รวมทั้งการพัฒนาทักษะทางการสื่อสารและทักษะในการบริหารสถานศึกษา เพื่อสร้างภาพลักษณ์ให้เป็นผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ที่ดี จนเป็นที่ยอมรับของบุคลากรในสังกัด แสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสม ยอมรับฟังความคิดเห็น ตลอดจนติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลของงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

4.2 ด้านผู้นำแบบขายความคิด ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาตนเองอย่างรอบด้านให้เป็นผู้ที่มีความรู้ และทักษะในการบริหารสถานศึกษา เพื่อใช้ในการแสดงออกถึงวิสัยทัศน์ในการปฏิบัติงาน และสามารถสื่อสารให้บุคลากรในสังกัดมีความคิดในการปฏิบัติงานร่วมเป็นไปในแนวทางเดียวกัน นอกจากนี้ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรในสังกัดได้มีการซักถามขอคำปรึกษาเมื่อเกิดปัญหาอุปสรรค และคอยช่วยอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานให้กับบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ

4.3 ด้านผู้นำแบบมีส่วนร่วม ผู้บริหารสถานศึกษาควรรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรในสังกัด เพราะอาจจะได้ข้อเสนอที่ดีมาปรับปรุงการสั่งการ และสร้างภาพลักษณ์การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ควรฝึกทักษะการชื่นชม และการเป็นผู้ฟังที่ดี เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากร และเป็นการจูงใจให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของทางโรงเรียนมากยิ่งขึ้น และควรให้อิสระในการปฏิบัติงานกับบุคลากรในสังกัด เพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงาน และการปฏิบัติงานต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น

4.4 ด้านผู้นำแบบมอบหมายงาน ผู้บริหารสถานศึกษาควรสังเกตความสามารถของบุคลากรในสังกัด เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการมอบหมายงานให้บุคลากรอย่างถูกต้องตามความสามารถ ก่อให้เกิดประสิทธิภาพของผลงานเสริมแรงทางบวกให้กับบุคลากรในสังกัดเมื่อมอบหมายงานให้ปฏิบัติแล้วสามารถปฏิบัติได้สำเร็จ รวมถึงการกล่าวให้กำลังใจกับบุคลากรที่มีปัญหาอุปสรรคกับการปฏิบัติงาน เพื่อสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานตามที่ผู้บริหารสถานศึกษามอบหมายให้ จัดสรรทรัพยากรสนับสนุนการปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับภารกิจที่ได้มอบหมายให้ ทั้งจำนวนบุคลากร รวมถึงงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะสามารถจัดหาได้

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 พบประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 โดยรวมและจำแนกรายด้านอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาได้แสดงออกถึงความสามารถในการปรับแนวทางการบริหารให้สอดคล้องกับสถานการณ์ต่างๆ ตามบริบทที่เกิดขึ้น โดยการปรับเปลี่ยนแนวทางการบริหารและการแสดงออกถึงภาวะผู้นำที่สำคัญ เช่น การออกคำสั่งให้แก่บุคลากร การนำเสนอความคิดต่อผู้ร่วมงาน การสร้างความมีส่วนร่วมจากบุคลากรและผู้เกี่ยวข้อง รวมถึงการมอบหมายภารกิจที่เหมาะสมให้กับบุคลากร ซึ่งได้รับการยอมรับจากบุคลากรในสังกัด ทั้งนี้การกระทำดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของฤทธิชัย สุขแก้ว (2564) ที่กล่าวถึงพฤติกรรมและความสามารถของผู้บริหารในการใช้อิทธิพลต่อบุคคลอื่น ผ่านการออกคำสั่ง การแนะนำ หรือการสนับสนุนทางอารมณ์ เพื่อสร้างความศรัทธาและความร่วมมือจากผู้ร่วมงาน โดยการเลือกใช้ภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับสถานการณ์ สภาพแวดล้อม หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องในขณะนั้น ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับการศึกษาในงานของธัญพร ดันหยง (2560) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ซึ่งพบว่าโดยรวมและในแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก และยังตรงกับผลการศึกษาของกวิสรา ชูทอง (2560) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 จังหวัดปราจีนบุรี โดยพบว่าภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีระดับมากเช่นกัน

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ที่ศึกษาต่อในระดับมหาบัณฑิตหรือดุษฎีบัณฑิตมีโอกาสได้รับความรู้หรือศึกษาด้วยตนเองเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำและบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งทำให้สามารถนำข้อมูลที่ได้เรียนรู้มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานได้ดีกว่าครูที่ไม่ได้ศึกษาต่อในระดับสูงกว่าปริญญาตรี นอกจากนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวุฒิการศึกษามหาบัณฑิตในสาขาการบริหารการศึกษามักมีการเปรียบเทียบและประยุกต์การบริหารงานกับข้อมูลที่ได้เรียนรู้มาอย่างชัดเจนมากกว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่า

สอดคล้องกับผลการศึกษาของฤทธิ์ชัย สุขแก้ว (2564) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสหวิทยาเขตสุตถินไทย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ซึ่งพบว่าภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามวุฒิการศึกษามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และยังสอดคล้องกับการศึกษาในงานของก้องภพ วิชญกุล (2565) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับมาตรฐานวิชาชีพด้านการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปัตตานี เขต 1 โดยผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 เมื่อจำแนกตามตัวแปรเพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และระดับการศึกษา

3. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถแสดงภาวะผู้นำตามสถานการณ์ได้อย่างเท่าเทียมกับบุคลากรในสังกัดที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน ถึงแม้ว่าครูที่มีประสบการณ์การทำงานสูงกว่าจะมีโอกาสได้ร่วมงานกับผู้บริหารสถานศึกษาหลายท่านและมีข้อเปรียบเทียบมากกว่าผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยก็ตาม ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาของธัญพร ตันหยง (2560) ที่ได้ศึกษาบทบาทภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ซึ่งพบว่า การเปรียบเทียบบทบาทภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาจังหวัดจันทบุรีจำแนกตามประสบการณ์การทำงานโดยรวมและในแต่ละด้านไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และยังสอดคล้องกับการศึกษาของก้องภพ วิชญกุล (2565) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับมาตรฐานวิชาชีพด้านการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปัตตานี เขต 1 โดยผลการศึกษาพบว่า การเปรียบเทียบความแตกต่างของภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ตามตัวแปรเพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และระดับการศึกษามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

4. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่มีค่าเฉลี่ยระดับภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสูงกว่าครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก และครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษก็มีค่าเฉลี่ยระดับภาวะผู้นำตามสถานการณ์สูงกว่าครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้บริหารใหม่ที่ได้รับการเลื่อนตำแหน่งจากรองผู้อำนวยการอาจยังมีความไม่มั่นใจใน

การตัดสินใจและไม่กล้าแสดงออกถึงภาวะผู้นำตามสถานการณ์ รวมถึงอาจไม่สามารถปรับเปลี่ยนแนวทางการบริหารได้รวดเร็วตามสถานการณ์ อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับการศึกษาของธัญพร ตันหยง (2560) ที่ได้ศึกษาบทบาทภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ซึ่งพบว่าภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาจังหวัดจันทบุรีจำแนกตามขนาดของสถานศึกษามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และยังสอดคล้องกับการศึกษาของจำรัส เชื้อนเพชร (2566) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส กลุ่มอำเภอแม่สาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย เขต 3 โดยพบว่า การเปรียบเทียบภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสกลุ่มแม่สายจำแนกตามวุฒิการศึกษาไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ได้แก่ การพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษา การวางแผนควบคู่กับการออกคำสั่ง การเปิดโอกาสให้บุคลากรในสังกัดได้มีโอกาสซักถาม ขอคำปรึกษา รับฟังความคิดเห็น และการมอบหมายงานตามความสามารถของบุคลากร ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะและความสามารถของผู้บริหาร และคาดหวังให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถรอบด้านทั้งในด้านการบริหารงานและการดูแลบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดภาวะผู้นำตามสถานการณ์ที่ธัญพร ตันหยง (2560) ได้กล่าวถึง โดยภาวะผู้นำตามสถานการณ์จะประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ผู้นำแบบสั่งการ ผู้นำแบบขายความคิด ผู้นำแบบมีส่วนร่วม และผู้นำแบบมอบหมายงาน ผลการวิจัยสอดคล้องกับการศึกษาของหทัยทิพย์ ลิขัณทกสมิต (2566) ที่ได้ศึกษาบทบาทภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ซึ่งพบว่า แนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบภาวะผู้นำตามสถานการณ์ประกอบด้วย 4 ด้านคือ 1) ด้านผู้นำแบบสั่งการ ผู้บริหารควรพัฒนาสมรรถภาพในการวิเคราะห์และเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมกับสถานการณ์ 2) ด้านผู้นำแบบสนับสนุน ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ซักถามเพื่อความชัดเจนในการปฏิบัติงาน 3) ด้านผู้นำแบบการมีส่วนร่วม ผู้บริหารควรจัดประชุมและปรึกษาร่วมกับผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่เสมอ และ 4) ด้านผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จ ผู้บริหารควรเน้นการจัดรูปแบบและแผนการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ผลการศึกษาเดียวกันยังสอดคล้องกับธีรภรณ์ เหล่าภาวี (2565) ที่ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารชายแดนไทย-เมียนมาด้านจังหวัดตาก ซึ่งพบว่าแนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารในพื้นที่ดังกล่าวประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) ภาวะผู้นำ

แบบสั่งการ ผู้บริหารควรมีการสั่งการที่ชัดเจนและเป็นระบบ 2) ภาวะผู้นำแบบขายความคิด ผู้บริหารควรใช้เทคนิคเสริมแรงและสนับสนุนการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา 3) ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม ผู้บริหารควรกระตุ้น สร้างความตระหนัก และดึงบุคลากรเข้ามาร่วมงาน 4) ภาวะผู้นำแบบมอบหมายงาน ผู้บริหารควรมอบหมายงานตามความสามารถของบุคลากร และเปิดโอกาสให้พวกเขาได้แสดงศักยภาพและตัดสินใจในการทำงานได้อย่างเต็มที่

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง สภาพและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก 2) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 มีดังนี้ 1 ด้านผู้นำแบบสั่งการ ผู้บริหารควรพัฒนาตนเองรอบด้าน โดยเฉพาะทักษะการสื่อสารและการบริหาร เพื่อสร้างภาพลักษณ์ผู้มีวิสัยทัศน์ดี ควบคุมอารมณ์เหมาะสม รับฟังความคิดเห็น และติดตามประเมินผลงานอย่างมีประสิทธิภาพ 2 ด้านผู้นำแบบขายความคิด ผู้บริหารควรพัฒนาความรู้และทักษะการบริหาร เพื่อแสดงวิสัยทัศน์และสื่อสารให้บุคลากรปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกัน เปิดโอกาสให้ซักถาม ขอคำปรึกษา และอำนวยความสะดวกในการทำงานอย่างสม่ำเสมอ 3 ด้านผู้นำแบบมีส่วนร่วม ผู้บริหารควรรับฟังความคิดเห็นบุคลากรเพื่อปรับปรุงการสั่งการ ฝึกทักษะการชื่นชมและการเป็นผู้ฟังที่ดี สร้างความสัมพันธ์อันดี และให้อิสระในการทำงานเพื่อสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรมีส่วนร่วมมากขึ้น 4 ด้านผู้นำแบบมอบหมายงาน ผู้บริหารควรสังเกตความสามารถบุคลากรเพื่อบริหารงานให้เหมาะสม ให้กำลังใจและเสริมแรงทางบวกเมื่อทำงานสำเร็จ และจัดสรรทรัพยากรสนับสนุนการทำงานอย่างเหมาะสม ทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย มีดังนี้ 1) ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ ด้านผู้นำแบบมีส่วนร่วม มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควร เปิดโอกาสให้บุคลากรในสังกัดเสนอความคิดเห็นและรับฟังเพื่อนำไปปรับแนวทางการบริหารสถานศึกษา เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมเนื่องจากบุคลากรรู้สึกว่าได้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารสถานศึกษา 2) ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ ด้านผู้นำแบบขายความคิด มีระดับความคิดเห็นน้อยเป็นลำดับสอง ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรสรรหาแนวคิดการบริหารสถานศึกษาที่หลากหลายเพื่อเป็นทางเลือกให้กับบุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมคิดร่วมปฏิบัติกับการบริหารสถานศึกษา 3) ครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีระดับความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาต่ำกว่ากลุ่มอื่น ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรศึกษาแนวคิดการบริหารการศึกษาให้ทันยุคสมัย และมีความหลากหลาย เพื่อให้การแสดงออกถึงภาวะผู้นำตอบสนองกับบุคลากรที่มีวุฒิ

การศึกษาแตกต่างกัน และ 4) ครูผู้สอนที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็ก มีระดับความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาต่ำกว่ากลุ่มอื่น ดังนั้น ผู้บริหารการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1 จึงควรสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ให้ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กที่ส่วนใหญ่เป็นผู้บริหารใหม่ มีการแสดงออกถึงภาวะผู้นำตามสถานการณ์ที่สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป มีดังนี้ 1) การศึกษาภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1 2) การศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามแนวคิดภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1 3) การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของบุคลากร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1 4) การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา กับผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของบุคลากร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1

เอกสารอ้างอิง

- กวิสรา ชูทอง. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผล ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จังหวัดปราจีนบุรี. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ก้องภพ วิชญกุล. (2565). ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับมาตรฐานวิชาชีพด้านการปฏิบัติงาน ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- จำรัส เชื้อนเพชร. (2566). ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส กลุ่มอำเภอแม่สาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3. การค้นคว้าอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยพะเยา.
- โชษิตา ศิริมัน. (2564). ทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในภาวะวิกฤตโควิด-19 ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31. วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, 7(2), 1371-1386.
- ธงธิภา วันแก้ว และคณะ. (2563). ภาวะผู้นำในทศวรรษหน้าของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารศิลปการจัดการ, 4(2), 399-408.
- ธัญพร ต้นหยง. (2560). บทบาทภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จันทบุรี. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

- ธีระ รุญเจริญ. (2557). ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา. ข้าวฟ่าง.
- ธีราภรณ์ เหล่ากาวิ และวิทยา จันทร์ศิลา. (2565). ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ชายแดนไทย-เมียนมาด้านจังหวัดตาก. *Journal of Inclusive and Innovative Education*, 6(1), 117-128.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 9). สุวีริยาสาส์น.
- พัชรภรณ์ ดวงชื่น. (2563). การบริหารจัดการศึกษารับความปกติใหม่หลังวิกฤตโควิด-19. *วารสารศิลปการจัดการ*, 4(3), 783-795.
- ฤทธิชัย สุขแก้ว. (2564). ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36. การค้นคว้าอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยพะเยา.
- วิมลพร สุวรรณแสนทวี. (2563). ปัจจัยโครงสร้างเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน สังกัดคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดขอนแก่น. *วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์*, 4(1), 43-54.
- หทัยทิพย์ ลิขัณทกสมิต, เยาวเรศ ภัคดีจิตร. (2566). บทบาทภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1. *Education Journal*, 6(1), 178-190.
- Krejcie and Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Journal of Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.

สภาพและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1*

THE CONDITION AND GUIDELINE FOR THE DEVELOPMENT OF
TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS
UNDER THE LAMPANG PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

พรรณี เชื้อคำลือ¹ และ ธารารัตน์ มาลัยเถา²

Pannee Chueakhamlue¹ and Thararat Malaitao²

¹⁻²มหาวิทยาลัยพะเยา

¹⁻²University of Phayao, Thailand

¹Corresponding Author's Email: kroopanee@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 จำแนกตามคุณวุฒิ การศึกษาประสบการณ์การทำงานและขนาดของสถานศึกษา และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 เป็นการวิจัยผสมผสาน เก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 จำนวน 269 คน โดยใช้สูตรตารางสำเร็จรูปของเครจซ์และมอร์แกน สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สถิติที่ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1 อยู่ในระดับมาก 2) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงานและขนาดของสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีอุดมการณ์และวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน เป็นแบบอย่าง

* Received 14 March 2025; Revised 21 March 2025; Accepted 25 March 2025

ที่ดีในด้านคุณธรรมและจริยธรรม มีความโปร่งใส และสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้อื่น โดยส่งเสริมความต้องการในการเรียนรู้และพัฒนาความรู้รวมถึงประสบการณ์ของครู พร้อมทั้งคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลอย่างเหมาะสม

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This research aims to 1) Examine the state of transformational leadership among school administrators and compare their transformational leadership based on educational qualifications, work experience, and school size in schools under the jurisdiction of the Lampang Primary Educational Service Area Office 1 2) Identify strategies for developing the transformational leadership of school administrators within the same jurisdiction. This study employs a mixed-methods research approach. Quantitative data were collected using questionnaires administered to a sample of 269 teachers under the Lampang Primary Educational Service Area Office 1, with the sample size determined using Krejcie and Morgan's table. The statistical analyses utilized in this research included frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, t-test analysis, and one-way analysis of variance (ANOVA). Qualitative data were gathered through interviews with six experts and analyzed using content analysis.

The results were as follows. 1) The perception of situational leadership among school administrators under the Lampang Primary Educational Service Area Office 1 was at a high level. 2) There were no statistically significant differences at the 0.05 level in the transformational leadership of school administrators when classified by educational qualifications, work experience, and school size. 3) The recommended strategies for developing transformational leadership among school administrators include maintaining a clear ideology and vision, serving as ethical role models, demonstrating transparency, and inspiring others. Additionally, administrators should foster a culture of continuous learning and professional development among teachers while appropriately considering individual differences.

Keyword: Transformational Leadership, School Administrators

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทั้งบุคคล สังคม และประเทศ โดยมีบทบาทสำคัญในการสร้างกำลังคนที่มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข การศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในยุคที่โลกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษาไม่เพียงแต่เสริมสร้างทักษะและคุณสมบัติของบุคคล แต่ยังช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในเวทีโลก โดยเฉพาะในระบบเศรษฐกิจและสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา หลายประเทศจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและการเติบโตของสังคมในโลกที่มีความเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็ว การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกระดับ ทั้งในระดับประเทศ ภูมิภาค และระดับโลก โดยยังคงรักษาอัตลักษณ์ของชาติไว้ได้ สำหรับประเทศไทย การพัฒนาระบบการศึกษานับเป็นปัจจัยสำคัญที่ต้องได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิด โดยมุ่งพัฒนาความสามารถและทักษะของประชาชนให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ การพัฒนานี้เกิดขึ้นท่ามกลางแรงกดดันจากทั้งปัจจัยภายนอก เช่น กระแสโลกาภิวัตน์ และปัญหาภายในประเทศที่ต้องการการแก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพ ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ที่มุ่งหวังให้ประเทศสามารถก้าวข้ามจากการเป็นประเทศรายได้ปานกลางไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่จะมีผลกระทบต่อทั้งระบบการศึกษา ระบบเศรษฐกิจ และสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องพึ่งพากำลังคนเป็นปัจจัยสำคัญ เนื่องจากมนุษย์ถือเป็นทรัพยากรที่มีค่าสูงสุด เมื่อเทียบกับทรัพยากรอื่น ๆ ด้วยเหตุนี้ รัฐจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษา และได้กำหนดนโยบายด้านการศึกษาไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) ซึ่งมุ่งเน้นการกำหนดทิศทางและประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญในช่วงห้าปีแรกของยุทธศาสตร์ชาติ แผนนี้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ชัดเจน เพื่อตอบสนองการเติบโตของประเทศในช่วงเวลาที่กำหนด โดยมีการกำหนดเป้าหมายหลักและเชื่อมโยงกับเป้าหมายย่อยในแต่ละด้าน ที่ต้องได้รับการเร่งดำเนินการหรือปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อเสริมสร้างศักยภาพและแก้ไขจุดอ่อนต่าง ๆ โดยสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในโลกได้อย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพในอนาคต (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

ด้านการบริหาร ผู้บริหารจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำที่โดดเด่น เนื่องจากบทบาทของผู้บริหารเป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนการปฏิรูปและพัฒนาการศึกษาให้เกิดความยั่งยืน นักการศึกษาทั้งในและต่างประเทศเห็นตรงกันว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีทักษะการบริหารที่หลากหลาย สามารถเชื่อมโยงสถานการณ์ปัจจุบันกับทิศทางในอนาคต โดยมุ่งพัฒนาความสามารถของบุคลากรในสถานศึกษาให้สามารถทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและ

ประสิทธิภาพ การเสริมสร้างความมั่นใจในตนเองของผู้บริหารจึงมีความสำคัญ เพื่อให้ผู้บริหารสามารถนำทักษะภาวะผู้นำมาใช้ในการบริหารตนเองและการจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ (พระมหาอำพล ชัยสารีและคณะ, 2565) นอกจากนี้ ผู้บริหารยังมีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายและการตัดสินใจในสถานศึกษา ซึ่งการบริหารที่มีประสิทธิภาพจะส่งผลให้สถานศึกษามีคุณภาพตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ภาวะผู้นำของผู้บริหารจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การบริหารงานประสบความสำเร็จ การใช้ความรู้และทักษะในการบริหารจัดการอย่างเหมาะสมจะช่วยให้บุคลากรทุกคนสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

ผู้บริหารจำเป็นต้องมีการจัดการการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระเบียบและเป็นระบบในการบริหารสถานศึกษา โดยภาวะผู้นำในการเปลี่ยนแปลงมีบทบาทสำคัญในการปรับทัศนคติและพฤติกรรมการทำงานของบุคลากร เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น ปัจจุบัน ภาวะผู้นำประเภทนี้ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย เพราะมันสามารถสร้างความพึงพอใจและมีอิทธิพลต่อผู้ตามได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ความสำเร็จของสถานศึกษายังเป็นตัวชี้วัดสำคัญในการประเมินผลการดำเนินงาน โดยเฉพาะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน พฤติกรรมการเป็นผู้นำของผู้บริหารมีผลกระทบโดยตรงต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ซึ่งไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ โดยเฉพาะผู้บริหารในทุกระดับของสถานศึกษา เพราะผู้บริหารถือเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยให้การดำเนินงานของสถานศึกษาบรรลุผลสำเร็จ การกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนจึงเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษา หากผู้บริหารสามารถจัดการและวางแผนได้อย่างดี และมีมาตรฐานที่เหมาะสม สถานศึกษาจะสามารถพัฒนาไปในทิศทางที่ดีทั้งในด้านประสิทธิภาพและผลลัพธ์ ซึ่งจะช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาและนำไปสู่ความสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ (นันทกร อรุณโน, 2559)

จากเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความมุ่งหวังที่จะศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่อยู่ภายใต้การดูแลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 โดยหวังว่า ผลการศึกษาในครั้งนี้จะช่วยพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิผลของสถานศึกษา และสามารถนำผลการวิจัยไปปรับใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา รวมถึงใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาให้สถานศึกษาเติบโตเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีความยั่งยืนและมีประสิทธิภาพสูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา ประสิทธิภาพการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1

สมมติฐานการวิจัย

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา มีความแตกต่างกัน
2. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน มีความแตกต่างกัน
3. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา มีความแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ทั้งหมด 84 แห่งประกอบด้วย ครูผู้สอน จำนวนทั้งหมด 857 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1, 2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 โดยผู้วิจัยทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างครูผู้สอน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 โดยวิธีการกำหนดจากตารางของ Krejcie and Morgan (1970) เทียบขนาดประชากรที่ 857 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 269 คน และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย

2. เครื่องมือและการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

2.1 แบบสอบถาม เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของสถานศึกษา ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 แบบสอบถามเป็นแบบ มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำแนกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ 3) ด้านการกระตุ้นทางปัญญา 4) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

2.2 แบบสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 คน โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์สถานภาพ

ทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ลักษณะเป็นแบบเติมคำตอบ ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นสภาพและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ซึ่งยึดหลักตามแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ Bass & Avolio และจากการสังเคราะห์ของนักการศึกษา จำนวน 12 ท่าน ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกองค์ประกอบโดยใช้ความถี่ร้อยละ 50 ขึ้นไป ซึ่งเท่ากับความถี่ตั้งแต่ 5 ขึ้นไป ซึ่งจำแนกองค์ประกอบได้ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ 3) ด้านการกระตุ้นทางปัญญา 4) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

2.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.3.1 การสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถาม มีดังนี้ 1) ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดกรอบแนวคิดเพื่อสร้างข้อคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา 2) สร้างแบบสอบถามจากข้อมูลที่รวบรวมทั้งหมดให้สอดคล้องกับเนื้อหาแล้วนำมาสร้างแบบสอบถาม เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบ แก้ไขเนื้อหาและการใช้ภาษา ปรับปรุงให้ถูกต้องเหมาะสม 3) นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วและผ่านการพิจารณากลั่นกรองจากอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงในด้านโครงสร้าง (Construct Validity) และในด้านเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้การประเมินความสอดคล้อง ระหว่างวัตถุประสงค์กับข้อคำถามรวมถึงการใช้ภาษา ซึ่งข้อคำถามแต่ละข้อของแบบสอบถาม ได้รับการประเมินความสอดคล้อง จากผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 3 ท่าน โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่า (IOC: Index of Item Objective Congruence) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป จากผลการวิเคราะห์ข้อคำถามในการวิจัยครั้งนี้ มีค่า (IOC: Index of Item Objective Congruence) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.5 4) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน คือ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2 แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 ชุด แล้วนำข้อมูลดังกล่าวมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม 5) นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของ Cronbach (1990) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ 0.991 6) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นแล้ว นำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดเพื่อนำผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ และสมมติฐานการวิจัยต่อไป

2.3.2 การสร้างและหาคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ มีดังนี้ 1) ร่างแบบสัมภาษณ์ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาตรวจสอบแก้ไขเนื้อหาและข้อเสนอนั้น และสำนวนภาษาที่

ใช้ให้เหมาะสม และ 2) นำแบบสัมภาษณ์ไปใช้เก็บข้อมูลกับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบสอบถาม ใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นครูผู้สอน ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 จำนวน 269 คน

3.2 แบบสัมภาษณ์ ใช้เก็บข้อมูลกับแหล่งข้อมูล ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้ทั้งหมดดำเนินการดังนี้ 1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 1 โดยการแจกแจงความถี่และร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตาราง 2) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2) การสร้างแรงบันดาลใจ 3) การกระตุ้นทางปัญญา 4) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เกณฑ์ในการแปลความหมายค่าตามรายละเอียด ดังนี้ บุญชม ศรีสะอาด (2554) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง มีระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง มีระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง มีระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง มีระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง มีระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในระดับน้อยที่สุด

3) วิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 จำแนกตามคุณวุฒิการศึกษา โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) และจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน โดยการทดสอบค่าเอฟ (F-test) วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยจะดำเนินการตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ้ (Scheffe's Method)

4.2 แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปผลข้อมูลตามแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi – Structured Interview)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สภาพภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 โดยรวมและรายด้าน ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับ สภาพภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา	จำนวน (n) = 269		ระดับ	อันดับ
	$\bar{x}$	S.D.		
1.ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	4.37	0.65	มาก	4
2.ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	0.63	4.39	มาก	2
3.ด้านการกระตุ้นทางปัญญา	4.53	0.58	มากที่สุด	1
4.ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.38	0.63	มาก	3
รวม	4.42	0.56	มาก	

จากตาราง 1 แสดงว่า ผลการวิเคราะห์สภาพภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.42$, S.D. = 0.56) เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ($\bar{x} = 4.53$, S.D. = 0.58) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ($\bar{x} = 4.39$, S.D. = 0.63) และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ($\bar{x} = 4.38$, S.D. = 0.63) ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบผลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 จำแนก ตามระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงานและขนาดของสถานศึกษา

2.1 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา ดังตาราง 2

ตาราง 2 การเปรียบเทียบผลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 จำแนก ตามระดับการศึกษา

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ ผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการศึกษา				<i>t-test</i>	<i>Sig.</i>
	ปริญญาตรี n = 130		สูงกว่าปริญญาตรี n = 139			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ด้านการมีอิทธิพลอย่างมี อุดมการณ์	4.44	0.63	4.29	0.67	1.91	0.06
2. ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	4.43	0.65	4.35	0.62	1.07	0.29
3. ด้านการกระตุ้นทางปัญญา	4.55	0.58	4.51	0.58	0.45	0.65
4. ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจก บุคคล	4.41	0.64	4.36	0.63	0.63	0.53
รวม	4.46	0.56	4.38	0.55	1.16	0.25

หมายเหตุ : ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

จากตาราง 2 แสดงว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา ทั้ง 4 ด้าน พบว่า ค่า *Sig.* ในแต่ละด้านมากกว่านัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แสดงว่า ระดับการศึกษาของครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ดังตาราง 3

ตาราง 3 แสดงการเปรียบเทียบผลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 จำแนก ตามประสพการณ์การทำงาน

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ ผู้บริหารสถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
1. ด้านการมีอิทธิพลอย่างมี อุดมการณ์	ระหว่างกลุ่ม	0.87	2	0.44	1.03	0.36
	ภายในกลุ่ม	112.56	266	0.42		
	รวม	113.43	268			
2. ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	ระหว่างกลุ่ม	0.74	2	0.37	0.93	0.40
	ภายในกลุ่ม	106.30	266	0.40		
	รวม	107.04	268			
3. ด้านการกระตุ้นทางปัญญา	ระหว่างกลุ่ม	1.59	2	0.80	2.41	0.09
	ภายในกลุ่ม	87.89	266	0.33		
	รวม	89.48	268			
4. ด้านการคำนึงถึงความเป็น ปัจเจกบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	0.61	2	0.30	0.75	0.47
	ภายในกลุ่ม	107.37	266	0.40		
	รวม	107.97	268			
รวมเฉลี่ย	ระหว่างกลุ่ม	0.71	2	0.36	1.16	0.32
	ภายในกลุ่ม	81.97	266	0.31		
	รวม	82.68	268			

หมายเหตุ : ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

จากตาราง 3 แสดงว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 จำแนกตามประสพการณ์การทำงาน ทั้ง 4 ด้าน พบว่า ค่า Sig. ในแต่ละด้านมากกว่านัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แสดงว่า ประสพการณ์การทำงานของครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2.3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาทั้ง ดังตาราง 4

ตาราง 4 แสดงการเปรียบเทียบผลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 จำแนก ตามขนาดของ
สถานศึกษา

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ ผู้บริหารสถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
1. ด้านการมีอิทธิพลอย่างมี อุดมการณ์	ระหว่างกลุ่ม	2.15	3	0.72	1.71	0.17
	ภายในกลุ่ม	111.28	265	0.42		
	รวม	113.43	268			
2. ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	ระหว่างกลุ่ม	1.47	3	0.49	1.23	0.30
	ภายในกลุ่ม	105.57	265	0.40		
	รวม	107.04	268			
3. ด้านการกระตุ้นทางปัญญา	ระหว่างกลุ่ม	1.63	3	0.54	1.64	0.18
	ภายในกลุ่ม	87.85	265	0.33		
	รวม	89.48	268			
4. ด้านการคำนึงถึงความเป็น ปัจเจกบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	1.14	3	0.38	0.94	0.42
	ภายในกลุ่ม	106.83	265	0.40		
	รวม	107.97	268			
รวมเฉลี่ย	ระหว่างกลุ่ม	1.41	3	0.47	1.53	0.21
	ภายในกลุ่ม	81.27	265	0.31		
	รวม	82.68	268			

หมายเหตุ : ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

จากตาราง 4 แสดงว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ
ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 จำแนก
ตามขนาดของสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน พบว่า ค่า Sig. ในแต่ละด้านมากกว่านัยสำคัญทางสถิติ
0.05 แสดงว่า ขนาดของสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

3. ผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ
ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 เพื่อนำผล
มาพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ให้เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มี
ประสิทธิภาพส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยใช้การวิเคราะห์เชิง
เนื้อหา (Content Analysis) สรุปข้อเสนอแนะของการวิจัยเป็นรายด้าน ดังนี้ 3.1) ด้านการมี
อิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ได้ดังนี้ ผู้บริหารที่เป็นแบบอย่างที่ดีและมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนา

การศึกษา สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้ครูรู้สึกมีส่วนร่วมในความสำเร็จของโรงเรียน ส่งเสริมวัฒนธรรมการทำงานเป็นทีมอย่างมืออาชีพ โดยยึดหลักคุณธรรม ความโปร่งใส และความยุติธรรม การยกย่องและสนับสนุนครูช่วยสร้างความภาคภูมิใจในอาชีพ ส่งผลให้เกิดความร่วมมือที่ดีและพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความสำเร็จของผู้เรียนและโรงเรียนในระยะยาว 3.2) ด้านด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ได้ดังนี้ ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและชุมชน เพื่อสร้างแรงบันดาลใจและความมุ่งมั่นให้กับครูและบุคลากรเป็นแบบอย่างของการลงมือปฏิบัติมากกว่าคำพูด พร้อมพัฒนาระบบติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนเพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นและแรงจูงใจ ส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่แข็งแกร่งและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อขับเคลื่อนสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืน 3.3) ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ได้ดังนี้ ผู้บริหารต้องพัฒนาทักษะการคิดเชิงระบบ (Systems Thinking) และเป็นแบบอย่างให้กับครู โดยส่งเสริมบรรยากาศที่เปิดกว้างต่อความคิดเห็นและการแก้ปัญหาที่หลากหลาย สนับสนุนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ (Data-Driven Decision Making) เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ เน้นการโค้ชและให้คำปรึกษา (Coaching and Mentoring) เพื่อสนับสนุนครูให้เติบโตทางวิชาชีพ เปิดกว้างต่อแนวคิดใหม่และสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ 3.4) 1 ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ได้ดังนี้ กำหนดแนวทางให้ผู้บริหารและครูวางแผนพัฒนาตนเองผ่านแผนพัฒนารายบุคคล (ID Plan) และรายงานผลทุกปี ส่งเสริมให้ครูพัฒนาทักษะตามความถนัดและความสนใจอย่างยุติธรรม และโปร่งใส สนับสนุนและรับฟังความคิดเห็นเพื่อเสริมสร้างความไว้วางใจและความเคารพระหว่างผู้บริหารและครู สร้างสภาพแวดล้อมที่ให้ครูทุกคนได้รับการยอมรับและเติบโตตามศักยภาพ ทำให้ครูรู้สึกมีคุณค่าและมีกำลังใจในการทำงาน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 พบว่า

1. จากผลการศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 โดยอิงจากความคิดเห็นของครูผู้สอนในสังกัด พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ซึ่งผลดังกล่าวอาจเกิดจากที่ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้และความสามารถ พร้อมทั้งตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา ทำให้ผู้บริหารมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำงานและการดำเนินชีวิตให้ทันกับโลกยุคโลกาภิวัตน์และความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี รวมถึงการปฏิรูปการศึกษาของไทย

ครูและบุคลากรในองค์กรต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและแนวคิดในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับกระแสการปฏิรูปการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ซึ่งเน้นการพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษา ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการบริหารจัดการการศึกษา ผู้บริหารต้องปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงนี้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อังกูร เถาว์วัลย์ (2562) ที่ระบุว่าพฤติกรรมของผู้บริหารที่มีความเป็นผู้นำจะช่วยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลให้บรรลุผลที่สูงขึ้นและนำไปสู่การพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพสูงสุดจากผลการศึกษา ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้านจึงอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารควรแสดงความสามารถในการขับเคลื่อนการพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาและสังคม ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเช่นนี้สามารถสร้างวิสัยทัศน์ กระตุ้นแรงจูงใจให้บุคลากรพัฒนาตนเอง ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม และปรับปรุงกระบวนการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้โรงเรียนพัฒนาอย่างต่อเนื่องและสามารถตอบสนองความต้องการของนักเรียน ชุมชน และนโยบายการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไป พร้อมทั้งส่งเสริมบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาวชนนท์ อิมเพ็ง (2566) ที่ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ซึ่งพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารอยู่ในระดับมากและมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปฏิบัติงานของครูอย่างมีนัยสำคัญ รวมถึงงานวิจัยของ เบญจวรรณ ปันแก้ว (2566) ที่ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงราย ซึ่งพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงโดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน

2. ศึกษาสภาพภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 จำแนกตามคุณวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงานและขนาดของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ดังนี้

2.1 การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามคุณวุฒิ การศึกษาของครูผู้สอน พบว่า โดยรวมและในรายด้านต่างๆ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลดังกล่าวอาจเกิดจากความสำคัญของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทั้ง 4 ด้านที่ครูผู้สอนให้ความสำคัญและคาดหวังจากผู้บริหารสถานศึกษา ส่งผลให้ครูผู้สอนมีการปฏิบัติงานที่หลากหลายและเท่าเทียมกัน โดยสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกัน หากผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ก็จะช่วยทำให้ครูผู้สอนมีความศรัทธา เคารพ และเชื่อมั่นในตัวผู้บริหาร พร้อมทั้งจะปฏิบัติตามคำแนะนำและแนวทางที่ผู้บริหารตั้งไว้ เนื่องจากแต่ละด้านของภาวะผู้นำมีผลโดยตรงต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ทำให้ไม่เกิดความแตกต่างในการปฏิบัติงาน ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรี ทุกคนต่างก็ต้องการ

ความใส่ใจจากผู้บริหารอย่างเท่าเทียมกัน อย่างไรก็ตาม ประสบการณ์การปฏิบัติงานของครูผู้สอนที่แตกต่างกันทำให้มุมมองต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาต่างกันไปด้วย เพราะประสบการณ์ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการรับรู้ ครูที่มีประสบการณ์ยาวนานมักจะได้พบเจอผู้บริหารหลากหลายรูปแบบ จึงสามารถเปรียบเทียบภาวะผู้นำได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พนิดา อินทรเหมือน (2565) ที่ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโดยรวมและในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตติกา รวดเร็ว และอุไรสุทธิแย้ม (2565) ที่ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคพลิกผันของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ซึ่งพบว่า ครูที่มีคุณวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโดยภาพรวมและในแต่ละด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สินีนาฏ จิระพรพาณิชย์ (2563) ที่ศึกษาการเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในยุคดิจิทัลตามความคิดเห็นของครูในเขตอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยจำแนกตามวุฒิการศึกษาสูงสุด พบว่าโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามประสบการณ์ในการทำงานพบว่า โดยรวมและในรายด้านต่างๆ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลดังกล่าวอาจเกิดจากที่ผู้บริหารได้กำหนดแนวทางในการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งให้การกำกับควบคุมดูแลและช่วยแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในระหว่างการทำงาน ซึ่งเป็นคุณสมบัติสำคัญที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารเพื่อให้การทำงานมีผลสัมฤทธิ์และสามารถขับเคลื่อนไปได้อย่างมีประสิทธิภาพจนประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ สิ่งสำคัญอีกประการคือการได้รับความเต็มใจและความพอใจจากผู้ปฏิบัติงาน ที่รู้สึกได้รับการช่วยเหลือและไม่ถูกทอดทิ้งจากผู้บริหาร ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างการทำงานร่วมกันในทีมให้มีประสิทธิภาพ ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธีระศักดิ์ สารสมศรี (2563) ที่ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษา 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ซึ่งพบว่า ผลการศึกษามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรรณิกา บุญช่วย (2561) ที่ศึกษาบทบาทภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตราด จันทบุรี และระยอง ซึ่งพบว่า บทบาทภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในพื้นที่ดังกล่าว เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและในรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามขนาดของสถานศึกษาพบว่า โดยรวมและในรายด้านต่างๆ ไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งผลดังกล่าวอาจเกิดจากที่หน่วยงานต้นสังกัดได้คัดสรรบุคคลที่มีความสามารถและเหมาะสมมาดำรงตำแหน่งผู้บริหาร ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญในการก้าวขึ้นเป็นผู้บริหารที่ดี ผู้บริหารต้องผ่านการฝึกฝนอบรม และสั่งสมความรู้และประสบการณ์ต่างๆ และเมื่อได้รับตำแหน่งผู้บริหารแล้ว จะต้องมีการพัฒนาความรู้ แนวคิด และทฤษฎีการบริหารอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการพัฒนาคุณลักษณะต่างๆ ทั้งในด้านบุคลิกภาพ เจตคติ และความรู้ที่เหมาะสมกับการเป็นผู้นำ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาทุกแห่ง ไม่ว่าจะเป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ หรือขนาดใหญ่พิเศษ ล้วนต้องผ่านการกลั่นกรอง และคัดเลือกจากหน่วยงานต้นสังกัดอย่างเหมาะสม ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของพนิดา อินทรเหมือน (2565) ที่ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1 พบว่า ครูที่สังกัดสถานศึกษาขนาดต่างๆ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยพบว่า สถานศึกษาขนาดใหญ่มีความแตกต่างกับสถานศึกษาขนาดเล็ก และสถานศึกษาขนาดใหญ่มีความแตกต่างกับสถานศึกษาขนาดกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 เพื่อนำผลมาพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ให้เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

3.1 ในด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นแบบอย่างที่ดีในทุกๆ ด้าน และต้องสร้างแรงบันดาลใจให้กับครู โดยการสื่อสารวิสัยทัศน์ในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนให้ชัดเจน เพื่อให้ครูรู้สึกว่าเขามีส่วนร่วมในความสำเร็จของโรงเรียน ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้เกิดความเคารพและศรัทธาต่อผู้บริหารอย่างแท้จริง

3.2 ในด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างและสื่อสารวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและมีพลัง ซึ่งสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและความต้องการของชุมชน เพื่อกระตุ้นให้ทุกคนมุ่งมั่นในการทำงาน โดยการเป็นแบบอย่างของการอุทิศตนและความทุ่มเท พร้อมทั้งสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็ง ส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อขับเคลื่อนสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

3.3 ในด้านการกระตุ้นทางปัญญา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความรู้ด้านการคิดเชิงระบบ (Systems Thinking) เพื่อเป็นแบบอย่างและถ่ายทอดให้ครู โดยการสร้างบรรยากาศที่เปิดกว้างต่อการแสดงความคิดเห็นและวิธีการแก้ปัญหาหลายรูปแบบ รวมทั้งให้ความสำคัญกับ

การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โดยผู้บริหารต้องมีทักษะในการจัดตั้งโครงสร้างและกระบวนการที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสะท้อนคิด และการทำงานร่วมกันเป็นทีม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริชัย สอนสุภ (2564) ที่ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 พบว่า การกระตุ้นทางปัญญาประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ การกระตุ้นให้ครูเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน การกระตุ้นให้ครูมองว่าปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งท้าทายความสามารถ และการเปิดโอกาสให้ครูเสนอแนะวิธีการปฏิบัติงานหรือแก้ปัญหา ซึ่งจะส่งผลให้ครูมีความต้องการเรียนรู้และพัฒนาความรู้และประสบการณ์มากขึ้น

3.4 ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดแนวทางหรือแนวปฏิบัติที่ช่วยให้ครูสามารถวิเคราะห์และวางแผนการพัฒนาตัวเองให้สอดคล้องกับความต้องการและศักยภาพของตนเอง โดยให้โอกาสครูพัฒนาทักษะตามความถนัดและความสนใจเฉพาะตัว นอกจากนี้ยังควรมีการสนับสนุนอย่างยุติธรรมและโปร่งใส รวมถึงการรับฟังความคิดเห็นและให้คำแนะนำที่เหมาะสมเพื่อช่วยเสริมสร้างความไว้วางใจและความเคารพระหว่างผู้บริหารและครู

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง สภาพและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 พบว่า 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 โดยรวมและในแต่ละด้านอยู่ในระดับสูง ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงของตนเองอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต 2) จากผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 เมื่อพิจารณารายด้าน ผลการศึกษาพบว่า ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างที่ดีในทุกด้าน มีคุณธรรมและจริยธรรมที่ชัดเจน สนับสนุนและยกย่องผลงานของครู มีการบริหารจัดการที่ยุติธรรมและโปร่งใส พร้อมทั้งสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บริหารและครูผู้สอน โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาและส่งเสริมวัฒนธรรมการทำงานเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อพิจารณา ในแต่ละด้านได้ผล ดังนี้ 1) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ จากผลการวิจัยพบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนการปฏิบัติงานและกำหนดเป้าหมายในการทำงานที่ชัดเจน ดังนั้น ผู้บริหารควรจัดประชุมระดมความคิดและวางแผนร่วมกับคณะครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดแผนปฏิบัติงานและเป้าหมายให้ชัดเจน ซึ่งจะช่วยสร้างความร่วมมือในการปฏิบัติงาน และส่งเสริมการพัฒนาการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น 2) ด้านการสร้าง

แรงบันดาลใจ จากผลการวิจัยพบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษา กระตุ้นให้ครูผู้สอนมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน ดังนั้น ผู้บริหารควรกระตุ้นให้ทุกคน ได้แสดงออกตามบทบาทหน้าที่ โดยให้โอกาสในการแสดงความคิดเห็นและร่วมปฏิบัติงาน ซึ่งจะทำให้ทุกคนรู้สึกว่าคุณค่าและสำคัญในทีม พร้อมทั้งสร้างบรรยากาศที่ดีและส่งเสริม การยอมรับซึ่งกันและกัน เพื่อกระตุ้นให้เกิดแรงบันดาลใจในการทำงาน และช่วยให้ครูและ บุคลากรมีความกระตือรือร้นในการทำงานจนบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ 3) ด้านการกระตุ้นทาง ปัญญา จากผลการวิจัยพบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความ เชื่อมั่นให้ครูผู้สอนเห็นถึงความสำคัญของการแก้ไขปัญหาอย่างมีวิจรรย์ญาณ ดังนั้น ผู้บริหาร สถานศึกษาควรสนับสนุนให้ครูใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ในการวิเคราะห์ปัญหาและติดตามผลการ แก้ไข เน้นการพัฒนาทักษะการโค้ชและให้คำปรึกษา (Coaching and Mentoring) โดย ผู้บริหารควรตั้งคำถามที่กระตุ้นการคิด ให้ข้อมูลย้อนกลับ และเป็นพี่เลี้ยงที่คอยสนับสนุนครูใน การแก้ปัญหา โดยผู้บริหารควรเปิดกว้างต่อแนวคิดใหม่ สร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย และ มองความล้มเหลวเป็นโอกาสในการเรียนรู้ 4) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล จาก ผลการวิจัยพบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาคอยชี้แนะแนวทางการ ปฏิบัติงานและส่งเสริมพัฒนาศักยภาพให้กับครูผู้สอน ดังนั้นผู้บริหารควรกระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูทุกคนได้รับการพัฒนาตามแผนทั้งในการพัฒนาเป็นภาพรวมและเป็นรายบุคคล ให้ผู้บริหารมีการกำกับดูแลและใช้กระบวนการชี้แนะ (Coaching) ในการช่วยเหลือ เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพปฏิบัติงานของครู บุคลากร การให้โอกาสครูพัฒนาทักษะตามความถนัดและ ความสนใจเฉพาะตัว มีการสนับสนุนอย่างยุติธรรมและโปร่งใส รวมถึงการรับฟังความคิดเห็น และให้คำแนะนำที่เหมาะสมเพื่อช่วยเสริมสร้างความไว้วางใจและความเคารพระหว่างผู้บริหาร และครู และ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป มีดังนี้ 1) ผู้สนใจควรมีการศึกษาภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในรูปแบบ การวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อจะให้เห็น ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในเชิงประจักษ์ 2) ผู้สนใจควรมีการศึกษา ความสัมพันธ์ของตัวแปรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา เช่น บรรยากาศในการทำงาน ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของสถานศึกษา เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิกา บุญช่วย. (2561). การศึกษาบทบาทภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดตราด จันทบุรี และระยอง. ใน วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- ธีระศักดิ์ สารสมิคร. (2563). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค การศึกษา 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29. การประชุม วิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ราชธานีวิชาการ ครั้งที่ 5 “การวิจัยเพื่อ

- การเปลี่ยนแปลง (Research to Make A CHANGE)” (หน้า 348 - 358). อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- นนทกร อรุณโน. (2559). การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). จันทบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- เบญจวรรณ ปันแก้ว. (2566). การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงราย. การค้นคว้าอิสระ กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). หลักการวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พินดา อินทรเหมือน. (2564). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1. การประชุมหาตใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 13.
- พระมหาอำพล ชัยสารีและคณะ. (2565). ภาวะผู้นำทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับความเชื่อมั่นในตนเอง. เรียกใช้ เมื่อ 15 ตุลาคม 2567 จาก <https://so06.tcithaijo>.
- รัตติกา รวดเร็วและ อุไรสุทธิแย้ม. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคพลิกผันของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1. (2567). แผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ 2567. เรียกใช้เมื่อ 10 มิถุนายน 2567 จาก www.lpg1.go.th.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). นโยบายของสำนักงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564. กรุงเทพฯ : สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติการ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570), สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สินีนากู จิระพรพาณิชย์. (2563). ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในยุคดิจิทัลตามความคิดเห็นของครูในเขตอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.9(33),256-262.
- สิทธิชัย สอนสุภี. (2564). องค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2. รายงานการประชุมวิชาการ บัณฑิตศึกษาแห่งชาติครั้งที่ 22. มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- อังกูร เถาว์วัลย์. (2562). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็น

องค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์.

อวชันนท์ อิมเพ็ง. (2566). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

Bass, B.M.and Avolio,B.J.(1994). Imploring Organizational Effectiveness Through Transformational Leadership. Newbrery Park. CA : sage.

Krejcic, and Morgan. (1970). Determining Size for Research Activities, Educational Psychological Measurement. 30 (3) : 608-609.

การบริหารงานประชาสัมพันธ์ วิทยาลัยการอาชีพอุทุมทอง*
MANAGEMENT OF PUBLIC RELATIONS IN
U-THONG INDUSTRIAL AND COMMUNITY EDUCATION COLLEGE

ณัฐกร ขจร ปุลินทรพิสุทธิ์¹, จงกล เดชปั้น², และ อโนทัย ไทยวรรณศรี³
Natkotchaporn Pulinthiraput ¹, Jongkon detpun ², and Anotai Thaiwannasri ³

¹⁻³มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

¹⁻³Western University, Thailand

¹Corresponding Author's Email: asiriporn1993@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารงานประชาสัมพันธ์ของวิทยาลัยการอาชีพ อุทุมทอง จังหวัดสุพรรณบุรี 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารงานประชาสัมพันธ์ของวิทยาลัยการอาชีพอุทุมทอง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู เจ้าหน้าที่ จำนวน 58 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตรฐาน ประเมินค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาสภาพการบริหารงานประชาสัมพันธ์ของวิทยาลัยการอาชีพอุทุมทอง โดยภาพรวม พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การดำเนินงานประชาสัมพันธ์มีความพึงพอใจมากที่สุด รองลงมาคือ การจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรในการประชาสัมพันธ์ การจัดองค์การประชาสัมพันธ์ และด้านการกำหนดนโยบายประชาสัมพันธ์ ตามลำดับ และ 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารงานประชาสัมพันธ์ของวิทยาลัย การอาชีพอุทุมทอง ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การบริหารงาน, งานประชาสัมพันธ์, วิทยาลัยการอาชีพอุทุมทอง

Abstract

The purposes of this research were to study the management conditions of public relations in U-Thong Industrial and Community Education College and to compare teachers' opinions concerning the management of public relations in U-Thong Industrial and Community Education College Administrators, teachers and officers were the population, for a total of 58 respondents. The research

* Received 11 March 2025; Revised 25 March 2025; Accepted 26 March 2025

instrument was a 5-level rating scale questionnaire. The statistics used for data analysis were percentage, mean, and standard deviation.

The results of the study were as follows: 1) The management conditions of public relations in U-Thong Industrial and Community Education College were overall at a high level. When consideration by aspect, it was found that the management of public relations was at the highest level, followed by budget management and human resources, organization management, and policies regarding public relations management were at a high level, respectively. And 2) The comparison of opinions regarding the management public relations in U-Thong Industrial and Community Education College did not find the statistically difference

Keyword: Management, Public Relations, U-Thong Industrial and Community Education College

บทนำ

การประชาสัมพันธ์ในยุคแห่งข้อมูลข่าวสาร (Global Information Age) จัดว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ปัจจัย ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของการประชาสัมพันธ์ในยุคข้อมูลข่าวสารนี้ ถือว่าเป็นยุคของการเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานของนักประชาสัมพันธ์ ด้วยเหตุผล 3 ประการ คือ 1) การเข้ามาของอินเทอร์เน็ต 2) การขยายตัวขององค์การข้ามชาติ และ 3) การขยายตัวของสื่อ (รุ่งนภา พิตรปรีชา, 2560: 28-30) งานประชาสัมพันธ์เป็นงานสื่อสารที่มีความสำคัญ และมีขอบเขตกว้างขวาง มีระบบงานที่ซับซ้อน แต่งานประชาสัมพันธ์จะส่งเสริมลักษณะความเป็นผู้นำขององค์การและบุคคล ทั้งยังช่วยให้เกิดความเข้าใจ ความร่วมมือทั้งจากพนักงานภายในและจากประชาชนภายนอกด้วย นับว่างานประชาสัมพันธ์มีคุณค่าต่อสถาบันต่างๆ เป็นอย่างยิ่ง ซึ่งพอจะสรุปความสำคัญของการประชาสัมพันธ์ได้เป็นข้อๆ ดังนี้ (บุญย นุช ธรรมสอาด, 2563) 1. การประชาสัมพันธ์ช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์และสร้างค่านิยมของหน่วยงานได้ดีขึ้น โดยการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มชนที่เกี่ยวข้อง เผยแพร่ชี้แจงข่าวสารให้ประชาชนเห็นคุณค่าที่ดีให้เกิดความเลื่อมใสและสร้างความผูกพันทางใจ ขณะเดียวกันก็เป็นสมาชิกที่มีความรับผิดชอบต่อชุมชน เป็นเพื่อนบ้านที่ดี มีนโยบายส่งเสริมพนักงาน ให้มีตำแหน่งและความรับผิดชอบสูง มีการฝึกอบรมและพัฒนาพนักงาน 2. การประชาสัมพันธ์ช่วยป้องกันรักษาชื่อเสียงของหน่วยงาน รวมทั้งสินค้าและบริการต่างๆ ให้ตรงกับความต้องการของประชาชนด้วย โดยการตรวจสอบความคิดเห็นทัศนคติของประชาชนและทำการปรับปรุงอยู่เสมอ 3. การประชาสัมพันธ์ช่วยสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง ทำให้เกิดความร่วมมือกับหน่วยงานและฝ่ายบริหาร เพราะการประชาสัมพันธ์เป็นการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างฝ่ายบริหารกับ

บุคคลที่เกี่ยวข้องด้วย 4. การประชาสัมพันธ์ช่วยการขายและการตลาด การประชาสัมพันธ์เป็นการปูพื้นค่านิยม ทศนคติที่ดี ให้เกิดกับหน่วยงานเมื่อประชาชนมีค่านิยม ความรู้สึกที่ดีแล้วก็มีใจพร้อมที่จะรับฟังข่าวสาร การโฆษณาสินค้า หรือบริการต่าง ๆ ซึ่งเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดความต้องการอยากได้และตัดสินใจซื้อในที่สุด (บุญยง ธรรมสอาด, 2563)

หลักการสำคัญของการประชาสัมพันธ์ของรัฐบาล คือ การเปิดช่องทางในการสื่อสารกับประชาชน และช่องทางให้ประชาชนเข้าหาข่าวสารจากรัฐบาล และแสดงความคิดเห็นอันเป็นหลักการพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตย หรืออีกนัยหนึ่ง ประชาชนจะต้องมีโอกาสรับทราบถึงการดำเนินงานของรัฐบาล นโยบาย กฎหมายต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นต้องได้รับการยอมรับจากประชาชน และจะต้องไม่มีการปิดหู ปิดตา ปิดปากประชาชน หลักการของระบอบประชาธิปไตยและหลักการประชาสัมพันธ์เป็นไปอย่างสอดคล้องกัน นั่นคือ การทำการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง ระหว่างองค์กร (รัฐบาล) และกลุ่มเป้าหมาย (ประชาชน) เพื่อสร้างความสัมพันธ์ ความพึงพอใจและความเข้าใจที่ดีของทั้งสองฝ่าย ที่สำคัญจะต้องเป็นการสื่อสารสองทาง คือ ให้ประชาชนมีโอกาสที่จะแสดงความคิดเห็นด้วย (รุ่งนภา พิตรปรีชา, 2560: 192)

จากความสำคัญของงานประชาสัมพันธ์และสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากรของวิทยาลัยการอาชีพอุทุมพร จึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานประชาสัมพันธ์ ของวิทยาลัยการอาชีพอุทุมพร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาขึ้น เพื่อนำผลการวิจัยใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาการบริหารจัดการงานประชาสัมพันธ์ของสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา และสอดคล้องกับเป้าหมายการจัดการศึกษาของชาติ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานประชาสัมพันธ์ของวิทยาลัยการอาชีพอุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารงานประชาสัมพันธ์ของวิทยาลัยการอาชีพอุทุมพรตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และเจ้าหน้าที่

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาการบริหารงานประชาสัมพันธ์วิทยาลัยการอาชีพอุทุมพร เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้บริหาร ครู เจ้าหน้าที่ ของวิทยาลัยการอาชีพอุทุมพร ประกอบด้วยผู้บริหาร 4 คน ครู (ข้าราชการ พนักงานราชการ ครูพิเศษ) 36 คน เจ้าหน้าที่ (สายสนับสนุน) 18 คน รวม 58 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 1 ชุด แบ่งเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน และ ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพการบริหารงานประชาสัมพันธ์ วิทยาลัยการอาชีพอุทุมพร เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของ Likert มี 5 ระดับ จำนวน 21 ข้อ ประกอบด้วย 1) ด้านการกำหนดนโยบายประชาสัมพันธ์ 7 ข้อ 2) ด้านการจัดองค์การการประชาสัมพันธ์ 3 ข้อ 3) ด้านการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรในการประชาสัมพันธ์ 4 ข้อ และ 4) ด้านการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ 7 ข้อ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ 5 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด 4 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมาก 3 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง 2 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อย 1 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

2.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ศึกษาหลักการ ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำผลการศึกษามาสร้างแบบสอบถาม โดย 1) กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม 2) สร้างแบบสอบถามในการวิจัย 3) เสนอร่างเครื่องมือให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา เพื่อตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ 4) นำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ของวิทยาลัยการอาชีพสองพี่น้อง ได้ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.42 - 0.77 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89 แล้วพิจารณาปรับปรุงเครื่องมือให้สมบูรณ์และนำไปใช้ต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดย 1) ทำหนังสือถึงผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพอุทุมพร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล 2) นำแบบสอบถามขอความอนุเคราะห์กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม พร้อมรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง และ 3) นำแบบสอบถามที่รวบรวมได้ ทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ก่อนนำไปวิเคราะห์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลทั้งหมด จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ลงรหัสเรียบร้อยแล้ว นำไปวิเคราะห์ข้อมูล โดยสถิติที่ใช้ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีแบบอิสระ และทดสอบค่าแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย การบริหารงานประชาสัมพันธ์ วิทยาลัยการอาชีพอุทุมพร สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของประชากร โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ที่ใช้ในการศึกษา พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย ร้อยละ 51.40 และเพศหญิง ร้อยละ 48.60 อายุในการตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 38.90 อายุระหว่าง 51-60 ปี ร้อยละ 26.40 อายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 20.80 อายุต่ำกว่า 30 ปี และอายุมากกว่า 60 ปี ร้อยละ 6.90 ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 63.90 ระดับปริญญาโท ร้อยละ 19.40 ระดับประถมศึกษา ร้อยละ 8.30 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ อนุปริญญาหรือเทียบเท่า ร้อยละ 6.9 และระดับปริญญาเอก ร้อยละ 1.4 และประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 15 ปี ร้อยละ 52.80 ประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี ร้อยละ 19.40 ประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 5 ปี ร้อยละ 16.70 และประสบการณ์ในการทำงาน 11-15 ปี ร้อยละ 11.10

2. การบริหารงานประชาสัมพันธ์ วิทยาลัยการอาชีพอุทุมพร โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ 1) ด้านการกำหนดนโยบายประชาสัมพันธ์ 2) ด้านการจัดองค์การการประชาสัมพันธ์ 3) ด้านการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรในการประชาสัมพันธ์ 4) ด้านการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ โดยภาพรวมพบว่า การบริหารจัดการงานประชาสัมพันธ์ วิทยาลัยการอาชีพอุทุมพร พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาค่าเฉลี่ยน้อยดังต่อไปนี้ ด้านการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ รองลงมา คือ ด้านการกำหนดนโยบายประชาสัมพันธ์ ด้านการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรในการประชาสัมพันธ์ และด้านการจัดองค์การการประชาสัมพันธ์ ตามลำดับ แสดงตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารงานประชาสัมพันธ์ วิทยาลัยการอาชีพอุทุมพร

รายการ	($\bar{x}$)	S.D.	ระดับ
การกำหนดนโยบายประชาสัมพันธ์	4.54	0.57	มากที่สุด
การจัดองค์การการประชาสัมพันธ์	4.40	0.57	มาก
การจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรในการ	4.51	0.59	มากที่สุด
ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานประชาสัมพันธ์	4.62	0.51	มากที่สุด
รวม	4.52	0.56	มากที่สุด

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารงานประชาสัมพันธ์ วิทยาลัยการอาชีพอุทุมพร ในด้านการกำหนดนโยบายประชาสัมพันธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารงานประชาสัมพันธ์ วิทยาลัยการอาชีวพุทธอง ด้านการกำหนดนโยบายการประชาสัมพันธ์

ด้านการกำหนดนโยบายการประชาสัมพันธ์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การกำหนดนโยบายการประชาสัมพันธ์ของสถานศึกษา สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษา นโยบายของรัฐ และความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของ	4.57	0.62	มากที่สุด
2. สถานศึกษาควรวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายการประชาสัมพันธ์	4.56	0.55	มากที่สุด
3. สถานศึกษาควรกำหนดนโยบายการประชาสัมพันธ์ที่สามารถนำไปได้จริง	4.51	0.58	มากที่สุด
4. การกำหนดนโยบายการประชาสัมพันธ์ของสถานศึกษาควรชัดเจนทั้งในเรื่องขอบเขตการประชาสัมพันธ์ ระยะเวลา การประชาสัมพันธ์ กลุ่มประชากรเป้าหมาย และผู้ปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์	4.56	0.60	มากที่สุด
5. สถานศึกษาควรกำหนดนโยบายการประชาสัมพันธ์ที่มุ่งป้องกันการเข้าใจผิดของกลุ่มบุคคลที่มีต่อสถานศึกษา	4.46	0.56	มาก
6. สถานศึกษาควรกำหนดนโยบายการประชาสัมพันธ์ที่มุ่งสร้างจิตสำนึกให้กับบุคลากรว่าทุกคนเป็นตัวแทนของสถานศึกษา	4.54	0.56	มากที่สุด
7. สถานศึกษาควรกำหนดนโยบายประชาสัมพันธ์ที่ระบุนความต้องการที่จะส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถานศึกษา	4.56	0.55	มากที่สุด
รวม	4.54	0.57	มากที่สุด

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารงานประชาสัมพันธ์ วิทยาลัยการอาชีวพุทธอง ในด้านการจัดการประชาสัมพันธ์ โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแสดงได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารงานประชาสัมพันธ์ วิทยาลัยการอาชีพอุทุมพร ด้านการจัดองค์การประชาสัมพันธ์

ด้านการจัดองค์การประชาสัมพันธ์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ผู้บริหารควรเป็นประธานคณะกรรมการดำเนินงานประชาสัมพันธ์	4.32	0.67	มาก
2. หน่วยงานประชาสัมพันธ์ของสถานศึกษา ความเป็นหน่วยงานครบทั้ง 3 ประเภท คือ หน่วยงานหลัก หน่วยงานที่ปรึกษา หน่วยงานบริการ	4.33	0.53	มาก
3. สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษางานประชาสัมพันธ์ ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู ผู้แทนจากคณะกรรมการสถานศึกษา ตัวแทนศิษย์เก่าและศิษย์ปัจจุบัน	4.54	0.50	มากที่สุด
รวม	4.40	0.57	มาก

2.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารงานประชาสัมพันธ์ วิทยาลัยการอาชีพอุทุมพร ในด้านการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรในการประชาสัมพันธ์ โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแสดงได้ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารงานประชาสัมพันธ์ วิทยาลัยการอาชีพอุทุมพร ด้านการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรในการประชาสัมพันธ์

ด้านการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรในการประชาสัมพันธ์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. สถานศึกษาควรจัดสรรงบประมาณเพื่อการประชาสัมพันธ์โดยเฉพาะ	4.52	0.60	มากที่สุด
2. สถานศึกษาควรวางแผนจัดสรรงบประมาณประชาสัมพันธ์ในกรณีฉุกเฉิน	4.47	0.65	มาก
3. สถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการผลิตสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ขึ้นใช้เอง	4.51	0.58	มากที่สุด
4. สถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการนำสื่อวัสดุที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์ ในการจัดการประชาสัมพันธ์ให้คุ้มค่า	4.54	0.53	มากที่สุด
รวม	4.51	0.59	มากที่สุด

2.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารงานประชาสัมพันธ์ วิทยาลัยการอาชีพอุทุมพร ในการดำเนินการประชสัมพันธ์ โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแสดงได้ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารงานประชาสัมพันธ์ วิทยาลัยการอาชีพอุทุมพร ด้านการดำเนินงานประชาสัมพันธ์

ด้านการดำเนินงานประชาสัมพันธ์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. สถานศึกษาควรจัดให้มีการสำรวจปัญหาและรับทราบข้อมูลด้วยวิธีการวิจัยก่อนการดำเนินงานประชาสัมพันธ์	4.56	0.50	มาก
2. ข้อมูลที่จะนำมาวางแผนการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ควรมาจากแหล่งข้อมูล ที่เป็นเอกสาร และข้อมูลที่มาจากการความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย	4.61	0.49	มากที่สุด
3. สถานศึกษาควรกำหนดวิธีการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ทั้งเรื่อง กิจกรรม กลุ่มเป้าหมาย กำลังคน เวลา งบประมาณ เครื่องมือและอุปกรณ์	4.58	0.52	มากที่สุด
4. สถานศึกษาควรกำหนดวิธีการปฏิบัติงานและกิจกรรมประชาสัมพันธ์ให้มีความหลากหลายและสอดคล้องต่อเนื่องกัน	4.51	0.62	มากที่สุด
5. สถานศึกษาควรเลือกใช้สื่อในการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับเรื่องที่จะประชาสัมพันธ์	4.69	0.52	มากที่สุด
6. สถานศึกษาควรกำหนดระยะเวลาการสื่อสารประชาสัมพันธ์และระยะเวลาสำหรับติดตามผลการประชาสัมพันธ์	4.63	0.52	มากที่สุด
7. สถานศึกษาควรมีการประเมินผลการประชาสัมพันธ์โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย	4.76	0.43	มากที่สุด
รวม	4.62	0.51	มากที่สุด

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารงานประชาสัมพันธ์ วิทยาลัยการอาชีพอุทุมพร ผลการศึกษาด้านการบริหารงานประชาสัมพันธ์ วิทยาลัยการอาชีพอุทุมพร ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และเจ้าหน้าที่ เกี่ยวกับการบริหารจัดการงานประชาสัมพันธ์ วิทยาลัยการอาชีพอุทุมพร โดยภาพรวม ทั้ง 4 ด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่า สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อลิสา มะแซ้ง (2557: 1) แนวทางพัฒนางานประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัย

นราธิวาสราชนครินทร์ ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ามีการปฏิบัติงานด้านบุคลากรมากกว่าด้านอื่น รองลงมาคือด้านการสื่อสารเพื่อการประชาสัมพันธ์ด้านการวางแผน และด้านการประเมินผลตามลำดับ

ส่วนความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และเจ้าหน้าที่วิทยาลัยการอาชีพอุ้มทอง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ด้านการกำหนดนโยบายประชาสัมพันธ์ จากการศึกษาพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่า มีการกำหนดนโยบายการประชาสัมพันธ์ของสถานศึกษา สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษา และนโยบายของรัฐ มีการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน มีการกำหนดนโยบายการประชาสัมพันธ์ของสถานศึกษาไว้ชัดเจน มีการกำหนดนโยบายการประชาสัมพันธ์ที่มุ่งสร้างจิตสำนึกให้กับบุคลากร และกำหนดนโยบายประชาสัมพันธ์ที่ระบุความต้องการที่จะส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถานศึกษา สอดคล้องกับการศึกษาของ พิมลวรรณ มหาชัย (2557 : 105-106) ศึกษาว่า การประชาสัมพันธ์เป็นการสร้างการรับรู้ และการสื่อสารกับสังคม เป็นเครื่องมือการประชาสัมพันธ์ที่มีความสำคัญ ถือได้ว่าเป็นสื่อสัมพันธ์ที่มีระบบงานที่ซับซ้อนและเป็นสื่อที่มีขอบเขตกว้างขวาง งานการประชาสัมพันธ์จะช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์และสร้างค่านิยมที่ดีแก่หน่วยงานหรือองค์กร และช่วยป้องกันรักษาชื่อเสียงของหน่วยงาน และสอดคล้องกับการวิจัยของสุภักดิ์ ถาวรนิติกุล (2557: 1144-1145) ศึกษาว่า การบริหารที่เกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อราชการและการประสานงานกับองค์กรอื่น ๆ และสาธารณชน ผู้บริหาร พึงพอใจและเชื่อมั่นต่อการดำเนินงานประชาสัมพันธ์และมอบหมายงานที่ทำหายแก่หน่วยงาน ประชาสัมพันธ์ให้การสนับสนุนงานประชาสัมพันธ์อย่างชัดเจน ด้านนโยบายแผนการประชาสัมพันธ์ บุคลากรของหน่วยงานประชาสัมพันธ์มีทักษะความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน สร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อองค์กร สามารถเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ แก่บุคลากรในองค์กรและประชาชนทั่วไปให้เข้าถึงได้หลายช่องทาง ได้อย่างสะดวก ด้านแรงจูงใจและการโน้มน้าวต่อการประชาสัมพันธ์ บุคลากรงานประชาสัมพันธ์มีทักษะในการใช้เครื่องมือ เครื่องใช้และอุปกรณ์ที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้กับงานประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเครื่องมือเครื่องใช้และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์มีความทันสมัยและมีความพร้อมในการใช้งาน

2. ด้านการจัดองค์การประชาสัมพันธ์ พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษางานประชาสัมพันธ์ มีผู้บริหารเป็นประธานคณะกรรมการดำเนินงานการประชาสัมพันธ์ และความเป็นหน่วยงานครบทั้งสามประเภท คือ หน่วยงานหลัก หน่วยงานที่ปรึกษา และหน่วยงานบริการ สอดคล้องกับการศึกษาของ พันเอก วัชรระ นิตยสุทธิ์ (2557: 87-88) ศึกษาว่า 1) แนวทางของปัญหาภายในกองทัพบก

โดยเห็นความสำคัญของการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร กองทัพบกเหมือนกัน 2) ประเภทของปัญหา นโยบาย การประชาสัมพันธ์ข่าวสารกองทัพบก ทางสื่อออนไลน์มาจากการขาดการปรับปรุงระเบียบ ว่าด้วยการให้ข่าวการบริหารข่าวสารและการประชาสัมพันธ์ของกองทัพบกที่มีความทันสมัย 3) การนำแผนไปสู่การปฏิบัติมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่หน่วยต้องจัดทำแผนงาน โครงการต่าง ๆ 4) สื่อสังคมออนไลน์มีความอ่อนไหวและเปลี่ยนแปลงได้ง่าย รวดเร็ว ตามกระแสของสังคม 5) การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการประชาสัมพันธ์ข่าวสารทางราชการนั้น ถือว่ามีความเหมาะสมและจำเป็นอย่างยิ่งในปัจจุบัน 6) ด้านบุคลากรต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ทางหลักวิชาการการประชาสัมพันธ์และมีพื้นฐานการปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศด้านสื่อสังคมออนไลน์ และสอดคล้องกับการวิจัยของ อลิสา มะแซ้ง, (2557: 1) ศึกษาว่า สภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติงานด้านบุคลากรมากกว่าด้านอื่น รองลงมา คือ ด้านการสื่อสารเพื่อการประชาสัมพันธ์ ด้านการวางแผน และด้านการประเมินผลตามลำดับ และแนวทางการพัฒนางานประชาสัมพันธ์จะต้องใช้กระบวนการการมีส่วนร่วมในกระบวนการคิดการวางแผนงาน การปฏิบัติงานกับบุคลากร นักศึกษาและหน่วยงานภายนอก และด้านการสื่อสารเพื่อการประชาสัมพันธ์ สำหรับด้านบุคลากร พัฒนาและสนับสนุนโดยการจัดอบรมให้ความรู้ สร้างความเข้าใจในด้านการประชาสัมพันธ์ และด้านการประเมินผลใช้หลักการประเมินผลอย่างต่อเนื่องการวัดและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพจะให้ข้อมูลที่ถูกต้องเที่ยงตรง ซึ่งจะช่วยให้ติดตามกำกับดูแล ความก้าวหน้าของการปฏิบัติกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

3. ด้านการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรในการประชาสัมพันธ์ จากการศึกษาพบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการดำเนินงานประชาสัมพันธ์โดยเฉพาะ ส่งเสริมให้มีการผลิตสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ขึ้นใช้เอง สอดคล้องกับการศึกษาของ อลิสา มะแซ้ง, (2557: 1) ศึกษาว่า มีการปฏิบัติงานด้านบุคลากรมากกว่าด้านอื่น รองลงมาคือการสื่อสารเพื่อการประชาสัมพันธ์ ด้านการวางแผน และด้านการประเมินผลตามลำดับ และมีแนวทางการพัฒนางานประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัย คือ จะต้องใช้กระบวนการการมีส่วนร่วมในกระบวนการคิดการวางแผนงาน มีการจัดกิจกรรม สร้างเครือข่าย สำหรับการตัดสินใจเกี่ยวกับปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพเป็นข้อมูลย้อนกลับ ที่จะช่วยติดตามกำกับดูแล ความก้าวหน้าของการปฏิบัติกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับการศึกษาของ ประทีป รักธรรม, (2561: 71-82) ศึกษาว่า ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีความคิดเห็นโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานประชาสัมพันธ์ ด้านการจัดองค์การประชาสัมพันธ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ด้านการดำเนินการประชาสัมพันธ์ โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่า มีการนำข้อมูลที่มาวางแผนการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของสถานศึกษาควรมาจากแหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสาร และข้อมูลที่ได้มาจากและความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย กำหนดวิธีการปฏิบัติงานที่ชัดเจน มีการกำหนดวิธีการปฏิบัติงานและกิจกรรมประชาสัมพันธ์ที่มีความหลากหลายและสอดคล้อง ต่อเนื่องกัน และควรเลือกใช้สื่อในการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสม ควรกำหนดระยะเวลาการสื่อสารประชาสัมพันธ์และระยะเวลาสำหรับติดตามผล และมีการประเมินผลการประชาสัมพันธ์โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย สอดคล้องกับการศึกษาของ ปิณณทัต กาญจนะวสีต (2561: 86-87) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการประชาสัมพันธ์ของกองทัพบกในยุค 4.0 พบว่า การประชาสัมพันธ์ในยุค 4.0 มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัลอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้วิถีชีวิตและพฤติกรรมของมนุษย์ในการรับรู้และแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร เปลี่ยนไปใช้การสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์เป็นหลัก แทนการสื่อสารรูปแบบเดิม ทุกคนสามารถสื่อสารแบบสองทาง ทั้งการสนทนาแบบตัวต่อตัว และการสนทนาแบบกลุ่มเป็นชุมชนออนไลน์ผ่านสื่อออนไลน์ การดำเนินการประชาสัมพันธ์ของกองทัพบกจึงต้องมีพัฒนาปรับปรุงแบบและวิธีการประชาสัมพันธ์โดยการนำสื่อออนไลน์ และสื่อออฟไลน์ มาบูรณาการใช้ร่วมกัน และจะต้องมีการตรวจสอบข่าวสารอยู่ตลอดเวลา อย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับวิวัฒนาการ แห่งจำว (2558: 77) ศึกษาอิทธิพลของทัศนคติและความพึงพอใจในการเปิดรับข่าวสารจากสื่อประชาสัมพันธ์ การท่องเที่ยว ผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตที่มีต่อพฤติกรรมการตัดสินใจวางแผนการท่องเที่ยวที่พบว่า การประชาสัมพันธ์ผ่านบุคคลที่มีอิทธิพลด้านการท่องเที่ยว มีการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อประชาสัมพันธ์อยู่ในระดับมากที่สุดซึ่งสามารถเข้าถึงสื่อประชาสัมพันธ์ได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และเนื้อหาไม่ประหลาด

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง การบริหารงานประชาสัมพันธ์ วิทยาลัยการอาชีพอุทุมพร พบว่า 1) ผลการศึกษาศาภาพการบริหารงานประชาสัมพันธ์ของวิทยาลัยการอาชีพอุทุมพร โดยภาพรวมพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การดำเนินงานประชาสัมพันธ์มีความพึงพอใจมากที่สุด รองลงมาคือ การจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรในการประชาสัมพันธ์ การจัดองค์การการประชาสัมพันธ์ และด้านการกำหนดนโยบายประชาสัมพันธ์ ตามลำดับ และ 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารงานประชาสัมพันธ์ของวิทยาลัย การอาชีพอุทุมพร ไม่แตกต่างกัน มีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ 1) ผู้บริหารควรจัดประชุมคณะทำงานและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อทำความเข้าใจในงานประชาสัมพันธ์ให้เข้าใจถึงบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ 2) ผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดสรรงบประมาณ หรือแสวงหาเงินทุน เพื่อใช้ในการประชาสัมพันธ์โดยเฉพาะอย่างเพียงพอ 3) ผู้บริหารควรจัดให้มี

ระบบโครงสร้างองค์การประชาสัมพันธ์อย่างเป็นทางการให้เป็นหน่วยงานหนึ่งขององค์กรอย่างชัดเจน 4) ผู้บริหารควรใช้วิธีการจูงใจที่ดี เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ และเพิ่มความมั่นใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน รวมทั้ง ให้ความสำคัญต่อความสัมพันธ์ภายในระหว่างบุคลากรด้วยกัน และ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพการบริหารจัดการงานประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษา 2) ควรศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาที่จะส่งผลต่อชุมชน หน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง และ 3) ทำการวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง นักศึกษา ชุมชน สายงานบังคับบัญชาอย่างชัดเจน

เอกสารอ้างอิง

- บุญยง ธรรมสอาด. (2551). คู่มือปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์เรื่องหลักการประชาสัมพันธ์. สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ.
- ประทีป รักธรรม. (2561). การบริหารงานประชาสัมพันธ์ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนภาคกลาง ตอนล่าง เขตกรุงเทพมหานคร.งานวิจัยวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์.
- ปณณทัต กาญจนะวสิต. (2561). แนวทางการพัฒนาการประชาสัมพันธ์ของกองทัพบกในยุค 4.0. เรียกใช้เมื่อ 10 ธันวาคม 2563 จาก http://www.dsdw2016.dsdw.go.th/doc_pr/ndc.
- พิมลวรรณ มหาชัย. (2557). พัฒนาการของการประชาสัมพันธ์สำหรับภาคการศึกษา กรณีศึกษาวิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รุ่งนภา พิตรปรีชา. (2560). พลังแห่งการประชาสัมพันธ์. กรุงเทพมหานคร: คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัชร นิตยสุทธิ์. (2557). แนวทางการประชาสัมพันธ์ข่าวสารกองทัพบกทางสื่อออนไลน์. เอกสาร วิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- วีรวรรณ แซ่จำว. (2558). อิทธิพลของทัศนคติและความพึงพอใจในการเปิดรับข่าวสารจากสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวผ่าน สื่ออินเทอร์เน็ตที่มีต่อพฤติกรรม การตัดสินใจวางแผนการท่องเที่ยว. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ศศิธร แก้วรักษา. (2552). การศึกษาการบริหารงานประชาสัมพันธ์ สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1. ในวิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุภัค ถาวรนิติกุล. (2557). การศึกษาแนวทางเพื่อพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์ของคณะเกษตร
กำแพงแสนมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน. วารสารวิชาการ
Veridian E-Journal, 7(2), 1137-1148.

อลิสสา มะแข็ง. (2557). แนวทางพัฒนางานประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์. วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์, 1(2), 1-10.

การศึกษาสภาพการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนในโรงเรียนพื้นที่อำเภอด่าน
ช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3*

STUDY OF LITERACY CONDITIONS FOR STUDENTS IN SCHOOLS IN DSN CHANG
DISTRICT UNDER SUPHAN BURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3

ณัฐกร พูลินทรพิสุทธิ์¹, บุศรา เชื้อดี² และพัชร เมืองทอง³
Natkotchaporn Pulinthiraput ¹, Busara Chuadee ² and Patcharee Muangsong ³

¹⁻³มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

¹⁻³Western University, Thailand

¹Corresponding Author's Email: asiriporn1993@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนพื้นที่อำเภอด่านช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 และเปรียบเทียบสภาพการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนพื้นที่อำเภอด่านช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนระดับประถมศึกษาในอำเภอด่านช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำนวน 186 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย แบบตารางเลขสุ่ม เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมถึงการทดสอบสมมติฐานด้วย t-test และ F-test (One Way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพสภาพการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนพื้นที่อำเภอด่านช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบสภาพการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา พบว่า บุคลากรที่มีขนาดโรงเรียนวิทยฐานะครูผู้สอน และประสบการณ์การสอนที่ต่างกันมีสภาพการดำเนินการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้แก่นักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนในอำเภอด่านช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้, นักเรียนของโรงเรียนในอำเภอด่านช้าง, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3

* Received 11 March 2025; Revised 25 March 2025; Accepted 26 March 2025

Abstract

The purposes of this research were to study the state of literacy promotion, namely primary students of schools in the Dan Chang District under Suphan Buri primary educational service area office 3 and to compare the implementation of literacy promotion for primary school students in the Dan Chang District under Suphan Buri primary educational service area office 3, data obtained from questionnaires were collected, sample group in research 186 people, obtained from simple random sampling using a random number table. Data were collected using questionnaires and analyzed using descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, and standard deviation, as well as hypothesis testing using t-test and F-test (One Way ANOVA).

The results of the study found that: 1) The overall and each aspect of the reading and writing ability of primary school students in Dan Chang District School under the Office of the Primary Education Area 3, Suphan Buri, is at a high level. And 2) The results of the comparison of the literacy status of primary school students found that personnel with different school sizes, teacher qualifications, and teaching experience had different literacy promotion measures for primary school students in schools in Dan Chang District, under the Office of the Primary Educational Service Area Suphan Buri Area 3.

Keyword: Study of literacy conditions, Students in schools in Dan Chang District, Suphan Buri Primary Educational Service Area Office 3.

บทนำ

ปัญหาการอ่านไม่ออกและเขียนไม่ได้ของเด็กไทยนับวันจะถึงขั้นที่น่าเป็นห่วงมากยิ่งขึ้น ซึ่งต่างคนต่างคิด ต่างคนต่างมอง และวิเคราะห์กันไปต่าง ๆ นานาว่า สาเหตุของปัญหานั้นมีต้นตอมาจากอะไร บางคนก็โทษว่าเกิดจากตัวเด็ก ที่ขาดความสนใจใฝ่เรียนรู้ บางคนก็บอกว่าปัญหานั้นมาจากครูผู้สอนในระดับประถมศึกษาที่สอนไม่เป็น ไม่มีหลักการ ขาดเทคนิควิธีการสอนที่น่าสนใจ เนื่องจากไม่ได้จบตรงวิชาเอกภาษาไทย บางคน ก็บอกว่าครูผู้สอนไม่สนใจงานสอน ปล่อยปละละเลยเด็ก บางคนก็บอกว่าโรงเรียนไม่มีระบบรองรับที่จะช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาด้านการอ่านออกเขียนได้โดยเฉพาะ บางคนก็บอกว่าหนังสือเรียนและสื่อการเรียนรู้ภาษาไทยที่ยังไม่ดีเท่าที่ควร บางคนก็บอกว่าพ่อแม่ผู้ปกครองไม่มีเวลาใส่ใจดูแลบุตรหลานให้อ่านหนังสือหรือทำการบ้าน ซึ่งเหตุผลต่าง ๆ เหล่านี้เป็นการมองต่างมุมและคิดต่างมิติ ตาม

ประสบการณ์ของแต่ละคน แต่สิ่งที่ไม่อาจปฏิเสธได้ นั่นคือ การอ่านหนังสือไม่ออกและเขียนไม่ได้ของนักเรียนนั้นถือเป็นปัญหาสำคัญที่สะท้อนให้เห็นถึงวิกฤติคุณภาพการศึกษาของประเทศไทย ซึ่งปัจจุบันยังมีนักเรียนที่มีปัญหาอ่านไม่ออกและเขียนไม่ได้อยู่อีกเป็นจำนวนมาก เชื่อว่าทุกท่านคงเห็นพ้องต้องกันว่า การอ่านออกเขียนได้นั้นถือว่าเป็นพื้นฐานและหัวใจสำคัญในการเรียนรู้ในทุกๆ วิชา ซึ่งหากเด็กคนใดอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ย่อมเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาตนเอง และส่งผลถึงการเรียนรู้ในวิชาอื่น ๆ ตามไปด้วย สิ่งที่ต้องคิดและลงมือทำอย่างเร่งด่วนก็คือ ทำอย่างไรที่จะให้เด็กทุกคนที่อยู่ในระบบการศึกษาสามารถอ่านออกเขียนได้ มีความเข้าใจในสิ่งที่อ่านและเขียน ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐาน เมื่อช่วงที่ผ่านมาเราได้เห็นกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศนโยบาย “ปลดปล่อยนักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้” ที่กำหนดจุดมุ่งหมายสำคัญในการพัฒนาการศึกษาของชาติ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถคิด วิเคราะห์ เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และมีทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 อย่างไรก็ตาม ในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายได้นั้น ในเบื้องต้นจะต้องให้ความสำคัญกับ “การอ่านออกเขียนได้” เพราะถือว่าเป็นหัวใจสำคัญต่อการพัฒนาตนเองและนำไปสู่การเรียนรู้ในรูปธรรม (ชนัญญา สุขอินทร์, 2564)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริม สนับสนุน เร่งรัด และพัฒนาการจัดการศึกษาของทุกภาคส่วน ได้ดำเนินการโดยเน้นคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยกำหนดเป้าหมายให้นักเรียนทุกระดับชั้นอ่านออกเขียนได้ อ่านคล่องเขียนคล่องและสื่อสารได้ เพื่อเป็นการวางรากฐานสำคัญในการเรียนรู้ในระดับขั้นที่สูงขึ้น ทั้งนี้ ด้วยนโยบายสำคัญโดยกระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของนักเรียนตั้งแต่วัย เริ่มเรียน นั่นคือ “เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เมื่อจบ ป.1 ต้องอ่านออกเขียนได้ และมีมาตรการประเมินผลที่ชัดเจน เห็นว่าวิธีการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยที่ประสบความสำเร็จได้นั้น ต้องปรับโครงสร้างการบริหารจัดการเสียใหม่ ตั้งแต่สิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน จัดบรรยากาศการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้นักเรียนสนใจใฝ่เรียนรู้ รวมถึงการใช้สื่อนวัตกรรม และวิธีจัดการเรียนการสอนของครู โดยผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ของทุกสังกัด โดยภาพรวมของการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนนั้นสูงถึงกว่าร้อยละ 70 ซึ่งถือเป็นเรื่องที่น่าพอใจ แต่อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีนักเรียนอีกกว่าร้อยละ 30 ที่ยังคงมีปัญหาด้านการอ่านเขียน (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556)

ดังนั้น เพื่อให้เกิดการส่งเสริมการอ่านอย่างได้ผล สามารถสรุปออกมาเป็นภาพรวมได้ดังนี้ 1) จัดให้ภายในห้องเรียนมีการตกแต่งด้วยสื่อส่งเสริมการอ่านต่าง ๆ 2) จัดมุมหนังสือไว้ในห้องและจัดให้มีหนังสือและสื่อสิ่งพิมพ์น่าสนใจ เพียงพอกับจำนวนนักเรียน รวมถึงมีอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งเสริมการอ่าน และสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ 3) สร้างวัฒนธรรมการอ่านในโรงเรียน

โดยทำให้นักเรียนรู้สึกอยากอ่าน มีความน่าสนใจและเป็นส่วนหนึ่งในชีวิต จะเป็นตัวอย่างที่ช่วยสร้างบรรยากาศนี้ได้ 4) สอนหลักการเบื้องต้นในการอ่านให้นักเรียน เพราะก่อนที่เด็กจะอ่านได้นั้น จำเป็นจะต้องรู้หลักการของการอ่านในภาษานั้น ๆ ก่อน โดยก่อนที่นักเรียนจะสามารถอ่านก็ต้องรู้จักหลักการผสมคำ เพื่อให้เกิดคำศัพท์ต่าง ๆ ซึ่งถ้าเด็กเข้าใจหลักการอ่านในภาษานั้น ๆ แล้ว ก็จะทำให้เด็กสามารถอ่านได้อย่างถูกต้องและเข้าใจมากขึ้น 5) จัดสรรเวลาให้นักเรียนสำหรับการอ่านอย่างอิสระ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้หาหนังสือที่ตัวเองชอบมานั่งอ่านโดยเสรี 6) ส่งเสริมการอ่านออกเสียง การอ่านออกเสียงไม่เพียงแต่สร้างให้ครูเป็นตัวอย่างด้านการอ่านที่ดีให้นักเรียน แต่ยังทำให้นักเรียนมีคลังคำศัพท์ในตัวมากขึ้นอีกด้วย 7) กระตุ้นให้นักเรียนอ่านอย่างหลากหลาย นักเรียนมักจะเลือกอ่านตามแนวของเรื่องหรือผู้เขียนที่ชอบ แต่เราก็ควรกระตุ้นให้นักเรียนอ่านนอกเหนือจากแนวที่พวกเขาชอบด้วย 8) ใช้เกมในการส่งเสริมการอ่าน จะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนสนุกและมีทัศนคติที่ดีต่อการอ่าน 9) กระตุ้นให้นักเรียนอ่านอย่างกว้างขวาง ควรกระตุ้นให้นักเรียนอ่านนอกแนวที่พวกเขาต้องการ เพื่อให้พวกเขามีคลังคำศัพท์และความรู้พื้นฐานที่กว้างขวางมากขึ้น 10) ใช้ประโยชน์จากโซเชียลเน็ตเวิร์คในการสร้างลิสต์และรีวิวหนังสือสำหรับความสนใจของนักเรียนในโรงเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนวิจารณ์หนังสือสั้น ๆ และไฮไลท์หนังสือที่เพิ่งอ่าน โดยมีการเพิ่มเติมหนังสือที่น่าสนใจอยู่เสมอ และ 11) ตั้งชมรมหนังสือสำหรับนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน โดยทำให้การอ่านเกิดขึ้นตามธรรมชาติ

จากสาเหตุที่กล่าวมาทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาสภาพการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนพื้นที่อำเภอด่านช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา หรือปรับปรุงโครงการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้แก่นักเรียน และพัฒนาการอ่านของนักเรียน อันนำไปสู่การพัฒนาการอ่านให้ถึงระดับการอ่านเป็น และมีนิสัยรักการอ่านอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนพื้นที่อำเภอด่านช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนพื้นที่อำเภอด่านช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3

สมมติฐานการวิจัย

1. บุคลากรทางการศึกษาที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนพื้นที่อำเภอด่านช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 แตกต่างกัน

2. บุคลากรทางการศึกษาที่มีวิทยฐานะครูผู้สอนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนพื้นที่อำเภอด่านช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 เขต 1 แตกต่างกัน

3. บุคลากรทางการศึกษาที่มีประสบการณ์สอนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนพื้นที่อำเภอด่านช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ บุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนระดับประถมศึกษาในอำเภอด่านช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำนวนทั้งสิ้น 355 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3, 2563)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนระดับประถมศึกษาในอำเภอด่านช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำนวนทั้งสิ้น 355 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) จำนวน 186 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของโรงเรียนในอำเภอด่านช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ขนาดโรงเรียน วิทยฐานะครูและประสบการณ์สอน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิด (Closed end) มีคำตอบหลายตัวเลือก (Multiple choice) และสามารถเลือกตอบได้เพียงข้อเดียว

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของโรงเรียนในอำเภอด่านช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านนโยบายและกลยุทธ์การส่งเสริมการอ่าน ด้านการพัฒนาบุคลากรเพื่อการส่งเสริมการอ่าน ด้านการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการอ่าน ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ด้านการกำกับติดตามและประเมินผลการส่งเสริมการอ่าน โดยใช้แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.42 - 0.77 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารโครงการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 จัดทำหนังสือขอความร่วมมือจากบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนในอำเภอด่านช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการกรอกข้อมูล อำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 จัดทำรหัสแบบสอบถาม พร้อมแบบบันทึกการส่งมอบแบบสอบถาม หลังจากทำหนังสือถึงบุคลากรที่เกี่ยวข้องไปแล้ว 2 สัปดาห์

3.3 ผู้ศึกษาวิจัยดำเนินการในการจัดทำแบบสอบถามออนไลน์ เพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด จำนวน 186 คน โดยส่งลิงค์แบบสอบถามให้แก่กลุ่มตัวอย่างผ่านไลน์กลุ่ม

3.4 ตรวจสอบความสมบูรณ์ในการตอบแบบสอบถาม และให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด

3.5 หลังจากนั้นนำข้อมูลของแบบสอบถามแต่ละชุดไปลงรหัสเพื่อคำนวณหาค่าสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยโปรแกรมสำเร็จรูป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบ One-Way ANOVA

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการดำเนินการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนในโรงเรียนพื้นที่อำเภอด่านช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนในโรงเรียนพื้นที่อำเภอด่านช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 โดยรวมและรายด้าน

สภาพการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน ระดับประถมศึกษา	$\bar{X}$	SD.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
1. ด้านนโยบายและกลยุทธ์การส่งเสริมการอ่าน	4.17	0.58	มาก	1
2. ด้านการพัฒนาบุคลากรเพื่อส่งเสริมการอ่าน	4.15	0.52	มาก	2
3. ด้านการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ เพื่อส่งเสริมการอ่าน	4.15	0.52	มาก	2
4. ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน	4.08	0.48	มาก	3
5. ด้านการกำกับ ติดตามและประเมินผล การส่งเสริมการอ่าน	4.05	0.38	มาก	4
เฉลี่ย	4.12	0.37	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการดำเนินการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้แก่นักเรียนของโรงเรียนในอำเภอด่านช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.12$, $S.D = 0.37$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านนโยบายและกลยุทธ์การส่งเสริมการอ่าน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=4.17$, $S.D = 0.58$) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาบุคลากรเพื่อส่งเสริมการอ่าน และด้านการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการอ่าน ($\bar{X}=4.15$, $S.D = 0.52$) ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ($\bar{X}=4.08$, $S.D = 0.48$) และด้านการกำกับ ติดตามและประเมินผลการส่งเสริมการอ่าน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=4.05$, $S.D = 0.38$) ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบการดำเนินการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้แก่นักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนในอำเภอด่านช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อสภาพการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนพื้นที่อำเภอด่านช้างสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำแนกตามขนาดโรงเรียน

สภาพการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน ระดับประถมศึกษา	ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		t	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านนโยบายและกลยุทธ์การส่งเสริมการอ่าน	4.16	0.56	4.18	0.61	-0.194	0.846
2. ด้านการพัฒนาบุคลากรเพื่อส่งเสริมการอ่าน	4.16	0.44	4.13	0.61	0.430	0.667
3. ด้านการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการอ่าน	4.15	0.48	4.14	0.56	0.171	0.865
4. ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน	4.10	0.43	4.06	0.54	0.571	0.569
5. ด้านการกำกับ ติดตามและประเมินผลการส่งเสริมการอ่าน	4.08	0.35	4.03	0.42	0.903	0.367
รวม	4.13	0.32	4.11	0.42	0.447	0.655

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 1 : บุคลากรทางการศึกษาที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนพื้นที่อำเภอด่านช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 แตกต่างกัน พบว่า บุคลากรที่มีขนาดโรงเรียนที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนพื้นที่อำเภอด่านช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

สุพรรณบุรี เขต 3 โดยรวมไม่แตกต่างกัน ($Sig.=0.655$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า บุคลากรที่มีขนาดโรงเรียนที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนพื้นที่อำเภอด่านช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ไม่แตกต่างกันในทุกด้าน

สมมติฐานที่ 2 : บุคลากรทางการศึกษาที่มีวิทยฐานะครูต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนพื้นที่อำเภอด่านช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 แตกต่างกัน พบว่า บุคลากรที่มีวิทยฐานะครูที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนพื้นที่อำเภอด่านช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 โดยรวมไม่แตกต่างกัน ($Sig.=0.412$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บุคลากรที่มีวิทยฐานะครูที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนพื้นที่อำเภอด่านช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ไม่แตกต่างกันในทุกด้าน

สมมติฐานที่ 3 : บุคลากรทางการศึกษาที่มีประสบการณ์สอนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนพื้นที่อำเภอด่านช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 แตกต่างกัน พบว่า บุคลากรที่มีประสบการณ์สอนที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนพื้นที่อำเภอด่านช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 โดยรวมไม่แตกต่างกัน ($Sig.=0.301$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บุคลากรที่มีประสบการณ์สอนที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนพื้นที่อำเภอด่านช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 แตกต่างกันในการกำกับ ติดตามและประเมินผลการส่งเสริมการอ่าน ($Sig.=0.301$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนพื้นที่อำเภอด่านช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนระดับประถมศึกษาในอำเภอด่านช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 เห็นว่าทางโรงเรียนได้มีการดำเนินการส่งเสริมการอ่านเป็นอย่างดี โดยโรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์ของแผนกลยุทธ์ เป้าประสงค์ของนโยบาย พันธกิจของนโยบาย และกำหนดแนวทาง หลักการหรือวิธีการปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การส่งเสริมการอ่าน โดยมีการสนับสนุนการนำเทคโนโลยี/เทคนิค/วิทยาการสมัยใหม่เพื่อให้ความรู้ ส่งเสริมและพัฒนาห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้ จัดสรรทรัพยากร

สารสนเทศ สื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ทันสมัย เพื่อส่งเสริมการอ่าน มีการเปลี่ยนแปลงแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ภายในโรงเรียน เพื่อการส่งเสริมการอ่าน จัดระบบอินเทอร์เน็ตบริการอย่างทั่วถึงและเอื้อต่อการส่งเสริมการอ่านและโรงเรียนจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัยเพื่อการเข้าถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมการอ่าน รวมถึงมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ให้นักเรียนใช้ทักษะการอ่าน จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ใช้เสียงเป็นสื่อกลางอย่างสม่ำเสมอ ส่งเสริมเจตคติที่ดีต่อการอ่านแก่นักเรียน ครู และบุคลากร โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านภายนอกโรงเรียน เช่น กิจกรรม ทักษะศึกษา บูรณาการการจัดกิจกรรมรักการอ่านไว้ในกระบวนการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ที่ส่งเสริมทักษะการคิดและวิเคราะห์ เช่น การประกวดโครงงาน และโรงเรียนช่วยเหลือ แนะนำให้คำปรึกษา และช่วยแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานส่งเสริมการอ่าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิราวรรณ อายัน (2556) ทำการศึกษาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี พบว่า โรงเรียนมีวิธีการดำเนินงานส่งเสริมการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยโรงเรียนมีนโยบายในการจัดกิจกรรมการอ่านที่ชัดเจน วิสัยทัศน์ส่งเสริมการอ่านถึงผู้เรียนที่ยั่งยืน ผู้บริหารกำหนดนโยบายชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของพิสมัย ดวงพิมาย (2560) ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการอ่านของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 พบว่า การส่งเสริมการอ่านของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ ด้านนโยบายและกลยุทธ์การส่งเสริมการอ่าน ด้านการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการอ่าน ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ด้านการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการส่งเสริมการอ่าน และด้านการพัฒนาบุคลากรเพื่อส่งเสริมการอ่าน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุธัมมา เพ็ชรเจริญ (2555) ศึกษาเรื่อง การประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โรงเรียนบางบ่อวิทยาคม พบว่า ผลการประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของบัวคำ ประดิษฐ์จา (2557) ศึกษาเรื่อง การประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โรงเรียนสมเด็จพระพิทยาคม จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ผลการประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โรงเรียนสมเด็จพระพิทยาคมจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมและรายด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของวราภรณ์ ภิรมย์นาค (2559) ศึกษาเรื่อง การประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 พบว่า ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูหัวหน้าบรรณารักษ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินผลโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. การเปรียบเทียบสภาพการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนพื้นที่อำเภอด่านช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3

จำแนกตามลักษณะของบุคคล จากการศึกษาพบว่า บุคลากรทางการศึกษาที่มีขนาดโรงเรียน วิทยฐานะครูผู้สอน และประสบการณ์สอนที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนพื้นที่อำเภอด่านช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่าบุคลากรที่ประจำการ อยู่โรงเรียนที่มีขนาดเล็กและขนาดกลาง แม้มีวิทยฐานะที่ต่างกัน และมีประสบการณ์สอนที่ ต่างกัน ต่างให้ความสำคัญและมีความเห็นต่อสภาพการดำเนินการอ่านออกเขียนได้แก่นักเรียน ที่ไม่ต่างกัน โดยมีความคิดเห็นต่อสภาพการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาใน โรงเรียนพื้นที่อำเภอด่านช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิสมัย ดวงพิมาย (2560) ศึกษาเรื่อง การส่งเสริม การอ่านของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 พบว่า ผลการ เปรียบเทียบการส่งเสริมการอ่านของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียนที่ต่างกันมีการส่งเสริมการอ่านที่ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ งานวิจัยของกันตินันท์ การะพัตร (2563) ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการดำเนินงานตาม โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า สภาพและปัญหาการดำเนินงานตามโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ของโรงเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของวาริน เชิญกลาง (2557) ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมนิสัย รักการอ่านในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี พบว่า การเปรียบเทียบการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านใน สถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระบุรี จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานให้ระดับการปฏิบัติการส่งเสริม นิสัยรักการอ่านในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามาส เทว (2558) ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดกิจกรรมสร้างนิสัยรักการอ่าน ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 พบว่า การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาชั้น พื้นฐาน ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการศึกษาพบว่า สภาพการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ในโรงเรียนพื้นที่อำเภอด่านช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 อยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านการกำกับ ติดตามและประเมินผลการส่งเสริมการอ่าน มีค่าเฉลี่ย

ต่ำสุด ดังนั้น เพื่อการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้แก่นักเรียนระดับประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มากยิ่งขึ้น สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการควบคุม ดูแล การดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยโรงเรียนทำการตรวจสอบการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมการอ่านทั้งก่อน ระหว่างดำเนินงาน และหลังเสร็จสิ้นการดำเนินงาน ประเมินผล กิจกรรมทุกกิจกรรม โดยมีการนำเสนอผลการประเมินไปปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2. จากการศึกษาพบว่า สภาพการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ในโรงเรียนพื้นที่อำเภอด่านช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 อยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านนโยบายและกลยุทธ์การส่งเสริมการอ่าน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้น เพื่อการส่งเสริม การอ่านออกเขียนได้แก่นักเรียนระดับประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการกำหนดวิสัยทัศน์ของแผนกลยุทธ์ เพื่อนำไปสู่การส่งเสริมการอ่าน รวมถึง การกำหนดเป้าประสงค์ของนโยบาย และกำหนดพันธกิจของนโยบาย เพื่อนำไปสู่การส่งเสริมการอ่าน และให้ความสำคัญกับการกำหนดแนวทาง หลักการหรือวิธีการปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การส่งเสริมการอ่าน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการส่งเสริมการอ่านของโรงเรียนทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเพื่อนำผลมาเปรียบเทียบสภาพการดำเนินการส่งเสริมการอ่าน การนำผล พัฒนาการส่งเสริมในโรงเรียนได้ในทุกระดับ

2. ควรศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการอ่านของโรงเรียน เช่น ปัจจัยด้านงบประมาณ ความพร้อมของเทคโนโลยี และความพร้อมของบุคลากร เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริม การอ่านของโรงเรียนและนำผลการศึกษาใช้ในการปรับปรุงแผนการดำเนินงาน

เอกสารอ้างอิง

- กันตินันท์ การะพัตร (2563). สภาพ และปัญหาการดำเนินงานตามโครงการส่งเสริมนิสัยรัก การอ่านของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชา การบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- กัลยา วานิชปัญญา. (2550). สถิติสำหรับงานวิจัย. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิราวรรณ อายน. (2555). การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน ในเขตจังหวัดปทุมธานี. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการ การศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- จุฑามาส เทว. (2558). บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดกิจกรรมสร้างนิสัยรักการ อ่านของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

- การศึกษา ประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 1. การค้นคว้าอิสระครูศาสตรมหาบัณฑิต.
กาญจนบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- บัวคำ ประดิษฐ์จา (2557). การประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โรงเรียนสมเด็จพระพุทธ
คม จังหวัดกาฬสินธุ์. ใน วิทยานิพนธ์ครูศาสตรมหาบัณฑิต. กาฬสินธุ์: มหาวิทยาลัย
กาฬสินธุ์.
- พิสมัย ดวงพิมาย (2560). การส่งเสริมการอ่านของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการ
การศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- วรารณ ภิรมย์นาค (2559). การประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในโรงเรียน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ครูศาสตร
มหาบัณฑิต. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- วาริน เชิญกลาง (2557). การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของ
ผู้บริหารและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี. ใน
วิทยานิพนธ์ครูศาสตรมหาบัณฑิต. ลพบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- สุธัฒมา เพ็ชรเจริญ (2555). การประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โรงเรียนบางบ่อ
วิทยาคม. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.
- Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). Determining sample size for research
activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607 – 610.

การศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ
สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2*
THE STUDY GUIDELINES FOR DEVELOPING THE OPERATIONS OF THE
STUDENT CARE AND SUPPORT SYSTEM OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS
UNDER THE OFFICE OF RATCHABURI PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA 2

ณัฏฐ์กษพร पुलินธิรพฐ์¹, พิศาระวี วีระพงศ์พร² และ บุศรา เชื้อดี³

Natkotchaporn Pulinthiraput¹, pisarawee weeraphongporn² and Busara Chuadee³

¹⁻³มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

¹⁻³ Western University, Thailand

¹Corresponding Author's Email: asiriporn1993@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู ครูอัตราจ้าง และบุคลากรทางการศึกษา โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน สำหรับขั้นตอนที่ 1 จำนวน 291 คน และเลือกแบบเจาะจงสำหรับขั้นตอนที่ 2 จำนวน 12 คน เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.42 - 0.77 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ แล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหา และนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) แนวทาง การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ประกอบด้วย 5 ด้าน มีการปฏิบัติระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามแนวทาง คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เช่น สถานศึกษามีการรวบรวมข้อมูลด้านความสามารถพิเศษของนักเรียนอย่างเป็นระบบ ด้านการคัดกรองนักเรียน เช่น สถานศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียนที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน เช่น สถานศึกษาจัดกิจกรรม

* Received 11 March 2025; Revised 25 March 2025; Accepted 26 March 2025

ส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา เช่น สถานศึกษามีการช่วยเหลือดูแลนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา อย่างใกล้ชิด และด้านการส่งต่อนักเรียน เช่น สถานศึกษาส่งต่อนักเรียนให้ได้รับการช่วยเหลือที่ถูกต้องและรวดเร็ว

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนา, ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรี เขต 2

Abstract

This objective of research were: 1) to study the current situation and issues in the implementation of the student care and support system in schools under the Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 2, and 2) to explore ways to develop the implementation of the student care and support system in these schools. The sample group including school administrators, teachers, contract teachers, and educational personnel. Multistage random sampling method was used in the first phase (291 participants), and a purposive sampling method was used in the second phase (12 participants). Quantitative data using a 5 - level scale questionnaire have a classification power value between 0.42 and 0.77 and a confidence value of 0.91, Analyze data using mean and standard deviation. Qualitative data is collected using interviews, content analysis, and descriptive presentations.

The results of the research presented that first, the overall and each aspect of the operating conditions of the care system for students in schools under the Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 2 a very high level. Last, the guidelines for developing a system consists of 5 areas including knowing each student individually, such as collecting information about students' talent systematically. Second, screening the students, such as analyzing the data of each student from collected individual information. Third, developing the students, such as organizing the useful activities for promoting and developing students. Fourth, preventing and solving the problems, such as supporting students' problems closely. Last, referring or supporting students to the right places or right people, such as fast helping for any emergent troubles or needs.

Keywords: Development Guidelines, Student Care System Operation, The Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 2

บทนำ

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ถือเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาประเทศ ซึ่งการศึกษาจะเปรียบเสมือนอาวุธทางปัญญาที่จะช่วยให้มนุษย์พัฒนาตนเอง สังคม และชุมชนได้อย่างยั่งยืน รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จึงได้บรรจุการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประเทศ ไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนที่ด้อยโอกาส การศึกษาจึงเป็นสิทธิ ที่ ทุกคนควรได้รับอย่างเสมอภาคและทั่วถึง กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้ร่วมกันทำหน้าที่ในการพัฒนาให้สังคมไทยมีความรู้และความเสมอภาคทางการศึกษามากขึ้น ส่งผลให้การพัฒนาคูณภาพชีวิตของประชาชนสามารถช่วยลดความเหลื่อมล้ำในสังคมได้จริง รวมถึง การเสริมสร้างจิตสาธารณะและการพัฒนาทักษะชีวิตด้วยสำหรับการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ในทุกช่วงวัย เป็นแนวคิดที่สำคัญที่ทำให้บุคคลสามารถปรับตัวและเติบโตตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม โดยมุ่งเน้นการพัฒนา ทั้งทักษะด้านการรู้จักตนเอง การใช้ชีวิตที่มีคุณธรรมและจริยธรรม การวางแผนชีวิตและการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทุกคนมีความสุข ในการใช้ชีวิตและสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มที่ ซึ่งการพัฒนาเด็กด้อยโอกาสได้รับการดูแลและส่งเสริม ให้ได้รับการศึกษาตามศักยภาพ ในขณะที่ยังคงมีการติดตามผล เพื่อค้นหาเด็กที่ตกหล่นและนำกลับเข้าสู่ระบบการศึกษา ด้วยระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ครอบครัวและชุมชนมีประสิทธิภาพ

จากการสำรวจ วิเคราะห์สภาพการดำเนินงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังไม่เป็นระบบที่ต่อเนื่อง ถูกต้องตามกระบวนการขั้นตอนแนวปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงทำให้นักเรียนในโรงเรียนมีปัญหาต่างๆ เช่น การหนีเรียน ขาดเรียน สุขภาพไม่ดี สู้รบไม่เหมาะสม ก้าวร้าว ทะเลาะวิวาท ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้จัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงและมีปัญหาในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการเรียน ด้านสุขภาพ ด้านจิตใจ ด้านอารมณ์ ด้านความประพฤติ ด้านครอบครัว เด็กนักเรียนที่นอกจากจะใช้ชีวิตอยู่ที่บ้านแล้ว โรงเรียนก็ถือว่าเป็นสถานที่ให้การอบรมสั่งสอนที่เด็กจะต้องมาใช้ชีวิตในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับครูและเพื่อน ๆ ดังนั้น ครูจะต้องเป็นผู้จัดกิจกรรมที่หลากหลาย ให้นักเรียนได้เกิดการพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล การที่จะช่วยป้องกัน แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน จำเป็นต้องมีแนวทางพัฒนาอย่างถูกวิธี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2563).

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 โดยมุ่งศึกษาความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อันได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาเสริมสร้างระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2

สมมติฐานการวิจัย

สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษามีผลต่อการกำหนดแนวทาง การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 จำนวน 1,518 คน ซึ่งมีสถานศึกษาในสังกัด จำนวน 143 แห่ง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2, 2565)

1.2 กลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยได้กำหนดการดำเนินงานเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้ **ขั้นตอนที่ 1** ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ซึ่งได้กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% สามารถคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้จำนวน 291 คน แล้วทำการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน และ **ขั้นตอนที่ 2** ศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 โดยนำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาศึกษาหาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง

จากผู้บริหารสถานศึกษา ครูประจำชั้น และครูแนะแนว จำนวน 12 คน จาก 4 โรงเรียน (โรงเรียนวัดนางแก้ว โรงเรียนวัดศรีประชุมชน โรงเรียนวัดเจริญธรรม โรงเรียนอนุบาลดำเนินสะดวก)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) เพื่อสอบถามข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ 1) วุฒิการศึกษา 2) ตำแหน่ง และ 3) ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาและหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน พิจารณาข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.42 - 0.77 ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และทำการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น จำนวน 30 ชุด ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .91

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยจะทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลถึงต้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 เพื่อขออนุญาตเข้าทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ตอบแบบสอบถามที่สร้างขึ้น จำนวน 291 คน ตอบแบบสอบถามและส่งกลับ ภายใน 15 วัน

3.2 สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกถึงสาเหตุของปัญหา และแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา จากผู้บริหารสถานศึกษา ครูประจำชั้น และครูแนะแนว ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง เป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ด้วยการหา ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามขอบเขตค่าเฉลี่ย ตามแนวคิดของเบสท์

4.2 การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ด้วยการสรุปเนื้อหา

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูลใช้ค่าความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage)

5.2 การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามขอบเขตค่าเฉลี่ย ตามแนวคิดของเบสท์ (Best, 1981 : 182 อ้างอิงใน นันทรัตน์ เกื้อหนุน, 2553, หน้า 54)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมและรายด้าน

n = 291

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.51	0.39	มากที่สุด
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.39	0.48	มาก
3. ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน	4.47	0.47	มาก
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	4.58	0.44	มากที่สุด
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	4.43	0.52	มาก
รวม	4.50	0.40	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.40) หากพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่า ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.44) รองลงมา คือ ด้านการรู้จักเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.39) ด้านด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.47) ด้านการส่งต่อนักเรียน ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.52) และด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.48) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล สถานศึกษาควรมีการประชุมร่วมกันระหว่างผู้บริหาร, คณะครู, ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อวางแผนการดำเนินงาน กำหนดวิธีการและ

เครื่องมือในการศึกษาพฤติกรรมนักเรียนที่หลากหลาย เช่น การเยี่ยมบ้าน, การสัมภาษณ์ผู้ปกครอง

ด้านการคัดกรองนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาควรจัดอบรมการใช้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) เพื่อให้ครูใช้ได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ควรมีการจัดกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน และสร้างภาคีเครือข่ายเพื่อส่งเสริมความสามารถของนักเรียน

ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรจัดอบรมครูแนะแนวเกี่ยวกับจิตวิทยาและการให้คำปรึกษาเบื้องต้น ควรสรรหาตำแหน่งครูแนะแนวที่สามารถทำหน้าที่ช่วยเหลือนักเรียนได้โดยเฉพาะ

ด้านการส่งต่อ สถานศึกษาควรมีการประชุมร่วมกับคณะครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อกำหนดเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ห้สรุปได้ว่า

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ดังนี้

สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ตามกระบวนการ 5 ขั้นตอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 มีนโยบายให้สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งมีการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงทำให้เป็นภารกิจสำคัญของสถานศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับการศึกษาของ ธัญลักษณ์ เอี่ยมเจริญ และพัชรา เดชโฮม (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดจันทรประดิษฐาราม สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร พบว่า การดำเนินงานโดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก โดยมีการกำหนดนโยบายในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนและสร้างความเข้าใจในการดำเนินงาน มีการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนอย่างละเอียด ครบถ้วน มีการบันทึกและจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจิตา พงษ์สวัสดิ์ และสายสุดา เตียเจริญ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โรงเรียนมีการแบ่ง

คณะกรรมการดำเนินงานที่ชัดเจน คณะผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษา ร่วมวางแผนการดำเนินงาน โดยมีการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง และส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานที่ชัดเจน โดยอภิปรายแบ่งเป็นรายด้าน ดังนี้

1.1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษามีการออกเยี่ยมบ้านนักเรียนในสังกัดครบทุกคน ทำให้รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สมชาย อังสุโชติเมธี (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนคลองลานวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 พบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โรงเรียนต้องอาศัยความร่วมมือจากครูที่ปรึกษาในการดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด ให้ความเอาใจใส่และเป็นกันเองกับนักเรียน กำหนดให้ครูที่ปรึกษาออกเยี่ยมบ้านนักเรียนให้ครบทุกคน และมีเครื่องมือที่หลากหลายในการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียน

1.2) ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษากำหนดให้ครูออกเยี่ยมบ้านนักเรียนครบทุกคนแล้ว จะต้องนำข้อมูลการเยี่ยมบ้านนักเรียนมาคัดกรองนักเรียนในด้านต่างๆ สอดคล้องกับการศึกษาของ เจต บดินทร์ บุญญรัตน์, สาโรจน์ เผ่าวงศ์สกุล และนิพนธ์ วรรณเวช (2565) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 พบว่า ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยภาพรวมและรายข้อมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เพราะสถานศึกษามีประชุมและแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน เพื่อจัดทำเกณฑ์และตัวชี้วัดการคัดกรองนักเรียน ครูมีการจัดทำเอกสารสารสนเทศ ผลการคัดกรองนักเรียนที่เป็นปัจจุบัน มีการจัดเก็บเอกสารอย่างเป็นระบบ ครูมีการดำเนินงานจัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล

1.3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน โดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้นักเรียน สอดคล้องกับการศึกษาของ เจต บดินทร์ บุญญรัตน์ สาโรจน์ เผ่าวงศ์สกุล และนิพนธ์ วรรณเวช (2565) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 พบว่า ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนโดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะสถานศึกษามีการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง มีการจัดกิจกรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรมประจำทุกสัปดาห์ มีการเปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกทำกิจกรรมตามที่ตนเองสนใจ

1.4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญา โดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ตระหนักและให้ความสำคัญในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ทันทั่วถึง จึงได้กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่ง

จัดทำแผนและแนวทางในการเผชิญเหตุในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเพื่อเตรียมความพร้อมในการช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเหมาะสม และเผื่อระวัง ติดตามนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/กลุ่มมีปัญหาอย่างใกล้ชิด สอดคล้องกับการศึกษาของ เจตบดินทร์ บุญญรัตน์ สารโจน์ เผ่าวงศ์กุล และนิพนธ์ วรรณเวช (2565) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 พบว่า ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยภาพรวมและรายข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เพราะสถานศึกษามีการจัดกิจกรรมโฮมรูม มีการจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายในการป้องกัน และแก้ไขปัญหานักเรียน และครูมีการนิเทศ ติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มที่เป็นปัญหา และสอดคล้องกับการศึกษาของ ธัญลักษณ์ เอี่ยมเจริญ และพัชรา เดชโฮม (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐ์าราม สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูมีการวางแผน เพื่อหาวิธีการช่วยเหลือนักเรียน มีการดูแลเอาใจใส่นักเรียนอย่างใกล้ชิดและทั่วถึง โดยเฉพาะในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มที่มีปัญหา มีการให้คำปรึกษาเบื้องต้นในด้านต่าง ๆ ให้กับนักเรียน

1.5) ด้านการส่งต่อ โดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษา มีการกำหนดแนวทางการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและการส่งต่อนักเรียน แต่ยังคงขาดความรู้ ความเข้าใจในแนวทาง การดำเนินงานการส่งต่อนักเรียนไปหน่วยงานภายนอก ส่วนใหญ่จะเป็นการส่งต่อภายใน เช่น ครูประจำชั้น ส่งต่อไปฝ่ายปกครอง หรือครูแนะแนว เป็นต้น สอดคล้องกับการศึกษาของ ไทยรัฐ วงษ์ทอง (2563, หน้า 126) ศึกษาเรื่องการศึกษา ปัญหาและแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 พบว่า ด้านการส่งต่อนักเรียน ครูขาดความรู้และทักษะในการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเพื่อการส่งต่อ ขาดความเข้าใจในกระบวนการและการทำเอกสารของระบบ ส่วนใหญ่เป็นการส่งต่อกันภายในโรงเรียน

2. ศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ดังนี้

2.1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล สถานศึกษาควรมีการจัดประชุมเพื่อวางแผน การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู ผู้ปกครอง และชุมชน อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษามีแนวทางในการดำเนินงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ครูในสถานศึกษาได้นำไปใช้และให้รู้จักนักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ทราบข้อมูลที่ชัดเจนและรู้จักนักเรียนมากขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ วรุณี บุตรศรีภูมิ (2563) ศึกษาเรื่อง สภาพและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30

พบว่า แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปรึกษาต้องมีความรู้ ความเข้าใจในขั้นตอนวิธีการ เครื่องมือในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สถานศึกษาควรมีการประชุมเพื่อวางแผนการดำเนินงานร่วมกันระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชน สอดคล้องกับการศึกษาของ ฟองจันท์ กลิ่นสุคนธ์, สาริ ทรัพย์รวงทอง และสายทิพย์ ยะฟู (2563) ศึกษาเรื่อง แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายุทธยานี เขต 1 พบว่า โรงเรียนควรมีการจัดประชุมครู เพื่อจัดทำคู่มือระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการจัดเก็บข้อมูลนักเรียนด้วยเครื่องมือ และวิธีการต่าง ๆ ที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมตรงกับสภาพความเป็นจริง

2.2) แนวทางการพัฒนาด้านการคัดกรองนักเรียน สถานศึกษาควรมีการคัดกรองนักเรียนที่หลากหลาย มีการใช้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) อาจเป็นเพราะว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษามีการจัดอบรม และให้ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ ทำให้ครูได้ทราบถึงวิธีการใช้แบบประเมินและความสำคัญของแบบประเมินนี้ สอดคล้องกับการศึกษาของ กนกกาญจน์ พรหมปักษา (2560) ศึกษาเรื่อง ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนพุดตาลหวงวิทยา (อบจ.ชบ.6) สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี พบว่า การจัดอบรม ให้ความรู้แก่ครูในเรื่องเทคนิค และวิธีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้ความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ ในแบบการประเมินพฤติกรรมของนักเรียน และควรหาโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนนี้ด้วย

2.3) แนวทางการพัฒนาด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีแนวทางการพัฒนาด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน อาจเป็นเพราะว่า มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมตามความถนัด ความสนใจ หรือความสามารถของนักเรียน และสร้างภาคีเครือข่าย เช่น ชุมชน หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ในการสนับสนุนความสามารถของนักเรียนตามความเหมาะสม เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ อย่างกว้างขวางและพัฒนานักเรียนให้ดียิ่งขึ้นต่อไป สอดคล้องกับการศึกษาของ เจตบดีนทร์ บุญญรัตน์ สาริโรจน์ เผ่าวงศากุล และนิพนธ์ วรรณเวช (2565) ศึกษาเรื่อง แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายุทธยานี เขต 1 พบว่า สถานศึกษาควรจัดสรรงบประมาณเพื่อนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนตามความสามารถ ความถนัดของนักเรียน และควรมีการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนและช่วยส่งเสริมและพัฒนานักเรียนตามความสามารถ ความถนัดของนักเรียนตามความเหมาะสม และสอดคล้องกับการศึกษาของ ฟองจันท์ กลิ่นสุคนธ์ สาริ ทรัพย์รวงทอง และสายทิพย์ ยะฟู (2563) ศึกษาเรื่อง แนวทาง การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายุทธยานี เขต

1 พบว่า โรงเรียนควรทำแผนผังขั้นตอนการ ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนจัดกิจกรรมเสริมตามความสนใจและความถนัดของนักเรียน โรงเรียน ควรให้ความสำคัญและจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนานักเรียนหรือประสานงานกับหน่วยงาน ภายนอกให้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนและช่วยเหลือนักเรียนอย่างทั่วถึง

2.4) แนวทางการพัฒนาด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา สถานศึกษาควรมีครูแนะแนว ครูจิตวิทยาประจำสถานศึกษา ที่ทำหน้าที่แนะแนวโดยเฉพาะเพื่อช่วยเหลือนักเรียน อาจเป็นเพราะว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดอบรมให้ความรู้ครูแนะแนว หรือครูที่ทำหน้าที่ครูแนะแนว เกี่ยวกับจิตวิทยาและการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียนให้เกิดทักษะและความรู้ในการช่วยเหลือนักเรียน และสามารถให้คำแนะนำช่วยเหลือนักเรียนในเบื้องต้นได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ ฟองจันทร์ กลิ่นสุคนธ์, สาธิต ทรัพย์รวงทอง และสายทิพย์ ยะพู (2563) ศึกษาเรื่อง แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1 พบว่า โรงเรียนควรส่งเสริมและจัดกิจกรรมให้ครูอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้ครูมีความรู้ มีทักษะเทคนิควิธีการให้คำปรึกษา ซึ่งครูต้องใช้วิธีการต่าง ๆ มีเทคนิคในการแก้ปัญหา ซึ่งต้องอาศัยทักษะประสบการณ์ และความรู้ด้านจิตวิทยา จึงจะช่วยให้คำปรึกษาแก่นักเรียน เพื่อช่วยป้องกันปัญหาให้นักเรียน และสอดคล้องกับการศึกษาของ เจตบดินทร์ บุญญรัตน์, สาโรจน์ เผ่าวงศากุล และนิพนธ์ วรรณเวช (2565) ศึกษาเรื่อง แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 พบว่า สถานศึกษาควรสนับสนุนส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาทุกคนเข้ารับการฝึกฝนอบรมพัฒนาตนเอง ในด้านจิตวิทยาหรือการแนะแนว เพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะในการให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาตามหลักจิตวิทยาเบื้องต้น

2.5) แนวทางการพัฒนาด้านการส่งต่อ สถานศึกษามีการดำเนินการส่งต่อนักเรียนที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ไปยังหน่วยงานภายนอก อาจเป็นเพราะว่า มีการประชุมร่วมกันเพื่อวางแผนเกณฑ์การส่งต่อนักเรียนทั้งการส่งต่อภายในและการส่งต่อภายนอก ให้มีมาตรฐานและแนวปฏิบัติเดียวกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ เจตบดินทร์ บุญญรัตน์, สาโรจน์ เผ่าวงศากุล และนิพนธ์ วรรณเวช (2565) ศึกษาเรื่อง แนวทาง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 พบว่า สถานศึกษาควรมีการประชุมวางแผนในการส่งต่อนักเรียน และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการส่งต่อนักเรียน และมีแนวทางในการปฏิบัติการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนอย่างเป็นขั้นตอน และควรเปิดโอกาสบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามา มีส่วนร่วมในการวางแผนหรือแนวทางปฏิบัติในการส่งต่อนักเรียน และสอดคล้องกับการศึกษาของ สุจิตา พงษ์สวัสดิ์ และสายสุดา เตียเจริญ (2562) ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี พบว่า ควรชี้แจงให้

ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการส่งต่อ ผลที่ได้รับจากการประชุมและอธิบายถึงความสำคัญของการส่งต่อ ประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญภายในโรงเรียนที่เป็นผู้รับการช่วยเหลือนักเรียน มีการชี้แจงให้กับนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนให้ทราบถึงเหตุผลที่แท้จริงของการส่งต่อนักเรียน เพื่อแก้ไขปัญหาที่มีการประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญ หรือองค์กรภายนอก เพื่อให้มีการช่วยเหลือดูแลนักเรียนได้ถูกต้องต่อไป

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา ควรนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้ง 5 ด้าน ไปกำหนดเป็นนโยบายในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนภายในสถานศึกษาต่อไป โดยพิจารณาเป็นรายด้านได้ว่า 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ควรบริหารจัดการห้องเรียน เพื่อให้ครูประจำชั้นสามารถดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างใกล้ชิดและทั่วถึง รวมถึงการเยี่ยมบ้านนักเรียนด้วยตลอดจนควรเน้นความสามารถพิเศษหรือความบกพร่องของนักเรียนแต่ละคนเพื่อจัดการดูแลช่วยเหลือได้ถูกต้อง 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน ควรจัดทำนวัตกรรมการแก้ปัญหานักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาในด้านต่าง ๆ รวมทั้งการคัดกรองนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อให้นักเรียนได้รับการจัดการศึกษาที่เหมาะสม 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน โดยการจัดกิจกรรมที่เน้นความสนใจ ความถนัดของนักเรียน เพื่อสร้างโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ มีมาตรฐาน และลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมตามความถนัดความสนใจของนักเรียนแต่ละกลุ่มอย่างเหมาะสม และ 5. ด้านการส่งต่อนักเรียน ควรมีวิธีการส่งต่อที่มีประสิทธิภาพมีทั้งการ ส่งต่อภายในและการส่งต่อภายนอก โดยผ่านความยินยอมจากผู้ปกครองในการส่งต่อนักเรียนอย่างเหมาะสมต่อไป สำหรับการทบทวนวิจัยครั้งต่อไป สถานศึกษา ควรมีศึกษาเพื่อพัฒนาเครื่องมือในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในแต่ละด้านให้ชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของครูในสังกัด และควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กนกกาญจน์ พรหมปักษา. (2560). ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนพลุดาหลวงวิทยา (อบจ.ชบ.6) สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี. ใน ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เจตบดีรินทร์ บุญญรัตน์, สาโรจน์ เผ่าวงศ์กุล, และนิพนธ์ วรรณเวช. (2565). แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขต

- พื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1. วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร, 5(4), 79 - 185.
- ไทยรัฐ วงษ์ทอง. (2563). การศึกษาปัญหาและแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. ใน ปริญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ัญลักษณ์ เอี่ยมเจริญ และพัชรา เดชโฮม. (2564). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร. วารสารวิจัยรำไพพรรณี, 15(2), 129.
- นันทรัตน์ เกื้อหนู. (2553). การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. ใน ปริญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. เพชรบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- พองจันทร์ กลิ่นสุคนธ์, สาธิต ทรัพย์รวงทอง, และสายทิพย์ ยะฟู. (2563). แนวทางการดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1. วารสารการบริหารนิเทศบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น, 6(6), 153.
- วรวิมล บุตรศรีภูมิ. (2563). สภาพและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30. ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สมชาย อังสุโชติเมธี. (2560). การศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนคลองลานวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41. วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 2(4), 70.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 (2565). แผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา 2566. ราชบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). แผนยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. 2563-2565). จาก <https://www.moe.go.th/strategic-plan>
- สุธิดา พงษ์สวัสดิ์ และสายสุตา เตียเจริญ. (2562). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนชะอำ คุณหญิงเนื่องบุรี. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 10(2), 304
- Best, J.W. (1981). Research in Education. New Jersey: Prentice – Hall.

Cronbach, L. (1951). Coefficient Alpha and the Internal Structure of Tests.

Psychometrika. 16 : 297.

Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). Determining sample size for research activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607 – 610.

การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2*

DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL LEARNING COMMUNITIES IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS UNDER THE OFFICE OF THE PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 2, NONG BUA LAMPHU

วรรณภา นันทะแสง¹, กนกอร ทองศรี², สุขุม พรหมเมืองคุณ³ และ แสงดาว คงนาวัง⁴
Wannapa Nantasang¹, Kanokon Tongsri², Sukhum Prommuangkun³ and Sangdown Kongnawung⁴

¹⁻⁴วิทยาลัยพิจญ์บัณฑิต

¹⁻⁴Pitchayabundit College, Thailand

¹Corresponding Author's Email: wannapa145789@gmail.com, 095-6481541

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ที่จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียน ด้วยตารางสำเร็จรูปของ เครจซีและมอร์แกน ได้จำนวน 285 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามประกอบไปด้วยเนื้อหา 3 ส่วน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือสถิติพรรณนาได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสำหรับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง สถิติเชิงอนุมานได้แก่ T-test และ F-test ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.796

ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ รองลงมา คือด้านชุมชนกัลยาณมิตร และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน 2) ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา ที่จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีเพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนแห่ง

* Received 5 March 2025; Revised 26 March 2025; Accepted 27 March 2025

การเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน 3) ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา ได้แก่ จัดการประชุมเพื่อให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

คำสำคัญ : การพัฒนา, ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

Abstract

This research aimed to 1) study the level of professional learning community development in educational institutions under the Office of the Primary Educational Service Area 2, Nong Bua Lamphu, 2) study the comparison of professional learning community development in educational institutions under the Office of the Primary Educational Service Area 2, Nong Bua Lamphu, classified by gender, education level, position, and work experience, and 3) study the guidelines for professional learning community development in educational institutions under the Office of the Primary Educational Service Area 2, Nong Bua Lamphu. The sample group used in this research was school administrators and teachers in schools using the ready-made table of Krejcie & Morgan, totaling 285 people. The instrument used for data collection was a questionnaire consisting of 3 parts. The statistics used for data analysis were descriptive statistics, including numbers, percentages, means, and standard deviations for general data of the sample group. Inferential statistics were T-test and F-test. The reliability of the questionnaire was 0.796.

The research results found that: 1) The development of professional learning communities in educational institutions is at a high level overall. When considering each aspect, it was found that the aspect with the highest average value was learning and professional development, followed by the community of friends, and the aspect with the lowest average value was the community support structure. 2) The results of the comparison of the development of professional learning communities in educational institutions classified by gender, education level, position, and work experience, overall, found that school administrators and teachers with different genders, education levels, positions, and work experience had no different opinions on the development of professional learning communities in educational institutions. 3) Suggestions for the development of professional learning

communities in educational institutions include organizing meetings to allow teachers and school personnel to exchange ideas and set a clear vision for the development of professional learning communities.

Keywords: Development, professional learning communities.

บทนำ

สภาวะปัจจุบันของโลกกำลังประสบการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ในทุกระบบ เศรษฐกิจ สังคม และการทำงาน ซึ่งล้วนมีผลกระทบจากเทคโนโลยีดิจิทัล รวมถึงการพัฒนา และการปฏิรูปในยุคโลกาภิวัตน์ ที่จำเป็นต้องเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันภายใต้การ พัฒนาทางเทคโนโลยีสารสนเทศ นี่คือนช่วงเวลาทุกประเทศต้องเผชิญกับความท้าทาย เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงหลายด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงความขัดแย้งระหว่างชาติ ซึ่งทั้งหมดนี้มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมในระดับ ชุมชน ภูมิภาค และระดับโลก ตามรายงานผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของ ประเทศ โดยสถาบันการจัดการนานาชาติ (IMD) ประจำปี 2566 พบว่าประเทศไทยมีอันดับที่ 30 จาก 64 เขตเศรษฐกิจ และมีอันดับที่ 3 ในกลุ่มภูมิภาคอาเซียน การจัดอันดับนี้วัดจาก ความสามารถในการแข่งขันใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) สมรรถนะทางเศรษฐกิจ 2) ประสิทธิภาพของ ภาครัฐ 3) ประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ และ 4) โครงสร้างพื้นฐาน อย่างไรก็ตาม ด้านการศึกษา เป็นหนึ่งในตัวชี้วัดของโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งมีความสามารถในการแข่งขันอยู่ในอันดับที่ 542 ทำให้เห็นว่าการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยนั้น ขึ้นอยู่กับการพัฒนา หน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ที่ขับเคลื่อนการดำเนินนโยบายทั้งในภาครัฐและเอกชน (ปองทิพย์ เทพอารีย์, 2557)

ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพคือกลุ่มคนที่ทำงานในด้านการศึกษามีความสนใจและ ความรู้ในเรื่องเดียวกัน มาประชุมแลกเปลี่ยนข้อมูล แลกประสบการณ์ และเรียนรู้ร่วมกันใน หัวข้อนั้น ส่งผลให้เกิดการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ที่สามารถนำไปใช้ในสภาพแวดล้อมและ สถานการณ์ที่แตกต่างกัน ชุมชนการเรียนรู้ทำให้วิธีการทำงานของครูเปลี่ยนจากการทำงาน แบบแยกส่วน มาเป็นความร่วมมือในทีม เพื่อเสริมสร้างทักษะ ความเข้าใจ และทัศนคติที่ดี เปิดโอกาสให้เกิดการพัฒนาในตัวครูและกลุ่มครู นำไปสู่การเติบโตทั้งในด้านบุคคลและองค์กร การเรียนรู้ จนสุดท้ายสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่สนับสนุนให้ครูมีโอกาสเรียนรู้อย่าง ต่อเนื่อง (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ และคณะ, 2545) และชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพนี้จะค่อย ๆ พัฒนาเป็นวัฒนธรรมในองค์กรที่ส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน ทำให้โรงเรียนกลายเป็น สถานที่ที่มอบความสุขให้กับนักเรียน ครู และผู้บริหาร (วิจารณ์ พานิช, 2555: 176) และใน การประชุมเกี่ยวกับพัฒนาทิศทางการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงประเทศ ก็ได้เสนอแนวทางสำหรับ

การแก้ไขปัญหาการพัฒนาครู โดยแนะนำให้สถานศึกษานับสนุนพนักงานให้สามารถสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้วยการให้ครูทำงานร่วมกันเพื่อเรียนรู้จากการพัฒนางานประจำ และแลกเปลี่ยนความรู้จากประสบการณ์จริง การเรียนรู้ที่เริ่มจากการทำงานอย่างต่อเนื่องในที่ทำงานเช่นนี้ จะเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญที่ช่วยให้ครูพัฒนาอย่างยั่งยืน (ทิตินา แคมมณี, 2557)

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว และผู้วิจัยเห็นว่าแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ซึ่งเป็นกระบวนทัศน์ใหม่ที่ครูประจำการรวมตัวกันเพื่อแลกเปลี่ยน แบ่งปันเรียนรู้ประสบการณ์จากการทำหน้าที่ครู ทำให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ใหม่ เพื่อนำไปประยุกต์และปรับใช้โดยมุ่งมั่นให้เกิดผลลัพธ์ต่อสมรรถนะทางวิชาชีพสำหรับครูและการเรียนรู้ของนักเรียน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ซึ่งผลจากการวิจัยในครั้งนี้จะสามารถนำมาเป็นข้อมูลในการวางแผนและพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาครูในสถานศึกษา ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความเป็นมืออาชีพ นอกจากนี้ยังส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ที่จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จำนวนทั้งหมด 1,080 คน (ข้อมูลพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2, 2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน

285 คน แล้วใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นอย่างมีสัดส่วน โดยมีอำเภอเป็นหน่วยในการสุ่มและใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

2.1 การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยเพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีต่อระดับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าตามแบบของ Likert (1967, อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2554) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ แนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 เป็นลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด (Open-ended)

2.2 การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ มีขั้นตอน ดังนี้

2.2.1 ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 เพื่อกำหนดกรอบเนื้อหาในการสร้างแบบสอบถาม

2.2.2 จัดทำแบบสอบถามที่ประกอบด้วยคำถามที่ต้องการเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ให้ครบถ้วนและครอบคลุมเนื้อหา

2.2.3 ผู้วิจัยทำการตรวจสอบเครื่องมืออีกครั้งหนึ่งในขั้นตอนนี้ตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา ความเข้าใจของภาษา ความเข้าใจตรงกันของคำถาม

2.2.4 นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบ

2.2.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญมีจำนวน 3 ท่าน และนำเครื่องมือที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (Content Validity) โดยคำนวณหาค่า IOC โดยคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 เป็นต้นไป เป็นข้อที่นำไปใช้ได้

2.2.6 นำแบบสอบถามที่ได้จากการปรับปรุงแก้ไขของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 จำนวน 30 คน

2.2.7 วิเคราะห์แบบสอบถาม โดยวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.921 ถือว่าแบบสอบถามใช้ได้

2.2.8 นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้วไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยทำหนังสือถึงผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์การลงพื้นที่เก็บข้อมูลวิจัย และประชาสัมพันธ์ตอบแบบสอบถามการวิจัย ตามวันและเวลาที่นัดหมาย

3.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามซึ่งได้จัดเตรียมไว้แล้วนำไปส่งให้กับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ตามที่ได้นัดหมายไว้แล้ว เพื่อแนะนำตัวพร้อมชี้แจงวัตถุประสงค์และประโยชน์ของการวิจัย ขออนุญาตเก็บข้อมูล แจกแบบสอบถามการวิจัยและขอรับกลับในวันเดียวกันด้วยตนเอง

3.3 นำแบบสอบถามที่ได้รับมาตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้อง และลงรหัสเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการศึกษา

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติ ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (percentage)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนที่มีต่อระดับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำค่าเฉลี่ยไปเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของ Best, J. W. (1997 P. 190) มีรายละเอียด ดังนี้

5 หมายถึง มีระดับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีระดับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีระดับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีระดับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีระดับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.2 วิเคราะห์ข้อมูล เปรียบเทียบการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ที่จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง โดยใช้สถิติ t-test สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระ 2 กลุ่ม และวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้

ทางวิชาชีพในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ที่จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยใช้สถิติ One-way ANOVA สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระที่มี 3 กลุ่มขึ้นไป หากพบมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 จะทำการทดสอบ ความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบของ ตามวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's method)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ แนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 55.09 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 80.35 มีตำแหน่งเป็นคิดเป็นร้อยละ 87.72 และส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงาน 6 – 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 48.77

ตารางที่ 1 การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน

การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านวิสัยทัศน์ร่วม		3.39	0.76	ปานกลาง
2. ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ		3.76	0.53	มาก
3. ด้านภาวะผู้นำร่วม		3.20	0.39	ปานกลาง
4. ด้านการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ		3.99	0.60	มาก
5. ด้านชุมชนกัลยาณมิตร		3.88	0.65	มาก
6. ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน		3.38	0.60	ปานกลาง
รวม		3.60	0.33	มาก

2. จากตารางที่ 1 พบว่า การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$, S.D = 0.33) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ ($\bar{X} = 3.99$, S.D = 0.60) รองลงมา คือด้านชุมชน

กัลยาณมิตร ($\bar{X} = 3.88$, S.D = 0.65) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน ($\bar{X} = 3.38$, S.D = 0.60)

ตารางที่ 2 สรุปผลการเปรียบเทียบการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ที่จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวม

ปัจจัยส่วนบุคคล	t / F	P-value	สรุปสมมติฐานการวิจัย
เพศ	2.506	0.113	ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
ระดับการศึกษา	0.901	0.368	ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
ตำแหน่ง	-1.161	0.247	ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน	2.295	0.103	ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ที่จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีเพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ไม่แตกต่างกัน

4. ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ได้แก่ 1) จัดการประชุมเพื่อให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 2) มุ่งเน้นการส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาในด้านวิชาการและการจัดการเรียนการสอน 3) ส่งเสริมการทำงานเป็นทีมระหว่างครูและบุคลากรในโรงเรียน โดยมีการร่วมคิด ร่วมทำ และประเมินผลการเรียนรู้ และ 4) ให้โอกาสในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างครูผู้สอนและครูที่มีประสบการณ์มากกว่า

อภิปรายผลการวิจัย

1. การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ รองลงมา คือ ด้านชุมชนกัลยาณมิตร และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนและครูมีการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดและมีการพัฒนาวิธีการสอนเพื่อ

ยกระดับการเรียนการสอนในโรงเรียนได้ดี รวมถึงการพัฒนาแนวทางในการแก้ปัญหาและปรับปรุงกระบวนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น มีการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยในชั้นเรียน การสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอน และการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์ในการสอนให้นักเรียนมีความรู้และทักษะที่เหมาะสมกับโลกยุคใหม่ สอดคล้องกับที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 (2561) ได้กำหนดให้ครูต้องได้รับการพัฒนาองค์ความรู้และสมรรถนะผ่านการปฏิบัติจริงและการช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง โดยครูได้รับการช่วยเหลือให้จัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ของครูในพื้นที่ทั้งในโรงเรียนเดียวกัน ระหว่างโรงเรียนหรืออื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชนะการ เลี้ยงอำนวย (2566) วิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนศรีวิชัยวิทยา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม ผลการวิจัยพบว่า การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนศรีวิชัยวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนศรีวิชัยวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนได้มีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - พ.ศ. 2579 และนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ที่ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพครู และบุคลากรทางการศึกษา ด้วยการส่งเสริมให้มีชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงได้มีการกำหนดนโยบายและพันธกิจของโรงเรียนให้สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นวิถีของการปฏิบัติงานในโรงเรียน ด้วยการพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพ พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้และมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ โดยกำหนดแนวทางการดำเนินงานแบบเน้นการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง เกิดการพัฒนาอย่างมีพลังของครูและผู้บริหารสถานศึกษา ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยผู้บริหารสถานศึกษาและครูร่วมกันกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานของโรงเรียน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิราวรรณ เพ็ชรนา (2564) ที่ศึกษาแนวทางการพัฒนาเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ในสถาบันการศึกษามัธยมในสหวิทยาเขตวิภาวดี กรุงเทพฯ รายงานการศึกษาระบุว่า ระดับของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ในวิชาชีพของโรงเรียนมัธยมในพื้นที่ดังกล่าวอยู่ในระดับสูง โดยผลการวิจัยยังเข้ากันได้กับการศึกษาของ กันต์ธร หิรัญลักษณ์ (2565) ที่กล่าวถึงชุมชนที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ทางวิชาชีพซึ่งส่งผลดีต่อคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนในเขตการศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี ผลการศึกษาที่เผยแพร่พบว่าระดับของชุมชนแห่งการเรียนรู้ในวิชาชีพโดยรวมและแต่ละด้านอยู่ในระดับสูงเช่นกัน ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับการวิจัยของ หนึ่งฤทัย สีหะวงษ์ ที่ทำการสำรวจปัจจัยการบริหารที่มีผลกระทบต่อการเป็นชุมชน

แห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22 ซึ่งพบว่าระดับของชุมชนแห่งการเรียนรู้ในวิชาชีพในภาพรวมและในหลายๆ ด้านยังอยู่ในระดับสูงอย่างแน่นอน

2. ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ที่จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ไม่แตกต่างกัน สะท้อนถึงแนวคิดที่ว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเพศ อายุ หรือประสบการณ์ในการทำงานอาจจะไม่ได้มีผลกระทบที่ชัดเจนต่อทัศนคติหรือความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ซึ่งอาจจะเป็นผลจากการมีมุมมองร่วมกันในเรื่องของการพัฒนาและการสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมให้ครูและผู้บริหารสามารถเรียนรู้ร่วมกันและพัฒนาความสามารถในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของวิลาสินี เทพเสนา (2563) วิจัยเรื่อง การศึกษาบทบาทของผู้บริหารต่อการส่งเสริมการจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของโรงเรียนสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นอำเภอเมืองเชียงราย พบว่า บทบาทของผู้บริหารต่อการส่งเสริมการจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของโรงเรียนสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น อำเภอเมืองเชียงราย จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน จำนวน 5 ด้าน คือ ด้านวิสัยทัศน์ร่วม ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ ด้านภาวะผู้นำร่วม ด้านการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพและด้านชุมชนกัลยาณมิตร ส่วนด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชนพบว่าไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวัชชัย หมุนสมัย (2567) วิจัยเรื่อง การส่งเสริมการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนทุรี ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบการส่งเสริมการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนทุรี โดยจำแนกตามเพศ อายุ และอายุราชการที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพไม่แตกต่างกัน

องค์ความรู้ใหม่

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยและดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ 1) การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ รองลงมา คือ ด้านชุมชนกัลยาณมิตร และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน 2) ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา ที่จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีเพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน และ 3) ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา ได้แก่ จัดการประชุมเพื่อให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน

ดังนั้นทางคณะผู้บริหารในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ควรมีการดำเนินการดังนี้

1.1 การสนับสนุนชุมชนแห่งการเรียนรู้จะต้องมีการสร้างบรรยากาศที่เปิดกว้าง และสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การแบ่งปันประสบการณ์ และการเรียนรู้จากกันและกัน เพื่อให้ทุกคนในชุมชนรู้สึกถึงความสำคัญของการเรียนรู้ร่วมกัน และมีความเชื่อมั่นในกระบวนการพัฒนา

1.2 สนับสนุนด้านทรัพยากรที่จำเป็น เช่น วัสดุการเรียนการสอน เทคโนโลยี และการอบรมเพิ่มเติมสามารถช่วยเสริมสร้างความสามารถของครู และบุคลากรในการพัฒนาแนวทางการสอนที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยการจัดหาทรัพยากรเหล่านี้ให้เข้าถึงได้ง่ายและรวดเร็ว จะช่วยส่งเสริมให้การเรียนรู้ร่วมกันเกิดขึ้นได้อย่างราบรื่น

1.3 สนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประเมินผลการดำเนินการของแต่ละบุคคล การจัดกิจกรรมหรือเวิร์คช็อปภายในกลุ่มจะทำให้สมาชิกมีโอกาสเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงและได้รับการตอบสนองที่ตรงประเด็น

1.4 ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการสร้างและสนับสนุนโครงสร้างของชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยต้องมีการให้การสนับสนุนทั้งในด้านเวลา ทรัพยากร และการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ การมีผู้นำที่มองเห็นความสำคัญของการเรียนรู้ร่วมกันจะช่วยให้การพัฒนาและการดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.5 การประเมินและติดตามผลเป็นสิ่งสำคัญในการตรวจสอบความก้าวหน้าและประสิทธิผลของการดำเนินงานในชุมชนแห่งการเรียนรู้ และควรมีระบบการประเมินที่ชัดเจน เพื่อจะช่วยให้สามารถปรับปรุงการดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัญหา อุปสรรค ทศนคติ และแรงจูงใจในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

เอกสารอ้างอิง

- ชนะการ เลี้ยงอำนวย. (2566). แนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนศรีวิชัยวิทยา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทิตนา แหมมณี. (2557). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์.

- ปองทิพย์ เทพอารีย์. (2557). การพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสำหรับครู
ประถมศึกษา. ใน ปริญญาพนธ์ ปร.ด. สาขาวิชาวิจัยและพัฒนาหลักสูตร.
กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิราวรรณ เพ็ชรนา. (2564). แนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของ
โรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตวิภาวดี กรุงเทพมหานคร.สาขาวิชาพัฒนศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิลาสินี เทพเสนา. (2563). การศึกษาบทบาทของผู้บริหารต่อการส่งเสริมการจัดการชุมชนแห่ง
การเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของโรงเรียนสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
อำเภอเมืองเชียงราย. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา.เสริมศักดิ์วิ
ศาลาภรณ์ และคณะ. (2545). รายงานการวิจัยเรื่องรูปแบบเครือข่ายการ พัฒนาครูและ
บุคลากรทางการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. สำนักงาน
คณะกรรมการข้าราชการครู. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- Best, J.W. (1997). Research in Education. 3rd ed. New Jersey : Prentice Hall Inc.
- Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). “Determining Sample Size for Research
Activities”. Educational and Psychological Measurement. 30(3) : 607 –
610 .
- Senge, Peter M. (1990). The Fifth Discipline: The Art and Practice of the Learning
Organization. New York: Doubleday Currency.
- Sergiovanni, T. (1994). Building Community in Schools. San Francisco, CA :
JosseyBass.

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอน
ร่วมกับการสอนอ่านแบบ PWIM เพื่อพัฒนาทักษะด้านการอ่านและการเขียน
สะกดคำในมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1*

THE DEVELOPMENT OF LEARNING ACTIVITIES TO DEVELOP OF READING
SKILL AND WRITING WORD IN THE SPELLING SECTION FOR GRADE 1
STUDENTS BY USING THE 5 E'S OF INQUIRY-BASED LEARNING WITH PWIM

ณัฐณิชา หทัยพัฒนโกศล¹ และ ลำไย สีหามาศ²

Nattahnicha Hataipatpokin¹ and Lumyai Seehamat²

¹⁻²มหาวิทยาลัยพะเยา

¹⁻²University of Phayao, Thailand

Corresponding Author's Email: Lumyai.se@up.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอน ร่วมกับการสอนอ่านแบบ PWIM มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านและเขียนสะกดคำในมาตราตัวสะกด ก่อนเรียนและหลังเรียน และ 3) เพื่อศึกษาระดับทักษะด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำในมาตราตัวสะกด หลังจากการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอนร่วมกับการสอนอ่านแบบ PWIM กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสกาพัฒนา อำเภอบัว จังหวัดน่าน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 17 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เครื่องมือ ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 10 แผน 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำ เรื่อง มาตราตัวสะกด ชนิดปรนัย จำนวน 30 ข้อ และ 3) แบบประเมินแบบฝึกการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าประสิทธิภาพ และการทดสอบค่าที (t-test dependent)

ผลการวิจัย พบว่า 1) กิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอนร่วมกับการสอนอ่านแบบ PWIM มีประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 90.24/83.53 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้ 2) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านและเขียนสะกดคำในมาตราตัวสะกด โดยใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้รูปแบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอนร่วมกับการสอนอ่านแบบ PWIM พบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญ

* Received 2 March 2025; Revised 18 March 2025; Accepted 27 March 2025

ทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ผลการประเมินระดับทักษะด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำใน
มาตราตัวสะกดของนักเรียนหลังเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับดี

คำสำคัญ: รูปแบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอน, การสอนอ่านแบบ PWIM, การอ่านและเขียน
สะกดคำ

Abstract

This research aimed to 1) Develop learning activities utilizing the 5E Inquiry-Based Learning Model in combination with PWIM reading instruction, achieving an effectiveness level of 80/80, 2) Compare the academic achievement in reading and spelling skills related to Thai orthographic principles before and after learning through the 5E Inquiry-Based Learning Model combined with PWIM reading instruction. And 3) study the level of reading and spelling skills in related to Thai orthographic principles after learning through the 5E Inquiry-Based Learning Model combined with PWIM reading instruction. The study was conducted with a sample of 17 first-grade students from Skad Phatthana School, Pua District, Nan Province, during the first semester of the 2024 academic year. The sample group was selected through purposive sampling. The research tools included: 1) A 5E Inquiry-Based Learning plan combined with PWIM reading instruction for the Thai language course total of 10 lesson plans were used. 2) An achievement test on reading and spelling skills in Thai orthographic principles, consisting of 30 multiple-choice questions, and 3) An evaluation worksheet used in the lesson plan. Data analysis included percentage, mean, standard deviation, effectiveness values, and dependent t-test.

The findings revealed that: 1) The use of the 5E Inquiry-Based Learning model combined with PWIM reading instruction achieved an effectiveness score (E1/E2) of 90.24/83.53, which was higher than the set standard of 80/80. 2) A comparison of academic achievement in reading and spelling skills before and after the lesson showed significant improvement after the lesson at a .05 significance level. And 3) The evaluation of reading and spelling skills using worksheets showed that first-grade students performed at a good level overall.

Keywords: The 5 E Inquiry-Based Learning Model, PWIM Reading Instruction, Reading Skill and Writing Word in the Spelling Section

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทยได้กำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ไว้จำนวน 5 สาระ ได้แก่ สาระการอ่าน สาระการเขียน สาระการฟังการดูและการพูด สาระหลักการใช้ภาษาไทย และสาระวรรณคดีและวรรณกรรม (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551) การสื่อสารของมนุษย์ใช้ทักษะที่สำคัญหลายทักษะ เช่น ฟัง พูด อ่าน เขียน วิชาภาษาไทยเป็นการพัฒนาที่เน้นการสอนในด้านทักษะและการฝึกประสมคำอ่านและเขียนสะกดคำเป็นพื้นฐานในการศึกษาหาความรู้ “การเขียนสะกดคำถือว่าเป็นพื้นฐานของการเขียน เนื่องจากการเขียนสะกดคำนั้นสามารถใช้ศึกษาหรือถ่ายทอดศาสตร์สาขาวิชาอื่น ๆ ได้ หากเขียนสะกดคำผิดย่อมทำให้สื่อสารไม่สมบูรณ์” (บุญญฉัตร สังกัดกลาง, 2565)

จากผลการศึกษาผลงานเอกสารและงานวิจัยทางวิชาการ ระหว่างปีพุทธศักราช 2563–2566 ในสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย พบว่า มีเอกสารและงานวิจัยทางวิชาการที่กล่าวถึงปัญหาเด็กไทยหรือนักเรียนไทยประสบปัญหาการอ่านการเขียนที่มีปัญหาบกพร่องในความสามารถทางการอ่านและการเขียนมากกว่าปัญหาด้านอื่น ๆ ตัวอย่างที่พบได้ เช่น ผลทดสอบการประเมินคุณภาพผู้เรียน (NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ประจำปีการศึกษา 2565 มีผลคะแนนผลการประเมิน รายด้านและรายมาตรฐานความสามารถด้านภาษาไทย สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย ป.3/1 เขียนสะกดคำและบอกความหมายของคำ คะแนนร้อยละ 41.61 ในระดับประเทศ จัดเกณฑ์ การตัดสินระดับคุณภาพพอใช้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565, ออนไลน์) ซึ่งยังไม่ถึงการตัดสินระดับคุณภาพในระดับที่ดี หรือมีผลคะแนนร้อยละ 50 ที่ควรเป็นผลคะแนนผลการประเมินรายด้านและรายมาตรฐานความสามารถด้านภาษาไทยที่น่าพึงพอใจ และเมื่อพบปัญหา การอ่านการเขียนที่มีข้อบกพร่องในความสามารถทางการอ่านและการเขียนในนักเรียนไทย การเรียนรู้จึงไม่ดำรงก้าวหน้าและพาไปถึงความสำเร็จในอนาคตได้ อีกทั้ง การสอนอ่านและเขียนสะกดคำสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 เป็นเรื่องที่ค่อนข้างยาก โดยจะต้องให้นักเรียนรู้จักพยัญชนะ สระ ตัวสะกดและวรรณยุกต์ก่อน จึงจะสามารถอ่านสะกดคำและเขียนคำได้ รวมทั้งการสอนอ่านสะกดคำและเขียนคำผ่านการอ่านซ้ำ ย้ำ และทวนจะทำให้นักเรียนเบื่อหน่าย ไม่สนใจเรียน ไม่มีสมาธิซึ่งส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ดังนั้น การใช้นวัตกรรม วิธีการสอน หรือเทคนิคการสอนหลากหลายรูปแบบในการจัดการเรียนรู้ ครูจึงต้องสร้างบรรยากาศในการเรียนให้มีความสุขสนุกสนาน (วิทนพร บุญชู, 2566)

นอกจากนี้นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนสากดพัฒนา พบปัญหาการอ่านการเขียนลักษณะคล้ายกับปัญหาข้างต้นที่กล่าวมาเช่นกัน จึงส่งผลมาให้ต้องมีการปรับปรุง แก้ไข และต้องมีการพัฒนาในทักษะนี้อย่างต่อเนื่อง เพราะหากทักษะด้านนี้ไม่เกิดแก่นักเรียน จะทำให้ส่งผลหรือปัญหาในระยะยาวต่อการศึกษาในวิชาภาษาไทยและในวิชา

อื่น ๆ ที่จะต้องอ่าน เพื่อตีความเพื่อนำไปสู่การคิดวิเคราะห์ขั้นต่อไปการอ่านที่บกพร่องจะทำให้นักเรียนเขียนสะกดคำผิด ซึ่งเป็นปัญหาอย่างมากที่พบได้ ปัจจุบันการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนหลากหลาย และน่าสนใจ คือ รูปแบบการสอนอ่านแบบ Picture Word Inductive Model: PWIM คือ ใช้รูปภาพที่สอดคล้องกับสาระวัตถุประสงค์ และวัยของผู้เรียน เป็นสื่อที่นำไปสู่ การรู้คำศัพท์ วลี ประโยค ข้อความ จนถึง การอ่านและการเขียนที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความคิดรวบยอดและหลักการด้วยตนเองด้วยวิธีคิดแบบอุปนัย ซึ่ง PWIM เป็นรูปแบบหนึ่งที่ช่วยแก้ไขปัญหการอ่านและการเขียนได้ มีขั้นตอน 4 ขั้นตอน คือ 1) เลือกและระบุคำศัพท์จากภาพ 2) เชื่อมโยงคำศัพท์ 3) จัดกลุ่มคำศัพท์ และ 4) ประยุกต์ใช้คำศัพท์ นอกจากนี้ยังมีรูปแบบวิธีการเรียนหนึ่งที่ใช้ในการแก้ปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่นิยมใช้ในการเรียนวิชาต่าง ๆ สามารถนำมาใช้ในอ่านและเขียนสะกดคำให้มีความน่าสนใจ ช่วยลดความเบื่อหน่ายในการเรียน โดยให้มีกระบวนการขั้นตอนที่เป็นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มาปรับใช้การเรียนรู้รูปแบบดังกล่าว คือ การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (The 5 E's of Inquiry-Based Learning: 5Es) ญัฐวุฒิ ศรีระชา (2564) ให้ความเห็นว่า การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดข้อสงสัยหรือคำถามแล้วแสวงหาความรู้หรือคำตอบอย่างเป็นกระบวนการด้วยตนเอง โดยมีผู้สอนช่วยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำรูปแบบวิธีการเรียนทั้งสองรูปแบบมาสังเคราะห์ร่วมกัน เพื่อพัฒนาทักษะด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำในมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอนรวมกับการสอนอ่านแบบ PWIM โดยมีขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างความสนใจและเลือกและระบุคำศัพท์จากภาพ ขั้นที่ 2 ขั้นสำรวจและค้นหา เชื่อมโยงคำศัพท์ ขั้นที่ 3 ขั้นอธิบาย จัดกลุ่มคำศัพท์ และลงข้อสรุป ขั้นที่ 4 ขั้นขยายความรู้และประยุกต์ใช้คำศัพท์ และขั้นที่ 5 ขั้นประเมินการจัดการเรียนการสอนตามขั้นตอนดังกล่าวจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่อันจะเป็นพื้นฐานในการสร้างความเข้าใจคำศัพท์จากรูปภาพโดยใช้ทักษะการอ่านทักษะการเขียน และทักษะการเรียนรู้คำศัพท์ การแต่งประโยคและการเขียนข้อความ โดยนักเรียนจะมีประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้โดยการแสวงหาและศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การจัดกิจกรรมเรียนรู้นี้เป็นการบูรณาการแนวทางวิทยาศาสตร์ร่วมด้วย ซึ่งเหมาะสำหรับนำไปพัฒนาการอ่านและการเขียนสะกดคำเพื่อใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอนรวมกับการสอนอ่านแบบ PWIM มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านและเขียนสะกดคำในมาตราตัวสะกดด้วยการจัดการเรียนรู้รูปแบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอนร่วมกับการสอนอ่านแบบ PWIM ก่อนเรียนและหลังเรียน

3. เพื่อศึกษาระดับทักษะด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำในมาตราตัวสะกด ด้วยการจัดการเรียนรู้รูปแบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอนร่วมกับการสอนอ่านแบบ PWIM สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

สมมติฐานการวิจัย

1. กิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอน ร่วมกับการสอนอ่านแบบ PWIM มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านและเขียนสะกดคำ เรื่อง มาตราตัวสะกด หลังการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอนร่วมกับการสอนอ่านแบบ PWIM หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. ผลการประเมินทักษะด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำในมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอนร่วมกับการสอนอ่านแบบ PWIM ในภาพรวมอยู่ในระดับดีขึ้นไป

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) แบบกลุ่มเดียว ดำเนินการทดสอบตามแบบแผน โดยวัดผลก่อนหลัง (One Group Pretest Posttest Design)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ นักเรียนที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 อำเภอปัว จังหวัดน่าน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2 (จักรพันธ์ กิตตินรรัตน์ และอรณัฐ อธิรญาวัฒน์, 2567) จำแนกเป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านसान จำนวน 19 คน และนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสกาตพัฒนา จำนวน 17 คน รวมจำนวน 36 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสกาตพัฒนาที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 อำเภอปัว จังหวัดน่าน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2 จำนวน 17 คน โดยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

3. เครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.1 แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอนร่วมกับการสอนอ่านแบบ PWIM รายวิชา ภาษาไทย ท 11101 มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

1.1 ศึกษาทฤษฎีหลักการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 สารการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง อ่านและเขียนคำพื้นฐานภาษาไทย มาตราตัวสะกดที่ตรงตามมาตราและ ไม่ตรงตามมาตรา ทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำมาตราตัวสะกด เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ

1.2 วิเคราะห์เนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชา ภาษาไทย โรงเรียนสภคพัฒนาภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

1.3 ดำเนินการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอนร่วมกับการสอนอ่านแบบ PWIM เพื่อพัฒนาทักษะด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำในมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีองค์ประกอบ ได้แก่ 1) สารสำคัญ 2) สารการเรียนรู้ 3) จุดประสงค์การเรียนรู้ 4) จุดประสงค์การเรียนรู้ 5) สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน 6) หลักฐานการเรียนรู้ 7) กิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบ 5Es ร่วมกับ PWIM 8) สื่อการเรียนรู้/แหล่งเรียนรู้ 9) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 10) เอกสารอ้างอิง และ 11) บันทึกหลังการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างความสนใจ และเลือกและระบุคำศัพท์จากภาพ (Engagement and Select picture and Identify words) ครูนำเข้าสู่บทเรียน ชักชวนให้เชื่อมโยงกับความรู้หรือประสบการณ์เดิมช่วยให้นำไปสู่ความเข้าใจเรื่องหรือประเด็นที่กำลังจะศึกษา โดยครูคอยกระตุ้นให้นักเรียนสร้างคำถาม สังเกตและช่วยกันระบุสิ่งที่ปรากฏในภาพให้นักเรียนอ่านออกเสียงคำศัพท์ฝึกการออกเสียงรูปและเสียงของคำอย่างคร่าว ๆ

ขั้นที่ 2 ขั้นสำรวจและค้นหา เชื่อมโยงคำศัพท์ (Exploration and Linking words) ครูและนักเรียนร่วมกันวางแผนกำหนดแผนแนวทางที่จะทำกิจกรรมและลงมือปฏิบัติ ครูกระตุ้นโดยใช้กลวิธีต่าง ๆ ให้นักเรียนเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ให้นักเรียนระบุสิ่งที่อยู่ในภาพ พร้อมทั้งให้อ่านสะกดคำศัพท์ สังเกตรูปและเสียงของคำ เพราะเมื่อสะกดคำ จะได้ก็จะส่งผลให้จดจำคำศัพท์นั้นได้

ขั้นที่ 3 ขั้นอธิบาย จัดกลุ่มคำศัพท์ และลงข้อสรุป (Explanation and Classify words) เมื่อได้ข้อมูลคำศัพท์เพียงพอแล้ว นำมาจัดกลุ่ม เช่น แยกตามหมวดหมู่ ผัก ผลไม้ สิ่งของ เป็นต้น และนำคำมาจำแนกประเภทมาตราตัวสะกดในภาษาไทย หลังจากนั้นนำเสนอผลที่ได้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น สรุป บรรยาย รูปภาพ ตาราง เป็นต้น และให้นักเรียนอ่านออกเสียงและอ่านสะกดคำศัพท์เพื่อทบทวนอีกครั้ง

ขั้นที่ 4 ขั้นขยายความรู้และประยุกต์ใช้คำศัพท์ (Elaboration and Applied words) ครูและนักเรียนพิจารณาคำศัพท์ที่ได้มาร่วมกัน หากยังบกพร่องให้ครูเพิ่ม

หรือแนะนำให้นักเรียนตอบเพิ่มครูกระตุ้นให้นักเรียนตั้งชื่อแผนภูมิภาพ ในกิจกรรมอาจให้นักเรียนทำกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ เช่น 1) ให้นำคำศัพท์ที่ระบุไว้มาสร้างเป็นประโยค 2) ให้อธิบายว่าภาพกลุ่มคำศัพท์นี้สามารถอธิบายอะไรได้บ้าง หรือสามารถเชื่อมโยงกับความรู้เดิมอะไรได้บ้างหรือไม่ 3) ให้นำความรู้มาทำแบบฝึกทักษะในช่วงโมเรียน

ขั้นที่ 5 ขั้นประเมิน (Evaluation) ครูรวบรวมแบบฝึกหรือใบงานที่นักเรียนทำเสร็จสมบูรณ์แล้วมาตรวจประเมิน ทำการวัดและประเมินผลต่อไป โดยในแบบฝึกใบงานมีการประเมิน ด้านการอ่านและเขียนสะกดคำ โดยใบงาน จำนวน 1 ใบ/แผนการจัดการเรียนรู้ รวม 10 คะแนน/ใบ

1.4 ผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ เพื่อให้ท่านได้พิจารณาความเหมาะสม แนะนำแนวทางแก้ไขและนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่า มีประเด็นหัวข้อการประเมินที่มีค่า IOC เท่ากับ 0.33 ได้แก่ สารสำคัญ สารการเรียนรู้ ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1-3 ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์อีกครั้ง และเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม มีค่าระหว่าง 0.66–1.00

1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์แล้วจำนวน 1 แผน ไปทดลองแบบภาคสนาม (Try out) กับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านसान อำเภอบัว จังหวัด น่าน ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการจะเก็บข้อมูล โดยใช้ผู้เรียนที่มีความสามารถเก่ง ปานกลาง อ่อน จากผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านและการเขียน รายวิชาภาษาไทย ท 11101 ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1-9 ภาคเรียนที่ 1/2567 เพื่อหาค่าประสิทธิภาพเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 ดังนี้ ครั้งที่ 1 การทดลองรายบุคคล (Individual try out) การทดลองแบบ (1:1) คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านसान จำนวน 3 คน ประกอบด้วยนักเรียนที่มีผล การเรียนอยู่ในระดับเก่ง 1 คน ปานกลาง 1 คน และอ่อน 1 คน ปรับปรุงบางส่วนที่ยังบกพร่อง พบว่า มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 70.33/63.33 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนดไว้ จึงทำการแก้ไขปรับปรุงอีกครั้ง และนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงจากครั้งที่แล้วจำนวน 1 แผน ไปทดลองครั้งที่ 2 การทดลองกับกลุ่มเล็ก (Small group try out) การทดลองแบบ (1:10) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านसान จำนวน 16 คน ประกอบด้วย นักเรียนที่มีผลการเรียนอยู่ในระดับเก่ง 4 คน ปานกลาง 7 คน และอ่อน 5 คน แล้วนำผลการทดลองไปคำนวณหาประสิทธิภาพ พบว่า มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 81.13/80.21 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 ที่กำหนดไว้

1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอนร่วมกับการสอนอ่านแบบ PWIM รายวิชา ภาษาไทย ท 11101 เพื่อพัฒนาทักษะด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำในมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่สมบูรณ์ไปทดลองใช้

จริงกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนสกาพัฒนา อำเภอบัว จังหวัด น่าน จำนวน 17 คน พบว่า มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 90.24/83.53 ซึ่งสูงกว่า เกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 ที่กำหนดไว้

3.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำ เรื่อง มาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

3.2.1 ศึกษาทฤษฎีหลักการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ในสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง อ่านและเขียนคำพื้นฐานภาษาไทย มาตราตัวสะกด และศึกษาวิธีสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และศึกษาการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบอิงเกณฑ์ ผู้วิจัยเลือกข้อสอบแบบชนิดเลือกตอบ รูปแบบปรนัย

3.2.2 กำหนดตัวชี้วัด เนื้อหาและพฤติกรรมที่ต้องการวัดเพื่อสร้างแบบทดสอบให้ครอบคลุมเนื้อหา วิชา ภาษาไทย ท 11101 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 รูปแบบปรนัย แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ และจะใช้แบบทดสอบฉบับจริง 30 ข้อ หัวข้อที่ประเมินประกอบด้วย 1) คำศัพท์ในมาตราตัวสะกด 10 ข้อ 2) หลักเกณฑ์การอ่านและการเขียนสะกดคำ 10 ข้อ และ 3) ความเข้าใจและการนำไปใช้ 10 ข้อ

3.2.3 นำแบบทดสอบเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาศึกษาค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องของข้อสอบ และนำแบบทดสอบเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา หาค่าดัชนีความสอดคล้อง ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข พบว่า มีค่าระหว่าง 0.66–1.00 ซึ่งถือว่า เป็นข้อสอบที่อยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ซึ่งมีความสอดคล้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา พบว่า ข้อสอบทุกข้อที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้

3.2.4 นำแบบทดสอบที่ได้รับการตรวจสอบแล้วนำไปทดลองสอบ (Try out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านसान จำนวน 18 คน คละความสามารถเก่ง ปานกลาง และอ่อน และมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง โดยเกณฑ์การให้คะแนน คือ ตอบถูกให้ 1 คะแนน และตอบผิดได้ 0 คะแนน

3.2.5 นำผลการทดลองมาหาคุณภาพข้อสอบ โดยการหาค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) เป็นรายข้อแบบอิงเกณฑ์ พบว่า ค่าความยากง่ายของแบบทดสอบอยู่ในระดับ 0.50–0.78 และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบที่จะนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง อยู่ในระดับ 0.20–0.74 และนำแบบทดสอบที่คัดเลือกไว้ จำนวน 30 ข้อ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยใช้วิธีการดูเคอร์-ริชาร์ดสัน โดยใช้สูตร KR-20 ได้ค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.93

3.2.6 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำ เรื่อง มาตราตัวสะกดมาจัดพิมพ์ ให้เป็นฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปใช้กลุ่มเป้าหมาย

3.3 แบบประเมินแบบฝึกหรือใบงาน ที่ใช้ประกอบในแผนการจัดการเรียนรู้แบบ สืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอนร่วมกับการสอนอ่านแบบ PWIM มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพดังนี้

3.3.1 ศึกษาทฤษฎีหลักการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ในสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง อ่านและเขียนคำพื้นฐานภาษาไทย มาตราตัวสะกด และศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเกณฑ์การประเมินชิ้นงานใบงานจากคู่มือครู คู่มือการวัดผลและประเมินผล

3.3.2 วิเคราะห์เกณฑ์การประเมินชิ้นงาน โดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้กับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ เรื่อง มาตราตัวสะกด กำหนดรายละเอียดการให้คะแนนชิ้นงาน เนื้อหามีเกณฑ์การประเมิน (Rubric Score) เป็นเกณฑ์การให้คะแนนรายข้อคำตอบในใบงาน

3.3.3 นำเกณฑ์การประเมินชิ้นงานที่สร้างขึ้น เสนอต่อเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา การศึกษาค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องของแบบประเมินในแต่ละข้อให้มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ การใช้ภาษาให้ชัดเจนขึ้น และนำแบบประเมินแบบฝึกเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา หาค่าดัชนีความสอดคล้อง และตรวจสอบความถูกต้อง และเกณฑ์การแปลความหมายที่ยอมรับได้ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป พบว่า มีค่าเท่ากับ 1.00 แสดงว่า แบบประเมินแบบฝึกหรือใบงานนั้นใช้ได้ มีความเหมาะสมสอดคล้องกับเกณฑ์และจุดประสงค์

3.3.4 ผู้วิจัยดำเนินการปรับปรุงแบบประเมินแบบฝึกหรือใบงานให้ถูกต้อง แล้วนำแบบประเมินแบบฝึกหรือใบงานไปทดลองสอน (Try out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านसान จำนวน 19 คน คละความสามารถ เก่ง ปานกลาง และอ่อน ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการจะเก็บข้อมูล และเมื่อแก้ไขแบบประเมินแบบฝึกแล้ว นำไปใช้เป็นเกณฑ์การประเมินชิ้นงานแบบฝึกในแผนการจัดการเรียนรู้กับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 10 แผน รวม 10 ใบ/ชิ้นงาน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ประสิทธิภาพกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอนร่วมกับการสอนอ่านแบบ PWIM เพื่อพัฒนาทักษะด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำในมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กำหนดประสิทธิภาพเกณฑ์ 80/80 โดยใช้สูตร E_1/E_2

2. วิเคราะห์ทักษะด้านการอ่านและเขียนสะกดคำในมาตราตัวสะกดด้วยรูปแบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอนร่วมกับการสอนอ่านแบบ PWIM โดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ การทดสอบค่าที (t-test dependent)

ผลการวิจัย

ผลการพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอน ร่วมกับการสอนอ่านแบบ PWIM มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ข้อมูลปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอนร่วมกับการสอนอ่านแบบ PWIM เพื่อพัฒนาทักษะด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำในมาตราตัวสะกดในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ตัวแปร	คะแนนเต็ม	คะแนนรวม	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ	เกณฑ์มาตรฐาน
ระหว่างเรียน (E1)	100	1534	90.24	90.24	80
หลังเรียน (E2)	30	426	25.06	83.53	80

จากตารางที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 90.24 คิดเป็นร้อยละ 90.24 และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 25.06 คิดเป็นร้อยละ 83.53 แสดงว่า แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอน ร่วมกับการสอนอ่านแบบ PWIM เพื่อพัฒนาทักษะด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำในมาตราตัวสะกดในภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 90.24/83.53 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 ที่กำหนดไว้

ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านและเขียนสะกดคำในมาตราตัวสะกด ด้วยการจัดการเรียนรู้รูปแบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอนร่วมกับการสอนอ่านแบบ PWIM ก่อนเรียนและหลังเรียน ข้อมูลปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านและเขียนสะกดคำ เรื่องมาตราตัวสะกดที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้รูปแบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอนร่วมกับการสอนอ่านแบบ PWIM ก่อนเรียนและหลังเรียน

ตัวแปร	N	คะแนน	คะแนนเฉลี่ย	S.D.	df	t	Sig.
ก่อนเรียน	17	30	13.00	3.45	16	29.03	.000*
หลังเรียน	17	30	25.06	3.70			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านและเขียนสะกดคำ เรื่อง มาตราตัวสะกด ที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้รูปแบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอนร่วมกับการสอนอ่านแบบ PWIM ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ค่าเฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ 25.06 สูงกว่าก่อนเรียน เท่ากับ 12.06 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานหลังเรียน เท่ากับ 3.70 ก่อนเรียน เท่ากับ 3.45 เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการศึกษาการประเมินทักษะด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำในมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จากแบบประเมินแบบฝึกหรือใบงานที่ใช้ประกอบในแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอนร่วมกับการสอนอ่านแบบ PWIM ข้อมูลปรากฏดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลคะแนนผลการประเมินทักษะด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำในมาตราตัวสะกด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จากแบบประเมินแบบฝึกหรือใบงานที่ใช้ประกอบในแผนการจัดการเรียนรู้

แผน	n	คะแนนรวม	คะแนนเฉลี่ย	S.D.	แปลผลคุณภาพ
1	17	135	7.94	2.24	พอใช้
2	17	129	7.59	2.46	พอใช้
3	17	163	9.59	0.54	ดี
4	17	159	9.35	0.79	ดี
5	17	152	8.94	1.14	ดี
6	17	158	9.29	0.92	ดี
7	17	154	9.06	1.09	ดี
8	17	157	9.24	1.03	ดี
9	17	162	9.53	0.94	ดี
10	17	164	9.65	0.61	ดี
รวม	17	1533	9.02	1.46	ดี

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ พบว่า ผลการศึกษาการประเมินทักษะด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำในมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จากแบบประเมินแบบฝึกหรือใบงานที่ใช้ประกอบในแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอนร่วมกับการสอนอ่านแบบ PWIM พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.02 คิดเป็นร้อยละ 90.20 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.46

อภิปรายผล

1. ผลการหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้รูปแบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอนร่วมกับการสอนอ่านแบบ PWIM รายวิชา ภาษาไทย ท 11101 มีประสิทธิภาพของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ (E1/E2) เท่ากับ 90.24/83.53 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแผนการจัดการเรียนรู้ได้มีการสร้างอย่างเป็นระบบ ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญและพัฒนาให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ ทั้งนี้เนื่องด้วยการจัดการเรียนรู้รูปแบบ 5Es เป็นการสอนที่เน้นการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาด้วยวิธีการฝึกให้ค้นหาคำตอบให้พบด้วยตนเอง โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สอดคล้องกับแนวคิดของ นรรัชต์ ผันเชียร (2563, ออนไลน์) ที่กล่าวว่า 5Es พัฒนามาจากทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่เชื่อว่า การเรียนรู้นั้นเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในของผู้เรียน โดยที่ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตัวเอง โดยการนำเอาประสบการณ์หรือสิ่งที่พบเห็นมาเชื่อมโยงกับความรู้ความเข้าใจที่มีอยู่เดิมเพื่อสร้างเป็นความเข้าใจของตนเอง อีกทั้งวิธีการสอนอ่านและเขียนแบบ PWIM เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้หรือเทคนิคที่ออกแบบขึ้นมาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ด้านการอ่าน การเขียน คำศัพท์ และเป็นหัวใจสำคัญในการช่วยแก้ไขปัญหการอ่านและการเขียน จึงส่งผลให้ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1/E2) เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 สอดคล้องกับแนวคิดของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556) ที่กล่าวว่า เมื่อสื่อหรือชุดการสอนที่ผ่านการทดสอบประสิทธิภาพจะทำหน้าที่เป็นเครื่องมือช่วยสอนได้ดีในการสร้างสภาพการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่มุ่งหวัง ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนจริง การทดสอบประสิทธิภาพตามลำดับขั้นจะช่วยให้เราได้สื่อหรือชุดการสอนที่มีคุณค่าทางการสอนจริงตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับการวิจัยของ พัทธรา พลเยี่ยม และจิตราภรณ์ วงศ์คำจันทร์ (2566) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามระดับสูงเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามระดับสูงเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 89.32/80.13 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และหลังเรียนนักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับการวิจัยของ สุพัตรา ศรีธรรมมา (2562) ศึกษาเรื่องการพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้แบบ PWIM ร่วมกับแผนผังความคิด โดยมีแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งมีความเหมาะสมใช้ได้ และพบว่า ผลการประเมินความสามารถการอ่านและเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบ PWIM ร่วมกับแผนผังความคิดหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เมื่อพิจารณาประสิทธิภาพของ

ผลลัพธ์ (E2) นั้น พบว่า มีค่าน้อยกว่าประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1) เป็นเพราะประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2) เป็นการนำคะแนนการทดสอบรายบุคคลมาใช้ในการวิเคราะห์ แต่อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่า กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอน ร่วมกับการสอนอ่านแบบ PWIM สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอนร่วมกับการสอนอ่านแบบ PWIM มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านและเขียนสะกดคำในมาตราตัวสะกด โดยมีผลการทดสอบก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 13.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 3.45 และการทดสอบหลังเรียน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 25.06 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 3.70 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า คะแนนการอ่านและการเขียนสะกดคำในมาตราตัวสะกดของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย อาจเนื่องจากได้ดำเนินการทดลองตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ การวัดและประเมินผล ตรวจสอบเครื่องมือที่จะนำมาใช้จริง อีกทั้งยังมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ชัดเจน จำนวน 5 ขั้นตอนที่สามารถช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านและเขียนสะกดคำของนักเรียนให้มีการพัฒนาไปในทางที่ดีมากยิ่งขึ้น อีกทั้งการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอนและการสอนอ่านแบบ PWIM ทั้งสองมีลักษณะที่คล้ายกันคือ นักเรียนมีบทบาทในการทำกิจกรรมที่หลากหลาย ส่งเสริมให้นักเรียนมีความอยากรู้อยากเห็นและค้นหาความรู้โดยใช้คำถาม และนักเรียนได้พยายามศึกษาฝึกฝนพัฒนาต่อยอดความรู้ได้ด้วยตนเอง การเรียนรู้เช่นนี้จะกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการพัฒนาทักษะด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำในมาตราตัวสะกดได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2551) ที่กล่าวว่า การให้ผู้เรียนมีทางเลือกหลากหลาย ทำให้เกิดการสร้างชิ้นงานหรือผลิตผลที่มีความหมายต่อนักเรียน เพราะผู้เรียนมีโอกาสเลือกทำในสิ่งที่ตนสนใจ ทำให้เกิดเป็นชิ้นงานที่นำมาซึ่งความสำเร็จและเกิดการเรียนรู้จากการแก้ปัญหาระหว่างการสร้างชิ้นงานนั้น มีการยืนยันว่าสอนอ่านแบบ PWIM ส่งผลถึงทักษะการเขียนของนักเรียนดีมากกว่าการเรียนปกติ สอดคล้องกับการวิจัยของ ณฐภัทร อธิชาติ (2566) ศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบความสามารถด้านการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบ Picture Word Inductive Model (PWIM) กับวิธีการสอนแบบปกติ พบว่าผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบ PWIM มีค่าคะแนนเฉลี่ยของการทำแบบประเมินความสามารถด้านการเขียนหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และรูปแบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอนมีงานวิจัยในรายวิชาภาษาไทยที่ยืนยันได้ว่ารูปแบบการเรียนนี้สามารถช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ภาษาไทยได้

สอดคล้องกับการวิจัยของ อภิษฎา เมฆวัน (2565) ศึกษาเรื่องการส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนสะกดคำของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการสอน PWIM (Picture Word Inductive Model) พบว่า ความสามารถด้านการเขียนสะกดคำของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการสอน PWIM โรงเรียนวัดสระเพชฌุ (ทวิวิทยาคม) พบว่า ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้พัฒนาความสามารถด้านการเขียนสะกดคำ อย่างเป็นนัยยะสำคัญที่ระดับ .05

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอนร่วมกับการสอนอ่านแบบ PWIM มีทักษะด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำในมาตราตัวสะกด จากแบบประเมินแบบฝึกในภาพรวมอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.02 คิดเป็นร้อยละ 90.20 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.46 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปอย่างเป็นระบบตามหลักของการฝึกอ่านและเขียนสะกดคำในภาษาไทยการอ่านสะกดคำครั้งนี้เป็นการสอนอ่านสะกดคำแบบแจกลูกสะกดคำแบบวิธีการสะกดคำตามรูปคำ โดยสะกดคำแบบเรียงพยัญชนะต้นใช้วิธีสอนอ่านแบบอ่านเป็นคำหรือเป็นประโยค โดยมีภาพเป็นเครื่องล่อใจภาพช่วยในการอ่าน คำศัพท์ที่นำมาจัดการเรียนรู้ครั้งนี้เป็นคำศัพท์ที่เหมาะสมกับระดับของผู้เรียน ดังแนวคิดของ สุวิมล เขี้ยวแก้ว (2540) ได้กล่าวว่า นักเรียนจะเรียนได้อย่างดียิ่งขึ้นเมื่อได้เกี่ยวข้องกับการค้นหาความรู้ นั้นโดยตรงมากกว่าที่จะได้รับรู้จากการบรรยาย และการให้ผู้เรียนได้เรียนโดยใช้การพิจารณาจะช่วยให้ นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นการพัฒนาสมรรถภาพขั้นสูงของสมอง สอดคล้องกับการวิจัยของ กนกพร จันทะกล (2564) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการอ่านและการเขียน พบว่า การจัดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นสามารถพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้ โดย 1) นักเรียนมีความสามารถในการอ่าน เรื่อง มาตราสะกด แม่ กก กต กบ และมาตรา ตัวสะกดแม่ กน ร้อยละ 71 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ ร้อยละ 70 2) นักเรียนมีความสามารถในการเขียน เรื่อง มาตราสะกด แม่ กก กต กบ และมาตรา ตัวสะกดแม่ กน ร้อยละ 70.5 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ ร้อยละ 70

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอนร่วมกับการสอนอ่านแบบ PWIM เพื่อพัฒนาทักษะด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำในมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยแก้ไขปัญหาการอ่านและการเขียนในมาตราตัวสะกดได้ ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนรู้มีความยืดหยุ่น นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติการอ่านและการเขียนสะกดคำอย่างต่อเนื่องจนเกิดทักษะที่เหมาะสมกับวัยและเกิดความชำนาญควบคู่กับการเรียนรู้ที่มีบรรยากาศสนุกสนาน ได้พัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาด้วยวิธีการฝึกมีความอยากรู้อยากเห็น

และค้นหาให้ค้นหาคำตอบ ต่อยอดความรู้ มีบทบาทในการทำกิจกรรมด้วยตนเองและแบบกลุ่ม จาก การวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านและเขียนสะกด คำในมาตราตัวสะกดสูงกว่าก่อนเรียน และมีทักษะด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำในมาตรา ตัวสะกดในภาพรวมอยู่ในระดับดี จึงมีข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ คือ 1) ครูควรเข้าใจขั้นตอนและ จุดประสงค์ของแต่ละขั้นตอน เพื่ออธิบายให้กับนักเรียน อย่างชัดเจน 2) ครูควรให้คำแนะนำและ กระตุ้นนักเรียนให้มีส่วนร่วม พร้อมทั้งเรียนรู้ในระดับที่เหมาะสม ไม่เร่งรีบเกินไป และ 3) ควรคำนึงถึง ความชัดเจน ความเหมาะสมคำศัพท์ที่อยู่ภายในภาพ รวมถึงการเชื่อมโยงระหว่างคำศัพท์กับระดับและ ความสามารถของผู้เรียน และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป คือ 1) ควรมีการปรับปรุงเพื่อให้ เหมาะสมกับขนาดกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้เห็นผลได้ชัดเจน 2) ควรมีการศึกษากิจการการเรียนรู้รูปแบบนี้ กับการส่งเสริมทักษะการอ่านและเขียนในภาษาไทยในรูปแบบอื่น ๆ และ 3) ควรเลือกใช้ภาพของ คำศัพท์ที่มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น และบูรณาการร่วมกับสื่อประเภทอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กนกพร จันทะกล. (2564). การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียนของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการอ่านและการเขียนจากภาพ. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.
- จักรพันธ์ กิตตินรรัตน์ และอรณัญญ์ อธิระญาวัฒน์. (2567). การสุ่มตัวอย่างในงานวิจัย: หลักการ วิธีการ และการประยุกต์ใช้. วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการศึกษา. 2 (1), 39-55.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. วารสารศิลปการ ศึกษาสาตรวิจัย. 5(1), 7-20.
- ณัฐภัทร อธิชาติ. (2566, กรกฎาคม, 7). การเปรียบเทียบความสามารถด้านการเขียนของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบ Picture Word Inductive Model (PWIM) กับวิธี การสอนแบบปกติ. The 13th National and the 9th International PIM Conference 2023 Business and Education Reform in the Multipolar World. ใน การประชุมวิชาการ. สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ นนทบุรี.
- ณัฐวุฒิ ศรีระชา. (2564). การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับหนังสือ อีเล็กทรอนิกส์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาตอนปลาย. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ สอนวิทยาศาสตร์. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นรรัชต์ ฝันเชียร. (2563). ทฤษฎีพหุปัญญาสู่การเข้าถึงอัจฉริยภาพของนักเรียนทุกคน. เรียกใช้ เมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 2567 จาก

<https://www.truelookpanya.com/blog/content/78233/-blog-teaartedu-teaart->

- บุญญฉัตร สังกัดกลาง. (2565). การพัฒนาความสามารถในการเขียนสะกดคำของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน ร่วมกับการใช้วรรณกรรมเป็นฐาน. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พัชรา พลเยี่ยม และจิตรารักษ์ วงศ์คำจันทร์. (2566). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามระดับสูงเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. 17 (3), 281-291.
- วิทนพร บุญชู. (2566). การพัฒนาบอร์ดเกมการศึกษา เรื่อง นักสืบสะกดคำ เพื่อพัฒนาความสามารถการอ่านและการเขียนสะกดคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดราษฎร์ศรัทธา (โครงการ Innovation For Thai Education (IFTE) การพัฒนานวัตกรรมการศึกษา เพื่อพัฒนาการศึกษาจังหวัดเพชรบุรี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566). ใน รายงานการวิจัย. โรงเรียนวัดราษฎร์ศรัทธา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). รายงานผลการประเมินคุณภาพผู้เรียน (NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2565 ฉบับที่ 1 แบบสรุปรายงานผลการประเมินของประเทศ (Country01). เรียกใช้เมื่อ 8 กุมภาพันธ์ 2567 จาก https://kroodee.com/wp-content/uploads/2024/04/NT01_CTY_2565.pdf
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุพัตรา ศรีธรรมมา. (2562). การพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้แบบ PWIM ร่วมกับแผนผังความคิด. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการนิเทศ. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุวิมล เขียวแก้ว. (2540). การสอนวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษา. ปัตตานี : ภาควิชาการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี.
- อภิษฎา เมฆวัน. (2565). การส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนสะกดคำของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการสอน PWIM (Picture Word Inductive Model). ใน รายงานการวิจัย สาขาการสอนภาษานานาชาติ. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ผลการส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยด้วย
การจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสปโรงเรียนบ้านท่าศิลา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโยธธาเขต 2*

THE RESULT OF ENGLISH COMMUNICATION CAPABLE SUPPORTING FOR
EARLY CHILDHOOD WITH AESOP STORYTELLING ACTIVITIES OF BAN THASILA
SCHOOL, UNDER YASOTHON PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 2

รุจิรา บุญสิงห์¹ และ นนทชนนปภพ ปาลินทร²

Rujira Boonsing¹ and Nonthachanonpaphop Palintorn²

¹⁻²มหาวิทยาลัยราชธานี

¹⁻² Ratchathani University, Thailand

¹Corresponding Author's Email: Rujira.b1993@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานอีสปและ 2) เปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานอีสป กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่เด็กปฐมวัย ชายหญิง อายุ 5-6 ปี ที่กำลังศึกษาชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนบ้านท่าศิลา ตำบลห้องแซง อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร สังกัดการศึกษาประถมศึกษาโยธธาเขต 2 จำนวน 11 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) นิทานอีสป จำนวน 8 เรื่อง และ 2) แบบทดสอบความสามารถในการพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัย ดังนั้น การรู้คำศัพท์ของเด็กปฐมวัย จำนวน 6 ข้อ และการถ่ายทอดคำศัพท์ของเด็กปฐมวัยจำนวน 6 ข้อ ค่าความยากง่ายของแบบทดสอบความสามารถทั้ง 2 แบบ อยู่ระหว่าง 0.40-0.80 และค่าความเหมาะสมของค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.30-0.60 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที่ใช้ทดสอบสมมุติฐาน คำนวณค่าที

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสป โดยเฉลี่ยเท่ากับ 28.73 และค่า S.D. เท่ากับ 2.38 ซึ่งมีความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษอยู่ในระดับสูง 2) ผลการเปรียบเทียบความสามารถใน

* Received 18 March 2025; Revised 26 March 2025; Accepted 28 March 2025

การสื่อสารภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสปสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

คำสำคัญ: กิจกรรมการเล่านิทานอีสป, ความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษ, เด็กปฐมวัย

Abstract

This research aimed to 1) improve the English communication ability of early childhood children before and after receiving the ESP storytelling activity and 2) to compare the English communication ability of early childhood children before and after the ESP storytelling activity. The sample used in the research included early childhood. Male and female, aged 5-6 years old, who are studying in Kindergarten Year 3, Semester 2, Academic Year 2024, Ban Thasila School, Hong Saeng Subdistrict, Leng Nok Tha District, Yasothon Province, affiliated to Yasothon Primary Education District 2, The tools used in the research include 1) Aesop Tales, and 2) the English Communication Ability Development Test of Early Childhood Children. The difficulty of the two proficiency tests was between 0.40-0.80, and the appropriateness of the classification power was between 0.30 and 0.60. and the confidence value is 0.88 The statistics used in the research were percentage, mean, standard deviation, and statistics used to test the hypothesis of calculating the t-test value (Dependent Samples).

The results were as follows: 1) The Aesop storytelling activity organized early childhood children's English communication ability. The average is 28.73 and S.D. value is equal to 2.38., which has a high English communication ability. 2) The results of comparing the English communication ability of early childhood children after the Aesop storytelling activity were statistically significantly higher than before the Aesop storytelling activity at the level of .05

Keywords: Aesopstorytelling activity, English communication skills, young children

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยได้เข้าสู่ประชาคมอาเซียน และภาษากลางที่ใช้ในประเทศกลุ่มอาเซียนคือภาษาอังกฤษ ผู้คนทั่วโลกใช้กันมาก และเป็นภาษาสากล จากการประชุม TESOL international Association (1988) ได้ข้อตกลงร่วมกันว่าภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางของโลก (global English or world Englishes) ดังนั้น จึงทำให้ภาษาอังกฤษมีบทบาทและมี

ความสำคัญในชีวิตประจำวันของมนุษย์เรามากขึ้นเรื่อยๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ นั้นหมายความว่าภาษาอังกฤษคือภาษาสำหรับทุกคนเพื่อใช้เป็นสื่อกลางสำหรับการติดต่อสื่อสารกันแม้ว่าจะอยู่ในประเทศใดก็ตาม ดังนั้น เด็กไทย จึงจำเป็นต้องเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้เกิดความคุ้นเคย และสามารถนำไปใช้ได้อย่าง ฉะฉานทั้งนี้

เนื่องจากปัญหาการสื่อสารภาษาอังกฤษในประเทศไทยที่ไม่ได้เน้นการศึกษาเกี่ยวกับภาษาอังกฤษหรือการสื่อสารภาษาอังกฤษตั้งแต่เด็กๆ มากนัก ทำให้การสื่อสารภาษาอังกฤษนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ไม่สมบูรณ์นัก ดังนั้นการพัฒนาทักษะทางภาษาจึงควรที่จะเริ่มตั้งแต่เด็กที่ยังมีอายุน้อยอยู่โดยการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยมีความสำคัญอย่างยิ่งในการวางรากฐานของชีวิต เด็กควรได้รับการปูทักษะพื้นฐานที่ดีมาตั้งแต่ปฐมวัยในช่วง 6 ปีแรกของชีวิตเป็นช่วงที่เด็กมีพัฒนาการในทุกด้านอย่างรวดเร็วมาก ประสบการณ์ต่างๆ ที่เด็กได้รับจะเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการพัฒนา ทุกๆ ด้านอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพัฒนาการด้านสติปัญญาทั้งนี้ช่วงวัยก่อนประถมศึกษาเป็นช่วงที่เด็กมีความสามารถที่จะเรียนรู้มากที่สุด (สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์, 2545) ได้กล่าวว่า ช่วงวัยก่อนประถมศึกษาเป็นช่วงที่เด็กมีความสามารถที่จะเรียนรู้มากที่สุด สอดคล้องกับ เพียเจต์ (Piaget) ได้กล่าวว่า พัฒนาการทางสติปัญญาที่เกิดขึ้นในช่วงปฐมวัยจะเป็นรากฐานแก่การพัฒนาทางสติปัญญาในระดับต่อไป พัฒนาการของเด็กจะพัฒนาได้มากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับประสบการณ์การมีส่วนร่วมของเด็ก ตลอดจนอาศัยภาษาเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจได้ด้วย 4 ทักษะสำคัญคือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ซึ่งกระบวนการเหล่านี้ถือเป็นความสามารถทางสติปัญญาของเด็กปฐมวัยดังนั้นการจัดประสบการณ์จึงเป็นสิ่งสำคัญ และภาษาก็เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัยไม่ว่าจะเป็นภาษาอังกฤษ ภาษาไทย หรือภาษาใดๆ ก็ตามผู้เรียนจำเป็นต้องเรียนรู้เกี่ยวกับภาษา การออกเสียง คำศัพท์ และโครงสร้างของภาษา และ พัฒนาการทางภาษา คือทักษะทางภาษาที่รวมเอาความเข้าใจความสามารถที่จะหาคำศัพท์ การออกเสียง สามารถที่จะผูกประโยคได้ ใช้ภาษาในการสื่อความหมายได้ (บันลือ พฤษะวัน, 2545)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยด้วยกิจกรรมการเล่นิทานอีสป เพราะนิทานอีสป นั้นมักจะเป็น เนื้อเรื่องสั้นๆ เหมาะสมกับวัย มีข้อคิด และมีคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ที่มีความยาวเหมาะสมในการจดจำ คำศัพท์รวมทั้ง มีรูปภาพประกอบสีสวยงาม และเมื่อเด็กสามารถจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษจากนิทานแล้วก็จะพัฒนาไปเป็นการสื่อสารและถ่ายทอดออกมาด้วยวิธีการต่างๆ ตามความสามารถของเด็กได้ ดังนั้นนิทานอีสปมาจึงมีความเหมาะสมที่จะใช้เป็นสื่อในการส่งเสริมการสื่อสารภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัย เพราะนิทานอีสป เป็นนิทานที่มีเนื้อเรื่องสั้นๆ มีตัวละครไม่ซับซ้อน และมีข้อคิดคติสอนใจ นอกจากนี้ในนิทานอีสปมักมีคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่เหมาะสมกับเด็กเป็นอย่างยิ่ง เพราะมักจะเป็นคำศัพท์สั้นๆ ออกเสียงง่าย จดจำง่ายและยังมี

ภาพประกอบนิทานที่สวยงามทำให้เด็กตื่นเต้นและสนใจในการทำกิจกรรม เมื่อเด็กได้ฟังนิทานซ้ำๆจะได้เรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษซ้ำๆทำให้เกิดการซึมซับทางภาษา และจดจำได้ในที่สุด ทั้งนี้การสอนคำศัพท์มีความสำคัญยิ่งกว่าการสอนโครงสร้างทางไวยากรณ์ เพราะคำศัพท์เป็นพื้นฐานของการเรียนภาษาหากผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ก็สามารถนำคำศัพท์มาสร้างเป็นหน่วยที่ใหญ่ขึ้น เช่น วลี ประโยค เรียงความ แต่หากไม่เข้าใจคำศัพท์ ก็ไม่สามารถเข้าใจหน่วยทางภาษาที่ใหญ่กว่าได้เลยและเมื่อเด็กสามารถจำหรือรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษได้แล้วเด็กจะถ่ายทอดออกมาโดยการสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจด้วยวิธีการต่างๆได้ (Ghadessy 1979 ;อ้างถึงใน ฌลาธิป เจริญทอง, 2550)

จากความสำคัญของภาษาอังกฤษต่อการดำรงชีวิตประจำวันที่กำลังมาในข้างต้นจึงจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมในทักษะภาษาอังกฤษ สร้างพื้นฐานที่ดีทางด้านความรู้และทักษะภาษาอังกฤษ โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อภาษาอังกฤษสามารถใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารในสถานการณ์ แสวงหาความรู้ประกอบอาชีพและศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ด้วยการจัดกิจกรรมการเล่นิทานอีสปโรงเรียนบ้านท่าศิลาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ยโสธร เขต 2 จะสามารถพัฒนาความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยได้ และเป็นพื้นฐานที่ดีในการพัฒนาในระดับที่สูงขึ้นไปในอนาคตของเด็กได้ การศึกษาครั้งนี้จะเป็นข้อมูลสำคัญและเป็นประโยชน์ให้ครูและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยได้พิจารณาเลือกกิจกรรมและวิธีการในการพัฒนาความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทานอีสป
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทานอีสป

สมมติฐานการวิจัย

ความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทานอีสปสูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นิทานอีสป

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัย ชาย-หญิง อายุระหว่าง 5-6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษายโสธรเขต 2 จำนวน 3,077 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษายโสธร เขต 2, 2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คอ เด็กปฐมวัย ชายหญิง อายุ 5-6 ปี ที่กำลัง
ศึกษาชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนบ้านท่าศิลา ตำบลห้องแซง
อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร สังกัดการศึกษาประถมศึกษายโสธรเขต 2 จำนวน 11 คน กลุ่ม
ตัวอย่างได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (cluster random sampling) มา 1 ห้องเรียน จำนวน 11 คน
เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสปเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสาร
ภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัย โดยผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน
อีสปโดยรวมของผู้เชี่ยวชาญ มีค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 4.76 หมายถึง แผนการจัดกิจกรรมการเล่า
นิทานอีสป มีความเหมาะสมมากที่สุด

2.2 นิทานอีสป มีผลการประเมินคุณภาพนิทานอีสปโดยรวมของผู้เชี่ยวชาญ
คัดเลือกนิทานอีสปผู้วิจัยเสนอนิทานอีสป จำนวน 25 เรื่อง โดยมีค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 4.58
และได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญคัดเลือกเหลือเพียง 8 เรื่องที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ 5
หมายถึงนิทานอีสปมีความเหมาะสมมากที่สุด

2.3 แบบทดสอบความสามารถในการพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัย
ดังนี้ 1) แบบทดสอบวัดความสามารถในการพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัย
ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสป (Pre-test และ Post-test) จำนวน 1 ชุด 2
ตอน คือ การรู้คำศัพท์ของเด็กปฐมวัย และ 2) การถ่ายทอดคำศัพท์ของเด็กปฐมวัย พบว่า
แบบทดสอบวัดความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัย จำนวน 12 ข้อ มีค่า
IOC เท่ากับ 0.67 – 1.00 ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้ได้ ดังนี้ 1. แบบทดสอบการรู้
คำศัพท์ของเด็กปฐมวัย 6 ข้อ 2. แบบทดสอบการถ่ายทอดคำศัพท์ของเด็กปฐมวัย 6 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ทดสอบความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัย คือ การรู้คำศัพท์
ภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัย และ การถ่ายทอดคำศัพท์ภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 3
(Pre-test) ก่อนการจัดกิจกรรมกับกลุ่มเป้าหมาย 11 คน เก็บเป็นคะแนนเพื่อเปรียบเทียบหลัง
การจัดกิจกรรม

3.2 เมื่อเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมผู้วิจัยจะทำการทดสอบความสามารถในการสื่อสาร
ภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยคือ การรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัย และ การถ่ายทอด
คำศัพท์ภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 3 (Post-test) ซึ่งใช้แบบทดสอบชุดเดียวกันที่ใช้ในการ
ทดสอบครั้งแรกเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยโดยทันที

3.3 เก็บรวบรวมข้อมูลและนำไปวิเคราะห์หาค่าทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองไปวิเคราะห์และหาคุณภาพด้วยวิธีการทางสถิติ ดังนี้

4.1 หาค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจากแบบทดสอบความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัย คือ แบบทดสอบการรู้คำศัพท์ของเด็กปฐมวัย และ การถ่ายทอดคำศัพท์ของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการทดสอบ โดยนำข้อมูลไปหาค่าเฉลี่ย (Mean) และหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสปแบบกลุ่ม โดยการทดสอบสมมติฐานใช้สูตร t-test แบบ Dependent Samples (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์, 2557) ก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรม

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาระดับความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการทดลองผลการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสปที่มีต่อความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนบ้านท่าศิลา ตำบลห้องแซง อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสป โดยใช้ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.

ความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัย	ก่อนการจัดกิจกรรม			หลังจัดกิจกรรม		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
	19.26	2.27	ปานกลาง	28.73	2.38	สูง
รวม	19.26	2.27	ปานกลาง	28.73	2.38	สูง

จากตารางที่ 1 พบว่า ความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังได้รับการทดลองผลการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสปที่มีต่อความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยโรงเรียนบ้านท่าศิลา ตำบลห้องแซง อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร ภาพรวมก่อนการจัดกิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับกลางและหลังได้รับการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับสูง

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการทดลองผลการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสปที่มีต่อความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนบ้านท่าศิลา ตำบลห้องแซง อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการทดลองผลการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสปที่มีต่อความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนบ้านท่าศิลา ตำบลห้องแซง อำเภอลำดวน จังหวัดยโสธร

ความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัย	ก่อนการจัดกิจกรรม		หลังจัดกิจกรรม		t	sig
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
	19.36	2.27	28.73	2.38		
					33.59*	.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า หลังได้รับการทดลองผลการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสปเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนบ้านท่าศิลา ตำบลห้องแซง อำเภอลำดวน จังหวัดยโสธร เด็กปฐมวัยมีการสื่อสารภาษาอังกฤษ โดยการรู้คำศัพท์ และการถ่ายทอดคำศัพท์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. ผลการส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษด้วยการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสปของเด็กปฐมวัยของโรงเรียนบ้านท่าศิลาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธรเขต 2 เด็กนักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 5-6 ปี ศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาล 3 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนบ้านท่าศิลา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธรเขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียน 11 คน โดยภาพรวมหลังการจัดกิจกรรมเล่านิทานอีสป อยู่ในระดับสูงขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานอีสปในแต่ละขั้นตอนในการนิทานอีสปมีส่วนช่วยให้เด็กปฐมวัยได้มีการแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิด การจดจำ การซึมซับการแสดงความคิดเห็นผ่านอารมณ์ ความรู้สึกออกมาเป็นท่าทาง เป็น สัญลักษณ์ สะท้อนถึงความคิดสติปัญญาของเด็กในการรับรู้และสื่อสารออกมาเป็นอย่างดี การใช้นิทานอีสปจึงเป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัย ทำให้ผู้เรียนระดับปฐมวัย เข้าใจคำศัพท์ รู้คำศัพท์ ความหมายและวิธีการถ่ายทอดคำศัพท์ได้ด้วยการ ฟัง การเล่า การแสดงท่าทางรวมทั้งแสดงความคิดเห็น ซึ่งจะช่วยให้เด็กปฐมวัยซึมซับคำศัพท์ทางการฟังนิทาน การเล่านิทานร่วมกัน รวมทั้งรูปภาพประกอบการเล่านิทาน และสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษในรูปแบบของการสื่อสารสำหรับเด็กปฐมวัยได้อย่างเป็นธรรมชาติ จากการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสปเพื่อส่งเสริมการสื่อสารภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยสามารถเรียนรู้เชื่อมโยงและจดจำระหว่างคำศัพท์กับรูปภาพประกอบนิทานอีสปได้เป็นอย่างดีจากรูปธรรมนำไปสู่การคิด การสังเกต การ

จดจำ รวมไปถึงการไตร่ตรองอย่างเป็นระบบ อย่างเป็นลำดับขั้นตอน อีกทั้งยังฝึกให้เด็กปฐมวัยได้ใช้คำศัพท์ ไม่ว่าจะด้านการรู้คำศัพท์ โดยการใช้ทานฮิสปเป็นตัวเร้าความสนใจที่ส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษที่สูงขึ้นสอดคล้องกับทฤษฎีจิตวิทยาเกี่ยวกับการใช้สิ่งเร้าของ ธอร์นไคค์ และยังสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534) กล่าวว่า การเล่านิทานเป็นวิธีการหนึ่งที่พัฒนาทักษะการพูด ซึ่งทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ จดจำ กล่าวแสดงออกและมีแรงจูงใจที่จะเปิดรับพฤติกรรมที่พึงปรารถนาโดยมีเนื้อหาสาระในนิทานเป็นตัวชี้้นำพฤติกรรมที่สังคมยอมรับมากขึ้นรวมทั้งยังพัฒนาทักษะการพูดภาษาของเด็กให้เป็นไปตามแบบของตัวละครในนิทานฮิสปที่เด็กชอบน้อมนำให้เด็กเปิดใจรับพฤติกรรมต่างๆที่เป็นตัวแบบในการหล่อหลอม พฤติกรรมและบุคลิกภาพดังนั้นการจัดกิจกรรมการเล่านิทานฮิสปเพื่อส่งเสริมการสื่อสารภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับสูง กว่าก่อนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานฮิสป

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานฮิสปโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อภายหลังที่เด็กปฐมวัยได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานฮิสปโดยรวมอยู่ในระดับสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากการเล่านิทานฮิสปเด็กก็มีโอกาสได้จดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษในการฟังนิทานพร้อมภาพประกอบที่มีสีสันสวยงามทำให้เด็กสามารถเรียนรู้และจดจำได้ง่ายขึ้น โดยการจัดกิจกรรมการเล่านิทานฮิสป 1 เรื่อง จะจัดกิจกรรมการเล่านิทานฮิสป 3 ครั้ง คือ ให้ครูเล่า ครูและเด็กเล่าร่วมกัน และ เด็กเล่าให้ครูฟังเป็นการเล่านิทาน และจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษจากนิทานฮิสป ชั่วโมง 3 ครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดา บุญมาวรรณ (2560) การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการจัดประสบการณ์โดยใช้เทคนิคการเล่านิทานแบบเล่าเรื่องซ้ำเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการจับใจความและการพูดสื่อสารของเด็กปฐมวัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นเด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 2 โรงเรียนบ้านฮ่างตำ ปีการศึกษา 2557 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำนวน 28 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้เทคนิคการเล่านิทานแบบเล่าเรื่องซ้ำ แบบทดสอบความสามารถด้านการจับใจความ และแบบทดสอบการพูดสื่อสาร วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และค่าร้อยละผลการวิจัยพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้เทคนิคการเล่านิทานแบบเล่าเรื่องซ้ำ มีค่าเฉลี่ยของความสามารถด้านการจับใจความหลังการจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์ร้อยละ 39.22 โดยมีค่าเฉลี่ยของความสามารถด้านการจับใจความหลังการจัดประสบการณ์สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60.00 ที่กำหนดไว้ เท่ากับร้อยละ 30.78 และมีค่าเฉลี่ยของความสามารถด้านการพูดสื่อสารหลังการจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์ร้อยละ 34.56 โดยมีค่าเฉลี่ยของความสามารถด้านการพูดสื่อสารหลังการจัดประสบการณ์สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60.00 ที่กำหนดไว้ เท่ากับร้อยละ 29.67

การจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสป จึงมีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งในการเรียนรู้คำศัพท์ การถ่ายทอดคำศัพท์ จนกลายมาเป็นการสื่อสารภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยโดยครูใช้เทคนิคการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมเพื่อกระตุ้นและส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสติปัญญาของเด็กแต่ละคนในการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสป ดังที่ (Ghadessy 1979; อ้างถึงใน ฌลาธิป เจริญทอง, 2550) ให้ความเห็นว่าการสอนคำศัพท์มีความสำคัญยิ่งกว่าการสอนโครงสร้างทางไวยากรณ์ เพราะคำศัพท์เป็นพื้นฐานของการเรียนภาษาหากผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ก็สามารถนำคำศัพท์มาสร้างเป็นหน่วยที่ใหญ่ขึ้น เช่น วลี ประโยค เรียงความ แต่หากไม่เข้าใจคำศัพท์ ก็ไม่สามารถเข้าใจหน่วยทางภาษาที่ใหญ่กว่าได้เลย อีกทั้งสื่อในการจัดการเรียนการสอนต้องมีความน่าสนใจ ดึงดูด หนังสือนิทานอีสปที่มีรูปภาพสีสันสวยงาม ภาพคำศัพท์ที่สวยงามน่าสนใจทำให้ผู้เรียนได้เห็นภาพซึ่งสื่อความหมายของคำศัพท์ได้อย่างชัดเจน การใช้กิจกรรมการเล่านิทานอีสปสามารถช่วยกระตุ้นการพัฒนาทักษะทางภาษาได้เป็นอย่างดี เด็กๆ ชิมซบเนื้อหาใหม่ๆ ได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้การจัดสภาพแวดล้อมให้มีความเหมาะสมต่อการเรียนรู้ โดยครูคอยชี้แนะส่งผลให้เด็กมีความสามารถในการจดจำคำศัพท์เพิ่มขึ้นการที่ครูสอนทบทวนซ้ำๆ ทำให้เด็กเกิดการจดจำเชื่อมโยงและเข้าใจความหมายของคำศัพท์ที่มีความเกี่ยวข้องกัน โดยสอดคล้องกับ อรุณช ลิ้มศิริ (2542) และ สื่อเป็นสิ่งสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็กสื่อที่นำมาใช้กับเด็ก ต้องเป็นสื่อที่เด็กได้เล่นและมีกิจกรรมเรียนรู้โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับครูที่จะใช้เพื่อช่วยให้การสอนเกิดผลที่แท้จริง สื่อต้องเป็นตัวตนที่จับต้องได้เป็นรูปธรรมที่จะช่วยให้เด็กเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น (Edgar Dale 1969) ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสปจึงถือว่าเป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้คำศัพท์ การถ่ายทอดคำศัพท์และพัฒนาเป็นการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับเด็กปฐมวัยได้เป็นอย่างดีเป็นการเตรียมพร้อมสำหรับการพัฒนาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสปเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยนั้น สามารถส่งเสริมการสื่อสารและถ่ายทอดภาษาอังกฤษได้ในระดับที่สูงขึ้นและเด็กปฐมวัยยังรู้จักคำศัพท์ภาษาอังกฤษได้มากขึ้นกล้าพูดและแสดงออกทางภาษาได้มากขึ้น ผู้วิจัยได้สรุปผลตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัยได้ ดังนี้ 1) ความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสปก่อนการจัดกิจกรรมระดับปานกลางหลังการจัดกิจกรรมระดับสูง 2) เปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานอีสปก่อนการจัดกิจกรรมระดับปานกลางและหลังจัดกิจกรรมระดับสูงขึ้นโดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 **มีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้** ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้ 1. การวิจัยครั้งนี้เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการสื่อสารภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยด้วยกิจกรรมการเล่านิทานอีสป

ดังนั้นงานวิจัยเรื่องนี้จึงเหมาะกับครูที่มีความสนใจหรือต้องการที่จะส่งเสริมความสามารถด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัย ด้วยการรู้คำศัพท์ การถ่ายทอดคำศัพท์เพื่อพัฒนาไปเป็นการสื่อสารภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัย ด้วยการ ฟัง การเล่า นิทานอีสปที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปจัดกิจกรรมในชั้นเรียน 2. ครูที่มีความต้องการนำกิจกรรมการเล่านิทานอีสปไปใช้จัดการเรียนการสอนต้องศึกษา 3. ในการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสปควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล 4. การศึกษากระบวนการขั้นตอนต่างๆ ที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์และสอดคล้องกับการเรียนรู้ 5. การจัดกิจกรรมควรหลากหลาย บรรยากาศในห้องเรียนต้องเอื้อต่อการจัดกิจกรรมเพื่อให้เด็กเกิดความสนใจอยากรู้ อยากเห็นและสนุกกับการทำกิจกรรม และ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1. ควรศึกษาเรื่องปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสปที่มีต่อการส่งเสริมการสื่อสารภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัย 2. ควรศึกษาการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสปที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยในการกล้าแสดงออกด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษ 3. ควรนำสื่อที่หลากหลายไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสปเพื่อส่งเสริมให้เด็กได้มีพัฒนาการที่สูงขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ฉลาธิป เจริญทอง. (2550). ผลการเรียนรู้ทางด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นอนุบาล 3 ที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการเล่านิทานประกอบภาพ. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- บันลือ พฤษะวัน (2545) ผลของการใช้คำคล้องจองภาษาไทยประกอบคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีต่อการเรียนรู้คำศัพท์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านทุ่งสีเสียด อำเภอบางสะพานน้อยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 1. วารสารวิชาการ, 6(2), 655-664.
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2557). ระเบียบวิธีการวิจัยและสถิติเพื่อการวิจัยทางการศึกษา Methods and Statistics for Educational Research. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: มปป.
- ลัดดา บุญมวรรณ.(2560).การจัดประสบการณ์โดยใช้เทคนิคการเล่านิทานแบบเล่าเรื่องซ้ำเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการจับใจความและการพูดสื่อสารของเด็กปฐมวัย. วารสารวิชาการ, 10(1), 7-8.
- สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์.(2545). การวัดและประเมินแนวใหม่เด็กปฐมวัย. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต หลักสูตรและการสอนสาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2534). การนิเทศการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ศุภสภาลาดพร้าว
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโยธธาเขต 2. (2567). ข้อมูลสารสนเทศ2567. เรียก

- ใช้เมื่อ 1 กันยายน 2567 จาก <https://www2.yst2.go.th>
- อรนุช ลิมตศิริ. (2542). กระบวนการเรียนรู้และกระบวนการคิดของเด็กปฐมวัย. เอกสารประกอบการอบรมครูโรงเรียนเอกชน. สำนักงาน.
- Edgar D. (1969). Audiovisual method in teaching. The Dryden Press.
- Ghadessy, M. (1979). Word Lists and Materials Preparation: A New Approach. EnglishTeachings Forum, 17(1), 24-27.
- Piaget. J. (1952). The Original of intelligence in Children. Trans. by Market Cook. New York: International Universitie Press.

ผลการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบคำบรรยายที่มีต่อพฤติกรรม การกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย*

THE RESULTS OF MOVEMENT ACTIVITIES WITH NARRATION ON THE EXPRESSIVE BEHAVIOR OF CHILDREN

สุคนธ์ทิพย์ ชูจิตร¹ และ นนทชนนภพ ปาลินทร²

sukonthip choojit¹ and Nontachanonpaphop Palintorn¹

¹⁻²มหาวิทยาลัยราชธานี

¹⁻²Ratchathani University, Thailand

¹Corresponding Author's Email: beam9794@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการสอนโดยใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบคำบรรยาย 2) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการสอนโดยใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบคำบรรยาย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เด็กปฐมวัย ชาย-หญิง อายุระหว่าง 4-5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านยาง ตำบลแก้ง อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 20 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลแก้ง, 2567) ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบคำบรรยาย จำนวน 12 แผน และ 2) แบบสังเกตพฤติกรรม การกล้าแสดงออก ของเด็กปฐมวัย จำนวน 6 ข้อ สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า

1. พฤติกรรมการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบคำบรรยาย โดยรวมอยู่ในระดับต่ำ เมื่อภายหลังที่เด็กปฐมวัยได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบคำบรรยาย โดยรวมอยู่ในระดับสูง
2. พฤติกรรมการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบคำบรรยายโดยรวม สูงกว่า ก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบคำบรรยาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: กิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบคำบรรยาย, การกล้าแสดงออก, เด็กปฐมวัย

* Received 18 March 2025; Revised 26 March 2025; Accepted 28 March 2025

Abstract

The objectives of this study were 1) to study the assertive behavior of early childhood children before and after teaching using subtitled movement activities, and 2) to compare the assertive behavior of early childhood children before and after teaching using subtitled movement activities. The sample used in the research was 20 early childhood children, boys and girls, aged between 4-5 years old, who are studying in the second year of kindergarten, semester 1, academic year 2024, Ban Yang Early Childhood Development Center, Kaeng Sub-district, Det Udom District, Ubon Ratchathani Province (Kaeng Sub-district Administrative Organization, 2024). The research tools used were: 1) 12 plans for movement activities with narration and 2) an observation form with six items to assess the assertiveness behavior of preschool children. The statistics used include mean, standard deviation, and t-value test.

The research findings showed that:

1. The overall assertiveness behavior of preschool children before engaging in the movement activities accompanied by narration was low. After the children participated in these activities, their assertiveness behavior was high.
2. Preschool children's assertiveness behavior after engaging in the movement activities was significantly higher than before, with a statistical significance level of 05.

Keywords: Movement Activities with Narration, Assertiveness, Young children

บทนำ

กระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่หลั่งไหลเข้าสู่ประเทศไทยในสังคมที่เป็นยุคดิจิทัลส่งผลให้ค่านิยมในสังคมไทยเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว คนไทยบางส่วนไม่สามารถเลือกรับปรับใช้กับการดำเนินชีวิตประจำวัน ส่งผลให้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมที่เป็นรากเหง้าของคนไทยถูกกลืนโดยวิถีชีวิตแบบใหม่มีค่านิยมยึดตนเองเป็นหลักมากกว่าการคำนึงถึงสังคมส่วนรวม รักสนุกและความสบาย เชื่อข่าวลือ ขาดความอดทน ขาดวินัย วัตถุนิยม ยอมรับคนที่ฐานะมากกว่าคนดีมีคุณธรรม มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมหลายประการที่ลอกเลียนแบบวัฒนธรรมจากต่างประเทศ ทำให้เห็นว่าคนไทยยังขาดทักษะในการคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรมที่ดีจากต่างประเทศมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ทำให้ละทิ้งค่านิยมที่ดีงามอันเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมไทยและลดคุณค่าของความเป็นไทย จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการวางรากฐาน

การปรับเปลี่ยนให้คนมีค่านิยมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคมไทย (แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579) กอปร กับ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2560 – 2564) คนไทยส่วนใหญ่ยังมีปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรม และไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะทำให้ส่งผลการดำรงชีวิตของคนในสังคมไทย ดังนั้นบุคคลที่จะอยู่รอดและดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขต้องสามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่รวดเร็วนี้ได้ โดยการที่บุคคลสามารถที่จะกล้าพูด กล้าคิด กล้าทำ และกล้าเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ด้วยเหตุนี้ พฤติกรรมกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมจึงเป็นพฤติกรรมหนึ่งที่จะช่วยให้เยาวชนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมและวางรากฐานและพัฒนาให้คนไทยเป็นคนดี มีสุขภาวะที่ดีค่านิยมที่ดีมีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ มีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวมเป็นคนเก่งที่มีทักษะความรู้ความสามารถและพัฒนาตนเองได้ต่อเนื่องตลอดชีวิตให้สอดคล้องกับทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21

เด็กปฐมวัยเป็นวัยเริ่มต้นแห่งชีวิตและการเรียนรู้ ซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต เด็กในวัยนี้จะรับรู้และจดจำได้ดี มักสนใจสภาพแวดล้อมรอบ ๆ ตัว ชอบซักถามและต้องการคำตอบจากผู้ใหญ่ แต่ความเข้าใจยังมีจำกัดเนื่องจากว่ายังไม่มีประสบการณ์มากพอ และเด็กในวัยนี้ยังไม่เข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรม ยังคิดได้เพียงแง่มุมเดียวไม่สามารถคิดย้อนกลับป้อนกลับมาเหมือนผู้ใหญ่ได้ (เยาวพา เตชะคุปต์, 2542) ได้ให้แนวคิดไว้ว่าการจัดการศึกษา ควรเริ่มต้นในช่วงปฐมวัยซึ่งเป็นช่วงที่สำคัญมากในการวางรากฐานบุคลิกภาพมนุษย์ และในปัจจุบันนี้มีผลการศึกษาค้นคว้ามากมายที่สนับสนุนและบ่งชี้ว่าการพัฒนาคุณภาพของประชากร จำเป็นต้องเริ่มต้นตั้งแต่ปฐมวัย ซึ่งเด็กวัยนี้ควรได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่ถูกต้องและเหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี เพราะช่วงอายุดังกล่าวเป็นช่วงวิกฤตของมนุษย์ ซึ่งควรได้รับการส่งเสริมพัฒนาการทุก ๆ ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา การพัฒนาของเด็กปฐมวัย ในยุคสังคมปัจจุบันนอกเหนือจากภาษาแล้ว ยังมีคุณลักษณะที่แสดงถึงการอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข คือ ความเชื่อมั่นในตนเอง เนื่องจากการดำเนินชีวิตของบุคคลทั่วไปต้องอาศัยการกล้าคิดกล้าแสดงออก กล้าตัดสินใจ กล้าเผชิญต่ออุปสรรค ความยากลำบาก ตลอดจนการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม ซึ่งบุคลิกภาพเหล่านี้ มีคุณค่าและเป็นประโยชน์สำหรับเด็กปฐมวัยอย่างยิ่งที่จะต้องเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในสังคมต่อไปความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นสิ่งที่แสดงว่า บุคคลเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และมีความหมายต่อสังคม ถ้าบุคคลมีความเชื่อมั่นในตนเอง ก็จะไม่เฉยเมยต่อภาวะการณ์ต่าง ๆ ในสังคมของตน แต่จะเข้าไปมีส่วนร่วมตามสิทธิและหน้าที่ที่ถูกต้อง ดังนั้น ความเชื่อมั่นในตนเองจะเป็นสิ่งสำคัญที่จะกระตุ้นให้ทุกคนกล้าแสดงออก ซึ่งความคิดเห็นและการกระทำในทุก ๆ สิ่งที่เกี่ยวข้องชีวิตตนและความอยู่รอดของสังคม และความเชื่อมั่นในตนเองเป็นคุณลักษณะที่สำคัญยิ่งที่ทำให้คนเราประสบความสำเร็จ ในการทำสิ่งต่าง ๆ มีความเป็นตัวของตัวเอง กล้าคิด

กล้าแสดงออกสามารถปรับตัวและเผชิญเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม และด้วยความรู้สึกที่มั่นคง

เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านยาง ตำบลแก้ง อำเภอดงขุดม จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายของการศึกษาค้นคว้านี้ ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) และเป็นเด็กในโรงเรียนของผู้วิจัยเอง ในขณะที่ผู้วิจัยกำลังจัดการเรียนการสอนอยู่นั้น ผู้วิจัยพบว่า มีเด็กที่มีพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออกในช่วงการจัดกิจกรรม ซึ่งในแต่ละกิจกรรมมีเด็กที่ไม่กล้าแสดงออก ประกอบด้วย การกล่าวคำทักทาย สวัสดี (คะ/ครับ) การตอบคำถาม การซักถามเมื่อมีข้อสงสัย การพูดหน้าชั้นเรียน การเป็นผู้นำ การแนะนำตนเองหน้าชั้นเรียน การบอกสิ่งที่ตนเองชอบที่สุด การเล่าประสบการณ์เดิม การแสดงการเคลื่อนไหวประกอบคำบรรยาย การนำเสนอผลงาน การออกมานำกายบริหาร การพูดบทแสดง การเล่านิทาน การร้องเพลง การเคลื่อนไหวประกอบเพลง การแสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การช่วยเหลือเพื่อน การช่วยเหลือครู และการเล่นเกมกับเพื่อน ดังนั้นการฝึกฝนให้เกิดพฤติกรรมกล้าแสดงออก จึงควรฝึกฝนตั้งแต่วัยเด็ก โดยเฉพาะเด็กปฐมวัย ซึ่งถือว่าเป็นวัยทองแห่งชีวิต เป็นวัยที่เหมาะสมที่จะปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม เสริมสร้างบุคลิกลักษณะต่าง ๆ ซึ่งเชื่อว่า การปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็ก เป็นสิ่งที่กระทำได้ง่ายกว่าการปลูกฝังในวัยผู้ใหญ่ ดังคำกล่าวที่ว่า “ไม้อ่อนดัดง่ายไม้แก่ดัดยาก” นอกจากนี้การปลูกฝังในวัยเด็กจะเป็นสิ่งที่มั่นคงและยืนยาวที่จะติดตัวเด็กไปตลอดจนเป็นผู้ใหญ่ เด็กปฐมวัยนั้นจะมีศักยภาพอยู่ในตามธรรมชาติ ถ้าได้รับการปลูกฝังในทางที่ถูกต้อง เด็กจะแสดงศักยภาพออกมาจนถึงขีดสุด ซึ่งจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย คือการเตรียมความพร้อมทั้ง 4 ด้านของเด็ก คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ความกล้าแสดงออกเป็นคุณลักษณะหนึ่งของพัฒนาการด้านสังคมที่จำเป็นต้องส่งเสริมให้มีการพัฒนา การพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็ก ครูจึงควรจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังให้เด็กมีความกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมตามวัย จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบคำบรรยายเพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกเพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีความกล้าแสดงออกเหมาะสมตามวัยข้อมูลสำหรับครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กปฐมวัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการสอนโดยใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบคำบรรยาย
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการสอนโดยใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบคำบรรยาย

สมมติฐานการวิจัย

1. พฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยหลังการสอนโดยใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบคำบรรยายสูงกว่าก่อนการสอน
2. มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างพฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการสอนโดยใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบคำบรรยาย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ เด็กปฐมวัย ชาย - หญิง อายุระหว่าง 4-5 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 กลุ่มเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลแก้ง อำเภอดงขุดม จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 145 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลแก้ง, 2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ เด็กปฐมวัย ชาย-หญิง อายุระหว่าง 4-5 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านยางตำบลแก้ง อำเภอดงขุดม จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 145 คน จำนวน 20 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบคำบรรยาย จำนวน 24 แผน เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ได้แก่ วันจันทร์ วันพุธ วันศุกร์ ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมวันละ 30 นาที

2.2 แบบสังเกตพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย จำนวน 6 ข้อ สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

2.3 การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ออกแบบและสร้างแบบประเมินคุณภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบคำบรรยายจำนวน 24 แผน ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

นำแบบสังเกตพฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย พร้อมแบบประเมินคุณภาพเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมที่ประเมินคุณภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบคำบรรยาย จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบดูความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความชัดเจน ความถูกต้องเหมาะสมของภาษาที่ใช้ และความสอดคล้องระหว่างแบบสังเกตพฤติกรรมการกล้าแสดงออกกับวัตถุประสงค์ด้วยดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objectives Congruence : IOC)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 สัปดาห์ที่ 1 ผู้วิจัยทำการทดสอบด้วยการสังเกตการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย ก่อนการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบคำบรรยาย (Pre-test) ด้วยแบบสังเกตการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับนักเรียนกลุ่ม ดังนี้ 1. เริ่มต้นแสดงออกทันทีเมื่อได้รับคำบรรยาย 2. แสดงออกด้วยร่างกายอย่างเต็มที่และมั่นใจ 3. กล้าแสดงออกต่อหน้าครูและเพื่อนได้อย่างมั่นใจ 4. แสดงออกทุกครั้งเมื่อได้รับโอกาส 5. สามารถสื่อสารความคิดหรือความรู้สึกผ่านการแสดงออกได้ชัดเจน และ 6. กล้าแสดงออกแม้ในสถานการณ์ที่ยากหรือน่ากลัวโดยในแต่ละชั้นของคะแนนพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยผู้วิจัยได้นำมาสร้างกฎเกณฑ์ โดยแบ่งคะแนนแต่ละชั้นออกเป็น 3 ระดับ คือ 1 - 3 คะแนน

3.2 สัปดาห์ที่ 2 - 8 ดำเนินการทดลองกับกลุ่มนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบคำบรรยาย ซึ่งทำการทดลองในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ใช้เวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ โดยทดลองสัปดาห์ละ 3 วัน ได้แก่ วันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ในช่วงเวลา 09.00 – 09.30 น.

3.3 เมื่อดำเนินการทดลองครบ 8 สัปดาห์ ผู้วิจัยทำการสังเกตการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบคำบรรยาย (Post-test) โดยใช้แบบสังเกตฉบับเดียวกันกับแบบสังเกตที่ใช้ทดสอบก่อนการทดลอง พร้อมเก็บคะแนนไว้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

3.4 เมื่อสิ้นสุดแต่ละสัปดาห์นำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติเปรียบเทียบกับข้อมูลพื้นฐานเพื่อศึกษาความแตกต่างของการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบคำบรรยาย ช่วงระยะเวลา 8 สัปดาห์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1. หาความถี่ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลองใช้การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.2. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบคำบรรยาย โดยการทดสอบสมมติฐานใช้สูตร t-test แบบ Dependent Samples

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการสอนโดยใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบคำบรรยาย ผลวิจัยพบว่า

ตารางที่ 1 ผลพฤติกรรมกล้าแสดงออกเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบคำบรรยายของเด็กปฐมวัย จำนวน 6 ข้อ 18 คะแนน

n=20

คนที่	ก่อนการทดลอง คะแนนรวม	หลังการทดลอง คะแนนรวม	ผลต่างของคะแนน
1	8	17	9
2	9	18	9
3	7	16	9
4	7	18	11
5	8	17	9
6	9	17	8
7	6	16	10
8	8	17	9
9	9	18	9
10	7	16	9
11	6	16	10
12	10	18	8
13	6	15	9
14	7	15	8
15	8	16	8
16	9	17	8
17	10	18	8
18	8	17	9
19	9	17	8
20	10	18	8
ผลรวม	185	388	203
ค่าเฉลี่ย	8.04	16.86	8.82
S.D	1.26	0.96	0.77

จากตาราง พบว่าพฤติกรรมกรกล้าแสดงออกก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบคำบรรยาย ภาพรวมก่อนการจัดกิจกรรมมีคะแนนอยู่ในระดับต่ำและหลังการได้รับการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาก่อนการจัดกิจกรรมผลรวมคะแนน 185 และหลังการจัดกิจกรรม 388 คะแนน

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการสอนโดยใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบคำบรรยาย ผลวิจัยพบว่า

ตารางที่ 2 พฤติกรรมการกล้าแสดงออกโดยรวม เปรียบเทียบลักษณะพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการสอนโดยใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบคำบรรยาย n=20

กลุ่มทดลอง	n	$\bar{x}$	S.D.	t	P
ก่อนการทดลอง	20	8.1	1.41	51.91*	0.00
หลังการทดลอง	20	16.75	0.96		

*อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางพบว่า ลักษณะพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบคำบรรยาย เด็กปฐมวัยที่มีพฤติกรรมการกล้าแสดงออกโดยรวมสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบคำบรรยาย อย่างมีนัยสำคัญที่ .05

อภิปรายผล

1. พฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการสอนโดยใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบคำบรรยายผลปรากฏว่าการสอนโดยใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบคำบรรยายในช่วงสัปดาห์แรกเด็กยังมีพฤติกรรมเขินอาย ขาดความมั่นใจในตนเองและในสัปดาห์ที่ 7-8 ปรากฏว่าเด็กให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับ (เอี่ยมจิตติศรีแก้ว, 2544) กล่าวว่า การฝึกฝนให้เกิดทักษะจะช่วยให้เด็กแสดงออกในครั้งต่อไปยังมั่นใจและเห็นคุณค่าในตนเองซึ่งผลงานการวิจัยของ (กาญจนา พงศ์พุกข, 2523) เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างกันของพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก ความวิตกกังวลและความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง พบว่า บุคคลที่มองเห็นคุณค่าในตนเองสูง จะมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่เหมาะสมมาก นอกจากนี้ (กัญญารัตน์ วงศ์เชษฐ์, 2543) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกไว้ว่า ผู้เข้ารับการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกจะต้องได้รับการฝึกเป็นพิเศษในเรื่องต่อไปนี้ 1. การประสานสายตา (Eye Contact) คือ การมองของบุคคลที่พูดอย่างตรงไปตรงมาและมองประสานตาอย่างสม่ำเสมอ 2. การวางตัว (Body Posture) เป็นลักษณะการเผชิญหน้า การยืน หรือนั่งที่เป็นไปอย่างเหมาะสม ซึ่งจะทำให้เรื่องราวที่พูดมีน้ำหนักมากยิ่งขึ้น 3. การเคลื่อนไหว (Gesture) ที่เหมาะสม จะทำให้เรื่องราวที่พูดมีความหนักแน่น 4. การแสดงออกทางใบหน้า (Facial Expression) ได้สอดคล้องกับเรื่องที่จะพูด หรือ เรื่องที่กำลังพูด ซึ่งเป็นการแสดงพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ 5. น้ำเสียง การเปลี่ยนถ้อยคำและระดับเสียง (Voice Tone Inflection and Volume) การพูดเสียงเรียบ กระชับเบา ๆ จะเป็นการยากในการชักจูงให้ผู้อื่นเชื่อถือได้โดยไม่

ต้องบังคับ 6. จังหวะในการพูด (Timing) การเลือกจังหวะที่เหมาะสมในการพูดเป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งส่งผลทำให้ประสบความสำเร็จได้ในส่วนหนึ่ง 7. เนื้อหาที่จะพูด (Content) บุคคลมักมีความลังเลใจเนื่องจากไม่รู้ว่าจะพูดอะไร จึงต้องมีการฝึกการพูดในบางสิ่งบางอย่าง เพื่อให้ให้ผู้ฟังได้รู้ถึงความรู้สึกที่แท้จริงของผู้พูด ในขณะนั้นได้ 8. การฟัง (Listening) การแสดงให้ผู้พูดทราบถึงความสนใจฟัง การสะท้อนความคิดเห็น การแสดงสีหน้า ท่าทางที่เหมาะสมในขณะนั้น การจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบคำบรรยายเป็นกิจกรรมที่เด็กได้ใช้ทักษะต่าง ๆ ทั้งด้านการเคลื่อนไหว การใช้อวัยวะประสานกันสามารถทำตามคำบรรยายได้อย่างมั่นใจพร้อมเสริมแรงการกล่าวคำชมเชยเมื่อเด็กสามารถทำได้อย่างถูกต้องเพิ่มความมั่นใจและกล้าที่จะทำกิจกรรม สอดคล้องกับ (รัตนา จีวแหลม, 2551) กล่าวว่า การเคลื่อนไหวมีประโยชน์และมีความสำคัญสำหรับเด็กมาก เนื่องจากเด็กวัยนี้ชอบอิสระเป็นโอกาสที่เด็กจะได้เรียนรู้ความสามารถของตนเอง จนถึงขั้นการใช้จินตนาการได้เรียนรู้จากการเล่นซึ่งต้องเคลื่อนไหวตลอดเวลาโดยพัฒนาการเล่นขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งอาจกล่าวถึงประโยชน์ของการเคลื่อนไหวของเด็กปฐมวัยได้ดังนี้ 1. ช่วยให้มีบุคลิกภาพในการเคลื่อนไหวสวยและสง่างาม 2. ช่วยให้เป็นคนกล้าแสดงออกในทางที่ดีงาม 3. ช่วยให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน 4. ช่วยให้ผ่อนคลายความตึงเครียดทางกายและจิตใจ 5. ช่วยสนองความต้องการตามธรรมชาติของมนุษย์ ทำให้เกิดความพอใจ 6. ช่วยให้มีความสัมพันธ์ในมิติที่กว้างขึ้น 7. ช่วยให้เกิดความคล่องแคล่วว่องไว 8. ช่วยให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในการค้นหาการ และใช้เป็นกิจกรรม 9. ช่วยส่งเสริมสุขภาพทางกายและจิตใจให้สมบูรณ์ ชีวิตมีความสุข 10. ช่วยให้มีพัฒนาการทุกด้านทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งกิจกรรมที่จะจัดให้นักเรียนฝึกเป็นผู้มีความกล้าหาญและเชื่อมั่นในตนเองนั้นครูผู้สอนต้องระลึกอยู่เสมอว่าต้องเป็นกิจกรรมที่ไม่ยากเกินไปกำลังความสามารถและสติปัญญาของเด็กหากครูให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมที่ยากเกินไปนักเรียนปฏิบัติไม่ได้ประสบความสำเร็จล้มเหลวก็จะยิ่งท้อถอย ไม่เชื่อมั่นในตนเองและไม่กล้าแสดงออกมากขึ้นเนื่องจากกลัวล้มเหลว ครูไม่ควรใช้ วาจา หรือแสดงอาการที่ทำให้เด็กย่นย่อ ท้อถอย หรือคิดว่าตนเองไร้ความสามารถ หรือโง่กว่าผู้อื่น อย่างเด็ดขาดการ กิจกรรมในการฝึกให้นักเรียนมีความกล้าหาญ และเชื่อมั่น ในตนเอง

2. เปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการสอนโดยใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบคำบรรยาย พฤติกรรมกล้าแสดงออกมากขึ้นมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบคำบรรยาย มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.1 และ 16.75 ตามลำดับและ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบคำบรรยาย พบว่า คะแนนหลังการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบคำบรรยายของนักเรียนสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบคำบรรยาย อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 จากผลการ สังเกตการจัดการเรียนการสอนโดยให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และมีการเสริมแรงโดยครูและ

เพื่อน ๆ คอยให้กำลังใจ มีคำชมเชยในการทำกิจกรรมทำให้เด็กกล้าแสดงออกมากขึ้น จะเห็นได้ว่า ภายหลังจากสอนโดยใช้โดยใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบคำบรรยายทำให้เด็กได้ประสบการณ์ตรง ได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง มีความเข้าใจในจุดประสงค์การเรียนรู้ที่มีความหมายต่อตนเอง และสามารถพัฒนาพฤติกรรมให้กล้าแสดงออกมากยิ่งขึ้นไป จากการสังเกตของผู้วิจัยเองขณะทำการสอนโดยใช้โดยใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบคำบรรยาย จะเห็นว่าเด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกสูงขึ้น เริ่มต้นแสดงออกทันทีเมื่อได้รับคำบรรยาย แสดงออกด้วยร่างกายอย่างเต็มที่และมั่นใจ กล้าแสดงออกต่อหน้าครูและเพื่อนได้อย่างมั่นใจ แสดงออกทุกครั้งเมื่อได้รับโอกาส สามารถสื่อสารความคิดหรือความรู้สึกผ่านการแสดงออกได้ชัดเจน กล้าแสดงออกแม้ในสถานการณ์ที่ยากหรือน่ากลัว สอดคล้องกับแนวคิดของ (ชูศรีส นิทประชากร, 2545) ที่กล่าวว่า การเคลื่อนไหวประกอบคำบรรยายจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องชัดเจนขึ้นเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกฝึกให้รู้จักการแก้ปัญหาตัดสินใจและสามารถนำการแก้ปัญหาไปใช้ในชีวิตประจำวันได้และการสอนโดยใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบคำบรรยาย ผู้วิจัยนำมาใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ พบว่า การสอนโดยใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบคำบรรยายแตกต่างจากการสอนตามหลักสูตรการศึกษา ปฐมวัย เพราะการสอนส่วนใหญ่มีเนื้อหาให้เด็กเรียนรู้และสร้างสมประสบการณ์และเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเรา จากการแสวงหาความรู้จากครูผู้สอนเป็นสำคัญแต่การสอนโดยใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบคำบรรยายจะเน้นในด้านการส่งเสริมพฤติกรรมกล้าแสดงออก ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกเป็นประจำทุก ๆ วันในโรงเรียน ซึ่งเด็กทุกคนสามารถที่จะพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกได้ แต่ขาดทักษะในการแสดงออกที่เหมาะสมเป็นการเพราะขาดการฝึกฝนขาดการอบรมสั่งสอนตามแบบอย่างของการแสดงออกที่เหมาะสม ทำให้ไม่มีโอกาสที่จะรู้ว่าการแสดงออกที่เหมาะสมเป็นอย่างไรไม่มีผู้แนะนำ และไม่ได้รับการฝึกหัด จึงไม่กล้าแสดงออก

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า การสอนโดยใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบคำบรรยายแตกต่างจากการสอนตามหลักสูตรการศึกษา ปฐมวัย เพราะการสอนส่วนใหญ่มีเนื้อหาให้เด็กเรียนรู้และสร้างสมประสบการณ์และเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเรา การสอนโดยใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบคำบรรยายจะเน้นในด้านการส่งเสริมพฤติกรรมกล้าแสดงออก ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกเป็นประจำทุก ๆ วันในโรงเรียน ซึ่งเด็กทุกคนสามารถที่จะพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกได้ส่วนข้อเสนอแนะในการวิจัย ประกอบด้วย 1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ มีดังนี้ 1) แผนการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบคำบรรยายนี้ สามารถนำไปใช้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมกล้าแสดงออก โดยก่อนการนำแผนการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบคำบรรยายไปใช้ ผู้ที่สนใจควรศึกษาทำความเข้าใจแผนให้ละเอียดรอบคอบทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์ประสิทธิภาพสูงสุดต่อผู้เรียน 2) การสอนโดยใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบคำบรรยาย ไม่ควร

จัดซ้ากันบ่อย ๆ ในเรื่องเดียว เพราะจะทำให้เด็กเกิดความเบื่อหน่ายง่าย 3) การใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบคำบรรยายในเด็กปฐมวัยนั้น ควรคำนึงถึงความรู้พื้นฐานและวุฒิภาวะของเด็ก ตลอดจนมีการสร้างบรรยากาศ และการเสริมแรงอย่างเหมาะสมเพื่อจะได้ส่งเสริมพฤติกรรมกล้าแสดงออกได้อย่างเต็มความสามารถ และ 2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป มีดังนี้ 1) ควรเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างให้หลากหลายขึ้น เช่น ศึกษาเด็กในช่วงวัยอื่น ๆ หรือในบริบทของโรงเรียนที่มีลักษณะแตกต่างกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและสามารถนำไปปรับใช้ได้ในวงกว้าง และ 2) ควรมีการศึกษาประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวประกอบคำบรรยายที่มีต่อพฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยและส่งเสริมพัฒนาด้านร่างกายอารมณ์จิตใจ สังคมและสติปัญญาของนักเรียนอนุบาลศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กัญญารัตน์ วงศ์เชษฐ. (2543). การใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาลวัดศรีสุพรรณ จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. CMU Intellectual Repository.
- กาญจนา พงศ์พฤกษ์. (2523). ความสัมพันธ์ระหว่างกันของพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก ความวิตกกังวลและความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูศรีส นิทประชากร. (2545). วิธีสอนในระดับประถมศึกษาตามแนวหลักสูตรใหม่. กรุงเทพมหานคร: วัชรการพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่. (พิมพ์ครั้งที่ 10). บริษัท สุวิทย์สาส์นจำกัด.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย, กรุงเทพมหานคร: เอฟี กราฟฟิกส์ดีไซด์.
- รัตนา จัวแหลม. (2551). สุนทรียภาพทางดนตรีและลีลาสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- เอี่ยมจิต ดีศรีแก้ว. (2544). ผลของการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม บุคลิกภาพและความวิตกกังวลของนักเรียนหญิง. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- องค์การบริหารส่วนตำบลแก้ง. (2567). ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านยาง ตำบลแก้ง อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี. เรียกใช้เมื่อ 15 ธันวาคม 2567 จาก <https://www.kaeng.go.th/index.php>.

การพัฒนาการเรียนรู้หลักการนับเบื้องต้นโดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับ
GeoGebra เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปรับเจตคติ และลดความวิตกกังวลต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4*

DEVELOPMENT OF LEARNING BASIC COUNTING PRINCIPLES USING
PROBLEM-BASED LEARNING WITH GEOGEBRA TO ENHANCE ACADEMIC
ACHIEVEMENT, IMPROVE ATTITUDES, AND REDUCE MATHEMATICS ANXIETY
OF MATHAYOMSUKSA 4 STUDENTS

พัฒนพงษ์ บุญประกาศรี¹ และ รามนรี นนทภา²

Phatpaphong Boonpraphasri¹ and Ramnaree Nontapa²

¹⁻²มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

¹⁻²Rajabhat Mahasarakham University, Thailand

Corresponding Author's E-mail: phatpaphongrmu@gmail.com, E-mail: ramnaree_cute.pig@hotmail.com²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับโปรแกรม GeoGebra เรื่อง หลักการนับเบื้องต้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70 2) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ เจตคติ และความวิตกกังวลต่อวิชาคณิตศาสตร์ 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ ก่อนและหลังเรียน 4) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ กับเกณฑ์ร้อยละ 70 และ 5) เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงเจตคติและความวิตกกังวลต่อวิชาคณิตศาสตร์ ในระยะเวลาต่าง ๆ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 39 คน โดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ 1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักการนับเบื้องต้น โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับโปรแกรม GeoGebra 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ 3) แบบประเมินเจตคติและความวิตกกังวล สถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าสถิติที

ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ 83.31/78.63 สูงกว่าเกณฑ์ 70/70 ที่กำหนด 2) หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น เจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์สูงขึ้น และความวิตกกังวลต่อวิชาคณิตศาสตร์ลดลง 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ มีค่าเฉลี่ย 23.59 และ

* Received 18 March 2025; Revised 26 March 2025; Accepted 28 March 2025

ผลคะแนนเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ มีค่าเฉลี่ย 4.51 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 5) การเปลี่ยนแปลงเจตคติและความวิตกกังวลต่อวิชาคณิตศาสตร์ ในช่วงระยะเวลาต่าง ๆ พบว่า เจตคติมีการพัฒนาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่ความวิตกกังวลลดลงอย่างชัดเจน

คำสำคัญ: การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน, โปรแกรม GeoGebra, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, การพัฒนาการเรียนรู้

Abstract

The purposes of this research were to 1) develop learning activities using problem-based learning with GeoGebra program on Basic Counting Principles for Mathayomsuksa 4 students to meet the efficiency criterion of 70/70, 2) study mathematics achievement, attitudes toward mathematics, and mathematics anxiety, 3) compare learning achievement and attitudes towards mathematics before and after instruction, 4) compare mathematics achievement and attitudes toward mathematics with the 70 percent criterion, and 5) compare changes in attitudes and anxiety toward mathematics at different time intervals. The sample consisted of 39 Mathayomsuksa 4 students selected by cluster random sampling. The research instruments included 1) lesson plans on Basic Counting Principles using problem-based learning with GeoGebra, 2) an achievement test, 3) attitude and anxiety assessment forms. Data were analyzed using percentages, means, standard deviations, and t-tests.

The results showed that 1) The learning activities had an efficiency of 83.31/78.63, higher than the established 70/70 criterion. 2) After participating in the learning activities, students' mathematics achievement increased, attitudes towards mathematics improved, and mathematics anxiety decreased. 3) Post-instruction achievement and attitudes towards mathematics were significantly higher than pre-instruction at the .05 level. 4) Mathematics achievement had a mean of 23.59, and attitudes towards mathematics had a mean of 4.51, both significantly higher than the 70 percent criterion at the .05 level. and 5) Regarding changes in attitudes and anxiety towards mathematics over time, attitudes continuously improved while anxiety notably decreased.

Keywords: Problem-Based Learning, GeoGebra, Academic Achievement, Learning Development.

บทนำ

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากคณิตศาสตร์ช่วยให้มนุษย์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบและถี่ถ้วน ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ดังนั้นการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ในยุคใหม่จึงต้องเรียนเพื่อให้เกิดทักษะในการดำรงชีวิต เน้นการจุดประกายให้ผู้เรียนใฝ่รู้ใฝ่เรียน ส่งเสริมทัศนคติที่ดีและศักยภาพของผู้เรียน ให้ได้ลงมือปฏิบัติ และได้พัฒนาศักยภาพทักษะเพื่อการดำรงชีวิต (ดวงหทัย กาศวิบูลย์, 2561)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อข้อจำกัดในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียน ได้แก่ ความวิตกกังวลเกี่ยวกับการเรียน ความกลัวเมื่อต้องสอบ ส่งผลให้นักเรียนขาดแรงจูงใจในการเรียนและเกิดความรู้สึกลังเลหน่าย และด้านเจตคติ (Wilson, 1971) นักเรียนบางคนมีมุมมองต่อวิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ยากและไม่น่าสนใจ ทำให้ขาดแรงจูงใจในการเรียนรู้ ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาทักษะและความเข้าใจในเนื้อหาคณิตศาสตร์ (Pizzie & Kraemer, 2023) ดังนั้น การนำรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่น่าสนใจมากขึ้น จะส่งผลให้การเรียนรู้ของนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น โดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอีกรูปแบบหนึ่ง คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem based Learning : PBL) ที่เน้นให้ความสำคัญกับประสบการณ์ กระบวนการเรียนรู้ที่ต้องใช้ความคิด การลงมือปฏิบัติเพื่อค้นหาแนวทาง หรือวิธีการแก้สถานการณ์ปัญหา (ดวงหทัย กาศวิบูลย์, 2561) และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้โปรแกรมจีโอจีบรา (GeoGebra) ที่เป็นเครื่องมือหรือสื่อที่จะช่วยให้การจัดกิจกรรมที่มีเนื้อหาเป็นนามธรรม ทำให้เห็นชัดเป็นรูปธรรมมากขึ้น (La Ode Ahmad Jazuli, 2024)

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการสังเกตและทดลองสอนที่โรงเรียนเทศบาลบูรพาพิทยาคาร จังหวัดมหาสารคาม ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคการเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 และภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนวิชาคณิตศาสตร์มีแนวโน้มที่ต่ำ จากภาวะความเครียดและขาดแรงจูงใจ ความสนใจในการเรียนเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ที่ต่ำ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem based Learning : PBL) ร่วมกับโปรแกรม GeoGebra เรื่องหลักการนับเบื้องต้น เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เจตคติที่ดี และลดความ

วิตกกังวล ของนักเรียนที่มีต่อวิชาคณิตศาสตร์ โดยเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากปัญหาหรือสถานการณ์จริงที่เกี่ยวข้อง ผ่านกระบวนการกลุ่ม การเรียนรู้ร่วมมือ และผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจ สามารถนำข้อมูลไปใช้ เพื่อเป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับโปรแกรม GeoGebra เรื่อง หลักการนับเบื้องต้น ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติ และความวิตกกังวลต่อวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ และเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ ก่อนและหลังเรียน จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับโปรแกรม GeoGebra
4. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ และเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ กับเกณฑ์ร้อยละ 70 จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับโปรแกรม GeoGebra
5. เพื่อเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงเจตคติ และความวิตกกังวลต่อวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียน ในช่วงระยะเวลาต่าง ๆ จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับโปรแกรม GeoGebra

สมมติฐานการวิจัย

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับโปรแกรม GeoGebra เรื่อง หลักการนับเบื้องต้น มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70
2. คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์เฉลี่ย และคะแนนเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์เฉลี่ยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับโปรแกรม GeoGebra หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
3. คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์เฉลี่ย และคะแนนเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์เฉลี่ยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับโปรแกรม GeoGebra สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70
4. คะแนนเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์เฉลี่ย และคะแนนความวิตกกังวลต่อวิชาคณิตศาสตร์เฉลี่ยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในช่วงระยะเวลาต่าง ๆ จากการจัดกิจกรรม

การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับโปรแกรม GeoGebra มีพัฒนาการในช่วงระยะเวลาต่างๆ ที่ดีขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. แบบแผนการวิจัย

เป็นการวิจัยแบบแผนก่อนทดลอง (Pre-Experiment Design) เป็นรูปแบบแผนการทดลอง 2 รูปแบบ ได้แก่ แบบการวิจัยที่มีกลุ่มทดลองที่ไม่ได้สุ่ม เก็บรวบรวมข้อมูลแบบแผนกลุ่มเดียวทดสอบก่อนหลัง (One Group Pretest-Posttest Design) และแบบแผนการวิจัยที่มีกลุ่มทดลองที่ไม่ได้สุ่ม การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการวัดซ้ำหลายครั้งในระหว่างการวิจัย แบบแผนกลุ่มเดียวแบบวัดซ้ำ (One Group Repeated Measures Design)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาลบูรพาพิทยาคาร อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 2 ห้องเรียน ห้องเรียนที่ 1 จำนวน 39 คน และห้องเรียนที่ 2 จำนวน 35 คน รวมจำนวน 74 คน (โรงเรียนเทศบาลบูรพาพิทยาคาร, 2567)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ห้องเรียนที่ 1 โรงเรียนเทศบาลบูรพาพิทยาคาร อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 39 คนที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคการเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 การเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับโปรแกรม GeoGebra เรื่อง หลักการนับเบื้องต้น จำนวน 10 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง มาตรฐานประมาณค่าตามวิธีของลิเคิร์ทกำหนดเกณฑ์ระดับคุณภาพ (บุญชม ศรีสะอาด, 2541, น. 95-100) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.72 อยู่ในระดับ เหมาะสมมากที่สุด

3.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักการนับเบื้องต้น ผ่านผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความเที่ยงตรงตามเนื้อหาจำนวน 5 คน ปรับปรุง แก้ไข แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1) ส่วนที่ 1 แบบปรนัย จำนวน 20 ข้อ หาค่าดัชนีสอดคล้อง (IOC) มีค่า 1.00 ทุกข้อนำข้อสอบไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 35 คน มีค่าความยากง่ายแบบอิงเกณฑ์ ตั้งแต่ 0.23-0.59 ค่าอำนาจจำแนกจากการวิเคราะห์ของเบรนนแบบอิงเกณฑ์ ตั้งแต่ 0.233-0.667 และค่าความเชื่อมั่นแบบอิงเกณฑ์ของโลเวทท์ เท่ากับ 0.724

2) ส่วนที่ 2 แบบอัตนัย จำนวน 5 ข้อ หาค่าดัชนีสอดคล้อง (IOC) มีค่า 1.00 ทุกข้อ นำข้อสอบไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 35 คน มีค่าความยากง่าย แบบอิงกลุ่ม ตั้งแต่ 0.38-0.49 ค่าอำนาจจำแนกจากการวิเคราะห์วิธีนี้และชาเบอร์แบบอิงกลุ่ม ตั้งแต่ 0.364-0.591 และค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาคแบบอิงกลุ่ม เท่ากับ 0.861

3.3 แบบประเมินเจตคติ และแบบประเมินความวิตกกังวลต่อวิชาคณิตศาสตร์ ใช้มาตรวัดลิเคิร์ต กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน (ธีรวิทย์ เอกะกุล, 2550, น. 52-55) 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วยไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ค่าอำนาจจำแนกจากการวิเคราะห์วิธีนี้และชาเบอร์แบบอิงกลุ่ม ใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคแบบอิงกลุ่ม ดังนี้

1) แบบประเมินเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ จำนวน 20 ข้อ ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.205-0.545 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.856

2) แบบประเมินความวิตกกังวลต่อวิชาคณิตศาสตร์ จำนวน 22 ข้อ ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.213-0.614 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.940

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ก่อนการสอน (1 วัน)

ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน เรื่อง หลักการนับเบื้องต้น รายวิชาคณิตศาสตร์ ประกอบด้วย: แบบทดสอบปรนัย จำนวน 20 ข้อ (ใช้เวลา 20 นาที) แบบทดสอบอัตนัย จำนวน 5 ข้อ (ใช้เวลา 20 นาที) แบบวัดเจตคติ (ใช้เวลา 10 นาที) และแบบประเมินความวิตกกังวล (ใช้เวลา 10 นาที)

ระยะที่ 2 ระหว่างการสอน (10 คาบเรียน)

ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับโปรแกรม GeoGebra จำนวน 10 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง และเก็บข้อมูลเจตคติและความวิตกกังวลต่อวิชาคณิตศาสตร์ในช่วงท้ายของคาบเรียนที่ 2, 4, 6, 8 และ 10 ใช้เวลาในการทำแบบประเมินประมาณ 10 นาทีต่อครั้ง เพื่อวิเคราะห์หาการเปลี่ยนแปลงของเจตคติและระดับความวิตกกังวลต่อวิชาคณิตศาสตร์ของผู้เรียน

ระยะที่ 3 หลังการสอน (2 วัน)

วันที่ 1 ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังการเรียน เรื่อง หลักการนับเบื้องต้น ประกอบด้วย แบบปรนัย จำนวน 20 ข้อ (ใช้เวลา 30 นาที) และแบบอัตนัย จำนวน 5 ข้อ (ใช้เวลา 30 นาที)

วันที่ 2 ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบประเมินเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ (ใช้เวลา 10 นาที) และแบบประเมินความวิตกกังวลต่อวิชาคณิตศาสตร์ (ใช้เวลา 10 นาที)

ผู้วิจัยดำเนินการตรวจให้คะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ แบบวัดเจตคติ และแบบประเมินความวิตกกังวลตามเกณฑ์ที่กำหนด นำคะแนนที่ได้วิเคราะห์ใช้วิธีการทางสถิติเพื่อประเมินผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบ ได้แก่ Dependent-Sample t-test, One-Sample t-test และ One-Way ANOVA with Repeated Measure โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายของเจตคติและความวิตกกังวลต่อวิชาคณิตศาสตร์แบ่งเป็น 5 ระดับ ตั้งแต่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

จากผลวิเคราะห์ข้อมูลสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับโปรแกรม GeoGebra เรื่อง หลักการนับเบื้องต้น ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70 ดังแสดงตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับโปรแกรม GeoGebra

	E_1		รวม (100)	แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ หลังเรียน (30) E_2
	ใบงาน (60)	แบบทดสอบย่อย (40)		
$\bar{X}$	48.59	34.72	83.31	23.59
S.D.	2.414	2.350	3.286	1.956
ร้อยละ	80.98	86.79	83.31	78.63
(E_1 / E_2) เท่ากับ 83.31/78.63				

จากตารางที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับโปรแกรม GeoGebra มีประสิทธิภาพ 83.31/78.63 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 70/70 ที่กำหนดไว้ โดยมีคะแนนเฉลี่ยระหว่างเรียนจากใบงานและแบบทดสอบย่อย ภาพรวมคิดเป็นร้อยละ 83.31 และคะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ภาพรวมคิดเป็นร้อยละ 78.63

2.วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติ และความวิตกกังวลต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ดังแสดงตารางที่ 2 และตารางที่ 3

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับโปรแกรม GeoGebra นำเสนอโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์	จำนวนนักเรียน (คน)	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
เก่ง	20	51.28	25.10	1.294
ปานกลาง	19	48.72	22.00	1.054

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติ และความวิตกกังวลต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ระดับเก่ง จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 51.28 ($\bar{X} = 25.10$, S.D. = 1.294) ระดับปานกลาง จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 48.72 ($\bar{X} = 22.00$, S.D. = 1.054) ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับเจตคติและความวิตกกังวลต่อวิชาคณิตศาสตร์ โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับโปรแกรม GeoGebra ภาพรวม ดังแสดงตารางที่ 3

รายการ	ก่อนเรียน			หลังเรียน		
	$\bar{X}$	S.D.	เกณฑ์ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	เกณฑ์ระดับ
เจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียน						
ข้อความเชิงบวก	3.93	0.156	มาก	4.51	0.041	มากที่สุด
ข้อความเชิงลบ	4.05	0.134	มาก	4.50	0.076	มากที่สุด
ความวิตกกังวลต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียน	3.97	0.172	มาก	1.85	0.242	น้อย

จากตารางที่ 3 พบว่า

ด้านเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียน ข้อความเชิงบวก ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.156) มีเจตคติระดับมาก และเจตคติเชิงบวกหลังเรียนเพิ่มขึ้น ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.041) มีเจตคติอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนเจตคติมีข้อความเชิงลบก่อนเรียน ($\bar{X} = 4.05$,

S.D. = 0.134) มีเจตคติระดับมาก และเจตคติเชิงลบหลังเรียนเพิ่มขึ้น ($\bar{X}$ = 4.50, S.D. = 0.076) มีเจตคติระดับมากที่สุด

ด้านความวิตกกังวลต่อวิชาคณิตศาสตร์ พบว่า ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.97, S.D. = 0.172) มีความวิตกกังวล ระดับมาก และหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 1.85, S.D. = 0.242) มีความวิตกกังวล ระดับน้อย

3.วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ และเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ ก่อนและหลังเรียน จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับโปรแกรม GeoGebra ดังแสดงตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์เฉลี่ย และคะแนนเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์เฉลี่ย ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับโปรแกรม GeoGebra โดยใช้สถิติทดสอบที กรณีกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent-Sample t-test)

รายการ	n	$\bar{X}$	S.D.	df	t	Sig.
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์เฉลี่ย						
ก่อนเรียน	39	9.26	2.807	38	27.163	.000*
หลังเรียน	39	23.59	1.956	38		
เจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์เฉลี่ย						
ก่อนเรียน	39	3.98	0.185	38	15.075	.000*
หลังเรียน	39	4.51	0.083	38		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยก่อนเรียน 9.26 และหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 23.59 สูงกว่าก่อนเรียน และมีเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยก่อนเรียน 3.98 และค่าเฉลี่ยหลังเรียน 4.51 สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. วัตถุประสงค์ที่ 4 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ และเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ กับเกณฑ์ร้อยละ 70 จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับโปรแกรม GeoGebra ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 4 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์เฉลี่ย และคะแนนเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์เฉลี่ย ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับโปรแกรม GeoGebra กับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยใช้สถิติทดสอบที กรณีกลุ่มเดียว (One-Sample t-test)

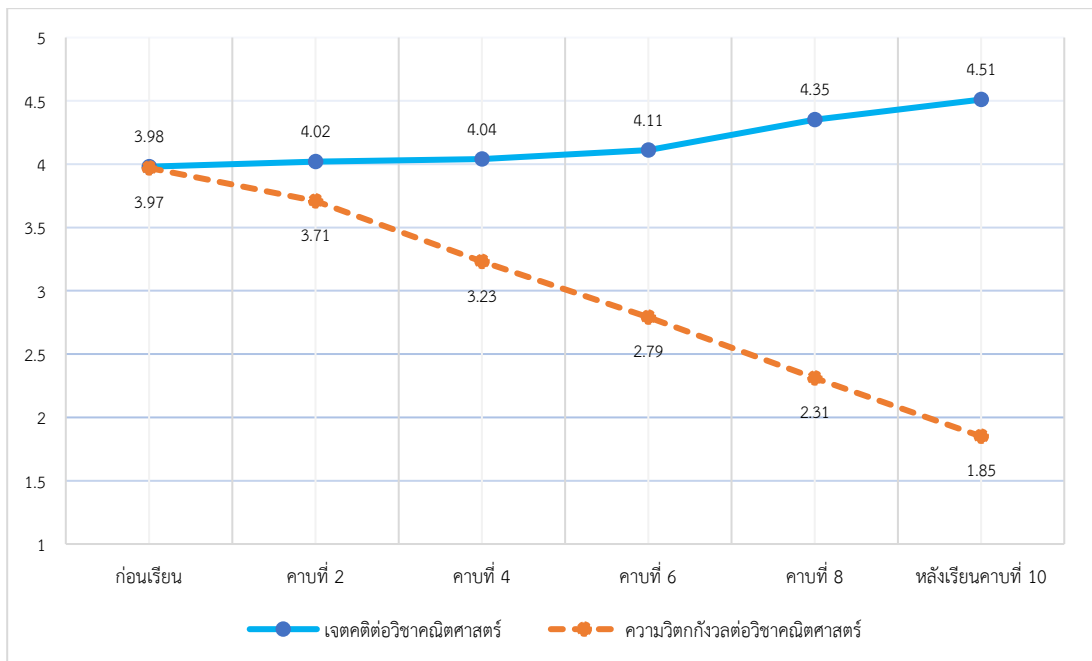
รายการ	n	$\bar{X}$	S.D.	df	t	Sig.
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์	39	23.59	1.956	38	8.267	.000*
เจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์	39	4.51	0.083	38	76.036	.000*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์เฉลี่ย ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับโปรแกรม GeoGebra มีค่าเฉลี่ย 23.59 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 และผลการเปรียบเทียบคะแนนเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ มีค่าเฉลี่ย 4.51 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. วัตถุประสงค์ที่ 5 เพื่อเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงเจตคติ และความวิตกกังวลต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียน ในช่วงระยะเวลาต่าง ๆ จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับโปรแกรม GeoGebra ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 แสดงผลการเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ และความวิตกกังวลต่อวิชาคณิตศาสตร์ ที่ใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับโปรแกรม GeoGebra

จากแผนภูมิที่ 1 เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลง ด้านเจตคติ และความวิตกกังวลต่อวิชาคณิตศาสตร์ โดยใช้แบบประเมินเจตคติ และแบบประเมินความวิตกกังวลต่อวิชาคณิตศาสตร์ พบว่า

ด้านเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ พบว่า ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย 3.98 ระหว่างเรียนคาบเรียนที่ 2, 4, 6 และคาบเรียนที่ 8 ค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 4.02, 4.04, 4.11, 4.35 ตามลำดับ และหลังเรียนเพิ่มขึ้นมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51

ด้านความวิตกกังวลต่อวิชาคณิตศาสตร์ พบว่า ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย 3.97 ระหว่างเรียนคาบเรียนที่ 2, 4, 6 และคาบเรียนที่ 8 มีค่าเฉลี่ยลดลง 3.71, 3.23, 2.79, 2.31 ตามลำดับ และหลังเรียนลดลง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.85

อภิปรายผล

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ทดสอบสมมติฐานและอภิปรายผลเรียงตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 จากการศึกษา พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับโปรแกรม GeoGebra ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70 มีประสิทธิภาพ 83.31/78.63 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 70/70 สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 ทั้งนี้เนื่องจากแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีขั้นตอนที่ชัดเจน 5 ขั้นตอน ได้แก่ การสร้างกลุ่มและนำเสนอปัญหา การวิเคราะห์และเรียนรู้ประเด็นปัญหา การดำเนินการแก้ปัญหา การนำเสนอคำตอบ และการสรุปความรู้และประเมินผล ซึ่งช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างเป็นระบบ และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ Othman et al. (2013) กล่าวว่าผู้สอนควรนำเสนอสถานการณ์ปัญหาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันศึกษาทำความเข้าใจปัญหาพร้อมทั้งคิดประเด็นที่น่าสนใจที่จะศึกษา และ Krajcik et al. (1994) กล่าวว่า การมีปัญหาคำถามที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับบุคคลหรือสังคมจะมีความหมายต่อนักเรียน เพราะจะทำให้นักเรียนสนใจ เนื่องจากเป็นสถานการณ์ในชีวิตจริง สอดคล้องกับงานวิจัยของสิทธิชัย พานิชย์วิไล (2566) ได้ศึกษาการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นปฏิบัติการทางคณิตศาสตร์ตามแนวทฤษฎีโซเซียลคอนสตรัคติวิสต์ร่วมกับโปรแกรม GeoGebra ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง วงกลม ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่พบว่าการใช้โปรแกรม GeoGebra ช่วยให้นักเรียนพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ และงานวิจัยของ Mayasari et al. (2024) ได้ศึกษาการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่สนับสนุนด้วย GeoGebra เพื่อปรับปรุงความสามารถในการแทนค่าทางคณิตศาสตร์และการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนระดับมัธยมปลายในประเทศอินโดนีเซีย ที่พบว่าการใช้ GeoGebra ทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนาทักษะคณิตศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 จากการศึกษา พบว่า ด้านเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียน ข้อความเชิงบวก ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.93) มีเจตคติระดับมาก และเจตคติเชิงบวกหลังเรียนเพิ่มขึ้น ($\bar{X}$ = 4.51) มีเจตคติอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนเจตคติมีข้อความเชิงลบ ก่อนเรียน ($\bar{X}$ = 4.05) มีเจตคติระดับมาก และเจตคติเชิงลบหลังเรียนเพิ่มขึ้น ($\bar{X}$ = 4.50) มีเจตคติระดับมากที่สุด ด้านความวิตกกังวลต่อวิชาคณิตศาสตร์ พบว่าก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.97, S.D. = 0.172) มีความวิตกกังวล ระดับมาก และหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 1.85, S.D. = 0.242) มีความวิตกกังวล ระดับน้อย ทั้งนี้เนื่องจาก การจัดกิจกรรมที่ใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับโปรแกรม GeoGebra ช่วยให้นักเรียนมองเห็นภาพได้ชัดเจน และเกิดความเข้าใจในเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น มีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ปัญหาและการอภิปรายกลุ่มช่วยเสริมสร้างความมั่นใจ สอดคล้องกับแนวคิดของ Hembree, R. (1990) ได้ศึกษาเกี่ยวกับธรรมชาติและผลกระทบของความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์ โดยพบว่าความวิตกกังวลทางคณิตศาสตร์มีความสัมพันธ์เชิงลบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และเจตคติที่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์ ผู้เรียนที่มีความวิตกกังวลสูงมักหลีกเลี่ยงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับคณิตศาสตร์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปุณณนุช เขียวไกร (2565) ศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างเจตคติเชิงบวกและลดความวิตกกังวลต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยการใช้ปัญหาเป็นฐานมีเจตคติทางคณิตศาสตร์ในระดับสูงและความวิตกกังวลลดลง และงานวิจัยของ

3. วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 จากการศึกษา พบว่า นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยก่อนเรียน 9.26 และหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 23.59 สูงกว่าก่อนเรียน และมีเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยก่อนเรียน 3.98 และค่าเฉลี่ยหลังเรียน 4.51 สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจาก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มุ่งเน้นกระบวนการทำงานแบบกลุ่ม โดยใช้สถานการณ์ปัญหาที่สอดคล้องกับความสนใจของนักเรียน และโปรแกรม GeoGebra ช่วยเปลี่ยนเนื้อหาจากนามธรรมเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของภูมิพัฒน์ สุดเสนห์ (2566) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง กำหนดการเชิงเส้นที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานช่วยเพิ่มทักษะการแก้ปัญหาและพัฒนาความสามารถทางคณิตศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 4 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ และเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ กับเกณฑ์ร้อยละ 70 จากการศึกษา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริลักษณ์ รักศิริรักษ์ (2566) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัส สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้โปรแกรม GeoGebra ประกอบการจัดการเรียนรู้แบบ (KWDL)

พบว่าการใช้โปรแกรม GeoGebra ช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และสร้างความพึงพอใจในการเรียนรู้ และงานวิจัยของ Furner (2024) ได้ศึกษาการทบทวน แนวปฏิบัติที่ดีที่สุดทางการสอนคณิตศาสตร์ การใช้สื่อการสอนคณิตศาสตร์แบบจับต้องได้ วรรณกรรมสำหรับเด็ก และโปรแกรม GeoGebra เพื่อสร้างเยาวชนที่มีความมั่นใจทางคณิตศาสตร์สำหรับโลก STEM ที่พบว่าการใช้โปรแกรม GeoGebra ช่วยให้นักเรียนมีความมั่นใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

5. วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 5 เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงเจตคติ และความวิตกกังวลต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียน ในช่วงระยะเวลาต่าง ๆ จากการศึกษา พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งผลให้เจตคติเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ขณะที่ความวิตกกังวลลดลงอย่างชัดเจน สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4 ทั้งนี้เนื่องจาก กิจกรรมการเรียนรู้กระตุ้นการมีส่วนร่วม ผ่านการแก้ปัญหาและการใช้ GeoGebra ซึ่งช่วยสร้างความสนใจและความเข้าใจเชิงลึกในเนื้อหา สอดคล้องกับงานวิจัยของประวิณนุช วสุอนันต์กุล (2566) ได้ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบวัฏจักรการสืบเสาะความรู้ร่วมกับการประยุกต์ใช้เทคนิค STAD ผสมสื่อ GeoGebra ที่ส่งเสริมโน้ตทัศน์ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่พบว่า การเรียนรู้ร่วมกับสื่อ GeoGebra ช่วยลดความวิตกกังวลและเพิ่มความเข้าใจในคณิตศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และงานวิจัยของ Wakhata et al. (2024) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติของนักเรียนที่มีต่อโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์และผลการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ที่พบว่านักเรียนที่มีเจตคติเชิงบวกต่อคณิตศาสตร์สามารถแก้ปัญหาได้ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับโปรแกรม GeoGebra มีประสิทธิภาพ 83.31/78.63 สูงกว่าเกณฑ์ 70/70 ที่กำหนดไว้ ภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรม นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์เพิ่มขึ้น มีคะแนนเฉลี่ย 23.59 อยู่ในระดับดี และมีเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์หลังเรียนเพิ่มขึ้น มีคะแนนเฉลี่ย 4.51 อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งทั้งสองด้านสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่ความวิตกกังวลต่อวิชาคณิตศาสตร์ลดลง อยู่ในระดับน้อย ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem based Learning : PBL) และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้โปรแกรมจีโอจีบรา (GeoGebra) ช่วยส่งเสริมให้นักเรียน มีเจตคติการพัฒนาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่ความวิตกกังวลลดลง ส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียนในระยะยาว

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ประกอบด้วย

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ร่วมกับโปรแกรม GeoGebra มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ควรประยุกต์ใช้การจัด

กิจกรรมการเรียนรู้ ในเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์อื่นๆ โดยเน้นปัญหาจากสถานการณ์จริงที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของนักเรียน เพื่อกระตุ้นความสนใจและสร้างความเชื่อมโยงกับประสบการณ์ของผู้เรียน

1.2 จากผลการวิจัยที่พบว่าเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์เพิ่มขึ้นและความวิตกกังวลลดลง ครูควรส่งเสริมการทำงานกลุ่มในขั้นตอนการแก้ปัญหาและใช้โปรแกรม GeoGebra เป็นเครื่องมือช่วยแสดงภาพเชิงรูปธรรม ช่วยส่งเสริม การเรียนรู้ของนักเรียน ลดความวิตกกังวลและเสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ประกอบด้วย

2.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับโปรแกรม GeoGebra ในบริบทที่แตกต่างกัน เช่น ระหว่างนักเรียนสายวิทย์-คณิต กับสายศิลป์-ภาษา หรือเปรียบเทียบกับเทคโนโลยีและวิธีการสอนแบบอื่น

2.2 ควรขยายขอบเขตการวิจัยไปยังเนื้อหาคณิตศาสตร์อื่น เช่น ความน่าจะเป็น พีชคณิต หรือเรขาคณิต เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ เจตคติ และความวิตกกังวลในเนื้อหาเหล่านั้น

2.3 ควรศึกษาประสิทธิภาพการใช้โปรแกรม GeoGebra บนแพลตฟอร์มที่หลากหลาย โดยวิเคราะห์ข้อจำกัดและความเหมาะสมแต่ละแพลตฟอร์มต่อเนื้อหาที่แตกต่างกัน เพื่อพัฒนาแนวทางการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีให้เหมาะสมกับบริบทการเรียนรู้ของผู้เรียน

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รามาธิ นนทภา โรงเรียนเทศบาลบูรพาพิทยาคาร อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม คณะครูกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ห้องเรียนที่ 1 และ 2 ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์และอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่ช่วยทำให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงด้วยดี และข้อมูลจากวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับโปรแกรม GeoGebra เรื่อง หลักการนับเบื้องต้น ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์และความวิตกกังวลต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

- ดวงหทัย กาศวิบูลย์ (2561). การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสำหรับครูคณิตศาสตร์ (Problem-Based Learning for Mathematics Teachers). เชียงใหม่ : ภาควิชาหลักสูตร การสอนและการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธีรภูมิ เอกะกุล. (2550). การวัดเจตคติ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). อุบลราชธานี: วิทยาออฟเซตการพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2541). *การพัฒนาการสอน*. กรุงเทพมหานคร: สุริยวิทยาสาน.
- ประวีณนุช วสุนันต์กุล. (2566). แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบวัฏจักรการสืบเสาะความรู้ร่วมกับการประยุกต์ใช้เทคนิค STAD ผสมสื่อ GeoGebra ที่ส่งเสริมโน้ตทัศน์ทางคณิตศาสตร์. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, 18(3), 33-42.
- ปณณนุช เขียวไกร. (2565). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างเจตคติเชิงบวกและลดความวิตกกังวลต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ภูมิพัฒน์ สุดเสนห์. (2566). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง กำหนดการเชิงเส้นที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. วารสารการบริหารนิเทศบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น, 9(8), 1367-1379.
- โรงเรียนเทศบาลบูรพาพิทยาคาร. (2567). ข้อมูลพื้นฐาน. ข้อมูลนักเรียน. เรียกใช้เมื่อ 18 กันยายน 2567 จาก <https://www.bppschoo.ac.th/index.php/about/2019-09-07-07-48-33>.
- ศิริลักษณ์ รักศิริภักษ์. (2566). การพัฒนาทักษะในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัส สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้โปรแกรม GeoGebra ประกอบการจัดการเรียนรู้แบบ (KWDL). วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, 1(2), 52-65.
- สิทธิชัย พานิชย์วิไล. (2566). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นปฏิบัติการทางคณิตศาสตร์ตามแนวทฤษฎีโซเชี่ยล คอนสตรัคติวิสต์ร่วมกับโปรแกรม GeoGebra ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง วงกลม ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 25(3), 286-296.
- Furner, J. M. (2024). The Best Pedagogical Practices for Teaching Mathematics Revisited: Using Math Manipulatives, Children's Literature, and GeoGebra to Produce Math Confident Young People for a STEM World. Pedagogical Research, 9(2).
- Hembree, R. (1990). The Nature, Effects, and Relief of Mathematics Anxiety. Journal for Research in Mathematics Education. 21(1), 33-46.

- Krajcik, J. S., Blumenfeld, P. C., Marx, R. W., & Soloway, E. (1994). A collaborative model for helping middle school science teachers learn project-based instruction. *The Elementary School Journal*, 94, 483-497.
- La Ode Ahmad Jazuli, Kodirun, Fiqra Purnama Zahra. (2024). Problem-Based Learning Model Assisted by GeoGebra for Students' Mathematical Conceptual Understanding. *Jurnal Amal Pendidikan*, 5(2), 158-169.
- Mayasari, F., Napitupulu, E. E., & Sinaga, B. (2024). Development of GeoGebra Assisted Learning Modules to Improve Mathematical Representation Abilities and Self Regulated Learning of Senior High School. *Mathline: Jurnal Matematika dan Pendidikan Matematika*, 9(2), 481-500.
- Othman, H., Mohd Salleh, B., & Abdullah, S. (2013). 5 Ladders of Active Learning: An Innovative Learning Steps in PBL Process. In K. M. Yusof, M. Arsat, M. T. Borhan, E. D. Graaff, A. Kolmos, F. A. Phang (Eds.), *PBL Across Cultures* (pp. 245-25 Aalborg: Aalborg University Press.
- Pizzie, R. G., & Kraemer, D. J. (2023). Strategies for remediating the impact of math anxiety on high school math performance. *npj Science of Learning*, 8(1), 44.
- Wakhata, R., Balimuttajjo, S., & Mutarutinya, V. (2024). Relationship between students' attitude towards, and performance in mathematics word problems. *Plos one*, 19(2), e0278593.
- Wilson, J. W. (1971). *Evaluation of Learning in Secondary School Mathematics in Handbook on Formative and Summative Evaluation of Student Learning*. New York: U.S.A. McGraw-Hill.

ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของ
ครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย นongบัวลำภู*
VISIONRY LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINSTRATORS AFFECTING TEAMWORK
OF TEACHAER IN SCHOOL UNDER SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA
OFFICE LOEI NONGBUALAMPHU

วัชรระ แปะทอง¹ และ ชิชณพงค์ ศรีจันทร์²

Watchara Paengthong¹ and Chissanapong Sonchan²

¹⁻²มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

¹⁻²Mahamakut Buddhist University Srilanchang Campus, Thailand.

¹Corresponding Author's Email: Watcharanjch@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1)ระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาและระดับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน 2) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน 3) ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย นongบัวลำภู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 322 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากตารางของเครจซี่และมอร์แกน เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา เท่ากับ 0.966 มีค่าอำนาจจำแนก 0.959 และการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน เท่ากับ 0.970 มีค่าอำนาจจำแนก 0.954 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันและวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก และการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน ได้แก่ การ

* Received 18 March 2025; Revised 28 March 2025; Accepted 31 March 2025

เป็นแบบอย่างที่ดี (x_4) การสร้างวิสัยทัศน์ (x_1) และการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ (x_3) ร่วมกันทำนายการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน ได้ร้อยละ 80.10

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำวิสัยทัศน์, ผู้บริหารสถานศึกษา, การทำงานเป็นทีม

Abstract

The objectives of this research were to study: 1) the level of visionary leadership of school administrators and the level of teamwork among teachers in schools, 2) the relationship between the visionary leadership of school administrators and teamwork among teachers in schools, and 3) how visionary leadership of school administrators affects teamwork among teachers in schools under the Secondary Educational Service Area Office of Loei Nongbua Lamphu. The sample group consisted of 322 school administrators and teachers, with the sample size determined using Krejcie & Morgan's table. The research instrument was a 5-point rating scale questionnaire. The reliability of the questionnaire on visionary leadership of school administrators was 0.966 with a discrimination power of 0.959, and for teamwork among teachers in schools was 0.970 with a discrimination power of 0.954. Statistics used for data analysis included mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficient, and multiple regression analysis.

The research findings revealed that: 1) The overall mean of visionary leadership of school administrators and teamwork among teachers in schools were both at high levels. 2) There was a high positive correlation between visionary leadership of school administrators and teamwork among teachers in schools, with statistical significance at the .01 level. 3) The aspects of visionary leadership that affected teamwork among teachers in schools were being a good role model (x_4), vision creation (x_1), and vision implementation (x_3), which together predicted 80.10 percent of the teamwork among teachers in schools.

Keywords: The characteristics of professional administrators, Administrators, core competencies of teachers.

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 เป็นช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงและผันแปรอย่างรวดเร็ว กระแสการพัฒนาเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาขึ้นอย่างก้าวกระโดด ก่อให้เกิดนวัตกรรมทางเทคโนโลยีขึ้น เกิดเป็นระบบนิเวศใหม่ที่พลิกมิติทางสังคม เศรษฐกิจ และการศึกษา รวมถึงวงการการศึกษาที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีอันเกิดจากสติปัญญาของมนุษย์ นำมาสู่การแข่งขันทางด้านนวัตกรรมการพัฒนาสถานศึกษา เป็นความท้าทายที่ผู้บริหารจะต้องพัฒนาเพื่อเตรียมพร้อมที่จะรับมือกับการปรับตัวสู่การปฏิวัติรอบด้านบนฐานความรู้วิทยาศาสตร์ ปัญญาประดิษฐ์ เกิดองค์ความรู้ใหม่ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) วิสัยทัศน์จึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้ผู้บริหารสามารถกำหนดทิศทางและเป้าหมายขององค์กรได้อย่างชัดเจน ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ไม่เพียงแต่เป็นความสามารถในการมองการณ์ไกล แต่ยังรวมถึง ความสามารถในการสื่อสาร สร้างแรงบันดาลใจ และนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายร่วมกันการทำงานเป็นทีมถือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา (พิมพ์อร สดเอี่ยม, 2563)

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (Environmental Analysis) พบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู มีจุดอ่อน คือ การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์และโครงสร้างอย่างชัดเจน แต่นโยบาย/จุดเน้นมีการปรับเปลี่ยนตลอดเวลา และนโยบายหรือภาระงานที่นอกเหนือจากภาระงานตามกรอบคู่มือ มีความไม่ชัดเจนเกิดการขัดแย้งหรือเกี่ยงกันเวลามอบหมายงาน ขาดระบบควบคุมที่มีประสิทธิภาพ ทำให้การติดตามและควบคุมที่ไม่มีคุณภาพ จึงไม่สามารถตรวจสอบปัญหาที่เกิดขึ้นได้งบประมาณมีอย่างจำกัดไม่สามารถปฏิบัติงานตามภาระงานได้ บุคลากรขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทำให้ขาดทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู, 2567) จากรายงานที่กล่าวมาข้างต้นมีความสอดคล้องกับการกำหนดวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาและการทำงานของบุคลากรในโรงเรียน

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู เพื่อจะได้นำข้อมูลไปใช้ในการวางแผน ปรับปรุงพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ยังสามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลและให้บรรลุตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู
2. เพื่อศึกษาระดับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา กับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู
4. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) มุ่งศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ปีการศึกษา 2567 จำนวน 51 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 139 คน และครู จำนวน 2,050 คน รวมทั้งสิ้น 2,189 คน (ระบบบริการข้อมูล Big data ผู้บริหาร และครูโรงเรียน ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา จำนวน 322 คน โดยใช้สูตรของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งอย่างเป็นสัดส่วน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 20 คน และครู จำนวน 302 คน รวมทั้งสิ้น 322 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) แบบแบบสอบถามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา (X) จำนวน 24 ข้อ และ 3) แบบสอบถามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน (Y) จำนวน 21 ข้อ

2.3 การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.2.1 การสร้างเครื่องมือ มีขั้นตอนดังนี้ 1) ศึกษาเอกสาร วารสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) กำหนดขอบข่ายการสร้างแบบสอบถามตามกรอบนิยามศัพท์ของตัวแปร 3) สร้างข้อคำถามตามขอบข่ายที่กำหนดภายใต้การให้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

วิทยานิพนธ์ 4) ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน โดยเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบและประเมินความตรงเชิงเนื้อหา จากนั้นนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป (Rovinelli and Hambleton, 1977 อ้างถึงใน ภัทรพร เกษสังข์, 2549 : 138) โดยค่าความสอดคล้องในแต่ละข้อนั้นมีค่าอยู่ระหว่าง 0.80 ถึง 1.00 และ 5) พิจารณาปรับปรุงและคัดเลือกข้อคำถามรายชื่อ นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

2.2.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ มีขั้นตอนดังนี้ 1) นำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน 2) วิเคราะห์ค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) และ 3) วิเคราะห์ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามพบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าเท่ากับ 0.966 อยู่ระหว่าง 0.966 – 0.974 และการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน มีค่าเท่ากับ 0.970 อยู่ระหว่าง 0.954 – 0.969

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ส่งหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลยหนองบัวลำภู

3.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนสังกัดโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู แล้วเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง และบางส่วนนำส่งผ่านทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ google form

3.3 นำแบบสอบถามที่รวบรวมได้ จำนวน 322 ฉบับ มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลในการตอบ แล้วดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพ ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน ประสพการณ์ในการทำงาน โดยการหาค่าความถี่และค่าร้อยละ

4.2 วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยภาพรวม รายด้านและรายข้อ

4.3 วิเคราะห์ระดับการทำงานเป็นทีมของครู โดยหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยภาพรวม รายด้านและรายข้อ

4.4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบภายในแต่ละตัวแปรและระหว่างตัวแปรพหุคูณกับตัวแปรเกณฑ์ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ของ Pearson (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) แล้วนำค่าที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (ภัทรพร เกษสังข์, 2549 : 169 – 171)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา

ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของ ผู้บริหารสถานศึกษา (X)	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การสร้างวิสัยทัศน์ (X1)	3.84	0.54	มาก
2. การเผยแพร่วิสัยทัศน์ (X2)	3.96	0.57	มาก
3. การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ (X3)	3.94	0.54	มาก
4. การเป็นแบบอย่างที่ดี (X4)	3.98	0.60	มาก
รวม	3.92	0.52	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา (X โดยรวม) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.52) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเป็นแบบอย่างที่ดี (X4) ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.60) รองลงมา คือ การเผยแพร่วิสัยทัศน์ (X2) ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.57) การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ (X3) ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.54) ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การสร้างวิสัยทัศน์ (X1) ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.54)

2. ผลการศึกษาระดับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน

การทำงานของครูในโรงเรียน (Y)	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การมีเป้าหมายร่วมกัน (y ₁)	3.99	0.62	มาก
2. การติดต่อสื่อสารที่ดี (y ₂)	4.00	0.60	มาก
3. การมีส่วนร่วมในการทำงาน (y ₃)	4.03	0.59	มาก
4. ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน (y ₄)	4.05	0.64	มาก
รวม	4.02	0.58	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า การทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน (Y) โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.02$, S.D. = 0.58) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน (y_4) ($\bar{x} = 4.05$, S.D. = 0.64) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการทำงาน (y_3) ($\bar{x} = 4.03$, S.D. = 0.59) และ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีเป้าหมายร่วมกัน (y_1) ($\bar{x} = 3.99$, S.D. = 0.62)

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน ปรากฏดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน

ตัวแปร	การมีเป้าหมายร่วมกัน (y_1)	การติดต่อสื่อสารที่ดี (y_2)	การมีส่วนร่วมในการทำงาน (y_3)	ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน (y_4)
การสร้างวิสัยทัศน์ (X_1)	0.766**	0.771**	0.783**	0.769**
การเผยแพร่วิสัยทัศน์ (X_2)	0.748**	0.754**	0.788**	0.753**
การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ (X_3)	0.826**	0.815**	0.815**	0.757**
การเป็นแบบอย่างที่ดี (X_4)	0.823**	0.815**	0.837**	0.791**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน โดยใช้การทดสอบค่าสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ของ Pearson (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) พบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน โดยรวมมีค่า ($r_{xy} = 0.880$) ซึ่งมีความสัมพันธ์ในเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .01 ในระดับสูง ส่วนภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ระหว่างตัวแปร ทั้ง 4 ด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวก ($r = 0.748 - 0.837$)

4. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน ปรากฏดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน โดยรวม

ตัวแปรพยากรณ์	B	S.E.B	β	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	0.327	0.108		3.040**	0.003
การเป็นแบบอย่างที่ดี (x_4)	0.436	0.056	0.461	7.836**	0.000
การสร้างวิสัยทัศน์ (x_1)	0.271	0.052	0.258	5.216**	0.000
การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ (x_3)	0.231	0.069	0.219	3.355**	0.001
$R = 0.895$ $R^2 = 0.801$ Adjusted $R^2 = 0.799$ $F = 426.268$					

**p < .01

จากตารางที่ 4 พบว่า ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ เรียงลำดับความสำคัญ ได้แก่ การเป็นแบบอย่างที่ดี (x_4) การสร้างวิสัยทัศน์ (x_1) และการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ (x_3) ตามลำดับ สามารถอธิบายความแปรปรวนของภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.895 ($R = 0.895$) ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 80.10 ($R^2 = 0.801$) สามารถเขียนแสดงความสัมพันธ์ในรูปสมการพยากรณ์ได้ และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ ± 0.25828 ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y = 0.327 + 0.436(x_4) + 0.271(x_1) + 0.231(x_3)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z = 0.461(x_4) + 0.258(x_1) + 0.219(x_3)$$

ทั้งนี้ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้นพบว่า การเผยแพร่วิสัยทัศน์ (x_2) ไม่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ ดังนี้ การเป็นแบบอย่างที่ดี การเผยแพร่วิสัยทัศน์ การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ และการสร้างวิสัยทัศน์ ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา มีวิสัยทัศน์สามารถมอง

อนาคตและวางแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาองค์กรให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลง โดยมองปัญหาเป็นความท้าทายที่แก้ไขได้ มีความสามารถในการโน้มน้าวใจให้บุคลากรร่วมมือปฏิบัติงานตามเป้าหมาย พร้อมกระตุ้นให้เกิดแรงผลักดันในการทำงาน ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ยึดมั่นในคุณธรรมและค่านิยมของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย รัตนา คนไฉ (2565) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภูเก็ต พบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิลาสินี ศรีประทุมวงศ์ (2567) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่าตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยรวม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัย นนทิพร สำน้อย (2557) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ระดับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

ผลการวิจัยพบว่า ระดับการทำงานของครูในโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ ดังนี้ ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน การมีส่วนร่วมในการทำงาน การติดต่อสื่อสารที่ดี และการมีเป้าหมายร่วมกัน ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา อาศัยทักษะ ประสบการณ์และการสนับสนุนซึ่งกันและกัน ผ่านการวางแผนที่ชัดเจน การแบ่งบทบาท การประสานงานอย่างใกล้ชิด มุ่งสร้างความสัมพันธ์ที่ดี สร้างความสามัคคีและความไว้วางใจในทีม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อธิกุล กลุณรัตน์ (2566) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานเป็นทีมกับประสิทธิผลการบริหารทั่วไปของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม พบว่า การทำงานเป็นทีมของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ โกศล เย็นสุขใจชน (2565) ได้ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 พบว่า การทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งทิพา กลัดมุข (2564) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ 4 พบว่า การทำงานเป็นทีมของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน โดยรวมมีค่าเท่ากับ 0.880 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ .01 ในระดับสูง สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 ว่า “ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู มีความสัมพันธ์กัน” ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารส่งผลโดยตรงต่อการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน เพราะผู้นำที่มีวิสัยทัศน์จะสามารถกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและสร้างแรงบันดาลใจให้ครูมีความร่วมมือกันในการทำงาน วางแผนและสื่อสารแนวทางที่ชัดเจนช่วยให้ครูมีทิศทางเดียวกัน ลดความขัดแย้ง และเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกัน ผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นแบบอย่างที่ดีจะกระตุ้นให้ครู มีความสามัคคีและมุ่งมั่นพัฒนาโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนา คนไว (2565) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = 0.927 แสดงว่าตัวแปรทั้งสอง มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิลาสินี ศรีประทุมวงศ์ (2567) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.756 โดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง

4. ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน พบว่า องค์ประกอบที่มีอำนาจพยากรณ์การทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน โดยรวมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ การเป็นแบบอย่างที่ดี (x_4) การสร้างวิสัยทัศน์ (x_1) และการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ (x_3) ตัวแปรทั้ง 3 องค์ประกอบนี้สามารถร่วมพยากรณ์การทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน โดยรวมได้ ร้อยละ 80.10 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ ± 0.25828 “มีตัวแปรพยากรณ์อย่างน้อย 1 ตัวแปรส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู” และมีตัวแปรอำนาจพยากรณ์เกินมากกว่าที่ได้ตั้งสมมติฐานไว้ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษากำหนดทิศทางที่ชัดเจนและสร้างแรงบันดาลใจ

ให้ครู มีเป้าหมายร่วมกันในการทำงาน ได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพผ่านการสื่อสารที่ดีและการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ยังช่วยสร้างบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อความร่วมมือ ลดความขัดแย้ง และเสริมสร้างความสามัคคีภายในทีม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิลาสินี ศรีประทุมวงศ์ (2567) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีเชิงวิสัยทัศน์ (X_4) ด้านการสร้างนวัตกรรมสู่วิสัยทัศน์ (X_5) ด้านการนำวิสัยทัศน์สู่การปฏิบัติ (X_2) และด้านการมองภาพอนาคตเชิงวิสัยทัศน์ (X_1) โดยตัวแปรทั้ง 4 ร่วมกันพยากรณ์ความแปรปรวนของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูใน ได้ร้อยละ 56.80 สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนา คนไว (2565) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า มีจำนวน 3 ด้าน ที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ การเป็นแบบอย่างที่ดี (X_4) และการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ (X_3) และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ การสร้างวิสัยทัศน์ (X_1) ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู ในโรงเรียน ได้ร้อยละ 87.70 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ว่าที่ร้อยตรีหญิง วันทยาพร ศรีมันตะ (2564) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครู พบว่ามีจำนวน 3 ด้าน ที่สามารถพยากรณ์ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วม (X_4) และ บทบาทของสมาชิกในทีม (X_2) และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ การติดต่อสื่อสาร (X_1) ประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครู ได้ร้อยละ 77.50

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง "ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู" พบว่าระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ระดับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน โดยการใช้การทดสอบค่าสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ของ Pearson (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน โดยรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง เท่ากับ 0.880 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกหรือในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติเท่ากับ .01 และตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ เรียงลำดับความสำคัญ ได้แก่ การเป็นแบบอย่างที่ดี (x_4) การสร้างวิสัยทัศน์ (x_1) และการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ (x_3) ตามลำดับ สามารถอธิบายความแปรปรวนของภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตัวแปรทั้ง 3 องค์ประกอบนี้ สามารถรวมพยากรณ์การทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน โดยรวมได้ ร้อยละ 80.10 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ ± 0.25828

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. จากการศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ เป็นภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับสุดท้าย ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการสร้างวิสัยทัศน์โดยกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน พร้อมสื่อสารให้บุคลากรเข้าใจและมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนงาน ควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงาน แสดงความมุ่งมั่นและยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรม รวมถึงสนับสนุนทรัพยากรและสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการทำงานร่วมกัน จึงสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. จากการศึกษา พบว่า การทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู การมีเป้าหมายร่วมกัน ที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับสุดท้าย ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของครู โดยกำหนดเป้าหมายร่วมกันที่ชัดเจนและสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของโรงเรียน เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจ สนับสนุนการสื่อสารที่ดีและสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อความร่วมมือ ลดความขัดแย้ง และส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เห็นคุณค่าและมุ่งมั่นไปในเป้าหมายร่วมกัน ทำให้การทำงานเป็นทีมมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

3. ควรศึกษาด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

เอกสารอ้างอิง

- โกศล เียนสุขใจชน. (2565). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- นนทิพร สาน้อย. (2557). การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษา ภาคเหนือตอนล่าง. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พิมพ์อร สดเอี่ยม. (2563). สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารจินตาสีทธิ์, 2(1), 1-23.
- รัตนา คนไฉ. (2565). ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มุกดาหาร. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- รุ่งทิพา กลัดมุข. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองท้องถิ่นที่ 4. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- ว่าที่ร้อยตรีหญิงวันทยาพร ศรีมันตะ. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาปทุมธานี. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- วิลาสสินี ศรีประทุมวงศ์. (2567). ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู. (2567). แผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ 2568 : โรงพิมพ์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 -2579. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- อธิกุล กลุณรัตน์. (2566). ความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานเป็นทีมกับประสิทธิภาพการบริหารทั่วไปของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู*
THE PROFESSIONAL CHARACTERISTICS ADMINISTRATOR AFFECTING
TEACHER'S CORE COMPETENCY IN SCHOOL UNDER LOEI - NONG BUA
LAMPHU SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

วรภัทร สุขสมบัติ¹ และ ชิณณพงศ์ ศรีจันทร์²

Worapat Sooksombat² and Chissanapong Sonchan³

¹⁻²มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

¹⁻²Mahamakut Buddhist University Srilanchang Campus, Thailand

¹Corresponding Author's Email: Worapat.soo@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ 2) ระดับสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน 3) ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพกับสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน และ 4) คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ปีการศึกษา 2567 จำนวน 322 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากตารางของเครจซ์และมอร์แกน เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ เท่ากับ 0.887 และสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน เท่ากับ 0.963 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) สมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพกับสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ได้แก่ คุณธรรม จริยธรรม (x_3) ภาวะผู้นำ (x_1) และทักษะการบริหารจัดการ (x_4) ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมนุษย์สัมพันธ์ (x_2) ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน ได้อย่างมี

* Received 20 March 2025; Revised 28 March 2025; Accepted 31 March 2025

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.910 ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 82.80

คำสำคัญ: คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ, ผู้บริหาร, สมรรถนะหลักของครู

Abstract

The purposes of this research were to study: 1) the level of professional administrator characteristics. 2) the level of core competencies of teachers in schools. 3) the relationship between professional administrator characteristics and teachers' core competencies and 4) the characteristics of professional administrators that affect the core competencies of teachers in schools, under secondary education educational service area office Loei Nongbualamphu. The sample used in this research was a group of 322 school administrators and teachers under secondary education educational service area office Loei Nongbualamphu in academic year 2024. The research instrument was a five - rating scale questionnaire regarding professional administrators' characteristics questionnaire with a confidence level of 0.887, and the core competencies of teachers in schools with a confidence level of 0.969. The statistics used for analysis data were: mean, standard deviation, Pearson's product moment correlation coefficient and Multiple Regression Analysis.

The results of the study were as follows: 1) Overall, professional administrator characteristics were at a high level. 2) Overall, teachers' core competencies in schools were at a high level. 3) Professional administrator characteristics and teachers' core competencies showed a positive correlation at a high level with statistical significance at .01. 4) Professional administrator characteristics under the Secondary Educational Service Area Office of Loei and Nong Bua Lamphu, namely morality and ethics (x_3), leadership (x_1), and management skills (x_4) affected teachers' core competencies with statistical significance at .01, while human relations (x_2) affected teachers' core competencies with statistical significance at .05. The multiple correlation coefficient was 0.910, collectively explaining 82.80% of the variance.

Keywords: The characteristics of professional administrators, Administrators, core competencies of teachers.

บทนำ

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) เป็นแผนระดับสองที่หน่วยงานของรัฐต้องปฏิบัติตามและสอดคล้องกับงบประมาณรายจ่ายประจำปี โดยกระทรวงศึกษาธิการได้รับมอบหมายให้ดำเนินการใน 2 ประเด็นหลัก ได้แก่ (1) การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ซึ่งแบ่งเป็น 5 แผนย่อย ครอบคลุมการพัฒนาเด็กตั้งแต่ปฐมวัยจนถึงวัยผู้สูงอายุ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนเกี่ยวข้องในแผนย่อยที่ 2 และ 3 และ (2) การพัฒนาการเรียนรู้ ซึ่งเน้นการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ให้ตอบสนองต่อศตวรรษที่ 21 และการส่งเสริมพหุปัญญาของมนุษย์ โดยกระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการ ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของผู้บริหารโรงเรียนในการยกระดับคุณภาพการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) จากแผนแม่บทในการบริหารการศึกษาให้มีคุณภาพ ดังที่ชาญชัย รัตนสุทิ (2552) กล่าวว่า สมรรถนะหลักของครูจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ และจำเป็นต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ครู และยังสะท้อนถึงความสามารถในตัวครู ที่เป็นปัจจัยส่งผลให้ประสบความสำเร็จในการทำงาน เป็นผู้ที่มีความสามารถประยุกต์ใช้หลักการ และวิชาที่มีอยู่ในตัวเอง เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ในงานที่ตนรับผิดชอบจึงจะกล่าวได้ว่าบุคคลนั้นมีสมรรถนะสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของครูจึงเป็นปัจจัยสำคัญ ในการพัฒนางานให้สามารถบรรลุตามเป้าหมาย และยังเป็นสมรรถนะร่วมที่ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนต้องมี สมรรถนะหลักครู นับว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่มี ความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำเนิน ชีวิต และสามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคมได้อย่างสันติสุข (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553)

ผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ โดยต้องมุ่งมั่นเสริมสร้างและบริหารจัดการเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน และพัฒนาให้เป็นสถานศึกษาสมบูรณ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ นอกจากนี้ผู้บริหารต้องมีความสามารถด้านการบริหาร การเป็นผู้นำทางการศึกษา ความรู้ทางวิชาการและเทคโนโลยี รวมถึงความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนและสังคม ตลอดจนคุณลักษณะส่วนบุคคล เช่น วิสัยทัศน์ คุณธรรม และบุคลิกภาพที่ดี ทั้งนี้ ผู้บริหารต้องปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพและเป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อสร้างความศรัทธาและความเชื่อมั่นให้กับองค์กรและชุมชน ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาและบรรลุเป้าหมายตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษา (ไชยา ภาวะบุตร, 2554)

คุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพมีความสำคัญต่อการพัฒนาสมรรถนะหลักของครู แต่ปัญหาสำคัญที่พบในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู คือ บุคลากรขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ขาดทักษะที่จำเป็นและการทำงานไม่มีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังขาดระบบควบคุมที่ดี ซึ่งอาจกระทบต่อคุณภาพการศึกษา ดังนั้น การพัฒนาผู้บริหารให้มีภาวะผู้นำทางวิชาการเพื่อขับเคลื่อนการบริหารจัดการตามกลยุทธ์และแผนพัฒนา จะช่วยส่งเสริมสมรรถนะครูและบุคลากรให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล พร้อมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู
2. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพกับสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู
4. เพื่อศึกษาคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) มุ่งศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือผู้บริหารและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ปีการศึกษา 2567 จำนวน 51 โรงเรียน ประกอบด้วยผู้บริหาร (ผู้อำนวยการสถานศึกษาและรองผู้อำนวยการสถานศึกษา) จำนวน 139 คน และครูจำนวน 2,050 คน รวมทั้งสิ้น 2,189 คน) และกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา จำนวน 322 คน (ระบบบริการข้อมูล Big data ผู้บริหาร และครูโรงเรียน ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา จำนวน 322 คน โดยใช้สูตรของ เครจซี่และมอร์แกน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งอย่างเป็นสัดส่วน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 20 คน และครู จำนวน 302 คน รวมทั้งสิ้น 322 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) แบบแบบสอบถามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ และ 3) แบบสอบถามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน

2.2 การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.2.1 การสร้างเครื่องมือ มีขั้นตอนดังนี้ 1) ศึกษาเอกสาร วารสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) กำหนดขอบข่ายการสร้างแบบสอบถามตามกรอบนิยามศัพท์ของตัวแปร 3) สร้างข้อคำถามตามขอบข่ายที่กำหนดภายใต้การให้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 4) ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน และ 5) ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2.2.2 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ มีขั้นตอนดังนี้ 1) นำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน 2) วิเคราะห์ค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) และ 3) วิเคราะห์ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามพบว่า คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ มีค่าเท่ากับ 0.887 และสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน มีค่าเท่ากับ 0.963

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ส่งหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารและครูในโรงเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

3.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับจากผู้บริหารและครูในโรงเรียนในสังกัดโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู แล้วเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง และบางส่วนนำส่งผ่านทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ google form

3.3 นำแบบสอบถามที่รวบรวมได้ มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลในการตอบ แล้วดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพ ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน ประสบการณ์ในการทำงาน โดยการหาค่าความถี่และค่าร้อยละ

4.2 วิเคราะห์ระดับคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยภาพรวม รายด้านและรายข้อ

4.3 วิเคราะห์ระดับสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน โดยหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยภาพรวม รายด้านและรายข้อ

4.4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบภายในแต่ละตัวแปรและระหว่างตัวแปรพหุคูณกับตัวแปรเกณฑ์ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ของ Pearson (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย

1. ผลการเพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ

คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ภาวะผู้นำ(x_1)	3.88	0.54	มาก
2. มนุษยสัมพันธ์(x_2)	3.90	0.54	มาก
3. คุณธรรม จริยธรรม(x_3)	3.99	0.63	มาก
4. ทักษะการบริหารจัดการ(x_4)	3.98	0.55	มาก
รวม	3.94	0.52	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.94, S.D. = 0.52) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มี ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ คุณธรรม จริยธรรม(x_3) ($\bar{X}$ = 3.99, S.D. = 0.63) รองลงมา คือ ทักษะการ บริหารจัดการ(x_4) ($\bar{X}$ = 3.98, S.D. = 0.55) รองลงมา คือ มนุษยสัมพันธ์(x_2) ($\bar{X}$ = 3.90, S.D. = 0.54) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ภาวะผู้นำ(x_1) ($\bar{X}$ = 3.88, S.D. = 0.54)

2. ผลการศึกษาระดับสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภูปรากฏ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน

สมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน(y_1)	3.99	0.62	มาก
2. การบริการที่ดี(y_2)	4.01	0.60	มาก
3. การพัฒนาตนเอง(y_3)	4.01	0.59	มาก
4. การทำงานเป็นทีม(y_4)	4.08	0.64	มาก
5. จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู(y_5)	4.12	0.62	มาก
รวม	4.04	0.58	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า สมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.04, S.D. = 0.58) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน ด้านที่มี ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู(y_5) ($\bar{X}$ = 4.12, S.D. = 0.62) รองลงมา คือ การทำงานเป็นทีม(y_4) ($\bar{X}$ = 4.08, S.D. = 0.64) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน (y_1) ($\bar{X}$ = 3.99, S.D. = 0.62)

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพกับสมรรถนะ หลักของครูในโรงเรียน ปรากฏดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพกับสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน

ตัวแปร	การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน (y_1)	การบริการที่ดี (y_2)	การพัฒนาตนเอง (y_3)	การทำงานเป็นทีม (y_4)	จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู (y_5)
ภาวะผู้นำ(x_1)	0.772**	0.792**	0.788**	0.826**	0.782**
มนุษยสัมพันธ์(x_2)	0.701**	0.701**	0.701**	0.701**	0.701**
คุณธรรม จริยธรรม(x_3)	0.825**	0.825**	0.825**	0.825**	0.825**
ทักษะการบริหารจัดการ(x_4)	0.854**	0.854**	0.854**	0.854**	0.854**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพกับสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน โดยใช้การทดสอบค่าสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) พบว่า คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพกับสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน โดยรวมมีค่า ($r_{xy} = 0.892$) ซึ่งมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกหรือในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .01 ในระดับสูง ส่วนคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพกับสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน ระหว่างตัวแปรทั้ง 5 ด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวก ($r = 0.841 - 0.847$)

4. ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน ปรากฏดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน โดยรวม

ตัวแปรพยากรณ์	B	S.E.B	β	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	0.289	0.109		2.644**	0.009
คุณธรรม จริยธรรม(x_3)	0.350	0.053	0.383	6.608**	0.000
ภาวะผู้นำ(x_1)	0.395	0.053	0.370	7.403**	0.000
ทักษะการบริหารจัดการ(x_4)	0.311	0.052	0.297	5.960**	0.000
มนุษยสัมพันธ์(x_2)	0.107	0.046	0.099	2.343*	0.020
R = 0.910 $R^2 = 0.828$ Adjusted $R^2 = 0.826$ F = 380.822					

**p < .01

*p < .05

จากตารางที่ 4 พบว่า ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ เรียงลำดับความสำคัญ ได้แก่ คุณธรรม จริยธรรม(x_3) ภาวะผู้นำ(x_1) และทักษะการบริหารจัดการ(x_4) ตามลำดับ สามารถอธิบายความแปรปรวนของคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมนุษยสัมพันธ์(x_2) สามารถอธิบายความแปรปรวนของคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.910 ($R = 0.910$) ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 82.80 ($R^2 = 0.828$) สามารถเขียนแสดงความสัมพันธ์ในรูปสมการพยากรณ์ได้ และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ ± 0.24147 ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 0.289 + 0.350(x_3) + 0.395(x_1) + 0.311(x_4) + 0.107(x_2)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z = 0.383(x_3) + 0.370(x_1) + 0.297(x_4) + 0.099(x_2)$$

ทั้งนี้ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้นพบว่า คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพทุกด้าน ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

อภิปรายผล

1. ระดับคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

ผลการวิจัยพบว่า ระดับคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ ดังนี้ คุณธรรม จริยธรรม ทักษะการบริหารจัดการ มนุษยสัมพันธ์ ภาวะผู้นำ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหาร ผู้บริหารการแสดงออกถึงความดีงาม ประพฤติปฏิบัติอย่างมีคุณธรรมและยึดมั่นในมาตรฐานจริยธรรม มีการกำหนดเป้าหมายและแผนงานที่มีความชัดเจนและเป็นรูปธรรม ตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคลในองค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติพิชญ์ มั่งสุข (2563) คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่าคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน ด้านภาวะผู้นำและด้านมนุษยสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐธิชา เมืองหนองจอก (2565) การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา เพชรบูรณ์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าการศึกษาคูณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ ด้านคุณธรรม

จริยธรรมและด้านการบริหารจัดการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ นายชัชวาลย์ วันเลิศ (2560) คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพที่ส่งผลต่อโรงเรียนคุณภาพ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะผู้บริหารมือ อาชีพที่ส่งผลต่อโรงเรียนคุณภาพ ด้านมีคุณธรรมจริยธรรมและด้านมีภาวะผู้นำ มีค่าเฉลี่ยอยู่ใน ระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษณพงษ์ ศรีทรัพย์ (2565) คุณลักษณะผู้บริหารมือ อาชีพที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา ด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณของผู้นำ ด้านภาวะผู้นำและผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านทักษะการสื่อสารและมนุษยสัมพันธ์ และด้าน ทักษะการบริหารจัดการที่ดีของผู้บริหารยุคใหม่ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2. ระดับสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

ผลการวิจัยพบว่า ระดับสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน อยู่ใน ระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ ดังนี้ จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง การทำงานเป็นทีมและการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครู ปฏิบัติตนตามมาตรฐานวิชาชีพครูอย่างเคร่งครัดเพื่อรักษา เกียรติและศักดิ์ศรีของวิชาชีพครู ให้บริการด้วยความตั้งใจและเต็มใจ โดยคำนึงถึงความพึง พอใจของผู้รับบริการเป็นสำคัญ นอกจากนั้นยังแสวงหาความรู้ใหม่ๆ ทั้งในด้านวิชาการและ วิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ และ ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความมุ่งมั่นเพื่อให้ได้ผลงานที่มีคุณภาพสูงสุด สอดคล้องกับ วิจัยของ กิตติพิชญ์ มั่งสุข(2563) คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของ ครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับ มากทุก ด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ ครู ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการบริการที่ดีและด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ในการทำงาน สอดคล้องกับวิจัยของ กัญญ์วรา ผลเจริญ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง สมรรถนะหลัก ของครู โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะหลักของครูโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย ด้านจริยธรรม และ จรรยาบรรณวิชาชีพครู ด้านการพัฒนาตนเองด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการบริการที่ดี และ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมนึก ลิ้มอารีย์ (2552) ได้ศึกษาเรื่อง สมรรถนะหลักของบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า สมรรถนะหลักของบุคลากรทาง

การศึกษาที่ปฏิบัติงาน ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการบริการที่ดี ด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน และด้านการพัฒนาตนเอง อยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้บริหารมีอาชีพกับสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้บริหารมีอาชีพกับสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน พบว่า มีความสัมพันธ์ในทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารให้ความสำคัญมากกับการวางแผนการทำงานและการกำหนดกลยุทธ์ การบริหารงานในสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังได้ให้ความสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรและทรัพยากรต่างๆ ที่จะทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายการพัฒนาความสามารถบุคลากรในด้านต่างๆ โดยอาศัยทักษะการตัดสินใจ การสร้างแรงจูงใจ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ความกล้าหาญในการเผชิญความท้าทาย และยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรม พร้อมแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมและส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น สอดคล้องกับวิจัยของ ฤกษ์พงษ์ ศรีทรัพย์ (2565) คุณลักษณะผู้บริหารมีอาชีพที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะผู้บริหารมีอาชีพที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน พบว่า โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวก อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับวิจัยของ สิทธิณี ประภัสร์ (2564) คุณลักษณะผู้บริหารมีอาชีพที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะผู้บริหารมีอาชีพที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษามีความสัมพันธ์กันทางบวก อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. คุณลักษณะผู้บริหารมีอาชีพที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะผู้บริหารมีอาชีพที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน พบว่า องค์ประกอบคุณลักษณะผู้บริหารมีอาชีพได้รับการคัดเลือกเข้าสมการเรียงลำดับความสำคัญ ได้แก่ คุณธรรม จริยธรรม (x_3) ภาวะผู้นำ (x_1) ทักษะการบริหารจัดการ (x_4) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมนุษยสัมพันธ์ (x_2) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถพยากรณ์สมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การทำนายหรืออานาจพยากรณ์ร่วมกันร้อยละ 82.80 ($R^2 = 0.828$) และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ ± 0.24147 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่า “มีตัวแปรพยากรณ์อย่างน้อย 1 ตัวแปร ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน และมีตัวแปรอานาจพยากรณ์เกินมากกว่าที่ได้ตั้งสมมติฐานไว้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารให้ความสำคัญมากกับการวางแผนการ

ทำงานและกำหนดกลยุทธ์การบริหารงานในสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ที่จะทำให้องค์กร บรรลุเป้าหมายการพัฒนาความสามารถบุคลากรในด้านต่างๆ โดยอาศัยภาวะผู้นำ ทักษะการ บริหารจัดการ การสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรม เพื่อส่งเสริม สมรรถนะหลักของครูให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ กิตติ พิชญ์ มั่งสุข(2563) คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครูใน ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านเทคโนโลยี และดิจิทัล (x_6) ด้านบุคลิกภาพ (x_4) ด้านวิสัยทัศน์ (x_1) ด้านภาวะผู้นำ (x_3) และด้านความคิด สร้างสรรค์ (x_2) ตามลำดับ สามารถร่วมกันพยากรณ์สมรรถนะหลักของครู ได้อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (R) เท่ากับ .740 ค่าสัมประสิทธิ์การ พยากรณ์ (R^2) เท่ากับ .548 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (S.E.est) เท่ากับ .20793 ตัวแปร ทั้ง 5 ตัว สามารถทำนายสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน ได้ร้อยละ 54.8 ซึ่งสอดคล้องกับ สมมติฐานที่ตั้งไว้และคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพด้านมนุษยสัมพันธ์ (x_5) ไม่สามารถร่วม พยากรณ์สมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน และสอดคล้องกับวิจัยของ กฤษณพงษ์ ศรีทรัพย์ (2565) คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะ ผู้บริหารมืออาชีพที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ที่นำมาวิเคราะห์ จำนวน 6 ด้าน พบว่า คุณลักษณะ ผู้บริหารมืออาชีพ มีจำนวน 4 ด้าน ที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์กว้างไกล (x_3) ด้านภาวะผู้นำและ เป็นผู้ผ่านการเปลี่ยนแปลง (x_6) ด้านทักษะการบริหารจัดการที่ดีแบบผู้บริหารยุคใหม่ (x_2) และ ด้านทักษะการสื่อสารและมนุษยสัมพันธ์ที่ดี (x_5) ตัวแปรที่มีอำนาจพยากรณ์ดีที่สุด คือ ด้าน วิสัยทัศน์กว้างไกล (x_3) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์ เท่ากับ .322 รองลงมา คือ ด้านภาวะผู้นำและเป็นผู้ผ่านการเปลี่ยนแปลง (x_6) มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์ เท่ากับ .312 รองลงมา คือ ด้านทักษะการบริหารจัดการที่ดีแบบผู้บริหารยุคใหม่ (x_2) มีค่า สัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์ เท่ากับ .172 และด้านทักษะการสื่อสารและมนุษย สัมพันธ์ที่ดี (x_5) มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์ เท่ากับ .137 ซึ่งตัวแปร ทั้ง 4 ด้านนี้ สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา ได้ร้อยละ 78.40 และมีความ คลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์เท่ากับ ± 18.2008

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง "คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครูใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู" พบว่าระดับ คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ระดับสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน

โดยรวม อยู่ในระดับมาก ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพกับสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน โดยใช้การทดสอบค่าสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ของ Pearson (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพกับสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน โดยรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง เท่ากับ 0.892 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกหรือในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .01 และตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ เรียงลำดับความสำคัญ ได้แก่ คุณธรรม จริยธรรม (x_3) ภาวะผู้นำ (x_1) และทักษะการบริหารจัดการ (x_4) ตามลำดับ สามารถอธิบายความแปรปรวนของคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมนุษย์สัมพันธ์ (x_2) สามารถอธิบายความแปรปรวนของคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ พหุคูณเท่ากับ 0.910 ($R = 0.910$) ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 82.80 ($R^2 = 0.828$) สามารถเขียนแสดงความสัมพันธ์ในรูปสมการพยากรณ์ได้ และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ ± 0.24147

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. จากการศึกษา พบว่า คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ ด้านภาวะผู้นำ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับสุดท้าย ดังนั้นผู้บริหารควรต้องปรับปรุงและพัฒนา โดยผู้บริหารต้องมีความกล้าหาญเผชิญกับความท้าทายและสถานการณ์ที่ยากลำบากด้วยความมั่นใจ สร้างแรงจูงใจ สร้างขวัญและกำลังใจให้ทีมงานดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน ใช้อิทธิพลและสามารถนำทีมให้ปรับตัวทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ แสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมในการตอบสนองต่อสถานการณ์ได้ต่างๆและส่งเสริมการเปลี่ยนแปลง มีบทบาทในการสร้างและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

2. จากการศึกษา พบว่า สมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับสุดท้าย ดังนั้นผู้บริหาร ควรจัดสวัสดิการและมอบหมายงานให้ตรงกับความสามารถ ผู้บริหารควรมีนโยบายหรือวิธีการจูงใจให้ครูรักในงานที่ทำและมุ่งมั่นในการทำงาน โดยการเลือกงาน

3. จากการศึกษา พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพกับสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน คู่ที่มีค่าความสัมพันธ์ต่ำสุดคือด้านมนุษยสัมพันธ์กับด้านจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู ดังนั้น ผู้บริหารควรมีการสื่อสารอย่างสุภาพ ใช้คำพูดและวิธีการสื่อสารที่เหมาะสมเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุคลากร สร้างแรงจูงใจและความเอาใจใส่และจริงจังต่อบุคลากรทุกระดับ

4. จากการศึกษา พบว่า คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านภาวะผู้นำ ด้านทักษะการบริหารจัดการ และด้านมนุษยสัมพันธ์สามารถร่วมกันพยากรณ์

สมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ดังนั้น เมื่อต้องการพัฒนาสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ควรนำคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ ดังกล่าวมากำหนดเป็นนโยบายหรือยุทธศาสตร์ แผนการ ปฏิบัติงานนำหลักคุณธรรม จริยธรรมมาใช้ในการบริหาร เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิด ประสิทธิภาพต่อผู้บริหารและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพที่ส่งผลต่อ สมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู
3. ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพที่ส่งผลต่อสมรรถนะ หลักของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

เอกสารอ้างอิง

- กัญญ์วรา ผลเจริญ. (2559). การศึกษาสมรรถนะของครูโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กิตติพิชญ์ มั่งสุข. (2563). คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครูใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จังหวัดระยอง. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.
- กฤษณพงษ์ ศรีทรัพย์. (2565). คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการ บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ชาญชัย รัตนสุทธิ. (2552). การพัฒนาความเป็นมืออาชีพของครูด้วยกระบวนการเสริมสร้าง พลังอำนาจในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 4. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารและการพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ณัฐธิชา เมืองหนองจอก. (2565). การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1. ใน สารนิพนธ์ครุศาสตรมหา บัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนแม่บท

- ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580). กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). แนวทางการพัฒนานโยบายการเรียนรู้ของระบบโรงเรียนและการเรียนรู้ตามอัธยาศัยเพื่อการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และภูมิปัญญา ไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ.
- สมนึก ลิ้มอารีย์. (2552). การศึกษาสมรรถนะหลักของบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3. ในการค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สิทธิณี ประภัสสร. (2564). คุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.
- ไชยา ภาวะบุตร. (2554). ความเป็นนักบริหารมืออาชีพ. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศใน
การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู*

INNOVATIVE LEADERSHIP OF ADMINISTRATORS AFFECTING THE
EXCELLENCE OF ACADEMIC ADMINISTRATION OF SCHOOLS UNDER LOEI
NONG BUA LAM PHU SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

ดลนภา วิจิตรปัญญา¹ และ พิมพอร์ สดเอี่ยม²

Donnapa Wijitpunya¹ and Pim-on Sod-ium²

¹⁻²มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

¹⁻²Mahamakut Buddhist University Srilanchang Campus, Thailand

¹Corresponding Author's Email: Donnappa288@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ระดับความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา 4) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา และ 5) สร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ปีการศึกษา 2567 จำนวน 322 คน เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.961 และเท่ากับ 0.969 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันและวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ได้แก่ การสร้างบรรยากาศเชิงนวัตกรรม (x_3) การทำงานเป็น

* Received 18 March 2025; Revised 28 March 2025; Accepted 31 March 2025

ทีมเชิงนวัตกรรม (x_4) และการบริหารความเสี่ยง (x_5) ร่วมกันทำนายความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ร้อยละ 70.50 และ 5) สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ $\hat{Y} = 0.877 + 0.536(x_3) + 0.155(x_4) + 0.125(x_5)$ สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน $Z = 0.575(x_3) + 0.151(x_4) + 0.167(x_5)$

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม, ผู้บริหารสถานศึกษา, ความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการ

Abstract

The objectives of this research were to study: 1) the innovative leadership of administrators, 2) the excellence of academic administration of schools, 3) the relationship between school administrators' innovative leadership and excellence in academic administration in schools, 4) the innovative leadership of school administrators that influences excellence in academic administration in schools, and 5) to develop a predictive equation for the innovative leadership of school administrators that influences excellence in academic administration in schools. The sample used in this research was a group of 322 school administrators and teachers in academic year 2024. The research instrument was questionnaire with a confidence level of 0.961, and with a confidence level of 0.969. Statistics used for data analysis included mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficient, and multiple regression analysis.

The research findings revealed that: 1) The innovative leadership of administrators was at the highest level and the excellence of academic administration of schools was at the highest level. 2) There was a high positive correlation between school administrators' innovative leadership and excellence in academic administration in schools, with statistical significance at the .01 level. 3) the relationship between school administrators' innovative leadership that affecting the excellence of academic administration of schools consisting of creating an innovative atmosphere (x_3), innovative teamwork (x_4), and risk management (x_5) can be used to predict the creation of a excellence of academic administration of schools was 70.50 percent. and 5) Regression equation in raw score = $0.877 + 0.536(x_3) + 0.155(x_4) + 0.125x_5$ Regression equation in standardized score = $0.575(x_3) + 0.151(x_4) + 0.167(x_5)$

Keywords: Innovative leadership, School Administrators, the excellence of academic administration

บทนำ

แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2579 ได้กำหนดยุทธศาสตร์และเป้าหมายในการจัดการศึกษาในยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยมีแนวทางการผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในสาขาที่ตรงตามความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ส่งเสริมการผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นเลิศเฉพาะด้าน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมหมายถึงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีสมรรถนะบุคลิกภาพ บทบาทความสามารถในการเข้าถึงปัญหาหรือโอกาสที่สลับซับซ้อน สามารถค้นพบแนวทางในการดำเนินการใหม่ ๆ เน้นสัมพันธภาพของกลุ่มบุคลากรที่มีคุณภาพและมีความไว้วางใจสมาชิกภายในองค์กร รวมทั้งกระบวนการของการสร้างสรรค์บริบททางนวัตกรรมเพื่อการขับเคลื่อนให้บุคลากรสามารถสร้างนวัตกรรมในการพัฒนาสถานศึกษา (สราวุธ ไบใหม่, 2565) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นบุคคลสำคัญที่จะต้องเป็นผู้นำในการใช้นวัตกรรมในการบริหารสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยสามารถปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ได้ สามารถขับเคลื่อนนโยบาย รับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษา ส่งเสริมและพัฒนาครูให้จัดการเรียนการสอนโดยใช้นวัตกรรมเป็นเครื่องมือส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้เหมาะสมกับยุคปัจจุบัน

ความเป็นเลิศของการบริหารงานวิชาการคือผลสำเร็จหรือความสามารถในการดำเนินงานวิชาการให้บรรลุตามเป้าหมายอย่างมีคุณภาพโดยมีเครื่องบ่งชี้คือคุณภาพผู้เรียน การจัดการเรียนรู้และคุณภาพของครูผู้สอน คุณภาพการบริหารจัดการของผู้บริหาร ความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมผู้ปกครอง ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรวมถึงคุณภาพหรือความดีเด่นของสถานศึกษาเอง (ชุดิภาญจน์ หลวงแสน, 2564) จากรายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ 2566 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในระดับสถานศึกษาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับชาติ (O-NET) ของโรงเรียนในสังกัด มีผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในปีการศึกษา 2564-2565 มีค่าเฉลี่ยลดลง ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาถูกขับเคลื่อนด้วยวิธีการจัดการบริหารแบบเดิมประกอบกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ได้กำหนดแผนนโยบายการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ.2566-2570 ได้กำหนดการค่าเป้าหมายตัวชี้วัดความสำเร็จตามกลยุทธ์ 4

กลยุทธ์ สำหรับกลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศให้ได้ตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติและสนองนโยบายสำนักงานกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู, 2566)

จากสภาพการณ์และเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยสนใจศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ซึ่งผลการศึกษาย่จะช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อเป็นฐานข้อมูลการพัฒนาให้กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู และโรงเรียน รวมทั้งเป็นแนวทางทางในการปรับปรุงแก้ไข พัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมอันจะส่งผลต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู
2. เพื่อศึกษาระดับความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู
4. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู
5. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

สมมติฐานการวิจัย

1. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กัน
2. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา อย่างน้อย 1 องค์ประกอบ ส่งผลต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) มุ่งศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ปีการศึกษา 2567 จำนวน 51 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 139 คน และครูผู้สอน จำนวน 2,050 คน รวมทั้งสิ้น 2,189 คน (ศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู, 2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา จำนวน 322 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample size) จากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 20 คน และครูผู้สอน จำนวน 302 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) แบบสอบถามระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา (X) จำนวน 29 ข้อ และ 3) แบบสอบถามระดับความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา Y จำนวน 39 ข้อ

2.2 การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.2.1 การสร้างเครื่องมือ มีขั้นตอนดังนี้ 1) ศึกษาเอกสาร วารสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) กำหนดขอบข่ายการสร้างแบบสอบถามตามกรอบนิยามศัพท์ของตัวแปร 3) สร้างข้อคำถามตามขอบข่ายที่กำหนดภายใต้การให้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 4) ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน และ 5 ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2.2.2 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ มีขั้นตอนดังนี้ 1) นำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน 2) วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) และ 3) วิเคราะห์ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามพบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าเท่ากับ 0.961 และความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา มีค่าเท่ากับ 0.969

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ส่งหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

3.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 322 คน

3.3 นำแบบสอบถามที่รวบรวมได้ มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลในการตอบแล้วดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้ 1) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพ ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน ประสบการณ์ในการทำงาน โดยการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ 2) วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยภาพรวม รายด้านและรายข้อ 3) วิเคราะห์ระดับความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยภาพรวม รายด้านและรายข้อ 4) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบภายในแต่ละตัวแปรและระหว่างตัวแปรพยากรณ์กับตัวแปรเกณฑ์ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson และ 5) วิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยใช้วิธี Stepwise เพื่อดูตัวแปรที่มีนัยสำคัญ และนำค่าสถิติที่ได้ไปสร้างสมการพยากรณ์

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา (X)	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง (x_1)	4.56	0.56	มากที่สุด	4
2. การคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม (x_2)	4.57	0.62	มากที่สุด	2
3. การสร้างบรรยากาศเชิงนวัตกรรม (x_3)	4.56	0.45	มากที่สุด	3
4. การทำงานเป็นทีมเชิงนวัตกรรม (x_4)	4.58	0.45	มากที่สุด	1
5. การบริหารความเสี่ยง (x_5)	4.50	0.50	มาก	5
รวม	4.55	0.43	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา (X โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.43) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 4 ด้าน และมาก 1 ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การทำงานเป็นทีมเชิงนวัตกรรม (x_4) ($\bar{X} =$

4.58, S.D. = 0.45) รองลงมาคือ การคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม (x_2) ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.62) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การบริหารความเสี่ยง (x_5) ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.50)

2. ผลการศึกษาระดับความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

ความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา (Y)	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา (y_1)	4.57	0.55	มากที่สุด	5
2. การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา (y_2)	4.62	0.57	มากที่สุด	1
3. การวัดผลและประเมินผล (y_3)	4.58	0.54	มากที่สุด	4
4. การนิเทศการศึกษา (y_4)	4.58	0.43	มากที่สุด	3
5. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา (y_5)	4.61	0.61	มากที่สุด	2
รวม	4.59	0.42	มากที่สุด	

จากตารางที่ 2 พบว่า ความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา (Y) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.42) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา (y_2) ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.57) รองลงมา คือการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา (y_5) ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.61) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา (y_1) ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.55)

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ปรากฏดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

ตัวแปร	การพัฒนา หลักสูตรของ สถานศึกษา (y_1)	การจัดการ เรียนรู้ใน สถานศึกษา (y_2)	การวัดผล และ ประเมินผล (y_3)	การนิเทศ การศึกษา (y_4)	การพัฒนา ระบบประกัน คุณภาพภายใน และ มาตรฐาน การศึกษา (y_5)
การมีวิสัยทัศน์การ เปลี่ยนแปลง (x_1)	0.522**	0.479**	0.463**	0.576**	0.371**
การคิดสร้างสรรค์เชิง นวัตกรรม (x_2)	0.441**	0.375**	0.477**	0.527**	0.360**
การสร้างบรรยากาศ เชิงนวัตกรรม (x_3)	0.670**	0.560**	0.667**	0.830**	0.530**
การทำงานเป็นทีมเชิง นวัตกรรม (x_4)	0.576**	0.495**	0.577**	0.783**	0.523**
การบริหารความเสี่ยง (x_5)	0.598**	0.477**	0.516**	0.703**	0.467**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา โดยใช้การทดสอบค่าสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ของ Pearson (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา โดยรวมมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกหรือในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ในระดับสูงมาก ($r_{xy} = 0.814$) และพบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษารายด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวก ($r = 0.528 - 0.804$)

4. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ปรากฏดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา โดยรวม

ตัวแปรพยากรณ์	B	S.E.B	β	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	0.877	0.137		6.397**	0.000
การสร้างบรรยากาศเชิงนวัตกรรม (x_3)	0.536	0.054	0.575	9.951**	0.000
การทำงานเป็นทีมเชิงนวัตกรรม (x_4)	0.155	0.051	0.167	3.030**	0.003
การบริหารความเสี่ยง (x_5)	0.125	0.039	0.151	3.173**	0.002
R = 0.840 R ² = 0.705 Adjusted R ² = 0.702 F = 253.234					

จากตารางที่ 4 พบว่าตัวแปรภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่นำมาสังเคราะห์ จำนวน 5 องค์ประกอบ พบว่า มี 3 องค์ประกอบ มีอำนาจพยากรณ์ความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา (y) โดยรวมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ การสร้างบรรยากาศเชิงนวัตกรรม (x_3) การทำงานเป็นทีมเชิงนวัตกรรม (x_4) และการบริหารความเสี่ยง (x_5) สามารถร่วมกันพยากรณ์ความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู (y) โดยภาพได้ร้อยละ 70.50 (R² = 0.705) และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ ± 0.22771 ซึ่งเขียนเป็นสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 0.877 + 0.536(x_3) + 0.155(x_4) + 0.125(x_5)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z = 0.575(x_3) + 0.151(x_4) + 0.167(x_5)$$

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ ดังนี้ การทำงานเป็นทีมเชิงนวัตกรรม การคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม การสร้างบรรยากาศเชิงนวัตกรรม การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง และการบริหารความเสี่ยง ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู มีแนวคิดเปิดกว้าง มุ่งเน้นการพัฒนาและปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทำให้สามารถขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชนิกร นันทาชัยวุฒิ (2566) ที่ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่ส่งผลต่อกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาห้วยไคร้ สำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 พบว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาห้วยไคร้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ระดับความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ผลการวิจัยพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ ดังนี้ การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา การนิเทศการศึกษา การวัดผลและประเมินผล และการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา การนิเทศการศึกษา การวัดผลและประเมินผล และการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครู และบุคลากรพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ใช้ระบบติดตามประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ และให้ความสำคัญกับมาตรฐานการศึกษา ส่งผลให้ความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการมีคุณภาพสูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของวิวรรณ เชื้อจิตร (2566) ที่ศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 พบว่าการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา โดยรวมมีค่าเท่ากับ 0.814 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกหรือในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในระดับสูงมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิชาติ มงธิสาร (2566) ที่ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล โดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงมาก ($r = 0.806$)

4. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบที่มีอำนาจพยากรณ์ความเป็นเลิศในการ

บริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยรวมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ การสร้างบรรยากาศเชิงนวัตกรรม (x_3) การทำงานเป็นทีมเชิงนวัตกรรม (x_4) และการบริหารความเสี่ยง (x_5) ตัวแปรทั้ง 3 องค์ประกอบนี้ สามารถร่วมพยากรณ์ความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภูโดยรวมได้ ร้อยละ 70.50 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ ± 0.22771 สอดคล้องกับงานวิจัยของ บริพัฒน์ สารผล (2565) ที่ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผล การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี พบว่ามีจำนวน 2 ด้าน ที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง (X_1) และ การสร้างองค์กรแห่งนวัตกรรม (X_3) สามารถ ร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ได้ร้อยละ 26.10

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ” พบว่าระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านการทำงานเป็นทีมเชิงนวัตกรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ระดับความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา พบว่าโดยรวมมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกหรือในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ในระดับสูงมาก ($r_{xy} = 0.814$) และวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา พบว่ามี 3 องค์ประกอบ มีอำนาจพยากรณ์ความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการใน (y) โดยรวมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ การสร้างบรรยากาศเชิงนวัตกรรม (x_3) การทำงานเป็นทีมเชิงนวัตกรรม (x_4) และการบริหารความเสี่ยง (x_5) ได้ร้อยละ 70.50 ($R^2 = 0.705$) และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ ± 0.22771

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ มีดังนี้

1.1 จากผลการศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ด้านการบริหารความเสี่ยง เป็นภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหาร

สถานศึกษาควรส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารความเสี่ยงอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ โดยการจัดอบรมหรือโครงการพัฒนาความรู้ด้านการบริหารความเสี่ยงที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา รวมถึงส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษานำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์และจัดการความเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 จากผลการศึกษาความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น สถานศึกษาควรส่งเสริมและพัฒนาการบริหารงานวิชาการในด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีโอกาสร่วมการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาและความต้องการของผู้เรียน นอกจากนี้ ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้เกิดความหลากหลายและเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา อีกทั้งควรนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษามาใช้ในการออกแบบหลักสูตรให้มีความทันสมัยและตอบโจทย์การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

1.3 จากผลการศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยรวม ($r_{xy} = 0.814$) มีความสัมพันธ์กันอยู่ในทางบวก อยู่ในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม โดยอาจจะจัดโครงการ หรืออาจจะใช้วิธีพัฒนาต่างๆ ที่หลากหลาย

1.4 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการสร้างบรรยากาศเชิงนวัตกรรม ด้านการทำงานเป็นทีมเชิงนวัตกรรม และด้านการบริหารความเสี่ยง สามารถพยากรณ์ความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาได้ ดังนั้นหน่วยงานระดับนโยบาย และสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมให้มากขึ้น ส่วนด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง และด้านการคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม ก็เป็นตัวแปรอีกด้านหนึ่งที่ควรตระหนักและให้ความสำคัญเช่นกัน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

2.3 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

เอกสารอ้างอิง

- ชุตติกาญจน์ หลวงแสน. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดอุดรดิตถ์. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- บริพัฒน์ สารผล. (2565). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- รัชณีกร นันทาชัยวุฒิ. (2566). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่ส่งผลต่อกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาห้วยไคร้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2. ใน การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยพะเยา.
- วิวรรชน์ เชื้อจิตร. (2566). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่21 ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลยหนองบัวลำภู. (2566). รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2566. เรียกใช้เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2567. จาก <https://www.sesao19.go.th/web/>.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สรารัฐ ไปใหม่, (2565). สภาพและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- อภิชาติ มุงธิสาร. (2566). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2*

TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS
AFFECTING TEACHERS JOB SATISFACTION LOEI PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

วนิดา บัวลา¹ และ จักรกฤษณ์ โปดapol²

Wanida Buala¹ and Chakgrit Podapol²

¹⁻²มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

¹⁻²Mahamakut Buddhist University Srilanchang Campus, Thailand

¹Corresponding Author's Email: minipitty_3112@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา และ 4) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 จำนวน 291 คน จากตารางของเครชีซีและมอร์แกน เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา เท่ากับ 0.960 และความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู เท่ากับ 0.971 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันและวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู ได้แก่ การ

* Received 25 March 2025; Revised 29 March 2025; Accepted 31 March 2025

คำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (x_4) การมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ (x_1) และการกระตุ้นทางปัญญา (x_3) ร่วมกันทำนายความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู ได้ร้อยละ 89.50

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง, ผู้บริหารสถานศึกษา, ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

Abstract

This research aimed to study 1) the level of transformational leadership of school administrators, 2) the level of teacher job satisfaction in school, 3) the relationship between transformational leadership of school administrators and teacher job satisfaction in school, and 4) the effect of transformational leadership of school administrators on teacher job satisfaction in school under the Office of the Primary Educational Service Area 2, Loei. The sample group of the research was 291 teachers in school under the Office of the Primary Educational Service Area 2, Loei, according to the table of Krejci and Morgan. The research instrument was a 5-level rating scale questionnaire. The reliability of the transformational leadership of school administrators questionnaire was 0.960 and that of teachers' job satisfaction was 0.971. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation, Pearson's product moment correlation coefficient, and multiple regression analysis.

The results of the research found that 1) transformational leadership of school administrators was at a high level overall, and teachers' job satisfaction was at a high level. 2) Transformational leadership of school administrators and teachers' job satisfaction There was a high level of positive relationship that was statistically significant at the .01 level. 3) Transformational leadership of school administrators and teachers' job satisfaction, namely, consideration of persons (x_4), ideological influence (x_1), and intellectual stimulation (x_3), could predict teachers' job satisfaction together at 89.50 percent.

Keywords: Transformational leadership, School administrators, Job satisfaction

บทนำ

ในยุคปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี การบริหารจัดการสถานศึกษาได้เผชิญกับความท้าทายใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ โดยการพัฒนา

ความสามารถในการบริหารจัดการเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในระบบการศึกษาและความต้องการของผู้เรียน รวมถึงการส่งเสริมการทำงานร่วมกันในองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ (มัธนา กามะ, 2563)

ภาวะการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในการบริหารสถานศึกษามักส่งผลโดยตรงต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิสัยทัศน์และการจัดการที่ดีสามารถสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดี ส่งผลให้ครูมีแรงจูงใจในการทำงานและมีความพึงพอใจในงานที่ทำ ในทางตรงกันข้าม ผู้บริหารที่ไม่สามารถปรับตัวหรือบริหารจัดการได้ตามสถานการณ์อาจทำให้เกิดความเครียดหรือความไม่พึงพอใจในหมู่ครู ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (นัฐกาญจน์ สุนทรวิภาคม, 2021) ดังนั้น การศึกษาภาวะการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะช่วยให้เข้าใจถึงปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู และเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในยุคปัจจุบัน (บุญยืน ลิตตา, 2543)

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก พบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 มีจุดอ่อน คือ ภาระงานของครูมากเกินไป และขาดทักษะในการใช้สื่อการสอนที่ทันสมัย ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพการเรียนการสอน ดังนั้น ผู้อำนวยการโรงเรียนต้องมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ดีในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและสร้างความพึงพอใจในการทำงานของครูในสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2
2. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2
4. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) มุ่งศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 152 โรงเรียน ประกอบด้วย ครู จำนวน 1,193 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2, 2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา จำนวน 291 คน โดยใช้สูตรของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งอย่างเป็นสัดส่วน คน (ระบบบริการข้อมูล Big data ผู้บริหาร และครูโรงเรียน ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2567)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) แบบแบบสอบถามระดับความคิดเห็นภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 และ 3. แบบสอบถามระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

2.2 การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.2.1 การสร้างเครื่องมือ มีขั้นตอนดังนี้ 1) ศึกษาเอกสาร วารสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) กำหนดขอบข่ายการสร้างแบบสอบถามตามกรอบนิยามศัพท์ของตัวแปร 3) สร้างข้อคำถามตามขอบข่ายที่กำหนดภายใต้การให้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 4) ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน และ 5) ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2.2.2 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ มีขั้นตอนดังนี้ 1) นำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน 2) วิเคราะห์ค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) และ 3) วิเคราะห์ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าเท่ากับ 0.960 และความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา มีค่าเท่ากับ 0.971

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ส่งหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูในโรงเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

3.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกลับจากครูในโรงเรียนสังกัดโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 แล้วเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง และบางส่วนนำส่งผ่านทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ google form

3.3 นำแบบสอบถามที่รวบรวมได้ มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลในการตอบ แล้วดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพ ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน ประสพการณ์ในการทำงาน โดยการหาค่าความถี่และค่าร้อยละ

4.2 วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยภาพรวม รายด้านและรายข้อ

4.3 วิเคราะห์ระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยภาพรวม รายด้านและรายข้อ

4.4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบภายในแต่ละตัวแปรและระหว่างตัวแปรพหาวรรณกับตัวแปรเกณฑ์ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ของ Pearson (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ปรากฏดังตารางที่ 1

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา (X)	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. การมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ (x_1)	3.83	0.57	มาก
2. การสร้างแรงบันดาลใจ (x_2)	3.93	0.57	มาก
3. การกระตุ้นทางปัญญา (x_3)	3.88	0.56	มาก
4. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (x_4)	3.94	0.64	มาก
รวม	3.89	0.54	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา (X) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.89$ S.D. = 0.54) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมาก

ไปหาน้อย ได้ดังนี้ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (x_4) ($\bar{x}$ = 3.94, S.D. = 0.64) การสร้างแรงบันดาลใจ (x_2)

($\bar{x}$ = 3.93, S.D. = 0.57) การกระตุ้นทางปัญญา (x_3) ($\bar{x}$ = 3.88, S.D. = 0.56) และการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ (x_1) ($\bar{x}$ = 3.83, S.D. = 0.57)

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู(Y)	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. ความสำเร็จของงาน (y_1)	3.93	0.58	มาก
2. การได้รับการยอมรับนับถือ (y_2)	3.93	0.55	มาก
3. ความก้าวหน้าในตำแหน่ง (y_3)	3.91	0.63	มาก
4. ลักษณะงานที่ปฏิบัติ (y_4)	3.96	0.58	มาก
5. ความรับผิดชอบ(y_5)	3.96	0.60	มาก
รวม	3.94	0.56	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า พบว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู(Y) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.94, S.D. = 0.56) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ลักษณะงานที่ปฏิบัติ (y_4) ($\bar{x}$ = 3.96, S.D. = 0.56) รองลงมา คือ การได้รับการยอมรับนับถือ (y_2) ($\bar{x}$ = 3.93, S.D. = 0.55) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความก้าวหน้าในตำแหน่ง (y_3) ($\bar{x}$ = 3.91, S.D. = 0.63)

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

ตัวแปร	ความสำเร็จ ของงาน (y ₁)	การได้รับ การยอมรับ นับถือ (y ₂)	ความก้าวหน้า ในตำแหน่ง (y ₃)	ลักษณะงาน ที่ปฏิบัติ (y ₄)	ความ รับผิดชอบ (y ₅)
การมีอิทธิพลเชิง อุดมการณ์ (x ₁)	.838**	.838**	.838**	.838**	.838**
การสร้างแรง บันดาลใจ (x ₂)	.816**	.816**	.816**	.816**	.816**
การกระตุ้นทาง ปัญญา (x ₃)	.823**	.823**	.823**	.823**	.823**
การคำนึงถึงความ เป็นปัจเจกบุคคล (x ₄)	.910**	.910**	.910**	.910**	.910**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยใช้การทดสอบค่าสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ของ Pearson (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมมีค่า ($r_{xy} = 0.932$) ซึ่งมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกหรือในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .01 ในระดับสูง ส่วนความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ระหว่างตัวแปร ทั้ง 5 ด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวก ($r = 0.880 - 0.929$)

4. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยรวม

ตัวแปรพยากรณ์	B	S.E. _B	β	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	0.425	0.078		5.462**	0.000
การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (x ₄)	0.531	0.034	0.615	15.563**	0.000
การมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ (x ₁)	0.237	0.040	0.243	5.874**	0.000
การกระตุ้นทางปัญญา (x ₃)	0.133	0.033	0.136	4.075**	0.000
$R = 0.895 \quad R^2 = 0.801 \quad \text{Adjusted } R^2 = 0.799 \quad F = 426.268$					

**p < .01 *p < .05

จากตารางที่ 4 พบว่า ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ เรียงลำดับความสำคัญ ได้แก่ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (x₄) การมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ (x₁) และการกระตุ้นทางปัญญา (x₃) ตามลำดับ สามารถอธิบายความแปรปรวนของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.946 ($R = 0.946$) ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 89.50 ($R^2 = 0.895$) สามารถเขียนแสดงความสัมพันธ์ในรูปสมการพยากรณ์ได้ และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ ± 0.18150 ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 0.425 + 0.531(x_4) + 0.237(x_1) + 0.133(x_3)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = 0.615(x_4) + 0.243(x_1) + 0.136(x_3)$$

ทั้งนี้ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้นพบว่า การสร้างแรงบันดาลใจ (x₂) ไม่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ ดังนี้ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา และการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจุบัน สภาพแวดล้อมต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาและเป็นไป

อย่างรวดเร็ว องค์กรหรือสถานศึกษา ต้องปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอก เพื่อสร้างรายได้เปรียบในการแข่งขันทางการศึกษา ทำให้องค์กรหรือสถานศึกษาสามารถดำรง อยู่ได้ซึ่งมีผลจากลักษณะของแรงกดดันจากงาน เทคโนโลยี การแข่งขัน แนวโน้มของสังคม และการเมืองของโลก สอดคล้องกับแนวคิดของ (วิเชียร วิทย์อุดม, 2560 หน้า 1654) กล่าวว่า ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในองค์กรนั้นเป็นการเปลี่ยนแปลงในองค์ประกอบย่อยส่วนใหญ่ซึ่งกลุ่มตัวอย่างจะสามารถรับรู้ถึงภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมาก โดยมีประเด็นในเรื่องของการสร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration Motivation) ที่มีระดับสูงโดยทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงานตามที่ผู้นำสร้างแรงบันดาลใจไว้จะสามารถปฏิบัติงานให้สำเร็จได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอังยา คีสาลังและคณะ (2554) พบว่า ผู้บริหารมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยรวมและรายด้านอยู่ใน ระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลมาลย์ ไซศิริธัญญา (2559) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ ดังนี้ ลักษณะงานที่ปฏิบัติ การได้รับการยอมรับนับถือ ความสำเร็จของงาน และความก้าวหน้าในตำแหน่ง ตามลำดับ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะความพึงพอใจที่มีต่อองค์กรทำให้ผลการทำนออกมามีในทางกลับกัน ผลงานที่ดีก็ส่งผลให้เกิดความพึงพอใจต่องาน ความพึงพอใจเกิดจากการได้รับความสำเร็จตาม ความต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารมีโอกาสที่จะแสดงความต้องการและ นำไปสู่ความสำเร็จในหน้าที่การงานได้มากกว่าความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนมีความสำคัญกับครูผู้สอน และยังส่งผลให้ครูผู้สอนมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานการสอนซึ่งจะส่งผลที่ดีไปสู่ผู้เรียนอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดาลัด กุศลผลบุญ (2547 หน้า 11) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่างกัน ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงเป็นรายด้านพบว่า องค์กรประกอบจูงใจ ด้านความสำเร็จของงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ลักษณะของงาน ความรับผิดชอบ ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ เชชินีร์ แสงสุข (2560 หน้า 69-70) ผลการวิจัยพบว่าพบว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความพึงพอใจที่มีต่อองค์กรทำให้ผลการทำน

ออกมาดี ในทางกลับกัน ผลงานที่ดีก็ส่งผลให้เกิดความพึงพอใจต่องาน ความพึงพอใจเกิดจากการได้รับความสำเร็จตาม ความต้องการ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษาเลย เขต 2

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลย เขต 2 พบว่า มีความสัมพันธ์ในทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ มีการกระตุ้นแรงจูงใจให้ครูเกิดแรงบันดาลใจ กระตือรือร้น ตระหนัก เข้าใจ และเห็นคุณค่าของเป้าหมาย คอยยกย่องชมเชยครู ส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ให้ความสำคัญกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู จึงทำให้การดำเนินการภายในสถานศึกษาประสบความสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชโรบล เฌียงกลาง (2563) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 31 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 31 โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง ($r=0.92$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ เซชินีร์ แสงวสุ (2560 หน้า 71 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู) ผลการวิจัยที่พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กันทางบวกกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชโรบล เฌียงกลาง(2563) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 31 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 31 โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง ($r=0.92$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าตัวแปรทั้งสอง มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง

4. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาเลย เขต 2 พบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ เรียงลำดับความสำคัญ ได้แก่ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (x_4) การมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ (x_1) และการกระตุ้นทางปัญญา (x_3) ตามลำดับ สามารถพยากรณ์ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การทำนายหรืออำนาจพยากรณ์ร่วมกันร้อยละ 89.40 (Adjusted $R^2 = 0.0894$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ ± 0.18150 สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ว่า “มีตัวแปรพยากรณ์อย่างน้อย 1 ตัวแปร ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 และมีตัวแปรอำนาจพยากรณ์เกินมากกว่าที่ได้ตั้งสมมุติฐานไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีวัตถุประสงค์ที่เหมือนกันคือทำให้งานสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และส่งผลต่อความพึงพอใจหรือความสุขในการปฏิบัติงานของครูหรือผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยสมุทร ชำนาญ (2555 : 51) ที่กล่าวว่า พฤติกรรมของผู้นำสามารถโน้มน้าว จูงใจหรือมีอิทธิพลต่อผู้ตาม ทำให้ผู้ตามยอมรับปฏิบัติตามที่ผู้นำต้องการ พฤติกรรมผู้นำแบบพ่อแม่เป็นการแสดงถึงการที่ผู้บริหารยกย่องชมเชยเมื่องานสำเร็จ มีการชี้แนะ เทคนิควิธีการใหม่ ๆ ที่จะให้งานประสบความสำเร็จ และมีการตัดสินใจโดยเน้นประสิทธิภาพ ผลสัมฤทธิ์ของงาน แต่เป็นการกระทำที่อยู่บนพื้นฐานของความรัก เมตตา ปราณี เพื่อวัตถุประสงค์ให้งานสำเร็จ และสอดคล้องกับวิจัยของเนตรนภา เจตน์จรรย์ (2564 หน้า 68) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ผลการวิเคราะห์ถดถอยอย่างง่ายของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา พบว่าด้านที่ส่งผลสูงสุด คือ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยจากคะแนนมาตรฐาน (β) = .344

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1) จากการศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2 ด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับสุดท้าย ดังนั้นผู้บริหารควรต้องปรับปรุงและพัฒนา ผู้บริหารสถานศึกษาควรประพฤติตนเป็นที่น่าเชื่อถือ น่าเคารพ ยกย่อง เลื่อมใส ศรัทธา แก่ครูและบุคคลทั่วไป ประพฤติตนสามารถทำให้ครูเกิดความรู้สึกรัก และพร้อมอุทิศตนเพื่อสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความสามารถในการประเมินสถานการณ์ได้อย่างถูกต้อง ไวต่อความต้องการและเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมควรอุทิศเวลาให้กับการปฏิบัติงาน โดยไม่หวังผลตอบแทน และผู้บริหารสถานศึกษาสามารถระบุจุดประสงค์หลักใน การทำงานของครูได้อย่างชัดเจน

2) จากการศึกษา พบว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่ง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับสุดท้าย ดังนั้นผู้บริหารควรให้ครูได้รับการเลื่อนขั้นเงินเดือนสอดคล้องกับความสามารถ และผลการปฏิบัติงานที่น่าพึงพอใจในระบบพิจารณาการเสนอผลงานวิชาการเพื่อให้ครูขอเลื่อนระดับหรือตำแหน่งวิชาการที่สูงขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาได้ ศึกษาต่อ เพิ่มเติมคุณวุฒิและความรู้ผู้บริหารสถานศึกษาให้บุคลากรได้รับการฝึกอบรมศึกษาดู งานเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และควรให้โอกาสครูได้แสดงความรู้ความสามารถ จนเป็นที่รู้จักและยอมรับจากหน่วยงานอื่น ลักษณะงานที่ปฏิบัติ

3) จากการศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ สามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 เมื่อต้องการพัฒนาพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้และการวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรม การจัดการเรียนรู้ เพื่อค้นหาความรู้ความจริงและนำเอาความรู้มาช่วยในการแก้ไขปัญหา หรือตัดสินใจในการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพรวมถึงส่งเสริมให้ครูนำเสนอผลการวิจัยเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระดับต่าง ๆ เพื่อนำมาพัฒนาการปฏิบัติงานของครู และการจัดการเรียนการสอนต่อไปครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ต่อไป

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากการศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2 ด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับสุดท้าย ดังนั้นผู้บริหารควรต้องปรับปรุงและพัฒนา ผู้บริหารสถานศึกษาควรประพฤติตนเป็นที่น่าเชื่อถือ น่าเคารพ ยกย่อง เลื่อมใส ศรัทธา แก่ครูและบุคคลทั่วไป ประพฤติตนสามารถทำให้ครูเกิดความรู้สึกรัก และพร้อมอุทิศตนเพื่อสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความสามารถในการประเมินสถานการณ์ได้อย่างถูกต้อง ไวต่อความต้องการและเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมควรอุทิศเวลาให้กับการปฏิบัติงาน โดยไม่หวังผลตอบแทน และผู้บริหารสถานศึกษาสามารถระบุจุดประสงค์หลักใน การทำงานของครูได้อย่างชัดเจน

1.2 จากการศึกษา พบว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่ง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับสุดท้าย ดังนั้นผู้บริหารควรให้ครูได้รับการเลื่อนขั้นเงินเดือนสอดคล้องกับ

ความสามารถ และผลการปฏิบัติงานที่น่าพึงพอใจในระบบพิจารณาการเสนอผลงานวิชาการ เพื่อให้ครูขอเลื่อนระดับหรือตำแหน่งวิชาการที่สูงขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาได้ ศึกษาต่อ เพิ่มเติมคุณวุฒิและความรู้ผู้บริหารสถานศึกษาให้บุคลากรได้รับการฝึกอบรมศึกษาดู งานเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และควรให้โอกาสครูได้แสดงความรู้ความสามารถ จนเป็นที่รู้จักและยอมรับจากหน่วยงานอื่น ลักษณะงานที่ปฏิบัติ

1.3 จากการศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ สามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 เมื่อต้องการพัฒนาพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้และการวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรม การจัดการเรียนรู้ เพื่อค้นหาความรู้ความจริงและนำเอาความรู้มาช่วยในการแก้ไขปัญหา หรือตัดสินใจในการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพรวมถึงส่งเสริมให้ครูนำเสนอผลการวิจัยเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระดับต่าง ๆ เพื่อนำมาพัฒนาการปฏิบัติงานของครู และการจัดการเรียนการสอนต่อไปครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ต่อ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา

2.2 ควรศึกษาปัจจัยด้านอื่น ๆ กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู

2.3 ควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กมลมาลย์ ไชยศิริกัญญา. (2559). สมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพบริหารจัดการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, 5(1), 82-94.
- ชโรบล เฌียงกลาง. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.
- เชษนิรร์ แสงสุข. (2560). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการ

ปฏิบัติงานของครู. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

ดาลัย กุศลผลบุญ. (2547). ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานครที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนแตกต่างกัน. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

บุญยืน ลิตตา. (2543). ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู. สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.

มัทนา กามะ. (2563). คุณลักษณะและบทบาทของผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารบริหารการศึกษาบัวบัณฑิต, 20(1), 92-106.

วิเชียร วิทยอุดม. (2554). ทฤษฎีองค์การ. กรุงเทพมหานคร: ธนัชการพิมพ์.

สมุทร ชำนาญ. (2553). ภาวะผู้นำทางการศึกษา ทฤษฎีและปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 2). ระยอง: เอส.การพิมพ์.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2. (2567). ข้อมูลพื้นฐาน. เรียกใช้เมื่อ 15 ตุลาคม 2567 จาก <https://www.loei2.go.th/wp/>.

อชยา คีสาลัง. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองนครพนม. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม, 1(2), 114-115.

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้
การจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนเมธีวุฒิกอร์ “วัดพระธาตุหริภุญชัย”*

A COMPARISON OF ACHIEVEMENT IN ENGLISH VOCABULARY PRONUNCIATION
SKILLS USING THE SQ5R LEARNING APPROACH FOR GRADE 7 STUDENTS AT
METHEEWUTTHIKORN SCHOOL “WAT PHRA THAT HARIPHUNCHAI”

พระบริรักษ์ สุจินนธมโม (สมบุญชัย)¹, พิทักษ์ แผงโกฏิ², ณรงค์ศักดิ์ ลุนสำโรง³
และ อรรถพงษ์ ผิวเหลือง⁴

Phra Borriluck Sujinnadhammo (Somboonchai)¹, Phithak Faengkot², Narongsak Lunsamrong³
and Atthapong Phiwhlueng⁴

¹⁻⁴ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

1-4Mahamakut Buddhist University Lanna Campus, Thailand

¹Corresponding author, e-mail: borreeluck2546@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้เพื่อ 1) ทดสอบประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 70/70 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนเรียนและหลังเรียน 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเมธีวุฒิกอร์ “วัดพระธาตุหริภุญชัย” จำนวน 36 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย รูปแบบการวิจัยกึ่งทดลอง ด้วยวิธีการใช้กลุ่มทดลองกลุ่มเดียว เพื่อวัดผลก่อนและหลังการทดลอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ และสถิติทดสอบค่า t-test แบบ Dependent Sample

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการทดสอบประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ 78.60/70.40 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

* Received 5 March 2025; Revised 29 March 2025; Accepted 31 March 2025

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: ทักษะการอ่าน, คำศัพท์ภาษาอังกฤษ, การจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R

Abstract

This research article aims to: 1) Evaluate the effectiveness of English vocabulary pronunciation practice exercises for Grade 7 students based on the 70/70 standard, 2) Compare the achievement in English vocabulary pronunciation using the SQ5R learning approach among Grade 7 students before and after learning, and 3) Examine the satisfaction of Grade 7 students with the SQ5R learning approach. The sample group consisted of 36 Grade 7 students from Metheewutikorn School, “Wat Phra That Hariphunchai,” selected through simple random sampling. This study employed a quasi-experimental research design using a single-group pretest - posttest method. The research instruments included lesson plans, an English vocabulary pronunciation achievement test using the SQ5R learning approach, and a student satisfaction questionnaire. Data were analyzed using basic statistics such as mean, standard deviation, percentage, and a dependent sample t-test.

The research findings revealed that: 1) The effectiveness test of the English vocabulary pronunciation practice exercises for Grade 7 students showed an efficiency score of 78.60/70.40, which was higher than the established standard, 2) the achievement in English vocabulary pronunciation using the SQ5R learning approach among Grade 7 students was significantly higher after learning than before, at the .05 statistical significance level., and 3) the overall satisfaction of Grade 7 students with the SQ5R learning approach was at a high level.

Keywords: Reading skill, English vocabulary, SQ5R

บทนำ

ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 หรือที่เรียกโดยย่อว่า 3R8C ถือเป็นทักษะที่ให้ความสำคัญทั้งในด้านความรู้และด้านอารมณ์ โดยประกอบด้วยทักษะที่สำคัญดังนี้ การอ่านออก หมายถึง กระบวนการที่บุคคลสามารถรับรู้ เข้าใจ และตีความข้อมูลต่าง ซึ่งประกอบด้วยความรู้ ความคิด และความรู้สึกที่ได้รับจากการอ่าน การเขียนได้ หมายถึง การสื่อสารใน

รูปแบบลายลักษณ์อักษร ซึ่งแสดงออกถึงความรู้ ความคิด ความรู้สึก และความต้องการของผู้เขียน เพื่อให้ผู้อ่านสามารถรับสารได้อย่างชัดเจน และทักษะการคำนวณ หมายถึงความสามารถในการคิดคำนวณขั้นพื้นฐาน ตลอดจนการทำความเข้าใจและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงตัวเลขได้อย่างถูกต้อง ทั้งนี้ ทักษะดังกล่าวสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งได้กำหนดไว้ว่า “การศึกษา” คือกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยอาศัยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม และการสืบสานวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง ตามมาตรา 22 ของพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว การจัดการศึกษาต้องยึดหลักการที่ว่า ผู้เรียนทุกคนมีศักยภาพในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ โดยถือว่าผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง กระบวนการจัดการศึกษาจึงต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 224) ที่ระบุไว้ว่า เมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปฏิบัติตามคำขอร้อง คำแนะนำ คำชี้แจง และคำอธิบายที่ฟังและอ่าน อ่านออกเสียงข้อความ ข่าว โฆษณา นิทาน และบทร้อยกรองสั้น ถูกต้องตามหลักการอ่านระบุและเขียนสื่อที่ไม่ใช่ความเรียงรูปแบบต่าง สัมพันธ์กับประโยคและข้อความที่ฟังหรืออ่าน เลือกและระบุหัวข้อเรื่อง ใจความสำคัญ รายละเอียดสนับสนุน และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่าง พร้อมทั้งให้เหตุผลและยกตัวอย่างประกอบ

การอ่านออกเสียง หมายถึง ความสามารถในการออกเสียงคำอย่างถูกต้องชัดเจน ตามหลักการสะกดที่เรียนรู้ได้ ความสามารถนี้มาจากการฝึกฝนอย่างต่อเนื่องเพื่อทำให้สามารถพูดได้อย่างเป็นธรรมชาติ ทำให้เกิดความเชี่ยวชาญและความน่าเชื่อถือในการสื่อสาร ในการอ่านออกเสียงนั้นมีคุณลักษณะหลายประการ เช่น การเปล่งเสียงพูด การลงจังหวะ การลงทำนอง เสียงสูง-ต่ำและการเน้นเสียงถ้อยคำ รวมทั้งลีลาท่าทาง และการสื่อด้วยสายตา ช่วยให้การพูดเป็นไปอย่างลื่นไหลและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสาเหตุเกิดจากไม่มีเสียงเหล่านี้ในระบบเสียงภาษาไทย จากการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ได้สังเกตและสอบถามครูที่เลี้ยง พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาด้านการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ เนื่องจากไม่เข้าใจหลักการ วิธีการสะกดคำภาษาอังกฤษ ทำให้นักเรียนไม่มั่นใจในการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ กลัวการอ่านออกเสียงคำศัพท์ผิด อีกทั้งข้อจำกัดทางด้านตัวสะกด ที่เทียบเคียงจากภาษาไทย ทำให้นักเรียนอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษไม่ได้ สอดคล้องกับสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (2565) ผลการเรียนรู้รายวิชาภาษาอังกฤษอยู่ในเกณฑ์ระดับต่ำกว่ามาตรฐาน จากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประจำปีการศึกษา 2565 ของโรงเรียนเมธีวุฒิมาร “วัดพระธาตุหริภุญชัย” ในด้านความสามารถวิชาภาษาอังกฤษ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 27.20 ซึ่งต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ ปี 2565 อยู่ที่ร้อยละ 32.05 สอดคล้องกับ อัจจิมา ไชยจิต (2563 : 1) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงสะกดคำศัพท์ภาษาอังกฤษ (Phonics) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กล่าวว่า นักเรียนมีผลการเรียนรู้รายวิชาภาษาอังกฤษอยู่ในระดับต่ำ เนื่องจากขาดทักษะการอ่าน

ออกเสียงสะกดคำ แต่จะใช้วิธีการจำคำศัพท์เป็นคำ แล้วเขียนคำอ่านเป็นภาษาไทยกำกับไว้ ทำให้ไม่สามารถอ่านออกเสียงคำศัพท์ที่แตกต่างจากบทเรียนได้ และรัชดาภาณูญ์ ไยดี (2565 : 2) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงแบบโฟนิกส์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านโนนตารอด จังหวัดกำแพงเพชร กล่าวว่า นักเรียนไม่สามารถอ่านออกเสียงคำศัพท์ได้ถึงแม้ว่านักเรียนจะสามารถพูดคำศัพท์และฟังแล้วเข้าใจว่าคำศัพท์คำนั้นแปลว่าอะไร แต่เมื่ออยู่ในรูปของตัวอักษรแล้ว นักเรียนส่วนใหญ่จะไม่สามารถอ่านออกเสียงและแปลให้เข้าใจได้ สังเกตได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมในชั้นเรียนที่มีการอ่านออกเสียง นักเรียนมักจะมีอาการกังวลเนื่องจากทำกิจกรรมไม่ได้ หรือได้ไม่ดีเท่าที่ควรและผลคะแนนทักษะด้านการอ่านที่น้อยกว่าทักษะด้านอื่น และนัฐตราภรณ์ สิทธิ (2565 : 4) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษ โดยใช้แอปพลิเคชัน ร่วมกับเทคนิค CIRC ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขยายโอกาสแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี พบว่า นักเรียนบางคนไม่สามารถเขียนพยัญชนะ ภาษาอังกฤษได้ครบทั้ง 26 ตัวอักษร ในขณะที่นักเรียนบางคนสามารถเขียนและอ่านออกเสียงได้ อย่างถูกต้อง ทำให้ได้ทราบถึงความหลากหลายของนักเรียนในโรงเรียนแห่งนี้ ในขณะเดียวกัน นักเรียนกลุ่มอ่อนมักมีปัญหาการออกเสียงภาษาอังกฤษ ขาดความมั่นใจในการเรียนภาษาอังกฤษ เนื่องจากการไม่สามารถออกเสียงพยัญชนะและสระภาษาอังกฤษได้ถูกต้อง ไม่กล้าแสดงออก กลัว การออกเสียงภาษาอังกฤษ ส่วนนักเรียนกลุ่มเก่งสามารถออกเสียงภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้อง กล้า แสดงออก ส่งผลให้การเรียนการสอนเป็นไปได้อย่างไม่ราบรื่น ซึ่งทำให้ไม่สามารถพัฒนาทักษะสู่ ระดับที่สูงขึ้นได้ จากการทดสอบ O-NET ประจำปีการศึกษา 2556 คะแนนทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีระดับคะแนนเฉลี่ย 16.91 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน

การจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R คือ การจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R หมายถึง วิธีการสอนอ่านที่เป็นระบบ เป็นวิธีการสอนเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่าน การตีความขยายความสรุป และจับใจความสำคัญ จากการอ่านด้วยตนเอง ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R ทำให้ผู้เรียนมีประสิทธิภาพในการอ่านดีกว่า การอ่านโดยไม่ได้ตั้งคำถามเอาไว้ล่วงหน้า จะทำให้การอ่านไม่มีจุดหมายที่แน่นอนว่าต้องการอะไร อ่านแล้วจะจับจุดสำคัญตรงไหน การใช้วิธีการเรียนรู้แบบ SQ5R เป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์ในการเพิ่มความเข้าใจ ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาอย่างลึกซึ้งมากขึ้น เนื่องจากมีขั้นตอนที่ชัดเจนในการอ่านและศึกษาข้อมูลให้เข้าใจได้ดีขึ้น เนื่องจากมีการวิเคราะห์และสรุปข้อมูลอย่างรอบคอบซึ่งช่วยให้ข้อมูลเข้าสู่ความจำได้ง่ายขึ้น สอดคล้องกับชฎารัตน์ ภูทางนา (2563) ได้วิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ โดยวิธีสอนแบบสื่อประสมกับวิธีสอนแบบ SQ5R ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลเมืองชลุม 1 (บูรวิทยาการ) กล่าวว่า ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R ทำให้ผู้เรียนเกิดประสิทธิภาพในการอ่านดีกว่าการอ่านโดยไม่ได้ตั้ง

คำถามเอาไว้ล่วงหน้าจะทำให้การอ่านไม่มีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนว่าต้องการอะไร ดังนั้นการใช้คำถาม จึงเป็นแนวทางที่จะทำให้ผู้เรียนอ่านอยู่ในขอบเขตที่ตั้งไว้แล้วจะทำให้ดีขึ้น และสิริวัตร สุวรรณไตร (2564 : ง) ได้วิจัยเรื่อง การใช้เทคนิคการอ่าน SQ5R เพื่อส่งเสริม ทักษะการอ่าน ภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยใช้นิทานคุณธรรม เป็นกระบวนการสอนที่ส่งเสริมให้ นักเรียน เป็นจุดศูนย์กลางการเรียนรู้ เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดกระบวนการทางการคิดและการ กระทำอยากเป็นระบบ เป็นขั้นเป็นตอน เป็นการฝึกฝนการจัดระบบความคิดเพื่อไม่ให้เกิด ความ สับสนในการทำงานและการรวบรวมข้อมูล และรัตนภรณ์ ทับทิมจันทร์ (2565 : ค) ได้ วิจัยเรื่อง การสร้างแบบฝึกทักษะโดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ5R เพื่อพัฒนาความสามารถด้าน การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กล่าวว่า ในการเรียนการสอน จากวิธีสอนสี่ประการกับวิธีสอน แบบ SQ5R นั้น เป็นการบูรณาการทั้งด้านองค์ความรู้ และกระบวนการในการเรียนการสอนเข้าด้วยกันเพื่อจัดทำเป็นสื่อการสอน ซึ่งในการสอนแบบ วิธีสี่ประการกับวิธีสอนแบบ SQ5R นั้นเป็นกระบวนการที่นำเอาเนื้อหาทางวิชาการเข้ามา ผสมผสานกับกิจกรรมการเรียนการสอนรวมถึงสื่อ และอุปกรณ์การเรียนให้นักเรียนได้เรียนรู้ โดยทำให้เกิดกิจกรรมที่สนุกสนาน มีความแปลกใหม่ และสามารถเข้าใจถึงเนื้อหาได้อย่าง ง่ายดายและมีความโปร่งใสในการทำ กิจกรรมสามารถตรวจสอบ คะแนนหรือผลทดสอบได้ อย่างรวดเร็วทำให้นักเรียนเกิดความสุขความพอใจและความต้องการที่จะเรียนรู้เพิ่มขึ้น ส่งผล ให้ผลการเรียนดีขึ้น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้สนใจศึกษา เรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทักษะการอ่านออกเสียง คำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเมธีวุฒิกร “วัดพระธาตุหริภุญชัย” โดยนำนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้มาเป็นฐานใน การจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ในชั้นเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งการ จัดการเรียนรู้แบบ SQ5R ประกอบไปด้วย 7 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 สำรวจ (Survey) ศึกษา เนื้อหาทั้งหมดของหนังสือที่จะอ่าน ขั้นที่ 2 คัดกรอง (Question) จัดเตรียมคำถามเกี่ยวกับ เนื้อหา ขั้นที่ 3 อ่าน (Read) อ่านเนื้อหาโดยใช้คำถามที่เตรียมไว้ ขั้นที่ 4 เรียนรู้ (Recite) สรุป เนื้อหาสาระสำคัญโดยใช้คำตอบของคำถามที่เตรียมไว้ ขั้นที่ 5 บันทึก (Record) เขียนคำตอบ ของคำถามโดยใช้ประโยคที่สมบูรณ์ ขั้นที่ 6 ตอบสนอง (React) เชื่อมโยงแนวคิดของเนื้อหาที่ อ่านเข้ากับประสบการณ์ของตนเอง ขั้นที่ 7 ทบทวน (Review) ทบทวนเนื้อหาที่ได้อ่านและ ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา คำศัพท์ หรือประโยคว่าถูกต้องหรือไม่ และนำไปใช้ในการ แก้ปัญหาของผู้เรียนและช่วยพัฒนาทักษะของผู้เรียนให้มีคุณภาพและสอดคล้องกับคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเมธิฐุมิตร “วัดพระธาตุหริภุญชัย” ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 70/70
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเมธิฐุมิตร “วัดพระธาตุหริภุญชัย” ก่อนเรียนและหลังเรียน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีการจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R

สมมติฐานการวิจัย

1. ชุดแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเมธิฐุมิตร “วัดพระธาตุหริภุญชัย” มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 70/70
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเมธิฐุมิตร “วัดพระธาตุหริภุญชัย” มีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเมธิฐุมิตร “วัดพระธาตุหริภุญชัย” มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R มีความคิดเห็นในทางที่ดี มีความรู้สึกพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเมธิฐุมิตร “วัดพระธาตุหริภุญชัย” ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 156 คน (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2565)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ห้อง 3 โรงเรียนเมธิฐุมิตร “วัดพระธาตุหริภุญชัย” ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 36 คน แบ่งเป็นนักเรียนชายจำนวน 17 คน และนักเรียนหญิงจำนวน 15 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ทั้งนี้ เนื่องจากเป็นโรงเรียนเครือข่าย และเป็นชั้นเรียนที่ได้รับอนุญาตให้วิจัยได้

2. การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบเครื่องมือ

เครื่องมือการวิจัย มี 3 ชุด ได้แก่

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ จำนวน 3 แผน ซึ่งประกอบด้วยแบบฝึกทักษะทั้งหมด จำนวน 6 ชุด นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาประสิทธิภาพ โดยใช้เกณฑ์การประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ 5 หมายถึง มากที่สุด, 4 หมายถึง มาก, 3 หมายถึง ปานกลาง, 2 หมายถึง น้อย และ 1 หมายถึง น้อยที่สุด

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ เป็นแบบ ชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณา ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) นำผลการวิเคราะห์ค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 3 ท่าน มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง และคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าดัชนีความ สอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ขึ้นไป นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) นำผลการทดสอบมาวิเคราะห์ทางสถิติรายข้อเพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบให้มี คุณภาพตามเกณฑ์ โดยพิจารณาจากค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.20 - 0.80 และค่าอำนาจ จำแนก (r) ระหว่าง 0.20 - 1.00 เพื่อคัดเลือกข้อสอบที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ จำนวน 30 ข้อ นำแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษไปหาค่าความ เชื่อมั่น (Reliability) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.94

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ นำไปให้ ผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาประสิทธิภาพ ซึ่งผลการหาประสิทธิภาพ จะต้องมีความเฉลี่ย 4.00 ขึ้นไป และ ผลการประเมินหาค่าความสอดคล้องของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชุดนี้ ได้ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.87

3. ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

3.1 ปฐมนิเทศนักเรียน ให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ นักเรียนทราบวัตถุประสงค์ การเตรียมตัว และการเข้าร่วมกิจกรรมตามขั้นตอนอย่างถูกต้อง เหมาะสม

3.2 ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R โดยมีทั้งหมด 7 ขั้นตอน พร้อมทำแบบฝึกทักษะท้ายคาบ จำนวน 6 คาบ เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ของ ผู้เรียน และสรุปกิจกรรมสำคัญของแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้

3.3 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากคะแนนแบบฝึกทักษะทั้งหมด 6 ชุด คือ การเขียน สะกดคำศัพท์ เพื่อนำไปสู่การอ่านออกเสียงคำศัพท์ต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 เก็บคะแนนผลงานการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนที่เป็นกลุ่ม ตัวอย่างทุกคน นำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่า t-test

4.2 เก็บระดับความคิดเห็นจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ นำมาวิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน เป็นร้อยละ

5. สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่า t-test

ผลการวิจัย

1. ผลการทดสอบประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเมธีวุฒิกร “วัดพระธาตุหริภุญชัย” ตามเกณฑ์มาตรฐาน 70/70 แสดงตารางการวิเคราะห์ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ

จำนวนชุด คะแนน	1	2	3	4	5	6	คะแนน กระบวนการ	คะแนน วัดผลหลัง เรียน
Σx	240	256	202	241	255	268	1462	655
$\bar{x}$	7.74	8.26	6.52	7.77	8.23	8.65	47.16	21.13
S.D.	1.73	1.29	1.75	1.38	1.38	0.88	2.75	3.75
ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการพูดบทสนทนา ภาษาอังกฤษ							E1 = 78.60	E 2 = 70.43

จากตารางที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 78.60/70.43 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเมธีวุฒิกร “วัดพระธาตุหริภุญชัย” ก่อนเรียนและหลังเรียน

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเมธีวุฒิกร “วัดพระธาตุหริภุญชัย” ก่อนเรียนและหลังเรียน วิเคราะห์โดยการทดสอบค่า t

กลุ่มตัวอย่าง	N	คะแนน เต็ม	ก่อนเรียน		หลังเรียน		t-test
			$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	
นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	36	30	12.13	2.11	21.13	3.75	4.41

* ค่า t มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเมธีวุฒิกร “วัดพระธาตุหริภุญชัย” ก่อนเรียนและหลังเรียน วิเคราะห์โดยการทดสอบค่า t (t -test) พบว่า เมื่อเปรียบเทียบค่า t ที่คำนวณได้กับค่า t ในตารางพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเมธีวุฒิกร “วัดพระธาตุหริภุญชัย” หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจมีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R

ที่	รายการ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1	ด้านการเตรียมเนื้อหาการสอน	4.39	0.63	มาก	3
2	ด้านวิธีการถ่ายทอดความรู้	4.39	0.66	มาก	4
3	ด้านการบูรณาการและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.60	0.68	มากที่สุด	1
4	ด้านความรู้ความสามารถของผู้สอน	4.56	0.61	มากที่สุด	2
5	ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้	4.34	0.76	มาก	5
	รวม	4.46	0.74	มาก	

จากตารางที่ 3 ผลความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ5Rพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = 0.74) เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า นักเรียนมีความเห็นต่อการเรียนรู้ด้านการบูรณาการและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.60$, S.D. = 0.68) รองลงมาคือ นักเรียนมีความเห็นต่อการเรียนรู้ด้านความรู้ความสามารถของผู้สอน มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.56$, S.D. = 0.61) และนักเรียนมีความเห็นต่อการเรียนรู้ด้านการเตรียมเนื้อหาการสอน มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{x} = 4.39$, S.D. = 0.63) นักเรียนมีความเห็นต่อการเรียนรู้ด้านวิธีการถ่ายทอดความรู้ มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{x} = 4.39$, S.D. = 0.66) และนักเรียนมีความเห็นต่อการเรียนรู้ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{x} = 4.34$, S.D. = 0.76)

อภิปรายผล

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลการทดสอบประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเมธีวุฒิกร “วัดพระธาตุหริภุญชัย” มี

ประสิทธิภาพ 78.60/70.43 เพราะว่า แบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษ หลังการจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R สอดคล้องกับเนื้อหาตามแผนได้อย่างเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ทำให้นักเรียนมีความท้าทายในการทำแบบฝึกทักษะและมีความสนุกสนานในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ สอดคล้องกับ รัตนาภรณ์ ทับทิมจันทร์ (2565 : 78) ได้วิจัยเรื่อง การสร้างแบบฝึกทักษะโดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ5R เพื่อพัฒนาความสามารถ ด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งมีผลการวิจัยว่า แบบฝึกทักษะโดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ5R สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีค่าประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 88.96/87.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 85/85 ที่กำหนดไว้ และรัชดาภาณุจน์ ไยดี (2565 : 35) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงแบบโฟนิกส์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านโนนตารอด จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งมีผลการวิจัยว่า ประสิทธิภาพของการฝึกทักษะการอ่านออกเสียงแบบโฟนิกส์เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษมีค่าประสิทธิภาพ 80.30/82.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน

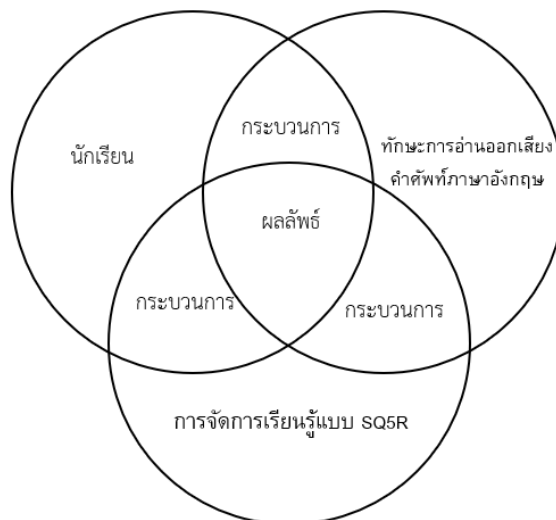
ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเมธีวุฒิกร “วัดพระธาตุทริภุญชัย” หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพราะผู้สอนมีการชี้แจง แนวทางการสอนอย่างชัดเจน ใบความรู้และแบบทดสอบระหว่างเรียนมีความเหมาะสมสามารถจัดลำดับการสอนได้สอดคล้องกับเนื้อหา มีการถ่ายทอดความรู้เป็นขั้นตอน ไม่วกวนสามารถกระตุ้นผู้เรียน ให้เกิดความสนใจในเรียนรู้ได้ แต่ผู้สอนใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนค่อนข้างน้อย ส่งผลให้บางครั้งผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย สอดคล้องกับ อัจจิมา ไชยชิต (2563 : 20) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงสะกดคำภาษาอังกฤษ (Phonic) โดยใช้แบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/1 ซึ่งมีผลการวิจัยว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านออกเสียงสะกดคำศัพท์ภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ .05 และรัชดาภาณุจน์ ไยดี (2565 : 36) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงแบบโฟนิกส์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านโนนตารอด จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งมีผลการวิจัยว่า แบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงแบบโฟนิกส์เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 คะแนนการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงแบบโฟนิกส์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R ในภาพรวมพบว่า นักเรียนมีค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = 0.74) เพราะการจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R มี

ขั้นตอนในการฝึกอ่านอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้เรียนฝึกฝนด้านทักษะการอ่าน เป็นไปตามขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ที่วางไว้ อีกทั้งยังมีการทำแบบฝึกทักษะท้ายคาบทำให้เกิดการกระตุ้นความอยากเรียนในเนื้อหา ซึ่งมีการวัดผลอย่างชัดเจน สอดคล้องกับ รัตนาภรณ์ ทับทิมจันทร์ (2565 : 79) ได้วิจัยเรื่อง การสร้างแบบฝึกทักษะโดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ5R เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งมีผลการวิจัยว่า ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะโดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ5R เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.74 ภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{x} = 4.62$, S.D. = 0.74) และนริศรา ชยธวัช (2563 : 99) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R ร่วมกับผังกราฟิก สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งมีผลการวิจัยว่า ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R ร่วมกับผังกราฟิก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.72 อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.55$, S.D. = 0.72)

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเมธีวุฒิมิตร “วัดพระธาตุหริภุญชัย” มุ่งเน้นการแก้ปัญหาการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และพัฒนาทักษะในด้านการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษให้สูงขึ้นตามศักยภาพของนักเรียนตามโมเดลกระบวนการจัดการเรียนรู้ต่อไปนี้

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1. ผลการทดสอบประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเมธีวุฒิก “วัดพระธาตุหริภุญชัย” มีประสิทธิภาพ 78.60/70.43 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ตามเกณฑ์มาตรฐาน 70/70
2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเมธีวุฒิก “วัดพระธาตุหริภุญชัย” หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R พบว่า นักเรียนมีค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษาวิจัย

1. ควรแจ้งให้นักเรียนทราบล่วงหน้าว่าจะใช้นวัตกรรมนี้ในการทำวิจัย เพื่อขอความร่วมมือในการปฏิบัติตามกิจกรรมการเรียนรู้
2. ควรนำนวัตกรรมนี้ไปใช้กับนักเรียนในช่วงชั้นที่สูงขึ้น เนื่องจากจะมีความพร้อมและมีฐานความรู้ที่มากกว่า

ข้อเสนอแนะเพื่อศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. ผู้วิจัยสามารถปรับเปลี่ยนขั้นตอนการสอน โดยการยุบรวมบางขั้นตอนเข้าด้วยกัน เพื่อให้เหมาะสมกับความสามารถของกลุ่มตัวอย่าง
2. ผู้วิจัยควรเก็บคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อใช้เปรียบเทียบกับคะแนนหลังเรียน เพื่อศึกษาพัฒนาการของนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. เรียกใช้เมื่อ 30 มิถุนายน 2567 จาก <http://academic.obec.go.th>.
- ชฎารัตน์ ภูทางนา. (2563). การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ โดยวิธีสอนแบบสือประสมกับวิธีสอนแบบ SQ4R ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลเมืองชลุง 1 (บูรวิทยาการ). ใน ปริญาเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- นริศรา ชยธวัช. (2563). การพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผัง กราฟิก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. ใน ปริญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- นัฐรารณ สัทธิ. (2565). การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษ โดยใช้แอปพลิเคชัน ร่วมกับเทคนิค CIRC ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขยายโอกาสแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต.
- รัชดากาญจน์ ยืด. (2565). การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงแบบโฟนิกส์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านโนนตารอด. ใน ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- รัตนารณ ทับทิมจันทร์. (2565) การสร้างแบบฝึกทักษะโดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ5R เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. ใน ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- โรงเรียนเมธีวุฒิกร วัดพระธาตุหริภุญชัย. (2565). รายงานผลการประเมินตนเอง (Self - Assessment Report : SAR) ประจำปีการศึกษา 2565. ลำพูน: โรงเรียนเมธีวุฒิกร.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2565). ข้อสอบ O-NET ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2565. เรียกใช้เมื่อ 15 ตุลาคม 2567 จาก <https://www.niets.or.th>
- สิริวัตร สุวรรณไตร. (2564). ผลของการใช้เทคนิคการอ่าน SQ5R เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ินทานคุณธรรม. ใน ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อัจฉิมา ไชยชิต. (2563). การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงสะกดคำภาษาอังกฤษ (Phonic) โดยใช้แบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/1 จังหวัดสมุทรปราการ. ใน รายงานการวิจัย. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2.

ทักษะการโค้ชของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตามมาตรฐานการ
ปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาเลย เขต 1*

COACHING SKILLS OF SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING THE
PERFORMANCE OF TEACHERS IN SCHOOLS UNDER LOEI PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

สุดารัตน์ โพธิ์ศรี¹และ ชิชณพงศ์ ศรีจันทร์²

Sudarut Posri¹ and Chissanapong Sonchan²

¹⁻²มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

¹⁻²Mahamakut Buddhist University Srilanchang Campus, Thailand

¹Corresponding Author's Email: sudarut.pos@student.mbu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับทักษะการโค้ชของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียน 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการโค้ชของผู้บริหารสถานศึกษาและการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียน 4) เพื่อศึกษาทักษะการโค้ชของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 จำนวน 302 คน เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทักษะการโค้ชของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่ศึกษา เท่ากับ 0.975 และการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในเขตพื้นที่ศึกษา เท่ากับ 0.939 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ โดยใช้วิธี (Enter Multiple Regression Analysis) เพื่อดูตัวแปรที่มีนัยสำคัญ และนำค่าสถิติที่ได้ไปสร้างสมการพยากรณ์

ผลการวิจัยพบว่า

1. ทักษะการโค้ชของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่ศึกษา อยู่ในระดับมาก
2. การปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนในเขตพื้นที่ศึกษา อยู่ในระดับมาก

* Received 5 March 2025; Revised 29 March 2025; Accepted 31 March 2025

3. ทักษะการโค้ชของผู้บริหารสถานศึกษาและการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนในเขตพื้นที่ศึกษาที่มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ทักษะการโค้ชของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนในเขตพื้นที่ศึกษา ได้แก่ ทักษะด้านการสร้างความไว้วางใจ (x_1) ทักษะด้านการฟัง (x_3) ทักษะด้านการให้ข้อมูลย้อนกลับ (x_5) ส่งผลต่อการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ 0.616 ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 37.90

คำสำคัญ: ทักษะการโค้ชของผู้บริหารสถานศึกษา, ผู้บริหารสถานศึกษา, ครูผู้สอนผู้สอน, การปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูผู้สอน

Abstract

This research aimed to 1) study the level of coaching skills of school administrators, 2) examine the level of teachers' compliance with professional standards in schools, 3) investigate the relationship between the coaching skills of school administrators and teachers' compliance with professional standards, and (4) identify the coaching skills of school administrators that influence teachers' compliance with professional standards in schools under Loei Primary Educational Service Area Office 1. The sample consisted of 302 individuals. The research instrument was a questionnaire using a five-rating Likert scale. The reliability of the questionnaire for school administrators' coaching skills was 0.975, and for teachers' compliance with professional standards, it was 0.939. Data were analyzed using descriptive statistics, including mean and standard deviation, Pearson's correlation coefficient, and multiple regression analysis (Enter Method) to identify significant variables and formulate a predictive equation.

The research findings revealed that:

1. The coaching skills of school administrators in Loei Primary Educational Service Area Office 1 were at a high level.

2. Teachers' compliance with professional standards in schools under Loei Primary Educational Service Area Office 1 was also at a high level.

3. The coaching skills of school administrators and teachers' compliance with professional standards exhibited a moderate positive correlation, with statistical significance at the .01 level.

4. Three coaching skills of school administrators significantly influenced teachers' compliance with professional standards at the .01 level: trust-building skills (X_1), active listening skills (X_3), and feedback-giving skills (X_5). The multiple correlation coefficient was 0.616, explaining 37.90%

Keywords: Coaching skills of school administrators, School administrators, Teachers, Compliance with professional standards,

บทนำ

ปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยีส่งผลต่อระบบการศึกษาทำให้ครูผู้สอนต้องพัฒนาตนเองให้สอดคล้องกับแนวโน้มการเรียนรู้และความต้องการของผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนศักยภาพของครูผู้สอนผ่านแนวทางที่ได้รับการยอมรับการใช้ทักษะการโค้ช (Coaching Skills) เป็นทักษะที่ผู้บริหารสถานศึกษาช่วยพัฒนาครูผู้สอนให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและตรงตามมาตรฐานวิชาชีพ งานวิจัยของ Sir John Whitmore (2002) และ The International Coach Federation (2013) ระบุว่า การโค้ชช่วยส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุกและพัฒนาทักษะวิชาชีพของครูผู้สอน นอกจากนี้ Neenan (2018) ยังชี้ให้เห็นว่าการบริหารที่ใช้การโค้ชช่วยสร้างแรงจูงใจและปรับปรุงบรรยากาศการทำงานของครูผู้สอนให้ดีขึ้น

มาตรฐานการปฏิบัติงานของครูผู้สอนเป็นเกณฑ์สำคัญที่กำหนดคุณภาพการศึกษา ครอบคลุมด้านการปฏิบัติหน้าที่ การจัดการเรียนรู้ และความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2562) การพัฒนาครูผู้สอนให้ปฏิบัติงานตามมาตรฐานเหล่านี้ต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารผ่านกระบวนการโค้ชที่มีประสิทธิภาพ เช่น การให้ข้อมูลย้อนกลับ การให้คำแนะนำเชิงบวก และการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง (The International Coach Federation, 2013) งานวิจัยของ Peterson & Hicks (1996) และ Dello & Miraglia (2017) ยังพบว่าการโค้ชช่วยให้ครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ ส่งผลเชิงบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การศึกษาทักษะการโค้ชของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอนจึงเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน งานวิจัยของ Whitmore (2009) และ วิชัย วงษ์ใหญ่ & มารุต พัฒนาผล (2557) ชี้ให้เห็นว่าการใช้แนวทางการโค้ชช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียน

รวมถึงช่วยให้โรงเรียนสามารถบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาได้อย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ งานวิจัยของ ญัฐฐนิธ กาลพัฒน์ และคณะ (2565) ยังยืนยันว่าการพัฒนาทักษะการโค้ชของผู้บริหารส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาที่ยั่งยืน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาทักษะการโค้ชของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 เพื่อให้ได้ แนวทางที่เป็นรูปธรรม ในการพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพของครูผู้สอนและคุณภาพทางการศึกษาของโรงเรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับทักษะการโค้ชของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการโค้ชของผู้บริหารสถานศึกษา และการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1
4. เพื่อศึกษาทักษะการโค้ชของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติ ตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับทักษะการโค้ชของผู้บริหารสถานศึกษา การโค้ช (Coaching) เป็นทักษะสำคัญที่ผู้บริหารใช้ในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในองค์กร โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมศักยภาพและพัฒนาการทำงานของครูผู้สอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในสถานศึกษา มาตรฐานการปฏิบัติงานของครูผู้สอนเป็นแนวทางที่กำหนดคุณภาพการสอนและพฤติกรรมวิชาชีพที่ครูผู้สอนควรปฏิบัติตาม
3. งานวิจัยในประเทศ ประกอบด้วย จำเนียร มุนธานี, พงษ์ศักดิ์ ศรีจันทร์ (2566) สิริวิทย์ วัชรภาพ, ณรงค์ พิมสาร และสิริกาญจน์ ธนวุฒพรพินิจ (2562), ประสพสุข ศรีหงส์ทอง (2565), เราชา ชูสุวรรณ และวันชาวีลา เบ็ญลาเตะ (2562), หฤทัย อนุสรราชกิจ และคณะ (2561)

4. งานวิจัยต่างประเทศ ประกอบด้วย Dr. David E. Bartz (2017), Barton, E. E., et al. (2013), Britton, L. R.; & Anderson, K. A. (2010)

งานวิจัยทั้งหมดสนับสนุนความสำคัญของการโค้ชของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูผู้สอน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

จากประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาครูผู้สอนผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 จำนวน 134 โรงเรียน แบ่งเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 128 คน ครูผู้สอนจำนวน 1,341 คน รวมทั้งหมด 1,469 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1, 2567) กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยใช้การสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้ตาราง การประมาณของกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 pp.607-610) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 302 คน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 27 คน ครูผู้สอนจำนวน 275 คน ตามแผนภาพลำดับขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

2.1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามตรวจสอบรายการ (check list) ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง ที่ตั้งอำเภอ และประสบการณ์การทำงาน

2.2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับทักษะการโค้ชของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

2.3 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. การสร้างเครื่องมือ

1.1 ศึกษาเอกสาร วารสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 กำหนดขอบข่ายการสร้างแบบสอบถามตามกรอบนิยามศัพท์ของตัวแปร

1.3 สร้างข้อคำถามตามขอบข่ายที่กำหนดภายใต้การให้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1.4 ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน

1.5 ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.1 นำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

2.2 วิเคราะห์ค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

2.3 วิเคราะห์ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามพบว่า ทักษะการโค้ชของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 เท่ากับ 0.975 และการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูผู้สอนผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 เท่ากับ 0.939

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ส่งหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

3.2 นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 แล้วเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง และบางส่วนนำส่งผ่านทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ google form

3.3 นำแบบสอบถามที่รวบรวมได้ มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลในการตอบ แล้วดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

4.1.1 ถอดเทปการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มแบบคำต่อคำ

4.1.2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

4.1.3 ใช้การวิเคราะห์แบบอุปนัย (Inductive Analysis) เพื่อสร้างข้อสรุปจากข้อมูล

4.1.4 ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลโดยใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

4.2.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2.2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis)

4.2.3 วิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรต้นที่มีต่อตัวแปรตามโดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับทักษะการโค้ชของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับทักษะการโค้ชของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน

ทักษะการโค้ชของผู้บริหารสถานศึกษา (X)	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
1. ทักษะด้านการสร้างความไว้วางใจ (X_1)	4.28	0.42	มาก	1
2. ทักษะด้านการตั้งคำถาม (X_2)	4.15	0.45	มาก	5
3. ทักษะด้านการฟัง (X_3)	4.24	0.42	มาก	4
4. ทักษะด้านวางแผนและลงมือทำ (X_4)	4.26	0.42	มาก	2
5. ทักษะด้านการให้ข้อมูลย้อนกลับ (X_5)	4.26	0.41	มาก	2
รวม	4.24	0.34	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ทักษะการโค้ชของผู้บริหารสถานศึกษา (X) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.34) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ทักษะด้านการสร้างความไว้วางใจ (X_1) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.42) รองลงมาคือ ทักษะด้านวางแผนและลงมือทำ (X_4) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.42), ทักษะด้านการให้ข้อมูลย้อนกลับ ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.41), และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ทักษะด้านการตั้งคำถาม (X_2) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.45)

2. ระดับการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียน (Y) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน

การปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียน(Y)	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
1. การปฏิบัติหน้าที่ครูผู้สอน (Y_1)	4.29	0.41	มาก	2
2. การจัดการเรียนรู้ (Y_2)	4.28	0.41	มาก	3
3. ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน (Y_3)	4.30	0.44	มาก	1
รวม	4.29	0.38	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า การปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียน (Y) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} =$

4.29, S.D. = 0.38) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน (Y_3) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.44) รองลงมาคือ การปฏิบัติหน้าที่ครูผู้สอน (Y_1) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.41) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดการเรียนรู้ (Y_2) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.41)

3. ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการโค้ชของผู้บริหารสถานศึกษาและการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ปรากฏดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการโค้ชของผู้บริหารสถานศึกษา และการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

ตัวแปร	X1	X2	X3	X4	X5	Y1	Y2	Y3	X	Y
X1	1									
X2	.441**	1								
X3	.583**	.440**	1							
X4	.546**	.423**	.678**	1						
X5	.608**	.442**	.631**	.720**	1					
Y1	.523**	.327**	.453**	.410**	.474**	1				
Y2	.501**	.324**	.472**	.414**	.512**	.749**	1			
Y3	.456**	.329**	.445**	.430**	.509**	.724**	.793**	1		
X	.792**	.696**	.830**	.838**	.845**	.546**	.555**	.541**	1	
Y	.535**	.353**	.497**	.453**	.542**	.898**	.925**	.919**	.595**	1

Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* $p < .05$, ** $p < .01$

จากตารางที่ 3 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการโค้ชของผู้บริหารสถานศึกษา และการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยการใช้การทดสอบค่าสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) พบว่า ทักษะการโค้ชของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมมีค่า ($r_{xy} = 0.595$) ซึ่งมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกหรือในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติเท่ากับ .01 ในระดับปานกลาง ส่วนทักษะการโค้ชของผู้บริหารสถานศึกษา และการปฏิบัติตามมาตรฐาน การปฏิบัติงานของครูผู้สอน ระหว่างตัวแปร ทั้ง 3 ด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวก ($r = 0.546 - 0.541$)

4. ทักษะการโค้ชของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ปรากฏดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณทักษะการโค้ชของผู้บริหารสถานศึกษา (X) ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียน (Y) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยรวม

ตัวแปรพยากรณ์	B	S.E.B	β	t	Sig.
ทักษะด้านการสร้างความไว้วางใจ (X ₁)	.242	.056	.263	4.251	.000
ทักษะด้านการฟัง (X ₃)	.146	.062	.160	2.358	.010
ทักษะด้านการให้ข้อมูลย้อนกลับ (X ₅)	.248	.068	.265	3.565	.000
ค่าคงที่ (Constant)	1.421	.233		6.375	.000
R = .616 R ² = .379 Adjusted R ² = .369 F = 35.967					

*p < .05, **p < .01

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ทักษะการโค้ชของผู้บริหารสถานศึกษา ที่นำมาวิเคราะห์จำนวน 5 ด้าน พบว่า มี 3 ด้าน มีอำนาจพยากรณ์ การปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 (Y) โดยรวมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ทักษะด้านการสร้างความไว้วางใจ (X₁) ทักษะด้านการฟัง (X₃) ทักษะด้านการให้ข้อมูลย้อนกลับ (X₅)

ตัวแปรที่มีอำนาจพยากรณ์ดีที่สุด คือ ทักษะด้านการให้ข้อมูลย้อนกลับ (X₅) ($\beta = 0.265$) รองลงมา คือ ทักษะด้านการสร้างความไว้วางใจ (X₁) ($\beta = 0.263$) และทักษะด้านการฟัง (X₃) ($\beta = 0.160$) ตัวแปรทั้ง 3 องค์ประกอบนี้ สามารถร่วมพยากรณ์การปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 (Y) โดยภาพรวมร้อยละ 37.90 ($R^2 = 0.379$) และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ ± 0.3025 ซึ่งเขียนเป็นสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y = 1.421 + 0.242(x_1) + 0.146(x_3) + 0.248(x_5)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z_y = 0.263 (Zx_1) + 0.160(Zx_3) + 0.265(Zx_5)$$

อภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์ระดับทักษะการโค้ชของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการโค้ชของผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 อยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะด้านการสร้างความไว้วางใจ ซึ่งผู้บริหารมีความสามารถในการสร้างบรรยากาศที่เปิดกว้างและโปร่งใส สร้างความมั่นใจให้กับครูผู้สอนในการพัฒนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ การมีทักษะการโค้ชที่สูงในด้านนี้สะท้อนถึงการตระหนักถึงบทบาทสำคัญของผู้บริหารในการพัฒนาครูผู้สอนให้มีสมรรถนะที่สูงขึ้น ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Whitmore (2009) และงานวิจัยของ Dello & Miraglia (2017) ที่กล่าวถึงความไว้วางใจในกระบวนการโค้ชและผลกระทบที่เกิดขึ้นในการพัฒนาศักยภาพของครูผู้สอน

2. ระดับการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมแล้วครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานในระดับสูง การพัฒนาวิชาชีพที่มีความต่อเนื่องและการสนับสนุนจากผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ครูผู้สอนสามารถทำงานได้ตามมาตรฐาน การมีความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ครอบครัว และชุมชนก็เป็นส่วนสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Darling-Hammond (2012) และ ญัฐกานต์ วิทยาพิพัฒน์ (2563) ที่กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงานของครูผู้สอนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา

3. ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการโค้ชของผู้บริหารสถานศึกษาและการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกในระดับปานกลางระหว่างทักษะการโค้ชของผู้บริหารกับการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าการที่ผู้บริหารสามารถสร้างความไว้วางใจและให้ข้อมูลย้อนกลับที่เป็นประโยชน์ จะช่วยให้ครูผู้สอนมีความมั่นใจในการพัฒนาตนเองและทำงานได้ตามมาตรฐาน การให้การสนับสนุนที่ดีจากผู้บริหารสามารถเพิ่มแรงจูงใจให้ครูผู้สอนพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างต่อเนื่อง การที่ความสัมพันธ์มีระดับปานกลางอาจแสดงให้เห็นว่ามีปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอนด้วย เช่น ทักษะการตั้งคำถามหรือการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

4. ทักษะการโค้ชของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย

เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการโค้ชของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลต่อการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูผู้สอนมากที่สุดคือ ทักษะด้านการสร้างความไว้วางใจ การฟัง และการให้ข้อมูลย้อนกลับ ทักษะเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามมาตรฐาน การปฏิบัติงานของครูผู้สอนในระดับที่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยทักษะด้านการสร้างความไว้วางใจ มีบทบาทสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับครูผู้สอน และช่วยให้ครูผู้สอน มีความมั่นใจในการทำงานและการพัฒนาตนเอง การให้ข้อมูลย้อนกลับที่สร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพยังช่วยให้ครูผู้สอนรับรู้จุดแข็งและจุดที่ต้องปรับปรุงในการทำงาน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาอย่างยั่งยืน

สาเหตุหรือปัจจัยแวดล้อมที่อาจมีผลต่อระดับของทักษะการโค้ช ของผู้บริหารสถานศึกษาและความสามารถในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนในเขตพื้นที่ศึกษา แยกได้ตามหลายปัจจัย เช่น การฝึกอบรมและพัฒนา ประสิทธิภาพการบริหาร วัฒนธรรมของโรงเรียน การสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด การมีส่วนร่วมและความร่วมมือของครู และการประเมินผลและการปรับปรุง

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ทักษะการโค้ชของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลย เขต 1 เน้นให้เห็นถึงความสำคัญของทักษะการโค้ชของผู้บริหารสถานศึกษา ในการพัฒนาครูและการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู โดยทักษะที่สำคัญที่สุดคือการสร้างความไว้วางใจและการให้ข้อมูลย้อนกลับที่ช่วยกระตุ้นให้ครูพัฒนาตนเองตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญในด้านการโค้ชเช่น Whitmore (2009) และ Dello & Miraglia (2017) ทั้งนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการโค้ชของผู้บริหารและการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูยังแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการบริหารจัดการที่เน้นการสนับสนุนและพัฒนาครูเพื่อให้สามารถปฏิบัติตามมาตรฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้ ดังนี้ 1) อบรมทักษะการฟังและการตั้งคำถามแบบโค้ช ควรจัดอบรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนา ทักษะการฟังและการตั้งคำถามในลักษณะโค้ช โดยใช้โมดูลการฝึกอบรมที่มีระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 วัน 2) การสนับสนุนกลุ่มโค้ช: ควรจัดตั้งกลุ่มผู้บริหารหรือคณะกรรมการฝึกอบรม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์การโค้ชเพื่อพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง และ3) การประเมินผล การโค้ช: ควรมีระบบประเมินผลการโค้ชจากครูและการใช้เครื่องมือประเมินทักษะการโค้ช เพื่อปรับปรุงการพัฒนาทักษะการโค้ชของผู้บริหาร และ 2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้ 1) ศึกษาปัจจัยร่วมที่มีผลต่อทักษะการโค้ช ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง วัฒนธรรมองค์กร และ ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ที่มีผลต่อการโค้ชของผู้บริหาร 2) ศึกษา

ผลกระทบของการโค้ชต่อผลการเรียนรู้ของนักเรียน วิเคราะห์ผลกระทบของทักษะการโค้ชของผู้บริหารที่มีต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และ 3) เปรียบเทียบผลการโค้ชในโรงเรียนที่มีและไม่มีการฝึกอบรม เปรียบเทียบประสิทธิภาพของการโค้ชในโรงเรียนที่มีการฝึกอบรมทักษะการโค้ชกับโรงเรียนที่ไม่มี

เอกสารอ้างอิง

- จำเนียร มุนธานี, และ พงษ์ศักดิ์ ศรีจันทร์. (2566). การโค้ชของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 20(89), 1-20.
- ณัฐนิช กาลพัฒน์, สุวิทย์ ภาณุจารี, และ วีระวัฒน์ พัฒนกุลชัย. (2566). การโค้ชเชิงบูรณาการด้วยหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา. วารสารวิชาการการจัดการภาครัฐและเอกชน, 9(1), 1-15.
- ดวงจันทร์ เตี้ยวิไล, พิสิษฐ์ ฌอน บัวนก, และ ดวงใจ พุทธวงศ์. (2562). กระบวนการพัฒนาครูแบบหมุนนำต่อเนื่องเพื่อพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนในจังหวัดลำปาง. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, 8(2), 31-45.
- เบญจมาศ ขาศิตศักดิ์ยุทธ. (2560). รูปแบบการเป็นพี่เลี้ยงและการสอนงานของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 39. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- ประสพสุข ศรีหงส์ทอง. (2565). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมโดยใช้กระบวนการโค้ชชิ่งทีมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนโนนสะอาดราษฎร์อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์.
- พวงอ้อย ไชยดี. (2564). การพัฒนาแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะ (Coaching) สำหรับสถานศึกษาสังกัดเทศบาล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง. วารสารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน, 11(1), 575-586.
- เราชา ชูสุวรรณ, และ วันชาวีลา เบ็ญลาเตะ. (2562). การพัฒนารูปแบบการสอนงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภายใต้บริบทสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. วารสารวิทยบริการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 31(1), 148-162.
- วัชร อมรโรจน์วรฤดี, และคณะ. (2562). รูปแบบการจัดการศึกษาบูรณาการที่เน้นกระบวนการโค้ชและการเสริมสร้าง Growth Mindset เพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองสร้างสรรค์ของนักศึกษาพยาบาล. วารสารสุขภาพและการศึกษาพยาบาล,

9(2), 262-283.

- สิริวิชัย วัชรภาพ, ณรงค์ พิมสาร, และ สิริกาญจน์ ธนุฒพรพินิจ. (2562). รูปแบบการพัฒนาทักษะการโค้ชสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 14(2), 1-15.
- สุชาติ แวงโสธรณ์. (2565). การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายใน โดยใช้กระบวนการชี้แนะและระบบพี่เลี้ยงเพื่อส่งเสริมศักยภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสัย. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 2(6), 343-384.
- สุทธยา ชุ่ม, จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย, นภาพเดช บุญเชิดชู, และโยธิน ศรีโสภา. (2563). กลยุทธ์การบริหารการนิเทศแบบชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยงในสถานศึกษาเอกชน. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพปาก, 7(1), 53-66.
- อนุสรณ์ นามประดิษฐ์, ชูชีพ พุทธประเสริฐ, และ สุทธิพงศ์ ยงค์กมล. (2565). รูปแบบการพัฒนาทักษะการโค้ชของผู้บริหารโรงเรียนในเครือข่ายศาสนา. วารสารปัญญา, 29(2), 54-66.
- อุทิศ ดวงผาสุข, ลิมชัย กิตติศักดิ์นาวิน, และ นลินณัฐ ดีสวัสดิ์. (2560). การบริหารโดยการโค้ชเพื่อการพัฒนาองค์กร. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธนบุรี, 11(26), 1-15.
- Barton, E. E., Chen, C.-I., Pribble, L., Pomes, M., & Kim, Y.-A. (2013). Coaching preservice teachers to teach play skills to children with disabilities. *Teacher Education and Special Education*, 36(4), 330-349.
- Britton, L. R., & Anderson, K. A. (2010). Peer coaching and pre-service teachers: Examining an underutilised concept. *Teaching and Teacher Education*, 26(2), 306-314.
- Bartz, D. E. (2017). Communication, feedback, and coaching skills for managers to use with staff members during the performance appraisal process. *International Journal of Business and Social Science*, 8(6), 1-4.

ภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ
บริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาเลย เขต 1*

DIGITAL LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING
EFFECTIVENESS OF ACADEMIC AFFAIRS ADMINISTRATION IN SCHOOL UNDER
THE LOEI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

กัณทิมา พรหมมาวันนา¹ และ พิมพอร์ สดเอี่ยม²

Kantima Prommawanna¹ and Pim-on Sod-ium²

¹⁻²มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

¹⁻²Mahamakut Buddhist University Srilanchang Campus, Thailand

¹Corresponding Author's Email: superkantima@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 2) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา และ 4) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูจำนวน 301 คน เครื่องมือวิจัยเป็น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประสิทธิภาพสัมพัทธ์แบบเพียร์สัน และวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ โดยใช้วิธี Stepwise

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิภาพบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา โดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.712 และ 4) ภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล(x_1) ความเป็นมืออาชีพดิจิทัล(x_3) การมีทักษะและความรู้ดิจิทัล(x_4) และการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล(x_2) ส่งผลต่อประสิทธิภาพ

* Received 23 March 2025; Revised 29 March 2025; Accepted 31 March 2025

บริหารงานวิชาการในสถานศึกษา มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.853 ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 72.70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ ± 0.18945

คำสำคัญ: ภาวะเชิงดิจิทัลของผู้บริหาร, ผู้บริหารสถานศึกษา, ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ

Abstract

The objectives of this research were : 1) to study the level of digital leadership of school administrators under the Loei Primary Educational Service Area Office 1, 2) to study the effectiveness of academic affairs administration in school, 3) to study the relationship between Digital leadership of school administrators and the effectiveness of academic affairs administration in school, and 4) to study Digital leadership of school administrators affecting the effectiveness of academic affairs administration in school under the Loei Primary Educational Service Area Office 1. The sample used in this research was a group of 301. The statistics used for analysis data were mean, standard deviation, Pearson's product moment correlation coefficient and multiple regression analysis using the Stepwise method.

The results of the study were as follows: 1) Digital Leadership of school administrators under the Loei Primary Educational Service Area Office 1 was high level. 2) the effectiveness of academic affairs administration in school under the Loei Primary Educational Service Area Office 1 the high level. 3) the relationship between Digital leadership of school administrators and the effectiveness of academic affairs administration in school under Loei Primary Educational Service Area Office 1 correlated positively high level of .01 of statistical significance and a correlation coefficient of 0.712. and 4) the regression analysis Digital leadership of school administrators and the effectiveness of academic affairs administration in school under Loei Primary Educational Service Area Office 1, the vision of digital leaders (x_1), the digital professional (x_3), the digital literacy (x_4), and the digital culture (x_2) . can explain the variance, with statistically significant relationships at the .01 level in Digital leadership of school administrators affecting the effectiveness of academic affairs administration in school under the

Loei Primary Educational Service Area Office 1. The multiple correlation coefficient is 0.853, which collectively explains 72.70% of the variance. The relationship can be expressed in the form of a prediction equation, with a standard error of prediction of ± 0.18945 .

Keywords: Digital Leadership of School Administrators, School Administrators, Effectiveness of Academic Administration in School

บทนำ

เทคโนโลยีดิจิทัล เป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิต เทคโนโลยีต่าง ๆ มีการเชื่อมโยงจากทั่วทุกมุมโลก ข้อมูลและข่าวสารต่าง ๆ มีความสลับซับซ้อน จึงทำให้วิถีชีวิตและการทำงานในศตวรรษที่ 21 มีความแตกต่างจากศตวรรษที่ผ่านมา สภาครูและบุคลากรทางการศึกษาหรือคุรุสภา ได้กำหนดมาตรฐานวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาไว้ให้แก่ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญในการประกอบวิชาชีพที่ต้องประพฤติปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลดีต่อผู้เรียน โดยเฉพาะสมรรถนะของผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้บริหาร ว่าด้วยการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ และเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ และยังกำหนดสมรรถนะไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความสามารถใช้และบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาและการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม มีความสามารถประเมินการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อนำมาปรับปรุงการบริหารจัดการ และมีความสามารถส่งเสริมสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2549)

ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้และการจัดการศึกษา โดยมีวิสัยทัศน์และเป็นผู้นำในการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องนำเทคโนโลยีมาบูรณาการใช้ในการจัดการศึกษาและการทำงานภายในสถานศึกษาได้อย่างสอดคล้องกับบริบทและความต้องการของผู้เรียน ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและส่งเสริมให้ครู และผู้เรียนมีความมั่นใจในการใช้เทคโนโลยีและการใช้เทคโนโลยีอย่างมีความรอบรู้และรู้เท่าทันสื่อ ผู้บริหารต้องมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอให้ความสนใจต่อวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งผลลัพธ์ใส่ใจในเรื่องของศาสตร์การสอนที่เหมาะสม (ดาราวรรณ ถวิลการ, 2564)

งานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา บ่งบอกถึงคุณภาพในการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา งานวิชาการมุ่งเน้นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน ให้มีประสิทธิภาพหรือผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ตามขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 มีเป้าประสงค์ให้ผู้บริหารและครูผู้สอน มีทักษะการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายตอบสนองผู้เรียนเป็นรายบุคคลเป็นผู้มีความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมา การบริหารงานวิชาการต้องพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ในทุกด้าน รวมถึงการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับเป้าประสงค์ข้อที่ 6 สถานศึกษามีสมรรถนะในการบริหารจัดการเชิงบูรณาการ มีการกำกับ ติดตาม ประเมินผล มีระบบข้อมูลสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ และการรายงานผลอย่างเป็นระบบ ใช้งานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาศักยภาพและคุณภาพผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามหลักสูตรโรงเรียนมาตรฐานสากล การพัฒนาด้านเทคโนโลยีดิจิทัลจึงเป็นแนวทางสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษามีประสิทธิผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 1
4. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสัมพันธ์ภาพ (interrelationship research) มุ่งศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 จำนวนทั้งสิ้น 1,274 คน ปีการศึกษา 2567 จำนวน 134 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 144 คน และครู จำนวน 1,274 คน รวมทั้งสิ้น 1,388 คน (ระบบบริการข้อมูล Big data ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ณ วันที่ 23 พฤศจิกายน 2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา จำนวน 322 คน โดยใช้สูตรของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งอย่างเป็นสัดส่วนนจำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 26 คน และครู จำนวน 275 คน รวมทั้งสิ้น 301 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. แบบแบบสอบถามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา (X) จำนวน 22 ข้อ
3. แบบสอบถามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา (Y) จำนวน 33 ข้อ

การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. การสร้างเครื่องมือ

- 1.1 ศึกษาเอกสาร วารสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 1.2 กำหนดขอบข่ายการสร้างแบบสอบถามตามกรอบนิยามศัพท์ของตัวแปร
- 1.3 สร้างข้อคำถามตามขอบข่ายที่กำหนดภายใต้การให้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
- 1.4 ตรวจสอบความเที่ยงตรง (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน โดยเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบและประเมินความตรงเชิงเนื้อหา จากนั้นนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป (Rovinelli and Hambleton, 1977 อ้างถึงใน ภทรพพร เกษสังข์, 2549: 138) โดยค่าความสอดคล้องในแต่ละข้อนั้นมีค่าอยู่ระหว่าง 0.80 ถึง 1.00

- 1.5 ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

- 2.1 นำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน
- 2.2 วิเคราะห์ค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)
- 2.3 วิเคราะห์ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามพบว่า ภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าเท่ากับ 0.957 ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา มีค่าเท่ากับ 0.962

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ส่งหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 1

3.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับจากผู้บริหารและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 1 แล้วเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง และบางส่วนนำส่งผ่านทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ google form

3.3 นำแบบสอบถามที่รวบรวมได้ มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลในการตอบ แล้วดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยภาพรวม รายด้านและรายข้อ

4.2 วิเคราะห์ระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา โดยหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยภาพรวม รายด้านและรายข้อ

4.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบภายในแต่ละตัวแปรและระหว่างตัวแปรพยากรณ์กับตัวแปรเกณฑ์ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ของ Pearson (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) แล้วนำค่าที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (ภัทราพร เกษสังข์, 2549 : 169 – 171)

4.4 วิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา (X)	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล (x_1)	4.31	0.44	มาก
2. การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล (x_2)	4.32	0.46	มาก
3. ความเป็นมืออาชีพดิจิทัล (x_3)	4.29	0.46	มาก
4. การมีทักษะและความรู้ดิจิทัล (x_4)	4.20	0.54	มาก
รวม	4.28	0.37	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา (X) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.28$, S.D. = 0.37) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล (x_2) ($\bar{x} = 4.32$, S.D. = 0.46) รองลงมา คือ การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล (x_1) ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = 0.44) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีทักษะและความรู้ดิจิทัล (x_4) ($\bar{x} = 4.20$, S.D. = 0.54)

2. วิเคราะห์ระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน

ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา (Y)	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา (y_1)	4.20	0.43	มาก
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (y_2)	4.27	0.48	มาก
3. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (y_3)	4.31	0.43	มาก
4. การนิเทศการศึกษา (y_4)	4.37	0.31	มาก
5. การพัฒนาสื่อและใช้สื่อเทคโนโลยี (y_5)	4.27	0.46	มาก
รวม	4.29	0.36	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา (Y) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.29$, S.D. = 0.36) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การนิเทศการศึกษา (y_4) ($\bar{x} = 4.37$, S.D. = 0.31) รองลงมา คือ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (y_3) ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = 0.43) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (y_1) ($\bar{x} = 4.20$, S.D. = 0.43)

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 1 แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

ตัวแปร	การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (y_1)	การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (y_2)	การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ (y_3)	การนิเทศ การศึกษา (y_4)	การพัฒนา สื่อและใช้สื่อ เทคโนโลยี (y_5)
การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล (x_1)	0.714**	0.792**	0.605**	0.488**	0.793**
การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล (x_2)	0.452**	0.482**	0.418**	0.255**	0.472**
ความเป็นมืออาชีพดิจิทัล (x_3)	0.543**	0.547**	0.459**	0.316**	0.539**
การมีทักษะและความรู้ดิจิทัล (x_4)	0.576**	0.599**	0.456**	0.262**	0.593**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยการใช้การทดสอบค่าสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ของ Pearson (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) พบว่า ภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมมีค่า ($r_{xy} = 0.712$) ซึ่งมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกหรือในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .01 ในระดับสูง ส่วนประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ระหว่างตัวแปร ทั้ง 5 ด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวก ($r = 0.402 - 0.737$)

4. ผลการภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 แสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ
บริหารงานวิชาการในสถานศึกษา โดยรวม

ตัวแปรพยากรณ์	B	S.E.B	β	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	1.016	0.128		7.958**	0.000
การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล (x_1)	0.555	0.036	0.679	15.509**	0.000
ความเป็นมืออาชีพดิจิทัล (x_3)	0.164	0.033	0.208	4.902**	0.000
การมีทักษะและความรู้ดิจิทัล (x_4)	0.160	0.031	0.199	5.233**	0.000
การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล (x_2)	0.115	0.035	0.149	3.325**	0.001
R = 0.853 $R^2 = 0.727$ Adjusted $R^2 = 0.723$ F = 196.856					

**p < .01

จากตารางที่ 4 พบว่า ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ เรียงลำดับความสำคัญ การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล (x_1) ความเป็นมืออาชีพดิจิทัล (x_3) การมีทักษะและความรู้ดิจิทัล (x_4) และการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล (x_2) ตามลำดับ สามารถอธิบายความแปรปรวนของ ภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพบริหารงานวิชาการใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ได้อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.853 ($R = 0.853$) ร่วมกันอธิบาย ความแปรปรวนได้ร้อยละ 72.70 สามารถเขียนแสดงความสัมพันธ์ในรูปสมการพยากรณ์ได้ และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ ± 0.18945 ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y = 1.016 + 0.555 (x_1) + 0.164 (x_3) + 0.160 (x_4) + 0.115 (x_2)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z = 0.679 (x_1) + 0.208 (x_3) + 0.199 (x_4) + 0.149 (x_2)$$

อภิปรายผล

1. ระดับภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ ดังนี้ 1) การสร้างวัฒนธรรม การเรียนรู้ดิจิทัล 2) การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล 3) ความเป็นมืออาชีพดิจิทัล และ 4) การมีทักษะ และความรู้ดิจิทัล ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลย เขต 1 มีการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอจึงสามารถนำความรู้จากการอบรม

สัมมนาโดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล สร้างแรงขับเคลื่อนในการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลของครูในสถานศึกษา ให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลใน และมีการพัฒนาตนเองให้เป็นมืออาชีพในการบริหารงานภายใต้ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในหลายมิติ ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาขับเคลื่อนการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง และสนับสนุนให้นำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทในการปฏิบัติงานภายในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพในการสร้างและพัฒนานวัตกรรมในการขับเคลื่อนการดำเนินงานภายในให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดตามบริบทของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของลัทธวรรณ วงษ์โพย (2566) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กากสินธุ์ พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กากสินธุ์ อยู่ในระดับและสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูริรัตน์ สุกใส (2565) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฏฐณิชา พรพทุมชัยกิจ (2564) ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 พบว่า ระดับภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาพร ศรีพรหม (2566) ได้ศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก

2. ระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

ผลการวิจัยพบว่า ระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ ดังนี้ การนิเทศการศึกษา การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อและใช้สื่อเทคโนโลยี การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 มีการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรในโรงเรียน ร่วมกันดำเนินงานภายในสถานศึกษา พัฒนาหลักสูตรที่มีคุณภาพ จัดกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ ทำให้ผลลัพธ์ของการดำเนินงานด้านวิชาการในสถานศึกษาเป็นไปตามเป้าหมายและนโยบายทางการศึกษา โดยเน้นที่คุณภาพการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร การส่งเสริมศักยภาพของครู และการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานทางการศึกษา ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ

ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติชัย อาจหาญ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง พบว่า ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง โดยรวมอยู่ในระดับมากสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์ลา อำนาง (2566) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตรา แก้วมะ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรภวิชัย อุ่ณวิเศษ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 พบว่า โดยรวมมีค่า 0.712 มีความสัมพันธ์ในทางบวก ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยภาพรวมมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงสำหรับคู่ที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุด คือ การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลกับการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดทิศทางและเป้าหมาย ถ่ายทอดวิสัยทัศน์ร่วมกับการแลกเปลี่ยนกับบุคลากรนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับใช้ในสถานศึกษา จัดหาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมภายในสถานศึกษา นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการกระบวนการบริหารและบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนเพื่อยกระดับทักษะและความรู้ ความสามารถ ด้านการศึกษาที่มุ่งเน้นผู้เรียนให้มีความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องใช้ภาวะผู้นำดิจิทัลในการพัฒนานวัตกรรมเพื่อยกระดับทักษะของตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์ลา อำนาง (2566) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำดิจิทัลของ

ผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผล การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไอรดา นรสาร.(2566).ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ เรียงลำดับความสำคัญ ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล (x_1) ความเป็นมืออาชีพดิจิทัล (x_3) การมีทักษะและความรู้ดิจิทัล (x_4) และการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล (x_2) ตามลำดับ สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การทำนายหรืออำนาจพยากรณ์ร่วมกันร้อยละ 72.70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ ± 0.18945 ตัวแปรอำนาจพยากรณ์เกินมากกว่าที่ได้ตั้งสมมุติฐานไว้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีการพัฒนาตนเองด้านความรู้ และด้านการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลส่งผลให้ ผู้บริหารมีภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และเป็นต้นแบบให้กับบุคลากร ในด้านการมีทักษะและความรู้ดิจิทัล มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้ในการดำเนินของสถานศึกษา ร่วมกับบุคลากรกำหนดทิศทางการปฏิบัติงานร่วมกัน มีทักษะการสื่อสารที่เป็นกัลยาณมิตร มีการให้คำแนะนำช่วยเหลือสนับสนุนบุคลากรให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีประสบการณ์การบริหาร มีมีความชำนาญในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ส่งเสริม สนับสนุนบุคลากรให้มีความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จตุพร ทองจิตร (2567) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกทุกด้านกับการบริหารงานวิชาการมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงเท่ากับ .894 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพิลา อำนาจ (2566) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลการบริหารงาน วิชาการในโรงเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวก โดยมีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาญยุทธ์ วงศุข (2567) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษาขอนแก่น พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูมีความสัมพันธ์ในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 51.90 ($R^2 = .519$)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 พบว่าระดับภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา โดยรวม อยู่ในระดับมาก ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา โดยใช้การทดสอบค่าสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ของ Pearson (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) พบว่าความสัมพันธ์โดยรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง เท่ากับ 0.712 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกหรือในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .01 และตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ เรียงลำดับความสำคัญ การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล (x_1) ความเป็นมืออาชีพดิจิทัล (x_3) การมีทักษะและความรู้ดิจิทัล (x_4) และการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล (x_2) ตามลำดับ สามารถอธิบายความแปรปรวนของภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.853 ($R = 0.853$) ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 72.70 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ ± 0.18945

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. จากการศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ด้านการมีทักษะและความรู้ดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับสุดท้าย ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรต้องปรับปรุงและพัฒนาตนเองในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ควรเข้ารับการฝึกอบรมและพัฒนาด้านความรู้และด้านทักษะเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้สามารถนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการดำเนินงานของสถานศึกษาให้ประสิทธิภาพ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้บริหาร บุคลากรและหน่วยงานหรือบุคคลภายนอกอย่างต่อเนื่อง และส่งเสริม สนับสนุน ให้ผู้บริหารเป็นผู้บริหารมืออาชีพและมีความชำนาญในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

2. จากการศึกษา พบว่า ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับสุดท้าย ดังนั้นผู้บริหารและบุคลากรควรให้

ความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร โดยปรับเปลี่ยนให้เข้ากับบริบทของท้องถิ่นนั้น ๆ และนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาช่วยพัฒนาการเรียนการสอน พัฒนาหลักสูตรหลักสูตรให้ตอบสนองกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม

3. จากการศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา กับ ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา คู่ที่มีค่าความสัมพันธ์ต่ำสุดคือด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล และการนิเทศการศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความร่วมมือให้ครูนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการจัดการนิเทศการศึกษา เพื่อให้มีการนิเทศภายในสถานศึกษาที่หลากหลาย เกิดการพัฒนาคุณภาพด้านการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพให้กับผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

2. ควรศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

เอกสารอ้างอิง

- กิตติชัย ออาจหาญ. (2565). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร. ใน วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- จิตรา แก้วมะ. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารกับ ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. ครุศาสตร์มหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- จตุพร ทองจิตร. (2567). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงาน วิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาสารคามวิทยาลั
- ชาญยุทธ์ วงคัย. (2567). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ ปฏิบัติงานของครู ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาขอนแก่น. วารสารวิทยาลัย บัณฑิตเอเชีย, 14(1), 121 –135.
- ณัฐธินา พรปทุมชัยกิจ. (2564). ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต การ บริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.

- ดาร์วรรณ ถวิลการ. (2564). ภาวะผู้นำดิจิทัล Digital Leadership. ขอนแก่น, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พิมพ์ลา อำนาจ. (2566). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บึงกาฬ. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ภูริรัตน์ สุกใส. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา กับ ความเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี. กศ.ม. การบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ลัทธวรรณ วงษ์โพย. (2566). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุภาพร ศรีพรหม. (2566). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลยหนองบัวลำภู. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2549). คู่มือการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ไอรดา นรสาร. (2566). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1*
GUIDELINE TO THE DEVELOPMENT SERVANT LEADERSHIP OF
SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER UDONTHANI PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

อมทรัพย์ ชาทิมดนตรี¹ และ กฤตย์ ชมภูวิเศษ²

Oomsup Chatmontree¹ and Krits Chompuwiset²

¹⁻²มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

¹⁻² Udon Thani Rajabhat University, Thailand

¹Corresponding Author's Email: omsupchatmontree@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 2) เพื่อออกแบบแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา 3) เพื่อประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้การวิจัยแบบผสมวิธี การวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำนวน 331 คน เลือกโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูป ระยะที่ 2 การออกแบบแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง กลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง วิเคราะห์เนื้อหาที่ได้ด้วยวิธีการสามเส้า ระยะที่ 3 การประเมินแนวทาง ใช้เครื่องมือเป็นแบบประเมินแนวทาง ตามแนวคิดของกัสกี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้

ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำให้บริการของ

* Received 25 March 2025; Revised 29 March 2025; Accepted 31 March 2025

ผู้บริหารสถานศึกษา โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ ด้านการมองการณ์ไกล ด้านการสร้างชุมชน ด้านการพัฒนาบุคคล ด้านการสร้างมโนทัศน์ ด้านการเข้าใจผู้อื่น ด้านการโน้มน้าวใจ ด้านการรับฟัง และ ด้านการตระหนักรู้ 2) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการ รวมทั้งสิ้น 31 แนวทาง 3) ผลการประเมินแนวทางการ พบว่า ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำให้บริการ, แนวทางพัฒนา, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This research aimed to: 1) Study the current conditions, desirable conditions, and necessary requirements for developing servant leadership among school administrators in Udon Thani Primary Educational Service Area Office 1. 2) Design guidelines for developing servant leadership among school administrators. and 3) Evaluate the guidelines for developing servant leadership among school administrators. The study employed a mixed-methods research approach divided into three phases. Phase 1 examined the current conditions, desirable conditions, and necessary requirements for developing servant leadership among school administrators. The sample consisted of 331 school administrators and teachers under Udon Thani Primary Educational Service Area Office 1, Selected through stratified random sampling. The research instrument was a 5-level rating scale questionnaire, with data analyzed using statistical software. Phase 2 involved designing guidelines for developing servant leadership among school administrators using structured interviews. The informants were 5 experts selected through purposive sampling, with content analyzed using triangulation method. Phase 3 evaluated the guidelines using an assessment tool based on Guskey's three aspects: utility, appropriateness, and feasibility.

The research findings revealed that: 1) The current condition of servant leadership among school administrators was at a high level overall, while the desirable condition was at the highest level. The necessary requirements for servant leadership development, in descending order of importance, were: foresight, community building, personal development, conceptualization, understanding others, persuasion, listening, and awareness. 2) A total of 31 guidelines were developed for servant leadership. The evaluation of these

guidelines found that utility, appropriateness, and feasibility were all at the highest level.

keywords: Servant Leadership, Development Approach, School Administrators

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศ เพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษา เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตน ให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: 1) จากสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว การจัดการศึกษาในปัจจุบันเกิดปัญหาความต้องการในการเรียนรู้ของนักเรียนไม่ได้รับการตอบสนอง และปัญหาในการจัดการเรียนการสอนของครูยังไม่เกิดประสิทธิภาพมากนัก ผลการพัฒนาด้านคุณภาพการศึกษายังไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยมาก และต่ำกว่าหลายประเทศในแถบเอเชีย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: 65) การจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นสิ่งสำคัญและมีความจำเป็นในการบริหารจัดการการศึกษาให้ประสบความสำเร็จตามแนวทางที่พึงประสงค์ (วรวิญญา ยินดี, 2565)

การวิจัยทางการศึกษาได้แสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำเฝ้บริการส่งผลดีต่อการพัฒนาสถานศึกษาได้หลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นการบริการ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากร และการพัฒนาทักษะและศักยภาพของบุคลากรซึ่งนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ภาวะผู้นำแบบเฝ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา (ณัฐฐา ปัทมานุสรณ์, 2564) ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสำนักงานสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาและการพัฒนาบุคลากรในด้านต่างๆ มีการกำหนดนโยบายและกรอบแนวทางในการพัฒนา ในด้านการพัฒนาภาวะผู้นำเฝ้บริการที่เน้นการให้บริการและการพัฒนาบุคลากรในองค์กรให้เกิดการพัฒนาอย่างเต็มความสามารถ มีการศึกษา แนวทางในการบริหารจัดการในรูปแบบต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันและสามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ได้ขับเคลื่อนนโยบายของ สำนักงานสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลในเชิงยุทธศาสตร์ มีการจัดทำแผนการบริหารงานและโครงการในการพัฒนาองค์ความรู้ สมรรถนะ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานของข้าราชการในสังกัด (แผนพัฒนาการศึกษา พ.ศ. 2566–2570 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1, 2566) การศึกษาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จะช่วยให้ทราบสภาพปัจจุบัน ความต้องการจำเป็นเร่งด่วน และแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสม เป็นประโยชน์ และคุ้มค่าของภาวะผู้นำให้บริการ อันนำไปสู่การปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษา

ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 เพื่อเป็นองค์ความรู้ที่จะนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา และเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งจะส่งผลต่อการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1
2. เพื่อออกแบบแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1
3. เพื่อประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 2,342 คน โดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 27 คน และครูผู้สอน จำนวน 304 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 331 คน

กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (Krejcie & Morgan, 1970: 607-610 อ้างถึงใน สมชาย วรภิเษมสกุล, 2565: 167) เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วนตามขนาดของโรงเรียน เล็ก กลาง ใหญ่ และใหญ่พิเศษ

1.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ในระยะที่ 2 การออกแบบแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำผู้บริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยใช้การสัมภาษณ์ (Interview) กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน มาจากการที่ผู้วิจัยกำหนดคุณลักษณะแบบเจาะจง (Purposive Selection)

1.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ในระยะที่ 3 การประเมินแนวทางโดยใช้กลุ่มผู้ประเมิน จำนวน 5 คน มาจากการที่ผู้วิจัยกำหนดคุณลักษณะแบบเจาะจง (Purposive Selection) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) เพื่อเกิดความหลากหลายตามบริบทในการประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำผู้บริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1 คือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งประกอบด้วย ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับตำแหน่ง และประสบการณ์ ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน มีค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 ด้านสภาพปัจจุบัน มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.21 – 0.97 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.939 และด้านสภาพที่พึงประสงค์ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.20 – 0.86 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.880

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 2 คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนำผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำผู้บริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 มาหาความต้องการจำเป็นในการออกแบบแนวทาง โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า (PNI modified) ในรายชื่อ สูงกว่าค่า (PNI modified) เฉลี่ยรายด้าน มากำหนดเป็นข้อคำถามในการสัมภาษณ์

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 3 คือ แบบประเมินแนวทางเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วย ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ในระยะที่ 1 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 เพื่อออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ขอเก็บรวบรวมข้อมูลการโดยแบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่สร้างผ่าน Google forms และจัดทำเป็นคิวอาร์โค้ด เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างเข้าไปดำเนินการ

ตอบแบบสอบถาม ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด กำหนดระยะเวลา 1 เดือน (วันที่ 1-31 มกราคม พ.ศ.2568)

3.2 ในระยะที่ 2 ผู้วิจัยดำเนินการประสานงานกับผู้ให้ข้อมูลและเดินทางไปสัมภาษณ์ด้วย

ตนเอง โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ใช้วิธีการสัมภาษณ์และจัดเก็บข้อมูลด้วยการจดบันทึกและบันทึกเสียงการสัมภาษณ์ กำหนดระยะเวลา 2 สัปดาห์ (วันที่ 15-28 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2568)

3.3 ในระยะที่ 3 ผู้วิจัยนำแนวทางฯ พร้อมส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ ไปถึงผู้เชี่ยวชาญเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเฝ้าบริการ กำหนดระยะเวลา 1 สัปดาห์ (วันที่ 1-7 มีนาคม พ.ศ.2568)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) และค่าความต้องการจำเป็น (PNI modified) (สุวิมล ร่องวางนิช, 2550)

ระยะที่ 2 การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ด้วยวิธีการสามเส้า (Triangulation) จากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview)

ระยะที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเฝ้าบริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำไปบริการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน

ระดับการปฏิบัติ /พฤติกรรม		สภาพ ปัจจุบัน			สภาพ ที่พึงประสงค์			PNI modified $\frac{I - D}{D}$	ลำดับ
		$\bar{x}$	S. D	แปล ผล	$\bar{x}$	S. D.	แปล ผล		
1.	การรับฟัง	3.93	1.08	มาก	4.63	0.70	มากที่สุด	0.178	7
2.	การเข้าใจผู้อื่น	3.88	1.14	มาก	4.68	0.63	มากที่สุด	0.206	5
3.	การตระหนักรู้	3.90	1.15	มาก	4.57	0.77	มากที่สุด	0.172	8
4.	การโน้มน้าวใจ	3.85	1.23	มาก	4.60	0.71	มากที่สุด	0.195	6
5.	การสร้างมโนทัศน์	3.70	1.24	มาก	4.61	0.75	มากที่สุด	0.246	4
6.	การมองการณ์ไกล	3.63	1.33	มาก	4.62	0.68	มากที่สุด	0.273	1
7.	การพัฒนานุคคล	3.71	1.21	มาก	4.63	0.68	มากที่สุด	0.248	3
8.	การสร้างชุมชน	3.65	1.30	มาก	4.59	0.78	มากที่สุด	0.258	2
รวม		3.78	1.21	มาก	4.62	0.72	มากที่สุด	0.222	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำไปบริการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.78$, S.D. = 1.21) เมื่อพิจารณารายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านการรับฟัง ($\bar{x} = 3.93$, S.D. = 1.08) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านการเข้าใจผู้อื่น ($\bar{x} = 3.88$, S.D. = 1.14) ด้านการตระหนักรู้ ($\bar{x} = 3.90$, S.D. = 1.15) ด้านการโน้มน้าวใจ ($\bar{x} = 3.85$, S.D. = 1.23) ด้านการพัฒนานุคคล ($\bar{x} = 3.71$, S.D. = 1.21) ด้านการสร้างมโนทัศน์ ($\bar{x} = 3.70$, S.D. = 1.24) ด้านการสร้างชุมชน ($\bar{x} = 3.65$, S.D. = 1.30) และด้านการมองการณ์ไกล ($\bar{x} = 3.63$, S.D. = 1.33) ตามลำดับ

สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำไปบริการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.62$, S.D. = 0.72) เมื่อพิจารณารายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านการเข้าใจผู้อื่น ($\bar{x} = 4.68$, S.D. = 0.63) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการรับฟัง

($\bar{x} = 4.63$, S.D. = 0.70) และด้านการพัฒนาบุคคล ($\bar{x} = 4.63$, S.D. = 0.68) ด้านการมองการณ์ไกล ($\bar{x} = 4.62$, S.D. = 0.68) ด้านการสร้างมโนทัศน์ ($\bar{x} = 4.61$, S.D. = 1.24) ด้านการโน้มน้าวใจ ($\bar{x} = 4.60$, S.D. = 0.71) ด้านการสร้างชุมชน ($\bar{x} = 4.59$, S.D. = 0.78) และด้านการตระหนักรู้ ($\bar{x} = 4.57$, S.D. = 0.77) ตามลำดับ

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา ลำดับที่ 1 คือ การมองการณ์ไกล ($PNI_{\text{modified}} = 0.273$) ลำดับที่ 2 คือ การสร้างชุมชน ($PNI_{\text{modified}} = 0.258$) ลำดับที่ 3 คือ การพัฒนาบุคคล ($PNI_{\text{modified}} = 0.248$) ลำดับที่ 4 คือ การสร้างมโนทัศน์ ($PNI_{\text{modified}} = 0.246$) ลำดับที่ 5 คือ การเข้าใจผู้อื่น ($PNI_{\text{modified}} = 0.206$) ลำดับที่ 6 คือ การโน้มน้าวใจ ($PNI_{\text{modified}} = 0.195$) ลำดับที่ 7 คือ การรับฟัง ($PNI_{\text{modified}} = 0.178$) และลำดับที่ 8 คือ การตระหนักรู้ ($PNI_{\text{modified}} = 0.172$)

ระยะที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ผู้วิจัยเลือกภาวะผู้นำให้บริการที่มีค่าความต้องการจำเป็นรายข้อมากกว่าค่าความต้องการจำเป็นเฉลี่ยในแต่ละด้าน มาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเพื่อสัมภาษณ์กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารหน่วยงานทางการศึกษา แล้วนำผลการสัมภาษณ์มาสร้างเป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ประกอบด้วยแนวทางต่าง ๆ ใน 8 ด้าน ด้านการรับฟัง ประกอบไปด้วย 4 แนวทาง ด้านการเข้าใจผู้อื่น ประกอบไปด้วย 5 แนวทาง ด้านการตระหนักรู้ ประกอบไปด้วย 4 แนวทาง ด้านการโน้มน้าวใจ ประกอบไปด้วย 4 แนวทาง ด้านการสร้างมโนทัศน์ ประกอบไปด้วย 4 แนวทาง ด้านการมองการณ์ไกล ประกอบไปด้วย 2 แนวทาง ด้านการพัฒนาบุคคล ประกอบไปด้วย 4 แนวทาง และด้านการสร้างชุมชน ประกอบไปด้วย 4 แนวทาง รวมทั้งสิ้น 31 แนวทาง

ระยะที่ 3. ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้แบบประเมินแนวทางเพื่อการวิจัย ในด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้ พบว่า ผลการประเมินแนวทางโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพอันพึงประสงค์ของภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา และการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

1.1 สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านการรับฟัง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านการเข้าใจผู้อื่น ด้านการตระหนักรู้ ด้านการโน้มน้าวใจ ด้านการพัฒนาบุคคล ด้านการสร้างมโนทัศน์ ด้านการสร้างชุมชน และด้านการมองการณ์ไกล ตามลำดับ ทั้งนี้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านต่างๆ มีการกำหนดนโยบายและกรอบแนวทางในการพัฒนา รวมถึงการส่งเสริมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีการจัดอบรม สัมมนา และกิจกรรมที่เน้นการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในทุกด้านสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา รวมถึงมีการประเมินภาวะผู้นำของผู้บริหาร โดยใช้ตัวชี้วัดต่าง ๆ เพื่อประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด สอดคล้องกับการวิจัยของ ศิรินทิพย์ เพ็งสง (2563) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุงเขต1 พบว่า ภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุงเขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.2 สภาพอันพึงประสงค์ของภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านการเข้าใจผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการรับฟัง ด้านการพัฒนาบุคคล ด้านการมองการณ์ไกล ด้านการสร้างมโนทัศน์ ด้านการโน้มน้าวใจ ด้านการสร้างชุมชน และ ด้านการตระหนักรู้ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะภาวะผู้นำใ้บริการมีความสำคัญอย่างมากในการบริหารสถานศึกษาในปัจจุบัน สอดคล้องกับการวิจัยของ ณภัทร อามาตย์เสนา (2565) ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำแบบใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต1 พบว่าสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำแบบใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

1.3 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา ลำดับที่ 1 คือ ด้านการมองการณ์ไกล มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นที่ต้องได้รับการพัฒนามาก ลำดับที่ 2 คือ ด้านการสร้างชุมชน ลำดับที่ 3 คือ การพัฒนาบุคคล ลำดับที่ 4 คือด้านการสร้างมโนทัศน์ ลำดับที่ 5 คือ ด้านการเข้าใจผู้อื่น ลำดับที่ 6 คือ ด้านการโน้มน้าวใจ ลำดับที่ 7 คือ ด้านการรับฟัง และลำดับที่ 8 คือ ด้านการตระหนักรู้ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จึงควรให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก ๆ ในการพัฒนา

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยการสัมภาษณ์แบบมี

โครงสร้าง ของ ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารหน่วยงานทางการศึกษา โดยนำมาอภิปรายผลดังนี้

2.1 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ด้านการมองการณ์ไกล ประกอบไปด้วย ผู้บริหารพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบ กำหนดปัญหา ระบุสาเหตุ พัฒนาแผนการแก้ไขปัญหา เรียนรู้ปัญหาจากอดีตเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาในอนาคต และต้องมีข้อมูลสนับสนุนในด้านต่างๆ รู้จักคาดการณ์เหตุการณ์ พร้อมกับหาแนวทางในการแก้ปัญหาล่วงหน้าไว้หลากหลายรูปแบบ สอดคล้องแนวคิดของกรีนลีฟ (Greenleaf, 2002) ที่ให้ความเห็นว่าภาวะผู้นำใ้บริการ ด้านการมองการณ์ไกล (Foresight) ผู้นำใ้บริการจะต้องมีความสามารถในการคาดการณ์ มองเห็นแนวโน้มและ ผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์และมองภาพงานให้ชัดเจนทั้งระบบ มีความรู้เท่าทันการ เปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ใช้ข้อมูลข่าวสาร ความเคลื่อนไหวการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม มาประกอบในการวางแผนและปรับเปลี่ยนการทำงานได้อย่างเหมาะสม

2.2 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ด้านการสร้างชุมชน ประกอบไปด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างการมีส่วนร่วมในการออกกฎกติกาเพื่อให้บุคลากรรู้สึกเป็นเจ้าของกฎ กติกานั้นๆ แล้วยึดถือเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติโดยไม่ละเว้นหรือเลือกปฏิบัติ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุคลากรก่อน สร้างความเข้าใจและกำหนดบทลงโทษที่ชัดเจนในกฎ กติกาที่ตั้งไว้ร่วมกันมีการแบ่งปันทรัพยากรเอื้อเพื่อเกื้อกูล ระหว่างโรงเรียนและชุมชน เปิดโอกาสให้ชุมชนและโรงเรียนมีกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับ สเปียร์ และ ลอเรนซ์ (Spears, L.C. & Lawrence, M.E. 2002) ที่ว่า ภาวะผู้นำใ้บริการ ด้านการสร้างชุมชน คือการแสดงถึงความรักใคร่ของผู้นำที่มีต่อกลุ่ม “ชุมชน” คนที่เป็นผู้นำต้องเป็นบุคคลที่ได้รับความไว้วางใจ และสามารถสร้างบรรยากาศทางจริยธรรมและค่านิยม สนับสนุนให้บุคลากร ปฏิบัติตามกฎกติกาขององค์กรของตน ซึ่งเป็นการสนับสนุนให้องค์กรประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย

2.3 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ด้านการพัฒนาบุคคล ประกอบไปด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาต้องใส่ใจ ให้คำปรึกษา แนะนำบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ สอบถามปัญหาต่างๆ ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนส่งเสริมทุกคนด้วยความจริงใจ ควรกำหนดให้มีการนิเทศภายในอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ศึกษาความสนใจ ความถนัด ของบุคลากรแต่ละคน และสนับสนุนส่งเสริมในการพัฒนาบุคลากรในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพและสิ่งที่บุคลากรให้ความสนใจ เปิดโอกาสให้บุคลากรได้พัฒนาอย่างเต็มความสามารถในทุกๆด้าน สอดคล้องกับแนวคิดของ สเปียร์ และ ลอเรนซ์ (Spears, L.C. & Lawrence, M.E. 2002) ที่ว่า ภาวะผู้นำใ้

บริการ ด้านการพัฒนาบุคคล คือการแสดงให้เห็นว่าความเป็นบุคคลของมนุษย์แต่ละคน มีคุณค่าสูงกว่าผลงานของบุคคลนั้น ผู้นำให้บริการจะต้องอุทิศตนอย่างแท้จริงในการพัฒนาบุคลากรให้ สามารถปฏิบัติงานอย่างมีอาชีพและเติบโตตามวุฒิภาวะของแต่ละคน

2.4 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ด้านการสร้างมโนทัศน์ ประกอบไปด้วย ผู้บริหารจัดให้มีการสื่อสารถึงกันทุกฝ่าย เปิดพื้นที่เจรจาเพื่อหาข้อยุติด้วยเหตุผล โดยใช้มติของที่ประชุมในการแก้ปัญหาข้อขัดแย้ง คำนึงถึงประโยชน์ความคุ้มค่าและผลที่จะเกิดขึ้นเป็นหลัก แสดงถึงความตั้งใจและความจริงใจในการแก้ไขปัญหา หลีกเลี่ยงคำพูดรุนแรงที่กระตุ้นให้เกิดอารมณ์จนนำไปสู่การโต้แย้ง รับฟังเหตุผลของทุกฝ่าย หาข้อยุติที่ทุกฝ่ายยอมรับได้และผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ใฝ่รู้ เปิดใจเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ พัฒนาทักษะรอบด้านให้พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต มีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน และพัฒนาตนเองไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ สอดคล้องกับแนวคิดของ แลมเบิร์ต (Lambert, 2004) ที่ว่า ภาวะผู้นำให้บริการ ด้านการสร้างมโนทัศน์ เป็นความสามารถในการสร้างฝันที่ยิ่งใหญ่ สามารถมองเห็นปัญหา ขององค์กรอย่างชัดเจน มีความเห็นที่เกิดจากการมองการณ์ไกล ไม่ใช่การมองปัญหาแบบรายวัน และสามารถสร้างสมดุลระหว่างสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตกับการมองเห็นปัญหารายวันได้อย่างถูกต้อง

2.5 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ด้านการเข้าใจผู้อื่น ประกอบไปด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างสัมพันธที่ดีต่อผู้อื่น มีความเห็นอกเห็นใจ รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ไม่เอาตัวเองเป็นศูนย์กลาง พยายามทำความเข้าใจโดยปราศจากอคติ สังเกตพฤติกรรม อารมณ์ ท่าทาง น้ำเสียง ของบุคลากรได้บังคับบัญชาที่ผิดแปลกไปจากเดิม สอบถามถึงรายละเอียด ข้อกังวล สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น และหาแนวทางในการแก้ไขร่วมกัน พูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ มุมมองต่างๆกับคนอื่น ๆ เปิดใจรับฟังมุมมองที่แตกต่างของผู้อื่นโดยใช้เหตุและผลเพื่อทำความเข้าใจมีความเป็นกลางเคารพในความคิดเห็นของอีกฝ่ายโดยพิจารณาจากมุมมองของผู้อื่นบ้าง สอดคล้องกับงานวิจัยของวอง (Wong, 2005 อ้างถึงใน ศรินทิพย์ เพ็งสง, 2563) ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำให้บริการ ด้านการเข้าใจและเห็นอกเห็นใจ เป็นการเลือกที่จะยอมรับบุคคลแต่ละคน ในความเป็นตัวตนของเขาที่แท้จริง สามารถระบุความต้องการของแต่ละคน ตลอดจนแสดงออกถึงความห่วงใย เอื้ออาทรผู้ตามแต่ละคนด้วย

2.6 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ด้านการโน้มน้าวใจ ประกอบไปด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาสื่อสารชัดเจน ตรงประเด็น เป็นมิตร จริงใจ สร้างความน่าเชื่อถือ และใช้เหตุผลสนับสนุนความคิดต่างๆแสดงความเป็นพรรคพวกเดียวกัน สร้างเป้าหมายร่วมกันเพื่อให้

เกิดแรงผลักดัน ต้องแจ้งให้บุคลากรทราบถึงประโยชน์และความสำคัญของงานที่ได้รับมอบหมาย สนับสนุน ติดตาม ให้คำปรึกษา ให้กำลังใจ เสนอผลตอบแทนเพื่อเป็นกำลังใจและเชิดชูในสิ่งที่บุคลากรทำ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิรินทิพย์ เพ็งสง (2563) ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำใฝ่บริการ ด้านการโน้มน้าวใจ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาชี้ความสำคัญของงานที่มอบหมายให้ครูบุคลากรรับฟังอย่างมั่นใจ ชื่นชมผลงาน แนะนำด้วยคำสุภาพให้ครู บุคลากรนำไปปรับปรุง เยี่ยมเยียนครูบุคลากรโดยไม่รอโอกาสสำคัญ ไม่ใช่อำนาจข่มขู่ครูให้เสียขวัญและกำลังใจ ยึดหลักธรรมาภิบาล

2.7 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ด้านการรับฟัง ประกอบไปด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้อื่นพูดอย่างเต็มที่และมีการสอบถามเปิดใจรับฟัง ความคิดเห็น ความต้องการ จุดประสงค์ และเจตนาของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล ทำความเข้าใจกับประเด็นและจุดประสงค์หลักที่ผู้อื่นต้องการสื่อสารผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสนใจ ตั้งใจฟัง มีสติ ไม่ทำกิจกรรมอื่นในขณะที่รับฟังไม่พูดเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกับบทสนทนา สังเกตภาษากาย น้ำเสียง อารมณ์ของผู้พูด ในระหว่างการสนทนา มีการตอบสนองด้วยภาษากาย การพยักหน้า สบตาด้วยหรือใช้คำพูดที่แสดงความเข้าใจสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฌภัทร อามาศย์เสนา (2565) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำใฝ่บริการ ด้านการรับฟังที่ดี (Listening) หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ปฏิบัติตนหรือแสดงออกในการให้ความสำคัญต่อการสื่อสาร และให้ความสำคัญที่จะรับฟังคนอื่น ๆ เป็นการรับฟังเสียงจากภายในที่ออกมาจากจิตใจ และการแสดงออกทางร่างกาย ฟังด้วยความตั้งใจ ตั้งใจเป็นการหลอมรวมที่จะเข้าถึงจิตใจของผู้พูด โดยผู้นำจะสามารถหาแนวทางที่เป็นความหวังขององค์กรและช่วยให้ความมุ่งมั่นนั้นสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.8 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ด้านการตระหนักรู้ ประกอบไปด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาต้องใช้ข้อมูลและเหตุผลสนับสนุนในการตัดสินใจอย่างรอบคอบ มีการวางแผนล่วงหน้า พิจารณา ผลลัพธ์ ความเสี่ยง ปัญหาแนวทางแก้ไขต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น โดยใช้มุมมองที่หลากหลาย ต้องทำความเข้าใจรับรู้ว่าสถานการณ์หรือปัญหาที่เกิดขึ้น มีปัจจัยมาจากสิ่งใดและคาดการณ์สิ่งที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องคอยสังเกตสถานการณ์รอบตัว ติดตามข่าวสารต่างๆ อยู่เสมอสอดคล้องกับแนวคิดของ สเปียร์ และ ลอเรนซ์ (Spears, L.C. & Lawrence, M.E. 2002) ที่ว่า ภาวะผู้นำใฝ่บริการ ด้านการตระหนักรู้ คือ ความรู้ ความเข้าใจ ความไม่ประมาท การรับรู้การมองการณ์ไกล และสามารถไตร่ตรองปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น

3. ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 พบว่า 1) ด้านความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และ 3) ด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากว่า แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำไปสู่การปฏิบัติที่จะส่งผลดีต่อโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษานักเรียน ผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้เสียในชุมชนได้ องค์ประกอบของแนวทางมีความเหมาะสมเป็นประโยชน์ คุ่มค่าในการนำไปดำเนินการตลอดจนความเหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆในสถานศึกษา มีความเป็นไปได้ที่สามารถนำแนวทางที่ได้ไปสู่การปฏิบัติจริงและส่งผลดีต่อสถานศึกษา

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่าแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหาร พบว่าด้านการมองการณ์ไกล ผู้บริหารต้องพิจารณาปัญหา สาเหตุและการแก้ไขปัญหาล่วงหน้า อย่างรอบคอบ เรียนรู้ปัญหาจากอดีตเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาในอนาคต และต้องมีข้อมูลสนับสนุนในด้านต่างๆ ด้านการสร้างชุมชน ผู้บริหารควรส่งเสริมการมีส่วนร่วม เป็นแบบอย่างที่ดี กำหนดกฎที่ชัดเจนและเป็นธรรม พร้อมสนับสนุนการแบ่งปันทรัพยากรระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้านการพัฒนาบุคคล ผู้บริหารควรใส่ใจ ให้คำปรึกษา สนับสนุนบุคลากรอย่างจริงจัง มีการนิเทศภายในสม่ำเสมอ และส่งเสริมการพัฒนาตามความสนใจและวิชาชีพ ด้านการสร้างมโนทัศน์ ผู้บริหารควรส่งเสริมการสื่อสาร เปิดพื้นที่เจรจา ใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา รับฟังทุกฝ่าย หลีกเลี่ยงความขัดแย้ง พร้อมพัฒนาตนเองและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง ด้านการเข้าใจผู้อื่น ผู้บริหารควรสร้างสัมพันธที่ดี เห็นอกเห็นใจ รับฟังอย่างเป็นกลาง สังเกตปัญหาของบุคลากร และร่วมกันหาแนวทางแก้ไขด้วยเหตุผลและความเข้าใจ ด้านการโน้มน้าวใจ ผู้บริหารควรสื่อสารชัดเจน จริงใจ สร้างเป้าหมายร่วมกัน แจ่มประโยชน์ของงาน สนับสนุน ติดตาม ให้กำลังใจ และให้ผลตอบแทนเพื่อสร้างแรงจูงใจ ด้านการรับฟัง ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็น รับฟังอย่างมีเหตุผล ตั้งใจฟัง สังเกตภาษากายและอารมณ์ของผู้พูด พร้อมตอบสนองเพื่อแสดงความเข้าใจ และ ด้านการตระหนักรู้ ผู้บริหารควรใช้ข้อมูลและเหตุผลในการตัดสินใจอย่างรอบคอบ วางแผนล่วงหน้า ประเมินความเสี่ยง คาดการณ์อนาคต และติดตามสถานการณ์ข่าวสารใหม่ๆอยู่เสมอ ส่วนข้อเสนอแนะในการวิจัยประกอบไปด้วย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ด้านการมองการณ์ไกล ด้านการสร้างชุมชน ด้านการพัฒนาบุคคล และด้านการสร้างมโนทัศน์ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นที่ต้องได้รับการพัฒนามากที่สุดลำดับแรก ดังนั้นผู้บริหาร

สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จึงควรให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก ๆ ในการพัฒนา

1.2 แนวทางที่ได้จากการศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ควรศึกษาภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ด้านการเข้าใจผู้อื่นเพราะมีค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์มากที่สุดและเมื่อพิจารณารายข้อย่อย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญ เคารพในความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล มีสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับสูงที่สุดเมื่อเทียบกับข้อย่อย อื่น ๆ จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจศึกษาวิจัยเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ต่อไป

2.2 ควรนำแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ที่ได้จากวิจัยไปเป็นแนวปฏิบัติและประเมิน ปรับปรุงแนวทางให้เหมาะสมสอดคล้องยิ่งขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ณภัทร อามาศย์เสนา. (2565). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- ณัฐฐา ปัทมานุสรณ์. (2564). ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. ใน วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- วรัญญา ยินดี. (2565). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร, 5(4), 246-259.
- ศิรินทิพย์ เพ็งสง. (2563). ภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

- สมชาย วรจิเกษมสกุล. (2565). ระเบียบวิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์: Research methodology in behavioral sciences and social sciences. (พิมพ์ครั้งที่ 8). อุดรธานี: อักษรศิลป์
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานีเขต 1. (2566). แผนพัฒนาการศึกษา (2566-2570) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต1. เรียกใช้เมื่อ 15 สิงหาคม 2567 จาก <https://udn1.go.th/o7-strategyplan>.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. กรุงเทพมหานคร: พรักหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Greenleaf, R. K. (2002). The Servant leadership: A journey into the nature of legitimate power and greatness. New York: Paulist Press.
- Lambert, W. E. (2004). Servant leadership qualities of principals, organizational climates, and student achievement. Ph.D. Dissertation, Nova Southeastern, University, Florida, USA
- Spear, L. C. & Lawrence, M. E. (2002). Focus on leadership: Servant-leadership for the twenty-first century. New York, NY: John Wiley & Sons.

การพัฒนาทักษะการพูดบทสนทนาภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ
เน้นภาระงาน (Task-Based Learning) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะอาด*

THE DEVELOPMENT OF ENGLISH CONVERSATION SKILLS BY USING TASK-
BASED LEARNING OF GRADE 5 STUDENTS AT THET SABAN
WAT THA SATOI SCHOOL

อารียา เมืองมูล¹ พิทักษ์ แฝงโกฏ² จตุพร สิมมะลี³ และ สุรเกียรติ บุญมาตุน⁴

Areeya Muangmoon¹ Phithak Faengkot² Jatuporn Simmali³ and Surakiart Boonmatun⁴

¹⁻²มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

¹⁻²Mahamakut Buddhist University Lanna Campus

¹Corresponding Author's Email: hong.areeya18@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะการพูดบทสนทนาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะอาด ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 70/70 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการพูดบทสนทนาภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะอาด ก่อนเรียนและหลังเรียน และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะอาด จำนวน 36 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย รูปแบบการวิจัยกึ่งทดลอง ด้วยวิธีการใช้กลุ่มทดลองกลุ่มเดียว เพื่อวัดผลก่อนและหลังการทดลอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการพูดบทสนทนาภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน (Task-Based Learning) และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการทดสอบประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะการพูดบทสนทนาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะอาด มีประสิทธิภาพ 74.26/71.01 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการพูดบทสนทนาภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน (Task-Based Learning) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะอาดหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมี

* Received 3 March 2025; Revised 29 March 2025; Accepted 31 March 2025

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ทักษะการพูด, บทสนทนาภาษาอังกฤษ, การจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน

Abstract

This article has the following objectives: 1) To develop English conversation skill exercises for Grade 5 students of Thet Saban Wat Tha Satoi School according to the standard criteria of 70/70, 2) To compare the achievement results of English conversation speaking using Task-Based Learning of grade 5 students of Thet Saban Wat Tha Satoi School before and after studying and 3) To examine the satisfaction of grade 5 students with task-based learning. The sample group was grade 5 students of Thet Saban Wat Tha Satoi School by simple random sampling, quasi-experimental research design with a single experimental group to measure the results before and after the experiment. The research instruments were learning management plans, an achievement test for assessing English conversation skills using Task-Based Learning instruction, and student satisfaction questionnaires. Data were analyzed using basic statistics, including mean, standard deviation, and t-test Dependent Sample.

The research results found that 1) the results of the efficiency test of the English conversation speaking skills of grade 5 students of Thet Saban Wat Tha Satoi School had an efficiency of 74.26/71.01, which is higher than the standard criteria, 2) The achievement in speaking English conversation using Task-Based Learning of grade 5 students of Thet Saban Wat Tha Satoi School after studying was significantly higher than before studying at the statistical level of .05 and 3) The students' satisfaction with task-based learning was at the highest level.

Keywords: Speaking skills, English conversation, Task-Based Learning

บทนำ

ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3R8C) เป็นทักษะที่ให้ความสำคัญในทักษะทางความรู้ และทักษะด้านอารมณ์ ได้แก่ ทักษะในการสื่อสารและรู้เท่าทันสื่อ คือ ผู้เรียนต้องมีทักษะในการสื่อสาร ทั้งการฟัง พูด อ่าน เขียน และสื่อสารภาษาภายใต้ตามวัตถุประสงค์ รับ

ข้อมูลและตีความข้อมูลได้ รวมถึงการนำเสนอได้ชัดเจน สอดคล้องกับพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กล่าวไว้ว่า การศึกษา หมายถึง กระบวนการเรียนรู้เพื่อความ เจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทาง วัฒนธรรม ตรงกับ มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถ เรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้อง ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพ และสอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 39) ที่ระบุไว้ว่า เมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สามารถพูด/เขียน ได้ตอบสื่อสารระหว่างบุคคล ใช้คำสั่ง คำขอร้อง คำขออนุญาต และให้คำแนะนำพูด/เขียน แสดงความต้องการ ขอความช่วยเหลือ ตอบรับและปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือในสถานการณ์ ง่าย ๆ พูดและเขียนเพื่อขอและให้ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง เพื่อน ครอบครัว และเรื่องใกล้ตัว พูด/ เขียนแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ใกล้ตัว กิจกรรมต่าง ๆ พร้อมทั้งให้เหตุผลสั้น ๆ ประกอบได้

การพูดเพื่อการสื่อสาร คือ การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ระหว่างบุคคล ซึ่ง ประกอบด้วยผู้พูดและผู้ฟัง ตั้งแต่สองคนขึ้นไป โดยมีการสื่อสารด้วยถ้อยคำ สาระ น้ำเสียง และอากัปกิริยาความรู้สึกนึกคิดไปยังผู้รับสารเพื่อให้ผู้รับสารสามารถเข้าใจในจุดประสงค์ที่ผู้ สื่อสารต้องการสื่อถึงได้ โดยการใช้หลักการทางภาษาและไวยากรณ์ที่ถูกต้องและเหมาะสมกับ วัฒนธรรมประเพณีของสังคมนั้น ๆ จากการสังเกตจากนักเรียน สอบถามจากครูพี่เลี้ยง และ การแลกเปลี่ยนจากการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะท้อน ส่วนใหญ่มีปัญหาในเรื่องทักษะการพูดภาษาอังกฤษไม่กล้า แสดงออก และขาดความมั่นใจในตนเอง สืบเนื่องมาจากมีความรู้พื้นฐานทางด้านภาษาอังกฤษ ไม่เพียงพอสำหรับการสื่อสาร มีจำนวนคำศัพท์น้อย ขาดทักษะการใช้ภาษาในการสื่อสารใน สภาพจริง สอดคล้องกับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ในด้านความสามารถ วิชาภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ปีการศึกษา 2565 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 37.62 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 20.01 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ : 1) สอดคล้องกับญัตติฯ บัญญัติ (2561 : 6) ได้วิจัยเรื่อง การใช้กิจกรรมบทบาทสมมติเพื่อ พัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม กล่าวว่า นักเรียนร้อยละ 45 ไม่ผ่าน เกณฑ์การทดสอบในรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และวรางคณา คำอ้น (2560 : 2) ได้ วิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ สถานการณ์เป็นฐานการเรียนรู้ กล่าวว่า นักเรียนขาดทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ และอำพร วุฒิจิโก (2562 : 3) ได้ศึกษาวิจัย การพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของ นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กิจกรรมการละคร กล่าวว่า นักเรียนยังไม่สามารถพูด ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้ดี

การจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน (Task-Based Learning) คือ การจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับภาระงานเป็นหลัก โดยใช้กิจกรรมเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ ซึ่งผู้เรียนจะได้เรียนรู้ข้อมูลเนื้อหาผ่านกิจกรรม และเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง Nunan, D. (2004 : 84) กล่าวว่า ประเภทของการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน หมายถึง การแบ่งงานออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ได้แก่ งานในชีวิตจริง (Real-world or target task) เป็นการสื่อสารกันโดยใช้ภาษาที่พบนอกห้องเรียนหรือในชีวิตประจำวัน และงานในชั้นเรียน (Pedagogical tasks) เป็นงานที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนที่ให้ผู้เรียนได้เข้าใจ ได้ใช้ลักษณะและผลิตภาษาโดยเน้นการสื่อความหมายมากกว่ารูปแบบของภาษา วิธีการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน (Task-Based Learning) จึงมุ่งให้ผู้เรียนเกิดความรู้ที่ครอบคลุมทั้งในด้านการแก้ปัญหา การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและองค์ความรู้ ระหว่างกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย รวมทั้งสามารถนำมาปรับใช้เพื่อให้เกิดความเหมาะสมในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน สอดคล้องกับญัตติกานต์ อิงชัยภูมิ (2562 : 74) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการฟังและพูดภาษาอังกฤษ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กล่าวว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด และเพ็ญญา ทัพพันธ์ (2560 : 91) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กล่าวว่า นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และพรณภัส ทับทิมอ่อน (2563 : 167) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนอ่านภาษาอังกฤษแบบเน้นภาระงานร่วมกับบทเรียนออนไลน์เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและการอ่านเชิงวิเคราะห์สำหรับนักศึกษา ปริญญาตรี กล่าวว่า ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อรูปแบบการสอนอ่านภาษาอังกฤษแบบเน้นภาระงานร่วมกับบทเรียนออนไลน์ (PTFT Model) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้สนใจศึกษาการพัฒนาทักษะการพูดบทสนทนาภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน (Task-Based Learning) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะอาด โดยนำนวัตกรรมจัดการเรียนรู้มาเป็นฐานในการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ในชั้นเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน (Task-Based Learning) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ขั้นก่อนการปฏิบัติภาระงาน (Pre Task) ขั้นตอนที่ 2 ขั้นปฏิบัติภาระงาน (Task cycle) และขั้นตอนที่ 3 หลังปฏิบัติภาระงาน (Post Task) เพื่อพัฒนาทักษะด้านการสื่อสาร และนำไปใช้ในการแก้ปัญหาของผู้เรียนและช่วยพัฒนาทักษะของผู้เรียนให้มีคุณภาพและสอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะการพูดบทสนทนาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะท้อน ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 70/70
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการพูดบทสนทนาภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน (Task-Based Learning) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะท้อน ก่อนเรียนและหลังเรียน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน (Task-Based Learning)

สมมติฐานการวิจัย

1. ชุดแบบฝึกทักษะการพูดบทสนทนาภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะท้อน มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 70/70
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะท้อน มีผลสัมฤทธิ์การพูดบทสนทนาภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน (Task-Based Learning) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะท้อน ที่ได้เรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน (Task-Based Learning) มีความคิดเห็นในทางที่ดี มีความรู้สึกพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะท้อน ตำบลวัดเกต อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ สำนักการศึกษาเทศบาลนครเชียงใหม่ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 72 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ห้อง 1 โรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะท้อน ตำบลวัดเกต อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ สำนักการศึกษาเทศบาลนครเชียงใหม่ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 36 คน แบ่งเป็นนักเรียนชายจำนวน 22 คน และนักเรียนหญิงจำนวน 14 คน ได้มาโดยการเลือกแบบสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ทั้งนี้ เนื่องจากเป็นโรงเรียนเครือข่าย และเป็นชั้นเรียนที่ได้รับอนุญาตให้วิจัยได้

2. การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบเครื่องมือ

เครื่องมือการวิจัย มี 3 ชุด ได้แก่

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้การพัฒนาทักษะการพูดบทสนทนาภาษาอังกฤษ จำนวน 3 แผน ซึ่งประกอบด้วยแบบฝึกทักษะทั้งหมดจำนวน 6 ชุด นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาประสิทธิภาพ โดยใช้เกณฑ์การประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ 5 หมายถึง มากที่สุด, 4 หมายถึง มาก, 3 หมายถึง ปานกลาง, 2 หมายถึง น้อย และ 1 หมายถึง น้อยที่สุด

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการพูดบทสนทนาภาษาอังกฤษ เป็นแบบชนิดปรนัย 3 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) นำผลการวิเคราะห์ค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง และคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ขึ้นไป นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) นำผลการทดสอบมาวิเคราะห์ทางสถิติรายข้อเพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบให้มีคุณภาพตามเกณฑ์ โดยพิจารณาจากค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.20 - 0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.20 - 1.00 เพื่อคัดเลือกข้อสอบที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ จำนวน 30 ข้อ นำแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการพูดบทสนทนาภาษาอังกฤษไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.95

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาประสิทธิภาพ ซึ่งผลการหาประสิทธิภาพ จะต้องมียุทธศาสตร์ 4.00 ขึ้นไป และผลการประเมินหาค่าความสอดคล้องของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชุดนี้ ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00

3. ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

3.1 ปฐมนิเทศนักเรียน ให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนทราบวัตถุประสงค์ การเตรียมตัว และการเข้าร่วมกิจกรรมตามขั้นตอนอย่างถูกต้องเหมาะสม

3.2 ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน (Task-Based Learning) ซึ่งสรุปกิจกรรมสำคัญของแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ได้

3.3 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากคะแนนใบงาน คือ การแต่งประโยคบทสนทนา เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 เก็บคะแนนผลงานการพูดบทสนทนาภาษาอังกฤษของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกคน นำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่า t-test

4.2 เก็บระดับความคิดเห็นจากแบบสอบถามความพึงพอใจนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ นำมาวิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน เป็นร้อยละ

5. สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์ประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะการพูดบทสนทนาภาษาอังกฤษ โดยใช้สูตรการหาค่า E_1/E_2

5.2 วิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่า t-test

ผลการวิจัย

1. ผลการทดสอบประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการพูดบทสนทนาภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน (Task-Based Learning) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะท้อน ตามเกณฑ์มาตรฐาน 70/70 แสดงตารางการวิเคราะห์ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการพูดบทสนทนาภาษาอังกฤษ

จำนวนชุด คะแนน	1	2	3	4	5	6	คะแนน กระบวนการ	คะแนน วัดผลหลัง เรียน
Σx	282	242	282	257	260	281	1604	703
$\bar{x}$	7.83	6.72	7.83	7.14	7.22	7.81	44.56	19.53
S.D.	1.87	1.43	1.84	1.50	2.19	1.64	7.96	5.05
ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการพูดบทสนทนาภาษาอังกฤษ							$E_1 = 74.26$	$E_2 = 71.01$

จากตารางที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการพูดบทสนทนาภาษาอังกฤษ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 74.26/71.01 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การพูดบทสนทนาภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน (Task-Based Learning) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะท้อน ก่อนเรียนและหลัง

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการพูดบทสนทนาภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน (Task-Based Learning) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะท้อน ก่อนเรียนและหลังเรียน วิเคราะห์โดยการทดสอบค่า t

กลุ่มตัวอย่าง	N	คะแนน เต็ม	ก่อนเรียน		หลังเรียน		t-test
			$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	
นักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5	36	30	12.50	3.09	19.53	5.05	13.38

* ค่า t มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การพูดบทสนทนาภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน (Task-Based Learning) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะท้อน ก่อนเรียนและหลังเรียน วิเคราะห์โดยการทดสอบค่า t (t -test) พบว่า เมื่อเปรียบเทียบค่า t ที่คำนวณได้กับค่า t ในตารางพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการพูดบทสนทนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะท้อน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ การจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน (Task-Based Learning)

ตารางที่ 3 ผลความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน (Task-Based Learning)

ที่	รายการ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1	ด้านการเตรียมเนื้อหาการสอน	4.65	0.13	มากที่สุด	2
2	ด้านวิธีการถ่ายทอดความรู้	4.54	0.13	มากที่สุด	3
3	ด้านการบูรณาการและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.53	0.08	มากที่สุด	4
4	ด้านความรู้ความสามารถของผู้สอน	4.76	0.08	มากที่สุด	1
5	ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้	4.53	0.15	มากที่สุด	5
	รวม	4.65	0.03	มากที่สุด	

จากตารางที่ 3 ผลความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้ แบบเน้นภาระงาน (Task-Based Learning) ดังนี้ ในภาพรวมพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน (Task-Based Learning) มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.65$, S.D. = 0.03) เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้านความรู้ความสามารถของผู้สอนมีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.76$, S.D. = 0.08) รองลงมาคือ นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้านการเตรียมเนื้อหาการสอน มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.65$, S.D. = 0.13) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้านวิธีการถ่ายทอดความรู้ มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.54$, S.D. = 0.13) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้านการบูรณาการและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.53$, S.D. = 0.08) และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.53$, S.D. = 0.15)

อภิปรายผลการวิจัย

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลการทดสอบประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะการพูดบทสนทนาภาษาอังกฤษของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะอาด มีประสิทธิภาพ 74.26/71.01 เพราะว่าแบบฝึกทักษะการพูดบทสนทนาภาษาอังกฤษสอดคล้องกับเนื้อหาได้อย่างเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ทำให้นักเรียนมีความท้าทายในการทำแบบฝึกทักษะและมีความสุขสนุกสนานในการทำกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับชนมกร ประไกร (2564 : 40) ซึ่งมีผลการวิจัยว่า ประสิทธิภาพของชุดแบบฝึกทักษะการพูดภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิคแซโดอิง มีประสิทธิภาพ 85.29/91.71 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และกนกวรรณ ดอนกวนเจ้า (2565 : 118) ซึ่งมีผลการวิจัยว่า ประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะการพูด และการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารร่วมกับวิธีโยโย่หุบมีประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 78.82/79.03 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และธนัญญา ชื่นสุคนธ์ (2567 : 84) ซึ่งมีผลการวิจัยว่า ประสิทธิภาพของแผนการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสาร CIT ประกอบเกมคำศัพท์ เพื่อ ส่งเสริมทักษะการพูดภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.61/71.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการพูดบทสนทนาภาษาอังกฤษโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน (Task-Based Learning) ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะอาด หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพราะว่านักเรียนได้มีการฝึกฝนทักษะการพูดบทสนทนาภาษาอังกฤษอย่างสม่ำเสมอจากภาระงานที่ได้มอบให้ จึงทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และมีพัฒนาการในทางที่ดีขึ้น และอำพร วุฒิสวิโก (2562 : 64) ซึ่งมีผลการวิจัยว่า ผลสัมฤทธิ์การพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการละครหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ .05 และสุชาวลี วงศ์ศรีทา (2565 : 73) ซึ่งมีผลการวิจัยว่า ผลการเปรียบเทียบทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่องตามโครงสร้างพีระมิดของ Freytag หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับเท่ากับ .05 และบงกชกร มาศธนานันต์ (2565 : 55) ซึ่งมีผลการวิจัยว่า ผลการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ผลความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน (Task-Based Learning) พบว่า ในภาพรวมนักเรียนมีค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.65, S.D. = 0.03) เพราะว่าจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน มีขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เป็น

ระบบ และได้ปฏิบัติจริง ทำให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ ผึกฝนด้วยตนเอง รวมถึงสามารถสร้างชิ้นงานจากการเรียนรู้ของตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับฉันทานันต์ อิงชัยภูมิ (2562 : 74) ซึ่งมีผลการวิจัยว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน เพื่อพัฒนาทักษะการฟังและพูดภาษาอังกฤษ มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.73$, S.D. = 0.49) และโชคชัย เตโช (2562 : 113) ซึ่งมีผลการวิจัยว่า ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ แบบเน้นภาระงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.39$, S.D. = 0.75) และพรนภัส ทับทิมอ่อน (2563 : 149) ซึ่งมีผลการวิจัยว่า นักศึกษาปริญญาตรีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = 0.72)

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการพูดบทสนทนาภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน(Task-Based Learning) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะอาด มุ่งเน้นการแก้ปัญหาการพูดบทสนทนาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และพัฒนาความสามารถในด้านการพูดบทสนทนาภาษาอังกฤษ โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบกลุ่ม และเน้นความร่วมมือกัน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน (Task-Based Learning) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษให้สูงขึ้นตามศักยภาพของนักเรียน ซึ่งมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ดังนี้

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1. ผลการทดสอบประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะการพูดบทสนทนาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะท้อน มีประสิทธิภาพ 74.26/71.01 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ตามเกณฑ์มาตรฐาน 70/70

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการพูดบทสนทนาภาษาอังกฤษ โดยจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน (Task-Based Learning) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะท้อน หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.2.3 ผลความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน (Task-Based Learning) พบว่า นักเรียนมีค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.65$, S.D. = 0.03)

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษาวิจัย

1. ควรแจ้งให้นักเรียนทราบล่วงหน้าว่าจะใช้วัตรกรรมนี้ในการทำวิจัย เพื่อขอความร่วมมือในการปฏิบัติตามกิจกรรมการเรียนรู้

2. ควรนำวัตรกรรมนี้ไปใช้กับนักเรียนในช่วงชั้นที่สูงขึ้น เนื่องจากจะมีความพร้อมและมีฐานความรู้ที่มากกว่า

ข้อเสนอแนะเพื่อศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. ผู้วิจัยสามารถปรับเปลี่ยนขั้นตอนการสอน โดยการยุบรวมบางขั้นตอนเข้าด้วยกัน เพื่อให้เหมาะสมกับความสามารถของกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยควรจะเก็บคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อใช้เปรียบเทียบกับคะแนนหลังเรียน เพื่อศึกษาพัฒนาการของนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

กนกวรรณ ดอนกวนเจ้า. (2565). การพัฒนาทักษะการพูดและการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารร่วมกับวิดีโอ YouTube ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ใน ปริญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. เรียกใช้เมื่อ 30 มิถุนายน 2567 จาก <https://shorturl.asia/3sE5P>.

ชนมกร ประไกร. (2564). การพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิคแซโดอิงของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ใน รายงานการวิจัย. สถาบันมหาสารคามวิทยาลัย.

- โชคชัย เตโซ. (2562). การพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน โดยการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ปรินญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ณัฐกานต์ อิงชัยภูมิ. (2562). การพัฒนาทักษะการฟังและพูดภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. ปรินญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ณัฐชญา บุปผาชาติ. (2561). การใช้กิจกรรมบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนयोแซฟอุปถัมภ์อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม. ปรินญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธนัญญา ชื่นสุคนธ์. (2567). การจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร CLT ประกอบเกมคำศัพท์ เพื่อส่งเสริมทักษะการพูดภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ปรินญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและวิธีสอน : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บงกชกร มาศธนานันต์. (2565). การพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพรานกระต่ายพิทยาคม จังหวัดกำแพงเพชร. ใน ปรินญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พรนภัส ทับทิมอ่อน. (2563). การพัฒนารูปแบบการสอนอ่านภาษาอังกฤษแบบเน้นภาระงานร่วมกับบทเรียนออนไลน์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและการอ่านเชิงวิเคราะห์ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี. ปรินญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เพ็ญญา ทัพพันธ์. (2560). การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ แบบเน้นภาระงานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ใน ปรินญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วรางคณา เค้าว้น. (2560). การพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้สถานการณ์เป็นฐานการเรียนรู้. ใน ปรินญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตกรุงเทพมหานคร.

- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2565). ค่าสถิติพื้นฐานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2565. เรียกใช้เมื่อ 14 มิถุนายน 2567 จาก Basic_Stat_BY_Grade_2565_P6.pdf.
- สุขาวลี วงศ์ศรีทา. (2565). การพัฒนาทักษะการพูดและความมั่นใจในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่องตามโครงสร้างพีระมิดของเฟรทาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. ใน ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและวิธีสอน วิทยาลัยครุศาสตร์ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- อำพร วุฒิสุโก. (2562). การพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กิจกรรมการละคร. ใน ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Nunan, D. (2004). Task-Based Language Teaching. Cambridge: Cambridge University Press.

การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดพัทลุง*

THE DEVELOPMENT OF LEARNING PROCESS MODELSTO ENHANCE STUDENTS'DIGITAL LITERACY SKILLS IN THE 21st CENTURY BY ACADEMY UNDERTHE LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS IN PHATTHALUNG

หัตถยา เพชรย้อย¹ ทิพมาศ เสวตวรโชติ² และบุญส่ง ทองเอียง³

Hattaya Petyoi¹, Tippmas Sawetvorrachot² and Boonsong Thongiang³

¹⁻³ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

¹⁻³ Mahamakut buddhist university, Thailand

¹Corresponding Author's Email: doraaann1@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา 2) เพื่อยืนยันองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา 3) เพื่อร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาและ 4) เพื่อประเมินรับรอง และนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสานกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู 940 คน เครื่องมือที่ใช้ 1) แบบสอบถาม มีความเชื่อมั่น .99 2) แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม 3) แบบประเมินและรับรองรูปแบบ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ประกอบเชิงยืนยัน ใช้การสังเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา สำหรับข้อมูลเชิง ผลการวิจัย พบว่า 1) องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก 17 องค์ประกอบย่อย โดยมี 6 องค์ประกอบหลัก คือ (1) การเข้าถึง (2) การเข้าใจ (3) การใช้สื่อดิจิทัล (4) การตระหนักรู้ดิจิทัล (5) การสื่อสาร และ (6) การสร้างสรรค์ 2) รูปแบบองค์ประกอบมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดีมาก 3) รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา เป็นรูปแบบที่มีชื่อว่า “รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะรู้ดิจิทัล” และ 4) ผลการประเมินและรับรองรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา ในด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่กำหนดไว้

* Received 23 March 2025; Revised 29 March 2025; Accepted 31 March 2025

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 , รูปแบบการจัดการเรียนรู้ และการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the elements of learning management to develop learners with digital literacy skills in the 21st century of educational institutions, 2) to confirm the elements of learning management to develop learners to have digital literacy skills in the 21st century of educational institutions, 3) to draft a learning management model to develop learners to have digital literacy skills in the 21st century of educational institutions, and 4) to evaluate, certify, and present a learning management model to develop learners to have digital literacy skills in the 21st century of educational institutions affiliated to local government organizations in Phatthalung Province using a mixed research method. The sample used in the research and the data providers include: Director of Educational Institution. The tools used in the research included 1) questionnaire with .990 confidence, 2) group discussion record, 3) evaluation and certification form. Use content-based data synthesis for Qualitative Data (Content Analysis). The results of the research showed that: 1) Elements of Learning Management to Develop Learners with Digital Literacy Skills in the 21st Century of educational institutions affiliated to local government organizations in Phatthalung Province consists of 6 main components and 17 sub-components, of which 6 main elements are (1) access, (2) understanding, (3) use of digital media, (4) digital awareness, (5) communication, and (6) creativity. 2) The element model is very consistent with the empirical data. 3) Learning Management Model to Develop Learners with Digital Literacy Skills in the 21st Century. It is a model called " Learners to Have Digital Literacy Skills In the 21st century of educational institutions affiliated ", and 4) Results of Evaluation and Certification of Learning Management Models to Develop Learners to Have Digital Literacy Skills In the 21st century of educational institutions affiliated. In terms of accuracy, appropriateness, Overall, the average value, which meets the evaluation criteria as defined.

Keywords: Learning Management in the 21st Century, Learning Management Styles, and Developing Learners to Have Digital Literacy Skills in the 21st Century

บทนำ

ในปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จากยุค Analog ไปสู่ยุค Digital และ จึงทำให้เทคโนโลยีดิจิทัลมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตและการทำงาน ซึ่งเป็นแกนหลักของการพัฒนาประเทศ จึงต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับบริบทของการเปลี่ยนแปลงเพื่อป้องกันไม่ให้เกิด culture shock เนื่องจากการเปลี่ยนผ่านเทคโนโลยี (สำนักงาน กพ., 2564) การพัฒนาประเทศตามนโยบายรัฐบาลจึงเป็นกลไกสำคัญที่เชื่อมโยงกับการพัฒนาการศึกษาซึ่งต้องนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เข้าใจ และเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนาคุณภาพการศึกษานั้นจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ การปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนทุกระดับเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามความถนัดของแต่ละบุคคล

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทักษะการรู้ดิจิทัลถือเป็นเรื่องสำคัญ เนื่องจากการเรียนในปัจจุบันมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบไปที่ไม่ได้ติกรอบอยู่ในกิจกรรมที่ใช้เพียงกระดานและปากกาเท่านั้น แต่ยังมีเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทอย่างมากกับการทำกิจกรรมการเรียนการสอนและการเรียนรู้ ต่าง ๆ ซึ่งนั่นหมายความว่าความจำเป็นที่ทั้งผู้เรียนและผู้สอนต้องตระหนักรู้และเข้าใจได้ว่าเทคโนโลยีดังกล่าวกำลังส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ กิจกรรมต่าง ๆ และกำลังเปลี่ยนแปลงวิถีการที่ใช้ในศึกษาค้นคว้า การรับรู้ ได้ต่อการติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ซึ่งทำให้สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ของผู้เรียนเปลี่ยนไปทำให้ความรู้และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา , 2560)

การรู้ดิจิทัลจำเป็นต่อการพัฒนาเพื่อให้มีทักษะการดำเนินชีวิตและการทำงานอาชีพที่เหมาะสมกับยุคดิจิทัล ช่วยให้เข้าถึงแหล่งเรียนรู้ตลอดจนสร้างโอกาสทางสังคมและเปิดโลกแห่งการเรียนรู้ได้ทั่วถึง(ราชกิจจานุเบกษา, 2562) จากที่กล่าวข้างต้นการรู้ดิจิทัลแปรผันตามการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัล ดังนั้นการเรียนรู้ตลอดชีวิตจึงมีความจำเป็นต่อการเสริมสร้างการรู้ดิจิทัลให้เกิดขึ้น นอกจากนี้ การเรียนรู้ตลอดชีวิตจะสามารถเพิ่มพูนทักษะ ความรู้ และความสามารถที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา , 2560)

จากที่กล่าวมาแสดงให้เห็นถึงแนวคิด รูปแบบวิธีการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนให้แก่ผู้เรียนมีทักษะรู้ดิจิทัลที่เหมาะสมและสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดย การส่งเสริมให้กับครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะทักษะรู้ดิจิทัลของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะรู้ดิจิทัลและปรับเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอน เพื่อให้ผู้เรียนได้ผลลัพธ์จากการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะที่สำคัญที่สอดคล้องกับทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิจิตร

2. เพื่อยืนยันองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะรู้ดิจิทัล ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพัทลุง

3 เพื่อร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะรู้ดิจิทัล ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพัทลุง

4 เพื่อประเมินรับรอง และนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพัทลุง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 5 คน ต่อสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีการศึกษา 2566 สถานศึกษา จำนวน 255 แห่ง จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 255 คนและครู จำนวน 1,020 คน รวมทั้งสิ้น 1,275 คน (ข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดพัทลุง , 2566)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา กำหนดขนาด โดยใช้กฎอัตราส่วนระหว่างจำนวน กลุ่มตัวอย่างกับจำนวนพารามิเตอร์ 20 : 1 ตามแนวคิด Gold (1980 อ้างถึงในนงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) การศึกษาครั้งนี้มีจำนวน 47 พารามิเตอร์ ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 186 คน และครู จำนวน 754 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 940 คน โดยวิธีการสุ่มแบบหลาย ขั้นตอน ในอัตรา ประชากร : กลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 1.35 : 1

1.3 กลุ่มตัวอย่างประเมินรับรอง และนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน รวมทั้งสิ้น จำนวน 17 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถามระดับปฏิบัติ การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะรู้ดิจิทัล ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพัทลุง จากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนแบบสอบถาม

การตรวจสอบเครื่องมือ วิเคราะห์ ความตรงตามเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item – Objective Congruence : IOC)

การวิเคราะห์ความเที่ยง หรือความเชื่อมั่น นำแบบสอบถาม ไปทดลองใช้ (Try-out) กับผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน อำเภอสทิงพระ จำนวน 30 คน ตรวจสอบคุณภาพค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α -coefficient) ของ Cronbach (Burns & Grove, 1997) พบว่าแบบสอบถามทั้งฉบับ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach เท่ากับ 0.990 ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา มีค่ามากกว่า 0.70 (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

2.2 แบบบันทึกสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 7 คน

2.3 แบบประเมิน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยประเมินใน 4 ด้าน คือ ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพัทลุง โดยผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 17 คนและสรุปผลเพื่อรับรองรูปแบบ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบสอบถาม ส่งแบบสอบถามถึงสำนักงานท้องถิ่นจังหวัดพัทลุงด้วยตนเอง และส่งให้กับสถานศึกษาโดยแบบสอบถามกลับภายใน 3 สัปดาห์ ใช้แบบสอบถามรูปแบบออนไลน์ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตด้วยรหัสคิวอาร์ (QR Code) และลิงก์ (Link) ตรวจสอบสมบูรณ์ หากยังไม่ตอบแบบสอบถามกลับ ผู้วิจัยจะขอความร่วมมืออีกครั้งทางด้วยรหัสคิวอาร์ (QR Code) หรือลิงก์ (Link) และไปรษณีย์ด่วนพิเศษ (EMS) จนครบร้อยละ 100 ระหว่างเดือนเมษายน 2566 - มีนาคม 2566

3.2 นำแบบสอบถาม จำนวน 940 ฉบับ มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อทำการวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป ระหว่างพฤษภาคม 2567 - กรกฎาคม 2567

3.3 นำแบบร่างของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะรู้ดิจิทัล ที่ร่างขึ้นนำมาสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารและการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งสิ้น 7 คน แกะไข ทั้งรูปแบบและคู่มือการใช้ ระหว่างเดือนสิงหาคม - กันยายน 2567

3.5 นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะรู้ดิจิทัล ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินและรับรองรูปแบบ ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้และด้านความเป็นประโยชน์ ประเมินโดยกำหนดผู้เชี่ยวชาญ รวมทั้งสิ้น 17 คน ในเดือน ตุลาคม 2567

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$), ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (CV.) โดยใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับหรือ มากกว่า 3 และค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (CV.) โดยใช้เกณฑ์เท่ากับหรือน้อยกว่า 20%

4.2 วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) วิเคราะห์ข้อมูลโดย ค่า KMO ต้องมากกว่า 50, ค่าไค-สแควร์ (Chi-square) มีค่าต่ำมาก หรือยิ่งเข้าใกล้ ศูนย์ มากเท่าไร แสดงว่าข้อมูลโมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ระดับการยอมรับ, ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) , ดัชนี วัดความกลมกลืนที่ ปรับแล้ว (AGFI) มีค่าตั้งแต่ 0.90 - 1.00 , ค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) ซึ่งถ้าค่า RMSEA ต่ำ กว่า 0.05 แสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิง ประจักษ์ ถ้าค่าไค-สแควร์ (X2) คือ ไม่มีนัยสำคัญ ทางสถิติ

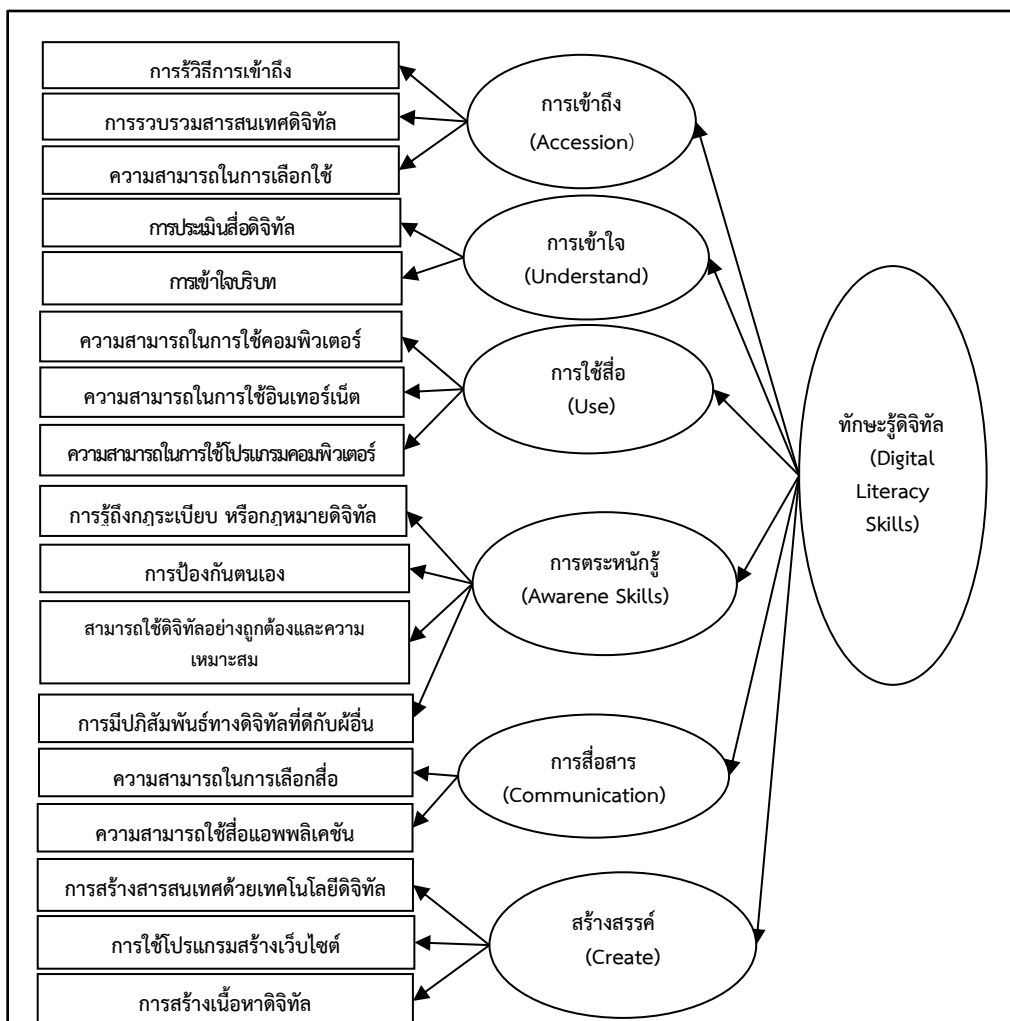
หรือค่า P-Value มากกว่า 0.05 หรือค่าไค-สแควร์สัมพันธ์ (X^2/df) มีค่าน้อยกว่า 2.00 แสดงว่าสอดคล้องและกลมกลืน

4.3 แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

4.4 แบบประเมินรูปแบบ วิเคราะห์ข้อมูลโดย ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ,ค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.) โดยใช้เกณฑ์การรับรองในระดับดีขึ้น ค่าคะแนนตั้งแต่ 3.75 หรือตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไป จะถือว่า “รับรอง” (เห็นชอบ)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพัทลุงประกอบ คือ 1) การเข้าถึง (Accession) 2) การเข้าใจ (Understand) 3) การใช้สื่อดิจิทัล (Understand) 4) การตระหนักรู้ (AwarenessSkills) 5) การสื่อสาร (Communication) 6) สร้างสรรค์(Create) ลักษณะของโมเดลดังกล่าว ข้างต้นนี้แสดงในรูปของโมเดลดังนี้

องค์ประกอบหลักที่ 1 การเข้าถึง (Access) ซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย คือ การรู้วิธีการเข้าถึง, การรวบรวมสารสนเทศดิจิทัล, ความสามารถในการเลือกใช้ มีตัวแปรย่อยรวม 13 ตัวแปร มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.53$, S.D.= 0.39, C.V.= 8.61)

องค์ประกอบหลักที่ 2 การเข้าใจ (Understand) ซึ่งประกอบด้วย 2 องค์ประกอบย่อย คือ การประเมินสื่อดิจิทัล, การประเมินสื่อดิจิทัล มีตัวแปรย่อยรวม 8 ตัวแปร มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.10$, S.D.= 0.61, C.V.= 14.88)

องค์ประกอบหลักที่ 3 การใช้สื่อดิจิทัล (Use) ซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย คือ ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์, ความสามารถในการใช้อินเทอร์เน็ต, ความสามารถในการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ มีตัวแปรย่อยรวม 12 ตัวแปร มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.08$, S.D.= 0.58, C.V.=14.22)

องค์ประกอบหลักที่ 4 การตระหนักรู้ดิจิทัล(AwarenessSkills) ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย คือ การรู้ถึงกฎระเบียบหรือกฎหมายดิจิทัล, การป้องกันตนเองสามารถใช้ดิจิทัลอย่างถูกต้องและความเหมาะสม, การมีปฏิสัมพันธ์ทางดิจิทัลที่ดีกับผู้อื่นมีตัวแปรย่อยรวม 14 ตัวแปร มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.21$, S.D.= 0.66, C.V.= 15.68)

องค์ประกอบหลักที่ 5 การสื่อสาร (Communication) ซึ่งประกอบด้วย 2 องค์ประกอบย่อย คือ ความสามารถในการเลือกสื่อ, ความสามารถใช้สื่อแอปพลิเคชัน มีตัวแปรย่อยรวม 8 ตัวแปร มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.12$, S.D.= 0.60, C.V.= 14.56)

องค์ประกอบหลักที่ 6 การสร้างสรรค์(Create) ซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย คือ ความสามารถในการสร้างสรรค์ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล, การใช้โปรแกรมสร้างเว็บไซต์, การสร้างเนื้อหาดิจิทัล มีตัวแปรย่อยรวม 9 ตัวแปร มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.20$, S.D.= 0.53, C.V.= 12.62)

2.2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันขององค์ประกอบทักษะรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพัทลุง

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันขององค์ประกอบทักษะรู้ดิจิทัลในศตวรรษ ที่ 21

องค์ประกอบ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน อันดับสอง	เมทริกซ์น้ำหนัก องค์ประกอบ			สัมประสิทธิ์การ พยากรณ์(R ²)	สัมประสิทธิ์คะแนน องค์ประกอบ(FS)	ความ คลาด เคลื่อน ของตัวบ่งชี้ (e)
	λ	SE	t			
องค์ประกอบย่อยการเข้าถึง (Ac)	0.90	.06	18.30**	0.95		
การรู้วิธีการเข้าถึง (Ac1)	0.83	.04	24.36**	0.68	0.16	0.32
การรวบรวมสารสนเทศดิจิทัล (Ac2)	0.80	.04	22.60**	0.63	0.14	0.37
ความสามารถในการเลือกใช้ (Ac3)	0.76	.-	-	0.59	0.06	0.41
องค์ประกอบการเข้าใจ (Un)	0.84	.07	14.61**	0.92		
การประเมินสื่อดิจิทัล (Un1)	0.84	.05	22.32**	0.70	0.25	0.30
การเข้าใจบริบท (Un2)	0.70	-	-	0.49	0.09	0.51
องค์ประกอบย่อยการใช้สื่อดิจิทัล (Us)	0.81	.86	15.03**	0.90		
ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ (Us1)	0.72	.04	20.25**	0.51	0.09	0.49
การประเมินสื่อดิจิทัล (Us2)	0.77	.42	23.71**	0.59	0.14	0.41
การเข้าใจบริบท (Us3)	0.73	-	-	0.53	0.14	0.47
องค์ประกอบการตระหนักรู้ดิจิทัล (Aw)	0.96	.07	16.18**	0.98		
การรู้ถึงกฎระเบียบ หรือกฎหมายดิจิทัล (Aw1)	0.73	.04	23.81**	0.54	0.04	0.56
การป้องกันตนเอง (Aw2)	0.78	.03	25.59**	0.60	0.10	0.40
สามารถใช้ดิจิทัลอย่างถูกต้องและความเหมาะสม (Aw3)	0.82	-	-	0.67	0.27	0.33
การมีปฏิสัมพันธ์ทางดิจิทัลที่ดีกับผู้อื่น(Aw4)	0.76	.04	23.02**	0.57	0.16	0.43
องค์ประกอบการสื่อสาร (Co)	0.79	.08	16.94**	0.89		
ความสามารถในการเลือกสื่อ(Co1)	0.85	.04	22.51**	0.72	0.38	0.28
ความสามารถใช้สื่อแอปพลิเคชัน (Co2)	0.79	-	-	0.62	0.22	0.38
องค์ประกอบย่อยการสร้างสรรค์(Cr)	0.80	-	-	0.90		
ความสามารถในการสร้างสรรค์สารสนเทศด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล (Cr1)	0.74	.05	22.83**	0.74	0.07	0.26
การใช้โปรแกรมสร้างเว็บไซต์(Cr2)	0.75	.05	23.65**	0.75	0.08	0.25
การสร้างเนื้อหาดิจิทัล (Cr3)	0.79	-	-	0.79	0.32	0.21

Chi-square= 50.999,df=36, chi-square/df=1.417,P-value=.050,RMSEA=.021,CFI=.994,GFI=.973, AGFI=967

3 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะรู้ดิจิทัล ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพัทลุง ด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน พบว่า องค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อย มีความเหมาะสม สอดคล้องกับทักษะรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21

4. ผลการประเมินและรับรองรูปแบบจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 17 คน โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินผ่านไว้ที่ค่าเฉลี่ยระดับมากขึ้นไป ($\bar{x} = 3.50$ ขึ้นไป) สรุปผลจากการประเมินและรับรองรูปแบบทั้ง 4 ด้าน พบว่า มีคะแนนค่าเฉลี่ยรวมในทุกด้านเท่ากับอยู่ในระดับมาก (4.37) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.35 อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

1.องค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของทักษะรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21ของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพัทลุงได้แก่1)การเข้าถึงสื่อดิจิทัล(Accession) มี 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่การรู้วิธีการเข้าถึง,การรวบรวมสารสนเทศดิจิทัลและความสามารถในการเลือกใช้ 2) การเข้าใจ (Understand) มี 2 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ การประเมินสื่อดิจิทัลและการเข้าใจบริบท3)การใช้สื่อดิจิทัล (Use) มี3 องค์ประกอบย่อย ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์, ความสามารถในการใช้อินเทอร์เน็ตและความสามารถในการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์4)การตระหนักรู้ดิจิทัล (AwarenessSkills) มี 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่การรู้ถึงกฎระเบียบหรือกฎหมายดิจิทัล , การป้องกันตนเอง,สามารถใช้ดิจิทัลอย่างถูกต้องและความเหมาะสมและการมีปฏิสัมพันธ์ทางดิจิทัลที่ดีกับผู้อื่น 5) การสื่อสาร (Communication) มี 2 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ความสามารถในการเลือกสื่อ และ ความสามารถใช้สื่อแอปพลิเคชัน 6) สร้างสรรค์สื่อดิจิทัล (Create) มี 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่การสร้างสารสนเทศด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล,การใช้โปรแกรมสร้างเว็บไซต์และการสร้างเนื้อหาดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเวิลด์ อีโคโนมิก ฟอรัม (World Economic Forum, 2020) ได้ให้ความเห็นว่าการมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะดิจิทัลของนักเรียนในโรงเรียนและบทบาทของครูในการสร้างทักษะดิจิทัล เพื่อเตรียมผู้เรียนให้พร้อมสำหรับโลกที่ถูกขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีองค์ประกอบด้วย Digital Communication and Collaboration: การสื่อสารและทำงานร่วมกันผ่านเทคโนโลยี, Data Literacy: ความสามารถในการใช้และวิเคราะห์ข้อมูล,Technology Integration: การบูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับการเรียนการสอน

2. การยืนยันองค์ประกอบของแบบการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพัทลุง

องค์ประกอบหลักที่ 1 การเข้าถึง (Access) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 1.01 ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ เท่ากับ 1.02 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของอเมริกันไลบรารี แอสโซซิเอชัน

(American Library Association, 2013) ได้ให้ความเห็นว่าการรู้วิธีการเข้าถึง หมายถึง ผู้ที่มีการรู้สารสนเทศคือบุคคลผู้ซึ่งมีความสามารถตระหนักรู้ว่าเมื่อไหร่ที่สารสนเทศมีความจำเป็น และมีความสามารถในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลประเมินและใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้รู้สารสนเทศมีความสามารถในการเรียนรู้ว่าจะเรียนรู้ได้อย่างไร และได้รับการเตรียมเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทักษะต่าง ๆ สำหรับการรู้สารสนเทศมีดังนี้ 1) ความสามารถในการรู้เกี่ยวกับสารสนเทศที่จะใช้ประโยชน์ 2) ความสามารถในการรู้ว่าจะไปหาสารสนเทศได้ที่ไหน 3) ความสามารถในการค้นคืนสารสนเทศ 4) ความสามารถในการแปลความหมายการจัดระเบียบ และการสังเคราะห์สารสนเทศ

องค์ประกอบหลักที่ 2 การเข้าใจ (Understand) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.79 ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ เท่ากับ 0.62 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะการเข้าใจ เป็นความสามารถในการเข้าใจบริบททางดิจิทัล เพื่อทำการตัดสินใจโดยการคิดวิเคราะห์ แยกแยะและประเมินสื่อว่าสิ่งใดเป็นประโยชน์สามารถนำมาใช้ในการศึกษารวมทั้งจะต้องทำความเข้าใจถึงสังคมและวัฒนธรรมแตกต่างกันผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล (นวพัฒน์ เก้มกามาณ, 2563) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เฮาเก แอนด์ เพย์ตัน (Hauge & Payton ,2010) ได้ให้ความเห็นว่างค์ประกอบของการเข้าใจ คือ ความเข้าใจ ความสามารถในการรู้และเข้าใจลักษณะของสังคมและวัฒนธรรมผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้เข้าใจและสามารถใช้ดิจิทัลได้อย่างชัดเจนและเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการเรียนดิจิทัล

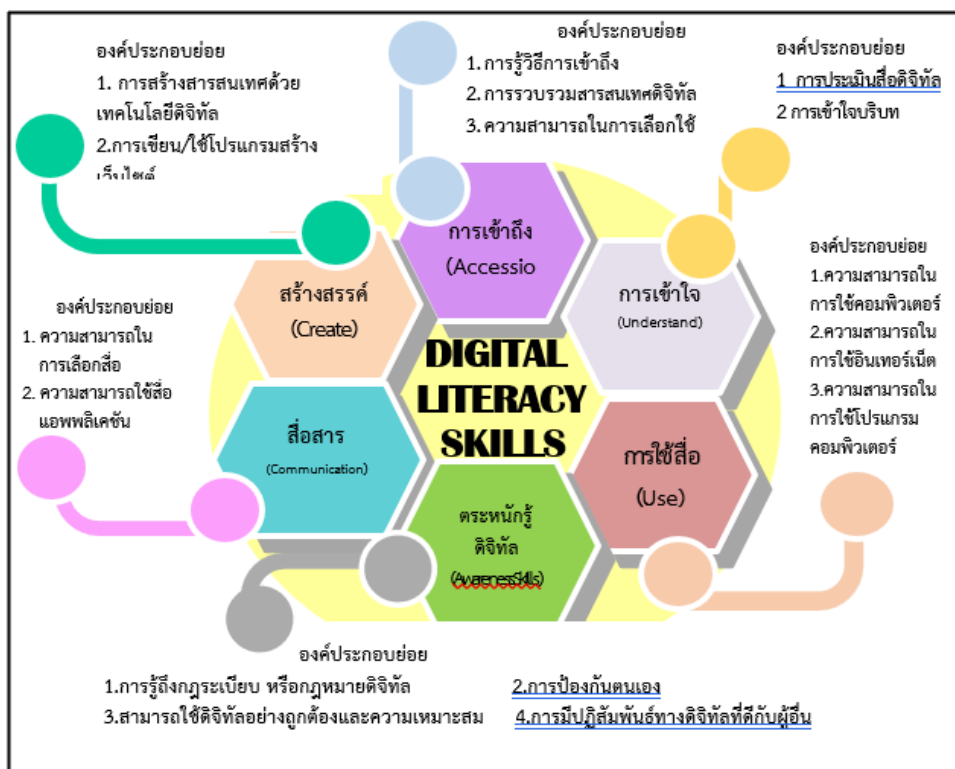
องค์ประกอบหลักที่ 3 การใช้สื่อดิจิทัล (Use) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.93 ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ เท่ากับ 0.87 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ยูเนสโก (UNESCO ,2018) ได้ให้ความเห็น ว่า ตามทัศนะว่าการใช้สื่อดิจิทัลคือ ความสามารถหรือทักษะในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างคล่องแคล่ว ฐานข้อมูลออนไลน์ตลอดจนเทคโนโลยีดิจิทัลสมัยใหม่ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาและคงมีสำคัญเป็นอันดับแรกของการจัดการเรียนรู้

องค์ประกอบหลักที่ 4 การตระหนักรู้ดิจิทัล(AwarenessSkills) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.97 ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ เท่ากับ 0.93 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเทชาทาวิวาน แอนด์ ประเสริฐสิน (Techataweewan and Prasertsin , 2016) ได้ให้ความเห็นว่าการตระหนักรู้ ว่า คือ การประพฤติปฏิบัติผ่านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และการสื่อสาร ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความมีจริยธรรม การประพฤติปฏิบัติผ่านสื่อดิจิทัลที่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปในสังคมหรือตามเกณฑ์ของสังคม และมีมารยาทในการใช้อินเทอร์เน็ต การรู้กฎหมาย ความรู้ เข้าใจและปฏิบัติเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการใช้และการป้องกันตนเอง การมีความตระหนักถึงอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับตนเองได้บนอินเทอร์เน็ตจึงมีความสำคัญมาก

องค์ประกอบหลักที่ 5 การสื่อสาร (Communication) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.91 ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ เท่ากับ 0.82 สอดคล้องกับ แนวคิดของ จุน แอนด์ พาว (Jun & Pow, 2011) ได้ให้ความเห็น ว่า การสื่อสาร (Communication) ตามทัศนะว่า องค์ประกอบของการสื่อสาร (Communication) คือ ความสามารถในการดำเนินการติดต่อสื่อสารเป็นสิ่งที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

องค์ประกอบหลักที่ 6 การสร้างสรรค์(Create) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 1.33 ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ เท่ากับ 1.78 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกิตติ ละออกุล (2562) ได้ให้ความเห็นว่า ทักษะการสร้างสรรค์ ค่ะแนเป็นลำดับที่สอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทักษะการสร้างสรรค์คือกิจกรรมระดมสมองเพื่อสร้างซึ่งจากการทดลอง ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมในห้องของนักเรียนเมื่อได้ทำกิจกรรม ในขั้นตอนนี้ พบว่า ผู้เรียนจะมีการคิดในการสร้างผลงานของตนเอง และมีการพูดคุยกับเพื่อนข้างๆ และเพื่อนในกลุ่มเพื่อได้แนวคิดในการสร้างสรรค์หลากหลาย ทักษะการสร้างสรรค์ จึงมีคะแนนเป็นลำดับที่สอง

3.ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพัทลุง ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และจากการสนทนากลุ่ม พบว่าทุกองค์ประกอบมีค่าน้ำหนักผ่านเกณฑ์ มีความสอดคล้องกัน ดังภาพ

ภาพที่ 2 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพัทลุง

4. ผลการประเมินและรับรองรูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้ทักษะรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพัทลุง โดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิและ

เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน พบว่า มีความเห็นสอดคล้องกัน มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในขั้นตอนการสร้างรูปแบบทักษะรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพัทลุง มีกระบวนการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างรูปแบบ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพัทลุง สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1.องค์ประกอบหลักของทักษะรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพัทลุงได้แก่ 1) การเข้าถึงสื่อดิจิทัล(Accession) 2) การเข้าใจ (Understand) 3)การใช้สื่อดิจิทัล (Use) 4) การตระหนักรู้ดิจิทัล(AwarenessSkills) 5) การสื่อสาร (Communication) 6) สร้างสรรค์สื่อดิจิทัล(Create)

2.การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิง แสดงความเหมาะสมขององค์ประกอบทักษะรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษามีความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3.รูปแบบทักษะรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพัทลุงและองค์ประกอบทักษะรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก องค์ประกอบ คือ (1) การเข้าถึงสื่อดิจิทัล (Accession) (2) การเข้าใจ (Understand) (3)การใช้สื่อดิจิทัล (Use) (4) การตระหนักรู้ดิจิทัล(AwarenessSkills) (5) การสื่อสาร (Communication) (6) สร้างสรรค์สื่อดิจิทัล(Create)ซึ่งเป็นแนวทางนำรูปแบบไปใช้ในทักษะรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 ของ สถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพัทลุง

4.รูปแบบที่พัฒนาขึ้นเมื่อประเมินและรับรองจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 17 คน ในประเด็นความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ มีค่าเฉลี่ยรวมในทุกด้านเท่ากับ 4.37 ค่า ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.35 อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะเชิงประยุกต์

1.ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับทักษะรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 โดยนำมากำหนดเป็นนโยบายในการบริหารงาน นอกจากนี้หน่วยงานต้นสังกัด ได้แก่ สำนักงานศึกษา กองการศึกษา สถานศึกษา ควรนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อทักษะรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 มาเป็นแนวทางขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้ของครูในทักษะรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 ให้มีการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและผู้เรียนได้รับผลมากที่สุด และ

2.จากผลการวิจัยที่พบว่า การเข้าถึง (Access) เป็นองค์ประกอบที่มีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด ดังนั้นสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญอย่างเร่งด่วน จัดการอบรมให้ความรู้ในเรื่อง วิธีการให้นักเรียนได้ การเข้าถึง (Access) ครูสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ต่อยอดได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยด้านองค์ประกอบของรูปแบบทักษะรู้ดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพัทลุง ให้ครอบคลุมและขยายวงกว้างมากกว่านี้ และควรให้ครูผู้สอนได้ทดลองใช้ก่อนสร้างคู่มือ

เอกสารอ้างอิง

- กิตติ ลอกุล. (2562).การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะการรู้ดิจิทัลที่ใช้เทคนิค ระดมสมองด้วยการออกแบบ อินโฟกราฟิกส์แบบมีปฏิสัมพันธ์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา. ในวิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยี และสื่อสารการศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). สถิติชวนใช้. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นพวัฒน์ เกี่ยมกาแมน. (2563). แนวทางการพัฒนาการรู้ดิจิทัลสำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น
- วราพินท์ ขาววิวัฒน์. (2565). แนวทางการส่งเสริมทักษะดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิษณุโลก เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยนเรศวร, มหาวิทยาลัยนเรศวร
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2564). พลังครูไทยวิถีใหม่ฉลาดรู้เท่าทันดิจิทัล หนังสือวันครู 16 มกราคม 2564. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2564). พลังครูไทยวิถีใหม่ฉลาดรู้เท่าทันดิจิทัล.หนังสือวันครู.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2564). แนวทางการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลของข้าราชการและบุคลากรภาครัฐเพื่อการปรับเปลี่ยนเป็นรัฐบาลดิจิทัล. เรียกใช้เมื่อ 25 พฤษภาคม 2565 จาก <https://www.ocsc.go.th/sites/default>.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 -2579 (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- American Library Association. (2013). Digital Literacy, Libraries, and Public Policy. Date to Accessed 2 December 2020. from <http://www.districtdispatch.org/wp-content/uploads/2013/01/2012>

- Hague, C. & Payton, S. (2014). Digital literacy across the curriculum. Bristol: Future lab. International Society for Technology in Education: Advancing Digital Age Learning. Iste.org.
- Jun, F., & Pow, J. (2011). Fostering Digital Literacy through Web-Based Collaborative Inquiry Learning-A Case Study. Journal of Information technology Education, 10.
- Techataweewan, W., & Prasertsin, U. (2016). Development of digital literacy test for undergraduate students. Bangkok: Department of Library and Information Science, Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University
- UNESCO. (2018). Global Education Monitoring Report: Literacy for Life. Retrieved June 10, 2016, from <http://unesdoc.unesco.org/images/0014/001416/141639e.pdf>

แนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1*
THE GUIDELINES OF SCHOOL- BASED MANAGEMENT IN SMALL SCHOOLS
UNDER THE OFFICE OF UDON THANI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 1

ศรัณย์ โพธิ์บาย¹ และ กฤตย์ ชมภูวิเศษ²

Sarun Phobai¹ and Krits Chompuwiset²

¹⁻² มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

¹⁻² Udon Thani Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author's Email : sarunphobai91236@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก 2) ออกแบบแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และ 3) ประเมินแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็น ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุดรธานี เขต 1 จำนวน 242 คน ได้มาโดยกำหนดขนาดแบบการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติพื้นฐาน ด้านสภาพปัจจุบันมีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.24 ถึง 0.86 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 ด้านสภาพที่พึงประสงค์มีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.22 ถึง 0.78 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.97 ระยะที่ 2 การศึกษาแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลโดย หาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) ระยะที่ 3 การประเมินแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบประเมินแนวทาง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้

ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) แนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดคือ การบริหารแบบมีส่วนร่วม แนวทางที่สำคัญที่สุดมีดังนี้ โรงเรียนจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรที่มีตัวแทนจากทุกฝ่าย สํารวจ

* Received 25 March 2025; Revised 30 March 2025; Accepted 31 March 2025

ความต้องการของผู้เรียนและชุมชน บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่น และมีระบบติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างเป็นระบบ 3) ผลการประเมินแนวการบริหารโดยใช้โรงเรียน เป็นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: แนวทาง, การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน, โรงเรียนขนาดเล็ก

Abstract

The objectives of this research were to: 1) study the current conditions, desirable conditions, and necessity requirements in school-based management for small schools; 2) design guidelines for school-based management; and 3) evaluate the school-based management guidelines. The sample group comprised 242 school administrators and teachers from small schools under the Udon Thani Primary Educational Service Area Office 1, obtained through simple random sampling. The research instrument was a five-point rating scale questionnaire analyzed using basic statistics. Regarding current conditions, the discrimination power ranged from 0.24 to 0.86 with an overall reliability coefficient of 0.98. For desirable conditions, the discrimination power ranged from 0.22 to 0.78 with an overall reliability coefficient of 0.97. Phase 2 involved studying school-based management guidelines through structured interviews with five experts selected by purposive sampling. Data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, and necessity requirements (PNI_{modified}). Phase 3 involved evaluating the school-based management guidelines using an assessment form focusing on three aspects: utility, appropriateness, and feasibility. The research findings revealed that: 1) The current conditions of school-based management were at a high level overall, while the desirable conditions were at the highest level overall; 2) The school-based management approach with the highest necessity requirement was participatory management. The most important guidelines included: establishing a curriculum development committee with representatives from all stakeholders, surveying learner and community needs, integrating local wisdom, and implementing a systematic curriculum evaluation and monitoring system; 3) The evaluation of the school-based management guidelines was at the highest level overall.

Keywords: Guidelines, School-Based Management (SBM), Small schools

บทนำ

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management หรือ SBM) เป็นแนวคิดที่ได้รับการยอมรับในระดับสากลในฐานะยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา ที่สร้างฐานอำนาจให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด ได้แก่ ครู ผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง วสันต์ ปรีดานันต์ (2563: 22-33) แนวคิดนี้นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชา ทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและได้คุณภาพตามมาตรฐาน หลายประเทศทั่วโลกได้นำแนวคิดนี้ไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ตอบสนองต่อสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

แนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ประกอบด้วยหลักการหรือแนวคิดสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ การกระจายอำนาจ การส่งเสริมการมีส่วนร่วม การคืนอำนาจการจัดการศึกษาสู่ท้องถิ่น การบริหารจัดการตนเอง และการสร้างระบบตรวจสอบและถ่วงดุล ชีระ รุญเจริญ (2562: 75-82) การนำหลักการเหล่านี้มาประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมจะช่วยเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ เพิ่มความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน และเอื้อต่อการพัฒนาวัฒนธรรมทางการศึกษาที่ตอบโจทย์ความต้องการของท้องถิ่น

อย่างไรก็ตาม การบริหารสถานศึกษาในปัจจุบันมักประสบปัญหาหลายประการ เนื่องจากต้องดำเนินงานภายใต้กรอบนโยบายและการควบคุมจากส่วนกลาง ส่งผลให้เกิดความล่าช้าในกระบวนการตัดสินใจและการปฏิบัติงาน รัตนภรณ์ คำเผ่า (2562: 28-30) นอกจากนี้ คำสั่งที่ได้รับมักไม่สอดคล้องกับบริบทการทำงานจริง ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ ปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งคือการขาดความยืดหยุ่นในการบริหารจัดการที่คำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละโรงเรียน

จากการวิเคราะห์สภาพปัญหาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์การทดสอบระดับชาติต่ำกว่าเกณฑ์ ค่าเฉลี่ย ขาดการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เด็กพิการเรียนร่วมและเด็กด้อยโอกาส บางส่วนขาดการดูแลที่ทั่วถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 (2567: 42-47) สถานศึกษาบางส่วนไม่มีความพร้อมในการให้บริการได้ครอบคลุมทุกระดับชั้น ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาบางส่วนขาดความตระหนักในหน้าที่ที่รับผิดชอบ ครูไม่ครบชั้นและสอนไม่ตรงตามวิชาเอก จึงไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ตอบสนองตามพัฒนาการของผู้เรียน วัสดุอุปกรณ์เทคโนโลยีการศึกษาไม่เพียงพอต่อความต้องการ ขาดงบประมาณในการซ่อมแซมบำรุงรักษา การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลมีความซ้ำซ้อนและไม่เป็นปัจจุบัน

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นแนวคิดที่เหมาะสมสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยเน้นการกระจายอำนาจในการตัดสินใจด้านงบประมาณ การพัฒนาหลักสูตร และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน อุทัย บุญประเสริฐ (2561: 25-32) ซึ่งสอดคล้องกับบริบทโรงเรียนขนาดเล็กที่มีความใกล้ชิดกับชุมชน

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญในการศึกษาแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่เหมาะสมสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อให้โรงเรียนสามารถบริหารจัดการตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด และพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากร อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพอันพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1
2. เพื่อออกแบบแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1
3. เพื่อประเมินแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและ กลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก รวมทั้งสิ้นจำนวน 631 คน จาก 129 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2567 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 (2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน โดยผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยการเปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% สมชาย วรภิเกษมสกุล (2567: 167) ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 242 คนแบ่งเป็นผู้บริหาร 62 คน ครูผู้สอน 180 คน จากนั้นผู้วิจัยใช้การสุ่มกลุ่มแบบง่าย (Simple random sampling)

1.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาระยะที่ 2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลดีเด่นในการบริหารหรือรางวัลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 5 คน ผู้วิจัยกำหนดคุณลักษณะแบบเจาะจง (Purposive selection)

1.4 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาระยะที่ 3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลกลุ่มเดียวกันกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในระยะที่ 2 ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1 คือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิด

มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งประกอบด้วย ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับตำแหน่ง และประสบการณ์ ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน มีค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 –1.00 มีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.24 ถึง 0.86 ด้านสภาพที่พึงประสงค์มีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง ระหว่าง 0.22 ถึง 0.78 ด้านสภาพปัจจุบันมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.98 และด้านสภาพที่พึงประสงค์มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .97

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 2 คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจาก

ผลการศึกษาแนวทางทางการบริหารโดยโรงเรียนเป็นฐานสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก จากข้อคำถามจากแบบสอบถามในระยะที่ 1 ที่มีค่าสูงกว่าค่า $PNI_{modified}$ เฉลี่ยแต่ละด้าน มาใช้ในการสัมภาษณ์

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 3 แบบประเมินแนวทางเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5

ระดับ ประกอบด้วย ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ซึ่งได้จากการสรุปแนวทางการบริหารโดยโรงเรียนเป็นฐานสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ของผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 5 คน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ในระยะที่ ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากจากบัณฑิตวิทยาลัย นำไปให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 เพื่อออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ขอเก็บรวบรวมข้อมูลการโดยแนบบแบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่สร้างผ่าน Google forms และจัดทำเป็นคิวอาร์โค้ด เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างเข้าปดำเนินการตอบแบบสอบถาม ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด โดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างได้ครบถ้วน และได้รับการตอบกลับทุกชุด คิดเป็น 100 %

3.2 ในระยะที่ 2 ผู้วิจัยดำเนินการประสานงานกับผู้ให้ข้อมูลและเดินทางไปสัมภาษณ์ด้วย

ตนเอง โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ใช้วิธีการสัมภาษณ์และจัดเก็บข้อมูลด้วยการจดบันทึกและบันทึกเสียงการสัมภาษณ์

3.3 ในระยะที่ 3 ผู้วิจัยนำแนวทางฯ พร้อมส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ ไปถึงผู้เชี่ยวชาญเพื่อ

ขอความอนุเคราะห์ในการประเมินแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560: 121) และค่าความต้องการจำเป็น (PNI modified) (สุวิมล ร่องวางนิช, 2550: 15-17) ในระยะที่ 2 การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) และในระยะที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารโดยโรงเรียนเป็นฐานสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารโดยโรงเรียนเป็นฐานสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก

ระดับการปฏิบัติ /พฤติกรรม		สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับความสำคัญ
		$\bar{x}$	S. D.	แปลผล	$\bar{x}$	S. D.	แปลผล		
1.	ด้านการกระจายอำนาจ	3.80	0.96	มาก	4.55	0.51	มากที่สุด	0.200	3
2.	ด้านการบริหารจัดการตนเอง	3.78	1.02	มาก	4.50	0.64	มาก	0.190	4
3.	ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม	3.74	1.10	มาก	4.53	0.52	มากที่สุด	0.212	1
4.	ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล	3.75	1.08	มาก	4.51	0.61	มากที่สุด	0.202	2
รวม		3.77	1.04	มาก	4.53	0.57	มากที่สุด	0.201	-

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารโดยโรงเรียนเป็นฐานสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.77$ S.D. = 1.04) เมื่อพิจารณารายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านการกระจายอำนาจ ($\bar{x} = 3.80$, S.D. = 0.96) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการบริหารจัดการตนเอง ($\bar{x} = 3.78$, S.D. = 1.02) ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล ($\bar{x} = 3.75$, S.D. = 1.08) และ ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม ($\bar{x} = 3.74$, S.D. = 1.10) ตามลำดับ

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโดยโรงเรียนเป็นฐานสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.53$, S.D. = 0.57) เมื่อพิจารณารายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านการกระจายอำนาจ ($\bar{x} = 4.55$ S.D. = 0.51) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม ($\bar{x} = 4.53$, S.D. = 0.52) ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล ($\bar{x} = 4.51$, S.D. = 0.61) ตามลำดับ) และด้านการบริหารจัดการตนเอง ($\bar{x} = 4.50$ S.D. = 0.64) ตามลำดับ

ความต้องการจำเป็นในการบริหารโดยโรงเรียนเป็นฐานสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ลำดับที่ 1 คือ ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม ($PNI_{\text{modified}} = 0.212$) ลำดับที่ 2 คือ ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล ($PNI_{\text{modified}} = 0.202$) ลำดับที่ 3 คือ ด้านการกระจายอำนาจ ($PNI_{\text{modified}} = 0.200$) และลำดับที่ 4 คือ ด้านการบริหารจัดการตนเอง ($PNI_{\text{modified}} = 0.190$) โดยที่ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม และด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล มีค่า PNI_{modified} สูงกว่าค่าเฉลี่ย

2. ผลการศึกษาแนวการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 1 ประกอบด้วยแนวทางต่าง ๆ ใน 4 ด้าน ดังต่อไปนี้

2.1 แนวการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ในด้านการกระจายอำนาจ ประกอบไปด้วย โรงเรียนกำหนดเป้าหมายชัดเจนร่วมกับภาคีเครือข่าย จัดตั้งคณะทำงานประสานงาน และพัฒนาช่องทางสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารติดตามประเมินผลความร่วมมืออย่างต่อเนื่อง ปรับรูปแบบให้เหมาะกับบริบทที่เปลี่ยนแปลง และรายงานผลให้ทุกฝ่ายรับทราบ โรงเรียนจัดทำแผนพัฒนาวิชาการที่ตอบสนองชุมชน พัฒนาฐานข้อมูลแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น และสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาระดับสูง โรงเรียนจัดทำฐานข้อมูลความเชี่ยวชาญของบุคลากร มอบหมายงานตามความถนัด และกระจายอำนาจการตัดสินใจพร้อมกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบชัดเจน และโรงเรียนจัดเวทีวิชาการร่วมกับชุมชน ส่งเสริมการทำวิจัยร่วมกับชุมชน และพัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์สำหรับเผยแพร่ผลงานวิชาการ

2.2 แนวการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ในด้านการบริหารจัดการตนเอง ประกอบไปด้วย ผู้บริหารกำหนดหลักคุณธรรมจริยธรรมชัดเจน

บริหารงานโปร่งใสตรวจสอบได้ เปิดเผยข้อมูลการบริหารและงบประมาณ และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างด้านความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบ ผู้บริหารสำรวจความสามารถของบุคลากรอย่างเป็นระบบ พัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง กำหนดขอบเขตความรับผิดชอบชัดเจน และสร้างระบบประเมินผลที่เป็นธรรม โรงเรียนพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเผยแพร่ข้อมูล จัดประชุมรับฟังความคิดเห็น และรายงานผลการดำเนินงานต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างสม่ำเสมอ ผู้บริหารกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจร่วมกัน แปรสู่แผนปฏิบัติการที่มีตัวชี้วัดชัดเจน และทบทวนปรับปรุงให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลง ผู้บริหารสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นคุณธรรมและความไว้วางใจ จัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ ส่งเสริมการสื่อสารที่เปิดกว้าง และจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำงานเป็นทีม

2.3 แนวการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ในด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม ประกอบไปด้วย โรงเรียนจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรที่มีตัวแทนจากทุกฝ่าย สำรวจความต้องการของผู้เรียนและชุมชน บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นในหลักสูตร และมีระบบติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างเป็นระบบ โรงเรียนกำหนดบทบาทชัดเจนให้คณะกรรมการสถานศึกษาในการระดมทรัพยากร จัดทำแผนระดมทรัพยากรที่มีเป้าหมายชัดเจน และร่วมกำกับดูแลการใช้ทรัพยากรอย่างโปร่งใส โรงเรียนกำหนดบทบาทคณะกรรมการสถานศึกษาในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนา พัฒนาศักยภาพด้านการวางแผนกลยุทธ์ และให้มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน โรงเรียนจัดระบบรายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ สร้างบรรยากาศที่เปิดรับการวิจารณ์เชิงสร้างสรรค์ และมีกระบวนการนำข้อเสนอแนะไปสู่การปฏิบัติ โรงเรียนจัดทำปฏิทินการจัดทำแผนปฏิบัติการที่เปิดโอกาสให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน มีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของโครงการ และร่วมติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงาน

2.4 แนวการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ในด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล ประกอบไปด้วย โรงเรียนพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในให้เข้มแข็งและเป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการบริหารปกติ พัฒนาความรู้ของบุคลากรด้านการประกันคุณภาพ และสร้างวัฒนธรรมคุณภาพในโรงเรียน โรงเรียนพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารและประกันคุณภาพที่ครอบคลุมทุกมาตรฐาน เปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ และใช้ผลการประเมินในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนจัดทำรายงานการประเมินตนเองที่มีคุณภาพ เผยแพร่ผลการประเมินผ่านช่องทางหลากหลาย และจัดประชุมชี้แจงผลการประเมินให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบภายนอกที่มีความเป็นอิสระ กำหนดเกณฑ์การตรวจสอบที่ชัดเจน และนำผลการตรวจสอบไปปรับปรุงการปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรม ผู้บริหารสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการติดตาม

ตรวจสอบ พัฒนาศักยภาพบุคลากรเพื่อรองรับการปรับปรุงการบริหาร และใช้ผลการประเมินในการสร้างความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานภายนอก

3. ผลการประเมินแนวการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก โดยใช้แบบประเมินแนวทางเพื่อการวิจัย ในด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้ ของแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ในมุมมองของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่ใช้แนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน พบว่า ผลการประเมินแนวการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความเป็นประโยชน์ และด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

แนวการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก มีข้อค้นพบที่ควรนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพอันพึงประสงค์ของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และการศึกษาแนวการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก เป็นดังนี้

1.1 สภาพปัจจุบันของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการกระจายอำนาจมีค่าเฉลี่ยสูงสุด สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจตามแนวคิดของ อุทัย บุญประเสริฐ (2553) ที่เน้นการลดขั้นตอนการบังคับบัญชา และมอบอำนาจการตัดสินใจให้ผู้ปฏิบัติงานในระดับต่างๆ ส่วนด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งเป็นผลมาจากข้อจำกัดด้านเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนที่โรงเรียนขนาดเล็กตั้งอยู่ ตามที่ ธีระ รุญเจริญ (2562) ได้ศึกษาไว้ ทำให้การสร้างการมีส่วนร่วมเป็นไปได้ยาก ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล แม้ว่าผู้บริหารจะให้ความสำคัญกับความโปร่งใสตามแนวคิดของ ถวิล มาตรการเยี่ยม (2545) แต่ยังคงพัฒนาระบบให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในและระบบสารสนเทศ

1.2 สภาพอันพึงประสงค์ของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านการกระจายอำนาจมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล และด้านการบริหารจัดการตนเอง ตามลำดับ

ข้อค้นพบที่น่าสนใจคือ ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยในสภาพอันพึงประสงค์อยู่ในอันดับสอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ รุ่ง แก้วแดง (2546) ที่ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นหลักการสำคัญของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่มุ่งเน้นการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการบริหารโรงเรียน

1.3 ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นความต้องการจำเป็นลำดับแรก เนื่องจากมีช่องว่าง (gap) ระหว่างสภาพปัจจุบันและสภาพอันพึงประสงค์มากที่สุด แนวทางการพัฒนาจึงมุ่งเน้นการสร้างกลไกการมีส่วนร่วมที่เป็นรูปธรรม ทั้งในด้านการพัฒนาหลักสูตร การระดมทรัพยากร การกำหนดนโยบาย และการติดตามประเมินผล ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุลเป็นความต้องการจำเป็นลำดับที่สอง โดยควรพัฒนาระบบการตรวจสอบให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน ระบบสารสนเทศ และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการติดตามตรวจสอบ ด้านการกระจายอำนาจมีความต้องการจำเป็นลำดับที่สาม แม้จะมีค่าเฉลี่ยสูงสุดทั้งในสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ แนวทางการพัฒนาจึงมุ่งเน้นการสร้างกลไกที่ทำให้การกระจายอำนาจมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ด้านการบริหารจัดการตนเองมีความต้องการจำเป็นลำดับสุดท้าย สอดคล้องกับผลการศึกษาที่พบว่าในสภาพปัจจุบันมีการพัฒนาไปมากแล้ว ตามแนวคิดของ รุ่ง แก้วแดง (2546) ที่ว่าการบริหารจัดการตนเองช่วยให้โรงเรียนกำหนดนโยบายและทิศทางการพัฒนาได้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน

2. ผลการศึกษาแนวการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ของผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและนักวิชาการ เพื่อนำมาศึกษาแนวทางจากความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม 2) ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล 3) ด้านการกระจายอำนาจ และ 4) ด้านการบริหารจัดการตนเอง ตามลำดับ โดยนำมาอภิปรายผลดังนี้

2.1 แนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม ผลการศึกษาพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กเนื่องจากข้อจำกัดด้านบุคลากรและทรัพยากร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ โวลสเททเทอร์และโมห์ร์แมน (Wohlstetter and Mohrman, 1996: 35-37) ที่ว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจและดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา แนวทางการพัฒนาที่สำคัญประการแรก ได้แก่ การจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรที่มีตัวแทนจากทุกฝ่าย นอกจากนี้ ควรมีการสำรวจความต้องการของผู้เรียนและชุมชนอย่างรอบด้าน และบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นในหลักสูตร สอดคล้องกับแนวคิดของอุทัย บุญประเสริฐ (2553: 82) ที่พบว่าหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย

2.2 แนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล การตรวจสอบและถ่วงดุลเป็นความต้องการจำเป็นในลำดับที่สอง สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของความโปร่งใสและการรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงานของโรงเรียน ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การตรวจสอบและถ่วงดุลเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้โรงเรียนมีความรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงาน (Accountability) ตามที่ Cheng (1996) ได้กล่าวไว้

แนวทางการพัฒนาที่สำคัญประการแรก ได้แก่ การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในให้เข้มแข็งและเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารปกติ เชน (Cheng, 1996: 87) กล่าวว่า การตรวจสอบและถ่วงดุลเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้โรงเรียนมีความรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงาน ซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน โรงเรียนควรบูรณาการงานประกันคุณภาพเข้ากับงานประจำ และพัฒนาความรู้ของบุคลากรด้านการประกันคุณภาพ ตามแนวคิดของสมศักดิ์ สีนธุระเวช (2552: 135)

2.3 แนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการกระจายอำนาจ การกระจายอำนาจเป็นความต้องการจำเป็นในลำดับที่สาม ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ดังที่ อุทัย บุญประเสริฐ (2561) ได้กล่าวว่าการกระจายอำนาจเป็นหลักการพื้นฐานที่ให้อำนาจในการตัดสินใจแก่ผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับปัญหาและความต้องการมากที่สุด แนวทางการพัฒนาที่สำคัญประการแรก ได้แก่ การกำหนดเป้าหมายชัดเจนร่วมกับภาคีเครือข่าย อุทัย บุญประเสริฐ (2561: 72) โรงเรียนควรจัดประชุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อกำหนดเป้าหมายร่วมกันที่ชัดเจน มีการระบุผลลัพธ์ที่คาดหวังและตัวชี้วัดความสำเร็จที่เป็นรูปธรรม พร้อมทั้งจัดตั้งคณะทำงานประสานงานที่มีตัวแทนจากทุกฝ่าย

อุทัย บุญประเสริฐ (2561: 72) ได้กล่าวว่า การกระจายอำนาจเป็นหลักการพื้นฐานของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ที่ให้อำนาจในการตัดสินใจแก่ผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับปัญหาและความต้องการมากที่สุด โรงเรียนควรจัดประชุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อกำหนดเป้าหมายร่วมกันที่ชัดเจน มีการระบุผลลัพธ์ที่คาดหวังและตัวชี้วัดความสำเร็จที่เป็นรูปธรรม พร้อมทั้งจัดตั้งคณะทำงานประสานงานที่มีตัวแทนจากทุกฝ่าย กำหนดบทบาทหน้าที่ชัดเจน และมีการประชุมอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ ควรพัฒนาช่องทางสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น การประชุม จดหมายข่าว กลุ่มไลน์ หรือสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อให้การสื่อสารเป็นไปอย่างรวดเร็วและทั่วถึง

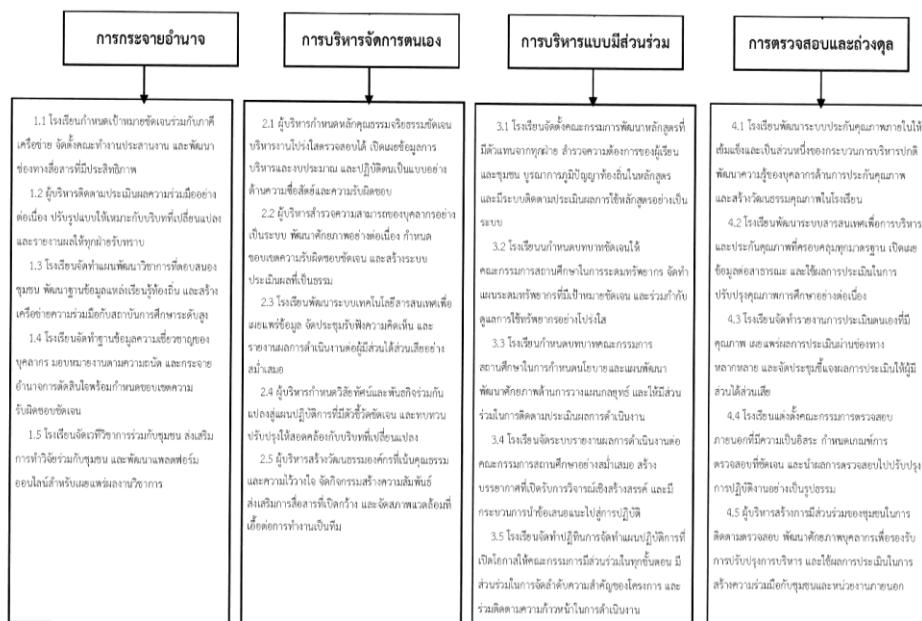
2.4 แนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล การบริหารจัดการตนเองเป็นความต้องการจำเป็นในลำดับสุดท้าย แต่ยังคงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก เพราะเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะช่วยให้โรงเรียนสามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้ข้อจำกัดด้านทรัพยากรและบุคลากร ดังที่ เมอร์ฟี และ เบ็ค (Murphy and Beck, 1995) ได้กล่าวว่า การบริหาร

จัดการตนเองเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยให้อำนาจและความรับผิดชอบแก่โรงเรียนในการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากร บุคลากร และหลักสูตร เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพการสำรวจความรู้ความสามารถ ทักษะ และความถนัดของบุคลากรอย่างเป็นระบบ

แนวทางการพัฒนาที่สำคัญประการแรก ได้แก่ การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในให้เข้มแข็งและเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารปกติ เชน (Cheng, 1996: 87) กล่าวว่า การตรวจสอบและถ่วงดุลเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้โรงเรียนมีความรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงาน ซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน โรงเรียนควรบูรณาการงานประกันคุณภาพเข้ากับงานประจำ ไม่แยกเป็นภาระงานต่างหาก พร้อมทั้งพัฒนาความรู้ของบุคลากรด้านการประกันคุณภาพผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สมศักดิ์ สีนุระเวชญ์ (2552: 135) พบว่าการประกันคุณภาพที่มีประสิทธิภาพต้องเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารปกติ ทำให้บุคลากรมีความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ การสร้างวัฒนธรรมคุณภาพในโรงเรียนผ่านการยกย่องชมเชยและให้รางวัลแก่บุคลากรที่มีผลงานด้านคุณภาพดีเด่นจะช่วยสร้างแรงจูงใจและความตระหนักในความสำคัญของคุณภาพการศึกษา

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการศึกษาแนวทาง ฯ ได้องค์ความรู้ใหม่ที่เป็นสรุปแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก แสดงดังภาพประกอบที่ 1

ภาพที่ 1 สรุปแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก

สรุป/ข้อเสนอแนะ

สรุป สภาพปัจจุบันของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็น ด้านการบริหาร แบบมีส่วนร่วม มีค่าความต้องการจำเป็นมากที่สุด แนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีแนวทางที่สำคัญที่สุดดังนี้ โรงเรียนจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรที่มีตัวแทนจากทุกฝ่าย สสำรวจความต้องการของผู้เรียนและชุมชน บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่น และมีระบบติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างเป็นระบบ ผลการประเมินแนวการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็น ฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

จากการวิจัยแนวการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 1 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ควรส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาอย่าง ต่อเนื่อง โดยจัดทำปฏิทินการมีส่วนร่วมที่ชัดเจน กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการพัฒนาหลักสูตร การระดมทรัพยากร และการประเมินผลการดำเนินงาน

1.2 ควรบูรณาการระบบประกันคุณภาพภายในเข้ากับกระบวนการบริหาร จัดการปกติ และ

พัฒนาระบบสารสนเทศที่เอื้อต่อการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานอย่างมี ประสิทธิภาพ รวมถึงสร้างกลไกการมีส่วนร่วมของชุมชนในการติดตามตรวจสอบ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียน เป็นฐานในบริบท

ของโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในการพัฒนารูปแบบการบริหารที่เหมาะสม

2.2 ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) เพื่อนำแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไปทดลองใช้และพัฒนาให้ เหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียน

2.3 ควรศึกษาเปรียบเทียบแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็กที่ประสบความสำเร็จกับโรงเรียนที่ยังมีปัญหาในการบริหารจัดการ เพื่อหาแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices)

เอกสารอ้างอิง

ถวิล มาตรเลี่ยม. (2545). การปฏิรูปการศึกษา: โรงเรียนเป็นฐานการบริหารจัดการ.

กรุงเทพมหานคร: เสนาธรรม.

ธีระ รุญเจริญ. (2560). ความเป็นเลิศทางการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ข้าวฟ่าง.

- ธีระ รุญเจริญ. (2562). การบริหารโรงเรียนยุคใหม่. กรุงเทพมหานคร: ข้าวฟ่าง.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (ฉบับปรับปรุงใหม่). (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- รุ่ง แก้วแดง. (2546). โรงเรียนนิติบุคคล: หนังสือสำหรับผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกคนต้องอ่าน. กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช.
- รัตนารักษ์ คำเฝ้า. (2558). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- วสันต์ ปรีดานันท์. (2563). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน: แนวคิดและแนวทางการปฏิบัติ. วารสารวิชาการ, 13(1), 22-33.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2555). การบริหารการศึกษา: นโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อการบรรลุผล. กรุงเทพมหานคร: ทิพย์วิสุทธิ.
- สมคิด บางโม. (2563). การบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก: ความท้าทายและแนวทางแก้ไข. วารสารวิชาการศึกษา, 21(1), 56-65.
- สมชาย วรภิเษมสกุล. (2567). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมศักดิ์ สินธุระเวช. (2552). การประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1. (2567). รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566. เรียกใช้เมื่อ 19 ตุลาคม 2567 จาก <https://udn1.go.th/>.
- สุรินทร์ ภูสิงห์. (2562). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กในประเทศไทย. วารสารศึกษาศาสตร์, 27(4), 124-130.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). การประเมินผลการเรียนรู้แนวใหม่. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อมรรัตน์ สว่างอารมณ์. (2561). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก. วารสารวิจัยทางการศึกษา, 16(2), 75-82.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2553). การบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2561). การกระจายอำนาจสู่โรงเรียนขนาดเล็ก: แนวคิดและแนวปฏิบัติ. วารสารบริหารการศึกษา, 10(1), 25-32.
- Cheng, Y. C. (1996). School effectiveness and school-based management: A mechanism for development. London: Falmer Press.

- Murphy, J., & Beck, L. G. (1995). School-based management as school reform: Taking stock. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- Wohlstetter, P., & Mohrman, S. A. (1996). Assessment of school-based management. Washington, DC: US Department of Education, Office of Educational Research and Improvement.

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่ม
เครือข่ายพัฒนาการศึกษาตอยหลวง*
GUIDELINES FOR DEVELOPING TECHNOLOGICAL LEADERSHIP OF SCHOOL
ADMINISTRATORS IN THE DOI LUANG EDUCATIONAL DEVELOPMENT
NETWORK GROUP

สุพิชา บุญเสรี¹ ไพโรภ รัตนชูวงศ์² และ สมเกียรติ ตุ่นแก้ว³

Supicha Boonseree¹ Pairop Rattanachuwong² and Somkiat toonkaew³

¹⁻³มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

¹⁻³Chiangrai Rajabhat University, Thailand

¹Corresponding Author's Email: 668914017@crru.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาอิสระครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาตอยหลวง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาตอยหลวง จำนวน 106 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม 2) ศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศต่อการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้าฝ่ายงาน ของโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีจำนวน 4 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสัมภาษณ์ 3) เสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาตอยหลวง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ บันทึกการสนทนากลุ่ม

จากผลการวิจัยพบว่า 1) ขั้นตอนที่ 1 สภาพภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมากส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก 2) ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศต่อการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี 4 ด้าน 1.การมีวิสัยทัศน์ในการใช้เทคโนโลยี 2. การใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการ 3.การใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและประเมินผล 4. การมีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี และ 3) ขั้นตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหาร จากการศึกษาสภาพภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา และ ศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศต่อการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี ดังนี้ 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์ในการใช้เทคโนโลยี การมีวิสัยทัศน์ด้านเทคโนโลยีที่กำหนดเป้าหมายชัดเจน สื่อสารสร้างความร่วมมือ เลือกเทคโนโลยี

* Received 13 March 2025; Revised 30 March 2025; Accepted 31 March 2025

ที่เหมาะสม 2) ด้านการใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการ ด้วยเทคโนโลยีผ่านระบบดิจิทัลที่เพิ่มประสิทธิภาพงาน 3) ด้านการใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและประเมินผล การส่งเสริมบุคลากรให้มีพัฒนาระบบวัดผลและประเมินผลที่ครอบคลุม สะดวก และสะท้อนพัฒนาการของผู้เรียน 4) ด้านการมีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี การส่งเสริมจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี โดยปลูกฝังจิตสำนึก สนับสนุนความโปร่งใส เคารพสิทธิส่วนบุคคล และกำหนดนโยบายที่ชัดเจน

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี, กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาดอยหลวง

Abstract

The purposes of this independent study were 1) to study the technological leadership of educational institution Administrators in Doi Luang Educational Development Network Group. The sample group of this independent study was 106 Educational personnel in Doi Luang Educational Development Network Group. 2) To study the best practice guidelines for technological leadership of educational institution executives. The Informants of this study were 4 administrators and heads of 4 departments. The instruments is an interviewing form. 3) To suggest the Technological Leadership development of Institution administrators in Doi Luang Educational Development Network Group.

The study results show that 1) the Technological Leadership of Educational of the administrators overall was in high level. The lowest aspect of this study was using technology in management: that was in high level.

2) Study the best practices for the development of technological leadership in 4 areas 1. Having a vision to use technology 2. Use of technology in management 3. Use of technology to measure and evaluate 4. Ethical in using technology.

3) Guidelines for the development of technological leadership of executives from the study of the technological leadership of school administrators and study the best practices for the development of technological leadership as follows: 1) In terms of having a perception for using technology, having a technology perception that sets clear goals, communication to construct cooperation, and choosing the suitable technology. 2) In terms of using technology in management, using technology through digital systems escalation work efficiency. 3) In terms of using technology for measurement and evaluation,

personnel are encouraged to develop a comprehensive, convenient measurement and evaluation system that reflects learners' development. 4) In terms of ethics in using technology, developmental ethics in using technology by instilling awareness, supporting transparency, respecting individual rights, and setting clear policies.

Keywords: Technological Leadership, Doi Luang Educational Development Network Group

บทนำ

ปัจจุบันโลกกำลังอยู่ในยุคของโลกาภิวัตน์และดิจิทัล ซึ่งมีผลกระทบต่อโครงสร้างทางสังคมและเศรษฐกิจทั่วโลก เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงผู้คนและองค์กรต่างๆ ทำให้การเข้าถึงข้อมูลและการสื่อสารไร้ขีดจำกัด ซึ่งส่งผลให้ภาคการศึกษาต้องปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566 – 2570)

เทคโนโลยีในยุคปัจจุบันมีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการศึกษา การเรียนการสอน และการประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน เทคโนโลยีช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหาร ลดต้นทุน และพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ผ่านการใช้สื่อดิจิทัล อย่างไรก็ตาม การบูรณาการเทคโนโลยีในระบบการศึกษายังพบอุปสรรค เช่น ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยี และความแตกต่างของทักษะดิจิทัลของครูและบุคลากร (แผนพัฒนาโรงเรียนบ้านไทรทอง, 2567)

กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาดอยหลวงซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ประกอบด้วยโรงเรียนจำนวน 13 แห่ง กำลังเผชิญกับข้อจำกัดในการใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการและการเรียนการสอน แม้จะมีอุปกรณ์เทคโนโลยี แต่ขาดความรู้ในการใช้งาน ทำให้ไม่สามารถใช้เทคโนโลยีได้เต็มประสิทธิภาพ การบริหารจัดการข้อมูลยังคงใช้ระบบเอกสารแบบดั้งเดิม ซึ่งทำให้เกิดความล่าช้าและข้อผิดพลาดสูง การประเมินผลสัมฤทธิ์นักเรียนยังใช้วิธีการแบบเดิม ทำให้ไม่สามารถวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างทันที่ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาโรงเรียนโดยการนำเทคโนโลยีมาใช้จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารและจัดการเรียนการสอนอย่างยั่งยืน (Anderson & Dexter, 2005) การใช้เทคโนโลยีช่วยให้การบริหารข้อมูลมีความถูกต้องและทันสมัย ลดอุปสรรคในการทำงาน (ชัยยา บัวหอม, 2563) ดังนั้น การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาดอยหลวงจึงเป็นกุญแจสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ยุคดิจิทัล งานวิจัยนี้จึงมีเป้าหมายในการศึกษาภาวะผู้นำเชิง

เทคโนโลยีของผู้บริหาร และแนวทางในการพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาดอยหลวง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาดอยหลวง
2. เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศต่อการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาดอยหลวง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ในการศึกษาครั้งนี้มีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในสภาพภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาดอยหลวงโดยกำหนดขนาดตัวอย่างเลือกโดยใช้สูตรสำเร็จรูปของ Taro Yamane (1967) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 5% ได้จำนวน 106 คน จากจำนวนประชากร จำนวน 143 คน วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Selection) เป็น ครูผู้สอนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาดอยหลวง จำนวน 106 คน

1.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน หัวหน้าฝ่ายงาน จำนวน 2 คน ของโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี รวมทั้งหมด 4 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

1.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาดอยหลวง จำนวน 8 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในการด้านเทคโนโลยี หรือปฏิบัติหน้าที่ในงานฝ่ายบริหารมาไม่น้อยกว่า 5 ปีขึ้นไป โดยใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถาม เพื่อศึกษาสภาพภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาดอยหลวง

2.2 สัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อสอบถามแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี

2.3 แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาดอยหลวง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เพื่อส่งจดหมายอย่างเป็นทางการถึงผู้อำนวยการโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาการศึกษาดอยหลวง ขอความร่วมมือผู้บริหารและครูตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี ผ่านระบบออนไลน์ จากนั้นสรุปผลการตอบแบบสอบถาม จัดหมวดหมู่ข้อมูล และนำเสนอในรูปแบบตารางพร้อมคำอธิบาย

3.2 ผู้ศึกษาขอหนังสือขอความอนุเคราะห์จากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เพื่อขอสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นดำเนินการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ทั้งในรูปแบบตัวต่อตัวและผ่านระบบออนไลน์ โดยส่ง Link หรือ QR CODE เมื่อเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์ ผู้ศึกษาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี โดยการวิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอในรูปแบบความเรียง

3.3 ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยเริ่มจากการขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายเพื่อส่งจดหมายขอความร่วมมืออย่างเป็นทางการ จากนั้นศึกษาเอกสารและสังเคราะห์องค์ประกอบสำคัญเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาดอยหลวง เมื่อได้ข้อมูลที่ครบถ้วน ผู้วิจัยจึงยกร่างแนวทางการพัฒนาดังกล่าว และดำเนินการประเมินความเป็นไปได้และความเหมาะสม พร้อมทั้งปรับปรุงแนวทางผ่านกระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อให้ได้แนวทางที่เหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้จริง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สภาพภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาดอยหลวง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปโดยมีเกณฑ์การแปลผลข้อมูลโดยการกำหนดเกณฑ์การแปลผลข้อมูล (บุญชุม ศรีสะอาด, 2554) ดังนี้ช่วงค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00, 3.51 – 4.50, 2.51 – 3.50, 1.51 – 2.50, และ 1.00 – 1.50 หมายถึง มากที่สุด มากปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับ (บุญชุม ศรีสะอาด, 2560)

4.2 ผู้ศึกษาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี โดยการวิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอในรูปแบบความเรียง

4.3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูล วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอในรูปแบบความเรียงเชิงพรรณนา ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลในแบบประเมินความเป็นไปได้และความเหมาะสม และการแก้ไขปรับปรุง (ร่าง) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของ

ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาตอยหลวง และปรับปรุงแก้ไข
ข้อมูลนำเสนอในรูปแบบความเรียงเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่ม
เครือข่ายพัฒนาการศึกษาตอยหลวง

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาใน
กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาตอยหลวง จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามสภาพ
ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาตอยหลวง
ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1.การมีวิสัยทัศน์ในการใช้เทคโนโลยี 2.การใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการ
3.การใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและประเมินผล 4.การมีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี วิเคราะห์
ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผล
การวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาใน
กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาตอยหลวง

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น		แปลผล	อันดับ
		$\bar{x}$	S.D.		
1	การมีวิสัยทัศน์ในการใช้เทคโนโลยี	4.05	0.56	มาก	2
2	การใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการ	3.82	0.78	มาก	4
3	การใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและ ประเมินผล	4.04	0.62	มาก	3
4	การมีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี	4.06	0.61	มาก	1
ภาพรวม		3.99	0.58	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพภาวะผู้นำเชิง
เทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาตอยหลวง โดยภาพรวม
อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.99, SD=0.58$) หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด
คือ ด้านการมีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี ตั้งอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.06, SD=0.61$) รองลงมา
คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ในการใช้เทคโนโลยี ระดับมาก ($\bar{x}=4.05, SD=0.56$) ด้านการใช้
เทคโนโลยีในการวัดผลและประเมินผลอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.04, SD=0.62$) ส่วนด้านที่มี
ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือด้านการใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.82, SD=0.78$) ตามลำดับ

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาในการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นนี้ มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้เข้าร่วมวิจัย จำนวน 4 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน หัวหน้างาน จำนวน 2 คน โดยผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1.การมีวิสัยทัศน์ในการใช้เทคโนโลยี 2.การใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการ 3. การใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและประเมินผล 4.การมีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีและมีความโดดเด่นด้านภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี นำเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาตอทยหลวงมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ 1) การมีวิสัยทัศน์ในการใช้เทคโนโลยี ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดเป้าหมายชัดเจน ถ่ายทอดแนวทางให้บุคลากรเข้าใจและมีส่วนร่วม เลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อลดภาระงานและเพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร ส่งเสริมการบูรณาการเทคโนโลยีในงานบริหารและการเรียนการสอน เปิดรับนวัตกรรมและความคิดเห็นของบุคลากรเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด 2) การใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรเลือกใช้ระบบดิจิทัลที่ใช้งานง่าย เช่น การบันทึกข้อมูล เช็คชื่อ และจัดเก็บเอกสารออนไลน์ พร้อมจัดให้มีระบบกลางในการบริหารข้อมูล ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในบริหารงบประมาณและพัฒนาสภาพแวดล้อม สนับสนุนการอบรมทักษะดิจิทัลให้ครู และนำแนวปฏิบัติที่ดีจากองค์กรที่ประสบความสำเร็จมาปรับใช้ 3) การใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและประเมินผล ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาระบบดิจิทัลที่สะดวกต่อการบันทึกและประมวลผลข้อมูล เปิดโอกาสให้ผู้เรียนและผู้ปกครองเข้าถึงผลการเรียนได้ง่าย สนับสนุนทั้งการประเมินทางการและไม่เป็นทางการ จัดตั้งทีมสนับสนุนการใช้เทคโนโลยี และพัฒนาระบบร่วมกับครูเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความพึงพอใจในการใช้งาน 4) การมีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม ป้องกันการกลั่นแกล้งทางเทคโนโลยี ควบคุมการเข้าถึงข้อมูลสำคัญ และปลูกฝังจริยธรรม เช่น การอ้างอิงแหล่งที่มาอย่างถูกต้อง จัดมาตรการรักษาความเป็นส่วนตัว เช่น การใช้กล้องวงจรปิดอย่างเหมาะสม และให้ความรู้เรื่อง Digital Footprint เพื่อสร้างความตระหนักรู้ ส่งเสริมการใช้งานเทคโนโลยีอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อสร้างสังคมการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์

ขั้นตอนที่ 3 เสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาตอทยหลวงสรุปแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาตอทยหลวงดังนี้ 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์ในการใช้เทคโนโลยี ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดเป้าหมายด้านเทคโนโลยีให้ชัดเจนและสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของโรงเรียน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ พัฒนาทักษะครู และสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ทันสมัย การสื่อสารวิสัยทัศน์และการมีส่วนร่วมในการวางแผนช่วยส่งเสริมความเข้าใจและความร่วมมือ การเลือกใช้เทคโนโลยีควรมุ่งเน้นความเหมาะสม ใช้

งานง่าย ลดภาระงาน เช่น ระบบจัดการเอกสารดิจิทัลหรือการประเมินผลออนไลน์ ควรดำเนินการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นขั้นตอน ด้วยกิจกรรมสร้างแรงบันดาลใจ เช่น การศึกษาดูงานจากหน่วยงานที่ประสบความสำเร็จ เทคโนโลยีควรบูรณาการในการเรียนการสอนผ่านโครงการที่ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ เช่น ระบบอัตโนมัติในโครงการเกษตร หรือแพลตฟอร์มประเมินผลดิจิทัล และใช้ในการบริหาร เช่น ระบบบริหารงบประมาณและการจัดการข้อมูลโรงเรียน เพื่อเพิ่มความโปร่งใสและความถูกต้อง 2) ด้านการใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาระบบดิจิทัลที่ใช้งานง่ายและมีประสิทธิภาพ เพื่อลดภาระงานซ้ำซ้อนและเพิ่มความรวดเร็วในการจัดเก็บข้อมูล เช่น การบันทึกข้อมูลครูและนักเรียน การเช็คชื่อ และเอกสารสำคัญ พร้อมเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อความโปร่งใส การเปิดโอกาสให้บุคลากรร่วมตัดสินใจและรับฟังความคิดเห็นจะช่วยส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีผ่านการฝึกอบรมและติดตามผลการใช้งานจริง ควรนำแนวปฏิบัติที่ดีมาปรับใช้จากองค์กรที่ประสบความสำเร็จ พร้อมลงทุนในอุปกรณ์และระบบเทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน สร้างเครือข่ายความร่วมมือและส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันในโรงเรียน วางแผนกลยุทธ์ด้านเทคโนโลยีที่ชัดเจนและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีอย่างยั่งยืน 3) ด้านการใช้เทคโนโลยีในการวัดผลประเมินผล ผู้บริหารสถานศึกษาควร พัฒนาระบบดิจิทัล เพื่อลดภาระครูและเพิ่มความสะดวกในการเข้าถึงผลการเรียน ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม เช่น ระบบสอบออนไลน์และตรวจคำตอบอัตโนมัติ เพื่อความแม่นยำและรวดเร็ว ส่งเสริมการประเมินผลที่หลากหลาย ครอบคลุมทั้งความรู้ ทักษะ และทัศนคติ โดยใช้เทคโนโลยีช่วยวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสะท้อนพัฒนาการนักเรียนอย่างเป็นธรรมชาติ พัฒนาทักษะบุคลากร ผ่านการอบรมและเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบวัดผล สร้างเครือข่ายความร่วมมือ แลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดีระหว่างโรงเรียนและสนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกันปรับปรุงระบบอย่างต่อเนื่อง เพื่อตอบสนองความต้องการและลดอุปสรรคในการทำงาน และติดตามเทคโนโลยีใหม่ๆ เช่น Data Analytics และการประเมินแบบเรียลไทม์ เพื่อพัฒนาการวัดผลให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ และ 4) ด้านการมีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี ผู้บริหารสถานศึกษาควรปลูกฝังจิตสำนึกด้านจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี ส่งเสริมการใช้งานอย่างสร้างสรรค์ เคารพความหลากหลาย และส่งเสริมความเสมอภาค สนับสนุนความโปร่งใสและความรับผิดชอบในการทำงาน ติดตามและตรวจสอบการใช้เทคโนโลยี พร้อมส่งเสริมการใช้ข้อมูลและทรัพยากรดิจิทัลอย่างมีจริยธรรม คำนึงถึงสิทธิส่วนบุคคล กำหนดสิทธิ์การเข้าถึงข้อมูลชัดเจน และป้องกันการใช้งานข้อมูลที่ไม่เหมาะสม สร้างความรู้เกี่ยวกับ Digital Footprint และผลกระทบของการใช้งานในโลกดิจิทัล จัดการปัญหาอย่างโปร่งใส พัฒนานโยบายและมาตรการในการแก้ไขปัญหาจากการใช้เทคโนโลยี เช่น การเผยแพร่ข้อมูลไม่เหมาะสม หรือความขัดแย้งออนไลน์ กำหนดนโยบายด้าน

จริยธรรมและสร้างกรอบการปฏิบัติที่ปลอดภัยในการใช้เทคโนโลยี เพื่อให้ครูและนักเรียนมีแนวทางที่ชัดเจนและปฏิบัติได้จริง

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาตอหหลวง พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด แม้ว่าจะยังอยู่ในระดับมาก แต่สะท้อนถึงความจำเป็นในการพัฒนาทักษะและกลยุทธ์ในการใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งนี้ เนื่องจากสภาพดังกล่าวอาจเกิดจากความท้าทาย เช่น การขาดความรู้และทักษะเชิงลึกเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือเทคโนโลยีในงานบริหาร การขาดทรัพยากรสนับสนุน หรือการขาดการอบรมพัฒนาทักษะของผู้บริหารที่เพียงพอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชญานิชฐ์ สมบัติ (2564) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนาผู้นำเชิงเทคโนโลยีในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 พบว่า ผู้บริหารมีการใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการในระดับมาก โดยมีการบูรณาการเครื่องมือเทคโนโลยีในการจัดการทรัพยากรมนุษย์และงานเอกสารอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งยังมีการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การบริหารจัดการภายในโรงเรียนมีประสิทธิภาพที่ดีขึ้นในทำนองเดียวกัน งานวิจัยของ พิมพ์พร อังคนานกุล (2565) ศึกษาเรื่องการใช้เทคโนโลยีเพื่อการบริหารจัดการในสถานศึกษาของจังหวัดเชียงราย พบว่า ผู้บริหารมีความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยีในการวางแผนการบริหารงานและพัฒนากระบวนการทำงานในโรงเรียนในระดับมาก มีการใช้เทคโนโลยีในการตัดสินใจทางบริหารจัดการ รวมถึงการพัฒนาและฝึกอบรมบุคลากรให้มีทักษะในการใช้งานเทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้การบริหารจัดการสถานศึกษามีความคล่องตัวและทันสมัยมากขึ้น

2) จากการสัมภาษณ์แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สามารถอภิปรายได้ ดังนี้ การมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีช่วยให้ผู้บริหารสามารถกำหนดทิศทางและเป้าหมายที่เหมาะสมในการพัฒนาโรงเรียน การสร้างความเข้าใจร่วมกันในองค์กรผ่านการชี้แจงเป้าหมายอย่างชัดเจน และการสนับสนุนให้ครูมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจช่วยให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและยอมรับการเปลี่ยนแปลง เช่น การเปลี่ยนจากระบบเอกสารกระดาษไปเป็นระบบดิจิทัลที่เพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมจิตต์ เรืองเดช (2565) ที่ชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ในการใช้เทคโนโลยี สามารถส่งเสริมการพัฒนาระบบการจัดการโรงเรียนและกระบวนการเรียนการสอนอย่างยั่งยืนผ่านการสร้างแรงบันดาลใจและส่งเสริมการนำตัวอย่างที่ดีจากองค์กรภายนอกมาใช้ในโรงเรียน การใช้เทคโนโลยีช่วยลดขั้นตอนการทำงานและเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ เช่น ระบบเช็คชื่อครูและนักเรียน การจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบออนไลน์ หรือการใช้

ระบบกลางสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลการมาเรียน ผู้บริหารควรเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ไม่เพิ่มภาระงาน และสามารถปรับใช้ได้ง่าย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุวรรณ ธาธาทิพย์ (2562) ที่ระบุว่า การพัฒนาระบบกลางในการบริหารจัดการข้อมูล ช่วยเพิ่มความโปร่งใส ลดข้อผิดพลาด และเพิ่มความรวดเร็วในการดำเนินงาน ทั้งยังสร้างโอกาสในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ การใช้เทคโนโลยีในการวัดผลช่วยเพิ่มความแม่นยำ ความโปร่งใส และลดความยุ่งยากในกระบวนการ เช่น ระบบวัดผลแบบดิจิทัลที่ช่วยให้นักเรียนและผู้ปกครองสามารถเข้าถึงข้อมูลผลการเรียนได้อย่างสะดวก ผู้บริหารควรสนับสนุนทั้งการประเมินผลอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น การสอบและการสังเกตพฤติกรรม เพื่อสะท้อนพัฒนาการในมิติต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญารักษ์ ชลธาร (2564) ที่พบว่า การพัฒนาระบบประเมินผลแบบดิจิทัลส่งเสริมความน่าเชื่อถือของกระบวนการวัดผล และช่วยสร้างความไว้วางใจระหว่างครู นักเรียน และผู้ปกครอง การส่งเสริมจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีเป็นสิ่งสำคัญ ผู้บริหารควรปลูกฝังความเข้าใจเรื่อง Digital Footprint และสนับสนุนการใช้งานเทคโนโลยีอย่างมีความรับผิดชอบ เช่น การเคารพสิทธิส่วนบุคคลในการใช้กล้องวงจรปิด การหลีกเลี่ยงการเผยแพร่ข้อมูลที่ไม่เหมาะสม และการส่งเสริมวัฒนธรรมที่โปร่งใสในองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษฎา สุวรรณศิลป์ (2565) ที่เน้นว่าการกำหนดแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการใช้เทคโนโลยีสามารถลดปัญหาการกลั่นแกล้งทางออนไลน์และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ในโรงเรียน

3) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาตอหหลวง สามารถอภิปรายได้ดังนี้ ด้านมิวสิคทัศน์ในการใช้เทคโนโลยี ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดเป้าหมายชัดเจนในการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ พัฒนาทักษะครู และสร้างสภาพแวดล้อมที่ทันสมัย การสื่อสารวิสัยทัศน์และการส่งเสริมความร่วมมือในองค์กรช่วยสร้างความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของ นอกจากนี้ การเลือกเทคโนโลยีที่เหมาะสมและการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นขั้นตอน เช่น การศึกษาดูงาน การจัดอบรม และการบูรณาการเทคโนโลยีในกระบวนการเรียนการสอนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร การพัฒนาบุคลากรให้สอดคล้องกับนโยบายระดับชาติและการประเมินความต้องการของบุคลากรช่วยให้การใช้เทคโนโลยีในโรงเรียนมีความยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ สมชาย มงคลรัตน์ (2563) ที่ชี้ว่าผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ช่วยขับเคลื่อนโรงเรียนให้เข้าสู่ยุคดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการ ควรมีระบบดิจิทัลที่ใช้งานง่าย ช่วยลดภาระงาน เพิ่มความโปร่งใส และเพิ่มประสิทธิภาพ เช่น การจัดการข้อมูลบุคลากรและการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงาน การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรในกระบวนการเลือกใช้เทคโนโลยีช่วยสร้างความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของ การจัดอบรมและการศึกษาดูงานช่วยกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ การลงทุนในระบบที่เหมาะสม การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และการวางแผนเชิงกลยุทธ์ช่วยเพิ่มความยั่งยืนในการบริหารองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ จารุ

วรรณ ทองไทย (2564) ที่เน้นว่าการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและส่งเสริมความโปร่งใสในสถานศึกษา ด้านการใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและประเมินผล ควรมีการจัดสรรระบบการวัดผลและประเมินผลแบบดิจิทัลช่วยลดภาระงานของครู เปิดโอกาสให้นักเรียนและผู้ปกครองสามารถเข้าถึงข้อมูลได้สะดวก การประเมินผลควรครอบคลุมด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติ การพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะการใช้เทคโนโลยีสำหรับวัดผลและการสร้างเครือข่ายสนับสนุนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการประเมินผล การติดตามแนวโน้มเทคโนโลยี เช่น การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก และการใช้ระบบประเมินผลแบบเรียลไทม์ช่วยตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในยุคปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ วิชาญ ศรีสมบัติ (2562) ที่ระบุว่า การวัดผลด้วยเทคโนโลยีช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือและความโปร่งใสในการประเมินผล ด้านการมีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี ควรมีการส่งเสริมจิตสำนึกด้านจริยธรรม เช่น การใช้งานเทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ การเคารพสิทธิส่วนบุคคล และการส่งเสริมความเสมอภาคในโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญ การให้ความรู้เกี่ยวกับ Digital Footprint และการจัดการปัญหาที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยีอย่างโปร่งใส รวมถึงการกำหนดนโยบายด้านจริยธรรมที่ชัดเจนช่วยสร้างแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ กฤษณา อินทรสุข (2565) ที่ชี้ว่าการปลูกฝังจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีช่วยสร้างความตระหนักรู้และพฤติกรรมที่เหมาะสมในโรงเรียน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า 1) สภาพภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาตอหวงโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านการใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการ 2) แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศของภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1. การมีวิสัยทัศน์ในการใช้เทคโนโลยี 2. การใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการ 3. การใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและประเมินผล 4. การมีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี โดยผู้บริหารควรกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน พัฒนาระบบบริหารจัดการและการวัดผลด้วยเทคโนโลยี รวมทั้งส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม 3) การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีควรมุ่งเน้น 4 ด้านหลัก ได้แก่ การกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน การพัฒนาระบบดิจิทัลเพื่อลดภาระงาน การนำระบบดิจิทัลมาใช้เพื่อเพิ่มความแม่นยำในการประเมินผล และการปลูกฝังจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี ข้อเสนอแนะในการวิจัยประกอบด้วย 1. การนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาผู้นำเชิงเทคโนโลยีในระดับนโยบายและปฏิบัติการ โดยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการมีวิสัยทัศน์ในการใช้เทคโนโลยีและการใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการ 2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาการใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการ เพื่อค้นหาปัญหาเชิงลึกและแนวทางการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

- กัญญาภัก ชลธาร. (2564). การพัฒนาระบบการประเมินผลการเรียนรู้แบบดิจิทัลในโรงเรียนประถมศึกษา. ใน วิทยานิพนธ์. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กฤษฎา สุวรรณศิลป์. (2565). แนวทางการส่งเสริมจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีในสถานศึกษา. วารสารจริยธรรมและเทคโนโลยี, 9(4), 102-120.
- กฤษณา อินทรสุข. (2565). การปลูกฝังจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียน. วารสารคุณธรรมศึกษา, 7(4), 90-102.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560). กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- จรรุวรรณ ทองไทย. (2564). การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา. วารสารการจัดการศึกษา, 9(1), 20-36.
- จรรุวรรณ ธาราทิพย์. (2562). การพัฒนาระบบบริหารจัดการข้อมูลในโรงเรียนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความโปร่งใส. วารสารบริหารการศึกษา, 5(2), 45-60.
- ชญานิชฐ์ สมบัติ. (2564). การพัฒนาผู้นำเชิงเทคโนโลยีในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. วารสารการศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 22(1), 45-58.
- ชัยยา บัวหอม. (2563). แนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1. พิจิตร: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- พิมพ์พร อังคนานุกุล. (2565). การใช้เทคโนโลยีเพื่อการบริหารจัดการในสถานศึกษาของจังหวัดเชียงราย. วารสารการศึกษาและเทคโนโลยี, 17(2), 112-123.
- วิชาญ ศรีสมบัติ. (2562). การประเมินผลการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี. วารสารการศึกษาและเทคโนโลยี, 4(3), 12-25.
- โรงเรียนบ้านไทรทอง. (2567). แผนพัฒนาโรงเรียนบ้านไทรทอง. เรียกใช้เมื่อ 17 ธันวาคม 2567 จาก <https://korat3.go.th/action-plan/upload/1708678317.pdf>.
- สมจิตต์ เรืองเดช. (2565). แนวทางการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในสถานศึกษา. วารสารเทคโนโลยีและการศึกษา, 7(3), 89-104.
- สมชาย มงคลรัตน์. (2563). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. วารสารวิจัยการศึกษา, 5(2), 45-58.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566 – 2570. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรียกใช้เมื่อ 15 ตุลาคม 2567 จาก <https://www.nesdb.go.th>.

Anderson, R. E., & Dexter, S. (2005). School technology leadership: An empirical investigation of prevalence and effect. *Educational Administration Quarterly Journal*, 40, 49-82.

การพัฒนาห้องเรียนเสมือนจริง ด้วยเทคโนโลยี Metaverse Spatial
เรื่อง กฎหมายคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียน
ชุมชนศรีสะอาด (เทศบาล 1) อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย*

DEVELOPING A VIRTUAL CLASSROOM USING METAVERSE SPATIAL ON
COMPUTER LAW FOR SECONDARY 3/1 STUDENTS AT SRISAARD COMMUNITY
SCHOOL (MUNICIPALITY 1) MUEANG LOEI DISTRICT, LOEI PROVINCE

จตุพงษ์ กะวิวังสกุล¹ และ อมิตา ศรีเชียงสา²

Jatuphong Kawiwangsakul¹ and Amita Srichiangsa²

¹⁻²มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

¹⁻² Loei Rajabhat University, Thailand

¹Corresponding Author's Email: kawiwangsakul@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาห้องเรียนเสมือนจริงด้วยเทคโนโลยี Metaverse Spatial เรื่องกฎหมายคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนชุมชนศรีสะอาด (เทศบาล 1) เพื่อให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยห้องเรียนเสมือนจริง และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยห้องเรียนเสมือนจริง กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 จำนวน 18 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) สื่อห้องเรียนเสมือนจริงด้วยเทคโนโลยี Metaverse Spatial เรื่องกฎหมายคอมพิวเตอร์ 2) แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ห้องเรียนเสมือนจริงที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 83.66/85.55 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนด้วยห้องเรียนเสมือนจริง ($\bar{x}$ = 8.55) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{x}$ = 5.94) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยห้องเรียนเสมือนจริงโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.43, S.D. = 0.35) โดยด้านการออกแบบได้รับความพึงพอใจสูงสุด ($\bar{x}$ = 4.46) รองลงมาคือด้านการตกแต่ง ($\bar{x}$ = 4.45) ด้านการใช้งาน ($\bar{x}$ = 4.43) และด้านเนื้อหา ($\bar{x}$ = 4.39) ตามลำดับ

* Received 14 March 2025; Revised 30 March 2025; Accepted 30 March 2025

คำสำคัญ: การพัฒนาห้องเรียนเสมือนจริง, เมตาเวิร์ส, กฎหมายคอมพิวเตอร์

Abstract

This research aimed to: 1) develop a virtual classroom using Metaverse Spatial technology on computer law for Mathayom 3/1 students at Srisaard Community School (Municipality 1) to meet the efficiency criteria of 80/80; 2) compare students' learning achievement before and after learning with the virtual classroom; and 3) study students' satisfaction towards learning with the virtual classroom. The sample group consisted of 18 Mathayom 3/1 students selected by purposive sampling. The research instruments included: 1) a virtual classroom using Metaverse Spatial technology on computer law; 2) pre-test and post-test; and 3) a satisfaction questionnaire. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation, and t-test.

The research results showed that: 1) the developed virtual classroom had an efficiency of 83.66/85.55, which was higher than the specified criteria of 80/80; 2) students' learning achievement after learning with the virtual classroom ($\bar{x}=8.55$) was significantly higher than before learning ($\bar{x}=5.94$) at the .05 statistical significance level; and 3) students' overall satisfaction towards learning with the virtual classroom was at a high level ($\bar{x}=4.43$, S.D.=0.35). The design aspect received the highest satisfaction ($\bar{x}=4.46$), followed by decoration ($\bar{x}=4.45$), usability ($\bar{x}=4.43$), and content ($\bar{x}=4.39$) respectively."

Keywords: Developing Virtual Classroom, Metaverse, Computer Law

บทนำ

การก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 นำมาซึ่งความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว เชื่อมโยงข้อมูลจากทุกมุมโลกเข้าด้วยกัน ส่งผลให้สังคมและวิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก บทบาทของครูจึงต้องปรับเปลี่ยนให้ทันสมัย เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในยุคใหม่ที่แตกต่างจากศตวรรษที่ 19 และ 20 โดยสิ้นเชิง ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) ถือเป็นทักษะสำคัญที่สุดในยุคนี้ นำไปสู่การปฏิรูปรูปแบบการจัดการเรียนการสอนและการเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ เพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็น ไม่ว่าจะเป็น การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา การสร้างสรรค์และนวัตกรรม การทำงานเป็นทีมและ

ภาวะผู้นำ รวมถึงทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร งานวิจัยของสุรพล บุญลือ (2560) แสดงให้เห็นว่า การใช้ห้องเรียนเสมือนจริงแบบใช้ปัญหาเป็นหลักในระดับอุดมศึกษา ส่งผลให้นักศึกษามีผลการเรียนสูงกว่าการเรียนในห้องเรียนแบบปกติ สอดคล้องกับงานวิจัยของธนิดา หนูแป้น (2560) ที่พบว่า การเรียนด้วยห้องเรียนเสมือนจริงสำหรับการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักในเรื่องการใช้ Microsoft Excel เพื่อการคำนวณ ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ การเรียนรู้ในปัจจุบันมีการจัดการเรียนการสอนหลายรูปแบบ จากการสัมภาษณ์ครูโรงเรียนชุมชนศรีสะอาด (เทศบาล 1) ทำให้พบปัญหาในเรื่องการศึกษาในระบบที่ช้าและไม่เข้าใจในบทเรียนที่ครูสอนเนื้อหาไม่น่าสนใจทำให้เกิด ปัญหา นักเรียนไม่สนใจและไม่ตั้งใจเรียน ในรายวิชาเทคโนโลยีวิทยาการคำนวณ เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างถ่องแท้ จึงทำให้เกิดนวัตกรรมห้องเรียนเสมือนจริงขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการของนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น และ เกิดทักษะทางการเรียนรู้ในรายวิชา เทคโนโลยีวิทยาการคำนวณอีกด้วย

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมา ผู้สอนในฐานะครูคอมพิวเตอร์จึงตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้ผ่านห้องเรียนเสมือนจริง เพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน และเปิดโอกาสให้แสดงออกตามความสามารถ ความสนใจ และความถนัดของแต่ละคน การส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นคว้าและแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจะช่วยพัฒนาทักษะการคิด การวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม อีกทั้งยังเอื้อให้ผู้เรียนสามารถทบทวนบทเรียนได้ทุกที่ทุกเวลา

ในกระบวนการเรียนรู้นี้ ครูจะมีบทบาทสำคัญในการวางแผนร่วมกับผู้เรียน คอยกระตุ้นท้าทาย ให้กำลังใจ และชี้แนะแนวทางการแสวงหาความรู้ที่ถูกต้อง การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนมีความสำคัญอย่างยิ่งในสังคมยุคสารสนเทศซึ่งเป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ โดยเฉพาะเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ที่มีบทบาทโดยตรงต่อระบบการศึกษา ด้วยความสามารถในการนำเสนอและแสดงผลผ่านสื่อรูปแบบต่างๆ ทั้งข้อมูลและรูปภาพ ซึ่งช่วยสนับสนุนให้การเรียนรู้ในยุคใหม่ประสบความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นผู้สอนจึงได้สนใจศึกษาเรื่องการพัฒนาห้องเรียนเสมือนจริง ด้วยเทคโนโลยี Metaverse Spatial เรื่อง กฎหมายคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 ว่าส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจต่อ บทเรียน อันจะเป็นแนวทางในการทำห้องเรียนเสมือนจริง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัด การศึกษาต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาห้องเรียนเสมือนจริง ด้วยเทคโนโลยี Metaverse Spatial เรื่อง กฎหมายคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนชุมชนศรีสะอาด

(เทศบาล 1) กองการศึกษาเทศบาลเมืองเลย ตำบลกุดป่อง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย เพื่อให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยห้องเรียนเสมือนจริง ด้วยเทคโนโลยี Metaverse Spatial เรื่อง กฎหมายคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนชุมชนศรีสะอาด (เทศบาล 1) กองการศึกษาเทศบาลเมืองเลย ตำบลกุดป่อง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยห้องเรียนเสมือนจริง ด้วยเทคโนโลยี Metaverse Spatial เรื่อง กฎหมายคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนชุมชนศรีสะอาด (เทศบาล 1) กองการศึกษาเทศบาลเมืองเลย ตำบลกุดป่อง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

สมมติฐานการวิจัย

1. ได้ห้องเรียนเสมือนจริง ด้วยเทคโนโลยี Metaverse Spatial เรื่อง กฎหมายคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ (E1/E2:80/80)

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3/1 หลังเรียนด้วยห้องเรียนเสมือนจริง ด้วยเทคโนโลยี Metaverse Spatial เรื่อง กฎหมายคอมพิวเตอร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ความพึงพอใจต่อห้องเรียนเสมือนจริง ด้วยเทคโนโลยี Metaverse Spatial เรื่อง กฎหมายคอมพิวเตอร์ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 อยู่ในระดับดี

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ธนดล นิสัยมันและชนนาต กิจจันทร์ (2567) ได้ศึกษาการนำเทคโนโลยี Spatial Metaverse มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนรายวิชานาฏศิลป์ หัวข้อวิวัฒนาการละครไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนกวงฮั่ว จังหวัดระยอง ในปีการศึกษา 2566 การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประยุกต์ใช้เทคโนโลยี Spatial Metaverse ในรายวิชานาฏศิลป์ 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างการสอนแบบปกติกับการสอนโดยใช้เทคโนโลยี Spatial Metaverse และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยเทคโนโลยีดังกล่าว ประชากรในการวิจัยคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 63 คน แบ่งเป็นกลุ่มควบคุม (ม.6/1) 34 คน และกลุ่มทดลอง (ม.6/2) 29 คน เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย 1) เทคโนโลยี Spatial Metaverse 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบปรนัย 40 ข้อ และ 3) แบบประเมินความพึงพอใจ 10 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t-test

ผลการวิจัยพบว่า 1) สื่อการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี Spatial Metaverse มีคุณภาพในระดับดีมาก (ค่าเฉลี่ย 4.81) 2) นักเรียนกลุ่มที่เรียนด้วยเทคโนโลยี Spatial Metaverse มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนในรูปแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยเทคโนโลยี Spatial Metaverse ในระดับมากที่สุด

ณัฐดนัย วันตะโพธิ์และคณะ (2567) ได้วิจัยเรื่องการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัยโดยใช้แนวคิดแบบสมองเป็นฐาน ร่วมกับ Metaverse ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนโคกสีพิทยาสรรพ์ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและแนวทางการจัดการเรียนรู้ 2) หาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของการจัดการเรียนรู้ 4) ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียน โคกสีพิทยาสรรพ์ ตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 32 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ 1) แบบสอบถามสภาพการจัดการเรียนรู้ 2) แบบสัมภาษณ์สภาพการจัดการเรียนรู้ 3) แผนการจัดการเรียนรู้ 4) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน 5) สื่อ Metaverse 6) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนในการเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการหาค่าประสิทธิภาพ (E1/E2) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์วิเคราะห์สถิติสำเร็จรูป

สรุปทั้งสองงานวิจัยแสดงให้เห็นว่าเทคโนโลยี Metaverse มีข้อดีหลายประการในการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน การช่วยให้ผู้เรียนเข้าถึงเนื้อหาที่ซับซ้อนหรือเป็นนามธรรมได้ง่ายขึ้น การส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา และการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายและน่าจดจำ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นและความพึงพอใจของผู้เรียนอยู่ในระดับที่ดีมาก นอกจากนี้ เทคโนโลยี Metaverse ยังสามารถปรับให้เข้ากับเนื้อหาที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นศิลปะการแสดงหรือประวัติศาสตร์ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความยืดหยุ่นและความสามารถในการประยุกต์ใช้ในบริบทการศึกษาที่แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1.รูปแบบการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียว มีการวัดผลก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest-Posttest Design) โดยมีการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) และหลังเรียน (Posttest) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ คือ ครูโรงเรียนชุมชนศรีสะอาด (เทศบาล 1) ตำบลกุดป่อง อำเภอเมือง จังหวัดเลย ซึ่งได้โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2.2 ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชุมชนศรีสะอาด (เทศบาล 1) จำนวน 63 คน กองการศึกษาเทศบาลเมืองเลย ตำบลกุดป่อง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย (โรงเรียนชุมชนศรีสะอาด, 2567)

2.3 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนชุมชนศรีสะอาด (เทศบาล 1) กองการศึกษาเทศบาลเมืองเลย ตำบลกุดป่อง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย จำนวน 18 คน ได้มาโดยวิธีการเลือก แบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 สื่อห้องเรียนเสมือนจริง เรื่อง กฎหมายคอมพิวเตอร์

3.2 แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ห้องเรียนเสมือนจริง ด้วยเทคโนโลยี Metaverse Spatial เรื่อง กฎหมายคอมพิวเตอร์

3.3 แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อห้องเรียนเสมือนจริง ด้วยเทคโนโลยี Metaverse Spatial เรื่อง กฎหมายคอมพิวเตอร์

4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือต่าง ๆ เป็นลำดับขั้นตอนดังนี้

3.1 การสร้างห้องเรียนเสมือนจริง ด้วยเทคโนโลยี Metaverse Spatial เรื่อง กฎหมายคอมพิวเตอร์ โดยศึกษาหาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการสร้างห้องเรียนเสมือนจริง ด้วยเทคโนโลยี Metaverse Spatial และหาโปรแกรมที่สามารถนำมาสร้างสื่อที่สามารถใช้งานร่วมกันได้ และศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาห้องเรียนเสมือนจริงเพิ่มเติมและศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับ เรื่อง กฎหมายคอมพิวเตอร์ เพื่อให้เข้าใจในเนื้อหา และนำมาสรุปประเด็นใจความสำคัญของเนื้อหา เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3/1 โรงเรียนชุมชนศรีสะอาด (เทศบาล 1) โดยเนื้อหาในห้องเรียนเสมือนจริงประกอบด้วย เรื่องกฎหมายคอมพิวเตอร์ การละเมิดลิขสิทธิ์ซอฟต์แวร์และทรัพย์สินทางปัญญา อาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ ความเป็นส่วนตัวและการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และจริยธรรมในการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ผลการประเมินคุณภาพสื่อจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พบว่าอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.36 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 0.41

3.2 สร้างแบบทดสอบการวัดและประเมินผลโดยเลือกเนื้อหาจากสื่อห้องเรียนเสมือนจริง Metaverse Spatial แล้วสร้างแบบทดสอบจากสื่อห้องเรียนเสมือนจริง โดยการออกแบบข้อสอบแบบปรนัย (แบบตัวเลือก) ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ จำนวน 30 ข้อ เป็นปรนัย 4 ตัวเลือก เกณฑ์การให้คะแนน ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน หาค่าความ

เที่ยงตรง โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับ จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม นำมาหาค่าดัชนีมีความสอดคล้อง ซึ่งค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่า ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปจึงสามารถนำข้อสอบไปใช้ได้

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ขออนุญาตจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ถึงผู้อำนวยการโรงเรียน ชุมชนศรีสะอาด (เทศบาล 1) เพื่อขออนุญาตดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ปฐมนิเทศและทดสอบก่อนเรียน โดยชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย อธิบายวิธีการใช้ ห้องเรียนเสมือนจริง และให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนเพื่อวัดความรู้พื้นฐาน

3. ดำเนินการจัดการเรียนการสอนและเก็บข้อมูลระหว่างเรียน โดยใช้ห้องเรียนเสมือนจริงด้วยเทคโนโลยี Metaverse Spatial เรื่องกฎหมายคอมพิวเตอร์ เป็นเวลา 3 สัปดาห์ (6 คาบเรียน) พร้อมสังเกตและบันทึกผลการทำกิจกรรมระหว่างเรียนเพื่อวิเคราะห์ประสิทธิภาพ E1

4. เก็บข้อมูลหลังเรียน โดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนและตอบแบบสอบถาม ความพึงพอใจ เพื่อนำไปวิเคราะห์ประสิทธิภาพ E2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และระดับความ พึงพอใจ

5. รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัย

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบและแบบสอบถามทั้งหมดมาวิเคราะห์โดย

6.1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของสื่อห้องเรียนเสมือนจริง ด้วยเทคโนโลยี Metaverse Spatial เรื่อง กฎหมายคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 ตาม เกณฑ์ 80/80 (พรหมวงศ์ ชัยยงค์, 2537)

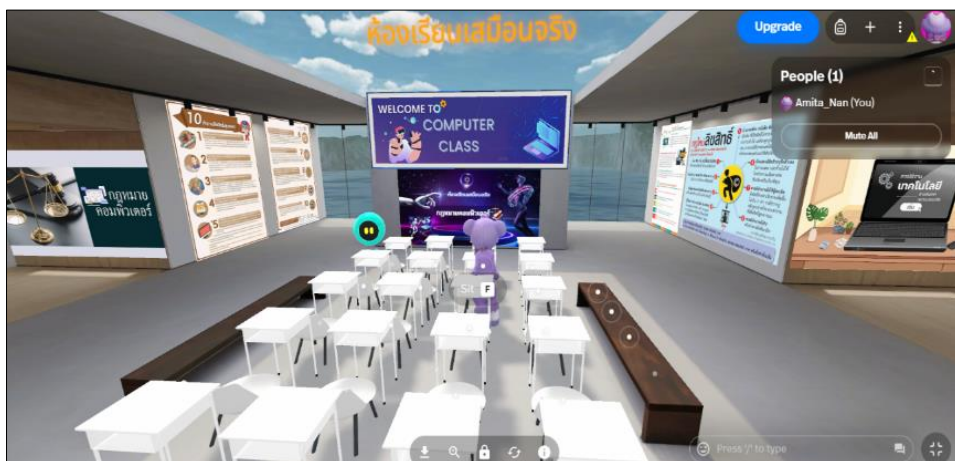
6.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่เรียนโดยการใช้สื่อห้องเรียนเสมือนจริงด้วยเทคโนโลยี Metaverse Spatial เรื่อง กฎหมายคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โดย ใช้สูตร T-Test (Dependent Sample)

6.3 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3/1 หลักจากเรียน โดยใช้สื่อห้องเรียนเสมือนจริงด้วยเทคโนโลยี Metaverse Spatial เรื่อง กฎหมายคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

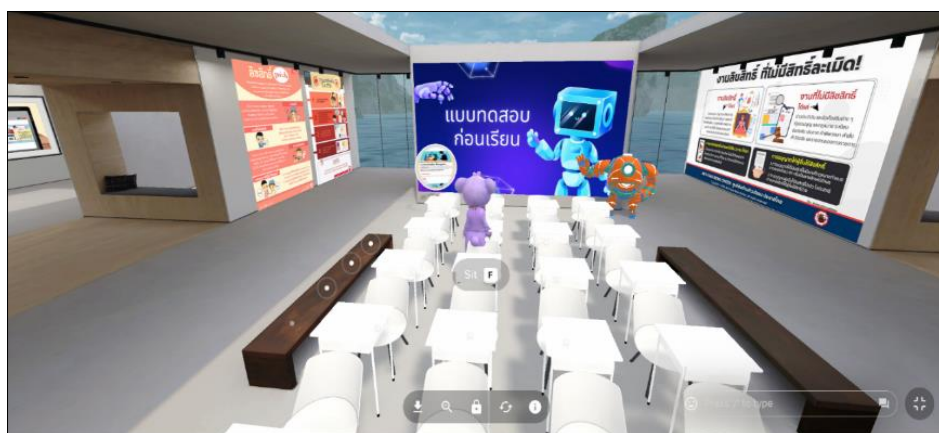
1. ผลการออกแบบห้องเรียนเสมือนจริง

ออกแบบห้องเรียนเสมือนจริง ด้วยเทคโนโลยี Metaverse Spatial เรื่อง กฎหมายคอมพิวเตอร์ โดยมีการออกแบบห้องเรียนเสมือนจริง ดังนี้

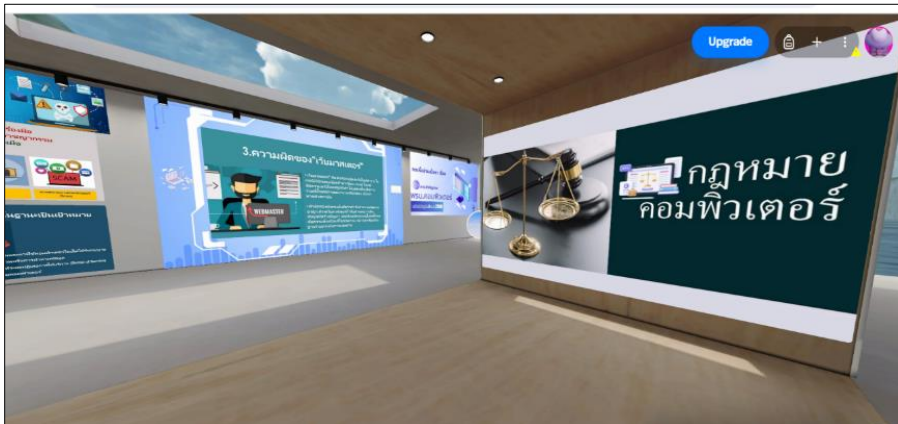

ภาพที่ 1 ห้องเรียนเสมือนจริง

จากภาพที่ 1 ภาพห้องเรียนเสมือนจริงด้วยเทคโนโลยี Metaverse Spatial เรื่อง กฎหมายคอมพิวเตอร์ เมื่อเข้ามาแล้วต้องทำแบบทดสอบก่อนเรียน ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แบบทดสอบก่อนเรียน

ภาพที่ 3 ห้องการเรียนรู้หัวข้อเรื่องกฎหมายคอมพิวเตอร์

ภาพที่ 4 ห้องการเรียนรู้หัวข้อเรื่องลิขสิทธิ์

ภาพที่ 5 ห้องแบบทดสอบหลังเรียน

หลังจากเรียนจบบทเรียนแล้ว นักเรียนจะต้องทำแบบทดสอบหลังเรียนเรื่อง กฎหมายคอมพิวเตอร์จำนวน 20 ข้อ

2. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของสื่อ

ตารางที่ 1 สรุปผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของสื่อ

จำนวน นักเรียน (คน)	รวมคะแนนระหว่างเรียนสื่อ ห้องเรียนเสมือนจริง (กระบวนการ)			ทดสอบหลังเรียนจากการใช้สื่อ ห้องเรียนเสมือนจริง (ผลลัพธ์)			ประสิทธิภาพ E1/E2
	คะแนน เต็ม	คะแนน เฉลี่ย	ประสิทธิภาพ กระบวนการ E ₁	คะแนน เต็ม	คะแนน เฉลี่ย	ประสิทธิภาพ ผลลัพธ์ E ₂	
18	15	12.55	83.66	10	8.55	85.55	83.66/85.55

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของสื่อห้องเรียนเสมือนจริง ด้วยเทคโนโลยี Metaverse เรื่อง กฎหมายคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนชุมชนศรีสะอาด (เทศบาล 1) มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.66/85.55 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังเรียน

ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแสดงผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้สื่อห้องเรียนเสมือนจริง ด้วยเทคโนโลยี Metaverse Spatial ที่ได้พัฒนาขึ้น

การทดลอง	N	$\bar{x}$	ΣD	t	P – Values
ก่อนเรียน	18	5.94	47	6.08	.001
หลังเรียน	18	8.55			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากการใช้สื่อห้องเรียนเสมือนจริง ด้วยเทคโนโลยี Metaverse Spatial ที่ได้พัฒนาขึ้น มีค่าเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยห้องเรียนเสมือนจริงของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อสื่อห้องเรียนเสมือนจริง

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการออกแบบ	4.46	0.22	มาก
2. ด้านเนื้อหา	4.39	0.15	มาก
3. ด้านการตกแต่ง	4.45	1.16	มาก
4. ด้านการใช้งาน	4.43	0.15	มาก
เฉลี่ยรวมทุกด้าน	4.43	0.35	มาก

จากตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อสื่อห้องเรียนเสมือนจริง พบว่าโดยภาพรวมผู้เรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.43$, S.D. 0.35) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการออกแบบมีระดับความพึงพอใจสูงที่สุด ($\bar{x}=4.46$, S.D. 0.22) รองลงมาคือด้านการตกแต่ง ($\bar{x}=4.45$, S.D. 1.16) ตามด้วยด้านการใช้งาน ($\bar{x}=4.43$, S.D. 0.15) และด้านเนื้อหา ($\bar{x}=4.39$, S.D. 0.15) ซึ่งทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทั้งสิ้น แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อสื่อห้องเรียนเสมือนจริงในระดับที่ดีทั้งในด้านการออกแบบ เนื้อหา การตกแต่ง และการใช้งาน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาห้องเรียนเสมือนจริงด้วยเทคโนโลยี Metaverse Spatial เรื่องกฎหมายคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนชุมชนศรีสะอาด (เทศบาล 1) สามารถอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1.1 ประสิทธิภาพของห้องเรียนเสมือนจริง

ห้องเรียนเสมือนจริงที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 83.66/85.55 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ในสมมติฐาน แสดงให้เห็นว่าการออกแบบห้องเรียนเสมือนจริงมีความเหมาะสมกับเนื้อหาและกลุ่มผู้เรียน โดยสามารถกระตุ้นการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในแง่ของการทำกิจกรรมระหว่างเรียนและการทดสอบหลังเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของธนดล นิสัยมัน และชนนาถ กิจจันทร์ (2567) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการประยุกต์เทคโนโลยี Spatial Metaverse ในรายวิชานาฏศิลป์เรื่อง วิวัฒนาการละครไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนกวงฮั่ว จังหวัดระยอง ปีการศึกษา 2566 พบว่าการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี Spatial Metaverse ในรายวิชานาฏศิลป์มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ซึ่งแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของเทคโนโลยี Metaverse ในการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสูง

1.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนพบว่า คะแนนหลังเรียน ($\bar{x}=8.55$) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{x}=5.94$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สะท้อนให้เห็นว่าห้องเรียนเสมือนจริงช่วยสนับสนุนการเรียนรู้และพัฒนาความเข้าใจของผู้เรียนในเรื่องกฎหมาย

คอมพิวเตอร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐนัย วันตะโพธิ์ และคณะ (2567) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัยโดยใช้แนวคิดแบบสมองเป็นฐาน ร่วมกับ Metaverse ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนโคกสีพิทยาสรรพ์ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นที่พบว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ Metaverse ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรพล บุญลือ (2560) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้ห้องเรียนเสมือนจริงแบบใช้ปัญหาเป็นหลักในระดับอุดมศึกษา ที่แสดงให้เห็นว่าการใช้ห้องเรียนเสมือนจริงส่งผลให้ผลการเรียนสูงขึ้น การที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นอาจเนื่องมาจากห้องเรียนเสมือนจริงช่วยสร้างประสบการณ์การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Immersive Learning Experience) ที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าถึงเนื้อหาที่เป็นนามธรรมได้ง่ายขึ้น โดยเฉพาะเนื้อหาเกี่ยวกับกฎหมายคอมพิวเตอร์ซึ่งมีความซับซ้อนและเป็นนามธรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

1.3 ความพึงพอใจของผู้เรียน

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อห้องเรียนเสมือนจริงพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.43$, S.D. = 0.35) โดยด้านการออกแบบได้รับความพึงพอใจสูงสุด ($\bar{x}=4.46$) รองลงมาคือด้านการตกแต่ง ($\bar{x}=4.45$) ด้านการใช้งาน ($\bar{x}=4.43$) และด้านเนื้อหา ($\bar{x}=4.39$) ตามลำดับ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของธนดล นิสัยมันและชนนาท กิจจันทร์ (2567) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการประยุกต์เทคโนโลยี Spatial Metaverse ในรายวิชานาฏศิลป์เรื่อง วิวัฒนาการละครไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนกวงฮั้ว จังหวัดระยอง ปีการศึกษา 2566 พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยเทคโนโลยี Spatial Metaverse ในระดับมากที่สุด

ความพึงพอใจในระดับสูงนี้อาจเป็นผลมาจากการที่เทคโนโลยี Metaverse สร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่แปลกใหม่ น่าสนใจ และกระตุ้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ซึ่งแตกต่างจากการเรียนในรูปแบบดั้งเดิม การได้เรียนรู้ในสภาพแวดล้อมที่จำลองเสมือนจริงช่วยเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนและความสนใจในเนื้อหา โดยเฉพาะในวิชาที่อาจมีความซับซ้อนหรือเข้าใจยาก เช่น กฎหมายคอมพิวเตอร์

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยสามารถสรุปองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี Metaverse Spatial ในการจัดการเรียนการสอนได้ดังนี้

1. รูปแบบการพัฒนาห้องเรียนเสมือนจริงสำหรับเนื้อหาที่เป็นนามธรรม การวิจัยนี้นำเสนอรูปแบบการพัฒนาห้องเรียนเสมือนจริงที่เหมาะสมสำหรับการสอนเนื้อหาที่เป็น

นามธรรมและซับซ้อน เช่น กฎหมายคอมพิวเตอร์ โดยการจัดการเรียนรู้ที่มีการแบ่งพื้นที่เป็นห้องเรียนเสมือนจริงแต่ละห้องตามหัวข้อย่อย มีการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน และมีการนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบที่ผู้เรียนสามารถมีปฏิสัมพันธ์ได้ ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาที่ซับซ้อนได้ง่ายขึ้น

2. แนวทางการผสมผสานเทคโนโลยี Metaverse กับการสอนวิชาเทคโนโลยี
วิทยาการคำนวณ งานวิจัยนี้นำเสนอแนวทางการผสมผสานเทคโนโลยี Metaverse กับการสอนวิชาเทคโนโลยีวิทยาการคำนวณในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นการสอนที่สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในปัจจุบัน โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาทางเทคโนโลยีผ่านการใช้เทคโนโลยีใหม่ ซึ่งเป็นการเสริมสร้างทักษะดิจิทัลไปพร้อมกับการเรียนรู้เนื้อหา

3. องค์ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของห้องเรียนเสมือนจริง
 ผลการวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้เรียนทำให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของห้องเรียนเสมือนจริง โดยพบว่าการออกแบบและการตกแต่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้เรียน รองลงมาคือการใช้งานและเนื้อหา ซึ่งเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์สำหรับการพัฒนาห้องเรียนเสมือนจริงในอนาคต

4. แนวทางการแก้ปัญหาความไม่สนใจและไม่ตั้งใจเรียนด้วยเทคโนโลยี Metaverse งานวิจัยนี้นำเสนอแนวทางการแก้ปัญหาความไม่สนใจและไม่ตั้งใจเรียนของนักเรียนด้วยการใช้เทคโนโลยี Metaverse ซึ่งช่วยสร้างความน่าสนใจและดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้ดีกว่าการสอนแบบดั้งเดิม โดยผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจในระดับสูงและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น ซึ่งเป็นข้อมูลที่สนับสนุนการนำเทคโนโลยี Metaverse ไปใช้แก้ปัญหาความไม่สนใจเรียนในรายวิชาอื่นๆ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนาห้องเรียนเสมือนจริง ด้วยเทคโนโลยี Metaverse Spatial เรื่อง กฎหมายคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนชุมชนศรีสะอาด (เทศบาล 1) อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลยผลการวิจัยพบว่า 1) ห้องเรียนเสมือนจริงที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 83.66/85.55 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนด้วยห้องเรียนเสมือนจริง ($\bar{x}$ = 8.55) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{x}$ = 5.94) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยห้องเรียนเสมือนจริงโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.43, S.D. = 0.35) โดยด้านการออกแบบได้รับความพึงพอใจสูงสุด ($\bar{x}$ = 4.46) รองลงมาคือด้านการตกแต่ง ($\bar{x}$ = 4.45) ด้านการใช้งาน ($\bar{x}$ = 4.43) และด้านเนื้อหา ($\bar{x}$ = 4.39) ตามลำดับ มีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้ 1) การประยุกต์ใช้ในวิชาอื่นๆ ควรขยายการประยุกต์ใช้ห้องเรียนเสมือนจริงด้วยเทคโนโลยี Metaverse Spatial ไปสู่วิชาอื่นๆ โดยเฉพาะวิชาที่มีเนื้อหาซับซ้อนหรือเป็นนามธรรม เช่น

วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ หรือสังคมศึกษา 2) การฝึกอบรมครูผู้สอน ควรจัดการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะของครูผู้สอนในการออกแบบและพัฒนาห้องเรียนเสมือนจริงด้วยเทคโนโลยี Metaverse เพื่อให้สามารถประยุกต์ใช้ในการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) การพัฒนาคู่มือการใช้งาน ควรพัฒนาคู่มือการใช้งานห้องเรียนเสมือนจริงสำหรับครูและนักเรียน เพื่อให้สามารถใช้งานได้มีประสิทธิภาพและลดปัญหาทางเทคนิคที่อาจเกิดขึ้น 4) การบูรณาการกับการประเมินผล ควรบูรณาการการประเมินผลการเรียนรู้เข้ากับห้องเรียนเสมือนจริง โดยพัฒนาระบบการประเมินผลแบบต่อเนื่องและหลากหลายรูปแบบที่สามารถวัดผลการเรียนรู้ได้อย่างครอบคลุมและ 5) การสนับสนุนด้านทรัพยากร สถานศึกษาควรสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาและใช้งานห้องเรียนเสมือนจริง ทั้งในด้านฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ และการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตที่มีความเสถียร

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐดนัย วันตะโพธิ์และคณะ. (2567). การจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัยโดยใช้แนวคิดแบบสมองเป็นฐาน ร่วมกับ Metaverse ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนโคกสีพิทยาสรรพ์ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. *Journal of Buddhist Education and Research*, 10(2), 67-80.
- ธนิดา หนูแป้น. (2562). การสร้างห้องเรียนเสมือนจริงสำหรับการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก เรื่องการใช้ Microsoft Excel เพื่อการคำนวณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา*. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- ธนดล นิสัยมันและชนาดา กิจจันทร์. (2567). การประยุกต์เทคโนโลยี Spatial Metaverse ในรายวิชานาฏศิลป์เรื่อง วิวัฒนาการละครไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนกวงฮั่ว จังหวัดระยอง ปีการศึกษา 2566. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม*, 19(2), 55-69.
- พรหมวงศ์ ชัยยงค์. (2537). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 5(1), 7-19.
- โรงเรียนชุมชนศรีสะอาด. (2567). ข้อมูลพื้นฐาน. เรียกใช้เมื่อ 15 ตุลาคม 2567 จาก https://www.loeicity.go.th/public/person/data/chart/structure_id.
- สุรพล บุญลือ. (2560). การพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้ห้องเรียนเสมือนจริงแบบใช้ปัญหาเป็นหลักในระดับอุดมศึกษา. *วารสารสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 6(1), 77-93.

ภาวะผู้นำของผู้บริหารในยุคดิจิทัล*

LEADERSHIP OF ADMINISTRATORS IN THE DIGITAL ERA

พระครูปลัดจักรพล สิริธโร¹

PhrakrupaladChakrapol Siritharo¹

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง¹

Mahamakut Buddhist University, Srilanchang Campus, Thailand¹

¹Corresponding Author's Email: mahajakkapol.pon@mbu.ac.th

บทคัดย่อ

เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานของ ผู้บริหารจำเป็นต้องปรับตัวให้ทันต่อความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน การที่องค์กรมีผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำของผู้บริหารในยุคดิจิทัลนั้นเป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่ช่วยสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน และส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กร ในการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารในยุคดิจิทัล เพื่อเป็นแนวทางในการเตรียมความพร้อมและพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในปัจจุบันการศึกษาพบว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารในยุคดิจิทัลนั้นเป็นการแสดงออกของผู้บริหารถึงมีความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนาการทำงานของตนเองเพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันขององค์กร โดยองค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร ประกอบด้วย 5 ด้าน 1) ด้านการรู้ดิจิทัล 2) ด้านการสื่อสารด้วยดิจิทัล 3) ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล 4) ด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล 5) ด้านการพัฒนาองค์กรด้วยดิจิทัลภาวะผู้นำของผู้บริหารในยุคดิจิทัลนั้นจำเป็นต้องมีทักษะต่าง ๆ การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารในยุคดิจิทัลควรมีการพัฒนาใน 4 ด้านหลัก ประกอบด้วย 1) ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล ด้วยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมามีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์กรเพื่อบรรลุผลสำเร็จตามวิสัยทัศน์ 2) ด้านการสื่อสารดิจิทัล ควรมีการใช้สื่อดิจิทัลในการดำเนินงานและการสื่อสารทั้งภายในและภายนอกองค์กร 3) ด้านการรู้ดิจิทัล ควรให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเทคโนโลยีดิจิทัลและการสร้างนวัตกรรมให้กับองค์กร 4) ด้านการพัฒนาทักษะดิจิทัล ควรมีการวางแผนการพัฒนาบุคลากรด้านดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำ, ผู้บริหาร, ยุคดิจิทัล

* Received 10 February 2025; Revised 9 March 2025; Accepted 17 March 2025

Abstract

Digital technology plays a crucial role in organizational operations, necessitating that executives adapt to technological advancements to enhance efficiency. In the digital era, leadership is a key factor that provides a competitive advantage and contributes to an organization's success. This study aims to examine digital leadership among executives as a guideline for preparing and developing leadership skills in alignment with modern technological advancements. The findings indicate that digital leadership among executives is reflected in their knowledge and understanding of digital technology, as well as their ability to leverage it for personal and organizational development to enhance competitiveness. Digital leadership consists of five key components: 1. Digital Literacy – Understanding and effectively utilizing digital technologies. 2. Digital Communication – Using digital tools for internal and external communication. 3. Digital Vision – Integrating digital technology into organizational strategies to achieve long-term goals. 4. Digital Culture Development – Fostering a work environment that embraces digital transformation. 5. Digital Organizational Development – Implementing digital solutions to drive organizational growth. To effectively develop digital leadership, four key areas should be emphasized: 1. Digital Vision – Executives should integrate digital technology into business operations to achieve strategic goals. 2. Digital Communication – Organizations should utilize digital media for both internal and external communication. 3. Digital Literacy – Employees should be actively involved in digital transformation and innovation within the organization. 4. Digital Skills Development – A well-structured plan for sustainable digital competency development among personnel should be implemented. By focusing on these areas, organizations can ensure their leaders are well-equipped to navigate the digital landscape and drive sustainable success.

Keyword: Leadership, Administrators, Digital Era

บทนำ

การที่องค์กรจะประสบความสำเร็จได้นั้นขึ้นอยู่กับผู้นำขององค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนและกำหนดทิศทางขององค์กรตามเป้าหมายที่มีการกำหนดไว้ (สมบุญ โตจิตร, 2564) ผู้นำนั้นมีบทบาทในการพัฒนาองค์กรในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านระบบเทคโนโลยี

สารสนเทศที่จำเป็นต้องการพัฒนาให้ทันยุคทันสมัยเพื่อสร้างโอกาสในการเติบโตขององค์กร เพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานขององค์กร และนำไปสู่การประสบความสำเร็จ (Hao and Yazdanifard, 2015) ผู้บริหารในยุคดิจิทัล มีความสำคัญในการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายขององค์กรและ การตัดสินใจ มีการวิเคราะห์บริบทขององค์กรเพื่อทราบปัญหาแล้วใช้วิธีการแก้ไข ปัญหาอย่างชาญฉลาด มีกระบวนการในการดำเนินงานให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในด้าน การศึกษา ในยุคดิจิทัลอย่างยั่งยืน โดยอาศัยการขับเคลื่อนของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลสู่การเป็น วัฒนธรรมองค์กร การหาวิธีในการบริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพบริบท ความต้องการ ของผู้เรียนและสังคม ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีไปสู่ห้องเรียนผ่านการจัดการ เรียนรู้ที่หลากหลาย มุ่งพัฒนาครูให้มีคุณลักษณะตามมาตรฐานด้านการใช้เทคโนโลยีในยุค ดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีภาวะผู้นำ จะนำพาสถานศึกษาไปในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสม (สุกัญญา แซ่ม้อย, 2561)

ในยุคที่สังคมมีความเป็นพลวัต ทั้งเศรษฐกิจและสังคม วัฒนธรรม การคมนาคม การติดต่อสื่อสาร ที่ส่งผลกระทบกับการดำเนินชีวิตโดยเฉพาะด้านการศึกษา ที่ต้องสร้าง เยาวชน ให้มีคุณภาพ ทั้งความคิดสร้างสรรค์ ทักษะ การแก้ปัญหา สมรรถนะในการแข่งขัน สู่ ตลาดแรงงาน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ในการส่งเสริมให้บุคลากร ใน องค์กรนำเทคโนโลยีมาใช้ในการติดต่อ ประสานงาน การทำงาน และให้ครูมีการใช้ เทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียนรู้ การสื่อสาร การจัดการสารสนเทศ สามารถเข้าถึงแหล่ง เรียนรู้และนำมา ปรับใช้ในชีวิตประจำวันให้มีประสิทธิภาพ โดยมีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้ (เอกชัย กี่สุขพันธ์ , 2559) กล่าวว่า ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหาร สถานศึกษา หมายถึง การที่ผู้บริหาร สถานศึกษานำเทคโนโลยีมาบริหารงานในองค์กร ทั้งการ จัดการเรียนรู้ของครู การจัด สภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ การบริหารจัดการฐานข้อมูล ขององค์กรเพื่อประกอบการ ตัดสินใจ การจัดการความรู้ในงานต่าง ๆ (สุกัญญา แซ่ม้อย, 2561) กล่าวว่า ภาวะผู้นำยุค ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ภาวะผู้นำที่ผู้บริหารสามารถปรับตัวให้พร้อมรับการ เปลี่ยนแปลง สนับสนุนการนำ เทคโนโลยีสู่ห้องเรียนยุคดิจิทัลและการบริหารในสถานศึกษา อำนวยความสะดวกในการ ปฏิบัติงานทั้งด้านการจัดการเรียนการสอนของครูนำไปสู่การสร้าง นวัตกรรมเพื่อการจัดการ เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้กับผู้เรียน (दारुवरण ถวิลการ, 2564) กล่าวว่า ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล หมายถึง ภาวะ ผู้นำที่มี การบริหารจัดการโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างการเรียนรู้แก่ผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดิจิทัล มีความ สะดวก รวดเร็วในการทำงาน การให้บริการ และสร้างสรรค์สู่การพัฒนาวัฒนธรรมเพื่อ พัฒนา การศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด จากสถานการณ์ในปัจจุบัน ที่เทคโนโลยีมีส่วนในการ พัฒนาสถานศึกษาทั้งในการ บริหารจัดการ การจัดเก็บสารสนเทศ การเผยแพร่ข้อมูล และการ จัดการเรียนการสอน ทำให้ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจะต้องให้ความสำคัญ สนับสนุน ส่งเสริม เพื่อเพิ่ม โอกาสในการแข่งขันและทันต่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งผู้นำเป็นผู้ที่มี

ความสำคัญอย่างยิ่งในการ พัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานในองค์กร โดยมี ความสำคัญ ดังนี้ (ครรชิต มาลัยวงศ์, 2549) กล่าวว่า ผู้บริหารมีความสำคัญในการใช้ เทคโนโลยี สารสนเทศ เพื่อการบริการทางการศึกษา การวางแผนและการตัดสินใจในการ บริหาร ซึ่งต้อง อาศัยระบบฐานข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจ ซึ่งมีความถูกต้อง น่าเชื่อถือ ทันท่วงทีสถานการณ์ ส่งเสริมให้ครูใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน อำนวยความสะดวกในการ จัดหาทรัพยากร ให้เพียงพอกับการใช้งานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน (รัตติกรณ์ จง วิศาล, 2556) กล่าวว่า ความสำคัญของผู้บริหารและความต้องการของ สังคมปัจจุบัน คือ การ เป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพในการใช้เทคโนโลยี มีความจำเป็นต้องการกระตุ้น และเอื้อต่อการ เปลี่ยนแปลงในยุคสังคมแห่งความรู้และการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม ภายนอกที่ เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และสนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้อื่นบรรลุเป้าหมายในยุคดิจิทัล โดยใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) ต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน การให้บริการ การทำงานร่วมกัน และ การพัฒนาตนเอง

ภาวะผู้นำของผู้บริหารในยุคดิจิทัล ซึ่งเป็น ทักษะสำคัญในการนำเทคโนโลยีมา พัฒนาการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา หากผู้บริหาร แสดงออกถึงการมีภาวะผู้นำในยุค ดิจิทัล จะสามารถสร้างความเชื่อมั่น สร้างภาพลักษณ์ที่ดี ในการเป็นผู้บริหาร เพราะเป็นการ แสดงถึงการพัฒนาตัวเองอยู่เสมอ ก้าวทันเทคโนโลยีในยุค โลกาภิวัตน์และนำมาประยุกต์ใช้ในการ บริหารสถานศึกษา การจัดหาสื่อและเทคโนโลยี ทางการศึกษาให้เพียงพอต่อการใช้งาน ของครูในการจัดการเรียนการสอน อันเป็นข้อได้เปรียบ ทางกลยุทธ์ในการแข่งขันทางการจัด การศึกษาในปัจจุบันและการปฏิบัติหน้าที่ของครูอย่างมี ประสิทธิภาพ ตัวครูเองจึงจำเป็นต้องมี คุณสมบัติของสมรรถนะหลักตามที่สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด ซึ่ง ถือเป็นคุณสมบัติพื้นฐานของบุคคลต่อการปฏิบัติงานที่พึงมี เพราะเป็นการแสดงออกถึง สมรรถนะในการทำงานของบุคคล ทั้งความรู้ ความสามารถ ความ ชำนาญในงานเฉพาะด้าน การทำงานร่วมกับผู้อื่นให้เกิดสัมพันธภาพที่ดี การพัฒนาตนเอง อยู่เสมอเพื่อเพิ่มพูนทักษะ ความสามารถในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา สิ่งเหล่านี้ถูกพัฒนา ส่งเสริม จากผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งในด้านการพัฒนาตนเอง และด้าน การพัฒนาวิชาชีพ ผลการ เปลี่ยนแปลงเหล่านี้กระทบทั้งทางบวกและทางลบ แต่ละประเทศต้องเรียนรู้เพื่อ ปรับตัวให้ทัน กับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ตลอดเวลา และเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทาย จาก กระแสโลก โดยปัจจัยสำคัญที่จะสามารถเผชิญกับ การเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าว ได้คือ การพัฒนาการศึกษาซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ เพื่อให้ สังคมและ ประเทศชาติมีความก้าวหน้า การศึกษาในยุคใหม่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลง และ พัฒนาให้มี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยมุ่งหวังให้สังคมเป็นสังคมแห่งข้อมูลข่าวสาร มีการ เปลี่ยนแปลงทาง ค่านิยม วัฒนธรรม ความเชื่อ รวมทั้งแนวทางการดำเนินชีวิต อีกทั้งระดับ การศึกษา ความต้องการ ของบุคคล ผู้บริหารองค์กรในปัจจุบันต้องมีการเตรียมพร้อมรับมือให้

สามารถบริหารจัดการองค์กรให้ ดำรงอยู่ในสังคม ปัจจุบันและอนาคตได้ (มัทนา วัฒนอมศักดิ์, 2550) ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีทางการศึกษา เนื่องจากการใช้เทคโนโลยีในการศึกษานั้น สามารถช่วยใน การพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (Polly, 2010)

ผู้เขียนจึงสนใจศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลให้มีวิสัยทัศน์ เกิดทักษะ และมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีกับการ บริหารสถานศึกษา และการพัฒนาสมรรถนะหลักของครูในสถานศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ ส่งผลให้องค์กรบรรลุเป้าหมายและเกิดความก้าวหน้าทาง วิชาชีพ

ภาวะผู้นำ

ผู้บริหารต้องรับมือกับความ เปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีดิจิทัลในปัจจุบัน เป็นผู้นำด้วยการมีวิสัยทัศน์ ไม่กลัวที่จะเรียนรู้ เทคโนโลยีใหม่ ๆ กล้าที่จะทดลอง สนับสนุน ส่งเสริมให้บุคลากรในองค์กรมีการใช้เทคโนโลยี เพื่อการปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จ และใช้ในการจัดการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับ ทิศทางการจัดการศึกษาในปัจจุบันภาวะผู้นำจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารงานของผู้บริหารที่จะขับเคลื่อนองค์กรไปสู่เป้าหมายและความสำเร็จ

ภาวะผู้นำเป็นการที่บุคคลสามารถโน้มน้าว ชักจูงผู้ตาม ผู้ใต้บังคับบัญชา หรือผู้ร่วมงานให้มีความเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน และปฏิบัติตามที่ผู้นำโน้มน้าวเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรตามที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ (สุชนา โกมลวานิช, 2563) โดยลักษณะของผู้นำนั้นจะมีความแตกต่างหรือมีความพิเศษกว่าบุคคลทั่วไป มีการใช้อำนาจหน้าที่จากบทบาทและตำแหน่งของตนเองในการสร้างความร่วมมือและทำให้ผู้อื่นเกิดการยอมรับในตนเอง อีกทั้งผู้นำยังควรเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีความคิดริเริ่ม เป็นผู้ที่กล้าที่จะตัดสินใจ มีวิธีการสร้างแรงจูงใจให้กับผู้อื่นให้ปฏิบัติตามแนวทางที่ตนเองกำหนดขึ้น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน (ธีรศักดิ์ อุปรมย์ อุปมัยอริชัย และ สุชาติ บางวิเศษ, 2563)

ภาวะผู้นำนั้นมีความเกี่ยวข้องกับ 3 ส่วนอย่างต่อเนื่องที่มีอิทธิพลซึ่งกันและกัน ได้แก่ ผู้นำ (Leaders) ผู้ตาม (Follows) และสถานการณ์ (Situations) ซึ่งความเกี่ยวข้องที่เกิดขึ้นนั้นจะนำไปสู่การเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน และผลการดำเนินงานตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ (สุธรรม ธรรมทัศนานนท์, 2564)

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) (2549, หน้า 56) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ผู้นำคือ ผู้ชักพาให้คนอื่นเคลื่อนไหวหรือกระทำการในทิศทางที่ผู้นำกำหนดเป้าหมายไว้ มีศิลปะ มีอิทธิพลต่อกลุ่มชน เพื่อให้พวกเขามีความตั้งใจที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายตามต้องการ

หลายคนมีบทบาทเป็นผู้นำกันแล้ว เช่น เป็นผู้นำองค์กร ผู้นำสมาคม ผู้นำวัดและแม้กระทั่งเป็นหัวหน้าครอบครัวก็จัดว่าเป็นผู้นำ

พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงฺคโล) (2548 หน้า, 121-122) ได้กล่าวถึงผู้นำไว้อย่างน่าสนใจ คือผู้ที่สามารถขับเคลื่อนให้สามารถบรรลุทุกสิ่งของได้มาก ไปถึงจุดหมายปลายทางได้รวดเร็วและปลอดภัย เพราะมีคุณสมบัติของนายสารที่ดีสามารถ หรือนายวงดนตรีที่ดีคือ ที่สามารถควบคุมวงดนตรีหลายชิ้นหลายคน เป็นวงใหญ่ ให้บรรเลงเพลงได้ไพเราะเพราะพริ้ง สะกดใจผู้ฟังให้เคลิบเคลิ้ม เป็นสุข หรือให้บรรเลงเพลงได้เร้าใจถูกใจผู้ฟังให้สนุกสนานเพราะเป็นนายวงดนตรีที่มีความสามารถ กล่าวคือ มีสถานะเป็นผู้นำสูง ฉันทิหัวหน้าฝ่ายบริหารตลอดถึงหัวหน้างานทุกระดับขององค์กรที่จะสามารถปกครองบังคับบัญชาผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา และสามารถบริหารจัดการ กิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ขององค์กรให้บรรลุผลดี มีประสิทธิภาพสูงก็จะต้องเป็นผู้มีคุณลักษณะความเป็นผู้นำที่ดีคือมีประมุขศิลป์สูง ฉันทิ

นางอรุณ ไขพิมพ์ (2555) กล่าวโดยสรุป ผู้นำ หมายถึง ผู้มีกลยุทธ์ มีศิลปะ มีอิทธิพลสามารถชักนำผู้อื่นได้ให้เขาเกิดความวางใจ เชื่อใจ พร้อมทั้งให้ความเคารพนับถือ ให้ความร่วมมือทุกด้าน และให้เขาเกิดความมั่นใจในความสามารถในการเป็นผู้นำของตน ซึ่งสามารถสร้างความสำเร็จแก่ตนและผู้นับถือตามนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้

วินา สุทธิโพธิ์ (2561) คำว่า ผู้นำ สรุปได้ว่า ผู้นำ หมายถึง ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้ง หรือได้รับการยอมรับจากสมาชิกในกลุ่มให้เป็นผู้นำ โดยจะมีลักษณะและความสามารถพิเศษในการจูงใจหรือใช้อิทธิพลชักนำให้สมาชิกในกลุ่มปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในสิ่งที่ต้องการด้วยความเต็มใจเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย

ขอพิ ราเชะ (2560) สรุปได้ว่า ผู้นำ หมายถึง บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งและมีความสามารถในการชักจูงหรือชักนำบุคคลอื่นหรือผู้ใต้บังคับบัญชา ให้ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย เพื่อความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อองค์กร

สรุปได้ว่าภาวะผู้นำ หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลสามารถจูงใจ โน้มน้าวผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ร่วมงานให้มีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกับตน ซึ่งผู้นำควรเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีความคิดริเริ่ม และกล้าตัดสินใจ เพื่อที่จะทำให้ผู้อื่นยอมรับตนเองได้

ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล

ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลเป็นพฤติกรรมของผู้บริหารองค์กรในการมีความรู้ความเข้าใจด้านเทคโนโลยีดิจิทัล มีวิสัยทัศน์ในการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์กร เพื่อพัฒนาการดำเนินงานและขับเคลื่อนผู้ที่มีส่วน

เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม (ภุริรัตน์ สุกใส, 2565) ภาวะผู้นำดิจิทัลเป็นหนึ่งในคุณลักษณะของผู้บริหารในยุคดิจิทัลที่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะด้านดิจิทัลในการใช้เครื่องมือแพลตฟอร์มด้านเทคโนโลยีในการบริหารจัดการ การสื่อสาร และการดำเนินงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด (จิตติมา วรรณศรี, 2564) ผู้นำในยุคดิจิทัลนั้นเป็นลักษณะของผู้บริหารที่สามารถเรียนรู้เทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง (Kerdtip, 2006) และสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการบริหารองค์การได้ (ยงยุทธ นฤทธิมนตรี, กษม ชนวงค์ และกฤตลาบ ปุริสาร, 2565) ซึ่งในกระบวนการบริหารงานนั้นจะต้องเผชิญกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา (Nak Ai, 2006) โดยคุณลักษณะของผู้นำในยุคดิจิทัลนั้นมีดังนี้ (Sieber, Kaganer and Zamora, 2013)

1. มีการพัฒนาความคล่องด้านดิจิทัล (Become digitally fluent) การที่ผู้นำมีความคล่องทางด้านดิจิทัลนั้นจะช่วยให้สามารถเกิดการบูรณาการทางความคิดและเป็นประโยชน์ในการจัดการ และการดำเนินการต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

2. มีความเข้าใจในเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงสังคม (Understand how technology is transforming society) การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี และสังคมนั้นถือเป็นการเปลี่ยนแปลงพื้นฐานที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจ เศรษฐกิจ องค์กร และคน

3. มีความเต็มใจที่จะทดลองสิ่งใหม่ ๆ (Willingness to experiment) การใช้เครื่องมือทางด้านเทคโนโลยีและโซเชี่ยลมีเดียจะช่วยให้พัฒนาการทำงาน การให้บริการ และเป็นประโยชน์ต่อองค์กรอย่างมาก จึงมีความจำเป็นที่จะทดลองสิ่งใหม่ ๆ เพื่อนำมาอำนวยความสะดวกและพัฒนาการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

4. มีการส่งเสริมสภาพแวดล้อมแบบรวมพลัง (Promote collaborative environment) เป็นการนำเทคโนโลยีมาเป็นองค์ประกอบในทุกขั้นตอนการทำงานขององค์กร รวมถึงการกำหนดกลยุทธ์ขององค์กรด้วย

5. มีขีดความสามารถใหม่ (Develop new capabilities) การที่ผู้นำมีขีดความสามารถใหม่จะเป็นการกระตุ้นให้บุคลากรภายในองค์กรได้พัฒนาสมรรถนะและความสามารถด้านดิจิทัลให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มศักยภาพในการพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ภายในองค์กรมากขึ้น

องค์ประกอบของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ (Zhu, 2017)

1. วิสัยทัศน์ (Vision) วิสัยทัศน์ถือเป็นทิศทาง และแนวทางในอนาคตขององค์กร ซึ่งผู้นำควรกำหนดทิศทางที่เหมาะสมต่อสถานการณ์และสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ อีกทั้งในยุคดิจิทัลที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

2. พื้นฐานความรู้ (Wisdom) พื้นฐานด้านความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ของผู้นำจะเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินการตัดสินใจในสถานการณ์ต่าง ๆ ดังนั้นผู้นำจึงควรมีการค้นคว้าความรู้ใหม่เพิ่มเติมอยู่เสมอเพื่อให้เกิดองค์ความรู้และมุมมองที่หลากหลาย

3. ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) การมีความคิดสร้างสรรค์ของผู้นำดิจิทัลเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความอยากรู้อยากเห็น และทำให้ค้นพบวิธีใหม่ ๆ ในการบริหารจัดการหรือแก้ปัญหาภายในองค์กร

4. ความเอาใจใส่ (Empathy) ผู้นำควรมีความเอาใจใส่และมีความเข้าใจในองค์กรผ่านการรับฟังความคิดเห็น และการตั้งข้อสรุป นอกจากนี้ยังควรเข้าใจจุดอ่อน-จุดแข็งและความสามารถของบุคลากรภายในองค์กรเพื่อมองเห็นภาพรวมในการทำงาน และสามารถวางแผนในการป้องกันอุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้นในการทำงานได้อย่างตรงจุด

5. การทำงานร่วมกัน (Collaboration) ผู้นำควรโน้มน้าว กระตุ้น และสร้างแรงบันดาลใจให้บุคลากรภายในองค์กรมีการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อที่จะสามารถบรรลุเป้าหมายขององค์กรภายใต้ภารกิจขององค์กรได้ พร้อมทั้งสามารถทำให้องค์กรสามารถจัดการกับสถานการณ์ที่มีความไม่แน่นอนเพื่อตอบสนองความท้าทายใหม่ ๆ ตลอดเวลา

สรุปได้ว่าภาวะผู้นำยุคดิจิทัลเป็นพฤติกรรมของผู้บริหารองค์กรที่มีวิสัยทัศน์ด้านดิจิทัล มีความคิดสร้างสรรค์ มีความรู้ความเข้าใจด้านเทคโนโลยีดิจิทัลและสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่อย่างเสมอ เป็นผู้ที่เปิดรับและมีการพัฒนาความคล่องด้านดิจิทัลของตนเองอยู่ตลอด อีกทั้งยังมีความพร้อมที่จะปรับตัว และมีความกล้าที่จะลองสิ่งใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาขีดความสามารถใหม่ของตนเองและองค์กร โดยผู้นำดิจิทัลจะเป็นผู้กระตุ้นให้บุคลากรภายในองค์กรได้พัฒนาสมรรถนะและความสามารถด้านดิจิทัลไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์กับองค์กรให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ภาวะผู้นำของผู้บริหารในยุคดิจิทัล

องค์กรที่มีความเป็นดิจิทัลนั้นจะมีลักษณะเด่นในการกระจายอำนาจในการตัดสินใจไปยังผู้ปฏิบัติงานเนื่องจากองค์กรมีความพร้อมและความเพียงพอด้านข้อมูลสารสนเทศ ดังนั้นผู้ปฏิบัติงานจึงสามารถดำเนินการตัดสินใจเองได้โดยไม่ต้องรอส่งข้อมูลไปถึงผู้บริหาร อีกทั้งยังทำให้สามารถส่งข้อมูลผลลัพธ์ได้อย่างรวดเร็ว (บวร ปภัสราทร, 2561)

ภาวะผู้นำของผู้บริหารในยุคดิจิทัลเป็นการแสดงออกของผู้บริหารถึงความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลพร้อมทั้งมีการโน้มน้าวและชักจูงให้บุคลากรในองค์กรมีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อพัฒนาการทำงานและขีดความสามารถทางการแข่งขันขององค์กรให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น สำหรับองค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ (ภูริรัตน์ สุกใส, 2565)

1. ด้านการรู้ดิจิทัล การรู้ดิจิทัลเป็นคุณลักษณะของผู้บริหารที่มีความเป็นผู้นำดิจิทัลในการที่จะสามารถใช้สื่อด้านดิจิทัลอย่างมีวิจารณญาณ มีความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะในเทคโนโลยีดิจิทัลที่ดี และสามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม

2. ด้านการสื่อสารด้วยดิจิทัล ผู้บริหารควรมีความสามารถในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อเพิ่มความรวดเร็วในการสื่อสารและทำให้การสื่อสารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นอีกด้วย

3. ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ผู้บริหารควรมีการแสดงออกถึงการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลผ่านการดำเนินการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และกำหนดวิสัยทัศน์ในการสนับสนุนการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการขับเคลื่อนการทำงานขององค์กร (ภูริรัตน์ สุกใส, 2565) ซึ่งผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลนั้นจะต้องสามารถแลกเปลี่ยนและถ่ายทอดวิสัยทัศน์หรือความคิดรวบยอดในการพัฒนาด้านเทคโนโลยีดิจิทัลได้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในกลยุทธ์ที่จะสนับสนุนเป้าหมายและพัฒนาองค์กรด้วยนวัตกรรมดิจิทัล (ทินกร บัวชู และทิพภาพร บัวชู, 2562)

4. ด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล คุณลักษณะของผู้บริหารที่มีความสามารถในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในองค์กรจนเกิดเป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัลขององค์กร พร้อมทั้งมีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีใช้ในการปฏิบัติงานจริงภายในองค์กร

5. ด้านการพัฒนาองค์กรด้วยดิจิทัล การแสดงออกของผู้บริหารในความสามารถการจัดสภาพแวดล้อมด้านการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมด้วยความเชี่ยวชาญ และนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาองค์กรทักษะที่จำเป็นสำหรับภาวะผู้นำของผู้บริหารในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย (ทินกร บัวชู และทิพภาพร บัวชู, 2562)

1. มีความชำนาญด้านการใช้งานดิจิทัล ผู้บริหารต้องมีความชำนาญในด้านดิจิทัลและมีความเชื่อมั่นในเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อที่จะสามารถสร้างสภาพแวดล้อมและนวัตกรรมดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งยังนำไปสู่การสร้างบรรยากาศทางความคิดสร้างสรรค์เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลต่อไป

2. มีความสามารถในการนำข้อมูลมาใช้ ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการเรียกใช้ข้อมูลสารสนเทศได้อย่างไม่จำกัดอันจะก่อให้เกิดประโยชน์กับองค์กรในการดำเนินงาน การวางแผนกลยุทธ์ การบริหารจัดการคุณภาพอย่างต่อเนื่องโดยใช้แหล่งข้อมูลสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

3. มีความเข้าใจในความรู้และทักษะความสามารถของคนในองค์กร

4. มีการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล

สรุปได้ว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารในยุคดิจิทัลเป็นการแสดงออกของผู้บริหารถึงการมีความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลพร้อมทั้งมีการโน้มน้าวและชักจูงให้บุคลากรภายในองค์กรมีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนาการทำงานของตนเองเพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันขององค์กร โดยองค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรู้ดิจิทัล 2) ด้านการสื่อสารด้วยดิจิทัล 3) ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล 4) ด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล 5) ด้านการพัฒนาองค์กรด้วยดิจิทัล

การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารในยุคดิจิทัล

ในการสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารองค์กรในยุคดิจิทัลนั้นจำเป็นต้องเป็นผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ มีความเป็นผู้นำ มีความรู้เกี่ยวกับแพลตฟอร์ม (Platform) และเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่ทันสมัยอยู่เสมอ มีความคิดสร้างสรรค์ มีการใช้ประโยชน์จากข้อมูลสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังควรสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ผ่านการบูรณาการด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเหมาะสม (ยงยุทธ นฤทธิมนตรี, กษม ชนะวงศ์ และกุลลาบ ปุริสาร, 2565) ซึ่งในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารในยุคดิจิทัลควรมีการดำเนินการในด้านต่าง ๆ ภายในองค์กร เช่น (ภาคินัย อุ่นแก้ว, พระมหาสุภาวิชัยปภสสโร และพระครูปริยัติคุณรังสี, 2566)

1. ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล ผู้บริหารควรนำเทคโนโลยีดิจิทัลมามีส่วนร่วมในการดำเนินการโครงการ การตรวจสอบแผนงาน หรือกิจกรรมที่สนับสนุนองค์กรให้บรรลุผลสำเร็จตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้

2. ด้านการสื่อสารดิจิทัล ควรมีการใช้สื่อดิจิทัลในการประสานงาน การประชุม การดำเนินงาน การแบ่งปันข้อมูล และการประชาสัมพันธ์ เพื่ออำนวยความสะดวกและเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารทั้งภายในและภายนอกองค์กรให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ

3. ด้านการรู้ดิจิทัล ผู้บริหารควรให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานได้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเทคโนโลยีดิจิทัลและการสร้างนวัตกรรม

4. ด้านการพัฒนาทักษะดิจิทัล ผู้บริหารควรวางแผนในการพัฒนาบุคลากรด้านดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพให้มีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะด้านดิจิทัลที่ต่อเนื่อง และควรมีการพัฒนาความคล่องทางดิจิทัล โดยทำความเข้าใจในเทคโนโลยีที่ส่งผลกระทบต่อสังคมและสภาพแวดล้อม (ยงยุทธ นฤทธิมนตรี, กษม ชนะวงศ์ และกุลลาบ ปุริสาร, 2565)

การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารในยุคดิจิทัลควรมีการพัฒนาใน 4 ด้านหลัก ประกอบด้วย 1) ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล ด้วยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมามีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์กรเพื่อให้องค์กรบรรลุผลสำเร็จตามวิสัยทัศน์ 2) ด้านการสื่อสารดิจิทัล ควรมีการใช้สื่อดิจิทัลในการดำเนินงานและการสื่อสารทั้งภายในและภายนอกองค์กรให้เหมาะสมกับสถานการณ์ 3) ด้านการรู้ดิจิทัล ควรให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเทคโนโลยีดิจิทัลและการสร้างนวัตกรรมให้กับองค์กร 4) ด้านการพัฒนาทักษะดิจิทัล ควรมีการวางแผนการพัฒนาบุคลากรด้านดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

สรุป

ภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลเป็นพฤติกรรมของผู้บริหารองค์กรที่มีวิสัยทัศน์ด้านดิจิทัล มีความคิดสร้างสรรค์ มีความรู้ความเข้าใจด้านเทคโนโลยีดิจิทัลและสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่อย่างเสมอ เป็นผู้ที่เปิดรับและมีการพัฒนาความคล่องด้านดิจิทัลของตนเองอยู่ตลอด อีกทั้งยังมีความพร้อมที่จะปรับตัว และมีความกล้าที่จะลองสิ่งใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาขีดความสามารถใหม่

ของตนเองและองค์กร โดยผู้นำดิจิทัลจะเป็นผู้กระตุ้นให้บุคลากรภายในองค์กรได้พัฒนาสมรรถนะและความสามารถด้านดิจิทัลไปในทิศทางเดียวกัน ส่วนภาวะผู้นำของผู้บริหารในยุคดิจิทัลนั้นเป็นการแสดงออกของผู้บริหารถึงการมีความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล พร้อมทั้งมีการโน้มน้าวและชักจูงให้บุคลากรภายในองค์กรมีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนาการทำงานของตนเองเพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันขององค์กร โดยองค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรู้ดิจิทัล 2) ด้านการสื่อสารด้วยดิจิทัล 3) ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล 4) ด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล 5) ด้านการพัฒนาองค์กรด้วยดิจิทัล ซึ่งในการที่จะมีภาวะผู้นำของผู้บริหารในยุคดิจิทัลนั้น จำเป็นต้องมีทักษะต่าง ๆ เช่น มีความชำนาญด้านการใช้งานดิจิทัลมีความสามารถในการนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ประโยชน์ มีความเข้าใจในความรู้และทักษะความสามารถของบุคลากร และมีการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล สำหรับการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารในยุคดิจิทัลควรมีการพัฒนาใน 4 ด้านหลัก ประกอบด้วย 1) ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล ด้วยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมามีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์กรเพื่อให้องค์กรบรรลุผลสำเร็จตามวิสัยทัศน์ 2) ด้านการสื่อสารดิจิทัล ควรมีการใช้สื่อดิจิทัลในการดำเนินงานและการสื่อสารทั้งภายในและภายนอกองค์กรให้เหมาะสมกับสถานการณ์ 3) ด้านการรู้ดิจิทัล ควรให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเทคโนโลยีดิจิทัลและการสร้างนวัตกรรมให้กับองค์กร 4) ด้านการพัฒนาทักษะดิจิทัล ควรมีการวางแผนการพัฒนาบุคลากรด้านดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- ครรชิต มาลัยวงศ์. (2549). ทศนะไอที. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ.
- จิตติมา วรณศรี. (2564). การบริหารจัดการศึกษายุคดิจิทัล. (พิมพ์ครั้งที่ 1). พิษณุโลก: รัตนสุวรรณการพิมพ์ซอพี ราเช. (2560). การเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ดาวรุกรณ ถวิลการ. (2564). ภาวะผู้นำดิจิทัล Digital Leadership. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทินกร บัวชู และทิพภาพร บัวชู. (2562). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา. ครุศาสตร์สาร.13 (2), 285-294.
- ธีรศักดิ์ อุปรมัย, อุปไมยอริชัย และสุชาติ บางวิเศษ. (2563). การบริหารและการจัดการศึกษาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน. พิษณุโลก: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- บวร ปภัสราทร. (2561). การสื่อสารเคลื่อนที่จากยุคที่หนึ่งสู่ยุคที่ห้า มุมมองของพลเมืองดิจิทัล. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ภูริรัตน์ สุกใส. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับความ
เป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดอุดรดิตถ์. ใน
การค้นคว้าอิสระ การศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัย
นเรศวร.
- ภาคนัย อุ่นแก้ว, พระมหาสุภาวิชัย ภูสโร และพระครูปริยัติคุณรังสี. (2566). การพัฒนาภาวะ
ผู้นำในยุคดิจิทัลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2. วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี, 6(4),
199-214.
- พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงคล). (2548). ภาวะผู้นำในบริบทของพุทธศาสนา.
สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2549). ภาวะผู้นำในบริบทของพุทธศาสนา.
สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มัทนา วังถนอมศักดิ์. (2550). รูปแบบแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน. ใน วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎี
บัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2559). ภาวะผู้นำ: ทฤษฎีการวิจัย และแนวทางสู่การพัฒนา =
Leadership: theories, research, and approaches to development. พิมพ์ครั้งที่
ที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2561). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- สุขญา โกลวานิช. (2563). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูใน
ศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. ใน วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมบุรณ์ โตจิตร. (2564). บทบาทผู้นำในการพัฒนาองค์กร. วารสารการบริหารการศึกษา
มจร. วิทยาเขตร้อยเอ็ด, 1(3), 62-70.
- สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2564). การบริหารสู่องค์กรแห่งนวัตกรรมการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่
2). มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.
- อรนุช โชพิมพ์. (2555). บทบาทและความสำคัญของผู้นำ. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2559). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล (School Management in
Digital Era). เรียกใช้เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2566. จาก
<https://www.truelookpanya.com/dhamma>.
- ยงยุทธ นฤพธัมนตรี, กษม ชนวงค์ และกุหลาบ ปุริสาร. (2565). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร
ในองค์กร. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย, 12(4), 186-206.
- วินา สุทธิโพธิ์. (2561). ภาวะผู้นำในยุคใหม่. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- Hao, M. R., & Yazdanifard, R. (2015). How effective leadership can facilitate change In organizations through improvement and innovation. *Global Journal of Management and Business Research: A Administration and Management*, 15(9), 1-5.
- Kerdtip, C. (2006). Development model of education technology leadership for School administrators under the Office of Basic Education Commission in southern Thailand. (Doctoral dissertation). Thailand: Songkla University.
- Nak Ai, N. (2006). The factors of E-leadership characteristics and factors affecting E-leadership effectiveness for basic education principals. (Doctoral dissertation). Bangkok: Srinakharinwirot University.
- Polly, D. (2010). Preparing teachers to integrate technology effectively: The case of higher order thinking skills (HOTS). Chapter to appear in S. D'Augustono (Ed.).
- Sieber, S., Kagner, E., & Leader. (2013). How to be a digital. Retrieved June 2, 2024, from <http://www.forbes.com/sites/iese/2013/>.
- Zhu, P. (2017). Five key elements in digital leadership. Retrieved June 6, 2024, From <http://futureofcio.blogspot.com/2015/01/five-key-elements-in-digitalleadership.html>

สมรรถนะการสื่อสารเพื่อการพัฒนาของผู้บริหารท้องถิ่น*

COMMUNICATION COMPETENCE FOR DEVELOPMENT OF LOCAL ADMINISTRATORS

¹นฤมล รัตนภิบาล, ²วิทยากร ท่อแก้ว และ ³สุภาภรณ์ ศรีดี

¹Narumol Rattanabhibal, ²Wittayatorn Tokeaw and ³Supaporn Sridee

¹⁻³ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

¹⁻³ Sukhothai Thammathirat Open University, Thailand

¹Corresponding Author's Email: narumolrattanabhibal@gmail.com

บทคัดย่อ

การสื่อสารเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตและสังคม ทำหน้าที่สำคัญในการถ่ายทอด แลกเปลี่ยน ความคิด ความรู้สึก ความต้องการ ตลอดจนแสวงหาข้อมูลข่าวสารประกอบการตัดสินใจ หรือ เพื่อแก้ไขปัญหา ซึ่งส่งผลให้ชีวิตและสังคมดำรงอยู่และดำเนินต่อไปได้ รวมถึงการสื่อสารยังเป็น เครื่องมือเพื่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ก่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม ฯลฯ ทำให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นต่อการพัฒนา โดยเฉพาะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถือว่าเป็นองค์กรรัฐที่มีความใกล้ชิดกับประชาชน มากที่สุด จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการสื่อสารทั้งภายในองค์กรและภายนอกองค์กร และจะต้องมีการพัฒนาสมรรถนะการสื่อสารอย่างสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น การเป็นผู้ฟังที่ดีและตั้งใจ การสื่อสารด้วยการพูด ความกระชับในการสื่อสาร การให้ข้อมูล การ ทำงานเป็นทีม การมีคุณธรรมจริยธรรม การเท่าทันเทคโนโลยี การใช้ฐานข้อมูลในการตัดสินใจ และการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกมิติ ทั้งนี้เพื่อแก้ปัญหาและสนองตอบต่อ ความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: สมรรถนะ, การสื่อสาร, การพัฒนา, ผู้บริหารท้องถิ่น

Abstract

Communication is an important part of life and society. It plays an important role in conveying and exchanging ideas, feelings, needs, and seeking information to support decision-making or problem-solving. This enables life and society to continue and continue, and communication is also a tool for social change, leading to progress in various areas. Both in terms of economy, society, politics, culture,

* Received 26 February 2025; Revised 13 March 2025; Accepted 18 March 2025

etc., people receive information necessary for development. In particular, executives of local administrative organizations are considered government organizations that are closest to the people. Therefore, it is essential to have communication skills both inside and outside the organization. Communication skills must be developed in line with changing situations. Such as being a good and attentive listener, verbal communication, concise communication, providing information, teamwork, ethical behavior, keeping up with technology, using data bases in decision-making, and allowing people to participate in all dimensions. This is to solve problems and truly respond to the needs of the people, which will lead to effective local development.

Keywords: Competency, Communication, Development, Local Administrators

บทนำ

การสื่อสารเป็นสิ่งสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ทุกเพศ ทุกวัย มนุษย์เรานั้นต้องมีการติดต่อสื่อสารกันอยู่ตลอดเวลา เพื่อถ่ายทอด แลกเปลี่ยนความคิด ความรู้สึก ความต้องการ ตลอดจนแสวงหาข้อมูลข่าวสารประกอบการตัดสินใจ หรือเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และเป็นทักษะที่สำคัญยิ่งของศตวรรษที่ 21 (ยุภา นารินทร์, 2563) เพราะการขับเคลื่อนและพัฒนาองค์กรไปสู่ความสำเร็จจำเป็นต้องเตรียมพร้อมให้บุคลากรโดยเฉพาะผู้นำองค์กรในทุกสาขาวิชาชีพต้องมีสมรรถนะในการสื่อสาร (อรอนงค์ สวัสดิ์บุรี, 2555) ยิ่งในสังคมมนุษย์ที่มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการตลอดเวลา โดยเฉพาะพัฒนาการทางสังคมย่อมส่งผลให้เกิดพัฒนาการทางการสื่อสารด้วยเช่นกัน ยิ่งในโลกปัจจุบันนี้มีช่องทางในการสื่อสารเพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารผ่านทางจดหมาย ทางโทรศัพท์มือถือ ทางอีเมลล์ ทางโซเชียลเน็ตเวิร์ก และในรูปแบบอื่น ๆ ที่ได้นำเอาเทคโนโลยีเข้ามามีใช้ในการสื่อสารด้วย แล้วในการสื่อสารนั้นก็มียุทธวิธีหลายรูปแบบ คือ การสื่อสารภายในตัวบุคคล การสื่อสารระหว่างบุคคล การสื่อสารกลุ่มใหญ่ การสื่อสารองค์กร และการสื่อสารมวลชน อีกทั้งในยุคโลกาภิวัตน์ เป็นยุคของข้อมูลข่าวสาร การสื่อสารมีประโยชน์ทั้งในแง่บุคคลและสังคม การสื่อสารทำให้คนมีความรู้และโลกทัศน์ที่กว้างขวางขึ้น การสื่อสารเป็นกระบวนการที่ทำให้สังคมเจริญก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง ทำให้มนุษย์สามารถสืบทอดพัฒนา เรียนรู้ และรับรู้วัฒนธรรมของตนเองและสังคมได้ การสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น สร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าแก่ชุมชน สังคมและประเทศในทุกด้าน

การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการปกครองในระดับพื้นที่โดยมีหน่วยงานรูปแบบต่าง ๆ เช่น กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และ องค์การบริหารส่วนตำบล อีกทั้งในองค์กรการปกครองท้องถิ่นนั้นมีการทำงานแบบ 2 ฝ่ายในองค์กรซึ่งประกอบด้วยฝ่ายการเมืองและฝ่ายประจำ (นิพนธ์ ศศิธรเสาวภา, 2560) เป็นองค์กรที่ต้องใช้การสื่อสารทั้งภายในองค์กร

และภายนอก โดยเฉพาะประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ และผู้นำทางการเมืองในระดับประชาธิปไตย มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความเชี่ยวชาญในการสื่อสารเป็นอย่างมาก การสื่อสารเปรียบได้กับโซ่ข้อกลางในการที่จะสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำทางการเมืองกับประชาชน ยิ่งเป็นการเมืองระดับท้องถิ่นนั้นยังมีความจำเป็นที่จะต้องสื่อสารอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนเกิดการรับรู้เกี่ยวกับเรื่องราว ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของนโยบายในการพัฒนา การประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน การสร้างความเชื่อมั่น ความน่าเชื่อถือ รวมถึงความนิยมทางการเมืองให้แก่ผู้นำทางการเมือง (นันทวัชร โคตรวงศ์ และคณะ, 2564) ในขณะที่การศึกษา กุลจิรา ยะตะนพ และ กัญญ์รัชการย์ เลิศอมรศักดิ์ (2567) อธิบายว่าผู้บริหารองค์กรจะต้องมีภาวะผู้นำที่มีความสามารถด้านการสื่อสาร ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล ด้านความร่วมมือและด้านความรู้ดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ทวิช ผิวผอง และคณะ (2565) ที่พบว่า ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สามารถพัฒนาองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพได้นั้น จำเป็นจะต้องมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีธรรมาภิบาล และมีความสามารถในการสื่อสารเป็นสำคัญ

ด้วยเหตุผลนี้ ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่า ผู้นำในการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความสามารถหรือมีสมรรถนะในการสื่อสาร สามารถพัฒนาท้องถิ่นได้ สอดคล้องกับความต้องการและสามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชนในพื้นที่ความรับผิดชอบได้ ซึ่งบทความนี้จะนำเสนอสมรรถนะการสื่อสารของผู้นำท้องถิ่นควรเป็นอย่างไรที่จะสามารถพัฒนาท้องถิ่นได้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

องค์ความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะการสื่อสาร

การสื่อสารเป็นกระบวนการในการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่มีสาระสำคัญที่ผู้สื่อสารทำหน้าที่เป็นทั้งผู้รับสารและผู้ส่งสาร แต่ไม่ว่าจะพูดว่าได้ว่าการสื่อสารเริ่มต้นและสิ้นสุดที่จุดใด เพราะถือว่าการสื่อสารมีลักษณะเป็นวงกลมและไม่มีที่สิ้นสุด การสื่อสารจึงมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการอันได้แก่ ผู้ส่งสาร (Sender) ผู้รับสาร (Receiver) ตัวสาร (Message) และ ช่องทาง (Channel) เมื่อนำมารวมกันจึงเรียกว่าเป็น “การสื่อสาร” (David K.Berlo, 1960)

อย่างไรก็ตามองค์การไม่ว่าจะขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ การมีประสิทธิภาพในการสื่อสาร จะช่วยให้การปฏิบัติงานและการดำเนินงาน เป็นไปตามแผนและบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยไม่มีอุปสรรค ด้วยขอบเขตของการสื่อสารในองค์กรจะต่างกับการสื่อสารในแบบอื่น ๆ ที่เคยทราบกันมาคือ จะต่างกับคำว่า การสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication) ซึ่งมีความหมายจำกัด แคบ เฉพาะการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลกับบุคคลที่จะมุ่งเน้นหนักไปในทางส่วนตัวเสียมากกว่า ในขณะที่การสื่อสารภายในองค์กรเป็นศูนย์กลางที่ทำให้บุคลากรรับรู้และเข้าใจในสิ่งเดียวกัน ภายในองค์กรประกอบด้วยกันหลายส่วนถึงแม้ว่าภายในองค์กรเองมีการแบ่งย่อยแบ่งสาขาอย่างหลากหลาย การมีวัฒนธรรมและพฤติกรรมสื่อสารในองค์กรที่ดี

จะสามารถสร้างความมั่นคงและเหนียวแน่นเหมือนกาวที่ยึดติดองค์กรให้คงอยู่ได้ ปัจจุบันผู้บังคับบัญชาจะติดต่อสื่อสารกับผู้ใต้บังคับบัญชาจะใช้วิธีการสั่งการในแนวดิ่ง ทำให้ขาดการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา และบุคลากรภายในองค์กร ดังนั้นผู้บริหารที่ดีควรใช้การสื่อสารสองทางกับบุคลากรภายในองค์กร (Two –Way Communication) หรือบุคลากรกับบุคลากรภายในองค์กรเดียวกัน ก็ควรใช้การสื่อสารแบบสองทาง (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2557)

สมรรถนะการสื่อสาร เป็นสมรรถนะสำคัญซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับความสำเร็จในศตวรรษที่ 21 การสื่อสารในบริบทของศตวรรษที่ 21 จึงไม่ใช่เป็นเพียงแค่ความสามารถในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ การพูด การเขียน และสื่อดิจิทัลที่หลากหลาย แต่ยังรวมถึงทักษะการฟัง (Fullan, 2013) และ Alberta Education (2011) ได้ระบุว่า การสื่อสาร เป็นการถ่ายทอดความคิดผ่านคำพูด การเขียน หรือไม่ใช่คำพูด ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยน อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการกับผู้อื่น โดยพิจารณาว่า วัฒนธรรม บริบทและประสบการณ์ส่งผลกระทบต่อ การส่งข้อความอย่างไร และ Cambridge university Press (2019) ระบุว่า การสื่อสารเป็นทักษะอาชีพและชีวิตที่จำเป็นซึ่งทำให้ เราสามารถแบ่งปันข้อมูลและแนวคิด รวมถึงแสดงความรู้สึกและข้อโต้แย้ง (Cenere et al., 2015) และเป็นกระบวนการที่ได้รับอิทธิพลจากความซับซ้อนของพฤติกรรมของมนุษย์ เช่น พฤติกรรมที่ไม่ใช่คำพูด และรูปแบบของการตีความและการตีความความหมายของเหตุการณ์ แต่ละรูปแบบ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเป็นทักษะที่สามารถพัฒนาและเสริมสร้างได้ โดยระบุขอบเขตของการสื่อสารไว้ดังนี้ 1) การใช้ภาษาที่เหมาะสมกับบริบท 2) การจัดการการสนทนา และ 3) การมีส่วนร่วม ด้วยความมั่นใจ และความชัดเจนอย่างเหมาะสม ดังนั้นจะเห็นว่า การสื่อสารที่ดีจะช่วยให้บุคคลแสดงออก ถึงความต้องการและความรู้สึกของตนเอง บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดี และเกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน สมรรถนะการสื่อสาร (Competency) เป็นคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่ทำให้บุคคลนั้น ๆ สามารถปฏิบัติงานได้ผลโดดเด่นกว่าคนอื่น ๆ ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเทคนิควิธีการสื่อสารที่ดีกว่าคนอื่น โดยสมรรถนะสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) สมรรถนะหลัก ได้แก่ การคิด การฟัง การอ่าน การพูด การนำเสนอ ในการปฏิบัติหน้าที่ทางการเมืองและการบริหารองค์กร และ 2) สมรรถนะรอง ได้แก่ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการปฏิบัติหน้าที่ทางการเมืองและการบริหารองค์กร ซึ่งการมีกระบวนการพัฒนาสมรรถนะประกอบด้วยการให้ความรู้ การปรับทัศนคติ และการเพิ่มพูนทักษะการสื่อสารที่สอดคล้องกับลักษณะงานและหน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่งงานนั้น ๆ (Johari et al, 2022)

สรุปได้ว่า สมรรถนะการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสารบนพื้นฐานความเข้าใจและ ความเคารพในความคิดหรือวัฒนธรรมที่แตกต่าง ตลอดจนสามารถเลือกใช้กลวิธีการสื่อสารทั้งวัจนภาษาและอวัจนภาษา หรือการสื่อความหมายผ่านสื่อในรูปแบบต่าง ๆ อย่างเหมาะสมโดยคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อบรรลุเป้าหมายในการสื่อสาร

ผู้บริหารในการปกครองท้องถิ่นของไทย

การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือการปกครองท้องถิ่น เป็นรูปแบบการปกครองที่จำเป็นและมีความสำคัญในทางการเมืองการปกครองของชุมชนต่าง ๆ เฉพาะอย่างยิ่งชุมชนที่มีการปกครองระบบประชาธิปไตย ซึ่งกล่าวในทางทฤษฎีและแนวความคิดทางปกครอง จะเห็นได้ว่ารัฐบาลซึ่งเป็นกลไกในการบริหารการปกครองของรัฐนั้น ย่อมมีภาระหน้าที่อย่างมากมายในการบริหารประเทศให้ประชาชนได้รับความสุข ความสะดวกสบายในการดำรงชีวิต (Well Being) อีกทั้งความมั่นคงแห่งชาติทั้งในทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม (National Security) แต่ย่อมเป็นไปได้ที่รัฐบาลจะดูแลและจัดทำบริการให้กับประชาชนได้ทั่วถึงทุกชุมชนของประเทศ เพราะอาจจะเกิดปัญหาเกี่ยวกับความล่าช้าในการดำเนินงาน การที่อาจจะไม่สนองต่อความต้องการของแต่ละชุมชนได้ และรวมทั้งข้อจำกัดเกี่ยวกับงบประมาณ (Budget) และตัวบุคคลหรือเจ้าหน้าที่ดำเนินงานให้ทั่วถึงได้ เมื่อเป็นดังนี้ การลดภาระของรัฐบาลโดยการให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองเพื่อการสนองต่อความต้องการของชุมชน จะได้เกิดความสะดวก รวดเร็ว และตรงกับความต้องการของชุมชนนั้น ๆ จึงเป็นผลให้การปกครองท้องถิ่นมีบทบาทและความสำคัญเกิดขึ้น ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นสามารถสรุปได้ดังนี้ (1) เป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย (2) ทำให้ประชาชนรู้จักท้องถิ่น การปกครองตนเอง (Self-Government) หัวใจของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ประการหนึ่งก็คือ การปกครองตนเองมิใช่เป็นการปกครองอันเกิดจากคำสั่งเบี่ยงเบน โดยเป็นการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง (3) เป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล เนื่องจากภารกิจของรัฐบาลมีอยู่อย่างกว้างขวาง นับวันจะขยายเพิ่มขึ้น ขณะที่แต่ละท้องถิ่นย่อมมีปัญหาและความต้องการที่แตกต่างกัน ทั้งนี้การแบ่งเบาภาระดังกล่าวทำให้มีความคล่องตัวในการดำเนินงานของรัฐบาลจะมีมากขึ้น (4) สามารถสนองต่อความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ (5) เป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมืองและการบริหารของประเทศในอนาคต (6) ยึดหลักการกระจายอำนาจ ทำให้เกิดการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเองทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม (ชูวงศ์ ฉายะบุตร, 2539)

ผู้บริหารท้องถิ่น เป็นบุคคลที่ทำหน้าที่เป็นฝ่ายบริหารในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยปกติแล้วผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีที่มา 2 ทาง คือ การเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรงและการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยอ้อม โดยผู้บริหารท้องถิ่นมีชื่อเรียกตามองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร นายกเมืองพัทยา ซึ่งมีวาระในการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี โดยในการทำงานสามารถแต่งตั้งรองนายกฯ เลขานุการและที่ปรึกษา นายกฯ เพื่อช่วยในการปฏิบัติงานได้ (ไชยสุข กรกิตติชัย, 2562)

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือ ผู้บริหารท้องถิ่น เป็นบุคคลที่เป็นตัวแทนภาครัฐที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่มากที่สุด จำเป็นอย่างยิ่งต้องมี

ความสามารถทางด้านการสื่อสาร เพราะเมื่อมีการสื่อสารที่ดี ประชาชนเข้าถึงได้ง่าย การรับรู้ปัญหาและความต้องการของประชาชนที่สอดคล้องกับบริบทหน้าที่ของท้องถิ่นก็จัดทำได้ง่าย ตรงจุด และมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ผู้บริหารท้องถิ่นยังต้องมีการพัฒนาสมรรถนะการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง เช่น การทำงานเป็นทีม การเท่าทันและมีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยี โดยเฉพาะการสื่อสารที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นหลัก

สมรรถนะการสื่อสารของผู้บริหารท้องถิ่นที่ควรมีในยุคปัจจุบัน

สมรรถนะการสื่อสารของผู้บริหารท้องถิ่น ประกอบด้วยทักษะและความสามารถหลายด้าน ซึ่งรวมถึงทักษะการคิด ทักษะการอ่าน ทักษะการเขียน ทักษะการพูด ทักษะการนำเสนอ และทักษะดิจิทัล โดยทักษะการคิด เป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารท้องถิ่นควรมีทักษะในการคิดเชิงวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดอย่างสร้างสรรค์ เพื่อสามารถประมวลผลข้อมูลและสร้างแนวคิดใหม่ ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนทักษะการอ่าน ผู้บริหารท้องถิ่นควรมีทักษะในการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ เข้าใจข้อความที่ซับซ้อน และสามารถสรุปประเด็นสำคัญได้อย่างรวดเร็ว เพื่อสามารถเข้าใจข้อมูลข่าวสารและสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง สำหรับทักษะการเขียน ผู้บริหารท้องถิ่นควรมีทักษะในการเขียนที่ชัดเจน กระชับ และเข้าใจง่าย ใช้ภาษาที่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ และสามารถถ่ายทอดความคิดและข้อมูลได้อย่างครบถ้วน เพื่อสามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนทักษะการพูด ผู้บริหารท้องถิ่นควรมีทักษะในการพูดที่ชัดเจน กระชับ และเข้าใจง่าย ใช้ภาษาที่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ มีบุคลิกภาพที่ดีในการพูด และสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้อื่นได้ เพื่อสามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ทักษะการนำเสนอ ผู้บริหารท้องถิ่นควรมีทักษะในการนำเสนออย่างมีประสิทธิภาพ เข้าใจถึงพฤติกรรมของผู้รับสาร สามารถสร้างเนื้อหาที่ดึงดูดใจ และสามารถตอบคำถามได้อย่างมั่นใจ เพื่อสามารถโน้มน้าวใจผู้อื่นและบรรลุเป้าหมาย รวมทั้งทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ผู้บริหารท้องถิ่นควรมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสื่อสาร สามารถสร้างเนื้อหาที่ดึงดูดใจ และเข้าใจถึงพฤติกรรมของผู้รับสารในยุคดิจิทัล เพื่อสามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ (นฤมล รัตนภิบาล และคณะ, 2567)

นอกจากทักษะและความสามารถด้านการสื่อสารแล้ว ผู้บริหารท้องถิ่นควรมีทัศนคติและพฤติกรรมในการสื่อสารที่ดีด้วยเช่นกัน หมายถึงผู้บริหารท้องถิ่นควรมีทัศนคติเชิงบวกต่อการสื่อสาร และควรแสดงออกอย่างสุภาพและเหมาะสม สร้างบรรยากาศการมีส่วนร่วมในการสนทนา และควรเปิดใจรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การเชื่อมโยงทักษะและความสามารถด้านการสื่อสารกับทักษะการคิด ทักษะการอ่าน ทักษะการเขียน ทักษะการพูด ทักษะการนำเสนอ และทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

ยุทธวิธีการสื่อสารเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในปัจจุบัน

การสื่อสารเพื่อการพัฒนา เป็นการนำเอาการสื่อสารทุกรูปแบบมาช่วยส่งเสริมสนับสนุน กระบวนการพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่ การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน การเมืองระดับท้องถิ่น สังคมชุมชน การพัฒนาคุณภาพชีวิต และวัฒนธรรม รากเหง้าของมนุษย์ ดังนั้นผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งเป็นผู้กำหนด นโยบายในการพัฒนาท้องถิ่นจะต้องมีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเพื่อทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ในท้องถิ่นในทางที่ดีและนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรม ผู้บริหารท้องถิ่นจึงต้องมี ยุทธวิธีการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการพัฒนาท้องถิ่น (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2558) ดังนี้

1. การวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายหรือผู้รับสาร ซึ่งการวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อทำให้การบริหารจัดการเป็นไปตามเป้าหมายหรือเป้าประสงค์ เราสามารถใช้ประโยชน์ จากการวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

1) ถ้าหากไม่ทำการวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย จะทำให้การบริหารจัดการสื่อสาร ไม่บรรลุเป้าหมาย เพราะแต่ละกลุ่มคนกลุ่มอาชีพนั้นมีความแตกต่างกัน การวิเคราะห์เป้าหมาย และจำแนกออกเป็นกลุ่มจึงมีประโยชน์มาก

2) การทำวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย จะทำให้สามารถลดค่าใช้จ่ายได้ดีขึ้น เพราะ การวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายจะทำให้เข้าใจว่า กลุ่มเป้าหมายย่อย ๆ แต่ละกลุ่ม มีพฤติกรรมอย่างไร ต้องสื่อสารอย่างไรจึงจะตรงจุดและบรรลุวัตถุประสงค์

3) การวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย จะทำให้ข่าวสารที่เผยแพร่ได้ยาก เข้าถึงได้ง่ายขึ้น เพราะกลุ่มคนแต่ละกลุ่มมีความแตกต่างกัน เช่น กลุ่มสตรี กลุ่มเด็ก กลุ่มผู้สูงอายุ มีพฤติกรรม การใช้ชีวิตที่แตกต่างกัน การวิเคราะห์และจำแนกกลุ่มจะทำให้สื่อเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ดีขึ้น

2. การออกแบบสาร เป็นการคิดสร้างสรรค์ วจนภาษา และอวัจนภาษาที่สามารถสื่อ ความหมาย แนวคิดของการพัฒนาจากผู้ส่งสารหรือผู้บริหารท้องถิ่นไปยังผู้รับสารหรือประชาชน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ของผู้ส่งสาร โดยการออกแบบสารเพื่อ การพัฒนาท้องถิ่นนั้น แบ่งออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่

1) เพื่อให้ทราบ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายรับรู้ประเด็นการพัฒนาใหม่ สิ่งใหม่ ๆ หรือกระตุ้นการอยากเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมที่พึงประสงค์

2) เพื่อให้ความรู้ เพื่อทำให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจ เปลี่ยนความ เชื่อหรือรับข้อมูลข่าวสารใหม่

3) เพื่อย้ำเตือน ไม่ให้กลุ่มเป้าหมายลืมสิ่งที่ต้องการให้เกิดผล นึกถึงสิ่งที่ควร จะให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและมีความเชื่อมั่นกับประเด็นการพัฒนา

4) เพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ มาชอบ พอใจกับประเด็นที่ต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเสริมสร้างทัศนคติ

5) เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเกิดการตอบสนองและ แสดงพฤติกรรมตอบสนองและแสดงพฤติกรรมตอบสนองทันทีในรูปแบบต่าง ๆ

3. การใช้สื่อ เมื่อทราบว่าการกลุ่มเป้าหมายเป็นใครแล้ว ผู้บริหารท้องถิ่นหรือนักสื่อสารจะต้องหาวิธีการและวางแผนการใช้สื่อที่เหมาะสม ซึ่งยุทธวิธีการใช้สื่อในการพัฒนาท้องถิ่นของผู้บริหารท้องถิ่น ประกอบด้วย

1) ใช้สื่อผสม สื่อที่ใช้ควรมีลักษณะหลากหลายผสมผสานกันมากกว่า 1 ประเภทที่ครอบคลุมสื่อดั้งเดิม สื่อใหม่เพื่อให้สื่อเหล่านั้นช่วยส่งเสริมและสนับสนุนซึ่งกันและกันในการสร้างผลลัพธ์ที่ดีที่สุด

2) ใช้สื่อท้องถิ่น เป็นสื่อที่เข้าถึงประชาชนหรือชุมชนท้องถิ่นได้ง่าย ซึ่งอาจมีการถ่ายทอดโดยใช้ภาษาและวัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น วิทยุชุมชน วิทยุกระจายเสียงประจำจังหวัดหรือท้องถิ่น เพจหรือเฟสบุ๊กขององค์กรและส่วนบุคคล รวมทั้งสื่อพื้นบ้าน เช่น ลิเก หมอลำ หนังตะลุง เป็นต้น

3) ใช้สื่อชุมชน เช่น สื่อบุคคลในพื้นที่ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนที่เกิดและเติบโตในชุมชนนั้น เป็นที่ผู้สัมผัสและคุ้นเคยในภาษา ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม วิถีชีวิตในชุมชน

4) ใช้สื่อกิจกรรม ซึ่งสื่อกิจกรรมเป็นสื่อที่กระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน สื่อกิจกรรมนี้สามารถปรับปรุงดัดแปลงแก้ไขให้ยืดหยุ่น เหมาะสมกับโอกาสและสถานการณ์ได้ง่าย

5) ควรมีการย้ำบ่อย ๆ จะช่วยให้เกิดความน่าสนใจเพิ่มขึ้น สารที่นำเสนอจะมีความคงทนถาวรมากยิ่งขึ้น แต่การใช้วิธีนี้ควรระวังว่าถ้าย้ำบ่อย ๆ และกระทำต่อเนื่องกันนานอาจจะถึงจุดอิ่มตัว และเมื่อใดถึงจุดอิ่มตัว ผลจะลดลงทันที เพราะผู้รับสารจะเริ่มเบื่อหน่ายหรือชินชา

4. การมีส่วนร่วมของประชาชน กล่าวได้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่คน ครอบครัว ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะของความรู้สึกเป็นเจ้าของ ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน คือ

1) การมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจ หมายถึง การร่วมคิด ค้นหา และตัดสินใจหรือการกำหนดรายละเอียดของสิ่งที่จะดำเนินการ

2) ด้านการร่วมปฏิบัติการในกิจกรรมหรือโครงการ หมายถึง การที่มีส่วนร่วมเข้ามาร่วมดำเนินโครงการ ร่วมแรง ร่วมสมทบค่าใช้จ่าย การให้ข้อมูลที่จำเป็นตลอดจนการเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ ร่วมในการบริหารงานหรือการประสานงาน

3) ด้านการรับผลประโยชน์ หมายถึง การได้รับประโยชน์จากการเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการต่าง ๆ เช่น มีรายได้เพิ่มขึ้น มีการสุขภาพกายใจที่ดีขึ้น การได้รับความรู้ การเปิดโลกทัศน์และมุมมอง

4) ด้านการตรวจสอบและประเมินผล หมายถึง การที่ประชาชนเข้าร่วมเพื่อการประเมินผลการดำเนินการพัฒนาท้องถิ่น โดยอาจดำเนินการผ่านกระบวนการทางการเมืองหรือ สื่อมวลชน หรือ ตามเงื่อนไขของกฎหมายได้

นอกจากนี้ จากการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงในทุกมิติ โดยเฉพาะการสื่อสารที่มีพัฒนาการไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้น ผู้บริหารท้องถิ่น ต้องมีการพัฒนาทักษะการสื่อสารอย่างต่อเนื่องและตลอดเวลา เพราะการสื่อสาร เป็นปัจจัยสำคัญของการปฏิบัติงานทั้งภายในองค์กรและภายนอกองค์กรประสบความสำเร็จ ดังนั้น ผู้บริหารท้องถิ่น ควรมีทักษะการสื่อสารเพิ่มเติม ดังนี้ (ปวีร์วี อินนุพัฒน์, 2566)

1) เป็นผู้ฟังที่ดีและตั้งใจ (Be an attentive listener) การฟังเป็นหนึ่งในองค์ประกอบของการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพที่ผู้ฟังที่ดีจะต้องตั้งใจและเข้าใจในสิ่งที่ผู้พูดกำลังพูด ถึงแม้ว่าผู้พูดจะสื่อสารได้ไม่ดี เพราะบางครั้งการที่เราไม่ได้ตั้งใจฟังในสิ่งที่ผู้พูดกำลังสื่อสารอยู่ อาจจะทำให้ข้อมูลที่ได้อาจหายไป การเป็นผู้ฟังที่ดีและตั้งใจจะช่วยให้เราสามารถระบุอารมณ์และความตั้งใจของผู้พูดได้ วิธีการที่จะเป็นผู้ฟังที่ดี คือ สบตากับผู้พูดอย่างเหมาะสม เน้นโฟกัสที่สีหน้าและถ้อยคำของผู้พูด ในกรณีที่มิข้อสงสัย สามารถสอบถามได้หลังจากที่การสนทนาจบลง โดยที่ไม่ต้องขัดจังหวะผู้พูดและมีท่าทางที่ตั้งใจและเหมาะสม

2) การสื่อสารด้วยการพูด (Verbal communication) การพูดเป็นศิลปะในการใช้คำและภาษาที่มีประสิทธิภาพในการสื่อความหมาย ความคิดและอารมณ์ ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานสำคัญที่มีบทบาทในชีวิตด้านต่างๆ ทั้งชีวิตส่วนตัวและที่ทำงาน โดยจะต้องให้ความสำคัญกับการสื่อสารด้วยการพูดดังนี้ (1) ใส่ใจกับวิธีการออกเสียงในแต่ละคำ (2) ฝึกการออกเสียงเพื่อปรับปรุงการแสดงออก (3) หาจังหวะการพูดให้ชัดเจน ไม่เร็วหรือช้าจนเกินไป (4) การเว้นวรรคคำพูดอย่างมีกลยุทธ์ ไม่เว้นวรรคการพูดให้นานเกินไป แต่สามารถหยุดเพื่อพูดเน้นประเด็นสำคัญได้ และ (5) ขยายคำพูดให้มีช่วงคำที่กว้างขึ้น การฝึกเป็นประจำจะช่วยให้คุณแสดงความคิดเห็นได้แม่นยำและคล่องแคล่วมากขึ้น ข้อที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือการเรียนรู้วิธีปรับระดับเสียงและโทนเสียงของคุณ เพราะน้ำเสียงและระดับเสียงเป็นเครื่องมืออันทรงพลังในการถ่ายทอดอารมณ์และสร้างสายสัมพันธ์กับผู้ฟัง การสื่อสารด้วยการพูดที่มีประสิทธิภาพทำให้คุณต้องปรับน้ำเสียงและระดับเสียงให้เหมาะสมกับบริบทและวัตถุประสงค์ของการสนทนาหรือการนำเสนอ

3) ความกระชับในการสื่อสาร (Be Concise) ความกระชับในการสื่อสารจะช่วยให้การสื่อสารข้อความของคุณเป็นไปอย่างตรงไปตรงมาและสั้นกระชับ เพราะฉะนั้นจึงจะต้องจัดระเบียบความคิดก่อนที่จะพูดหรือเขียนเสมอ เนื่องจากความคิดที่ชัดเจนจะนำไปสู่การสื่อสารที่ดีและมีประสิทธิภาพการทำงานที่ดีขึ้น เมื่อใดก็ตามที่เรา กำลังสื่อสารกับใครสักคน ควรจะใช้ภาษาที่ง่าย ไม่คลุมเครือ หลีกเลี่ยงคำหรือข้อมูลที่ไม่จำเป็น ที่อาจทำให้ข้อความของคุณไม่ชัดเจน

4) เป็นรูปธรรมและชัดเจน (Be concrete and clear) การสื่อสารด้วยข้อความที่ชัดเจน ไม่คลุมเครือ การแสดงข้อมูลอย่างเป็นรูปธรรม เป็นทักษะอีกอย่างหนึ่งที่จะต้องเรียนรู้เพื่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และยังหมายถึงการให้รายละเอียดที่ชัดเจนเกี่ยวกับข้อมูลที่นำเสนอ รวมไปถึงข้อเท็จจริงและตัวเลขอีกด้วย ดังนั้นจึงจะต้องสื่อสารด้วยข้อความที่ชัดเจน

เพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจได้ยิ่งขึ้นในเวลาอันสั้น อาจจะใช้คำง่าย ๆ หรือใช้น้ำเสียงที่กระตือรือร้นและชัดเจนให้มาก

5) การสื่อสารที่ไม่ใช่การพูดคือหัวใจสำคัญ (Non-verbal communication is the key) การพูดเป็นสิ่งสำคัญ แต่สิ่งที่สำคัญกว่าคือ ภาษากาย หรือ body language ที่มีบทบาทสำคัญและเป็นหัวใจหลักของการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ หรือ น้ำเสียง การสบตา การแสดงออกทางสีหน้า และท่าทางของมือที่แสดงขณะสื่อสาร ที่แสดงให้เห็นถึงความมั่นใจของผู้พูด และผู้ฟังสนใจที่จะฟังสิ่งที่ผู้พูดต้องการสื่อสาร การใช้ภาษากายสื่อสารในขณะที่พูดไปด้วย จะช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่แข็งแกร่งในการส่งข้อความให้กับผู้อื่นได้อย่างสะดวกและมีประสิทธิภาพ

6) กล้าแสดงออก (Assertiveness) ความกล้าแสดงออกในการสื่อสารคือความสามารถในการแสดงความต้องการ ความคิดเห็น และความรู้สึกอย่างมั่นใจและให้ความเคารพ เราควรมีความมั่นใจและมั่นคงในการสื่อสาร เพราะเป็นสิ่งที่เราแสดงออกถึงมุมมองของเราได้อย่างชัดเจน โดยที่ไม่ถูกมองว่าก้าวร้าว

7) ผ่อนคลาย (Be relaxed) เราควรที่จะผ่อนคลายและลดความเครียดลงก่อนที่จะสื่อสารกับผู้ฟัง เพราะความเครียดและความวิตกกังวลจะเป็นตัวการที่ทำให้การสื่อสารนั้นไม่มีประสิทธิภาพ หรือใช้คำพูดที่ผิดที่อาจทำให้ผู้ฟังเข้าใจสิ่งที่เราสื่อสารได้ยากขึ้น อีกทั้งการปราศจากความเครียดและรู้สึกผ่อนคลาย เป็นสิ่งสำคัญที่จะให้เราสามารถสื่อสารหรือพูดได้เป็นอย่างดีและมีประสิทธิภาพ

8) การให้ข้อมูล (Inform) เพื่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ เราควรแจ้งหรือให้ข้อมูลกับผู้ฟังในสิ่งที่เราจะสื่อสารออกไปว่าเป็นเรื่องอะไร โดยอาจจะอธิบายประเด็นอย่างละเอียด เพื่อที่จะช่วยให้ผู้ฟังสามารถเตรียมตัวหรือดำเนินการใด ๆ เพื่อที่จะมาทำความเข้าใจกับผู้สื่อสาร และยังทำให้ผู้ฟังเข้าใจในสิ่งที่เราจะสื่อสารได้ง่ายขึ้น การให้ข้อมูลหรืออธิบายความคิดของเราอย่างละเอียด จะเป็นสิ่งที่ให้เราเป็นผู้สื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ

9) ความสามารถในการปรับตัว (Adaptability) ความสามารถในการปรับตัวของการสื่อสารหมายถึงการปรับเปลี่ยนรูปแบบการสื่อสารให้สอดคล้องกับสถานการณ์และผู้ที่เกี่ยวข้องได้เป็นอย่างดี ซึ่งมีดังนี้ใส่ใจกับความชอบและรูปแบบการสื่อสารของผู้อื่นเสมอ ด้วยการเข้าใจความต้องการและคาดหวังของผู้ฟังปรับแนวทางการสื่อสารตามความจำเป็น หมายความว่าไม่ว่าผู้ฟังจะเป็นกลุ่มแบบไหน บุคลิกต่างกันอย่างไร หรือตำแหน่งอะไร เราจะต้องปรับแต่งการสื่อสารให้สอดคล้องกันอยู่เสมอ เปิดกว้างต่อความคิดเห็นและพร้อมที่จะทำการเปลี่ยนแปลงตัวเองโดยรวมแล้ว ความสามารถในการปรับตัวเป็นทักษะอย่างหนึ่งและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้อย่างสร้างสรรค์และความสามารถในการปรับสิ่งที่ต้องการสื่อสารออกไปของเราให้ดีที่สุด

10) การเล่าเรื่อง (I Storytelling) การเล่าเรื่องถือเป็นทักษะการสื่อสารที่สำคัญอย่างหนึ่งในการบอกเล่าเรื่องราว สร้างการมีส่วนร่วมและโน้มน้าวผู้อื่นให้เข้าใจและน่าจดจำใน

สิ่งที่ต้องการสื่อสาร โดยที่เราสามารถที่จะฝึกการเล่าเรื่องในบริบทต่าง ๆ ได้ ไม่ว่าจะเป็นการนำเสนอธุรกิจ เรื่องส่วนตัว หรือแคปเปอต่าง ๆ เป็นต้น

ดังนั้น ผู้บริหารท้องถิ่นในสังคมการเมืองไทย ซึ่งมีหน้าที่หลักในการพัฒนาท้องถิ่นทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนทุกช่วงวัย รวมทั้งต้องสร้างความเชื่อถือ ความเชื่อมั่น และความนิยมทางการเมืองให้แก่ตนเองจนเป็นที่ยอมรับของประชาชนและสังคมโดยรวม จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารท้องถิ่นต้องมีสมรรถนะการสื่อสารและยังต้องมีทักษะการสื่อสารให้สอดคล้องกับการสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในโลกยุคสมัยใหม่

องค์ความรู้ใหม่

ผู้บริหารท้องถิ่นเป็นบุคคลที่ได้รับการเลือกตั้งมาจากประชาชนโดยตรง จึงมีความใกล้ชิดกับประชาชนเป็นอย่างยิ่ง การสื่อสารจากผู้บริหารท้องถิ่นจึงจำเป็นจะต้องมีทักษะ หรือสมรรถนะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพมากกว่าบุคคลอื่น เพื่อที่จะได้สื่อสารข้อมูลกับหลายภาคส่วน โดยเฉพาะประชาชนในพื้นที่ ดังนั้นผู้บริหารท้องถิ่นจำเป็นต้องมีสมรรถนะ ประกอบด้วย การวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย, มีความคิดสร้างสรรค์ในการสื่อสาร, ใช้สื่ออย่างเหมาะสม, เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม, เป็นผู้ฟังที่ดีและตั้งใจ, มีความสามารถในการปรับตัว, เน้นการสื่อสารสองทาง และนิยมการเล่าเรื่อง ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 สมรรถนะการสื่อสารของผู้บริหารท้องถิ่น

สรุป

“การสื่อสาร” เป็นกระบวนการที่นำไปสู่ความสำเร็จขององค์กร ประกอบด้วย ผู้ส่งสาร ตัวสาร วิธีการส่งสาร และผู้รับสาร โดยเฉพาะผู้ส่งสารที่เป็น “ผู้บริหารท้องถิ่น” ซึ่งมีหน้าที่หลักในการสื่อสารไปยังบุคลากรในองค์กร ประชาชนและภาคีเครือข่ายทั้งในระดับพื้นที่ ระดับภาค และระดับประเทศ เพื่อพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้าตามที่ได้หาเสียงและกำหนดนโยบาย ดังนั้น ผู้บริหารท้องถิ่น ต้องใช้การสื่อสารเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาท้องถิ่น ต้องมีความสามารถ ทักษะ และสมรรถนะทางการสื่อสารมากเป็นพิเศษ เพราะการสื่อสารที่ดี มีประสิทธิภาพ จะทำให้ท้องถิ่นมีการพัฒนา ประชาชนอยู่ดีมีสุขภายใต้สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

เอกสารอ้างอิง

- กุลจิรา ยะชนะนพ และ กัญญ์รัชการย์ เลิศอมรศักดิ์. (2567). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่นบุรี. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 4 (1), 93-112.
- ชูวงศ์ ฉายะบุตร. (2539). การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพิณเนศพรินท์ติ้ง เซ็นเตอร์จำกัด.
- โชคสุข กรกิตติชัย. (2562). ศึกษาแนวทางการได้มาและขั้นตอนการเลือกประธานสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
- ทวิช ผิวพ่อง และคณะ. (2565). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอห้วยน้ำใหญ่ จังหวัดมุกดาหาร. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
- นฤมล รัตนภิบาล และคณะ. (2567). สมรรถนะทางการสื่อสารของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นันทวัชร โคตรวงศ์ และคณะ. (2564). การสื่อสารเพื่อสร้างความนิยมทางการเมืองของว่าที่ผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนตำบลลงชน จังหวัดสกลนคร. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชานิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นิพนธ์ ศศิธรเสาวภา. (2560). การบริหารกิจการท้องถิ่นที่ดีในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

- ปวีร์วี อินนุพัฒน์. (2566). การสื่อสารของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อสร้างองค์กรดิจิทัล. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (2557). ทฤษฎีการสื่อสาร และแบบจำลองการสื่อสาร. เรียกใช้เมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2568 จาก http://tanakonkarapun.blogspot.com/2014/08/blog-post_64.html.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2558). แนวคิดและทฤษฎีการสื่อสารเพื่อการพัฒนา. ใน เอกสารการสอน ชุดวิชา การสื่อสารกับการพัฒนา หน่วยที่ 1-8. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ยุภา นารินทร์. (2563). ผู้นำท้องถิ่นกับการสื่อสาร. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มจร. วิทยาเขตอีสาน, 1 (3), 38-44.
- อรอนงค์ สวัสดิ์บุรี. (2555). พฤติกรรมและการสื่อสารในองค์กร. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Cenere, P., Gill, R., Lawson, C., & Lewis, M. (2015). Communication skills for business professionals. Victoria, Australia: Cambridge University Press.
- David K. Berlo. (1960). The Process of Communication. New York : Holt, Rinehart and Winston, Inc.
- Education, A. (2011). Framework for student learning: Competencies for engaged thinkers and ethical citizens with an entrepreneurial spirit. Retrieved February 01, 2025, from <https://open.alberta.ca/publications/9780778596479>
- Fullan, M. (2013). The Moral Imperative of School Leadership. Ontario: A Joint Publication.
- Johari, S., Noordin, W. N. W., & Mahamad, T. E. T. (2022). WhatsApp conversations and relationships: A focus on digital communication between parent-teacher engagement in a secondary school in Putrajaya. Jurnal Komunikasi: Malaysian Journal of Communication, 38 (2), 280–296.

ภัยยุคใหม่ของพระสงฆ์กับความท้าทายและแนวทางการปฏิบัติในยุคดิจิทัล*

MODERN THREATS FOR MONKS CHALLENGES AND PRACTICES IN THE DIGITAL AGE

พระใบฎีกาสมคิด นาสีโล (สุขนิล)¹ และ มะลิ ทิพพรจง²

Phra Bai Deeka Somkid Nathasilo (Sukhanin)¹ and Mali Thipprajong²

วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี¹⁻²

Phetchaburi Buddhist College, Thailand.¹⁻²

Corresponding Author's Email: thipprajongmali@gmail.com

บทคัดย่อ

ยุคข้อมูลข่าวสารที่ผ่านระบบดิจิทัลที่เรียกว่าเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวัน พระสงฆ์ในฐานะผู้นำทางจิตวิญญาณและผู้เผยแผ่พระธรรมคำสอน จำเป็นต้องเผชิญกับความท้าทายใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นจากความเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี ภัยยุคใหม่ที่พระสงฆ์ต้องเผชิญในยุคดิจิทัล ในส่วนที่ได้รับผลกระทบจากตัวพระสงฆ์ ผู้กระทำการเองหรือทำให้ผู้อื่นกระทำการให้ก็ตามตลอดถึงนำเสนอแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสมเพื่อรับมือกับความท้าทายเหล่านี้ภัยยุคใหม่ที่พระสงฆ์ต้องเผชิญ ได้แก่ การใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างไม่เหมาะสม การถูกล่อลวงด้วยผลประโยชน์ทางโลก การเสื่อมถอยของศรัทธาในพระพุทธศาสนา การขาดความรู้ความเข้าใจในพระธรรมวินัย และการถูกคุกคามจากกลุ่มบุคคลที่ไม่หวังดี ภัยเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อบทบาทและภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ในสังคมไทย

คำสำคัญ: ภัย, ยุคระบบดิจิทัล, พระสงฆ์

Abstract

The digital information age, known as information and communication technology, plays an important role in our daily lives. As spiritual leaders and propagators of the Dharma, monks must face new challenges arising from changes in society and technology. The new threats that monks face in the digital age, whether they are affected by monks themselves or by others, and present appropriate practices to cope with these challenges. The new threats that monks face include the inappropriate use of social media, being lured by worldly

* Received 28 February 2025; Revised 28 March 2025; Accepted 30 March 2025

benefits, the decline of faith in Buddhism, the lack of knowledge and understanding of the Dharma and the disciplinary rules, and being threatened by ill-intended groups. These threats affect the role and image of monks in Thai society.

Keywords: threats, digital age, monks

บทนำ

ยุคข้อมูลข่าวสารที่ผ่านระบบดิจิทัลที่เรียกว่าเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวัน พระสงฆ์ในฐานะผู้นำทางจิตวิญญาณและผู้เผยแผ่พระธรรมคำสอน จำเป็นต้องเผชิญกับความท้าทายใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นจากความเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี ภัยยุคใหม่ที่พระสงฆ์ต้องเผชิญในยุคดิจิทัล ในส่วนที่ได้รับผลกระทบจากตัวพระสงฆ์ ผู้กระทำการเองหรือทำให้ผู้อื่นกระทำการให้ก็ตามตลอดถึงนำเสนอแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสมเพื่อรับมือกับความท้าทายเหล่านี้ภัยยุคใหม่ที่พระสงฆ์ต้องเผชิญ ได้แก่ การใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างไม่เหมาะสม การถูกล่อลวงด้วยผลประโยชน์ทางโลก การเสื่อมถอยของศรัทธาในพระพุทธศาสนา การขาดความรู้ความเข้าใจในพระธรรมวินัย และการถูกคุกคามจากกลุ่มบุคคลที่ไม่หวังดี ภัยเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อบทบาทและภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ในสังคมไทย พระสงฆ์ในสังคมไทยมีบทบาทสำคัญในด้านศาสนาและวัฒนธรรมมายาวนาน แต่ในยุคปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสังคมได้สร้างความท้าทายใหม่ ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทและสถานภาพของพระสงฆ์ บทความนี้มุ่งสำรวจภัยยุคใหม่ที่พระสงฆ์เผชิญทั้งในด้านการเผยแผ่พระธรรม การรักษาพระวินัย และการเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณในชุมชน พร้อมนำเสนอมุมมองและแนวทางการปรับตัวของพระสงฆ์ในยุคดิจิทัลพระสงฆ์เป็นหนึ่งในสถาบันสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความเชื่อและค่านิยมของคนไทย อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีในปัจจุบัน ได้สร้างความซับซ้อนในชีวิตประจำวันของพระสงฆ์ สื่อสังคมออนไลน์และความรวดเร็วของข้อมูลข่าวสารกลายเป็นทั้งโอกาสและภัยคุกคามที่ต้องได้รับการพิจารณาอย่างรอบคอบ บทความนี้จะวิเคราะห์ภัยยุคใหม่ที่พระสงฆ์ต้องเผชิญ พร้อมทั้งเสนอแนวทางการปฏิบัติที่สามารถช่วยเสริมสร้างบทบาทของพระสงฆ์ในยุคสมัยใหม่ คำว่า บทบาท หมายถึง พฤติกรรมที่ สังคมกำหนดและคาดหวังให้บุคคลกระทำ (ติน ปรัชญพฤทธิ์, 2538)

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่มีความสำคัญในสังคมไทยมาเป็นเวลานาน พระสงฆ์ทำหน้าที่เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ ผู้เผยแผ่พระธรรม และเป็นศูนย์รวมจิตใจของชุมชน บทบาทดังกล่าวมีความสำคัญต่อการธำรงรักษาวัฒนธรรมและคุณธรรมในสังคม อย่างไรก็ตาม สังคมไทยในยุคปัจจุบันเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม

และเทคโนโลยี ซึ่งนำมาซึ่งความท้าทายที่ไม่เคยมีมาก่อน พระสงฆ์จำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยใหม่ เพื่อคงบทบาทและสถานภาพในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สถานการณ์ไอทีตบตาบทและความสำคัญของพระสงฆ์ในสังคมไทยดั้งเดิมในอดีต พระสงฆ์มีบทบาทสำคัญในฐานะผู้นำทางจิตวิญญาณ ครูผู้สอนศีลธรรม และผู้เผยแผ่พระธรรมคำสอน ชุมชนไทยในยุคเก่าให้ความเคารพนับถือพระสงฆ์เป็นศูนย์รวมของจิตใจและวัฒนธรรม วัดไม่เพียงเป็นสถานที่ปฏิบัติธรรม แต่ยังเป็นศูนย์กลางการศึกษาและกิจกรรมสาธารณะ ซึ่งส่งเสริมความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในชุมชน ปัจจุบันความท้าทายจากกระแสโลกาภิวัตน์และเทคโนโลยีปัจจุบัน พระสงฆ์ต้องเผชิญกับความท้าทายที่ซับซ้อนขึ้น สื่อสังคมออนไลน์ได้เปลี่ยนวิธีการสื่อสารและเผยแผ่พระธรรม ในขณะเดียวกัน ความคาดหวังของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างวิถีดั้งเดิมและสมัยใหม่ พระสงฆ์บางรูปต้องประสบปัญหาเรื่องภาพลักษณ์จากข่าวปลอมและการวิพากษ์วิจารณ์ในโลกออนไลน์ นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงของค่านิยมในสังคมยังทำให้ความศรัทธาของบางกลุ่มลดลง อนาคตแนวโน้มและโอกาสของพระสงฆ์ในสังคมยุคใหม่ในอนาคต การปรับตัวของพระสงฆ์จะมีบทบาทสำคัญต่อการธำรงรักษาพระพุทธศาสนา การใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ เช่น การเผยแผ่ธรรมะผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล การพัฒนาหลักสูตรอบรมศีลธรรมที่ตอบโจทย์คนรุ่นใหม่ และการสร้างความโปร่งใสในกิจกรรมของวัด จะช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นและศรัทธาให้กลับคืนมา นอกจากนี้ การส่งเสริมการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนทักษะและความรู้ที่เหมาะสมกับบริบทสังคมในอนาคตยังเป็นสิ่งจำเป็นภัยยุคใหม่ที่พระสงฆ์ต้องเผชิญ บทบาทที่แสดงออกจริง เป็นการ กระทำที่บุคคลปฏิบัติจริง ซึ่งขึ้นอยู่กับ สถานการณ์ เฉพาะหน้าในขณะนั้นด้วย สถานการณ์ดังกล่าวอาจเป็นสภาพแวดล้อมทาง ธรรมชาติและทางสังคม เช่น การกดดันของกลุ่ม ต่าง ๆ และ บทบาทที่กระทำจริงอาจสอดคล้อง หรือไม่สอดคล้องกับบทบาทในอุดมคติหรือ บทบาทที่บุคคลรับรู้ก็ได้ (จำนง อติวัฒนสิทธิ์ และคณะ, 2545)

สื่อสังคมออนไลน์และข่าวปลอมการแพร่กระจายของข่าวปลอม (fake news) และข้อมูลบิดเบือนในสื่อออนไลน์ทำให้ภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างรุนแรงในหลายกรณี การใช้งานเทคโนโลยีโดยขาดความรู้เท่าทันอาจนำไปสู่การทำลายความน่าเชื่อถือและศรัทธาของสาธุชน การบริโภคนิยมและความเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมในยุคที่วัตถุนิยมและความสำเร็จทางวัตถุมิมีบทบาทสำคัญ การปฏิบัติตามพระธรรมวินัยที่มุ่งเน้นความเรียบง่ายและการปล่อยวางกลายเป็นเรื่องที่ท้าทาย พระสงฆ์ต้องเผชิญกับการคาดหวังที่ขัดแย้งกันระหว่างวิถีดั้งเดิมและวิถีสมัยใหม่ ความเข้าใจผิดและความขัดแย้งทางศาสนาคำสอนทางศาสนาอย่างผิดเพี้ยนและการขัดแย้งทางศาสนาในสังคมหลากหลายวัฒนธรรมส่งผลกระทบต่อความสงบสุขและการอยู่ร่วมกัน พระสงฆ์จึงต้องเผชิญกับความท้าทายในการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องแก่สาธุชน "พระสงฆ์กับการจัดการตนเองในสังคมยุคใหม่" การปรับตัวของ

พระสงฆ์เนื้อหาหลักของบทความเน้นไปที่ความจำเป็นที่พระสงฆ์ต้องปรับตัวให้เข้ากับสังคมยุคใหม่ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านเทคโนโลยีและสื่อสารสมัยใหม่ การรักษาหลักธรรมวินัยอย่างไรก็ตาม การปรับตัวนี้ต้องอยู่บนพื้นฐานของการรักษาหลักธรรมวินัยของพระพุทธศาสนาเพื่อไม่ให้เกิดการเสื่อมเสียต่อพระพุทธศาสนาการจัดการตนเอง พระสงฆ์ต้องมีความสามารถในการจัดการตนเองให้เหมาะสมกับบทบาทและหน้าที่ในสังคมยุคใหม่โดยต้องมีความรู้ความเข้าใจในโลกสมัยใหม่ ควบคู่ไปกับการรักษาความเป็นพระสงฆ์ (จ่านงค์ ทองประเสริฐ, 2534)

"พระสงฆ์กับการจัดการตนเองในสังคมยุคใหม่" การปรับตัวในยุคสมัยใหม่บทความเน้นไปที่ความจำเป็นที่พระสงฆ์ต้องปรับตัวให้เข้ากับสังคมยุคใหม่ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านเทคโนโลยีและสื่อสารสมัยใหม่การจัดการตนเองของพระสงฆ์ให้สอดคล้องกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปการรักษาบทบาทกล่าวถึงสิ่งที่พระสงฆ์ต้องมีความรู้ความเข้าใจในโลกสมัยใหม่ และสามารถรักษาบทบาทผู้นำทางจิตวิญญาณได้สิ่งที่พระสงฆ์ต้องมีความรู้ความเข้าใจในโลกสมัยใหม่ ควบคู่ไปกับการรักษาความเป็นพระสงฆ์การจัดการตนเองพระสงฆ์ต้องมีความสามารถในการจัดการตนเองให้เหมาะสมกับบทบาทและหน้าที่ในสังคมยุคใหม่ (ธัชรินทร์ วุฒิชชาติ, 2561) "พระสงฆ์กับการจัดการตนเองในสังคมยุคใหม่" การปรับตัวในยุคสมัยใหม่บทความเน้นไปที่ความจำเป็นที่พระสงฆ์ต้องปรับตัวให้เข้ากับสังคมยุคใหม่ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านเทคโนโลยีและสื่อสารสมัยใหม่การจัดการตนเองของพระสงฆ์ให้สอดคล้องกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปการรักษาบทบาทกล่าวถึงสิ่งที่พระสงฆ์ต้องมีความรู้ความเข้าใจในโลกสมัยใหม่ และสามารถรักษาบทบาทผู้นำทางจิตวิญญาณได้สิ่งที่พระสงฆ์ต้องมีความรู้ความเข้าใจในโลกสมัยใหม่ ควบคู่ไปกับการรักษาความเป็นพระสงฆ์การจัดการตนเองพระสงฆ์ต้องมีความสามารถในการจัดการตนเองให้เหมาะสมกับบทบาทและหน้าที่ในสังคมยุคใหม่ (พระราชวัลภาจารย์ (ดาวเรือง อาจารย์คุณ, 2563)

"บทบาทของพระสงฆ์ในสังคมโลกาภิวัตน์" บทบาทของพระสงฆ์ในยุคที่โลกมีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอันเนื่องมาจากกระแสโลกาภิวัตน์ โดยครอบคลุมประเด็นหลักๆ การปรับตัวให้เข้ากับเปลี่ยนแปลงพระสงฆ์ต้องปรับตัวให้เข้ากับเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นจากกระแสโลกาภิวัตน์ เช่น การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี สังคม และวัฒนธรรมการทำความเข้าใจผลกระทบของโลกาภิวัตน์ต่อพระพุทธศาสนาและสังคมไทยการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาพระสงฆ์ต้องมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม เช่น ปัญหาความยากจน ปัญหาสิ่งแวดล้อม และปัญหาความขัดแย้งการใช้หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาในการแก้ไขปัญหาทางสังคมการเผยแผ่พระธรรมคำสอนพระสงฆ์ต้องเผยแผ่พระธรรมคำสอนให้เข้ากับยุคสมัย โดยใช้เทคโนโลยีและสื่อสารสมัยใหม่ในการเผยแผ่การปรับปรุงรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้เข้าถึงคนรุ่นใหม่การเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณพระสงฆ์ต้องรักษาบทบาท

ของตนในฐานะผู้นำทางจิตวิญญาณ และเป็นที่พึ่งทางใจให้กับประชาชนการส่งเสริมคุณธรรม และจริยธรรมในสังคม (สมุน อมรวิวัฒน์, 2542)

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า "ภัยยุคใหม่ของพระสงฆ์" นั้นเกิดจากความตระหนักรู้ถึงความเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยีที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทของพระสงฆ์ในปัจจุบัน โดยมีเหตุผลและความคาดหวังผลการทำความเข้าใจปัญหาเพื่อทำความเข้าใจถึงภัยและความท้าทายที่พระสงฆ์ต้องเผชิญในยุคดิจิทัลอย่างถ่องแท้เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของภัยเหล่านี้ต่อพระพุทธศาสนาและสังคมไทยการแสวงหาแนวทางแก้ไขเพื่อนำเสนอแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสมในการรับมือกับภัยยุคใหม่เพื่อส่งเสริมการปรับตัวของพระสงฆ์ให้เข้ากับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปการส่งเสริมความเข้าใจที่ถูกต้องเพื่อเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในสังคมเพื่อลดความเข้าใจผิดและความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นจากข้อมูลที่ไม่ถูกต้องคุณค่าและประโยชน์การสร้างคุณธรรมกับพระสงฆ์จะช่วยสร้างความตระหนักให้กับพระสงฆ์และประชาชนทั่วไปถึงภัยและความท้าทายที่พระสงฆ์ต้องเผชิญส่งเสริมให้เกิดการร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาการให้แนวคิดและแนวทางบทความนี้จะนำเสนอแนวคิดและแนวทางในการปรับตัวของพระสงฆ์ให้เข้ากับยุคดิจิทัลเป็นแนวทางในการใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาการส่งเสริมการพัฒนาบทความนี้จะช่วยส่งเสริมการพัฒนาพระพุทธศาสนาให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนส่งเสริมให้พระสงฆ์มีบทบาทสำคัญในการเป็นที่พึ่งทางจิตใจของสังคมการนำไปปรับใช้ในสังคมการส่งเสริมการศึกษาบทความนี้สามารถนำไปใช้เป็นแหล่งข้อมูลในการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาและสังคมส่งเสริมการเรียนรู้และการทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในยุคดิจิทัลการสร้างความร่วมมือบทความนี้สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างความร่วมมือระหว่างพระสงฆ์ ภาครัฐ และภาคเอกชนส่งเสริมการทำงานร่วมกันในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพระพุทธศาสนาการส่งเสริมจริยธรรม สามารถนำไปใช้ในการส่งเสริมจริยธรรมในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ส่งเสริมให้เกิดการใช้เทคโนโลยีอย่างมีสติและมีความรับผิดชอบบทความนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะนำไปสร้างการรับรู้และเป็นประโยชน์ต่อพระสงฆ์ ประชาชน และสังคมโดยรวม ในการทำความเข้าใจและรับมือกับภัยยุคใหม่ที่พระสงฆ์ต้องเผชิญ

แนวทางการปรับตัวของพระสงฆ์ในยุคดิจิทัล

การศึกษาและการใช้เทคโนโลยีอย่างมีสติพระสงฆ์ควรมีความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยี เพื่อเผยแผ่พระธรรมผ่านช่องทางออนไลน์ เช่น การจัดกิจกรรมธรรมะออนไลน์ การสอนสมาธิผ่านแอปพลิเคชัน และการเผยแพร่คำสอนในรูปแบบดิจิทัล การเสริมสร้างศรัทธาผ่านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมการแสดงถึงความโปร่งใสในกิจกรรมและการบริหารจัดการวัดเป็นสิ่งสำคัญ พระสงฆ์สามารถใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อสื่อสารกับชุมชน สร้างความเชื่อมั่น

และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมศาสนา การเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณในยุคใหม่พระสงฆ์ควรพัฒนานตนเองให้เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณที่ตอบสนองต่อความต้องการของคนรุ่นใหม่ โดยคำนึงถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปภัยยุคใหม่ของพระสงฆ์ในยุคดิจิทัลเป็นประเด็นที่ซับซ้อนและเกี่ยวข้องกับหลายแง่มุม บททศวรรษวิชาการที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้มักจะกล่าวถึงประเด็นต่างๆ ความท้าทายในการใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างไม่เหมาะสม การเผยแพร่ภาพหรือวิดีโอที่ไม่เหมาะสมการแสดงความคิดเห็นที่ไม่เหมาะสมการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อผลประโยชน์ส่วนตนการขาดความเข้าใจในเทคโนโลยี การถูกหลอกลวงหรือถูกโจรกรรมข้อมูลการถูกนำข้อมูลส่วนตัวไปใช้ในทางที่ผิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม การเสื่อมถอยของความศรัทธาในพระพุทธศาสนาการเปลี่ยนแปลงค่านิยมและวิถีชีวิตแนวทางการปฏิบัติในการส่งเสริมการใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างมีสติ การเผยแพร่เนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อเผยแผ่พระธรรมคำสอนการระมัดระวังในการแสดงความคิดเห็นการให้ความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีแก่พระสงฆ์ การอบรมการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์อย่างปลอดภัยการให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีการปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัย การใช้เทคโนโลยีเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาในรูปแบบใหม่ๆ การสร้างความสัมพันธ์กับคนรุ่นใหม่ผ่านสื่อดิจิทัลการรักษาพระธรรมวินัยและจารีตประเพณีของพระสงฆ์ไทยจะเน้นย้ำถึงความสำคัญของการผสมผสานระหว่างพระธรรมวินัยและเทคโนโลยี เพื่อให้พระสงฆ์สามารถปฏิบัติศาสนกิจได้อย่างเหมาะสมในนอกจากนี้ ยังมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบต่อพระพุทธศาสนาโดยรวม เช่น การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเผยแผ่พระธรรมคำสอน และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์กับพุทธศาสนิกชนในยุคใหม่ของพระสงฆ์เป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญและหาแนวทางแก้ไขอย่างเหมาะสม เพื่อรักษาพระพุทธศาสนาให้คงอยู่และเจริญรุ่งเรืองต่อไปสาเหตุที่พระสงฆ์ถูกมองด้านไม่ดีเกี่ยวกับสื่อหรือคติความยุคใหม่ สาเหตุที่พระสงฆ์ถูกมองในแง่ลบเกี่ยวกับสื่อหรือคติความยุคใหม่นั้น มีปัจจัยหลายประการที่ซับซ้อนและเกี่ยวพันกัน (พระชลญาณมณี, 2565) ได้สรุป แนวทางการปรับตัวของพระสงฆ์ในยุคดิจิทัล ดังนี้ 1) การใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างไม่เหมาะสมขาดความรู้ความเข้าใจ พระสงฆ์บางรูปอาจขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างถูกต้องเหมาะสม ทำให้เกิดการเผยแพร่เนื้อหาที่ไม่เหมาะสม เช่น ภาพลามกอนาจาร หรือความคิดเห็นที่สร้างความแตกแยกการใช้เพื่อผลประโยชน์ส่วนตน: มีกรณีที่พระสงฆ์ใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน เช่น การเรียกรับเงินบริจาคโดยไม่โปร่งใส หรือการโฆษณาขายวัตถุมงคลเกินจริงการขาดการควบคุมตนเอง: สื่อสังคมออนไลน์เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ แต่พระสงฆ์บางรูปอาจขาดการควบคุมตนเอง ทำให้แสดงความคิดเห็นที่ไม่เหมาะสม หรือตอบโต้ผู้อื่นด้วยถ้อยคำรุนแรง 2) การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมความเสื่อมถอยของความศรัทธา ในยุคสมัยที่ผู้คนให้ความสำคัญกับวัตถุนิยมมากขึ้นความศรัทธาในพระพุทธศาสนาอาจลดลง ทำให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์พระสงฆ์อย่างรุนแรง

มากขึ้นการเปลี่ยนแปลงค่านิยมและวิถีชีวิตค่านิยมและวิถีชีวิตของผู้คนในยุคปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปจากอดีต ทำให้เกิดความขัดแย้งกับจารีตประเพณีของพระสงฆ์เสื่อมลงมีบทบาทมากขึ้น: เสื่อมลงมีบทบาทในการนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับพระสงฆ์มากขึ้น ทำให้เรื่องราวที่เกิดขึ้นถูกเผยแพร่อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง 3) ปัญหาภายในวงการสงฆ์ การขาดการควบคุมและตรวจสอบ: วงการสงฆ์อาจขาดกลไกในการควบคุมและตรวจสอบการปฏิบัติของพระสงฆ์อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดช่องว่างให้พระสงฆ์บางรูปกระทำความผิดต่างทางความคิด: พระสงฆ์มีความแตกต่างทางความคิดและแนวทางการปฏิบัติ ทำให้เกิดความขัดแย้งและวิพากษ์วิจารณ์กันเอง การขาดการศึกษาและอบรม: พระสงฆ์บางรูปอาจขาดการศึกษาและอบรมด้านพระธรรมวินัยและจริยธรรม ทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติศาสนกิจอย่างถูกต้อง 4) การแสวงหาผลประโยชน์จากความศรัทธาการสร้างวัดถาวรเกินจริงพระสงฆ์บางรูปสร้างวัดถาวรและโฆษณาเกินจริง เพื่อแสวงหาผลประโยชน์จากความศรัทธาของประชาชนการเรียไ้เงินบริจาคโดยไม่โปร่งใส มีกรณีที่พระสงฆ์เรียไ้เงินบริจาคโดยไม่โปร่งใส หรือนำเงินบริจาคไปใช้ในทางที่ไม่เหมาะสมการหลอกลวงประชาชนพระสงฆ์บางรูปหลอกลวงประชาชนด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การอ้างอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ หรือการทำนายทายทัก และ 5) การขาดการปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยการต่อต้านเทคโนโลยีพระสงฆ์บางรูปต่อต้านการใช้เทคโนโลยี ทำให้ขาดโอกาสในการเผยแผ่พระธรรมคำสอนในรูปแบบใหม่ๆ การขาดการสื่อสารกับคนรุ่นใหม่พระสงฆ์บางรูปขาดการสื่อสารกับคนรุ่นใหม่ ทำให้ไม่เข้าใจความต้องการและความสนใจของคนรุ่นใหม่ปัจจัยเหล่านี้ล้วนมีส่วนทำให้พระสงฆ์ถูกมองในแง่ลบเกี่ยวกับสื่อหรือคติความยุคใหม่ การแก้ไขปัญหาเหล่านี้จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทั้งวงการสงฆ์ ภาครัฐ และประชาชนทั่วไป

สรุปได้ว่า แนวทางการปรับตัวของพระสงฆ์ในยุคดิจิทัล เน้นถึงความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีอย่างมีสติสำหรับพระสงฆ์ โดยเฉพาะการเผยแผ่พระธรรมผ่านช่องทางออนไลน์และการปรับตัวให้ทันกับยุคดิจิทัล พระสงฆ์ควรพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อสื่อสารกับชุมชนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมศาสนา อย่างไรก็ตาม ยังมีภัยและปัญหาหลายประการ เช่น การใช้สื่อไม่เหมาะสม การแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว และการขาดการปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม เพื่อแก้ไขปัญหาเหล่านี้ พระสงฆ์ควรได้รับการอบรมและเสริมสร้างความรู้ด้านเทคโนโลยีและจริยธรรมในการใช้สื่อออนไลน์อย่างปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ

แรงจูงใจในการตกเป็นผู้ถูกระทำจากภัยยุคใหม่

แรงจูงใจที่ทำให้พระสงฆ์ตกเป็นผู้ถูกระทำจากภัยยุคใหม่นั้นมีความหลากหลายและซับซ้อน โดยสามารถแบ่งออกเป็นปัจจัยหลัก ๆ ได้ดังนี้ 1) แรงจูงใจส่วนบุคคล ความไม่รู้เท่าทันเทคโนโลยี พระสงฆ์บางรูปอาจขาดความรู้ความเข้าใจในเทคโนโลยีและสื่อสังคมออนไลน์ ทำให้ตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวง การโจรกรรมข้อมูล หรือการเผยแพร่ข้อมูลที่ไม่เหมาะสม

โดยไม่ตั้งใจการขาดทักษะในการใช้งานสื่อดิจิทัลอย่างปลอดภัย ทำให้เสี่ยงต่อการถูกล่อลวงหรือถูกฉ้อโกงทางออนไลน์ความอ่อนไหวต่อกิเลสกิเลสตัณหาเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนมี รวมถึงพระสงฆ์ด้วย หากขาดการควบคุมตนเอง ก็อาจตกเป็นเหยื่อของกิเลสที่มาในรูปแบบต่างๆ ผ่านสื่อดิจิทัล เช่น การเสพสื่อลามก การเล่นเกมพนันออนไลน์ หรือการแสวงหาชื่อเสียงและผลประโยชน์ส่วนตนความเหงามและความต้องการการยอมรับพระสงฆ์บางรูปอาจรู้สึกเหงามหรือต้องการการยอมรับจากผู้อื่น ทำให้เปิดใจรับความสัมพันธ์ที่ไม่เหมาะสมผ่านสื่อออนไลน์ ซึ่งอาจนำไปสู่การถูกล่อลวงหรือถูกเอาเปรียบความประมาทและขาดสติการขาดสติในการใช้ชีวิตประจำวัน ทำให้พระสงฆ์บางรูปประมาทในการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัว หรือการทำกิจกรรมที่ไม่เหมาะสม 2) แรงจูงใจทางสังคมการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมสังคมปัจจุบันมีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้พระสงฆ์ต้องเผชิญกับความท้าทายใหม่ๆ ที่ไม่เคยมีมาก่อนการเสื่อมถอยของศีลธรรมและจริยธรรมในสังคม ทำให้พระสงฆ์เสี่ยงต่อการถูกล่อลวงหรือถูกชักจูงไปในทางที่ไม่ดีอิทธิพลของสื่อและเทคโนโลยีสื่อและเทคโนโลยีมีอิทธิพลอย่างมากต่อชีวิตประจำวัน ทำให้พระสงฆ์ต้องเผชิญกับข้อมูลและเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมมากมาย การเข้าถึงสื่อลามกหรือสื่อที่ส่งเสริมความรุนแรงได้ง่ายขึ้น ทำให้พระสงฆ์เสี่ยงต่อการถูกชักจูงไปในทางที่ไม่ดีการขาดการควบคุมและตรวจสอบวงจรการส่งข้อมูลจากทั่วโลกในการควบคุมและตรวจสอบการปฏิบัติของพระสงฆ์อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดช่องว่างให้พระสงฆ์บางรูปกระทำการผิดการขาดการให้ความรู้และอบรมด้านเทคโนโลยีแก่พระสงฆ์ ทำให้พระสงฆ์ขาดความรู้ความเข้าใจในการป้องกันตนเองจากภัยยุคใหม่

3. แรงจูงใจจากภายนอกการแสวงหาผลประโยชน์จากความศรัทธามีบุคคลบางกลุ่มที่แสวงหาผลประโยชน์จากความศรัทธาของประชาชน โดยใช้พระสงฆ์เป็นเครื่องมือในการหลอกลวงหรือฉ้อโกงการสร้างข่าวปลอมหรือเผยแพร่ข้อมูลเท็จเกี่ยวกับพระสงฆ์ เพื่อทำลายชื่อเสียงหรือแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนการโจมตีจากผู้ไม่หวังดีมีบุคคลบางกลุ่มที่จงใจโจมตีหรือทำลายชื่อเสียงของพระสงฆ์ เพื่อสร้างความเสื่อมเสียให้กับพระพุทธศาสนาการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการเผยแพร่ข้อมูลเท็จหรือสร้างความเกลียดชังต่อพระสงฆ์การเข้าใจแรงจูงใจเหล่านี้จะช่วยให้เราสามารถหาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยยุคใหม่ที่เกิดขึ้นกับพระสงฆ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพความรู้ไม่ทันต่อภัย การที่พระสงฆ์มีความรู้ไม่ทันต่อภัยในยุคปัจจุบันนั้น เกิดจากปัจจัยหลายประการที่ส่งผลให้เกิดช่องว่างและความเสี่ยงต่อการถูกกระทำหรือตกเป็นเหยื่อของภัยต่างๆ ดังนี้

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดภัยรูปแบบใหม่ ๆ ที่ซับซ้อนและยากต่อการรับมือ เช่น การหลอกลวงออนไลน์ การโจรกรรมข้อมูล และการเผยแพร่ข้อมูลเท็จพระสงฆ์บางรูปอาจขาดความรู้และทักษะในการใช้งานเทคโนโลยีอย่างปลอดภัย ทำให้ตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวงหรือถูกนำข้อมูลส่วนตัวไปใช้ในทางที่ผิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมสังคมปัจจุบันมีความ

หลากหลายและซับซ้อนมากขึ้น ทำให้เกิดความท้าทายในการปรับตัวและรับมือกับภัยรูปแบบใหม่ ๆ การเสื่อมถอยของศีลธรรมและจริยธรรมในสังคม ทำให้เกิดความเสี่ยงต่อการถูกล่อลวงหรือถูกชักจูงไปในทางที่ไม่ดี การขาดการให้ความรู้และอบรมการศึกษาและอบรมด้านเทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลในวงการสงฆ์อาจยังไม่เพียงพอ ทำให้พระสงฆ์ขาดความรู้ความเข้าใจในการป้องกันตนเองจากภัยยุคใหม่ การขาดการให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี ทำให้พระสงฆ์บางรูปอาจกระทำผิดโดยไม่รู้ตัว การขาดการควบคุมและตรวจสอบวงการสงฆ์อาจขาดกลไกในการควบคุมและตรวจสอบการปฏิบัติของพระสงฆ์อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดช่องว่างให้พระสงฆ์บางรูปกระทำความผิด การขาดการติดตามและประเมินผลการใช้งานเทคโนโลยีของพระสงฆ์ ทำให้ไม่สามารถระบุและแก้ไขปัญหาได้อย่างทันท่วงที ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากความรู้ไม่ทันต่อภัยความเสี่ยงต่อภาพลักษณ์ของพระพุทธศาสนาเมื่อพระสงฆ์ตกเป็นเหยื่อของภัยยุคใหม่ อาจส่งผลให้เกิดความเสื่อมเสียต่อภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือของพระพุทธศาสนา ความเสียหายต่อทรัพย์สินและชื่อเสียงพระสงฆ์อาจสูญเสียทรัพย์สินจากการถูกหลอกลวง หรือได้รับความเสียหายต่อชื่อเสียงจากการถูกเผยแพร่ข้อมูลเท็จ ความขัดแย้งและความแตกแยกการใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างไม่เหมาะสมอาจนำไปสู่ความขัดแย้งและความแตกแยกในวงการสงฆ์และในสังคมโดยรวม พระธรรมวินัย เป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ซึ่งประกอบด้วย - ธรรม หมายถึง คำสอนหลักความจริงและแนะนำความประพฤติ ซึ่งเป็นเรื่อง ควบคุมใจ - วินัย หมายถึง ความเป็นอยู่และกำกับความประพฤติเรื่องควบคุมกายและ วาจา (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต, 2546) โขขทางอาญา คือ สภาพบังคับของกฎหมายอาญา ซึ่งได้กำหนดโทษสำหรับผู้กระทำ ความผิดไว้ 5 ประการ โดยลำดับโทษดังต่อไปนี้ 1) ประหารชีวิต 2) จำคุก 3) กักขัง 4) ปรับ และ 5) ยึด/ริบทรัพย์สิน สภาพบังคับของกฎหมายอาญา โขขทางอาญา เป็นสภาพบังคับหลักทางอาญาตามกฎหมายอื่นด้วย ดุลยพินิจ ในการ ลงโทษ ที่ศาลจะลงโทษผู้กระทำความผิดหนักเบาเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับทฤษฎี ซึ่งเกี่ยวกับ จุดประสงค์ในการลงโทษ ซึ่งแยกได้ 2 ทฤษฎี คือ 1. ทฤษฎีเด็ดขาด การลงโทษ 2. ทฤษฎี สัมพันธการลงโทษมีประโยชน์ ประเทศไทยได้ประกาศใช้กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 เมื่อปี พ.ศ. 2451 เป็น ประมวลกฎหมายแรกของไทยที่มีในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว นับว่าเป็นกฎหมายที่มีความเป็นสากลครั้งแรก (Modern Law) ได้มีการนำรูปแบบจากกฎหมาย จากต่างประเทศมาเป็นแนวทางในการยกร่าง ดังนั้นสิ่งสำคัญของกฎหมายฉบับนี้ คือ คุณค่าทาง วิชาการที่เป็นรากฐานสำคัญของประมวลกฎหมายอาญาในยุคปัจจุบันนี้ ได้มีประกาศใช้เมื่อ พ.ศ. 2499 และทางกฎหมายที่เกิดขึ้นจะช่วยสะท้อนให้เห็นถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายที่นำมาสู่ ในยุคปัจจุบัน (พงษ์ธร ธัญญศิริ, 2552)

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การที่พระสงฆ์ได้กระทำความผิดเกี่ยวกับพระวินัย ทั้งตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็จะมีผลแตกต่างกันออกไป ตามแต่ความผิดนั้นๆ ถ้าอาบัติไม่ถึงขั้นต้องให้สละสมณเพศ ก็แค่ปรับอาบัติตามที่พระวินัยบัญญัติไว้ แต่ถ้าผิดทั้งพระวินัยและ

กฎหมายบ้านเมืองก็ต้องถูกดำเนิน การตามกระบวนการทางกฎหมายตามข้อกล่าวหาอื่นๆไป เนื่องด้วยการที่พระสงฆ์จะกระทำการด้วยความไม่รู้เท่าถึงการณหรือว่าเจตนาที่ตามถือนั้นมีความผิดตามแต่เหตุที่เกิดขึ้นๆ จะเห็นได้ว่ายุคดิจิทัลก็มีความเสี่ยงและความผิดพลาดที่อาจจะทำให้พระสงฆ์จะต้องตกเป็นผู้ถูกกล่าวได้ เช่น แชร์ข้อมูลที่ไม่ถูกต้องหรือกระทำความผิดแล้วนำไปลงในโซเชียลอาจจะตั้งใจหรือว่าตั้งใจก็ตามจะต้องมีโทษเกี่ยวกับกรณีต่างๆกันไป ยกตัวอย่าง นำข้อมูลอันเป็นเท็จเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ทำให้ผู้อื่นได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม เป็นต้น

ความท้าทายและแนวทางการปฏิบัติในยุคดิจิทัล

ความท้าทายในยุคดิจิทัลการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วเทคโนโลยีใหม่ๆ เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้ต้องเรียนรู้และปรับตัวอยู่เสมอ องค์กรต้องลงทุนในเทคโนโลยีและพัฒนาบุคลากรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง อ้างอิงจากบทความ "ความท้าทายที่ Digital Marketer ต้องเผชิญ จากอดีตปัจจุบันสู่อนาคต "TalkaTalka" ได้กล่าวถึงความท้าทายที่นักการตลาดดิจิทัลต้องเผชิญ คือการก้าวให้ทันกับแนวเทคโนโลยีที่พัฒนาตลอดเวลาความปลอดภัยทางไซเบอร์และความเป็นส่วนตัวของข้อมูล: การโจมตีทางไซเบอร์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลสำคัญขององค์กรตกอยู่ในความเสี่ยงต้องมีมาตรการรักษาความปลอดภัยที่เข้มงวดและปฏิบัติตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (PDPA) อ้างอิงจากบทความ "ความท้าทายที่ Digital Marketer ต้องเผชิญ จากอดีตปัจจุบันสู่อนาคต "TalkaTalka" ได้กล่าวถึงความท้าทายที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่นักการตลาดดิจิทัลต้องเผชิญ คือ ความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัยของข้อมูลความปลอดภัยทางดิจิทัลการเข้าถึงเทคโนโลยีและทักษะดิจิทัลที่ไม่เท่าเทียมกัน ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในสังคมต้องส่งเสริมการเข้าถึงเทคโนโลยีและการพัฒนาทักษะดิจิทัลให้กับทุกคนการปรับตัวขององค์กรองค์กรต้องปรับเปลี่ยนโครงสร้างและกระบวนการทำงานให้สอดคล้องกับยุคดิจิทัลต้องส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่เปิดรับการเปลี่ยนแปลงและ สอดคล้องกับแนวคิดของ (ขวัญชนก อายุยืน, 2567) นำเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดิจิทัล และแนวทางการเป็นพลเมืองดิจิทัลในประเทศไทย ซึ่งความเป็นพลเมืองดิจิทัลเป็นทักษะที่สำคัญในปัจจุบัน เนื่องจากเทคโนโลยีดิจิทัลที่ได้มีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็วทำให้มีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการดำเนินชีวิตแทบทุกด้านโดยองค์ประกอบที่สำคัญของการเป็นพลเมืองดิจิทัลในประเทศไทยเป็นสิ่งสำคัญที่ประชาชนไทยควรรู้ เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างเท่าทัน และปลอดภัย ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดการเรียนรู้หรือพัฒนาทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลให้กับประชาชนรุ่นใหม่ ให้สามารถเข้าถึง รู้เท่าทัน ไม่ตกเป็นเครื่องมือหรือถูกชักจูงไปในทางที่ผิด และมีทักษะที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตในยุคดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม นวัตกรรมขวัญชนก อายุยืน โอกาสและความท้าทายในการทำ Digital transformation" ได้กล่าวถึงการยอมรับนวัตกรรมใหม่ จะช่วย

เปิดโอกาสองค์กรให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงไปสู่ยุคดิจิทัลผลกระทบต่อสังคม เทคโนโลยีดิจิทัลส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ทางสังคม การสื่อสาร และพฤติกรรมของผู้คนต้องสร้างความตระหนักรู้และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีอย่างมีความรับผิดชอบอ้างอิงจากบทความ "ความท้าทายแห่งศตวรรษที่ 21 ของพลเมืองดิจิทัล ซึ่งการสร้างสรรค์รูปแบบการเรียนรู้ที่ทรงประสิทธิภาพมากที่สุดของโลกขึ้นมาได้สำเร็จภายใต้ชื่อ “4Line Learning” โดยนำเสนอการเรียน รู้ผ่านโมเดลที่ชื่อ “YourNextU” เพื่อสร้างระบบนิเวศแห่งการเรียนรู้ที่สามารถตอบสนองสไตล์การเรียนรู้ของคนทุกเพศทุกวัยและของแต่ละคน พร้อมอัปเดตสิ่งใหม่ๆ มาปรับใช้ในชีวิตประจำวันและการท างานได้อย่างทันทั่วทั้งที่ ท่ามกลางโลก Disruption ที่เต็มไปด้วยการเปลี่ยนแปลงนี้ (อริยญา เกลิงศรี, 2562)

สรุปได้ว่า การปรับตัวของพระสงฆ์ในยุคปัจจุบันต้องได้รับการดูแล ทั้งด้านการส่งเสริมและการจัดให้มีการให้ความรู้ความเข้าใจเพราะว่าสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในยุคนี้มีความรวดเร็วและกระจายไปได้อย่างกว้างไกลและโดยเฉพาะข่าวสารเกี่ยวกับทางศาสนาที่ได้รับการสร้างข้อมูลให้ไปได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้น การสร้างการเรียนรู้และหาวิธีการที่จะช่วยกันป้องกันจึงเป็นสิ่งที่อย่างมากในยุคปัจจุบันให้ทันต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสมซึ่งก็ต้องอาศัยความร่วมมือของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกหน่วยงานเข้ามาช่วยด้วย

แนวทางการแก้ไข

ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและพัฒนาด้านการส่งเสริมการศึกษาและอบรมจัดให้มีการอบรมและให้ความรู้แก่พระสงฆ์เกี่ยวกับเทคโนโลยีและสื่อดิจิทัล กฎหมายและจริยธรรมที่เกี่ยวข้อง และวิธีการป้องกันตนเองจากภัยยุคใหม่การสร้างกลไกการควบคุมและตรวจสอบพัฒนาการในการควบคุมและตรวจสอบการปฏิบัติของพระสงฆ์อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันการกระทำผิดและแก้ไขปัญหาได้อย่างทันทั่วทั้งที่การสร้างความรู้สร้างความตระหนักรู้แก่พระสงฆ์และประชาชนทั่วไปเกี่ยวกับภัยยุคใหม่และวิธีการป้องกันตนเอง การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีอย่างมีสติส่งเสริมให้พระสงฆ์ใช้เทคโนโลยีอย่างมีสติและมีประโยชน์ต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและพัฒนาสังคม การแก้ไขปัญหาความรู้ไม่ทันต่อภัยนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งวงการสงฆ์ ภาครัฐ และประชาชน เพื่อร่วมกันสร้างสังคมที่ปลอดภัยและมั่นคง การเสพข่าวโดยขาดสติ เป็นปัญหาที่พบได้ทั่วไปในสังคมปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคดิจิทัลที่ข้อมูลข่าวสารไหลบ่าอย่างรวดเร็ว ปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อบุคคลและสังคมในหลายด้าน ดังนี้

ผลกระทบต่อบุคคล ความเข้าใจผิดและข้อมูลบิดเบือนการเสพข่าวโดยขาดสติอาจทำให้บุคคลรับข้อมูลที่ผิดพลาด หรือข้อมูลที่ถูกบิดเบือน ส่งผลให้เกิดความเข้าใจผิดเกี่ยวกับสถานการณ์หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ข้อมูลที่ผิดพลาดเหล่านี้อาจนำไปสู่การตัดสินใจที่ผิดพลาด หรือการแสดงความคิดเห็นที่ไม่ถูกต้องความเครียดและความวิตกกังวล การเสพข่าวที่เน้นเนื้อหาเชิงลบ หรือข่าวที่กระตุ้นอารมณ์ อาจทำให้เกิดความเครียดและความวิตกกังวลการรับข้อมูลที่มากเกินไปอาจทำให้

เกิดภาวะข้อมูลท่วมท้น (information overload) ส่งผลให้เกิดความรู้สึกเหนื่อยล้าทางจิตใจ การเสพติดข่าว: การเสพข่าวอย่างต่อเนื่องอาจทำให้เกิดการเสพติด ส่งผลให้บุคคลไม่สามารถควบคุมตัวเองจากการรับข่าวสารได้ การเสพติดข่าวอาจส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวัน การทำงาน และความสัมพันธ์กับผู้อื่น การสูญเสียการคิดเชิงวิพากษ์ การเสพข่าวโดยขาดสติอาจทำให้บุคคลสูญเสียความสามารถในการคิดเชิงวิพากษ์ (critical thinking) บุคคลอาจเชื่อข้อมูลที่ได้รับโดยไม่ตรวจสอบ หรือไม่ตั้งคำถามกับข้อมูลที่ได้รับผลกระทบต่อสังคม การแพร่กระจายข่าวปลอม การเสพข่าวโดยขาดสติทำให้ง่ายต่อการแพร่กระจายข่าวปลอม (fake news) ข่าวปลอมอาจสร้างความสับสน ความแตกแยก และความขัดแย้งในสังคม ความขัดแย้งและความแตกแยก: การเสพข่าวที่เน้นเนื้อหาเชิงลบ หรือข่าวที่สร้างความเกลียดชัง อาจทำให้เกิดความขัดแย้งและความแตกแยกในสังคม การเสพข่าวที่ส่งเสริมอคติและความเชื่อที่ผิดพลาด อาจทำให้เกิดการแบ่งแยกและการเลือกปฏิบัติ การบ่อนทำลายความเชื่อมั่น การเสพข่าวที่ขาดความน่าเชื่อถือ อาจบ่อนทำลายความเชื่อมั่นของประชาชนต่อสื่อมวลชนและสถาบันต่าง ๆ การสูญเสียความเชื่อมั่นอาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของสังคม

วิธีแก้การรับมือต่อความเปลี่ยนแปลงยุคใหม่

การรับมือต่อความเปลี่ยนแปลงในยุคใหม่นั้นเป็นสิ่งที่ท้าทาย แต่ก็สามารถทำได้โดยการปรับตัวและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยมีแนวทางดังนี้ 1) พัฒนาทักษะที่จำเป็น ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นทักษะทางเทคโนโลยี ภาษา หรือความรู้ในสาขาต่างๆ เปิดใจรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง และพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนมุมมองทักษะการคิดวิเคราะห์และแก้ไขปัญหา ฝึกคิดอย่างมีเหตุผล วิเคราะห์ข้อมูล และประเมินสถานการณ์ได้อย่างถูกต้อง พัฒนาทักษะการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และพร้อมที่จะเผชิญหน้ากับความท้าทาย ทักษะการสื่อสารและทำงานร่วมกับผู้อื่น ฝึกการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งการพูด การเขียน และการฟัง เรียนรู้ที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่นที่มีความแตกต่างหลากหลาย และสร้างความสัมพันธ์ที่ดี 2) ปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยี: เรียนรู้การใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ทำความเข้าใจเทคโนโลยีใหม่ๆ และนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ระมัดระวังการใช้เทคโนโลยี และป้องกันตนเองจากภัยคุกคามทางไซเบอร์ ใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างสร้างสรรค์ เผยแพร่ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และสร้างสรรค์สังคมออนไลน์ที่ดี ตรวจสอบข้อมูลก่อนที่จะเชื่อหรือแชร์ เพื่อป้องกันการแพร่กระจายข่าวปลอม 3) สร้างความเข้มแข็งทางจิตใจ ฝึกสติและสมาธิ ฝึกสติเพื่อรับรู้และจัดการกับอารมณ์ของตนเอง ฝึกสมาธิเพื่อสร้างความสงบภายใน และลดความเครียด พัฒนาความยืดหยุ่นทางจิตใจ พร้อมที่จะเผชิญหน้ากับความเปลี่ยนแปลง และปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ใหม่ๆ เรียนรู้ที่จะล้มแล้วลุก และมองความผิดพลาดเป็นโอกาสในการเรียนรู้ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัว เพื่อน และคนรอบข้าง ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนผู้อื่น และ 4) ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในวงการส่งเสริมการอบรมและให้ความรู้ จัดให้มีการอบรมพระสงฆ์เกี่ยวกับเทคโนโลยีและ

สื่อดิจิทัล กฎหมายและจริยธรรมที่เกี่ยวข้องสนับสนุนการศึกษาพระธรรมวินัยให้เท่าทันโลก ปัจจุบัน การสร้างกลไกการควบคุมและตรวจสอบพัฒนาระบบการตรวจสอบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของสงฆ์สร้างความโปร่งใสในการดำเนินงานของสงฆ์การปรับตัวเข้ากับสังคม: ส่งเสริมการใช้สื่อดิจิทัลให้เกิดประโยชน์ในการเผยแผ่ศาสนาสร้างความเข้าใจและความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ ในสังคมการรับมือกับความเปลี่ยนแปลงในยุคใหม่นั้นเป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องใช้ความอดทนและความพยายาม การพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ และการเปิดใจรับสิ่งใหม่ๆ จะช่วยให้เราสามารถก้าวผ่านความท้าทายและใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุข

บทบาทยุทธจะถูกนำมาพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาของสังคมแต่ละพื้นที่ต้นทุนของวัด ความถนัดและทัศนคติพระสงฆ์ของผู้ดำเนินบทบาท โดยอาศัยแนวทางการดำเนินบทบาทจากกรอบที่เรียกว่า กิจกรรมคณะสงฆ์ ซึ่งมีความสำคัญต่อการสร้างความเข้มแข็งและการดำรงอยู่อย่างมั่นคงของพุทธศาสนา คณะสงฆ์ถือเป็นตัวแทนหรือเป็นสาวกขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระบรมศาสดาของพุทธศาสนิกชน ซึ่งทำหน้าที่ในการปฏิบัติภารกิจเผยแผ่สืบสาน และถ่ายทอดพระธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ได้บัญญัติไว้ เพื่อให้ผู้ที่นับถือพุทธศาสนาได้นำพระธรรมคำสอนไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม การเผยแผ่สืบสานและถ่ายทอดพระธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถือเป็นภารกิจสำคัญที่คณะสงฆ์จะต้องปฏิบัติ นอกจากนั้นแล้วการปฏิบัติและการดำรงชีวิตของพระภิกษุสงฆ์ตามพระธรรมวินัย จะเป็นการสร้างศรัทธาความเลื่อมใสให้เกิดขึ้นแก่พุทธศาสนิกชนและเป็นแรงจูงใจให้พุทธศาสนิกชนสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2540) ประเทศไทยไม่แตกต่างจากหลายประเทศทั่วโลกที่วันนี้ตกอยู่ภายใต้วิกฤตการณ์ชุดใหญ่ อันเป็นผลจากการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 และวิกฤตโรคระบาดครั้งนี้กำลังเปลี่ยนแปลงสังคมโลกครั้งใหญ่อย่างไร สังคมไทยก็กำลังถูกความเปลี่ยนแปลงไปเช่นนั้นไม่แตกต่างกันด้วย หรือดังที่นักสังเกตการณ์ทั้งหลายมีความเห็นในระดับโลกเหมือนกันก็คือ โลกหลังยุคก่อนโควิดจะไม่หวนกลับมาหาเราอีก เช่นที่โลกยุคหลังโควิดก็จะแตกต่างออกไปจากยุคก่อนอย่างมาก และจะเป็นความเปลี่ยนแปลงในมิติต่างๆ ครั้งใหญ่อย่างคาดไม่ถึงด้วย (พระครูสมุห์ชินวรรต ธีรภทฺโท, 2565) บทบาทของพระสงฆ์ว่า เนื่องจากพระสงฆ์ไทยส่วนใหญ่มิได้แยกตัวออกไปอยู่อย่างโดดเดี่ยวห่างจากชุมชน พระสงฆ์จึงต้องรับรู้สิ่งที่เกิดขึ้นในชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่และมีบทบาทที่เกี่ยวข้องกับชุมชนในด้านต่าง ๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน บทบาทดังกล่าวมิได้ จำกัดอยู่เฉพาะในเรื่องการสั่งสอนศาสนธรรม การปฏิบัติธรรมเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการช่วยเหลือประชาชนทั้งทางวัตถุและการแก้ปัญหาพัฒนาชีวิตอีกด้วย พระสงฆ์เป็นตัวแทนของสถาบันพระศาสนาที่อยู่คู่กับคนไทยมาตลอด มีอิทธิพลต่อการกระตุ้นหรือแนะนำให้เกิดกิจกรรมในทางสังคมและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้มาก ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันจะพบว่าพระสงฆ์มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับชาวบ้าน มีหน้าที่สำคัญในการชี้แนะการดำเนินชีวิตของชาวไทยเป็นส่วนใหญ่ทั้งด้านศีลธรรม จริยธรรม กิจกรรมทางโลก จึงอาจกล่าวได้ว่าพระสงฆ์เป็นสถานที่ขาดไม่ได้ในชีวิตประจำวันของพุทธศาสนิกชนที่อยู่ใน

ชนบทนอกจากจะเป็นที่พึ่งทางด้านจิตใจและเป็นสถาบันที่เอื้ออำนวยบริการทางศาสนาแล้ว ยังทำหน้าที่ให้บริการอื่น ๆ ที่กลไกของรัฐเข้าไปให้บริการไม่ทั่วถึงเพื่อสร้างบูรณาการในชุมชน นอกจากนั้นวัดยังเป็นศูนย์พิธีกรรมทางประเพณีที่สำคัญของหมู่บ้าน จึงไม่เพียงแต่ศูนย์รวมจิตใจเท่านั้น แต่ยังเป็นศูนย์รวมด้านนันทนาการและความบันเทิงอีกด้วย พระสงฆ์ในชนบทเป็นที่เคารพของชาวบ้าน ถ้าพระสงฆ์เป็นแกนนำในการพัฒนาจิตใจและวัตถุเรื่องใดเรื่องหนึ่งเรื่องนั้นมักได้รับความร่วมมือและความช่วยเหลือจากชาวบ้านอย่างมีจิตศรัทธา และสามารถประสบความสำเร็จได้โดยง่ายและเสียค่าใช้จ่ายน้อย ดังนั้นพระสงฆ์ที่ได้รับการอบรม ความรู้ด้านการพัฒนาและการสุขอนามัย (ภัทรพร สิริกาญจน, 2540) บทบาทคือพฤติกรรมที่แสดงออกตามสถานของบุคคลในสังคมบทบาทเป็นแบบแผนความต้องการเป้าประสงค์ความเชื่อทัศนคติค่านิยมและการกระทำของสมาชิกที่ชุมชนคาดหวังว่าจะต้องเป็นตามลักษณะของตำแหน่งนั้นๆหรืออาจกล่าวสั้นๆว่าบทบาทคือสิทธิหน้าที่ในการกระทำของบุคคลหนึ่งที่มีต่อบุคคลอื่นในสังคมตามสถานภาพของตนเอง (พระเทพรัตนสุธี(สมศักดิ์โชติธนโร, 2553)

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า พระสงฆ์ถือว่ามียุทธศาสตร์สำคัญทั้งด้านเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ และสร้างความสุขให้กับสังคม ชุมชน ทั้งด้านวัฒนธรรม ประเพณี ถือว่าการประพฤติปฏิบัติของพระสงฆ์ย่อมมีความเกี่ยวข้องกับบุคคลทุกภาคส่วน ด้วยภาระบทบาทหน้าที่ที่ถือว่าต้องมีความเหมาะสมเพื่อรักษาข้อวัตรปฏิบัติตามพระธรรมวินัย ตลอดถึงกฎหมายของบ้านเมืองนั้นๆ

สรุป

ภัยยุคใหม่ที่พระสงฆ์ต้องเผชิญมีความหลากหลายและซับซ้อนขึ้นอย่างมากในยุคดิจิทัล ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือของพระพุทธศาสนาโดยรวม ปัจจัยสำคัญที่ทำให้พระสงฆ์ตกเป็นเหยื่อของภัยยุคใหม่ ได้แก่ การใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างไม่เหมาะสมการขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้สื่ออย่างถูกต้องการใช้เพื่อผลประโยชน์ส่วนตน เช่น การเรียกรับเงินบริจาคที่ไม่โปร่งใสการขาดการควบคุมตนเอง ทำให้แสดงความคิดเห็นที่ไม่เหมาะสมการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมความเสื่อมถอยของความศรัทธาในพระพุทธศาสนาการเปลี่ยนแปลงค่านิยมและวิถีชีวิตของผู้คนบทบาทของสื่อมวลชนที่นำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับพระสงฆ์อย่างรวดเร็วปัญหาภายในวงการสงฆ์การขาดกลไกในการควบคุมและตรวจสอบการปฏิบัติของพระสงฆ์ความแตกต่างทางความคิดและแนวทางการปฏิบัติการศึกษาและอบรมด้านพระธรรมวินัยและจริยธรรมการแสวงหาผลประโยชน์จากความศรัทธาการสร้างวัดมุงคเลนจริงและการโฆษณาชวนเชื่อการเรียกรับเงินบริจาคโดยไม่โปร่งใสและการนำเงินไปใช้ในทางที่ไม่เหมาะสมการหลอกลวงประชาชนด้วยวิธีการต่างๆการขาดการปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยการต่อต้านเทคโนโลยีและการขาดโอกาสในการเผยแผ่พระธรรมคำสอนในรูปแบบใหม่ๆการขาดการสื่อสารกับคนรุ่นใหม่และความเข้าใจในความต้องการของคนรุ่นใหม่ความรู้ไม่ทันต่อภัยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่รวดเร็วการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

และวัฒนธรรมการขาดการให้ความรู้และอบรมการส่งเสริมการศึกษาและอบรม ให้ความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลแก่พระสงฆ์การสร้างกลไกการควบคุมและตรวจสอบ พัฒนาระบบการตรวจสอบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของสงฆ์การสร้างความรู้ให้รู้ให้ความรู้แก่พระสงฆ์และประชาชนทั่วไปเกี่ยวกับภัยยุคใหม่การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีอย่างมีสติ ใช้สื่อดิจิทัลในการเผยแผ่พระธรรมคำสอนอย่างสร้างสรรค์การปรับตัวเข้ากับสังคม: สร้างความเข้าใจและความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ ในภัยยุคใหม่ที่พระสงฆ์ต้องเผชิญเป็นความท้าทายที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี อย่างไรก็ตาม หากพระสงฆ์สามารถปรับตัวและใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ก็จะสามารถคงบทบาทสำคัญในสังคมและผู้นำทางจิตวิญญาณที่ช่วยเสริมสร้างคุณค่าแก่ชุมชนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2540). คู่มือพระสังฆาธิการว่าด้วยพระราชบัญญัติกฎระเบียบและคำสั่งของคณะสงฆ์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- ขวัญชนก อายุยืน และคณะ. (2567). ความเป็นพลเมืองดิจิทัลในประเทศไทย. *Journal of Modern Learning Development*, 9(5), 407-415.
- จำนง ทองประเสริฐ. (2534). ปรัชญาตะวันตกสมัยกลาง. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณการ. คมกฤช
- จำนง อติวัฒนสิทธิ์ และคณะ. (2545). สังคมวิทยา. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ดิน ปรัชญพฤทธิ. (2538). รัฐประศาสนศาสตร์เปรียบเทียบ: เครื่องมือในการพัฒนาประเทศ. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรรินทร์ วุฒิชชาติ. (2561). ความสุขของพนักงาน คือรากฐานขององค์กร. กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพธุรกิจ.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2546). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: บริษัท สหธรรมิก จำกัด.
- พงษ์ธร ธัญญสิริ. (2552). ย้อนคู่มือเพื่อก้าวสู่นาคตกฏหมายอาญาไทย. วารสารกระบวนการยุติธรรม, 2(2), 133-146.
- พระเทพรัตนสุธี (สมศักดิ์ โชติธโร). (2553). บทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการปกครองจังหวัดปทุมธานี. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระราชวัลลาจารย์ (ดาวเรือง อาจารย์คุณ). (2563). ภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการในการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี. *วารสารศิลปการจัดการ*, 4(3), 760-771.

- พระครูสมุห์ชินวรวัตร ธีรภทฺโท. (2565). บทบาทพระสงฆ์: ท่ามกลางวิกฤตของสังคมไทย. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 11(6), 152-166.
- พระชลญาณมุนี. (2565). การปรับตัวของพระสงฆ์รุ่นใหม่ในยุคของสังคมออนไลน์. วารสาร วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง, 11(1), 192-210.
- ภัทรพร สิริกาญจน. (2540). หน้าที่ของพระสงฆ์ตามพุทธบัญญัติ: แนวคิดและบทบาทของพระ ค่ำเขียนสุวณโณในการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุนน อมรวิวัฒน์. (2542). การพัฒนาการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- อริญญา เถลิงศรี. (2562). Disruption: ทำลายล้างหรือสร้างโอกาส. เรียกใช้เมื่อวันที่ 20 เมษายน 2562 จาก <https://thaipublica.org/2018/06/seac-disruption/>.

การปรับตัวของการศึกษาด้านบัญชีในประเทศไทยในยุคปัญญาประดิษฐ์ (AI) : โอกาสและความท้าทาย*

ADAPTING ACCOUNTING EDUCATION IN THAILAND IN THE ERA OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE (AI): OPPORTUNITIES AND CHALLENGES

ชลลดา ชะโลมกลาง¹, อัชญา ไพคำนาม², พัชรินทร์ สารมาท³ และ พัทธ์ยศ เดชศิริ⁴

Chollada Chalomklang¹, Atchaya Paikamnam², Patcharin Saramath³ And Patyot Dechsiri⁴

¹⁻⁴ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

¹⁻⁴Maejo University, Thailand

¹Corresponding Author's E-mail: chollada_c@hotmail.com

บทคัดย่อ

การพัฒนาเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลายสาขา รวมถึงการศึกษาด้านบัญชีในประเทศไทย โดย AI ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอน การประเมินผล และการพัฒนาหลักสูตร โดย AI สามารถสร้างสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับนักศึกษาแต่ละคน และช่วยให้กระบวนการประเมินผลมีความแม่นยำและสอดคล้องกับ ศักยภาพของผู้เรียน AI ยังสามารถช่วยลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงการศึกษาของนักเรียน จากทุกกลุ่ม โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกลที่ขาดแคลนแหล่งทรัพยากรหรือเทคโนโลยีที่จำเป็นในการปรับตัวของการศึกษาด้านบัญชีในประเทศไทยในยุค AI จำเป็นต้องพัฒนากรอบจริยธรรมที่ ชัดเจนเพื่อกำหนดวิธีการใช้งาน AI อย่างเหมาะสม ทั้งในด้านการวิเคราะห์ข้อมูล การสร้าง เนื้อหาการเรียนการสอน และการตรวจสอบความถูกต้องของงาน ในส่วนของหลักสูตร การศึกษาด้านบัญชีควรเพิ่มวิชาเกี่ยวกับ AI และการวิเคราะห์ข้อมูล เช่น การใช้ Data Analytics และ Machine Learning เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอุตสาหกรรมบัญชี นอกจากนี้ การฝึกอบรมอาจารย์เพื่อให้มีทักษะในการใช้ AI ในการสอนและประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพยังเป็นสิ่งสำคัญ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า AI มีศักยภาพในการพัฒนาหลักสูตร การศึกษาด้านบัญชีให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานในยุคดิจิทัล และช่วยเพิ่มการ เข้าถึงการศึกษาสำหรับนักศึกษาทุกกลุ่ม สิ่งสำคัญคือการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษาในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี การฝึกอบรม บุคลากร และการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาให้ทันสมัยและรองรับการใช้ AI

คำสำคัญ : ปัญญาประดิษฐ์, การศึกษาด้านบัญชี, การพัฒนาหลักสูตร

* Received 23 March 2025; Revised 30 March 2025; Accepted 30 March 2025

Abstract

The rapid development of Artificial Intelligence (AI) technology has brought significant changes to various fields, including accounting education in Thailand. AI enhances teaching, assessment, and curriculum development by providing personalized learning experiences tailored to individual students' needs and abilities. It also enables more accurate and systematic assessments of student performance while improving access to education for all students, especially those in remote areas lacking necessary resources and technologies. In adapting accounting education in Thailand for the AI era, it is essential to develop clear ethical frameworks to guide the appropriate use of AI in data analysis, content creation, and assessment. Accounting curricula should integrate courses related to AI and data analytics, such as Data Analytics and Machine Learning, to meet the evolving needs of the accounting industry. Moreover, faculty training in AI usage for teaching and assessment is crucial to ensuring effective integration. The findings suggest that AI has the potential to enhance accounting education curricula to better meet the demands of the digital labor market and increase accessibility for all students. A key strategy for success is fostering collaboration between government, private sector, and educational institutions to develop technological infrastructure, train faculty, and update curricula to align with AI advancements.

Keywords : Artificial Intelligence, Accounting Education, Curriculum Development

บทนำ

ในปัจจุบัน เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง Generative AI เช่น ChatGPT ได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญที่มีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาทั่วโลก รวมถึงการศึกษาด้านบัญชีในประเทศไทย ด้วยความสามารถในการสร้างข้อมูล วิเคราะห์ และสนับสนุนการเรียนรู้ AI ได้สร้างโอกาสใหม่ ๆ ในกระบวนการเรียนการสอน การประเมินผล และการพัฒนาหลักสูตร (Tandiono, 2023) อย่างไรก็ตาม การนำ AI เข้ามาใช้ในการศึกษาก็ได้สร้างความท้าทายใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม ความโปร่งใส และการใช้งานที่เหมาะสม ในขณะเดียวกัน การศึกษาด้านบัญชีในประเทศไทยยังคงมุ่งเน้นไปที่เนื้อหาทางเทคนิค เช่น มาตรฐานการบัญชีและการจัดทำรายงาน ซึ่งตอบสนองต่อความต้องการของ

วิชาชีพในด้านความถูกต้องแม่นยำ แต่กลับขาดการพัฒนาทักษะเชิงวิพากษ์ การคิดสร้างสรรค์ และมุมมองเชิงสังคม (Almaqtari, 2024) การเข้ามาของ AI จึงเป็นปัจจัยกระตุ้นที่ผลักดันให้ระบบการศึกษาต้องปรับตัวเพื่อสร้างนักบัญชีที่มีความสามารถรอบด้าน ทั้งด้านเทคนิคและความเข้าใจในมิติทางสังคม

การใช้ AI ในการศึกษาด้านบัญชีได้รับการสนับสนุนจากหลายทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ เช่น แนวคิดของ Bloom's Taxonomy ที่เน้นการพัฒนาทักษะทางปัญญาระดับสูง เช่น การคิดวิพากษ์ การวิเคราะห์ และการสร้างสรรค์ (Anderson & Krathwohl, 2001) ซึ่งถือเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับนักบัญชีในยุคดิจิทัล นอกจากนี้ AI ยังช่วยสนับสนุนการเรียนการสอนในมิติต่าง ๆ เช่น การพัฒนาหลักสูตรที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความต้องการและศักยภาพของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเรียนรู้ที่ต้องการความแม่นยำในการประมวลผลข้อมูลทางการเงินและการรายงานทางการเงินที่มีความโปร่งใส (Tandiono, 2023) การใช้ AI จึงไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการข้อมูล แต่ยังสนับสนุนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการใช้จริยธรรมในการตัดสินใจ ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นในวิชาชีพบัญชี (Almaqtari, 2024)

บทความนี้จึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อรวบรวมและทบทวนทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ AI ในการศึกษา เพื่อให้ข้อมูลที่ครอบคลุมถึงแนวทางที่สามารถนำ AI มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรการบัญชีที่เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล การศึกษานี้ใช้เป็นแนวทางในการปรับตัวของการศึกษาด้านบัญชีในประเทศไทยเพื่อให้สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในวงการบัญชี และยังช่วยเสนอแนวทางที่เหมาะสมในการประยุกต์ใช้ AI ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในระบบการศึกษาด้านบัญชี การพัฒนาหลักสูตรบัญชี อีกทั้งยังสามารถนำเสนอประโยชน์ที่เกิดจากการใช้ AI ในการพัฒนาทักษะของนักบัญชีในอนาคต โดยเฉพาะการเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการตัดสินใจที่มีจริยธรรมและความโปร่งใสในการรายงานทางการเงิน ซึ่งเป็นความท้าทายสำคัญที่ระบบการศึกษาด้านบัญชีในปัจจุบันต้องเผชิญ

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง (Literature Review)

1. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.1 ทฤษฎีการศึกษาพหุปัญญา (Critical Pedagogy)

Critical Pedagogy หรือ การศึกษาพหุปัญญา เป็นแนวคิดการศึกษาที่มุ่งเน้นการสร้างการเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการตั้งคำถาม วิเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้ใหม่ โดยที่ผู้เรียนไม่เพียงแต่เป็นผู้รับความรู้จากอาจารย์หรือแหล่งข้อมูล แต่ยังเป็นผู้มีส่วนร่วมในการสร้างความเข้าใจและการเปลี่ยนแปลงในสังคมผ่านกระบวนการเรียนรู้ (Freire, 1970) การศึกษาพหุปัญญามีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมการคิดเชิงวิพากษ์ และกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถตั้งคำถามต่อโครงสร้างสังคมและ

อำนาจที่มีอิทธิพลต่อชีวิตของพวกเขา แนวคิดนี้ได้รับการสนับสนุนจาก Paulo Freire ซึ่งเชื่อว่าการศึกษามิควรเป็นเพียงกระบวนการถ่ายทอดความรู้แบบทางเดียว แต่ควรเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทบทวนและตั้งคำถามเกี่ยวกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ในกรอบแนวคิดของ Critical Pedagogy การคิดเชิงวิพากษ์ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะในการประเมินข้อมูล วิเคราะห์สถานการณ์ และตั้งคำถามเพื่อสร้างความเข้าใจใหม่ ซึ่งการบูรณาการเทคโนโลยี AI ในกระบวนการศึกษาจึงสามารถส่งเสริมการคิดเชิงวิพากษ์และการเรียนรู้ในเชิงลึกได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในวิชาชีพบัญชี ซึ่งเป็นสาขาวิชาที่มีลักษณะการเรียนรู้ที่ต้องใช้ความแม่นยำและความโปร่งใสในการทำงาน AI สามารถช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการคิดวิพากษ์ผ่านการสร้างกรณีศึกษาหรือแบบทดสอบที่สะท้อนถึงสถานการณ์จริงในวงการบัญชี (Freire, 1970)

การใช้ AI ในการศึกษาในยุคปัจจุบันสามารถบูรณาการเข้ากับการศึกษาพหุปัญญาเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนไม่เพียงแต่เรียนรู้ทฤษฎีหรือข้อปฏิบัติในบัญชี แต่ยังสามารถฝึกฝนการคิดเชิงวิพากษ์ การตั้งคำถามเกี่ยวกับกระบวนการทางบัญชี และการพัฒนาความเข้าใจในสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมที่ผู้เรียนจะต้องประยุกต์ใช้ความรู้ในวิชาชีพบัญชี ซึ่งทำให้การใช้ AI ในการศึกษาด้านบัญชีในปัจจุบันเป็นการบูรณาการที่เหมาะสมในยุคที่เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของผู้เรียน (Freire, 1970)

1.2 ทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยี (Technology Acceptance Model, TAM)

ทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยี (Technology Acceptance Model, TAM) ถูกพัฒนาขึ้นโดย Davis (1989) เป็นหนึ่งในทฤษฎีที่ได้รับความนิยมสูงในการศึกษาพฤติกรรมการยอมรับและการใช้เทคโนโลยี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาพแวดล้อมการศึกษา TAM ซึ่งอธิบายว่าการยอมรับการใช้เทคโนโลยีมีปัจจัยหลักสองประการที่มีอิทธิพลสำคัญ ได้แก่ ความง่ายในการใช้งาน (Perceived Ease of Use) และประโยชน์ที่รับรู้ (Perceived Usefulness) ซึ่งมีผลโดยตรงต่อการตัดสินใจในการใช้งานเทคโนโลยี โดยการยอมรับเทคโนโลยีในบริบทของการศึกษาไม่ได้เพียงพิจารณาจากคุณสมบัติของเทคโนโลยีเอง แต่ยังขึ้นอยู่กับความรู้สึกของผู้เรียนและผู้สอนเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในทางปฏิบัติ

ความง่ายในการใช้งาน หมายถึง ความรู้สึกของผู้ใช้เกี่ยวกับการที่เทคโนโลยีสามารถใช้งานได้โดยง่าย โดยไม่ต้องมีความรู้หรือทักษะเฉพาะด้านที่ซับซ้อน ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญในการตัดสินใจใช้เทคโนโลยี หากเทคโนโลยีสามารถใช้งานได้ง่าย ผู้ใช้จะมีแนวโน้มที่จะยอมรับและใช้งานเทคโนโลยีนั้นอย่างต่อเนื่อง

ประโยชน์ที่รับรู้ หมายถึง การที่ผู้ใช้งานมองเห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการใช้เทคโนโลยีในบริบทต่าง ๆ เช่น การเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน หรือการทำงานที่

รวดเร็วและแม่นยำยิ่งขึ้น ซึ่งการรับรู้ถึงประโยชน์นี้มีผลอย่างมากต่อการตัดสินใจในการนำเทคโนโลยีมาใช้งาน

ในบริบทของการศึกษาในประเทศไทย การศึกษาจึงชี้ให้เห็นว่า การยอมรับการใช้งาน AI ในการศึกษาไม่เพียงแค่อขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของเทคโนโลยี AI เท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกับการอบรมและการสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสม โดยการให้ความรู้และทักษะในการใช้งาน AI แก่ผู้สอนและผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีให้พร้อมใช้งาน เป็นปัจจัยที่ช่วยเพิ่มศักยภาพในการใช้เทคโนโลยีในกระบวนการเรียนการสอน (Davis, 1989)

1.3 ทฤษฎีการประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment)

การประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment) เป็นแนวทางการประเมินที่มุ่งเน้นการประเมินความสามารถของผู้เรียนในสถานการณ์ที่สะท้อนถึงการปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันหรือในสภาพแวดล้อมที่คล้ายคลึงกับสถานการณ์จริง แนวคิดนี้ได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ที่มีความหมายและเชื่อมโยงกับประสบการณ์ชีวิตจริงของผู้เรียน โดยที่การประเมินจะไม่จำกัดเพียงแค่การทดสอบหรือข้อสอบที่มีคำตอบที่ถูกต้องเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการวิเคราะห์ ปัญหา การสร้างผลงาน และการสะท้อนความคิดที่แสดงถึงความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้รับในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง (Wiggins, 1990)

การประเมินผลตามสภาพจริงนั้นเน้นการทดสอบความสามารถของผู้เรียนในการนำความรู้ไปใช้ในบริบทที่มีความซับซ้อนและมีความท้าทายมากขึ้น ตัวอย่างเช่น การให้ผู้เรียนทำโครงการที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความรู้ทางวิชาการในสถานการณ์จริง การวิเคราะห์กรณีศึกษา หรือการประเมินผลงานที่มีความซับซ้อนและต้องใช้การคิดวิเคราะห์ในการตัดสินใจ (Jonassen, 1999) การประเมินเช่นนี้จึงเป็นการตรวจสอบการประยุกต์ใช้ความรู้ในบริบทที่เกี่ยวข้องกับการทำงานและปัญหาจริงที่ผู้เรียนจะต้องเผชิญในอนาคต

AI ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการประเมินผลตามสภาพจริง โดยสามารถสร้างกรณีศึกษาและแบบทดสอบที่สะท้อนสถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การออกแบบสถานการณ์จำลองที่จำเป็นต้องใช้ความรู้และทักษะในการตัดสินใจ การสร้างแบบทดสอบที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ทักษะและความรู้ที่ได้เรียนมาในการแก้ปัญหาจริง ซึ่งสามารถประเมินความสามารถของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ อย่างครอบคลุม (Gulikers, Bastiaens, & Kirschner, 2004)

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในมาเลเซียโดย Cheah & Tajudeen (2020) ชี้ให้เห็นว่า AI-based Accounting Software ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการบัญชี เช่น การจัดการใบแจ้งหนี้ และการอนุมัติเอกสาร ในขณะที่ Almaqtari, F. A. (2024) แสดงให้เห็นว่า IT Governance มี

บทบาทสำคัญในการบูรณาการ AI เพื่อปรับปรุงความโปร่งใสและความรับผิดชอบในระบบการบัญชี

งานวิจัยในประเทศไทยโดย พระมหาสุริยะ กิตติสารโ (2567) ได้ชี้ให้เห็นถึงการปรับตัวของครูในยุคที่ AI เข้ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการสอน โดยครูต้องมีทักษะในการใช้เทคโนโลยี AI เพื่อสร้างสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมและการออกแบบการสอนที่ปรับเหมาะ (Adaptive learning) รวมถึงการพัฒนาองค์ประกอบทางจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้ AI เพื่อให้การใช้งานเกิดผลกระทบที่ดีต่อการพัฒนาผู้เรียนในยุคดิจิทัล การศึกษาของจิกรฐาวิรัตน์ (2568) พบว่าบทบาทของ AI ในการสนับสนุนการเรียนรู้ที่ปรับเหมาะ สามารถปรับเนื้อหาการเรียนให้เหมาะสมกับทักษะของผู้เรียนในยุคที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว โดย AI ช่วยสร้างสื่อการเรียนรู้ที่มีปฏิสัมพันธ์สูงและการประเมินผลที่แม่นยำ โดยการใช้ AI ในการศึกษาไม่เพียงแต่เพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนเท่านั้น แต่ยังช่วยลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงการศึกษาของนักเรียนทุกกลุ่ม. ทั้งนี้ การบูรณาการ AI ในการศึกษาไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพหากขาดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีที่ครอบคลุม การพัฒนาบุคลากรที่มีทักษะในการใช้ AI และการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการใช้งาน AI รวมถึงการจัดการกับปัญหาด้านจริยธรรมและความเป็นส่วนตัวในการใช้ข้อมูลผู้เรียนอย่างเหมาะสม พระครูปลัดจักรพล สิริธโร (2567) กล่าวถึงการใช้ AI ในการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพและพร้อมรับมือกับความท้าทายในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะในการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน สถาบันการศึกษา และชุมชนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน บุคลากร และหลักสูตรที่สนับสนุนการใช้ AI ในการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ การดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องในการพัฒนาเทคโนโลยีการศึกษาและการวิจัยด้าน AI จะช่วยให้ประเทศไทยสามารถใช้ประโยชน์จาก AI ในพัฒนาการศึกษา รวมถึงสร้างโอกาสในการเรียนรู้ให้กับนักเรียนทุกกลุ่มอย่างเต็มศักยภาพ

การศึกษาผลกระทบของ AI ต่อการศึกษาทางด้านการบัญชี ของ Tandiono (2023) ที่ศึกษาผลกระทบของปัญญาประดิษฐ์ (AI) ต่อการศึกษาทางด้านการบัญชี โดยการทบทวนวรรณกรรมจาก 20 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเผยแพร่ในวารสาร การประชุมวิชาการ และบทความในหนังสือ ผลการศึกษาพบว่า นักวิชาการได้แสดงความกังวลเกี่ยวกับผลกระทบของ AI ต่อการศึกษาทางด้านการบัญชีในระยะเวลาอันยาวนาน รวมถึงมีการพูดถึงหัวข้อหลักหลายประการ เช่น การใช้ระบบผู้เชี่ยวชาญ (Expert Systems) การประยุกต์ใช้ AI ในการศึกษา และการเรียกร้องให้มีการปรับปรุงหลักสูตรการบัญชี ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า AI สามารถเปลี่ยนแปลงลักษณะงานหลายประเภทในวงการบัญชี เช่น การทำบัญชี การตรวจสอบทุจริต การรายงานทางการเงิน และการพยากรณ์รายได้ ซึ่งจะทำให้หลายงานที่มีลักษณะซ้ำซากและใช้ฟังก์ชันพื้นฐานถูกแทนที่ด้วยเทคโนโลยีอัตโนมัติ เช่น ระบบหุ่นยนต์ (Robotic Process Automation) นักการบัญชีในอนาคตจำเป็นต้องมีทักษะที่หลากหลาย รวมถึงระบบปฏิบัติการ

และทักษะทางภาษาศาสตร์เพื่อเตรียมตัวให้พร้อมรับมือกับความต้องการในตลาดงานที่กำลังเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอให้มีการปรับปรุงหลักสูตรการบัญชีในระดับการศึกษาให้สอดคล้องกับการพัฒนาเทคโนโลยีล่าสุด รวมถึงการใช้ AI ในการสอนและพัฒนาวิธีการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานในอนาคต (Tandiono, 2023) การศึกษาในอนาคตสามารถมุ่งเน้นการพัฒนาและนำหลักสูตรการบัญชีมาใช้ร่วมกับเทคโนโลยีล่าสุด เช่น AI เพื่อสำรวจผลกระทบของ AI ต่ออุตสาหกรรมบัญชี รวมถึงการวิเคราะห์ความเสี่ยง ข้อจำกัด และผลกระทบทางจริยธรรมของการใช้ AI ในการบัญชี

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องชี้ให้เห็นถึงโอกาสและความท้าทายที่มาพร้อมกับการใช้ AI ในการศึกษาด้านบัญชี ทั้งในแง่ของการปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ การสร้างเครื่องมือใหม่ ๆ และการแก้ปัญหาจริยธรรมในบริบทของเทคโนโลยีสมัยใหม่ สรุปได้ว่า AI มีบทบาทสำคัญในการพัฒนางานการบัญชีและการศึกษาทางบัญชี และการปรับปรุงหลักสูตรการบัญชีให้ทันสมัยเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนในการทำงานในอนาคตเป็นสิ่งที่สำคัญและเร่งด่วน

ผลกระทบของ AI ต่อการสอน การประเมินผล และการพัฒนาหลักสูตร

AI ได้เปลี่ยนแปลงกระบวนการเรียนการสอน การประเมินผล และการพัฒนาหลักสูตรในหลากหลายมิติ โดยเฉพาะในระบบการศึกษาด้านบัญชีในประเทศไทย การใช้งาน AI เช่น Generative AI (เช่น ChatGPT) และระบบวิเคราะห์ข้อมูลขั้นสูง ได้สร้างทั้งโอกาสและความท้าทายในการยกระดับคุณภาพการศึกษา รวมถึงการจัดการกับข้อจำกัดในระบบเดิม ซึ่งมีทั้งผลกระทบเชิงบวก และผลกระทบเชิงลบ

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น สามารถสรุปผลกระทบของ AI ที่มีผลต่อการศึกษาด้านบัญชีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลกระทบของ AI ต่อการสอน การประเมินผล และการพัฒนาหลักสูตร

ผลกระทบต่อการสอน	
ผลกระทบเชิงบวก	ผลกระทบเชิงลบ
1. สนับสนุนการเรียนรู้แบบเฉพาะบุคคล (Personalized Learning): AI สามารถสร้างเนื้อหาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความต้องการของนักศึกษาแต่ละคน เช่น การวิเคราะห์กรณีศึกษาทางบัญชีและการสอนเชิงโต้ตอบ (Interactive Learning) ช่วยให้นักศึกษาสามารถ	1. ลดความสำคัญของการมีปฏิสัมพันธ์แบบมนุษย์: การพึ่งพา AI อาจลดโอกาสในการสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างอาจารย์และนักศึกษา ซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะทางสังคมและอารมณ์ 2. การเสี่ยงต่อการพึ่งพาเทคโนโลยีมากเกินไป: นักศึกษาอาจขาดทักษะการ

เรียนรู้ได้ตามจังหวะของตนเอง (Biggs & Tang, 2007) 2. การเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้การสอน: AI ช่วยลดภาระงานของอาจารย์ เช่น การเตรียมเนื้อหาการสอน การตรวจสอบความถูกต้องของการบ้าน และการให้คำปรึกษาเบื้องต้น ทำให้อาจารย์มีเวลาสำหรับการพัฒนานักศึกษาในเชิงลึกมากขึ้น (Davis, 1989)	วิเคราะห์เชิงลึกหากพึ่งพา AI ในการแก้ปัญหาทั้งหมด แทนที่จะพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ด้วยตนเอง (Freire, 1970)
ผลกระทบต่อการประเมินผล	
ผลกระทบเชิงบวก	ผลกระทบเชิงลบ
1. การประเมินผลที่แม่นยำและมีประสิทธิภาพ: AI สามารถตรวจสอบและให้คะแนนข้อสอบหรือรายงานได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำ เช่น การวิเคราะห์งบประมาณหรือการประเมินกรณีศึกษาในสถานการณ์จริง (Authentic Assessment) 2. การสร้างแบบทดสอบที่สะท้อนสถานการณ์จริง ระบบ AI สามารถจำลองสถานการณ์ในวิชาชีพบัญชี เช่น การตรวจสอบบัญชีหรือการวิเคราะห์ความเสี่ยง เพื่อให้ให้นักศึกษาได้เรียนรู้และแสดงทักษะในบริบทที่สมจริง (Biggs & Tang, 2007)	1. ความเสี่ยงด้านจริยธรรม AI อาจถูกใช้ในทางที่ไม่เหมาะสม เช่น การช่วยทำข้อสอบหรือการลอกเลียนแบบผลงาน การแก้ปัญหานี้จำเป็นต้องมีนโยบายที่ชัดเจนในการควบคุมการใช้งาน AI 2. การตรวจจับข้อผิดพลาดของ AI แม้ว่า AI จะมีความแม่นยำ แต่ยังมีโอกาสเกิดข้อผิดพลาดที่อาจส่งผลกระทบต่อผลต่อการตัดสินใจผลการเรียน (Cheah & Tajudeen, 2020)
ผลกระทบต่อการพัฒนาหลักสูตร	
ผลกระทบเชิงบวก	ผลกระทบเชิงลบ
1. การเพิ่มเนื้อหาใหม่ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี: หลักสูตรบัญชีสามารถบูรณาการวิชาใหม่ เช่น การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analytics) และการใช้ AI ในกระบวนการบัญชี เพื่อเตรียมความพร้อมนักศึกษาให้กับตลาดแรงงานยุคดิจิทัล	1. ข้อจำกัดด้านโครงสร้างพื้นฐาน: การใช้ AI อย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน เช่น อินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและอุปกรณ์ดิจิทัล ซึ่งอาจเป็นปัญหาในพื้นที่ชนบทของประเทศไทย

2. การสร้างความเท่าเทียมในการเรียนรู้: AI ช่วยให้นักศึกษาในพื้นที่ห่างไกลสามารถเข้าถึงเนื้อหาและทรัพยากรการเรียนรู้ที่มีคุณภาพเทียบเท่ากับนักศึกษาในเมือง (Tandiono, 2023)	2. การปรับตัวของอาจารย์ และนักศึกษา: การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้สอดคล้องกับ AI ต้องการการฝึกอบรมและการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ซึ่งอาจเป็นความท้าทายในการดำเนินการ (Cheah & Tajudeen, 2020)
--	---

จากผลกระทบดังกล่าวอธิบายได้ว่า ในประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักร การใช้ AI ในระบบการศึกษาด้านบัญชีมีความก้าวหน้ากว่า เช่น การพัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ที่ใช้ AI เพื่อช่วยนักศึกษาเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ในขณะที่ประเทศไทยยังเผชิญกับข้อจำกัดด้านทรัพยากรและการสนับสนุนจากภาครัฐ (Tandiono, 2023) อย่างไรก็ตาม โอกาสในการพัฒนายังมีอยู่ หากมีการลงทุนในเทคโนโลยีและโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสม สำหรับประเทศไทย การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การฝึกอบรมอาจารย์ และการกำหนดนโยบายจริยธรรม เป็นสิ่งที่ภาครัฐและสถาบันการศึกษาต้องให้ความสำคัญ เนื่องจาก AI ไม่เพียงเป็นเครื่องมือที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการเรียนการสอน การประเมินผล และการพัฒนาหลักสูตร แต่ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถผลักดันการปฏิรูปการศึกษาด้านบัญชีในประเทศไทยให้ทันสมัยและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานในยุคดิจิทัล หากมีการนำไปใช้อย่างเหมาะสมและยั่งยืน

แนวทางการปรับตัวของการศึกษาด้านบัญชีในประเทศไทยในยุค AI

การพัฒนาเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญในหลายสาขา รวมถึงการศึกษาด้านบัญชีในประเทศไทย โดยมีความต้องการในการปรับตัวของระบบการศึกษาเพื่อใช้ประโยชน์จาก AI ในการเพิ่มคุณภาพการเรียนการสอนและการพัฒนาทักษะของนักเรียนอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะในบริบทของสังคมไทยที่มีลักษณะเฉพาะตัว แนวทางการปรับตัวของการศึกษาด้านบัญชีในประเทศไทยในยุค AI ควรคำนึงถึงทั้งการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี การฝึกอบรมบุคลากร และการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน รวมถึงการจัดการกับผลกระทบทางจริยธรรมที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้งาน AI ดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี เป็นปัจจัยที่สำคัญในการรองรับการใช้งาน AI อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสถาบันการศึกษาควรลงทุนในเทคโนโลยีที่สนับสนุนการใช้งาน AI เช่น ระบบคลาวด์สำหรับการจัดเก็บข้อมูล การใช้ซอฟต์แวร์ AI ที่ช่วยในการเรียนรู้และการประเมินผล ซึ่งสามารถทำให้นักศึกษาสามารถเข้าถึงทรัพยากรการศึกษาได้จากทุกที่ แม้จะอยู่ในพื้นที่ห่างไกล (Davis, 1989; พระมหาสุริยา กิตติสาร, 2567) นอกจากนี้ การบูรณาการ

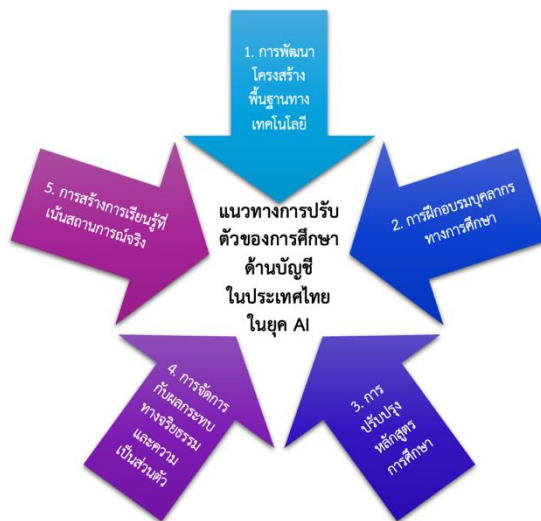
ระบบเทคโนโลยีเหล่านี้ต้องมาพร้อมกับการสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานที่ครอบคลุมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการใช้งาน AI ในการศึกษา

2. การฝึกอบรมบุคลากรทางการศึกษา เป็นอีกหนึ่งแนวทางสำคัญในการปรับตัวของการศึกษาด้านบัญชีในยุค AI อาจารย์และผู้สอนจะต้องมีทักษะในการใช้ AI เพื่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในวิชาชีพบัญชีที่ต้องใช้ความแม่นยำและการวิเคราะห์ข้อมูลสูง (พระมหาสุริยา กิตติสาร, 2567) การอบรมอาจารย์เกี่ยวกับการใช้เครื่องมือ AI เช่น ChatGPT หรือโปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลทางบัญชีจะช่วยสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณค่า ตัวอย่างเช่น การฝึกอบรมในการสร้างกรณีศึกษาที่มีปฏิสัมพันธ์สูง ซึ่งเป็นวิธีการที่ช่วยเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ให้กับนักศึกษา

3. การปรับปรุงหลักสูตรการศึกษา การศึกษาด้านบัญชีในประเทศไทยควรมีการปรับเปลี่ยนหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องกับการใช้งาน AI โดยเพิ่มวิชาที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ข้อมูล การใช้ Machine Learning หรือ Data Analytics ในการประเมินผลทางบัญชี ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาในด้านทักษะที่จำเป็นสำหรับตลาดแรงงานในยุคดิจิทัล (Jonassen, 1999; จิรกร ฐาวิรัตน์, 2568) การบูรณาการเทคโนโลยี AI ในหลักสูตรการบัญชีจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ทักษะที่ได้เรียนรู้ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมจริง

4. การจัดการกับผลกระทบทางจริยธรรมและความเป็นส่วนตัว หนึ่งในข้อกังวลหลักที่เกี่ยวข้องกับการใช้ AI ในการศึกษา คือ ความเสี่ยงทางจริยธรรมและการรักษาความเป็นส่วนตัวของผู้เรียน (พระครูปลัดจักรพล สิริธโร, 2567) การพัฒนากรอบจริยธรรมและระเบียบการในการใช้งาน AI จะช่วยสร้างความตระหนักในหมู่นักศึกษาและอาจารย์ถึงการใช้อย่างเหมาะสมและมีความรับผิดชอบ เช่น การใช้ AI ในการตรวจจับการคัดลอกงาน หรือการใช้ AI เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาที่ถูกสร้างขึ้นโดย Generative AI

5. การสร้างการเรียนรู้ที่เน้นสถานการณ์จริง การประยุกต์ใช้ AI ในการสร้างการเรียนรู้ที่เน้นสถานการณ์จริง (Authentic Learning) สามารถช่วยให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ที่ใกล้เคียงกับการทำงานจริงในวิชาชีพบัญชี เช่น การวิเคราะห์งบการเงินในสถานการณ์วิกฤตเศรษฐกิจ หรือการประเมินผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางกฎหมายการเงินต่อองค์กร (Wiggins, 1990) การใช้ AI ในการสร้างกรณีศึกษาหรือสถานการณ์สมมติที่สะท้อนสถานการณ์จริงในวงการบัญชีจะช่วยเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์และการตัดสินใจในสภาพแวดล้อมที่มีความซับซ้อน ดังแสดงในรูปภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 แนวทางการปรับตัวของการศึกษาด้านบัญชีในประเทศไทยในยุค AI

สรุป

การพัฒนาอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) นับเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงกระบวนการเรียนการสอนในหลาย ๆ สาขารวมถึงการศึกษาด้านบัญชีในประเทศไทย ซึ่งเป็นสาขาวิชาที่มีความสำคัญในการเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาเพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงานที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การใช้ AI ในการศึกษาด้านบัญชีไม่เพียงแต่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการสอนและการประเมินผลเท่านั้น แต่ยังช่วยพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการทำงานของนักบัญชีในอนาคต อย่างไรก็ตาม การนำ AI มาใช้ในระบบการศึกษาด้านบัญชีในประเทศไทยยังคงเผชิญกับความท้าทายหลายประการ ซึ่งจะต้องมีการปรับตัวในหลาย ๆ ด้าน เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีนี้ได้อย่างเต็มที่จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า AI ได้สร้างความเปลี่ยนแปลงในหลายมิติ ทั้งในด้านการสอน การประเมินผล และการพัฒนาหลักสูตร โดย AI ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและลดความซับซ้อนในกระบวนการเรียนการสอน เช่น การสร้างเนื้อหาที่เหมาะสมสำหรับแต่ละบุคคล การตรวจสอบงานอัตโนมัติ และการสร้างสถานการณ์จำลองที่สะท้อนสถานการณ์จริงในวิชาชีพบัญชี แนวทางดังกล่าวสามารถช่วยให้นักศึกษาได้ฝึกทักษะการแก้ปัญหาจริงในวงการบัญชี ซึ่งจะเป็นการเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณค่าและสามารถนำไปใช้ในตลาดแรงงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังคงเผชิญกับความท้าทายหลายประการ เช่น การ

ขาดแคลนโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีในพื้นที่ชนบท และการขาดความรู้ความเข้าใจของอาจารย์ในการใช้ AI อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี เช่น การจัดหาอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงในทุกพื้นที่ การฝึกอบรมอาจารย์ในการใช้เครื่องมือ AI และการสร้างกรอบจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีดังกล่าว จะช่วยให้การบูรณาการ AI ใน การศึกษาด้านบัญชีสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ในมุมมองของผู้เขียน การใช้ AI ในศึกษาด้านบัญชีในประเทศไทยเป็นโอกาสที่ดีในการเสริมสร้างความเท่าเทียมในการเข้าถึงการศึกษา โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกลที่อาจขาดแคลนแหล่งทรัพยากรทางการศึกษา การนำ AI มาใช้สามารถช่วยให้นักศึกษาสามารถเข้าถึงเนื้อหาการเรียนการสอนได้จากทุกที่ นอกจากนี้ การปรับปรุงหลักสูตรให้รองรับการใช้งาน AI และการฝึกอบรมอาจารย์ให้มีทักษะในการใช้งานเทคโนโลยีใหม่ ๆ จะช่วยเพิ่มศักยภาพของ การศึกษาด้านบัญชีให้ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ในทางกลับกัน ความท้าทายที่สำคัญคือการพัฒนากฎกรอบจริยธรรมที่ชัดเจนสำหรับการ ใช้งาน AI ในการศึกษา การสร้างแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับการใช้ AI ในการสร้างเนื้อหา ที่ไม่ได้รับการตรวจสอบ หรือการใช้ AI ในการคัดลอกเนื้อหาจากแหล่งที่มาโดยไม่ได้รับอนุญาต จะช่วยลดความเสี่ยงด้านจริยธรรมและความซื่อสัตย์ทางวิชาการ การพัฒนากฎกรอบจริยธรรมที่ เหมาะสมจะช่วยสร้างความไว้วางใจในระบบการศึกษาและลดความเสี่ยงจากการใช้ AI ในทาง ที่ไม่เหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

- จิกร ฐาวีรัตน์ (2568). AI กับการศึกษา : ตัวช่วยสุดอัจฉริยะเพื่อพัฒนาการเรียนรู้. วารสาร สังคมศึกษาปริทรรศน์, 1(2), 98-108.
- พระครูปลัดจักรพล สิริโร. (2567). การใช้เทคโนโลยี AI ในการเรียนการสอนแบบปรับเหมาะ (Adaptive Learning). วารสารวิชาการจินตาสีห์ (online), 2(3).
- พระมหาสุริยา กิตติสาโร. (2567). สมรรถนะการสอนของครูในยุคปัญญาประดิษฐ์ AI: การ พัฒนาทักษะการเรียน การสอนเพื่ออนาคต. Wisdom Journal of Humanities and Social Sciences, 1(6) (December), 52-61.
- Almaqtari, F. A. (2024). AI governance and its implications for the accounting profession. International Journal of Accounting Research, 15(2), 78–92.
- Anderson, L. W., & Krathwohl, D. R. (2001). A taxonomy for learning, teaching, and assessing: A revision of Bloom's taxonomy of educational objectives. Longman.
- Biggs, J., & Tang, C. (2007). Teaching for quality learning at university. Maidenhead: Open University Press.

- Cheah, W. L., & Tajudeen, F. P. (2020). Adoption of AI in accounting: Trends, challenges, and the way forward. *Journal of Accounting and Finance Research*, 10(3), 45–58.
- Davis, F. D. (1989). Perceived usefulness, perceived ease of use, and user acceptance of information technology. *MIS Quarterly*, 13(3), 319–340.
- Freire, P. (1970). *Pedagogy of the oppressed*. New York: Continuum.
- Gulikers, J. T. M., Bastiaens, T. J., & Kirschner, P. A. (2004). A five-dimensional framework for authentic assessment. *Educational Technology Research and Development*, 52(3), 67-86.
- Jonassen, D. H. (1999). Designing constructivist learning environments. *Instructional Design Theories and Models: A New Paradigm of Instructional Theory*, 2, 215-239.
- Tandiono, R. (2023). The impact of artificial intelligence on accounting education: A review of literature. *E3S Web of Conferences*, 426, 02016.
- Wiggins, G. (1990). The case for authentic assessment. *Practical Assessment, Research, and Evaluation*, 2(2).

คติธรรมแห่งชีวิต

BUDDHIST DOCTRINE OF LIFE

พระครูวินิตกมลธรรม (กมลมาส พรหมสนธิ)¹

Phrakhru Vinidkamoldham (Kamolmas Promson)¹

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่¹

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Phrae Campus, Thailand.¹

Corresponding Author's Email: kamonmas@gmail.com

แปลจากหนังสือ : คติธรรมแห่งชีวิต

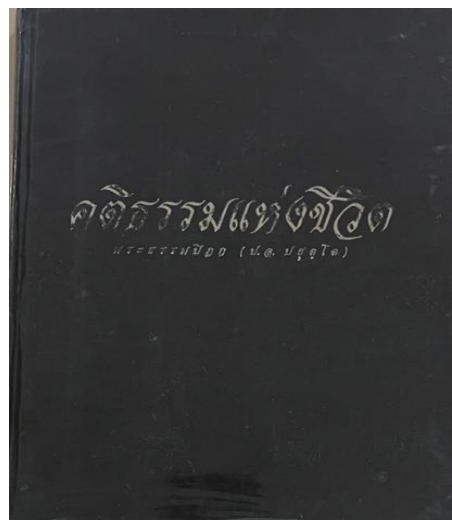
ผู้เขียน : พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต)

ผู้แปล : พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต)

สำนักพิมพ์ : ธรรมสภา

ปีที่พิมพ์ : 2552

จำนวนหน้า : 150

บทนำ

หนังสือคติธรรมแห่งชีวิต เป็นการรวบรวมเนื้อหา “คติธรรมแห่งชีวิต” ที่เกี่ยวกับการเกิด การแก่ การเจ็บ การดำรงอยู่ และการตาย โดยคัดเลือกบรรยายธรรมในโอกาสต่าง ๆ ของท่านเจ้าประคุณ ศาสตราจารย์พิเศษสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต) ซึ่งเป็นภิกษุที่มีความพิเศษโดดเด่นและสำคัญต่อวงการพุทธศาสนา ท่านเจ้าประคุณ ที่ได้รับสมัญญาว่า “พระเจ้าทำสงฆ์ให้งาม” และ “ตู้พระไตรปิฎกเคลื่อนที่” ท่านเป็นชาวไทยคนแรกที่ได้รับรางวัลการศึกษาเพื่อสันติภาพจากยูเนสโก (UNESCO Prize for Peace Education) และได้รับถวายวุฒินฐานะจากประเทศอินเดีย ให้เป็น “ตรีปิฎกกาจารย์” คือ ผู้รู้แตกฉานในพระไตรปิฎก เป็นรูปที่ 2 ของโลก ท่านเป็นปราชญ์ทางพระพุทธศาสนาแห่งยุคปัจจุบัน ที่ได้รับการยอมรับจากทั่วโลก ด้วยความรู้แตกฉานและลึกซึ้ง สามารถแต่งตำรา เขียนหนังสือ บรรยายธรรม ปาฐกถา ทั้งหลักพระพุทธศาสนาโดยตรง และประยุกต์กับวิชาการต่าง ๆ ทางโลกได้แทบทุกสาขามากกว่า 312 เรื่อง และการบรรยายที่นับพันครั้ง ดังนั้นการให้ความรู้ของท่านไม่ว่าในรูปแบบใด จึงสามารถเข้าถึงและทำความเข้าใจได้ไม่ยาก สำหรับทุกกลุ่มชน ท่านมีทักษะการเขียนที่ยอดเยี่ยมมาก ลื่นไหล ต่อเนื่อง ในเหตุในผล ชวนติดตาม สำหรับหนังสือคติธรรมแห่งชีวิต

เล่มนี้ โดยเนื้อหาหลักเป็นการทำความเข้าใจสังขารแห่งชีวิตที่ทุกชีวิตต้องประสบ กล่าวคือ การเกิด การแก่ การเจ็บ การดำรงอยู่ และการตาย โดยในแต่ละส่วนเนื้อหา ท่านจะเริ่มจากให้ความรู้ สร้างเข้าใจตั้งแต่ความหมายตามหลักธรรม และนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างไร รวมถึงวิธีการประเมิน ตัวชีวิตในผลการปฏิบัติ ซึ่งสุดท้ายทั้งหมดเป็นเรื่องของการฝึกจิต ซึ่งเป็นเรื่องยากในการจับต้องได้ แต่จากกระบวนการถ่ายทอดสื่อสารที่ดี ช่วยให้ผู้อ่านมองเห็นภาพความจริง เข้าใจความหมาย และสามารถนำสู่การปฏิบัติได้ง่ายขึ้น

เนื้อหาหนังสือคติธรรมแห่งชีวิต

หนังสือเล่มนี้แบ่งเนื้อหา ออกเป็น 5 ส่วน และมีชื่อตามที่ปรากฏในแต่ละโอกาสของการบรรยายธรรมนั้น ๆ โดยสามารถสรุปเนื้อหาในแต่ละส่วน ได้ดังต่อไปนี้

ส่วนที่หนึ่ง “การเกิดเป็นทุกข์ เกิดดีเป็นสุข”: ส่วนนี้เป็นการกล่าวถึงเกี่ยวกับการเกิด เริ่มจากการเกิดที่เราได้ยินบ่อย ๆ ในบทสวดมนต์ที่ว่า ชาตปิ ทุกขา ซึ่งแปลว่า แม้ชาตคือการเกิด ก็เป็นทุกข์ ความหมายของการเกิดนี้เป็นการพูดไปตามสภาวะธรรม ที่การเกิดหมายถึงการปรากฏขึ้นของขันธ 5 เพราะเมื่อขันธ 5 ปรากฏพร้อมบริบูรณ์ก็เป็นชีวิต ซึ่งขันธนั้นเป็นสิ่งปรุงแต่ง และเมื่อสังขารตกอยู่ในอำนาจของพระไตรลักษณ์ คือ อนิจจัง ความไม่เที่ยง ไม่คงที่ เกิดแล้ว ตั้งอยู่ ดับไป ไม่อาจอยู่ในสภาพเดิมได้ เรียกว่า เป็นสภาวะของความทุกข์ แล้วก็ไปไปตามเหตุปัจจัย ไม่เป็นไปตามความปรารถนาของใคร ไม่เป็นตัวเป็นตนให้ใครได้ จึงเรียกว่า เป็นอนัตตา ไม่มีตัวตน ดังนั้นประเด็นสำคัญของการเกิดที่ว่าเป็นทุกข์ ก็คือ สภาวะที่คงทนอยู่ไม่ได้ ซึ่งเป็นธรรมชาติของสังขาร เป็นความจริง ในแง่สภาวะ นอกจากนี้ การตรัสถึงการเกิดในพุทธศาสนาที่เป็นสุขก็มี ในที่นี้ท่านได้ยกตัวอย่างพุทธภาษิตบทหนึ่งที่ว่า “สุโข พุทธานมปาโท” แปลว่าการเกิดขึ้นของพระพุทธเจ้าทั้งหลายเป็นความสุข เพราะเมื่อพระพุทธเจ้าอุบัติขึ้นแล้ว ก็ทรงนำแสงสว่างมา ทำให้คนเกิดปัญญามองเห็นสังขาร รู้เข้าใจอะไรเป็นกุศลและอกุศล ควรประพฤติปฏิบัติต่อชีวิตของตนเองและต่อโลกหรือสิ่งแวดล้อมอย่างไร ที่จะแก้ปัญหาชีวิต ดำเนินชีวิตให้ผ่านพ้นความทุกข์ และประสบความสุข ดังนั้นการเกิดของพระพุทธเจ้าเป็นการเกิดที่นำความสุขมาให้ หรือแม้แต่แค่สัตบุรุษ ก็นำความสุขมาให้เช่นกัน แต่ทั้งหมดนี้ที่พูดมาก็เป็นการมองอย่างกว้าง ๆ

เพราะฉะนั้น จากที่กล่าวมาก่อนหน้านี้ว่า ชาตคือความเกิด ซึ่งหมายถึงการเกิดของขันธ 5 หรือการเกิดของสังขารที่ปรุงแต่งจะเป็นทุกข์ ซึ่งก็เป็นเรื่องของทุกข์ตามสภาวะ แต่ในทางปฏิบัติทำให้เกิดความสุขได้ พระพุทธเจ้าตรัสสอนเรื่องทุกข์ ก็เพื่อให้เรารู้ความจริงแล้ว เราจะได้ให้ปฏิบัติถูกต้อง ปฏิบัติถูกต้องแล้วก็เกิดความสุข คือทำให้กุศลธรรมเกิดมีขึ้นในใจตลอดเวลา การปฏิบัติธรรมที่แท้จริง แล้วก็จะมีความสุขอยู่เรื่อย ๆ นี่คือหลักสำคัญ เพราะการเกิดของกุศลธรรมนั้น เป็นการเกิดในจิตใจของเราแต่ละขณะนี้เอง ในหลักของพระพุทธศาสนา สอนว่า จิตของเราเกิดดับอยู่ตลอดเวลา ซึ่งก็เกิดและดับไปด้วยอกุศลธรรมและกุศลธรรม

ถ้าเกิดกุศลธรรมจิตก็ดับไปด้วยกุศลธรรม และถ้าเกิดเช่นนี้อย่างต่อเนื่อง จิตนั้นก็เจริญงอกงามขึ้นด้วยกุศลธรรม ในที่นี้ท่านได้ยกตัวอย่าง ความเจริญ ก็คือการเกิดที่ต่อเนื่องกันไป เพิ่มอัตราขึ้นในแนวทางนั้น ๆ อย่างเช่น เซลล์ ในร่างกายเรา เราจึงมีการเจริญเติบโต เช่นเดียวกับจิตใจของเรา ถ้ามีการเกิดของกุศลธรรมอยู่เสมอตลอดเวลา ชีวิตเราก็เจริญงอกงาม จิตใจเราก็เจริญงอกงาม มีความดีความงามเพิ่มขึ้น ๆ

คราวนี้เราจะวัดได้อย่างไรว่า เรากำลังเจริญงอกงามในธรรม หรือจิตเกิดด้วยกุศลธรรม ในที่นี้ท่านได้นำเสนอหลักธรรม “อริยวัฏ” เป็นหลักธรรมหมวดหนึ่งที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้สำหรับใช้วัดความเจริญของจิตใจของแต่ละคน ซึ่งหลักนี้มี 5 ประการ ได้แก่ 1) ศรัทธา โดยให้ดูว่าศรัทธาองอกงามขึ้นในใจของตนหรือไม่ ศรัทธาก็คือ ความเชื่อ ในทางพุทธศาสนาท่านให้มีความเชื่อ ที่เรียกว่า อากาโรตติศรัทธา เป็นศรัทธาที่มีเหตุผล มีปัญหาประกอบ รู้เข้าใจเหตุปัจจัย ความเป็นไปตามเหตุปัจจัย เป็นความเชื่อในหลักความจริง ความดีงาม ดังนั้นวิธีการดูท่านจึงให้ดูว่า ศรัทธาความเชื่อความมั่นใจในคุณธรรม ในความดีงาม ในคุณพระรัตนตรัย เจริญเพิ่มพูนขึ้นหรือไม่ ซึ่งถ้าหากได้พิจารณาตัวเอง ก็ดูว่า จิตใจผ่องใส เฝือกด้วยศรัทธา อันนี้เป็นความเจริญอย่างอริยชนขั้นที่หนึ่ง 2) ศีล คือความปกติของกายวาจา ให้อยู่ในความสุจริต เป็นความประพฤติที่ดีงาม ไม่เบียดเบียนใคร โดยเริ่มจากศีล 5 และค่อย ๆ เพิ่มความประณีตขึ้นเป็นศีล 8 การฝึกกายวาจาให้ประณีตยิ่งขึ้นนี้ เพื่อเป็นพื้นฐานในการฝึกจิต ทำจิตใจให้องอกงาม และทำให้เกิดสมาธิ 3) สุตตะ คือความรู้และหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า โดยดูว่าเมื่อเราปฏิบัติธรรมนั้น เราได้มีความรู้ละเอียดลึกซึ้งลงไปเป็นหลักธรรมมากขึ้นแค่ไหน เพียงใด ทั้งความหมาย ประโยชน์ วิธีปฏิบัติที่ถูกต้อง 4) จาคะ คือ ความสละ สละความยึดติด ที่จิตใจเราไปผูกพันกับสิ่งต่าง ๆ วัตถุสิ่งของที่สร้างขึ้นมา โดยเบื้องต้นก็เพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิต แต่กลายเป็นสิ่งสำคัญมันหมายผูกพันติดตัว มีความห่วง ห่วง กังวล จนนำความทุกข์มาให้ การจะทำอะไรให้สิ่งที่เรามีขึ้นแล้ว ไม่เกิดโทษ ไม่สร้างทุกข์ ก็ต้องอาศัยการรู้จักทำใจ รู้เท่าทันความจริงที่สิ่งนั้นเป็นตามธรรมชาติของมัน ระลึกถึงความมุ่งหมายที่มีสิ่งนั้นขึ้นมา ผูกพันในทางที่จะไม่ยึดติด ในทางพุทธศาสนาสอนไว้หลายอย่าง เริ่มตั้งแต่ ให้รู้จักเสียสละสิ่งของ มีการให้ การเผื่อแผ่ แบ่งปัน และมีความสุขจากการกระทำเหล่านี้ ซึ่งเราจะมีสุขจากการให้ได้ จิตใจต้องพร้อมที่จะให้ โดยจิตใจที่พร้อม คือจิตใจที่มีความรัก ความปรารถนาดี หรือมีเมตตา ยังมีเมตตากว้างขวางออกไปมากเท่าไร สุขจากการให้ก็มากขึ้นเท่านั้น การมีจาคะ จึงเป็นเครื่องสำรวจความเจริญในใจอย่างหนึ่ง โดยดูว่าเรามีจาคะ ความเสียสละ ไม่ยึดติดผูกพันในสิ่งทั้งหลายเจริญขึ้นในใจแค่ไหน มีความสุขด้วยใจตัวเอง ด้วยความไม่ได้อะไร หรือแม้แต่สูญเสีย ซึ่งเป็นความสุขอิสระ ไม่ขึ้นต่อสิ่งภายนอก 5) ปัญญา คือ ความรู้ความเข้าใจในสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง ซึ่งต่างจากความรู้ที่เป็นสุตะ อันเป็นความรู้ของผู้อื่นที่เรา รับเข้ามา ยังไม่เป็นของเรา แต่ปัญญาเป็นความเข้าใจของตนเองที่เกิดขึ้นใหม่ จากการมีสุตะ และนำมาคิดพิจารณาวินิจฉัย รู้เข้าใจเท่าทันโลกและชีวิตตามความเป็นจริงโดยมองเห็น

ธรรมดาของความเป็นไปตามเหตุปัจจัย และรู้จักที่จะทำตามเหตุปัจจัย ไม่ใช่ทำตามใจอยาก ปัญญาเป็นเครื่องวินิจฉัยสูตร ว่าจะเอาไปใช้อย่างไร ถ้ามีสูตรมากแต่ไม่มีปัญญาก็ไม่เกิดประโยชน์ ปัญญาเป็นสิ่งสำคัญเป็นตัวควบคุมทั้งหมดตั้งแต่ศรัทธามาจนถึงจาคะ รู้ว่าอะไรควรเชื่อไม่ควรเชื่อ จะประพฤติศิลปได้ถูกต้อง นำสูตรไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และทำให้เราสามารถมีจาคะ ในขั้นสูงสุดเมื่อรู้เข้าใจเท่าทันสังขาร เท่าทันโลกและชีวิตตามความเป็นจริง จึงจะทำให้จิตใจหลุดพ้นเป็นอิสระ ไม่ยึดติดในสิ่งทั้งหลาย มีจาคะที่แท้จริง ปัญญาจึงจัดไว้เป็นข้อสุดท้าย เพราะเป็นตัวควบคุมทั้งหมด

ส่วนที่สอง แก่ ธรรมะสำหรับผู้สูงอายุ : ในส่วนนี้ได้เป็นการแสดงธรรมสำหรับผู้สูงอายุ ในงานสัมมนา การเตรียมตัวก่อนเกษียณราชการ ซึ่งเป็นช่วงชีวิตที่มีความแก่มาเยือนอย่างเป็นธรรมดา และสำหรับคนที่รับราชการ ตัวชีวิตอันหนึ่งที่เกิดขึ้นคือการเกษียณจากงานประจำ ท่านจึงให้คิดว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงที่จะทำให้เราได้พบกับโอกาสใหม่ เป็นโอกาสที่เราจะได้เข้าถึงความจริงของชีวิต ได้อยู่กับความจริง อยู่กับโลกที่แท้จริง ปรับใจให้ถูกต้อง อยู่ด้วยปัญญา มองไปข้างหน้า สู่จุดหมายที่สูงกว่าที่ยังรอ ชีวิตเรายังมีหลายที่ควรจะได้ประสบ ได้เข้าถึง ได้บรรลุถึง เป็นสิ่งที่ดีงาม ที่ประเสริฐของชีวิต ที่เราอาจจะไม่มีโอกาสหรือโอกาสน้อยมากที่จะได้ทำในขณะรับราชการ เพราะต้องทำงานในภาระหน้าที่ที่รับผิดชอบตามบทบาท ตำแหน่ง ที่จำกัดด้วยผลงานในเชิงผลประโยชน์ มากกว่าความเจริญทางจิตใจ ในที่นี้ ท่านได้พูดถึงจุดหมายหรือประโยชน์ที่ชีวิตควรได้รับนั้น มีสามขั้น ได้แก่ 1) ประโยชน์ที่ตามองเห็น (กาย) เช่น ทรัพย์สินเงินทอง การยอมรับของสังคม ความมีร่างกายแข็งแรง ครอบครัวที่ดีมีความสุข ซึ่งวัยที่ผ่านมาของการทำงานเรารุ่นอยู่กับการแสวงหาประโยชน์ขั้นที่ตามองเห็นเป็นหลัก ในขณะที่ยังมีประโยชน์ที่สูงกว่าที่เรายังไม่ค่อยได้ทำ ซึ่งเราควรเข้าถึง เพื่อความสุขและชีวิตที่มีคุณค่า คือ 2) ประโยชน์ที่เลยมองเห็น (จิตใจ) เป็นชีวิตในระดับแห่งคุณค่าและความดีงาม มีความสุขทางจิตใจ ไม่ใช่แต่เพียงร่างกายหรือสิ่งภายนอก ที่ผ่านมาความสุขอาจเกิดจากการมีตำแหน่ง ทรัพย์สินสมบัติ เป็นชีวิตที่สุขด้วยสิ่งบำรุงบำเรอจากภายนอก ซึ่งสำคัญในระดับหนึ่ง แต่ถ้าเราไปยึดติดก็จะมีโอกาสเป็นทุกข์และไม่อาจมีความสุขในขั้นต่อไปได้ ในขั้นนี้ท่านจึงเน้นการมีความสุขที่มาจากการทำงานในสิ่งดีงามเป็นประโยชน์ และมีความสุขจากความรู้สึกถึงชีวิตที่มีคุณค่า เกิดปิติ และอิ่มใจ ซึ่งท่านบอกแค่นี้ก็ยังไม่พอ ต้องมีอีกขั้นหนึ่ง คือ 3) ชีวิตแห่งความเป็นอิสระ ไม่ผูกพัน ไม่ยึดติดถือมั่น ไม่ตกอยู่ในกระแสความเปลี่ยนแปลงแปรปรวนของโลก และชีวิต ที่เรียกว่า โลกธรรม เพราะแม้แต่คนที่ถึงประโยชน์ขั้นที่สอง ที่เรียกว่าชีวิตแห่งคุณค่าและความดีงามนั้น ก็ยังมีความสุขจากความดีได้ ถ้ายึดติดความดีนั้น ไม่ได้ทำเพราะควรจะทำ ที่ทำแล้วใจโล่งโปร่งสบายในขั้นที่สาม คือจิตใจเป็นอิสระด้วยความเท่าทัน เห็นความจริงด้วยปัญญา เห็นแจ้งในกระแสของกฎธรรมชาติ ว่าสิ่งทั้งหลายเป็นอนิจจัง ไม่เที่ยง เปลี่ยนแปลงตามเหตุปัจจัยของมัน เราจะไปปรารถนาให้เป็นไปตามใจหวังไม่ได้ เราต้องทำจิตใจให้เป็นอิสระ ประโยชน์ขั้นสูงสุดนี้ จึงคือ จุดหมายแห่งความมีจิตใจที่เป็นอิสระ ที่นี้ถึงโอกาสนี้แล้ว

ควรเตรียมตัวดีใจ แทนการนึกถึงความสิ้นสุด หมดยศ หมดตำแหน่ง สาระประโยชน์ที่แท้อยู่ในชีวิตจิตใจของเรา ไม่ได้ขึ้นกับอาการของคนที่เราเห็นผิวดู แต่อย่างไรก็ตาม การที่จะทำสิ่งที่มีคุณค่านั้น ต้องมีเวลา ซึ่งจะต้องมีอายุยืนต่อไป ซึ่งพระพุทธเจ้าได้พูดถึงการต้องบำเพ็ญอิทธิบาท 4 อันเป็นหลักสำคัญในการที่จะทำให้อายุยืน เนื่องจากคนที่จะมีอายุยืน ต้องมี 1) ฉันทะ มีความพอใจ มีใจรัก มีความไม่ปรารถนาในอะไรสักอย่างที่ตั้งงาม หรือคิดว่าสิ่งที่จะทำเป็นประโยชน์ เป็นคุณค่าที่ทำให้ชีวิตของเราดีงาม ที่เรายังไม่เคยเข้าถึง พัฒนาปัญญาให้เจริญองกามจนรู้ความจริงของโลกและชีวิต ศึกษาธรรมให้จริงจัง ใจเราชอบ ใจเราก็ก็นิ่ง ไม่ห่อเหี่ยว ว้าเหว่ ต้องมีสิ่งที่ดีที่อยากทำ รักที่จะทำสักอย่าง ก็ทำให้อยากมีชีวิตเพื่อทำสิ่งที่รักให้สำเร็จ จากนั้น ก็คือ 2) วิริยะ มีความเพียรพยายาม แก่แล้วกล้าเข้มแข็ง มีกำลังใจที่จะสู้หรือเดินหน้า กำลังใจเป็นคุณสมบัติสำคัญที่ทำให้คนเข้มแข็ง ชีวิตมีเรี่ยวมีแรงที่จะก้าวต่อไป เพื่อสิ่งที่ปรารถนาได้บรรลุผล 3) จิตตะ มีใจจดจ่อ ใส่ใจอยู่กับเรื่องที่ปรารถนาจะทำ จิตจะตัดอารมณ์อื่นที่ไม่เข้าเรื่องออกไป ทำให้จิตใจไม่ฟุ้งซ่าน ไม่เสียพลังงานไปกับเรื่องไม่เป็นเรื่อง สมองไม่ต้องคิดว่าวุ่น ให้จิตใจอยู่กับสิ่งที่ต้องการจะทำ เป็นสมาธิ ใจก็สบาย สงบ เป็นสุข ทำให้อายุยืน 4) วิมังสา เป็นเรื่องของการใช้ปัญญาตรวจตราพิจารณาไตร่ตรองอย่างมีเหตุผล ให้ความจริงในสิ่งที่เราทำ ใจก็จะปลอดโปร่ง สบาย แต่ถ้าคิดปรุงแต่ง คิดตามความชอบความพอใจของตนเอง ที่จะทำให้เกิดความขัดใจขึ้นมา เอาความโกรธเป็นตัวปรุง อันนี้จะทำให้เกิดความเครียด และเป็นทุกข์ ปัญญาจึงต้องมากำกับให้ถึงความจริงในสิ่งที่เราทำ และกฎธรรมชาติที่เป็นอยู่เข้าใจในโลกธรรม อิทธิบาท 4 จึงเป็นหลักการสำคัญ ที่จะทำให้อายุยืน เพราะทำให้ชีวิตเรามีกำลังใจ มีทางเดินที่มุ่งไปข้างหน้าสู่จุดหมาย ที่ทำให้ชีวิตมีความหมายที่จะอยู่ต่อไป

แม้ว่าเราจะปฏิบัติตามอิทธิบาท 4 ตัดอารมณ์ที่รบกวนต่าง ๆ ออกไปได้ แต่บางครั้งก็ต้องเผชิญกับเหตุการณ์ใหญ่ ๆ ซึ่งบางทีก็ไม่ใช่เรื่องที่จะตัดกันออกไป แต่เป็นเรื่องที่ต้องเผชิญให้ถูกต้อง เราจึงต้องมีวิธีการปฏิบัติต่อสิ่งเหล่านั้นอย่างรู้เท่าทัน ในที่นี้ท่านหมายถึง เรื่องของโลกธรรม โดยการ “รู้เท่ารู้ทัน ใช้โลกธรรมให้เป็นประโยชน์ได้”

โลกธรรม ก็คือ ธรรมประจำโลก หรือสิ่งที่มีประจำโลก ทั้งที่น่าปรารถนาและไม่น่าปรารถนา มีอยู่ 8 ประการ คือ ลาภ ความเสื่อมลาภ ยศ ความเสื่อมยศ นิินทา สรรเสริญ สุข ทุกข์ อันนี้เป็นความจริงที่มนุษย์เราต้องตระหนักว่า เมื่อเราอยู่ในโลกก็ต้องเจอกับสิ่งเหล่านี้ และเวลานี้เราก็เจอกับมันแล้ว ตอนทำราชการมียศ ตำแหน่ง เมื่อเกษียณ ยศ ตำแหน่งเหล่านี้ก็เสื่อมไป ซึ่งก็คือความจริงของโลกและชีวิต ดังนั้น เมื่อเราเผชิญกับมัน ก็ปฏิบัติต่อมันอย่างถูกต้อง คือ รู้ทันความจริง ว่าความจริงของโลกและชีวิตเป็นอย่างไร เจอแล้วก็วางใจให้ถูกต้อง ยอมรับความจริงนั้น ด้วยความรู้เท่าทัน พอรู้เท่าทัน ใจก็สบายขึ้น จากนั้นก็ใช้สถานการณ์ให้เป็นประโยชน์ มองให้เห็นเป็นบททดสอบ เป็นเครื่องมือฝึกฝนพัฒนาตน คนที่สามารถพัฒนาสติปัญญาขึ้นมา โดยมากพัฒนาจากการที่ได้เผชิญปัญหา อุปสรรค หรือสิ่งที่ยาก แล้วพยายามแก้ไข ไม่ย่อท้อ ด้วยการใช้โยนิโสมนสิการในการปฏิบัติต่อโลกธรรม โดยมีวิธีการมอง วิธีคิดที่

ถูกต้องและได้ผล การได้พบกับความอนิจจัง ความเปลี่ยนแปลง และเรารู้เท่าทันและหาประโยชน์จากมันได้ ทำให้เรามีชีวิตที่สงบมั่นคงและสุขสบาย แล้วจะอย่างไรให้ชีวิตมีความสุขจริง ท่านได้พูดถึงความสุขว่ามีหลายแบบ และจะกล่าวในที่นี้เพียง 5 แบบ ซึ่งก่อนพูดถึงความสุขในแต่ละแบบ ท่านได้พูดถึงการ เตรียมความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมให้พร้อมก่อนมีความสุข ก็คือสิ่งแวดล้อมทางสังคม การอยู่ร่วมกันกับเพื่อนมนุษย์ หลักธรรมที่จะวางใจหรือทำที่แห่งจิตใจ ต่อผู้คนรอบด้าน คือ พรหมวิหาร 4 ได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา พรหมวิหาร คือ ธรรมประจำใจของพรหม พรหมซึ่งศาสนาพราหมณ์เชื่อว่าเป็นผู้สร้างโลก แต่พระพุทธเจ้าสอนว่า เราไม่ต้องรอให้พระพรหมมาสร้างโลก เราทุกคนควรเป็นผู้มีส่วนร่วมสร้างสรรค์อภิบาลโลกด้วยกัน เมตตา ใ้กับสภาวะปกติ คนที่อยู่เป็นปกติ เราก็มีความเป็นมิตร มีเมตริ มีเมตตา มีความรัก ความปรารถนาดี อยากให้เขามีความสุข กรุณา ใ้กับสภาวะที่คนเขาตกต่ำ เดือดร้อน เราก็มีใจพลอยหวั่นไหว อยากจะช่วยเหลือปลดปล่อยทุกข์ให้เขาขึ้นมาสู่สภาวะปกติ หายทุกข์ หายร้อน มุทิตา ใ้กับภรณ์ที่คนเขาขึ้นสู่สภาวะที่สูงขึ้น ประสบความสำเร็จ ทำสิ่งที่ดีงามน่าชื่นชม เราก็มีพลอยดีใจ เอาใจส่งเสริมสนับสนุน ส่วนอุเบกขา เป็นกรณีของการมองถึงความสัมพันธ์กับความจริงของธรรมชาติด้วย ดังนั้นถ้าความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ที่เกิดขึ้นในทั้ง 3 กรณี ส่งผลเสียหยาต่อหลักความจริง ความเป็นธรรม หรือหลักแห่งความถูกต้อง ความดีงาม เราต้องหยุดความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ทั้งสามข้อ และใ้อุเบกขา เพื่อให้เขารับผิดชอบต่อความเป็นจริง เป็นธรรม หลักการและกฎเกณฑ์กติกา นั้น ๆ อุเบกขานี้ต้องใช้ปัญญา ต่างจาก เมตตา กรุณา มุทิตาที่ใช้ความรู้สึกมาก คือรู้สึกเป็นมิตร รู้สึกเห็นใจสงสาร รู้สึกพลอยดีใจ อุเบกขาเป็นตัวคุมเพื่อให้สังคมอยู่ในความเป็นธรรม โลกนี้อยู่ในความถูกต้องดีงาม เมื่อทำตัวเป็นพระพรหมได้ครบถ้วนสมบูรณ์แล้ว ก็มาทำชีวิตให้เข้าถึงความสุข ซึ่งเรียกว่า ความสุข 5 ขั้น คือ ขั้นที่ 1) ความสุขจากการเสพวัตถุจากภายนอก มาปรนเปรอ ตา หู จมูก ลิ้น กาย เป็นความสุขสามัญที่ทุกคนในโลกปรารถนา กันมาก เป็นความสุขที่ขึ้นต่อสิ่งภายนอก สภาพจิตของคนที่มีความสุขประเภทนี้ก็จะเต็มไปด้วยความคิดที่จะได้จะเอา เมื่อไม่มี ไม่ได้ก็จะไม่มีความสุข ดังนั้นจึงต้องพัฒนาความสามารถในการที่จะมีความสุขอย่างอิสระ เพื่อไม่ให้ความสุขต้องขึ้นกับวัตถุมากเกินไป ขั้นที่ 2) ความสุขจากการเจริญคุณธรรม ด้วยการมีเมตตา กรุณา มีความสุขจากการให้และมีศรัทธาในพระศาสนาในการทำมาดี ทำประโยชน์เพื่อผู้อื่น ขั้นที่ 3) ความสุขจากการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง สอดคล้องกับความเป็นจริงของธรรมชาติ ไม่หลงอยู่ในโลกของสมมุติ เช่น การทำงานที่มีความสุขในงาน ไม่ใช่เงินเดือนอย่างเดียว หรือคนสวนที่มีความสุขจากการเติบโตของต้นไม้ ไม่ใช่รายได้จากการขายผลผลิตเพียงอย่างเดียว ขั้นที่ 4) ความสุขจากความสามารถปรุงแต่ง เป็นลักษณะพิเศษของมนุษย์ ที่สามารถปรุงแต่งความคิดมาสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์และเทคโนโลยีต่าง ๆ และที่สำคัญคือในใจของเรา ที่เรามักจะใช้ความสามารถในทางที่เป็นผลร้ายต่อตัวเอง เช่น การปรุงทุกข์เก็บเอาอารมณ์ที่ไม่ดี มาครุ่นคิดใ้ไม่สบายใจ โดยเฉพาะผู้สูงอายุ ใจคอยจะเก็บอารมณ์ที่

กระทบกระเทือนแล้วมาปรุงแต่งให้เกิดความกลุ้มใจ ว่าเหว เหงา พระพุทธเจ้าสอนให้เรารู้จักใช้ความสามารถในการปรุงแต่งให้เป็นโดยการปรุงสุข เก็บเอาแต่อารมณ์ที่ดีมาปรุงแต่งใจให้สบาย แม้แต่หายใจ หายใจเข้าทำใจให้เบิกบาน หายใจออกทำใจให้โปร่งเบา ท่านสอนให้ปรุงแต่งสภาพจิต 5 อย่างนี้ให้มีอยู่ในใจเสมอ คือ (1) ปราโมทย์ ความร่าเริงเบิกบานใจ (2) ปีติ ความอิ่มใจ (3) ปัสสัทธิ ความสงบเย็น ผ่อนคลายกายใจ ไม่เครียด (4) ความสุข ความโปร่งโล่งใจ ไม่มีอะไรมาบีบคั้น (5) สมาธิ ภาวะที่จิตอยู่กับสิ่งที่ต้องการ ไม่มีอะไรมารบกวน จิตอยู่ด้วยตัวของมัน และ ขั้นที่ 5) ความสุขเหนือการปรุงแต่ง เป็นการอยู่ด้วยปัญญาที่รู้เท่าทันความจริงของโลกและชีวิต การเข้าถึงความจริงด้วยปัญญาเห็นแจ้ง ทำให้วางจิตวางใจลงตัวสนิทสบายกับทุกสิ่งอย่าง เป็นสภาพจิตที่เรียบสงบสบายที่สุด ท่านเรียกว่า เป็นจิตอุเบกขา คนที่มีจิตลงตัวถึงขั้นนี้มีความสุขอยู่ประจำตัวตลอดเวลา

ส่วนที่สาม เจ็บ รักษาใจยามป่วยไข้ : ส่วนนี้ เป็นการให้คติธรรมทั้งแก่ผู้ป่วยและญาติผู้ป่วย ในการรักษาใจยามป่วยไข้ เพื่อได้อยู่กับการเจ็บป่วยทางกายอย่างมีสติ มีกำลัง โดยเฉพาะผู้ป่วยเองซึ่งเป็นเรื่องยากที่จะทำให้ใจให้สบาย ไม่เป็นทุกข์ เมื่อกายเจ็บป่วย ด้วยใจและกายนั้นอาศัยซึ่งกันและกัน แล้วจะทำอย่างไรเมื่อร่างกายเจ็บป่วย และจะไม่ให้จิตใจแปรปรวนตามไปด้วย พระพุทธเจ้าตรัสสอนเรื่องนี้ให้ทำในใจ ตั้งใจไว้ว่า “ ถึงแม้ร่างกายของเราจะป่วย แต่ใจของเราจะไม่ป่วยไปด้วย ” การตั้งใจแบบนี้เรียกว่า มีสติ ทำให้จิตใจไม่ตกอยู่ในอำนาจครอบงำของความแปรปรวนในทางกายนั้น ให้เข้าใจว่ากายนั้นเป็นหน้าที่ของแพทย์ที่จะรักษา ก็ปล่อยให้แพทย์รักษาไป แต่ใจนั้นเป็นของเราเอง เราจะต้องรักษาใจของตนเอง จะรักษาอย่างไร ก็รักษาด้วยสติ คือมีสติกำหนดรู้ดังที่กล่าว หรืออาจจะนำมาเป็นคำภาวนาก็ได้ คือภาวนาไว้ในใจตลอดเวลาว่า “ กายป่วย ใจไม่ป่วย ” การรักษาใจด้วยสตินั้น ก็คือว่าเราจิตเราไปผูกมัดไว้กับสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ติงาม ที่ไม่มีการปรุงแต่ง ไม่มีความกังวลกับสิ่งต่าง ๆ ไม่ปล่อยให้ล่องลอยไปกับความนึกคิดทั้งหลาย รักษาใจให้อยู่ภายใน อาจจะใช้คำภาวนาว่า พุทโธ ก็ได้ เพราะคำนี้ เป็นคำติงาม เป็นพระนามของพระพุทธเจ้า ที่หมายถึง ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน หรือจะกำหนดลงไปกับลมหายใจก็ได้ เมื่อจิตผูกรวมอยู่ในคำภาวนา ก็ไม่ฟุ้งซ่าน ไม่ปรุงแต่ง จิตก็อยู่เป็นหลัก มีความสงบ มั่นคงแน่วแน่ จิตก็ไม่เศร้าหมอง การรักษาใจไว้ได้ก็เท่ากับการรักษาแก่นของชีวิตไว้ได้ แม้กายป่วยแต่ใจไม่ป่วยตาม ชีวิตก็เบิกบานได้

ในส่วนญาติของคนป่วย อันนี้ก็มีความสำคัญที่จะมาช่วยเสริมกำลังใจให้กับผู้ป่วย ซึ่งที่ไม่สามารถมีกำลังใจได้ด้วยตนเอง ต้องอาศัยคนอื่นมาช่วย คนที่จะช่วยได้มากก็คือ ญาติพี่น้อง ซึ่งบ่อยครั้งด้วยความเป็นญาติที่รัก ผูกพัน ใกล้ชิดกับผู้ป่วยมาก ก็จะมีสติร่วมเจ็บป่วยไปด้วยใจพลอยไม่สบายไปด้วย และไม่สามารถให้กำลังใจผู้ป่วยได้ ญาติจึงต้องมีอุบายที่จะทำให้ใจตัวเองให้เข้มแข็ง เพื่อที่จะให้กำลังใจผู้ป่วยได้ ในยามนี้การวางจิตวางใจจึงเป็นเรื่องสำคัญ ก็ให้เข้าใจเช่นกัน ว่าร่างกายนั้นเป็นหน้าที่ของแพทย์ไปแล้วที่จะรักษา แก้อาการ สิ่งที่เป็นหน้าที่เราคือการรักษาจิตใจของตนเองและผู้ป่วยให้เข้มแข็ง ทำหน้าที่เราให้เต็มที่ในการดูแล ไม่ทอดทิ้ง คอยให้

กำลังใจอย่างเต็มที่ไม่ว่าผู้ป่วยจะรู้ตัวหรือไม่ก็ตาม ในเรื่องของจิตบางที่ไม่อาจรู้ได้ทางประสาทสัมผัส แต่มีความซึมซาบอยู่ภายใน แม้แต่คนที่ไม่รู้สึกตัวแล้ว เป็นความละเอียดอ่อน ในทางประสาทและทางจิตใจ คนเรานี้เรื่องจิตใจเป็นสิ่งที่สำคัญ ทำสภาพจิตใจของตนให้เป็นจิตที่จะช่วยเสริมให้จิตผู้ป่วยได้มีกำลัง มีความสบายใจ และยังอาศัยอานุภาพของบุญกุศลและพระรัตนตรัยช่วยเหลืออีกด้วย

ส่วนที่สี่ ดุลยภาพ : สารแห่งสุขภาพและความสมบูรณ์ : ในส่วนนี้เป็นคตินิยามสำหรับการดำรงชีวิตอยู่ในภาวะปกติของมนุษย์ที่ควรจะเป็น โดยท่านพูดถึงการใช้ชีวิตอย่างสมดุล หรือมีดุลยภาพ ซึ่งความหมายของดุลยภาพ คือ การได้สัดส่วนในองค์ประกอบต่าง ๆ ที่รวมกันเป็นสิ่งใดสิ่งหนึ่ง รวมถึงความสัมพันธ์อย่างพอเหมาะพอดีกันระหว่างองค์ประกอบทั้งหลายนั้น และทำให้สิ่งนั้นได้ดำรงอยู่และดำเนินไปได้ด้วยดี และมีความสมบูรณ์ เช่น ถ้ามีดุลยภาพทางร่างกายก็จะทำให้มีสุขภาพดี มีดุลยภาพทางเศรษฐกิจ ก็ทำให้ชีวิตมีความมั่นคง ถ้ามีดุลยภาพทางสังคม ประชาชนก็มีสันติสุข ฐานะประชาชนไม่เกิดความเหลื่อมล้ำต่ำสูงกันมากเกินไป และอีกทั้งดุลยภาพของธรรมชาติ เพราะถ้าธรรมชาติไม่มีดุลยภาพ ก็จะเกิดปัญหาทางธรรมชาติมากมายและมนุษย์เองก็จะเดือดร้อน และอยู่ไม่ได้ โดยท่านใช้คำว่า เมื่อมนุษย์ทำลายธรรมชาติ ก็นำความพินาศมาสู่โลก ทั้งหมดที่กล่าวมาเป็นดุลยภาพในความสัมพันธ์ที่แวดล้อมตัวเรา ซึ่งก็สัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ดังนั้นการดำเนินชีวิตของมนุษย์ที่มีดุลยภาพก็จะเป็นกุญแจสำคัญที่จะทำให้ดุลยภาพอื่น ๆ เกิดขึ้นได้ตามมา ในที่นี้ท่านจึงพูดถึงทางสายกลาง คือ ทางแห่งดุลยภาพ คือ การปฏิบัติอย่างได้สัดส่วนพอเหมาะ ซึ่งต้องมีองค์ประกอบ 8 อย่างเข้ามาประสานกันพอดี ที่จะเกิดเป็น มัชฌิมาปฏิปทา กล่าวคือ 1) มีทิฐิที่เป็นสัมมา ความเห็นชอบ ที่ครบถ้วน ถูกต้องพอเหมาะกับความเป็นจริง 2) มีสังกัปปะ ความดำริที่สัมมา คือความคิดชอบ ถูกต้องครบถ้วนพอเหมาะพอดี โดยชอบ คือมีปัญญาเห็นชอบ มีความคิด ความดำริที่ถูกต้องชอบธรรม 3) แล้วก็มีการใช้วาจา ใช้คำพูดอย่างถูกต้อง 4) รู้จักแสดงออก กระทำการต่างๆทางกาย อย่างถูกต้อง 5) เลี้ยงชีพ คือ ประกอบอาชีพที่เป็นสัมมาชีพ 6) มีความเพียรอย่างถูกต้อง 7) มีสติที่ใช้อย่างถูกต้อง 8) แล้วก็มีสมาธิ จิตตั้งมั่นอย่างถูกต้อง ทั้งหมดเป็นการปฏิบัติตามแนวทาง มรรค 8 นั้นเอง ซึ่งในที่นี้ท่านเน้นถึงการประสานกลมกลืนกันในทุกองค์ประกอบอย่างพอเหมาะพอดี เป็นปัจจัยซึ่งกันและกัน แล้วทำงานร่วมกันให้เกิดผลสำเร็จ คือ บรรลุจุดหมายแห่งชีวิตที่ดีงาม มีความสุข เป็นอิสรภาพอย่างแท้จริง

ส่วนที่ห้า ตาย ความจริงแห่งชีวิต บททดสอบใจและเตือนใจให้นึกถึงความจริง : ในส่วนนี้ซึ่งเป็นส่วนสุดท้าย ท่านได้พูดถึงความตาย ความจริงสุดท้ายที่มนุษย์ทุกคนต้องเจอ แม้ความตายจะเป็นเรื่องธรรมดาที่ต้องเกิด แต่เป็นธรรมดาในส่วนที่มนุษย์เราไม่ชอบใจ คือเป็นส่วนอนิฏฐารมณ์ อารมณ์ที่ไม่น่าปรารถนา ที่ใครไม่อยากจะเกิดขึ้น แต่มันก็เป็นสิ่งสุดวิสัยที่จะไปห้ามปรามกีดกันได้ เป็นสิ่งที่ต้องเกิดขึ้นแน่นอน เพราะเป็นกฎธรรมชาติ ดังนั้นเมื่อเกิดขึ้น

แล้วเราก็ต้องยอมรับความจริง การยอมรับความจริงนี้ ในทางธรรมก็เป็นบททดสอบจิตใจเรา เป็นเครื่องวัดผลการปฏิบัติธรรม สิ่งทั้งหลายมีการ เกิดขึ้น ตั้งอยู่ เสื่อมสลายไปเป็นธรรมดา ชีวิตมนุษย์มีเกิดก็ต้องมีตายเป็นของแน่นอน ไม่มีใครหลีกเลี่ยงได้ ปัญหาอยู่ที่ว่าเมื่อมันเกิดขึ้น แล้ว เราจะทำใจของเราอย่างไร ถ้าเป็นลักษณะจิตใจของผู้ที่ได้ฝึกฝนตนเองหรือพัฒนาแล้ว ก็จะเป็นจิตใจที่สามารถตั้งตัวหรือฟื้นฟูตัวเองได้ทัน คนเรานั้นอยู่ในโลกก็ต้องประสบโลกธรรม ซึ่งเป็นสิ่งธรรมดาของโลก เป็นธรรมดา ดังนั้นถ้าเราไม่ได้ฝึกจิตใจของเรา เมื่อประสบอารมณ์ที่ไม่ปรารถนา ก็เกิดความเศร้าโศกเสียใจ แต่สำหรับผู้ที่ได้พัฒนาตนเอง ฝึกฝนจิตใจแล้ว ก็ได้รู้คติธรรมดาของสิ่งเหล่านี้ และปฏิบัติอย่างรู้เท่าทันความจริง

บทวิจารณ์

จุดเด่น ผู้เขียนมีข้อคิดเห็นว่า หนังสือที่นำมาวิจารณ์เล่มนี้ มีคุณค่าอยู่ 4 ประการ ประกอบด้วย

1) คุณค่าด้านเนื้อหา โดยเนื้อหาหลักเป็นการทำความเข้าใจสัจธรรมแห่งชีวิตที่ทุกชีวิตต้องประสบ กล่าวคือ การเกิด การแก่ การเจ็บ การดำรงอยู่ และการตาย ท่านได้อธิบายให้เรา มีความเท่าทันในทุกวาระของชีวิต และเห็นเป็นโอกาสเป็นประโยชน์ มีความสุขในทุกช่วงชีวิต ท่านเจ้าประคุณมีข้อธรรมอธิบายที่เหมาะสมแตกต่างกันไป เพื่อให้เข้าใจ และมองเห็นโอกาส การอยู่กับความจริงเหล่านั้นที่เท่าทันอย่างไร และวางใจให้ถูกต้องได้อย่างไร ซึ่งส่วนใหญ่ของ คนธรรมดาทั่วไปนั้นยากจะคิดและปฏิบัติได้โดยลำพัง ดังตัวอย่างเนื้อหาในส่วนที่สองที่เขียนถึง ข้าราชการเกษียณ ซึ่งเป็นวัยที่ร่างกายกำลังเสื่อม ตำแหน่ง การงานก็สิ้นสุด ถ้าไม่เท่าทันใน ความธรรมดาของชีวิตที่เปลี่ยนแปลงนี้ ก็จะทำให้รู้สึกเป็นทุกข์ มีความกังวล มองเห็นเป็นการ สิ้นสุดของชีวิต ซึ่งท่านเจ้าประคุณ กลับได้ให้ข้อธรรมที่ทำให้เราเห็นเป็นโอกาสที่มีค่าต่อการ ใช้ชีวิตอย่างมีความหมายต่อไป อย่างที่ไม่เคยเป็นมา โดยการพัฒนาจิตใจให้องงาม อยากมี ชีวิตอยู่เพื่อสิ่งนี้ ด้วยการทำความเข้าใจข้อธรรมในเรื่องประโยชน์และความสุขที่ชีวิตควรได้ควร มี และมีกำลังใจมีแรงใจในการพัฒนานั้นด้วยการบำเพ็ญอิทธิบาท ๔ ซึ่งนอกจากท่านเจ้า ประคุณ จะสนใจด้วยเป้าหมายที่ตั้งงามแล้ว ก็ให้มีพลังในระหว่างการเดินทางหรือให้แนว ทางการปฏิบัติเพื่อไปให้ถึงเป้าหมายที่วางไว้นั้นด้วย ซึ่งในแต่ละส่วนเนื้อหาจะให้ข้อธรรมที่นำสู่ การปฏิบัติได้ในทำนองเดียวกันนี้

2) คุณค่าด้านการถ่ายทอดสื่อสาร ท่านเจ้าประคุณ ได้ถ่ายทอดสื่อสารเรื่องราวคติ ธรรมแห่งชีวิต ได้อย่างครอบคลุมที่หลากหลายมิติ ทั้งในข้อธรรมและปรากฏการณ์ในชีวิตได้ อย่างสอดคล้องกลมกลืน เป็นเหตุเป็นผล มีความเชื่อมโยงต่อเนื่อง ท่านอธิบายปรากฏการณ์ ได้อย่างแจ่มแจ้ง และเชื่อมโยงกับข้อธรรมอะไร อย่างไร เพื่อความเข้าใจ ในปรากฏการณ์ และ สดุดท้ายคือการวางใจที่ถูกต้อง ด้วยการฝึกปฏิบัติ พัฒนาจิตใจ ซึ่งเป็นเรื่องยากในการจับต้องได้ แต่จากกระบวนการถ่ายทอดสื่อสารของท่านเจ้าประคุณ ที่ร้อยเรียง เรียบเรียงเนื้อหาอย่าง

ละเอียด ประณีต เป็นลำดับ เป็นเหตุเป็นผล ต่อเนื่อง ด้วยความแตกฉานและปัญญาที่ลึกซึ้งในพระธรรมของท่าน ท่านสามารถถ่ายทอดสื่อสาร ด้วยถ้อยคำ ภาษาที่เข้าใจง่าย การยกตัวอย่าง การเปรียบเทียบ และการสรุปในแต่ละประเด็นย่อย ประเด็นรวม ช่วยให้ผู้อ่านมองเห็นภาพความจริง เข้าใจความหมาย และมองเห็นแนวทางการปฏิบัติได้ง่ายขึ้น

3) คุณค่าด้านการเข้าถึงและทำความเข้าใจ ด้วยคุณค่าแห่งการถ่ายทอดสื่อสารที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้หนังสือเล่มนี้ สามารถเข้าถึงและทำความเข้าใจได้ของคนทั่วไป นับเป็นคุณค่าที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมอย่างยิ่ง ที่ทำให้คนธรรมดาทั่วไปได้เข้าถึงธรรมอย่างเป็นธรรมชาติ และเป็นวิถีในชีวิตประจำวัน ทำให้คนทั่วไปได้มีโอกาสพัฒนาชีวิตเจริญสติปัญญาได้ง่ายขึ้น

4) คุณค่าด้านการนำสู่การปฏิบัติ ด้วยคุณค่าทั้งหมดในสามด้าน ทำให้การนำสู่การปฏิบัติได้ง่ายขึ้น หนังสือเล่มนี้ท่านเจ้าประคุณได้อธิบายข้อธรรมอย่างเข้าใจง่าย สอดคล้องกับปรากฏการณ์ มองเห็นเหตุปัจจัย และสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติได้ ซึ่งนับเป็นคุณค่าในเชิงเครื่องมือการปฏิบัติธรรมที่สำคัญยิ่ง ซึ่งมีอาจพบเห็นได้ง่ายนักในหนังสือธรรมะทั่วไป ในทางพุทธศาสนา ความรู้ที่จะทำให้เกิดปัญญา จะต้องผ่านการฝึกปฏิบัติ เข้าใจสัจธรรมแห่งชีวิต ใช้ชีวิตอย่างมีดุลยภาพ เพื่อความสมบูรณ์ของชีวิตและสิ่งแวดล้อม

จุดด้อย ในการวิพากษ์วิจารณ์ในประเด็นนี้ ผู้วิจารณ์เองคงไม่สามารถวิพากษ์วิจารณ์ที่จะกล่าวถึงจุดด้อยในงานเขียนของท่านเจ้าประคุณสมเด็จ หรือ (พระธรรมปิฎก, 2552) ซึ่งไม่เพียงด้วยสถานภาพที่ท่านดำรงตำแหน่ง ศาสตราจารย์พิเศษ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต) เท่านั้น แต่ยังรวมถึงผลงานเชิงประจักษ์ในทุกรูปแบบ ที่มีความเชี่ยวชาญแตกฉานอย่างหาที่ติมิได้

ดังนั้น เพื่อเป็นประโยชน์และช่วยสนับสนุนงานวิชาการให้มีคุณค่ามากยิ่งขึ้น ผู้วิจารณ์จึงขอยกตัวอย่างนักวิชาการทางพระพุทธศาสนา ที่ได้กล่าวถึงการเขียนเกี่ยวกับแนวทางคตินิยมแห่งชีวิต ที่สอดคล้องกับงานการเขียนของท่านเจ้าประคุณสมเด็จ ยกตัวอย่าง เช่น

พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ) (ออนไลน์) ได้บรรยายธรรมในหัวข้อธรรม “สิ่งที่เรียกว่าการเกิด” ซึ่งได้ยืนยันการเกิดแห่งทุกข์ คือ การเกิดของตัวตน ของจิตที่ปรุงแต่ง จากสิ่งที่มีมากระทบ เมื่อจิตยังโง่ ยังหลง ไม่มีปัญญา ก็จะไปยึดถือ เป็นตัวกูของกู กุเจ็บ กุตาย ต่าง ๆ นานา เป็นของกู แล้วแต่จะนึกคิด ซึ่งล้วนนำไปสู่ความทุกข์ ดังนั้นการดับทุกข์จึงต้องดับที่ต้นเหตุ คือดับต้นเหตุที่ทำให้เกิดอาการ ความรู้สึกนึกคิด ซึ่งคือความคิดปรุงแต่งของจิต ซึ่งท่านย้ำว่า จิตที่ไม่เป็นทุกข์สามารถทำให้เกิด ให้มีได้ จิตสามารถปรับปรุงได้ คือการปฏิบัติด้วยปัญญา และปฏิบัติให้เกิดปัญญา นั่นคือการอบรมจิตให้เจริญ ซึ่งเป็นการเห็นร่วมกันของท่านเจ้าประคุณทั้งสอง ในความหมายของการเกิด จะทุกข์และสุข ต้นเหตุอยู่ที่อาการของจิต ซึ่งเป็นการเกิดที่มีความสำคัญมาก และแม้การดับทุกข์ จะเป็นธรรมขั้นสูง เป็นศิลปะขั้นสูง แต่ไม่เหลือวิสัยที่เราจะทำได้ในฐานะของมนุษย์

พระพรหมมั่งคลาจารย์ (หลวงพ่อบัณฑิต นันทิกขุ) (2565) ได้กล่าวบรรยายธรรมในหัวข้อ “ธรรมะ รักษาใจวัยชรา” โดยมีใจความคำสอนที่สอดคล้องกับหนังสือคติธรรมแห่งชีวิต และขยายความที่เข้าใจง่ายสำหรับคนธรรมดาทั่วไปที่ประสบพบเจอในชีวิตประจำวัน โดยท่านเน้นว่าคนที่อยู่ในวัยชราจะต้องสร้างฐานทางจิตใจเพื่อรับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในวันข้างหน้า ซึ่งมีทั้งที่เกิดกับร่างกายที่เสื่อมลง ความสัมพันธ์ในครอบครัว ลูกหลานที่อาจไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง พิจารณาการเปลี่ยนแปลง ด้วยปัญญา ทุกอย่างเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพ ยอมรับความจริงที่เปลี่ยนแปลง อย่าไปหวังอะไรจากใคร อย่าไปคิดอะไรให้มันวุ่นวาย พอใจในสิ่งที่มีอยู่เฉพาะหน้า แล้วเราก็มีความสุขทางใจไม่เกิดความวุ่นวาย เดือดร้อนที่เป็นปัญหาทำหน้าที่ตัวเองให้สมบูรณ์ เป็นคนแก่ที่มีประโยชน์ มีคุณค่า ท่านยังยืนยันว่า แม้ร่างกายจะทรุดโทรมลง แต่จิตใจเราสามารถพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าต่อไปได้

พระไพศาล วิสาโล. (2563). ได้บรรยายธรรมในหัวข้อ “ป่วยกาย แต่ไม่ป่วยใจ” (เผชิญความป่วยไข้ ด้วยใจที่ปล่อยวาง) ซึ่งความโดดเด่นในการบรรยายธรรมของพระอาจารย์คือการอธิบายผ่านตัวอย่างบุคคลที่มีประสบการณ์ตรงในแต่ละประเด็นนั้น ๆ ทำให้เกิดความเข้าใจง่ายขึ้นและรวดเร็ว ซึ่งเบื้องต้นในหลักการสำคัญของการรักษาอาการป่วย คือ นอกจากการทำการรักษาด้วยการไปหาหมอรักษาแล้วก็คือการทำจิต การทำจิตในที่นี้ก็คือการปล่อยวาง ปล่อยวางจิตออกจากความเจ็บปวด โดยเริ่มจาก 1) ปล่อยวางความคิด ที่คิดพรับปรน คร่ำครวญ ตัดพ้อในความโชคร้ายที่ตัวเองเจ็บป่วย 2) ปล่อยวางอนาคต ไม่คิดปรุงแต่งถึงในวันข้างหน้าว่าจะเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ 3) ปล่อยวางความอยากหาย 4) ปล่อยวางความคาดหวัง 5) ปล่อยวางอดีต และ 6) ปล่อยวางความเจ็บปวด ทุกขเวทนา โดยใช้การนั่งสมาธิหายใจเข้าพุทหายใจออกโฮ เอาจิตให้มาอยู่ที่ลมหายใจ ใช้สติดูอาการให้เห็น ไม่ใช่เป็น ปวดเป็นแค่อาการเอาไว้อู้อย่าเข้าไปเป็น ความปวดไม่ได้ลงโทษเรา ความเป็นผู้ปวดต่างหากที่มันลงโทษเรา เราเป็นผู้ปวดเพราะจิตมันไปยึดว่าตัวกูของกู สติจะช่วยถอนจิตออกมาจากความปวด เป็นผู้ดูความปวด ณ จุดนี้ที่กายปวดแต่ใจไม่ปวด แต่ถ้าสติยังไม่เข้มแข็งพอ ที่จะถอนจิตออกมาก็ต้องยอมรับมัน เรียนรู้ที่จะอยู่กับมัน มองหาประโยชน์และคุณค่า จากความทุกข์นั้น ในส่วนนี้ท่านพระอาจารย์ก็ได้ยกตัวอย่างคำพูดของผู้ป่วยมะเร็งคนหนึ่งว่า เขาค้นพบว่าความทุกข์ให้อะไรกับเขามากมาย ยิ่งกว่าความสุขเสียอีก ความทุกข์ทำให้เขาได้อยู่กับตัวเอง อยู่กับความเป็นจริง มีทัศนคติมองโลกดีขึ้น อันนี้ คือการมองด้วยปัญญา มองเห็นความจริง ว่าไม่มีตัวกู มีแต่รูปและนาม มีแต่กายและใจ ข้อสุดท้าย ของการปล่อยวาง คือปล่อยวางกาย ว่าไม่ใช่ของเรา ส่วนนี้จัดเป็นธรรมะขั้นสูง อันสอดคล้องกับคำสอนของท่านเจ้าประคุณตามเนื้อหาที่ได้กล่าวมาในข้างต้น

สรุป

หนังสือคติธรรมแห่งชีวิตเป็นการรวบรวมเนื้อหาสัจธรรมแห่งชีวิตที่ต้องพบเจอ เป็นหนังสือที่อ่านง่าย แต่มีความลึกซึ้ง นำสู่การปฏิบัติและประเมิณผลได้ด้วยตัวเอง มีเนื้อหา

เกี่ยวกับ การเกิด แก่ เจ็บ ดำรงอยู่ และตาย ที่มนุษย์ทุกคนต้องเจอ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงทางกายที่เกิดขึ้น เป็นเรื่องธรรมดา ที่เป็นไปตามกฎพระไตรลักษณ์ คือ อนิจจัง ความไม่เที่ยง ไม่คงที่ เกิดแล้ว ตั้งอยู่ ดับไป ไม่อาจอยู่ในสภาพเดิมได้ เรียกว่า เป็นสภาวะของความทุกข์ แล้วก็ไปตามเหตุปัจจัย ไม่เป็นไปตามความปรารถนาของใคร ไม่เป็นตัวเป็นตนให้ใครได้ จึงเรียกว่า เป็นอนัตตา ไม่มีตัวตน ซึ่งนำสู่การแปรเปลี่ยนของสภาพจิตใจซึ่งอาศัยต่อกัน แล้วเราจะดูแลสภาพจิตใจที่เราควรเป็นเพื่อรับกับทุกสภาวะที่เกิดขึ้นนั้นอย่างไร ท่านเน้นเรื่องของจิตใจเป็นสำคัญ ซึ่งเราควบคุม การเปลี่ยนแปลงของชีวิตไม่ได้ เราต้องยอมรับ และวางใจให้ถูกต้อง จึงต้องฝึกจิตใจ ซึ่งจะฝึกอย่างไร และฝึกให้มีสภาพจิตใจอย่างไร โดยหลักสำคัญคือการเข้าใจ เข้าถึงความจริง ในกฎของธรรมชาติ อันเป็นไปตามเหตุและปัจจัย ซึ่งจะเข้าใจและเข้าใจได้อย่างไร ต้องมีสัจจะ คือความรู้ หลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า และปฏิบัติจนเกิดปัญญา ซึ่งหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าที่จะนำมาเรียนรู้ คืออะไรบ้าง ในที่นี้เนื้อหาหลักที่ท่านเจ้าประคุณพูดถึงโดยรวม กล่าวคือ การทำความเข้าใจเรื่องประโยชน์และความสุข ที่เหนือการปรุงแต่งและยึดติด คือความอิสระโดยแท้ ส่วนดุลยภาพเพื่อความสมบูรณ์ของชีวิตและสิ่งแวดล้อม ซึ่งก็คือการปฏิบัติอย่างได้สัดได้ส่วนพอดีพอเหมาะ ตามแนวทางแห่งมรรค 8 ประการ ที่จะบรรลู่แห่งชีวิตที่ถึงงาม มีความสุข เป็นอิสรภาพอย่างแท้จริง และนำพาให้สัมพันธ์ทางใจ ทางกาย ทางสังคม และทางธรรมชาติ เป็นไปอย่างมีดุลยภาพ มีใจอย่างโยนิโสมนสิการ มีสุขภาพกายที่ดี มีเศรษฐกิจที่มั่นคง สังคมปลอดภัย ประชาชนมีสันติสุข และธรรมชาติสมดุล ทั้งหมดเพื่อทำให้กุศลธรรมเกิดขึ้นอยู่เสมอในจิตใจ เพื่อการวางใจให้เกิดความสบาย ปลอดภัย โปร่ง ผ่องใส มีความสว่าง สงบ และเป็นความสุข กับสภาวะการเปลี่ยนแปลงของชีวิตที่เกิดขึ้น นับเป็นหนังสือที่ควรศึกษาและนำสู่การปฏิบัติในการดำเนินชีวิต อย่างมีจุดหมาย มีคุณค่าที่ดีงาม มีจิตใจที่ผ่องใส สงบ และเป็นความสุข ที่ทุกชีวิตของมนุษย์ควรจะเป็น

เอกสารอ้างอิง

- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2552). คติธรรมแห่งชีวิต. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา.
- หลวงพ่อไพศาล วิสาโล.(2565). ธรรมะก่อนลมหายใจสุดท้าย. เรียกใช้เมื่อ 3 ตุลาคม 2563 จาก <https://www.pagoda.or.th/aj-visalo/2020-10-28-12-21-38.html>.
- พระพรหมมิ่งคลาจารย์ (หลวงพ่อปัญญา นันทภิกขุ). (2565). ธรรมะรักษาใจวัยชรา เรียกใช้เมื่อ 11 มีนาคม 2568 จาก <https://ebook.lib.ku.ac.th/panyanandha/listall>.
- พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ). (2566). สิ่งที่เราเรียกว่าการเกิด. เรียกใช้เมื่อ 3 มีนาคม 2568 จาก [Video].<https://www.youtube.com/watch?v=ByjTFzvpfFM&t=4s>.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

1. นโยบายการตีพิมพ์ในวารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี

วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี เป็นวารสารในกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า และเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิชาการ บทความวิจัย และบทความทวิสารณห์หนังสือ แก่นักวิชาการ นักวิจัย คณาจารย์ นักศึกษาทุกระดับ และผู้สนใจทั่วไป ในมิติทางด้านศาสนาและปรัชญา วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การศึกษา สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 3 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสารทัศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา ทางวารสารกำหนดออกวารสารปีละ 2 ฉบับ (ราย 6 เดือน) ดังนี้ ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม – มิถุนายน และ ฉบับที่ 2 เดือน กรกฎาคม – ธันวาคม

2. ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี

- 1) บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับศาสนาและปรัชญา วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การศึกษา สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
- 2) บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความวิเคราะห์ วิจัยหรือเสนอแนวคิดใหม่

3. รูปแบบของการจัดเตรียมต้นฉบับ

- 1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาว 8 - 12 หน้ากระดาษ A4 (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว ใช้ตัวอักษรแบบ THSarabunPSK ตั้งค่านำกระดาษโดยเว้นขอบบน ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1

และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอรูปภาพและตาราง ต้องนำเสนอรูปภาพและตารางที่มีความคมชัดพร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่าง พิมพ์เป็นตัวหนาเช่นตารางที่ 1 หรือ Table 1 และ ภาพที่ 1 หรือ Figure 1 รูปภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่ต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

- 2) ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้ตรงกลางหน้าแรก
- 3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมระบุชื่อสังกัดหรือหน่วยงาน
- 4) มีบทคัดย่อภาษาไทย จำนวนคำอยู่ที่ 300-350 คำ
- 5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) 3-5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 6) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษร และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกัน ต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ให้เว้นระยะห่าง 1 บรรทัด
- 7) การใช้ตัวเลข คำย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Student centred learning)

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) **บทคัดย่อ (Abstract)** เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัยและผลการวิจัยโดยสรุป สั้นกะทัดรัดได้ใจความ
- 2) **บทนำ (Introduction)** ระบุความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในการวิจัยและระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 3) **วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology)** ระบุแบบแผนการวิจัย การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4) **ผลการวิจัย (Results)** เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ
- 5) **อภิปรายผล (Discussion)** เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด
- 6) **องค์ความรู้ใหม่ (ถ้ามี) (Originality and Body of Knowledge)** ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย

7) สรุป (Conclusion) /ข้อเสนอแนะ (Recommendation) ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป

8) เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการอ้างอิงที่มีปรากฏในบทความเท่านั้น

บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction)
- 3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 4) สรุป (Conclusion)
- 5) เอกสารอ้างอิง (Reference)

4. ระบบการอ้างอิงและเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ

เอกสารที่นำมาใช้ในการอ้างอิงบทความ ควรมีที่มาจากแหล่งตีพิมพ์ที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือ สามารถสืบค้นได้ เช่น หนังสือ วารสาร หรืองานวิจัย เป็นต้น ผู้เขียนบทความจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการอ้างอิง เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา จนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์

การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม – ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ตัวอย่างเช่น การปฏิวัติทางอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 (Industry 4.0) ภาครัฐและภาคอุตสาหกรรมจะต้องเตรียมพร้อมในหลาย ๆ ด้านและสิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ การเตรียมพร้อมด้านทรัพยากรมนุษย์ เพื่อรองรับอุตสาหกรรมใหม่และเศรษฐกิจยุคใหม่ เป็นการพัฒนาคอนสแตนต์อุตสาหกรรม 4.0 เชื่อมโยงทรัพยากรบุคคล ความรอบรู้ นวัตกรรมทางความคิด และเทคโนโลยีดิจิทัล เป็นหนึ่งเดียวกับการขับเคลื่อนอุตสาหกรรม (ธนิต โสรัตน์, 2559) โดยเอกสารอ้างอิงที่ใช้ในการอ้างอิงในบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ โดยรูปแบบของเอกสารอ้างอิง มีดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1) พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์ /เล่มที่/ข้อที่/เลขหน้า แล้วตามด้วยชื่อหน่วยงานผู้จัดทำ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) พร้อมปีที่พิมพ์ ตัวอย่าง เช่น “ภิกษุทั้งหลาย

รูปเวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ เป็นอนัตตา ภิกษุทั้งหลาย ถ้ารูปเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนี้จักเป็นอัตตาแล้วไซ้รูปเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนี้ไม่พึงเป็นไปเพื่ออาพาร ” (วิ.ม. 4/20/27) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

2) ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างอิงชื่อ-นามสกุลผู้แต่ง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (เกสวดี เชี่ยวชาญ, 2557)

3) ผู้แต่งสองราย ให้อ้างอิงชื่อ-นามสกุลของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (นิรมัย คุ่มรักษา และอัจจิมา ศิริพิบูลย์ผล, 2560)

4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างอิงชื่อ-นามสกุลของผู้แต่งรายแรก แล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (ทศพร คำผลศิริ และคณะ, 2560)

5) กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกัน หรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคน ให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงกับปีปัจจุบันมากที่สุด (ค้นพบล่าสุด) หรือหากเป็นแนวคิดทฤษฎี ก็ควรอ้างอิงเจ้าของแนวคิดทฤษฎี หรือบุคคลผู้เป็นที่ยอมรับของวงการวิชาการส่วนใหญ่เป็นสำคัญ

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างอิงนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Phathong, K., 2007)

2) ถ้ามีผู้แต่งสองราย ให้อ้างอิงนามสกุลของผู้แต่งรายแรก ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษ ตามด้วยเครื่องหมายแอนด์ (&) คั่นกลาง ตามด้วยนามสกุลของผู้แต่งรายที่สอง และตามด้วยอักษรย่อของชื่อภาษาอังกฤษ แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Werker, J. F. & Desjardins, R. N, 2004)

3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างอิงนามสกุลของผู้แต่งรายแรก ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Bloom, B. S., et al.)

เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).//ชื่อพระไตรปิฎกอรรถกถา.//สถานที่พิมพ์:สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อหนังสือ.// (ครั้งที่พิมพ์).// สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

เกษฎา ผาทอง. (2548). ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์ : แนวคิด ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: พิสิษฐ์ ไทย ออฟเซต.

(3) บทความในหนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ).// ชื่อเรื่อง/(เลขหน้าที่อ้าง).// สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

ชลิตา บัณฑุงศ์. (2556) ข้าวและชาวนาไทยในกระแสการเปลี่ยนแปลง ใน พจนก กาญจนจันทร์ (บรรณาธิการ), คน ข้าว นา ควาย ในวัฒนธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (หน้า 39-68). กรุงเทพมหานคร: อัมรินทร์.

(4) บทความจากวารสาร

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อวารสาร.// ปีที่/(ฉบับที่), /เลขหน้าแรก ที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง :

เกษฎา ผาทอง และคณะ. (2562). พระพุทธศาสนากับการเมือง. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทรรศน์, 3(2), 16-31.

(5) บทความในสารานุกรม

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อสารานุกรม,/(เล่มที่อ้าง, หน้า เลขหน้าที่อ้าง). สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

สนิทอาจพันธ์. (2537). หม้อคอกควาย. ใน สารานุกรมของใช้พื้นบ้านไทยในอดีตเขต หัวเมืองฝ่ายเหนือ, (หน้า 274-275). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้น.

(6) หนังสือพิมพ์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.//(วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//ชื่อหนังสือพิมพ์,/เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

สุชาติ เผือกสกนธ์. (9 มิถุนายน 2549). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. ผู้จัดการรายวัน, น.13.

(7) สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์, รายงานการวิจัย

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์.//ใน/ ระดับวิทยานิพนธ์ สาขา./ชื่อมหาวิทยาลัยที่พิมพ์.

ตัวอย่าง :

พรไทย ศิริสาธิตกิจ. (2558). การพัฒนารูปแบบการปรับตัวของชาวนาอย่างยั่งยืนในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นายมนัส ภาคภูมิ. (2540). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน. ใน รายงานการวิจัย. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(8) สัมภาษณ์

รูปแบบ:

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.//(วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์).//ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์.// (ชื่อผู้สัมภาษณ์)

ตัวอย่าง :

ไชยศิริ ลีศิริกุล. (5 พ.ย. 2562). วิธีการพัฒนาห่วงโซ่อุปทานข้าว. (พระมหาปรัชญ์ อรรถพร, สัมภาษณ์)

(9) สื่อออนไลน์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.//(ปีที่เผยแพร่).// ชื่อเรื่อง.//เรียกใช้เมื่อ/ จาก แหล่งที่มาของข้อมูล (URL)

ตัวอย่าง :

ฤทัยชนก จริงจิตร. (2555). กลยุทธ์ข้าวไทยบนฐาน AEC เพื่อก้าวสู่การเป็น Trading Nation เรียกใช้เมื่อ 1 สิงหาคม 2563 จาก <http://www.tpsa.moc.go.th/sites/default/files/862-img.pdf>

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2561). เลื่อนข้าราชการให้ดำรงตำแหน่งประเภททั่วไป ระดับชำนาญงาน คำสั่งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่ 593/2562 . เรียกใช้

เมื่อ 15 มกราคม 2562 จาก <http://www.onab.go.th/category/news/คำสั่ง-ประกาศ/>

(10) ราชกิจจานุเบกษา

รูปแบบ:

ชื่อกฎหมาย.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อเรื่อง(ถ้ามี).//ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่/ตอนที่/หน้า/(วันเดือนปี).

ตัวอย่าง:

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).

ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2562). เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 129 ตอนพิเศษ 97 ง หน้า 1 (20 มิถุนายน 2555).

ตัวอย่างเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงสาธารณสุข. (2558). คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย Developmental Surveillance and Promotion Manual (DSPM) Promotion Manual (DSPM). เชียงใหม่: สยามพิมพ์นานาชาติ.
- ประภัศร ปรีเอี่ยม และธรรมนุญ รวีผ่อง. (2554). ผลการส่งเสริมพัฒนาการ กล้ามเนื้อมัดเล็ก สำหรับเด็กพัฒนาการช้าโดยพ่อแม่ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษใน จังหวัดมหาสารคาม. ใน รายงานการวิจัย. สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.
- พระสุตวรรษ วิสุทโธ และเดชชาติ ตรัทรพย์. (2561). บทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชน ในตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 2(2), 8-13
- พระสถาพร ปุณณนนโท (ร่ำจวนจร) และคณะ. (2562). การวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการทำงานจิตอาสา ของชุมชนวัดสระเกษ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 3(2), 16-31.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).
- มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์. (2535). พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 2500. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานสาธารณสุขอ่างทอง. (2560). รายงานทารกน้ำหนักน้อยกว่า 2,500 กรัม ได้รับการคัดกรองพัฒนาการ DSPMปีงบประมาณ 2560 (อินเทอร์เน็ต). เรียกใช้เมื่อ 15 มิถุนายน 2562 จาก <http://atg.hdc.moph.go.th>
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง. (2563). ศิลปะการแห่งโนราห์. เรียกใช้เมื่อ 9 กุมภาพันธ์ 2563 จาก https://www.m-culture.go.th/phetthalung/ewt_news.php?nid=508&filename=index.
- Elizabet, B. (1990). Ecotourism: The Potentials and Pitfalls. Vol.1 and 2. World Wildlife Fund. Washington, D.C.
- Dunst, C. J. & Triette, C. M. (1996). Empowerment, effective helping practices and family-Centered care. Pediatr Nurs, 22(2), 334-337.

5. หลักเกณฑ์การส่งต้นฉบับบทความเพื่อได้รับการตีพิมพ์

การส่งในระบบ (Online Submission) สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ได้เว็บไซต์

ของวารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี ได้ที่

<https://so07.tci-thaijo.org/index.php/JMCR/issue/view/25> เมื่อส่งเข้าระบบสำเร็จให้
แจ้งข้อมูลเพิ่มเติมทาง Email : manichettharam@gmail.com

6. ขั้นตอนการนำบทความลงตีพิมพ์ลงในวารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี

ต้นฉบับบทความที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารให้อยู่ในรูปแบบของไฟล์เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Version 2010 หรือมากกว่า หากต้นฉบับประกอบด้วยภาพ ตาราง หรือสมการ ให้ส่งแยกจากไฟล์เอกสาร ในรูปแบบไฟล์ภาพ สกุล *.PDF*.JPG*.GIF หรือ *.bmp ความยาวของต้นฉบับต้องไม่เกิน 12 หน้า (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิเมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

7. สิทธิของบรรณาธิการ

ในกรณีที่กองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินบทความมีความเห็นว่าควรแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และหรือขอสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ ในกรณีที่รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัยไม่ตรงกับแนวทางของวารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี หรือไม่ผ่านการพิจารณาของกองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญเมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ผู้เขียนจะได้รับวารสารลั้งค์ฉบับที่นำบทความลงตีพิมพ์ พร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความในวารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300-350 คำ)

(16 pt).....วัตถุประสงค์ของการวิจัย.. ระบุประเภทของวิจัย.. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง.. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.. การเก็บรวบรวมข้อมูล.. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.. ผลการวิจัยที่พบ.. (เลือกนำเสนอเฉพาะผลการวิจัยที่มีความน่าสนใจมากที่สุด).....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

(16 pt) ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย.....

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า)

.....(16.pt) 1. กล่าวถึงความจำเป็นมาแล้วความสำคัญของปัญหา โดยกว้าง ๆ (อ้างนโยบาย กฎหมาย หรือแนวคิดทฤษฎีมารองรับ)

2. กล่าวถึงสภาพปัญหาปัจจุบันที่เกิดขึ้น (อ้างงานวิจัยหรือทฤษฎีมารองรับ)

3. กล่าวถึงสภาพปัญหาของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา

4.สรุปความเป็นมาทั้งหมดชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (16 pt)

1. (16.pt)

2. (16.pt)

3. (16.pt)

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt)

(16.pt) ระบุรูปแบบของการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย (18 pt)

(16 pt).....ผลการวิจัยต้องตอบวัตถุประสงค์ทุกข้อ.....
.....
.....
.....
.....

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ) (ถ้ามี)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ตารางที่ 1 (ชื่อตาราง) (ถ้ามี)

.....

.....

.....

.....

อภิปรายผล (18 pt)

(16 pt) อภิปรายผลการวิจัยที่พบตามวัตถุประสงค์ ผลการวิจัยสอดคล้องหรือไม่ สอดคล้องกับผลการวิจัยของใคร สามารถนำมาอภิปรายได้ทั้งหมด.....

[illegible]

องค์ความรู้ใหม่ (18 pt) (ถ้ามี)

(16 pt) ระบุองค์ความรู้ใหม่เป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังกเคราะห์
ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจ
ง่าย.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สรุป/ข้อเสนอแนะ (18 pt)

(16 pt) สรุปผลการวิจัยทั้งหมด สั้น ๆ กระชับรัดกุมได้ใจความ พร้อมข้อเสนอแนะที่
ได้จากการวิจัย และการนำผลการวิจัยไปใช้ รวมถึงเสนอแนะแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กิตติกรรมประกาศ (18 pt) (ถ้ามี) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีซื้อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์)

...(16.pt)...ตัวอย่าง เช่น ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2559 และข้อมูลจากโครงการวิจัยย่อย เรื่องสภาพปัญหาและความต้องการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในบริบทภาคใต้ตอนล่าง.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16.pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300-350 คำ)

(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

.....(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words

.....(16 pt).....

18 p7

.....(16 pt).....

_____ (16 pt).

This image shows a blank sheet of white paper with ten horizontal dashed lines, typical of primary-ruled notebook paper. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. There is no handwriting or other markings on the paper.

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

.....
(16 pt)

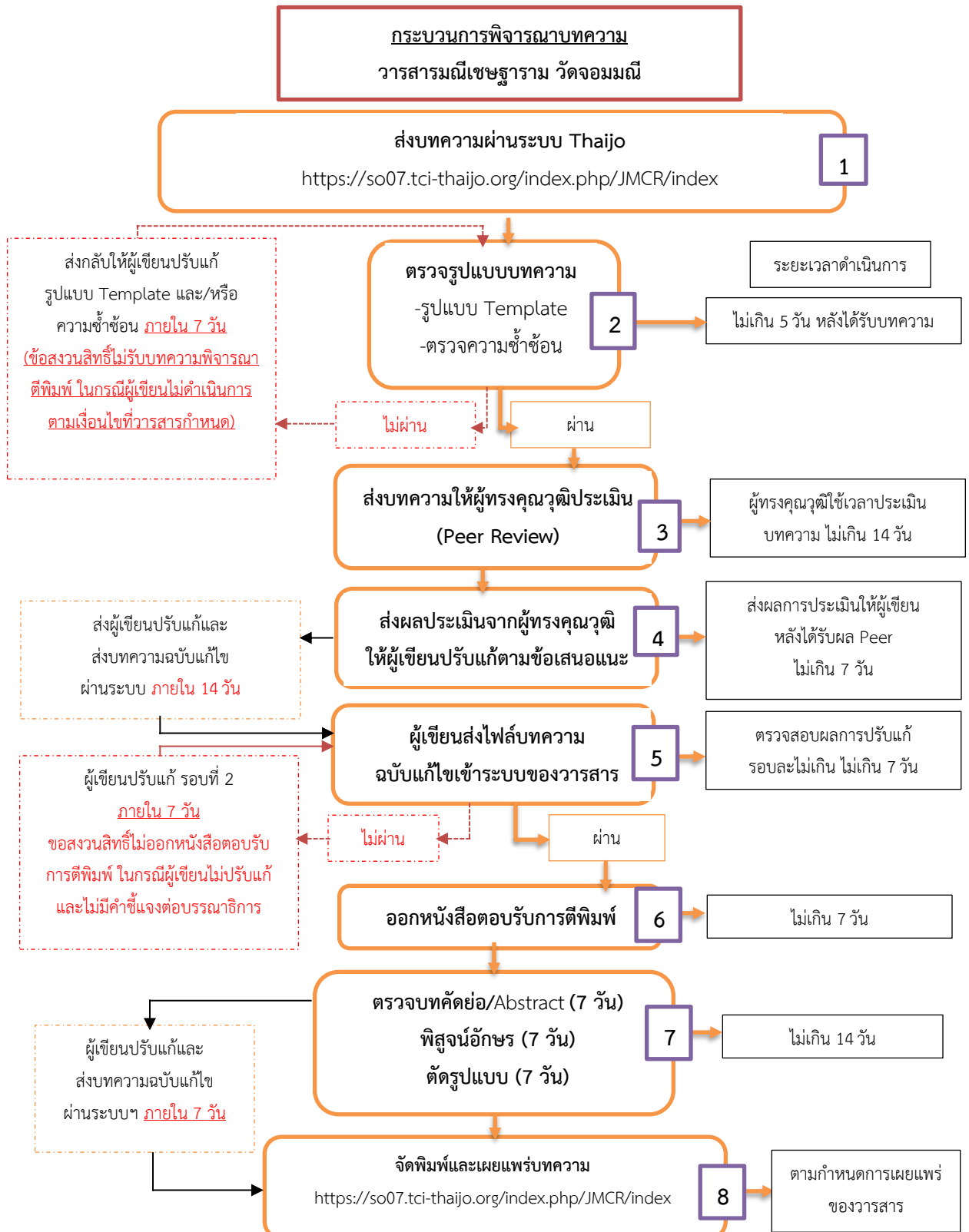
.....

.....

.....

.....

.....

หมายเหตุ: ระยะเวลาของกระบวนการพิจารณาบทความตั้งแต่ผู้สมัครส่งบทความเข้าระบบ ขั้นตอนที่ 1-6 ใช้ระยะเวลา
ประมาณ 1 เดือน ในการออกหนังสือตอบรับการตีพิมพ์ (ผู้สมัครบทความต้องปรับแก้บทความตามกำหนด)